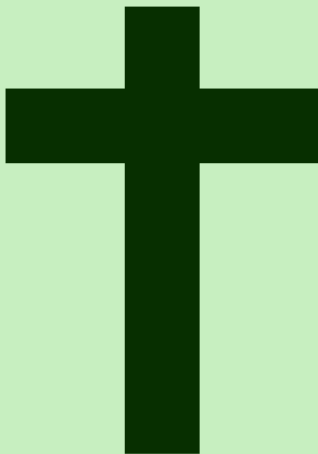

Tnúhu ní cáháⁿ yă
ndiöxí xito cùu uú

New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

Tnú^{hu} ní cáháⁿ yă ndiö^{xí} xito cù^u uú

New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Peñoles

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Peñoles [mil], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Peñoles

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

872f7754-0986-5ecd-a059-925a708a6939

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	55
SAN LUCAS	88
SAN JUAN	139
LOS HECHOS	174
ROMANOS	221
1 CORINTIOS	243
2 CORINTIOS	265
GÁLATAS	279
EFESIOS	287
FILIPENSES	295
COLOSENSES	300
1 TESALONICENSES	305
2 TESALONICENSES	310
1 TIMOTEO	313
2 TIMOTEO	319
TITO	323
FILEMÓN	326
HEBREOS	327
SANTIAGO	344
1 PEDRO	349
2 PEDRO	355
1 JUAN	359
2 JUAN	364
3 JUAN	365
JUDAS	366
APOCALIPSIS	368

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÚNÍ TÉ MÀTEÚ

*Nchaa cue téé ní xíndecu ndéé sanaha
cùtnàhá vátá quixí-gá Xítóhó Jesucristú
(Lc. 3:23-38)*

¹ Te ñani tnáhá Xítóhó Jesucristú ní cuu ndíi Dàvíi ndihi ndíi Àbráhám, cue téé ní xíndecu ndéé sanaha vihi-gá ñuyíú-a. Te duha ndúu cuendá dava-gá cue téé ní cuu ñani tnáhá-gá ní xíndecu ndéé sanaha.

² Ndíi Àbráhám ní xóo ñi^a déhe ndíi, te ndíi-án ní xínani ndíi Isàác. Te déhe ndíi Isàác-án ní cuu ndíi Jácób, te déhe ndíi Jácób-án ní cuu ndíi Jùdá, te ñi^a ndíi Jácób-án ní cuu tātá dava-gá cue ñani ndíi Jùdá-án. ³ Te déhe ndíi Jùdá-án ndihi ñadihi ndíi, ndíi Tàmár ní cuu ndíi Fàrés ndihi ndíi Zàrá. Te déhe ndíi Fàrés-án ní cuu ndíi Èsróm, te déhe ndíi Èsróm-án ní cuu ndíi Áram. ⁴ Te déhe ndíi Áram-án ní cuu ndíi Aminadáb, te déhe ndíi Aminadáb-án ní cuu ndíi Nàsón, te déhe ndíi Nàsón-án ní cuu ndíi Sàlmón. ⁵ Te ñadihi ndíi Sàlmón-án ní xínani-a^a Ràháb, te ní xóo ñi^a déhe-yu ní xínani-dé Bòóz. Te ñadihi ndíi Bòóz-án ní xínani-a^a Rùt, te ní xóo ñi^a déhe-yu ní xínani-dé Obéd, te déhe ndíi Obéd-án ní cuu ndíi Isàí. ⁶ Te déhe ndíi Isàí-án ní cuu ndíi Dàvíi téé ní xindaha ñaha xii cue ñayiu isràél. Te déhe ndíi Dàvíi-án ndihi ñadihi ndíi ní cuu ndíi Salòmón. Te dínha-gá ndíi Ùriás ní cándeca ndíi ñadihi-án te dàtnùní ní naquehe^a ñaha ndíi Dàvíi-án.

⁷ Te déhe ndíi Salòmón ní cuu ndíi Ròboám, te déhe ndíi Ròboám-án ní cuu ndíi Abiás, te déhe ndíi Abiás-án ní cuu ndíi Ásá. ⁸ Te déhe ndíi Ásá-án ní cuu ndíi Josáfát, te déhe ndíi Josáfát-án ní cuu ndíi Jòram, te déhe ndíi Jòram-án ní cuu ndíi Ùziás. ⁹ Te déhe ndíi Ùziás-án ní cuu ndíi Jótám, te déhe ndíi Jótám-án ní cuu ndíi Ácáz, te déhe ndíi Ácáz-án ní cuu ndíi Ezèquiás. ¹⁰ Te déhe ndíi Ezèquiás-án ní cuu ndíi Manásés, te déhe ndíi Manásés-án ní cuu ndíi Àmón, te déhe ndíi Àmón-án ní cuu ndíi Jòsiás. ¹¹ Te déhe ndíi Jòsiás-án ní cuu ndíi Jecóniás. Te ñi^a ndíi Jòsiás-án ní cuu tātá nchaa dava-gá cue ñani ndíi Jecóniás-án. Te dàvá-án ní quide yica cue téé ñuú Babiloniá ndécá-güedé ñayiu isràél cuáhá^a ñuú-güedé cuendá yacá^a cundecú-yu.

¹² Te sáta ní yáha duca^a ní cuu, te ndíi Jecóniás ní xóo ñi^a déhe ndíi ndihi ñadihi ndíi, te téé-án ní xínani-dé Salatiél. Te déhe ndíi Salatiél-án ní cuu ndíi Zorobàbél. ¹³ Te déhe ndíi Zorobàbél-án ní cuu ndíi Abiúd, te déhe ndíi Abiúd-án ní cuu ndíi Eliáquím, te déhe ndíi Eliáquím-án ní cuu ndíi Àzór. ¹⁴ Te déhe

ndíi Àzór-án ní cuu ndíi Sàdóc, te déhe ndíi Sàdóc-án ní cuu ndíi Àquím, te déhe ndíi Àquím-án ní cuu ndíi Èliúd. ¹⁵ Te déhe ndíi Èliúd-án ní cuu ndíi Eleázár, te déhe ndíi Eleázár-án ní cuu ndíi Mátán, te déhe ndíi Mátán-án ní cuu ndíi Jácób. ¹⁶ Te déhe ndíi Jácób-án ní cuu ndíi Chéé téé ní cuu yii tá Mária xichí ní cuu náná Jèsús Yaa ní tendaha Dútú Ndióxi ní quixi ñuyíú-a.

¹⁷ Te sa ní cuu úxúú tnáhá cue téé cùu ñani tnáhá ndíi Àbráhám ndécú dàvá-án, te dàtnùní ní cacu ndíi Dàvíi ñi^a ndíi ñani tnáhá ndíi. Te núú tnáhá méé ndíi Àbráhám ndihi ndíi Dàvíi ní cuu úxícúmi tnáhá-güedé. Te duca^a te sa ní xínu úxícúmi-gá tucu-güedé ní cacu, te dàtnùní ní tñi ñaha cue téé ñuú Babiloniá xii ñayiu isràél ndécá ñaha-güedé xii-yu cuáhá^a ñuú-güedé cuendá yacá^a cundecú-yu. Te sáta ní yáha sá dúcá^a ní cuu, te ní cacu úxúni tucu cue téé ní cuu ñani tnáhá ndíi Àbráhám ndihi ndíi Dàvíi, te dàtnùní ní cacu Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a. Te núú tnáhá méé-gá ní cuu úxícúmi tnáhá-güedé.

*Ní cacu Jèsús
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Te duha ní cuu cùtnàhá ní cacu Xítóhó Jesucristú, chí dàvá-án ní xíndecu ñi^a xichí cuéchi ní xínani Mária. Te xichí-án sa ní cundáá tnúhu sá tnándaha-xi ndihi ñi^a téé nani Cheé. Te cùmání-gá tnándaha-xi ndihi téé-án te Espiritú Yá Ndióxi ní quide ní ngúhu^a déhe-xi. ¹⁹ Te Chéé téé cuini candeca ñaha xii xichí-án ní cutnùní iní-dé sá ñúhú déhe-xi. Te cùu-dé ñi^a téé quide ndáá, núu xiá^a duu^a duu^a ní sani iní-dé sá vā tnándaha-gá-dé ndihi-xi, te dicó-ní sá ñà túú ní cāhá^a-dé chí ní cuini-dé sá vā cāhá^a cuéhé cāhá^a duha ñayiu cuendá-xi. ²⁰ Te sáta dúcá^a ní sani iní-dé te ní ngáva-dé ní xidí-dé, te núú sání-dé ní sáhá^a ñi^a espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi ní xáha-xi xii-dé:

—Yòhó té Chéé téé cùu ñani tnáhá ndíi Dàvíi, yúhú cāchi tnúhu-í xii-n sá ñà túú nā caní iní-n, tnándaha nahi-ni-n ndihi tá Mária cuéi ñúhu déhe-xi, chí mee Espiritú Yá Ndióxi ní quide-xi duca^a ní ngúhu^a déhe-xi. ²¹ Te na càcu déhe-xi-án te danàni-n-dé Jèsús. Te duca^a cùnani-dé, chí téé-án cada-dé cuendá sá vā cundécú-gá cue ñani tnáhá-dé ñayiu isràél ichi cuéhé ichi duha —duha ní xáha^a espíritú-án xii té Chéé-án núú sání-dé.

²² Te duca^a ní cuu chí ní quee ndáá-xi nācuáa ní xáha^a Yá Ndióxi xii ñi^a téé ní cāhá^a tnúhu-gá ndéé sanaha. Te téé-án ní chídó tnùni-dé núú tütú-gá nācuáa ní xáha^a-gá xii-dé, te duha ní xáha^a-gá:

²³ Cundecu ñi^a xichí cuéchi ndéé cuéé-gá. Te òré ndécú ñi^a vátá ñihí-gá yii-xi te ngúhu^a déhe-xi.

Te òré ná cācú déhe-xi te danàni ñahá-yu Emānuél.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii tée-áⁿ ní chídó tnùní-dé núú tùtú-gǎ. Te tnúhu Emànuél-áⁿ quée-xi: Yá Ndióxi ndécú ndíhi-o. Núu xiǎⁿ ducaⁿ ní cuu vitna.

²⁴ Te òré ní ndiquíú iní té Chèè-áⁿ te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii-dé chí ní tnándaha-dé ndíhi tá Màriá. ²⁵ Dico ndí dííⁿ ní xíndecú-yu ndée ní sáá nduu ní cacu déhe-xi. Te òré ní cacu déhe-xi-áⁿ te ní dánání ñàha-dé Jèsús.

2

Cue tée cuángoto ñaha xii Jèsús

¹ Te Jèsús ní cacu-gǎ ìⁿ ñúú nání Bèlén, te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Jùdeá. Te dàvǎ-áⁿ cúnúu té Hèròdés yíndàha-dé ñáyíu. Te ñúú Jerusálén ní quexio cue tée véxi ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, cue tée túha dàcuaha cuendá nchaa sǎ ndée andíu. ² Te ndúcu tnúhu-güedé núú ñáyíu ñúú-áⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—ǀVǎ cündèe iní-ndó cǎchí tnúhu-ndo ndée ndécú tée quindaha ñàha xii ñáyíu is-ràél-áⁿ? Chi ní xini-ndí ní quene chódíní-dé ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, núu xiǎⁿ véxi-ndí chí cùníní-ndí quini-ndí-dé te chíñuhu-ndí-dé —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

³ Te òré ní níhí tée cúnúu nani Herodés tnúhu sǎ ndúcú tnúhu cue tée-áⁿ ndée ndécú tée quindaha ñàha xii ñáyíu isràél, te ñǎ túú tnàhí ní cùu vǎha iní-dé, te díu-ní ducaⁿ ñǎ túú ní cùu vǎha iní tnàhá nchaa ñáyíu ñúú-áⁿ. ⁴ Te ní cana-dé cue tée cùu dúú cúnúu, ndíhi cue tée dàcuaha ñàha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ní xicǎⁿ tnúhú-dé núú-güedé núu xini-güedé ndée cacu Cristú tée tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíu-a. ⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—ìⁿ ñúú yíndèhu distritú Jùdeá cacu-dé, te ñúú-áⁿ nání-xí Bèlén, chí queue ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ìⁿ tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gǎ ndée sanaha. Te duha ndúu tnúhu ní chídó tnùní-dé núú tùtú-gǎ:

⁶ Núú Bèlén cúu-xí ìⁿ ñúú líhli yindehu distritú Jùdeá, te ío-gǎ cúnúu-xi dácúúxí dàvǎ-gǎ ñúú cúnúu yindehu distritú-áⁿ,

chí díu ñúú-áⁿ queue ìⁿ tée ío cúnúu.

Te tée cunuú-áⁿ quindaha-dé ñáyíu cùu cuendá-í ñáyíu isràél.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gǎ, te ducaⁿ ní chídó tnùní-dé núú tùtú-gǎ —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Hèròdés.

⁷ Te sǎtá dúcǎⁿ te té Hèròdés dayuhu ní cana-dé cue tée ndúcu tnúhu núu ndée ní cacu tée quindaha ñàha xii ñáyíu isràél, te ní xicǎⁿ tnúhú-dé núú-güedé ná nduu cùu-xi

nduu díhna nuu ní xini-güedé chódíní. ⁸ Te sǎtá dúcǎⁿ te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Chí cuáhǎⁿ ñúú Bèlén te nducu tnúhu vǎha-ndo núu ndée ní cacu tée ducaⁿ quíndaha ñàha xii ñáyíu isràél. Te òré ná nàníhí-ndó-dé te quixi-ndo cǎchí tnúhu-ndo cuendá quíhí-í tnàhá-í chíñuhu-í-dé —cǎchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

⁹ Te sǎtá dúcǎⁿ ní xáhaⁿ tē Hèròdés-áⁿ te ní xica-güedé cuáhǎⁿ-güedé. Te chódíní ní xini-güedé ní quene ndàa xio nacuáa quène nchíanchii-áⁿ yòdo nuu-dí núú-güedé cuáhǎⁿ. Te ní ngúíñí chódíní-áⁿ, te núú ní ngúíñí-dí-áⁿ yíndǎá núú ndécú Jèsús. ¹⁰ Te òré ní xini cue tée-áⁿ ní ngúíñí chódíní-áⁿ núú yíndǎá ndécú-gǎ, te ní cudíí víhí iní-güedé. ¹¹ Te ducaⁿ te ní quexio-güedé ndée núú cǎá vèhe ndecu Jèsús. Te òré cuánguihu-güedé xití vèhe te ní xini-güedé Jèsús ndécú-gǎ ndíhi nǎná-gǎ Màriá. Te ní ngúíñí xití-güedé, te ní ngúíta-güedé ní cǎchí-güedé sǎ ío cǎhnu cuu Jèsús. Te dátúní ní nacaáⁿ-güedé cǎjá xínehe-güedé, te ní tava-güedé díhúⁿ cuááⁿ, ndíhi dǎsa sǎ ío vǎha sàháⁿ tnámí nàni insiensú, ndíhi yúcu sǎ nání mǐrrǎ ní taxi ndecu-güedé núú Jèsús cuendá cuu-xi ìⁿ táhú sǎ cúu-xí-gǎ. ¹² Te Yá Ndióxi ní cǎháⁿ-gǎ núú sǎni-güedé, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé sǎ vǎ náyàha-gǎ-güedé cǎháⁿ ndíhi-güedé té Hèròdés. Núu xiǎⁿ cue tée-áⁿ cuánuhú-güedé ingǎ ichi, te ñǎ túú-gǎ ní náyàha-güedé núú ndécú tē Hèròdés.

Cuáhǎⁿ-yu ndíhi Jèsús nàcióⁿ Ègíptú

¹³ Te sǎtá ní yáha cuánuhú cue tée ní sǎngoto ñàha xii Jèsús, te ní quexio ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi núú sǎni té Chèè, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Véxi-í cǎchí tnúhu-í xii-n sǎ ndácóo-n, te ndee-n ñúú-a ndíhi Jèsús, ndíhi nǎná-gǎ cunu-ndo quíhí-ndó nàcióⁿ Ègíptú, chí té Hèròdés tendaha-dé cue tée quixi nanducu ñàha xii Jèsús cuendá cǎhni ñàha-güedé. Te yàcǎⁿ cundecu-ndo ndée cǎchí tnúhu-í xii-n ndúu ndíxi-ndo —cǎchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii té Chèè núú sǎni-dé.

¹⁴ Te té Chèè-áⁿ ní ndácóo-dé, te níú ní xica-dé ndíhi tá Màriá ndécǎ-yu Jèsús cuáhǎⁿ nàcióⁿ Ègíptú. ¹⁵ Te nàcióⁿ Ègíptú-áⁿ ndécú-yu ní xihí té Hèròdés. Te ducaⁿ ní cuu chí ní queue ndáá-xi nàcuáa ní cǎchí ìⁿ tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndée sanaha ní quide-dé núú-gǎ ní cǎháⁿ-dè yuhu-gǎ, te duha ní xáhaⁿ-gǎ ní cǎháⁿ-dè: “Nàcióⁿ Ègíptú ndécú Dèhe-í ní cùu, te ní xáhaⁿ-í xii-dé sǎ ndée-dé ñúú-áⁿ vǎ cündècu-gǎ-dé”, duha ní xáhaⁿ-gǎ xii tée ní cǎháⁿ tnúhu-gǎ ní quide-dé núú-gǎ.

Té Hèròdés ní táuchíúⁿ-dè cǎhni-güedé cue landú

¹⁶ Te cue tée ní sángoto ñaha xii Jesús ní dándàhú-güedé té Herodés, chí ñá túú ní nàyáha-güedé cúñaha-güedé sá ní naníhí-güedé Jesús. Te sáta ní cutnùní iní té Herodés sá ní dándàhú ñáhá-güedé xii-dé te ní cudéé víhí-dé, te ní tendaha-dé cue tée cuaháa ñúú Bèlén, ndíhi nchaa dava-gá ñúú cáá yàtni xíaa cuendá cahni-güedé mee-ni cuè landú tée. Te ndéé cue landú íchí ní cacu, ndíhi ndéé cue landú sa ní nútahá úú cuíá-xi nchaa-güexi cahni-güedé ní xáha-dé. Te ducaa ní quide-dé chí ní quide cuendá-dé nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaa cuè tée ní sángoto ñaha xii Jesús nduu ní xini-güedé chodíní, núu xiáa ducaa ní táuchíú-dé ní quide cue tée-á. ¹⁷ Te ducaa ní cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí ndí Jeremiás tée ní xóo cáháa tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí:

¹⁸ Ní tecú ndáhí víhí ñáiyu ñúú Rámá sá ndíhú iní-yu, te ñáiyu Xindáhyú-áa cúu-yu ñaní tnáhá tá Ràquéel, te ndáhyú-yu cuendá sá ní xíhí déhe-yu.

Te ñáiyu-áa ñá túú ní cuini-yu dàñá-yu sá ndíhú iní-yu cuendá sá ní xíhí déhe-yu.

Duha ní cachí ndí Jeremiás.

¹⁹ Te sáta ní xíhí té Herodés te ní sáháa tucu espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndióxi núu sání té Chèé òré ndécú-dé nacióⁿ Egiptú, te ní xáhaa-xi xii-dé:

²⁰ —Véxi tucu-í cachí tnúhu-í xii-n sá ndácoo-n, te nùhú-n ndíhi Jesús ndíhi náná-gá ñúu cue ñaní tnáhá-n ñáiyu israhél cundecu-ndo, chí sa ní xíhí cue tée cuini cahni ñaha xii Jesús ní cuu —cachí espíritú-áa xáhaa-xi xii té Chèé núu sání-dé.

²¹ Te té Chèé-áa ní ndacóo-dé, te ní ndee-dé ndíhi Jesús ndíhi náná-gá cuánuhú-yu ñúu cue ñáiyu israhél ñáiyu cuu ñaní tnáhá-yu. ²² Te té Chèé ní níhí-dé tnúhu sá té Arquèlaú ní nucúnuní-dé núu tátá-dé té Herodés distritú Júdeá yíndàha-dé ñáiyu. Te ní yùhú té Chèé-áa, te ñá túú ní cuini-dé quíhí-dé cundecu-dé distritú-áa. Te Yá Ndióxi ní cáháa-gá núu sání-dé, te ní xáhaa-gá xii-dé sá quíhí-dé distritú Galiléa, núu xiáa yàcáa cuaháa-yu. ²³ Te òré ní quexió-yu distritú Galiléa, te ní sáháa-yu ñúu nání Nàzarét ní xíndecú-yu. Te ducaa ní cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí cue tée ní xóo cáháa tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha sá Jesús cuu-gá tée ñúu Nàzarét.

3

Te Juáa tée dācuandute ñaha xii ñáiyu cáháa-dé tnúhu Yá Ndióxi xití yucu
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní xica nduu sá dúcáa ní cuu, te tée nani Juáa tée dācuandute ñaha xii ñáiyu

ní quexió-dé yucu distritú Júdeá cáháa-dé tnúhu Yá Ndióxi núu ñáiyu xití yucu-á. ² Te xáhaa-dé xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñá túú quide váha-ndo ndecu-ndo, te dañá-ndo ncháa ichi cuehé ichi duha, chí sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo —cachí-dé xáhaa-dé xii-yu.

³ Te diu cuendá té Juáa-áa ní chídó tnúni ndí Chaiáa tée ní xóo cáháa tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te duha nduu tnúhu ní chídó tnúni ndí cuendá-dé:

Técú cáháa níhi ñúu tée yíhi xití yucu, te cachí-dé:

“Chí dañá ncháa ichi cuehé ichi duha ndecu-ndo, te tñi-ndo ichi váha,

Te ducaa cáda-ndo cuendá cundecu túha-ndo chí véxi Yáa ío cūnuu”, duha quesaha tée-á.

Duha nduu tnúhu ní chídó tnúni ndí Chaiáa-áa cuendá té Juáa.

⁴ Te té Juáa-áa ní xóo cuihnu-dé dóo idi cāmeyu, te ñúu ní cuu pāñú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tica lāngóstá ndíhi nudu ñúu cuéchi. ⁵ Te ñáiyu ñúu Jerusálén, ndíhi ñáiyu nchaa ñúu yíndèhu distritú Júdeá, ndíhi ñáiyu nchaa ñúu cáá yàtni yúte Jórdán ní sáháa-yu ní xíndedóho-yu nàcuáa ní cáháa té Juáa. ⁶ Te ní ngúita-yu ní náhmá-yu nchaa cuéchi-yu núu Yá Ndióxi. Te òré ducaa ní náhmá-yu te ní dācuandute ñaha té Juáa xii-yu yúte Jórdán.

⁷ Te vāi cue tée cuu fariséu ndíhi cue tée cuu saducéu cuaháa-güedé núu ndécú té Juáa cuini-güedé dācuandute ñaha-dé xii-güedé. Te òré ní quexió-güedé núu ndécú-dé, te ní xáhaa-dé xii-güedé:

—ñNchaa nchóhó cúu-ndó dātná ñúu cóo dēēⁿ chí ío cuihna iní-ndó! ¿Te nása ní cuu núu tnáhá nchóhó ndúcú-ndó nàcuáa cada-ndo cácu nihnu-ndo núu tnúndóho cahnu vihi ta cuyatni ñaha xii-ndo véxi-i?

⁸ Te chí cáda váha vitna cundecu-ndo cuendá ducaa cūtnuní sá ní dañá-ndó ncháa ichi cuehé ichi duha ndecu-ndo. ⁹ Te vá cachí-ndó sá ío cāhnu cuu-ndo cuendá sá cúu-ndó ñaní tnáhá ndí Abrahām. Chí cuéi ndéé yúu te ndacu Yá Ndióxi ndada-gá ñáiyu

te cuu-yu ñaní tnáhá ndí Abrahām. ¹⁰ Te cáa chí ndecu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá dúcáa ñá túú cāvāha sávidí-xi-áa,

chí nchaa yutnu-áa tēhndé-xi te cuāngee-xi núu ñúhú cāyú-xi. Te duha sātñáhá-xi ndoho nchaa ñáiyu ñá túú quide váha-áa chí

nchaa ñáiyu ñá túú quide váha cuu-yu dātná nchaa yutnu sá ñá túú cāvāha sávidí-xi.

¹¹ Te na cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yúhú dācuandute-í mee-ni ñáiyu ní dañá ncháa ichi cuehé ichi duha. Dico nchicúⁿ tucu

ingá tée véxi, te tée-áa taxi-dé Espíritú Yá Ndióxi cundecu ndíhi-ndo. Te cuu-xi dātná

ññuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi iní-ndó. Te téé-án ò-gá cùnùu-dé dàcúúxi yùhú, chi yùhú cùu-í ññ téé duu" duu" ñá túú tau cuita nehe ni chàu-dé dico quidé-í chiùu-dé. ¹² Te téé-án sa véxi túha-dé sá cáda ññ ñaha-dé xii-o dàtná quidé ññyi ndada ndoo triú, chi ññyi-án sa nēhe túha-ná-yu yaxi"-yu òré nāññi cuendá ndada ndoo-yu. Te òré ndadá ndoo-yu triú-án te dàquee ññ"-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-nā triú-án te sàhmi-yu mihi-xi-á". Te dàtná quidé-yu mihi triú-án duca" sàtnahá-xi cada ñaha téé-án xii nchaa ññyi ñá túú quidé váha, chi daquihí" ñáhá-dé xii-yu núú ññuhú núú càyú, te ññuhú-án ñá túú tñahí ndàhvá —càchí-dé xáha"-dē xii-güedé.

Sándute Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Te Jesús ní quee-gá distrítu Galiléa cuáhá"-gá yúte Jordán núú ndécú tè Juáa cuendá dacuandute ñaha-dé xii-gá. ¹⁴ Te òré ní quexio Jesús núú ndécú tè Juáa, te ñá cuiní-dé dacuandute ñaha-dé xii-gá ní cuu, te ní xáha"-dē xii-gá:

—Yùhú tau-í sá dacuandute ñaha-n xii-í, te ñá diú dà yùhú dacuandute ñaha-í xii-n —càchí-dé xáha"-dē xii-gá.

¹⁵ Te Jesús ní xáha"-gá xii-dé:

—Quehe" daña, chi dacuití xñi ññuhú-xi duca" cada-o nacuáa cundáá-ó núú Yá Ndióxi —càchí-gá xáha"-gá xii-dé.

Te tè Juáa-án ní sáha" uu"-dé tñuhu ní xáha" Jèsús xii-dé. ¹⁶ Te ní dacuandute-dé Jèsús. Te òré ní nene-gá xiti ndute te ní xini-gá nchi andiu, te ní quee Espiritú Yá Ndióxi véxi cuu"-xi ngúndecu ndihí ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáa ññ lómá cáa Espiritú-án véxi cuu"-xi. ¹⁷ Te òré-án ní tecú ní cáhán Yá Ndióxi ndéé andiu, te xáha"-gá xii Jèsús:

—Yòhó cuú-n Dēhe-í téé ò cuu iní-í te ò cùdñ iní ñáhá-í xii-n —càchí-gá xáha"-gá xii Jèsús.

4

Sáculhná quidé yica-xi cada Jesús sá ñá túú tau-gá cada-gá ní cuu

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Te Espiritú Yá Ndióxi ndécá-xi Jèsús cuáhá" ññ xiti yucu cuendá yàcá" cundecu tnaa-gá, te yàcá" quexio sáculhná coto ndéé ñáhá-xi xii-gá te núu ndisa sá vā cáda-gá ññ sá ñá túú tau-gá cada-gá.

² Te Jèsús ñá ní xēxi-gá údico nduu údico niú, te duca" te dàtní ní xicá" iní-gá caxi-gá. ³ Te sáta dúcá" te ní quexio sáculhná quidé yica-xi cada Jesús ññ sá ñá túú tau-gá cada-gá, te xáha"-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cuú-n Dēhe Yá Ndióxi te cūñaha xii yúu-a na nduu-xi paá —càchí-xi xáha"-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáha"-gá xii-xi:

—Núu tútú Yá Ndióxi càchí-xi: “Ñá diú mēe-ni paá candeca-xi iní ññyi ññyi, chi tñahá nchaa tñuhu càhán Yá Ndióxi candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tútú-gá —càchí-gá xáha"-gá xii-xi.

⁵ Te dàtní sáculhná-án ndécá ñaha-xi xii-gá cuáhá" ññu Jerusálén, te yàcá" ní xáha"-xi xii-gá cuásaa-gá díqui véññu càhnu sá ò cùnnu núú ññyi israhél, ⁶ te dàtní ní xáha" tucu-xi xii-gá:

—Te núu ndisa cuu-n Dēhe Yá Ndióxi te cuandēe ndava núú ññuhú cuendá quee ndáa-xi nacuáa càhán-xi núú tútú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndióxi tendaha-gá que espíritú xínú cuēchi núú-gá quixi-xi cuendá coto ñaha-xi xii-n, te núú ndáhá-xi cāundodo-n cuendá sá vā dāncuēhé yúú sáhá-n”, duha càchí-xi núú tútú-gá —càchí sáculhná-án xáha"-xi xii Jèsús.

⁷ Te Jèsús ní xáha"-gá xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núú tútú Yá Ndióxi: “Vá cáni iní-n cōto ndéé-n Dútú Ndióxi Yáa cuú Ndióxi-n cuendá-ni sá cuiní-n sá dácacu nihnu ñaha-gá xii-n ññ sá sání iní-n cáda-n”, duha càchí-xi núú tútú-gá —càchí-gá xáha"-gá xii-xi.

⁸ Te sáculhná ndécá tucu-xi Jèsús cuáhá" ññ núú tñdúú dúcú", te uu"-ni ní dānehé núú ñáhá-xi xii-gá nchaandi túhú nació" cáa ññyíy, ndihí nchaa sá váha ò ññ ññ nació"-án. ⁹ Te ní xáha"-xi xii-gá:

—Te núu yòhó nguñí xiti-n núu-í chiñuhu ñaha-n xii-í ñá, te taxi cuendá-í nchaa sá ní dānehé ñáhá-í-a cuu cuendá-n —càchí-xi xáha"-xi xii-gá.

¹⁰ Te Jèsús ní xáha"-gá xii-xi:

—Xocuñí yòhó sáculhná núú ndécú-í-a, chi vá cuú càda-í nacuáa càchí-n, chi núú tútú Yá Ndióxi càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dútú Ndióxi Yáa cuú Ndióxi-ndó, te diu-ni-gá cada-ndo nchaa nacuáa càhán-gá”, duha càchí-xi núú tútú-gá —càchí-gá xáha"-gá xii-xi.

¹¹ Te dàtní sáculhná ní dáñá-xi Jèsús ní xica-xi cuáhá"-xi. Te sáta dúcá" te ní quexio cue espíritú xínú cuēchi núú Yá Ndióxi ní xinu cuechi-xi núú Jèsús.

Distrítu Galiléa ní chisaha Jèsús chiù" ní tñhú Táta-gá Dútú Ndióxi cada-gá

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Te òré ní níhí Jèsús tñuhu sá ní ngava té Juáa tée dacuandute ñaha xii ññyi vecaá, te ní xica-gá cuáhá"-gá distrítu Galiléa. ¹³ Te ní ñá túú ní xīndecu-gá ññu Nazaréet, chi ní yáha-gá cuáhá"-gá ndéé ññu Capernaum yàcá" ní xīndecu-gá, te ññu-án cáa yátni yuhu lagúná, te yatni xíá" cáa ññu nani Zabulón, ndihí ññu nani Neftalí. ¹⁴ Te duca" ní cuu chi ní quee ndáa-xi nacuáa ní chidó tññi

ndíu Chàiaá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tütú-gá núú cächí-xi:

¹⁵ Ñuhu nàni Zabulón, ndíhi ñuhu nàni Neftalí, ñuhu-án yíndèhu-xi distritú Galiléa,

te xiáⁿ xíndecu cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráel,

te càa-xi yatni yuhu lagúná te ndàa ingá xio yúte Jórdán cúú-xi.

¹⁶ Te cue ñáiyu-án ndécú-yu ñⁿ núú néé chi ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha,

te sáá nduu te cada iní-ndó sá ñáiyu-án queé-yu núú ditó chi vá cúndecu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha.

Te diu-ní ñáiyu-án cúú-yu ñáiyu ta xita nihnu duuⁿ cuáháⁿ,

dico sáá nduu te vá cuíta nihnu-gá-yu.

Duha ní chidó tnúni ndíu núú tütú-gá.

¹⁷ Te dàvá-án ní ngúita Jèsús ní dánèhé-gá ñáiyu, te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo te daña-ndo ncháa ichi cuèhé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cúmi tnàhá cue téé tnú chácá

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Te Jèsús ñúhú-gá ichi cuáháⁿ-gá tá yáha-gá yuhu lagúná Galiléa, te ní xini-gá úu tnàhá cue téé xidáquèe-güedé ñunu-güedé xití ndute tnú-güedé chácá, chi quiti tnàhí-án cúú chiúⁿ-güedé tnú-güedé-di. Te ñⁿ-dé nání-dé Xímú, àdi Pelú chi úu diu-dé, te ñani-dé cúú ingá téé ndíhi-dé te téé-án nání-dé Ndríxi.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáñá chiúⁿ quide-ndo-án te quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te taxi-í ingá núú chiúⁿ cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó dàcáháⁿ-ndó ñáiyu cuèndá tuha ñáhá-yu xii-í — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Te òré-ni-án ní dáñá cuè téé-án ñunu-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

²¹ Te ní xica tucu Jèsús cuáháⁿ-gá luha-gá, te ní xini tucu-gá úu-gá tnàhá cue téé tnú chácá. Te ñⁿ téé-án nání-dé Jàcobó, te ñani-dé cúú ingá téé ndíhi-dé te téé-án nání-dé Juáá, te ndí ndúu-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú. Te xixínucóo-güedé ndíhi tátá-güedé xití bàrcú xinatícu-güedé ñunu-güedé, te Jèsús ní cana ñaha-gá xii-güedé.

²² Te òré-ni-án ní dándóo-güedé bàrcú-güedé, ndíhi tátá-güedé, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

Jèsús dánèhé-gá cuèhé víhí ñáiyu

(Lc. 6:17-19)

²³ Te Jèsús tá xica ndodo-gá nihí distritú Galiléa cuáháⁿ tá dànèhé-gá ñáiyu tnúhu váha

tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. Te ndí tnahá

ñⁿ ñⁿ ñuú sáa-gá te ducaⁿ cuànguihu-gá xití veñúhu dànèhé-gá ñáiyu tnúhu-án. Te ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú cuèhé tnàhá ñⁿ ñáiyu dico ncháa-ní-yu ta quide tátna-gá cuáháⁿ.

²⁴ Te ndéé ncháa ñáiyu yíndehu distritú Siríá ní nihí-yu tnúhu ncháa nàcuáa quide Jèsús. Te ní queé-yu ñuú-yu te ndécá-yu ncháa ñáiyu tnàhá ndí dííⁿ núú cuèhé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. Te cuèi ñáiyu xiyíhí, ndíhi ñáiyu ñá túú-gá càndá nihnu, ndíhi ñáiyu yíhí ñaha espíritú cúndíhi yucu ñávàha ndécá-yu cuáháⁿ núú-gá, te ncháa-yu ní quide tátna ñaha-gá xii-yu. ²⁵ Te ío vai ñáiyu ní chinchícúⁿ ñáhá xii Jèsús, chi ní chinchícúⁿ ñáhá ñáiyu distritú Galiléa, ndíhi ñáiyu ncháa ñuú xíndáa Dècapólis, ndíhi ñáiyu ñuú Jerusàlén, ndíhi cue ñáiyu ncháa ñuú yíndèhu distritú Júdeá, ndíhi ñáiyu xíndecu yatni yúte Jórdán ndàa xio quene nchícanhii.

5

Jèsús núcúo-gá ñⁿ núú tìndúú dánèhé-gá ñáiyu

¹ Te sáta ní xini Jèsús sá cuèhé víhí ñáiyu nhicúⁿ ñáhá xii-gá, te ní xica-gá cuáaá-gá ñⁿ núú tìndúú te xiáⁿ ní ngóo-gá, te cue téé xica cuu ndíhi-gá ní nadúcúⁿ ndéé ñáhá-güedé xii-gá. ² Te ní ngúita-gá dánèhé ñáhá-gá xii-güedé ndíhi cue ñáiyu-án, te xáhaⁿ-gá:

Cuèndá ñáiyu ío váha táhú-xi

(Lc. 6:20-23)

³ —Váha táhú ncháa ñáiyu cùtnuní iní-xi sá ío-gá cúmání-yu cudíu-yu núú Yá Ndióxi, chi ñáiyu-án nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu.

⁴ Váha táhú ncháa ñáiyu ndàhyú sá ndíhú iní-yu, chi Yá Ndióxi cuáñaha-gá tnúhu ndee iní cundecu ndíhi-yu.

⁵ Váha táhú ncháa ñáiyu ndàhú iní-xi, chi ñáiyu-án nduu táhú-yu cundecú-yu ñⁿ xichi núú cuáñaha Yá Ndióxi xii-yu.

⁶ Váha táhú ncháa ñáiyu ío cuiní cada ncháa nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi, chi ñáiyu-án ío nduu vétú iní-yu.

⁷ Váha táhú ncháa ñáiyu cùndahú iní tnàha ñáiyu-xi, chi ñáiyu-án diu-ni ducaⁿ càda ñaha Yá Ndióxi xii-yu cundahú iní ñáhá-gá.

⁸ Váha táhú ncháa ñáiyu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi cue ñáiyu-án nduu táhú-yu cundecú-yu ndíhi Yá Ndióxi.

⁹ Váha táhú ncháa ñáiyu càháⁿ dóho tnàha ñáiyu-xi nàcuáa cundecu ndíhi váha tnàhá-yu, chi cùtnuní sá ñáiyu-án cuú-yu déhe Yá Ndióxi.

¹⁰ "Váha táhú nchaa ñáiyu ío ndòho ndecu ñuyíú-a sá cuendá sá quidé-yu nacuáa cáhá" Yá Ndióxi, chí ñáiyu-án nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu.

¹¹ "Te cùu-ndo ñáiyu ío váha táhú-xi te núu na cùcuéhé ñáhá ñáiyu, àdi cada úhú ñáhá-yu xii-ndo, àdi daciaa díquí ñáhá-yu nándi cuéchi neñúu xii-ndo sá cuendá-í. ¹² Te òré duca" na càda ñáhá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní íní-ndo cùndecu-ndo, chí ío váha càa sá ndécú àndiu nduu táhú-ndo cùndecu ndíhi-ndo nduu na saá-ndo yácá" cundecu-ndo, chí ñu-ni duca" ní xóo cada ñaha cué ñani tnáhá-yu xii cue téé ní xóo cáhá" tnúhu Yá Ndióxi ní xíndecu ndéé sanaha.

*Cuendá ñíí ndíhi cuendá ñuhú
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)*

¹³ "Te nchòhó cada íní-ndo sá cùu-ndo dàtná ñíí cuendá ñuyíú-a. Te ñíí chí nándíhi-xi dico núu na ndúu víxi"-xi, te ñá túú-gá nándíhi-xi chí dāngoyo-ná-ó, te yáha ñáiyu xēñihnú-yu. Te duca" sátnahá-xi cùu nchòhó chí cùu-ndo datná ñíí váha te núu na càda váha-ndo, te núu vá cadá váha-ndo te quee tíhú-ndo.

¹⁴ "Te nchòhó cada íní-ndo sá cùu-ndo dàtná ñíí sá dayèhé ndécú ñuyíú-a, chí sànu ichi-ndo ñáiyu ichi váha. Te nchòhó xini-ndo sá núu ñíí ñuú cáá ñíí núu tìndúú te vá cùú càchí-ó sá nguiváha-xi. ¹⁵ Te ñá túú xini-ó ñíí ñáiyu teñuhú-yu ñíí linterná te chiváha-yu xiti ñíí cájá, chí táxi ndecú-yu núu ñínu cuendá cutnùni núu nchaa ñáiyu ndecu vehe. ¹⁶ Te duca" càda nchòhó cada váha-ndo dàtná quidé ñíí ñuhú dayèhe-xi núu ñáiyu, te duca" quini ñáiyu nacuáa quide-ndo ndecu-ndo, te tnáhá-yu cachí-yu sá ío cànu cuu Dútú Ndióxi Yáá cùú Tàtá-ndo ndecu andíu chí quini-yu sá quidé váha-ndo ndecu-ndo.

Cuendá tnúhu ní chidó tnùni ndíi Moisés

¹⁷ "Te vá cání íní-ndo sá yúhú véxi-í xocani-í tnúhu ní chidó tnùni ndíi Moisés, te ní vá cání íní-ndo sá véxi-í xocani-í tnúhu ní chidó tnùni cue téé ní xóo cáhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, chí yúhú véxi-í sá cadá-í nacuáa cáhá" nchaa tnúhu-án. ¹⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá tnúhu ní chidó tnùni ndíi Moisés ío ndáá càhá"-xi, chí dacuití cùu nchaa nacuáa càhá"-xi. Te yáchí-gá naa andíu ndíhi ñuyíú dàcúxí sá quée cáva ñíí tnúhu-án. ¹⁹ Núu Xiá" nchaa ñáiyu na càchí sá dáva tnúhu ní chidó tnùni ndíi Moisés ñá túú xini ñuhu-xi chí ñá túú cùnuu-xi, te ñáiyu-án ñu-ni duca" dànehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáiyú-yu, te sá dúcá" quidé-yu te vá cùnuu víhí-yu núu ndécú Yá Ndióxi táxi tnùni-gá, chí cuú-yu dàtná ñíí ñáiyu nchicú" cuíí-ná. Dico nchaa ñáiyu nchicú" niñu quide nchaa nacuáa cáhá" nchaa tnúhu-án, te

ñu-ni duca" dànehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáiyú-yu, te ñáiyu-án ío cunúu-yu núu ndécú Yá Ndióxi táxi tnùni-gá. ²⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ío xini ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuáa cáhá" Yá Ndióxi, te vá cadá-ndo dàtná xiquide cue téé dànehé ñáhá xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tnùni ndíi Moisés, ndíhi dàtná xiquide cue téé cùu fariséu, chí núu na càda-ndo datná xiquide cue téé-án ñá, te vá ndúú táhú-ndo ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo.

*Jesús càhá"-gá cuendá ñáiyu cùdée"
(Lc. 12:57-59)*

²¹ "Te nchòhó sa xini-ndo sá ncháá ñáiyu ní cuu ñani tnáhá-ndo ní xíndecu ndéé sanaha ní ñíhi-yu tnúhu sá vá cùú càhni-yu tnàha ñáiyú-yu, chí núu duca" na cadá-yu te nacháhu-yu cuéchi-yu. ²² Dico vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu ndèdani càa-ndo na cudé"-ndo núu tnàha ñáiyu-ndo, te nacháhu-ndo sá dúcá" quide-ndo, àdi núu na cùcuéhé-ndo-yu te núu chítú núu tàcá cundáá cuéchi-ndo te núu duca" na càda-ndo, àdi núu nà cùu-ndo tnàha ñáiyu-ndo ñíí tnúhu véé víhi, te cucuéchi víhi xii-ndo chí quíhí"-ndo núu ùhú núu ndàhú.

²³ "Te xiá" núu nchòhó òré ndécú ndíhi-ndo ñíí sá cuini-ndo cuáha-ndo Yá Ndióxi nduu táhú-gá, te òré cuáhá"-ndo cuñaha-ndo xii-gá, te òré ní quexio-ndo núu dúcá" cuñaha-ndo xii-gá sá ndúú táhú-gá, te ní ndacu íní-ndo sá ndécú ñáiyu ñá túú cùu váha íní ñáhá xii-ndo cuendá ñíí sá ní cumáni núu tnáhá-ndo. ²⁴ Te dāndóo-ndo sá dúcá" nèhe-ndo cuáhá" nduu táhú Yá Ndióxi, te díhna-gá quíhí"-ndo nàcáha" càhnú íní tnáhá-ndo ndíhi ñáiyu ñá túú cùu váha íní ñáhá xii-ndo-án, te dàtnùni duca" te quíhí"-ndo cuáha-ndo Yá Ndióxi sá ndúú táhú-gá.

²⁵ "Te núu ío ñíí-ndo ní sáhá" ñáiyu núu téé cùchiu" ní sacá" cuéchi-yu cuendá-ndo cuendá ñíí sá ní quide-ndo, te òré ní naníhí tnáhá-ndo ndíhi-yu cuáhá"-ndo núu téé cùchiu"-án, te nacáhá" càhnú íní tnáhá-ndo ndíhi-yu cuendá sá vá cuáha cuendá ñáhá-gá-yu xii-ndo núu té cùchiu", chí núu duca" na cadá-yu te téé cùchiu"-án cuáha cuendá ñáhá-dé xii-ndo núu cue téé cùu poleciá, te cue téé-án chíhi ñaha-güedé vecaá xii-ndo. ²⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vá càcu-ndo te núu na ngáva-ndo vecaá ndéé nacháhu-ndo nchaa sá tàu-ndo.

Cuendá cue ñáiyu ñá túú quide váha

²⁷ "Te nchòhó sa xini-ndo nacuáa ndúu tnúhu ní cáhá" cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: "Nchaa cue téé vá cùú cáhá" ndíhi-güedé ñadíhi te núu ñá díú ñadíhi-güedé cùu-yu, te ñu-ni duca" tucu nchaa cue ñáiyu díhi vá cùú cáhá" ndíhi-yu

tée te núu ñá díú yíi-yu cùu-güedé", duha ní cachi-güedé. ²⁸ Dico yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sá nděda-ni cāa cue tée na cūndehe ññ ñadihi te núu na cāni iní-güedé cundecu díi iní-güedé ndihí-yu te cada iní-ndo sá dàtná sá sá ní cāhá" ndihí ñaha-güedé xii-yu sá dúcá" ní sani iní-güedé.

²⁹ "Te núu ññ xio tinúu-ndo quide-xi quide-ndo nāndi sá cuēhé sá dúhá te tava-ndo, chi váha-gá sá ná cuíta te ñá díú ñihí ní ndúú yiqui cuñú-ndo quíhí-xi núu úhú núu ndáhú. ³⁰ Te núu ññ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nāndi sá cuēhé sá dúhá te quehndé-ndo, chi váha-gá sá ná cuíta ññ xio ndaha-ndo te ñá díú sá ñihí ní ndúú yiqui cuñú-ndo quíhí-xi núu úhú núu ndáhú.

Jēsús cāhá-gá cuendá cue ñáyiú daña tnaha

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ "Te nchòhó sa ñaha tucu-ndo nacuáa ní cāhá" tucu cue tée ní xindecu ndéé sanaha, te duha ní cachi-güedé: "Te núu ññ tée na daña tnaha-dé ndihí ñadihi-dé, te xini ñuhu-xi cadúha-dé ññ tutú cuáñaha-dé núu cāhá-xi sá ní dāñá ñaha-dé", duha ní cachi-güedé. ³² Dico yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sá cúu daña ññ tée ñadihi-dé, te núu cūtnuní ndáá iní-dé sá cāhá" ndihí-a" ingá tée. Dico núu ñá túú dúcá" quide-a" te ñá túú ndúu váha-xi daña ñaha-dé. Te núu ñá túú dúcá" quide ñadihi-dé, te cada iní-ó sá mée-dé ní sanu ichi ñaha-dé xii-a" cāhá" ndihí-a" ingá tée te núu na daña ñaha-dé. Te tée na ñaquehe" ñaha xii ñaha ní dāñá ñaha yíi-xi-á", te diu-ni ñá túú ní quide váha-dé sá dúcá" ní ñaquehe-dé ñaha-á".

Ñáyiú cācunehe ñaha xii Yá Ndióxi cuendá cutnūnī iní tnaha ñáyiú-yu sá ndāá cada-yu ññ sá sání iní-yu cada-yu

³³ "Te sa ñaha tucu-ndo nacuáa ní cāhá" tucu cue tée ní xindecu ndéé sanaha, chi cue tée-á" ní cachi-güedé: "Te núu cācunehe-ndo Yá Ndióxi núu tnaha ñáyiú-ndo nācuáa cutnūnī iní-yu sá ndāá cada-ndo ññ sá sání iní-ndo cada-ndo, te cada-ndo", duha ní cāhá" dóho tnaha-güedé. ³⁴ Dico yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sá ñá túú ná cācunehe-ndo sá ndāá cada-ndo ññ sá sání iní-ndo cada-ndo. Te ni vā cācú ñehe-ndo andiu chi yācá" cúu-xí núu núcúo Yá Ndióxi táxi tnūnī-gá. ³⁵ Te ni vā cācú ñehe-ndo ñuyú-a, chi tnāhá ñuyú-a ndēcu-gá, te ni vā cācú ñehe-ndo ñuú Jerusālén chi ñuú-á" cúu cuendá-gá, te diu-gá cúu-gá Yáá ío cūnuu.

³⁶ Te ni vā cācú ñehe-ndo díquí-ndo chi ñaha-ndo sá ní ññ idi díquí-ndo ñá ndácú-ndo ndāda cuixí-ndo ádi ndada tnūu-ndo. ³⁷ Te váha-gá sá ññ sá sání iní-ndo cada-ndo, te cachi-ni-ndo: "Cuu cada-ndí, ádi vā cúu

cāda-ndí", cachi-ni-ndo. Chi nchaa dava-gá sá chidó-ndo cāhá-ndo óré duca" sání iní-ndo cāda-ndo ññ sá cādá-ndo cūu-xi sá dācāhu iní ñáhá yūcu ñávāha.

Cuendá ñáyiú nāchinaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiú-xi

(Lc. 6:29-30)

³⁸ "Te sa ñaha tucu-ndo nacuáa ní cāhá" tucu cue tée ní xindecu ndéé sanaha, chi cue tée-á" ní cachi-güedé: "Ñáyiú na cāda ñaha tnaha ñáyiú-xi ññ sá ñá túú váha, te nanchòcāva-yu nāchinaa-yu sá ní quide ñaha tnaha ñáyiú-yu", duha ní cachi-güedé. ³⁹ Dico yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sá ñá túú ná cada-ndo nchaa cue ñáyiú cuíhna iní-xi te núu quide ñahá-yu ññ sá ñá túú váha xii-ndo. Te núu ní canihá-yu ññ xito te cuíní tucú-yu canihá-yu ingá xito te daña-ndo na cānihá-yu. ⁴⁰ Ádi ní sacá" cuéchi-yu núu cué tée cūchiu" cuendá-ndo, te cuíní-yu quendé-yu dúlmú-ndo te daña-ndo na cānehé-yu quíhí", te tnāhá-ni dóó ndíxi ndòdo-ndo daña-ndo na cānehé-yu quíhí". ⁴¹ Te núu quide yicá-yu caca-ndo dàtná úú kilómetrú cuido-ndo ndāchiú" yu ña, te chido-ndo úú-gá tucu kilómetrú cuido-ndo ndāchiú" yu. ⁴² Te núu ío ññ sá xicá" yu núu-ndo te cuáñaha-ndo, ádi ío ññ sá sánúu-yu núu-ndo te cuáñaha ññ-ndo.

Cuu iní-ó nchaa ñáyiú cūu úhú iní ñáhá xii-o

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Te sa ñaha tucu-ndo nacuáa ní cachi tucu cue tée ní xindecu ndéé sanaha, chi cue tée-á" ní cachi-güedé: "Cuu iní-ndo cué ñáyiú ndēcu ndihí váha-ndo, te cuu úhú iní-ndo cué ñáyiú cūu úhú iní ñáhá xii-ndo", duha ní cachi-güedé. ⁴⁴ Dico yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sá cúu iní-ndo cué ñáyiú cūu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cāhá" váha-ndo cuendá cue ñáyiú cāhá" úhú ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sá váha sá cúu-xí cué ñáyiú cūu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cāhá" ndihí-ndo Yá Ndióxi cuendá cue ñáyiú xicuéhé ñáhá xii-ndo, ndihí cuendá cue ñáyiú quide úhú ñáhá xii-ndo. ⁴⁵ Te núu na cāda-ndo nchaa nacuáa cāhá-í-a, te duca" te cutnūnī sá cúu-ndo dēhe Tātá-ndo Dūú Ndióxi Yáá ndécú andiu. Te diu-gá cúu-gá Yáá quidé quēne nchicanchii, te diu-ni-gá cúu-gá Yáá dācūu" dāú ñuyú-a, te duca" quide-gá cuendá cuu-xí sá váha sá cúu-xí cué ñáyiú quide váha, ndihí sá cúu-xí cué ñáyiú ñá túú quide váha. ⁴⁶ Te núu nchòhó ná cúu iní-ndo mēe-ni ñáyiú na cūu iní ñáhá xii-ndo, te vā cachi-ndo sá Yá Ndióxi taxi-gá sá ndúú tǎhú-ndo sá dúcá" quide-ndo, chi cuéi cue tée cuíhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii cue ñáyiú cuendá impuestú duca" xiquide-güedé. ⁴⁷ Te núu mee-ni ñáyiú ndēcu ndihí váha-ndo

İo vâha câhá" ndihi-ndö-yu, te vâ câchí-ndö sâ İo vâha quide-ndo sâ dúcá" quide-ndo, chi cuêi ndée nchaa ñâyiu ñâ túú xini dana cuëndá Yâ Ndiöxi duca" xiquide-yu. ⁴⁸ Te duha ndüu tnühu câhá"-ı cuëndá sâ nchöhó cada ndáá-ndö cündec-ndo datná quidé ndáá méé Tâtá-ndö Dütú Ndiöxi Yaá ndécú ândiu —duha ni dânehé ñáhâ Jësús xii cue tée xica cuu ndihi-gâ ndihi nchaa ñâyiu.

6

Jësús dânehé-gâ ñâyiu nâcuâa cadâ-yu sâ vâha

¹ Te Jësús ndécú-ni-gâ dânehé-gâ cue tée xica cuu ndihi-gâ ndihi nchaa ñâyiu, te xâha"-gâ:

—Te öré quidé-ndö sâ vâha te vâ cadâ-ndö nüü ñâyiu cuëndâ-ni sâ cuini-ndö câhá" vâha-yu cuëndâ-ndö, chi nüü nüü ñâyiu duca" na cada-ndo te Dütú Ndiöxi Yaá cúú Tâtá-ndö vâ tâxi-gâ sâ ndüú tâhú-ndö. ² Te xîâ" nüü nchöhó öré chindêe-ndo ñâyiu ndâhú, te vâ cûñaha-ndo xii cue ñâyiu sâ chindêe-ndo cue ñâyiu ndâhú-â" datná xiquide cue ñâyiu dâdahú méé-xi sâ quidé ndáá te ñâ ndáá sâ quidé ndáá-yu, chi ñâyiu-â" duca" xiquide-yu öré sâhá"-yu veñühu, chi datecú tnühu-yu nchaa ñâyiu öré duca" chindee-yu ñâyiu ndâhú. Te diu-ni duca" quidé-yu xâhá"-yu xii cue ñâyiu sâ chindêe-yu cue ñâyiu ndâhú-â" nchaa nüü xicâ cúú-yu, te duca" xiquide-yu cuëndâ cuini-yu câhá" vâha ñâyiu cuëndâ-yu. Te yühú na câchí tnühu ndáá-ı xii-ndo sâ ñâ túú nâ nduu tâhú ñâyiu-â" nüü Yâ Ndiöxi sâ dúcá" quidé-yu chi mee-ni nüü tnâha ñâyiu-yu cûdiü-yu. ³ Te nchöhó öré chindêe-ndo ñâyiu ndâhú, te cuêi ñâyiu İo-gâ vâha ndëcu ndihi-ndo dico vâ cûñaha-ndo sâ dúcá" chindee-ndo cue ñâyiu ndâhú-â", te ni cuê dâva-gâ ñâyiu vâ cûñaha-ndo. ⁴ Chi vâha-gâ sâ iní méé-ni-ndö ná cûhu" sâ dúcá" chindee-ndo cue ñâyiu ndâhú-â". Te nüü duca" na cada-ndo ñâ, te Dütú Ndiöxi Yaá cúú Tâtá-ndö tâxi-gâ sâ ndüú tâhú-ndö chi diu-ni mee-gâ ndéhé-gâ nâcuâa quide-ndo ndecu-ndo.

Jësús dânehé-gâ ñâyiu nâcuâa câhá" ndihi-yu Yâ Ndiöxi

(Lc. 11:2-4)

⁵ "Te nchöhó öré câhá" ndihi-ndo Yâ Ndiöxi, te vâ cadâ-ndö datná xiquide cue ñâyiu dâdahú méé-xi câchí sâ quidé ndáá te ñâ ndáá sâ quidé ndáá-yu, chi ñâyiu-â" tnâhá iní-yu cunutni-yu câhá" ndihi-yu Yâ Ndiöxi öré yîhi-yu veñühu. Te diu-ni duca" xiquide-yu nchaa nüü xicâ cúú-yu, te duca" quidé-yu cuëndâ sâ cuini-yu quini ñâyiu nâcuâa xiquide-yu. Te na câchí tnühu ndáá-ı xii-ndo sâ ñâ túú nâ nduu tâhú ñâyiu-â"

nüü Yâ Ndiöxi sâ dúcá" quidé-yu chi mee-ni nüü tnâha ñâyiu-yu cûdiü-yu. ⁶ Te nchöhó öré cuini-ndö câhá" ndihi-ndo Yâ Ndiöxi, te ndîhu ndedí nihnu-ndo xiti vehe-ndo, chi diu-gâ cúú Tâtá-ndö te ndëcu ndihi ñaha-gâ xii-ndo, te diu-ni mee-gâ ndéhé ñâha-gâ xii-ndo nâcuâa quide-ndo, te nüü duca" na cada-ndo te taxi-gâ sâ ndüú tâhú-ndö.

⁷ "Te öré câhá" ndihi-ndo Yâ Ndiöxi te vâ süüni cuëndâ-ni dacââ-ndö tnühu câhá" ndihi-ndo-gâ datná xiquide cue ñâyiu ñâ túú xini tnühu-gâ, chi ñâyiu-â" sâni İni-yu sâ tédöho ñaha vihi-gâ Yâ Ndiöxi xii-yu sâ dúcá" süüni dâcaâ-yu tnühu câhá" ndihi ñâha-yu xii-gâ dico ñáhâ. ⁸ Dico nchöhó, vâ cadâ-ndö datná xiquide cue ñâyiu-â", chi mee Tâtá-ndö Dütú Ndiöxi sa nâha-gâ nâ cúú nchâa sâ xini ñühu-ndo cuêi öré vâtâ câcââ-gâ-ndö nüü-gâ. ⁹ Te duha câhá"-ndö öré câhá" ndihi-ndo Yâ Ndiöxi:

Yöhó Tâtá-ndî Dütú Ndiöxi Yaá ndécú ândiu, nchaa ñâyiu na câhá"-yu sâ cúú-n Yââ İo yiñühu.

¹⁰ Te xicâ" tâhú-ndî nüü-n sâ ná sââ nduu ndîhu ndâhá"-yu.

Te cada-n datná câchí iní-n ñüyü-a datná quidé-n ândiu.

¹¹ Te xicâ" tâhú-ndî nüü-n sâ tâxi-n sâ cöhó-ndî sâ caxi-ndî İ" nduu İ" nduu.

¹² Te cada câhnu iní-n nchâa yicâ cuêchi-ndî, chi tnâhá nchúhú quidé câhnu iní-ndî nchaa sâ quidé ñâha tnaha ñâyiu-ndî.

¹³ Te vâ dâñâ-n dâcâhá" ñáhâ yücu ñâvâha xii-ndî cada-ndî sâ ñâ túú vâha, chi coto ñâha-n xii-ndî cuëndâ sâ vâ dúcá" cada ñâha-xi.

Te diu-n cûu-n Yââ İo cûnuu nchaa nduu nchaa quîü, te İo câhnu cuu-n, te diu-ni-n quindaha ñâha-n xii-ndî ni caa ni quîhi". Te duca" na cûnduu.

Duha dânehé ñáhâ-ı xii-ndo câhá" ndihi-ndo Yâ Ndiöxi.

¹⁴ "Te nüü nchöhó quidé câhnu iní-ndö nchâa sâ quidé ñâha tnaha ñâyiu-ndo, te duca" te Tâtá-ndö Dütú Ndiöxi Yaá ndécú ândiu cada câhnu iní-gâ nchaa sâ ñâ túú vâha quide-ndo tucu. ¹⁵ Dico nüü nchöhó vâ cadâ câhnu iní-ndö nchâa sâ quidé ñâha tnaha ñâyiu-ndo ñâ, te ni Dütú Ndiöxi Yaá cúú Tâtá-ndö vâ cadâ câhnu iní-gâ nchaa sâ quidé-ndö tucu.

Cuëndâ ñâyiu ñâ túú tnâhî ná xéxi âma câhá" ndihi-yu Yâ Ndiöxi

¹⁶ "Te nchöhó, nduu ñâ túú tnâhî ná xéxi-ndö câhá" ndihi-ndo Yâ Ndiöxi, te vâ cûndiyi-ndö datná xiquide nchaa ñâyiu dâdahú méé-xi câchí sâ quidé ndáá te ñâ ndáá sâ quidé ndáá-yu, chi ñâyiu-â" duca" xiquide-yu cuëndâ sâ cuini-yu cutnûni iní ñâyiu sâ ñâ túú tnâhî ná xéxi-yu câhá"

ndihí-yu Yá Ndiöxí. Te yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sá sà dúcá^a quidé-yu te ñá túú ná chindee ñaha-xi xii-yu cuendá níhí-yu ñ^a sá ndúú tǎhú-yu núú Yá Ndiöxí. ¹⁷ Dico nchóhó, nduu duca^a quide-ndo ñá túú tnàhí ná xéxi-ndó càhá^a ndihi-ndo Yá Ndiöxí, te váha váha naquete-ndo núú-ndó, te váha váha chihi-ndo cùcá ¹⁸ cuendá sá vǎ cùtnúni iní ñáiyu sá ñá túú ná xéxi-ndó nduu duca^a càhá^a ndihi-ndo Yá Ndiöxí. Te Dútú Ndiöxí Yáá cúú Tǎtá-ndó ndècu ndihi-ndo diu-ni mee-gǎ ndéhe-gǎ nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te diu-gǎ taxi-gǎ sá ndúú tǎhú-ndó.

*Cuendá nchaa sá vǎha nduu tǎhú-ó
(Lc. 12:33-34)*

¹⁹ "Te vǎ caní iní-ndó cùu-ndo ñáiyu cuica nǎndi sá cùndècu ndihi-ndo ñuyúú-a chi vǎ cùdǐi-xi, chi dava quee tíquidi, te dava caxi cudi ñuhu, àdi quihu ñadúhú vehe-ndo te duhu-güedé. ²⁰ Te váha-gǎ chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cuendá duca^a ngündecu sá ndúú tǎhú-ndó àndiu, te xiǎ^a cudíi-xi cundecu ndihi-ndo nǐ caa nǐ quíhí^a, chi yàcá^a vǎ quée-gǎ tíquidi, te nǐ vǎ cǎxi-gǎ cudi ñuhu, te nǐ vǎ quíni-gǎ-ndó ñadúhú duhu-güedé ndachíu-ndo. ²¹ Te núu cùu-ndo ñáiyu cuica ndècu ñuyúú-a, te diu-ni nchaa sá ndécú ndihi-ndo ñuyúú-a ñuhu iní-ndó. Àdi cuu-ndo ñáiyu quide nacuáa ngündecu sá ndúú tǎhú-ndó àndiu, te diu-ni sá ndúú tǎhú-ndó ndècu andiu-á^a ñúhú iní-ndó.

*Núú-ó cùu-xi datná ñ^a ñuhu
(Lc. 11:34-36)*

²² "Te cada iní-ndó sá núú-ndó cùu-xi datná ñ^a ñuhu. Te núu núú-ndó cǎváha te cùtnuní iní-ndó nǎ cúú sá ndécú núú-ndó. ²³ Dico núu cùhú núú-ndó ñá túú cùtnuní cundehe-ndo ña, te ñá túú cùtnuní iní-ndó nǎ cúú sá ndécú núú-ndó. Te sá dúcá^a cùhú núú-ndó te cada iní-ndó sá ndécú-ndó datná ñ^a núú néé. Te duha nduu tnúhu càhá^a-í chí núu sǎni váha iní-ndó cuendá Yá Ndiöxí ñá, te cùu víi cuu váha iní-ndó ndècu-ndo. Á^a te núu ñá túú sǎni váha iní-ndó cuendá-gǎ ñá, te ñá túú tnàhí cùu váha iní-ndó ndècu-ndo. Te sá dúcá^a ñá túú sǎni váha iní-ndó cuendá-gǎ te cada iní-ndó sá ndécú-ndó datná ñ^a núú néé.

Vǎ ndácú ñ^a téé cuu cuechi-dé núú úu pǎtróó^a

(Lc. 16:13)

²⁴ "Te nǐ ñ^a téé xǐnu cuechi vǎ ndácú-dé cuu cuechi-dé núú úu pǎtróó^a, chi téé-á^a cuu váha iní-dé núú ñ^a pǎtróó^a-dé te tni-dé nchaa tnúhu càhá^a pǎtróó^a téé cùu váha iní-dé núú-xi-á^a. Te núú ñngǎ tucu pǎtróó^a-dé vǎ cúú váha iní-dé, te nǐ vǎ tni-dé tnúhu càhá^a ñngǎ téé-á^a. Te duca^a

sǎtnahá-xi cùu nchóhó chi vǎ ndácú-ndó cùnu cuechi-ndo núú Yá Ndiöxí te cuhu^a iní-ndó nchaa sá ió ñuyúú-a.

*Yá Ndiöxí xító-gǎ nchaa ñáiyu cùu déhe-gǎ
(Lc. 12:22-31)*

²⁵ "Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá vǎ ió caní iní-ndó núu nása níhí-ndó sá cóhó sá cǎxi-ndó, te nǐ vǎ ió caní iní-ndó núu nása níhí-ndó dóó cuihu-ndo, chí cùnuu-gǎ méé-ndó dàcúúxi sá nchító-ndó, te duca^a cùnuu-gǎ yiqui cùnú-ndó dàcúúxi dóó sǎcuihu-ndo. ²⁶ Te chí cǎdá cuendá sá nchǎá quiti ndava ñá túú tnàhí ná xítú-güedi, te nǐ ñá túú ndèé cuáhá^a-güedi nàtahu-güedi, te nǐ ñá túú ná nǎtǎxúha-güedi, te nǐ ñá túú ndèé cǎá yǎcá-güedi, chí mee Tǎtá-ó Dútú Ndiöxí Yáá ndécú àndiu xito ñaha-gǎ xii-güedi níhí-güedi sá xéxi-güedi. Te núu cue quiti-á^a duca^a xito ñaha-gǎ xii-güedi, jte uu^a-gǎ xító ñaha-gǎ xii nchóhó, chí nchóhó ió-gǎ cùnúu-ndo dàcúúxi cué quiti-á^a! ²⁷ Te cuéi nǎndi sá sǎni víhi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndácú-ndó càda-ndo nacuáa cuehu-ndo cuedícó ñ^a yiqui-gǎ.

²⁸ "Te vǎ ió caní iní-ndó núu nása níhí-ndó dóó cuihu-ndo. Te chí cǎdá cuendá nàcuáa sǎhnu nchaa itá ió yucu, chí nchaa itá-á^a ñá túú quide chiú^a-xi, te nǐ ñá túú quèhe^a-xi idi. ²⁹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá ndíi Salómón cuéi ió víi nǐ xínduu dóó nǐ xóo cuihu^a ndíi, dico ñá túú nǎtnahá-xi nàcuáa cǎa nchaa itá, chí ió-gǎ víi cǎa nchaa itá. ³⁰ Te nchaa itá ió yucu tnaa-ni cùdǐi-xi, te yichí-xi te sǎhmi ñáiyu. Te cuéi duca^a dico mee Yá Ndiöxí quidé-gǎ ió víi sǎcùnduu-xi. Te núu nchaa itá-á^a duca^a quide-gǎ xító-gǎ sǎcùnduu víi-xi, te xiǎ^a cùtnuní sá ió-gǎ coto ñaha-gǎ xii-ndo, dicó-ní sá ñá túú sǎndǎá váha iní-ndó-gǎ. ³¹ Te xiǎ^a núu ñá túú xini ñuhu víhi-xi caní iní-ndó núu nása níhí-ndó sá cóhó sá cǎxi-ndó, àdi nása níhí-ndó dóó cuihu-ndo. ³² Chí nchaa ñáiyu ñá túú xini nàcuáa càhá^a tnúhu Yá Ndiöxí mee-ni nchaa xiǎ^a ñúhú iní-yu. Dico nchóhó chí mee Tǎtá-ndó Dútú Ndiöxí sa nàha-gǎ ná cúú sá xini ñuhu-ndo. ³³ Te xiǎ^a núu ió xini ñuhu-xi sá cùhú^a iní-ndó sá Yá Ndiöxí yíndàha ñaha-gǎ xii-ndo, te duca^a càda-ndo nchaa nacuáa cuíni-gǎ, te duca^a te taxi-gǎ nchaa sá xini ñuhu-ndo. ³⁴ Núu xiǎ^a vǎ ió caní iní-ndó nása cundecu-ndo nduu tneé, chí caní iní-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo vitna, chí nduu tneé-á^a te òré-nǎ te cùtnuní núu nása cada-ndo cùndecu-ndo. Chí nchóhó sa nàha-ndo sá ió tǐtní núú sá quidé-xi ñ^a nduu ñ^a nduu —duha ní dǎnèhé ñáhá Jesús xii cue téé xica cuu ndihi-gǎ ndihi nchaa ñáiyu.

7

Vá càhá^a cuèhé-ó cuendá tnàha ñáiyu-o
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Te Jèsus ndècuu-ni-gá dánhé-gá cue téé xica cuu ndihi-gá ndihi nchaa ñáiyu, te xàha^a-gá:

—Vá càhá^a cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáiyu-ndo, te duca^a te Yá Ndióxi ñá túú ná tnúhu cuñaha-gá xii-ndo. ² Chi núu na càhá^a cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáiyu-ndo, te Yá Ndióxi ío ñi^a sá cáda ñaha-gá xii-ndo. Te núu nchòhó ná càhá^a cuèhé víhi-ndó cuendá tnàha ñáiyu-ndo te Yá Ndióxi ío-gá dandòho ñaha-gá xii-ndo. ³ Te ná cuendá ndéhe-ndó ñi^a sá ñá túú vâha quide tnàha ñáiyu-ndo te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcá^a quide-ndo te cada iní-ndó sá ndéhe-ndó dàtná ñi^a mihi líhli ñúhu núú tnàha ñáiyu-ndo te mee-ndo ñúhu ñi^a mihi cahnu-gá núú-ndó te ñá túú quide cuendá-ndó. ⁴ Te núu na nàcanu ichi-ndo tnàha ñáiyu-ndo cuendá sá ñá túú quide váha-yu ndécú-yu, te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sá xàha^a-ndo xii tnàha ñáiyu-ndo sá nàtáva-ndo mihi líhli ñúhu núú-yu sá dúcá^a quide-ndo, te mihi cahnu ñúhu núú méé-ndó ñá túú quide cuendá-ndó. ⁵ Te sá dúcá^a quide-ndo te ío dandahú-ndó mée-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te xini ñuhu-xi díhna-gá daña-ndo nchaa sá ñá túú vâha quide-ndo, te dàtnúni duca^a te cuu nàcanu ichi-ndo tnàha ñáiyu-ndo cuendá nchaa sá ñá túú vâha quidé-yu.

⁶ Te nchaa ñáiyu ío sáá iní-xi, te vá cáda yica-ndó-yu cundédóho-yu tnúhu Yá Ndióxi, chi núu na càda yica-ndó-yu te ngóo-yu cuu úhú iní ñàhá-yu xii-ndo. Te ñáiyu-án^a cùu-yu dàtná iná chi quiti-án^a núu na cuñaha-o ñi^a sá cuñaha-o, te núu ñá túú cùtnúni iní-di ná cúú xiá^a te tnú ñaha-di xii-o. Te cùu tucú-yu dàtná cùchí chi quiti-án^a núu na chùcu-o núú-di yúú vâha sá ío víi cãa nani pérá, te dicó-ni cùnu sáhá-di chi ñá túú cùtnúni iní-di sá cúú-xí yúú vâha.

Cácá^a-ó núú Yá Ndióxi núu ná cuini-ó
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cãcã^a-ndó núú Yá Ndióxi te núu ná cuini-ndó te taxi-gá, te vá dáña ndéé-ndó cãcã^a-ndó núú-gá núu ná cuini-ndó te duca^a te níhi-ndó. Te cada iní-ndó sá ní quexio-ndo vehe ñi^a tnàha ñáiyu-ndo te ní càhá^a-ndó, te ñáiyu-án^a ní tedóho ñàhá-yu xii-ndo te ní nacaá^a-yu yuyèhe. Te duca^a càda iní-ndó chi Yá Ndióxi tedóho ñaha-gá xii-ndo, te taxi-gá sá ná cãcã^a-ndó núú-gá. ⁸ Chi nchaa ñáiyu duca^a xíquide, te Yá Ndióxi tedóho ñaha-gá xii-yu te níhi-yu sá cuini-yu. Te diu-ni duca^a tucu nchaa ñáiyu na cãcã^a núú-gá ñi^a sá cuini-yu, chi sãñaha-gá sá xicã^a-yu núú-gá. Te diu-ni

duca^a tucu nchaa ñáiyu ñá túú dàña ndéé xicã^a núú Yá Ndióxi sá cuini-yu chi níhi-yu.

⁹ Te nchòhó cue téé cùu tátá, ñá túú cùndee iní-ndó cuñaha-ndo xii cue déhe-ndo ñi^a yúú caxi-güexi òré xicã^a-güexi ñi^a pãa núú-ndó caxi-güexi. ¹⁰ Te ní ñá túú cùndee iní-ndó cuñaha-ndo ñi^a cóo caxi-güexi òré xicã^a-güexi ñi^a chácá núú-ndó caxi-güexi. ¹¹ Te nchòhó cuéi ndéé dau-na sáá iní-ndó dico sãha-ndo cué déhe-ndo sá vâha xèxi-güexi òré ná cúú sá xicã^a-güexi núú-ndó caxi-güexi. Te núu nchòhó duca^a quide-ndo, jte uu^a-gá duca^a quide Tátá-ndó Dùtú Ndióxi Yáá ndécú àndiu, chi taxi-gá sá vâha sá cúú-xí-ndó te núu na cãcã^a-ndó núú-gá!

¹² Te nchaa sá vâha cuini-ndó càda tnàha ñáiyu-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndihi-yu, chi duca^a sãnu ichi ñaha tnúhu ní chidó tnúni ndii Moisés, te diu-ni duca^a sãnu ichi ñaha tucu nchaa tnúhu ní chidó tnúni cue téé ní xóo càhá^a tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha.

Yuyèhe cuiñi

(Lc. 13:24)

¹³⁻¹⁴ Te xini ñuhu-xi nducu-ndo nacuaá cada-ndo tnú-ndo ichi Yá Ndióxi. Te ichi-gá-án^a cúú-xí dàtná ñi^a ichi cuiñi, àdi dàtná ñi^a yuyèhe cuiñi. Te duha càhá^a-í chi ío úhú xínu iní-ndó tnú-ndo ichi Yá Ndióxi, te sacú-ni nchòhó cue ñáiyu ndècu ñuyíú-a tnú-ndo ichi-gá. Te nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ta xita niñnú-yu cuáhá. Te ichi ndécú-yu-án^a cada iní-ndó sá cúú-xí ñi^a ichi cahnu ichi quehé, àdi ñi^a yuyèhe quehé. Te duha càhá^a-í chi ío vâi ñáiyu ndécú-yu ichi-án^a.

Ndi ñi^a núú yutnu xini-ó ná yutnu cùu-xi cuendá sá sãvidí-xi

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá ío quihí iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vá dandahú ñàhá cué téé càchí sá càhá^a tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá sá càhá^a-güedé tnúhu-gá. Chi cue téé-án^a sãnuu sá quidé-güedé dàtná quidé mbéé quiti ío vâha iní-xi, dico ñá ndáá chi ñá túú ñúhu vâha iní-güedé, chi quide-güedé dàtná quidé quiti déé^a quiti nani yihí. ¹⁶ Te òré quexio-güedé núú ndécú-ndó te cada cuendá-ndó nãcuua quide-güedé cuendá duca^a cùtnúni iní-ndó ná ñáiyu cùu-güedé. Te nchòhó xini-ndó sá ñá túú cùu^a ndéhe yoho yâha stilé tnu iñu, te ní ñá túú xini-ndó cùu^a ngúxí ñi^a tnu iñu. ¹⁷⁻¹⁸ Te xini tucu-ndo sá ncháá yutnu vâha cùu^a sãvidí vâha, te nchaa yutnu vâha-án^a ñá túú cùu^a sãvidí sá ñá túú vâha. Te nchaa yutnu sá ñá túú vâha ñá túú cùu^a sãvidí vâha, chi mee-ni sãvidí sá ñá túú vâha cùu^a. ¹⁹ Te nchaa yutnu sá ñá túú cùu^a sãvidí vâha xèhndé-güedé, te cuánguee-xi núú ñúhú càyú-xi. Te duca^a sãtnahá-xi yâha nchaa cue téé dandahú ñàhá càchí sá càhá^a

tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá sá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá, chí quiñiⁿ-güedé núú ñúhú núú cáyú. ²⁰ Te nchóhó cutnuni ini-ndo ná ñáyiú cùu cue téé-áⁿ cuendá nchaa sá quidé-güedé.

Ñá ncháá ñáyiú ngündecú-yu núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gá
(Lc. 13:25-27)

²¹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá ño vai ñáyiú cächí-yu sá yúhú cùu-í Xitohó-yu, dico ñá ncháá-yu nduu táhú-yu cundecú-yu núú ndécú Tātá-í Dútú Ndióxi táxi tnúni-gá, chí mee-ni ncháa ñáyiú na cáda nchaa nacuaa cáháⁿ-gá ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu núú ndécú-gá táxi tnúni-gá. ²² Te na sáa nduu cáda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa ñáyiú, te vai-yu cúñahá-yu xii-í: “Yòhó Xitohó Jesucristú nchúhú cùu-ndí ñáyiú ní cáháⁿ tnúhu-n nacuaa ní cächí-n, te diu-ni ní cacunehe-ndí te ní sándáá ini ñáhá ncháa espíritu cündihí yucu ñávaha xii-ndí ní quee-xi yiqui cùñú ñáyiú, te diu-ni yòhó ní chindee ñaha-n xii-ndí ní ndacu-ndí ní quide-ndí titní núú sá vā yòo tnàhí ndàcu cada”, duha cúñahá-yu xii-í ñává-áⁿ. ²³ Dico yúhú cúñahá-í xii-yu: “Ñá túú tnàhí xini ñáhá-í xii nchóhó núu ndéé ñáyiú cùu-ndo, te chí xócuiñí nchaa nchóhó ñáyiú quide nchaa sá cuéhé sá dúhá núú ndécú-í-a”, duha cúñahá-í xii-yu.

Íñ vehe ndècu cimientú-xi ndihí ññ vehe ñá túú cimientú-xi

(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

²⁴ Te nchaa ñáyiú sácündedóho tnúhu cáháⁿ-í te núu na tñi-yu, te ñáyiú-áⁿ cùu-yu dàtná ññ téé ño váha cùtnuni ini-xi. Chí téé-áⁿ ní dácáá-dé ññ vehe, dico díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú caxíⁿ te dàtnuni ní tava-dé cimientú-xi. ²⁵ Te òré ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xí ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, dico ñá túú ní ndàcu-xi cuido-xi. Te ní quene tucu táchi ñihí dico ñá túú ní ndàcu-xi cuido-xi vèhe-áⁿ, te ducaⁿ chí téé ní dácáá vèhe-áⁿ ní tava-dé cimientú-xi núú yúú caxíⁿ. Duha sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú tñi tnúhu cáháⁿ-í. ²⁶ Dico nchaa ñáyiú sácündedóho tnúhu cáháⁿ-í te ñá túú cuini-yu tñi-yu, ñáyiú-áⁿ cùu-yu dàtná ññ téé ñá túú tnàhí cùtnuni ini-xi. Chí téé-áⁿ ní dácáá-dé ññ vehe núú yúú mēe-ni ñuhu cuchi. ²⁷ Te òré ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xí ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, te ní quene táchi ñihí te í-ñi ní xido-xi vèhe-áⁿ cuendá sá núú ñuhu cuchi ní sáá. Duha sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú sácündedóho tnúhu cáháⁿ-í te ñá túú cuini-yu tñi-yu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáyiú.

²⁸ Te òré ní ndihí Jèsús sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te nchaa ñáyiú ní xíndedóho nchaa tnúhu ní

cáháⁿ-gá ño ní cuñúhu-yu nacuaa ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu. ²⁹ Chí ní cáháⁿ-gá dàtná cáháⁿ cue téé cùnuu, te cùnuu ndisa-gá, te ñá túú ní cáháⁿ-gá dàtná cáháⁿ nchaa cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés.

8

Jèsús quidé tātna-gá ññ téé tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Te Jèsús ní xica-gá cuánuu-gá dñi tñdúú núú dúcáⁿ ní xíndecu-gá ní dánèhé-gá ñáyiú-áⁿ, te cuéhé víhí ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuánuu. ² Te ní quexio ññ téé tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó núú Jèsús, te ní ngüñí xiti-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í cáháⁿ ndàhú-í núu-n núu vá cündee ini-n cáda tátna ñaha-n xii-í, chí cùtnuni ini-í sá ndácú-n —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

³ Te Jèsús ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Cuu cada tátna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ní xócuiñí cuéhé tnàhá-dé. ⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii-dé:

—Te vitna cuanúhú te vā yòo ññ cúñahá-n sá yúhú ní quide tátna ñaha-í xii-n, núú dñi-ni cuaháⁿ cuendá sá ná quini ñáhá-dé xii-n sá ní ndúha-n, te cuañahá-n sá ndúú táhú Yá Ndióxi dàtná ní cächí ndíi Moisés. Te ducaⁿ cáda-n cuendá cutnuni ini ñáyiú sá ní ndúha-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii téé ní quide tátna-gá-áⁿ.

Jèsús quidé tātna-gá ññ téé xinu cuechi núú ññ téé cùu capitáⁿ
(Lc. 7:1-10)

⁵ Te Jèsús ní xica-gá cuaháⁿ-gá ñuú Capernaúm. Te òré cuanguihu-gá ñuú-áⁿ te ní quexio ññ téé cùu capitáⁿ cáháⁿ ndàhú-dé núú-gá, ⁶ te xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í cáháⁿ ndàhú-í núu-n núu vá cündee ini-n cáda tátna-n ññ téé xinu cuechi núú-í, chí cùhú-dé te cáhú víhí tnàhá-dé, te ño ndòho-dé te ní ñá cündee-gá-dé candá nihnu-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Te na quiñiⁿ-ó cáda tátna-í-dé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁸ Te téé cùu capitáⁿ-áⁿ ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú tau-í sá quiñu-n ndéé xiti vèhe-í, chí cùu-í ññ téé cùtèxinu sá cùu-xi-n, te cáháⁿ-ni sá ndúha téé xinu cuechi núú-í te ndúha-dé. ⁹ Chí yúhú ndècu cue téé tàxi tñuni ñáhá xii-í, te ducaⁿ yúhú tucu ndècu cue sandadú táxi tnúni-í. Te òré xáhaⁿ-í xii ññ-dé quiñiⁿ-dē ññ chiúⁿ te cuaháⁿ-dē, te òré

xáhaⁿ-í xii ingá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xáhaⁿ-í xii ⁱⁱ tée xinu cuechi núú-í cada-dé ⁱⁱ chiuⁿ te quide-dé. Núu xiáⁿ yòhó cáháⁿ-ní sá ndúha tée xinu cuechi núú-í te ndúha-dé — cáchí-dé xáhaⁿ-dè xii Jèsús.

¹⁰ Te Jèsús ío ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ ní cáháⁿ tée cùu capitáⁿ-á, te ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá:

—Na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vátá quini-gá-í ní ⁱⁱ ñáyiú israhél, ñáyiú súúni ío váha sándáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi dátá sándáá iní ñáhá tée-a xii-gá. ¹¹ Te na cáchí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sá ío cuéhé ñáyiú quixi ndaa xio nacuaá quène nchíanchii, te ñu-ni ducaⁿ ío cuéhé tucu-yu quixi ndaa xio nacuaá quée tucu nchíanchii. Te nchaa ñáyiú-áⁿ naníhí tnáhá-yu ndíhi té Àbrahám, ndíhi té Isàac, ndíhi té Jàcób núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gá te yacáⁿ cundecu ndíhi ñáhá-yu xii-güedé. ¹² Te nchaa ñáyiú tau nduu táhu cundecu núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gá ní cùu, ñáyiú-áⁿ quée tihú-yu, chí quíhíⁿ-yu ⁱⁱ xichi núú néé núú ío ndohó-yu cundecu-yu, te yacáⁿ ío ndáhí-yu, te dicó rúhñú-ná cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuendá sá ndohó-yu —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii tée cùu capitáⁿ-á:

—Yòhó tée ndècu ndíhi tée cùhú cuanúhú vehe-n vitna chí ndúha-dé chí ní sándáá iní-n Yá Ndióxi —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ñu-ni òré ducaⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii tée cùu capitáⁿ-á ní ndúha tée xinu cuechi núú-dé.

Jèsús quidé tátá-gá náná ñadíhí té Pèlú
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá vehe té Pèlú, te òré ní quexio-gá vehe-dé te ní xini-gá cáá náná ñadíhí-dé cùhú-aⁿ ñúhu vihi-aⁿ cahni. ¹⁵ Te Jèsús ní tñii-gá ndaha ñaha cùhú-áⁿ, te òré-ni-áⁿ ní nchíco-aⁿ cahni te ní ndacóo-aⁿ ní xinu cuechi-aⁿ núú-güedé ndíhi-gá.

Jèsús quidé tátá-gá vai ñáyiú cùhú
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Te òré ní dáhu nchíanchii te ní quexio ñáyiú núú ndécú Jèsús, te ndècá-yu vai ñáyiú yíhi ñaha espíritú cündíhi yucu ñáváha ní sáá núú-gá te ndècá tucu-yu vai ñáyiú tnáhá dava-gá núú cuéhé. Te ⁱⁱ-ni tnúhu ní cáháⁿ Jèsús ní tenáá-gá nchaa espíritú cündíhi yucu ñáváha yíhi ñaha xii nchaa ñáyiú-áⁿ, te ní quée-xi yiqui cuñú-yu cuáháⁿ-xi. Te tnáhá nchaa dava-gá ñáyiú cùhú-áⁿ ní quide tátá-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ ní cuu chí ní quée ndáá-xi nacuaá ní cáháⁿ ndí Chaiá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí: “Mee-gá cada tátá ñaha-gá

xii-o, chí ñu-gá xocani-gá nchaa sá quidé úhú yiqui cuñú-ó”, duha ní cachí ndí.

Ñáyiú cuñi tuha ñaha xii Jèsús
(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Te òré ní xini Jèsús sá ío cuéhé ñáyiú xixúcu núú ndécú-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndíhi-gá sá quée-gá ndíhi-güedé bàrcú cuendá téhndé-gá ndíhi-güedé ndaa ingá xio yuhu làgúná. ¹⁹ Te mei òré-áⁿ ní quexio ⁱⁱ tée dàcuaha ñaha xii cue ñáyiú nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndí Moisés, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, cuñi-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n ndèni ní cuu na quíhíⁿ-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Nchaa ñucui chí ndècu yaú cùu vèhe-güedi saquíhi-güedi, te nchaa cue quiti ndava caa tacá-güedi diquí yutnu. Dico yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo chí ñá túú ndéé cáá vèhe-í ñuyú-a ndetátú-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²¹ Te ⁱⁱ tée ní chitnahá ñáhá xii Jèsús ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús, daña na nùhú-í cundetu-í cuú tātá-í te chindúxi-í dé dátuní quixi-í chitnahá ñáhá dùcaⁿ-ná-í xii-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Daña ñáyiú ñá túú sándáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chí ñáyiú-áⁿ cùu-yu dátá ñáyiú ní xihí cuéi ndècu-ni-yu núú ñuyú-a, te yòhó canchicúⁿ ñáhà-ní xii-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús ngáni-gá táchí ndíhi ndute làgúná
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Te sáta dúcáⁿ te Jèsús cuánguee-gá bàrcú ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní xica bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-xi. ²⁴ Te nini ñúhu bàrcú-áⁿ ichi cuáháⁿ-xi núú ndute ní xidí Jèsús, te ní ngúíta-xi níhi víhi quene táchí, te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú cuáháⁿ. ²⁵ Te cue tée xica cuu ndíhi-gá cuáháⁿ-güedé núú cáá-gá xidí-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Mèstrú, ndiquíú iní chí dàcácu ñaha-n xii-o chí quée naa-o cuñi-xi! —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé ducaⁿ ío yùhú-ndó? ¿Ná ñá túú sándáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-áⁿ? —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te Jèsús ní ndacóo-gá te ní tenáá-gá táchí-áⁿ ndíhi ndute-áⁿ, te ní ngúíⁿ táchí-áⁿ te ní nucundecu nahi-ná ndute làgúná-áⁿ.

²⁷ Te nchaa cue tée ñúhu xití bàrcú-áⁿ ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní quide-gá ní xini-güedé, te ní xitnàha-güedé:

—¿Te ná tée cùu tée-a núu duha ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngúíⁿ táchí te ní nucundecu

nahi-ni ndüte lagúná-a-i? —càchí-güedé xitnáha-güedé.

Cue téé ñuú Gàdará cue téé yíhi ñaha espíritú cúndihi yucu ñáváha
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Te òré ní quèxio Jesús ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue téé ñuú Gàdará, te úú tnàhá cue téé quide vehe núú yíndúxi ndíyi ní quee-güedé cuáhán-güedé núú ndécú Jesús, te ndi ndùú-güedé yíhi ñaha espíritú cúndihi yucu ñáváha xii-güedé, te ío màñá-güedé chí vá yóo tnàhí dàña-güedé yáha yatni núú ndécú-güedé. ²⁹ Te cue espíritú yíhi ñaha xii-güedé-án ní quide-xi níhi ní cáhá-güedé, te xáha-güedé xii-gá:

—¿Ná cuendá véxi-ò Jesús Déhe Dútú Ndiòxí chidácá ñáhán-xii-ndí? ¿Án sàma véxi-n dándoho ñaha-n xii-ndí? Te vátá sàá-gá nduu dúcá cada-n —cachí-güedé xáha-güedé xii-gá.

³⁰ Te yatni xián xíxica cuu vâi cuchí xíxexi-güedi. ³¹ Te cue espíritú cúndihi yucu ñáváha yíhi ñaha xii cue téé-án ní cáhá ndàhú-xi núú Jesús, te xáha-xi:

—Te núu vá dàñá-gá-n quíhi-ndí yiqui cùñú cue téé-a, te càhá ndàhú-ndí núú-n sá dàña-n na quíhi-ndí quíhu-ndí yiqui cùñú nchaà cùchí-án —càchí cue espíritú-án xáha-xi xii-gá.

³² Te Jesús ní xáha-gá xii cue espíritú cúndihi yucu ñáváha-án:

—Chí táquèe yiqui cùñú cue téé-án te quíhi-ndó núu ndéè ichi quíhi-ndó —cachí-gá xáha-gá xii nchaà espíritú-án.

Te cue espíritú cúndihi yucu ñáváha-án ní quee-xi yiqui cùñú cue téé-án, te cuáhán-xi cuànguìhu-xi nchaà cùchí-án. Te cue quiti-án ní xinu-güedi duha ní quée-güedi ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-án, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute, te ní ndihi-güedi ní cáhá.

³³ Te cue téé xito ñaha xii nchaà cuchí-án ní yùhú-güedé te ní xinu-güedé, te ní sáhá-güedé ní cani-güedé cuèndú núú cuè ñáyi ndècu xití ñuú nchaà nàcuáa ní cuu cuendá cue téé ní xíhi ñaha nchàa espíritú cúndihi yucu ñáváha-án. ³⁴ Te nchaà ñáyi ñuú-án ní quee-yu cuáhán-yu núú ndécú Jesús. Te òré ní quexió-yu núú ndécú-gá te ní cáhá ndàhú-yu núú-gá sá ná quée-gá yucu ñuú-yu núhú-gá.

9

Jesús quidé tãma-gá ñn téé cùhú ñá cúu-gá candá nihnu

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Te sáta dúcá ní cuu te Jesús cuánde-gá bàrcú cuáhán-gá ní natehndé-gá ndàa ingá

xio yuhu làgúná. Te xián ní ndexió-gá ñuú núú quidé ñuú-gá. ² Te xián ndécú-gá ní quexió cue téé nchido-güedé ñn téé cùhú ñá cúu-gá candá nihnu ñuhu-dé xito, te Jesús ní cutnùni iní-gá sá sàndáa ndisa iní ñáhá-güedé xii-gá núu ní xáha-gá xii téé cùhú-án:

—Yòhó téé cùhú vá ndihú-gá iní-n, chí sa ní quide càhnu iní-í nchaà cuèchi-n —cachí-gá xáha-gá xii-dé.

³ Te sá dúcá ní cáhá-gá núu xián cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaà tnúhu ní chidó tnùni ndí Moisés ní sani iní-güedé: “Tée-a càhá cuèhé-dé cuendá Yá Ndiòxí”, duha ní sani iní-güedé. ⁴ Te Jesús ní cutnùni iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé núu ní xáha-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá duca sàni cuèhé sání duha iní-ndó? ⁵ Te sá dúcá ní xáha-í xii téé cùhú-a sá ní quide càhnu iní-í nchaà yíca cuèchi-dé, te xián nchóhó ñá túú cutnùni iní-ndó núu ndáa càhá-í àdi ñá ndáa. Dico núu cúu-í-dé sá ndácoo-dé te caca-dé, te cutnùni ndáa iní-ndó núu ndáa càhá-í àdi ñá ndáa, chí cundehe núu-ndó nàcuáa cada-í. ⁶ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùni iní-ndó nchàa-ndo sá yùhú Tée cuu ñani tnàhá-ndo nchàa-ndo ndecu ndihi-í tnúhu ndee iní ñuyú-a sá cáda càhnu iní-í nchaà cuèchi ñáyi —cachí-gá xáha-gá xii-güedé.

Te sáta dúcá te ní xáha-gá xii téé cùhú-án:

—Ndacóo, te ndocani-n xito ñuhu-n véxi-án te núhú-n vehe-n —cachí-gá xáha-gá xii-dé.

⁷ Te òré-ni-án ní ndúha téé cùhú-án te ní ndacóo-dé te ní ndocani-dé xito ñuhu-dé ní quexió-án te ní xica-dé cuánhú-dé vehe-dé.

⁸ Te nchaà ñáyi xíndecu-án ío ní cuñúhu-yu sá dúcá ní quide Jesús ní xini-yu, te ní cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiòxí cuendá sá ní sáñaha-gá xii Jesús tnúhu ndee iní cada-gá nchaà sá vá yóo tnàhí ndàcu cada.

Jesús càhá-gá ñn téé nani Mateú chitnahá ñáhá-dé xii-gá

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Te Jesús ní nucúhu tucu-gá ichi cuáhán-gá, te ichi ñuhu-gá ní xini-gá núcoo ñn téé nani Mateú quidé còbrá-dé ñáyi chí còbrádór impuèstú cúu-dé, te ní xáha-gá xii-dé:

—Màteú, néhé chitnahá ñáhá-n xii-í —cachí-gá xáha-gá xii-dé.

Te té Màteú-án ní ndacuíñí-dé ní chitnahá ñáhá-dé xii-gá.

¹⁰ Te ñn xito ndècu Jesús ñn vehe, te yíhi-gá mèsá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá xéxi ndihi ñaha-gá xii-güedé. Te tnàhá cue téé cuìhna iní-xi quide còbrá ñáhá xii ñáyi cuendá impuèstú yíhi ndihi-gá mèsá, te tnàhá tucu dava-gá cue téé ndècu ichi cuèhé ichi duha

yíhi ndihí-gá mèsá. ¹¹ Te sá ní xini cue tée cùu fariséú xéxi Jèsús ndihí nchaa cue tée-án, te ní xícá^a tnúhú-güedé núú cuè tée xica cuu ndihí-gá, te xáha^a-güedé:

—¿Ná cuendá duca^a quide tée cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndihí cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuendá impuestú, ndihí nchaa dava-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha-i? —cächí-güedé xáha^a-güedé.

¹²⁻¹³ Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xáha^a-güedé xii cue tée xica cuu ndihí-gá, núú ní xáha^a-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáiyu ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáiyu cùhú chi xini ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í cáhá^a-í ñáiyu cùtnuní iní-xi sá ndécú cuèchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu, te ñá túú véxi-í cáhá^a-í ñáiyu cächí sá ñá túú ndècu cuèchi-xi. Te chí cádá cuendá váha nàcuáa cáhá^a Yá Ndióxi núú tütú-gá núú cächí-xi: “Yúhú cuini-í sá cündàhú iní-ndó cuè tnaha ñáiyu-ndo, te ñá diú mèe-ni sá cáhni-ndó quiti nduu táhú-í”, duha cächí-gá núú tütú-gá —cächí Jèsús xáha^a-gá xii-güedé.

Cue tée ndècu tnúhu núú Jèsús cuendá ñáiyu ñá túú tnàhí ná xéxi áma cáhá^a ndihí-yu Yá Ndióxi

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Te cue tée xica cuu ndihí té Juáá tée dàcuandete ñaha xii ñáiyu ní sáhá^a-güedé núú ndécú Jèsús, te xícá^a tnúhú-güedé núú-gá, te xáha^a-güedé:

—Cuini-ndí cächí tnúhu-n ná cuendá nchúhú, ndihí cue tée cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxi-ndí áma cáhá^a ndihí-ndí Yá Ndióxi, te cue tée xica cuu ndihí-n ñá túú dúca^a quide-güedé —cächí-güedé xáha^a-güedé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xáha^a-gá xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sá vā cùú cññaha-o xii ñáiyu ñuhu vico tnándaha sá vā cùú caxí-yu nini ndècu ndihí ñaha té tnándaha xii-yu, dico sáá nduu vā cündècu ndihí ñaha-gá tée tnándaha-án xii-yu, te dàvā-án te cahni iní-yu vā caxí-yu cuendá sá ndihú iní-yu.

¹⁶ Te ni vā yōo dāndée luha dóo sáá ñ^a dóo sa ní cuu tühú víhi, chí dóo sáá-án nāndiyi-xi te uu^a-gá ndata-xi dóo sá ní cuu tühú-án.

¹⁷ Te ni vā yōo chíhi ndidí sáá xití ñ^a lamba sa ní cuu tühú víhi, chí núu yoo duca^a na cada te ndava lamba sa ní cuu tühú-án chí ío níhi yócó ndidí-án, te cuíta-ni ndidí-án te cuíta-ni lamba-án te núu duca^a na cadá-yu, núu xíá^a xini ñuhu-xi quée ndidí sáá-án xití ñ^a lamba saa cuendá duca^a ñá túú ná cuu cováha-xi —cächí-gá xáha^a-gá xii-güedé.

Cuendá déhe yoco té Jairú ndihí cuendá ñ^a ñaha ní tnándée dóo Jèsús

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Te cáhá^a dúcá^a-ní Jèsús ní quexio ñ^a tée cūnuu núú ndécú-gá, ñ^a tée táxi tnuní veñuhu, te ní nguñí xití-dé núú-gá cáhá^a ndàhú-dé, te xáha^a-dè xii-gá:

—Véxi-í cáhá^a ndàhú-í núú-n núu vā cündée iní-n quihí^a-ó véhe-í dandòto-n déhe yoco-í chí ní xihí-xi tnáví, te yúhú cùtnuní iní-í sá núu quihí^a-n tendaha-n yiqui cuñú-xi te ndoto-xi —cächí-dé xáha^a-dè xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xica-gá cuáhá^a-gá ndihí-dé ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá. ²⁰ Te ichi ñuhu-gá cuáhá^a-gá ní sáhá^a ñ^a ñadihí ní tnándée-án yuhu dóo-gá ndaa sátá-gá, te ñaha-án sa ní cuu úxúú cuíá sá cùhú-a^a ngoyo ñaha níñi xii-a^a. ²¹ Te duca^a ní quide-a^a chí ní sani iní-a^a sá núu ndacu-a^a tnándée-a^a cuédicó luha yuhu dóo Jèsús te ndúha-a^a ní sani iní-a^a. ²² Te Jèsús ní nchócótó-gá ndaa sátá-gá te ní xini-gá ñadihí-án, te ní xáha^a-gá:

—Yòhó ñaha cùhú, vā ndihú-gá iní-n vitna chí sa ní ndúha-n, chí ní sándáá iní ñáhá-n xii-í —cächí-gá xáha^a-gá xii-a^a.

Te òré-ni-án ní ndúha ñaha cùhú-án.

²³ Te òré ní quexio Jèsús vehe tée cūnuu taxi tnuní veñuhu-án, te ní xini-gá xindáhí víhi ñáiyu, te xīndecu músicú. ²⁴ Te ní xáha^a-gá xii-yu:

—Chí táquée xití vehe-a, chí xíchí-a ñá túú ní xihí-xi chí dicó xidí-xi —cächí-gá xáha^a-gá xii-yu.

Te ní sácú ndée ñáhá-yu xii-gá sá dúcá^a ní cáhá^a-gá, chí sá cuú-xi mèe-yu te ní xihí ndisa xíchí-án. ²⁵ Te ñáiyu-án ní quée-yu te cuánguihu Jèsús núú cāndòdo xíchí ní xihí-án, te ní tñi-gá ndaha-xi te òré-ni-án ní ndacóo-xi. ²⁶ Te nchaa ñuu cáá yātni xíá^a ní níhi ñáiyu tnúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Jèsús quidé tátna-gá núú úú tnàhá cue tée cuáá

²⁷ Te sátá dúcá^a ní cuu te ní xica Jèsús cuánuhú-gá, te ichi ñuhu-gá ní chinchícú^a ñáhá úú tnàhá cue tée cuáá xii-gá, te níhi cáhá^a-güedé, te xáha^a-güedé xii-gá:

—Yòhó Jèsús, tée cūu ñani tnàhá ndíi Dáví, cundàhú iní ñáhá xii-ndí —cächí-güedé xáha^a-güedé xii-gá.

²⁸ Te òré ní nasáá Jèsús núú quidé véhe-gá, te cue tée cuáá-án ní quexio-güedé ndée núú-gá, te ní xícá^a tnúhú-gá núú-güedé, te xáha^a-gá:

—¿Sándáá iní-ndó sá yúhú ndacu-í cada tátna-í núú-ndó-án? —cächí-gá xáha^a-gá xii-güedé.

Te ní xáha^a-güedé xii-gá:

—Sándáá iní-ndí sá diú yòhó Jèsús ndacu-n cada tátna-n núú-ndí —cächí-güedé xáha^a-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní dácáá-gá ndaha-gá ní ten-daha-gá núú-güedé, te ní xáha^a-gá xii-güedé: —Te vitna, ndúha núú-ndó chí ní sándáá iní-ndó sá díú yúhú ndacu-í cada tátna-í núú-ndó —càchí-gá xáha^a-gá xii-güedé.

³⁰ Te òré-ni-áⁿ ní ndúha núú-güedé, te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gá dóho-güedé cuendá sá vā cāháⁿ-güedé nācuáa ní cuu ní ndúha núú-güedé.

³¹ Te cue téé-áⁿ òré ní ndee-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngúita-ni-güedé ní caní-güedé cuendú núú ñáiyu nācuáa ní quide ñaha-gá xii-güedé. Te nchaa dava-gá ñuú cáá yàtni xíáⁿ ní sáháⁿ-güedé ní caní-güedé cuendú núú ñáiyu nācuáa ní quide ñaha Jèsús xii-güedé.

Jèsús quidé tátna-gá ñⁿ téé ñíhí

³² Te íchí ní ndee cue téé ní ndúha núú-xi-áⁿ núú ndécú Jèsús, te ní quexio ñⁿ úú ñáiyu ndécá-yu ñⁿ téé ñíhí yíhí ñaha espíritú cúndíhi yucu ñáváha. ³³ Te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cúndíhi yucu ñáváha yíhí ñaha xii téé-áⁿ, te òré-ni-áⁿ ní cuu ní nacáháⁿ-dé. Te nchaa ñáiyu xíndecu-áⁿ ío ní cuñúhu-yu, te ní xitnáha-yu:

—Ñá túú tñahí xíní-ó ñⁿ téé duha cada ñuú nchoo cué ñáiyu isráél ní cuu —cachí-yu xitnáha-yu.

³⁴ Te cue téé cuu fariséú ní ngúita-güedé xitnáha-güedé:

—Téé-a chí sácúlná chindée ñaha-xi xii-dé queñuhu-dé nchaa espíritú yíhí ñaha xii ñáiyu te diu-ni sácúlná-áⁿ táxi tñuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —càchí-güedé xitnáha-güedé.

Jèsús cúndáhú iní-gá ñáiyu

³⁵ Te Jèsús cuáháⁿ-gá nchaa ñuú náhnú ndíhi nchaa ñuú líhli, te ndi tñahá ñⁿ ñⁿ ñuú sáá-gá te ducaⁿ cuānguihu-gá ñⁿ ñⁿ veñúhu cáa nchaa ñuú-áⁿ dānēhé-gá ñáiyu tñúhu váha, tñúhu sá sánú íchi ñaha xii-yu nācuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. Te ducaⁿ-ni ta quide tátna-gá nchaa ñáiyu cùhú cuáháⁿ cuéi ndi díñⁿ ndi díñⁿ núú cuéhé tñahá-yu ñⁿ ñⁿ-yu. ³⁶ Te sá ní xíní Jèsús sá ío vai ñáiyu nchicúⁿ ñahá xii-gá, te ní cundáhú iní ñahá-gá xii-yu chí ío ndíhú iní-yu, te vā yōo nēhe cuendá ñahá xii-yu, te cùu-yu dàtná cue mbéé cue quiti ñá túú tòli-xi. ³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Nchóhó xíní-ndó sá òré ná sáa nduu cuu nchaa sá xítú ñáiyu te ío vai cuu. Te na cāchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sá dàtná ío vai sá xítú ñáiyu cuu, ducaⁿ ío vai ñáiyu cūmání cundedóho tñúhu-í, te ío sacú ñáiyu dàcuaha ñaha xii-yu. ³⁸ Núú xíáⁿ xíní ñúhu-xi cācáⁿ-ndó núú Yá Ndióxi Yáa cúú Xitohó-ndó ndíhi-yu cuendá sá ná dācāháⁿ-gá iní-yu cāháⁿ-yu tñúhu-gá núú nchaa dava-gá tñaha

ñáiyu-yu cūmání cundedóho tñúhu-gá —cāchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

10

Jèsús sáñaha-gá tñúhu ndee iní xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní sáñaha-gá xii-güedé tñúhu ndee iní cundecu ndíhi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cúndíhi yucu ñáváha yíhí ñaha xii ñáiyu, ndíhi cuendá sá cādá tátna-güedé nchaa dava-gá ñáiyu cùhú cuéi nāndi núú cuéhé tñahá-yu.

² Te duha xínani ndi ùxúú cue téé-áⁿ: téé cūnuu-gá nāní-dé Xímú, ádi Pelú chí úú díu-dé, te ñaní-dé cúú tē Ndríxi, te tñahá téé-áⁿ cúú-dé téé xica cuu ndíhi Jèsús, ndíhi té Jacobó ndíhi ñaní té Jacobó-áⁿ téé nāni Juaá, te ndi ndúú cue téé-áⁿ cúú-güedé déhe té Zebédéu. ³ Te tñahá té Lìpé xíca cuu ndíhi-gá, ndíhi té Bartolómé, ndíhi té Māxí, ndíhi té Māteú téé cūu cobradór impuéstú ní cuu, ndíhi té Jacobó déhe té Àlféu, ndíhi té Lèbeú téé dānani-güedé Tàdeú, ⁴ ndíhi té Xímú téé ní cundíhi cue téé canānistá, ndíhi té Júdás Iscarioté téé ní sáa nduu ní sáha cuendá ñahá xii Jèsús núú cué téé cūu úhú iní ñahá xii-gá.

Jèsús tēndàha-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá quíhíⁿ-güedé cāháⁿ-güedé tñúhu-gá núú ñáiyu

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵⁻⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá sá quíhíⁿ-güedé cāháⁿ-güedé tñúhu-gá núú ñáiyu, te cūmání-gá caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cāchí tñúhu-í xii-ndo sá méé-ní ñuú núú xíndecu cue ñáiyu isráél quíhíⁿ-ndó cāháⁿ-ndó tñúhu-í, te vā quíhíⁿ-ndó ní ñⁿ ñuú yíndēhu distritú Sāmariá, te ní vā quíhíⁿ-ndó dāva-gá ñuú núú xíndecu ñáiyu ñá túú cuu ñáiyu isráél. Te cue ñáiyu isráél-áⁿ cūu-yu dàtná cue mbéé cue quiti ní xita chí ta xita nihnú-yu cuáháⁿ. ⁷ Te cūñaha-ndo xii-yu sá sá ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ⁸ Te cada tátna-ndo nchaa ñáiyu cùhú cuéi ñáiyu tñahá cuéhé sá dátēhyú nihnu-xi yiqui cūñú-yu, te queñuhu-ndo nchaa espíritú cúndíhi yucu ñáváha yíhí ñaha xii ñáiyu, te dandóto-ndo cue ñáiyu sa ní xíhí, te vā cācáⁿ-ndó yāhu-ndo núú ñáiyu òré cada-ndo nchaa chiu-áⁿ, chí sa naha-ndo sá dicó ducaⁿ ní taxi-í tñúhu ndee iní ndécú ndíhi-ndo.

⁹ Te vā cānēhe-ndo díhúⁿ cuu ichi-ndo, ¹⁰ te ní vā cānēhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ní vā cānēhe-ndo ingá ichi dóó-ndó nādāma-ndo, te ní vā cānēhe-ndo

úu-gá chàu-ndo chi diu-ni chàu yíhí-ndo-án xiá-ni quíhi-ndo, te ni vâ cânêhe-ndo tatnu, te duca^a càda-ndo chi nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáyiú quidé chiuⁿ te diu-ni cuendá chiuⁿ quidé-yu níhi-yu sá xéxi-yu.

¹¹ Te ndi tnahá ñúú ná quèxio-ndo te nducu-ndo ñáyiú cùtnuní iní-ndo sá cùu-yu ñáyiú váha, te vehe ñáyiú-áⁿ cundecu-ndo ndèé sáá nduu ndèe-ndo ñúú-áⁿ. ¹² Te òré quexio-ndo vehé-yu te cùñaha-ndo xii-yu: "Yá Ndiòxi chindèe chitúu ñaha-gá xii-ndo ndècu-ndo", duha cùñaha-ndo xii-yu. ¹³ Te núu ní cáháⁿ váha ndihi ñáhá-yu xii-ndo, te cuu-xi sá váha sá cùu-xi-yu cuendá tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-án, dico núu ñá túú ní cáháⁿ váha ndihi ñáhá-yu xii-ndo, te cùñaha-ndo xii-yu sá vâ cùu-xi sá váha xii-yu tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-án. ¹⁴ Te núu ní sáá-ndo ñúú ñúú ádi ñúúⁿ vehe, te núu ñá túú ní cáháⁿ ndihi ñaha váha-yu xii-ndo te ni ñá túú ní cùni-yu cundedóho-yu tnúhu cáháⁿ-ndo te ndee-ndo ñúú-áⁿ ádi vehe-áⁿ, te naquidi-ndo tícá chúhmá ní tñii sáhá-ndo cuendá ná cùtnuní iní-yu sá ñá túú quidé váha-yu. ¹⁵ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiòxi xii ñáyiú ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-án dàcúúxi ñáyiú ní xíndecu ñúú Sòdomá ndihi ñúú Gòmorrá.

Ndoho tnahá-ó cùndecu-o ichi Xítóhó Jesu-crístú

¹⁶ Te cada iní-ndo sá cùu-ndo dàtná cue mbéé cue quiti cuáháⁿ núú ío yíhi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-ndo chi yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quíhiⁿ-ndo núú xíndecu cue ñáyiú cuíhna iní-xi, te ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cada-ndo dàtná quidé cõó, dico cundu váha iní-ndo ñá túú ná cada-ndo dàtná quidé lómá. ¹⁷ Te quíhi iní-ndo chi cue ñáyiú na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cuáha cuendá ñáhá-yu xii-ndo núú cué téé cùchiuⁿ, te caniha-güedé xii-ndo xití veñúhu-güedé. ¹⁸ Te dava tucu ñáyiú cuu úhú iní ñáhá xii-ndo candeca ñáhá-yu xii-ndo quíhiⁿ núú cué téé cùnuu yíndaha nacióⁿ, ádi núú dáva-gá cue téé cùnuu sá cuendá-í. Te nchòhó níhi-ndo nàcuáa cada-ndo cáháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedé ndihi núú cué ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráél. ¹⁹⁻²⁰ Dico òré cuáha cuendá ñáhá-yu xii-ndo núú ncháa cue téé-áⁿ, te vâ cání iní-ndo núú nása cundu tnúhu cáháⁿ-ndo núú-güedé, chi òré-ná te níhi-ndo tnúhu cáháⁿ-ndo. Te ñá díú mèe-ndo cahu iní-ndo tnúhu cáháⁿ-ndo, chi mee Espíritú Yá Ndiòxi Yáá cùú Tátá-ndo dàcahú iní ñáhá-xi xii-ndo nacuáa cundu tnúhu cáháⁿ-ndo.

²¹ Te dava cue téé cuáha cuendá-güedé ñaní-güedé núú cué téé cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé, te dava cue téé cùu tátá diu-ni ducaⁿ càda-güedé déhe-güedé, te diu-ni ducaⁿ

càda ñaha dava cue ñáyiú cùu déhe xii tátá-yu ndihi náná-yu, chi cuáha cuendá ñáhá-yu núú cué téé cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xii-yu. ²² Te nchòhó chi ncháa ñáyiú ngúita-yu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sá cuendá-í. Te núu na càda ndee-ni iní-ndo cànchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-í cuéí nándi sá ná càda ñáhá-yu xii-ndo ndèé ná sáá nduu vâ cùndecu-gá-ndo ñúyíú-a ña, te nduu táhú-ndo cùndecu-ndo ní caa ní quíhiⁿ ndihi Yá Ndiòxi. ²³ Te núu ñúú ñúú cùni-güedé tñii ñaha-güedé xii-ndo càda úhú ñáhá-güedé sá cuendá-í, te cunu-ndo núú-güedé quíhiⁿ-ndo ìngá ñúú. Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá cùmání-gá quíhiⁿ-ndo ncháa dava-gá ñúú núú xíndecu ñáyiú isráél cáháⁿ-ndo tnúhu-í, te sa quixi tucu yúhú, Téé cùu ñaní tnahá-ndo ncháa-ndo ñuyíú-a.

²⁴⁻²⁵ Te nchòhó xini-ndo sá ní ñúú téé dàcuaha ñá túú cùnuu-dé dàcúúxi mèstru-dé, te núú mèstru téé-áⁿ nándi yáha-dé ndècú-dé te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahá-dé yáha-dé dàtná yáha mèstru-dé-áⁿ. Te diu-ni ducaⁿ sátnahá tucu-xi cùu ñúú téé xinu cuechi, chi ñá túú cùnuu-dé dàcúúxi pàtróón-dé, te ncháa sá yáha pàtróón-dé-áⁿ te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahá-dé yáha-dé dàtná yáha pàtróón-dé-áⁿ. Te núu yúhú Yáá táxi tñuní ñáhá xii-ndo cächí-yu sá cùu-í sácuihná, te uuⁿ-gá ducaⁿ cùñahá-yu xii nchòhó cue téé cùndihi-í.

Vá yùhú-ó cuendá ncháa sá cáda ñàha ñáyiú xii-o

(Lc. 12:2-7)

²⁶ Te nchòhó vá yùhú-ndo núú ñáyiú. Chi ncháa tnúhu sá cùu yùhu ní cuu vá cùu yùhu-gá, chi ncháa dacuítí sá quée tñu-xi núú ñáyiú. ²⁷ Te ncháa tnúhu sá cächí tnúhu-í xii-ndo núú mée núú ñúú-ó, cùu-xi tnúhu sá ndúú yùhu ní cuu datúu-ndo núú cué ñáyiú cuéí núú chítú núú tàcá. ²⁸ Te xini ñuhu-xi sá vá yùhú-ndo cué ñáyiú cuéí na cáhni ñáhá-yu xii-ndo, chi diu-ni yiqui cùñú-ndo ndacú-yu cahni-yu, dico ñá túú nágá ndacú-yu cada ñáhá-yu xii-ndo. Te tàú-ndo sá Yá Ndiòxi yùhú-ndo chi Yáá-án ndacu-gá danàa-gá yiqui cùñú-ndo, te ndacu-gá daquihíⁿ ñáhá-gá xii-ndo núú úhú núú ndáhú.

²⁹ Te nchòhó xini-ndo sá ndèé úú tnahá tñlaá cùyáhu-di núú ñúú-ní díhúⁿ, te ni ñúú-di ñá túú xihí cùtèxínu-di chi ndéé núu mee Yá Ndiòxi Yáá cùú Tátá-ndo ná cächí-gá te xihí-di. ³⁰ Dico nchòhó chi ío-gá nèhé cuendá ñáhá Yá Ndiòxi xii-ndo chi ndéé idi díquí-ndo yíndehu. ³¹ Núu xíáⁿ cächí-í sá vá yùhú-ndo chi cùnuu-gá-ndo dàcúúxi tñlaá cuéí vâi víhi-güedí.

*Nchaa ñáyiú dàtúú núú tnàha ñáyiú-xi sá
ndécú ndihí-yu Xítóhó Jesucrístú
(Lc. 12:8-9)*

32 7Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá ñāyiu na dátúu núú tnàha ñāyiu-xi sá ndécú ndíhi ñahá-yu xii-í, te ducan te tnàhá yúhú dátúu-í núú Tàt-á Dútú Ndióxi Yaa ndécú àndiu sá ndécú ndíhi-í-yu. 33 Dico nchaa ñāyiu na cūñaha xii tnaha ñāyiu-xi sá ñā túú ndécú ndíhi ñahá-yu xii-í, te diu-ni ducan cāda yúhú tucu chí cūñaha-í xii Tàt-á Dútú Ndióxi Yaa ndécú àndiu sá ñā túú ndécú ndíhi-í-yu.

Ná túú cùu ñⁿnuu ñáyíu
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sá vǎ
cání iní-ndó sá yùhú véxi-í ñuyú-a te
cuu ñ̃nuu-gǎ ñáiyu cundecú-yu, chí da
ngúita-yu vǎ cúú ñ̃nuu-gá-yu cundecú-yu,
te duca^a chí nchaa ñáiyu vǎ quindáá iní ñáhá
xii-í ñáiyu-á^a ngóo-yu cuu úhú iní-yu nchaa
ñáiyu quindáá iní ñáhá xii-í. ³⁵ Te dava cue
téé x̃ndecu tǎtǎ-xi te ngóo-güedé cuu úhú
iní-güedé tǎtǎ-güedé, te diu-ni duca^a càda
cue ñáiyu dihi x̃ndecu nǎná-xi, chí ngóo-yu
cuu úhú iní-yu nǎná-yu, te diu-ni duca^a càda
tucu cue ñáiyu cùu sǎnu, chí ngóo-yu cuu úhú
iní-yu nǎná yíi-yu. ³⁶ Te ndi mèe-yu vehé-yu
ngóo-yu vǎ cúú ñ̃nuu-gá-yu cundecú-yu.

³⁷ Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ncháá ñâyü ío-gá ná cùu iní tãtã-xi àdi náná-xi dácúúxi yühü, te ñâyü-án ñã túú tãu-yu cundecu ndihi ñàhá-yu xii-í, te nchaa ñâyü ío-gá ná cùu iní déhe ducu-xi, àdi déhe yoco-xi dácúúxi yühü, te ñau-ni ducan-á ñã túú tãu-yu cundecu ndihi ñàhá-yu xii-í.
³⁸ Te nchaa ñâyü vá cãncícúⁿ nihnu ñaha xii-í cuendá sã yühü-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í ñâyü-án ñã túú tãu-yu cundecu ndihi ñàhá-yu xii-í. ³⁹ Te cue ñâyü na yühü cuú sã cuendá-í te ñâyü-án cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñâyü vá yühü cuú sã cuendá-í, te ñâyü-án nduu tãhü-yu cundecú-yu ni caa ni quihíⁿ ndihi Yá Ndiöxi.

Cuendá sá ndúú tǎhú-ó
(Mr. 9:41)

40 Te nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñàhá xii-ndo te cada iní-yu sá tñàhá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñàhá xii-í, te cada iní-yu sá tñàhá Tàtá-í Dútú Ndióxi Yaa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní queheⁿ cuendá-yu. 41 Te nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñàhá tée càhàn tñuúh Yá Ndióxi cuendá sá quidé-dé chiúñ-gá, te dàtná-ni càa táhú cuàñaha-gá nduu táhú tée ducaⁿ càhàn tñuúh-gá-án, diu-ni ducaⁿ cùnduu táhú cuàñaha-gá nduu táhú ñáiyu ducaⁿ na quèheⁿ cuendá ñàhá xii-dé. Te nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñàhá tée quidé

váha cuendá sá dúcáⁿ quide váha-dé, te
datná-ni cãa táhú nduu táhú tẽe-áⁿ diu-ni
ducaⁿ cunduú táhú nduu táhú ñáyyi na
quêheⁿ cuendá ñáhá xii-dé.⁴² Te nchaa ñáyyi
na cuãñaha ñiⁿ yaxiⁿ ndute coho ñiⁿ ñáyyi
cũu cuendá-i cuendá sá ñi tuha ñáhá-yu
xii-i cuẽi ñá túú cunuú vihi-yu, te ñáyyi
ducaⁿ na cuãñaha ndũte-áⁿ ñiñi-yu sá ndúú
táhũ-yu núú Yá Ndióxi — cáchi Jẽsũ xáhaⁿ-gã
xii-güedé.

11

*Jèsús càháⁿ ndihi-gá cue téé xica cuu ndihi
té Juàá*

(Lc. 7:18-35)

¹ Te sáta ní yáha ducaⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii
ndi ùxúú cue téé xìca cuu ndi^{hi}-gá, te ní
xica-gá cuáháⁿ-gá nchaa ñuú cáá yàtni xíáⁿ
dánèhè-gá ñáyi^u tnúhu-gá.

² Te té juáa yihi-dé vecaá te ní níhi-dé
tnúhu nchaa nácuáa quide Xitohó Jesucristú.
Te sátá dúca^a te ní tendaha-dé i^a úú cuu tée
xica cuu ndihi-dé cuahá-n-güedé núú ndécú
Jesús. ³Te óré ní quexio-güedé núú ndécú-gá,
te xicá^a tnúhú-güedé núú-gá nácuáa ní xáha^a
té juáa xii-güedé, te xáha^a-güedé xii-gá

—Véxi-ndĩ xicáⁿ tñuhú-ndĩ núu-n núu sá
díu-n cùu-n Cristú Yaa ní tendaha Yã Ndiõxí
véxi ñuyúy-a, àdi sá cùndètu nahi-ni-ndĩ mei
Yaa-án —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cuanùhù te cani-ndo cuèndù nùú tẽ Juáá nchaa sá nĩ xini-ndó quide-í, ndihĩ nchaa nácuáa ndũu tñúhu ní cáhã-í ní xindédohò-ndo. ⁵ Te cùñaha-ndo xii-dé sá quidé tãtna-í nùú cuè ñáyiũ cuàà, te quide tãtna-í cue ñáyiũ yacua, ndihĩ cue ñáyiũ tñahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yĩquĩ cunã-yu, ndihĩ cue ñáyiũ doho, nchaa ñáyiũ-ãⁿ quidé tãtna-í, te ndũha-yu, te ndéé tñahá cue ñáyiũ sa ní xihĩ dándòto-í cùñaha-ndo. Te cùñaha tũcu-ndo xii-dé sá ndècu-í dánhé-í nchaa ñáyiũ ndàhũ, tñúhu sã sanũ ichi ñaha xii-yu nácuáa nanihĩ tãhũ-yu. ⁶ Te cùñaha tũcu-ndo xii-dé sã ïo váha tãhũ nchaa ñáyiũ ñã túú quide sáá inĩ-xi nchaa tñúhu cáhã-í, duha cùñaha-ndo xii-dé —cãchi-gá xãhã-gã xii-güedé.

⁷ Te sáta ní yáha-güedé cuánuhú-güedé te ní nguíta Jèsús ní cáhaⁿ-gá núú ñáyu cuendá té Juáá, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Nchòhò ní sáháⁿ ndéhé-ndó ìnⁿ téé ndècù xítí yucú, te téé-áⁿ ñà túú sàni ìnⁿ sàni úú ìní-dé, chí ñà túú quíde-dé dàtá quíde nchàá ité náhnú cuáháⁿ-xí duha cuáháⁿ-xí dácáⁿ òrè quéné táchí. ⁸ Te ní ñà túú ní sáháⁿ ndéhé-ndó ìnⁿ téé nìhnú dóó vāha dóó vīi cāa. Te nchòhò xíní-ndó sá nchàá ñāyū nìhnú dóó vāha dóó vīi cāa xíndecú-yu vehé cue tēe cūnu yindahā ñāyū. ⁹ Dico nchòhò chí ní

sándéhé-ndó ñⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, te ndáá sá diú ñⁿ tée càháⁿ tnúhu-gá cùú-dé, te cùnūu-gá-dé dàcúúxi dàva-gá cue tée càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁰ Te diu cuendá té Juáá-áⁿ càháⁿ-xi núú tùtú Yá Ndióxi nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii Cristú, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Tendaha-í ñⁿ tée càháⁿ-dé tnúhu-í codonūu-dé núú-n, cuendá dàtúha-dé ñáiyu cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gá, te ducaⁿ ní ngódó tnùní núú tùtú-gá. ¹¹ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñⁿ cue tée ñuyú-a ñá túú cùnūu-güedé dàtná cúnūu té Juáá té dàcuandute ñaha xii ñáiyu. Te nchaa ñáiyu sa ta ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi vitna cuáháⁿ cúnūu-gá-ni tucú-yu dàcúúxi té Juáá cuéi cùú-yu ñáiyu ñá túú cùnūu dàcúúxi dàva-gá ñáiyu yindaha-gá.

¹² Te ndéé cùtnháa ní ngúita té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi ñuyú-a, ndéé dàv-áⁿ ní ngúita ñáiyu cuiní-yu sá ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu te ndūcu ndéé-yu quidé-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu. ¹³ Te nchaa cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní càháⁿ-güedé sá diú-gá ndíhu ndaha-gá cue ñáiyu, te diu-ni ducaⁿ ní càháⁿ tucu ndí Moisés ní ngódó tnùní núú tùtú ndí. Te diu-ni ducaⁿ cùnūu nchaa tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi nàcuáa ndíhu ndaha Yá Ndióxi ñáiyu ndéé ní sáa nduu ní ngúita té Juáá càháⁿ-dé tnúhu-gá ñuyú-a. ¹⁴ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá cáda cuendá-ndó, chí núú tùtú Yá Ndióxi cächí-xi sá ndíxi té Eliás, te diu núú té Eliás-áⁿ ní quide té Juáá. ¹⁵ Te nchaa nchóhó ñáiyu ndedóhó nchaa tnúhu càháⁿ-í-a te ío váha chí cuáha cuendá.

¹⁶ Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa sátnahá-xi cùu ñáiyu ndècu vitna. Chí ñáiyu-áⁿ cùú-yu dàtná cue landú sácóo núú yáhu dàdiqui-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xitnáha-güexi ndi mee landú-güexi: ¹⁷ “Ní tiú-ndí yaá ndíhi vílu te ñá túú ní cuiní-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndáhyú-ndó”, cächí-güexi xitnáha-güexi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu ñáiyu ndècu vitna, ¹⁸ chí té Juáá ío ndáhu ní xóo caxi-dé, te ní ñá túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yáha stilé sá sá ní nduu-xi ndidí, te sá ducáⁿ ní xóo cada-dé te ní cächí-yu sá ní xíndecu ndíhi-dé espíritú cundíhi yucu ñáváha. ¹⁹ Te sá tá ní quexio yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo, te xèxi-í xíhi-í quidé-í, te cächí-yu sá yúhú cùú-í ñⁿ tée xèxi víhi te xíhi víhi, te cächí tucú-yu sá cùú-í tée xica cuu ndíhi cue tée cuíhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii-yu cuendá impuèstú ndíhi nchaa dàva-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha, duha cächí-yu. Te ñáiyu ní tnáha tnúhu ndíhi Yá Ndióxi, ñáiyu-áⁿ quidé-yu

sá váha nàcuáa cutnùní sá mée-gá ío ndècu ndíhi-gá sá xini tnùní-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Cuendá ñáiyu dàva ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Te Jèsús ní ngúita-gá càháⁿ-gá dóho nchaa ñáiyu ñuú núú ío-gá vái núú sá vā yóo tnáhi ndàcu cada ní quide-gá, chí nchaa ñáiyu ñuú-áⁿ ñá túú cuiní-yu ndíxi túu iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ndècu-yu, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

²¹ —¡Ndáhu nchóhó cue ñáiyu ñuú Corazín! ¡Te ndáhu nchóhó cue ñáiyu ñuú Betsaidá! Chí núú dicó ñuú Tirú ndíhi núú Sidón ní quide-í nchaa sá vā yóo tnáhi ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-á ní xini-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuíhnú-yu dóo ndáhu te cunu cóo-yu núú yáa cuendá sá ndíxi cuéchi iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ní cùu. ²² Dico sáa nduu te ío-gá dandóhó ñaha Yá Ndióxi xii-ndo dàcúúxi ñáiyu ñuú Tirú ndíhi ñáiyu ñuú Sidón. ²³ Te nchóhó cue ñáiyu ñuú Capernaúm ío quide cahnu-ndo mee-ndo, te quide iní-ndó sá sá cuándaa-ná-ndó àndiu, dico ñáhá chí núú úhú núú ndáhu nduu táhú-ndó cùndecu-ndo. Te núú dicó ñuú Sodomá ní quide-í nchaa sá vā yóo tnáhi ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó ní xini-ndó ñá, te ñáiyu-áⁿ vā nàa-yu chí cundecu-ní-yu ndéé vitna ní cùu. ²⁴ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá sáa nduu te ío-gá dandóhó ñaha Yá Ndióxi xii-ndo dàcúúxi ñáiyu ñuú Sodomá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáiyu ñuú-áⁿ.

Jèsús cuiní-gá sá túhá ñaha ñáiyu xii-gá

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Te sá tá xāⁿ te Jèsús ní ngúita-gá càháⁿ ndíhi-gá Tātá-gá Dútú Ndióxi, te xáhaⁿ-gá:

—Yóhó Tātá-í Dútú Ndióxi, ío chíñuhu ñaha-í xii-n chí diu-ni táxi tnuní-n àndiu ndíhi ñuyú-a, te dānehé-n cué ñáiyu nchaa tnúhu váha, te diu-ni ñáiyu-áⁿ cùú-yu ñáiyu ñá túú cùtnuní iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ cue tée cächí sá ío túha, te nchaa tnúhu váha-áⁿ ñá túú dàtúu-n núú ñáiyu cächí sá ío túha te ío váha sáa díqui-xi. ²⁶ Chí ducaⁿ cuiní-n cùndūu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii Tātá-gá.

²⁷ Te xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáiyu xíndecu-áⁿ:

—Mee Tātá-í Dútú Ndióxi ní cächí-gá sá cùnūu-í núú ncháandi túhú sá ío. Te vā yóo ñⁿ-gá xini nàcuáa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndióxi, chí ñⁿ-dí ñí mee-gá xini-gá nàcuáa sàni iní-í, te mee-í xini-í nàcuáa sàni iní mée-gá. Te nchaa ñáiyu cächí iní-í sá quini-yu nàcuáa sàni iní Tātá-í Dútú Ndióxi te xitnúhu-í-yu, te vā yóo ñⁿ-gá xini chí diu-ni ñáiyu ducaⁿ xitnúhu-í-áⁿ xini-yu. ²⁸ Te nchaa nchóhó ñáiyu ñá túú ndècu váha, ñáiyu ñá túú níhi nàcuáa cada cundecu váha iní-xi quixi-ndo túha ñaha-ndo xii-í nàcuáa ducaⁿ

cùndecu váha iní-ndó. ²⁹ Te cuu vii cuu váha iní-ndó tñi-ndo nchaa tnúhu cáhá-í, te ío dacuáha-ndo, te ducaⁿ cada-ndo chi yúhú ío cahnú iní-í, te ío ndáhú iní-í. Te núu ducaⁿ na cada-ndo te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. ³⁰ Te tñi-ndo nchaa tnúhu cáhá-í chi ñá túú cùu-xi ñⁿ sá vée, chi cada iní-ndó sá cúu-xí dàtná ñⁿ chiúⁿ ñamá — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

12

Cue téé xica cuu ndihi Jesús sahnú-güedé yoco triú nduu ndetátú ñáyiú (Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Te ñⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú ñúhu Jesús ichi ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ta yáha-gá ndihi-güedé ñⁿ xichi núú cáá triú te xíxíhí-güedé docó núu xiáⁿ ní ngúita-güedé sahnú-güedé yoco triú-án, te ndihi ndaha-güedé quéⁿ-güedé quée triú-án tá xéxi-güedé cuáháⁿ. ² Te cue téé cùu fariséú ní xini-güedé nàcuáa quide cue téé xica cuu ndihi Jesús, núu ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndihi-n sahnú-güedé yoco triú, te vitna cùu-xi nduu ndetátú-i? Te ñá túú tau-güedé ducaⁿ cada-güedé —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Náa ñá túú dacuaha-ndo núu tütú Yá Ndióxi núú cáhá-xi nàcuáa ní quide ndíi Dávií cúnahá ní xihí ndíi docó ndihi cue téé ní xica cuu ndihi ndíi-án? ⁴ Chi ndíi-án ní quíhu ndíi vehe Yá Ndióxi ní queheⁿ ndíi paa ní cuu íí ndécú-án ní xexi ndíi ndihi cue téé ní xica cuu ndihi ndíi, te ñá túú tau ndíi sá dúcáⁿ cada ndíi ndihi cue téé-án ní cùu, chi mee-ni cué dútu tau-güedé caxi-güedé paa-án ní cùu. ⁵ ¿Te náa ñá túú xini-ndó nàcuáa cáhá-xi núu tütú ndíi Moisés sá ncháa cué dútu vā ndetátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetátú-án? Te ñá díu ñⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñá túú ndetátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetátú. ⁶ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá yúhú cùu-í téé ío-gá cúnúu ndecu ndihi-ndo dacúxí veñúhu sá ío cúnúu. ⁷ Dico nchóhó chi ñá tēcú tnúni-ndó nàcuáa cáháⁿ Yá Ndióxi núu tütú-gá núu cächí-xi: “Yúhú cuini-í sá cundáhú iní-ndó cué tnaha ñáyiú-ndo te ñá díu mēe-ni sá cahní-ndó quiti nduu táhú-i”, duha cächí-gá núu tütú-gá. Te núu dicó nchóhó tēcú tnúni-ndó ñá, te vā cáháⁿ cuéhé-ndó cuendá nchaa ñáyiú ñá túú ndecu cuéchi-xi. ⁸ Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo, tnáhá-í ndécú ndíi-í tnúhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cadá-yu nduu ndetátú-ó-á —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Íñ téé ní yíchí ñⁿ xio ndaha-xi (Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te cuánguihu-gá xití ñⁿ veñúhu. ¹⁰ Te xiáⁿ ndécú ñⁿ téé ní yíchí ñⁿ xio ndaha-dé. Te dava cue téé xíndecu-án ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá núu cué téé cúnúu, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Cächí tnúhu xii-ndí núu cuu cada tátna-ó ñⁿ téé cùhú nduu cùu-xi nduu ndetátú-ó áⁿ ñáhá —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchóhó òré ná ngáunihnu ñⁿ mbéé-ndó ñⁿ déhva cúnú te nàtava-ndo-di cuéi cùu-xi nduu ndetátú-ó. ¹² Te ñⁿ ñáyiú ío-gá cúnú-yu dacúxí ñⁿ mbéé, núu xiáⁿ tau-ó sá cadá-ó sá váha sá cúu-xí-yu cuéi cùu-xi nduu ndetátú-ó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹³ Te dàtnúni ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndacani ndaha-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé-áⁿ ní ndacani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha ní nduu-xi dàtná cáá ingá xio ndaha-dé. ¹⁴ Te cue téé cùu fariséú ní ndee-güedé xití veñúhu, te ní ngúita-güedé ndátnúhu-güedé núu nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Nàcuáa sa ndéé tnúni cuendá Jèsús

¹⁵ Te sátá ní cutnúni iní Jèsús nàcuáa cuini-güedé cada ñaha-güedé xii-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te ío vai ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te tnáhá cue ñáyiú cùhú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní quide tátna-gá cue ñáyiú-án. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu sá vā cáháⁿ-yu yoo cùu-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáa-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Chaiá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chidó tnúni ndíi núu tütú-gá, te duha ndúu tnúhu ní xáhaⁿ-gá:

¹⁸ Téa-a cùu-dé téé ní sani iní-í sá cúnú cuéchi-dé núu-í, te ío cùu iní-í-dé, te cùdíi iní-í-dé.

Te yúhú cuáñaha-í Espiritú-í cundecu ndíi-dé,

te diu-dé cuñaha-dé xii nchaa ñáyiú ñuyúí sá yúhú ío ndáa quidé-í.

¹⁹ Te vā dacáa-dé tnúhu cáháⁿ-dé ndíi ñáyiú, te ní vā cáná sàa-dé òré cáháⁿ-dé,

te ní vā yóo níhi tnúhu nása cáháⁿ-dé cuhuⁿ-dé ichi.

²⁰ Te ní ñá túú ná cada-dé cue ñáyiú cùu datná ñⁿ tñu ndóó sá cuini-xi tnáhnú, te diu-ni ñáyiú-án cúu tucú-yu dàtná ñⁿ méchá cándil sá ío quáne ñúhmá te cuini-xi ndahvá.

Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu ñáyiú-án chi ñá túú níhi ndéé-yu cundecú-yu sá cúu-xi-í, te mee-ni sá váha cada ñaha-dé xii-yu,

te diu-ni ducaⁿ càda-dé ndéé sáá nduu cùtnuní iní nchaa ñáiyu sá ïo ndáá quidé-dé.

²¹ Te nchaa ñáiyu nihí ñuyú ïo cundee cùu cahnu iní ñáhà-yu xii-dé.

Duha ní xáhaⁿ-gá xii ndí Chàíá ní chídó tnùn ndí nùú tütü-gá.

Càchí-güedé sá ndécú ndíhi Jesús espíritú cùndíhi yucu ñávàha
(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Te ní quexio ìⁿ uú cue téé nùú ndécú Jèsús, te ndéca-güedé ìⁿ téé ñihí te cuàà-dé, te yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávàha xii-dé, te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cùndíhi yucu ñávàha yíhi ñaha xii-dé, te òré-ni-áⁿ ní cuu ní nacáhàⁿ-dé te ní ndúha nùú-dé. ²³ Te nchaa ñáiyu xíndecu-áⁿ ïo ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní quidé-gá, te ní xitnàhá-yu:

—Váa téé-a cùu-dé ñaní tnáhá ndí Dàvíí téé tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyú-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

²⁴ Te cue téé cùu fariséu ní tecú dóho-güedé nàcuáa nduu tnúhu xitnàhá-yu, nùú xíáⁿ ní xitnàha-güedé:

—Téé-a ndèñuhu-dé nchaa espíritú cùndíhi sácúlnhá yíhi ñaha xii ñáiyu, chi diu-ni sácúlnhá-áⁿ chíndee ñaha-xi xii-dé te diu-ni-xi tàxi tnuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —duha ní xitnàha-güedé.

²⁵ Te Jèsús ní cùtnuní iní-gá nàcuáa nduu tnúhu ní xitnàha-güedé, nùú ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó xini-ndó sá nùu ìⁿ téé yíndaha ìⁿ nacióⁿ vā cùú ìⁿ nuu-dé ndíhi cue téé cùndíhi-dé, te vā cùdí-dé cunuu-dé. Te diu-ni ducaⁿ sátnahá tucu-xi cùu tucu cue téé cùchiu ìⁿ ñuú, chi nùu vā cùú ìⁿ nuu-güedé cundecu-güedé, te vā cùdí-güedé cundecu-güedé taxi tnùn-güedé. Te diu-ni ducaⁿ sátnahá tucu-xi cùu cue ñáiyu xíndecu ìⁿ-ni vèhe, chi nùu vā cùú ìⁿ nuu-yu cundecú-yu te vā cùdí-yu cundecu cāhnú-yu. ²⁶ Te nùu sácúlnhá ducaⁿ quidé-xi queñuhu-xi cue espíritú cùndíhi-xi yíhi ñaha xii ñáiyu ña, te ñá túú cùu ìⁿ nuu-xi ndecu-xi te nùu ducaⁿ, te vā cùdí sácúlnhá-áⁿ cundecu-xi taxi tnùn-xi te nùu ducaⁿ quidé-xi. ²⁷ Te duha càháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó sá chíndee ñaha sácúlnhá xii-í queñuhu-í nchaa espíritú cùndíhi-xi yíhi ñaha xii ñáiyu. Te nùu yúhú quidé cuendá-ndó sá sácúlnhá chíndee ñaha-xi xii-í, te xini ñuhu-xi cada cuendá-ndó yòo chindee ñaha xii cue téé xica cuu ndíhi-ndo queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávàha yíhi ñaha xii ñáiyu. Te mee-güedé càchí-güedé sá nchòhó ñá túú càháⁿ ndáá-ndó sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó. ²⁸ Dico yúhú chi Espíritú Yá Ndióxi chíndee ñaha-xi xii-í queñuhu-í nchaa

espíritú cùndíhi sácúlnhá yíhi ñaha xii ñáiyu, te sá dúcáⁿ chíndee ñaha Espíritú-gá xii-í, xíáⁿ cùtnuní sá sá ní sáá nduu cuini-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo.

²⁹ Te nchòhó xini-ndó sá cué ñadúhú chi vā ndácú-güedé cuendáⁿ ní quíhu-güedé duhu-güedé vèhe ìⁿ téé ïo ndee, chi díhna-gá xini ñuhu-xi tnii-güedé téé-áⁿ dacùtu ñaha-güedé xii-dé dàtnuní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécú ndíhi-dé.

³⁰ Te nchaa ñáiyu ñá túú cùndíhi ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhà-yu. Te nchaa ñáiyu ñá túú chíndee ñaha xii-í, te dàquee tìhú-yu chùⁿ quidé-í.

³¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá ñáiyu quidé nchaa sá cuèhé sá dúhà cuu cada cāhnu iní ñáhà Yá Ndióxi xii-yu, te diu-ni ducaⁿ cùu cada cāhnu iní-gá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu. Dico te ñáiyu na càháⁿ úhú cuendá Espíritú-gá, te ñáiyu-áⁿ vā cadá cāhnu iní ñáhà tnàhí-gá xii-yu. ³² Te nchaa ñáiyu na càháⁿ úhú cuendá yúhú Téé cùu ñaní tnáhà-yu nchaa-yu, te cuu cada cāhnu iní ñáhà Yá Ndióxi xii-yu. Dico cue ñáiyu na càháⁿ úhú cuendá Espíritú-gá te vā cadá cāhnu iní ñáhà tnàhí-gá xii-yu cuéi vitna ndècu vívú-yu, te cuéi na cùu-yu.

Ndi díⁿ nùú yutnu xini-ó nā yutnu cùu-xi cuendá sá sāvídí-xi
(Lc. 6:43-45)

³³ Te nchòhó xini-ndó sá ndí díⁿ nùú yutnu xini-ó nā yutnu cùu-xi cuendá sá sāvídí-xi, te xini-ó sá ncháá yutnu váha cùuⁿ mee-ni sāvídí váha, dico nchaa yutnu sá ña túú váha te cùuⁿ mee-ni sāvídí sá ña túú váha. Te duha càháⁿ-í cuendá cada cuendá váha-ndo nàcuáa nduu chiⁿ quidé-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní nā ñáiyu cùu-ndo. ³⁴ Dico nchòhó cùú-ndó dàtná ìⁿ cóó dééⁿ chi ïo cuihna iní-ndó, te vā cání iní-ndó sá ndácú-ndó càháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu váha, chi ïo cuihna iní-ndó. Te nchòhó xini-ndó sá ncháá ñáiyu càháⁿ-yu nāni véxi iní-yu. ³⁵ Te nchaa ñáiyu váha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu váha, chi diu-ni tnúhu váha-áⁿ ñúhú iní-yu. Te nchaa ñáiyu cuihna iní-xi càháⁿ-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha, chi diu-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha-áⁿ ñúhú iní-yu. ³⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nā sáá nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyú-á, te nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-ndó càháⁿ-gá sá ña túú ní quidé váha-ndo sá dúcáⁿ ní càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ. ³⁷ Te nàcuáa nduu tnúhu ní càháⁿ-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo, te ducaⁿ càháⁿ Yá Ndióxi te nùu ndècu cuéchi-ndo àdi ñá túú ndècu cuéchi-ndo. Te nùu ñá túú cuéchi-ndo te càcu-ndo, dico nùu ndècu cuéchi-ndo te vā càcu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii cue téé cùu fariséu-áⁿ.

*Cue té cuini sá cáda Jèsús ìn sá vǎ yǎo
tnàhí ndàcu cada*

(Mr 8:12; Lc 11:29-32)

³⁸ Te cue té cùu fariséu, ndihi cue té dācuaha ñaha xii ñāyiu nchaa tnūhu ní chídó tnūni ndii Moisés xāhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cuini-ndí cada-n ìn sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndí sá Yǎ Ndióxi chindée ñaha-gá xii-n — cāchí-güedé xāhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xāhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñāyiu ndècu ichi cuéhé ichi duha ñā túú cuini-yu tnū-yu tnūhu cāhāⁿ Yǎ Ndióxi, te ñāyiu-án cuini-yu cada-í ìn sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada nacuaá cùtnuní iní-yu núu ndáá sá Yǎ Ndióxi chindée ñaha-gá xii-í. Dico yúhú chi ñā túú nǎgá cada-í quini-yu, chi sa nīhí-yu tnūhu nācuáa ní yāha ndii Jónás téé ní xóo cāhāⁿ tnūhu Yǎ Ndióxi ndéé sanaha, te diu-ni ducaⁿ yāha yúhú tucu. ⁴⁰ Chi ndii Jónás-án ní xúhuⁿ ndii úní nduu úní niú xití ìn chácá cāhnú vihi nani ballená. Te diu-ni ducaⁿ yāha yúhú Téé cùu ñānī tnāhā-ndo nchāa-ndo, chi úní nduu úní niú cuhuⁿ-í xití ñuhu. ⁴¹ Te na sáa nduu cada ndáá Yǎ Ndióxi cuéchi nchaa ñāyiu ndècu ñuyúú-a, te dāvā-án cāchí nchaa ñāyiu ñuú Nīnivé sá ñā túú ní quide ndáá nchaa ñāyiu ndècu vitna, te ducaⁿ cāhāⁿ-yu chi mēe-yu ní dāñā-yu ichi cuéhé ichi duha cùtnāhā ní sáhāⁿ ndii Jónás ñuú-yu ní cāhāⁿ ndii tnūhu Yǎ Ndióxi núu-yu. Dico vitna iha ndècu ndihi ñaha-ndo xii yúhú, te diu-í ío-gá cúnū-í dācúúxí ndii Jónás. ⁴² Te nduu cada ndáá Yǎ Ndióxi cuéchi nchaa ñāyiu, te dāvā-án quini-ndó ìn ñadihí ñaha ní xindaha ìn nacióⁿ cáá ndāa xio datni núú quené nchícanhii, te ñaha-án ío xica ní xindecu-aⁿ te ní sáhāⁿ-aⁿ ní xindedóho-aⁿ nchaa tnūhu ní cāhāⁿ ndii Salómón, chi ndii-án ío ní sáa sá xini tnūni ndii. Te tnāhā ñaha-án cāhāⁿ-aⁿ sá ñā túú ní quide ndáá nchaa ñāyiu ndècu vitna. Dico vitna iha ndècu ndihi ñaha-ndo xii yúhú, te diu-í ío-gá cúnū-í dācúúxí ndii Salómón.

*Espiritú cūndihi yucu ñāvāha sá
nānchócava xito cūu úú*

(Lc 11:24-26)

⁴³ Te òré ná quée ñaha ìn espíritú cūndihi yucu ñāvāha xii ìn ñāyiu, te cuahāⁿ-xi ndūcu-xi ìn xichi núú cūndècu-xi te ñā nīhí-xi te ní sani iní-xi: ⁴⁴ “Vāha-gá nūhú tucu-í núú ní xindecu-í”, duha ní sani iní-xi. Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xini-xi sá cáá iní ñāyiu-án dātná cáá-nā ìn vehe ní natihú ní nduu vii-ná te vǎ yǎo-gá ndécú. ⁴⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní xica-xi cuahāⁿ-xi cuándúcú-xi úsá tnāhā espíritú cūndihi-xi sá nèhé vihi-gá xiquide. Te òré ní nīhí-xi cue espíritú-án te ndèca ñaha-xi cuahāⁿ cuendá ngūndecu ndihi-xi ñāyiu-án. Te ñāyiu-án

uuⁿ-gá nāndi yāha-yu dācúúxí ndéé díhna. Te diu-ni ducaⁿ sātñahā-xi yāha nchaa ñāyiu cuihna iní-xi ndècu ñuyúú-a vitna —cāchí-gá xāhaⁿ-gá xii-güedé.

Cue ñānī Jèsús ndihi nānā-gǎ

(Mr 3:31-35; Lc 8:19-21)

⁴⁶ Te cāhāⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexio nánā-gá ndihi cue ñānī-gá cuini-yu cāhāⁿ ndihi ñāhā-yu xii-gá, te ní ngúnu tnū-yu ndāa quehé vehe núú ndécú-gá. ⁴⁷ Te ìn cue ñāyiu xindecu-án ní xāhāⁿ-yu xii-gá:

—Ní quexio nánā-n ndihi cue ñānī-n xintnū-yu quehé, te cuini-yu cāhāⁿ ndihi ñāhā-yu xii-n —cāchí ñāyiu-án xāhāⁿ-yu xii-gá.

⁴⁸ Te ní xāhaⁿ-gá xii ñāyiu ducaⁿ xāhaⁿ xii-gá-án:

—Te cāchí tnūhu yóndi-gá ñāyiu cūu datná nānā-í ndihi dātná cue ñānī-í —cāchí-gá xāhaⁿ-gá xii ñāyiu-án.

⁴⁹ Te ní dānèhé ñāhā-gá nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xāhaⁿ-gá xii ñāyiu-án:

—Cue téé-a cūu-güedé dātná nānā-í, ndihi dātná cue ñānī-í. ⁵⁰ Te nchaa ñāyiu na cada nchaa nacuaá cāhāⁿ Tātā-í Dútú Ndióxi Yāá ndécú àndiu, te ñāyiu-án cūu-yu dātná nānā-í, ndihi dātná cue ñānī-í, ndihi dātná cue cúhā-í —cāchí-gá xāhaⁿ-gá xii ñāyiu ducaⁿ ní dāvāha tnūhu núu-gá-án.

13

Nācuáa quide téé cuāngacáⁿ triú

(Mr 4:1-9; Lc 8:4-8)

¹ Te diu-ni nduu-án ní quee Jèsús vehe núú ndécú-gá, te ní xica-gá cuahāⁿ-gá ní ngóo-gá yuhu lágúná. ² Te ío cuéhé ñāyiu ní tacá núú ndécú-gá. Te sá dúcáⁿ ío cuéhé ñāyiu núu ní quée-gá xití ìn bàrcú núnñ xití ndute lágúná-gá, te núú xiāⁿ ní ngóo-gá, te nchaa ñāyiu-án xixúcu-yu yuhu lágúná-án. ³ Te Jèsús ní ngúita-gá ní cani-gá titní cuendú núu-yu nācuáa tecu tnūni-yu nchaa nācuáa ndūu tnūhu-gá, te xāhaⁿ-gá xií-yu:

—Ìn téé cuāngacáⁿ-dé triú, ⁴ te òré ní ngúita-dé dāngoyo-dé triú-án, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xini cue tīlaá te ní nadatācá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vihi yúú, te ndihi-ni ní xinu-xi chi ñā túú cāvihí ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayahé te ñā túú ní cūndee iní-xi chi ní yíchí-xi, chi ñā túú ní nīhí quíhíⁿ cūnū yóho-xi. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcu ndiquíⁿ tnu iñu, te ìn nuu-ni ní xinu-xi ndihi tnu iñu. Te tnu iñu-án ní sahnū-xi te ní dānāá-xi nchāa triú sá ní xinu-án. ⁸ Dico dava-gá triú ní ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ te xiāⁿ ío vāha ní cuu, chi núú ìn-ní triú-án te dava yoco-xi ní nguíhí ócú úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhí únídico triú-xi, te dava

yoco-xi ní nguíhi ñⁿ ciendú triú-xi. ⁹ Te vitna nchaa nchóhó ñáiyu ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuendá — cáhí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Cue téé xica cuu ndihi Jesús ndúcu tnúhu-güedé núú-gá ná cuendá cánti-gá cuendú núú ñáiyu

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndihi Jesús ní sáháⁿ-güedé ndéé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndúcu tnúhu-ndí núú-n núú ná cuendá ducaⁿ mée-ni cuendú cáni-n núú ñáiyu — cáhí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchóhó chí sa cáhí tnúhu Yá Ndióxi xii-ndo ñⁿ sá vátá quíni-gá-ndó, chí cáhí tnúhu-gá nácuáa quide-gá ndíhu ndaha-gá ñáiyu, dico dava-gá ñáiyu chí ñá túú ná xáhaⁿ-gá xii-yu. ¹² Te nchaa ñáiyu sa təcú tnúni te uuⁿ-gá cuita tecú tnúni-yu quíhiⁿ, te nchaa ñáiyu ñá túú təcú tnúni te uuⁿ-gá vá tecú tnúni-yu. ¹³ Te xiáⁿ núu duha cáni-í mee-ni cuendú núú-yu, chí cuéi na quíni-yu nchaa nácuáa cuu dico ní vá cúttnúni iní-yu ná cuendá ducaⁿ cuu, te cuéi na cündedóho-yu dico ní vá tecú tnúni-yu. ¹⁴ Te diu cuendá ñáiyu-án ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí Chaiá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chídó tnúni ndí núú tütú-gá núú cáhí-xi:

Nchaa nchóhó cündedóho-ndo tnúhu cáháⁿ-í, dico ní vá tecú tnúni-ndó, te cuéi na quíni-ndó nchaa nácuáa cada-xi, dico ní vá cúttnúni iní-ndó ná cuendá ducaⁿ quide-xi.

¹⁵ Te ducaⁿ chí cuu-ndo ñáiyu ío sáa iní-xi, te cuu-ndo ñáiyu ñá túú təcú tnúni tnúhu cáháⁿ-í,

te cuu tucu-ndo datná cue ñáiyu cuáa chí ñá túú cuíni-ndó cada cuendá-ndó tnúhu-í,

te ní ñá túú cuíni-ndó cündedóho-ndo,

te ní ñá túú cuíni-ndó təcú tnúni-ndó,

te ní ñá túú cuíni-ndó ndéé ñáha-ndo xii-í cuendá cada càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-ndo nácuáa ío váha cuu iní-ndó cündecu-ndo.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí Chaiá ní chídó tnúni ndí núú tütú-gá.

¹⁶ Dico nchóhó chí ío váha táhú-ndó chí cúttnúni iní-ndó nchaa nácuáa quide-í, te cúttnúni tucu iní-ndó nchaa nácuáa ndúu tnúhu cáháⁿ-í. ¹⁷ Te na cáhí tnúhu ndáa-í xii-ndo sá ío vái cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ndíhi nchaa dava-gá ñáiyu váha iní-xi ní cuíni-yu cündehé-yu nchaa sá ndéhé-ndó vitna quide-í dico ñá túú ní xini-yu, te ní cuíni tucú-yu cündedóho-yu nchaa tnúhu ndedóho-ndo vitna cáháⁿ-í te ñá túú ní xíndedóho-yu.

Jesús cáháⁿ-gá nácuáa quèe-xi cuendá téé cuángacáⁿ triú

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Te vitna cündedóho váha-ndo na cáhí tnúhu-í xii-ndo nácuáa quèe-xi cuendú téé cuángacáⁿ triú ní caní-í núú-ndó. ¹⁹ Te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, xiáⁿ cuú-xi datná ñáiyu ní xíndedóho tnúhu sá cáháⁿ nácuáa ndíhu ndaha ñáha Yá Ndióxi xii-yu, dico ñá túú ní cuíni-yu tñi-yu, chí sácuiháⁿ cuáháⁿ-xi nádatuhú-xi iní-yu cuendá sá vá cáncicúⁿ nihnú-yu nácuáa cáháⁿ tnúhu-án. ²⁰ Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhi víhi yúú-án, xiáⁿ cuú-xi datná ñáiyu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndióxi te díi iní ní tñi-yu tnúhu-gá, ²¹ dico òré ná ngúita ñáiyu cúcuéhé ñáhá-yu xii-yu àdi nándi-dé sá yáha-yu sá cuendá tnúhu-gá, te ñá cündéé iní-yu chí dàñá-yu tnúhu-gá cuendá sá ñá túú nihí ndéé-yu. ²² Te triú sá ní ngava núú yúcu ndíquíⁿ tñu íñu-án, xiáⁿ cuú-xi datná ñáiyu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndióxi dico cuéé cuéé ní nacuanaa-yu tnúhu-gá, chí cuendá mee-ni sá ío ñuyí-a ñuhu iní-yu, ndíhi cuendá sá ío sáni iní-yu cuu cuíca-yu, te mee-ni nchaa xiáⁿ ñúhú iní-yu te ñá túú ñuhu iní-yu tnúhu sá ní xíndedóho-yu-án nácuáa cada váha-yu cundecú-yu. ²³ Dico triú sá ní ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ-án, xiáⁿ cuú-xi datná ñáiyu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndióxi te quide-yu nácuáa cáháⁿ tnúhu-gá. Te cada iní-ndó sá ñáiyu-án cuú-yu datná triú sá ní nguíhi yoco-xi ócó úxí triú-xi, ndíhi triú sá ní nguíhi yoco-xi únidico triú-xi, ndíhi triú sá ní nguíhi yoco-xi ñⁿ ciendú triú-xi. Ducaⁿ sátnahá-xi cuú-yu chí ío váha quide-yu — cáhí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá nchaa cúhú sá ñá túú váha xñu xití triú

²⁴ Te Jesús ní caní-gá ñⁿ cuendú núú ñáiyu nácuáa tecú tnúni-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Te vitna na cáni-í ñⁿ cuendú núú-ndó nácuáa tecú tnúni-ndó nácuáa cada-xi óré ndíhu ndaha ñáha Yá Ndióxi xii ñáiyu. ñⁿ téé ío váha triú ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dé. ²⁵ Dico xití níu ní sáháⁿ ñⁿ téé cuu úhú iní ñáhá xi-dé, te ní dāngoyo-dé ndíquíⁿ yúcu sá ñá túú váha núú ní sacáⁿ-dé triú-án. ²⁶ Te òré vitna váha váha ní ngúita-xi quene yoco nchaa triú-án, te ní xñu coyo nchaa yúcu sá ñá túú váha-án. ²⁷ Te cue téé xñu cuéchi núú tée ní sacáⁿ triú-án ní xitñúhu ñáha-güedé xii-dé sá dúcáⁿ ní xñu cúhú sá ñá túú váha-án núú triú-dé, te xáhaⁿ-güedé: “Pátróoⁿ, ñnása ní cuu núu ní xñu cúhú sá ñá túú váha núú triú-n, te ío váha càa triú ní sacáⁿ-n ní cuu?” cáhí-güedé xáhaⁿ-güedé. ²⁸ Te téé cuu pátróoⁿ-güedé-án ní xáhaⁿ-dé xii-güedé: “Íñ téé cuu úhú iní ñáhá nàhi xii-í ducaⁿ ní quide-dé ní sáháⁿ-dé

ní dǎngoyo-dé ndíquíⁿ cǔhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ núú triú-í núu ducaⁿ ní xínu coyo-xí", cǎchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé. Te cue téé xínu cuechi núú-dé ní xǎhaⁿ-güedé xii-dé: "Te núu cuini-n te quíhíⁿ-ndí tnuhu-ndí nchaá cǔhú sǎ ñà túú vǎha ní xínu núú triú-n", cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé. ²⁹ Te téé cǔu xitohó triú-áⁿ ní xǎhaⁿ-dǎ xii cue téé xínu cuechi núú-dé-áⁿ: "Ñáhá, vá quíhíⁿ-ndó tnuhu-ndo, chí òré tnuhu-ndo te tnáhá-ni triú quene chí cǎa vihi cǔhú-áⁿ. ³⁰ Vǎha-gǎ chí dáñá ná cuíhnu nahi ndéé ná cǔu triú, te dátñúni nducu-í cue téé quíhíⁿ-güedé tnuhu-güedé nchaá cǔhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ, te dacǔtu nuhní-güedé te cahmi-güedé, te dátñúni náquehndé-güedé triú nacani-güedé te nataxúha-güedé xití yacá-í", cǎchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé —duha ní cani Jǎsús cuéndú núu-yu.

*Cuéndá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)*

³¹ Te Jǎsús ní cani tucu-gǎ ingá cuéndú núú ñǎyiú nǎcuáa tecú tnúni-yu tnuhu-gǎ, te xǎhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Na cǎni-í ñⁿ cuéndú núú-ndó nǎcuáa tecú tnúni-ndó nǎcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñǎyiú. ñⁿ téé ní queheⁿ-dé ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dé. ³² Te ndíquíⁿ yutnu-áⁿ ño chǎhu, dico òré ná xínu-xi te sǎhnu-gǎ-xi dǎcúúxi nchǎa cǔhú, te cue quití ndáva núú tàchí cǎdúha-güedi tacá-güedi núú dité-xi —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

*Nǎcuáa quide levadurá
(Lc. 13:20-21)*

³³ Te Jǎsús ní xǎhaⁿ tucu-gǎ xii ñǎyiú:

—Te na cǎchí tnuhu tucu-í xii-ndo nǎcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñǎyiú. ñⁿ ñadihí ní chíhi-aⁿ levadurá úní arróba yuchi triú, te levadurá-áⁿ ní quide-xi ní ndaa nihíi yusaⁿ-áⁿ —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

*Mee-ni cuéndú ní cani Jǎsús núú ñǎyiú
(Mr. 4:33-34)*

³⁴ Te mee-ni cuéndú ní cani Jǎsús núú ñǎyiú ndí tnahá òré ní dǎnehé ñáhá-gǎ xii-yu tnuhu-gǎ. ³⁵ Te ducaⁿ ní quide-gǎ chí ní quee ndáá-xi nǎcuáa ní chídó tnúni ñⁿ téé ní xóo cǎháⁿ tnuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tutú-gǎ núú cǎchí-xi:

Mee-ni cuéndú cani-í núú ñǎyiú òré danèhé-í-yu tnuhu-í cuéndá tecú tnúni-yu,

te nchaá tnuhu sǎ vǎtá yóo-gǎ cundedóho danèhé-í-yu, te nchaá tnuhu-áⁿ ndúú yúhu-xi ndéé cúnáhá ní ngáva ñuyíú. Duha ní chídó tnúni téé-áⁿ núú tutú-gǎ.

Jǎsús cǎháⁿ-gǎ nǎcuáa quèe-xi cuéndá cǔhú sǎ ñà túú vǎha cǎa xití triú

³⁶ Te Jǎsús ní dǎndácá-gǎ ñǎyiú te cuánuhú-gǎ vehe, te cue téé xica cuu ndíhi-gǎ ní xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Cǎchí tnuhu xii-ndí nǎsa quèe-xi cuéndá cǔhú sǎ ñà túú vǎha cǎa xití triú —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

³⁷ Te Jǎsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Téé cǎchí-í ní sacáⁿ triú cǎvǎha-áⁿ cǔú yúhu Téé cǔu ñani tnáhá-ndó nchǎa-ndo.

³⁸ Te nchaá núú ní sacáⁿ téé-áⁿ triú cǔú-xi ñúyíú. Te tatá vǎha-áⁿ cǔú-xi cué ñǎyiú yindaha ñaha Yá Ndióxi. Te nchaá cǔhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ cǔú-xi ñǎyiú yindaha ñaha sǎcuíhna. ³⁹ Te téé ní dǎngoyo ndíquíⁿ cǔhú sǎ ñà túú vǎha núú triú-áⁿ cǔú-dé mee sǎcuíhna. Te nduu nátehndé-ná triú-áⁿ cǔú-xi ndúu ndíhi nihnu-ná nchaá sǎ ío ñuyíú-a. Te nchaá ñǎyiú náquehndé triú-áⁿ cǔú-yu mee-ni cué espíritú xínu cuéchi núú Yá Ndióxi. ⁴⁰ Te dátñá cada cue téé quíhíⁿ tnuhu nchaá cǔhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ dacǔtu nuhní-güedé te cahmi-güedé, ducaⁿ sǎtnahá-xi yǎha nchaá ñǎyiú cǔndíhi yucu ñávǎha na sǎá nduu. ⁴¹ Te yúhu Téé cǔu ñani tnáhá-ndó nchǎa-ndo tendaha-í nchaá espíritú xínu cuéchi núú-í quíhíⁿ-xi nadatácá-xi nchaá ñǎyiú sǎnu ichi cue tnaha ñǎyiú-xi ichi cuéhé ichi duha, ndíhi nchaá dava-gǎ ñǎyiú ñà túú quide vǎha, te nchaá ñǎyiú-áⁿ xǐndecú-yu nchaá núú ndécú cué ñǎyiú yindaha-í. ⁴² Te cue espíritú-áⁿ daquihíⁿ-xi cue ñǎyiú-áⁿ núú ñúhú núú cǎyú, te yacáⁿ ío ndáhyú-yu te dicó rúhñú-ná cuu núhu-yu sǎ sǎtú iní-yu sǎ ndóhó-yu. ⁴³ Te nchaá ñǎyiú quide nchaá nǎcuáa cuini Tǎtá-yu Dútú Ndióxi, ñǎyiú-áⁿ ío cunúu-yu cundecú-yu núú ndécú-gǎ táxi tnúni-gǎ, chí cuú-yu dátñá nchíanchii dayèhé-yu cundecú-yu núú ndécú-gǎ. Te nchaá nchóhó ñǎyiú ndédóho nchaá tnuhu cǎháⁿ-í-a, te ío vǎha chí cuáha cuéndá —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuéndá ñⁿ sǎ ío ndéyáhu

⁴⁴ Te Jǎsús xǎhaⁿ tucu-gǎ xii-güedé:

—Na cǎni tucu-í ingá cuéndú núú-ndó nǎcuáa tecú tnúni-ndó nǎcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñǎyiú. ñⁿ téé ní naníhí-dé ñⁿ sǎ ío ndéyáhu yíndúxi ñⁿ xichí, te ní nachíndúxi tucu-dé diu-ni núú ní naníhí-dé-áⁿ, te ío ní cudíí iní-dé sǎ dúcáⁿ ní naníhí-dé xiǎⁿ. Te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaá sǎ ndécú ndíhi-dé, te ní nǎcuáaⁿ-dé ñúhu núú dúcáⁿ ní naníhí-dé xiǎⁿ.

Cuéndá ñⁿ sǎ ío ndéyáhu nàni pérá

⁴⁵ Te na cǎni tucu-í ingá cuéndú núú-ndó nǎcuáa tecú tnúni-ndó nǎcuáa cada-xi òré

ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxi xii ñáiyu. ⁴⁵ Hí tée quide ndáhu ndúcu-dé sá nání pèrlá sá ïo ndèyáhu. ⁴⁶ Te ní nanihi-dé ñáiyu ndècu ndihi ⁴⁷ ñí pèrlá sá ïo-gá ndèyáhu, te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa sá ndécú ndihi-dé, te ní sáhá-dé ní saa-dé pèrlá sá ïo-gá ndèyáhu-án.

Cuèndá ñunu tñi-güedé chácá

⁴⁷ Te na càni tucu-í ingá cuèndú núu-ndó nàcuáa tecú tñuní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxi xii ñáiyu. Cue tée tñi chácá ní dàquée-güedé ñunu-güedé xití ndute lámár tñi-güedé chácá, te dàcá nuu dàcá nihnu chácá cãunguee-güedi xití ñunu-án. ⁴⁸ Te òré ní cutnuni iní-güedé sá ní chítú ñunu-güedé, te ní natava-güedé ní nene yuhu lámár, te ní nguíta-güedé nácaxi-güedé nchaa chácá-án. Te nchaa chácá vaha dàquée-güedé-di xití tídihi, te nchaa chácá nèhé dãngoyo-güedé-di. ⁴⁹ Te dàtná ní quide cue tée-án ducaⁿ càda cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxi ná sàa nduu vã cündècu-gá nchaa sá ïo ñuyíú-a, chi cue espíritú-án dàquée dñi-xi nchaa ñáiyu ní quide vaha tnuú nchaa ñáiyu ñá túú ní quide vaha. ⁵⁰ Te nchaa ñáiyu ñá túú ní quide vaha-án daquihí ñáhá-xi xii-yu núu ñùhú núu càyú, te yàcáⁿ ïo ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-ná cuu ñuhu-yu sá sàtú iní-yu cuèndá sá ndóhó-yu —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá.

Cuèndá cue tée ndècu ndihi sá ní quee túu díhna ndihi sá ní quee túu saa

⁵¹ Te Jèsús ní xicáⁿ tñuhú-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ní tecú tñuní-ndó nàcuáa ndùu nchaa tñuhu ní cáháⁿ-í-á? —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ní tecú tñuní-ndí —càchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵² Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Te núu ⁵³ ñí tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés ná cutnuni iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiöxi ndihu ndaha-gá ñáiyu, te tée-án cúú-dé dàtná ñí tée cùu xitohó vehe. Te tée cùu xitohó vehe-án ní queñuhu-dé nchaa sá ní quee túu díhna ndècu ndihi-dé, ndihi nchaa sá ní quee túu saa. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tée-án te núu na cutnuni iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiöxi ndihu ndaha-gá ñáiyu —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús ndécú-gá ñuú núu ní sahnú-gá

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Te sàtá ní yáha ducaⁿ ní caní Jèsús cuèndú núu-güedé, te ní xica-gá cuánuhú-gá. ⁵⁴ Te ní ndexio-gá ñuú núu cúú ñuú-gá, te cuánguihu-gá xití veñuhu càa ñuú-án te ní nguíta-gá dánhé-gá ñáiyu. Te nchaa ñáiyu

ndèdóho nchaa tñuhu càháⁿ-gá xicúñuhu-yu, te xitnahá-yu:

—¿Nása ní cuu núu ïo vaha cutnuni iní tée-a nàcuáa cunduu tñuhu càháⁿ-dé, te quide-dé nchaa sá vã yóo tñàhi ndàcu cada-í? ⁵⁵ Te dicó déhe tée cùu carpinterú ndihi tá Màriá cúú-dé, te ñaní-dé cúú tẽ Jàcobó, ndihi té Chèé, ndihi té Ximú, ndihi té Jùdás. ⁵⁶ Te cue cùha-dé ndécú ndihi ñahá-yu xii-o ñuú-a. ¿Te nása ní quide-dé núu ndéé dàcáⁿ ïo vaha cutnuni iní-dé nàcuáa cunduu tñuhu càháⁿ-dé-í? —càchi-yu xitnahá-yu.

⁵⁷ Te ñá túú ní cuini-yu càháⁿ ndihi vaha-yu Jèsús, dico mee-gá ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Te núu ⁵⁸ ñí tée càháⁿ tñuhu Yá Ndiöxi ná nàsáá-dé ñuú-dé, te nchaa ñáiyu ñuú-dé-án ndihi nchaa ñáiyu cùu ndimee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñuhu núu-dé, dico cue ñáiyu nchaa dava-gá ñuú chi nèhé-yu sá yíñuhu núu-dé —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁸ Te ñá túú ní quide Jèsús titní núu sã vã yóo tñàhi ndàcu cada ñuú-án, chi ñá túú ní cuini-yu quindáá iní ñahá-yu xii-gá.

14

Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Te diu-ni dàvá-án ní níhi té Hèrodés tñuhu nchaa nàcuáa quide Jèsús, te té Hèrodés-án cúú-dé tée tàxi tñuní distritú Galiléa. ² Te ní xáhaⁿ-dè xii nchaa cue tée ndècu ndihi-dé:

—Tée dii cuèndú-xi ñihí-ó-án cùu-dé té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu, tée ní xihí ní cùu te ní ndoto-dé núu dàcáⁿ ndácú-dé quidè-dé nchaa sá vã yóo tñàhi ndàcu cada —càchi-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

³ Te ducaⁿ ní cáháⁿ té Hèrodés chi mee-dé ní táuchíú-dé ní tñi ñaha-güedé xii té Juáá, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te ní chihí ñaha-güedé vecaá. Te ducaⁿ ní quide té Hèrodés-án sã cuèndá ñaha nani Herodiás, ñaha ní cándeca ñaní-dé té Lipé, te ní naqueheⁿ ñaha-dé xii-aⁿ ndèca ñaha-dé. ⁴ Te té Juáá ní xáhaⁿ-dè xii té Hèrodés:

—Ná túú ní quide vaha-n dùha ní naqueheⁿ ñi ñaha ní cándeca ñaní-n —duha ní xáhaⁿ té Juáá xii té Hèrodés.

⁵ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ té Juáá-án xii té Hèrodés, te ní cuini té Hèrodés-án cahni-dé té Juáá-án, dico ñá túú ní cùyii-dé chi ní yùhú-dé núu cuè ñáiyu, chi nchaa-yu ní cutnuni iní-yu sá té Juáá cúú-dé ñí tée càháⁿ tñuhu Yá Ndiöxi. ⁶ Te ñí nduu ní quide té Hèrodés vico vehe-dé ní quide càhnu-dé nduu ní cacu-dé. Te ndècu ñí déhe yoco ñaha nani Herodiás-án, te xíchí-án ní quihu-xi xití vehe núu cúú vico-án ní xita saha-xi. Te núcóo té Hèrodés ndihi cue tée ní cáháⁿ-dé

ndéhe-güedé, te ío ní cudíí iní-dé nàcuáa ní xita xíchí-án. ⁷ Te té Hèrodés-án ní cacunehe-dé ndée Yá Ndióxi nàcuáa cutnùní iní xíchí-án sá ndáa cuañaha-dé núu ná cúú sá ná càcá-n-xi núú-dé. ⁸ Te xíchí-án ní dácáhu iní ñáhá náná-xi xii-xi ná cúú sá càcá-n-xi núú té Hèrodés, núu xiáⁿ ní xáha-n-xi xii-dé:

—Cuini-í quehndé-n díquí té Juáa tée dàcuandute ñaha xii ñáyi te taxi-n, dico na cuhuⁿ iⁿ xiti cóhó taxi-n —cáchi-xi xáha-n-xi xii-dé.

⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáha-n-xi, te ní cundií^{yí} té Hèrodés, dico ñá túú ní níhi-dé nása cada-dé, chi ndédóho ñáyi óré ní cacunehe-dé Yá Ndióxi sá ndáa cuañaha-dé iⁿ sá ná càcá-n-xi núú-dé. Te ní quide-dé nàcuáa ní xáha-n-xi. ¹⁰ Chi ní táuchiúⁿ-dè ní sáháⁿ cue téé ní xehndé-güedé díquí té Juáa óré yíhi-dé ve-caá. ¹¹ Te ní chihi-güedé díquí-dé iⁿ xiti cóhó te nēhe-güedé cuánuhú ní sáñaha-güedé xii xíchí-án, te xíchí-án ní nacuañaha-xi xii náná-xi.

¹² Te cue téé xica cuu ndihi té Juáa-án ní sáháⁿ-güedé ní naqueheⁿ-güedé yiqui cùñú-dé ní chinduxi-güedé, te dàtnùní ní sáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa ní cuu.

Jèsús dácaxi-gá úhúⁿ mĩl cue téé te ñáyi dihi ndihi landú

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Te Jèsús ní níhi-gá tnúhu nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáa. Te sáta xiáⁿ te cuánguee-gá iⁿ Bàrcú cuáháⁿ-gá iⁿ xichi núú ñá túú ñáyi ndècu, dico nchaa ñáyi xĩndecu nchaa ñúú cáá yàtni xiáⁿ ní níhi-yu tnúhu sá cuáháⁿ-gá, te ní quee-yu ñúú-yu xica sahá-yu cuáháⁿ núú quidè-yu cuèndá quexio Jèsús. ¹⁴ Te óré ní quexio Jèsús núú cuáháⁿ-gá, te ní quene-gá bàrcú, te ní xini-gá cuéhé vihi ñáyi xixúcu-yu xiáⁿ, te ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáyi cùhú ndihi-yu. ¹⁵ Te sáta ní cuaa te ní sáháⁿ cue téé xica cuu ndihi Jèsús núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñáyi-a chi sa ní cuaa, te na quihí-yu nchaa ñúú cáá yàtni iha cuaáⁿ-yu sá caxi-yu, chi núú ndécú-ó iha ñá túú tnàhí ná ió —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñáhá, vá dándàca-í-yu, váha-gá mee-ndo chí cuañaha sá ná caxi-yu —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñá túú nágá ndécú ndihi-ndí, chi úhúⁿ duha-ná pàá ndihi úú-ná chácá ndécú ndihi-ndí —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí canēhe paá-án ndihi chácá-án táquixi iha —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyi sá ná ngo-yu nchaa-yu núú ité cuíi cáa xiáⁿ, te ní queheⁿ-gá ndi úhúⁿ pàá-án ndihi ndi ndúú chácá-án te ní ndacoto-gá andiu, te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndióxi, te dàtnùní ní táhú cuèchi-gá pàá-án te ní sáñaha-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá ní dácáñu-güedé cue ñáyi ní xexi-yu. ²⁰ Te nchaa-yu ní xexi-yu ní ndahá xiti-yu. Te sáta ní túhú cóhó-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chitú úxúú tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo. ²¹ Te nchaa ñáyi ní xexi-án ní xínu úhúⁿ mĩl mee-ni cuè téé chi mee-ni cuè téé-án ní quíundehu, te ñáⁿ cue ñáyi dihi ndihi cue landú.

Jèsús xicá-gá núú ndute

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Te óré-ni-án ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá quēe-güedé bàrcú téhndé-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná, te mee-gá quendóo-gá cada ndee iní tnàhá-gá ndihi cue ñáyi. ²³ Te sáta ní yáha ní quide ndee iní tnàhá-gá ndihi cue ñáyi, te medi-gá ní xica-gá cuasaá-gá iⁿ tindúú cáá yàtni xiáⁿ cuèndá cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndióxi, te diu-ni medi-gá ndécú xiáⁿ ní cundiqui. ²⁴ Te bàrcú sá ñúhú cuè téé xica cuu ndihi-gá-án sa cuáháⁿ-xi ndée cuádava xiti làgúná-án, te níhi vihi quene táchi ndàa ichi cuáháⁿ-xi, te dàcandau ndee-xi ndute nchaa diñi-xi. ²⁵ Te tàcuñhá váhi-gá tá xica Jèsús núú ndute cuáháⁿ tá cùyàtni-gá bàrcú-án. ²⁶ Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xini ñáhá-güedé xii-gá tá xica-gá núú ndute cuáháⁿ, te ní yúhú-güedé te níhi ní cáháⁿ-güedé te xitnàha-güedé:

—jⁿ almá! —cáchi-güedé xitnàha-güedé.

²⁷ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñi cunduu-ndo vá yúhú-ndó, chi yúhú cúu-í —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁸ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, te núu diu-n te tauchúⁿ sá tnàhá-í ná càca-í núú ndute quixi tnàhá ñàhá-í xii-n —cáchi-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Taquixi —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Pélú ní nuu-dé núú bàrcú, te ní ngüita-dé tá xica-dé núú ndute cuáháⁿ cuátnahá ñáhá-dè xii-gá. ³⁰ Te ní cutnùní iní-dé sá ío níhi xico táchi, te ní ngüita-dé yúhú-dé. Te óré-ni-án tá quēe naa-dé xiti ndute cuáháⁿ ní cùu, te níhi ní cáháⁿ-dè xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—jⁿ Mèstrú, vá dáñá-n quēe naa-í xiti ndute! —cáchi-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³¹ Te óré-ni-án ní tñi Jèsús ndaha-dé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Ná cuendá ñá túú sándáá ndisa iní ñáhá-n xii-í sàni ñiⁿ sani úú iní-n-i? — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³² Te òré cuánguee Jèsús ndihi té Pèlú xití bàrcú, te òré-ni-áⁿ ní ngüñí tächí. ³³ Te cue téé ñùhu xití bàrcú-áⁿ ní ngüñí xití-güedé núu-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sá ndáá sá cuítí sá diú yòhó cúu-n Dèhe Dútú Ndióxi —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús quidé tātma-gá ñáiyu cùhú ñiⁿ xichi núu nāni Gènesarét
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Te ní quexio Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ndáa ingá xio yuhu làgúná, te núu ní quexio-gá ndihi-güedé-áⁿ nāni-xi Gènesarét. ³⁵ Te nchaa ñáiyu xīndecu xiáⁿ ní cutnūnī iní-yu sá diú-gá ní quexio, te ní dátécú tnūhu-yu nchaa dava-gá ñáiyu xīndecu yatni xiáⁿ sá ní quexio-gá. Te ndécá-yu nchaa ñáiyu cùhú ndécú ndihí-yu cuáháⁿ núu ndécú Jèsús. ³⁶ Te nchaa ñáiyu cùhú-áⁿ ní ngüñi-yu cāháⁿ ndāhū-yu núu Jèsús sá ná dāña-gá tnāndé-yu cuēdicó luha yuhu dōó-gá cuendá ndūha-yu, te cue ñáiyu cùhú, ñáiyu ní tnāndé yuhu dōó-gá ní ndūha-yu.

15

Cuendá nchaa sá quidé-xi ngūndecu cuéchi ñáiyu

(Mr. 7:1-23)

¹ Te sātá dúcáⁿ te ñiⁿ úú cue téé cūu fariséú ní quee-güedé ñúú Jerusálén, ndihi cue téé dācuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnūhu ní chídó tnūnī ndīi Moisés ní quexio-güedé núu ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

² —¿Ná cuendá cue téé xica cuu ndihi-n ñá túú nāquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé nācuáa ní cächí cue ñānī tnāhá-ó ní xīndecu ndéé sanaha-i? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó tucu, ¿ná cuendá ñá túú quide-ndo nācuáa ní cächí Yā Ndióxi cada-ndo, núu da nācuáa ta quide cue téé ñuyiú-a quide-ndo-i? ⁴ Te Yā Ndióxi cächí-gá núu tūtú-gá: “Canehe-ndo sá yīñūhu núu tātá-ndó ndihí núu nāná-ndó”, cächí-gá. Te cächí tucu-gá ingá xichi núu tūtú-gá: “Nchaa ñáiyu na cāháⁿ úhú tātá-xi ādi nāná-xi te cāhni ñaha-güedé xii-yu”, duha cächí-gá núu tūtú-gá. ⁵ Dico nchòhó cächí-ndó sá cue ñáiyu chi cuu cūñāhā-yu xii tātá-yu ādi nāná-yu: “Vá cúu chīndee ñaha-ndí xii-n, chi sá táxi-ndí xii-n ni cūu, xiáⁿ ní nduu cuendá Yā Ndióxi”, cuu duha cūñāha ñáiyu xii tātá-yu ādi nāná-yu cächí-ndó. ⁶ Te cächí-ndó sá cue ñáiyu ducaⁿ na cūñāha xii tātá-xi ādi

nāná-xi te ñá túú-gá tātá-yu chīndé-yu ni tātá-yu ni nāná-yu. Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáquéé tñhú-ndó nācuáa ní cächí Yā Ndióxi cada-ndo, te mee-ni nācuáa ta quide cue téé ñuyiú-a véxi nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo. ⁷ ¡Te nchòhó cúu-ndó ñáiyu io dāndahú méé-xi, chi cächí-ndó sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te ní quee ndáá-xi nācuáa ní chídó tnūnī ndīi Chāiá téé ní xóo cāháⁿ tnūhu Yā Ndióxi ndéé sanaha núu tūtú-gá núu cāháⁿ-xi nācuáa ní cāháⁿ-gá cuendá-ndó, te duha ní cächí-gá:

⁸ Ñáiyu-a cächí-yu sá io cāhnu cuu-í dico dicó-ní yuhu cāháⁿ-yu,

chi duuⁿ duuⁿ ñá túú tñhū ni ñāhā-yu xii-í. ⁹ Te áúⁿ nā cuu chīñūhu ñāhā-yu xii-í chī ñá túú vèdana ndéé nāndihí-xi,

chi cue ñáiyu-a dācuahā-yu cue tnāha ñáiyu-yu nācuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnūhu sá ní cahu iní cue ñáiyu ñuyiú-a cāháⁿ-yu.

Duha ní chídó tnūnī ndīi Chāiá núu tūtú Yā Ndióxi nācuáa ní cāháⁿ-gá cuendá-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gá xii cue ñáiyu:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnūhu na cāháⁿ-í, te io váha cuáha-ndo cuendá. ¹¹ Nchaa sá xéxi-ndó chi ñá túú nā quidé-xi iní-ndó, dico nchaa sá cuéhé sá dúhá sàni iní-ndó cāháⁿ-ndó nchāa xiáⁿ quidé-xi ndéu cuéchi-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹² Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní sáháⁿ-güedé ndéé núu-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí cächí tnūhu-ndí xii-n sá cue téé cūu fariséú ñá túú cūu váha iní-güedé cuendá tnūhu ní cāháⁿ-n —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáiyu ñá túú cūu cuendá Tātá-í Dútú Ndióxi cuíta nihnú-yu, chi ñáiyu-áⁿ cúu-yu dátñā nchaa cùhú sá ñá túú nāndihí te tnūhu ñáiyu. ¹⁴ Te vá cādā cuendá-ndó nācuáa cāháⁿ cue téé-áⁿ, chi cūu-güedé dátñā cue ñáiyu cuāá sácúita nehe tnāha. Te nchòhó xini-ndó sá núu ñiⁿ ñáiyu cuāá ná cuítā nēhe tucú-yu ingá ñáiyu cuāá, te ndi ndūu-yu quée-yu déhvā —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Cächí tnūhu xii-ndí nācuáa quèe-xi tnūhu ní cāháⁿ-n-áⁿ —cächí-dē xáhaⁿ-dē xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—¿Nāa tnāhá nchòhó ñá túú ní tēcú tnūnī-ndó nācuáa ndūu tnūhu ní cāháⁿ-í núu ñáiyu-áⁿ ñā? ¹⁷ Nchaa sá xéxi-yu cuánguee-xi xití-yu, te dátñūnī náyāha ñaha-xi xii-yu. ¹⁸ Dico nchaa tnūhu cuéhé tnūhu duha cāháⁿ-yu xiáⁿ véxi quene-xi iní-yu, te diu

nchaa xiáa quidé-xí ndècu cuéchi-yu. ¹⁹ Te iní-yu-án cáciu nihnu nchaa sá cuéhé sá dúhá, chi sàni cuéhé sání dùha iní-yu, te sàhni-yu tnàha ñáyíu-yu, te cue tée càháa ndihi-güedé ñáyíu dihi te ñá díu ñàndihí-güedé cúu-yu. Te diu-ni duca quide cue ñáyíu dihi càháa ndihi-yu cue tée te ñá díu yíi-yu cùu-güedé, te cuéi tée te cuéi ñàndihí mee-ni ichi díi iní cúdii iní-yu cundecú-yu, te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te dàcuandehndé-yu, te càháa cuéhé-yu cuendá tnàha ñáyíu-yu. ²⁰ Te nchaa xiáa quidé-xí ndècu cuéchi-yu, dico ñá díu sá ñá túu ndàhá-yu dàtná ní cachí cue tée ndéé sanaha, chi xiáa ñá túu quide-xí cuendá ngúndecu cuéchi-yu —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Èn ñàndihí ñaha cùu ñaní tnàhá ñáyíu canàneá ní sàndáá iní-aⁿ Jèsús
(Mr 7:24-30)

²¹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháaⁿ-gá ní sáa-gá yucu cue tée ñuú Tirú, ndihi yucu cue tée ñuú Sldón. ²² Te èn ñàndihí ñaha cùu ñaní tnàhá ñáyíu canàneá ndécú yàtni-aⁿ xiáa, te níhi ta càháa-aⁿ ní quexío núu ndécú Jèsús, te xàhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—jMèstrú, ñaní tnàhá ndi Dàví, cundàhú iní ñáhá xii-í cada tátna-n dèhe yoco-í! Chi yíhi ñaha espíritú cundihí yucu ñávàha xii-xi te ío dándoho ñaha-xi —cachí-aⁿ xàhaⁿ xii-gá.

²³ Dico Jèsús ñá túu tnàhí ní càháaⁿ-gá, te cue tée xica cuu ndihi-gá ní sáháaⁿ-güedé núu-gá, te xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cúñaha xii ñaha-án ná nùhú-aⁿ, chi ío níhi càháaⁿ-aⁿ nchicú ñáhá-án xii-o —cachí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í mee-ni ñuú núu xíndecu cue ñáyíu isràél, chi ñáyíu-án cúu-yu dàtná cue mbéé cue quiti ní xita, chi ta xita nihnu-yu cuáháa —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁵ Te ñàndihí-án ní sáháaⁿ-aⁿ ndéé núu Jèsús ní ngúñí xití-án, te xàhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—jMèstrú, chindee ñaha xii-í! —càchí-aⁿ xàhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—Vá cúu chindee-í cue ñáyíu ñá túu cùu ñáyíu isràél, chi èn-ni cùu-xi núu na quèheⁿ-o paá cúu cuendá cue landú te cuàha-o iná caxi-di —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-aⁿ.

²⁷ Dico ñaha-án ní xàhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Ndáá càháaⁿ-n, dico cue iná chi nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóho xitohó-güedi —càchí-aⁿ xàhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—jYóhó ñaha cùhú déhe-xi, ío vàha sàndáá iní ñáhá-n xii-í! Te na càda-í nàcuáa cuíni-n —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-aⁿ.

Te òré-ni-án ní ndúha déhe-aⁿ.

Jèsús quidé tátna-gá vài ñáyíu cùhú

²⁹ Te sáta dúcáa ní cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháaⁿ-gá ní yàha-gá yuhu làgúna distritú Galiléa, te cuasaá-gá èn tinduú te xiáa ní ngóo-gá. ³⁰ Te xiáa núcòo-gá ní quexío cuéhé víhi ñáyíu, te ndèca-yu ñáyíu yacua, ndihi ñáyíu ní yíchí èn xio ndaha-xi, ndihi ñáyíu cuáa, ndihi ñáyíu ñihí, te vài dava-gá cue ñáyíu cùhú tnàhá dava-gá núu cuéhé ndèca-yu ní quexío núu ndécú-gá. Te ní taxi ndecu ñàhá-yu núu Jèsús te ní quide tátna ñaha-gá xii-yu te ní ndúha-yu. ³¹ Te nchaa ñáyíu xíndecu-án ío ní cuñúhu-yu sá dúcáa ní xini-yu ní cuu ní nacáháa nchaa ñáyíu ñihí, ndihi cuendá sá ní ndúha nchaa cue ñáyíu yacua, ndihi cuendá sá ní ndúha cue ñáyíu ní yíchí èn xio ndaha-xi, ndihi cuendá sá ní ndúha núu cué ñáyíu cuáa. Te nchaa-yu ní cachí-yu sá ío cànhu cuu Yá Ndióxi Yaa cúu Ndióxi cue ñáyíu isràél.

Jèsús dácaxi-gá cúmi mül cue tée te diñⁿ
ñáyíu dihi ndihi landú
(Mr 8:1-10)

³² Te Jèsús ní cana-gá cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú cundàhú iní-í nchaa ñáyíu-a, chi sa ní cuu ñuú ndecu ndihi ñàhá-yu xii-o iha, te ñá túu tnàhí-gá sá caxi-yu, te ñá túu cuíni-í natendaha-í-yu núhú tnámá-yu vehé-yu, chi ná ndéé cuáháaⁿ cuneé-yu docó ichi —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

³³ Te ní xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé níhi-ó sá cuñàha-o càxi nchaa ñáyíu-a, te ío cuéhé-yu te ñá túu nã ío iha chi cùu-xi xiti yucu-í? —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xicáaⁿ tnúhú-gá núu-güedé, te xàhaⁿ-gá:

—¿Ná daha-gá paá ndécú ndihi-ndo-í? —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndècu ndihi-ndí úsá-gá tnàhá paá ndihi èn úu-gá chácá —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁵ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii nchaa ñáyíu sá ná ngóo-yu nchaa-yu, te ní ngóo-yu.

³⁶ Te ní queheⁿ-gá ndi úsá paá-án ndi èn úu-gá chácá-án, te ní ndacáaⁿ táhú-gá núu Yá Ndióxi, te dàtnúni ní táhú cuéchi-gá paá-án ndihi chácá-án te ní sánaha-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá ní dácàhñu-güedé nchaa ñáyíu-án. ³⁷ Te nchaa-yu ní xexi-yu ní ndahá xiti-yu. Te sáta ní túhú cóho-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo-án. ³⁸ Te núu ncháaⁿ ñáyíu ní xexi te ní xinu cúmi mül mee-ni cué tée chi diu-ni cue tée-án ní quíundehu, te diñⁿ cue ñáyíu dihi ndihi cue landú. ³⁹ Te sáta dúcáaⁿ te Jèsús ní

dándacá ñaha-gá xii-yu, te cuánguee-gá bàrcú cuáhá-gá yucu cue tée ñuú Măgdalá.

16

Cue tée cùu fariséú ndihi cue tée cùu saducéú xăha-güedê xii Jêsús cada-gá ñ̃ sá vâ yôo tnâhí ndăcu cada

(Mr: 8:11-13; Lc: 12:54-56)

¹ Te cue tée cùu fariséú ndihi cue tée cùu saducéú ní sáa-güedê núu ndécú Jêsús xító ndêê ñăhá-güedê xii-gá, te xăha-güedê sá ná cádă-gă ñ̃ sá vâ yôo tnâhí ndăcu cada cundehe-güedê năcuăa cutnûnî inî-güedê núu ndăá sá Yă Ndiôxî ní tendaha ñăha-gá xii-gă véxi-gă ñuyiú-a. ² Te Jêsús ní xăha-gă xii-güedê:

—Nchôhó chi òré tá cuăa cuáhăⁿ te ndăcoto-ndo andiu, te căchî-ndô: “Îo vâha cada-xi tnêe chi căa vîcô ticuêhê andiu”, duha căchî-ndô. ³ Te òré dătnêe ndăcôto tucu-ndo andiu, te căchî-ndô: “Vă cádă vâha-xi nduu vitna chi ticuêhê andiu, te căa vîcô”, duha căchî-ndô. ⁴ Dico nchôhó cùu-ndô ñăyiu îo dândahú mée-xî sá quidê ndăá te ñă ndăá sá quidê ndăa-ndô! Te cutnûnî inî-ndô năcuăa quide-xi andiu, dico ñă túú cutnûnî inî-ndô năcuăa quêe-xi nchaa sá quidê Yă Ndiôxî vitna. ⁴ Dico nchaa nchôhó ñăyiu ndêcu ñuyiú vitna îo cuihna inî-ndô, te ñă túú cuinî-ndô căda ndăa-ndô núu Yă Ndiôxî, te cuinî-ndô căda-î ñ̃ sá vâ yôo tnâhí ndăcu cada dico ñă túú năgă cada-î, chi diu-ni năcuăa ní quide Yă Ndiôxî ndîi Jônás diu-ni ducaⁿ căda tucu-gă vitna —căchî-gă xăha-gă xii-güedê.

Te ducaⁿ te ní xica-gă cuáhăⁿ-gă ndihi cue tée xica cuu ndihi-gă.

Cuendă cue tée cùu fariséú ndihi cuendă cue tée cùu saducéú

(Mr: 8:14-21)

⁵ Te òré ní quexîo ndihi ñăha-gă xii-güedê ndăa ingă xio yuhu lăgúnă, te ní ndacu inî-güedê sá ní cunaa-güedê canehe-güedê păa quîhî caxi-güedê. ⁶ Te Jêsús ní căhăⁿ-gă dôho-güedê, te xăha-gă xii-güedê:

—Na căchî tnûhu-î xii-ndo să Îo quîhî inî-ndô cundecu-ndo, te vâ cádă cuendă tnâhî-ndo lăvadură cue tée cùu fariséú ndihi cue tée cùu saducéú —căchî-gă xăha-gă xii-güedê.

⁷ Te ní ngûita-güedê xîtnăha-güedê:

—Cuendă sá ñă túú ní cănehe-o păa quixi xîă duha căhăⁿ-gă —căchî-güedê xîtnăha-güedê.

⁸ Te Jêsús ní cutnûnî inî-gă năcuăa ndûu tnûhu xîtnăha-güedê, núu ní xăha-gă xii-güedê:

—Nchôhó chi ñă túú sândăá inî ñăhá vâha-ndo xii-î núu xîă da sá ñă túú ní cănehe-ndo păa quixi căhăⁿ-ndô. ⁹ Te năa ñă ndăcú inî-ndô sá núu úhúⁿ-ni păá, te ní taxi-î

ní dăcăhñu-ndo ní xexi úhúⁿ mîl cue tée, chi diu-ni cue tée-ăⁿ ní quîundehu, te sâtă ní túhú côhó-güedê te ní chítú tîtnî tîdihi mee-ni sá ní quendôo-ăⁿ? Te ñă təcú tnûnî-ndô năcuăa quêe-xi năcuăa ní quide-î. ¹⁰ Te năa ñă ndăcú tucu inî-ndô sá núu úsă-ni păá te ní taxi-î ní dăcăhñu tucu-ndo ní xexi cúmi mîl cue tée, chi diu-ni cue tée-ăⁿ ní quîundehu, te sâtă ní túhú côhó-güedê te ní nadatăcă-ndô nchăa sá ní quendôo, te ní chítú tîtnî tîdihi mee-ni sá ní quendôo-ăⁿ? ¹¹ Dico nchôhó chi ñă túú ní quide cuendă-ndô năcuăa ndûu tnûhu căhăⁿ-î òré ní căchî-î sá vâ quêhêⁿ cuendă-ndô lăvadură cue tée cùu fariséú ndihi cue tée cùu saducéú, chi ñă diú cuendă păá ní căhăⁿ-î —căchî-gă xăha-gă xii-güedê.

¹² Te sâtă dúcăⁿ ní xăhaⁿ Jêsús xii cue tée xica cuu ndihi-gă, te ní tecú tnûnî-güedê sá xăha-gă xii-güedê sá vâ tnîi-güedê tnûhu căhăⁿ cue tée cùu fariséú ndihi cue tée cùu saducéú, te ñă diú cuendă lăvadură sá quîhu yuchi cuăha păá ní căhăⁿ-gă.

Té Pelú xăha-dê xii Jêsús sá diú-gă cùu-gă Crîstú

(Mr: 8:27-30; Lc: 9:18-21)

¹³ Te Jêsús ní quexîo-gă yucu cue tée ñuú Cêsareá Filipú, te ní xicăⁿ tnûhú-gă núu cuê tée xica cuu ndihi-gă, te xăha-gă xii-güedê:

—Îyoo cùu yûhú Tée cùu ñanî tnăhá-ndô nchăa-ndo căchî cue ñăyiu-va? —căchî-gă xăha-gă xii-güedê.

¹⁴ Te ní xăha-gă xii-güedê xii-gă:

—Davă-yu căchî-yu sá cùu-n ndîi Juăá tée ní xóo dacuândute ñăha xii ñăyiu, te davă-yu căchî-yu sá cùu-n tē Êliás, te davă-yu căchî-yu sá cùu-n ndîi Jeremiás tée ní xóo căhăⁿ tnûhu Yă Ndiôxî ndêe sanaha, âdi cuu-n ingă tée ní xóo căhăⁿ tnûhu-gă ndêe sanaha, duha căchî-yu —căchî-güedê xăha-gă xii-gă.

¹⁵ Te Jêsús ní xicăⁿ tnûhú tucu-gă núu-güedê, te xăha-gă xii-güedê:

—Te nchôhó, Îyoo sâni inî-ndô cùu-î-î? —căchî-gă xăha-gă xii-güedê.

¹⁶ Te tē Xîmú, âdi Pelú chi úú diu-dé, ní xăha-dê xii-gă:

—Yôhó cùu-n Crîstú Yăá ní tendaha Yă Ndiôxî véxi ñuyiú-a, te diu Yă Ndiôxî cùu-gă Yăá ndécú nchăa nduu nchaa quîú, te yôhó cùu-n Dêhe-gă —căchî-dé xăha-dê xii-gă.

¹⁷ Te Jêsús ní xăha-gă xii-dê:

—Yôhó tē Xîmú dêhe tē Jônás, îo vâha táhú-n chi mee Tătă-î Dúrtú Ndiôxî ní dăcáhú inî ñăhá-gă xii-n năcuăa cunduu tnûhu căhăⁿ-n, te ñă diú ñ̃ ñăyiu ñuyiú-a ducaⁿ ní dăcahu inî ñăhá-yu xii-n tnûhu-ăⁿ. ¹⁸ Te yûhú xăha-î Pelú xii-n, te tnûhu-ăⁿ quêe-xî yûú, chi quêe ndăá-xi năcuăa năni-n, chi cuu-n ñ̃ tée vâ cání ñ̃ canî úú inî-xi canu ichi-n cuê ñăyiu năcuăa cundecu ndihi ñăhá-yu xii-î.

Te nchaa ñáyiú cùu cuendá-í vá ndácú yùcu ñávàha dacuíta nihnu ñaha-xi xii-yu. ¹⁹ Te yúhú taxi-í tnúhu ndee ínì cundecu ndihi-n cuendá cunuu-n núú cuè ñáyiú yindaha ñaha Yá Ndióxi, te nchaa sá ná cáháⁿ-n sá cúú-xí sá vâha, te ñu-ni ducaⁿ cáháⁿ Yá Ndióxi, te nchaa sá ná cáháⁿ-n sá ñá túú cùu-xí sá vâha, te ñu-ni ducaⁿ cáháⁿ tucu-gá, chí quide-n nacuáa cuini-gá —cáchi-gá xâhaⁿ-gá xii-dé.

²⁰ Te sátá dúcáⁿ te ní xâhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá vá yôo cûñaha-güedé sá diú-gá cúú-gá Cristú Yáa ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a.

Jèsús cáháⁿ-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá (Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Te ndéé dàvâ-án ní nguíta Jèsús xâhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Dacuití sá quihíⁿ-í ñuú Jerusálén, te yacáⁿ cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú israhél, ndihi cue dútú cúnú, ndihi cue téé dâcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, nchaa cue téé-án ño dandòho ñaha-güedé xii-í, te cahni ñaha-güedé, dico nduu únì sá cúú-í te ndoto-í —cáchi-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te té Pèlú ní cana-dé Jèsús ñⁿ xio, te ní nguíta-dé ténàá ñáhâ-dé xii-gá, te xâhaⁿ-dê:

—¡Sá vá cáchi Ndióxi sá dúcáⁿ ndòho-n chí ñá túú tau-n sá dúcáⁿ ndòho-n! —cachí-dé xâhaⁿ-dê xii-gá.

²³ Te ndàa sátá Jèsús nútni té Pèlú òré ducaⁿ xâhaⁿ-dê xii-gá núu ní nchócuñhu-gá, te xâhaⁿ-gá xii-dé:

—¡Xocuiní yòhó yucu ñávàha núú-í-a chí dicó quidé tñeñu-n! Chí ñá túú sàni ínì-ò dàtná sání ínì Yá Ndióxi chí ñⁿ-ni sàni ínì-ò ndihí dava-gá cue ñáyiú ndècu ñuyíú-a —cáchi-gá xâhaⁿ-gá xii-dé.

²⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní xâhaⁿ-gá xii nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Nchaa ñáyiú cuini chitnahá ñáhâ xii-í, te xini ñuuh-xi dañá-yu vá cadá-gá-yu sá sání ínì méé-yu, te ío cada ndee ínì-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuéi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í. ²⁵ Te nchaa ñáyiú cuini sá ñá túú tnáhi ná yâha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú tnáhi yùhú cuéi nándi sá ná yâha-yu cundecu-yu ñuyíú-a sá cuendá-í, te ñáyiú-án naníhi táhú-yu. ²⁶ Te cuéi nchaandi túhú sá ío ñuyíú-a na níhi ñáyiú cundecu ndihí-yu, dico núu ñu nchaa xiáⁿ ná càda cuíta nihnú-yu te ñá túú vèdana nándihi-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xiáⁿ. Te ní ñⁿ sá ío ñuyíú-a vá chindée ñaha-xi xii-yu cuendá naníhi táhú-yu. ²⁷ Te ndáá quée-xi tnúhu cáháⁿ-í, chí na quixi tucu yùhú Téé cùu ñani tnáha-yu nchaá-yu, te dàvâ-án quini-yu sá ío càhnu cuu-í dàtná càhnu cuu Tàtâ-í Dútú Ndióxi, te quixi-í ndihi

cue espíritu xínú cuèchi núú-gá, te dàvâ-án cuàha-í nchaa ñáyiú sá ndúú táhú-yu nacuáa nduu sá ní quidé-yu ñⁿ ñⁿ-yu. ²⁸ Te na cáchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío dava nchòhó ñáyiú ndècu iha vitna vá cùu-ni-ndo, chí cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndó quixi tucu yùhú Téé cùu ñani tnáha-ndó nchaa-ndo taxi tnuni-í nchaa ñáyiú —cáchi-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

17

Ní nadâma dóo Jèsús ndihi núú-gá

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Te núu ñúu nduu sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús, te ní xica-gá cuásaá-gá ñⁿ yucu dùcúⁿ, te ndéca-gá té Pèlú, ndihi té Jacobó, ndihi té Juáa ñani té Jacobó-án cuásaá. Te únì tnáhi-ni cue téé-án ndéca-gá cuásaá. ² Te yucu-án ndécú-gá ní nadâma núú-gá ndihi dóo-gá, te núú-gá súúni dàtáaⁿ-xi dàtná quidé-xi núu nchíanchii, te dóo-gá súúni ní nduu cuixiⁿ dàtná cáá ñúhú cuixiⁿ. ³ Te òré-ni-án ní xini-güedé ndíi Moisés ndihi té Èliás nútni-güedé ndihi-gá ndátnúhu ndihi ñaha-güedé xii-gá. ⁴ Te té Pèlú ní xâhaⁿ-dê xii Jèsús:

—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te núu cuini-n, te na dàcaa-ndí únì tnáha vehe tñuvixiⁿ, te ñⁿ cuu cuendá-n, te ñⁿ cuu cuendá té Moisés, te ñⁿ cuu cuendá té Èliás —cáchi-dé xâhaⁿ-dê xii-gá.

⁵ Te nini dùcaⁿ cáháⁿ té Pèlú ní quexio ñⁿ vícò núu ndécú-güedé ní dàdâhu ñaha-xi xii-güedé te súúni chàhnchí. Te xiti vícò-án ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndióxi, te xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—Téé-a cùu-dé Déhe-í téé ío cùu ínì-í, te ío cùdúí ínì-í-dé, te cundedóho-ndo nchaa tnúhu cáháⁿ-dê —duha ní xâhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Yá Ndióxi ní tecú dóho cue téé xica cuu ndihi Jèsús te ío ní yùhú-güedé, te ní nguíni xiti-güedé te ní nuu núú-güedé ndàa núú ñúhú. ⁷ Te Jèsús cuáhâⁿ-gá núu xindecu cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní tendaha ñaha-gá, te xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí ndacuiní, vá yùhú-ndó —cáchi-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

⁸ Te òré ní ndanehe núú-güedé, te ñá túú-gá ní xini-güedé cue téé úú-án chí mee-ná Jèsús. ⁹ Te òré cuánuu ndihi ñaha Jèsús xii-güedé tindúú-án, te ní xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—Vá yôo cûñaha-ndo ní ñⁿ sá ní xini-ndó núu ní sáá-ó-a, te cuu cáháⁿ-ndó dico ndéé ná yâha ndoto yùhú Téé cùu ñani tnáha-ndó nchaa-ndo sá cúú-í —cáchi-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xâhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuini-ndí cachí tnúhu-n ná cuèndá cue tée dācuaha ñaha xii ñāyiu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés cāchí-güedé sá dīhna-gá té Èliás quixi, te dātnúni quixi Yaa tendaha Yā Ndióxi quixi ñuyíú-a —cachí-güedé xāhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jesús ní xāhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndáá sá códó núu ñⁿ téé quixi-dé te cada-dé dātná ní quide té Èliás te téé-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nācuáa cūu. ¹² Te na cāchí tnúhu-í xii-ndo vātna sá sá ní quixi téé ní quide dātná ní xóo cada té Èliás, te cue ñāyiu ñá túú ní cūtnuni iní-yu sá díú-dé, te ní quide ñāhá-yu xii-dé nchaa nācuáa ní quixi iní mēé-yu, te díu-ni ducaⁿ cāda ñaha tucú-yu xii yūhú Téé cūu ñānī tnāhá-yu nchaa-yu, chí dāndóho ñāhá-yu xii-í —cachí-gá xāhaⁿ-gá xii-güedé.

¹³ Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní cutnūni iní-güedé sá cuèndá ndí Juáa téé ní xóo dācuāndute ñaha xii ñāyiu ní cāháⁿ-gá.

Jesús quidé tātma-gá ñⁿ téé cuechí tnàhá cuéhé xīyīhī

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jesús ní nasáá-gá ndihi cue téé ní sáá ndihi-gá tindúú-āⁿ núu xīndecu vāi ñāyiu, te ní quexio ñⁿ téé núú-gá ní ngūñí xití-dé, te xāhaⁿ-dē xii-gá:

¹⁵ —Mēstrú, cundāhú iní déhe-í chí tnāhá-dé cuéhé xīyīhī, te ío dāndóho ñaha-xi xii-dé, te ní cuu vāi xito daquée ñaha-xi núu ñūhú xii-dé, te ní cuu vāi tucu xito dangaunihnu ñaha-xi ndute xii-dé. ¹⁶ Te sa ndēca-í-dé ní quixi núú cue téé xica cuu ndihi-n dico ñá túú ní ndācu-güedé cada tātma ñaha-güedé xii-dé —cachí-dé xāhaⁿ-dē xii-gá.

¹⁷ Te Jesús ní xāhaⁿ-gá xii nchaa ñāyiu xīndecu-āⁿ:

—Nchaa nchóhó ñāyiu ndēcu ñuyíú-a, ío sáá iní-ndó chí ñá túú cuini-ndó quindáá iní-ndó Yā Ndióxi, te ní cuu vāi nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó. ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gá cada-ndo-í? Te chí cāndēca téé cūhú-āⁿ tāquixi iha —cachí-gá xāhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁸ Te Jesús ní tenáá-gá espíritú cūndihi yucu ñāvāha yīhi ñaha xii téé-āⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te òré-ni-āⁿ ní ndúha-dé.

¹⁹ Te sātá dúcáⁿ te òré ndécú mēe Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xāhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuèndá ñá túú ní ndācu-ndí queñuhu-ndí espíritú cūndihi yucu ñāvāha yīhi ñaha xii téé-āⁿ —cachí-güedé xāhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁰ Te Jesús ní xāhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te ñá túú ní ndācu-ndo, chí ñá túú sāndáá ndisa iní-ndó Yā Ndióxi. Te na cāchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu nchóhó quindáá

ndisa iní-ndó Yā Ndióxi cuèdicó luha líí dātná líhli ndíquíⁿ yutnu nāni mostázá, te ducaⁿ te cuu cūñaha-ndo xii ñⁿ tindúú xocuiñí-xi núú ndécú-xi te xocuiñí-xi. Te nchaa núú sá vāha ndacu-ndo cāda-ndo te núu na quindáá iní ndisa-ndo Yā Ndióxi. ²¹ Te xini ñuhu-xi sá ío cāháⁿ ndihi-ndo-gá te ñá túú tnāhí ná caxi-ndo cāháⁿ ndihi-ndo-gá, te ducaⁿ te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cūndihi yucu ñāvāha yīhi ñaha xii ñāyiu, dātná cūú espíritú sá yīhi ñaha xii téé-āⁿ ní cūu —cachí-gá xāhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cāháⁿ tucu-gá sá cāhni ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Te nini xica cuu Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá distritú Galileá, te ní xāhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Téé cūu ñānī tnāhá-ndó nchaa-ndo sáá ñⁿ nduu te cuāha cuèndá ñāhá-güedé xii-í núú cuè téé cūu úhú iní ñāhá, ²³ te cāhni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cūú-í te ndoto-í —cachí-gá xāhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sá dúcáⁿ ní xāhaⁿ-gá xii-güedé, te ío ní ndíhú iní-güedé.

Díhúⁿ cuèndá veñúhu

²⁴ Te òré ní quexio Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Capernaúm, te cue téé quide cobrá díhúⁿ cuèndá veñúhu ní sáháⁿ-güedé ní cāháⁿ ndihi-güedé té Pèlú, te xāhaⁿ-güedé:

—¿Chāhu mēstrú-ndó úú díhúⁿ sá nāní drācmá cuèndá veñúhu āⁿ ñāhá? —cachí-güedé xāhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁵ Te té Pèlú ní xāhaⁿ-dē:

—Chāhu-dé —cachí-dé xāhaⁿ-dē xii-güedé.

Te té Pèlú cuānguihu-dé xití vehe núú ndécú Jesús, te dīhna-gá ní cāháⁿ-gá, te xāhaⁿ-gá xii-dé:

—Xímú, ¿nása sàni iní-n, ná cūú ñāyiu quide cobrá ñāhá cuè téé yīndaha ñāyiu ndēcu ñuyíú-a cuèndá nchaa sá ndúú yāhu ñuú-güedé ndihi cuèndá nchaa díhúⁿ sá ngāútnāha, cue ñāyiu ñuú-güedé āⁿ cuè ñāyiu véxi xica quide cobrá-güedé? —cachí-gá xāhaⁿ-gá xii-dé.

²⁶ Te té Pèlú ní xāhaⁿ-dē xii-gá:

—Cue ñāyiu véxi xica quide cobrá-güedé —cachí-dé xāhaⁿ-dē xii-gá.

Te Jesús ní xāhaⁿ-gá xii-dé:

—Te núu ducaⁿ te cue ñāyiu ñuú-güedé ñá túú ná chāhu-yu te núu ducaⁿ. ²⁷ Dico cuèndá sá vá yóo dasātú-ó iní-xi, te cuāháⁿ lāgúná te dàquée-n sá tñí-n chācá xití ndute, te chācá dīhnanuu na tava-n te cundehe-n yūhu-di, chí yīhi ñⁿ díhúⁿ cuixiⁿ. Te díhúⁿ-āⁿ canehe-n quíhíⁿ chāhu-n cuèndá-í ndihi cuèndá-n, chí díhúⁿ-āⁿ sa tnāhá quéyāhu cuèndá-ó ndí ndúú-ó —cachí-gá xāhaⁿ-gá xii-dé.

18

Cue tée ndücu tnúhu núú Jësús yoo ío-gá cúnúu

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Te sáta dúcáⁿ te cue tée xica cuu ndihi Jësús ní sáháⁿ-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí, yoo ío-gá cúnúu núú cué ñáiyu yindaha ñaha Yá Ndióxi —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

² Te Jësús ní cana-gá ñⁿ té lihli te ní sanutñí ñaha-gá xii-dé cuádava tnuu-güedé. ³ Te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu vá dñá-ndo ncháa sá ñá túú váha quide-ndo, te nduu ndáhú iní-ndo dátñá ndáhú iní té lihli-a, te vá ndúú táhú-ndo ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo. ⁴ Te ñáiyu quide datñá quidé té lihli-a ndáhú iní-yu, te ñá túú quide cahnú-yu mée-yu, ñáiyu-án ío cunúu-yu núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gá. ⁵ Te ncháa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñⁿ landú dátñá té lihli-a cuendá sá cúú iní ñáhá-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Quihi iní-ó vǎ cündecu-o ichi cuehé ichi duha

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Te Jësús xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Te núu ñⁿ tée na dàcaháⁿ-dé cue ñáiyu sándáá iní ñáhá xii-í cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá ná dàcutu ndé-güedé ñⁿ yúú yódó dúcú-dé, te dàquée ñaha-güedé xii-dé xití ndute lámár, te ñá díú sá cündecu-dé ducaⁿ cada-dé. ⁷ Te ndáhú ní cuu ncháa ñáiyu xñdecu ñuyíu-a, chi coo cue tée dacáháⁿ ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá te dacutíí sá dúcáⁿ cada-xi! ¡Dico ndáhú ní cuu cue tée ducaⁿ na dàcaháⁿ ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá!

⁸ Te núu ñⁿ xio ndaha-ndo àdi ñⁿ xio sáhá-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndo ná cuíta, chi váha-gá sá nánihí táhú-ndo cuéi na cuíta ñⁿ xio ndaha-ndo àdi ñⁿ xio sáhá-ndo, te ñá díú sá quíhí-ndo níhí ní ndúu-ndo núú ñùhú núú càyú. ⁹ Te núu ñⁿ xio tinúu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo na cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí táhú-ndo cuéi na cuíta ñⁿ xio tinúu-ndo, te ñá díú sá ndi ndúú xio núú-ndo quíhí-ndo núú ñùhú núú càyú.

Cuendá ñⁿ mbéé quiti ní xíta

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Te vá dàquée tihú-ndo cué ñáiyu cùu cuendá-í cuéi cúu-yu ñáiyu ío ndáhú iní-xi. Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá cué espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, cue espíritu néhé cuendá ñáhá xii-yu ñuyíu-a, ncháa-ni

nduu ncháa-ni òré ndécú-xi núú Tàtá-í Dúrtú Ndióxi Yáá ndécú àndiu. ¹¹ Te ducaⁿ chi yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndo ncháa-ndo véxi-í ñuyíu-a dàcácu nihnu-í ñáiyu núú ùhú núú ndáhú, ñáiyu ta xíta nihnu cuáháⁿ.

¹² Te nása sàni iní-ndo cuendá ñⁿ tée ndecu ñⁿ ciendú mbéé-xi?, chi núu na cuíta ñⁿ-di te dándóo-dé cúmidíco sáhúⁿ cúmi-di cundecu-di ñⁿ yucu te quíhíⁿ-dé cúnúndécú-dé quiti ní xíta-án. ¹³ Te núu na nánihí-dé-di, te nchòhó sa cùtnuní iní-ndo sá ío-gá cudíí iní-dé cuendá quiti ní xíta-án òré nánihí-dé-di dàcúxí cúmidíco sáhúⁿ cúmi quiti ñá túú ní xíta-án. ¹⁴ Te ducaⁿ sátnahá-xi quide Tàtá-ó Dúrtú Ndióxi Yáá ndécú àndiu, chi cuini-gá sá vá cuíta ní ñⁿ cue ñáiyu cùu cuendá-gá.

Cada càhu iní-ó sá quidé ñàha tnaha ñáiyu-o

(Lc. 17:3)

¹⁵ Te núu ñⁿ ñáiyu ndecu ndihi-ndo ní quidé-yu ñⁿ sá ñá túú táu-yu cadá-yu sá cúu-xi-ndo, te cáháⁿ-ndo dóho-yu núú mée núú ñⁿ-ndo ndihi-yu cuendá sá ná ndixi cuèchi iní-yu sá ñá túú quide váha-yu. Te núu ní tñí-yu tnúhu ní xáhaⁿ-ndo xii-yu, te ní ndacu-ndo ní nacanú ichi-ndó-yu. ¹⁶ Te núu ñá túú ní cuini-yu tñí-yu tnúhu xáhaⁿ-ndo xii-yu, te nducu-ndo ñⁿ àdi úú tnáhá cue tée canehe núu-güedé cuendá cundédóho-güedé nàcuáa ndúu tnúhu ndàtnúhu-ndo ndihi-yu. ¹⁷ Te tnáhá cue tée-án cáháⁿ-güedé dóho-yu, dico núu ní tnúhu cáháⁿ cue tée-án ñá túú ní cuini-yu tñí-yu, te dàtúu-ndo núú dàva-gá ñáiyu ndecu ndihi-ndo ichi Xitohó Jesucristú cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa quide ñáiyu-án. Te núu ñáiyu ndecuechi-án ñá túú ní cuini-yu tñí-yu tnúhu sá ní xáhaⁿ dàva-gá cue ñáiyu ndecu ichi-gá, te cada-ná iní-ndo sá cúu-yu ñáiyu ñá túú ndecu ichi Yá Ndióxi dátñá cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuendá impuèstú.

¹⁸ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu nchòhó ná cächí-ndo sá ndécú cuèchi ñáiyu, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ Yá Ndióxi, àdi cächí-ndo sá ñá túú cuèchi-yu te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ tucu-gá, te ducaⁿ chi nchòhó quidé-ndo nàcuáa cáháⁿ-gá.

¹⁹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá núu úú tnáhá-ndo cùu ñⁿ-nuu-ndo cáháⁿ ndihi-ndo Tàtá-í Dúrtú Ndióxi Yáá ndécú àndiu xicáⁿ-ndo núu-gá núu ná cúú sá cuini-ndo, te taxi-gá núu ná cúú sá xicáⁿ-ndo núu-gá. ²⁰ Te núu úú tnáhá-ndo àdi úní tnáhá-ndo ní nataká-ndo ñⁿ xichi cuendá sá ñùhú iní ñáhá-ndo xii-í, te xíaⁿ ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²¹ Te té Pelú ní sáháⁿ ndehe yatni-dé núú Jësús, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, cachí tnúhu xii-í ná daha xito cada càhnu iní-í tnàha ñáyiui-í te núu ñí sá ná càda ñàhá-yu xii-í. ¿Cuèdicó úsá xito-á? —cachí-dé xàhaⁿ-dè xii-gá.

²² Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-dé:

—Yúhu cächí-í sá ñà diú-ní úsá xito cada càhnu iní-n-yu, chi únídico úxí xito ndihi úsá ndihi úsá xito cada càhnu iní-n-yu —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-dé.

Cuèndá téé ñà túú quide cahnu iní tnàha ñáyiui-xi

²³ Te xàhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni-í ñí cuèndú núu-ndó nàcuáa tecú tnúni-ndó nàcuáa cada-xi òrè ndihu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii ñáyiui. ñí téé yíndaha ñàha xii ñáyiui ní sani iní-dé sá cadá ndáá-dé ndihi cue téé xínu cuechi núu-dé cuèndá nchaa sá tau-güedé núu-dé. ²⁴ Te òrè sa ní ngúndecu túha-dé te ní quexio ñí téé xínu cuechi núu-dé. Te téé-áⁿ tau-dé cuéhé víhí díhúⁿ núu-dé, chi tau-dé úxí míl díhúⁿ sá nání tàlentú. ²⁵ Te téé xínu cuechi-áⁿ ñà túú díhúⁿ ndécú ndihi-dé nacháhu-dé sá tau-dé núu patróón-dé-áⁿ, núu xiáⁿ ní táuchíuⁿ téé cùu patróón-dé-áⁿ dico ñàha-güedé xii-dé ndihi ñadihí-dé ndihi cue déhe-dé ndihi nchaa sá ndécú ndihi-dé cuèndá nchaa-yu cuú-yu ñáyiui ñà túú tnáhi dàña quee núu chíuⁿ patróón-xi, te ducaⁿ te ndéyáhu sá tau-dé núu patróón-dé. ²⁶ Te téé xínu cuechi-áⁿ ní ngúñí xití-dé núu patróón-dé, te xàhaⁿ-dè: “Patróón, cáháⁿ ndàhú-í núu-n sá ño ndee ño càhnu cada iní-n sá dúhá tau-í núu-n, te ñà túú ná caní iní-n chi nacháhu-í nchaa sá tau-í núu-n”, cächí-dé xàhaⁿ-dè xii patróón-dé. ²⁷ Te téé cùu patróón-dé-áⁿ ní cundáhu iní ñàhá-dé, te ní quide càhnu iní ñàhá-dé, te ní dàña ñàha-dé cuánuhú-dé. ²⁸ Te téé xínu cuechi-áⁿ ní nanihí-dé ñí téé xínu cuechi ndihi-dé ichi cuánuhú-dé, te téé ní nanihí-dé-áⁿ tau-dé sacú-ní díhúⁿ núu-dé chi ñí cièndú-ní díhúⁿ denàriú tau-dé. Te ní tñi-dé téé tau núu-dé-áⁿ dácuehne ñàhá-dé xii-dé, te xàhaⁿ-dè: “Nacháhu sá tau-n núu-í”, cächí-dé xàhaⁿ-dè. ²⁹ Te téé tau-áⁿ ní ngúñí xití-dé núu téé dii núu-xi tau-dé-áⁿ, te xàhaⁿ-dè: “Cáháⁿ ndàhú-í núu-n sá cadá càhnu iní ñàhá-n xii-í sá tau-í núu-n, te nacháhu cué-í nchaa sá tau-í núu-n”, cächí-dé xàhaⁿ-dè. ³⁰ Dico téé dii núu-xi tau-dé-áⁿ ñà túú ní cuini-dé cada ndee iní-dé cundetu-dé nacháhu cué téé-áⁿ sá tau-dé, chi ní chihi ñàha-dé vecaá cuèndá yàcáⁿ quihi-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tau-dé. ³¹ Te dava-gá cue téé xínu cuechi ní xini-güedé nàcuáa ní quide téé-áⁿ, te ní cudéé-güedé núu-dé, te ní sáháⁿ-güedé ní xitnúhu-güedé téé cùu patróón-güedé sá dúcáⁿ ní quide-dé. ³² Te téé cùu patróón-güedé-áⁿ ní cana-dé téé ducaⁿ ní quide-áⁿ, te ní xàhaⁿ-dè: “Yóhó cúu-n ñí téé

íó cuihna iní-xi xínu cuechi núu-í, chi yúhu ní quide càhnu iní ñàhá-í xii-n cuèndá nchaa sá tau-n núu-í òrè ní cáháⁿ ndàhú-n. ³³ Te tnàhá yóhó tau-n dúcáⁿ cada-n cada càhnu iní-n téé xínu cuechi ndihi-n núu-í cuèndá nchaa sá tau-dé núu-n dátá ní quide tnàhá-í xii-n ní quide càhnu iní-í cuèndá nchaa sá tau-n”, cächí téé cùu patróón-áⁿ xàhaⁿ-dè xii téé ducaⁿ ní quide-áⁿ. ³⁴ Te téé cùu patróón-áⁿ ní cudééⁿ víhi-dé sá dúcáⁿ ní quide téé-áⁿ, te ní táuchíuⁿ-dè dandòho ñàha-güedé xii-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tau-dé —duha ní caní Jèsús cuèndú núu-güedé.

³⁵ Te xàhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Dátá ní quide téé cùu patróón-áⁿ ní dándóhó-dé téé tau núu-dé-áⁿ ducaⁿ càda ñàha Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáá ndécú àndiu xii-ndo, te núu vá ní yúhu ní iní-ndó càda càhnu iní-ndó sá quidé ñàha tnaha ñáyiui-ndo xii-ndo —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

19

Jèsús cáháⁿ-gá cuèndá cue ñáyiui dàña tnaha

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te sátá ní yáha ducaⁿ ní cáháⁿ Jèsús, te ní ndee-gá distritú Galiléa cuáháⁿ-gá ndaa ingá xio yúte Jordán yucu distritú Júdeá. ² Te ío cuéhé ñáyiui nchícúⁿ ñàhá xii-gá cuáháⁿ, te yàcáⁿ ní quide tátá-gá nchaa ñáyiui cùhu.

³ Te ní quexio ñí úu cue téé cùu fariséu núu ndécú Jèsús xitó ndéé ñàhá-güedé xii-gá núu nása cunduu tnúhu cáháⁿ-gá, te xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núu-n, ¿cuu dàña ñí téé ñadihí-dé núu ndédani càa ñí sá ñà túú cundáa-yu-áⁿ? —cachí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchóho, ¿náa ñà túú dàcuaha-ndo núu tútú Yá Ndióxi, te diu núu tútú-gá cáháⁿ-xi sá cùtnàhá ní cadúha-gá ñáyiui, te téé ñadihí ní cadúha-gá-áⁿ? ⁵ Te duha cächí tucu-xi núu tútú Yá Ndióxi nàcuáa ní cáháⁿ-gá: “Cue téé na níhi ñadihí-xi te diiⁿ ná cada-güedé tátá-güedé ndihi náná-güedé, chi ñadihí-ná-güedé cuu cuu ndihi-güedé, te cada iní-ndó sá ñí-ná yiqui cùnú cuú-yu cundecú-yu”, duha cächí Yá Ndióxi núu tútú-gá. ⁶ Te xiáⁿ núu cada iní-ndó sá cué ñáyiui úu-áⁿ ñí-ná yiqui cùnú cuú-yu, te ñà túú-gá ndi diiⁿ ndi diiⁿ yiqui cùnú cuú-yu. Núu xiáⁿ ñà túú nduu váha-xi dàña cué téé ñadihí-güedé, chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cúu úu-yu cundecu-yu —cachí Jèsús xàhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷ Te ní xàhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, ¿te ná cuèndá ndii Moisés ní cachí ndíi sá núu ñí téé cuini-dé dàña-dé

ñadihi-dé, te cuu cadúha-dé ñⁿ tutú núú cãháⁿ-xi sá ní dãná-dé ñadihi-dé, te ducaⁿ te cuu daña ñaha-dé ní cachi ndíi vã? — cãchi-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

⁸ Te Jësús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te ducaⁿ ní cachi ndii Moisés sá cúú dãnã-ndo ñadihi-ndó, chi nchòhó ío sãá iní-ndó, dico ndéé ñiña chi ní tecú tnúhu ncha cue téé sá vã dãnã-güedé ñadihi-güedé. ⁹ Dico yúhú cãchi tnúhu-í xii-ndo sã núú ñⁿ téé na dãnã-dé ñadihi-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadihi te ío nèhé quidé-dé, te núú ñá díú cuendá sá cãháⁿ ndihi-aⁿ ingá téé ducaⁿ na dãnã ñaha-dé. Te sá dúcãⁿ cuendá-ni na dãnã ñⁿ téé ñadihi-dé, te ñⁿ-ni cuéchi cùu-xi ndihi cuéchi quide téé ndèca ñadihi te cãháⁿ ndihi-dé ingá ñadihi —cãchi-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndihi-gã ní xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Te núú ducaⁿ cùu cuendá cue téé ndihi ñadihi-güedé, te váha-gã sá vã cándeca cue téé ñadihi —cãchi-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jësús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ñá ncháá ñáiyi ducaⁿ ndúu táhú-yu cundecú-yu, chi mee-ni ñáiyi ní cachi Yã Ndióxi sá dúcãⁿ tnáhi nduu táhú cundecu mee. ¹² Te ío cue téé ducaⁿ tnáhi ní nduu táhú-güedé ndéé óré ní cacu-güedé sá vã cándeca-güedé ñadihi. Te ío cue téé ñá ndácú-güedé candeca-güedé ñadihi cuendá sá ní quide ñaha dáva-gã cue tnáha téé-güedé xii-güedé. Te dává-güedé ñá túú candeca-güedé ñadihi chi cuini-güedé sá vã dãnã ndèé-güedé cuu cuechi-güedé núú Yã Ndióxi. Te ncha cue téé ducaⁿ ní nduu táhú núú Yã Ndióxi cundecu mee, te váha-ni te núu na cundecu mee-güedé —cãchi-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jësús xicãⁿ táhú-gã núú Yã Ndióxi cuendá landú

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Te ñⁿ úú ñáiyi ndècá-yu landú lihli cuáhãⁿ núú Jësús, chi cuini-yu sá téndaha ñaha-gã xii-güexi, te cãcãⁿ táhú-gã núú Yã Ndióxi cuendá-güexi. Te cue téé xica cuu ndihi-gã ní nguíta-güedé ténãá ñhá-güedé xii-yu, te xãhaⁿ-güedé sá vã dúcãⁿ cadá-yu. ¹⁴ Te Jësús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí dãná ná quixi nahí cue landú lihli-ãⁿ núu-í-a, te vã cãdí-ndó íchi-güexi, chi dàtná cúú váha iní cue landú lihli-ãⁿ ducaⁿ cùu váha iní cue ñáiyi yindaha ñaha Yã Ndióxi —cãchi-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁵ Te ní tendaha ñaha-gã xii-güexi, te ní xicãⁿ táhú-gã núú Yã Ndióxi cuendá-güexi, te sátá dúcãⁿ ní quide-gã te ní xica-gã cuáhãⁿ-gã.

Ñⁿ téé cuica cãháⁿ ndihi-dé Jësús
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Te ñⁿ téé cuechi ní quexio-dé núú ndécú Jësús, te xicãⁿ tnúhú-dé núú-gã, te xãhaⁿ-dè xii-gã:

—Yöhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuini-í núu vã cundèe iní-n cãchi tnúhu-n ná cúú sá váha cada-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihi Yã Ndióxi ní caa ní quihãⁿ —cãchi-dé xãhaⁿ-dè xii-gã.

¹⁷ Te Jësús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nãcuáa ndúu tnúhu cãháⁿ-n sá yúhú váha iní-ãⁿ?, chi ñⁿdií díí-ni Yã Ndióxi ío váha iní-gã. Te núu cuini-n nãnihi táhú-n te tnú-n nchãa tnúhu cãháⁿ Yã Ndióxi, tnúhu sá sánú íchi ñaha xii ñáiyi nãcuáa cadá-yu cundecú-yu —cãchi-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

¹⁸ Te téé cuechi-ãⁿ ní xãhaⁿ-dè xii-gã:

—¿Te ndëndida cãa tnúhu cãháⁿ Yã Ndióxi cada-í-í? —cãchi-dé xãhaⁿ-dè xii-gã.

Te Jësús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Te duha ní cachi Yã Ndióxi cada ñáiyi: “Vã cãhã-ndó tnãha ñáiyi-ndo, vã cãháⁿ ndihi-ndo ñadihi te núú ñá díú ñadihi-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáiyi díhi tucu vã cãháⁿ ndihi-ndo téé te núú ñá díú yíi-ndo cuu-güedé, te vã dúhú-ndó sã ndécú ndihi tnaha ñáiyi-ndo, vã dácacu-ndo cuéchi neñúú sá cúú-xi tnãha ñáiyi-ndo. ¹⁹ Te canehe-ndo sã yíñúhu núú tãtã-ndó ndihi núú nãná-ndó, te cundáhú iní-ndó tnãha ñáiyi-ndo dàtná cundáhú iní-ndó mée-ndo”, duha ní cachi Yã Ndióxi cada ñáiyi —cãchi-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁰ Te téé cuechi-ãⁿ ní xãhaⁿ-dè xii-gã:

—Ncha xicãⁿ ní nguíta-í quidé-í ndéé cùtnãhá cúú landú-í, ¿te vitna nágã cùmãni cada-í-í? —cãchi-dé xãhaⁿ-dè xii-gã.

²¹ Te Jësús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Te núu cuini-n cùu-n ñⁿ téé ío váha cada ndáá, te cuáhãⁿ dico-n nchãa sã ndécú ndihi-n, te díhúⁿ-n cuáhã táhú-n cué ñáiyi ndáhú, te ducaⁿ te nduu táhú-n ngündecu váha-n núú ndécú Yã Ndióxi táxi tnúni-gã. Te sátá ná yãha ducaⁿ cadã-n te quixi-n chitnahã ñháã-n xii-í —cãchi-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

²² Te sá dúcãⁿ ní xãhaⁿ Jësús xii-dé te ío ní cundiýí-dé, chi ío cuica-dé, te ní xica-dé cuáhãⁿ-dè.

²³ Te Jësús ní xãhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihi-gã:

—Na cãchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío úhú quindáá iní ñaha cué ñáiyi cuica xii Yã Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñaha-gã xii-yu. ²⁴ Te na cãchi tnúhu tucu-í xii-ndo sã yãchi-gã yãha ñⁿ cãméyu yaú ñⁿ yiqui tícú dàcúúxi sã quindáá iní ñⁿ ñáiyi cuica Yã Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñaha-gã xii-yu —cãchi-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁵ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jësús, xiáⁿ ío ní cuñúhu cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní nguíta-güedé xitnáha-güedé:

—¿Yoo naníhí táhú te núu ducaⁿ váiⁿ? — cáchí-güedé xitnáha-güedé.

²⁶ Te Jësús ní ndacoto-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáiyu ñuyú-a chi vá ndácü-yu ná cadá-yu nácuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, dico mee-gá chi ndacu-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu chi nchaandi túhú sá váha ndacu-gá quidé-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te té Pelú ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Nchúhú ní dándōo-ndí nchaa sá ndécú ndihi-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n, ¿te ná cúú sá níhí-ndí nduu táhú-ndí sá dúcáⁿ ní quidé-ndí-i? —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

²⁸ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cáchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sá ná sáá nduu, ndúu saa nchaa sá ío andíu ndíhi ñuyú-a, te dává-áⁿ cunucóo yúhú Téé cūu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo íiⁿ núú xilé váha, te nchaa ñáiyu quini-yu sá ío cáhnu cuu-í, te nchóhó cue téé ní tuha ñaha xii-í tnáhá-ndó cūnucóo-ndo núú íiⁿ caa xilé váha ndí úxúú tnáhá-ndó, te xiáⁿ cunucóo-ndo càda ndáá-ndó cuéchi ndí úxúú xichí cue ñáiyu isráél. ²⁹ Te nchaa ñáiyu na dándóo vehe-xi, ádi ñaní-xi, ádi cúha-xi, ádi tátá-xi, ádi náná-xi, ádi ñadíhí-xi, ádi déhe-xi, ádi ñuhu-xi, te núu ducaⁿ na cadá-yu sá cuendá-í te ío-gá cuhé sá cuáñaha Yá Ndióxi cundecu ndíhí-yu, te ñá díú-ní xiáⁿ chí tnáhá nduu táhú-yu cundecú-yu ndíhí-gá ní caa ní quíhíⁿ. ³⁰ Te dava ñáiyu cūnuu ndecu ichi Yá Ndióxi vitna, ñáiyu-áⁿ sáá nduu te vá ío-gá cūnuú-yu dátáⁿ cūnuú-yu vitna, te dava ñáiyu nchicúⁿ ñá túú cūnuu vitna, ñáiyu-áⁿ sáá nduu te ío cūnuú-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

20

Cuendá cue téé quide chiurⁿ

¹ Te xáhaⁿ túcu Jësús xii cue téé xica cuu ndíhí-gá:

—Na càni-í íiⁿ cuendú núú-ndó cuendá tecú tñuní-ndó nácuáa cada-xi óré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu. Íiⁿ téé ní xitu-dé yoho yáha stilé, te íiⁿ nduu ní quee-dé nehé-ní cuándúcú-dé cue téé cada chiurⁿ núú dúcáⁿ ní xitu-dé yoho yáha stilé-áⁿ. ² Te óré ní níhí-dé cue téé cada chiurⁿ-áⁿ, te ní quide ndáá-dé ndíhí-güedé sá cháhu ñaha-dé xii-güedé íiⁿ díhúⁿ denariú íiⁿ nduu. Te sáta dúcáⁿ te ní tendaha ñaha-dé xii-güedé cuáhá-güedé cada chiurⁿ-güedé núú dúcáⁿ ní xitu-dé yoho yáha stilé-áⁿ. ³ Te dátñuní ní xica tucu-dé cuáhá-dé dátáⁿ óré caá íiⁿ dátmeé cuándúcú-gá-dé cue téé cada chiurⁿ

núú ní xitu-dé yoho yáha stilé-áⁿ, te ní xini-dé xñutñíⁿ íiⁿ úú cue téé núú yáhu te ñá túú ná chiurⁿ xiquide-güedé. ⁴ Te ní xáhaⁿ-dē xii-güedé: “Ñá túú cūdana cuyáchí-ndó cada-ndo chiurⁿ-í te cháhu ñaha-í xii-ndo nácuáa táu-xi cunduu-áⁿ”, cáchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé. Te cue téé-áⁿ ní sáha-güedé tñúhu cada chiurⁿ-güedé te ní xica-güedé cuáhá-güedé. ⁵ Te téé ní xitu yoho yáha stilé-áⁿ ní xica tucu-dé dátáⁿ óré caúxúú nduu cuándúcú-gá-dé cue téé cada chiurⁿ-dē, te ní níhí tucu-dé cue téé cada chiurⁿ. Te ní quee tucu-dé dátáⁿ óré caá úní sacuaa, te díu-ni ducaⁿ ní quide tucu-dé. ⁶ Te ní quee tucu-dé dátáⁿ óré caá úhúⁿ sacuaa cuándúcú-gá-dé cue téé cada chiurⁿ-dē, te ní xini-dé xñutñíⁿ íiⁿ úú cue téé díu-ni núú yáhu-áⁿ te ñá túú ná chiurⁿ quide-güedé, te ní xáhaⁿ-dē xii-güedé: “Sánuu sá nchóhó ní cuu ncháca vitna ñá túú níhí-ndó chiurⁿ cada-ndo”, cáchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé. ⁷ Te cue téé-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-dé: “Ñá túú níhí-ndí chiurⁿ cada-ndí chí vá yóo ndúcu ñaha xii-ndí”, cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé. Te ní xáhaⁿ-dē xii-güedé: “Yúhú taxi-í chiurⁿ cada-ndo, te quíhíⁿ-ndó núú ní xitu-í yoho yáha stilé yácaⁿ cada chiurⁿ-ndo, te cháhu ñaha-í xii-ndo nácuáa táu-xi cunduu”, cáchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé. ⁸ Te sáta ní dáhu nchíanchii, te téé díi chiurⁿ-xi-áⁿ ní xáhaⁿ-dē xii téé taxi tñuní ñahá xii cue téé quide chiurⁿ-áⁿ: “Cúñaha xii nchaa cue téé quide chiurⁿ-áⁿ ná quixí-güedé te cháhu-n-güedé, te díhna-gá cue téé nchicúⁿ cuíi-ná cuánguihu núú chiúⁿ ngúita-n cháhu-n, te ndéé núú ní ndíhí-ná cháhu-n cué téé cuánguihu díhna nuu-gá núú chiúⁿ”, cáchí-dé xáhaⁿ-dē xii téé taxi tñuní ñahá xii cue téé quide chiurⁿ-áⁿ. ⁹ Te díhna-gá cue téé cuánguihu caá úhúⁿ sacuaa ní quexio-güedé cuendá cháhu ñaha-dé, te ní cháhu ñaha-dé íiⁿ caa díhúⁿ denariú xii íiⁿ íiⁿ-güedé. ¹⁰ Te sáta ní cháhu-dé dava-gá cue téé ní quide chiurⁿ. Te ndéé núú ní ndíhí-ná ní cháhu-dé cue téé cuánguihu díhna nuu-gá núú chiúⁿ. Te cue téé-áⁿ ní sani iní-güedé sá vái-gá cháhu ñaha-dé xii-güedé, dico ñahá chí íiⁿ caa-ní díhúⁿ denariú ní cháhu ñaha-dé xii íiⁿ íiⁿ-güedé. ¹¹ Te cue téé-áⁿ ní queheⁿ cuendá-güedé díhúⁿ-güedé dico ñá túú ní quide váha-xi iní-güedé. ¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii téé díi chiurⁿ-xi ní quide-güedé: “¿Ná cuendá cue téé nchicúⁿ cuíi-ná cuánguihu núú chiúⁿ íiⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndíhí-güedé, te íiⁿ díi óré duha ní quide chiurⁿ-güedé? Te nchúhú ncháca nchaa ní sahni iní-ndí ní quide chiurⁿ-ndí, te ní ndoho-ndí cahni, te íiⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndíhí-güedé”, cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii téé díi chiurⁿ-xi ní quide-güedé. ¹³ Te téé díi chiurⁿ-xi ní

quide-güedé-án nĩ xáhaⁿ-dẽ xii ñⁿ tée-áⁿ: “Yòhò, ñá túú quide-í ñⁿ sá ñá túú tàú-í cada-í sá cúú-xi-n, chi ní quide ndáá-ó sá díú-ní ñⁿ díhúⁿ denàriú cháhu ñaha-í xii-n ñⁿ nduu. ¹⁴ Te vitna queheⁿ díhúⁿ cuendá nduu-n te núhú-n, chi yúhú cuiní-í sá ñⁿ-ní cháhu ñaha-í xii-n ndihí cue tée nchicúⁿ cuí-ná cuánguihu núú chíúⁿ. ¹⁵ Chi yúhú cuu-ni cada-í nání cuiní-í ndihí díhúⁿ-í, çàdi dico ñá túú quide váha-xi iní-n sá dúhá cundahú iní-í cue tée-áⁿ ducaⁿ cháhu-í-güedé?”, cächí tée cùu patróóⁿ-áⁿ xáhaⁿ-dẽ xii tée-áⁿ. Duha nduu cuendú cání-í núú-ndó. ¹⁶ Te duha cáháⁿ-í chi dava ñáyiú cunu ndecu ichi Yá Ndióxi vitna sáá nduu te vá cúnú vihi-gá-yu dàtná cúnúú-yu vitna, te dava ñáyiú ñá túú cunu vitna sáá nduu ío cunúú-yu. Te ío cuéhé ñáyiú cáháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-yu dico sacú-ni-yu nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cáháⁿ tucu-gá sá cahní ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Te ñúhu Jesús ichi cuásaá-gá ñúu Jerusálén ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá, te ní cana ñaha-gá xii-güedé ní naníhí tnáhá-güedé ndihí-gá, te ta ndàtnúhu ndihí ñaha-gá xii-güedé cuáháⁿ, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

¹⁸ —Vitna ñúhu-o ichi cuásaá-ó ñúu Jerusálén, te yacáⁿ cuáha cuendá ñáhá-güedé xii yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo núú cuè tée cùu dútú cúnú, ndihí núú cuè tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés. Te diu cue tée-áⁿ cñaha-güedé xii dava-gá cue tée sá cahní ñaha-güedé xii-í. ¹⁹ Te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè tée ñá túú cùu cue tée israhél, te cue tée-áⁿ cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndihí ñíi, te dàtnúni cata caa ñaha-güedé xii-í núú cùrúxi te núú cùrúxi-áⁿ cuú-í, dico nduu úní sá cuú-í te ndoto-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Náná tẽ Jacobó ndihí té Juáá cuiní-aⁿ sá cúnúu-güedé ndihí Jesús

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Te cue déhe té Zebèdeú té Jacobó ndihí té Juáá ndécá ñaha náná-güedé xii-güedé cuáháⁿ núú ndécú Jesús, te òré ní quexio-aⁿ ndihí-güedé núú ndécú-gá te ní nguñí xití-áⁿ núú-gá cuendá cuiní-aⁿ ndàtnúhu ndihí ñaha-aⁿ xii-gá cuendá sá cúú-xi cuè déhe-aⁿ. ²¹ Te cùmání-gá cáháⁿ-aⁿ te ní xicáⁿ tnúhú Jesús núú-aⁿ, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ná cuiní-n? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Véxi-í cáháⁿ ndàhú-í núú-n núu vá cundée iní-n cùnucóo ñⁿ déhe-í-a xio cùha-n, te ingá-dé cunucóo-dé xio dàtni-n na sáá

nduu cùnucóo-n núú táxi tnúni-n —cächí-áⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²² Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii úú cue tée-áⁿ:

—Nchòhò, ñá túú cùtnuní váha iní-ndó nacuaá nduu sá xicáⁿ-ndó núú-í. ÇTe ndá cundee iní-ndó dándoho ñaha ñáyiú xii-ndo dàtná dándoho ñahá-yu xii-í, te cundee tucu iní-ndó cahní ñahá-yu xii-ndo dàtná cahní ñahá-yu xii-í-áⁿ? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nacuaá cáháⁿ-n-áⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndáá sá cundee iní-ndó ndòho-ndo nchaa nacuaá ndòho-í, dico sá dúcáⁿ cuiní-ndó sá ñⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuhá-í, te ñⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xiáⁿ chi ñá díú yúhú tàú-í cächí-í núu sá cúú cùnucóo-ndo àdi sá vá cúú cùnucóo-ndo, chi mee Tàtá-í Dútú Ndióxi cächí-í te núu ná cúú ñáyiú nduu táhú cunucóo ñíni-í dàvâ-áⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁴ Te òré ní níhí ùxi-gá cue tée xica cuu ndihí-gá tnúhu nacuaá nduu sá cuiní cue tée úú-áⁿ, te ní cudééⁿ-güedé núú cuè tée úú-áⁿ. ²⁵ Te Jesús ní cana-gá nchaa cue tée xica cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhò xini-ndó sá cuè tée yindaha nacióⁿ quidé-güedé sá ío cunu-güedé, te nchaa dava-gá cue tée cunu ndihí-güedé quidé-güedé tnáhá-güedé sá ío cunu-güedé. ²⁶ Dico nchòhò chi vá dúcáⁿ cada-ndo, chi núu dava-ndo cuiní-ndó cunu-ndo, te xini ñúhu-xi cunu cuechi núú tnáhá-ndó te vá cáda-ndó sá cúnú-ndo. ²⁷ Te núu dava-ndo cuiní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiú ñá túú tnáhí dàñá quee núú chíúⁿ patróóⁿ-xi cunu cuechi núú tnáhá-ndó. ²⁸ Te cada-ndo dàtná quidé yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo, chi yúhú véxi-í ñuyú-a dico ñá díú sá cúnú cuèchi ñáyiú núú-í chi véxi-í sá cúnú cuèchi-í núú-yu. Te cuú-í ñuyú-a cuendá vâi-yu cácu nihnú-yu núú ùhú núú ndàhú —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús quidé tãtna-gá núú úú tnáhá cue tée cuáá

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Te òré ní quee Jesús ñúu Jericó ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá, te cuéhé víhí ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ. ³⁰ Te yuhu ichi cuáháⁿ-gá xínucóo úú tnáhá cue tée cuáá, te cue tée-áⁿ ní cutnúni iní-güedé sá Jesús ñúhú-gá ichi-áⁿ te ní nguñá-güedé níhí cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Yòhò Mèstrú, ñaní tnáhá ndíi Dàvíi, cundahú iní ñáhá xii-ndí! —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³¹ Te cue ñáyi tēnāá ñāhā-yu xii-güedé, te xāhāⁿ-yu sá ná cādí-güedé yuhu-güedé, dico uuⁿ-gá ñíhi ní cáhāⁿ-güedé, te xāhāⁿ-güedé xii-gá:

—¡Yòhó Mēstrú, ñaní tnáhá ndí Dáví, cundáhú iní ñāhá xii-ndí! —cächí-güedé xāhāⁿ-güedé xii-gá.

³² Te ní ngüíñí Jēsús te ní cana ñaha-gá xii-güedé, te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xāhāⁿ-gá:

—¿Ná cuíní-ndó càda ñaha-í xii-ndo-í? —cächí-gá xāhāⁿ-gá xii-güedé.

³³ Te ní xāhāⁿ-güedé xii-gá:

—Mēstrú, cuíní-ndí sá cádá tātna-n núú-ndí cuendá cundehe-ndí —cächí-güedé xāhāⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jēsús ní cundáhú iní ñāhá-gá xii-güedé, te ní tendaha-gá núú-güedé. Te òré-ní ní ndúha núú-güedé, te nchícúⁿ ñāhá-güedé xii-gá cuáháⁿ.

21

Jēsús cuánguihu-gá ñuú Jerusálén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Te òré sa ta cüyatni Jēsús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá ñuú Jerusálén, te ní quexio-gá ndíhi-güedé yatni víi-nā ñuú Bētfagē, te xíáⁿ cáá yūcu nani Olivú. Te ní ndatnúhu-gá ndíhi úú cue tée xica cuu ndíhi-gá, ² te ní xāhāⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yātni yacáⁿ, te òré quexio-ndo yacáⁿ te nanihi-ndó ñⁿ búrru díhí ndētñí-di ndíhi déhe-di, te nandaxi-ndo-güedé te candeca-ndo-güedé quixi. ³ Te núu ío ñáyi dādahaⁿ ñaha xii-güedé, te cūñaha-ndo xii-yu sá yūhú Yáá xicá cūu ndíhi-ndo xini ñuhu-í-güedé, te ndíhi-ni natendaha-í-güedé núhú-güedé cūñaha-ndo —cächí-gá xāhāⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Te ducaⁿ ní cuu chí ní quee ndáá-xi nācuáa ní chídó tnúni ñⁿ tée ní xóo cáhāⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tūtú-gá núú cächí-xi:

⁵ Chí cūñaha cué ñáyi ñuú Sióñ ná cádá cuendá-yu, chí véxi tée yindaha ñaha xii-yu yódo-dé ñⁿ búrru líhli déhe ñⁿ búrru quiti sa xido, te cū-dé ñⁿ tée ío ndáhú iní-xi. Duha ní chídó tnúni ñⁿ tée ní xóo cáhāⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tūtú-gá.

⁶ Te cue tée xica cuu ndíhi-gá ní xica-güedé cuáhāⁿ-güedé, te ní quide-güedé nācuáa ní xāhāⁿ-gá xii-güedé cada-güedé. ⁷ Te ní ndexio-güedé ndécá-güedé ñⁿ búrru díhí ndíhi déhe-di, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sātá-güedé, te dātñúni cuásáá Jēsús sātá ñⁿ-di ní ngódó ñaha-gá xii-di.

⁸ Te ío cuhé ñáyi ta sácáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáhāⁿ-gá cuendá núú dóo-yu-án yāha-gá ndíhi quiti yódo-gá. Te davá-yu xēhndé-yu

ndaha yūtnu ñuú tá sácáⁿ-yu cuáhāⁿ. ⁹ Te nchaa ñáyi yódonuu núú-gá ndíhi nchaa ñáyi nchícúⁿ ndāa sātá-gá ní ngüita-yu ñíhi cáhāⁿ-yu, te cächí-yu:

—¡Ío cāhnu cuu Yáá cúu ñaní tnáhá ndí Dáví! ¡Te Yá Ndióxi ío na chīndee ñaha-gá chí cū-gá Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi quide núú-gá! ¡Te ndéé nchaa sá ío andi na cächí-xi sá ío cāhnu cuu-gá! —duha cächí-yu.

¹⁰ Te òré cuánguihu Jēsús ñuú Jerusálén, te nchaa ñáyi ñuú-án ní ngüita-yu xicuáa-yu, te davá-yu ní ngüita-yu xitnāhá-yu:

—¿Yoo cūu tée-án? —cächí-yu xitnāhá-yu.

¹¹ Te davá-yu xitnāhá-yu:

—Tée-án cúu-dé Jēsús tée cáhāⁿ tnúhu Yá Ndióxi, te cūu-dé tée ñuú Nazàrēt ñuú yíndèhu distritú Galileá —cächí-yu xitnāhá-yu.

Jēsús ñā túú tnāhá iní-gá nācuáa xíquide ñáyi xití veñúhu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Te Jēsús cuánguihu-gá xití veñúhu cāhnu sá ío cūnuu, te xití veñúhu-án xīndecu ñáyi quide ndáhú nādícó-yu, ndíhi ñáyi xisaaⁿ, te nchaa-yu ní queñuhu ñaha Jēsús xii-yu quehé, te ní dānduá-gá mēsá nchaa ñáyi dāma díhúⁿ, ndíhi nchaa xilé sácóo nchíhi ñáyi dico lómá xīndecu xití veñúhu-án. ¹³ Te ní xāhāⁿ-gá xii-yu:

—Núú tūtú Yá Ndióxi cáhāⁿ-xi nācuáa ní cáhāⁿ-gá, te ní cächí-gá: “Vehe-í cúu-xi núú cáhāⁿ ndíhi ñaha ñáyi xii-í”, duha ní cáhāⁿ-gá cächí-xi núú tūtú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vehe-gá vehe ñadúhú —cächí-gá xāhāⁿ-gá xii-yu.

¹⁴ Te xíáⁿ ndécú Jēsús ní quexio cue tée cuáá ndíhi cue tée yacua, te ní quide tātna ñaha-gá xii-güedé te ní ndúha-güedé. ¹⁵ Te cue dútú cūnuu ndíhi cue tée dācuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés ní xini-güedé ní quide Jēsús sá vā yóo tnāhí ndācu cada, te ndédóho tucu-güedé níhi xicáhāⁿ cue landú xití veñúhu cāhnu sá ío cūnuu-án, te cächí-güexi: “Ío cāhnu cuu Yáá cúu ñaní tnāhá ndí Dáví”, cächí-güexi. Te ní cudéén-güedé, ¹⁶ te ní xāhāⁿ-güedé xii Jēsús:

—¿Ndédóho-n nācuáa cáhāⁿ cue landú-án ñā? —cächí-güedé xāhāⁿ-güedé xii-gá.

Te Jēsús ní xāhāⁿ-gá xii-güedé:

—Ndédóho-í, te nchòhó náá ñā túú dācuaha-ndo núú tūtú Yá Ndióxi núú cáhāⁿ-xi cuendá cue landú-án, te duha cächí-xi:

Yòhó ní quide-n sá cué landú vitna sàdi, ndíhi cue dava-gá landú,

chiñuhu ñaha-güexi xii-n nācuáa tàú-xi cundu.

Duha cächí-xi núú tūtú-gá —cächí-gá xāhāⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te xiáⁿ ní dándò ñaha Jèsús xii-güedé, te ní xica-gá cuáhán-gá ñuú Bètaniá, yàcáⁿ ní xíndecu-gá niú-án.

Jèsús xáhaⁿ-gá xii yutnu ngúxí sá vâ cúinⁿ-gá sávidí-xi

(Mr: 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Te nduu tnéé-án nehé-ni cuáhán tucu Jèsús ñuú Jerusalén, te ichi ñuhu-gá ní xihí-gá docó. ¹⁹ Te ní xini-gá ñⁿ yutnu ngúxí nútñⁿ ñⁿ xio yuhu ichi, te ní xica-gá cuáhán ndéhe-gá ñuú ndéé sávidí-xi, dico ñá túú nâ ndéé chi mee-ni ndàha-xi ndéé. Te ní xáhaⁿ-gá xii yutnu ngúxí-án:

—[Vitna te vâ ñⁿ nduu-gá cuuⁿ sávidí-n! — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

Te òré-ni-án ní yichí yutnu ngúxí-án. ²⁰ Te sá dúcáⁿ ní cuu ní xini cue téé xica cuu ndihí Jèsús, te io ní cuñúhu-güedé, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé dácáⁿ io ndihí ní yichí yutnu ngúxí-án-i? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-i xii-ndo sá ñuú nchòhó quindáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi, te vâ caní ñⁿ caní úú iní-ndó, te ñá díú-ní sá ní quide-i-a ní xini-ndó ndácu-ndo cada-ndo, chi ndéé tñdúú-a xocuñí-xi núú ndécú-xi te núú cññaha-ndo sá xócuñí-xi te quihí-xi quée-xi xití lámár. Te diu ducaⁿ càda-xi te núu na quindáá iní-ndó. ²² Te nchaá sá ná cacadá-ndó núú Yá Ndióxi òré càhán ndihí-ndo-gá te taxi-gá te núu sàndáá ndisa iní-ndó sá táxi-gá sá xicáⁿ-ndó núú-gá — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús ndécú ndihí-gá tnúhu ndee iní

(Mr: 11:27-33; Lc: 20:1-8)

²³ Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá io cùnnu danehé-gá ñáiyu, te xiáⁿ ndécú-gá ní quexio cue dútu cùnnu ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáiyu isráèl, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuiniⁿ-ndí cächí tnúhu-n xii-ndí nása nduu tnúhu ndee iní ndécú ndihí-n núu quide-n nándi sá quidé-n, ¿te yoo ducaⁿ ní taxi tnúhu ndee iní-án xii-n-i? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-i cuiniⁿ-í cacadáⁿ tnúhu-í ñⁿ sá cacadáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te núu na cächí tnúhu-ndo te cächí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í. ²⁵ Te chí cächí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ní dácúandute ndí Juáá ñáiyu, ¿Yá Ndióxi ñⁿ cué téé ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí?, te chí cächí tnúhu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní ngúíta-güedé xitnáha-güedé:

—¿Nása cññaha-o? Chì núu na cññaha-o sá Yá Ndióxi ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juáá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñá túú ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndí vâi?””, quesaha-dé. ²⁶ Te núu na cññaha-o sá cué ñáiyu ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí ñá, te cudééⁿ ñáiyu núú-ó, chí nchaá-yu cächí-yu sá Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá xii ndí sá càháⁿ ndí tnúhu-gá núú ñáiyu —cächí-güedé xitnáha-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xiniⁿ-ndí yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dácúandute ndí Juáá ñáiyu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ní yúhú vâ cächí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá ñⁿ téé ndihí úú déhe-dé

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na caní-í ñⁿ cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnúni-ndó tnúhu càháⁿ-í. ñⁿ téé ndécú úú déhe-dé, te ní xáhaⁿ-dè xii déhe-dé té sacuéhé-gá: “Yòhó déhe-í, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n núu vâ cundée iní-n cuánundaha ñaha-n xii-í cada chiúⁿ-o núú ní xitu-í yoho yàha stilé”, cächí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁹ Te ní xáhaⁿ déhe-dé xii-dé: “Vá quihíⁿ-í cada chiúⁿ-í núú chiúⁿ-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dè xii tâtá-dé. Dico cuéé ní nacani iní-dé te ní sáháⁿ-dè ní quide chiúⁿ-dè núú chiúⁿ tâtá-dé. ³⁰ Te téé-án ní sáháⁿ tucu-dé ní xáhaⁿ-dè xii déhe-dé té lñhi-gá núu vâ cundée iní-dé cuánundaha ñaha-dé, te ní xáhaⁿ déhe-dé-án xii-dé: “Cuu cuánundaha ñaha-í xii-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dè. Dico ñá túú ní sáháⁿ-dè cada chiúⁿ-dè. ³¹ Te vitna chí càháⁿ núu ndédacáa cue téé úú-án ní quide-güedé sá cuiniⁿ tâtá-güedé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Tée cùu sacuéhé-gá, téé ní càháⁿ ndihí-dé díhna —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-i xii-ndo sá nchaá cué téé cuíhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuendá impuéstú, ndihí cue ñáiyu díhí xíndecu ichi díí iní yáchí-gá ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii cue téé-án ndihí cue ñáiyu díhí-á ní dácúúxí nchòhó. ³² Chì ndí Juáá téé ní xóo dácúandute ñaha xii ñáiyu ní càháⁿ ndí nàcuáa cadá-yu cundecú-yu, dico nchòhó chí ñá túú cuiniⁿ-ndó quindáá iní-ndó nàcuáa ní càháⁿ ndí, dico cue téé cuíhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuendá impuéstú, ndihí cue ñáiyu díhí xíndecu ichi díí iní, chí sàndáá iní-güedé ndihí-yu tnúhu ní càháⁿ ndí. Te nchòhó cuéí ndéhe-ndo sá sàndáá iní cue ñáiyu-án nchaá tnúhu ní

cáháⁿ ndí, dico ñá túú cuíní-ndó ndíxi cuéchi iní-ndó cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo cuendá tñi-ndo tñuhu ní cáháⁿ ndí —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá cue tée cuihna iní-xi

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Te xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Cundedóho-ndo na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó cuendá tecú tñúni-ndó tñuhu cáháⁿ-í. ñiⁿ tée ní nacúxi-dé mee-ni yoho yaha stilé núú ñúhú-dé, te ní chidoco-dé cuendá sá vǎ cúú dǎnú, te ní cadúha-dé núú quíhí-dé ndéhé yoho yaha stilé-áⁿ òré ná cúú, te ní cadúha-dé ñiⁿ xito dúcú núú cáundódo cue tée coto nchaa yoho yaha stilé-áⁿ.

Te ní sǎá ñiⁿ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dé te ní dándóo ndaha-dé sá ní xitu-dé-áⁿ xii ñiⁿ úú cue tée xini tǎhá ndíhí-dé cuendá cada chiúⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúú te cuu cuendá dava-güedé, te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ³⁴ Te sǎtǎ ní sǎá nduu ní cuu ndéhé nchaa yoho yaha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dé xii ñiⁿ úú cue tée xinu cuechi núú-dé: “Chí cuáháⁿ cácaⁿ-ndó sá cúú cuendá-í núú cue tée ní dándóo ndáha-í nchaa yoho yaha stilé sá ní xitu-íⁿ, cáchi-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé. ³⁵ Te cue tée ní dándóo ndaha-dé nchaa yoho yaha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ ní tñi-güedé cue tée xinu cuechi núú-dé-áⁿ, te ñiⁿ-dé ní caní-güedé, te ñiⁿ-dé ní sahni ñaha-güedé, te ingá-dé ní sǎñaha-güedé yúú. ³⁶ Te tée ní xitu yoho yaha stilé-áⁿ ní tendaha-dé titní-gá tucu cue tée xinu cuechi núú-dé cuáháⁿ-güedé cuángacáⁿ-güedé sá cúú cuendá-dé núú cué tée ní dándóo ndaha-dé sá ní xitu-dé-áⁿ, dico ñiⁿ-ni ducaⁿ ní quide ñaha cué tée-áⁿ xii cue tée xinu cuechi núú-dé-áⁿ.

³⁷ Te tée cúu xitohó nchaa yoho yaha stilé-áⁿ ní sani iní-dé: “Váha-gá núu tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chí òré quini ñáhá-güedé xii-dé te canehe-güedé sá yíñúhu núú-dé”, duha ní sani iní-dé. Te ní tendaha-dé déhe-dé cuánuhú-dé. ³⁸ Dico òré ní xini cue tée quide chiúⁿ-áⁿ déhe tée cúu xitohó nchaa yoho yaha stilé-áⁿ, te ní xitnáha-güedé: “Tée-áⁿ tée véxi nduu táhu ñuhu-a ndíhí nchaa sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o nduu táhú-ó sǎ ndúú táhú-dé”, cáchi-güedé xitnáha-güedé. ³⁹ Te ní tñi-güedé tée-áⁿ te ndéca ñaha-güedé cuáháⁿ ñiⁿ xio yuhu ñuhu-áⁿ, te ní sahni ñaha-güedé xii-dé —duha cuáháⁿ cuendú ní caní Jesús núú-güedé.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—¿Te nchóhó sa cutnuni iní-ndó nása cada ñaha xitohó ñuhu-áⁿ xii cue tée-áⁿ ñá? — cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴¹ Te cue tée-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Tée cúu xitohó ñuhu-áⁿ núhú-dé, te vǎ cundáhu iní-dé cue tée cuihna iní-xi-áⁿ chí cahni ñaha-dé xii-güedé, te dándóo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue tée cutnuni iní-dé cada ndáá cuendá ndí tnahá cúúⁿ ndéhé nchaa yoho yaha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ te cuáñaha-güedé xii-dé sá cúú cuendá-dé — cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴² Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchóhó, náa ñá túú dácuaha-ndo núú tütú Yá Ndióxi núú cáchi-xi: Yúú sǎ ní dáquée tihú cue tée dácaa vehe, ní cuu-xi yúú cúnú vitna.

Chi mee Dütú Ndióxi ducaⁿ ní cáchi-gá cundu, te cuu-xi ñiⁿ sǎ ío cúnúhu-o vitna.

Duha cáchi-xi núú tütú-gá. ⁴³ Te duha cáháⁿ-í chí Yá Ndióxi cada-gá te vǎ ñihí-ndó tñuhu ndee iní cundecu ndíhí-ndo cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo, chí tñuhu ndee iní-áⁿ cundecu ndíhí cue ñáyiú cada ndáá cuendá ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ⁴⁴ Te yúú sǎ cúnú-áⁿ cúú-xi yúhú, te nchaa ñáyiú ñá túú tñi tñi tñi-áⁿ cúú-yu dǎtná ñiⁿ ñáyiú ndúá núú yúú-áⁿ te tñáhnú duúⁿ-yu, ádi núu na táú ñáhá-xi xii-yu, te dacáchi duuⁿ ñaha-xi —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Te sǎ dúcǎⁿ nduu cuendú ní caní Jesús te cue tée cúu dütú cúnú-áⁿ, ndíhí cue tée cúu fariséú ní cutnuni iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ⁴⁶ Te ní cuíní-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá òré-áⁿ dico ñá túú ní cüyí-güedé, chí ní yúhú-güedé cue ñáyiú, chí ní cutnuni iní-yu sǎ cúú-gá ñiⁿ tée cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi.

22

Cuendá ñiⁿ vico tñándaha

¹ Te Jesús ní ngúta tucu-gá caní-gá ingá cuendú núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

² —Na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó cuendá tecú tñúni-ndó nácuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú. ñiⁿ tée yindaha ñaha xii ñáyiú ní quide-dé ñiⁿ vico ní dǎtnándaha-dé déhe ducuⁿ-dé. ³ Te ní tendaha-dé cue tée xinu cuechi núú-dé cuáháⁿ-güedé cuángana-güedé cue ñáyiú sa ní cáháⁿ-dé cuhuⁿ vico, dico ñáyiú-áⁿ ñá túú ní cuíní-yu quíhíⁿ-yu. ⁴ Te ní xáhaⁿ tucu-dé xii dava-gá cue tée xinu cuechi núú-dé: “Quíhíⁿ-ndó cúnúha-ndo xii cue ñáyiú sa ní cáháⁿ-í cuhuⁿ vico sǎ sǎ ní quide túha-í sá cáxi-yu, te sa ní sahni-í ndicutu ndíhí nchaa dava-gá quiti ní dǎnúcuíhu-í, te nchaa sa ní quide túha-í, te na quíxi-yu cuhúⁿ-yu vico cáchi-í cúnúha-ndo”, cáchi-dé xáhaⁿ-dé xii cue tée xinu cuechi núú-dé-áⁿ. ⁵ Dico ní ñiⁿ ñáyiú ní cáháⁿ-dé-áⁿ ñá túú ní cuíní-yu quíhíⁿ-yu cuhúⁿ-yu vico. Chí ñiⁿ-yu ní sǎháⁿ-yu ní quide chiúⁿ-yu núú ñúhú-yu, te ingá-yu ní sǎháⁿ-yu ní nadíco-yu núu nándí cúu ndáhu

quidé-yu. ⁶ Te dava-gá-yu ní tñí-yu dava cue téé xínu cuechi núú téé quide vico-án, te ní canihá-yu ndéé ní sahní ñahá-yu xii-güedé. ⁷ Te téé yindaha ñaha xii ñáiyu quide vico-án ní cudééⁿ vihi-dé sá dúcáⁿ ní quidé-yu, te ní tendaha-dé cue sandadú-dé ní sáháⁿ-güedé ní sahní-güedé cue ñáiyu ducaⁿ ní quide-án, te ní sahmí-güedé nchaa vehe cää ñúu-yu. ⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-dé xii dava-gá cue téé xínu cuechi núú-dé: “Nchaa sa ndécú túha, te cue ñáiyu ní cáháⁿ-í cuhuⁿ vico-a ní cùu ñá túú-gá tau-yu sá cùhúⁿ-yu. ⁹ Te chí cuaháⁿ ndéni ní cuu te cáháⁿ-ndó nchaa ñáiyu na nanihi-ndó ichi na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico-aⁿ, cáchi-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé. ¹⁰ Te cue téé xínu cuechi-án ní quee-güedé cuaháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé nchaa ñáiyu ní nanihi-güedé ichi, te cuéi ñáiyu váha iní-xi, te cuéi ñáiyu cuihna iní-xi, te ní chítú-yu núú cúú vico-án.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te téé yindaha ñáiyu quide vico-án ní quíhu-dé xití vehe ní xindéhé-dé cue ñáiyu ñuhu vico-án, te ní xini-dé ñⁿ téé ñutnahá tnuú-yu te ñá túú cää dóó-dé dátá cää dóó ñíhú cué ñáiyu ñuhu vico-án. ¹² Te ní xáhaⁿ-dé xii téé-án: “¿Táta, nása ní cuu cuanguihu-ó iha, te ñá túú cää dóó-n dátá cää dóó ñíhú cué ñáiyu ñuhu vico tñandaha-i?” cáchi-dé xáhaⁿ-dé xii téé-án. Dico téé-án ñá túú ní ñíhi-dé tñuhu cáháⁿ-dé. ¹³ Te téé yindaha ñáiyu quide vico-án ní xáhaⁿ-dé xii cue ñáiyu xínu cuechi núú mèsá: “Chí tñí téé-án te dacütü-ndo-dé, te queñuhu-ndo-dé ná quíhiⁿ-dé cundecu-dé ñⁿ xichi núú néé núú ío ndoho-dé, te yacáⁿ ío ndáhyú-dé te dicó rúhñú-ná cuu núhu-dé sá sátú iní-dé sá ndóhó-dé”, cáchi-dé xáhaⁿ-dé xii cue ñáiyu xínu cuechi núú mèsá-án. ¹⁴ Te duha ndúu cuendú cáháⁿ-í chí ío cuéhé ñáiyu cáháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-yu, dico sacú-ni-yu nduu táhú-yu cundecú-yu ndíhi-gá—cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá impuestú

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Te cue téé cùu fariséu ní sáháⁿ-güedé ñⁿ xichi ní ndatnúhu-güedé nacuáa cada-güedé daticánuu-güedé Jesús núú tñuhu cáháⁿ-gá cuendá ducaⁿ ñíhi-güedé nacuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. ¹⁶ Te ní tendaha-güedé ñⁿ cùu cue téé cündíhi-güedé, ndíhi cue téé cündíhi té Hèrodés cuaháⁿ-güedé núú ndécú Jesús. Te òré ní quexio-güedé núú ndécú-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ñíhi-ndí tñuhu sá ío ndáá cáháⁿ-n, te cáháⁿ ndáá-n nacuáa cáháⁿ Yá Ndióxi cundecu-o ñuyú-a, te cuéi ndéda-ni cää ñáiyu ñⁿ-ni cáháⁿ-n ndíhi-yu chí ñá túú quide cuendá-n cuéi ná ñáiyu cùu-yu. ¹⁷ Te cáchi tñuhu xii-ndí, núú váha-ni quide-ndí

sá cháhu-ndí té Cèsár téé ío cùnuu cuendá impuestú áⁿ ñáhá—cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Dico Jesús ní cutnúni iní-gá sá xító ndéé ñáhá-güedé xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gá xii-güedé: —Nchòhó cue téé dandahú mée-xí sá quidé ndáa te ñá ndáa sá quidé ndáa-ndó, ¿ná cuendá xító ndéé ñáhá-ndó xii-i? ¹⁹ Chí dánèhé ñáhá xii-í ñⁿ díhúⁿ sá cháhu-ndo cuendá impuestú núú nása cää—cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ñⁿ díhúⁿ sá nání dènaríu. ²⁰ Te òré ní xini-gá díhúⁿ-án te ní xicáⁿ tñuhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Chí cáchi tñuhu yoo núu-xi ndéé ndíhi yoo díu-xi ndéé—cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú té Cèsár ndéé ndíhi díu-dé—cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nacuáha té Cèsár sá cúu cuendá-dé, te sá cúu cuendá mée Yá Ndióxi te xíáⁿ nacuáha-ndo-gá—cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te cue téé-án ío ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te ní natnii-güedé ichi cuánuhú-güedé.

Cuendá cue ñáiyu ndoto

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Te díu-ni nduu-án ní quexio ñⁿ úú cue téé cùu saducéu núú ndécú Jesús. Te cue téé-án ñá túú sandáa iní-güedé sá ndótó cué ñáiyu ní xíhi, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

²⁴ —Mèstrú, ndíi Moisés ní cáchi ndíi sá núu ñⁿ téé ndécú ñadíhi-xi cuú-dé te quendóo ñadíhi-dé, te núu ñá túú déhe-dé ní xóo ndíhi-aⁿ te téé cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quée-áⁿ cuendá coo déhe-dé ndíhi-aⁿ cuendá ñaní-dé téé ní xíhi-án. ²⁵ Te ñúu-ndí-a ní xíndecu úsá tñahá cue téé mee-ni ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní ñíhi ñadíhi-dé te ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chí ní xíhi-dé, te ní ñⁿ déhe-dé ñá túú ní xóo ndíhi ñadíhi-dé-án. Te téé cùu uú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quée-án. ²⁶ Dico ní xíhi tucu-dé, te ní ñⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní xóo ndíhi ñaha-án, te díu-ni ducaⁿ ní yáha téé cùu uní, te ní xínu ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-án dico díu-ni ducaⁿ ní xíhi-güedé. ²⁷ Te ndéé núú ní ndíhi-ná te ní xíhi tñahá ñadíhi-án. ²⁸ Te na sáa nduu ndòto-güedé ndíhi ñaha-án, ¿te ndédacaa-güedé ñadíhi-güedé cuu-a-i? Chí ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ—cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tñuhu cáháⁿ-ndó, chí ñá túú xini-ndó nacuáa cáháⁿ Yá Ndióxi núú tütú-gá, te ní ñá túú cutnúni iní-ndó sá

diú-gã ndácú-gã quidé-gã nchaandi túhú sá váha. ³⁰ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã òré ná sãá nduu ndòto nchaa ñáiyu ní xihí, te dàvã-áⁿ vã yõo-gã dasaⁿ dèhe yoco-xi chí vã yõo-gã candeca tnàha, chí cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndióxi. ³¹ ¿Te náa ñá túú quide cuendá-ndó nàcuáa càháⁿ Yã Ndióxi núú tútú-gã núú càháⁿ-gã cuendá cue ñáiyu ní xihí-áⁿ? Te duha cächí-gã: ³² “Yúhú cùu-í Ndióxi té Àbrahám, ndihí té Isàác, ndihí té Jácób”, duha cächí-gã núú tútú-gã. Te cue té-áⁿ chí cuèí ní xihí-güedé núú ñuyúú-a, dico sá cùu-xi Yã Ndióxi chí ndècu vívú-ni-güedé. Chí diu-gã cùu-gã Ndióxi mee-ni cuè ñáiyu xíndecu vívú, te ñá túú cùu-gã Ndióxi cue ñáiyu ñá túú ndècu vívú—cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gã ní xii-gã cue té-áⁿ, te ío ní cuñúhu nchaa ñáiyu cuendá sá ío váha ndùu tnúhu ní càháⁿ-gã.

Tnúhu sá ïo-gã cúnúu
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Te cue té-áⁿ cùu fariséu ní xini-güedé ní sadí Jèsús yuhu cue té-áⁿ cùu saducéu, chí ñá túú ní ñihí-gã-güedé tnúhu cùñaha-güedé xii-gã, te cue té-áⁿ cùu fariséu-áⁿ ní nat-acá-güedé te cuáhã-güedé núú ndécú Jèsús. ³⁵ Te ñⁿ té-áⁿ cùu fariséu-áⁿ ío váha cùnuni iní-dé nàcuáa ndùu nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndí Moisés te xito ndeé-dé Jèsús, te xãhaⁿ-dè xii-gã:

³⁶ —Mèstrú, cächí tnúhu ndèdacàa tnúhu sá ní chidó tnúni ndí Moisés ío-gã cúnúu cada-o—cächí-dé xãhaⁿ-dè xii-gã.

³⁷ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Duha càháⁿ tnúhu sá ïo-gã cúnúu: “Cuu iní-ndó Dùtú Ndióxi Yáa cùu Ndióxi-ndó ní yuhu ní iní-ndó, te caní iní-ndó càdu-ndo dàtná cuini méé-gã, te mee-ni tnúhu váha caní iní-ndó nàcuáa cuu víi cuu váha-ndo núú-gã”, ³⁸ duha càháⁿ tnúhu sá ïo-gã cúnúu. ³⁹ Te duha càháⁿ tucu ingá tnúhu cùu úú sá ío cúnúu, te sa yatni ñⁿ-ni cùu-xi ndihí tnúhu díhna nuu, te cächí-xi: “Cuu iní-ndó tnàha ñáiyu-ndo dàtná cùu iní-ndó mee-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu úú-áⁿ. ⁴⁰ Te cuendá úú tnúhu-a ní cáá nchaa tnúhu ní càháⁿ ndí Moisés nàcuáa cada ñáiyu, te diu-ni cuendá úú tnúhu-a ní cáá tnúhu ní càháⁿ nchaa cue té-áⁿ ní xóo càháⁿ tnúhu Yã Ndióxi ndéé sanaha—cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Yoo cùu Xítóhó Jesucristú
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Te ndècu ducaⁿ-ni cue té-áⁿ cùu fariséu núú ndécú Jèsús. ⁴² Te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-güedé, te xãhaⁿ-gã:

—Cuini-í cächí tnúhu-ndo yòo déhe-xi cùu Cristú Yáa tendaha Yã Ndióxi quixi ñuyúú-a—cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xãhaⁿ-güedé xii-gã:

—Déhe ndí Dàvíí cùu Yáa-áⁿ—cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

⁴³ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te náa cächí-tu-ndo sã dèhe ndí Dàvíí cùu Cristú Yáa tendaha Yã Ndióxi quixi ñuyúú-a, te mee ndí Dàvíí-áⁿ ní dácáhu ñí ñáhá Espiritú Yã Ndióxi xii ndí, te ní cächí ndí sá Cristú Yáa tendaha Yã Ndióxi quixi ñuyúú-a cùu-gã Xítóhó ndí? Te duha ní cächí ndí:

⁴⁴ Dùtú Ndióxi ní xãhaⁿ-gã xii Yáa cùu Xítóhó-í:

“Ngóo xio cùha-í, te yúhú cada-í te nchaa sá cùu úhú ñí ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñúhu núú-n.”

Duha ní xãhaⁿ Dùtú Ndióxi xii Yáa cùu Xítóhó-í, cächí ndí. ⁴⁵ ¿Te náa cùu Cristú dèhe ndí Dàvíí, te mee ndí ní cächí ndí sá cùu-gã Xítóhó ndí? —cächí Jèsús xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁶ Te ní ñⁿ-güedé ñá túú-gã ní ñihí-güedé tnúhu cùñaha-güedé xii-gã. Te ndéé nduu-áⁿ ñá túú-gã ní cùyíi-güedé ná tnúhu cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gã.

23

Jèsús càháⁿ-gã cuendá cue té-áⁿ cùu fariséu ndihí cuendá cue té-áⁿ dácuaa ñaha xii ñáiyu
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Te Jèsús ní càháⁿ ndodo-gã núú nchaa ñáiyu, ndihí núú cuè té-áⁿ xica cuu ndihí-gã, te xãhaⁿ-gã:

² —Cue té-áⁿ dácuaa ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndí Moisés, ndihí cue té-áⁿ cùu fariséu ndécú ndihí-güedé tnúhu ndee ñí càháⁿ-güedé nchaa tnúhu sá ní chidó tnúni ndí Moisés-áⁿ. ³ Te cada-ndo nàcuáa dānehé ñáhã-güedé xii-ndo, dico vá cadã-ndó dàtná xiquide-güedé, chí tucu ndùu tnúhu càháⁿ-güedé, te tucu quide-güedé. ⁴ Te quide-güedé dàtná quidé ñáiyu dācuído ñⁿ tnaha ñáiyu-xi ñⁿ sá ío véé, te mēé-yu ní lùha ñá túú cuini-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sātñahã-xi cùu-güedé chí dānehé ñáhã-güedé xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico mee-güedé chí ní lùha ñá túú cuini-güedé cada-güedé nàcuáa dānehé ñáhã-güedé xii-ndo. ⁵ Te mee-ni ndūcu-güedé nàcuáa quide-güedé cuendá quini ñáiyu sá ío cùu cahnu-güedé. Te ndéé xindá sá ndéé ñⁿ úú tnúhu Yã Ndióxi tneé-güedé ndihí ndaha-güedé, te tnàhá iní-güedé sá ío-gã cunduu quèhéⁿ xindá-áⁿ dācúúxi xindá dāva-gã ñáiyu. Te tnàhá tucu iní-güedé sá ío-gã cunduu nāni núú dōó sácuihnu-güedé dācúúxi dōó sácuihnu dāva-gã-yu. ⁶ Te ndi tnahã òré sácōo vico, òré quihu-güedé mēsá caxi-güedé te ío-gã cūdii iní-güedé cunucōo-güedé núú xilé núú sácōo cue té-áⁿ cūnuu-gã, te diu-ni ducaⁿ quide tucu-güedé cuèí xití veñúhu. ⁷ Te nchaa núú xicá cùu-güedé cuini-güedé sá ndihí tnúhu

yíñùhu cáháⁿ ndihi ñaha ñáiyu xii-güedé, te cuini tucu-güedé sá cūñáhá-yu xii-güedé mèstrú.

⁸ 'Dico nchòhó vá cūñaha-ndo xii ñáiyu sá cūñáhá-yu mèstrú xii-ndo, chi nchòhó ñⁿ-ni cūu-ndo ndecu-ndo, chi ducaⁿ ñⁿdii-ni yúhú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a cūu-í Mèstrú ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo. ⁹ Te ñⁿdii-ni Dútú Ndióxi Yáá ndécú andiu cuu-gá Tátá-ndó, núu xiáⁿ vá cáháⁿ-ndó sá dāva cue tée ñuyú-a cūu-güedé tátá-ndó. ¹⁰ Te ni vá cáni iní-ndó càda-ndo nacuáa cáháⁿ ñáiyu sá cūnūu-ndo, chi ñⁿdii-ni yúhú Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a cūnūu-í. ¹¹ Te ñáiyu io-gá cūnūu ndecu ndihi-ndo, ñáiyu-áⁿ cūu-yu ñáiyu xīnu cuéchi núu-ndó. ¹² Te nchaa ñáiyu quide cahnu mee-xi ñáiyu-áⁿ vá cūu-yu ñáiyu cūnuu, te nchaa ñáiyu ñá túú quide cahnu mee-xi ñáiyu-áⁿ cūnūu-yu.

¹³ 'Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue tée cūu fariséu, cūu-ndo cue tée io dāndahú mée-xi sá quidé ndāá te ñá ndāá sá quidé ndāá-ndó, te ndāhú ní cuu-ndo chi sādí-ndó ichi ñáiyu ñá dāñá-ndó ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, te ni mée-ndo ñá túú quide-ndo nacuáa ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo, te ni dāva-gá cue ñáiyu cuini sá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu ñá dāñá-ndó.

¹⁴ 'Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue tée cūu fariséu, cūu-ndó cué tée io dāndahú mée-xi sá quidé ndāá te ñá ndāá sá quidé ndāá-ndó, te ndāhú ní cuu-ndo chi quēndē-ndó vèhe cue ñáiyu quēé, te io naha cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi cuendá cuini-ndó sá vá yōo cutnūni iní-xi nācuáa quide-ndo. Te sá dūcáⁿ quide-ndo te io-gá ndoho-ndo núu úhú núu ndāhú dācúxí dāva-gá ñáiyu.

¹⁵ 'Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue tée cūu fariséu, cūu-ndó cué tée io dāndahú mée-xi sá quidé ndāá te ñá ndāá sá quidé ndāá-ndó, te ndāhú ní cuu-ndo chi sāhni iní-ndó cuáháⁿ-ndó ndēni ní cuu dācāháⁿ-ndó ñáiyu cuendá cuini-ndó tñi-yu ichi ndēcu-ndo. Te òré ná xīnu iní-yu tñi-yu ichi ndēcu-ndo-áⁿ te uuⁿ-gá cuíta nīhū-yu dācúxí mēe-ndo.

¹⁶ 'Te nchòhó cūu-ndó dàtná cue ñáiyu cuāá, chi ñá cūtnūni iní-ndó nācuáa canu ichi-ndo ñáiyu, te ndāhú ní cuu-ndo chi cāchí-ndó: "Hⁿ ñáiyu na càcunehe veñúhu càhnu sá io cūnuu òré cuini-yu cutnūni iní tnàha ñáiyu-yu sá ndāá cadá-yu ñⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te vá cūu cuéchi xii-yu cuéi vá cadá-yu. Dico núu na càcu nehé-yu díhúⁿ cuāáⁿ yíhi xití veñúhu-áⁿ te cuu cuéchi xii-yu

te núu vá cadá-yu sá ní cāchí-yu cadá-yu", duha cāchí-ndó.

¹⁷ 'Nchòhó cūu-ndó cué tée io ñi díqui-xi, te cūu-ndo datná cue ñáiyu cuāá chi ñá tēcú tnūni-ndó! Te vá cāchí-ndó sá io-gá cūnūu díhúⁿ cuāáⁿ dācúxí veñúhu, chi diu cuendá veñúhu-áⁿ ñⁿ cuu í díhúⁿ cuāáⁿ-áⁿ. ¹⁸ Te cāchí tucu-ndo: "Hⁿ ñáiyu na càcunehe xito núu sácódó sá ndúú tǎhú Yá Ndióxi òré cuini-yu cutnūni iní tnàha ñáiyu-yu sá ndāá cadá-yu ñⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te vá cūu cuéchi xii-yu cuéi vá cadá-yu, dico núu na càcu nehé-yu sá ndúú tǎhú Yá Ndióxi yódó núu xito-áⁿ te cuu cuéchi xii-yu te núu vá cadá-yu sá ní sani iní-yu cadá-yu", duha cāchí-ndó. ¹⁹ 'Te cūu-ndo cue tée io ñi díqui-xi, te cūu-ndo datná cue ñáiyu cuāá chi ñá tēcú tnūni-ndó! Te vá cáni iní-ndó sá io-gá nándihi sá ndúú tǎhú Yá Ndióxi sácódó núu xito núu sácódó tnáhi sá ndúú tǎhú-gá-áⁿ dācúxí mēe xito-áⁿ. ²⁰ Chi nchaa ñáiyu ducaⁿ càcunehe xito-áⁿ, te tnàhá-ñi sá yódó núu-xi càcu nehé-yu òré ducaⁿ cáháⁿ-yu. ²¹ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ càcunehe veñúhu càhnu sá io cūnuu te ñá díú mēe-ni veñúhu càcu nehé-yu òré ducaⁿ cáháⁿ-yu, chi tnàhá-ni Yá Ndióxi Yáá cūu cuendá veñúhu-áⁿ cácu nehé-yu òré ducaⁿ cáháⁿ-yu. ²² Te nchaa ñáiyu càcunehe andiu cuendá cutnūni iní tnàha ñáiyu-yu sá ndāá cadá-yu ñⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te ñá díú mēe-ni andiu cacu nehé-yu chi tnàhá-ni núu núcóo Yá Ndióxi táxi tnūni-gá cácu nehé-yu òré ducaⁿ cáháⁿ-yu, te tnàhá mēe-gá cácu nehé-yu òré ducaⁿ cáháⁿ-yu.

²³ 'Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue tée cūu fariséu, cūu-ndó cué tée io dāndahú mée-xi sá quidé ndāá te ñá ndāá sá quidé ndāá-ndó. Te cuéi núu úxi xichi yúcu mēntá nhí-ndó, te sǎñaha-ndo ñⁿ xichi xii Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ quide-ndo yúcu nání anís, ndihi yúcu nání cōminú, dico ndāhú ní cuu-ndo chi ñá túú quide cuendá-ndó nācuáa cáháⁿ nchaa tnúhu sá io-gá cūnūu sanu ichi ñaha xii-ndo, te tnúhu-áⁿ cāchí-xi sá io xini ñihu-xi cada ndāá-ndó cūndecu-ndo, te cundāhú iní-ndó cué tnaha ñáiyu-ndo, te quindāá iní-ndó Yá Ndióxi, te cada-ndo nchaa nācuáa ndūu tnúhu cáháⁿ-ndó, te nchaa tnúhu-áⁿ cūu-xi tnúhu sá io cūnuu xini ñihu-xi cada-ndo nācuáa cáháⁿ-xi, dico vá dāñá ndēe-ndó càda-ndo nchaa dāva-gá nācuáa cáháⁿ tnúhu sá sání ichi ñaha xii-ndo. ²⁴ 'Te nchòhó cūu-ndó dàtná cue ñáiyu cuāá, chi ñá túú cutnūni iní-ndó nācuáa canu ichi-ndo ñáiyu, chi quide cuendá-ndó mēe-ni nchaa tnúhu sá ñá túú io cūnuu, dico nchaa tnúhu sá io-gá cūnūu xini ñihu-xi cada cuendá-ndó ñá túú quide cuendá-ndó!

²⁵ "Te nchòhò cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, ndíhi nchòhò cue tée cùu fariséu, cùu-ndo cue tée ío dándahú mée-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndo. Te ndáhú ní cuu-ndo chí cùu-ndo datná cue ñáyi nàquete sáta-ni tásá" ndíhi sáta-ni cóhò te xití-xi cànhe caduha-ni. Te duca" sátnahá-xi cùu-ndo chí mee-ni sá ndécú ndíhi tnahá ñáyi-ndo ñúhu iní-ndó, te nándi dándahú-ndó-yu te quehe"-ndo sá ndécú ndíhi-yu. ²⁶ Te nchòhò cue tée cùu fariséu, cùu-ndo datná cue ñáyi cuàá, chí ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndúu sá quidé-ndó. Te ío xini ñúhu-xi sá cáda-ndó nàcuáa nduu ndoo nduu nine iní-ndó cuèndá ndacu-ndo cáda-ndo sá vâha, te xiá" núu chí cáda datná xiquide ñáyi nàquete ndaa xití tásá" ndíhi ndaa xití cóhò.

²⁷ "Te nchòhò cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, ndíhi nchòhò cue tée cùu fariséu, cùu-ndo cue tée ío dándahú mée-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndo. Te ndáhú ní cuu-ndo chí cùu-ndo datná núu yíndúxi ndíhi núu ní cuáha vii te ní nacáhyú sá cuixi", dico xití yaú-á" chí cànhe caduha chí mee-ni yiqui ndíhi ñúhu. ²⁸ Te duca" sátnahá-xi cùu-ndo chí sànuu sá cùu-ndó cuè tée vâha dío iní-ndó chí mee-ni sá cuèhe sá dúhá ñúhu, te ío dándahú-ndó mée-ndo sá quidé ndáá-ndo te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndo.

²⁹ "Te nchòhò cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, ndíhi nchòhò cue tée cùu fariséu, cùu-ndó cuè tée ío dándahú mée-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndo. Te ndáhú ní cuu-ndo chí cáduhá-ndo nchaa núu ní nguíndúxi cue tée ní xóo cáhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ío vii quide-ndo nchaa núu sá ní cuáha núu yíndúxi cue ñáyi ní quide vâha ní xíndecu ñuyíú-a. ³⁰ Te cächí-ndó: "Te núu dícó nchoo ní xíndecu-o cùtnahá ní xíndecu cue ñaní tnahá-ó ndéé sanaha, te vâ chítinahá-ó-güedé cahni-o cuè tée ní xóo cáhá" tnúhu Yá Ndióxi dàvá-á" ní cùu", duha cächí-ndó. ³¹ Te sá dúcá" cáhá-ndó, te xiá" cùtnuní sá ñí"-ní cùu-ndo ndíhi cue ñaní tnahá-ndó cuè tée ní xíndecu ndéé sanaha, cue tée ní sahni ñaha xii cue tée ní cáhá" tnúhu Yá Ndióxi dàvá-á". ³² Te núu duca" te chí dáxinu cava chiú" ní tausaha-güedé.

³³ "Te nchòhò cùu-ndó cuè tée ío cuihna iní-xi, chí cùu-ndo datná cóó dèé" Te nchòhò vâ níhi-ndó nàcuáa cada-ndo cácu nihnu-ndo núú ùhú núú ndáhú. ³⁴ Te cuèndá xiá" núu tendaha-í cue tée cáhá" tnúhu Yá Ndióxi quixi núu-ndó, ndíhi

cue tée cùu mestrú danèhé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá, ndíhi cue tée ío vâha cùtnuní iní-xi cuèndá cáhá"-güedé tnúhu-gá núu-ndó. Dico nchòhò chí da cùu ùhú iní-ndó-güedé, chí dava-güedé cahni-ndo-güedé, te dava-güedé cata caa-ndo-güedé núú cùruxi, te dava-güedé cani-ndo-güedé xití veñúhu, te ndi tnahá ñúu ndi tnahá ñúu quíhi"-ndó nánducu-ndo-güedé cuèndá cada ùhú iní-ndó-güedé. ³⁵ Te sá dúcá" ná cáda-ndo, te ndadíquí-ndó cuè tée ní quide ndáá ní xíndecu ní xihí ní sahni ñaha cuè ñaní tnahá-ndó. Te ndéé ndí Abél tée ío vâha ní quide ndáá ní xíndecu ní sahni-güedé ndadíquí-ndó, ndíhi nchaa dava-gá cue tée ní sahni-güedé, ndíhi ndéé ndí Zacariá déhe ndí Beréquias tée ní sahni-güedé ndéé núu ní ndíhi-ná ndadíquí-ndó, te ndí-á" ní sahni-güedé mei tnúu veñúhu càhnu sá ío cùnuu ndíhi xito núu sácódó sá ndúú tãhú Yá Ndióxi, te nchaa cue tée-á" ndadíquí-ndó chí datná tnúhu mee-ndo ní sahni-ndo cuè tée-á", chí diu-ni ñaní tnahá mée-ndo duca" ní sahni ñaha xii-güedé. ³⁶ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa cue tée ní quide ndáá ní xíndecu ní sahni-güedé, nchaa cue tée-á" ndadíquí nchaa ñáyi ndéu vitna — cächí-gá xâha"-gá xii-güedé.

Jèsús cáhá"-gá cuèndá ñáyi núu Jerusálén (Lc. 13:34-35)

³⁷ Te xâha" Jèsús xii ñáyi núu Jerusálén:

—Nchòhò ñáyi núu Jerusálén sahni-ndo cue tée ní tendaha Yá Ndióxi véxi cáhá" tnúhu-gá núu-ndó, te mee-ni ndíhi yúu sáhni-ndó dàva-güedé. "Te yúhu titní xito ní cuini-í coto ñaha-í xii-ndo datná quidé nchúxi xito-güedi déhe-güedi sàquíhi-güedi xití ndíxi"-güedi, dico nchòhò ñá túú ní cuini-ndó, te diu-ni duca" sàni iní-í ndéé vitna! ³⁸ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sáa nduu te ío ndáhú yáha ñúu-ndó, te vâ cùndecu-gá-ndó. ³⁹ Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sá vâ quini ñáhá-gá-ndó xii-í, dico sáa nduu quini ñáhá tucu-ndo, te dàvá-á" cächí-ndó: "Ío càhnu cuu Yaá ní tendaha Dütú Ndióxi véxi", duha cächí-ndó — cächí-gá xâha"-gá xii-yu.

24

Jèsús cächí-gá sá ngóyó veñúhu (Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Te Jèsús ní quee-gá veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te mei òré ní quehe"-gá ichi quíhi"-gá ñí" xichi, te ní sánhe yatni cue tée xica cuu ndíhi-gá diñi-gá, te xâha"-güedé xii-gá:

—Cundehe veñúhu-a ná ío vâha ní sáá — cächí-güedé xâha"-güedé xii-gá.

² Te Jèsús ní xâha"-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá sá ndéhé-ndó-á vitna saá nduu te vá cündüu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chí ní ñⁿ-gá yúú vá códó nchíhi tnaha-xi chí ndíhi ngoyo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cüyatni naa ñuyúú-a

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Te Jësús ní sáá-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá yucu Òlívú, te xiáⁿ ní ngóo-gá te núú núcúo-gá-án ní sáháⁿ cue téé xica cuu ndíhi-gá, te dayuhu ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n ná nduu dúcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu cahnú sá ño cúnúu, ndíhi nándi cùu sá cáda-xí òré sa ta cüyatni nduu quixi tucu-n ñuyúú-a, ndíhi òré sa ta cüyatni naa-xi —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cündecu-ndo cuendá sá vá yóo dandáhu ñáhá xii-ndo. ⁵ Chí ío cuhéhe cue téé coo ñuyúú, te danàni-güedé mée-güedé dàtná nání-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùú-í Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcáⁿ cáháⁿ-güedé te ío vai ñáiyu dandáhu-güedé. ⁶ Te níhi-ndó tnúhu nàá-güedé ndéni ní cuu, dico vá yúhú-ndó chí dacuití sá dúcáⁿ cáda-xi, dico vátá sáá-gá nduu nàa ñuyúú òré ducaⁿ cáda-xi. ⁷ Chí cue téé ñⁿ nacióⁿ nàá-güedé ndíhi cue téé ingá nacióⁿ, te titní ñuú nguíta-güedé nàá-güedé, te titní xichi ñuyúú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyúú quixi cuhéhe, te titní tucu xichi ñuyúú ño níhi tnáa. ⁸ Te nchaa xiáⁿ cuu-xi tnúndóho sá vítná váha váha quésaha sá cùú-xi cué ñáiyu xíndecu ñuyúú.

⁹ Te cue ñáiyu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhá-yu núú cue téé cùchiuⁿ cuendá caníha-güedé xii-ndo, te dava-ndo cahní ñaha-güedé, te nchaa ñáiyu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sá cuendá-í. ¹⁰ Te dàvá-áⁿ ío vai ñáiyu dàñá-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndióxi, te ngóo-yu cuu úhú iní tnáhá-yu, te cuáha cuendá tnáhá-yu núú cué téé cùchiuⁿ. ¹¹ Te ío vai cue téé cachí-güedé sá cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá sá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá, te ducaⁿ ío vai ñáiyu dandáhu-güedé. ¹² Te dàvá-áⁿ cunúu mée-ni nchaa sá cuhéhe sá dúhá cáda-yu, te vai-yu vá cùú iní-gá-yu tnàha ñáiyú-yu. ¹³ Dico nchaa ñáiyu na cáda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í, ñáiyu-áⁿ naníhi táhú-yu. ¹⁴ Te níhi ñuyúú quíhiⁿ ñáiyu cáháⁿ-yu tnúhu váha, tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu, te sáta ná níhi nchaa ñáiyu tnúhu-áⁿ te naa ñuyúú.

¹⁵ Te ndí Dániél téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chídó tnúni ndí cuendá ñⁿ sá dáquée tihú Yá Ndióxi cundecu

ñⁿ xichi núú ní cuu íí, te xiáⁿ cada-xi sá vá cündecu-gá ní ñⁿ ñáiyu xiáⁿ. Te cada cuendá váha-ndo nàcuáa ní cáháⁿ ndí, chí nduu na quíni-ndó xiáⁿ cundecu-xi núú dúcáⁿ ní cuu íí, ¹⁶ te dàvá-áⁿ nchaa ñáiyu xíndecu distritú Júdeá xini ñúhu-xi cunú-yu quíhiⁿ-yu xiti yucu. ¹⁷ Te nchaa ñáiyu ndáa ndódó díqui véhé-xí vá ndíhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu ñⁿ ndachiúⁿ-yu canehé-yu quíhiⁿ. ¹⁸ Te nchaa ñáiyu cuáháⁿ yucu vá ñúhú-gá-yu vehé-yu cunúquehéⁿ-yu dóó-yu. ¹⁹ Te ndáhu ní cuu nchaa ñáiyu díhi ñúhú dèhe-xi, ndíhi cue ñáiyu díhi xíndeca dèhe vitna sádi na saá nduu dúcaⁿ cada-xi! ²⁰ Te nchóhó, chí cácaⁿ táhú núú Yá Ndióxi cuendá sá vá dúcáⁿ ndóho-ndo yóo quidé víxiⁿ-xi, te ní vá dúcáⁿ ndóho-ndo nduu cuu-xi nduu ndetatu-ndó. ²¹ Chí dàvá-áⁿ coo tnúndóho cahnú vihi ñuyúú, te vátá ñⁿ ndúu-gá coo tnúndóho cahnú vihi-áⁿ ndéé cùtnáhá ní ngáva ñuyúú, chí diu-ni dàvá-áⁿ coo tnúndóho cahnú vihi-áⁿ, te ní núú cuáháⁿ núú véxi vá cóo-gá tnúndóho-áⁿ. ²² Te Yá Ndióxi cachí-gá sá vá ío vai nduu coo tnúndóho cahnú vihi-áⁿ sá cuendá nchaa ñáiyu ní cáháⁿ-gá cundecu ndíhi-gá. Chí núú vai nduu na coo tnúndóho-áⁿ te vá yóo cácu nihnu.

²³ Te núú ío ñáiyu cächí-yu xii-ndo: “Chí cündéhe íha, chí íha ní quexio Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a”, àdi cachí-yu: “Chí cündéhe yacáⁿ chí yacáⁿ ndécú-gá”, cächí-yu ña. Te vá quíndáá iní-ndó tnúhu cáháⁿ-yu. ²⁴ Chí coo cue téé cachí-güedé sá cùú-güedé Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a, te dava-güedé cachí-güedé sá cùú-güedé cue téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi dico ñá ndáá sá cùú-güedé cue téé cáháⁿ tnúhu-gá, te cada-güedé titní núú sá vá yóo tnáhi ndácu cada cuendá dandáhu-güedé ñáiyu. Te caní iní-güedé dandáhu-güedé ndéé cue ñáiyu ní cáháⁿ Yá Ndióxi cundecu ndíhi-gá. ²⁵ Te duha ndúu tnúhu cáháⁿ-í dátúha ñaha-í xii-ndo. ²⁶ Te núú cächí-yu xii-ndo: “Xiti yucu-áⁿ ní quexio Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a”, cächí-yu. Te vá quíndáá iní-ndó quíhiⁿ-ndó, àdi cachí-yu: “Vehe-áⁿ ndécú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúú-a”, cächí-yu. Te vá quíndáá iní-ndó tnúhu cáháⁿ-yu. ²⁷ Chí dàtná xini nchaa ñáiyu quide-xi òré sáá ndúté dàyehé-xi ní cää xico ñuyúú ducaⁿ cáda-xi òré quixi tucu yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo chí ncháa-yu quíni ñáhá-yu xii-í. ²⁸ Te nchóhó xini-ndó sá ncháá núú yúcu yiqui cuñú ní xihí te yacáⁿ tacá nchaa ndixí xéxi-güedé.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñaní tnáhá cué ñáiyu

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Te na yáha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-án, te vá dáyèhé-gá nchíanchii, te ni vá dáyèhé-gá yóó, te ngoyo nchaa chódíní ndéé andiu, te quidi-xi andiu ³⁰ nàcuáa cutnúní iní ñáiyu sá sá véxi yúhú Tée cùu ñani tnáhá-yu nchaá-yu. Te cue ñáiyu nihii ñuyú ndáhyú-yu sá ndihú iní-yu óré ducaⁿ càda-xi, te nchaá-yu quini ñáhá-yu xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vico, te quini-yu sá ío cahnu cuu-í, te quide-í nchaa sá vaha. ³¹ Te tauchiuⁿ-í cue espíritú xínú cuèchi núú-í nihi tiú-xi cutú nadatácá-xi nchaa ñáiyu ní cáháⁿ-í chitnahá ñáhá xii-í xíndecu ní càa xico ñuyú.

³² Te nchòhó sa xini-ndó nàcuáa quide yutnu ngúxi, chi yutnu-án ndúú yùte núú dité-xi te nàtáhu ndaha-xi. Te óré ducaⁿ quide-xi te cachi-ndó sá sá ní cuyatni nuu cahni. ³³ Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cada-xi ñuyú-a óré ná quini-ndó càda-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í, te cutnúní iní-ndó sá sá ní cuyatni víi-nà nduu nàa ñuyú. ³⁴ Te na cachi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá óré vátá cùu-gá nchaa ñáiyu xíndecu ñuyú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í. ³⁵ Te andiu ndihii ñuyú-a chi ndihii nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndihii nihnu-xi chi cùu-xi tnúhu ndáá cuiti.

³⁶ Dico ñá túú cutnúní ná nduu quixi tucu-í, te ni ñá túú cutnúní ná óré chi vá yóo xini, te ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ñá túú xini-xi ná nduu quixi-í, te ni mée yúhú Tée cùu Déhe Dútú Ndióxi ñá túú xini-í ná nduu quixi tucu-í, chi ñⁿdií díí-ni mee-gá xini-gá núu ná nduu quixi-í.

³⁷ Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuyú-a te cada-xi dátá ní quide-xi quetnahá ní xíndecu ndii Nôé. ³⁸ Chi nchaa ñáiyu ní xíndecu dàvá-án óré vátá ndáá-gá ndute ñuyú, te xèxi-yu xihí-yu quidé-yu, te davá-yu ío-yu vico tnándaha, te davá-yu dásáⁿ-yu déhe yócò-yu candeca ñaha tée, te ducaⁿ-ni xíquidé-yu ndéé ní sáá nduu cuánguee té Nôé xití bàrcú. ³⁹ Te ñá túú ní cutnúní iní-yu nàcuáa cada-xi ñuyú ndéé ní sáá nduu ní ngúta-xi ní cuuⁿ dáu ní ndaa ndute ñuyú ní dánáá ñaha-xi xii-yu. Te diu-ni ducaⁿ sátnahá tucu-xi cada-xi nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnáhá-yu nchaá-yu ñuyú-a, chi nduu ñá túú ná yihí iní-yu te quixi tucu-í. ⁴⁰ Te dàvá-án núu úú tnàhá cue tée yihí-güedé xití yucu, te ñⁿ-dé ndanchita te ñⁿ-dé quendóo. ⁴¹ Adi úú ñáiyu dihi nchícò-yu ñⁿ-ni vèhe, te ñⁿ-yu ndanchita te ñⁿ-yu quendóo.

⁴² Te duha nduu tnúhu cáháⁿ-í cuendá nchòhó cundecu túha-ndo, chi ñá túú xini-ndó ná óré quixi tucu yúhú Yáá cúú Xitohó-ndó. ⁴³ Te nchòhó xini-ndó sá núu ñⁿ tée cùu xitohó vehe xini-dé ná óré cúú-xi níu quihu ñadúhú vehe-dé duhu-güedé, te quihii

iní-dé cundecu-dé cuendá sá vá dáñá-dé quihu ñadúhú-án vehe-dé duhu-güedé, dico ñá túú xini-dé. ⁴⁴ Te duha cáháⁿ-í chi nchòhó xini ñuhu-xi cundecu túha-ndo, chi na cuáháⁿ óré ñá túú ná yihí iní-ndó quèxio yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo.

*Cuendá ñⁿ tée xinu cuechi
(Lc. 12:41-48)*

⁴⁵ Te na càni-í ñⁿ cuendú núú-ndó. ñⁿ tée xinu cuechi núú ñⁿ patróóⁿ cúu-dé ñⁿ tée ío váha təcú tnúni, te quide ndáá-dé ndécú-dé. Te ñⁿ xito ní dándóo ndaha ñaha patróóⁿ-dé xii-dé nchaa cue ñáiyu ndecu vehe-dé cuendá coto ñaha-dé xii-yu cuáñaha-dé sá caxi-yu óré tau-xi caxi-yu, te tée cùu patróóⁿ-án ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ⁴⁶ Te váha táhú tée xinu cuechi-án te núu ndécúu-dé quidé-dé nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ patróóⁿ-dé cada-dé mei óré ní nasáá patróóⁿ-dè-án. ⁴⁷ Te na cachi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá tée cùu patróóⁿ-dè-án cñaha-dé xii-dé sá quíndaha-dé nchaa sá ndécú ndihii-dé. ⁴⁸ Dico núu tée xinu cuechi-án ní cúu-dé ñⁿ tée cuihna iní-í, te ngóo-dé caní iní-dé sá cùyaa patróóⁿ-dè vá nasáá ndihii-dé. ⁴⁹ Te ngúta-dé caní-dé nchaa dava-gá cue ñáiyu xinu cuechi ndihii-dé, te ngóo-dé caxi-dé coho-dé cada-dé ndihii nchaa cue tée quihu. ⁵⁰ Te ñⁿ nduu óré ñá túú yihí iní-dé nasáá patróóⁿ-dè, ⁵¹ te ío dándóo ñaha patróóⁿ-dè xii-dé, chi daquihíⁿ ñáhá-dé xii-dé núu xíndecu cue ñáiyu ní cachí sá ní quide ndáá te ñá ndáá sá ní quide ndáá-yu. Te ducaⁿ sátnahá-xi dándóo ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu, chi daquihíⁿ ñáhá-gá xii-yu ñⁿ xichi núú ío ndohó-yu te yàcáⁿ ío ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-ná cuu núhu-yu sá satú iní-yu sá ndóhó-yu —cachi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

25

Cuendá úxi ñáiyu dihi

¹ Te xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Na càni-í ñⁿ cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnúni-ndó nàcuáa cada-xi óré ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu. Te úxi tnàhá ñáiyu dihi ñáiyu cuechi ní quehéⁿ-yu linterná-yu, te cuáháⁿ-yu ñⁿ xichi núú cóo vico tnándaha cuendá cundetu-yu quèxio tée tnándaha. ² Te úhúⁿ ñáiyu cuechi-án ío váha cutnúní iní-yu, te úhúⁿ-yu ñáhá. ³ Te ndi úhúⁿ ñáiyu cuechi ducáⁿ ñá túú cutnúní iní-xi-án ñá túú ní cànehé-yu sá ndéé linterná-yu. ⁴ Dico ndi úhúⁿ ñáiyu cuechi cutnúní iní-xi-án néhé-yu sá ndéé linterná-yu. ⁵ Te tée tnándaha-án cùyaa-dé quèxio-dé núu ndétú ñáhá-yu-án, te nini ducáⁿ cuyaa-dé ní tñii ñaha sání xii-yu ní xidí-yu. ⁶ Te cùu-xi datná dava níu níhi ní cáháⁿ dava-gá ñáiyu, te cachi-yu: “Sa véxi tée tnándaha, chí táquée quehé queheⁿ cuendá-ndó-dè”, cachi-yu. ⁷ Te ndi úxi

ñáiyu cuechi-án nĩ ndacóo-yu quide túha-yu lintérnã-yu. ⁸ Te ndi ùhúñ ñáiyu cuechi ñã túú cùtnunĩ inĩ-xi-áñ nĩ xáhãñ-yu xii cue ndi ùhúñ ñáiyu cùtnunĩ inĩ-xi-áñ: “Chĩ táxi nũu luha sã ndẽe lintérnã-ndó ná ndẽe lintérnã-ndĩ chi ñã cuini-xi cáyu mee-ni ndáhã”, cächi-yu xáhãñ-yu. ⁹ Te cue ñáiyu cuechi cùtnunĩ inĩ-xi-áñ nĩ xáhãñ-yu: “Vã táxi nũu-ndĩ chi vã tñahã canehe chiũñ mee-ndĩ, te váha-gã chí cuahãñ cuaañ-ndo nũu cuẽ ñáiyu xidicó cuendã sã vã cãmãñ xii-ndo, te vã cãmãñ xii nchũhũ tucu”, cächi-yu xáhãñ-yu. ¹⁰ Te nini cuahãñ ndi ùhúñ ñáiyu ducañ ñã túú cùtnunĩ inĩ-xi-áñ cuãguaañ-yu sã ndẽe lintérnã-yu ní quexio tée tñandaha. Te ndi ùhúñ ñáiyu cuechi cùtnunĩ inĩ-xi-áñ nĩ queheñ cuendã ñãhãñ-yu xii-dẽ, te cuãnguihu ndihi ñãhãñ-yu xii-dẽ nũu cóo vico tñandaha, te sátã dúcãñ te ní nandedi yuyehẽ. ¹¹ Te òrẽ ní nasáa cue ñáiyu cuechi ñáiyu ní sãnguuañ sã ndẽe lintérnã-xi-áñ, te ní ngũita-yu càhãñ-yu xĩnutnĩñ-yu ndaa sátã yuyehẽ ndaa quehẽ, te xáhãñ-yu xii tée tñandaha-án: “¡Tãta, nacaañ yuyehẽ na quihu-ndĩ!”, cächi-yu xáhãñ-yu xii-dẽ. ¹² Te tée tñandaha-án nĩ xáhãñ-dẽ xii-yu: “Na cächi tñũhu ndãá-í xii-ndo sã nchòhò ñã túú tau-ndó quihu-ndo vico-a, chi ñã túú tñahã tñũhu ndihi ñaha-ndo xii-í”, cächi-dẽ xáhãñ-dẽ xii-yu —cächi Jesús xáhãñ-gã xii-güedẽ.

¹³ Te xáhãñ tucu Jesús xii-güedẽ:

—Ío quihĩ inĩ-ndó cundecu-ndo, chi ñã túú xini-ndó nã nduu, te nĩ ñã túú xini-ndó nã òrẽ quixi tucu yúhũ Tée cùu ñanĩ tñahã-ndó nchãa-ndo —cächi-gã xáhãñ-gã xii-güedẽ.

*Cuendã cue tée ní ndóo ndaha dñhũñ
(Lc. 19:11-27)*

¹⁴ Te xáhãñ tucu Jesús xii-güedẽ:

—Na càni tucu-í ingã cuendũ nũu-ndó nãcuãa tecũ tñuni-ndó nãcuãa cada-xi òrẽ ndihi ndaha ñãhã Yã Ndióxi xii ñáiyu. Ìñ tée sa ñũhu ichi-nã-dẽ sã cáca-dẽ quingaca cuu xica-dẽ, te ní cana-dẽ cue tée xĩnu cuechi nũu-dẽ cuendã dandóo ndaha ñãhã-dẽ dñhũñ-dẽ xii-güedẽ.

¹⁵ Te nãcuãa ndũu chiũñ quide ìñ ìñ-güedẽ te ducañ dñhũñ nĩ sãñaha-dẽ xii-güedẽ, te ìñ-dẽ ní sãñaha-dẽ ùhũñ tñahã dñhũñ sã ìo yahu nani talentũ, te ingã-dẽ ní sãñaha-dẽ úu tñahã dñhũñ-ãñ, te ingã-dẽ ní sãñaha-dẽ ìñ dñhũñ-ãñ, te dãmñni ní quee-dẽ cuahãñ-dẽ. ¹⁶ Te tée ní queheñ cuendã ùhũñ tñahã dñhũñ sã nani talentũ ní quide-dẽ ndáhũ ndihi-xi te ní nĩhĩ tucu-dẽ ùhũñ-gã tucu tñahã dñhũñ-ãñ. ¹⁷ Te ñũu-ni ducañ nĩ quide tucu tée ní nĩhĩ úu dñhũñ sã nani talentũ-ãñ, chi ní quide-dẽ ndáhũ te ní nĩhĩ tucu-dẽ úu-gã tucu tñahã. ¹⁸ Dico tée ní nĩhĩ ìñ-ni dñhũñ-ãñ chi da ní chivãhã-dẽ dñhũñ patróón-dẽ, chi ní xete-dẽ ìñ yau te ní chindũxi-dẽ.

¹⁹ Te ní cuu cuéhẽ nduu sã ní quee patróón-güedẽ-án ní sãngaca cuu-dẽ, te ní nasáa-dẽ te ní ngũita-dẽ quidẽ ndãá-dẽ ndihi-güedẽ cuendã dñhũñ sã ní dandóo ndaha ñãhã-dẽ xii-güedẽ. ²⁰ Te tée ní quendóo ndaha ùhũñ tñahã dñhũñ-ãñ ní xáhãñ-dẽ xii patróón-dẽ: “Patróón, nãu ùhũñ tñahã dñhũñ sã ní dandóo ndaha ñãhãñ xii-í-a, te ní sáhãñ-í ní quide-í ndihi-xi ndáhũ te ní chidó-xi ùhũñ-gã tucu tñahã, te nãu-a naqueheñ cuendãñ”, cächi-dẽ xáhãñ-dẽ xii patróón-dẽ. ²¹ Te tée cùu patróón-dẽ-án ní xáhãñ-dẽ xii-dẽ: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñãhã-í xii-n ìñ tée váha tée quide ndãá, te sã sãcũ dñhũñ ní dandóo ndaha ñãhã-í xii-n te ní quide ndãá-n, te sã dúcãñ ní quide-n te vãi-gã taxi cuendã ñãhã-í xii-n. Te vitna cuu cundecu-n nũu ndecũ-í, te ìo cudĩ ìñ-ó cundecu ndihi tñaha-o”, cächi tée cùu patróón-dẽ-án xáhãñ-dẽ xii-dẽ. ²² Te sátã dúcãñ te tée ní quendóo ndaha úu tñahã dñhũñ sã nani talentũ-án ní xáhãñ-dẽ xii patróón-güedẽ: “Patróón, nãu úu tñahã dñhũñ sã ní dandóo ndaha ñãhãñ-a, te ní sáhãñ-í ní quide-í ndihi-xi ndáhũ, te ní chidó-xi ùu-gã tucu tñahã, te nãu-a naqueheñ cuendãñ”, cächi-dẽ xáhãñ-dẽ xii patróón-güedẽ. ²³ Te ní xáhãñ tée cùu patróón-án xii-dẽ: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñãhã-í xii-n ìñ tée váha tée quide ndãá, te sã sãcũ dñhũñ ní dandóo ndaha ñãhã-í xii-n te ní quide ndãá-n, te sã dúcãñ ní quide-n te vãi-gã taxi cuendã-í. Te vitna cuu cundecu-n nũu ndecũ-í, te ìo cudĩ ìñ-ó cundecu ndihi tñaha-o”, cächi tée cùu patróón-án xáhãñ-dẽ xii-dẽ. ²⁴ Te tée ní ndóo ndaha ìñ-ni dñhũñ-ãñ ní xáhãñ-dẽ xii tée cùu patróón-dẽ-án: “Patróón, yúhũ sa nãhã-í sã yohó cúu-n ìñ tée ndũcu mee-ni sã cúu-xi mõe-xi te tãhu-n chiũñ cuahãñ nchũhũ cue tée xĩnu cuechi nũu-n sãcãñ-ndĩ triũ, te òrẽ ná nãtaxi tñaha-ndĩ, te yohó dicó-nã náqueheñ cuendãñ tãxúhã-n. ²⁵ Te nũu xĩãñ ní yuhũ-í cada-í ndáhũ ndihi dñhũñ-n, te ní sáhãñ-í ní xete-í ìñ yau te ní chindũxi-í, te nãu dñhũñ-n-án naqueheñ cuendãñ”, cächi-dẽ xáhãñ-dẽ xii tée cùu patróón-án. ²⁶ Te tée cùu patróón-án ní xáhãñ-dẽ: “Yohó cúu-n ìñ tée cuihã ìñ-í xĩnu cuechi nũu-í te cuhndu-n, te nũu yohó sání ìñ-ni sã cúu-í ìñ tée tãuchiuñ cuahãñ-ndó sãcãñ-ndó triũ te òrẽ nãtaxi tñaha-ndo, te yúhũ dicó-nã náqueheñ cuendã-í nãtãxúhã-í. ²⁷ Te nũu sãni ìñ-ni sã dúcãñ quide-í, te dasañ nũu-n dñhũñ-í te cũñaha-n chãhu-yu díquí-xi ní cùu, te òrẽ ndexio-í te sa ngódó lùha-gã díquí-xi naqueheñ-í ní cùu”, cächi-dẽ xáhãñ-dẽ xii tée xĩnu cuechi-án. ²⁸ Te tée cùu patróón-án ní xáhãñ-dẽ xii dava-gã cue tée ndẽcu ndihi-dẽ: “Chĩ quendẽ ìñ dñhũñ sã nani talentũ nẽhẽ

têe-án, te cuáha-ndo tée nèhe úxí tnáhá diu-ni dihú-án. ²⁹ Chi cue tée sa ndecu ndihi te níhi-gá-güedé cundecu ndihi-güedé, te ní vâ níhi-gá-güedé ndèé cundecu nchaa sá cundecu ndihi-güedé. Te cue tée ñá túú ná ndécú ndihi vai, te nchaa sá ndécú ndihi-güedé vá cundecu ndihi-gá-güedé. ³⁰ Te tée xínu cuechi ñá túú vèdana nàndíhi-án, chí tní-dé te daquihí-ndó-dé ñí xichi núú néé núú ño ndoho-dé, te yáca ndáhyú-dé, te dícó rúhñú-ná cuu núhu-dé sá sátú iní-dé sá ndóhó-dé, càchí tée cuu patróo-án xáha-dé xii-güedé. Duha sátnahá-xi ndoho nchaa ñáiyu ñá túú quide váha —càchí-gá xáha-gá xii-güedé.

Cuendá cue ñáiyu ní quide váha ndihi cuendá cue ñáiyu ñá túú ní quide váha

³¹ Te xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cuu ñani tnáhá-ndó ncháa-ndo, te quixi-i ndihi nchaa cue espíritu xínu cuèchi núú-i, te nchaa ñáiyu quini-yu sá ño càhnu cuu-i, te dává-án cunucóo-i núú táxi tnúni-i, te ño cuñuhu ñáiyu sá ño càhnu cuu-i. ³² Te dává-án natacá nchaa ñáiyu xíndecu ní caa xico ñuyú cundecu-yu núú-i, te cada-i-yu dátá quidé ñí toli oré táú dñi-dé nchaa mbéé ndihi nchaa chivá chi dñi taxi ndecu-dé nchaa mbéé, te dñi taxi ndecu-dé nchaa chivá. ³³ Te ducaⁿ sátnahá-xi cada-i chi nchaa ñáiyu ní quide ndáa núú-i ñáiyu-án taxi ndecu-i-yu xio cùha-i, te nchaa ñáiyu cuihna iní-xi ñá túú ní cuini cada ndáa núú-i ñáiyu-án taxi ndecu-i-yu xio dátáni-i. ³⁴ Te ducaⁿ te yúhú tée ño cùnuu cùñaha-í xii ñáiyu na cundecu xio cuha-i: “Nchaa nchòhó ñáiyu ní quide váha ñaha Tàtá-í Dútú Ndióxi, chí nèhé chi vitna ní sáa nduu cundecu-ndo núú ndécú-gá táxi tnúni-gá, chí ndéé cùtnahá ní ngáva ñuyú sa ndecu túha tnáhi núú ndécú-gá-án sá nchòhó nduu táhú-ndó cundecu-ndo. ³⁵ Te ducaⁿ chí òré xihí-í docó te ní taxi-ndo sá ní xexi-í, te òré yìchí-í ndute te ní taxi-ndo ndute ní xihí-í, te òré ñùhú-í ichi te ní taxi-ndo vèhe ní ndetatú-í. ³⁶ Te òré xini ñùhu-í dóó cuihnu-í te ní taxi-ndo, te òré ní cuhú-í te ní quixi coto ñaha-ndo xii-í, te òré ní xihí-í vecaá te ní quixi tucu-ndo ní quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cùñaha-í xii nchaa ñáiyu-án. ³⁷ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ ní quide ndáa-án cùñahá-yu xii-í: “Yóhó Yáa cúú Xitohó-ndí, ní ñí xito ñá túú ní tàxi-ndí sá cáxi-n òré xihí-n docó, te ní ñí xito ñá túú ní tàxi-ndí ndute coho-n òré yìchí-n. ³⁸ Te ní ñá túú ní tàxi-ndí vèhe ndetatú-n òré ñùhú-n ìchi, te ní ñá túú ní tàxi-ndí dóó cuihnu-n òré xini ñùhu-n. ³⁹ Te ní ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n òré ní cuhú-n, te ní ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n òré ní xihí-n vecaá”, duha quesahá-yu cùñahá-yu xii-í. ⁴⁰ Te yúhú

tée cùnuu cùñaha-í xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sá ncháa sá váha ní quide-ndo sá cúu-xi ncháa ñáiyu xíndecu ichi-í cuéi ño ndáhú xíndaa-yu, te sá dúcáⁿ ní quide-ndo sá váha sá cúu-xi-yu, te cada iní-ndó sá mèe-í ducaⁿ ní quide-ndo ní xito ñaha-ndo xii-í”, duha cùñaha-í xii-yu.

⁴¹ Te dátáni cùñaha-í xii ñáiyu na cundecu xio dátáni-í: “Nchaa nchòhó ñáiyu ní xita ñi hnu chí xócuiñí núú ndécú-í-a, chí nchòhó ní nduu táhú-ndó cundecu-ndo núú ñùhú núú càyú, diu-ni núú ní quide túha-í cundecu sácuihná ndihi nchaa espíritu cundíhi-xi, te yácaⁿ cundecu-ndo ní caa ní quihíⁿ. ⁴² Chi yúhú òré xihí-í docó te ñá túú ní tàxi-ndo sá cáxi-í, te ní òré yìchí-í ndute te ñá túú ní tàxi-ndo ndute coho-í. ⁴³ Te ní òré ní xúhu-í ichi ñá túú ní tàxi-ndo vèhe ndetatú-í, te ní òré xini ñùhu-í dóó cuihnu-í te ñá túú ní tàxi-ndo, te ní òré ní cuhú-í te ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í, te ní òré ní xihí-í vecaá te diu-ni ducaⁿ ní quide-ndo ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cùñaha-í xii-yu. ⁴⁴ Te ñáiyu-án cùñahá-yu xii-í: “Yóhó Yáa cúú Xitohó-ndí ní ñí xito ñá túú ní xini-ndí òré xihí-n docó cuendá taxi-ndí sá cáxi-n, te ní ñí xito ñá túú ní xini-ndí òré yìchí-n ndute cuendá taxi-ndí ndute coho-n, te ní ñí xito ñá túú ní xini-ndí cuhú-n ìchi cuendá taxi-ndí vèhe ndetatú-n, te ní ñí xito ñá túú ní xini-ndí òré xini ñùhu-n dóó cuendá taxi-ndí dóó cuihnu-n, te ní ñí xito ñá túú ní xini-ndí òré cuhú-n cuendá quixi coto ñaha-ndí xii-n, te ní ñí xito ñá túú ní xini-ndí quihí-n vecaá cuendá quixi coto ñaha-ndí xii-n”, duha quesahá-yu cùñahá-yu xii-í. ⁴⁵ Te yúhú cùñaha-í xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sá sá cuendá sá ñá túú ní quide-ndo ñí sá váha sá cúu-xi cué ñáiyu ndecu ichi-í cuéi ño ndáhú xíndaa-yu, te sá dúcáⁿ ní quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá váha sá cúu-xi-yu, te cada iní-ndó sá mèe-í ducaⁿ ní quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá váha sá cúu-xi-í”, duha cùñaha-í xii-yu. ⁴⁶ Te nchaa ñáiyu-án quihíⁿ-yu núú ùhú núú ndáhú ní caa ní quihíⁿ. Te nchaa ñáiyu ní quide ndáa núú-í ní xíndecu ñuyú-a, ñáiyu-án nduu táhú-yu ño váha cundecu-yu ní caa ní quihíⁿ —càchí-gá xáha-gá xii-güedé.

26

Cue tée cuu úhú iní ñahá xii Jesús ndúcu-güedé nàcuáa cada-güedé tní ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te sáta ní yáha ducaⁿ ní cáhánⁿ Jesús, te ní xáha-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

² —Nchòhó sa xini-ndó sá cùmání úú-gá nduu te coo vico páscaú, te càchí tnúhu-í

xii-ndo sã yũhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo tnii ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñáhá-güedé núu cué tée cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cata caa ñaha-güedé núu cùrúxí te núu cùrúxí-á cuu-í —cächí-gá xáha-gã xii-güedé.

³ Te diu-ni òré càháⁿ ndihi Jèsús cue tée xica cuu ndihi-gá ní nataká cue tée cùu dútú cùnùu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndii Moisés, ndihi cue tée cùu sacuéhé núu ñáiyu isráél. Te mei quèhé vehe núu cúu vèchiuⁿ té Caifás tée cùu dútú ïo-gá cùnùu ní nataká-güedé. ⁴ Te xiáⁿ ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé dandáhú-güedé Jèsús cuendá tnii ñaha-güedé xii-gá, te cahni ñaha-güedé. ⁵ Te ní xitnáha-güedé:

—Váha-gá sá vã tñí-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núu ducaⁿ na càda-o te ïo dusaⁿ càda ñáiyu —cächí-güedé xitnáha-güedé.

*Hi ñadihi chíhi-áⁿ àciti díquí Jèsús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

⁶ Te ndècu Jèsús ñuú Bètania vehe ïⁿ tée nani Xímú, tée ní tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó. ⁷ Te xiáⁿ ndécú-gã ní quexio ïⁿ ñadihi néhé-áⁿ ïⁿ sã ní cuáha yúu váha nani alabastrú, te xití xiáⁿ ñúhú àciti sàháⁿ tnámí sã ïo ndèyáhu. Te yìhi Jèsús mèsá xéxi-gã, te ñaha-áⁿ ní sáháⁿ-a ní sódó-aⁿ àciti ñúhú xití xiáⁿ díquí-gã. ⁸ Te òré ní xini cue tée xica cuu ndihi Jèsús sã dúcáⁿ ní quide ñaha-áⁿ te ní cudééⁿ-güedé, te ní nguíta-güedé xitnáha-güedé:

—Ñá túu quide váha ñaha-áⁿ dàcáⁿ quidé-áⁿ dacuíta-aⁿ acití-áⁿ. ⁹ Chi váha-gá núu cuyáhu acití-áⁿ ní cùu chi ïo ndèyáhu, te díhúⁿ cuyáhu acití-áⁿ cuu cuendá cue ñáiyu ndáhú ní cùu —cachí-güedé xitnáha-güedé.

¹⁰ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xitnáha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Vá dásátú-ndó iní ñadihi-a, chi sã ní quide ñaha-aⁿ xii-í cúu-xí ïⁿ sã váha. ¹¹ Chi cue ñáiyu ndáhú ducaⁿ-ni cutnahá ñáiyu-áⁿ tnuú-ndó, dico yúhú chi vã ncháá ndùu cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo ñuyú-a. ¹² Te sã dúhá ní quide ñaha ñadihi-a xii-í ní sódó-aⁿ àciti díquí-í, te xiáⁿ cada iní-ndó sã sã quide túha-aⁿ yiqui cùñú-í cuendá nguindúxi-xi. ¹³ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ndèni ní cuu nihí ñuyú ná càháⁿ ñáiyu tnúhu-í, te càháⁿ-yu tnàhá cuendá ñadihi-a cuendá quini nchaa ñáiyu nàcuáa ní quide-aⁿ te ducaⁿ vã nàcuanaa-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Jüdás ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núu cué tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Te sátá dúcáⁿ te té Jüdás Iscarioté ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihi cue tée cùu dútú cùnùu. Te núu tnàhá té Jüdás-áⁿ cúu ùxúu cue tée xica cuu ndihi Jèsús. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-dé xii cue tée cùu dútú cùnùu-áⁿ:

—¿Ndèdau cháhu ñaha-ndo xii-í te taxi cuendá-í Jèsús xii-ndo-í? —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Te cue dútú-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sã cuáñaha-güedé ócó úxí díhúⁿ cuixíⁿ, te diu-ni ducaⁿ ní sáñaha-güedé xii-dé. ¹⁶ Te ndéé òré ní queheⁿ cuendá té Jüdás-áⁿ díhúⁿ, te ní nguíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núu-güedé.

*Cúini Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá
(Mr. 14:12-23; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

¹⁷ Te ní sáá nduu ní quesaha vico xexi ñáiyu pàá sã ñà túu yìhi levadurá diu-ni vico pascuá, te cue tée xica cuu ndihi Jèsús ní sàndehe yatni-güedé díni-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núu-n núu ndèe cuiniⁿ càda túha-ndí cuendá cudini-o sacuaa nduu vico pascuá —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ xití ñuú-áⁿ, te yàcáⁿ naníhi-ndó ïⁿ tée cutnuni iní-ndó sã sã xini ñáhá-dé xii-o, te cùñaha-ndo xii-dé: “Yáá cúu Mèstrú cächí-gá sã sã ní cuyatni nduu vã cündècu-gá ñuyú-a, te vehe-n cuini-gá cada-gá vico pascuá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gã, duha cùñaha-ndo xii tée-áⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁹ Te cue tée xica cuu ndihi-gá-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii-güedé, te ní quide túha-güedé sã cudini-güedé ndihi-gá sacuaa nduu vico pascuá-áⁿ. ²⁰ Te òré sa ní cundiquiⁿ te cuánguihu Jèsús ndihi ndí ùxúu cue tée xica cuu ndihi-gá mèsá cuendá cudini-gá ndihi-güedé. ²¹ Te nini xèxi-gá ndihi-güedé ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã díú ïⁿ nchóhó cue tée xica cuu ndihi-í cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núu cué tée cùu úhú iní ñáhá —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te sã dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gã xii-güedé te nchaa-güedé ní nguíta-güedé cündiyí-güedé, te da ïⁿ ïⁿ-güedé ní nguíta-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, jñá díú yũhú ducaⁿ sàni iní-n càda-í-u? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Tée nacaxi ndihi-í ïⁿ-ni cóhó caxi-ndí, tée-áⁿ cuáha cuendá ñáhá-dé xii-í núu cué tée cùu úhú iní ñáhá. ²⁴ Te yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í yáha-í nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yã Ndíoxí,

dico ndàhú ní cuu tée ducaⁿ na cuàha cuendá ñàhá xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñàhá, chi váha-gá sá vǎ cǎcú tée-án cundecu-dé ní cùu, te ñǎ diú sǎ ní cacu-dé te ducaⁿ càda-dé — cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁵ Te sǎtá dúcǎn te ní cǎhǎn té Jüdás tée cuàha cuendá ñàhá xii-gǎ, te xǎhaⁿ-dè:

—Mèstrú, ¿te náa sǎni iní-n sǎ yúhú cuàha cuendá ñàhá-í xii-n núú cuè tée cùu úhú iní ñàhá xii-n-á? —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-gǎ.

Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Di-u —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

²⁶ Te nini cùdini cue tée xica cuu ndihi Jèsús ní queheⁿ-gǎ pǎa, te ní ndacǎn táhú-gǎ núú Yǎ Ndióxi, te dàtnúni ní táhú cuèchi-gǎ te ní ngüita-gǎ dǎcǎhñu-gǎ cue tée xica cuu ndihi-gǎ-á, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí quéhéⁿ pǎa-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sǎ yiqui cuñú-í cúu-xí —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁷ Te ní queheⁿ-gǎ vǎsú ñúhú ndúdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacǎn táhú-gǎ núú Yǎ Ndióxi, te dàtnúni ní ngüita-gǎ sǎñaha-gǎ xii-güedé cuendá coho-güedé luha luha sǎ ñúhú xiti-xi, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cóhó nchǎa nchohó ndudí ndéhé yoho yàha stilé ñúhú xiti vǎsú-a. ²⁸ Te cada iní-ndó sǎ cúu-xí dàtnǎ ñi-í sǎ cǎti òré cahni ñaha-güedé xii-í, te sǎ dúcǎn cǎti ñiñí-í xǎn cutnùni ndǎá sǎ Yǎ Ndióxi cada-gǎ ingǎ núú sǎ váha sǎ cúu-xí vǎi ñáyiú dàtnǎ ní cǎchí-gǎ cada-gǎ, te io vǎi ñáyiú cada cahnu iní-gǎ cuèchi-yu. ²⁹ Te na cǎchi tnúhu-í xii-ndo sǎ vitná-nǎ duha xihí ndihi ñaha-í xii-ndo ndúdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te vǎ cóhó ndihi ñaha-gǎ-í xii-ndo, dico na sǎa nduu nanihi tnáhǎ-ó núú ndécú Tǎtǎ-í Dútú Ndióxi táxi tnúni-gǎ te dàvǎ-án cada iní-ndó sǎ dàtnǎ sǎ cóhó ndihi ñaha tucu-í xii-ndo chi io cudí iní-ó —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te Pèlú cùñaha-dé xii ñáyiú sǎ ñǎ túú xini-dé Jèsús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Te Jèsús ní xita-gǎ iní ndudú ndihi cue tée xica cuu ndihi-gǎ, te dàtnúni ní xica-gǎ cuáhǎn-gǎ ndihi-güedé yucu Òlívú. ³¹ Te yǎcǎn ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nchǎá-ndó dándóo ñaha-ndo xii-í niú vitna, chi quee ndǎá-xi nǎcuáa cǎhǎn-xi núú tütú Yǎ Ndióxi núú cǎchí-xi: “Yúhú cuáhǎ-í tnúhu cahni-güedé tée cùu toli, te nchǎa mbéé-dé ndihi-güedé cuténuu”, duha cǎchí-xi núú tütú-gǎ. ³² Dico na ndòto-í te codonuu-í núú-ndó quíhí distritú Galiléa —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³³ Te té Pèlú ní xǎhaⁿ-dè xii-gǎ:

—Te cuèi nchǎa-güedé ná dándóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chi vǎ dándóo ñaha-í xii-n —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-gǎ.

³⁴ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Na cǎchí tnúhu ndǎá-í xii-n sǎ núú vitna cùmání-gǎ cana iní líhi, te úní xito cǎhǎn-n núú ñáyiú sǎ ñǎ túú xini ñàhá-n xii-í —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

³⁵ Te té Pèlú ní xǎhaⁿ-dè xii-gǎ:

—Cuèi na cùu ndihi ñaha-í xii-n dico vǎ cǎhǎn-í núú ñáyiú sǎ ñǎ túú xini ñàhá-í xii-n —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-gǎ.

Te nchǎa dava-gǎ cue tée xica cuu ndihi-gǎ diu-ni ducaⁿ ní xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

Jèsús cǎhǎn ndihi-gǎ Yǎ Ndióxi iní xichi núú nání Gètsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Te Jèsús ní quexio-gǎ ndihi cue tée xica cuu ndihi-gǎ iní xichi núú nání Gètsemaní, te xǎn ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cùnúcóo iha cundetuu-ndo na quíhí-í yǎcǎn cǎhǎn ndihi-í Yǎ Ndióxi —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁷ Te ndéca-gǎ té Pèlú, ndihi ndi ndúú déhe té Zebédéu cuáhǎn, te ní ngüita-xi súuní ndihú iní-gǎ. ³⁸ Te ní xǎhaⁿ-gǎ xii cue tée úní-án:

—Súuní ndihú iní-í dàtnǎ sǎ cùu-í, te chí quéndóo nchóhó iha te vǎ cùdú-ndó chí yúhú vǎ cùdú-í —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁹ Te sa ñúnchí luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedé, te ní ngüíni xiti-gǎ te ní nuu núú-gǎ ndǎa núú ñúhú, te ní ngüita-gǎ cǎhǎn ndihi-gǎ Tǎtǎ-gǎ Dútú Ndióxi, te xǎhaⁿ-gǎ:

—Yóhó Tǎtǎ méé-í, cǎhǎn ndàhú-í núu-n núu vǎ cùndé iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sǎ vǎ ndóhó-í ná sǎa òré, dico vǎ cǎdǎ-n nǎcuáa cǎchí iní méé-í, chi cada-n nǎcuáa cǎchí iní méé-n —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii Tǎtǎ-gǎ Dútú Ndióxi.

⁴⁰ Te sǎtá ní yàha ní cǎhǎn ndihi-gǎ Tǎtǎ-gǎ Dútú Ndióxi, te cuánuhú-gǎ núú ní dándóo-gǎ cue tée úní-án te xixidi-güedé òré ní nasǎa-gǎ, te ní xǎhaⁿ-gǎ xii té Pèlú:

—¿Nǎa ñǎ cùndé iní-ndó vǎ cùdú-ni-ndo cuédicó iní òré nini cǎhǎn ndihi-í Yǎ Ndióxi-án? ⁴¹ Te chí quéndóo tucu te cuhñ iní-ndó vǎ cùdú-ndó, te cǎhǎn ndihi-ndo Yǎ Ndióxi cuendá sǎ vǎ dǎcǎhǎn ñàhá yucu ñǎvǎha xii-ndo càda-ndo sǎ ñǎ túú tàu-ndó càda-ndo. Te xini ndǎá-í sǎ nchóhó cùiní-ndó càda-ndo nchǎa nǎcuáa cǎhǎn-í dicó-ni sǎ ñǎ túú nihí ndéé-ndó —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴² Te xito cùu uú cuáhǎn tucu Jèsús cǎhǎn ndihi-gǎ Tǎtǎ-gǎ Dútú Ndióxi, te xǎhaⁿ-gǎ:

—Yóhó Tǎtǎ méé-í, te núu vǎ cùndé iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sǎ vǎ ndóhó-í, te cada nǎcuáa cǎchí iní méé-n —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii Tǎtǎ-gǎ Dútú Ndióxi.

⁴³ Te òré ní yàha ní cǎhǎn ndihi-gǎ Tǎtǎ-gǎ Dútú Ndióxi, te cuánuhú tucu-gǎ núú xindecu cue tée úní xǎcǎ cùu ndihi-gǎ-án, te xixidi-ni

tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te ducaⁿ ní quide-güedé chí súúni ñùhu saní núú-güedé.
⁴⁴ Te ní dándóo ñàha tucu Jesús xii-güedé xiáⁿ, te cuáháⁿ tucu-gá xito cùu uní cáháⁿ ndihi tucu-gá Tàtá-gá Dútú Ndióxi, te diu-ni tnúhu sá sá ní xáhaⁿ-gá xii Tàtá-gá Dútú Ndióxi, diu-ni tnúhu-áⁿ ní xáhaⁿ tucu-gá. ⁴⁵ Te sáta ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Tàtá-gá Dútú Ndióxi, te cuánuhú tucu-gá núú ndécú cuè téé xica cuu ndihi-gá-áⁿ, te òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa xidi-ni tucu-ndo? Te sa ní sáá òré cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé ndécú ichi cuehé ichi duha. ⁴⁶ Dico vitna chí ndácóo na quihíⁿ-ó, chí sa véxi téé cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú ini ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jesús ndécá ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Te cáháⁿ dúcáⁿ-ní Jesús ní quexio té Judás. Te núú tnàhá téé-áⁿ cúú ùxúú tnàhá cue téé xica cuu ndihi-gá ní cùu te ducaⁿ ní quide-dé. Te ndihi-dé vài cue téé ní quexio te dava-güedé xínehe-güedé machiti, te dava-güedé xínehe-güedé carruti. Te cue téé-áⁿ ní tendaha ñàha cue dútú cùnùu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñàyiú isráel. ⁴⁸ Te té Judás téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá-áⁿ sa ní xitnúhu-dé cue téé-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jesús núú-güedé, te duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Cundehe-ndo tée na tèyuhu-í te téé-áⁿ tñi-ndo-dè chí téé-áⁿ cúú-dè téé ndéé ini-ndó —duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé.

⁴⁹ Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-güedé, te ní sándehe yatni-dé núú Jesús, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¡Racióⁿ Mèstrú! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní teyuhu ñàha-dé xii-gá. ⁵⁰ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Yóhó téé ní chitnahá ñáhá xii-í, ¿ná cuiniⁿ núu véxi-n núù-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ní tñi ñàha cuè téé ndihi té Judás-áⁿ xii Jesús, te ndéca ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ.

⁵¹ Te ñiⁿ cue téé ndihi Jesús ní tava-dé machiti-dé, te ní xehndé-ni-dé ñiⁿ xio lóho ñiⁿ téé xinu cuechi núú dútú cùnùu te ní quendé duuⁿ lóho-dé. ⁵² Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii téé ducaⁿ ní xehndé lóho téé-áⁿ:

—Nachihí machiti-n ñi-xi, chí nchaa cue téé na náa ndihi machiti cahni-güedé tnàha ñàyiú-güedé te diu-ni ndihi machiti cúú méé-güedé tucu. ⁵³ Te na cáchí tnúhu-í xii-ndo sá núu yúhú cuini-í cácu-í te cáháⁿ ndihi-í Tàtá-í Dútú Ndióxi, te tendaha-gá cuhé víhí espíritu xínú cuéchi núú-gá quixi-xi dácácu ñàha-xi xii-í. ⁵⁴ Dico núu

ducaⁿ na càda-í te vá quée ndáa-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núú tútú Tàtá-í Dútú Ndióxi núú ndéé tnuní sá dácuití xini ñùhu-xi nándi ndoho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁵⁵ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé ducaⁿ ní tñi ñàha xii-gá-áⁿ:

—Nchaa-ni nduu ní xini-ndó ní xóo cunucóo-í xiti veñúhu càhnu sá ño cùnùu ní xóo danèhé-í ñàyiú, te ñá túú ní tñi ñàha-ndo xii-í, ¿te ná cuendá vitna quide ñàha-ná-ndó xii-í dàtná quide-ndó ñiⁿ ñadúhú, nèhe-ná-ndó machiti nèhe-ná-ndó càrruti ní quexio ní tñi ñàha-ndo xii-í-í?

⁵⁶ Dico dácuití sá dúhá càda-xi nàcuáa quee ndáa-xi nàcuáa ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní ngódó tnuní núú tútú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá ní xinu-güedé ní dándóo ñàha-güedé xii-gá.

Jesús ndécú-gá jundá

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Te cue téé ní tñi ñàha xii Jesús ndécá ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú té Caifás téé cùu dútú cùnùu-gá. Te núú ndécú dútú cùnùu-gá-áⁿ sa ní tacá cue téé dácuaa ñàha xii ñàyiú nchaa tnúhu ní chidó tnuní ndi Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñàyiú isráel cuendá cada-güedé jundá. ⁵⁸ Te té Pélú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dè xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú téé cùu dútú cùnùu-gá-áⁿ, te xiáⁿ ní ngóo-dé ndihi cue téé cùu poleciá cuendá cuini-dé quini-dé nása cada ñàha-güedé xii Jesús.

⁵⁹ Te cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñàyiú isráel, ndihi nchaa dava-gá cue téé xindecu jundá ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dácáa-güedé ñiⁿ cuéchi díquí Jesús cuéi cùu-xi ñiⁿ sá ñá ndáa cuendá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñàha-güedé xii-gá. ⁶⁰ Te vài cue téé ní nguíta-güedé dácáa-güedé cuéchi díquí-gá, dico ñá túú ní cundee tnúhu-güedé chí mee-ni tnúhu dehnde cùu-xi. Te sáta dúcáⁿ te ní quexio tucu úú tnàhá cue téé dácuandehnde-güedé, ⁶¹ te xáhaⁿ-güedé xii nchaa cue téé xindecu jundá:

—Véxi-ndí cáchí tnúhu-ndí xii-ndo sá té-a cáchí-dé sá dängóyo-dé veñúhu càhnu sá ño cùnùu núú chínúhu-o Yá Ndióxi, te dandáa-dé ingá veñúhu saa, diu-ni núú cáá tnàhí veñúhu-áⁿ, te xiti úní-ni nduu sa nadaxinu-dé, duha cáchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁶² Te téé cùu dútú cùnùu-gá-áⁿ ní ndacuini-dé, te xáhaⁿ-dè xii Jesús:

—¿Ná cuendá duha nduu tnúhu cáháⁿ cue téé-a cuendá-n? Te cáháⁿ núu nása cunduu tnúhu cáháⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶³ Dico Jësús ñá túú tnàhí ní cǎháⁿ-gá. Te téé cùu dútú cùnùu-gá-áⁿ ní xáhaⁿ tùcu-dé xii-gá:

—Yúhú, cǎcú ñehe-í Yá Ndióxi chí cuini-í sá cǎchí tnúhu ndáá-n xii-ndí núu sá díú Cristú Déhe Yá Ndióxi Yá ní tendaha-gá véxi ñuyú-a cùu-n —cǎchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

⁶⁴ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Díu Yáa-án cùu-í dàtná cǎchí-n-án, te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sá sáa nduu te quini-ndó yúhú Téé cùu ñani tnáha-ndó ncháa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndióxi Yáa ndácú quide nchaandi túhú sá váha. Te dává-án quini ñáha-ndó xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vico —cǎchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶⁵ Te dútú cùnùu-gá-áⁿ ní ndátá-dē dóo ñhnu-dé cuendá sá ñá túú ní tnáha ini-dé nacúaa ní cǎháⁿ Jësús, te ní xáhaⁿ-dē xii ncháa cue téé xíndecu jundá:

—Té-a cǎháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndióxi, te vitna ñá túú-gá xini ñúhu-xi cue téé cǎháⁿ ndáa núu ndáa sá ndécuechi-dé àdi ñá túú ndécuechi-dé, chí sa ní tecú dóho-o nacúaa nduu tnúhu ní cǎháⁿ-dē ní cǎháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndióxi. ⁶⁶ Te ncháa-ndo chí cǎháⁿ vitna núu nása sàni ini-ndó cùnduu cuendá té-a —cǎchí-dé xáhaⁿ-dē xii ncháa cue té-aⁿ.

Te cue té-aⁿ ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchúhú, cǎchí-ndí sá tau-xi cuú-dé chí ndécuechi-dé —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁶⁷ Te ní ngúta-güedé ní tiú díi ñáha-güedé xii-gá te ní caniha-güedé, te tnáha núu-gá ní cani-güedé. ⁶⁸ Te ní cudíqui ndeé ñáha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Yóhó Téé cǎchí sá cuú Cristú Yáa ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a, cǎháⁿ ná còto yoo ní caniha xii-n —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Té Pélú xáhaⁿ-dē xii ñáyiú sá ñá túú xini-dé Jësús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Te ñini núcóo té Pélú quehé, te ní sáhaⁿ ñi xichí xínú cuèchi vehe-án núu-dē, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yóhó tnáha-n cùu-n téé xica cuu ndihi Jësús téé distritú Galiléa —cǎchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁷⁰ Te té Pélú ñá túú ní nūnuu-dé, te ndédóho ncháa ñáyiú xíndecu-án ní xáhaⁿ-dē xii xichí-áⁿ:

—Yúhú, ñá túú cùtnuní ini-í nása nduu tnúhu cǎháⁿ-n —cǎchí-dé xáhaⁿ-dē xii-xi.

⁷¹ Te ní xica té Pélú cuáháⁿ-dé ndaa nacúaa nchí yuyèhe vehe-áⁿ, te ní xini ñáha túcu ingá xichí xínú cuèchi vehe-áⁿ, te xáhaⁿ-xi xii ncháa ñáyiú xíndecu-án:

—Té-a tnáha-dé xicá cùu-dé ndihi Jësús téé ñuú Nazàrét —cǎchí-xi xáhaⁿ-xi xii-yu.

⁷² Te té Pélú ní xáhaⁿ-dē:

—Nchàcuiti Yá Ndióxi sá ñá túú xini-í téé cǎcunehe-ndo-án —cǎchí-dé xáhaⁿ-dē xii-yu.

⁷³ Te tna tnaa-ni ní cuu, te dava ñáyiú xíndecu xíán ní xáhaⁿ tùcu-yu xii té Pélú:

—Ndáa sá tnáha-n xica cuu-n ndihi téé ndéca-güedé cuánguihu-án, chí ñáyiúhú cǎháⁿ-n —cǎchí-yu xáhaⁿ-yu xii-dé.

⁷⁴ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dē xii-yu:

—Nchàcuiti Yá Ndióxi sá yúhú cǎháⁿ ndáa-í sá ñá túú xini-í téé cǎcunehe-ndo-án —cǎchí-dé xáhaⁿ-dē xii-yu.

Te òré-ni-án ní cana ñi líhi. ⁷⁵ Te ní ndacu ini-í té Pélú nacúaa ní xáhaⁿ Jësús xii-dé sá cùmání-gá cana ñi líhi te úní xito cǎháⁿ-dé sá ñá túú xini ñáha-dé xii-gá. Te ní quee-dé tnuú ñáyiú-án cuáháⁿ-dé ñi xio ní ndáhyú vihi-dé ní ndixi cuéchi ini-dé.

27

Ndéca-güedé Jësús cuáháⁿ núu té Pilatú (Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Te sáta ní tundaá te ncháa cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núu ñáyiú isráel ní ndatnúhu-güedé nacúaa cada-güedé cahni-güedé Jësús. ² Te ní dácútú ñáha-güedé xii-gá, te ndéca ñáha-güedé cuáháⁿ núu té Pilatú téé cùu gobiernú.

Ní xihí té Jüdás

³ Te té Jüdás téé ní sáha cuendá ñáha xii Jësús ní cùtnuní ini-dé sá cǎhni ñáha-güedé xii-gá, te ní ndixi cuéchi ini-dé sá ñá túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ní quide-dé ní sáha cuendá ñáha-dé xii-gá núu cuè téé cùu úhú ini ñáha, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé danchòcáva-dé ócò úxí díhúⁿ cuixiⁿ núu cuè dútú cùnùu-án, ndihi núu cuè téé cùu sacuéhé núu ñáyiú isráel, chí díu cue téé-án ní sáñáha-güedé díhúⁿ xii-dé. ⁴ Te òré ní quexio té Jüdás-án núu ndécú-güedé, te xáhaⁿ-dē xii-güedé:

—Yúhú, ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ ní quide-í ní taxi cuendá-í ñi téé ñá túú tnáhi cuéchi-xi cahni-ndo-dé —cǎchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

Te cue té-aⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Nchúhú, ñá túú nágá cuendú cuini-ndí cǎháⁿ ndihi ñáha-ndí xii-n, te mee-n náha núu nása sàni ini-n càda-n —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁵ Te té Jüdás ní dāngoyo-dé díhúⁿ-án xití veñúhu cǎhnu sá ño cùnuu, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé ní dácuehné-dé méé-dé.

⁶ Te cue dútú cùnùu ní naqueheⁿ-güedé díhúⁿ-án, te ní xitnáha-güedé:

—Díhúⁿ-a ní quéyáhu cuendá sá cùu ñi ñáyiú, núu xíán vá cùu nàchihi-o xití cǎjá núu ñúhú sá cùu cuendá Yá Ndióxi —cǎchí-güedé xitnáha-güedé.

⁷ Te ní ndatnúhu-güedé te ní cuu ñi nūu-güedé cuendá nacúaaⁿ-güedé ñi

xichi núu cáá ñuhu danani-güedé Núu Cuáha Nchaa Sá Cuáha Ñuhu, te xiáⁿ ní saaⁿ-güedé cuendá xiáⁿ nguñdúxi nchaa ñáyiú véxi xica. ⁸ Te ní nadáma diu ñuhu-áⁿ, te vitna danani-güedé Ñuhu Yáhu Níñi, duha danani-güedé. ⁹ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nácuáa ní cáháⁿ ndí Jeremiás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí: “Cue téé isráel ní cachí-güedé sá òcò úxí díhúⁿ cuixiⁿ cháhu-güedé cuendá iⁿ téé queheⁿ cuendá-güedé. Te díhúⁿ-áⁿ náqueheⁿ-güedé, ¹⁰ te cuaaⁿ-güedé iⁿ xichi núu nání Núu Cuáha Nchaa Sá Cuáha Ñuhu, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu”, duha ní cachí ndí Jeremiás-áⁿ.

Jèsús ndécú-gá núu té Pilatú

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Te Jèsús ndécú-gá núu té Pilatú téé cuu gobiernú, te téé-áⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dé núu-gá, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¿Ndáá sá díu-n cuu-n téé yindaha ñaha xii ñáyiú isráel-áⁿ? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Diu-í yindaha-i-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹² Te cue dútu cúnúu ndíhi cue téé cuu sacuéhé núu ñáyiú isráel sàcáⁿ cuéchi-güedé núu té Pilatú cuendá Jèsús, dico mee-gá ní iⁿ tnúhu ñá túu ní cáháⁿ-gá. ¹³ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuendá ñá túu cáháⁿ-n, te cundehe ná ndéé duha titní cuéchi dácaa cue téé-a díquí-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁴ Dico Jèsús ñá túu tnáhi ní cáháⁿ-gá, te té Pilatú téé cuu gobiernú-áⁿ io ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñá túu tnáhi ní cáháⁿ-gá.

Ní quide ndáá-güedé sá cáhni-güedé Jèsús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Te ndi tnahá nduu víco pascuá dácácu té Pilatú téé cuu gobiernú-áⁿ iⁿ téé yíhi vecaá chi ducaⁿ tnáhi quide-dé, te mee ñáyiú cáháⁿ-yu te núu ndédacáa téé yíhi vecaá-áⁿ cácu-dé te téé-áⁿ dácácu-dé. ¹⁶ Te dáva-áⁿ yíhi iⁿ téé nani Barrabás vecaá, te téé-áⁿ ió cuendú-dé sá io nêhé ní quide-dé. ¹⁷ Te ní natacá nchaa ñáyiú, te té Pilatú ní xicáⁿ tnúhú-dé núu-yu, te xáhaⁿ-dè:

—¿Ndédacáa núu úu cue téé-a cuini-ndó dácácu-i-güedé-i? ¿Té Barrabás áⁿ Jèsús téé nani Cristú? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹⁸ Te ducaⁿ ní cáháⁿ té Pilatú, chi ní cutnùni iní-dé sá dícò sá cuédú iní-güedé ducaⁿ ní quide-güedé ní sáha cuendá ñáhá-güedé xii Jèsús núu-dé.

¹⁹ Te nini núcóo té Pilatú núu xèhndé-dé cuéchi ní tendaha ñádhí-dé tnúhu cuáháⁿ

núu-dé, te duha ndúu tnúhu ní tendaha-aⁿ: “Vá cáni iní-n ná cada-n téé ní taxi cuendá ñáhá-güedé xii-n, téé ñá túu tnáhi cuéchi-xi, chi icuini io nêhé ní dácóto ñaha saní-i cuendá-dé”, duha ndúu tnúhu ní xáhaⁿ-aⁿ xii té Pilatú.

²⁰ Dico cue téé cuu dútu cúnúu, ndíhi cue téé cuu sacuéhé núu ñáyiú isráel ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiú sá ná cùñáhá-yu xii té Pilatú dácácu-dé té Barrabás te cahni-dé Jèsús, te ní quide-yu nácuáa ní xáhaⁿ-güedé. ²¹ Te té Pilatú-áⁿ ní xáhaⁿ tùcu-dé xii-yu:

—¿Ndédacáa núu úu cue téé-a cuini-ndó dácácu-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

Te ní xáháⁿ-yu xii-dé:

—Té Barrabás dácácu-n —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

²² Te té Pilatú ní xicáⁿ tnúhú-dé núu-yu, te xáhaⁿ-dè:

—¿Te ná cuini-ndó càda-í Jèsús téé nani Cristú téé cachí sá Yá Ndióxi ní tendaha ñaha xii-dé véxi-dé ñuyúu-a-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

Te ncháa-yu ní cáháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu:

—Cata caa-dé núu cùrúxi —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

²³ Te té Pilatú ní xáhaⁿ tùcu-dé xii-yu:

—¿Te ná cúu cuéchi ní quide-dé núu ducaⁿ cuini-ndó càda-í-dé-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

Dico ncháa-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núu cùrúxi! —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

²⁴ Te té Pilatú ní cutnùni iní-dé sá vā níhi-dé nácuáa cada-dé, chi uuⁿ-gá ní nguíta ñáyiú xicuáa-yu, te xiáⁿ ní xicáⁿ-dè ndute ní ndáhá-dé núu ncháa ñáyiú, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Té-a cuu-dé iⁿ téé ñá túu tnáhi cuéchi-xi, te nchóhò cuini-ndó sá cuu-dé, dico diu-ni mee-ndo cuído yáhu-ndo-dé chi yúhu vá cuído yáhu-í-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

²⁵ Te ncháa-yu ní xáháⁿ-yu xii-dé:

—¡Diu nchúhu ndíhi cue déhe-ndí cuído yáhu-ndí-dé! —cachí-yu xáháⁿ-yu.

²⁶ Te sáta dúcáⁿ te té Pilatú ní dácácu-dé té Barrabás, te ní táuchíuⁿ-dè ní caní-güedé Jèsús. Te sáta dúcáⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táuchíuⁿ-dè candeca ñaha-güedé xii-gá quíhiⁿ cata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxi.

²⁷ Te cue téé cuu sandadú té Pilatú ndécá-güedé Jèsús cuánguihu xiti vehe cáhu cuu cuendá-dé, te cue téé cuu sandadú-áⁿ ní cana-güedé daga-gá cue sandadú núu dúcáⁿ ndeca-güedé Jèsús cuánguihu-áⁿ. ²⁸ Te xiáⁿ ní taunu-güedé dóo-gá, te ní dácuíhú ñaha-güedé xii-gá iⁿ dóo tícuéhé víhi. ²⁹ Te ní cadúha-güedé iⁿ coroná iñu ní chíhi-güedé

díquí-gã, te ní chitnã-güedé ìª carrùtí ndaha cùha-gá, te ní nguĩnĩ xitĩ-güedé núú-gá cùdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xãha-güedé:

—Íŕo càhnu cuu yohó té yìndaha ñaha xii ñáyiù isràél! —càchĩ-güedé xãha-güedé xii-gá.

³⁰ Te ní tiú dí ñáhá-güedé xii-gá, te ní quehe-güedé carrùtí sá ní sãñaha-güedé xii-gá te ní ducu-güedé díquí-gã. ³¹ Te sátá ní yáha ní cùdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá dóo tícuéhé víhĩ sá ní dácùlnú ñaha-güedé xii-gá, te ní dándũnuu ñaha-güedé xii-gá dóo mée-gã, te dãmũnĩ ndécá ñaha-güedé cuáhá núú catá cãa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxĩ.

Sata caa-güedé Jèsús núú cùrúxĩ

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Te ñuhu-güedé ndihĩ-gá ichi, te ní nanĩhĩ-güedé ìª té ñuú Cirené nání-dé Xímú, te té-ã ní quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxĩ sá nchídó Jèsús.

³³ Te ní sãá-güedé ndihĩ-gá ìª xichi núú nání Gôlgotã, te tnúhu-ã quée-xi: Núú nání yiqui díquí ndiyyi, duha quée-xi tnúhu-ã. ³⁴ Te xiã sãñaha-güedé ndudi uã coho-gá ní cuu, te ñá tũú ní xihĩ-gá chĩ dico-ni ní xito ndée-gã.

³⁵ Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxĩ, te sátá dúcã te cue téé cùu sandadú-ã ní xito ndée-güedé ñuú ndédacã-güedé cuu cuendã-güedé dóo-gã. Te duca ìª cuu chĩ ní quee ndãá-xi nãcuãã ní cáhá ìª té ní xóo cáhá tnúhu Yã Ndióxi ndeé sanaha yodo tnunĩ núú tütú-gã, te duha càchĩ-xi: “Nĩ xito ndée-güedé ñuú ndédacã-güedé cuu cuendã-güedé dóo-gã”, duha ní cáchĩ téé-ã te duca ìª ngódó tnunĩ núú tütú-gã. ³⁶ Te sátá dúcã ní quide-güedé, te ní ngóo-güedé ndeé ñáhá-güedé xii-gã.

³⁷ Te ní taxi ndecu-güedé ìª sã ndeé lètrã ndãa díquí-gã. Te lètrã-ã cáhá-xi ná cuendã duca ìª quide ñaha-güedé xii-gã, te duha cáhá lètrã-ã: “Té-a cùu-dé téé yìndaha ñaha xii ñáyiù isràél”, duha càchĩ-xi. ³⁸ Te tnáhã úú cue téé cùu ñadúhú ní sata caa-güedé díu-ni núú cùrúxĩ tucu, te ìª-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gã, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gã. ³⁹ Te nchaa ñáyiù yãha yatni núú tãcãa-gã-ã, te dàcuicó-yu díquí-yu ndehe ñáhã-yu xii-gã, te xĩcuéhé ñáhã-yu. ⁴⁰ Te xãhã-yu xii-gã:

—Yohó càchĩ-n sã dàngoyo-n veñúhu càhnu sã ío cùnuu, te dandã-n ingã veñúhu saa, te xitĩ únĩ-ni nduu sa nadaxĩnu-n, te vitna tanuu núú cùrúxĩ-ã dácãcu-n mée-n te núu ndisa sã Dèhe Yã Ndióxi cùu-n —càchĩ-yu xãhã-yu xii-gã.

⁴¹ Te díu-ni duca ìª cùdíquí ndeé ñáhã cué téé cùu dútú cùnuu xii-gã, ndihĩ cue téé dácua ñaha xii ñáyiù nchaa tnúhu ní chídó tnunĩ ndĩ Moisés, ndihĩ cue téé cùu fariséu, ndihĩ cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiù isràél, te xitnãha-güedé:

⁴² —Té-a ní ndacu-dé ní dácãcu-dé dava ñáyiù, te mee-dé ñã ndácú-dé dácãcu nihnu-dé mée-dé. Te núu ndisa sã cùú-dé téé yìndaha ñaha xii ñáyiù isràél, te na cùndehe-o nuu-dé núú cùrúxĩ-a cuendã quindãá iní-ó-dé. ⁴³ Te càchĩ-dé sã sandãá iní-dé Yã Ndióxi, te mee-gã ná dácãcu ñaha-gã xii-dé te núu cùndahú iní ñáhã-gã, chĩ mee-dé càchĩ-dé sã Dèhe-gã cùú-dé —càchĩ-güedé xitnãha-güedé.

⁴⁴ Te ndeé tnáhã cue téé cùu ñadúhú tãcãa xio xio díñi-gã xĩcuéhé ñáhã-güedé xii-gã.

Nĩ xihĩ Jèsús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Te òré ní cuu cuãdava nduu te ní cunee nihĩ ñuyú, te duca ìª cáã ní cuu caã únĩ sacuaa. ⁴⁶ Te òré sa ta cùyatni cuu caã únĩ sacuaa-ã, te nihĩ ní cáhá Jèsús, te càchĩ-gã:

—Elĩ, Elĩ, ¿lãma sabactani? —càchĩ-gã.

Te tnúhu-ã quée-xi: Ndióxi mée-í, Ndióxi mée-í, ¿ná cuendã ní dáñã ñaha-n xii-í?, duha quée-xi tnúhu-ã.

⁴⁷ Te dava cue téé xĩndecu yatni núú tãcãa-gã-ã ní tecú dóho-güedé nãcuãã ní cáhá-gã, te ní xitnãha-güedé:

—Té-a càna-dé té Elías —càchĩ-güedé xitnãha-güedé.

⁴⁸ Te òré-ni-ã ní quene cunu ìª cue téé xĩndecu-ã ní quehe-dé luha cáchĩ, te ní chindóyo-dé xitĩ ndudi íã, te ní chinenu-dé díquí ìª yutnu càni te ní ndocani-dé ní chihĩ-dé yuhu-gã. ⁴⁹ Te dava-güedé ní xãha-güedé xii téé-ã:

—Cundetu tnaa na cùndehe-o nacoto núu quixĩ té Elías dácãcu ñaha-dé xii-dé —càchĩ-güedé xãha-güedé xii téé-ã.

⁵⁰ Te Jèsús nihĩ ní cana saa-gã, te ní xihĩ-ni-gã. ⁵¹ Te sátá dúcã te ní ndátã dóo cùú còrtina xitĩ veñúhu càhnu sã ío cùnuu ní quée dava ndãá, te ndãa núú nĩnu ní nguĩta-xi ní ndátã, te ní tnãa, te dava cava nãhnu ní táhú. ⁵² Te dava yaú núú yìndũxi ñáyiù ní xihĩ ní sandãá iní ñáhã xii Yã Ndióxi ní nacaã te ní ndotó-yu. ⁵³ Te sátã ní yãha ní ndoto Jèsús, te cue ñáyiù ní ndoto-ã cuãnguĩhú-yu xitĩ ñuú Jerusalén, te cue ñáyiù ñuú-ã ío vãi-yu ní xini-yu cue ñáyiù duca ìª ndoto-ã.

⁵⁴ Te sã dúcã nãndi ní quide-xi, ndihĩ sã dúcã ní tnãa xiã ío ní yùhú téé cùu capitã ndihĩ nchaa dava-gã cue téé ndecu ndihĩ-dé ndeé-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xitnãha-güedé:

—Sá ndaa ndisa sá díú tée-a cùu-dé Déhe Yá Ndióxi ní cùu —cachí-güedé xitnáha-güedé.

⁵⁵ Te xica xīnutnī vāi ñāyiu dīhī ndéhē-yu nchaa nācuāa ní quide ñaha-güedé xī Jēsús, te ñāyiu-án cūu-yu ñāyiu ní chindēē-yu Jēsús, te ndéé distritú Galileá ní chinchícū ñāhā-yu xii-gá. ⁵⁶ Te tnuú ñāyiu-án tnāhá tá Māriá Magdalēná, ndihī tá Māriá nāná tē Jacobó ndihī tē Chēé, ndihī nāná cue déhe tē Zebēdeu.

Chindúxi-güedé Jēsús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Te ndēcu īn tēe cuica nāni-dé Chēé te cūu-dé tēe ñuú Arimateá, te tnāhá-dé ní tnāhá tnūhu-dé ndihī Jēsús. Te órē sa ní cuaa, ⁵⁸ te ní sáhā-dé núú tē Pilatú, te xāha-dé núu vā cūndēe iní-dé daña-dé chindúxi-dé yiqui cūñú Jēsús. Te tē Pilatú-án ní sáhā-dé tnūhu, te ní táuchíu-dé sá cuāha cuendá-güedé tē Chēé-án yiqui cūñú-gá. ⁵⁹ Te tē Chēé-án ní quehe cuendá-dé yiqui cūñú-gá, te ní chidúcu-nuu-dé īn dóo cuixín dóo cāndō. ⁶⁰ Te sa nchī īn yaú sáá ní caān tē Chēé-án īn yiqui naha cāva te xiān cūu cuendá-dé, te yaú-án ní chihī-dé yiqui cūñú Jēsús, te dātnūnī ní sadí-dé īn yūu cāhnú yūu quēhēn yuhu yaú-án, te ní xica-dé cuānuhú-dé. ⁶¹ Te tnāhá tá Māriá Magdalēná, ndihī ingá xichí nānī Māriá ní quexió-yu ní ngóo-yu yatni núu nchī yaú-án.

Cue tēe ndēé yaú núu yihī yiqui cūñú Jēsús

⁶² Te sātá nī yāha ní quide túha ñāyiu nchaa sá nāndīhī-yu nduu tnēé nduu ndetátú-yu-án, te diu-ni nduu ndetátú-yu-án ní sáhā cue dútú cūñu, ndihī cue tēe cūu fariséu ní cāhā ndihī-güedé tē Pilatú. ⁶³ Te xāha-güedé xii-dé:

—Yohó tēe cūnuu, véxi-ndí cāchí tnūhu-ndí sá ní ndacu iní-ndí sá tēe ndehnde ní xihí-án cāchí-dé órē ndécú-gá-dé sá ndūu úní sá cūu-dé, te ndoto-dé. ⁶⁴ Te tendaha-n cuē tēe na quihí-güedé cundeé-güedé yuhu yaú núu ní chihī-güedé yiqui cūñú-dé, chí na cuahān quihí cue tēe ní xica cuu ndihī-dé duhu-güedé yiqui cūñú-dé, te cūñaha-güedé xī ñāyiu sá ní ndoto-dé. Chí núu duca na cāda-güedé te io-gá dandāhú-güedé cue ñāyiu dācúxí dātná ní quide mee tēe ní xihí-án —cachí-güedé xāha-güedé.

⁶⁵ Te tē Pilatú ní xāha-dé xii-güedé:

—Náu cue sandādú-a candeca-ndo-güedé quihí, te cadí váha-ndo ndihī-güedé yuhu yaú-án nācuāa tāu-xi cūnduu, te na cūndēe-güedé nācuāa sāni iní-ndó cūnduu —cachí-dé xāha-dé xii-güedé.

⁶⁶ Te cue tēe-án ní xica-güedé cuahān-güedé, te ní tee-güedé īn sēñā yūu ndēdí yēhe yaú-án, te ní dāndō-güedé cue sandādú-án ndēé-güedé yaú-án, te duca ní

quide-güedé cuendá sá vā yōo quihí nacaán yaú-án.

28

Ní ndoto Jēsús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sātá nī yāha nduu ndetátú ñāyiu, te ndumūngú nehé vihi-ní ní xica tá Māriá Magdalēná ndihī ingá xichí nānī Māriá cuāngotó-yu yaú núu ní chihī-güedé yiqui cūñú Jēsús. ² Te uunī níhi vihi ní tnāa, te órē duca ní quide-xi chí īn espíritú xínú cuēchi núu Yá Ndióxi ní quexio-xi núu dúcān nchī yaú núu ní chihī-güedé yiqui cūñú Jēsús, te ní xocání espíritú-án yūu ndēdí yēhe yaú-án te ní ngóo-xi núu yūu-án. ³ Te dātná dátāsa-xi órē sáa ndutē dūca datāsa-xi núu espíritú-án, te dóo níhnú-xi cuixín quiyí. ⁴ Te órē duca ní quide-xi te cue sandādú ndēé yaú-án ní quide ñaha-xi xii-güedé sá ní yūhú-güedé, te ní nduá-güedé, te ní xita sá xini tnūnī-güedé. ⁵ Te espíritú-án ní xāha-xi xii cue ñāyiu dīhī cuāngoto yaú-án:

—Nchōhó ñāyiu dīhī véxi coto yaú-a, vā yūhú-ndó chí yūhú cūtnūnī iní-í sá nchōhó véxi-ndo nānducu-ndo yiqui cūñú Jēsús Yáa ní xihí núu cūrúxi. ⁶ Dico Yáa-án chí ñā túu-gá ndécú yiqui cūñú-gá iha, chí sa ní ndoto-gá, te diu duca ní cachí-gá sá ndótó-gá cūtnāhā vátá cūu-gá, te chí táquixi cundehe-ndo núu ní sacān-güedé yiqui cūñú-gá ní cūu te quini-ndó nā ñā túu-gá. ⁷ Te vitna io ndihī chí cuahān núu xīndecu cue tēe ní xica cuu ndihī-gá, te duha cūñaha-ndo xii-güedé: “Ní ndoto Jēsús Yáa ní xihí ní cūu, te codonū-gá núu-ndó quihí distritú Galileá te yacā quini-ndó-gá”, duha cūñaha-ndo xii-güedé. Duha nduu tnūhu ní cachí tnūhu-í xii-ndo —cachí espíritú-án xāha-xi xii cue ñāyiu dīhī-án.

⁸ Te cue ñāyiu dīhī-án ní natnī-yu ichi, te súuní ndihī cuānuhú-yu núu xīndecu cue tēe ní xica cuu ndihī Jēsús cuendá nacani tnūhu-yu núu-güedé nācuāa ní xāha espíritú-án xī-yu, te cuē ní yūhú-yu dico súuní cūñú iní-yu. ⁹ Te ichi ñūhú-yu cuānuhú-yu, te na iní-yu ní quexio Jēsús núu-yu ní dāndācō váha ñaha-gá xī-yu. Te ñāyiu-án ní ngūñí xití-yu núu-gá, te ní numi ñāhā-yu xii-gá, te ní chíñuhu ñāhā-yu. ¹⁰ Te ní xāha-gá xī-yu:

—Vā yūhú-ndó, chí cuahān cūñaha-ndo xii cue tēe ní xica cuu ndihī-í sá ná quihí-güedé distritú Galileá, te yacā quini ñāhā-güedé xii-í —cachí-gá xāha-gá xī-yu.

Nācuāa ndūu tnūhu ní nacani cue sandādú

¹¹ Te nini ñūhu cue ñāyiu dīhī-án ichi cuānuhú-yu, te dava cue sandādú cue tēe ndēé yaú-án ní cūu ní xica-güedé

cuánuhú-güedé ñuú cuendá nacani tnúhu-güedé núú cuè té cùu dútú cúnúu nacuaa ní cuu. ¹² Te cue té cùu dútú cúnúu-án ní quide-güedé jündá ndihi cue té cùu sacuéhé núú ñáyiú isrâél, te ní ndatnúhu-güedé nâcuáa cada-güedé, te ní quide ndáá-güedé ndihi cue sandádú-án sâ cuñaha-güedé vâi díhúⁿ cuendá dacuàndehnde-güedé. ¹³ Te ní xâhaⁿ-güedé xii cue sandádú-án:

—Cuini-ndí sâ vâ càháⁿ ndáá-ndó núú ñáyiú nâcuáa ní cuu, chi cúnaha-ndo xii-yu sâ òré xidí-ndó ní quixi cue té ní xica cuu ndihi-dé ní dúhú-güedé yiqui cúnú-dé néhé-güedé cuáháⁿ, duha cúnaha-ndo xii-yu. ¹⁴ Te núu na níhí té Pilatú té cùu gobiernú tnúhu nâcuáa cúnaha-ndo xii ñáyiú, te nchúhú cada ndáá-ndí ndihi-dé cuendá sâ ñâ túú nâ cada ñaha-dé xii-ndo —câchí-güedé xâhaⁿ-güedé xii cue sandádú-án.

¹⁵ Te cue sandádú-án ní queheⁿ cuendá-güedé díhúⁿ, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní cáháⁿ-güedé nâcuáa ní xâhaⁿ cuè té-án cáháⁿ-güedé. Te nchaa ñáyiú isrâél ní níhí-yu tnúhu ní cáháⁿ-güedé-án, te diu-ni tnúhu-án cáháⁿ-yu ndéé vitna.

Jèsús xâhaⁿ-gâ xii cue té ní xica cuu ndihi-gâ nâcuáa ndúu chiúⁿ cada-güedé

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Te ndi úxí ñⁿ cue té ní xica cuu ndihi Jèsús ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñⁿ yucu cãa distritú Galileá núú ní xâhaⁿ-gâ naníhí tnáhá-güedé ndihi-gâ. ¹⁷ Te òré ní xini-güedé Jèsús te ní chiñuhu ñaha-güedé xii-gâ, dico dava-güedé sâni ñⁿ sani úú ini-güedé núu diu-gâ àdi ñâ díú-gâ. ¹⁸ Te Jèsús ní sândehe yatni-gâ ndéé núu-güedé, te ní xâhaⁿ-gâ xii-güedé:

—Yúhú ndécú ndihi-í tnúhu ndee ñí táxí tnúni-í cuéi andiu te cuéi ñuyíú-a. ¹⁹ Te vitna tàuchiuⁿ-í sâ quihíⁿ-ndó ñihí ñuyíú cáháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñáyiú cuendá tuha ñáhá-yu xii-í, te dacuàndute-ndó-yu. Te òré ducaⁿ càda-ndo, te cacunehe-ndo tâtá-ó Dútú Ndióxi ndihi yúhú Yáá cúú Déhe-gâ ndihi Espiritú-gâ. ²⁰ Te cúnaha-ndo xii-yu sâ ná cãdá-yu nchaa nâcuáa sa ní dánéhé ñáhá-í xii-ndo càda-ndo. Te na câchí tnúhu-í sâ cündecu ndihi ñaha-ni-í xii-ndo ñuyíú-a ndéé ná sâá nduu nâa-xi —cachí-gâ xâhaⁿ-gâ xii-güedé. Te ducaⁿ na cünduu.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÚNÍ TÉ MÁCÚ

Té Juàá té dācuandute ñaha xii ñāyiu cāhán-dé tnúhu Yá Ndióxi xiti yucu

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Duha ní quesaha tnúhu sá cāhán nācuáa naníhí tǎhú-ó tnúhu Xitohó Jesucristú Déhe Yá Ndióxi.

² Te ndii Chàiaá téé ní xóo cāhán tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chídó tnùnii ndii nācuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Tendaha-í ñiⁿ téé codonúu-dé núu-n, te dátúha-dé ñāyiu cuendá tñi-yu tnúhu-n.

³ Te téé-ánⁿ quihi-dé xiti yucu te níhi cāhán-dé cūñaha-dé xii ñāyiu:

“Chí dāñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñi-ndo ichi váha, te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chí véxi Yaaá lo cūnuuⁿ, duha cūñaha-dé xii-yu.

Duha ndúu tnúhu ní chídó tnùnii ndii Chàiaá nācuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Déhe-gá. ⁴ Te téé dii cuendá-xi ní ngódó tnùnii-ánⁿ nání-dé Juàá, te téé-ánⁿ ní xíhi-dé xiti yucu ní cāhán-dé tnúhu Yá Ndióxi, te ní xóo dācuandute-dé ñāyiu, te duha ní xáhaⁿ-dē xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñā túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te daña-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha te cuandute-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndióxi cada cāhnu iní-gá nchaa yicá cuèchi-ndo —duha ní xáhaⁿ-dē xii-yu.

⁵ Te nchaa ñāyiu distritú Jùdeá, ndihi ñāyiu ñuú Jerusálén ní sáhá-yu ndéé yúte Jórdán núu ndécú té Juàá ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cāhán-dé. Te cue ñāyiu ní náhmá nchaa yicá cuèchi-xi te ní dācuandute ñaha-dé xii-yu.

⁶ Te té Juàá-ánⁿ ní xíhnu-dé dóó idi cāméyu, te ñiⁿ ñiⁿ ní cuu pañú xiti-dé, te ní xóo caxi-dé tica lāngóstá ndihi ndudi ñiñú cuéchi. ⁷ Te ní xáhaⁿ tūcu-dé xii ñāyiu:

—Nchicúⁿ ñiⁿ téé véxi, te téé-ánⁿ ño-gá cūnúu-dé dācúxí yúhú, chí yúhú cūú-í ñiⁿ téé duuⁿ duuⁿ ñā túú tǎú-í ngúnundeyi-í nandaxi cuèdicó ñiⁿ nihnu chāú-dé dico quide-í chiú-dé. ⁸ Te yúhú dācuandute ñaha-í xii-ndo, dico mee-dé taxi-dé Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo —cāchi-dé xáhaⁿ-dē xii-yu.

Sāndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Te dàvá-ánⁿ ní quee Jesús ñuú Nazàrét ñiⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá cuáhán-gá yúte Jórdán. Te yacáⁿ ní dācuandute ñaha té Juàá xii-gá. ¹⁰ Te òré ní nene-gá xiti ndute, te ní

xini-gá nchii andiu, te ní quee Espiritú Yá Ndióxi véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndihi ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáá ñiⁿ lómá cáá Espiritú-ánⁿ véxi cuuⁿ-xi. ¹¹ Te òré-ánⁿ ní tecú ní cāhánⁿ Yá Ndióxi ndéé andiu, te xáhaⁿ-gá xii Jèsús:

—Yòhó cūú-n Déhe-í téé lo cūu iní-í te lo cūdí iní ñāhà-í xii-n —cāchi-gá xáhaⁿ-gá.

Sácuíhná quidé yica-xi cada Jèsús sá ñā túú tǎú-gá cada-gá dico ñā túú ní quide-gá

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Te Espiritú Yá Ndióxi ndécá-xi Jèsús cuáhánⁿ ñiⁿ xiti yucu. ¹³ Te xiti yucu-ánⁿ lo víhi quiti déénⁿ, te xiánⁿ ndécú Jèsús ní ngúita sácuíhná quidé yica-xi cada-gá ñiⁿ sá ñā túú tǎú-gá cada-gá dico ñā túú ní sàndáá iní-gá. Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní xinu cuèchi-xi núú-gá. Te ní xíndecu-gá údico nduu xiti yucu-ánⁿ.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiúⁿ ní tǎhú Tǎtá-gá Dúú Ndióxi cada-gá

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Te sátá ní ngava té Juàá vecaá, te Jèsús cuáhán-gá distritú Galileá dānehé-gá ñāyiu tnúhu váha, tnúhu sá cāhánⁿ nācuáa ndihi ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Vitna sa ní cuyatni nduu ndihi ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo, te chí dāñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te quindáá iní-ndó tnúhu váha, tnúhu sá cāhánⁿ nācuáa naníhí tǎhú-ndó —cāchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jèsús cāhán-gá cúmi tnàhá cue téé tñi chácá

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Te Jèsús ñúhú-gá ichi cuáhán-gá tá yáha-gá yuhu lāgúná Galileá, te ní xini-gá té Xímú ndihi ñani-dé té Ndríxi Xidáqueé-güedé ñunu-güedé xiti ndute tñi-güedé chácá, chí quiti tnàhí-ánⁿ cúú chiú-güedé tñi-güedé-di.

¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dāñá chiúⁿ quide-ndo-ánⁿ, te quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xii-í te taxi-í ingá núú chiúⁿ cada-ndo chí quíhiⁿ-ndó cāhánⁿ-ndó ñāyiu cuendá dācuáhá-yu tnúhu-í —cāchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁸ Te òré-ni-ánⁿ ní dāñá cuè téé-ánⁿ ñunu-güedé te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

¹⁹ Te cuáhán-gá luha-gá, te ní xini-gá té Jacobó ndihi ñani-dé té Juàá ñúhú-güedé xiti bàrcú-güedé náícu-güedé ñunu-güedé, te ndi ndúu-güedé cúú-güedé déhe té Zebedeú. ²⁰ Te ní cana ñaha-gá xii-güedé, te ní dándóo-güedé tǎtá-güedé ndihi cue téé xinu cuèchi núú-güedé xiti bàrcú, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

Ñiⁿ téé yíhi ñaha espíritú cúndihi yucu ñávāha

(Lc. 4:31-37)

²¹ Te ní quexio Jesús ndihi cue tée-á" ññ nñu nání Cãpernaúm, te yacá" ndécú-gá ní tnahá nduu ndetátú ñáyíu, te cuánguihu-gá veñúhu ñáyíu isráel dānehé ñáhá-gá xii-yu. ²² Te xicuñúhu vihi-yu nchaa tnúhu cāhán-gá, chí quide-gá sá cúu-gá ññ Yaa táxi tnúni vihi, te ñá túu dācuaha ñaha-gá xii-yu dātná dācuaha ñaha cue tée dācuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés. ²³ Te xiti veñúhu-á" ndécú tnahá ññ tée yihi ñaha ññ espíritú cundihi yucu ñávāha, te espíritú-á" ní quide-xi níhi ní cāhán tée-á", te xāha"-dē xii Jēsús:

²⁴ —¿Te ná cuini yohó Jēsús tée ñuu Nazaret cada ñaha-n xii-ndí ñuu vēxi-n ñuu ndécú-ndí-i? ¿Á" vēxi-n dānaa ñaha-n xii-ndí? Chí yúhú xini ñáhá-i xii-n sá cúu-n ññ tée ñá túu tnahí cuēchi-xi, chí núu Yá Ndióxi ní quee-n vēxi-n ñuyiú-a —cāchí-dē xāha"-dē xii-gá.

²⁵ Dico Jēsús ní tenāá-gá espíritú cundihi yucu ñávāha-á", te xāha"-gá:

—¡Cadí yuhu-n, te taquēe yiqui cuñú tée-á"! —cāchí-gá xāha"-gá xii espíritú-á".

²⁶ Te espíritú cundihi yucu ñávāha-á" ní dācúyihí ñáhá-xi xii tée-á", te ní dācáná sáa ñaha-xi, te ní quee-xi yiqui cuñú-dē cuáhá"-xi. ²⁷ Te nchaa ñáyíu xīndecu-á" io ní cuñúhu-yu, te ní xitnahá-yu:

—¿Te nása nduu-tu sá quidé tēe-a? ¿Ndudú sáa cāhán"-tu-dē sánúu? Te quide-dē dātná quidé ññ tée cūnuu vihi, chí cāhán"-ni-dē te sāndáá ini ñáhá nchaa espíritú cundihi yucu ñávāha —cāchí-yu xitnahá-yu.

²⁸ Te io ndihi ní níhi nchaa ñáyíu dava-gá ñuu yindēhu distritú Galiléa tnúhu nchaa nācuāa cāhán Jēsús ndihi nchaa sá quidé-gá.

Jēsús quidé tātna-gá nāná ñadihi té Ximú
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Te òré ní ndee Jēsús veñúhu cue ñáyíu isráel, te cuáhá"-gá ndihi té Jacobó ndihi té Juáa vehe té Ximú ndihi té Ndríxi. ³⁰ Te nāná ñadihi té Ximú cūhú-a" ñúhu vihi-a" cahni, te ndihi-ni ní xāha"-güedē xii Jēsús sá cūhú-a". ³¹ Te ní sáhá"-gá núu cáa ñaha cuhú-á" te ní tñi-gá ndaha-a" ní ndocani ñaha-gá xii-a". Te òré-ni-á" ní nchico-a" cahni, te ní ngúita-a" xinu cuechi-a" núu-güedē ndihi-gá.

Jēsús quidé tātna-gá vai ñáyíu cūhú
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Te òré sa cuini-xi cundihi" te ní quexio ñáyíu núu ndécú Jēsús, te nchaa ñáyíu cūhú ní dátacá-yu ndecá-yu ní sáa núu-gá, te tnahá cue ñáyíu yihi ñaha espíritú cundihi yucu ñávāha ndecá-yu ní sáa núu-gá. ³³ Te nchaa ñáyíu ñuu-á" ní chitú ñihú-yu yuyēhe vehe núu ní quexio Jēsús. ³⁴ Te Jēsús ní quide tātna-gá nchaa ñáyíu cūhú cuēi ndi

díi" ndi díi" núu cuēhé tnahá-yu ññ ññ-yu, te ní queñuhu-gá nchaa espíritú cundihi yucu ñávāha yihi ñaha xii ñáyíu, te ñá túu ní dāña-gá cāhán cue espíritú cundihi yucu ñávāha-á" ní ññ tnúhu, te duca" ní quide-gá chí cue espíritú-á" sa xini-xi yoo cūu-gá.

Jēsús cāhán-gá tnúhu Yá Ndióxi distritú Galiléa

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Te òré vātá tūndaá váha-gá ní ndacóo Jēsús cuáhá"-gá ññ xio yuhu ñuu núu ñá túu ñáyíu ndecu cuendá yacá" cāhán ndihi-gá Yá Ndióxi. ³⁶ Te té Ximú ndihi cue tēe cundihi-dē nāndūcu ñaha-güedē xii-gá. ³⁷ Te òré ní naníhi ñáhá-güedē xii-gá, te ní xāha"-güedē:

—Nchaa ñáyíu nānducu ñahá-yu xii-n —cāchí-güedē xāha"-güedē xii-gá.

³⁸ Te ní xāha"-gá xii-güedē:

—Chí ná quihí"-ó nchaa ñuu xīndáa yatni-a, chí dānehé-i ñáyíu tnúhu Yá Ndióxi chí diu chiú-á" vēxi-i —cāchí-gá xāha"-gá xii-güedē.

³⁹ Te Jēsús tá xica ndodo-gá cuáhá" nchaa ñuu yindēhu distritú Galiléa dānehé-gá ñáyíu, te ndi tnahá ññ ññ núu sáa-gá te duca" cuánguihu-gá veñúhu-yu dānehé ñáhá-gá xii-yu tnúhu Yá Ndióxi, te cue ñáyíu yihi ñaha espíritú cundihi yucu ñávāha ta queñuhu-gá nchaa espíritú-á" yiqui cuñú-yu cuáhá".

Jēsús quidé tātna-gá ññ tēe tnahá cuēhé sá dátēhyú ñihnu-xi yiqui cūñú-ó
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Te ní quexio ññ tēe tnahá cuēhé sá dátēhyú ñihnu-xi yiqui cūñú-ó núu Jēsús, te ní ngúihí xiti-dē núu-gá cāhán ndahú-dē, te xāha"-dē xii-gá:

—Vēxi-i cāhán ndahú-i núu-n ñuu vá cūndēe ini-n càda tātna ñaha-n xii-i chí cūtnuní ini-i sá ndácú-n —cāchí-dē xāha"-dē xii-gá.

⁴¹ Te Jēsús ní cundahú ini ñáhá-gá xii-dē te ní dācáa-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dē, te xāha"-gá:

—Cuu cada tātna ñaha-i xii-n, te vitna ndúha-n —cāchí-gá xāha"-gá xii-dē.

⁴² Te òré-ni-á" ní xocúihí cuēhé tnahá-dē. ⁴³⁻⁴⁴ Te Jēsús ní cāhán vihi-gá dóho-dē, te xāha"-gá xii-dē:

—Vitna cuanúhú-na, dico vá yōo ññ cūñaha-n sá ní quide tātna ñaha-i xii-n, te núu dūtú-ni cuáhá" cuendá sá ná quini ñáhá-dē xii-n sá ní ndúha-n te cuáha-n-dē sá ndúu tñhú Yá Ndióxi dātná ní cachí ndíi Moisés cuendá ná quini ñáyíu sá ndáa ní ndúha-n —cāchí-gá xāha"-gá xii-dē.

⁴⁵ Te tēe ní cuhú-á" ní xica-dē cuáhá"-dē, te ní ngúita-dē xāha"-dē xii nchaa ñáyíu ta naníhi-dē nācuāa ní quide Jēsús ní quide tātna ñaha-gá xii-dē. Te sá dúcá" ní xité

nuu téé-án cuendú nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-dé ní quide tátna ñaha-gá ní ndúha-dé, te xiáa núu dayuhu ní xóo quíhu-gá dava ñuú núú ío vâi ñáiyu ndèhe ñaha xii-gá, te ní xóo cundecu-gá xiti yucu núú ña túú ñáiyu ndècu. Te nchaa ñuú ní quee ñáiyu ní sáháa-yu núú ndécú-gá ní cáháa ndihi ñáhá-yu xii-gá.

2

Jèsús quidé tátna-gá íi téé cùhú ña cúu-gá candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Te sáta ní cuu íi úú nduu sá ní quee Jèsús ñuú Capèrnaúm te ní nasáa tucu-gá, te cue ñáiyu ní níhi-yu tnúhu sá ní ndexio-gá núú quidé vehe-gá. ² Te ndihi-ni ní tacá cuéhé víhi-yu, te ní chítu víhi-yu ndéé yuyèhe te ña ní tnàhá-gá-yu. Te ní nguíta-gá ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu tnúhu Yá Ndióxi. ³ Te òré-án ní quexio cúmí tnàhá cue téé núú ndécú-gá nchídó-güedé íi téé cùhú ña cúu-gá candá nihnu-dé. ⁴ Dico ña túú ní ndàcu-güedé sáá-güedé ndéé núu-gá chí ío cuéhé ñáiyu ndècu. Te xiáa núu ní sáá-güedé díquí véhé núú yíhi-gá-áa ní caa-güedé, te ichi ndaa díquí véhé-áa ní dáquée-güedé téé cùhú-áa, te ñuú-dé íi xito ní dáquée ñaha-güedé ndéé núu-gá. ⁵ Te Jèsús sa ní cutnùni iní-gá sá sàndáa iní ñáhá-güedé xii-gá núu ní xáha-gá xii téé cùhú-áa:

—Yòhó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-n nchaa cuéchi-n —càchi-gá xáha-gá xii-dé.

⁶ Te xiáa xínucóo íi úú cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùni ndii Moisés, te sá dúcáa ní cáháa Jèsús núu cue téé-án ní sàni iní-güedé: ⁷ “Téé-a càháa cuéhé-dé cuendá Yá Ndióxi duha càháa-dé, chí vá yòo íi ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuéchi ñáiyu chí íi ndii díí-ni Yá Ndióxi quidé càhnu iní-gá”, duha ní sàni iní-güedé. ⁸ Dico òré-ni-án ní cutnùni iní Jèsús nàcuáa sàni iní-güedé, núu ní xáha-gá xii-güedé:

—¿Te ná cuendá duca? sàni iní-ndó-í? ⁹ Te sá dúhá ní xáha-í xii téé cùhú-a sá ní quide càhnu iní-n nchaa yíca cuéchi-dé, te xiáa nchòhó ña túú cutnùni iní-ndó núu ndáa càháa-í àdi ña ndáa. Dico núu cúu-í-dé sá ndáco-dé, te ndocani-dé xito ñuú-dé véxi, te caca-dé, te cutnùni ndáa iní-ndó núu ndáa càháa-í àdi ña ndáa chí cundehe núu-ndó nàcuáa cada-í. ¹⁰ Te vitna na cada-í nàcuáa cutnùni iní-ndó nchaa-ndo sá yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo ndecu ndihi-í tnúhu ndee iní sá cadá càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáiyu ñuyú-a —càchi-gá xáha-gá xii-güedé.

Te sáta dúcáa te ní xáha-gá xii téé cùhú-áa:

¹¹ —Ndacóo te ndocani-n xito ñuú-n véxi-án, te núhú-n vehe-n —càchi-gá xáha-gá xii-dé.

¹² Te òré-ni-án ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xito ñuú-dé ní quexio-án, te ndèhe nchaa ñáiyu xindecu-án ní ndee-dé tnuú-yu cuáháa-dé. Te sá dúcáa ní quide Jèsús ní quide tátna-gá téé-án, xiáa ío ní cuñúhu nchaa ñáiyu, te ní xitnàhá-yu:

—Càhnu vihi cuu Yá Ndióxi, chí ña íi nduu quini-ó dúha cuu datná ní cuu vitna —càchi-yu xitnàhá-yu.

Jèsús càháa-gá íi téé nàni Leví

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Te Jèsús cuáháa tucu-gá yuhu làgúná, te ío cuéhé ñáiyu ní sátnàhá ñáhá xii-gá, te ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu tnúhu Yá Ndióxi. ¹⁴ Te òré ní yáha ní dánèhé ñáhá-gá xii-yu, te ní naquehe-gá ichi, te ní yáha yatni-gá íi xichi núu núcúo íi téé nàni Leví déhe íi téé nàni Alféu quidé cóbra-dé ñáiyu cuendá impuèstú chí cobradór cúu-dé. Te òré ní xini ñáhá-gá xii-dé, te ní xáha-gá:

—Néhe chitnahá ñáhá-n xii-í —càchi-gá xáha-gá xii-dé.

Te té Leví-án ní ndacuñí-dé, te ní tuha ñaha-dé xii-gá.

¹⁵ Te té Leví-án cuáháa-dé ndihi Jèsús vehe-dé. Te yíhi Jèsús mèsá xéxi-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te tnàhá vâi cue téé cuihna iní-xi quide cóbra ñáhá xii ñáiyu cuendá impuèstú, ndihi dava-gá cue téé ndècu ichi cuéhé ichi duha núcúo ndihi ñaha-güedé xii-gá xéxi ndihi ñaha-güedé, te duca? chí ío vâi ñáiyu nchicú? ñáhá xii-gá. ¹⁶ Te sá ní xini cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùni ndii Moisés, ndihi cue téé cùu fariséu xéxi Jèsús ndihi nchaa cue téé-án núu ní xicáa tnúhú-güedé núu cué téé xica cuu ndihi-gá, te xáha-güedé:

—¿Ná cuendá duca? quide téé cùu mestrú-ndó xéxi-dé ndihi cue téé cuihna iní-xi quide cóbra ñáhá xii ñáiyu cuendá impuèstú, ndihi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuéhé ichi duha-í? —càchi-güedé xáha-güedé.

¹⁷ Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa nduu tnúhu ní xáha-güedé xii cue téé xica cuu ndihi-gá, núu ní xáha-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáiyu ña túú cùhú chí ña túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáiyu cùhú chí xini ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í càháa-í ñáiyu cutnùni iní-xi sá ndécú cuéchi-xi te ña túú véxi-í càháa-í ñáiyu càchi sá ña túú ndècu cuéchi-xi —càchi-gá xáha-gá xii-güedé.

Cuendá cue ñáiyu ña túú tnàhi ná xéxi áma càháa ndihi-yu Yá Ndióxi

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Te cue téé xica cuu ndihi té Juáa, ndihi cue téé xica cuu ndihi cue téé cùu

fariséu ñá túú tnàhí ná xéxí-güedé áma càhán ndihi-güedé Yá Ndiòxí. Te ñⁿ nduu ducaⁿ xíquide-güedé, te ní sáhán ñáiyu ní xícáⁿ tnúhú-yu núú Jèsús, te xáháⁿ-yu xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n ná cuendá cue téé xica cuu ndihi té Juáá, ndihi cue téé xica cuu ndihi cue téé cùu fariséu ñá túú tnàhí ná xéxí-güedé áma càhán ndihi-güedé Yá Ndiòxí, te cue téé xica cuu ndihi-n ñá túú ducaⁿ quide-güedé —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Nchòhò xini-ndó sá vā cùú cūñaha-o xii ñáiyu ñūhu vico tnándaha sá vā cùú cāxí-yu nini ndécú ndihi ñaha téé tnándaha xii-yu. ²⁰ Dico sáá nduu te vā cùndécú ndihi ñaha-gá téé tnándaha-án xii-yu, te dàvá-án te cahni iní-yu vā cāxí-yu cuendá sá ndihú iní-yu.

²¹ Te vā yōo ñⁿ dāndée luha dóó sáá ñⁿ dóó sa ní cuu tūhú vīhí, chí dóó sáá-án nāndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóó sá ní cuu tūhú-án. ²² Te ní vā yōo ñⁿ chíhi ndidí sáá xití ñⁿ lamba sa ní cuu tūhú vīhí, chí núu yoo ducaⁿ na cada te ndava lamba sa ní cuu tūhú-án, chí ío níhi yócó ndidí-án, te cuita-ní ndidí-án te cuita-ní lamba-án te núu ducaⁿ na cada-yu. Núu xiáⁿ xini ñūhu-xi quée ndidí sáá-án xití ñⁿ lamba saa —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Cue téé xica cuu ndihi Jèsús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndetatú ñáiyu
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Te ñⁿ nduu cùu-xi nduu ndetatú ñáiyu ñūhu Jèsús ichi ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ta yáha-gá ndihi-güedé ñⁿ xichi núú cáá triú, te ní ngúita-güedé sàhnú-güedé yoco triú-án. ²⁴ Te cue téé cùu fariséu ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndihi-n sahnú-güedé yoco triú vitna cùu-xi nduu ndetatú-i? Te ñá túú tau-güedé ducaⁿ cada-güedé —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa vátá dācuāha tnahi-gá-ndó núú tūtú Yá Ndiòxí núú càhán-xi nācuāa ní quide ndii Dāvíí cūtnáhá ní xihí ndii docó ndihi cue téé ní xica cuu ndihi ndii-án? ²⁶ Te dàvá-án ní xindecu ñⁿ téé ní xinani Abiātār ní cuu-dé dūtú cūnū, te ndii Dāvíí ní quihu ndii xití vehe Yá Ndiòxí ní queheⁿ ndii pāá ní cuu íí ndécú-án ní dācāhñu ndii cue téé ní xica cuu ndihi ndii ní xexi ndii ndihi-güedé, te mee-ní cuè dūtú tau-güedé caxi-güedé pāá-án ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ tūcu Jèsús xii-güedé:

—Mee Yá Ndiòxí ní taxi ndecu-gá nduu ndetatú ñáiyu, te ñá túú ní cachí-gá sá mée-yu nāndi caní iní-yu cada-yu canehe ñⁿ-yu nduu ndetatú-yu-án. ²⁸ Te yūhú Téé cùu ñānī tnáhá-ndó nchāa-ndo, tnáhá-í ndécú ndihi-í tnúhu ndee iní sá cùu-í nchāa

ñáiyu nācuāa cada-yu nduu ndetatú-ó-án —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

3

Ñⁿ téé ní yichí ñⁿ xio ndaha-xi

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Te Jèsús cuānguihu tucu-gá xití veñūhu, te xití veñūhu-án ndécú ñⁿ téé ní yichí ñⁿ xio ndaha-dé. ² Te xiáⁿ ndécú cuè téé xito dayuhu ñaha xii-gá, te núu cada tátna-gá téé cūhú-án nduu cùu-xi nduu ndetatú-güedé ndihi ñáiyu, cuendá ducaⁿ te níhi-güedé nācuāa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. ³ Te ní xáhaⁿ-gá xii téé cūhú ndaha-xi-án:

—Ndacuiñí te ngūnutñi-n cuādava iha —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴ Te ní xícáⁿ tnúhú-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Chí cachí tnúhu ná cùú sá cùú cada-o nduu ndetatú-ó. ¿Sá vāha ñá sá cuèhé? ¿Sá cáda tátna-o ñáiyu cūhú ñá sá cáhni-ó-yu? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Dico ní xáhaⁿ-güedé ñá túú tnàhí ní càhán-güedé. ⁵ Te Jèsús ní xindéhé vāha-gá núu nchāa-güedé té ní cudééⁿ-gá, te ní ndihú iní-gá chí ío sáá iní-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii téé cūhú ndaha-xi-án:

—Ndocani ndaha-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òrè-ni-án ní ndúha. ⁶ Te cue téé cùu fariséu ní xica-güedé cuáhán-güedé ñⁿ xichi núú ní naníhí tnáhá-güedé ndihi cue téé cūndihi té Herodés cuendá ndatnúhu-güedé nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Cuéhé vīhí ñáiyu ní quexio yuhu lagúná

⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáhán-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá yuhu lagúná distritú Galilea, te ío cuéhé ñáiyu distritú-án nchicúⁿ ñáhá-yu xii-gá cuáhán. ⁸ Te núú ní quexio-gá-án ní sáhán ñáiyu distritú Judeá, ñáiyu ñuú Jerusálén, ñáiyu distritú Iduméa, ñáiyu xindecu ndāa ingá xio yúte Jordán, ndihi ñáiyu xindecu yatni ñuú Tírú ndihi ñuú Sidón, te ducaⁿ ío vāi-yu ní sáhán núú ndécú-gá chí ní níhi-yu tnúhu nchāa nācuāa quide-gá. ⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá cáda tūha-güedé ñⁿ bàrcú cuendá caa-gá núu-xi cuendá sá vā dādēhnde ñáhá-yu xii-gá chí ío cuéhé-yu. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní níhi-yu tnúhu sá quidé tátna-gá ñáiyu cūhú, núu xiáⁿ nchāa dava-gá ñáiyu cūhú súúní dicó ngōnchihí tnáhá-yu cuáhán-yu núú ndécú-gá cuiní-yu tnāndéé ñáhá-yu xii-gá cuendá sá cuiní-yu ndúha-yu. ¹¹ Te cue ñáiyu yīhi ñaha espíritú cūndihi yucu ñávāha ní sanu xiti ñaha-xi xii-yu núú Jèsús òrè ní xini ñáhá-xi xii-gá, te xiáⁿ ní quide níhi ní cáhán-yu, te xáháⁿ-yu xii Jèsús:

—Yòhò cúu-n Dêhe Yá Ndióxi! —cächi-yu xäháⁿ-yu xii-gá.

¹² Te Jësús ní tenáá-gá nchaa espíritú cündihi yucu ñávaha-áⁿ, te ní xäháⁿ-gá xii nchaa ñáyiú ní xihí-xi-áⁿ sá vā cäháⁿ-yu núú ñáyiú yoo cùu-gá.

Jësús cäxi-gá úxúú tñahá cue tée dacuàha ñaha xii ñáyiú tñuhu-gá

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Te sáta dúcáⁿ ní cuu te Jësús ní sáa-gá iⁿ yucu, te xiáⁿ ndécú-gá ní cana-gá nchaa cue tée cächi iní-gá. Te óré ní quexio nchaa cue tée-áⁿ núú-gá, ¹⁴ te ní cäxi-gá úxúú tñahá cue tée caca cuu ndihi-gá, te diu-ni cue tée-áⁿ tendaha-gá quíhíⁿ-güedé cäháⁿ-güedé tñuhu-gá núú ñáyiú. ¹⁵ Te ní sáñaha-gá xii-güedé tñuhu ndee iní cundecu ndihi-güedé cuendá cada tátna-güedé ñáyiú cühú, ndihi cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündihi yucu ñávaha yihí ñaha xii ñáyiú. ¹⁶ Te duha xínani ndi úxúú cue tée-áⁿ: Hⁿ-dé nání-dé Ximú, te mee-gá ní taudiu ñaha-gá xii-dé sá cúnani-dé Pélú. ¹⁷ Te ingá-dé nání-dé Jácobó, te ingá-dé nání-dé Juáa, te ñani té Jácobó-áⁿ cúú té Juáa te ndi ndúú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú, te ndi ndúú cue tée-áⁿ ní dánani ñaha Jësús xii-güedé Boànergés, te tñuhu-áⁿ queé-xi: Cue tée ío yächí cüdéeⁿ, duha quée-xi tñuhu-áⁿ. ¹⁸ Te duha xínani dāva-gá-güedé: Té Ndríxi, té Lipé, té Bartolomé, té Mátéu, té Mäxi, té Jácobó déhe té Álféu, té Tadeú, té Ximú tée ní cundihi cue tée cananistá ní cùu, ¹⁹ ndihi té Jüdás Iscarióté tée ní sáa nduu ní sáha cuendá ñahá xii Jësús núú cué tée cùu úhú iní ñahá xii-gá, duha xínani cué tée ní cäxi Jësús ní xica cuu ndihi-gá.

Cächi-güedé sá ndécú ndihi Jësús yucu ñávaha dico ña ndáa

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Te sáta dúcáⁿ te cuáháⁿ-gá ndihi-güedé núú quidé vèhe-gá. ²⁰ Te ío vai ñáyiú ní tacá ní tucú-yu xiáⁿ, te ní ñá ní ñihí-gá nása cada-gá caxi-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá cuendá sá ío vai-yu. ²¹ Te cue ñáyiú cùu ndi mee Jësús ní ñihí-yu tñuhu nchaa nācuáa cùu, te nchaa ñáyiú ñá cùtnuní váha iní-xi ní cächi-yu sá ní nduu lü-cú-gá núú xiáⁿ cuáháⁿ ñáyiú cùu ndi mee Jësús núú ndécú-gá cuendá candeca ñahá-yu xii-gá núú ní cùu.

²² Te cue tée dācuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tñuhu ní chidó tñuní ndí Moisés véxi ndée ñuú Jerusalén ní cäháⁿ cuèhé-güedé cuendá Jësús, chi ní xitñaha-güedé:

—Tée-a ndécú ndihi-dé sáculhná, te diu xiáⁿ chindée ñaha-xi xii-dé queñuhu-dé nchaa espíritú cündihi-xi yihí ñaha xii ñáyiú, te diu-ni-xi tàxi tñuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —duha ní xitñaha-güedé.

²³ Te Jësús ní cana ñaha-gá xii-güedé, te ní caní-gá iⁿ cuendú núú-güedé nācuáa tecú tñuní-güedé tñuhu-gá, te xäháⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te nása cada sáculhná queñuhu-xi cue espíritú cündihi-xi yihí ñaha xii ñáyiú-i?

²⁴ Te nchòhó xini-ndó sá núu iⁿ tée yindaha iⁿ nacióⁿ vá cúú iⁿ nuu-dé ndihi cue tée cündihi-dé, te vá cüdíi-dé cunuu-dé. ²⁵ Te diu-ni ducaⁿ sātñahá-xi cùu tucu ñáyiú xīndecu iⁿ-ni vèhe, chi núu vá cúú iⁿ nuu-yu, te vá cüdíi-yu cundecu cāhnú-yu. ²⁶ Te núu sáculhná ña túú cùu iⁿ nuu-xi ndihi cue espíritú cündihi-xi, te vá cüdíi-xi cundecu-xi taxi tñuní-xi te núu ducaⁿ quide-xi.

²⁷ Te nchòhó xini-ndó sá cué ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vèhe iⁿ tée ío ndee, chi dīhna-gá xini tñuhu-xi tñi-güedé tée-áⁿ dacutu ñaha-güedé xii-dé dātñuní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécú ndihi-dé.

²⁸ Te na cächi tñuhu ndáa-í xii-ndo sá ncháa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiú, ndihi nchaa tñuhu cuèhé tñuhu duha cäháⁿ-yu cuendá Yá Ndióxi cuu cada cāhnu iní-gá. ²⁹ Dico cue ñáyiú na cäháⁿ cuèhé cuendá Espíritú Yá Ndióxi, ñáyiú-áⁿ vá cáda cāhnu iní ñahá tñahí-gá xií-yu, chi cundecu-ni cuéchi-yu núú-gá ní caa ní quíhíⁿ —cächi-gá xäháⁿ-gá xii-güedé.

³⁰ Te ducaⁿ ní cäháⁿ-gá chi cächi-güedé sá ndécú ndihi-gá espíritú cündihi yucu ñávaha.

Náná Jësús ndihi cue ñani-gá

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Te ní quexio náná Jësús ndihi cue ñani-gá núú ndécú-gá xīnutñi-yu quehé, te ní xäháⁿ-yu xii iⁿ ñáyiú xīndecu-áⁿ sá dāyaha-yu tñuhu núú-gá cuendá quee-gá ndatñuhu ndihi ñaha-gá xií-yu. ³² Te cue ñáyiú xīnucóo ní cāndée dīñi-gá ní xäháⁿ-yu xii-gá:

—Náná-n ndihi cue ñani-n ndécú-yu quehé nāndūcu ñahá-yu xii-n —cächi-yu xäháⁿ-yu xii-gá.

³³ Te Jësús ní xäháⁿ-gá xií-yu:

—Te cächi tñuhu-ndo yōndi-gá ñáyiú cùu datná náná-í ndihi datná cue ñani-í —cächi-gá xäháⁿ-gá xií-yu.

³⁴ Te dātñuní ní xīndéhé váha-gá núú ncháa ñáyiú xīnucóo ní cāndée dīñi-gá-áⁿ, te ní xäháⁿ-gá xií-yu:

—Nchaa ñáyiú-a cùu-yu datná náná-í ndihi datná cue ñani-í. ³⁵ Chi nchaa ñáyiú quide nācuáa cäháⁿ Yá Ndióxi, ñáyiú-áⁿ cúu-yu datná cue ñani-í, ndihi datná cue cūha-í, ndihi datná náná-í —cächi-gá xäháⁿ-gá xií-yu.

4

Nàcuáa quide téé cuángacáⁿ triúu
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te Jësús ní ngúita-gá dácuaⁿhà tucu-gá ñáyíu yuhu làgúná. Te cuéhé víhí-yu ní tacá xiáⁿ núu cuasaá-gá núú ñⁿ bàrcú núnú xití ndute làgúná-á, te núú xiáⁿ ní ngóo-gá te ní ngúita-gá dánèhé ñáhá-gá xíi-yu, te nchaá-yu xixúcu-yu yuhu làgúná-á. ² Te ní ngúita-gá ní caní-gá titní cuendú núú-yu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xíi-yu:

³ —Chí cündedóho váha ñⁿ cuendú ná càni-í-a. ñⁿ téé cuángacáⁿ-dé triú. ⁴ Te òré ní ngúita-dé dāngoyó-dé triú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xini cue tílaá te ní nadatácá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhi yúú, te ndíhi-ní ní xínu-xi cuendá sá ñá túú cāvihí ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehe ñá túú ní cūndee iní-xi chí ní yíchí-xi, chí ñá túú ní ñíhí quíhíⁿ cúnú yóho-xi. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcú ndíquíⁿ tnu iñu, te ñⁿ nuu-ní ní xínu-xi ndíhi tnu iñu, te tnu iñu-áⁿ ní sahnú-xi te ní dánáá-xí ncháa triú sá ní xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava triú-áⁿ ní ngava-xi núú ndécú ñuhu cocoⁿ, te xiáⁿ ní xínu-xi te ní sahnú-xi te ío váha ní cuu, chí núú ñⁿ-ní triú-áⁿ te dava yoco-xi ní ngúihí ócó úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní ngúihí únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní ngúihí ñⁿ ciendú triú-xi —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xíi-yu.

⁹ Te xáhaⁿ tucu-gá xíi-yu:

—Nchaá nchòhó ñáyíu ní xindedóho nchaá tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuendá —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xíi-yu.

Jësús cáháⁿ-gá ná cuendá ducaⁿ càni-gá cuendú

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te sáta ní ndaca ñáyíu-áⁿ te ní quendóo mee-ná Jësús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, ndíhi ñⁿ úú-ná ñáyíu. Te ñáyíu-áⁿ ndíhi cue téé-áⁿ ní xicáⁿ tnúhu-yu ndíhi-güedé núú-gá, núú nása quèe-xi cuendú ní caní-gá núú-yu ndíhi-güedé. ¹¹ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchòhó chí sa cáchi tnúhu Yá Ndióxi xii-ndo ñⁿ sá vátá quíní-gá-ndó, chí cáchi tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gá ñáyíu, dico dava-gá ñáyíu càni-í mee-ní cuendú núú-yu. ¹² Chí cuéi na quíní-yu nchaá nàcuáa cuu dico ní vā cútñúni iní-yu ná cuendá ducaⁿ cūu, ádi cuéi na cūndedóho-yu dico ní vā tēcú tnùní-yu. Te ducaⁿ ndòhó-yu cuendá sá vā quindáá iní-yu Yá Ndióxi, ndíhi cuendá sá vā cadá càhnu iní-gá nchaá yicá cuéchi-yu —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xíi-yu ndíhi-güedé.

Jësús cáháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuendá téé cuángacáⁿ triúu

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Te ní xáhaⁿ tucu Jësús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá, ndíhi cue ñáyíu-áⁿ:

—Nchòhó, ñá túú ní tēcú tnùní-ndó cuendú ní caní-í núú-ndó, te núu ducaⁿ, ¿te nása tecú tnùní-ndó dāva-gá cuendú caní-í núú-ndó-í? Te na cáchi tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuendú ní caní-í núú-ndó.

¹⁴ Te téé cuángacáⁿ triú-áⁿ cúú-dé dàtná ñⁿ téé cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyíu.

¹⁵ Te triú-áⁿ cúú-xí dàtná tnúhu Yá Ndióxi, te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, xiáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní tnahá iní-xi tnúhu Yá Ndióxi, dico sácuihná cuáháⁿ-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuendá sá vā cáhñicúⁿ nihnú-yu nàcuáa cáháⁿ tnúhu-áⁿ.

¹⁶ Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhi yúú, xiáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní xindedóho tnúhu Yá Ndióxi te díí iní ní tñí-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Dico òré ná ngúita ñáyíu cúcuéhé ñáhá-yu xíi-yu ádi nándi-gá sá yáha-yu sá cuendá tnúhu-gá, te ñá cūndee iní-yu chí dàña-yu tnúhu-gá cuendá sá ñá túú ñíhí ndéé-yu.

¹⁸ Te triú sá ní ngava núú yúcú ndíquíⁿ tnu iñu xiáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndióxi, ¹⁹ dico cuéé cuéé ní nacuaaná-yu tnúhu-gá, chí cuendá mee-ni sá cúú-xí mée-yu ñuhu iní-yu, ndíhi cuendá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndíhi cuendá sá ío cūdíí iní-yu nchaá sá ío ñuyíu-a, te ñá túú ñuhu iní-yu tnúhu sá ní xindedóho-yu-áⁿ nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu.

²⁰ Dico triú sá ní ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ, xiáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní xindedóho tnúhu Yá Ndióxi te quidé-yu nchaá nàcuáa cáháⁿ tnúhu-áⁿ. Te cada iní-ndó sá ñáyíu-áⁿ cúú-yu dàtná triú sá ní ngúihí yoco-xi ócó úxí triú-xi, ndíhi triú sá ní ngúihí yoco-xi únídico triú-xi, ndíhi triú sá ní ngúihí yoco-xi ñⁿ ciendú triú-xi.

Te ducaⁿ sátnahá-xi cúú-yu chí ío váha quidé-yu —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndíhi-gá ndíhi cue ñáyíu-áⁿ.

Cuendá iti

(Lc. 8:16-18)

²¹ Te xáhaⁿ-gá xii nchaá ñáyíu:

—Ñá túú ní ñⁿ ñáyíu tēñuhú iti te chiváha-yu ñⁿ xití quídí, ádi chiváha-yu ñⁿ caha cāmá, chí tàxi ndecú-yu ñⁿ núú dúcúⁿ cuendá cutñúni núú ncháa ñáyíu. ²² Te ní ñⁿ tnúhu sá ñá tēcú tnùní ñáyíu vitna cachí-ó sá vā tēcú tnùní-yu chí dacutíí sá tēcú tnùní-yu, te ní ñⁿ tnúhu sá cáhñí-ó cūu yuhu vitna vā cúú yùhu chí dacutíí sá quée tūu-xi núú ñáyíu.

²³ Te nchòhó cue ñáyíu ní xindedóho nchaá tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí ná cuáha cuendá —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xíi-yu.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Ío váha chí cùndèdóho tnúhu na càháⁿ-í-a. Te nàcuáa-ni quide-ndo danehé-ndó ñáyiú tnúhu Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndo, te uuⁿ-gá ducaⁿ càda-gá sá cúu-xi-ndó. ²⁵ Te nchaa nchòhó ñáyiú tècú tnúni tnúhu Yá Ndióxi, uuⁿ-gá cuita tecú tnúni-ndó tnúhu-gá quihíⁿ. Te nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú tècú tnúni tnúhu-gá, te uuⁿ-gá vá tècú tnúni-ndó —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Nàcuáa sàhnu triú

²⁶ Te Jèsús xáhaⁿ tùcu-gá:

—Na càni-í ñⁿ cuendú núu-ndó cuendá tecú tnúni-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú. ñⁿ té cuangacáⁿ-dé triú. ²⁷⁻²⁸ Te sáta ní yáha ní sacáⁿ-dé triú-án, te cuánuhú-dé vehe-dé ndétátú-dé. Te ducaⁿ-ni ta xica nduu cuáhán te ní xínu triú-án, te nàcuáa ta sàhnu-xi cuáhán te ta quèe ndaha-xi, te ducaⁿ-ni cùu ní sáá nduu ní quene yoco-xi te ní nguíhi triú-xi, dico téé ní sacáⁿ triú-án ñá túú xini-dé nása ní sàhnu-xi, chí mee ñùhu ní quide-xi ní sàhnu triú-án. ²⁹ Te òré sa ní ndihi ní cuaaⁿ te ní nguíta téé ní sacáⁿ-án náquèhndé-dé nàtáxi tnaha-dé —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Cuendá ndiquíⁿ yutnu nàni mostázá
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Te xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-yu:

—Na càni tucu-í ingá cuendú núu-ndó cuendá tecú tnúni-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú. ³¹ ñⁿ yutnu nàni mostázá cúu-xi ñⁿ yutnu sá lihli vihi-gá ndiquíⁿ-xi dàcúxí ndiquíⁿ nchaa cúhú, ³² dico òré ná cacáⁿ-güedé núú ñùhú-güedé, te na xínu-xi te sàhnu-gá-xi dàcúxí nchaa cúhú, te nchaa dité-xi ío cùu cahnu-xi, te ndéé cue quiti ndàva núú tàchí sácòo-güedi nchaa núú dité-xi xínu ndeti-güedi —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Ío titní cuendú ní caní Jèsús núú ñáyiú
(Mt. 13:34-35)

³³ Te ío-gá vài cuendú ní caní Jèsús núú ñáyiú cuendá tecú tnúni-yu tnúhu Yá Ndióxi, dico dava cuendú ñá túú ní càni-gá núu-yu, chí ní cutnúni iní-gá sá vā tècú tnúni-yu nchaa. ³⁴ Te mee-ni cuendú ní caní Jèsús núú ñáyiú ndi tnahá òré ní dānehé ñahá-gá xii-yu tnúhu-gá. Te òré ndécú mēe Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé nàcuáa quèe-xi ñⁿ cuendú ní caní-gá núú ñáyiú.

Jèsús ngání-gá táchí ndihi ndute lágúná
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Te diu-ni nduu-án òré sa ta cùndiquíⁿ cuáhán ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Chí ná quihíⁿ-ó ndàa ingá xio yuhu lágúná —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁶ Te ní quide ndee iní-gá nchaa ñáyiú xixúcu-án, te diu-ni bàrcú sá ñùhú-gá òré ní dānehé-gá ñáyiú tnúhu-gá diu-ni xíáⁿ ní dácáca cuè téé xica cuu ndihi-gá ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáhán, te tnàhá ñⁿ úú-gá bàrcú ní xica-xi nchícú-xi bàrcú ñùhú-gá-án cuáhán. ³⁷ Te ñùhu bàrcú ñùhú-gá-án ichi cuáhán-xi núu ndute, te ní quexio ñⁿ táchí níhi, te ta nādachitú-xi ndute xiti bàrcú-án cuáhán, te sa cuíni-ná-xi quèe naa bàrcú-án xiti ndute ní cùu. ³⁸ Te Jèsús cáá-gá xidi-gá ñⁿ xichi ndàa sáta bàrcú-án, te yinchihí ñⁿ dóó díquí-gá. Te sá dúcáⁿ cuíni-xi quèe naa bàrcú-án núu ní sáháⁿ-güedé ní ndocani ñaha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Mèstrú, ndiquíú iní! ¿Náa ñá túú ndihú iní-n sá tá quèe naa-o cuáhán-án? —càchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní ndiquíú iní-gá te ní ndacóo-gá, te ní tenáá-gá táchí-án, te ní xáhaⁿ-gá xii ndute lágúná:

—¡Tnáví-ná cuhuⁿ, chí ío dusaⁿ! —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii ndute-án.

Te òré-ni ní nguíhi táchí-án te ní nucúndecu nahi-ná ndute lágúná-án. ⁴⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé dúcáⁿ yùhú-ndó-í? ¿Náa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-án? —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴¹ Dico mee-güedé chí ío ní yùhú-güedé sá ducaⁿ ní quide-gá ní xini-güedé, te ní xitnáha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núu ní cáháⁿ-ni-dé, te ní nguíhi táchí te ní nucúndecu nahi ndute lágúná-a-í? —càchi-güedé xitnáha-güedé.

5

ñⁿ téé yíhi ñaha espíritú cùndihi yucu ñávaha

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Te ní sáá Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ndàa ingá xio yuhu lágúná yucu cue téé ñuú Gàdará. ² Te òré ní quene-gá xiti bàrcú te ñⁿ téé yíhi ñaha espíritú cùndihi yucu ñávaha ní quene-dé núú yíndüxi ndiyi cuáhán-dé núu-gá. ³ Te mee-ni núú yíndüxi ndiyi-án quidé vèhe-dé, te cuèi dàcutu ñaha-güedé cadená xii-dé dico ñá túú tnàhi ndàcu-güedé núu-dé. ⁴ Te ío titní xito ní dàcútú-güedé cadená sáhá-dé ndihi ndaha-dé dico ní dāndává-ni-dé, te ní xóo dácàchi-gá-dé nchaa cadená-án, te ñá túú tnàhi ní ndàcu-güedé núu-dé. ⁵ Te cuèi nduu cuèi níu ní xóo cana saa-dé, te váha-ni núu xiti yucu ndècu-dé àdi núú yíndüxi ndiyi dico càna saa nahi-ni-dé, te ío ní xóo dānicuèhé-dé mée-dé ndihi yúú. ⁶ Te òré ní xini-dé Jèsús te

xĩnu-dé ní sáháⁿ núú-gă, te ní ngũĩní xítí-dě, ⁷ te espíritú yíhí ñaha xii-dé-áⁿ ní quide-xi níhí ní cáháⁿ-dê, te xăháⁿ-dê xii-gă:

—¿Ná cuendá véxi yòhò Jèsús Déhe Dútú Ndiòxi sàdí-n iche-í? Te càháⁿ ndàhú-í núú Ndiòxi yuhu núú-n sá vâ dândòhò ñaha-n xii-í —cachí-dé xăháⁿ-dê xii-gă.

⁸ Te ducaⁿ ní cáháⁿ-dê cuendá sá Jèsús ní xăháⁿ-gă xii espíritú cúndihí yucu ñávăha yíhí ñaha xii-dé-áⁿ sá quée ñaha-xi xii-dê.

⁹ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gă núú-dê, te xăháⁿ-gă:

—¿Năsa năni-n-í? —cachí-gă xăháⁿ-gă xii-dê.

Te ní xăháⁿ-dê:

—Văi Sandadú, duha năni-í chi ío cuéhé-ndí —cachí-dé xăháⁿ-dê xii-gă.

¹⁰ Te cue espíritú cúndihí yucu ñávăha-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús sá vâ tëndàha ñaha-gă xii-xi quíhíⁿ-xi ingá xichi. ¹¹ Te diu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-áⁿ yíhí vâi cuchí xixexi-güedi. ¹² Te nchaa cue espíritú-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú-gă, te xăháⁿ-xi xii-gă:

—Căháⁿ ndàhú-ndí núú-n sá dăñá-n quíhu-ndí yiqui cūñú nchaa cūchí-áⁿ —cachí-xi xăháⁿ-xi xii-gă.

¹³ Te Jèsús ní xăháⁿ-gă sá cúú quíhu-xi yiqui cūñú-güedi, te xĩnu dătná úú mĩl-güedi yíhí yucu-áⁿ. Te nchaa espíritú cúndihí yucu ñávăha yíhí ñaha xii téé-áⁿ ní quée ñaha-xi xii-dê, te cuănguĩhu-xi yiqui cūñú nchaa cūchí-áⁿ, te nchaa-güedi ní xĩnu-güedi duha ní quée-güedi ndăa núú dèhvă yuhu lăgúnă-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute te ní ndihí-güedi ní cáhá.

¹⁴ Te òré ní xiniⁿ cue téé xito cuchí-áⁿ năcuăa ní cuu te ní xĩnu-güedé, te ní sáhăⁿ-güedé ní cani-güedé cuendú núú cué ñăyiu ndêcu xití ñuú, ndihí núú cué ñăyiu ndêcu xití yucu. Te nchaa ñăyiu ní níhí tnúhu ní xicá-yu cuáhăⁿ ndéhê-yu năcuăa ní cuu.

¹⁵ Te òré ní quexiô-yu núú ndécú Jèsús te ní xiniⁿ-yu téé ní xihí ñaha cué espíritú cúndihí yucu ñávăha-áⁿ núcôo-dê núú sáhă Jèsús, te nĩhnu-nă-dê dóó-dê te núcôo-nă-dê dătnă ĩⁿ ñăyiu văha, te ní yuhú-yu òré ní xiniⁿ ñăhă-yu xii-dê. ¹⁶ Te nchaa ñăyiu ní xiniⁿ năcuăa ní cuu ní ndúha téé yíhí ñaha cue espíritú cúndihí yucu ñávăha-áⁿ ní cuu ní cani-yu cuendú núú nchăa ñăyiu ní quexiô-áⁿ năcuăa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ ndihí năcuăa ní cuu cuendă nchaa cūchí-áⁿ. ¹⁷ Te sá dúcăⁿ ní níhí ñăyiu-áⁿ tnúhu năcuăa ní cuu núú nchăa-yu ní ngũita-yu căháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná quée-gă yucu ñuú-yu nũhú-gă.

¹⁸ Te ní xica-gă cuáhăⁿ-gă núú ndécú bărcú, te òré ndée-gă bărcú-áⁿ nũhú-gă ní ngũita téé ní xihí ñaha cué espíritú cúndihí

yucu ñávăha-áⁿ căháⁿ ndàhú-dê núú-gă nũu vâ cündêe iní-gă quíhíⁿ ndihí ñaha-gă xii-dê. ¹⁹ Dico ñă túú ní sáhă-gă tnúhu quíhíⁿ ndihí ñaha-gă xii-dê, te ní xăháⁿ-gă xii-dê:

—Cuanúhú vehe-n, te cani-n cuendú núú cué ñăyiu sá Yă Ndiòxi ní cundàhú iní ñăhá-gă xii-n, te ío căhnu cuu nchaa sá văha ní quide-gă sá cúú-xi-n —cachí-gă xăháⁿ-gă xii-dê.

²⁰ Te téé-áⁿ ní xica-dê cuánuhú-dê, te ní sáhăⁿ-dê ndi úxí ñuú nání Dêcápolis, te ní cani-dê cuendú núú nchăa ñăyiu sá Ío căhnu cuu nchaa sá văha ní quide ñaha Jèsús xii-dê, te nchăa-yu ío ní cuñúhu-yu.

Cuendă dēhe yoco té Jàirú ndihí cuendă ĩⁿ ñadihí ní tnándeé dóó Jèsús

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Te Jèsús cuánde-gă bărcú, te ní natehndé-gă ndăa ingá xio yuhu lăgúnă, te ío vâi ñăyiu ní tacă núú ní quexiô-gă-áⁿ, te xiăⁿ ndécú-gă ²² ní quexiô ĩⁿ téé tăxi tnuní veñúhu núú-gă, te téé-áⁿ nání-dê Jàirú, te ní ngũĩní xítí-dê núú-gă. ²³ Te ní ngũita-dê căháⁿ ndàhú-dê núú-gă, te xăháⁿ-dê xii-gă:

—Ío căhú tnăhá dēhe yoco-í cūhú-xi, te ndêcu-nă-xi sá cúú-xi, te véxi-í cáháⁿ ndàhú-í núú-n nũu vâ cündêe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í tendaha-n-xi cuendă ndúha-xi, te cundecu-xi —cachí-dé xăháⁿ-dê xii-gă.

²⁴ Te Jèsús ní xica-gă cuáhăⁿ-gă ndihí téé-áⁿ, te ío vâi ñăyiu nchicúⁿ ñăhá xii-gă cuáhăⁿ, te dădehnde ñaha-nă-yu xii-gă ní cūu. ²⁵ Te tnúu nchaa ñăyiu-áⁿ ñútnăhá ĩⁿ ñaha cūhú, te ñaha-áⁿ sá ní cuu úxúú cuíⁿ sá cūhú-aⁿ ngòyo ñaha níhí xii-aⁿ. ²⁶ Te ío ta ndòhò-aⁿ véxi, te ío cuéhé ñătătnă ní cuu ta quide tătna ñaha xii-aⁿ, te sa ní ndihí nchaa sá ndécú ndihí-aⁿ ní nadico-aⁿ cuendă ní níhí-aⁿ dīhúⁿ ní queheⁿ nchaa ñăyiu ní quide tătna ñaha xii-aⁿ dico ní ĩⁿ-yu ñă túú ní ndăcú-yu ndúha-aⁿ, chi da uuⁿ-gă tá cūu căhú-aⁿ cuáhăⁿ. ²⁷ Te òré ní níhí-aⁿ tnúhu cuendă Jèsús, te ní xica-aⁿ cuáhăⁿ-aⁿ núú ndécú-gă. Te òré ní quexiô-aⁿ núú ndécú-gă te ní sáhăⁿ ndehe yatni-aⁿ ndăa sátă-gă ní tnándeé-aⁿ dóó-gă. ²⁸ Te ducaⁿ ní quide-aⁿ chi ní sani iní-aⁿ sá nũu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuédicó luha yuhu dóó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ. ²⁹ Te òré ducaⁿ ní quide-aⁿ te ñă túú-gă ní ngòyo ñaha-gă níhí xii-aⁿ, te òré-áⁿ ní cutnúní iní-aⁿ sá ní ndúha-aⁿ cuéhé tnăhá-aⁿ. ³⁰ Te Jèsús ní cutnúní iní-gă sá ĩⁿ ñăyiu ní ndúha sá cuendă-gă, nũu ní nchócótó-gă ndăa sátă-gă te ní xicáⁿ tnúhú-gă núú nchăa ñăyiu nchicúⁿ ñăhá xii-gă, te xăháⁿ-gă xii-yu:

—¿Ndêdacăa-ndo ní tnándeé ñăhá xii-í? —cachí-gă xăháⁿ-gă xii-yu.

³¹ Te cue téé xica cuu ndihí-gă ní xăháⁿ-güedé xii-gă:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vái ñáiyu nchicúⁿ ñáhá xii-n, te texio texio dàdehnde ñáhá-yu xii-n te xicáⁿ tnúhú-gá-n yòo ní tnándeé ñáhá xii-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te Jèsús ní xíndéhé vâha-gá xio xio ãñi-gá núu ndédacâa ñáiyu ní tnándeé ñáhá xii-gá. ³³ Te sá dúcáⁿ ní cutnúni iní ñadihi-áⁿ nácuâa ní cuu, núu yùhú yùhú-áⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ní ngüñí xítí-áⁿ núu Jèsús, te ní xáhaⁿ ndáá-aⁿ xii-gá nácuâa nduu cuendá-aⁿ. ³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú ní cùu, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í, núu ní ndúha-n, te vitna cuanuhú te vá ndihú-gá iní-n, chí vá dúcáⁿ-gá ndoho-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

³⁵ Te cáháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá cue téé xinu cuechi vehe té Jàirú téé tàxi tnuni veñúhu-áⁿ, te xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Sa ní xíhí déhe-n, vá chíchiuⁿ-gá-n Mèstrú —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁶ Dico Jèsús ñá túú ní quide cuendá-gá nácuâa nduu tnúhu ní cáháⁿ cue téé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii téé tàxi tnuni veñúhu-áⁿ:

—Ñá túú ná caní iní-n, quindáá iní ñáhá-ní-n xii-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³⁷ Te Jèsús vá yòo-gá ní cuini-gá canchicúⁿ ñáhá xii-gá quíhíⁿ, chí té Pelú-ni, ndihi té Jacobó-ni, ndihi ñani-ni-dé té Juáa cuáháⁿ ndihi ñaha-gá xii-güedé. ³⁸ Te òré ní quexio-gá ndihi-güedé vehe téé tàxi tnuni veñúhu-áⁿ, te ní xini-gá sá ño vâi ñáiyu xindecu, te súuni dusaⁿ quidé-yu te níhí xicáháⁿ-yu te xindáhi-yu. ³⁹ Te òré cuánguihu-gá xítí vehe, te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Ñá cuendá ndéé dúcáⁿ ño dusaⁿ quide-ndo, te ndáhyú-ndó? Te xíhí-á ñá túú ní xíhí-xi chí dicó xidi-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁴⁰ Te ní sácú ndéé ñáhá-yu xii-gá sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, chí sá cúu-xí mée-yu chí ní xíhí ndisa xíhí-áⁿ. Te òré-áⁿ ní queñuhu-gá nchaá-yu quehé, te cuánguihu-gá núu cándòdo yiqui cuñú xíhí ní xíhí-áⁿ. Te ndéca-gá tátá xíhí ní xíhí-áⁿ ndihi náná-xi cuánguihu, te tnáha cue téé úní ndihi-gá-áⁿ cuánguihu ndihi-gá. ⁴¹ Te ní tñii-gá ndaha xíhí ní xíhí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá:

—Tálita, cúmí —cachí-gá xáhaⁿ-gá.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Yòhó xíhí cuéchi yúhú cachí-í sá ndácòo-n, duha quée-xi tnúhu-áⁿ.

⁴² Te òré-ni-áⁿ ní ndoto xíhí cuéchi-áⁿ ní ndacáo-xi ní nacaca cuu-xi, te ndécu-xi úxúú cuíá-xi. Te ño ní cuñúhu nchaá ñáiyu sá dúcáⁿ ní dándótó ñaha Jèsús xii-xi. ⁴³ Te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gá dóho tátá-xi ndihi náná-xi sá vá yòo ñⁿ cuñáhá-yu sá ní dándótó ñaha-gá xii-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gá xii-yu sá cuñáhá-yu xii-xi sá cáxi-xí.

6

Jèsús ndécú-gá ñuu Nazàré
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Te Jèsús ní ndee-gá ñuu núu ní dándótó-gá xíhí ní xíhí-áⁿ, te cuánuhú-gá núu cuú ñuu-gá, te tnáhá cue téé xica cuu ndihi-gá cuánuhú ndihi-gá. ² Te ndécu Jèsús ñuu-gá ní tnáhá nduu ndétatú ñáiyu. Te nduu-áⁿ cuánguihu-gá xítí veñúhu dàcuaha ñaha-gá xii-yu. Te vâi ñáiyu ndédóho nchaá tnúhu cáháⁿ-gá, te xicuñúhu víhí-yu, te xitnáhá-yu:

—Ndéé ní sáháⁿ dácuháá téé-a núu ndéé duha váha cáháⁿ-dé, nása ní quide-dé núu ndéé duha ño váha cutnúni iní-dé, te ndácu-dé quidé-dé nchaá sá vá yòo tnáhi ndácu cada-í? ³ Te dicó carpinterú cúu-dé, dicó déhe tá Màriá cúu-dé, te ñani-dé cúu té Jacobó, ndihi té Chéé, ndihi té Judás, ndihi té Ximú, te ñu-ni cue cúha-dé cúu ñáiyu ndécu ndihi-o ñuu-a —cachí-yu xitnáhá-yu.

Te ñá túú ní cuini-gá-yu cáháⁿ ndihi váha ñáhá-yu xii-gá. ⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Te núu ñⁿ téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ná násáá-dé ñuu-dé dacuàha-dé ñáiyu tnúhu-gá, te nchaá ñáiyu ñuu-dé-áⁿ, ndihi nchaá ñáiyu ndécu ndihi-dé vehe-dé, ndihi nchaá ñáiyu cúu ndi mee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñúhu núu-dé, dico cue ñáiyu nchaá dava-gá ñuu chí nèhé-yu sá yíñúhu núu-dé —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵ Te ñá túú ní quide tátna Jèsús vâi ñáiyu cuendá sá ñá túú ní sándáá iní ñáhá-yu xii-gá, dico ní quide tátna-gá ñⁿ úú ñáiyu cùhú ní sándáá iní ñáhá xii-gá. Te ní tendaha ñaha-ni-gá xii-yu te ní ndúha-yu. ⁶ Te ño ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ ñá túú ní cuini-yu quindáá iní ñáhá-yu xii-gá. Te sátá dúcáⁿ te ní xica-gá cuáháⁿ-gá nchaá dava-gá ñuu líhli cãa yatni xiáⁿ cuendá dacuàha-gá ñáiyu tnúhu-gá.

Jèsús táuchiuⁿ-gá quíhíⁿ cue téé xica cuu ndihi-gá cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi núu ñáiyu

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Te Jèsús ní cana-gá ndi úxúú cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní sáñaha-gá xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaá espíritú cundíhi yucu ñávaha yíhi ñaha xii ñáiyu. Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá ndi ndúú ndi ndúú-güedé quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi núu ñáiyu. ⁸⁻⁹ Te cumání-gá caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Vá cãnehe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ní vá cãnehe-ndo sá cáxi-ndó, te ní vá cãnehe-ndo díhúⁿ, chí ñⁿ cãa-ni tátnu canehe-ndo, te chàu yíhi-ni-ndó-áⁿ xiáⁿ-ni quíhi-ndo, te vá cãnehe-gá-ndó ñgá ichi

dóo-ndó chi ñu-ni dóo níhnú-ndó-án xíán
tnàhí-ni cuihnu-ndo te ñá túú tnàhí-gá ná
canehe-ndo —càchí-gá xáha-gá xii-güedé.

¹⁰ Te xáha-ni tucu-gá:

—Te òré ná sàa-ndó ñi ñuú, te ió ñáiyu
cáhá ñáha-yu xii-ndo vehé-yu, te xíá-ni
cundecu-ndo ndéé ná sàa nduu ndé-ndo
ñuú-án. ¹¹ Te núu ió dava ñuú ñá túú cuíní-yu
cáhá ndihi ñaha váha-yu xii-ndo, te ní ñá túú
cuíní-yu cundedóho-yu tnúhu cáhá-ndó,
te ndee-ni-ndo ñuú-án te naquidi-ndo
tíacáhuhá ní tnúhí sáhá-ndó cuendá ná
cutnuni iní-yu sá ñá túú quide váha-yu. Te
na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ná sàa nduu
cada ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa ñáiyu, te
cue ñáiyu duca na cada ñaha xii-ndo-án ió-gá
ndohó-yu dává-án dàcúxí dàtná ndoho
cue ñáiyu ñuú Sòdomá ndihi cue ñáiyu ñuú
Gómorrá —càchí-gá xáha-gá xii-güedé.

¹² Te cue té-án ní xica-güedé cuáhá-güedé
te ní ngüita-güedé dácua-ha-güedé cue ñáiyu
tnúhu Yá Ndióxi, te xáha-güedé xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñá túú quide
váha-ndo ndé-ndo, te daña-ndo nchaa ichi
cuehé ichi duha ndé-ndo. —càchí-güedé
xáha-güedé xii-yu.

¹³ Te vai espíritu cündihí yucu ñávaha
yíhi ñaha xii ñáiyu ta quèñuhu-güedé yiqui
cuñu-yu cuáhá, te vai tucu ñáiyu cuñú tá
quide tátña-güedé cuáhá chihí ñaha-güedé
acití xii-yu te ndúha-yu.

*Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáá té dácua ndute
ñaha xii ñáiyu*

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Te nchaa xichí ní níhi ñáiyu tnúhu nchaa
nàcuáa quide Jesús, te tnàhá té Hèrodés té
yíndaha ñaha xii ñáiyu ní níhi-dé tnúhu
nchaa nàcuáa quide-gá, te ní cachí-dé:

—Té Juáá té ní xóo dácua ndute ñaha xii
ñáiyu ní ndoto núu dàcá ndácú-dé quidé-dé
nchaa sá vā yóo tnàhí ndácu cada —duha ní
cachí-dé.

¹⁵ Te dava ñáiyu càchí-yu sá té Èlías té ní
xóo cáhá tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní
nasáá-dé.

Te davá-yu càchí-yu sá cúu-gá dàtná ñi té
ní xóo cáhá tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha.

¹⁶ Te té Hèrodés ní níhi-dé tnúhu nchaa
nàcuáa cáhá-yu, te ní cachí-dé:

—Diu té Juáá té ní táuchíu-í ní
xehndé-güedé díquí-xi ní ndoto —càchí-dé.

¹⁷⁻¹⁸ Te duha ní cuu cutnàhí ní sahní té
Hèrodés té Juáá, chí dává-án ní naquehe té
Hèrodés-án ñi ñaha nani Herodías ndécá-dé,
te ñaha-án sá ní cándeca ñaha ñani-dé té
Lipé. Te té Juáá ní xáha-dé xii té Hèrodés
sá ñá túú ní quide váha-dé sá dúcá ní
naquehe-dé ñaha ní cándeca ñani-dé, núu
sá cuendá ñaha-án ní táuchíu té Hèrodés ní
tnúhí-güedé té Juáá ní chihí ñaha-güedé vecaá,

te ní dácútu ñaha-güedé xii-dé, te duca ní
quide-dé cuendá sá ndécá ñaha-dé xii-án.

¹⁹ Te ñaha nani Herodías ndécá té
Hèrodés-án ió ní cuu úhú iní-án té Juáá, te ní
cuíní-án cahni-án-dé, dico ñá túú ní níhi-án
nàcuáa cada-án. ²⁰ Te mee té Hèrodés chí
ní cutnuni ndáá iní-dé sá té Juáá cúu-dé ñi
té quide mee-ni sá váha, te quide ndáá-dé
núu Yá Ndióxi, te ní xóo yúhú ñáhá-dé núu
xíá ñá túú ní dàña-dé ná cada ñaha ñaha
ndeca-dé-án xii té Juáá. Te té Hèrodés-án ió ní
cudí iní-dé ní xíndedóho-dé nchaa tnúhu ní
xáha té Juáá xii-dé, dico ñá túú ní sàni iní-dé
duu duu tnúhí-dé tnúhu-án. ²¹ Te ñi nduu ní
xóo vico vehe té Hèrodés ní quide cándeca-
nduu ní cacu-dé. Te nduu-án ní níhi ñaha
nani Herodías-án nàcuáa cada-án cuendá cuú
té Juáá. Te nduu-án ní cáhá té Hèrodés
nchaa cue té cùchiu, ndihi nchaa cue té
táxi tnuni ñáhá xii cue sandadú, ndihi nchaa
cue té cuica ndé-ndo distritú Galiléa cuendá
cudini ndihi ñaha-dé xii-güedé nduu-án. ²² Te
ndé-ndo ñi déhe yoco ñaha nani Herodías-án,
te xichí-án ní quíhu-xi vehe núu cúu vico-án
ní xita saha-xi mèi oré yíhi té Hèrodés mèsá
ndihi nchaa cue té ní cáhá-dé, te ió ní cudí
iní-dé ndihi nchaa cue té-án nàcuáa ní xita
xichí-án. Te té Hèrodés ní xáha-dé xii-xi:

—Cáca ní núu-í núu ná cuíní-n te taxi-í —
càchí-dé xáha-dé xii-xi.

²³ Te ní cacunehe-dé ndéé Yá Ndióxi
nàcuáa cutnuni iní xichí-án sá ndáa
cuáñaha-dé núu ná cúu sá ná cáca-xi
núu-dé cuéi ndéé cuádava nchaa sá ndécú
ndihi-dé, te núu na cáca-xi. ²⁴ Te sá dúcá
ní xáha-dé xii-xi núu ní quee-xi quehé ní
xáha-xi xii náná-xi:

—Náa, ¿ná cúu sá cáca-í núu té Hèrodés?
—càchí-xi xáha-xi xii-án.

Te náná-xi-án ní xáha-án xii-xi:

—Cuáñá cáca-n díquí té Juáá té
dácua ndute ñaha xii ñáiyu —càchí-án xáha-án.

²⁵ Te ndihi-ni cuándihu xichí-án xití vehe
núu yíhi té Hèrodés-án, te xáha-xi xii-dé:

—Cuíní-í sá mèi nduu vitna quehndé-n
díquí té Juáá té dácua ndute ñaha xii ñáiyu
te taxi-n, dico na càcu ñi xití cóho taxi-n —
càchí-xi xáha-xi xii-dé.

²⁶ Te té Hèrodés ní ngüita-dé ndihú víhi
iní-dé sá dúcá ní xáha-xi xii-dé, dico ñá
túu ní cùyi-dé cuáñaha-dé xii-xi sá vā cúu
cuáñaha-dé sá xicá-xi, chí cuendá sá núu
nchaa ñáiyu ní xáha-dé sá cúu cuáñaha-dé
núu ná cúu sá ná cáca-xi, te ní cacunehe-dé
ndéé Yá Ndióxi nàcuáa cutnuni iní-í sá
ndáa cuáñaha-dé sá ná cáca-xi núu-dé.

²⁷ Te té Hèrodés-án ndihi-ni ní xáha-dé
xii ñi sandadú sá quíhi-dé quehndé-dé
díquí té Juáá. ²⁸ Te sandadú-án ní xica-dé
cuáñá-dé vecaá núu yíhi té Juáá-án, te

ní quexio-dé te ní xehndé-ni-dé díquí tē Juáá, te ní chihi-dé ñⁿ xití cóhó te nēhe-dé cuánuhú ní sáha-dé xíchí xicá-án, te xíchí-án ní nacuáha-xi náná-xi. ²⁹ Te òré ní níhí nchaa cue téé ní xica cuu ndihi ndí Juáá-án tnúhu sá dúcá-án ní sahni ñaha-güedé xii ndí, te ní sáhá-güedé ní ndocani-güedé yiqui cūñú ndí te ní chindúxi-güedé.

Jesús dácaxi-gá úhúⁿ mīl cue téé te ñⁿ ñáyiú dīhí ndihi landú

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Te nchaa cue téé ní táuchíúⁿ Jesús cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú ní ndexio-güedé núú-gá te ní ngúita-güedé nácàni tnúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé ndihi nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhá-güedé xii-yu. ³¹ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí nēhé ná quihíⁿ-ó ñⁿ xichi núú ña túú ñáyiú ndetatú-ó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé, chí ío cuéhé ñáyiú cuáháⁿ véxi-yu cūú-yu núú ndécú-gá. Te ní ña níhí-gá nása cada-gá caxi-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá. ³² Te Jesús cuánguee-gá bàrcú ndihi mee-ni cué téé ní táuchíúⁿ-gá cáháⁿ tnúhu-gá, te cuáháⁿ-gá ndihi-güedé ñⁿ xichi núú ña túú ñáyiú ndécú.

³³ Dico vài ñáyiú ní cutnūnī iní-yu sá díú-gá ñúhú bàrcú-án cuáháⁿ ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te nchaa ñúú cáá yàtni xiáⁿ ní quee ñáyiú xixinú-yu cuáháⁿ núú ní quide-yu cuéndá quexio Jesús, te sa ndécú-yu xiáⁿ ní quexio-gá. ³⁴ Te òré ní quene Jesús xití bàrcú, te ní xini-gá cuéhé víhí ñáyiú xixúcu núú ní quexio-gá-án, te ní cundáhú iní ñáhá-gá xii-yu chí ndécú-yu dátá xīndecu cue mbée cue quiti ña túú tòli-xi, te ío vài núú sá ní ngúita-gá ní dácúhá ñaha-gá xii-yu. ³⁵ Te sáta tá cuáa cuáháⁿ te ní sáháⁿ cue téé xica cuu ndihi Jesús núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuaa te ña túú ñáyiú ndécú yatni iha. ³⁶ Váha-gá dandáca nchaa ñáyiú-a chí na quihíⁿ-yu nchaa vehe cáa xití yucu-a, ndihi nchaa ñúú cáá nchaa yatni iha cuaaⁿ-yu sá caxi-yu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁷ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá:

—Mee-ndo chí cuáña sá ná caxi-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te nása cada-ndí, chí xini ñuhu-xi datná úú ciendú díhúⁿ denariú cuéndá cuaaⁿ-ndí sá caxi-yu? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁸ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ cundehe-ndo núu ná daha paa ndécú ndihi-ndo te cachí tnúhu-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní sáháⁿ ndéhe-güedé núu ná daha paa ndécú, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úhúⁿ duha-ná paa ndihi úú-ná chácá ndécú —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiú sá ná níhí tnáhá-yu cuu titní xichi-yu, te ngó-yu nchaa núú cūhú cuí cáa xiáⁿ. ⁴⁰ Te nchaaⁿ-yu ní ngóo-yu, te daga xichi-yu ní ngóo údico ùxi-yu. ⁴¹ Te sáta ní ndihí-yu ní ngóo, te ní queheⁿ Jesús ndi úhúⁿ paa ndi úú chácá-án, te ní ndacoto-gá andiú te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndióxi, te dátñuní ní táhú cuéchi-gá paa-án te ní sáñaha-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá ní dácáññu-güedé nchaa ñáyiú-án ní xexi-yu. Te díu-ni ducaⁿ ní quide tucu-gá úú chácá-án. ⁴² Te nchaaⁿ-yu ní xexi-yu ní ndahá xití-yu. ⁴³ Te sáta ní túhú cóhó-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tnáhá tídihi mee-ni sá ní quendóo núú úhúⁿ-ni paa, ndihi núú úú-ni chácá. ⁴⁴ Te nchaa ñáyiú ní xexi-án chí xīnu úhúⁿ mīl mee-ni cué téé chí díu-ni cue téé-án ní quíundehe, te ñⁿ ñáyiú díhí ndihi cue landú.

Jesús xicá-gá núú ndute

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Te òré-ni-án ní xáhaⁿ Jesús xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá quēe-güedé bàrcú codonūu-güedé quihíⁿ-güedé ñⁿ ñúú nání Betsaidá cáá ndaa ingá xio yuhu làgúná núú ndécú-güedé-án, te mee-gá quendóo-gá cada ndee iní tnáhá-gá ndihi cue ñáyiú. ⁴⁶ Te sáta ní yáha ní quide ndee iní tnáhá-gá ndihí-yu, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñⁿ tindúú cáá yàtni xiáⁿ cuéndá cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndióxi. ⁴⁷ Te òré sa ní cundiquiⁿ te bàrcú sá ñúhú cué téé xica cuu ndihi-gá sa cuáháⁿ-xi ndée cuádava xití làgúná-án, te mee-gá ndécú-gá ñⁿ núú tindúú. ⁴⁸ Te túu ndēhe-gá sá súñú ndòho-güedé tá dácaca-güedé bàrcú-án cuáháⁿ, chí cuéndá ndaa nacuáa cuáháⁿ-xi-án duha véxi táchí te natúndaha-xi. Te ingá nduu-án tàcuñhndá-gá sa ní cuyatni víi-ná Jesús bàrcú ñúhú-güedé-án, dico núú ndute tá xica-gá cuáháⁿ te luha-ná te yáha ñaha-gá xii-güedé ní cūu. ⁴⁹⁻⁵⁰ Te òré ní xini ñáhá cué téé ñúhu bàrcú-án xii-gá te ní yùhú-güedé ní cana saa-güedé, chí ní sani iní-güedé sá ñⁿ almá cúú-gá. Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¡Ñíi cunduu-ndo, vá yùhú-ndó, chí yùhú cūú-! —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵¹ Te Jesús cuánguee-gá xití bàrcú ñúhú-güedé-án, te sáta cuánguee-gá te òré-ni ní ngúñí táchí, te ní cuñúhu víhi-güedé. ⁵² Te ducaⁿ chí cue téé-án ña túú ní cutnūnī iní-güedé nása quide-gá, chí ña túú ní cutnūnī váha iní-güedé nàcuáa nduu sá ní quide-gá òré ní nadacáyá-gá paa, chí ío ní díquí-güedé.

Jesús quidé tātna-gá ñáiyu cùhú ñuú Genesàrét

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Te ní yáha-güedé ndihi-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní sáa-güedé ndihi-gá yucu cue téa ñuú Genesàrét. Te yàcá" ní dácútú ndéé-güedé bàrcú-güedé yuhu làgúná. ⁵⁴ Te òré ní quene Jesús ndihi cue téa xica cuu ndihi-gá xití bàrcú, te nchaa ñáiyu xindecu-á" ní cutnùnì iní-yu sá díu-gá. ⁵⁵ Te ñáiyu-á" ndihi-ní ní sáhá"-yu nchaa núu xindecu cue ñáiyu cùhú, te cue ñáiyu cùhú-á" ní quée-yu xito nchìdò ñahá-yu cuáhá" ndi tnahá ì" ì" xichi núu ñihí-yu tnúhu quèxio Jesús. ⁵⁶ Te nchaa ñuú náhnú ndihi nchaa ñuú lìhli núu cuáhá" Jesús, ducá" xindecá-yu nchaa ñáiyu cùhú cuáhá" xití ñuú sàcá" ñáhá-yu núu-gá cuendá cada tātna ñaha-gá xií-yu. Te diu-ni ducá" xiquidé-yu nchaa dava-gá xichi núu cuáhá"-gá núu xindecu cue ñáiyu, te càhá" ndàhú-yu núu-gá sá ná dāñá-gá tnāndéé cue ñáiyu cùhú-á" cuèdicò luha yuhu dōó-gá cuendá ndúha-yu. Te nchaa ñáiyu cùhú ní tnāndéé yuhu dōó-gá ní ndúha-yu.

7

Cuendá nchaa sá quidé-xí ngündecu cuéchi ñáiyu

(Mt. 15:1-20)

¹ Te ñuú Jerusalén ní quée cue téa dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, te ní quexio-güedé núu ndécú Jesús, te tnahá cue téa cùu fariséu ní quexio ndihi-güedé. ² Te cue téa-á" ní xini-güedé sá dāva cue téa xica cuu ndihi Jesús ñá túu ndàha-güedé dàtná ndáhá mée cue téa cùu fariséu-á" òré caxi-güedé. Te xiá" núu cue téa ní quexio-á" ní càhá" cuèhé-güedé cuendá cue téa xica cuu ndihi-gá. ³ Te ducá" chi nchaa cue téa cùu fariséu-á" ndihi nchaa ñáiyu isràél nchicú" nihnú-yu quidé-yu dàtná ní xóo cada nchaa cue ñani tnáhá-yu ní xindecu ndéé sanaha, chi nchaa ñáiyu-á" vā caxí-yu te núu vā ndáhá-yu dàtná ní xóo ndaha nchaa cue ñani tnáhá-yu ní xindecu ndéé sanaha-á". ⁴ Te ñáiyu-á" ndi tnahá òré cuáhá"-yu núu yáhu te nāsáá-yu, te ndáhá-yu nācuáa sàni iní-yu ndüvétú iní Yá Ndióxi, te núu vā dúcá" càdā-yu te vā caxí-yu. Te tnahá náquété-yu vāsú sá sácúhu" sá xihí-yu, ndihi lítü, ndihi còhó cāá, ndihi camá. Te nchaa xéhé náquété-yu nācuáa sàni iní-yu ndüvétú iní Yá Ndióxi. Te ío-gá titní sá ní xóo cada nchaa ñáiyu ní xindecu ndéé sanaha-á" nchicú" nihnú-yu quidé-yu. ⁵ Te cue téa cùu fariséu-á", ndihi cue téa dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés-á" ní xáha"-güedé xii Jesús:

—¿Ná cuendá cue téa xica cuu ndihi-ní ñá túu náquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé dàtná ní cachí nchaa cue téa ní xindecu ndéé sanaha-i? —càchí-güedé xáha"-güedé xii-gá.

⁶ Te Jesús ní xáha"-gá xii-güedé:

—Nchòhó cùu-ndó cuè ío dāndahú mée-xí chi càchí-ndó sá ío quidé ndāá-ndó te ñá ndāá sá quidé ndāá-ndó. Te ní quée ndāá-xi nācuáa ní chídó tnùnì ndíi Chàia téa ní xóo càhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núu tùtú-gá núu càhá"-xi nācuáa ní càhá"-gá cuendá-ndó, te duha ní cachí-gá:

Ñáiyu-a càchí-yu sá ío càhnu cuu-í, dico dicó-ni yuhu càhá"-yu,

chi ñá túu ñùhu iní ñáhá-yu xii-í.

⁷ Te áu" ná cuu chifñuhu ñahá-yu xii-í, chi ñá túu vèdana ndéé nāndíhi-xi,

chi cue ñáiyu-a dàcuahá-yu cue tnàha ñáiyu-yu nācuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá ní cahu iní cue ñáiyu ñuyíu-a càhá"-yu.

Duha ní chídó tnùnì ndíi Chàia núu tùtú Yá Ndióxi nācuáa ní càhá"-gá cuendá-ndó.

⁸ Te nchòhó ní dāñá-ndó nācuáa ní cachí Yá Ndióxi cada-ndo, te nchicú" nihnú-ndo quide-ndo nācuáa ní cahu iní cue ñáiyu ñuyíu-a, chi náquete-ni-ndo lítü, te náquete-ni-ndo vāsú sácúhu" sá xihí-ndó nātava-ndo nācuáa ní xóo cada ñáiyu-á" ní xóo naqueté-yu nchaa xiá", te nāndi-gá nchaa núu sá quidé-ndó —càchí Jesús xáha"-gá xii-güedé.

⁹ Te ní xáha" tùcu-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ñá túu cuini-ndó càda-ndo nācuáa cuini Yá Ndióxi, chi mee-ni nācuáa ní cachí cue téa ní xindecu ndéé sanaha nchicú" nihnú-ndo quide-ndo. ¹⁰ Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá nchāá ñáiyu canehé-yu sá yifñuhu núu tātā-yu ndihi núu nāñā-yu. Te nchaa ñáiyu na càhá" úhú cuendá tātā-yu àdi cuendá nāñā-yu te cahni ñaha-güedé xií-yu ní cachí ndíi. ¹¹ Te nchòhó càchí-ndó sá núu ì" téa na cūñaha-dé xii tātā-dé ndihi nāñā-dé sá sá ní sani iní-dé cuāñaha-dé xií-yu cùu-xi Corbān, te ñá túu-gá xini ñùhu-xi sá cuāñaha-dé xií-yu, te tnúhu Corbān-á" quée-xí: Sá cúu cuendá Yá Ndióxi. ¹² Te sá dúcá" ná càhá" ì" téa-á" te nchòhó chindéé tnúhu-ndo-dé cuendá sá vā chindéé-gá-dé tātā-dé ndihi nāñā-dé. ¹³ Te ducá" quide-ndo chi ní dáquée ñùhú-ndó nācuáa ní cachí Yá Ndióxi cada-ndo, te mee-ni nācuáa ta quide cue téa ñuyíu-a véxi nchicú" nihnú-ndo quide-ndo, te diu-ni ducá" ta sànu ichi tnaha-ndo véxi, te nāndi-gá nchaa sá cāhú iní-ndó quide-ndo —cachí-gá xáha"-gá xii-güedé.

¹⁴ Te Jesús ní xáha" tùcu-gá xii cue ñáiyu xindecu-á":

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnúhu na cáhá-i-a te ío váha cuáha-ndo cuendá. ¹⁵ Nchaa sá xéxí-ndó chí ñá túú ná quidé-xí iní-ndó, dico nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó quide-ndo, nchaa xiáⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-ndo. ¹⁶ Te nchaa nchòhó ñáiyu ndèdóho nchaa tnúhu cáhá-i-a ío váha chí cuáha cuendá —càchi-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

¹⁷ Te Jèsús ní dándóo-gá nchaa ñáiyu núú xixúcu-yu-án te cuándihu-gá xití vehe. Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá núu nása quèe-xi cuendú ní cani-gá núú ñáiyu-án. ¹⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa tnàhá nchòhó ñá túú ní tècú tnúni-ndó cuendú ní cani-í núú ñáiyu-án? Nchaa sá xéxí-yu cuánguee xití-yu ñá túú quide-xí iní-yu nàcuáa ngündecu cuéchi-yu. ¹⁹ Chí ñá diú iní-yu cuánguee-xi chí cuánguee ndáá-xi xití-yu, te náyáha ñaha-xi xií-yu —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá te ní dátúu-gá sá cúu càxi-o nchaa núú sá cúu càxi-o. ²⁰ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáiyu xiáⁿ cáciu nìhnu-xi iní-yu, te nchaa xiáⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu. ²¹ Te iní-yu-án cáciu nìhnu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chí sàni cuèhé sání dùha iní-yu. Te cue téé cáháⁿ ndihi-güedé ñadihi te ñá diú ñadihi-güedé cúu-yu, te diu-ni ducaⁿ quide cue ñáiyu dihi cáháⁿ ndihi-yu téé te ñá diú yí-yu cùu-güedé. Te sàhni-yu cue tnàha ñáiyú-yu, te mee-ni ichi dií iní cúdi iní-yu cundecú-yu. ²² Te dùhu ndachiuⁿ tnàhá-yu, te xihó-yu cundecu ndihi-yu sá ndécú ndihi tnàha ñáiyú-yu, te ío quide úhú iní-yu sá cúu-xi tnàha ñáiyú-yu, te ío dándahú tnàhá-yu, te mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cùdi iní-yu quide-yu, te ío cuédú iní-yu, te ío yiti yùhú-yu, te ío quide cahnú-yu mèe-yu, te quidé-yu nándi-gá sá ñá túú tau-yu cadá-yu. ²³ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá-án cáciu nìhnu-xi iní-yu, te nchaa xiáⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu, te ñá túú cùu-xi sá váha sá cúu-xi iní-yu.

Íiⁿ ñadihi véxi ñuú xicá ní sándáa iní-aⁿ Jèsús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ndée yucu cue téé ñuú Tírú, ndihi yucu cue téé ñuú Sídón. Te òré ní quexio-gá xiáⁿ te cuánguihu-gá íiⁿ vehe te xiáⁿ cundecu-gá, te cùini-gá sá vā quini ñáiyu sá xiáⁿ ndécú-gá ní cùu, dico dai ní nìhi-yu tnúhu. ²⁵ Te íiⁿ ñadihi ndécú íiⁿ déhe yoco-aⁿ, te yíhi ñaha espíritú cündihi yucu ñávàha xii-xi, te ñaha-án ío ndihi ní nìhi-aⁿ tnúhu sá ní quexio Jèsús xiáⁿ núu ní sáháⁿ-aⁿ núu ndécú-gá, te ní ngüíni xití-án núu-gá. ²⁶ Te ní ngüita-aⁿ cáháⁿ ndáhú-aⁿ núu-gá, te

xáhaⁿ-aⁿ sá núu vā cündèe iní-gá queñuhu-gá espíritú cündihi yucu ñávàha yíhi ñaha xii déhe-aⁿ. Dico ñá diú ñaha israel cúu-án chí ñaha ñuú Sirofènicia cúu-án te tnúhu griégú cúu tnúhu-aⁿ. ²⁷ Te xiáⁿ núu ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Daña na càxi tnaa nchaa landú chítú xití-güexi, te dátñuni caxi cue iná, chí ñá túú ndúu váha-xi quehe-o sá xéxí lándú te cuáha-o iná —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Mèstrú, ndáá-ni cáháⁿ-n, dico iná chí nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóhó lándú —càchi-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—Ío váha ní cáháⁿ-n, te cuanùhú te ñá túu-gá ná cani iní-n, chí sa ní quee espíritú cündihi yucu ñávàha yíhi ñaha xii déhe-n —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

³⁰ Te ñaha-án ní nasáa-aⁿ vehe-aⁿ te càa déhe-aⁿ núu camá, dico ñá túu-gá espíritú cündihi yucu ñávàha yíhi ñaha xii-xi chí sa ní quee ñaha-xi.

Jèsús quidé tátna-gá íiⁿ téé ñá cúu cáháⁿ váha te doho-dé

³¹ Te Jèsús ní ndee-gá yucu cue téé ñuú Tírú te ní yáha-gá yucu cue téé ñuú Sídón, ndihi yucu ndi úxi ñuú nání Decápolis, te ní sáa-gá ndée yuhu làgúná distritú Galileá. ³² Te xiáⁿ ndécú-gá ní quexio ñáiyu ndée núu-gá ndécá-yu íiⁿ téé ñá cúu cáháⁿ váha-dé te doho-dé. Te cáháⁿ ndáhú-yu núu-gá sá ná tendaha ñaha-gá xii-dé cuendá ndúha-dé. ³³ Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gá xii-dé tnuu-yu, te ndéca ñaha-gá cuáháⁿ íiⁿ xio, te ní dáquihu-gá díquí ndáhá-gá yaú lóho-dé, te ní dácànúu-gá dí-gá díquí ndáhá-gá, te ní tendaha-gá yaa-dé. ³⁴ Te ní ndacoto-gá andiu te ní sànuu iní-gá, te ní cáháⁿ-gá tnúhu mee-gá, te xáhaⁿ-gá:

—¡Éfatá! —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te tnúhu-án quée-xi: Nacaáⁿ yòhó lóho. ³⁵ Te òré-ni-án ní nacaáⁿ lóho-dé, te ní nduu váha yaa-dé, te ní cuu cáháⁿ váha-dé. ³⁶ Te Jèsús ní cáháⁿ víhi-gá dóho ñáiyu ndihi ñaha xii téé ní quide tátna-gá-án sá vā yóo íiⁿ cunáhá-yu sá ní quide tátna ñaha-gá xii-dé, dico uuⁿ-gá ní quide-yu ní cáháⁿ-yu núu ñáiyu sá ní quide tátna-gá téé-án. ³⁷ Te nchaá-yu ío ní cuñúhu-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Váha víhi quide-dé, chí nchaa-ni ndàcu-dé quidé-dé, chí quide tátna-ni-dé ñáiyu doho, te quide tátna-ni-dé ñáiyu ñíhi —càchi-yu xitnàhá-yu.

8

Jèsús dácàxi-gá cúmi mī ñáiyu (Mt. 15:32-39)

¹ Te íiⁿ nduu tucu ío cuèhé ñáiyu ní tacá núu ndécú Jèsús, te ñá túu tnàhi sá caxi-yu.

Te ní cana-gá cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

² —Yúhú, cundahú iní-í nchaa ñáyi-u-a chi sa ní cuu úní nduu ndécu ndihi ñahá-yu xii-o iha, te ña túú tnáhi ná sá cáxi-yu. ³ Te núu na ntandaha-í-yu núu tnámá-yu vehé-yu, te cuneé-yu docó ichi, chí davá-yu io xica ndécú-yu —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé níhi-ó sá cuáñaha-o càxi nchaa ñáyi-u-a, te iha ña túú ná ío chí cùu-xi xití yucu-í? —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ná daha-gá paa ndécú ndihi-ndo-í? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndécu ndihi-ndí úsá-gá tnàhá —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyi-u sá ngóo-yu nchaaⁿ-yu, te ní ngóo-yu, te ní queheⁿ-gá ndi úsá paa-áⁿ, te ní ndacáⁿ táhú-gá núu Yá Ndióxi. Te dátñuní ní táhú cuèchi-gá te ní sáñaha-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá ní dácáhñu-güedé nchaa ñáyi-u-áⁿ. ⁷ Te ndécu ndihi-güedé ñⁿ úú chácá líhli, te diu-ni ducaⁿ ní quide-gá ní ndacáⁿ táhú-gá núu Yá Ndióxi. Te dátñuní ní táuchíuⁿ-gá ní dácáhñu ñaha-güedé xii-yu. ⁸ Te nchaaⁿ-yu ní xexi-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ní túhú cóhó-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo-áⁿ. ⁹ Te núu ncháá ñáyi-u ní xexi-áⁿ xínu dátñá cümü mĩl-yu. Te sátá ní yáha ní dácáxi ñaha Jeshús xii-yu te ní dándácá ñaha-gá. ¹⁰ Te dátñuní cuánguee-gá bàrcú ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá cuáháⁿ-gá ndihi-güedé yucu cue téé ñuú Dalmànutá.

Cue téé cùu fariséu xáhaⁿ-güedé xii Jèsús cada-gá ñⁿ sá vá yóo tnàhi ndàcu cada (Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Te núu ní quexio Jeshús xíáⁿ ní sáá cue téé cùu fariséu, te ní ngúita-güedé nándi tnúhu xáhaⁿ-güedé xii-gá xitó ndéé ñahá-güedé. Te xáhaⁿ-güedé sá ná cadá-gá ñⁿ sá vá yóo tnàhi ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutñuní iní-güedé núu ndáá sá Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíu-a. ¹² Te ní sánuu iní-gá te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa nchóhó ñáyi-u ndécu ñuyíu-a cuíní-ndó cada-í ñⁿ sá vá yóo tnàhi ndàcu cada nacuáa cutñuní iní-ndó núu ndáá sá Yá Ndióxi chindéé ñaha-gá xii-í. Dico na cáchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vá cadá-í sá cuíní-ndó —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹³ Te ní dándóo-gá ñáyi-u xĩndecu-áⁿ, te cuándee-gá bàrcú ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá te cuáháⁿ-gá ndihi-güedé ndaa ingá xio yuhu làgúná.

Nàcuáa quide cue téé cùu fariséu (Mt. 16:5-12)

¹⁴ Te ní cunaa-güedé canehe-güedé sá cáxi-güedé quíhíⁿ, te ñⁿ dii-ni paa ndécú xití bàrcú-áⁿ ní naníhí-güedé. ¹⁵ Te Jeshús ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cáchi tnúhu-í xii-ndo sá ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo te vá cadá cuendá tnàhi-ndo lèvadurá cue téé cùu fariséu, ndihi levadurá cue téé cùndihi té Hèrodés —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te ní ngúita-güedé xitnàha-güedé:

—Cuendá sá ña túú ní cãnehe-o paa quixi núu xíáⁿ duha cáháⁿ-gá —cáchi-güedé xitnàha-güedé.

¹⁷ Te Jeshús ní cutñuní iní-gá nàcuáa nduu tnúhu xitnàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá da sá ña túú ní cãnehe-ndo paa quixi cáháⁿ-ndó? Te ña díú cuendá paa-áⁿ ní cáháⁿ-í, te dico-ni sá méé-ndó ña túú quide cuendá váha-ndo nàcuáa nduu tnúhu cáháⁿ-í, te ní ñá tēcú tnúni-ndó chí ío ñi díqui-ndó. ¹⁸ Te cuéi ndèhe-ndo dico ña túú cutñuní iní-ndó ná cuú ncháa sá quide-í, te cuéi ndèdóho-ndo ncháa tnúhu cáháⁿ-í dico ña cutñuní iní-ndó nása nduu-xi, te ní ñá ndácú iní-ndó ncháa sá tá quide-í véxi. ¹⁹ Te chí dándacu iní cutnàhá ní táhú cuèchi-í úhúⁿ-ni paa te ní xexi úhúⁿ mĩl mee-ni cué téé chí diu-ni cue téé-áⁿ ní quíundehe. Te chí cáchi tnúhu ná daha tídihi ní chítú mee-ni sá ní quendóo òrè ní nadatácá-ndó —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úxúú tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sá ní quendóo —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te xáhaⁿ tucu-gá:

²⁰ —Te cutnàhá ní táhú cuèchi tucu-í úsá tnàhá paa ní xexi cümü mĩl ñáyi-u, te chí cáchi tnúhu ná daha tucu tídihi ní chítú mee-ni sá ní quendóo —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úsá tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sá ní quendóo —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Te Jeshús ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Vitna, ¿te sa ní tecú tnúni-ndó tnúhu ní cáháⁿ-í áⁿ ñahá? —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jeshús quide tátna-gá ñⁿ téé cuáá ñuú Betsaidá

²² Te Jeshús ní sáá-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Betsaidá. Te ñuú-áⁿ ndécú-gá ní quexio ñáyi-u núu-gá tánèhé-yu ñⁿ téé cuáá, te cáháⁿ ndáhú-yu núu-gá núu vá cùndéé iní-gá tendaha ñaha-gá xii-dé cuendá ndúha núu-dé. ²³ Te Jeshús ní tnú-gá ndaha téé cuáá-áⁿ, te ní queñuhu ñaha-gá tnuú-yu, te ndéca ñaha-gá cuáháⁿ ñⁿ xio yuhu ñuú. Te yacáⁿ ní dácánúu-gá díi-gá núu-dé te ní

tendaha ñaha-gá xii-dé, te dàtnùní ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-dé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Cùtnuní núú-n-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁴ Te téee cuàá-áⁿ ní ndonehe núú-dé, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Cùtnuní núú-í ndéhé-í nchaa cue téee-áⁿ, dico dà ndáa yutnu cuí ndáa-güedé te xica-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní tendaha tucu-gá núú-dé te ní cuu ní ndacoto váha-gá-dé, te òré-áⁿ ní ndúha núú-dé. Te nchaandi túhú sá ndéhé-dé ní cutnùní váha núú-dé nándi cùu nchaa xíáⁿ. ²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Vitna te nùhú-n, dico ndáa ichi vehe-n nùhú-n te ñá díú dà xití ñuú quíhí-n, te vá yóo ñⁿ cùñaha-n sá yùhú ní quide tátna-í núú-n ní ndúha —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Té Pèlú xáhaⁿ-dé xii Jèsús sá díú-gá cùú-gá Crístú

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi cue téee xica cuu ndihi-gá nchaa ñuú líhli càa ñuú Cèsareá Filipú, te òré ñúhú-gá ndihi-güedé ichi te ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí càchí tnúhu nása càháⁿ ñáiyu cuèndá-í. ¿Yoo cùu-í càchí-yu-va? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cùú-n ndí Juáá téee ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáiyu, te davá-yu càchí-yu sá cùú-n tē Èliás, te dava tucú-yu càchí-yu sá cùú-n ñⁿ téee ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéee sanaha, duha càchí-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te ní xícáⁿ tnúhú tucu-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Yòhó cùú-n Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní càháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Vá yóo ñⁿ cùñaha-ndo yóo cuu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Te Jèsús ní ngúita-gá xitnùhu-gá cue téee xica cuu ndihi-gá nàcuáa yáha-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Téee cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chí ío ndoho-í, chí daquée tihú ñáhá nchàa cue téee cùu sacuéhé núú ñáiyu isráél, ndihi cue dútú cúnù, ndihi cue téee dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ní chídó tnùní ndí Moisés, nchaa cue téee-áⁿ daquée tihú ñáhá-güedé xii-í. Te sáá nduu te cahni

ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³² Te ducaⁿ ní càháⁿ Jèsús núú cuè téee xica cuu ndihi-gá nàcuáa tecú tnùní váha-güedé tnúhu càháⁿ-gá. Te té Pèlú ní cana ñaha-dé xii-gá ñⁿ xio, te ní ngúita-dé ténàa ñáhá-dé xii-gá ní cùu. ³³ Dico Jèsús ndihi-ni ní nchócuñmu-gá ní ndàcoto-gá núú nchàa-güedé chí ndàa sáta-gá xindecu-güedé, te ní ngúita-gá ténàa-gá té Pèlú, te xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¡Xocuñí yòhó núu-í-a, chí dàtná càháⁿ yucu ñávaha càháⁿ-n! Chí ñá túú sàni iní-ò dàtná sàni iní Yá Ndióxi, chí ñⁿ-ni sàni iní-ò ndihi daga-gá cue ñáiyu ndècu ñuyú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³⁴ Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téee xica cuu ndihi-gá, ndihi nchaa ñáiyu xindecu-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa ñáiyu cuíni chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi vá cáda-gá-yu sá sàni iní mée-yu, te ío cada ndee iní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuèndá-í, te cuèi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í. ³⁵ Te nchaa ñáiyu cuíni sá ñá túú tnáhi ná yáha cundecu ñuyú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáiyu ñá túú tnáhi yúhú cuèi nándi sá ná yáha-yu cundecu-yu ñuyú-a sá cuèndá-í, ndihi sá cuèndá tnúhu-í, te ñáiyu-áⁿ naníhí tàhú-yu. ³⁶ Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyú-a na nìhí ñáiyu cundecu ndihi-yu, dico núu diu nchaa xíáⁿ ná càda cuíta nihnú-yu te ñá túú vèdana nàndihi-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xíáⁿ. ³⁷ Te ní ñⁿ sá ío ñuyú-a vá chindèe-xi ñáiyu cuèndá naníhí tàhú-yu. ³⁸ Te nchaa ñáiyu na cùcahaⁿ núú-xi càháⁿ váha cuèndá-í, ndihi cuèndá tnúhu-í núú nchàa ñáiyu dàquée tihú ñáhá xii Yá Ndióxi, ñáiyu xindecu ichi cuèhé ichi duha, te tnáhá yúhú Téee cùu ñaní tnáhá-yu nchaa-yu cucahaⁿ núú-í núu-yu òré ná quíxi tucu-í ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú Tàtá-í Dútú Ndióxi. Te mee-gá cada cutnùní iní nchaa ñáiyu sá yúhú ío càhmu cuu-í.

9

¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío dava nchòhó ñáiyu xindecu iha vitna vá cùu-ni-ndo, chí cundecu-ni-ndo ndéee quini-ndó sáá nduu ndáha ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu, te dàvá-áⁿ quini-ndó sá ndácú-gá quidé-gá nchaandi túhú sá váha —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii cue téee xica cuu ndihi-gá ndihi cue ñáiyu-áⁿ.

Jèsús ní nadama dóo-gá ndihi núú-gá
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Te ní ñúu nduu sá dúcáⁿ ní càháⁿ Jèsús te ní xica-gá cuáaá-gá ñⁿ yucu dùcúⁿ, te ndèca-gá té Pèlú, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juáá cuáaá, te úní tnáhi-ni cue téee-áⁿ ndècá-gá cuáaá. Te yucu-áⁿ ndècú-gá ní

nadama núú-gá, ³ te ní nadama dóó-gá. Te dóó-gá-á sũúni ní nduu cuixiⁿ quiyí te tãsaⁿ, te ní ñáiyu ñuyíú-a ñá túú ndàcú-yu na-queté-yu ñⁿ dóó nduu cuixiⁿ dàtná ní nduu dóó-gá. ⁴ Te ní xini-güedé té Moisés ndihi té Èliás nútñi-güedé ndihi-gá ndátñuhu ndihi ñaha-güedé xii-gá. ⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, ñváha ní cuu sá ndécú-ó ìha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnu-vixiⁿ, te ñⁿ cuu cuendá-n te ñⁿ cuu cuendá té Moisés te ñⁿ cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶ Te ducaⁿ ní cáháⁿ-dé chí ío ní yùhú-güedé, te cuendá-ní ní cuu yáchi-dé ní cáháⁿ-dé, te ní mée-dé ñá túú ní cùtnuní iní-dé nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-dé. ⁷ Te òré-á ní quexio ñⁿ vico núú ndécú-güedé ndihi Jèsús ní dàdàhu ñaha-xi xii-güedé ndihi-gá, te xití vico-á ní cáháⁿ Yá Ndióxi ní tecú dóho-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í tée ío cùu iní-í, te cundedòho-ndo nchaa tnúhu cáháⁿ-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁸ Te òré ní quide cuendá-güedé, te ñá túú-gá ní xini-güedé cue tée úú-á chí mee-ná Jèsús ndécú.

⁹ Te òré cuánuu ndihi ñaha-gá xii-güedé yucu-áⁿ, te ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Vá yóo ñⁿ cúñaha-ndo nchaa sá ní xini-ndó núú ní sáá-ó-á, te cuu cáháⁿ-ndó dico ndée ná yáha ndoto yùhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo sá cùu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Núu xiáⁿ cue tée-á ní xúhuⁿ nahi-ní iní-güedé nchaa sá ní xini-güedé núu ní sáháⁿ-güedé ndihi Jèsús te ñá túú tnàhí ní cáháⁿ-güedé, dico ní ndúcú tnúhu núú tnàhá-güedé ná cuendá ducaⁿ ní cáháⁿ-gá sá ndée ná yáha ndoto-gá sá cùu-gá te dàtnuní cáháⁿ-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá ní xini-güedé. ¹¹ Te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Cuini-ndí cachí tnúhu-n ná cuendá cachí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chído tnuní ndí Moisés sá ñíhna-gá té Èliás ndixi-dé te dàtnuní quixi Yá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíú-a? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Ndáá sá códo núu ñⁿ tée quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás, te tée-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. Dico núú túú Yá Ndióxi cáháⁿ-xi cuendá yùhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo sá ío ndoho-í, te daquèe tihú ñáhá ñáiyu xii-í. ¹³ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo vitna sá sá ní quixi ñⁿ tée ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáiyu ñá túú ní cànehé-yu sá yíñuhu núú-dé,

te ní quide ñáhá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní mée-yu. Te núú túú Yá Ndióxi sa ndée tnuní nchaa nàcuáa yáha-dé, te nchaa xiáⁿ sa ní quide ñaha ñáiyu xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá ñⁿ tée cuechi yihi ñaha espíritu cùndihi yucu ñávaha

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jèsús ní ndexio-gá ndihi cue tée úní-áⁿ núú xíndecu dava-gá cue tée xica cuu ndihi-gá, te vai vihi ñáiyu ndecu núú ndécú-güedé-áⁿ, te tnàhá cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chído tnuní ndí Moisés xíndecu, te cue tée-áⁿ nándi tnúhu xáhaⁿ-güedé xii cue tée xica cuu ndihi Jèsús. ¹⁵ Te òré ní xini-yu ní ndexio-gá, te nchaa-yu ío ní cuñúhu-yu, te xinu-yu ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá. ¹⁶ Te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú cuè tée xica cuu ndihi-gá núu ná tnúhu ndàtnúhu-güedé ndihi cue tée-áⁿ. ¹⁷ Te ñⁿ ñáiyu xíndecu xiáⁿ ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ndéca-í déhe-í véxi nànducu ñaha-í xii-n, chí yihi ñaha espíritu cùndihi yucu ñávaha xii-dé, te diu xiáⁿ ní quide ní cuu ñíhí-dé. ¹⁸ Te ío ndòho-dé chí súuní ndèni ní cuu ngòtní ñaha-xi xii-dé, te òré ducaⁿ quide ñaha-xi xii-dé te dànduá ñáhá-xí, te quène tñú yuhu-dé, te cùrúhñú nùhu-dé, te ndàda ruúⁿ ñáhá-xí xii-dé. Te sa ní xáhaⁿ-í xii cue tée xica cuu ndihi-n sá quèñùhu-güedé espíritu cùndihi yucu ñávaha yihi ñaha xii-dé dico ñá túú ní ndàcu-güedé quèñùhu-güedé-xi —càchí ñáiyu-áⁿ xáháⁿ-yu xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—¿Nchaa nchòhò ñáiyu ndecu ñuyíú-a ío sáá iní-ndó, chí ñá túú cuini-ndó quindáá iní-ndó Yá Ndióxi, te ní cuu vai nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó! ¿Te ná ndée ama vá dúcáⁿ-gá cada-ndo-i? Te chí càndèca tée cùhú-áⁿ táquixi iha —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

²⁰ Te ñáiyu ndihi ñaha xii tée yihi ñaha espíritu cùndihi yucu ñávaha-áⁿ ndéca ñáhá-yu xii-dé cuáháⁿ ndée núú Jèsús, te òré ní xini ñáhá espíritu cùndihi yucu ñávaha-áⁿ xii-gá, te ní ngúita-ní-xi sàhni yihi ñáhá tùcu-xi xii-dé, te ní dànduá ñáhá-xí xii-dé, te ní ngúita-dé xíhí ñùhu-dé, te quène tñú yuhu-dé. ²¹ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gá núú tãtá-dé, te xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Ná ndée ama ní ngúita-xi duha ndòho déhe-n? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te tée-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Ndée cùtnàhá cúú lìhli-dé ní ngúita espíritu cùndihi yucu ñávaha duha quide ñaha-xi xii-dé. ²² Te ní cùitnì xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé núú ñùhú, te ní cùitnì tucu xito dàngaunihnu ñaha-xi

xii-dé ndute cuini-xi cahni ñaha-xi xii-dé. Te ndéca-í-dé véxi núu-n te núu ndacu-n càda tátana-dé, te cundàhú iní ñáhá-n xii-ndí chindee ñaha-n —càchí-dé xàha^a-dè xii-gá.

²³ Te Jèsús ní xàha^a-gá:

—Te ná cuendá càchí-n núu ndacu-í cada tátana-í déhe-n, chi nchaa ñáiyu na quindáá iní ñáhá xii-í te ñihí-yu sá ná càcá^a-yu núu-í —càchí-gá xàha^a-gá xii-dé.

²⁴ Te tátá tée cuechi-áⁿ ñihí ní cáhá^a-dè xàha^a-dè xii-gá:

—Sàndáá iní ñáhà-í xii-n, dico chindee ñaha xii-í cuendá ná quindáá iní ñáhá-gá-í xii-n —càchí-dé xàha^a-dè xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ndéhé-gá sá ño vâi ñáiyu ta tàcá núu ndécú-gá-áⁿ. Te ní tenáa-gá espíritú cúndihí yucu ñávâha-áⁿ, te xàha^a-gá xii-xi:

—Yòhó espíritú cúndihí yucu ñávâha, ní quide ñihí-n ní quide doho-n tée-a, dico vitna yúhú càchí-í sá quéeⁿ yìqui cuñú-dé te vâ ndíhu-gá-n —càchí-gá xàha^a-gá xii espíritú cúndihí yucu ñávâha-áⁿ.

²⁶ Te espíritú cúndihí yucu ñávâha-áⁿ ní dácáná sàa ñaha-xi xii tée-áⁿ, te ní sahani yihí ñáhá tùcu-xi xii-dé, te dàtnùni ní quee ñaha-xi xii-dé cuáhá^a-xi, dico tée-áⁿ chi dacàa-ni ndiyi càa-dé càtùu-dé. Te nchaa ñáiyu xñdecu xíáⁿ càchí-yu sá ní xihí-dé ní cùu. ²⁷ Te Jèsús ní tñii-gá ndaha-dé ní ndocani ñaha-gá xii-dé, te ní ndacóo-dé ní nucúnutñii-dé.

²⁸ Te Jèsús cuándihu-gá xití vehe ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te òré ndéhé-güedé ñá túu-gá ñáiyu, te ní xicá^a tñúhú-güedé núu-gá, te xàha^a-güedé xii-gá:

—Cachí tñúhu xii-ndí ná cuendá ñá túu ní ndacu-ndí queñuhu-ndí espíritú cúndihí yucu ñávâha yihí ñaha xii tée-áⁿ —càchí-güedé xàha^a-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xàha^a-gá xii-güedé:

—Na càchí tñúhu-í xii-ndo sá núu òré cuini-ndó quèñuhu-ndo espíritú cúndihí yucu ñávâha yihí ñaha xii ñáiyu dàtná cúu espíritú cúndihí-xi yihí ñaha xii tée-áⁿ ní cùu ña, te xini ñuhu-xi sá ño cáhá^a ndihi-ndo Yá Ndióxi té ñá túu tñahí ná caxi-ndo cáhá^a ndihi-ndo-gá, te duca^a te ndacu-ndo quèñuhu-ndo espíritú cúndihí yucu ñávâha yihí ñaha xii ñáiyu —càchí-gá xàha^a-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Te Jèsús ní quee-gá núu ndécú-gá-áⁿ ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá cuáhá^a-gá ndihi-güedé distritú Galiléa, te cuini-gá sá vâ quini ñáiyu ndéé ichi cuáhá^a-gá. ³¹ Te duca^a ní sani iní-gá, chi mee-gá sa ñaha-gá sá ndàá

cada-xi nàcuáa xàha^a-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá, te duha xàha^a-gá xii-güedé:

—Yúhú Tée cùu ñani tñahá-ndó nchaa-ndo sáa ñⁿ nduu te cuáhá cuendá ñáhá-güedé xii-í núu cuè tée cùu úhú iní ñáhá, te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úni sá cùu-í te ndoto-í —càchí-gá xàha^a-gá xii-güedé.

³² Dico ñá túu tñahí ní tècú tñuni-güedé nása nduu tñúhu ní cáhá^a-gá, te ní ñá túu ní cùyi-güedé càcá^a tñúhú-güedé núu-gá.

Cue tée ndücu tñúhu núu tñahá núu ndédacáa-güedé ño-gá cùnuu

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Te Jèsús ní quexio-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ñuu Capèrnaúm, te òré sa ndécú-gá ñⁿ vehe te ní xicá^a tñúhú-gá núu-güedé, te xàha^a-gá xii-güedé:

—¿Nándi cùu tñúhu ta xitñaha-ndo véxi? —càchí-gá xàha^a-gá xii-güedé.

³⁴ Dico ñá túu tñahí ní cáhá^a-güedé cúñaha-güedé xii-gá núu ná tñúhu xitñaha-güedé òré ñúhú-güedé ichi. Te duca^a ní quide-güedé chi cuendá tá ndátñúhu-güedé núu ndédacáa-güedé ño-gá cùnuu. ³⁵ Te Jèsús ní ngóo-gá, te ní xàha^a-gá xii ndí úxúu cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Chi táquixi iha te cundedóho-ndo tñúhu na cáhá^a-i-a. Te núu ió dava-ndo cuini-ndó cùnuu-ndo, te cada-ndo sá cúu-ndó ñáiyu nchicúⁿ cuii-ná, te cunu cuechi-ndo núu tñaha ñáiyu-ndo —càchí-gá xàha^a-gá xii-güedé.

³⁶ Te Jèsús ní sanutñii-gá ñⁿ té lìhli cuádava tñuu-güedé, te dàtnùni ní nguédéhé ñáhá-gá xii-dé, te xàha^a-gá xii-güedé:

³⁷ —Nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñⁿ té lìhli dàtná té lìhli-a cuendá sá ñúhú iní ñáhá-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáiyu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-í te ñá díu-ní mée-í ní queheⁿ cuendá-yu, chi tñahá Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúu-a ní queheⁿ cuendá-yu —càchí-gá xàha^a-gá xii-güedé.

Nchaa ñáiyu ñá túu cùu úhú iní ñáhá xii-o te cúndihí ñahá-yu

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Te té Juáa diu-ni ñⁿ tée xica cuu ndihi-gá ní xàha^a-dè xii-gá:

—Mèstrú, ní xini-ndí ñⁿ tée càcunehe ñaha-dé xii-n, te quèñuhu-dé espíritú cúndihí yucu ñávâha yihí ñaha xii ñáiyu, te nchúhú ñá túu ní dàña-gá-ndí duca^a càda-dé, chi ñá túu xica cuu ndihi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xàha^a-dè xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xàha^a-gá xii-güedé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñá túu ní ñⁿ ñáiyu ndihi ndihi-ni ndacu cáhá^a cuèhé cuendá-í te núu càcunehe ñahá-yu xii-í, te quidé-yu sá vâ yóo tñahí ndàcu cada. ⁴⁰ Te

nchaa ñáiyu ñá túu cùu úhú iní ñáhá xii-o te cùndihí ñáhá-yu. ⁴¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cuè ñáiyu na tàxi ìⁿ yaxiⁿ ndute coho-ndo cuendá sá cúu-ndó cuè téé xica cuu ndihí-í, te ñáiyu-án sáá nduu te dacuèi sá nihí-yu sá ndúú tãhú-yu —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

Cada cuendá-ó vã cùndècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Te xàhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:
—Te núu ìⁿ téé na dàcaháⁿ-dé cue ñáiyu sãndáá iní ñáhá xii-í cadá-yu nãndi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá núu na dàcutu ndéé-güedé ìⁿ yúú yódó dücúⁿ-dê, te dàquée ñaha-güedé xii-dé xití ndute làmár, te ñá díú sá cùndècu-dé ducaⁿ càda-dé. ⁴³ Te núu ìⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nãnihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sá quihíⁿ-ndó nihí iní ndúú-ndó núú úhú núú ndàhú núú dicó sáá ndáhá itá ñuhú ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁴ Chi yacáⁿ cúu-xi núú ñá túu tnàhí ndàhvã ñuhú, te io ndoho-ndo cùndècu-ndo xíaⁿ ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁵ Te núu ìⁿ xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nãnihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio sáhá-ndó, te ñá díú sá quihíⁿ-ndó nihí iní ndúú-ndó núú úhú núú ndàhú núú dicó sáá ndáhá itá ñuhú ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁶ Chi yacáⁿ ñá túu tnàhí ndàhvã ñuhú, te io ndoho-ndo cùndècu-ndo xíaⁿ ni caa ni quihíⁿ. ⁴⁷ Te núu ìⁿ xio tinúu-ndo quide-xi quide-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo cuíta-xi, chi váha-gá sá cùndècu-ndo núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gá cuèi na cuíta ìⁿ xio tinúu-ndo, te ñá díú sá ndi nduu xio núu-ndó quihíⁿ-ndó núú úhú núú ndàhú. ⁴⁸ Chi yacáⁿ ñá túu tnàhí ndàhvã ñuhú, te io ndoho-ndo cùndècu-ndo xíaⁿ ni caa ni quihíⁿ.

⁴⁹ Te dàtná quidé-güedé quiti sãhni-güedé chìhi-güedé cuñú-di ñii te dàquée-güedé núú ñuhú, ducaⁿ sãtnahá-xi ndoho cue ñáiyu chi io ndohó-yu. ⁵⁰ Te ñii chi io váha nãndihí-xi, dico núu na nduu víxiⁿ-xi te ñá túú-gã nãndihí-xi te ni ñá túú-gã nása cada-o nduu úhá tucu-xi. Te io váha cada cuendá-ndó nãcuáa cundecu-ndo cuendá cuu-ndo ñáiyu váha, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná ñii sá ñá túú nduu víxiⁿ, te io váha cundecu ndihí tnàha-ndo —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

10

Jesús càháⁿ-gá cuendá cue ñáiyu dàña tnaha

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te Jesús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní yáha-gá yucu distritú Júdeá ní téhndé-gá ndaa ingá

xio yúte Jordán. Te yacáⁿ ndécú-gã ní tacá tucu cuèhé víhi ñáiyu, te ní ngüita-ni tucu-gá dãnèhé ñáhá-gã xii-yu tnúhu-gá chi ducaⁿ tnàhí quide-gã. ² Te ní quèxio ìⁿ úú cue téé cùu fariséú núú ndécú Jesús xito ndéé ñáhá-güedé xii-gã núu nása cunduu tnúhu càháⁿ-gá, te xàhaⁿ-güedé xii-gã:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núu-n núu cuu dàña ìⁿ téé ñadihí-dé áⁿ ñáhá —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gã.

³ Te Jesús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ñása ní cachí ndíi Moisés cada-ndo-i? —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Te ní xàhaⁿ-güedé xii-gã:

—Ndíi Moisés ní cachí ndíi sá cúu dàña ìⁿ téé ñadihí-dé dicó-ni sá cadúha-dé ìⁿ tutú cuáñaha-dé, te núú tütú-áⁿ codo tnúni sá ní dàña ñàha-dé, te ducaⁿ te cuu dàña-dé ñadihí-dé —cachí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gã.

⁵ Te Jesús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te ducaⁿ ní chidó tnúni ndíi Moisés cada-ndo cuendá sá io sáá iní-ndó. ⁶ Dico Yá Ndióxi cùtnahá ní cadúha-gá ñuyú ndihí nchaa sá io, chi téé ñadihí ní cadúha-gã. ⁷ Te xíaⁿ núu nchaa cue téé na nihí ñadihí-xi, te ñiiⁿ-ná cada-güedé tátá-güedé ndihí nãná-güedé, chi mee-nã ñadihí-güedé cuu cuu ndihí-güedé. ⁸ Te cue ñáiyu úú-áⁿ ñá túú-gã ndí ñiiⁿ ndí ñiiⁿ yiqui cuñú cúu-yu, chi cada iní-ndó sá ñiiⁿ-ná yiqui cuñú cúu-yu. ⁹ Te xíaⁿ núu ñá túú nduu váha-xi dàña cuè téé ñadihí-güedé, chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cúu úú-yu cundecú-yu ndéé naa ndéé cuu-yu —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te òré yíhi Jesús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá vehe, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã nása nduu tnúhu ní càháⁿ-gá cuendá cue ñáiyu dàña tnaha. ¹¹ Te Jesús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ìⁿ téé na dàña-dé ñadihí-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadihí, te io nèhé quidé-dé, te ìⁿ-ni cuèchi cùu-xi ndihí cuèchi quide téé ndèca ñadihí te càháⁿ ndihí-dé ingá ñadihí. ¹² Te ñii-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu ñáiyu ñihí te núu na dàña-yu yí-yu te naqueheⁿ-yu ingá téé, chi ìⁿ-ni cuèchi cùu-xi sá quidé-yu ndihí sá quidé cuè ñáiyu ñihí ndécú yí-xi, te càháⁿ ndihí-yu ingá téé —cachí-gá xàhaⁿ-gá xii-yu.

Jesús xicáⁿ tãhú-gã núú Yá Ndióxi cuendá landú

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Te ìⁿ úú ñáiyu ndécá-yu landú lihli cuáháⁿ núú Jesús, chi cuini-yu sá tэндáha ñaha-gá xii-güexi. Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní ngüita-güedé ténáa ñáhá-güedé xii-yu, te xàhaⁿ-güedé sá vã dúcáⁿ càda-yu. ¹⁴ Te òré ní xini-gá sá dúcáⁿ quide-güedé, te ní cudéé-gã núú-güedé, te xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáńá ná quíxi nahi cue landú líhli-áⁿ nũú-í-a te vâ cádi-ndó ichi-güexi, chí dátńá cúú váha iní cue landú líhli-áⁿ ducaⁿ cúu váha iní cue ñáyiú yindaha Yá Ndióxi. ¹⁵ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nũú vâ quindáá iní ñáhá-ndó dátńá quidé cué landú líhli sándáá iní ñáhá xii-í, te vâ ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁶ Te sátá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ-gã te ní nguídéhé-gá cue landú-áⁿ te ní tendaha ñàha-gã xii-güexi, te ní xicáⁿ táhú-gã núú Yá Ndióxi cuendá-güexi.

Íⁿ tée cuica cãháⁿ ndihi-dé Jèsús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Te òré sa ñũhu ichi Jèsús caca-gá quíhíⁿ-gã ingá xichi ní cúu ní quexio cunu íⁿ tée ní nguíñi xítí-dé núú-gã, te xáhaⁿ-dẽ xii-gã:

—Yòhó Mèstrú, cúu-n tée ío váha iní-xi, te cuíní-í nũú vâ cundée iní-n cächí tnúhu-n ná cúú sã cáda-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndíhi Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ —cächí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gã.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nãcuáa ndũu tnúhu cãháⁿ-n sã yúhú váha iní-áⁿ? Chí íⁿ dñí dñí-ni Yá Ndióxi ío váha iní-gã. ¹⁹ Te yòhó xini-n nãcuáa ní cächí Yá Ndióxi cada ñáyiú, te duha ní cächí-gã: “Nchòhó cue tée vâ cãháⁿ ndihi-ndo ñàdihí te núú ñã díú ñàdihí-ndó cúu-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú díhí tucu vâ cãháⁿ ndihi-ndo tée te núú ñã díú yí-ndo cuu-güedé, te vâ cáhni-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te ní vâ dúhú-ndó sã ndécú ndíhi-yu, te ní vâ dácacu-ndo cuéchi neñúú sã cúu-xí tnàha ñáyiú-ndo, te ní vâ dácuandehnde-ndo, te canehe-ndo sã yíñũhu núú tátá-ndó ndíhi núú nãná-ndó”, duha ní cächí Yá Ndióxi cada ñáyiú —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁰ Te tée-áⁿ ní xáhaⁿ-dẽ xii-gã:

—Mèstrú, nchaa xíáⁿ ní nguíta-í quidé-í ndée cùtnàhá cúú landú-í —cächí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gã.

²¹ Te Jèsús ní xindéhé ñàha váha-gã xii-dé, te ní cuu váha iní ñáhá-gã, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Dico cùmání ingá núú sã cáda-n. Vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchãa sã ndécú ndíhi-n, te díhú-n cuãha táhú-n cué ñáyiú ndàhú. Te ducaⁿ, te nduu táhú-n núcundecu váha-n núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnùn-í-gã, te sátá ná yàha ducaⁿ càda-n, te quíxi-n chitnahá ñáhá-n xii-í cuéi na ndòho-n datná ndòho-í —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²² Te sã dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundíyí-dé chí ío cuica-dé, te ní xica-dé cuánuhú-dé.

²³ Te ní ndacoto-gá ní càndée dñí-gã, te ní xáhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndíhi-gã:

—Cue ñáyiú cuica chí ío úhú quindáá iní-yu Yá Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñàha-gã xii-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁴ Te cue tée xica cuu ndíhi-gã-áⁿ ío ní cuñũhu-güedé nãcuáa ní cãháⁿ-gã, te ní xáhaⁿ tũcu-gã xii-güedé:

—Nchòhó cue tée xica cuu ndíhi-í cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ío úhú quindáá iní cue ñáyiú cuica Yá Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñàha-gã xii-yu, chí sãni iní-yu sã nchãá sã ndécú ndíhi-yu dácacu nihnu ñàha-xi xii-yu núú úhú núú ndàhú. ²⁵ Te yáchí-gã yáha íⁿ cãméyu yaú íⁿ yiqui tícú dácúúxí sã quindáá iní íⁿ ñáyiú cuica Yá Ndióxi cuendá ndíhu ndaha ñàha-gã xii-yu —cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁶ Te cue tée xica cuu ndíhi-gã ní cuñũhu vihi-gã-güedé sã dúcáⁿ ní cãháⁿ-gã, te ní nguíta-güedé xitnàha-güedé:

—¿Te yoo sa ndacu naníhí tàhú te núú ducaⁿ vãr? —cächí-güedé xitnàha-güedé.

²⁷ Te Jèsús ní xindéhé váha ñàha-gã xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa ñáyiú ñuyíú-a chí vâ ndácú-yu ná cáda-yu nãcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-yu, dico mee-gã chí ndacu-gã ndíhu ndaha ñàha-gã xii-yu, chí nchaandi tũhú sã váha ndacu-gã quidé-gã —cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dẽ xii-gã:

—Nchúhú ní dándóo-ndí nchaandi tũhú sã ndécú ndíhi-ndí te ní tuha ñàha-ndí xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gã.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchãá ñáyiú na dándóo vehe-xi, àdi ñani-xi, cúha-xi, tátá-xi, nãná-xi, déhe-xi, àdi ñũhu-xi, te núú ducaⁿ na cáda-yu sã cuendá-í ndíhi sã cuendá tnúhu-í, ³⁰ te ío-gã cuéhé sã cuãñaha Yá Ndióxi cundecu ndíhi-yu, chí níhí-yu vehé-yu, ñũhú-yu, ñani-yu, cúha-yu, nãná-yu, déhe-yu, te ñã díú-ní sã nchãa xíáⁿ níhí-yu cundecu ndíhi-yu, chí tnàhá nduu táhú-yu cundecu ndíhi ñàhá-yu xii-í ní caa ní quíhíⁿ ná sãá nduu. Dico díhna-gã ndòho tnàhá-yu núú ñuyíú-a sã cuendá-í. ³¹ Te dava ñáyiú cùnnu ndecu ichi Yá Ndióxi vitna, ñáyiú-áⁿ sãá nduu te vâ ío-gã cunúu-yu dátńá cunúu-yu vitna, te dava ñáyiú nchicúⁿ ñã túú cùnnu vitna ñáyiú-áⁿ sãá nduu te ío cunúu-yu —cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cãháⁿ tucu-gã sã cáhni ñàha-güedé xii-gã

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Te ñũhu Jèsús ichi ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gã cuáaá ndíhi ñàha-gã xii-güedé ñũú Jerusálén, te yòdo nuu-gã núú-güedé

cuásaá. Te cue téé-án xicuñúhu-güedé sá dúcá^a cuáhá^a-gá ñúu Jerusalén, te dava cue ñáyiú xinchícú^a xiyúhú-yu. Te ní taudí^a-gá ndí ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní nguíta-gá cáni-gá cuendú núú-güedé nchaa nácuáa yáha-gá. ³³ Te xáha^a-gá xii-güedé:

—Vitna ñúhu-o ichi cuásaá-ó ñúu Jerusalén, te yàcá^a cuáha cuendá ñáhá-güedé xii yúhú Téé cuu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo núú cué téé cuu dútu cúnúu, ndihí núú cué téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés. Te diu cue téé-án cuñaha-güedé xii dava-gá cue téé sá cáhni ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cué téé ñá túú cuu cue téé isràél. ³⁴ Te cue téé-án cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndihí ñii, te tiú díí ñáhá-güedé, te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —cächí-gá xáha^a-gá xii-güedé.

Té Jàcobó ndihí té Juàá càhá^a ndàhú-güedé núú Jèsús sá càdà-gá ñ^a sá cuñí-güedé (Mt. 20:20-28)

³⁵ Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndihí té Juàá ní quexio-güedé núú Jèsús, te xáha^a-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí càhá^a ndàhú-ndí núú-n nùu vá cündée iní-n càda-n ñ^a sá cuñí-ndí —cächí-güedé xáha^a-güedé xii-gá.

³⁶ Te Jèsús ní xicá^a tnúhú-gá núú-güedé, te xáha^a-gá:

—¿Ná cúú sá cuñí-ndó càda-í-í? —cächí-gá xáha^a-gá xii-güedé.

³⁷ Te ní xáha^a-güedé xii-gá:

—Cuñí-ndí sá òré ná sàa nduu cündecu-n núú táxi tnúni-n, te ñ^a-ndí cunucóo-ndí xio cùha-n te ñ^a-ndí cunucóo-ndí xio dàtni-n —cächí-güedé xáha^a-güedé xii-gá.

³⁸ Te Jèsús ní xáha^a-gá xii-güedé:

—Nchòhó, ñá túú cùtnumí iní-ndó nàcuáa nduu sá xicá^a-ndó nùú-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dándoho ñaha ñáyiú xii-ndo dàtná dándoho ñahá-yu xii-í, te cundee tùcu iní-ndó cahni ñahá-yu xii-ndo dàtná cahni ñahá-yu xii-í-án? —cächí-gá xáha^a-gá xii-güedé.

³⁹ Te ní xáha^a-güedé xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càhá^a-n-án —cächí-güedé xáha^a-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáha^a-gá xii-güedé:

—Ndáá sá cündée iní-ndó ndòho-ndo nchaa nàcuáa ndòho-í, te cundee tùcu iní-ndó cahni ñahá-yu xii-ndo, chi yúhú cahni ñahá-yu xii-í. ⁴⁰ Dico sá dúcá^a cuñí-ndó sá ñ^a-ndó cunucóo-ndo xio cuhá-í te ñ^a-ndo cunucóo-ndo xio datni-í, te xiá^a chi ñá díú yúhú tàù-í cächí-í te núu sá cúú cunucóo-ndo àdi sá vá cúú cunucóo-ndo, chi mee Tàtà-í Dútú Ndióxi cächí-gá te núu ná

cúú ñáyiú nduu táhú cunucóo díñí-í dàv-á^a —cächí-gá xáha^a-gá xii-güedé.

⁴¹ Te òré ní níhí ùxí-gá cue téé xica cuu ndihí-gá tnúhu nàcuáa nduu sá cuñí té Jàcobó ndihí ñaní-dé té Juàá, te ní cudéé^a-güedé núú cué téé úú-án. ⁴² Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá-án, te ní xáha^a-gá xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sá cué téé yindaha ñ^a nació^a quide-güedé sá ño cùnuu-güedé, te nchaa dava-gá cue téé cündihí-güedé tnáhá-güedé quidé-güedé sá ño cùnuu-güedé. ⁴³ Dico nchòhó chi vá dúcá^a càda-ndo. Chi núu dava-ndo cuñí-ndó cùnuu-ndo te xini ñúhu-xi cunu cuechi núú tnáhá-ndó te vá càdà-ndó sá cúnú-ndo. ⁴⁴ Te núu dava-ndo cuñí-ndó quène càva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiú ñá túú tnáhí dàñá quee núú chíú^a pàtróó^a-xi cunu cuechi núú nhnu núú ùhú

yúhú Téé cuu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo, chi ñá túú véxi-í sá cúnú cuèchi ñáyiú nùú-í, chi véxi-í sá cúnú cuèchi-í nùú-yu. Te cuú-í ñuyíú-a cuendá v-í-yu càcu nhnu núú ùhú núú ndàhú —cächí-gá xáha^a-gá xii-güedé.

Jèsús quidé tātna-gá ñ^a té cuàá nání-dé Bartimeú

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Te Jèsús ní quexio-gá ñúu Jericó ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní yáha-gá ndihí-güedé ichi xití ñúú-án, te ño cuéhé ñáyiú nchícú^a ñáhá xii-gá cuáhá^a te ñ^a xio yuhu ichi sá ní quee xití ñúú-án núcóo ñ^a téé cuàá nání-dé Bartimeú, te tātá-dé nání-dé Timeú, te téé-án núcóo-dé yuhu ichi-án xicá^a ndàhú-dé. ⁴⁷ Te téé-án ní cutnùni iní-dé sá Jèsús téé ñúu Nazàrèt ñúhú-dé ichi, te ní nguíta-dé níhí càhá^a-dé, te xáha^a-dé xii-gá:

—Jèsús, ñaní tnáhá ndí Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-í! —cächí-dé xáha^a-dé xii-gá.

⁴⁸ Te v-í ñáyiú tēn-á ñáhá-yu xii-dé, te xáhá^a-yu sá ná càd-í-dé yuhu-dé dico uu^a-gá níhí ní càhá^a-dé xáha^a-dé xii-gá:

—Jèsús, ñaní tnáhá ndí Dàvíí cundàhú iní ñáhá xii-í! —cächí-dé xáha^a-dé xii-gá.

⁴⁹ Te Jèsús ní nguñí^a-gá te ní xáha^a-gá xii cue téé ndihí-gá:

—Chí cuànguaca téé cuàá-án can-deca-ndo-dé quixi iha —cächí-gá xáha^a-gá.

Te cue téé-án ní xica-güedé cuànguaca-güedé téé cuàá-án, te òré ní quexio-güedé núú-dé te ní xáha^a-güedé xii-dé:

—Ndacuñí te vá ndihú-gá iní-n, na quihí^a-ó chí càna ñaha Jèsús xii-n —cächí-güedé xáha^a-güedé xii-dé.

⁵⁰ Te téé-án ní xócaní-dé dóo ndíxí-dé, te ndihí-ni ní ndacuñí^a-dé te ní xica-dé cuáhá^a-dé núú Jèsús. ⁵¹ Te òré ní quexio-dé te ní xicá^a tnúhú-gá núú-dé, te xáha^a-gá xii-dé:

—¿Ná cuñí-n càda ñaha-í xii-n-í? —cächí-gá xáha^a-gá xii-dé.

Te téé cuàá-án ní xáhaⁿ-dê xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í cada tátna-n núu-í cuèndá cundehe-í—càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

⁵² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Cuanùhú vitna, chí sa ní ndúha núu-n chí ní sándáá iní-n Yá Ndiòxí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te òré-ni-án ní ndúha núu-dé te nchicúⁿ-dé Jèsús cuáháⁿ.

11

Jèsús cuànguihu-gá ñuú Jerusálén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Te Jèsús ní cuyatni-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Bètaniá, ndihi ñuú Bèttagé, te xiáⁿ cáá yùcu nani Olivú, te yatni vii-ná xiáⁿ cáá ñuú Jerusálén. Te Jèsús ní cana-gá úu-ni tnàhá cue téé xica cuu ndihi-gá. ² Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexio-ndo yacáⁿ te nanihi-ndo ñⁿ búrru ndètníi-di, te vátá yóo ñⁿ-gá codo ñàha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quixi. ³ Te núu yoo na cácaⁿ tnúhú núu-ndo ná cuèndá nándaxi-ndo-di, te cùñaha-ndo sá yùhú Yáá xicá cuu ndihi-ndo xini ñuhu-í-di, te na yáha canehe chiúⁿ-í-di te ndihi-ni nattendaha-í-di, duha cùñaha-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Te cue téé-án ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te òré ní quexio-güedé ñuú-án te ní nanihi-güedé ñⁿ búrru ndètníi-di ñⁿ yutnu ñihnu yatni ñⁿ yuyehe vehe caa yatni yuhu ichi, te ní ngúita-güedé nándaxi-güedé-di.

⁵ Te mei òré nándaxi-güedé-di ní quexio ñáyui xáháⁿ-yu xii-güedé:

—Ná cuèndá nándaxi-ndo búrru-án-i? —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-güedé.

⁶ Te cue téé-án ní xáhaⁿ-güedé xii-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cùñaha-güedé. Te sáta dúcáⁿ te ní dáñá-yu ndèca-güedé búrru-án cuáháⁿ núu ndécú Jèsús. ⁷ Te òré ní quexio-güedé ndihi-di núu ndécú-gá, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sáta-di, ní ngódó ñàha Jèsús xii-di.

⁸ Te ío cuéhé ñáyui ta sacáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gá cuèndá núu dóo-yu-án yáha-gá ndihi quiti yódo-gá, te davá-yu xèhndé-yu ndaha yutnu ta sacáⁿ-yu cuáháⁿ.

⁹ Te nchaa ñáyui yódo nuu núu-gá ndihi nchaa ñáyui nchicúⁿ ndaa sáta-gá ní ngúita-yu níhi cáháⁿ-yu, te cachi-yu:

—Ío càhnu cuu Yáa-a! ¡Te Yá Ndiòxí ná chindee ñàha-gá, chí diu-gá cuú-gá Yáa ní tendaha-gá véxi quide núu-gá! ¹⁰ ¡Te diu-ni Yáa-í cuú-gá Yáa véxi quindaha ñàha xii-o datná ní xóo cada ndíi Dàvií! ¡Te ndéé nchaa sá ío andiu na cachi-xi sá ío càhnu cuu-gá! —duha cachi-yu.

¹¹ Te Jèsús ní quexio-gá ñuú Jerusálén, te cuànguihu-gá xiti veñúhu càhnu sá ío cùnui,

te ní xindéhé vāha-gá nchaa sá ndécú xiti veñúhu-án. Te sáta dúcáⁿ te ní ndee-gá cuáháⁿ-gá ñuú Bètaniá ndihi ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá chí sa ní cuaa.

Jèsús xáhaⁿ-gá xii yutnu ngúxi sá vā cuúⁿ-gá sávidi-xi

(Mt. 21:18-19)

¹² Te nduu tnéé-án ní quee Jèsús ñuú Bètaniá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ichi ñuhu-gá ní xihí-gá docó. ¹³ Te xica ní xini-gá nùtníi ñⁿ yutnu ngúxi, te ní xica-gá cuándéhé-gá ñuú ndéé sávidi-xi te ñá túú ná ndéé, chí mee-ni ndàha-xi ndéé chí ñá díú yóo sácúndéé sávidi-xi. ¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii yutnu ngúxi-án:

—Vitna te vā yóo ñⁿ-gá caxi sávidi-n, chí vā cuúⁿ-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii yutnu ngúxi-án.

Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii yutnu ngúxi-án.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quide ñáyui xiti veñúhu

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Te Jèsús ní quexio tucu-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Jerusálén, te cuànguihu tucu-gá xiti veñúhu càhnu sá ío cùnui, te xiti veñúhu-án xindecu cue ñáyui quide ndáhú nádico-yu, ndihi cue ñáyui xisaaⁿ. Te nchaa-yu ní queñuhu ñàha Jèsús xii-yu quehé, te ní dándúú-gá mèsá cue ñáyui dàma díhú, ndihi nchaa xilé sácóo nchihi cue ñáyui díco lómá xindecu xiti veñúhu-án. ¹⁶ Te ñá túú tnàhi-gá ní dàña-gá yáha cue ñáyui ndihi nchaa sá nchídó-yu ichi xiti veñúhu-án. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Núu tútu Yá Ndiòxí cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní cachi-gá: “Vehe-í cuú-xi vehe núu táca ñáyui níhi ñuyú cáháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-í”, duha ní cáháⁿ-gá cachi-xi núu tútú-gá. Díco nchòhó quidé-ndó vehe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁸ Te nchaa dútu cùnui, ndihi nchaa cue téé dàcuaha ñàha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá te ní ngúita-güedé ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñàha-güedé xii-gá, chí yùhú-güedé sá ío cùnui-gá, te ducaⁿ chí nchaa ñáyui ío cùñúhu-yu nchaa tnúhu cáháⁿ-gá. ¹⁹ Te òré sa ní cuaa cuí-ná, te ní quee tucu Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Jerusálén cuáháⁿ-gá ndihi-güedé ingá xichi.

Ní yíchi yutnu ngúxi

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Te nduu tnéé nehé-ni ní yáha tucu Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá núu níhni yutnu ngúxi, te ní xini-güedé sa ní yíchi níhi ndéé yóho-xi. ²¹ Te té Pèlú ní ndacu iní-dé

nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii yutnu ngǔxí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dê xii-gá:

—Mèstrú, cundehe ná ní yíchí yutnu ngǔxí sá ní xáhaⁿ-n sá vǎ cúúⁿ-gǎ sávidí-xí — cǎchí-dê xáhaⁿ-dê xii-gǎ.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Quindáá ndisa iní-ndó Yǎ Ndióxi. ²³ Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndó sá núu nchóhó cǔñaha-ndo xii tǐndúú-a xocuíñi-xi núu ndécú-xí, te quíhí-xi quée-xi xití lámár. Te diu ducaⁿ càda-xi te núu nchóhó vǎ cǎní ñⁿ caní úú iní-ndó, te quindáá iní-ndó sá dúcáⁿ càda-xi. ²⁴ Te xiǎⁿ núu cǎchí tnúhu-í xii-ndó sá nchàa sá ná cǎcáⁿ-ndó núú Yǎ Ndióxi òrè cǎháⁿ ndihí-ndo-gǎ, te taxi-gǎ te núu nchóhó sǎndáá ndisa iní-ndó sá táxí-gǎ sá xicáⁿ-ndó núú-gǎ. ²⁵ Te òrè cǎháⁿ ndihí-ndo Yǎ Ndióxi te dandácu iní-ndó te núu ndècu ñáyiú ñá túú cùu váha iní ñháá xii-ndo, te cada cǎhnu iní-ndó-yu cuendá ducaⁿ càda cǎhnu iní ñháá Tǎtá-ndó Dútú Ndióxi Yáá ndécú àndiu xii-ndo cuendá nchaa sá ñá túú váha quide-ndo. ²⁶ Dico núu nchóhó vǎ cadá cǎhnu iní-ndó sá quidé ñaha tnúhu-ndo xii-ndo, te ní Tǎtá-ndó Dútú Ndióxi vǎ cadá cǎhnu iní ñháá-gǎ xii-ndo cuendá nchaa sá ñá túú váha quide-ndo —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús ndécú ndihí-gǎ tnúhu ndee iní

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Te Jèsús ní ndexio tucu-gǎ ñuú Jerusálén ndihí cue tée xica cuu ndihí-gǎ, te cuánguihu tucu-gǎ xití veñúhu cǎhnu sá ño cùnunu ndihí-güedé. Te xití veñúhu-áⁿ yíhí-gǎ ní quexio cue dútú cùnunu ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés, ndihí cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isráél. ²⁸ Te xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Cuíni-ndí cǎchí tnúhu-n xii-ndí nása ndúu tnúhu ndee iní ndécú ndihí-n núu quide-n nándi sá quidé-n, ¿te yoo ducaⁿ ní taxi tnúhu ndee iní-áⁿ xii-n-í? —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuíni-í cǎcáⁿ tnúhu-í ñⁿ sá cǎcáⁿ tnúhu-í núu-ndó te núu na cǎchí tnúhu-ndo, te cǎchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní xii-í duha quide-í. ³⁰ Te chí cǎchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ní dácúándute ndíi Juáá ñáyiú, ¿Yá Ndióxi áⁿ cuè tée ñáyiú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi? Te chí cǎchí tnúhu —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³¹ Te ní ngúita-güedé xitnáha-güedé:

—¿Nása cǔñaha-o? Chí núu na cǔñaha-o sá Yǎ Ndióxi ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi Juáá ñá, te quesaha-dê: “¿Ná cuendá ñá túú ní sǎndáá iní-ndó tnúhu ní cǎháⁿ ndíi vǎi?””, quesaha-dê. ³² Te ní vǎ cúú cǔñaha-o sá cuè

ñáyiú ñáyiú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi Juáá —cǎchí-güedé xitnáha-güedé.

Te ducaⁿ ní xitnáha-güedé chí ñá túú ní cǔtnúni iní-güedé nása cǔñaha-güedé xii-gǎ, chí xiyúhú-güedé cue ñáyiú chí nchaa ñáyiú-áⁿ ní cǔtnúni ndáá iní-yu sá Yǎ Ndióxi ní táuchíúⁿ-gǎ ducaⁿ ní quide ndíi Juáá. ³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ná túú xini-ndí yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dácúándute ndíi Juáá ñáyiú —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ní yúhú vǎ cǎchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

12

Cuendá cue tée cuihna iní-xi

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Te Jèsús ní ngúita-gǎ cǎní-gǎ ñⁿ cuendú núú ñáyiú nàcuáa tecu tnúni-yu tnúhu-gǎ, te xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Ñⁿ tée ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dê, te ní chidoco-dê cuendá sá vǎ cúú dàñú, te ní cadúha-dé núú quíhí-dê ndéhé yoho yaha stilé-áⁿ òrè ná cùu, te ní cadúha-dé ñⁿ xito dùcúⁿ núú cǎúndòdo cue tée coto yoho yaha stilé-áⁿ.

“Te ní sáá ñⁿ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dê vǎi nduu, te ní dándóo ndaha-dê sá ní xitu-dé-áⁿ xii ñⁿ úú cue tée cǎháⁿ ndihí-dé cuendá cada chiúⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òrè ná cúú te cuu cuendá dava-güedé te ducaⁿ te ní quée-dé cuáháⁿ-dê. ² Te sáta ní sáá nduu ní cuu ndéhé yoho yaha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dê xii ñⁿ tée xínu cuechi núú-dê: “Cuáháⁿ cǎcáⁿ-n sá cúú cuendá-í núú cuè tée ní dándóo ndáha-í nchaa yoho yaha stilé sá ní xitu-í-áⁿ”, cǎchí-dê xáhaⁿ-dê. Te tée xínu cuechi-áⁿ ní xica-dé cuáháⁿ-dê. ³ Te cue tée-áⁿ ní tnúⁿ-güedé tée xínu cuechi-áⁿ, te ní caniha-güedé xii-dê, te dǎtnúni ní nacúicúⁿ ñáhá-güedé, te ñá túú tnáhi ná ní sǎñaha-güedé. ⁴ Te tée cùu xitohó yoho yaha stilé-áⁿ ní tendaha tucu-dé ingǎ tée xínu cuechi núú-dê cuáháⁿ-dê. Te òrè ní quexio tée xínu cuechi-áⁿ te cue tée-áⁿ ní sáha ñaha-güedé yúú xii-dê, te ní táhú-güedé díqui-dê, te ní xicuéhé ñáhá-güedé xii-dê. ⁵ Te tée cùu xitohó nchaa yoho yaha stilé-áⁿ ní tendaha tucu-dé ingǎ tée xínu cuechi núú-dê cuáháⁿ-dê núú cuè tée-áⁿ, dico tée-áⁿ òrè ní quexio-dé te ní sahni ñaha-güedé xii-dê. Te tée cùu xitohó nchaa yoho yaha stilé-áⁿ ní tendaha-dê vǎi-gǎ cue tée xínu cuechi núú-dê cuáháⁿ ngácáⁿ-güedé sá cúú cuendá-dé ní cùu dico diu-ni ducaⁿ ní quide ñaha tucu cue tée ndéé nchaa yoho yaha stilé-áⁿ xii-güedé, chí dava-güedé

ní caniha-güedë te dava-güedé ní sahní ñaha-güedë.

⁶ Te tée cùu xitohó nchaa yoho yàha stilé-án ndécú ñndii-ná tée tendaha-dë quíhí nùú cuè tée ní dándó ndaha-dë sá ní xitu-dé-án, te tée tendaha-dé-án cùú-dë déhe ducu-dë, te io cùu iní ñáhá-dë. Te ní sani iní-dé: “Váha-gá nùu tendaha-í déhe-í-a nùhú-dé, chí òré quini ñáhá-güedë xii-dé te cànehe-güedé sá yíñùhu nùú-dë”, duha ní sani iní-dé. Te ducaⁿ te ní xáhaⁿ-dë xii déhe-dé-án sá nùhú-dé, te tée-án cuànuhú-dé cuáhán ngácáⁿ-dë sá cùú cuendá tátá-dë nùú cuè tée-án. ⁷ Dico òré ní xinií cue tée quide chiuⁿ-dë déhe tée cùu xitohó nchaa yoho yàha stilé-án, te ní xítñaha-güedé: “Tée-án tée véxi nduu táhú ñuhu-a ndihi sá cáá nùú-xi, dico cahni-o-dë te mee-o ndùu táhú-ó sá ndùú táhú-dë”, duha ní xítñaha-güedé. ⁸ Te ní tnü-güedé tée-án, te ní sahní ñaha-güedé, te ní dáquéné-güedé yiqui cùñú-dé ñ xio yuhu ñuhu nùú cáá yòho yaha stilé-án —duha cuáhán cuendú ní caní Jèsús nùú-yu.

⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-yu:

—¿Te nchóhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada xitohó ñuhu-án ñ? Chí nùhú-dé te cahni-dé cue tée-án te dándó ndaha-dë ñuhu-dé xii cue tée cùtnuní iní-dé cada ndáá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁰ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-yu:

—Te nchóhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo nùú tütú Yá Ndióxi nùú cächí-xi: Yúú sá ní dáquéé tñhú cue tée dàcaa vehe, ní cuu-xi yúú cùnùu vitna.

¹¹ Chi mee Yá Ndióxi ducaⁿ ní cächí-gá cundu, te cùu-xi ñⁿ sá io cùñùhu-o vitna. Duha cächí-xi nùú tütú-gá —cächí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹² Te cue tée ní xíndedóho nàcuáa ndùu tnùhu ní cáhán-gá ní cuinií-güedé tnü ñaha-güedé xii-gá ní cùu, chí ní cutnùní iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáhán-gá, dico ní yùhú-güedé tnü ñaha-güedé xii-gá cuendá sá io vãi ñáiyu, te ná io ná cada ñáhá-yu xii-güedé ní sani iní-güedé, te ní xica-güedé cuáhán-güedé.

Cuendá impuèstú

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Te sáta ní xica-güedé cuáhán-güedé, te ní tendaha-güedé ñⁿ úú cue tée cùu fariséu, ndihi ñⁿ úú cue tée cùndihi té Hèrodés cuáhán-güedé nùú ndécú Jèsús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé daticánuu ñaha-güedé xii-gá nùú tnùhu cáhán-gá. ¹⁴ Te cue tée-án ní quexio-güedé nùú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cùtnuní iní-ndí sá io ndáá cáhán-n, te ñá túú quide cuendá-n nàcuáa cáhán ñáiyu, te cuèi ndédani cáá-yu ñⁿ-ni cáhán-n ndihí-yu chí ñá túú quide cuendá-n

cuèi ná ñáiyu cùú-yu, te càhán ndáá-n nàcuáa cáhán Yá Ndióxi cundecu-o ñúyú-a. Te cächí tnùhu xii-ndí nùu váha-ní quide-ndí sá chähü-ndí té Cèsár tée io cùnùu cuendá impuèstú ñⁿ ñáhá —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndéé ñáhá-güedé xii-gá, nùú ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ xito ndéé ñáhá-ndó xii-í? Chí dánhéé ñáhá xii-í ñⁿ dñhúⁿ sá chähü-ndo cuendá impuèstú te nùu nása càa —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te cue tée-án ní dánhéé ñáhá-güedé xii-gá ñⁿ dñhúⁿ sá chähü-güedé cuendá impuèstú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cächí tnùhu xii-í nùu yoo nùú-xi ndéé ndihi yoo diu-xi ndéé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Nùú té Cèsár ndéé ndihi diu-dé —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nùu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cùú cuendá-dé, te sá cùú cuendá méé Yá Ndióxi te xiáⁿ nàcuáha-ndo-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te cue tée-án io ní cuñùhu-güedé sá dúcán ní cáhán-gá.

Cuendá cue ñáiyu ndoto

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Te sáta dúcán te ní quexio ñⁿ úú cue tée cùu saducéu nùú ndécú Jèsús, te cue tée-án ñá túú sándáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáiyu ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

¹⁹ —Mèstrú, ndíi Moisés cächí ndíi nùú tütú ndíi ndècu vitna sá nùu ñⁿ tée na cùú-dé te quendóo ñadñhí-dé, te nùu ñá túú ní xóo déhe-dé ndihi ñadñhí-dé-án, te tée cùu ñani-dé naqueheⁿ-dë ñaha ní quendóo quée-án cuendá coo déhe-dé ndihi-aⁿ cuendá tée ní xihí-án. ²⁰ Te ní xíndecu úsá tnáhá cue tée mee-ní ndí ñani-güedé. Te tée dñhna ní níhi ñadñhí-dé, te ñá túú ní cùdñí-dé cundecu-dé chí ní xihí-dé, te ní ñⁿ déhe-dé ñá túú ní xóo ndihi ñadñhí-dé. ²¹ Te tée cùu úú ní naqueheⁿ-dë ñaha ní quendóo quée-án, dico ní xihí tucu-dé, te ní ñⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní xóo ndihi ñaha-án. Te diu-ni ducaⁿ ní xihí tée cùu uní. ²² Te ní xínu ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-án, dico ní ñⁿ-güedé ñá túú ní xóo déhe-güedé ndihi-aⁿ, te ní ndihi-güedé ní xihí te ndéé nùú ní ndihi-ná ní xihí tnáhá ñadñhí-án. ²³ Te na sáa nduu ndòto-güedé ndihi ñaha-án, ¿te ndédacáa-güedé ñadñhí-güedé cuu-aⁿ-í? Chí ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ní xíta nchóhó tnùhu cáhán-ndó, chí ñá túú xinií-ndó nàcuáa cáhán Yá Ndióxi nùú

tütú-gá, te ni ñà túú xini-ndó sá diú-gá ndacú-gá quidé-gá nchaandi túhú sá váha. ²⁵ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá òré ná sáá nduu ndoto nchaa ñáiyu ní xihí, te dává-án vǎ yǎo-gá dasa" dēhe yoco-xi chí vǎ yǎo-gá candeca tnàha, chí na ndótó-yu te cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndióxi. ²⁶ Te núu nchòhó cuini-ndó cǎhá-ndó cuendá nchaa ñáiyu ndoto, te díhna-gá dachuàha-ndo nacuáa ní chídó tnúni ndí: Moisés núú tütú ndí ni cùu. Chí ñu núú tütú ndí cǎhá-xi nacuáa ní xáha" Yǎ Ndióxi xii ndí cǔtnáhá ní cǎhá" ndíhi ñaha-gǎ ^h xi-chi núú nínú tnùtaú nchicú" ñuhú. Te duha ní xáha"-gǎ xii ndí: "Yúhú cùu-í Ndióxi tē Ábrahám, ndíhi tē Isáac, ndíhi tē Jácób", duha ní xáha" Yǎ Ndióxi xii ndí cǎchí-xi núú tütú ndí. ²⁷ Te Yǎ Ndióxi ñà túú cùu-gá Ndióxi cue ñáiyu ní xihí, chí cùu-gá Ndióxi cue ñáiyu xindecu vivú, núu xiǎ" nchòhó ío xita-ndo tnúhu cǎhá-ndó. Te sá dúcǎ" ní cǎhá-gǎ cuendá cue tée-án, te xiǎ" cǔtnúni sá cuèi ní xihí-güedé sá cùu-xi tnàha ñáiyu-güedé, dico ndecu vivú-güedé sá cùu-xi-gǎ —cǎchí-gǎ xáha"-gǎ xii-güedé.

Tnúhu sá ío-gá cúnúu
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Te tnàhá ^h tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés ndédóho-dé nchaa tnúhu cǎhá" Jèsús ndíhi cue tée cùu saducéu-án, te ndédóho-dé sá súini váha níhí-gǎ tnúhu nàdanchocáva-gǎ. Te ní sándehe yatni-dé núu-gǎ, te xáha"-dē xii-gǎ:

—Cachí tnúhu xii-í ndédacáa tnúhu sá ní cǎhá" Yǎ Ndióxi ío-gá cúnúu cue díhna —cǎchí-dé xáha"-dē xii-gǎ.

²⁹ Te Jèsús ní xáha"-gǎ xii-dé:

—Duha cǎhá" tnúhu sá ío-gá cúnúu: "Nchòhó ñáiyu isráel ío váha chí cúnédóho tnúhu-a. ^hndí dí-ñi Yǎ Ndióxi ndécú, te ñu-ni-gǎ cùu-gǎ Ndióxi-ó. ³⁰ Te cuu iní-ndó Dúrtú Ndióxi Yǎ cùu Ndióxi-ndó ní yuhu ní iní-ndó, te caní iní-ndó càda-ndo dàtná cuini méé-gǎ, te mee-ni tnúhu váha caní iní-ndó cuendá cuu víi cuu váha-ndo núu-gǎ, te coo iní-ndó càda-ndo nacuáa cuu váha iní-gǎ", duha cǎhá" tnúhu sá ío-gá cúnúu. ³¹ Te duha cǎhá" tucu ingá tnúhu cùu uú sá ío cúnúu: "Cuu iní-ndó tnàha ñáiyu-ndo dàtná cùu iní-ndó mée-ndo", duha cǎhá" tnúhu cùu uú-án. Te úu duha-ni tnúhu-a cùu-xi tnúhu sá ío-gá cúnúu —cǎchí-gǎ xáha"-gǎ xii-dé.

³² Te tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés ní xáha"-dē xii-gǎ:

—Mestru, váha-ni cǎhá"-n chí ndáá sá ^hndí-ñi Yǎ Ndióxi ndécú, te ñà túú-gǎ ndéé ndécú ingá ndiódí. ³³ Te dàtná ní cachí-n sá ní yuhu ní iní-ó cùu iní-ó Yǎ Ndióxi, te caní iní-ó càda-o nacuáa cuu víi cuu

váha iní-gǎ te ío víi ío váha cuu iní-ó dàtná cuini méé-gǎ, te coo iní-ó càda-o nacuáa cuu váha iní-gǎ, te cuu iní-ó cué tnàha ñáiyu-o dàtná cùu iní-ó mée-o. Te nchaa xiǎ" ío-gǎ xini ñuhu-xi cada-o dacúúxi sá cuǎñaha-o quiti cǎhni-güedé te cǎyú-di nduu táhú ñáhá Yǎ Ndióxi, ndíhi dàcúúxi nchàa dává-gǎ sá sǎñaha-o nduu táhú-gǎ —cǎchí-dé xáha"-dē xii-gǎ.

³⁴ Te sá dúcǎ" ío váha nduu tnúhu ní cǎhá" tée-án, núu ní xáha" Jèsús xii-dé:

—Luha-ná cǔmǎni xii-n te ndíhu ndaha ñaha Yǎ Ndióxi —cǎchí-gǎ xáha"-gǎ xii-dé.

Te sá dúcǎ" ní xáha"-gǎ xii tée-án, núu vǎ yǎo ^hndí-gǎ ní cüyü nágá tnúhu nducu tnúhu-yu núu-gǎ.

Yoo cùu Xitohó Jesucristú

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Te Jèsús yíhi-gǎ xiti veñúhu cǎhnu sá ío cúnúu danehé-gǎ ñáiyu, te xáha"-gǎ xii-yu:

—Cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés cǎchí-güedé sá Cristú Yǎa tendaha Yǎ Ndióxi quixi ñuyú-a cùu-gǎ déhe ndí Dáví, te ndí-án ní cunaha víhi ní xihí ndí. ¿Te ná cuendá duca" cǎhá-güedé? ³⁶ Te mee ndí Dáví-án ní dácáhú iní ñáhá Espíritú Yǎ Ndióxi xii ndí nacuáa cǎhá" ndí, te duha ní cachí ndí:

Dúrtú Ndióxi ní xáha"-gǎ xii Yǎa cùu Xitohó-í: "Ngóo xio cùha-í,

te yúhú cada-í te nchaa sá cùu úhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñúhu núu-n."

Duha ní xáha" Dúrtú Ndióxi xii Yǎa cùu Xitohó-í.

Duha ní cachí ndí. ³⁷ ¿Te nása cùu Cristú déhe ndí Dáví, te mee ndí ní cachí ndí sá cùu-gǎ Xitohó ndí? —cǎchí Jèsús xáha"-gǎ xii-yu.

Te ío cuéhé ñáiyu ní xindedóho nchaa tnúhu ní cǎhá"-gǎ, te ío ní cudí iní-yu ní xindedóho ñáhá-yu xii-gǎ.

Jèsús cǎhá"-gǎ cuendá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Te òré danèhé ñáhá Jèsús xii cue ñáiyu, te xáha"-gǎ xii-yu:

—Cada cuendá-ndó vǎ cadá-ndó dàtná quidé cué tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés, chí cue tée-án tnàhá iní-güedé cuíhnu-güedé dóo nání sá sácúhnu cue tée cúnúu-gǎ te cuini-güedé sá méé-ní ndíhi tnúhu yíñúhu cǎhá" ndíhi ñaha ñáiyu xii-güedé nchaa núu xicá cùu-güedé. ³⁹ Te nácaxi-güedé xilé sácóo nchíhi cue tée cúnúu-gǎ xiti veñúhu sácóo nchíhi-güedé. Te duca"-ni quide-güedé cuéi òré quíhu-güedé mész caxi-güedé òré ndécú-güedé ^h vico, chí mee-ni núu sácóo cue tée cúnúu cuini-güedé

coo-güedé. ⁴⁰ Te quèndéé-güedé vehe nchaa ñáiyu quèé, te ío naha càhá^a ndihi-güedé Yá Ndióxi dándahú-güedé méé-güedé sá ío quide ndáá-güedé cuendá sá cuini-güedé cáhá^a váha ñáiyu cuendá-güedé. Te sá dúcá^a quide-güedé te ío-gá ndoho-güedé núú ùhú núú ndáhú dàcúxí dàva-gá ñáiyu —càchí-gá xáha^a-gá xii-yu.

Díhú^a nduu táhú Yá Ndióxi ní dáquée ìn^a ñaha ndáhú ñaha quèé

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Te núcoo Jèsús xití veñúhu yatni núú ndécú alcanciá te ndèhe-gá xidáquée ñáiyu díhú^a xití alcanciá-án, te tnàhá cue ñáiyu cuica xidáquée-yu vài díhú^a. ⁴² Te ní quexío ìn^a ñaha ndáhú ñaha quèé, te ndèhe-gá ní dáquée-a^a úú tnàhá díhú^a còbrí xití alcanciá, te díhú^a-án ío sacú yáhu-xi. ⁴³ Te Jèsús ní cana-gá cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáha^a-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñaha ndáhú ñaha quèé-a ío-gá nándíhi díhú^a ní dáquée-a^a xití alcanciá dàcúxí díhú^a ní dáquée dava-gá-yu. ⁴⁴ Chi nchaa ñáiyu-án ní dáquée-yu mee-ná díhú^a sá ní quendóo-ná, dico ñaha quèé-a cuéi ndáhú-a^a dico ní dáquée-a^a níhí díhú^a sá cuáá^a sá caxí-án ní cùu —cachí-gá xáha^a-gá xii-güedé.

13

Jèsús càchí-gá sá ngóyó veñúhu

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Te òré ní ndee Jèsús xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te ìn^a téé xica cuu ndihi-gá ní xáha^a-dè xii-gá:

—jMèstrú, cundehe ná ío víi ní sáá veñúhu-a^a ndihi nchaa vehe nèhe tnaha ndihi-xi, te ío víi ndáa nchaa yúú yíhí! —càchí-dé xáha^a-dè xii-gá.

² Te Jèsús ní xáha^a-gá xii-dé:

—Nchaa nàcuáa càa nchaa vehe sá cùñúhu-n-a vítna sáá nduu te vá cùnduu-gá-xi dàtná cáá-xi vítna, chí ní ìn^a-gá yúú vá códó nchíhi tnaha-xi, chí ndihi ngoyo —cachí-gá xáha^a-gá xii-dé.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyúí
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Te Jèsús ní xica-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá cuáhá^a ndihi ñaha-gá xii-güedé yucu nàni Olívú, te yucu Olívú-án tũ ndáá núú cáá veñúhu càhnu sá ío cùnuu. Te Jèsús ní quexío-gá ndihi-güedé yucu Olívú-án, te xíá^a ní ngóo-gá te núú núcúo-gá-án ní sáhá^a té Pèlú ndihi té Jàcobó ndihi té Juáá ndihi té Ndríxi, te dayuhu ní xáha^a-güedé xii-gá:

⁴ —Cuini-ndí cachí tnúhu-n ná nduu dùca^a cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá ío cùnuu, àdi nándí cùu sá cáá-xí cuendá cutnùní iní-ndí sá sá ta cuyatni nduu duca^a cada-xi —cachí-güedé xáha^a-güedé xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xáha^a-gá xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vá yóo dandàhú ñáhá xii-ndo. ⁶ Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyúí te danàni-güedé méé-güedé dàtná nàni-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùú-í Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyúí-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcá^a cáhá^a-güedé te ío vài ñáiyu dandàhú-güedé.

⁷ Te òré ná níhí-ndó tnúhu sá nàá-güedé ndèni ní cuu, te vá yùhú-ndó chí dacutíí sá dúcá^a càda-xi, dico vátá sáá-gá nduu nàa ñuyúí òré duca^a càda-xi. ⁸ Chi cue téé ìn^a nàció^a nàá-güedé ndihi cue téé ingá nàció^a, te titní ñuú ngüita-güedé nàá-güedé, te titní xichí ñuyúí níhi víhi tnáa, te titní tucu xichí ñuyúí coo tnamá, te ío-gá cuéhé sá yáha ñáiyu. Te nchaa sá dúcá^a càda-xi-án cùú-xí tnùndòho sá vítná váha váha quèsaha-xi sácúú-xí cué ñáiyu ndècu ñuyúí-a.

⁹ Dico nchòhó ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, chí nchaa ñáiyu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhá-yu xii dava-ndo núú cué téé cùchiu^a, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhí^a xití veñúhu-güedé, te yàcá^a canilha-güedé xii-ndo. Te quíhí^a-ndó núú cué téé yíndaha nàció^a àdi núú dàva-gá cue téé cùnuu sá cuendá-í, te nchòhó níhí-ndó nàcuáa cada-ndo cáhá^a váha-ndo cuendá-í núú-güedé. ¹⁰ Te cùmání-gá sáá nduu nàa ñuyúí-a te sa cuténuu tnúhu-í ní càa xico ñuyúí-a, te tnúhu-án càhá^a-xi nàcuáa naníhí táhú ñáiyu. ¹¹ Te òré ná candeca ñaha ñáiyu xii-ndo quíhí^a núú cué téé cùchiu^a cuáha cuendá ñáhá-yu, te òré vátá sáá-gá-ndó núú-güedé te vá caní iní-ndó núu nása cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé. Chí òré-ná te Yá Ndióxi dacàhu iní ñáhá-gá xii-ndo nása cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, te diu-ní tnúhu sá dacàhu iní ñáhá-gá-án cùñaha-ndo xii-güedé. Te ñá díú mèe-ndo cáhá^a-ndó chí Espiritú Yá Ndióxi cáhá^a-xi yuhu-ndo. ¹² Te dava cue téé cuáha cuendá-güedé ñaní-güedé núú cué téé cùchiu^a cuendá cahni ñaha-güedé. Te dava cue téé cùu tátá diu-ní duca^a càda-güedé cuáha cuendá-güedé déhe-güedé núú cué téé cùchiu^a. Te dava cue téé cùu déhe cuu úhú iní-güedé tátá-güedé ndihi náná-güedé, te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-yu núú cué téé cùchiu^a cuendá cahni ñaha-güedé xii-yu. ¹³ Te ío cuéhé ñáiyu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sá cuendá-í, dico nchaa nchòhó ñáiyu na càda ndee-ní iní canchicú^a nihnu ñaha-ní xii-í te naníhí táhú-ndó.

¹⁴ Te ndí Dániél téé ní xóo cáhá^a tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chidó tnùní ndí núú tütú ndí cuendá ìn^a sá dáquée tíhú Yá Ndióxi cundecu ìn^a xichí núú ñà túú tàù-xi cundecu-xi, te xíá^a cada-xi sá vá cùndecu-gá ní ìn^a ñáiyu xíá^a. Te cada

cuendá váha-ndo nàcuáa ní cáháⁿ ndíi, chí nduu na quíni-ndó xiáⁿ cundecu-xi íiⁿ xichi núú ñà túú tàú-xi cundecu-xi, te dàvá-áⁿ nchaa ñáiyu xĩndecu distritú Jùdeá xíní ñũhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu. ¹⁵ Te nchaa ñáiyu ndáa ndódó díquí vehé-xí vā ndĩhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu íiⁿ ndachiúⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ. ¹⁶ Te nchaa ñáiyu cuáháⁿ yucu ní vā ñũhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóó-yu. ¹⁷ Íte ndáhú ní cuu nchaa ñáiyu díhí ñũhú dēhe-xi, ndihí cue ñáiyu díhí xĩndeca dēhe vitna sàdi na saá nduu dũcaⁿ cada-xi! ¹⁸ Te nchóhó ío chí cǎcǎⁿ táhú núú Yá Ndióxi cuendá sá vā dũcǎⁿ ndóho-ndo yóo quidé víxiⁿ-xi. ¹⁹ Chí dàvá-áⁿ coo tnúndóho cahnu vihi ñuyú, te vátá íiⁿ ndũu-gá coo tnúndóho cahnu vihi-áⁿ ndéé cǔtnàhá ní cadũha Yá Ndióxi ñuyú, chí diu-ni dàvá-áⁿ coo tnúndóho cahnu vihi-áⁿ, te ní núú cuáháⁿ núú vèxi vā cóó-gǎ tnúndóho-áⁿ. ²⁰ Te Yá Ndióxi cǎchí-gǎ sá vā ío vǎi nduu coo tnúndóho cahnu vihi-áⁿ ñuyú sá cuendá nchaa ñáiyu ní cáháⁿ-gǎ cundecu ndihí-gǎ. Te núu vǎi nduu na coo tnúndóho-áⁿ, te vā yóo cácu ñihnu.

²¹ Te dàvá-áⁿ cũñaha ñáiyu xii-ndo: “Chí cǔndēhe iha, chí iha ní quexíio Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a”, duha cũñahá-yu xii-ndo. Àdi quesahá-yu: “Chí cǔndēhe yacáⁿ chí yacáⁿ ndécú-gǎ”, quesahá-yu. Te vā quĩndáá iní-ndó tnũhu cáháⁿ-yu. ²² Te coo cue tée danàni-güedé méé-güedé dàtná nání-í te cǎchí-güedé sá cúú-güedé Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a. Te dava-güedé cǎchí-güedé sá cúú-güedé cue tée cáháⁿ tnũhu Yá Ndióxi dico ñá ndáá sá cúú-güedé cue tée cáháⁿ tnũhu-gǎ, te cada-güedé titní núú sá vā yóo tnáhi ndácu cada cuendá dandáhú-güedé ñáiyu, te caní iní-güedé dandáhú-güedé ndéé cue ñáiyu ní cáháⁿ Yá Ndióxi cundecu ndihí-gǎ. ²³ Te vitna ío váha cuáha-ndo cuendá, te quíhi iní-ndó cundecu-ndo, chí nchaa sa ní dátũha ñaha-í xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Tée cùu ñani tnáhá nchaa ñáiyu
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Te ná yáha-ni coo tnúndóho cahnu vihi-áⁿ, te vā dáyehé-gǎ nchícanhí te ní vā dáyehé-gǎ yóo. ²⁵ Te ngoyo nchaa chódiní ndéé andiu, te quidi-xi andiu. ²⁶ Te dàvá-áⁿ quíní ñáhá nchaa ñáiyu xii yúhú Tée cùu ñani tnáhá-yu nchaa-yu quee-í andiu quixi-í ichi xití vícío, te quíní-yu sá ío cǎhnu cuu-í, te quide-í nchaa sá váha. ²⁷ Te tendaha-í cue espíritú xínú cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi n-datácá-xi nchaa ñáiyu ní cáháⁿ-í chitnahá ñáhá xii-í xĩndecu ní cǎa xico ñuyú.

²⁸ Te cundehe-ndo nàcuáa quide yutnu ngúxí, chí yutnu-áⁿ ndúú yùte núú díte-xi te nàtahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quide-xi te cǎchí-ndó sá sá ní cuyatni nuu cahni. ²⁹ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cada-xi òré ná quíní-ndó cada-xi nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í, te cǔtnúni iní-ndó sá sá ní cuyatni víi-nǎ nduu nàa ñuyú. ³⁰ Te na cǎchí tnũhu ndáá-í xii-ndo sá òré vátá cúú-gǎ cue ñáiyu xĩndecu ñuyú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í. ³¹ Te andiu ndihí ñuyú-a chí ndihí ñihnu-xi, dico tnũhu-í chí vā ndíhí ñihnu-xi chí cùu-xi tnũhu ndáa.

³² Dico ñá túú cǔtnuní ná nduu quixi tucu-í, te ní ñá túú cǔtnuní ná òré chí vā yóo xíní, te ní cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ñá túú xíní-xi ná nduu quixi-í, te ní mée yúhú tée cùu Dēhe Dútú Ndióxi ñá túú xíní-í ná nduu quixi tucu-í, chí íiⁿ díí-ni mee Tǎtǎ-í Dútú Ndióxi xíní-gǎ núu ná nduu quixi-í.

³³ Te nchóhó xíní ñũhu-xi sá ío quíhi iní-ndó cundecu-ndo, te cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxi, chí ñá túú xíní-ndó ná nduu quixi tucu-í. ³⁴ Te na cǎchí tnũhu-í xii-ndo cuendá íiⁿ tée cuíni quíngaca cuu xica. Te tée-áⁿ cǔmání-gǎ quee-dé vehe-dé te ní xáhaⁿ-dē xii cue tée xínu cuechi núú-dē sá ná cadá cuendá-güedé vehe-dé. Te ní sǎñaha-dē xii-güedé ndí dííⁿ núú-güedé chíuⁿ cada-güedé. Te ní xáhaⁿ-dē xii tée ndéé yuyèhe sá ná cǔndecu túha-ni-dé yuyèhe ndéé nàsáá-dé. ³⁵ Te duha ndũu tnũhu cáháⁿ-í cuendá nchóhó cundecu túha-ndo, chí ñá túú xíní-ndó ná nduu te ní ñá túú xíní-ndó ná òré quixi tucu yúhú Yáá cúú Xĩtohó-ndó, núu òré sa ní cundiquíⁿ, àdi dava niú, àdi òré sa ní cana uuⁿ líhi, àdi òré sa ta cǔditó cuáháⁿ, núu xiáⁿ ío chí cǔndecu túha. ³⁶ Te duha cáháⁿ-í chí na cuáháⁿ òré ñá túú ná yíhi iní-ndó quèxio-í, te ñá túú ndecu túha-ndo. ³⁷ Te dàtná-ni xáhaⁿ-í xii nchóhó sá cǔndecu túha-ndo, te diu-ni ducaⁿ xáhaⁿ-í xii nchaa dava-gǎ ñáiyu sá cǔndecu túha-yu — cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

14

Ndũcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te cǔmání úú-gǎ nduu te quesaha vío pascuá, vico xèxi ñáiyu pǎá sá ñá túú yíhi levadurá. Te cue dútú cúnũ, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnũhu ní chídó tnúni ndíi Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dandáhú-güedé Jèsús cuendá tñi ñaha-güedé xii-gǎ te cahni ñaha-güedé. ² Te ní xĩtnàha-güedé:

—Váha-gǎ sá vā tñi-ó Jèsús mei ndũu vico, chí núu ducaⁿ na cada-o te ío dusaⁿ càda ñáiyu —cǎchí-güedé xĩtnàha-güedé.

Ín ñadihí chihí-án acití díquí Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Te Jesús ndécú-gá ñuú Bètania vehe ñn tée nani Xímú, tée ní tnahá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó. Te yihí Jesús mèsá xéxi-gá ní quexio ñn ñadihí néhé-án ñn sá ní cuáha yúú váha yúú nání àlabastrú, te xití xiá ñúhú acití sàhá ñnámí sá nání nàrdú sá ño ndèyáhu, te ní táhú-án xiá te acití ñúhú xití-xi-án ní sódo-a díquí Jesús. ⁴ Te ñn úu cue tée xíndecu-án ní cudéé-güedé sá dúcá ñi quide-a, te ní xitnáha-güedé:

—Ñá túu quide váha ñaha-án dàcá ñi quidé-án, chi í ní dácuita-a acití váha-án. ⁵ Chi váha-gá ñuú cuyáhu acití-án sá ñni ciéndú díhú denàriú, te díhú sá cuyáhu acití-án cuu cuendá ñáyi ndàhú ní cuu —cachí-güedé xitnáha-güedé.

Te ní tenáá-güedé ñaha-án sá dúcá ñi quide-a.

⁶ Te Jesús ní xáha-gá xii-güedé:

—Chí dāñá, vá dāsātú-ndó ñni ñadihí-a, chi sá ní quide ñaha-a xii-í cúu-xí ñn sá váha. ⁷ Chi cue ñáyi ndàhú duca-ni cùtnahá ñáyi-án tnuú-ndó, te nání òré cāchí ñni-ndó te chindee-ndó-yu. Dico yúhú chí vá ncháá ndúu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ñuyú-a.

⁸ Te ñadihí-a ní quide-a ñn sá váha ndéé není ní ndacu-a, chí sá dúhá ní quide ñaha-a xii-í ní chihí ñaha-a acití, te xiá cada ñni-ndó sá sá quide túha-a yiqui cùñú-í cuendá quínduxi-xi. ⁹ Te na cāchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sá ndéni ní cuu nihí ñuyú ná cāhá ñáyi tñúhu-í, te cāhá-yu tñáhá cuendá ñadihí-a cuendá quini nchaá ñáyi nācuáa ní quide-a, te duca-a vá nācuānaá-yu —cachí-gá xáha-gá xii-güedé.

Té Judás ndúcú-dé nācuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jesús núu cué tée cuu úhú ñni ñáhá xii-gá

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Te té Judás Iscarioté ní sáhá-dé ní ndatnúhu-dé ndihí cue tée cuu dútú cūnu sá cuáha cuendá-dé Jesús núu-güedé, te núu tñáhá té Judás-án cúu úxúu tñáhá cue tée xica cuu ndihí-gá ní cuu. ¹¹ Te òré duca-ni ndatnúhu-dé ndihí-güedé, te ío ní cudí ñni-güedé, te ní xáha-güedé xii-dé sá cuáha-güedé díhú xii-dé. Te té Judás-án ní ngúta-dé ndúcú-dé nācuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jesús núu-güedé.

Cúdini Jesús ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Te ní sáá nduu ní quesaha vico pascuá, vico ñá túu xéxi ñáyi pàá sá ñá túu yihí levadurá, te diu-ni nduu-án sáhní-güedé ñn mbéé líhí xéxi-yu nduu vico pascuá-án.

Te cue tée xica cuu ndihí Jesús ní xicá tñúhú-güedé núu-gá, te xáha-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicá tñúhú-ndí núu-n núu ndéé cáá vehe cuini-n càda túha-ndí sá cūdini-o sacuaa nduu vico pascuá —cachí-güedé xáha-güedé xii-gá.

¹³ Te Jesús ní xáha-gá xii úu-ni tñáhá cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Chí cuáhá xití ñuú-án, te yàcá naníhí-ndó ñn tée tanehe yóó ndute, te tée-án cāndēndaha-ndo-dé quíhí. ¹⁴ Te núu ndēdacāa vehe na ndihu-dé te xiá quíhu-ndo. Te cūñaha-ndo xii xitohó vehe-án: “Yáá cúu Mèstrú cāchí-gá sá núu ndēdacāa xichi xití vehe-n cuáñaha núu-n xii-gá cudini-gá ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá sacuaa nduu pascuá”, duha cūñaha-ndo. ¹⁵ Te dātñuní danéhé ñáhá-dé xii-ndo ñn cuartú cāhnú càa núu ñnu, chí vehe yódo tñaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaá sá nāndíhí, te nchòhó dícò-nā comidá cada túha-ndo cūdini-o —cachí-gá xáha-gá xii-güedé.

¹⁶ Te cue tée-án ní xica-güedé cuáhá-güedé xití ñuú-án, te nchaá-ni nācuáa ní xáha Jesús ní cuu. Te ní quide túha-güedé sá cūdini-güedé ndihí-gá sacuaa nduu vico pascuá-án.

¹⁷ Te sātá ní cundiquí te ní quexio Jesús ndihí ndí úxúu cue tée xica cuu ndihí-gá.

¹⁸ Te cuānguihu-gá mèsá ndihí-güedé cuendá cudini ndihí ñaha-gá xii-güedé, te òré yihí-gá mèsá ndihí-güedé, te xáha-gá xii-güedé:

—Na cāchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sá ñn nchohó cue tée xéxi ndihí ñaha xii-í cuáha cuendá ñáhá-ndó núu cué tée cuu úhú ñni ñáhá xii-í —cachí-gá xáha-gá xii-güedé.

¹⁹ Te sá dúcá ní xáha-gá xii-güedé, te nchaá-güedé ní ngúta-güedé cūndiyí-güedé. Te da ñn da ñn-güedé ní ngúta-güedé xicá tñúhú-güedé núu-gá, te xáha-güedé xii-gá:

—¿Ñá díu yúhú duca-ni ñni-ñ càda-í-u? —cachí-güedé xáha-güedé xii-gá.

²⁰ Te Jesús ní xáha-gá xii-güedé:

—Diu-ni ñn nchòhó cue tée úxúu xicá cuu ndihí-í, tée na dàquēndaha cōhó òré dàquēndaha-í, tée-án cuáha cuendá ñáhá-dé xii-í núu cué tée cuu úhú ñni ñáhá. ²¹ Te yúhú Tée cuu ñani tñáhá-ndó ncháa-ndo ñnuhú ichi-í cuáhá-í ndoho-í nācuáa cāhá-xi núu tñúu Yá Ndióxi. Dico ndàhú ní cuu tée duca-ni cuáha cuendá ñáhá xii-í núu cué tée cuu úhú ñni ñáhá, chí váha-gá sá vá cācú tée-án cundecu-dé ní cuu, te ñá díu sá ní cacu-dé te duca-ni càda-dé —cachí-gá xáha-gá xii-güedé.

²² Te ñini cūdini cue tée xica cuu ndihí Jesús ní quehe-gá pàá, te ní ndacá táhú-gá núu Yá Ndióxi, te dātñuní ní táhú cuéchi-gá, te

ní ngúita-gá dácãhũ ñaha-gá xii-güedé, te xáha-gá:

—Chí quéhén pàa-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sã cúu-xí dàtná yiqui cùñú-í — cãchí-gá xáha-gá xii-güedé.

²³ Te ní quehe-gá vãsú ñúhú ndúdí ndéhé yoho yáha stilé, te ní ndacá-n táhú-gá núú Yá Ndióxi, te dàtnúni ní ngúita-gá sãñaha-gá xii-güedé cuendá coho-güedé luha luha sã ñúhú xití-xi, te nchaa-güedé ní xihí. ²⁴ Te ní xáha-gá xii-güedé:

—Ndudí ndéhé yoho yáha stilé-a cada iní-ndó sã cúu-xí dàtná ññí-í sã catí òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sã dúcá-n catí ññí-í xíá-n cutnúni ndáá sã Yá Ndióxi cada-gá ingá núú sã váha sã cúu-xí vãi ñáyiú dàtná ní cãchí-gá cada-gá. ²⁵ Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vítá-nã duha xihí-í ndudí ndéhé yoho yáha stilé-a te vã cóhó-gá-í, dico na sãá nduu cündecu-í núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gá, te dàvá-á-n cada iní-í sã dàtná sã cóhó tucu-í chí ío cudí iní-í —cãchí-gá xáha-gá xii-güedé.

Jesús cãhá-n-gá sã tẽ Pelú cũñaha-dẽ xii ñáyiú sã ñà túú xini ñáhà-dẽ xii-gá

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Te Jesús ní xita-gá iní ndudú ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te dàtnúni ní xica-gá cuáhá-n-gá ndihi-güedé yucu Olívú. ²⁷ Te yacá-n ní xáha-gá xii-güedé:

—Na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá-ndó dàña nihnu ñaha-ndo xii-í niú vitna, chí quee ndáá-xi nãcuáa cãhá-n-xi núú tütú Yá Ndióxi núú cãchí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu cahni-güedé tée cùu toli, te nchaa mbée-dẽ ndihi-güedé cuténuu”, duha cãchí-xi núú tütú-gá. ²⁸ Dico na cùú-í te ndoto-í te codonúu-í núú-ndó quíhí distritú Galiléa — cãchí-gá xáha-gá xii-güedé.

²⁹ Te tẽ Pelú ní xáha-n-dẽ xii-gá:

—Te cuéi nchaa-güedé ná dándóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chí vã dándóo ñaha-í xii-n —cãchí-dé xáha-n-dẽ xii-gá.

³⁰ Te Jesús ní xáha-n-gá xii-dé:

—Na cãchí tnúhu ndáá-í xii-n sã niú vitna cùmaní-gá cana líhi úú xito, te úní xito cãhá-n núú ñáyiú sã ñà túú xini ñáhà-n xii-í —cãchí-gá xáha-gá xii-dé.

³¹ Dico tẽ Pelú ní cãhá-n ñíi-dé, te xáha-n-dẽ xii-gá:

—Cuéi na cùú ndihi ñaha-í xii-n dico vã cãhá-n núú ñáyiú sã ñà túú xini ñáhà-í xii-n —cãchí-dé xáha-n-dẽ xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue tée xica cuu ndihi-gá ñíu-n duca-n ní xáha-güedé xii-gá.

Jesús cãhá-n ndihi-gá Yá Ndióxi iní xichi núú nání Gëtsemaní

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Te Jesús cuáhá-n-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá iní xichi núú nání Gëtsemaní. Te òré

ní quexio-gá ndihi-güedé xíá-n, te ní xáha-n-gá xii-güedé:

—Chí cúnúco iha cundetú-ndo na quíhí-í yacá-n cãhá-n ndihi-í Yá Ndióxi — cãchí-gá xáha-n-gá xii-güedé.

³³ Te ndèca-gá tẽ Pelú, ndihi tẽ Jàcobó, ndihi tẽ Juáa cuáhá-n, te ñà túú tnàhí-gá cúú váha iní-gá te ní ngúita-xi súúni ndihú iní-gá. ³⁴ Te ní xáha-n-gá xii cue tée úní-á-n:

—Súúni ndihú iní-í dàtná sã cùú-í, te chí quëndóo iha te vã cùdú-ndó —cãchí-gá xáha-n-gá xii-güedé.

³⁵ Te sa ñunchí luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedé, te ní ngáundeyi-gá ndéé ñuhu cãhá-n ndihi-gá Tátá-gá Dútú Ndióxi sã núú vã cündée iní-gá taunihnu ñaha-gá xii-gá cuendá nchaa nãcuáa yáha-gá. ³⁶ Te òré cãhá-n ndihi Jèsús Tátá-gá Dútú Ndióxi, te xáha-n-gá:

—Yòhó tátá mée-í, nchaandi tühú sã váha ndacu-n quide-n, te cãhá-n ndàhú-í núú-n núú vã cündée iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sã vã ndóhò-í ná sãá òré, dico vã cãdá-n nãcuáa cãchí iní mée-í chí cada-n nãcuáa cãchí mee-n —cãchí-gá xáha-n-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi.

³⁷ Te sáta ní yáha ní cãhá-n ndihi-gá Tátá-gá Dútú Ndióxi, te cuánuhú-gá núú ní dándóo-gá cue tée úní-á-n, te xixídi-güedé òré ní nasáá-gá, te ní xáha-n-gá xii tẽ Pelú:

—Xímú, ¿náa sama xidi-n? ¿Náa ñà cündée tnahí núú-n vã cùdú-ni-n cuédicó iní òré-á-n? —cãchí-gá xáha-n-gá xii-dé.

Te ní xáha-n tucu-gá xii-güedé:

³⁸ —Te chí quëndóo tucu, te cuhu-n iní-ndó vã cùdú-ndó, te cãhá-n ndihi-ndo Yá Ndióxi cuendá sã vã dácãhá-n ñáhá yucu ñáváha xii-ndo cãda-ndo sã ñà túú tau-ndó cãda-ndo. Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchóhó cuíni-ndó cãda-ndo nchaa nãcuáa cãhá-n-í dicó-ni sã ñà túú nihí ndéé-ndó — cãchí-gá xáha-n-gá xii-güedé.

³⁹ Te Jesús ní xica tucu-gá cuáhá-n-gá cãhá-n ndihi-gá Tátá-gá Dútú Ndióxi, te ñíu-ni nãcuáa ní xáha-n-gá díhna xáha-n tucu-gá. ⁴⁰ Te òré ní yáha ní cãhá-n ndihi-gá Tátá-gá Dútú Ndióxi, te cuánuhú tucu-gá núú xíndecu cue tée úní xíca cùu ndihi-gá-á, te xidi-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te duca-n ní quide-güedé chí súúni ñuhu saní núú-güedé, te ñà ní nihí-güedé tnúhu cũñaha-güedé xii-gá òré ní nasáá-gá. ⁴¹ Te ní sáhá-n tucu-gá xito cùu úní ní cãhá-n ndihi-gá Tátá-gá Dútú Ndióxi, te òré ní nasáá tucu-gá núú xíndecu-güedé, te xáha-n-gá xii-güedé:

—¿Te náa xidi-ni tucu-ndo?, te vitna vã cùdú-gá-ndó chí sa ní sãá òré cuáha cuendá ñáhá-güedé xii yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo núú cué tée ndecu ichi cuehé ichi duha. ⁴² Te vitna chí ndácóo na quíhí-ó chí sa véxi tée cuáha cuendá ñáhá xii-í núú

cuè té cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jësús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jësús ní quexio té Judás. Te núu tnáhá té-áⁿ cúu úxúu tnáhá cue téé xica cuu ndihi-gá. Te ndihi-dé vai cue téé ní quexio, te dava-güedé xínehe-güedé machiti té dava-güedé xínehe-güedé carrutí. Te cue té-áⁿ ní tendaha ñaha cue dútú cúnúu ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndú Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé núu ñáyi israhél.
⁴⁴ Te té Judás téé cuáha cuendá ñáhá xii Jësús sa ní xitnúhu-dé cue té-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuendá ñáhá-dé xii Jësús núu-güedé. Te duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Cundehe-ndo téé na tēyuhu-í, te té-áⁿ tñi-ndo-dé chi té-áⁿ cúu-dé téé ndéé iní-ndó, te ío quíhi iní-ndó càndeca-ndo-dé quíhíⁿ —duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé.

⁴⁵ Te òré ní quexio té Judás ndihi cue té-áⁿ núu ndécú Jësús, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní tēyuhu ñaha-dé. ⁴⁶ Te nchaa cue téé ndihi-dé-áⁿ ní tñi-güedé Jësús cuendá can-deca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ. ⁴⁷ Te íiⁿ cue téé cùndihi Jësús ní tava-dé machiti-dé, te ní xehndé-ni-dé íiⁿ xio lóho íiⁿ téé xinu cuechi núu dútú cúnúu, te ní quendeé duuⁿ lóho té-áⁿ. ⁴⁸ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé ní tñi ñaha xii-gá-áⁿ:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó machiti, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi ní tñi ñaha-ndo xii-í, dàtná quidé-ndó íiⁿ ñadúhú quidé ñaha-ndo xii-í. ⁴⁹ Te nchaa-ni nduu ní xini-ndó ní xindecu-í xiti veñúhu càhnu sá ío cúnúu ní xóo danèhé-í ñáyi, te ñá túu ní tñi ñaha-ndo xii-í. Dico dàcuítí sá dúhá yáha-í cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tútú Yá Ndióxi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵⁰ Te nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá ní xinu-güedé ní dándó ñaha-güedé xii-gá.

Íiⁿ téé cuechi ní xinu-dé

⁵¹ Te íiⁿ téé cuechi ndèndaha-dé Jësús cuáháⁿ, te lavichi-dé, íiⁿ-ni dóó yádí yídúcúⁿ nuu-dé nihi-dé, te ní tñi ñaha-güedé xii-dé, ⁵² dico ní ndacu-dé ní quenuíi-dé te ní dándó-dé dóó yídúcúⁿ nuu-dé-áⁿ ní xinu-dé.

Jësús ndécú-gá jündá

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Te cue téé ní tñi ñaha xii Jësús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núu téé cùu dútú cúnúu-gá. Te xíáⁿ ní tacá nchaa dava-gá cue téé cùu dútú cúnúu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núu ñáyi israhél, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndú Moisés cuendá cada-güedé jündá.

⁵⁴ Te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núu ndécú téé cùu dútú cúnúu-gá-áⁿ, te xíáⁿ ní ngóo teté-dé yuhu nùhú ndihi cue téé cùu poleciá.

⁵⁵ Te cue téé cùu dútú cúnúu ndihi nchaa dava-gá cue téé xindecu jündá ndúcú-güedé ñáyi dacáa íiⁿ cuéchi díquí Jësús cuendá ducaⁿ nihi-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá, dico ñá túu ní ndacu-güedé. ⁵⁶ Te cuéi vai ñáyi dàcaá-yu cuéchi díquí-gá dico mee-ni sá ní cahu iní méé-yu ní càháⁿ-yu, chi tucu càháⁿ íiⁿ tucu càháⁿ íiⁿ-yu. ⁵⁷ Te davá-yu ní ndacuíní-yu te ní ngúita-yu dàcaá-yu íiⁿ cuéchi neñúu díquí-gá, te xáhaⁿ-yu xii nchaa cue téé cúnúu:

⁵⁸ —Nchúhú ní tecú dóho-ndí càchí-dé sá dāngóyo-dé veñúhu càhnu sá ío cúnúu sá ní dācáa cué téé ñuyíu-a, te dandáa tucu-dé ingá veñúhu saa, diu-ni núu cáá tnáhi veñúhu-áⁿ te xití úní-ni nduu sa nadaxinu-dé, te vá cúu-gá-xi veñúhu sá ní dācáa cué téé ñuyíu-a, duha càchí-dé ní tecú dóho-ndí —càchí-yu xáhaⁿ-yu xii-güedé.

⁵⁹ Dico ní dūcaⁿ ñá túu ní cùu íiⁿnuu-yu nchaa tnúhu ní càháⁿ-yu.

⁶⁰ Te téé cùu dútú cúnúu-gá ní ndacuíní-dé tnuu nchaa ñáyi, te xáhaⁿ-dè xii Jësús:

—¿Ná cuendá duha nduu tnúhu càháⁿ ñáyi-a cuendá-n? Te càháⁿ núu nása nduu tnúhu càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶¹ Dico Jësús ñá túu tnáhi ní càháⁿ-gá. Te téé cùu dútú cúnúu-gá-áⁿ ní xáhaⁿ tucu-dé xii-gá:

—Cuíní-í cachí tnúhu-n xii-ndí núu sá díú Cristú Déhe Yá Ndióxi Yáá ní tendaha-gá véxi ñuyíu-a cùu-n. Te diu Yá Ndióxi cúu-gá Yáá quidé càhnu-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶² Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Diu Yáá-áⁿ cúu-í, te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá sáá nduu te quini-ndó yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nháa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndióxi Yáá ndácú quide nchaandi túhú sá vaha. Te davá-áⁿ quini ñáhá-ndó xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xiti vícú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶³ Te dútú cúnúu-gá-áⁿ ní ndátá-dé dóó cání nihnu-dé cuendá sá ñá túu ní tnáhá iní-dé nàcuáa ní càháⁿ Jësús, te ní xáhaⁿ-dè xii nchaa cue téé xindecu jündá:

—Ná túu-gá xini ñihu-xi cue téé càháⁿ núu ndáá sá ndécuechi-dé àdi ñá túu ndécuechi-dé. ⁶⁴ Chi sa ní xindedóho-o nàcuáa nduu tnúhu ní càháⁿ-dè ní càháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndióxi, te nchaa-ndo chí càháⁿ vitna núu nása sàni iní-ndó cunduu cuendá té-a —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-í-güedé.

Te nchaa-güedé ní cachí-güedé sá ná cúu-dé.

⁶⁵ Te dava-güedé ní ngüita-güedé ní tiú díí ñáhá-güedé xii-gá, te ní dádáhu-güedé núú-gá, te ní ngüita-güedé cániha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Cáháⁿ ná cótó ná cúú tée ní caniha xii-n! —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te cue tée cùu poleciá ní cani-güedé núú-gá.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Te ndéé xití vehe càa núú ñnu quide-güedé jündá, chi vehe yòdo tnaha cuu-xi, te té Pèlú núcò-dé quehé vehe-áⁿ. Te ñⁿ xichí xínú cuèchi núú dútú cúnú-áⁿ ní quexio-xi núú núcò té Pèlú. ⁶⁷ Te òré ní xini ñáhá-xi xii-dé núcò teté-dé yuhu nùhú, te ní xindéhé ñaha váha-xi xii-dé, te xáhaⁿ-xi:

—Yòhó tnàhá-n cùu-n tée xica cuu ndihi Jèsús tée ñuú Nazàrèt —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁶⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-xi:

—Yúhú ñà túú xini-í tée-áⁿ, te ni ñà túú cùtnuní ini-í nása ndùu tnúhu càháⁿ-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-xi.

Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndàa nacuaá nchii yuyèhe vehe-áⁿ, te ní cana ñⁿ líhi. ⁶⁹ Te xichí xínú cuèchi-áⁿ ní xini ñáhá tucu-xi xii-dé, te xáhaⁿ-xi xii nchaa ñáyiú xindecu-áⁿ:

—Diu tée-áⁿ tnàhá-dé xicá cùu-dé ndihi tée ndèca-güedé cuànguihu-a —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-yu.

⁷⁰ Dico té Pèlú ñà túú ní ñnuu tucu-dé sá xicá cùu-dé ndihi Jèsús. Te tna tnaa-ni ní cuu sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ xichí-áⁿ xii-dé, te ní xáhaⁿ tucu dava cue ñáyiú xindecu-áⁿ xii-dé:

—Ndáá sá tnàhá-n cùu-n tée xica cuu ndihi tée ndèca-güedé cuànguihu-áⁿ chi cùu-n tée distritú Galiléa, te càháⁿ-n dàtná càháⁿ-güedé —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

⁷¹ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Nchàcuii Yá Ndióxi sá yùhú càháⁿ ndáá-í sá ñà túú xini-í tée càcunehe-ndo-áⁿ —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

⁷² Te òré-ni-áⁿ ní cana tucu líhi xito cùu uú, te òré-áⁿ ní ndacu ini té Pèlú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sá cùmání-gá cana ñⁿ líhi uú xito te úni xito càháⁿ-dé núú ñáyiú sá ñà túú xini ñáhá-dè xii-gá. Te òré ducaⁿ ní ndacu ini-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ní ndáhyú-dé ní ndixi cuèchi ini-dé.

15

Jèsús ndécú-gá núú té Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te sáta ní túndaá te cue tée cùu dútú cúnú, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú

nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés, ndihi nchaa dava-gá cue tée cúnúu ní xindecu jündá ní natacá-güedé, te ní dácútú-güedé Jèsús te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú té Pilatú. ² Te té Pilatú ní xicáⁿ tnúhú-dè núú Jèsús, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yindaha ñaha xii ñáyiú isràél-áⁿ? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Diu-í yindaha-í-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³ Te cue tée cùu dútú cúnúu dacao-güedé vai cuèchi díquí-gá. ⁴ Te té Pilatú ní xicáⁿ tnúhú tucu-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuendá ñà càháⁿ-n te cundehe ná ndéé duha titní cuèchi dacao díquí ñáhá cuè tée-a xii-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁵ Dico Jèsús ñà túú tnàhí ní càháⁿ-gá te té Pilatú ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñà túú tnàhí ní càháⁿ-gá.

Cue ñáyiú xáháⁿ-yu xii té Pilatú sá cáhni-dé Jèsús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Te ndi tnàhá nduu víco pascuá dácacu té Pilatú ñⁿ tée yihi vecaá chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te mee ñáyiú càháⁿ-yu te núu ndèdacàa tée yihi vecaá-áⁿ càcu-dé, te tée-áⁿ dácacu-dé. ⁷ Te yihi ñⁿ tée nani Barrabás vecaá ndihi dava-gá cue tée cündihi-dé. Te té Barrabás-áⁿ ní sanu ichi-dé ñáyiú ñuú ingá ichi, te ní ngüita-yu ndihi-dé ní cuu úhú ini-yu cue tée cùchiuⁿ, te ní sahní-dé ndíyi núu xiáⁿ ní chihi ñaha-güedé vecaá xii-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiú ní sáháⁿ-yu núú té Pilatú, te càháⁿ ndàhú-yu núú-dè sá ná cáda nàhi-ni-dé dàtná quidé-dé. ⁹ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—¿Cuñi-ndó sá dácacu-í tée yindaha ñaha xii ñáyiú isràél-áⁿ? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹⁰ Te ducaⁿ ní càháⁿ té Pilatú, chi ní cutnùní ini-dé sá dicó sá cuèdú ini cuè dútú cúnú núu xiáⁿ ducaⁿ ní quide-güedé ní sáha cuendá ñáhá-güedé xii Jèsús núú-dé.

¹¹ Te cue dútú cúnúu ní xáhaⁿ-güedé xii nchaa ñáyiú sá ná cuñáhá-yu xii té Pilatú dácacu-dé té Barrabás, te ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedé. ¹² Te té Pilatú ní xicáⁿ tnúhú-dé núu-yu, te xáhaⁿ-dè xii-yu:

—¿Ná cuñi-ndó cáda-í tée cachí-ndó yindaha ñaha xii ñáyiú isràél-í? —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹³ Te nchaa-yu níhi ní càháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

¹⁴ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—¿Te ná cúu cuèchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuíní-ndó càda-i-dé-i? —càchí-dé xàháⁿ-dè xii-yu.

Dico nchaá-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xàháⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núu cùrúxí! —càchí-yu xàháⁿ-yu xii-dé.

¹⁵ Te té Pilatú ní quide-dé nàcuáa ní xàháⁿ-yu xii-dé cuendá sá cúdiu-dé núu-yu, te ní dácacu-dé té Barrabás, te ní táuchíuⁿ-dè ní caní-güedé Jèsús ndíhi ñii. Te sáta dúcáⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táuchíuⁿ-dè candeca ñaha-güedé quíhíⁿ cata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí.

¹⁶ Te cue tée cúu sandadú ndecá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechíuⁿ, te diu-ni xiáⁿ cúu vèhe tée cúu gobiernú. Te xiáⁿ ní tacá nchaá dava-gá cue tée cúu sandadú. ¹⁷ Te xiáⁿ ní dácúhíuⁿ ñaha-güedé xii-gá ñiⁿ dóo tícuèhé víhí, te ní cadúha-güedé ñiⁿ coróná iñu ní chíhi-güedé díquí-gá. ¹⁸ Te ní nguíta-güedé níhi cáháⁿ-güedé cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xàháⁿ-güedé:

—¡Io càhnu cuu yohó tée yíndaha ñaha xii ñáiyu isráél! —càchí-güedé xàháⁿ-güedé xii-gá.

¹⁹ Te caní-güedé díquí-gá ndíhi ñiⁿ carrutí, te tiú díí ñáhá-güedé xii-gá, te nguíñi xití-güedé núu-gá quidé-güedé sá néhé-güedé sá yínñu núu-gá dico ñá ndáa chí dico cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá. ²⁰ Te sáta dúcáⁿ ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá dóo tícuèhé víhí sá ní dácúhíuⁿ ñaha-güedé, te ní dándíunuu ñaha-güedé xii-gá dóo méé-gá. Te dátñuní ndecá ñaha-güedé cuáháⁿ núu catá caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí.

Sáta caa-güedé Jèsús núu cùrúxí

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Te ichi cuáháⁿ-güedé ndíhi Jèsús ní naníhí-güedé ñiⁿ téé ñuu Cirené naní-dè Xímú, te déhe-dé cúu ñiⁿ téé nani Lijandru, ndíhi ingá téé nani Rúfú. Te té Xímú-án ñúhú-dé ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jèsús.

²² Te ndeca-güedé Jèsús cuáháⁿ ñiⁿ xichi núu naní Gólgotá, te tnúhu-án quée-xí: ñiⁿ xichi núu naní yíqui díquí ndíyí, duha quée-xi tnúhu-án. ²³ Te ní sáñaha-güedé xii-gá ndudí sá ní quée yúcu naní mirrá coho-gá ní cúu dico ñá tiú ní xihí-gá. ²⁴ Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí. Te sáta dúcáⁿ te cue tée cúu sandadú-án ní xito ndeé-güedé núu ndédacáa-güedé cuu cuendá-güedé dóo-gá.

²⁵ Te cúu-xi caá ñiⁿ dátneé òré ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí. ²⁶ Te ní taxi ndecu-güedé ñiⁿ sá ndè lètrá núu

tácáa-gá. Te lètrá-án cáháⁿ-xi ná cuendá ducaⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá. Te duha cáháⁿ lètrá-án: “Tée yíndaha ñaha xii ñáiyu isráél”, duha càchí-xi. ²⁷ Te tnáhá úu cue téé cúu ñadúhú ní sata caa-güedé diu-ni núu cùrúxí tucu. Te ñiⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cáha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dátñi-gá. ²⁸ Te ducaⁿ ní cuu chí ní quee ndáa-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núu tùtú Yá Ndióxi núu càchí-xi: “Ñiⁿ-ni ní quide ñaha-güedé xii-gá ndíhi cue téé ndecu cuèchi-xi”, duha càchí-xi núu tùtú-gá.

²⁹ Te nchaá ñáiyu yáha yatni núu tácáa-gá dácucó-yu díquí-yu te xicuèhé ñáhá-yu xii-gá, te xàháⁿ-yu:

—Te ná cuendá ducaⁿ càa-n tacaa-n xiáⁿ, te càchí-n sá dàngoyo-n veñúhu càhnu sá io cùnuu te dandaa-n ingá veñúhu saa, te xití úni-ni nduu sa nadaxínu-n càchí-n. ³⁰ Te vitna tanúu núu cùrúxí-án dácacu-n mée-n —càchí-yu xàháⁿ-yu xii-gá.

³¹ Te diu-ni ducaⁿ ní quide cue téé cúu dútú cùnúu, ndíhi cue téé dácuaña ñaha xii ñáiyu nchaá tnúhu ní chídó tnúni ndíhi Moisés, chí ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xitñaha-güedé:

—Tée-a ní ndacu-dé ní dácacu nihnu-dé ñáiyu, ¿te ná cuendá ñá ndácú-dé dácacu nihnu-dé méé-dé-i? ³² Te núu ndáa sá diú-dé cúu-dé Cristú Yaa ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a quíndaha ñaha xii ñáiyu isráél, te na cundehe-o nuu-dé núu cùrúxí, cuendá quíndáa ini-ó-dé —càchí-güedé xitñaha-güedé.

Te ndeé tnáhá cue téé tàcaa xio xio diñi-gá xicuèhé ñáhá-güedé xii-gá.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Te òré ní cuu cuádava nduu, te ní cunee nihí ñuyú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndeé caá úni sacuaa. ³⁴ Te diu-ni òré caá úni sacuaa-án níhi ní cáháⁿ Jèsús, te xàháⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi:

—Elói, Elói, láma sabàctani —càchí-gá xàháⁿ-gá.

Te tnúhu-án quée-xí: Ndióxi méé-i, Ndióxi méé-i, ná cuendá ní dáña ñaha-n xii-i, duha quée-xi tnúhu-án.

³⁵ Te dava cue téé xíndecu yatni núu tácáa-gá-án ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xitñaha-güedé:

—Chí cündédóho chí caná-dé té Èlías —càchí-güedé xitñaha-güedé.

³⁶ Te ñiⁿ cue téé xíndecu-án xínú-dé ní sáháⁿ ní chindóyo-dé luha cáchí xití ndudí ía, te ní chinenu-dé díquí ñiⁿ yutnu caní te ní ndo-cani-dé chíhí-dé yuhu-gá cuendá coho-gá. Te ní xàhaⁿ cuè téé xíndecu-án xii téé-án:

—Cundetü tnaa na cùndehe-o nacoto núu quixi té Eliás nunehe ñaha-dé xii-dé núu cùrúxi —càchí-güedé xáha-n-güedé xii-dé.

³⁷ Te Jèsús ñihi ní canasaa-gá te ní xihí-ni-gá. ³⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní ndátá dóó cúu còrtiná xití veñúhu càhnu sá ño cùnunu ní quée dava ndáá, te ndáa núu ñinu ní nguíta-xi ní ndátá. ³⁹ Te tée cùu capitáⁿ nútñi-dé ndáa núu Jèsús, te ndèhe-dé nàcuáa ní quide-gá òré ní xihí-gá, te ní cachí-dé:

—Sá ndáa ndisa sá diú tée-a cùu-dé Déhe Yá Ndióxi ní cùu —duha ní cachí-dé.

⁴⁰ Te xica xñutñiⁿ ñiⁿ úú ñáyiú ñihi ndèhé-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii Jèsús, te tnàhá tá Màriá Magdaléná, ndihi tá Salómé, ndihi tá Màriá náná té Chèé ndihi té Jàcobó tée càchí-güedé cúu lihlí-gá. ⁴¹ Te cue ñáyiú ñihi-áⁿ ní xica cuú-yu ndihi Jèsús distrítu Galiléa ní xinu cuèchí-yu núu-gá. Te cue ñáyiú ñihi-áⁿ nchicúⁿ ñáhá-yu xii-gá ní quexio ndée ñuú Jerusalén ndihi dava-gá ñáyiú ñihi nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Te cùu-xi nduu vispré nduu ndétatú ñáyiú. Te nduu-áⁿ xiquide túha-yu sá cúu ñngá nduu nduu ndétatú-yu-áⁿ, te diu-ni nduu-áⁿ sa ní cuaa vñhi, ⁴³ te ñiⁿ tée nàni Cheé tée ñuú Arimateá ní cuyi-dé ní sáháⁿ-dé núu té Pilatú, te ní xáhaⁿ-dé sá núu vñ cùndèe iní-dé daña-dé chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te tnàhá té Chèé-áⁿ cúu-dé ñiⁿ tée cùnunu cundihi-dé cue tée quide jundá, te tnàhá-dé ndétú-dé sáa nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-dé ndihi cue ñáyiú. ⁴⁴ Te té Pilatú ño ní cùñúhu-dé sá dúcáⁿ ño ndihi ní xihí Jèsús, te ní cana-dé tée cùu capitáⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dé núu-dé núu ndisa sá sá ní xihí-gá. ⁴⁵ Te tée cùu capitáⁿ-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii té Pilatú sá ndáa ní xihí Jèsús, núu xiáⁿ té Pilatú-áⁿ ní sáha-dé tnúhu chindúxi té Chèé-áⁿ yiqui cùñú-gá. ⁴⁶ Te té Chèé-áⁿ ní saaⁿ-dé ñiⁿ dóó vaha, te ní sáháⁿ-dé ní nunehe-dé yiqui cùñú Jèsús núu cùrúxi, te ní chidúcúⁿ-nuu-dé yiqui cùñú-gá dóó vaha sá ní saaⁿ-dé-áⁿ, te dàtnúni néhé-dé yiqui cùñú-gá cuáháⁿ ní chihi-dé ñiⁿ yaú nchií yiqui naha càva, te ní sadí-dé yuhu yaú-áⁿ ndihi ñiⁿ yúú quèhéⁿ. ⁴⁷ Te tá Màriá Magdaléná, ndihi tá Màriá náná té Chèé ní xini-yu núu ní chihi-dé yiqui cùñú Jèsús.

16

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sátá ní cundiquiⁿ nduu ndétatú ñáyiú, te tá Màriá Magdaléná, ndihi tá Salómé, ndihi tá Màriá náná té Jàcobó ní saáⁿ-yu acití sáháⁿ tnámí cuendá canehé-yu quihíⁿ chihi-yu yiqui cùñú Jèsús. ² Te ndumíngú

nehé-ni òré vitna vaha váha ní xínu coto núu nchicanchii ní quexió-yu núu nchií yaú yihí yiqui cùñú Jèsús. ³ Te ní xítnàhá-yu:

—Yoo cúñaha-o xòcani yúú ndèdì yuhu yaú-a, chi vá yóo tnàhí ndècu iha —cachí-yu xítnàhá-yu.

⁴ Te òré ní xíndéhé vaha-yu te ní xini-yu sá yúú càhnú ndèdì yuhu yaú-áⁿ ñiⁿ xio-ná ndécú. ⁵ Te cuánguihú-yu xití yaú-áⁿ, te ní xini-yu nùcòo ñiⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndióxi ndáa xio cuhá-yu, te càa-xi datná cáá ñiⁿ tée cuechi, te ñihnu-xi ñiⁿ dóó cuixíⁿ dóó cání, te ní yuhú-yu òré ní xini-yu espíritú-áⁿ. ⁶ Te espíritú-áⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-yu:

—Vá yuhú-ndó, chi yuhú sa cùtnuní iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yiqui cùñú Jèsús tée ñuú Nazàrét tée ní sahní-güedé núu cùrúxi, dico ñá túu-gá yiqui cùñú-dé ndécú iha chi sa ní ndoto-dé, te chí cùndèhe núu ní sacáⁿ-güedé yiqui cùñú-dé te quini-ndó ná ñá túu-gá-dé. ⁷ Te chí cuáháⁿ núu ndécú té Pélú ndihi dava-gá cue tée ní xica cuu ndihi-dé, te duha cúñaha-ndo xii-güedé: “Jèsús codonú-gá núu-ndó quihíⁿ distrítu Galiléa, te yàcáⁿ quini-ndó-gá datná ní cachí-gá xii-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-güedé —cachí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-yu.

⁸ Te cue ñáyiú ñihi-áⁿ ño ní yuhú-yu, te ní quene cunú-yu cuánuhú-yu, te quidi ñaha-ná-xi xii-yu sá ño ní yuhú-yu, te ñá túú tnàhí ná tnúhu ní xáháⁿ-yu xii cue ñáyiú ní naníhí-yu ichi cuendá sá ño ní yuhú-yu.

Tá Màriá Magdaléná ní xini-xi Jèsús (Jn. 20:11-18)

⁹ Te sátá dúcáⁿ ní ndoto Jèsús ndumíngú nehé-ni-áⁿ, te dihna nuu-gá tá Màriá Magdaléná ní quée túu-gá núu-xi, te diu tá Màriá-áⁿ cúu-xi xichí ní xihí ñaha úsá espíritú cundihi yucu ñávaha ní cùu, te Jèsús ní queñuhu-gá nchaa espíritú-áⁿ yiqui cùñú-xi. ¹⁰ Te xichí-áⁿ ní sáháⁿ-xi ní xítnúhu-xi cue tée ní xica cuu ndihi Jèsús nàcuáa ní cuu, te xíndáhí-güedé sá ndihú ñiⁿ-güedé òré ní quexio-xi núu ndécú-güedé. ¹¹ Te òré ní xáhaⁿ tá Màriá xii-güedé sá ní ndoto Jèsús ndihi sá ní xini ñáhá-xi xii-gá, te ñá túú ní sàndáa iní-güedé.

Jèsús ní quée túu-gá núu úú cue tée ní xica cuu ndihi-gá
(Lc. 24:13-35)

¹² Te úú tnàhá cue tée ní xica cuu ndihi Jèsús ñúhú-güedé ichi cuáháⁿ-güedé yucu, te uuⁿ ní quée túu-gá núu-güedé, te ní dácótó ñaha-xi xii-güedé sá ñá túu-gá cáá-gá datná cáá-gá. ¹³ Te cue tée úú-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní xítnúhu-güedé nchaa dava-gá cue tée ní xica cuu ndihi-gá sá ní xini ñáhá-güedé xii-gá, dico diu-ni

ducaⁿ ñà túú ní sàndáá iní cue téé-áⁿ tnúhu ní cáháⁿ-güedé.

Jèsús xáhaⁿ-gã xii cue téé ní xica cuu ndihi-gá nàcuáa ndüu chiuⁿ cada-güedé

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Te ndi ùxí ìⁿ cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús yihí-güedé mèsá xéxí-güedé, te ní quee túu-gá núu-güedé te ní tenáá ñáhá-gã xii-güedé cuendá sá lo sàá iní-güedé ñà túú sàndáá iní ñáhá vãha-güedé xii-gá, chi ñà túú ní cuiní-güedé quindáá iní-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ ñáyüu ní xini ñáhá xii-gá sátá ní yáha ní ndoto-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Quihíⁿ-ndó nihii ñuyú cáháⁿ-ndó núu ncháa ñáyüu tnúhu váha tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu. ¹⁶ Te ncháa ñáyüu na quindáá iní tnúhu-áⁿ te cuanduté-yu, te naníhí tãhú-yu, dico ncháa ñáyüu vá quindáá iní tnúhu-áⁿ te cuíta nihnú-yu. ¹⁷ Te ncháa ñáyüu na quindáá iní ñáhá xii-i te cadá-yu sá vã yóo tnàhí ndàcu cada, te cacunehe ñáhá-yu xii-i, te queñuhú-yu ncháa espíritú cündihi yucu ñávãha yihí ñaha xii ñáyüu. Te uuⁿni ndacú-yu cáháⁿ-yu ingá núu tnúhu sá vátá dácuaⁿha-gá-yu. ¹⁸ Te cuéi na tní-yu cóo dëéⁿ dico ñà túú nã cada ñaha-di xii-yu, te cuéi venènú ná cáxí-yu dico ñà túú nã tnahá-yu, te tendàhà-yu cue ñáyüu cùhú te ndúha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cuándaa-gá andiu

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Te sátá ní yáha ducaⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te ní ndanchita-gá cuándaa-gá andiu te ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndióxi. ²⁰ Te cue téé-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní ngüíta-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu Xítoho Jesucristú ncháa xichi. Te mee-gá ní chindee ñàha-gá xii-güedé ní quide-güedé ncháa sá vã yóo tnàhí ndàcu cada cuendá cutnùní iní ñáyüu sá ndàá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá. Duha ní cuu dàvã-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÚNÍ TÉ LÚCÁ

Nàcuáa ní ngódó tnùnì tnúhu Yá Ndióxi

¹ Te vâi ñâyü chido tnunì-yu nchaa nàcuáa nduu tnúhu ñihí-yu nàcuáa ní cuu, te nchoo tnáhá-ó sà naha-o nacuáa ní cuu. ² Te diu-ni nchaa tnúhu chido tnunì-yu-áⁿ cúu-xí tnúhu ní cáháⁿ nchaa cue téé ní xini ndáá nàcuáa ní cuu ndéé díhna, cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi. ³ Te yúhú sa ní cuu nduu quide cuendá-í nchaa nàcuáa ní cuu, núu xiáⁿ ní sani iní-í tee váha-í nchaa tnúhu-a núu tútú sá cúu-xí yòhó té Tëofilú chi ío váha cùu iní-í sá cúu-xí-n, ⁴ te tée-í cuendá cutnùnì iní-n sá sà ndáá cúu-xí nhàa sá ní dánèhè ñáhá-güedè xii-n.

Èⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi cächí-xi sá cáciu ìⁿ té cunani Juáá

⁵ Te cutnàhá ní xindaha té Hèrodes ñâyü distrítú Júdeá dàvâ-áⁿ ní xindecu ìⁿ dútú ní xinaní-dé Zacàriá, te ní cundihi-dé cue dútú Abiás. Te ñadihi-dé ní xinaní-aⁿ Elisabét, te ñaha-áⁿ ní cuu-aⁿ ñani tnáhá ndii Arón. ⁶ Te ndi nduu-yu ío ní quide ndáá-yu núu Dútú Ndióxi, chi ní tñi-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá. ⁷ Te ñá túú ní ìⁿ déhe-yu, chi ducaⁿ táhú tá Elisabét sá vâ cóó déhe-aⁿ, te ducaⁿ ndi nduu-yu ío ní sahnú-yu.

⁸ Te ìⁿ nduu xinu cuechi tucu té Zacàriá ndihi nchaa cue téé cundihi-dé núú Yá Ndióxi xiti veñúhu. ⁹ Te dàvâ-áⁿ ní xito ndéé-güedé cuendá cutnùnì iní-güedé núu ndédacàa-güedé quíhu núu nàá xiti veñúhu-áⁿ cahmi-güedé sá sàháⁿ tnámí, te ní cutnùnì sá té Zacàriá quíhu-dé. Te ducaⁿ ní quide-güedé, chi ducaⁿ tnàhí ní xóo cada nchaa cue dútú dàvâ-áⁿ. ¹⁰ Te nini sàhmi té Zacàriá sá sàháⁿ tnámí núu nàá, te vâi vihi ñâyü xindecu quehé veñúhu-áⁿ càháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi. ¹¹ Te ní xini té Zacàriá ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi núnñi-xi xio cùha núu nàá núu càyú sá sàháⁿ tnámí-áⁿ. ¹² Te òré ní xini té Zacàriá espíritú-áⁿ te ñá ní cutnùnì iní-dé nása cada-dé chi ío ní yúhú-dé. ¹³ Te espíritú-áⁿ ní xáhaⁿ-xi:

—Zacàriá, vâ yúhú-n chi Yá Ndióxi ní tedóho-gá tnúhu ní cáháⁿ-n, te vitna coo ìⁿ déhe ñadihi-n tá Elisabét te danàni-n-dé Juáá. ¹⁴ Te ío cudí iní-n, te ducaⁿ ío vâi ñâyü cudí iní-yu na càcu-dé. ¹⁵ Te ío cudíu-dé núú Yá Ndióxi, te ní vâ cóhó-dé ndidí te ní vâ cóhó-dé ndudí sá ní natui, te sa cundecu ndihi-dé Espíritú Yá Ndióxi òré cacu-dé. ¹⁶ Te diu-dé cada te ío vâi ñâyü isráel natuhá-yu ichi Dútú Ndióxi Yáa cúu Ndióxi-ó. ¹⁷ Te té Juáá-áⁿ codonuu-dé núu-gá, te cundecu

ndihi-dé Espíritú-gá, te taxi tnùnì-dé dàtná ní quide té Eliás. Te nacanui ichi-dé cue téé cùu sacuéhé cuendá cada-güedé sá váha sá cúu-xí cuè téé cuechi, te cuèi cue téé ío sáá iní-xi, te diu-dé cada te tñi-güedé tnúhu váha, tnúhu càháⁿ ñâyü quide ndáá. Te ducaⁿ càda-dé cada túha-dé ñâyü cuendá cunu cuèchí-yu núu Dútú Ndióxi —cächí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁸ Te té Zacàriá ní ndúcú tnúhu-dé núú espíritú-áⁿ, te xáhaⁿ-dè:

—¿Te nása cutnùnì ndáá iní-í tnúhu càháⁿ-n-í? Chi yúhú ío ní sahnú-í ndihi ñadihi-í —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-xi.

¹⁹ Te espíritú-áⁿ ní xáhaⁿ-xi:

—Yúhú cúu-í espíritú nánì Gàbriel, te xinu cuechi-í núú Yá Ndióxi, te mee-gá ní táuchíuⁿ-gá nàhá-í tnúhu-gá véxi cuendá cutnùnì iní-n nàcuáa cada ñaha-gá xii-ndo. ²⁰ Te vitna cuu ñihí-n te vâ càháⁿ-gá-n ndéé ná sáá nduu càcu déhe ñadihi-n, chi ñá túú ní sàndáá-ni iní-n tnúhu ní cáháⁿ-í. Te dacuití sáá nduu càda-xi nacuáa ní cáháⁿ-í-a —cächí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

²¹ Te nchaa ñâyü xindecu quehé ndétú-yu té Zacàriá, te xicuñúhu-yu sá ío cùyaa-dé xiti veñúhu. ²² Te òré ní ndee té Zacàriá, te ñá ní cùu-gá càháⁿ ndihi ñaha-dé xii-yu, te òré-áⁿ ní cutnùnì iní-yu sá ní xini-dé ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xiti veñúhu. Te mee-nà ndaha-dé ní quide-dé núu-yu chi ñá ní cùu-gá càháⁿ-dé.

²³ Te ní xinu nduu ní xinu cuechi té Zacàriá núú Yá Ndióxi xiti veñúhu, te cuanuhú-dé vehe-dé. ²⁴ Te sáta dúcáⁿ ní cuu te ñadihi-dé tá Elisabét ní ngúhuⁿ déhe-aⁿ, te úhúⁿ yóó ñá túú tnàhí-gá ní quèe-aⁿ caca cuu-aⁿ, te ní cachí-aⁿ: ²⁵ “Mee Dútú Ndióxi duha ní cundahú iní ñáhá-gá sá cóó ìⁿ déhe-í cuendá sá vâ cúu yíchi iní ñáhá ñâyü xii-í”, duha ní cachí-aⁿ.

Èⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi cächí-xi sá cáciu Jësús

²⁶⁻²⁷ Te núu iñu yóó sá ní ngúhuⁿ déhe tá Elisabét, te ní tendaha tucu Yá Ndióxi espíritú nánì Gàbriel cuáháⁿ-xi ìⁿ ñuú nánì Nàzarét cuáháⁿ ngoto-xi ìⁿ xíchí cuéchi nàni Mariá. Te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distrítú Galiléa. Te xíchí-áⁿ sa ní cundáá tnúhu sá tnándaha-xi ndihi ìⁿ téé nàni Chee ñani tnáhá ndii Dávi. ²⁸ Te espíritú-áⁿ ní quíhu-xi ndéé xiti vehe núu ndécú tá Màriá, te ní xáhaⁿ-xi:

—¿Còvâha-n-aⁿ! Dútú Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-n te ndècu ndihi ñaha-gá, te ío-gá xító ñaha-gá xii-n dàcúxú dáva-gá ñâyü díhi —cächí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi.

²⁹ Dico òré ní xini tá Màriá espíritú-áⁿ, te ní quiyúhú iní-xi sá dúcáⁿ ní cáháⁿ espíritú-áⁿ. Te ní sani iní-xi: “¿Ná cuendá duha càháⁿ-tu

espíritú-a-i?" duha ní sani iní-xi. ³⁰ Te espíritú-án ní xáhaⁿ-xi:

—Màriá, vá yùhú-n chi ducaⁿ ní nduu táhú-n núu Yá Ndióxi. ³¹ Te vitna ngúhuⁿ déhe-n, te na càcu-dé te danàni-n-dé Jèsús. ³² Te ío cunu-u-dé, chi Dútú Ndióxi Yáá ío cunu-u cachí-gá sá Déhe-gá cúú-dé, te diu-gá cada te cuu-dé íiⁿ téé cunu-u núú ñáyiú is-ràèl dàtná ní quide-gá ndíi Dàvíí. ³³ Te taxi tnùní-dé ñáyiú is-ràèl, te ducaⁿ-ni cunu-u-dé ní caa ní quíhíⁿ —cachí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁴ Te tá Màriá ní xáhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ:

—¿Te nása cuu tnúhu càháⁿ-n te ñá túú yíi-í? —cachí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁵ Te ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ:

—Espíritú Yá Ndióxi quixi cundecu ndíhi-n, te ducaⁿ Yá Ndióxi cada-gá íiⁿ sá vâha sá cúú-xí-n ná càcu déhe-n. Te Yá Ndióxi cachí-gá sá ío cundecu yíñùhu-dé núú-gá, chi Déhe-gá cúú-dé. ³⁶ Te tnàhá didí-n tá Elisabét ñúhú déhe-aⁿ cuéi ío ní sahnú-aⁿ, te diu-aⁿ cachí-yu sá vâ cóo déhe-aⁿ ní cùu, te vitna sa ní cuu íñú yóó ñúhú déhe-aⁿ. ³⁷ Chi Yá Ndióxi ndácú-gá quidé-gá nchaa sá vâ yóo tnàhí ndàcu cada —cachí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁸ Te tá Màriá ní xáhaⁿ-xi:

—Yúhú ná cúnú cuèchi-í núú Dútú Ndióxi, te mee-gá ná cadá ñàha-gá xii-í nàcuáa ní cachí-n —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ.

Te sátá dúcá te espíritú-án ní xica-xi cuáháⁿ-xi.

Tá Màriá cuáháⁿ ngoto-xi tá Elisabét

³⁹ Te tá Màriá ío ndíhi cuáháⁿ-xi íiⁿ ñúú cáá xití yucu distritú Júdeá. ⁴⁰ Te ní sáá-xi vehe té Zacàriá, te cuánguihu-xi ní dándácóo vâha-xi tá Elisabét. ⁴¹ Te òré ní tecú dóho tá Elisabét ní cáháⁿ tá Màriá, te ní candá déhe-aⁿ xití-aⁿ, te òré-áⁿ ní ngúndecu ndíhi-aⁿ Espíritú Yá Ndióxi. ⁴² Te níhi ní cáháⁿ-aⁿ, te xáhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá:

—Yá Ndióxi ío xito ñàha-gá xii-n dàcúxí dàva-gá tnàha díhí-ó, te ducaⁿ-ni xito-gá cuéi déhe-n. ⁴³ ¿Te ná cúú yùhú núu véxi coto ñàha yòhó náná Yáá cúú Xitohó-í? ⁴⁴ Chi òré-ni ní tecú dóhó-í ní cáháⁿ-n te ní candá ní déhe-í xití-í sá cùdíí íni-dé. ⁴⁵ Te vâha táhú yòhó sá ní sàndáá íni-n, chi dacuítí sá cadá Dútú Ndióxi nàcuáa ní cáháⁿ espíritú ní tendaha-gá ní quixi ní cachí tnúhu xii-n nàcuáa cada-gá —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ tá Màriá:

Ío càhnu cuu Dútú Ndióxi, ⁴⁷ ío cùdíí íni-í chi diu-gá taunihnu ñàha-gá xii-í núú ùhú núú ndàhú.

⁴⁸ Chi ní ndacu iní ñàhá-gá xii yúhú, te dicó íiⁿ xíchí xínú cuèchi núú-gá cùú-í, te vitna te nchaandi túhú ñáyiú cachí-yu sá ío vâha táhú-í.

⁴⁹ Te Yá Ndióxi cándòo caa nine iní-gá, te ío càhnu íiⁿ sá vâha ní quide-gá sá cúú-xí-í.

⁵⁰ Te cùndahú iní-gá nchaa ñáyiú nèhe sá yíñùhu núú-gá.

Te ducaⁿ-ni cuéi ñáyiú sa ndècu ñuyíú-a ndíhi ñáyiú vitna véxi.

⁵¹ Chi ta quide-gá nchaa sá vâ yóo tnàhí ndàcu cada véxi,

te ta dándòo canúú-gá cue ñáyiú quide cahnu mee-xi.

⁵² Te cue ñáyiú tàxi tnuní ñá túú-gá dàñá-gá taxi tnùní-yu,

te cue ñáyiú ndàhú ní quide nínu ñàha-gá xii-yu.

⁵³ Te cue ñáyiú ndècu ndíhi tnúndòho tnúhu ndàhú ní quide vâha ñàha-gá xii-yu,

te cue ñáyiú cuica ñá túú ná ní níhi-gá-yu cundecu ndíhi-yu.

⁵⁴ Te chindee-gá ñáyiú is-ràèl, ñáyiú xínu cuèchi núú-gá, te ñá túú dàña níhnu ñàha-gá xii-yu, chi cùndahú iní ñàhá-gá.

⁵⁵ Chi ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám, ndíhi cue ñaní tnàhá ndíi.

Duha ní xáhaⁿ tá Màriá xii tá Elisabét.

⁵⁶ Te ní xíndecu tá Màriá dàtná úní yóó ndíhi tá Elisabét te dàtnùní cuánuhú-xi vehe-xi.

Ní cacu té Juàá téé dacuàndute ñàha xii ñáyiú

⁵⁷ Te ní sáá nduu ní cacu íiⁿ déhe téé tá Elisabét. ⁵⁸ Te nchaa ñáyiú ndècu yatni ndíhi-aⁿ, ndíhi nchaa ñaní tnàhá-áⁿ ní níhi-yu tnúhu nàcuáa ní chindee ñàha Yá Ndióxi xii-aⁿ. Te ío ní cudíí íni-yu cuendá-aⁿ. ⁵⁹ Te núú úná nduu sá ní cacu déhe-aⁿ, te ní sáháⁿ ñáyiú núú ndécú-áⁿ cuendá cuáhà-yu sèñá ñíi déhe-aⁿ. Te cuíní-yu cunani déhe-áⁿ Zacàriá dàtná nání tâtá ní cùu. ⁶⁰ Te ní xáhaⁿ náná déhe-áⁿ:

—Ñàhá, chi Juàá cunani-dé —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-yu.

⁶¹ Te ní xáhàⁿ-yu:

—¿Te ná cuendá te ñá túú ní íiⁿ ñaní tnàhá-ndó dùcaⁿ nani-í? —cachí-yu xáhàⁿ-yu.

⁶² Te ní quidé-yu ndàhá-yu núú tâtá déhe-áⁿ cuendá cuíní-yu núu nása cuíní mée-dé cunani déhe-dé. ⁶³ Te ní xícáⁿ-dé íiⁿ tutú ní chidó tnùní-dé nàcuáa cunani déhe-dé, te duha ní chidó tnùní-dé: “Juàá cunani-dé”, cachí-xi núú tûtú ní tee-dé-áⁿ.

Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ní cuñúhu-yu nàcuáa ní cuu. ⁶⁴ Te òré-áⁿ ní nacáhàⁿ té Zacàriá sá ní cuu ñíhí-dé ní cùu, te ní ngúita-dé ní cachí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi. ⁶⁵ Te nchaa ñáyiú xíndecu yatni ndíhi-dé ní cuñúhu-yu, te nchaa ñáyiú xíndecu níhií xití yucu distritú Júdeá ní níhi-yu tnúhu nàcuáa ní cuu. ⁶⁶ Te nchaa ñáyiú-áⁿ ío vâi ní sani íni-yu, te ní xitnàhá-yu:

—¿Ná cúu sá cáda tée-áⁿ ndée idá-gá ná cuèhnu-dé? —cáchi-yu xítñahá-yu.

Te ducaⁿ ní xítñahá-yu chi Dútú Ndiöxi ndécú ndihi ñaha-gá xii-dé.

Té Zacàriá càchi-dé sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxi

⁶⁷ Te té Zacàriá tātá tē līhli-áⁿ ní ngúndecu ndihi-dé Espiritú Yá Ndiöxi te ní cáháⁿ-dé nchaa tnúhu sá ní dánéhé ñáhá-gá, te ní cachí-dé:

⁶⁸ ïo càhnu cuu Dútú Ndiöxi nchoo ñáiyu isráel,

chi ní quixi coto ñaha-gá xii-o, te cùu-o ñáiyu cùu cuendá-gá, chi dàcácu ni-hnu ñaha-gá xii-o vitna.

⁶⁹ Chi ní tendaha-gá ìⁿ tée véxi-dé dàcácu ni-hnu ñaha-dé xii-o núú ùhú núú ndáhú.

Te cùu-dé ñaní tnáhá ndíi Dàvíi tée ní xinu cuechi núú-gá ndée sanaha.

⁷⁰ Te diu-ni tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndiöxi ní cáháⁿ cue tée ní quide ndáá ní xíndecu núú-gá ñuyú-a ndée sanaha.

⁷¹ Te ní cachí-güedé sá táúñlhu ñaha-gá xii-o núú nchàa ñáiyu cùu ùhú iní ñáhá, ndihi núú nchàa ñáiyu ñá túú cùu quini ndee ñáhá.

⁷² Te ní xáhaⁿ-gá sá cúndáhú iní ñáhá-gá xii-o, te ducaⁿ càda-gá chí vá nácuaanaa-gá tnúhu ní cáháⁿ-gá ndihi-güedé.

⁷³ Te diu ducaⁿ ndúu tnúhu ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Ábrahám sá

⁷⁴ táúñlhu ñaha-gá xii-o núú nchàa ñáiyu cùu ùhú iní ñáhá,

cuendá sá vá yùhú-ó cùu cuechi-o núú-gá.

⁷⁵ Te cada ndáá-ó, te cundecu yíñhu-o núú-gá ndi nchàa nduu cundecu-o ñuyú-a.

Duha ní cachí té Zacàriá.

⁷⁶ Te xáhaⁿ-dé xii té līhli-áⁿ:

Te yohó té līhli, cáháⁿ ñáiyu cuendá-n sá cúu-n ìⁿ tée cáháⁿ tnúhu Dútú Ndiöxi Yáá ïo cùnuu,

chi quihíⁿ-n còdonuu-n núú Yáá cúu Xitohó-ó dàtúha-n ñáiyu cuendá cundecu túha-yu òré quexio-gá.

⁷⁷ Te cūñaha-n xii ñáiyu isráel sá cuini-gá cada càhnu iní-gá nchaa cuéchi-yu, te naníhí tǎhú-yu.

⁷⁸ Te ducaⁿ càda-gá chí ïo cùu iní ñáhá-gá xii-o, chí ndée andiu ní tendaha-gá ìⁿ tée véxi

cuuⁿ-dé dandixi túu-dé iní-ó cuendá cutnùni iní-ó nácuaa ndúu cuendá Yá Ndiöxi.

⁷⁹ Te ducaⁿ dandixi túu-dé iní nchaa ñáiyu ndécú ichi cuehé ichi duha ta xíta ni-hnu cuáháⁿ cuendá nucúnu ichi-yu ìⁿ ichi váha.

Duha ní xáhaⁿ té Zacàriá xii déhe-dé.

⁸⁰ Te té līhli-áⁿ tá sàhnu-dé, te ta chindee chitúu ñaha Yá Ndiöxi xii-dé cuáháⁿ, te ní xíndecu-dé xiti yucu ndée ní sáá nduu ní ngúita-dé ní cáháⁿ-dé núú cuè ñáiyu isráel tnúhu Yá Ndiöxi.

2

Ní cacu Jèsús

(Mt. 1:18-25)

¹ Te dàv-áⁿ ní táuchíuⁿ tē Àugustu Cèsar nucódó tnùni nchaa ñáiyu nacióⁿ yíndaha-dé. ² Te xéhe sá dīhnanuu ní nucódó tnùni ñáiyu, te diu-ni dàv-áⁿ ní cunuu té Cireníu distritú Siríá. ³ Te nchaa ñáiyu ní natacá-yu ñuú núú ní cacú-yu cuendá nucódó tnùni-yu. ⁴ Núu xiáⁿ ní quee té Chéé ñuú Nazàrét ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Galiléa, te cuáháⁿ-dé ñuú Belén ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Júdeá, chí xiáⁿ ní cuu ñuú ndíi Dàvíi, te diu-ni ñaní tnáhá tē Chéé-áⁿ ní cuu ndíi. ⁵ Núu xiáⁿ cuáháⁿ-dé ndée ñuú Belén nucódó tnùni-dé, te tnáhá tá Màriá xichí ní cundáá tnúhu sá tnándaha ndihi-dé cuáháⁿ ndihi ñaha-dé, te sa ñuú déhe-xi. ⁶ Te nini cùyaá-yu ñuú Belén-áⁿ ní sáá òré cacu déhe-xi. ⁷ Te ní cacu déhe dīhna-xi, te ní chidúcúⁿ-nuu-xi dóó, te ní sacáⁿ ñáhá-xi ìⁿ vehe núú cúu vehe quiti, chí ñá túú ní nīhi-yu vehe coó-yu.

Cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxi ndihi cue toli.

⁸ Te yatni ñuú-áⁿ xíndecu ìⁿ úú toli ndée-güedé mbéé-güedé ndécú-güedé majadá niú-áⁿ. ⁹ Te uuⁿ ní ní quexio ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxi, te Yá Ndiöxi ní quide-gá ní dayéhé-xi ní càndée núú xíndecu-güedé, te ní yùhú víhí-güedé. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ:

—Vá yùhú-ndó, chí ñaha-í ìⁿ tnúhu váha véxi sá cúu-xi-ndó, te ïo cudíi iní-ndó ndíhi nchaa ñáiyu. ¹¹ Chí vitna ní cacu ìⁿ tée dàcácu ni-hnu ñaha xii-ndo núú ùhú núú ndáhú ñuú ndíi Dàvíi, te tée-áⁿ cúu-dé Xitohó Jesucristú. ¹² Te dàtná ìⁿ sēñá te naníhí-ndó té līhli-áⁿ yídúcúⁿ nuu-dé dóó cáá-dé ìⁿ vehe quiti —cáchi-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

¹³ Te òré-áⁿ ní quexio cuéhé víhí espíritú véxi cuuⁿ andiu ní naníhí tnáhá-xi ndíhi espíritú-áⁿ, te ní ngúita-xi ní chíñuhu-xi Yá Ndiöxi, té cachí-xi:

¹⁴ ¡Ío càhnu cuu Yá Ndiöxi Yáá ndécú andiu, te na cùndecu váha-ni nchaa ñáiyu cùu iní méé-gá!

Duha càchi cue espíritú-áⁿ.

¹⁵ Te òré cuándaa cue espíritú-áⁿ andiu, te ní ngúita cue toli-áⁿ xítñaha-güedé:

—Na quihíⁿ-ó ñuú Belén quini-ó nácuaa ní cuu, chí Dútú Ndiöxi sa ní cachí tnúhu-gá —cachí-güedé xítñaha-güedé.

¹⁶ Te ní tnü-güedé ichi súúni ndíhi cuáhá-güedé, te ní naníh-güedé tá Mária ndíhi té Chéé, ndíhi té líhli-án cáá-dé xiti ñ^ñ vehe quti. ¹⁷ Te òré ní xini ñhá-güedé te ní xáha-güedé xii-yu nàcuáa ní xáha^a espíritú-án xii-güedé cuendá té líhli-án. ¹⁸ Te nchaa ñáiyu ní tecú dóho-xi ní cuñúhu-yu nàcuáa ní cáhá-güedé. ¹⁹ Dico tá Mária chi ñúhu nahi-ni iní-xi, te dicó-ni sàni iní-xi cuendá nchaa tnúhu-án. ²⁰ Te cue toli-án ní natnii-güedé ichi, te ta xitnáha-güedé cuánuhú sá io cànnu cuu Yá Ndiöxi cuendá nchaa tnúhu ní xindedóho-güedé, ndíhi cuendá nchaa sá ní xini-güedé, chi cuendá sá ndáá ní cuu nchaa nàcuáa ní tecú tnúhu-güedé.

Ndècá-yu Jèsús cuáhá^a veñúhu

²¹ Te núú uná nduu sá ní cacu té líhli-án, te ní sáha-güedé sèñá ñü-dé, te ní dánáni ñàha-güedé Jèsús xii-dé, diu-ni nàcuáa ní xáha^a espíritú xinu cuéchi núú Yá Ndiöxi xii tá Mária ndéé cútñahá vátá ngúhu-gá-dé xiti-xi.

²² Te sátá ní tnahá nduu, ndúu ñ-yu nàcuáa càhá^a nchaa tnúhu ní chidó tnüni ndí Moisés, te ndècá-yu té líhli-án cuáhá^a ñúú Jerusálén cuendá quee túu-dé núú Dütú Ndiöxi. ²³ Te duca^a ní quidé-yu, chi duca^a càhá^a-xi núú tütú Yá Ndiöxi sá ncháá làndú téa na càcu dñhna quetúu-güexi núú-gá cuendá cundecu-ná-güexi cuendá-gá. ²⁴ Te ní quidé-yu nàcuáa càhá^a Yá Ndiöxi núú tütú-gá núú cachi-xi: “Canehe-ndo úú lómá ádi úú cücu quíhí^a nduu táhú ñháá Yá Ndiöxi”, duha càhá^a-gá núú tütú-gá.

²⁵ Te dàv-án ndécú ñ^ñ téa nàni Mió ñúú Jerusálén. Te ío váha iní-dé, te chifñuhu-dé Yá Ndiöxi, te ndètu-dé sáá nduu chindee ñaha Yá Ndiöxi xii ñáiyu isráél. Te ndècu ndíhi té Mió-án Espíritú Yá Ndiöxi. ²⁶ Te sa ní xáha^a-xi xii-dé sá vā cùu-ni-dé, chi dacuití quini-dé Cristú Yáá tendaha Yá Ndiöxi quixi ñuyíú-a. ²⁷ Te téa-án ndécá ñaha Espíritú Yá Ndiöxi xii-dé cuáhá^a veñúhu cànnu sá io cūnnu. Te cuáhá^a-yu ndíhi Jèsús veñúhu-án cuendá cadá-yu ndíhi-gá nàcuáa càhá^a tnúhu ní chidó tnüni ndí Moisés. ²⁸ Te òré ní sáá-yu, te té Mió-án ní nguìdèhé-dé Jèsús, te ní cáhá^a-dé sá io cànnu cuu Yá Ndiöxi, te ní xáha^a-dè xii-gá:

²⁹ Yòhó Dütú Ndiöxi sa ní cuu dañá-n cùu-í vitna,

chi sa ní quide-n nàcuáa ní cachi-n xii yúhú téa xinu cuechi núú-n.

³⁰ Chi sa ní xini núu-í Yáá dácácu nihnu ñaha xii ñáiyu núú ùhú núú ndáhú vitna.

³¹ Te Yáá ní tendaha-n vèxi núú ndécú nchaa ñáiyu ñuyíú-a.

³² Te cùu-gá dàtná ñ^ñ ñuhú, chi dandixi túu-gá iní ñáiyu cuendá cutnüní iní-yu

cuendá Yá Ndiöxi cuéi ñá díú ñáiyu isráél cùu-yu.

Te diu-gá cada, te canehe ñáiyu dava-gá ñúú sá yññuhu núú ñáiyu isráél chi díu ñáiyu isráél cùu-yu ñáiyu cùu cuendá-n.

Duha ní xáha^a té Mió xii Yá Ndiöxi.

³³ Te té Chéé ndíhi náná Jèsús ní cuñúhu-yu tnúhu ní cáhá^a té Mió cuendá-gá. ³⁴ Te dàtnüni té Mió ní xicá^a táhú-dé núú Yá Ndiöxi cuendá-yu, te xáha^a-dè xii tá Mária náná Jèsús:

—Cundedóho tnúhu na càhá^a-í-a, té líhli-a ní nduu táhú-dé nacanú ichi-dé dava ñáiyu isráél ichi Yá Ndiöxi, te dàv-yu vá tñü-yu tnúhu cáhá^a-dé, te ñáiyu-án cuíta nihnú-yu, te cada-dé nàcuáa cutnüní iní ñáiyu sá Yá Ndiöxi ní tendaha ñàha-gá xii-dé, dico vá quindáá iní-yu, chi daquèe tñú ñàhá-yu xii-dé. ³⁵ Te duca^a ní cutnüní nàcuáa sàni iní ñ^ñ ñáiyu. Dico sá cùu-xi yòhó chi ío cada ndàhú-xi iní-n, chi súúni dàtná sá ní nícuèhé iní-n càda-xi —cachí-dé xáha^a-dè xii tá Mária.

³⁶ Te xía^a ndécú tnàhá ñ^ñ ñaha càhá^a tnúhu Yá Ndiöxi nání-án Aná, te tātá-a^a ní xínani-dé Fañuel ñani tnàhá ndí Asér. Te ñaha-án sa ní sahnu vihi-a^a, te cuechi-ni-a^a ní tnándaha-a^a te úsá-ni cuía ní xindecu-a^a ndíhi yíi-a^a. ³⁷ Te ní quendóo quèé-a^a, te sa ñúhu-a^a cúmidíco cúmi cuía-a^a. Te ñá túú ní xóo quee-a^a veñúhu cànnu sá io cūnnu, chi nduu niú ní xóo chifñuhu-a^a Dütú Ndiöxi, te áma ñá túú tnàhí ná ní xóo caxi-a^a ní xóo càhá^a ndíhi-a^a Yá Ndiöxi. ³⁸ Te diu-ni òré ndécú-yu ndíhi Jèsús ní quexio-a^a núu-yu, te ní ndacá^a táhú-án núú Yá Ndiöxi cuendá sá ní xini-a^a Jèsús, te dàtnüni ní ngüita-a^a càhá^a váha-a^a cuendá-gá núú nchaa ñáiyu, ñáiyu ndètu quini sáá nduu dácácu Yá Ndiöxi ñáiyu Jerusálén núú tnündóho tnúhu ndàhú.

Cuánuhú-yu ñúú Nazaré

³⁹ Te sátá ní quidé-yu nchaa nàcuáa càhá^a tnúhu Yá Ndiöxi, te cuánuhú-yu ñúú Nazaré núú ndécú tnàhí-yu, te ñúu-án yíndèhu-xi distritú Galiléa. ⁴⁰ Te té líhli nàni Jèsús-án tá sàhnu-dé, te ta nihí ndéé-dé cuáhá^a, te duca^a ío váha ta sáá sá xini tnüni-dé cuáhá^a, chi Yá Ndiöxi ndécú ndíhi ñaha-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gá veñúhu

⁴¹ Te ndi tnàhá cuía ní xóo quíhí^a té Chéé ndíhi náná Jèsús vico pàscuá ñúú Jerusálén. ⁴² Te cútñahá ní chítú Jèsús úxúú cuía-gá, te cuáhá^a-yu ndíhi-gá ñúú Jerusálén vico pàscuá, chi duca^a tnàhí quidé-yu. ⁴³ Te òré ní yáha vico, te ní natnii-yu ichi cuánuhú-yu, te ní quendóo-gá ñúú Jerusálén, te ní náná-gá, te ní té Chéé ñá túú ní xini ní quendóo-gá. ⁴⁴ Chi ní sani iní-yu sá ñútnàhá-gá tnuú nchaa ñáiyu ní sáhá^a vico cuánuhú. Te ní

xúhu"-yu i# nduu ichi ta ndùcu tnúhu-yu-gá núu ncháa ñani tnáhá-yu, ndihi núu ncháa ñáiyu xiní tnáhá ndihí-yu, ⁴⁵ te ñá túú ní nánihí ñáhá-yu xii-gá. Núu ní naculcò-yu cuánuhú tucú-yu ñuú Jerusálén cuendá yacá" nanducu ñáhá-yu xii-gá.

⁴⁶ Te núu ñni nduu sá ní dana núu ñáhá-yu xii-gá, te ní nánihí ñáhá-yu núcóo-gá xiti veñúhu càhnu sá io cùnunu tnuú cue téee dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndii Moisés, te ndedóho ñaha-gá xii-güedé, te nándi sá ndúcú tnúhu-gá núu-güedé. ⁴⁷ Te nchaa cue téee xindedóho ñaha xii-gá xicuñúhu-güedé sá io váha sáa sá xini tnúni-gá, te io váha nihí-gá tnúhu nàdanchocáva-gá. ⁴⁸ Te òré ní xiní ñáhá tē Chéé ndihi náná-gá xii-gá, te io ní cuñúhu-yu, te ní xáha" náná-gá xii-gá:

—Yòhò déhe-í, ¿ná cuendá duca" ní quide ñaha-n xii-ndí? Te tátá-n ndihi yúhu ndihú iní-ndí xicá nanducu ñaha-ndí xii-n —càchí-xi xáha"-xi xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáha" Jèsús xii-yu:

—¿Ná cuendá nánducu ñaha-ndo? ¿Náa ñá túú xiní-ndo sá núu chiú" Tàtá-í tau-í caca cuu-í-á"? —càchí-gá xáha"-gá xii-yu.

⁵⁰ Dico mèe-yu ñá túú ní tècú tnúni-yu nàcuáa ní xáha"-gá.

⁵¹ Te sáta dúcá" te cuánuhú ndihi ñáhá-yu xii-gá ñuú Nazàrét, te io ní sándáa iní ñáhá-gá xii-yu. Te nchaa sá ní quide-gá-á" ní xúhu" nahi-ni iní náná-gá. ⁵² Te Jèsús duca"-ni ta sàhnu-gá cuáhá", te ta sáa-gá sá xiní tnúni-gá cuáhá", te duca" cùdiu-gá núu Yá Ndióxi, ndihi núu ncháa ñáiyu.

3

Té Juáa téee dàcuandute ñaha xii ñáiyu càhá-dé tnúhu Yá Ndióxi xiti yucu (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní cuu sáhu" cuíá sá yíndàha té Tiberiú cuéhé nació", te dàvá-á" ní cunuu té Pilatú distritú Júdeá, te té Hèrodés ní cunuu-dé distritú Galileá, te ñani-dé té Lipé ní cunuu-dé distritú Itüreá ndihi ingá distritú nání Tràconité, te té Lisàniás ní cunuu-dé distritú Abiliniá. ² Te té Anás ndihi té Caifás ní cuu-güedé dútu cùnunu. Te dàvá-á" ní cáhá" ndihi ñaha Yá Ndióxi xii té Juáa déhe té Zacàriá xiti yucu sá quihí-dé cáhá-dé tnúhu-gá núu ñáiyu. ³ Te té Juáa ní yáha-dé nchaa ñuú cáá yàtni yúte Jòrdán, te xáha"-dé xii nchaa ñáiyu:

—Chí dándixi túu iní sá ñá túú quide váha-ndo, te dañá-ndo ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te cuandute-ndo, te duca" te cada càhnu iní Yá Ndióxi nchaa yicá cuèchi-ndo —duha ní xáha"-dé xii-yu.

⁴ Te duca" ní quide-dé chi ní quee ndáa-xi nàcuáa ní chidó tnúni ndii Chàia téee ní xóo

cáhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéee sanaha núu tùtú ndii núu càchí-xi:

Tècú càhá" nihí i# téee yìhi xiti yucu, te xáha"-dé xii ñáiyu:

“Chí dáñá ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñi-ndo ichi váha, te duca" càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chi véxi Yáa io cùnunu.

⁵ Te nchaa núu cùnú nachítú, te nchaa tìndúú ndihi nchaa yucu ngoyo nihnu cuendá nduu ndáa,

te nchaa ichi ñá túú cuáhá" ndáa nduu ndáa, te nchaa ichi ñá túú càváha nduu váha.

⁶ Te nchaa ñáiyu ñuyúf-a nihí-yu tnúhu sá Yá Ndióxi véxi-gá dàcácu nihnu ñaha-gá xii-yu núu ùhú núu ndáhú.”

Duha ní chidó tnúni ndii Chàia núu tùtú ndii.

⁷ Te òré ní xica ñáiyu cuáhá"-yu cuendá dacuandute ñaha té Juáa xii-yu, te ní xáha"-dé:

—¡Nchaa nchòhó cúu-ndo dàtná i# cóo déee" chi io cuihna iní-ndó! ¿Te nása ní cuu núu tnáhá nchòhó ndúcú-ndo nàcuáa cácu nihnu-ndo núu tnündòho càhnu vihi sá tá cüyatni ñaha xii-ndo véxi-i? ⁸ Te chí cáda váha vitna cuendá duca" cùtnuni sá ní dáñá-ndo ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. Te vá càchí-ndo sá io càhnu cuu-ndo cuendá sá cúu-ndo ñani tnáhá ndii Àbrahám, chi cuèi ndéee yúu te ndacu Yá Ndióxi ndada-gá ñáiyu te cuú-yu ñani tnáhá ndii Àbrahám. ⁹ Te caá chi ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá ñá túú càváha sávidi-xi, chi nchaa yutnu-á" tèhndé-xi te cuánguee-xi núu ñùhú càyú-xi. Te duha sátnahá-xi ndoho nchaa ñáiyu ñá túú quide váha, chi nchaa ñáiyu duca" ñá túú quide váha cúu-yu dàtná nchaa yutnu sá ñá túú càváha sávidi-xi. —càchí-dé xáha"-dé xii-yu.

¹⁰ Te ní xicá" tnúhu-yu núu-dé, te xáha"-yu:

—¿Te nása cada-ndí vái"? —càchí-yu xáha"-yu xii-dé.

¹¹ Te xáha"-dé:

—Te núu ndédacáa-ndo ndecu ndihi-ndo úu dóo te cuáñaha-ndo i# xii ñáiyu ñá túú ndècu ndihi, àdi núu ndècu ndihi-ndo sá nchító-ó te cuáhá-ndo-yu na càxi-yu —càchí-dé xáha"-dé xii-yu.

¹² Te ní quexio i# úu cue téee cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuendá impuèstú cuendá cuandute-güedé, te ní xicá" tnúhu-güedé núu té Juáa, te xáha"-güedé:

—Mèstrú, ¿te nása cada-ndí cuendá cuu váha iní Yá Ndióxi-i? —càchí-güedé xáha"-güedé xii-dé.

¹³ Te té Juáa ní xáha"-dé:

—Vá cuidó-ndo càda cobrá-ndo ñáiyu —càchí-dé xáha"-dé xii-güedé.

14 Te tnàhá ìn úú cue tée cùu sandadú xîndecu-án ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú tē Juáá, te xâhaⁿ-güedé:

—Te nchúhú znâsa cada-ndí cuendá cuu váha iní Yá Ndióxi-í? —cächí-güedé xâhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xâhaⁿ tē Juáá:

—Vá quéndéé-ndó sâ néhé tnàha ñâyü-ndo, te ni vâ dâcâa díquí-ndô-yu ìn sâ ñâ túú nâ quidê-yu, te nduu vétü iní-ndó nâcûa ñûhu yâhu-ndo —cächí-dé xâhaⁿ-dé xii-güedé.

15 Te nchaa ñâyüu xîndetu sâ quíxí Crístü sâni ìn sâni úú iní-yu núu sâ díú Crístü Yá tendaha Yá Ndióxi quixi ñâyüu-a cùu te Juáá àdi ñâhá. 16 Dico té Juáá ní cáháⁿ ndodo-dé núu-yu nchaa-yu, te xâhaⁿ-dé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sâ yûhú véxi-í sâ cuendá-ni dacuândute ñaha-í xii-ndo dàtná ní cachí Yá Ndióxi, dico nchicúⁿ ingá tée véxi, te tée-án taxi-dé Espiritü Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo, te cùu-xi datná ìn ñûhú, chí ndada ndoo ndada nine-xi iní-ndó. Te tée-án ïo-gá cûmû-dé dâcûúxí yûhú, chí yûhú cûû-í ìn tée duuⁿ duuⁿ ñâ túú tâu-í nandaxi-í cuêdicó ñî châú-dé dico quide-í chiⁿ-dé. 17 Te tée-án sa véxi túha-dé sâ cáda ñî ñaha-dé xii-o dàtná quidê ñâyüu ndâda ndoo triú, chí ñâyüu-án sa nêhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré nâñani cuendá ndada ndoo-yu, te òré ndádá ndoo-yu triú-án te dàquee ñîⁿ-yu mihi-xi, te táxûha-yu mee-nâ triú-án, te mihi-xi-án sâhmí-yu. Te dàtná quidê-yu mihi triú-án ducaⁿ sâtnahá-xi cada ñaha tée-án xii nchaa ñâyüu ñâ túú quide váha, chí daquihñ ñâhá-dé xii-yu núu ñûhú núu câyú, te ñûhú-án ñâ túú tnâhí ndâhvâ —cächí-dé xâhaⁿ-dé xii-yu.

18 Te titní vîhí-gâ tnúhu váha ní xâhaⁿ tē Juáá xii-yu òré ní dâsâhú ñâhá-dé. 19 Te ní cáháⁿ-dé dóho té Hèrodés cuendá sâ ndécá-dé ìn ñaha nâni Herodiás ñaha ní cándeca ñani-dé té Lipé, te ní xâhaⁿ-dé cuendá nchaa dava-gá sâ cuêhé sâ dúhá quide-dé. 20 Dico té Hèrodés ñâ túú ní quide cuendá-dé tnúhu ní cáháⁿ té Juáá, chí nêhé-gâ tucu ní quide-dé, chí da vecaá ní chihí-dé té Juáá.

Sândute Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Te òré dacuândute té Juáá nchaa ñâyüu, te tnàhá Jèsüs ní dacuândute ñaha-dé xii-gá. Te nini cáháⁿ ndihi-gá Dútü Ndióxi ní nacaⁿ andü, 22 te ní quee Espiritü Yá Ndióxi véxi cuuⁿ túu-xi, te câa-xi datná cáá ìn lómá, te òré-án ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé andü, te xâhaⁿ-gâ xii Jèsüs:

—Yôhó cúu-n Dêhe-í tée ïo cùu iní-í, te ïo cûdí iní ñâhá-í xii-n —cächí-gâ xâhaⁿ-gâ xii Jèsüs.

Cue tée ní xîndecu díhna-gâ ñâyüu-a dâcûúxí Xîtôh Jesucristü

(Mt. 1:1-17)

23 Te ndècu Jesús dàtná òcô úxí cuíá-gâ cûtnàhá ní chisaha-gâ chiⁿ ní tãhú Tãtã-gá Dútü Ndióxi cada-gá. Te ní cuu-gá déhe té Chêé chí ducaⁿ sâni iní ñâyüu ñâyüu-a. Te té Chêé-án ní cuu-dé déhe té Elí, 24 te tée-án ní cuu-dé déhe té Mátát. Te té Mátát-án ní cuu-dé déhe té Lèví, te tée-án ní cuu-dé déhe té Mèlquí. Te té Mèlquí-án ní cuu-dé déhe té Jàná, te tée-án ní cuu-dé déhe té Chêé. 25 Te té Chêé-án ní cuu-dé déhe té Matatías, te tée-án ní cuu-dé déhe té Àmós. Te té Àmós-án ní cuu-dé déhe té Nàhûm, te tée-án ní cuu-dé déhe té Èslí. Te té Èslí-án ní cuu-dé déhe té Nagàí, 26 te tée-án ní cuu-dé déhe té Mát. Te té Mátát-án ní cuu-dé déhe té Matatías, te tée-án ní cuu-dé déhe té Seméí. Te té Seméí-án ní cuu-dé déhe té Chêé, te tée-án ní cuu-dé déhe té Jüdá. 27 Te té Jüdá-án ní cuu-dé déhe té Jòaná, te tée-án ní cuu-dé déhe té Rèsá. Te té Rèsá-án ní cuu-dé déhe té Zorobàbél, te tée-án ní cuu-dé déhe té Salatiél. Te té Salatiél-án ní cuu-dé déhe té Nèrí, 28 te tée-án ní cuu-dé déhe té Mèlquí. Te té Mèlquí-án ní cuu-dé déhe té Àdí, te tée-án ní cuu-dé déhe té Còsám. Te té Còsám-án ní cuu-dé déhe té Elmòdám, te tée-án ní cuu-dé déhe té Èr. 29 Te té Èr-án ní cuu-dé déhe té Jòsué, te tée-án ní cuu-dé déhe té Elièzér. Te té Elièzér-án ní cuu-dé déhe té Jòrí, te tée-án ní cuu-dé déhe té Mátát. 30 Te té Mátát-án ní cuu-dé déhe té Lèví, te tée-án ní cuu-dé déhe té Mió. Te té Mió-án ní cuu-dé déhe té Jüdá, te tée-án ní cuu-dé déhe té Chêé. Te té Chêé-án ní cuu-dé déhe té Jònán, te tée-án ní cuu-dé déhe té Eliàquím. 31 Te té Eliàquím-án ní cuu-dé déhe té Mèléá, te tée-án ní cuu-dé déhe té Mainán. Te té Mainán-án ní cuu-dé déhe té Mátát, te tée-án ní cuu-dé déhe té Nàtán. 32 Te té Nàtán-án ní cuu-dé déhe té Dàvíí, te tée-án ní cuu-dé déhe té Isáí. Te té Isáí-án ní cuu-dé déhe té Obéd, te tée-án ní cuu-dé déhe té Bòz. Te té Bòz-án ní cuu-dé déhe té Sàlmón, te tée-án ní cuu-dé déhe té Naàsón. 33 Te té Naàsón-án ní cuu-dé déhe té Aminadáb, te tée-án ní cuu-dé déhe té Áram. Te té Áram-án ní cuu-dé déhe té Èsróm, te tée-án ní cuu-dé déhe té Fàrés. Te té Fàrés-án ní cuu-dé déhe té Jüdá, 34 te tée-án ní cuu-dé déhe té Jàcób. Te té Jàcób-án ní cuu-dé déhe té Isàac, te tée-án ní cuu-dé déhe té Àbrahám. Te té Àbrahám-án ní cuu-dé déhe té Tàré, te tée-án ní cuu-dé déhe té Nàcór. 35 Te té Nàcór-án ní cuu-dé déhe té Sèrüg, te tée-án ní cuu-dé déhe té Ragáu. Te té Ragáu-án ní cuu-dé déhe té Pèlég, te tée-án ní cuu-dé déhe té Hèbér. Te té Hèbér-án ní cuu-dé déhe té Salá, 36 te tée-án ní cuu-dé déhe té Cainán. Te té Cainán-án ní cuu-dé déhe té Arfàxád, te

tée-án nĩ cuu-dé déhe té Sēm. Te té Sēm-án nĩ cuu-dé déhe té Nôé, te tée-án nĩ cuu-dé déhe té Láméc. ³⁷ Te té Láméc-án nĩ cuu-dé déhe té Matusalén, te tée-án nĩ cuu-dé déhe té Ênóc. Te té Ênóc-án nĩ cuu-dé déhe té Jàréd, te tée-án nĩ cuu-dé déhe té Mahalaleél. Te té Mahalaleél-án nĩ cuu-dé déhe té Caínán, ³⁸ te tée-án nĩ cuu-dé déhe té Ênós. Te té Ênós-án nĩ cuu-dé déhe té Sēt, te tée-án nĩ cuu-dé déhe té Adán. Te té Adán-án chi mee Yá Ndióxi ní cadúha ndaha ñaha-gá xii-dé.

4

Sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús sá ña túú tau-gá cada-gá ní cùu

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Te Jèsús ní naquehe^a-gá ichi yuhu yúte Jordán cuánuhú-gá. Te sa ndècu ndi^{hi}-gá Espiritú Yá Ndióxi, te Espiritú-án ndécá ñaha-xi xii-gá cuáhá^a ñ^a xití yucu. ² Te yácá^a ní xindecu-gá údico nduu, te sácuíhná ní cuini-xi coto ndeé ñahá-xi xii-gá te núu ndisa sá vā cadá-gá ñ^a sá ña túú tau-gá cada-gá. Te ña túú tnáhi ná ní xexi-gá ndi údico nduu-án, te sáta dúcá^a te ní xicá^a iní-gá caxi-gá. ³ Te sácuíhná-án ní xáha^a-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cúu-n Déhe Yá Ndióxi, te cùñaha xii yúu-a na nduu-xi paá —càchí-xi xáha^a-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáha^a-gá xii-xi:

—Núu tútú Yá Ndióxi càchí-xi: “Ñá díú mée-ni paá candeca-xi iní ñáiyu, chi tnáha nchaá tnúhu càhá^a Yá Ndióxi candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núu tútú-gá —càchí-gá xáha^a-gá xii-xi.

⁵ Te dátuní sácuíhná ndécá ñaha-xi xii-gá cuáhá^a ñ^a núu tĩndúú dúcú^a, te uu^ani ní dánèhé núu ñahá-xi xii-gá nchaandi túhú nació^a cáá ñùyú. ⁶ Te ní xáha^a-xi xii-gá:

—Yúhú cada-í, te taxi tnùn-n nchàa-ndi túhú nació^a-a ndi^{hi} nchaá sá vāha ió díu-ni nchaá nació^a-a, te càchí ñáiyu sá ño cùnuu-n, chi yúhú cúu cuendá-í nchaá sá ió nchaá nació^a-a, te ndédani càa ñáiyu cùu iní-í te cùñaha-í xii-yu taxi tnùn-yu. ⁷ Te núu ní yuhu ní iní-n chiñuhu ñaha-n xii-í ñá, te nchaá taxi-í cuu cuendá-n —càchí-xi xáha^a-xi xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáha^a-gá xii-xi:

—Xocuíñi yòhó sácuíhná núu ndécú-í-a, chi vā cúu càda-í nàcuáa càchí-n chi núu tútú Yá Ndióxi càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndióxi Yáá cúu Ndióxi-ndó, te ñ^a díí-ni-gá cada-ndo nchàa nacuáa càhá^a-gá”, duha càchí-xi núu tútú-gá —càchí-gá xáha^a-gá xii-xi.

⁹ Te sácuíhná ndécá ñaha tucu-xi xii-gá cuáhá^a ñuú Jerusalén, te ní xáha^a-xi xii-gá cuásaá-gá díquí veñuhu càhnu sá ño cùnuu, te ní xáha^a tucu-xi:

—Te núu ndisa cùu-n Déhe Yá Ndióxi te cuandèe ndava ndéé núu ñúhú ¹⁰ cuendá quee ndáa-xi nàcuáa càhá^a-xi núu tútú Yá Ndióxi núu càchí-xi:

Yá Ndióxi tendaha-gá cue espíritú xínú cuèchi núu-gá quixi-xi coto ñaha-xi xii-n.

¹¹ Te núu ndáhá-xi càundodo-n cuendá sá vā dánícuèhé yúú sáhá-n, duha càchí-xi núu tútú-gá —càchí sácuíhná xáha^a-xi xii-gá.

¹² Te Jèsús ní xáha^a-gá xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núu tútú Yá Ndióxi: “Vá cáni iní-n còto ndeé-n Dütú Ndióxi Yáá cúu Ndióxi-n núu ndisa sá dácácu nihnu ñaha-gá xii-n cuendá ñ^a sá sáníñi-n càda-n sá cúu-xi mée-n”, duha càchí-xi núu tútú-gá —càchí-gá xáha^a-gá xii-xi.

¹³ Te sáta dúcá^a te sácuíhná ña túú-gá ní cùtnuní iní-xi nása cada-xi Jèsús, núu xiá^a ní xica-xi cuáhá^a-xi ní sanaa tnaa-xi.

Distritú Galiléa ní chisaha Jèsús chi^a ní táhú Tátá-gá Dütú Ndióxi cada-gá

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Te Jèsús cuáhá^a tucu-gá distritú Galiléa, dico sa ndècu ndi^{hi}-gá Espiritú Yá Ndióxi, te ní càa xico xiá^a ní níhi-yu tnúhu nchaá nàcuáa quide-gá. ¹⁵ Te ndi tnahá ñuú cuáhá^a-gá duca^a cuànguihu-gá veñuhu-yu dānehé ñahá-gá xii-yu, te nchaá-yu càchí-yu sá ño càhnu cuu-gá.

Jèsús ndécú-gá ñuú Nazàrét

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Te Jèsús ní sáhá^a-gá ñuú Nazàrét ñuú ní sahnú-gá. Te nduu ndètatú ñáiyu ní quíhu-gá veñuhu, chi duca^a tnáhi quide-gá, te ní ngúnutnii-gá dácua^aha-gá tutú ndèé tnúhu Yá Ndióxi. ¹⁷ Te ní sáñaha-güedé xii-gá tutú ndèé tnúhu ní cáhá^a ndiú Chàia^a tée ní xóo cáhá^a tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te òré ní nandica-gá núu tútú-án te ní naníhi-gá núu càchí-xi:

¹⁸ Espiritú Yá Ndióxi ndécú ndi^{hi} ñaha-xi xii-í,

chi ní càchí-gá sá càhá^a-í tnúhu-gá sá cúu-xi ñáiyu ndàhú,

ñáiyu vátá cùndèdóho tnáhi-gá.

Te véxi-í cuendá vā ndi^{hi}-gá iní ñáiyu ña túú ndècu vāha iní-xi,

te cue ñáiyu sa nēhe vāha ñaha-nā yucu ñāvāha dácacu nihnu-í-yu.

Te cue ñáiyu cuáa nacaá^a-í núu-yu, te ñáiyu ndòho dandoho ñaha tnaha ñáiyu-xi taunihnu-í-yu.

¹⁹ Te cùñaha-í xii ñáiyu sá sáa nduu càda Yá Ndióxi ñ^a sá vāha sá cúu-xi-yu.

Duha càchí-xi núu tútú dácua^aha-gá.

²⁰ Te Jèsús ní nacadí-gá núu tútú-án, te ní nacuáha-gá ñ^a tée xinu cuechi veñuhu-án, te ní ngóo-gá. Te nchaá ñáiyu yíhi veñuhu

ñá núú nũ-yu ndèhe ñahá-yu xii-gá. ²¹ Te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Mei vitna ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tútú Yá Ndióxi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

²² Te nchaá-yu ní càháⁿ váha-yu cuèndá-gá, te ní cuñúhu-yu tnúhu váha càháⁿ-gá, te xitnáha-yu:

—¿Te náa ñá díú tée-a cùu-dé déhe té Chéé-á? —càchí-yu xitnáha-yu.

²³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñúhú ñí-ndó cùñaha-ndo xii-í ñⁿ tnúhu cùtexínu sá càháⁿ méé-ndó, te quesaha-ndo: “Nátátna cada tátna mee-n”, duha quesaha-ndo. Te cùñaha tucu-ndo xii-í: “Sa ní ñíhí-ndí tnúhu nàcuáa ní quide-n ñúú Capèrnaúm, te cada-n tnàhá ñúú núú ní sahnú-n”, duha quesaha-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñí ñⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ñá túú tnàhá ñí ñàhá ñáiyu ñúú-dé. ²⁵ Te na càchí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sá ño vait ñáiyu ñíhí ñáiyu quèé ní xindecu nacióⁿ Isràél cùtnàhá ní xindecu té Èliás cùtnàhá ñá túú ní cùuⁿ dáú ùní cuíá dava, te dàvá-áⁿ ño ní ndoho ñáiyu docó nitúhú nacióⁿ. ²⁶ Dico Yá Ndióxi ñá túú ní tëndaha-gá té Èliás quíhí-dé vehe ndédani càa ñáiyu ñíhí-áⁿ, chí vehe ñⁿ ñaha ñúú Sàreptá ní xáhaⁿ-gá ní sáháⁿ-dé, te ñúú-áⁿ cáá yàtí-xi ñúú Sidón. ²⁷ Te ní xindecu tucu ingá tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te tée-áⁿ ní xínani-dé Eliseú, te díu-ni dàvá-áⁿ ní xindecu tucu vait ñáiyu cùhú nacióⁿ Isràél, ñáiyu ní tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu dico ñá túú ní ndúha-yu, chí ñⁿ dii-ni té Nàamán tée distritú Siríá ní ndúha-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

²⁸ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá te xiáⁿ ní cudééⁿ víhí ncháa ñáiyu yíhi veñúhu-áⁿ núú-gá. ²⁹ Te ní queñuhú-yu Jèsús yuhu dèhvá tindúú núú cáá ñúú-yu-áⁿ cuèndá yàcáⁿ dàquée-yu-gá dèhvá ní cùu. ³⁰ Dico Jèsús vii-ni ní quee-gá tnuú-yu cuáháⁿ-gá.

Íⁿ tée yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávàha

(Mt. 1:21-28)

³¹ Te Jèsús cuáháⁿ-gá ñúú Capèrnaúm, te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galiléa. Te yàcáⁿ ndécú-gá ní tnàhá nduu ndétatú ñáiyu, te ní nguíta-gá dácúaha-gá ñáiyu. ³² Te xicuñúhu-yu nchaa nàcuáa dànehé ñàhá-gá xii-yu, chí càháⁿ-gá dàtná càháⁿ ñⁿ tée cùnuu, te cùnuu ndisa-gá.

³³ Te xití veñúhu yíhi ñⁿ tée yíhi ñaha ñⁿ espíritú cùndíhi yucu ñávàha, te espíritú-áⁿ ní quide-xi ñíhi ní càháⁿ tée-áⁿ, te xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

³⁴ —¿Te ná cuíni yòhó Jèsús tée ñúú Nazàrèt cada ñaha-n xii-ndí núu vèxi-n núú ndécú-ndí-í? ¿Áⁿ vèxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chí yúhú xini ñàhá-í xii-n sá cúu-n ñⁿ tée ñá túú tnàhá cuéchi-xi chí núú Yá Ndióxi ní quee-n vèxi-n ñúyíú-a —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁵ Te Jèsús ní tenáa-gá espíritú cùndíhi yucu ñávàha-áⁿ, te xáhaⁿ-gá:

—¡Cadí yuhu-n, te taquèe yiqui cuñú tée-áⁿ! —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

Te espíritú cùndíhi yucu ñávàha-áⁿ ní dándúá-xi tée-áⁿ ndéé ñuhu tnuú ñáiyu xindecu-áⁿ, te ñá túú-gá ná ní quide ñaha-xi, te ní quee ñaha-xi xii-dé. ³⁶ Te nchaa ñáiyu xindecu-áⁿ ní cuñúhu-yu, te ní xitnáha-yu:

—¿Te nása ndùu-tu tnúhu càháⁿ tée-áⁿ ñá? ¡Te càháⁿ-dé dàtná càháⁿ ñⁿ tée tàxi tnuni víhí, chí càháⁿ-ni-dé te nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávàha quèe-ni-xi yiqui cuñú-yu! —càchí-yu xitnáha-yu.

³⁷ Te nchaa xichi ní ñíhi-yu tnúhu nàcuáa quide Jèsús.

Jèsús quidé tātna-gá nāná ñadīhī té Xīmú
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Te Jèsús ní ndee-gá xití veñúhu, te cuáháⁿ-gá vehe té Xímú. Te nāná ñadīhī té Xímú-áⁿ cùhú-aⁿ ñuhu vihi-aⁿ cahni, te ní càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús cuèndá-aⁿ. ³⁹ Te Jèsús ní sáháⁿ-gá núú ndécú-áⁿ, te ní ngúnunde-yi-gá te ní xáhaⁿ-gá xii cahni-áⁿ sá ná xócuiñi-xi, te ní xócuiñi-ni-xi, te òré-ni-áⁿ ní ndúha ñaha cùhú-áⁿ te ní ndacóo-aⁿ ní xinu cuechi-aⁿ núú-güedè ndíhi-gá.

Jèsús quidé tātna-gá vait ñáiyu cùhú
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Te òré ní ngódó tnuú nhcanchii, te nchaa ñáiyu xindecu ndíhi ñáiyu cùhú vehe-xi ndèca ñahá-yu cuáháⁿ núú Jèsús. Te Jèsús ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha-gá díqui ñⁿ ñⁿ ñáiyu cùhú-áⁿ, te ducaⁿ ní quide-gá te ní ndúha-yu. Te ndí díiⁿ núú cuéhé tnàhá-yu ñⁿ ñⁿ yu ní cùu. ⁴¹ Te tnàhá dava ñáiyu cùhú-áⁿ yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávàha xii-yu ní cùu, te òré ní quee ñaha-xi xii-yu, te xiáⁿ ní quide-xi ñíhi ní càháⁿ-yu, te xáhaⁿ-yu xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhe Dútú Ndióxi —càchí-yu xáhaⁿ-yu xii-gá.

Dico Jèsús ñíhi ní càháⁿ-gá ní tenáa-gá nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávàha-áⁿ, te xáhaⁿ-gá sá vā dúcáⁿ-gá cada-xi, chí sa xini-xi sá díú-gá cúu-gá Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi vèxi ñuyíú-a.

Jèsús dānehé-gá ñáiyu distritú Galiléa
(Mr. 1:35-39)

⁴² Te ñⁿ nduu ní tūndaá-ni ní quee Jèsús ñúú núú ndécú-gá-áⁿ cuáháⁿ-gá ñⁿ xichi núú

ñã túú ñáyi ndècu. Te cue ñáyi ní ngúita-yu nànducu ñahá-yu xii-gá te ní naníh ñahá-yu, te cuíní-yu ngani ñahá-yu xii-gá cuendá sá ñã túú-gá ndèe quíhíⁿ-gá ní cùu. ⁴³ Dico ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Dacutíí quíhíⁿ-í cúñaha-í xii nchaa ñáyi dava-gá ñuú tñuhu sá càháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, chí chiúⁿ tnahí-áⁿ vèxi-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁴⁴ Te ní xica cuu Jèsús ní dānehé-gá ñáyi tñuhu-gá nchaa xití veñuhu ndāa distritú Galiléa.

5

Jèsús ní quide-gá ní níhí-güedé chácá
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Te ñⁿ xito ndècu Jèsús yuhu làgúná Genesàrét, te ío cuéhé ñáyi ní sáá, te ta dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá cuáháⁿ sá cuíní-yu cundedóho-yu nchaa tñuhu càháⁿ-gá. ² Te Jèsús ní xini-gá úú bàrcú cue té tñi chácá xñutñi-xi yatni yuhu làgúná-áⁿ, te sa ní quene cue té tñi xití-xi-áⁿ xinaquete-güedé ñunu-güedé. ³ Te Jèsús cuasáa-gá núú ñⁿ bàrcú-áⁿ, te bàrcú-áⁿ cúu-xi bàrcú té Xímú, te ní xáhaⁿ-gá xii té Xímú-áⁿ sá dānūndehe-dé-xi luha-gá xití ndute. Te dàtnūnī ní ngóo-gá núú bàrcú-áⁿ, te xiáⁿ núcoo-gá ní ngúita-gá dānehé-gá ñáyi. ⁴ Te òré ní túhú ní dānehé ñahá-gá xii-yu, te ní xáhaⁿ-gá xii té Xímú:

—Daquíhí bàrcú-a xití làgúná mei núú cùnū-gá, te dàquée-ndo ñunu-ndo tñi-ndo chácá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁵ Te té Xímú ní xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, ní níú ní quide chiúⁿ-ndí te ní ñⁿ chácá ñã túú ní níhí-ndí, dico vitna cuendá-ni sá yohó táuchíuⁿ-te na dàquée-ndí ñunu-ndí váⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶ Te òré ní dàquée-güedé ñunu-güedé te súni vai chácá ní níhí-güedé, te ta ndátá-ná ñunu-güedé cuáháⁿ ní cùu. ⁷ Núu ní quide-güedé ndaha-güedé núú dàva-gá cue té cūndihi-güedé xixúhuⁿ ingá bàrcú cuendá quíhíⁿ-güedé chindee ñaha-güedé. Te cue té-áⁿ ní sáháⁿ-güedé ní chindee tñaha-güedé ní dáchitú-güedé ndí ndúú bàrcú mee-ni chácá, te súni ní cuu vée núu cuíní-na-xi quée naa-güedé ndihi bàrcú ní cùu. ⁸ Te sá dúcáⁿ cuíní-xi quée naa bàrcú ní cùu, núu té Xímú, àdi Pelú chí úú diu-dé, ní ngúíñi xití-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dè:

—Xocuñi yohó Jèsús núú ndécú-i-a, chí yúhú cūu-í ñⁿ téé ío ndècu cuéchi-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁹ Te ducaⁿ ní càháⁿ-dé chí ní yuhú-dé, te ní cuñúhu-dé ndihi nchaa cue té ndihi-dé-áⁿ cuendá sá ío vai chácá ní níhí-güedé. ¹⁰ Te tñahá té Jácobó ndihi té Juáá cue déhe té

Zebèdeú ío ní cuñúhu-güedé, te diu-ni cue téé cūndihi té Xímú-áⁿ cúu-güedé tñahá-güedé. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii té Xímú:

—Vá yuhú-n, chí není vitna quíhíⁿ-n dācāháⁿ-n ñáyi cuendá tuha ñahá-yu xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹¹ Te ní quene-güedé ndihi bàrcú ndée ñuhu yichí yuhu làgúná-áⁿ. Te òré-áⁿ ní dāndōo-güedé nchaandi túhú sá ndécú ndihi-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

Jèsús quidé tātna-gá ñⁿ té tñahá cuéhé sá
dátèhyú nihnu-xi yiqui cūñú-ó
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Te òré ní quexio Jèsús ñⁿ ñuú, te ní quexio ñⁿ téé cūhú tñahá-dé cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cūñú-ó, te òré ní xini-dé Jèsús te ní sáháⁿ-dé núú ndécú-gá, te ní ngúíñi xití-dé núú-gá te ní nuu núú-dé ndāa núú ñúhú te càháⁿ ndāhú-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, vèxi-í càháⁿ ndāhú-í núú-n núu vá cūndee iní-n càda tātna ñaha-n xii-í, chí cūtnūnī iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní dācāá-gá ndaha-gá ní ten-daha ñaha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Cuu cada tātna ñaha-í xii-n, te vitna te ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te òré-ni ní xocuñi cuéhé tñahá-dé. ¹⁴ Te dàtnūnī ní xáhaⁿ tūcu Jèsús xii-dé:

—Vá yōo ñⁿ cúñaha-n sá ní quide tātna ñaha-í xii-n, núú dūtú-ni cuáháⁿ cuendá sá ná quini ñahá-dé xii-n sá ní ndúha-n te cuáhá-n-dé sá ndúú tñhú Yá Ndióxi dàtná ní cachí ndí Moisés cuendá ná quini ñáyi sá ndāá ní ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁵ Te ducaⁿ ta xitè nuu-gá tñuhu nchaa nācuāa quide Jèsús, te ío cuéhé ñáyi ní xóo tacá nchaa núú ní xindecu-gá cuendá sá cuíní-yu cundedóho-yu tñuhu càháⁿ-gá, ndihi cuendá sá cuíní-yu cada tātna ñaha-gá xii-yu. ¹⁶ Dico Jèsús ní xóo quée nihni-gá tnuú-yu ní xóo quíhíⁿ-gá núú ñã túú ñáyi ndècu ní xóo càháⁿ ndihi-gá Yá Ndióxi.

Jèsús quidé tātna-gá ñⁿ té cūhú ñã cúu-gá
candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Te ñⁿ nduu dānehé-gá ñáyi, te xñucóo ñⁿ úú cue téé cūu fariséú, ndihi cue téé dācuaha ñaha xii ñáyi nchaa tñuhu ní chídó tñūnī ndí Moisés. Te cue té-áⁿ ní quée-güedé nchaa ñuú yíndèhu distritú Galiléa, ndihi distritú Júdeá, ndihi ñuú Jerusalén, te nchaa ñuú-áⁿ ní quée-güedé cuáháⁿ-güedé núú ndécú-gá. Te Yá Ndióxi chindee ñaha-gá quidé tātna-gá ñáyi cūhú. ¹⁸ Te ñⁿ úú cue téé nchido-güedé ñⁿ téé cūhú ñã cúu-gá candá nihnu ñuhu-dé xito ní quexio ndihi ñaha-güedé, te cuíní-güedé quíhu ndihi ñaha-güedé ndée xití vehe, sáá-güedé ndée

núú Jësús ndihi té cùhú-án. ¹⁹ Dico ñá túú ní níhí-güedé ndée ichi quíhu-güedé, chí cuendá io cuéhé ñáiyu ndecu, núú xiáⁿ ní sáá-güedé díquí véhé-án ní caáⁿ-güedé te ndáa díquí véhé-án ní dáquée-güedé té cùhú-án, te ñúhu-ni-dé xito ní dáquée ñaha-güedé tnuú ñáiyu ní sáá ndée núú Jësús. ²⁰ Te Jësús ní cutnùni iní-gá sá ní yuhu ní iní-güedé sàndáa iní ñáhá-güedé xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gá xii té cùhú-án:

—Yòhó té cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²¹ Te cue té dácuaⁿ ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés ndihi cue té cùu fariséu ní sani iní-güedé: “¿Ná túú té-a núú cáhⁿ cuéhé-dé cuendá Yá Ndióxi-í? Te vá yóo ñⁿ ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuéchi ñáiyu, chí ñⁿdií dí-ni Yá Ndióxi quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé.

²² Dico Jësús sa ní cutnùni iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ sàni iní-ndó-í? ²³ Te sá dúhá ní xáhaⁿ-í xii té cùhú-a sá cáda càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-dé, te xiáⁿ nchòhó ñá túú cutnùní iní-ndó núu ndáa cáhⁿ-í àdi ñá ndáa. Dico núu cúu-í-dé sá ndácóo-dé, te caca-dé te cutnùní ndáa iní-ndó núu ndáa cáhⁿ-í àdi ñá ndáa, chí cundehe núu-ndó nàcuáa cada-í. ²⁴ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchaa-ndo sá yúhú Té cùu ñaní tnáhá-ndo nchaa-ndo ndecu ndihi-í tnúhu ndee iní sá cáda càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáiyu ñuyúú-a —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gá xii té cùhú-án:

—Ndacóo, te ndocani-n xito ñúhu-n véxi-án, te núhú-n véhe-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁵ Te órè-ni-án ní ndúha té cùhú-án te ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xito ñúhu-dé ní quexio-án, te ní natnù-dé ichi ta cáhⁿ-dé cuánúhú sá io càhnu cuu Yá Ndióxi. ²⁶ Te nchaa ñáiyu xíndecu-án ní cuñúhu-yu, te tnáhá-yu ní cachí-yu ní càhnu cuu Yá Ndióxi, te ducaⁿ io ní yúhú-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Vitna ní xiní-ó ñⁿ sá ñá túú tnáhí xiní-ó ní cùu —cachí-yu xitnàhá-yu.

Jësús cáná-gá té Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Te sáta dúcáⁿ ní cuu te ní quee Jësús xiáⁿ, te ní xiní-gá ñⁿ té nàni Leví núcòo-dé ñⁿ xichi quide cobrá-dé ñáiyu cuendá impuéstú, chí cobrádór cúú-dé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Néhé chitnahá ñáhá-n xii-í —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁸ Te té Leví-án ní ndàcuñí-dé te ní dándóo-dé nchaa sá ndécú ndihi-dé núú núcòo-dé-án, te ní tuha-dé Jësús.

²⁹ Te sáta dúcáⁿ te té Leví-án ní quide-dé ñⁿ vico càhnu véhe-dé sá cúu-xi Jësús, te ní tacá vài cue té quide chiuⁿ quide-dé, te nchaa-güedé cuánguihu-güedé mèsá ní ngóo-güedé ndihi dava-gá ñáiyu ní quexio cuendá caxi-güedé ndihi-yu. ³⁰ Dico cue té cùu fariséu ndihi cue té dácuaⁿ ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés ní ngúita-güedé xicuéhé-güedé cue té xica cuu ndihi-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá xéxi-ndó xihí-ndo ndihi cue té cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuendá impuéstú, ndihi nchaa dava-gá cue té ndecu ichi cuéhé ichi duha-í? —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé.

³¹ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáiyu ñá túú cùhú chí ñá túú xini ñúhú-yu ñátatná, dico nchaa ñáiyu cùhú chí xini ñúhu ñáhá-yu. ³² Te yúhú véxi-í cáhⁿ-í ñáiyu cutnùní iní-xi sá ndécú cuéchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu, te ñá túú véxi-í cáhⁿ-í ñáiyu cáchi sá ñá túú ndecu cuéchi-xi —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cue té ndecu tnúhu núú Jësús cuendá ñáiyu ñá túú tnáhí ná xéxi áma cáhⁿ ndihi-yu Yá Ndióxi

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jësús:

—Te áma ñá túú tnáhí ná xéxi cué té xica cuu ndihi té Juáa cáhⁿ ndihi-güedé Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ quide cue té xica cuu ndihi nchúhú cue té cùu fariséu. ¿Te ná cuendá cue té xica cuu ndihi-n ñá túú ducaⁿ quide-güedé núu nchaa-ni nduu xéxi-güedé xihí-güedé quidé-güedé-í? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó xiní-ndó sá vá cúu cùñaha-o xii cue ñáiyu ñúhu vico tnándaha sá vá cúu càxi-yu nini ndecu ndihi ñaha té tnándaha-án xii-yu. ³⁵ Dico sáa nduu te vá cundecu ndihi ñaha-gá té tnándaha-án xii-yu, te dàvá-án te cahni iní-yu vá cáxi-yu sá ndihú iní-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁶ Te ní cani-gá ñⁿ cuendú núú ñáiyu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá:

—Vá yóo ñⁿ dándée luha dóo sáa ñⁿ dóo sa ní cuu tühú víhí, chí núu yoo ducaⁿ na càda, te dóo sáa-án nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóo sá ní cuu tühú-án, te luha dóo sáa-án ñá túú nàtáu-xi ndée dóo sá ní cuu tühú-án. ³⁷ Te ní vá yóo ñⁿ chíhi ndidí sáa xití ñⁿ lamba sa ní cuu tühú víhí, chí núu yoo ducaⁿ na càda, te ndava lamba sa ní cuu tühú-án chí io níhi yócó ndidí-án, te cuíta-ni ndidí-án te cuíta-ni lamba-án. ³⁸ Núu xiáⁿ xiní ñúhu-xi quée ndidí sáa-án xití ñⁿ lamba saa cuendá ducaⁿ ñá túú ná cuu cováha-xi. ³⁹ Te ní ñⁿ ñáiyu ñá túú tnáhí iní-yu cohó-yu ndidí sáa,

te núu díhna-gá ná còhó-yu ndidí sá ní quene díhna-gá, chí cächí-yu sá xíhí vâha-gá ndidí sá ní quene díhna-gá-án dàcúúxí ndidí sáá — cächí-gá xâha-gá xii-yu.

6

Cue tée xica cuu ndihi Jesús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndetátú ñáiyu
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Te ñiⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáiyu ñùhu Jesús ichi ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te ta yâha-gá ndihi-güedé ñiⁿ xichi núu cáá triú, te ní ngüita-güedé sàhnú-güedé yoco triú-án te ndihi ndaha-güedé quíⁿ-güedé quée triú tá xèxi-güedé cuáháⁿ. ² Te ñiⁿ úú cue tée cùu fariséu ní xâhaⁿ-güedé xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ quide nchohó ñiⁿ sá ña túú tau-ó cada-o vitna cuu-xi nduu ndetátú-ó-í? —cächí-güedé xâhaⁿ-güedé.

³ Te Jesús ní xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa ña túú dàcuaha-ndo núu tùtú Yá Ndióxi núu cáháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndí Dáví cútñahá ní xíhí ndí docó ndihi cue tée ní xica cuu ndihi ndí-án? ⁴ Chí ní quihu ndí vehe Yá Ndióxi, te ní queheⁿ ndí pàá ní cuu íí ndécú-án ní dácâñu ndí cue tée xica cuu ndihi ndí ní xexi ndí ndihi-güedé, te ña túú tau ndí sá dúcáⁿ cada ndí ní cùu, chí mee-ni cuè dútú tau-güedé caxi-güedé pàá-án ní cùu —cächí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te ní xâhaⁿ tùcu-gá:

—Te yúhú Tée cuu ñaní tnáhá-ndo ncháa-ndo, tnáhá-í ndécú ndíhí-í tnúhu ndee ñí sá cùu-í ncháa ñáiyu nàcuáa cada-yu nduu ndetátú-ó-á —cächí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

Ñiⁿ tée ní yíhí ñiⁿ xio ndaha-xi

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Te ingá nduu ñiⁿ nduu ndetátú ñáiyu cuánguihu Jesús xití veñihu dānehé-gá ñáiyu. Te xíaⁿ ndécú ñiⁿ tée cùhú ní yíhí ñihnu ñiⁿ xio ndaha cùha-dé. ⁷ Te cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu ncháa tnúhu ní chídó tnùn ndí Moisés, ndihi cue tée cùu fariséu ndéhé-güedé núu cada tátna ñaha Jesús xii tée cùhú-án nduu ndetátú-güedé-án cuendá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. ⁸ Dico Jesús sa ní cutnùn ñiⁿ ní-gá nàcuáa sàni ñiⁿ-güedé, te ní xâhaⁿ-gá xii tée cùhú ndaha-xi-án:

—Ndàcuíñi te ngúnutñiⁿ-n cuádava tnuú-ndí-a —cächí-gá xâhaⁿ-gá xii-dé.

Te tée-án ní ndacuíñi-dé te ní ngúnutñiⁿ-dé cuádava tnuú-güedé ndíhí-gá. ⁹ Te dàtnùn Jesús ní xicáⁿ tnúhú-gá núu cuè ñáiyu xīndecu-án, te xâhaⁿ-gá xii-yu:

—Cuíni-í cachí tnúhu-ndo ná cúú sá vâha cada-o nduu ndetátú-ó. ¿Ñiⁿ chiúⁿ vâha ádi ñiⁿ

chiuⁿ cuehé, sá cáda tátna-o ñáiyu cùhú ádi sá cáhni-ó-yu? —cächí-gá xâhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁰ Te dàtnùn ní ndacoto-gá núu-yu ncháa-yu, te ní xâhaⁿ-gá xii tée cùhú ndaha-xi-án:

—Ndocani ndaha-n —cächí-gá xâhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha. ¹¹ Te cue tée xīndecu-án súñí ní cudééⁿ-güedé sá dúcáⁿ ní quide tátna Jesús tée cùhú-án, te ní ngüita-güedé dàtnúhu-güedé núu nása cada ñaha-güedé xii-gá.

Jesús cāxi-gá úxúú tnáhá cue tée dacuáha ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Te sáta dúcáⁿ ní cuu te ní xica Jesús cuáháⁿ-gá xití yucu cuendá yacáⁿ cáháⁿ ndíhí-gá Tātá-gá Dútú Ndióxi, te ní núu ní cáháⁿ ndíhí ñaha-gá. ¹³ Te sáta ní tūndaá, te ní cana-gá ncháa cue tée xica cuu ndíhí-gá, te ní cāxi-gá úxúú tnáhá-güedé, te cue tée-án ní xâhaⁿ-gá sá díu-güedé cuu-güedé cue tée quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá núu ñáiyu. ¹⁴ Te duha xīnani ndí úxúú cue tée-án. Té Ximú, ádi Pelú chí úú díu-dé, ndíhí ñaní-dé té Ndríxi, ndíhí té Jacobó, ndíhí té Juáá, ndíhí té Lipé, ndíhí té Bartolómé, ¹⁵ ndíhí té Mâteú, ndíhí té Māxi, ndíhí té Jacobó déhe té Alféu, ndíhí ingá té Ximú tée ní cundihi cue tée canānistá, ¹⁶ ndíhí té Judás ñaní té Jacobó, ndíhí té Judás Iscarioté tée ní sáa nduu ní sáha cuendá ñahá xii Jesús núu cuè tée cùu úhú ñiⁿ ñahá xii-gá, duha xīnani cuè tée ní cāxi Jesús ní xica cuu ndíhí-gá.

Jesús dānehé-gá cuehé víhí ñáiyu

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Te Jesús cuānuu-gá yucu núu ní sáa-gá-án, te ní ngava-gá ñiⁿ núu ndáa ndíhí cue tée xica cuu ndíhí-gá, te xíaⁿ ní ngúnutñiⁿ-gá. Te xíaⁿ ndécú dàva-gá cue tée xica cuu ndíhí-gá ndíhí vāi ñáiyu ndetu ñahá-yu xii-gá, te ñáiyu-án vèxi-yu ncháa ñuú cáá distritú Júdeá, ndíhí ñuú Jerusalén, te ndecu ñáiyu vèxi ndáa yuhu lamár yatni ñuú Tírú, ndíhí ñuú Sidón. Te ncháa ñáiyu-án ní quexió-yu cuíni-yu cundedóho-yu ncháa tnúhu cáháⁿ Jesús, ndíhí cuendá sá cuíni-yu ndúha-yu ncháa cuehé tnáhá-yu. ¹⁸ Te tnáhá ñáiyu yíhí ñaha espíritu cundihi yucu ñávaha. ¹⁹ Te ncháa-yu cuíni-yu dacáa-yu ndahá-yu tendahá-yu Jesús ní cùu cuendá sá ní ñihí-yu tnúhu sá ndecu ndíhí-gá tnúhu ndee ñiⁿ quidé tátna-gá ncháa ñáiyu cùhú.

Cuendá ñáiyu ío váha táhú-xi

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Te Jesús ní ndacoto-gá núu cuè tée xica cuu ndíhí-gá, te ní xâhaⁿ-gá:

—Váha táhú nchaa nchòhó cue ñáiyu ndàhú, chi nduu táhú-ndo cùndecu-ndo núú táxí tnùní Yá Ndiòxí.

²¹ Váha táhú nchaa nchòhó ñáiyu ío cuíní cundedóho tnúhu Yá Ndiòxí chi ío víi ío váha cuu iní-ndo.

Váha táhú nchaa nchòhó ñáiyu ndàhyú sá ndihú iní-ndo, chi sáá nduu te cudí iní-ndo ní caa ní quihí.

²² Váha táhú nchaa nchòhó ñáiyu na cuu úhú iní ñáhá tnàha ñáiyu-xi, chi sáá nduu te v́a dáñá-gá-yu quíhu-ndo venúhu, te cúcuehé ñáhá-yu xii-ndo, te cachí-yu sá ñá díú ñáiyu váha cuu-ndo, te ducaⁿ càda ñáhá-yu xii-ndo sá cuendá yúhú Téa cuu ñaní tnáhá-ndo nchàa-ndo. ²³ Te órè ducaⁿ na càda ñáhá-yu xii-ndo te cudí víhí-ní iní-ndo cùndecu-ndo, chi sáá nduu ndúu táhú-ndo sá ío váha càa ndecu andíu cundecu ndihí-ndo nduu na nasaá-ndo yàcáⁿ cundecu-ndo, chi díu-ní ducaⁿ ní xóo cada ñaha cuè ñaní tnáhá-yu xii cue téa ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ní xíndecu ndéé sanaha.

²⁴ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu cuica ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí, chi vitna ío váha ndècú-yu, dico sáá nduu te nduu ndàhú-yu.

²⁵ Te ndàhú ní cuu tucu nchaa ñáiyu ñá túú tnàhí ná cúmání xii-xi vitna, chi sáá nduu quíní-yu tnúndòho tnúhu ndàhú.

Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu cudí iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha vitna, chi sáá nduu te ndàhyú-yu sá ndihú iní-yu.

²⁶ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu na càháⁿ váha dava-gá ñáiyu cuendá-xi, chi ducaⁿ ní xóo cáháⁿ váha-yu cuendá nchaa cue téa ní xóo dandàhú ñáhá xii ñáiyu ndéé sanaha, chi ní cachí-güedé sá càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá —cachí-gá xàháⁿ-gá xii-güedé.

Cuu iní-ó nchàa ñáiyu cuu úhú iní ñáhá xii-ó

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Te Jèsús ní xàháⁿ-gá xii nchaa ñáiyu xíndecu-á:

—Nchaa nchòhó ñáiyu xíndedóho ñaha cachí tnúhu-í xii-ndo sá cúú iní-ndo ñáiyu cuu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sá váha sá cúú-xi-yu cuè nándi sá ná cadá ñáhá-yu xii-ndo. ²⁸ Te cácáⁿ táhú-ndo núú Yá Ndiòxí cuendá ñáiyu càháⁿ úhú ñáhá xii-ndo, ndihí cuendá ñáiyu tèa ñaha cuéchi neñúu xii-ndo. ²⁹ Te núu ní canihá-yu xii-ndo ñá xito te cuíní tucú-yu canihá-yu, te dañá-ndo na canihá-yu, àdi núu na quèndé-yu dóo ndíxí ndòdo-ndo, ndihí dúhnú-ndo, te dañá-ndo na cànehé-yu quihí. ³⁰ Te núu xicáⁿ-yu ñá sá nándihí-yu núu-ndo te cuáñaha-ndo, àdi quèndé-yu ñá ndachíu-ndo, te v́a nándacáⁿ-ndo núu-yu. ³¹ Te nchaa sá váha

cuíní-ndo càda tnàha ñáiyu-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndo ndihí-yu.

³² Chi núu nchòhó ná cuu iní-ndo mèe-ní ñáiyu cuu iní ñáhá xii-ndo, te v́a cachí-ndo sá ío váha quide-ndo, chi tnàhá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xíquidé-yu.

³³ Àdi mee-ní ñáiyu quide ñaha sá váha xii-ndo quide váha-ndo-yu, te v́a cachí-ndo sá ío váha quide-ndo, chi tnàhá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xíquidé-yu.

³⁴ Àdi mee-ní ñáiyu sàni iní-ndo nacoto ñaha xii-ndo cuáñaha-ndo ñá sá xicáⁿ-yu núu-ndo, te v́a caní iní-ndo sá ío quide váha-ndo, chi tnàhá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha dàsaⁿ nuu-yu ñá sá néhé váha-yu, te ndètu cahnu-ná-yu nacoto ñaha ñáiyu ní sáha núu-yu-á. ³⁵ Dico nchòhó xíní ñúhu-xi cuu iní-ndo ñáiyu cuu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sá váha sá cúú-xi-yu, te cuáñaha núu-ndo ñá sá ná ndihí-yu te núu xicáⁿ-yu núu-ndo, te v́a cùndetu-ndo nacoto ñáhá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te ío-gá cuehé níhí-ndo cùndecu ndihí-ndo, te cuu ndisa-ndo dèhe Dúttí Ndiòxí, chi ío càhnu iní-gá sá cúú-xi nchàa ñáiyu ñá túú ndacáⁿ táhú núu-gá cuendá nchaa sá váha quide-gá, ndihí sá cúú-xi nchàa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha. ³⁶ Te cunduu càhnu iní nchòhó tucu dàtná càhnu iní Tàtá-ó Dúttí Ndiòxí.

Vá càháⁿ cuèhé-ó cuendá tnàha ñáiyu-ó
(Mt. 7:1-5)

³⁷ Te v́a càháⁿ cuèhé-ndo cuendá sá quidé tnàha ñáiyu-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí ñá túú ná tnúhu cúñaha-gá xii-ndo. Te v́a cúñaha-ndo xii ñáiyu sá quihíⁿ-yu ñá xichi núu úhú núu ndàhú ndohó-yu cuendá nchaa sá ñá túú váha quidé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí v́a cúñaha-gá xii-ndo sá tnàhá-ndo quihíⁿ-ndo ñá xichi núu úhú núu ndàhú ndoho-ndo. Te chí cadá càhnu iní nchaa sá quidé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí cada càhnu iní ñáhá-gá xii-ndo tucu. ³⁸ Te chí cuáñaha xii ñáiyu núu ná cúú sá xíní ñúhú-yu, te dàtná chitu ñá yicá súní xidó coyo-ná, ducaⁿ tàxi Yá Ndiòxí xii-ndo. Te nánicuáa na càda-ndo cada váha-ndo sá cúú-xi tnàha ñáiyu-ndo, te díu-ní ducaⁿ cada ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo —cachí Jèsús xàháⁿ-gá xii-yu.

³⁹ Te dàtnúni ní caní-gá ñá cuendú núu-yu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xàháⁿ-gá:

—Íiⁿ te cuáá chi ñá ndacú-dé cuita nehe-dé ingá téa cuáá, chi núu ducaⁿ na càda-güedé te ndi ndúu-güedé ngau-nihnu-güedé déhva. ⁴⁰ Te ní ñá landú yihí scuélá ñá túú cùnau-gá-güexi dàcúúxi mèstrú-güexi, te ndéé núu na cùtúha váha-güexi, te dàtnúni nùtnahá-güexi téa dànehé ñáhá xii-güexi.

⁴¹ Te na cachí tnúhu-í xii-ndo sá nchàa cuéchi quide ñáiyu cuu-xi dàtná ñá mihí

lihli. ¿Te ná cuendá ndéhé-ndó ñiⁿ sá ñá tñú váha quide tñaha ñáyi-ndo, te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sá ndéhé-ndó dàtná ñiⁿ mihi lihli ñuhu núú tñaha ñáyi-ndo, te mee-ndo ñuhu ñiⁿ mihi cahnu-gá núú-ndó. ⁴² Te núu na nàcanu ichi-ndo tñaha ñáyi-ndo cuendá sá ñá tñú quide váha-yu ndécú-yu te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sá xáhaⁿ-ndo xii-yu sá nátava-ndo mihi lihli ñuhu núú-yu, te mihi cahnu ñuhu núú meé-ndó ñá tñú quide cuendá-ndó. ¿Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dándahú-ndó meé-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te xini ñuhu-xi díhna-gá ñaha-ndo ncháa sá ñá tñú váha quide-ndo, te dàtnúni ducaⁿ te cutnúni váha iní-ndó nàcuáa nàcanu ichi-ndo tñaha ñáyi-ndo.

Ndi díiⁿ núú yutnu xini-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sá sávidi-xi

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Te ñá tñú ní ñiⁿ yutnu váha te quini-ó cùuⁿ sávidi sá ñá tñú váha, te ní ñiⁿ yutnu sá ñá tñú váha, te quini-ó cùuⁿ sávidi váha, chi mee-ni sávidi sá ñá tñú váha cùuⁿ. ⁴⁴ Te ndi díiⁿ núú yutnu xini-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sá sávidi-xi, chi ñá tñú xini-ó cùuⁿ ngúxi ñiⁿ tnu iñu, te ní ñá tñú xini-ó cùuⁿ ndéhé yoho yàha stilé díquí ñiⁿ yoho yàha cutexínu. ⁴⁵ Te ncháa ñáyi-nda iní-xi càháⁿ-yu tñuhu váha, chi diu-ni tñuhu váha tñahí-án ñúhú iní-yu, te ncháa ñáyi-nda ñá tñú váha iní-xi càháⁿ cuéhé-yu, chi diu-ni tñuhu cuéhé tñahí-án ñúhú iní-yu, chi ncháa sá ñúhú iní-yu te xiáⁿ càháⁿ-yu.

Ñiⁿ vehe ndécú cimientú-xi ndihi ñiⁿ vehe ñá tñú cimientú-xi

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Te ná cuendá càchí-ndó sá yùhú cùu-í Yaa cùú Xitohó-ndó te ñá tñú quide-ndo ncháa nacuáa càháⁿ-í-í? ⁴⁷ Te na càchí tñuhu-í xii-ndo cuendá ñáyi-nda tñaha xii-í, chi ñáyi-nda sácúndedóho-yu ncháa tñuhu càháⁿ-í te tñiⁿ-yu. ⁴⁸ Te ñáyi-nda cùu-yu dàtná ñiⁿ téé ní dácáá ñiⁿ vehe, chi téé-án díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tñahá-dé yúú cáxiⁿ te dàtnúni ní tava-dé cimientú-xi, te òré ní cuuⁿ dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vehe-án, dico ñá tñú ní ndacu-xi cuidu-xi, te ducaⁿ chi téé ní dácáá vehe-án ní tava-dé cimientú-xi núú yúú cáxiⁿ. Duha sátnahá-xi cùu ncháa ñáyi-nda sácúndedóho tñuhu càháⁿ-í te tñiⁿ-yu. ⁴⁹ Te ñáyi-nda sácúndedóho tñuhu càháⁿ-í te ñá tñú tñiⁿ-yu, ñáyi-nda cùu-yu dàtná ñiⁿ téé ní dácáá ñiⁿ vehe, te ñá tñú ní tava-dé cimientú-xi, te òré ní cuuⁿ dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vehe-án, te íi-ni ní xido-xi vehe-án cuendá sá ñá tñú ní quène cimientú-xi. Duha sátnahá-xi cùu ncháa

ñáyi-nda sácúndedóho tñuhu-í te ñá tñú cuini-yu tñiⁿ-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

7

Jèsús quidé tátna-gá ñiⁿ téé xinu cuechi núú ñiⁿ téé cùu capitáⁿ

(Mt. 8:5-13)

¹ Te sáta ní yáha ní càháⁿ Jèsús ndihi ñáyi-nda, te cuáháⁿ-gá ñuú Capèrnaúm. ² Te yacáⁿ ndécú ñiⁿ téé cùu capitáⁿ, te cùhú ñiⁿ téé xinu cuechi núú-dé téé ío-gá cùú iní-dé, te sa ndécú-ná-dé sá cùú-dé. ³ Te òré ní níhi téé cùu capitáⁿ-án tñuhu cuendá Jèsús, te ní tendaha-dé ñiⁿ úú cue téé cùu sacuéhé núú ñáyi-nda isráel cuáháⁿ-güedé càháⁿ ndàhú-güedé núú-gá núu vá cündée iní-gá quíhíⁿ-gá cada tátna-gá téé xinu cuechi núú-dé-án. ⁴ Te ní quexio-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngúita-güedé càháⁿ ndàhú víhí-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Téé cùu capitáⁿ ní cachí-dé véxi-ndí núu vá cündée iní-n quíhíⁿ-n càda tátna-n ñiⁿ téé xinu cuechi núú-dé chi cùhú-dé, te táu ndisa-n càda-n nacuáa càháⁿ capitáⁿ-án, ⁵ chi téé-án ío cùu iní ñáhá-dé xii ncháa nchúhú ñáyi-nda isráel te diu-dé ní táuchíⁿ-dè ní sáá veñúhu-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te sáta dúcáⁿ te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi-güedé, te òré tá cùyatni-gá vehe núú ndécú téé cùhú-án cuáháⁿ, te téé cùu capitáⁿ-án ní xáhaⁿ-dè xii ñiⁿ úú cue téé càháⁿ ndihi-dé:

—Quíhíⁿ-ndó cñaha-ndo xii Yaa cùú Mèstrú sá càchí-í sá ñá tñú nã cani iní-gá, chi ñá tñú táu-í sá quíhu-gá ndéé xiti vehe-í, ⁷ chi ní sá cùnú ndúcú mèe-í-gá ñá tñú ní cùyí-í. Núu xiáⁿ cñaha-ndo xii-gá sá ná càháⁿ-ni-gá sá ndúha téé xinu cuechi núú-í-a te ndúha-dé. ⁸ Chi yùhú ndécú cué téé tàxi tñuni ñáhá xii-í, te ducaⁿ yùhú tucu ndécú cue sandadú táxi tñuni-í. Te òré xáhaⁿ-í xii ñiⁿ-dé quíhíⁿ-dé ñiⁿ chiúⁿ te cuáháⁿ-dé, te òré xáhaⁿ-í xii ingá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xáhaⁿ-í xii téé xinu cuechi núú-í cada-dé ñiⁿ chiúⁿ te quide-dé. Duha càchí-í cñaha-ndo xii-gá —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii cue téé càháⁿ ndihi-dé-án.

⁹ Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús, te ní cuñúhu-gá ncháa tñuhu ní càháⁿ téé cùu capitáⁿ-án, te ní nchóótó-gá núu ncháa ñáyi-nda nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ-gá:

—Na càchí tñuhu ndáá-í xii-ndo sá vátá quini-gá-í ní ñiⁿ ñáyi-nda isráel, ñáyi-nda ío váha sandáa iní-xi Yá Ndióxi dàtná sandáa iní ñáhá téé-án xii-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁰ Te òré ní ndexio cue téé nhehe tñuhu-án ní sáháⁿ núú Jèsús, te sa ní ndúha téé cùhú-án.

Jèsús dándoto-gá déhe ñiⁿ ñaha quèé

¹¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ìⁿ ñúú nání Nàin, ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, ndihi vai ñáiyu. ¹² Te òré ní sáá-gá yuhu ñúú-áⁿ, te ní xini-gá nchídó-güedé ìⁿ ndiýi cuáháⁿ chindúxi ñaha-güedé, te ndiýi-áⁿ cúú dēhe ìⁿ ñaha quèé, te ìⁿ ddi ducaⁿ-ni dēhe-áⁿ ndècu ní cuu te ní xihí-dé. Te ío cuéhé ñáiyu cuáháⁿ chindúxi ñaha. ¹³ Te òré ní xini ñáhá Jèsús xii-áⁿ ndàhyú-áⁿ te ní cundàhú iní ñáhá-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

—Vá ndàhyú-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-áⁿ.

¹⁴ Te ní dáyátní-gá cájá ñúhú ndiýi-áⁿ te ní dácáá-gá ndaha-gá te ní tendaha-gá cájá-áⁿ, te ní ngúíñí cue téé nchido ñaha-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-gá xii ndiýi-áⁿ:

—Tée cuechi, yúhú càchí-í sá ndáçóo-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii ndiýi-áⁿ.

¹⁵ Te téé ní xihí-áⁿ ní nucúnucóo-dé te ní ngúita-dé càháⁿ-dé, te Jèsús ní nacuáha cuendá ñáhá-gá xii-dé ndaha náná-dé. ¹⁶ Te sá dúcáⁿ ní quide Jèsús ní xini-yu te ío ní yùhú-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Ío càhnu cuu Yá Ndióxi chi ìⁿ téé càháⁿ tnúhu-gá ní quexio núú ndécú-ó —càchí-yu xitnàhá-yu.

Te ní xitnàha tucú-yu:

—Yá Ndióxi véxi-gá chindee ñaha-gá xii nchaá nchoo ñáiyu cùu cuendá-gá —càchí-yu xitnàhá-yu.

¹⁷ Te nchaá ñúú distritú Jùdeá, ndihi dawa-gá ñúú ní nihí-yu tnúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Cue téé ní tendaha té Juáá cuáháⁿ núú ndécú Jèsús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Te cue téé xica cuu ndihi té Juáá ní xáhaⁿ-güedé xii-dé nchaá sá ní quide-gá, núú ní cana-dé úú tnàhá-güedé ¹⁹ cuendá cùñaha-dé quíhíⁿ-güedé nducu tnúhu-güedé núú Jèsús, te núú sá díú-gá cúú-gá Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a àdi sá cundètu nahi-ni-güedé mei Yáá-áⁿ. ²⁰ Te òré ní quexio cue téé ní tendaha té Juáá núú ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Té Juáá téé dàcuandute ñaha xii ñáiyu ní tendaha ñaha-dé xii-ndí véxi-ndí cácaⁿ tnúhú-ndí núú-n, núú sá díú-n cùu Crístú Yáá quixi ñuyíú-a, àdi sá cundètu-ndí mei Crístú càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Te mei òré ní quexio-güedé-áⁿ ní quide tátna Jèsús vai ñáiyu cùhú, te davá-yu càhú vhi tnàhá-yu, te ndi dííⁿ ndi dííⁿ núú cuéhé tnàhá-yu ìⁿ ìⁿ-yu, te cue ñáiyu yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávàha ní queñuhu-gá espíritú-áⁿ yiqui cùhú-yu, te ío vai ñáiyu cuáá ní nacaáⁿ-gá núú-yu. ²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cuánúhú te cani-ndo cuendú núú té Juáá nchaá sá ní xini-ndo quide-í, ndihi nchaá nàcuáa ndùu tnúhu ní càháⁿ-í ní xindedóho-ndo. Te cùñaha-ndo xii-dé sá quide tátna-í núú cue téé ñáiyu cuáá, te quide tátna-í cue ñáiyu yacua, ndihi cue ñáiyu tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùhú-yu, ndihi cue ñáiyu doho, nchaá ñáiyu-áⁿ quide tátna-í te ndùha-yu, te ndéé cue ñáiyu sa ní xihí dándòto-í cùñaha-ndo xii-dé, te cùñaha tucu-ndo xii-dé sá ndècuu-í dánhé-í nchaá ñáiyu ndàhú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa naníhí tànhu-yu. ²³ Te cùñaha tucu-ndo xii-dé sá ío váha tànhu nchaá ñáiyu ñá túú quide sáá iní nchaá tnúhu càháⁿ-í, duha cùñaha-ndo xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁴ Te sátá ní yáha-güedé cuánúhú-güedé, te ní ngúita Jèsús ní càháⁿ-gá núú ñáiyu cuendá té Juáá, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Nchòhó ní sándéhé-ndó ìⁿ téé ndècu xití yucu, te téé-áⁿ ñá túú sàni ìⁿ sàni úú iní-dé, chí ñá túú quide-dé dáttna quide nchàa ité nánhú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dácáⁿ òré quéné táchí. ²⁵ Te ní ñá túú ní sándéhé-ndó ìⁿ téé nihnu dóó váha dóó vii càa. Te nchòhó xini-ndo sá ñáiyu sàcùhnu dóó váha dóó vii càa ñá túú ná cùmání xii-yu, te nchaá ñáiyu-áⁿ ndécú-yu vehé cue téé cùnuu yindaha ñaha xii ñáiyu. ²⁶ Dico nchòhó chí ní sándéhé-ndó ìⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi. Te ndáá sá díú téé càháⁿ tnúhu-gá cúú-dé dico cùnuu-gá dé dácúúxi dawa-gá cue téé càháⁿ tnúhu-gá. ²⁷ Te díu cuendá té Juáá-áⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii Crístú, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Tendaha-í ìⁿ téé càháⁿ tnúhu-í codonùu-dé núú-n cuendá dáttna-dé ñáiyu cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gá, te ducaⁿ ní ngódó tnúni núú tütú-gá. ²⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ní ìⁿ cue téé ñuyíú-a ñá túú cùnuu-güedé dáttna cùnuu té Juáá téé dàcuandute ñaha xii ñáiyu. Te nchaá ñáiyu sa ta ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi vitna cuáháⁿ cùnuu-gá-ni tucú-yu dácúúxi té Juáá cuéi cùu-yu ñáiyu ñá túú cùnuu dácúúxi dawa-gá ñáiyu yindaha-gá —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-yu.

²⁹ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ Jèsús, núu nchaá ñáiyu ní dàcuandute té Juáá ní càchí-yu sá ío váha quide Yá Ndióxi, te díu-ni ducaⁿ ní càháⁿ cue téé cuíhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuendá impuèstrú, cue téé ní dàcuandute-dé. ³⁰ Dico cue téé cùu fariséu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaá tnúhu ní chidó tnúni ndií Moisés, cue téé ñá túú ní dàcuandute té Juáá ñá túú ní tnàhá iní-güedé cada-güedé nchaá sá váha cuíni Yá Ndióxi. ³¹ Te Xitohó Jesucristú ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sàtnahá-xi cùu ñáiyu ndècu vitna. ³² Chi ñáiyu-án cùu-yu dàtná cue landú sácóo núú yáhu dàdiqui-güexi te nìhi càhá-n-güexi, te xitnàha-güexi: “Ní tiú-ndí yaá ndihi vilu te ñá túú ní cuini-ndó, càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndáhyú-ndó”, càchí-güexi xitnàha-güexi. Te duca^a sàtnahá-xi cùu ñáiyu ndècu vitna. ³³ Te té Juáa téé ní xóo dacuandute ñaha xii ñáiyu ío ndáhú ní xóo caxi-dé, te ní ñá túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yáha stilé sá sà ní nduu-xi ndidí, te ní càchí-ndó sá ní xindecu ndihi-dé espíritú cündihi yucu ñávaha. ³⁴ Te sáta ní quexlo yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó ncháa-ndo, te xèxi-í xihí-í ndècú-í te càchí-ndó sá cùu-í téé xèxi vihi te xihí vihi-í. Te càchí tucu-ndo sá cùu-í téé xica cuu ndihi cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuendá impuèstú, ndihi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha, duha càchí-ndó. ³⁵ Te ñáiyu ní tnahá tnúhu ndihi Yá Ndióxi, ñáiyu-án quidé-yu nàcuáa cutnùni sá méé-gá ío ndècu ndihi-gá sá xini tnùni-gá —càchí-gá xáha-n-gá xii-yu.

Jesús ndécú-gá vehe ñiⁿ téé cùu fariséu téé nani Ximú

³⁶ Te ñiⁿ téé cùu fariséu ní càhá-n-dé Jesús vehe-dé caxi-gá, te óré ní quexlo-gá te cuànguihu-gá mèsá. ³⁷ Te xiáⁿ núcúo-gá ní sáa ñiⁿ ñadihi te diu-ni ñaha ñuú-án cùu-án, te ndècu-aⁿ ichi díi iní, te sá ní níhi-aⁿ tnúhu sá cuàngaxi Jesús vehe téé cùu fariséu-án, núu nehe-aⁿ ñiⁿ yóo chitu acití sàhá-n tnámí. ³⁸ Te ní ngóo-aⁿ ñiⁿ xio díhi Jesús, te ní ngúita-aⁿ ndáhyú-aⁿ te ndihi ndute núu-aⁿ ní naquete-aⁿ sàhá-gá. Te dàtnùni ní nadayichí-aⁿ ndihi idi díquí-aⁿ, te ní teyuhu-aⁿ sàhá-gá, te ní chihí ñaha-aⁿ acití sàhá-n tnámí-án. ³⁹ Te sá dúcá ní quide-aⁿ ní xini téé cùu fariséu téé ní càhá-n ñáhá xii-gá-án núu ní sani iní-dé: “Te núu dicó ndisa téé càhá-n tnúhu Yá Ndióxi cùu téé-a ña, te sa cutnùni iní-dé yoo cùu ñaha tnándeé ñáhá xii-dé, àdi ná ñáiyu cùu-aⁿ, te dicó ñiⁿ ñaha ndècu ichi díi iní cùu-án”, duha ní sani iní-dé. ⁴⁰ Te Jesús ní xáha-n-gá xii-dé:

—Ximú, ndècu ñiⁿ tnúhu càchí tnúhu-í xii-ndo —càchí-gá xáha-n-gá xii-dé.

Te téé cùu fariséu-án xáha-n-dé xii-gá:

—Cachí tnúhu, Mèstrú —càchí-dé xáha-n-dé xii-gá.

⁴¹ Te Jesús ní xáha-n-gá:

—Ní xindecu ñiⁿ téé ní xóo dasa-n núu díhú, te ní xitaú úú tnàhá-güedé núu-dé. Te ñiⁿ-dé ní sàhá-dé úhúⁿ cièndú díhúⁿ denàriú, te ingá-dé ní sàhá-dé údico úxí. ⁴² Te ñá ní níhi-güedé nacháhu-güedé núu-dé, te téé ní sànuu ñaha-án ní quide càhnu iní-dé ndi ndúu-güedé. Te vitna càchí-ó tucu te

núu ndéda càa-güedé cùu iní ñáhá-gá-güedé xii-dé —càchí-gá xáha-n-gá xii-dé.

⁴³ Te ní xáha-n téé Ximú-án:

—Sànuu sá téé tau vèi-gá díhúⁿ ío-gá cùu iní-dé téé ní sànuu ñaha díhú-án —càchí-dé xáha-n-dé xii-gá.

Te ní xáha-n Jesús:

—Sá ndáa càhá-n —càchí-gá xáha-n-gá xii-dé.

⁴⁴⁻⁴⁶ Te Jesús ní ndacoto-gá núu ñadihi-án, te ní xáha-n-gá xii téé Ximú-án:

—¿Ndèhe-n nàcuáa quide ñadihi-a ñá? Chi cuànguihu-í vehe-n, dico ñá túú ní tàxi-n ndute ndoo sàhá-í, te ní ñá túú ní tàyuhu ñaha-n, te ní ñá túú ní chihí-n acití díquí-í, dico ñadihi-a ní naquete-aⁿ ndihi ndute núu-aⁿ sàhá-í, te ní nadayichí-aⁿ ndihi idi díquí-aⁿ, te nuu núu teyuhu-aⁿ sàhá-í, te ní chihí-aⁿ acití sàhá-n tnámí sàhá-í. ⁴⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-n sá ío cùu iní ñáhá-án xii-í, te núu xiáⁿ cutnùni iní-ó sá cuéi ío vèi sá cuéi sá dúhá ní quide-aⁿ, dico Yá Ndióxi sa ní quide càhnu iní ñáhá-gá xii-aⁿ. Chi Yá Ndióxi quidé càhnu iní-gá ñáiyu cuéi vèi àdi sacú cuéchi-yu, te núu sacú cuéchi-yu te sacú cùu iní ñáhá-yu xii-í —càchí-gá xáha-n-gá xii-dé.

⁴⁸ Te ní xáha-n-gá xii ñadihi-án:

—Sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xáha-n-gá xii-aⁿ.

⁴⁹ Te cue téé xínucúo ndihi-gá xitnàha-güedé:

—¿Ná téé cùu téé-a núu nándi sá quidé-dé, te ndéé nchaa yíca cuéchi ñáiyu quide càhnu iní-dé-í? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

⁵⁰ Te Jesús ní xáha-n tucu-gá xii ñadihi-án:

—Sa ní càcu nihnu-n núu ùhú núu ndáhú vitna chí ní sándáa iní ñáhá-n xii-í, te vitna cuanùhú te ñá túú-gá ná caní iní-n —càchí-gá xáha-n-gá xii-aⁿ.

8

Ñáiyu díhi ní chindee ñaha xii Jesús

¹ Te sáta dúcá ní cuu te Jesús ní xica-gá cuáhá-n-gá titní víhi núu náhnú, ndihi ñuú líhli dānehé-gá ñáiyu nàcuáa ndihi ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. Te cuáháⁿ ndihi-gá ndi úxúú tnàhá cue téé xica cuu ndihi-gá,

² ndihi ñiⁿ úú ñáiyu díhi ní quide tátna-gá ní xihí ñaha espíritú cündihi yucu ñávaha, ndihi ñáiyu tnàhá dava-gá cuéhé úhú ní cùu. Te xiáⁿ tnàhá tucu ñiⁿ ñaha nani Mariá Magdaléná, te ñaha-án ní xihí ñaha úsá espíritú cündihi yucu ñávaha xii-aⁿ ní cùu, te ní quee ñaha-xi. ³ Te tnàhá ñiⁿ ñaha nani Juáná ñadihi ñiⁿ téé nani Chúza téé ní cunuú ní xinu cuéchi vehe té Hèrodés, ndihi ingá ñaha nani Susaná nchaa ñáiyu-án ní chindee ñáhá-yu xii-gá ndihi nchaa sá ndécú ndihi-yu, te diu-ni

ducaⁿ ní quide vài-gá tucu ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ.

Nàcuáa quide téé cuángacáⁿ triú
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Te ío vài ñáyiú ndaa ñuú ní tacá-yu núú ndécú Jesús, te ní nguíta-gá ní cani-gá ñⁿ cuendú núu-yu cuendá tecú tnùn-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

⁵ —Íⁿ téé cuángacáⁿ-dé triú. Te òré ní nguíta-dé dāngoyo-dé triú-áⁿ te dava ní quene ndava ní ngava ndée ichi, te ní xénihnu ñáyiú, te ní xiní tīlāá te ní nādātāc-güedi. ⁶ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vīhi yúú, te ní xínu-xi dico núú sácú-ni nduu te ní yíchí-xi, chí ñá túú cōhyo yíhi. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ñuú, te ñⁿnuu-ni ní xínu-xi ndihi tnu ñuú-áⁿ, te tnu ñuú-áⁿ ní dánáá-xi nchaa triú sá ní xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava triú-áⁿ ní ngava-xi núú ndécú ñuhu cocoⁿ, te xíáⁿ ní xínu-xi te ní sahnú-xi, te ío váha ní cuu, chí núú ñⁿ-ní triú te ní nguíhi yoco-xi ñⁿ ciendú triú-xi —cāchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te nihi ní cáháⁿ-gá ní xáhaⁿ tūcu-gá xii-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ní xindedóho tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáhá cuendá —cāchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Nàcuáa quèe-xi tnúhu ní cáháⁿ Jesús
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Te cue téé xica cuu ndihi Jesús ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá núu nása quèe-xi cuendú ní cani-gá núú ñáyiú. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó chí sa cāchí tnúhu Yá Ndióxi xii-ndo ñⁿ sá vātá quini-gá-ndó, chí cāchí tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndihu ndaha-gá ñáyiú, dico dava-gá ñáyiú cāni-í mee-ni cuendú núu-yu, chí cuéi na quini-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vá cūtnūni iní-yu ná cuendá ducaⁿ cū, ádi cuéi na cūndedóho-yu dico ní vá tēcú tnūni-yu —cāchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cáháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi tnúhu cuendá téé cuángacáⁿ triú
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Te xáhaⁿ tūcu-gá xii-güedé:

—Duha quèe-xi cuendú ní cani-í núú-ndó, chí triú ní sacáⁿ téé-áⁿ cúu-xi dátáá tnúhu Yá Ndióxi. ¹² Te triú sá ní quene ndava ní ngava ndée ichi-áⁿ, xíáⁿ cúu-xi dátáá ñáyiú ní quèe iní-xi tnúhu Yá Ndióxi, dico sácuihná cuáháⁿ-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuendá sá vā quindáá iní-yu, te vā nánihí tǎhú-yu. ¹³ Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vīhi yúú, xíáⁿ cúu-xi dátáá ñáyiú ní xindedóho tnúhu Yá Ndióxi te díí iní ní tnú-yu tnúhu-gá, dico òré ná dàcaháⁿ ñáhá yūcu ñáváha xii-yu nándi cadá-yu, te dàña nihnú-yu tnúhu-gá chí ñá nihí ndéé-yu canchicúⁿ nihnú-yu

nàcuáa cáháⁿ tnúhu-gá. ¹⁴ Te triú sá ní ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ñuú-áⁿ, xíáⁿ cúu-xi dátáá ñáyiú ní tēcú dóho-xi tnúhu Yá Ndióxi, dico cuéé cuéé ní nacuanaá-yu tnúhu-gá, chí cuendá mee-ni sá cúu-xi mēe-yu ñuhu iní-yu, ndihi cuendá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndihi cuendá sá ío cūdíí iní-yu nchaa sá ío ñuyúú-a núu xíáⁿ áúⁿ ná cuu ní xindedóho-yu tnúhu-gá. ¹⁵ Dico triú sá ní ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ, xíáⁿ cúu-xi dátáá ñáyiú váha iní-xi ní xindedóho tnúhu Yá Ndióxi chí ñá túú dàña nihnú-yu, te ní yūhu ní iní-yu quidé-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu-gá.

Nàcuáa quidé-yu iti
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Te ñá túú ní ñⁿ ñáyiú tēñuhú-yu ñⁿ iti te dàdāhu-yu, ádi chiváha-yu ñⁿ caha cāmá, chí tàxi ndecú-yu núú ñnu cuendá cutnūni núú nchaa ñáyiú ndecu vehe. ¹⁷ Te ní ñⁿ tnúhu sá ñá tēcú tnūni ñáyiú vitna vā cāchí-ó sá vā tēcú tnūni-yu chí dacuéi sá tēcú tnūni-yu, te ní ñⁿ tnúhu sá cāchí-ó cūu yuhu vitna vā cúu yūhu chí dacuití sá quée tūu-xi núú ñáyiú.

¹⁸ Te chí cūndedóho váha tnúhu na cáháⁿ-í-a. Nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi ío-gá cuita quindáá-gá iní ñáhá-yu xii-gá quíhíⁿ, te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá uuⁿ-gá cuita cuu sáa-gá iní-yu núú-gá quíhíⁿ —cāchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cue ñani Jesús ndihi náná-gá
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Te ní quexio náná Jesús ndihi cue ñani-gá vehe núú ndécú-gá, te ñá ndácú-yu cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá chí ío cuéhé ñáyiú ndecu núú ndécú-gá. ²⁰ Te ñⁿ ñáyiú xindecu-áⁿ ní dáyáha-yu tnúhu núú-gá, te xáháⁿ-yu:

—Ní quexio náná-n ndihi cue ñani-n xīnutnū-yu quehé, te cuini-yu cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-n —cāchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²¹ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa ñáyiú sácūndedóho tnúhu Yá Ndióxi te quidé-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu-gá, ñáyiú-áⁿ cúu-yu dátáá náná-í ndihi dátáá cue ñani-í —cāchí-gá xáhaⁿ-gá xii ñáyiú ní dáyáha tnúhu núú-gá-áⁿ.

Jesús ngáni-gá táchí ndihi ndute lágúná
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Te ñⁿ nduu ní quée Jesús bàrcú ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

—Chí ná quíhíⁿ-ó ndaa ingá xio yuhu lágúná —cāchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te cuáhán-güedé ndihi-gá. ²³ Te nini ñuhu bàrcú ichi cuáhán-xi núú ndute ní xidí Jesús. Te ní nguíta-xi nihi vīhi quene táchí te ta nādachitú-xi ndute xití bàrcú-áⁿ cuáhán, te sa cuini-ná-xi quée naa bàrcú-áⁿ xití ndute

ni cùu. ²⁴ Te ní sáháⁿ-güedé núú cáá Jèsús xidí-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Mèstrú, ndiquíú íní chí tà quée naa-o cuáhá! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní ndiquíú íní-gá te ní ndacóo-gá te ní tenáa-gá táchí-áⁿ ndihi ndute làgúná-áⁿ, te ní ngüíí-ní táchí-áⁿ te ní nucúndecu nahi-ná ndute làgúná-áⁿ. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Náa ñá túú sàndáá íní ñáhá ndisa-ndo xii-í-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní quide-gá ní xiní-güedé, te ní yùhú-güedé, te ní xitnáha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núú ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngüíí táchí te ní nucúndecu nahi-ní ndute làgúná-a-í? —càchí-güedé xitnáha-güedé.

Tée yíhi ñaha cue espíritú cúndihi yucu ñáváha

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Te ní sáá-gá ndihi-güedé yucu cue téé ñúu Gàdará, te yíhi ndáá-ní ndàa ingá xio làgúná-áⁿ cáá distritú Galiléa. ²⁷ Te òré ní quene Jèsús xití bàrcú te ní dáyátní ñaha íⁿ téé ñúu-áⁿ xii-gá, te yíhi ñaha titní espíritú cúndihi yucu ñáváha xii-dé. Te ní cunaha ñà túú-gá sácúlnu-dé dóo-dé, te ní ñà túú-gá sácúndecu-dé vehe-dé, chí da nchaá núú yíndúxi ndiyí quide vehe-dé. ²⁸ Te òré ní xiní-dé Jèsús te ní ngüíí xití-dé núú-gá, te cue espíritú yíhi ñaha xii-dé-áⁿ ní quide-xi níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—¿Ná cuèndá véxi-ò Jèsús Déhe Dútú Ndiòxi sádi-n íchi-í? Te cáháⁿ ndàhú-í núú-n sá và dándòho ñaha-n xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²⁹ Te ducaⁿ ní cáháⁿ-dé cuèndá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaá espíritú cúndihi yucu ñáváha yíhi ñaha sá ná quée ñaha-xi xii-dé. Te nchaá xiáⁿ ní xóo dacàháⁿ-xi íní-dé nándi sá ní xóo cada-dé núu ní xóo dacútu ñaha-güedé cadená xii-dé cuèndá sá ñà túú-gá ná cada-dé, te ní xóo cundéé ñáhá-güedé, dico cuéi ducaⁿ dico ní xóo dandáva-ní-dé cadená, te cue espíritú cúndihi yucu ñáváha-áⁿ ní xóo dacúnu ñaha-xi xii-dé ní xóo quíhíⁿ-dé xití yucu. ³⁰ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-dé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Náa nàni-n-í? —cachí-gá xáhaⁿ-gá.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—Vài Sandadú nàni-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá cuèndá sá ïo cuéhé espíritú cúndihi yucu ñáváha yíhi ñaha xii-dé. ³¹ Te nchaá espíritú-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús sá và téndàha ñaha-gá xii-xi quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú. ³² Te diu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-áⁿ yíhi

vài cuchí xixexi-güedi, te nchaá espíritú-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú-gá sá ná dàña-gá quíhu-xi yiqui cùñú nchaá cùchí-áⁿ, te Jèsús ní xáhaⁿ-gá sá cúu quíhu-xi yiqui cùñú-güedi. ³³ Te ní quée ñaha nchàa espíritú-áⁿ xii téé-áⁿ, te ní quíhu-xi nchaá cùchí-áⁿ, te cùchí-áⁿ ní xinu-güedi duha ní quée-güedi ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute te ní ndihi-güedi ní cáhá.

³⁴ Te òré ní xiní cue téé xito cuchí-áⁿ nàcuáa ní cuu te ní yùhú-güedé ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní caní-güedé cuèndú núú cué ñáyi ndècu xití ñúu, ndihi núú cué ñáyi ndècu xití yucu. ³⁵ Te nchaá ñáyi ní níhi tnúhu ní quée-yu cuáháⁿ ndéhé-yu nàcuáa ní cuu. Te òré ní quexió-yu núú ndécú Jèsús, te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cué espíritú cúndihi yucu ñáváha-áⁿ núcóo-dé núú sàhá Jèsús, te níhnu-ná-dé dóo-dé, te núcóo-dé dàtná íⁿ ñáyi váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhá-yu xii-dé.

³⁶ Te nchaá ñáyi ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yíhi ñaha cue espíritú cúndihi yucu ñáváha-áⁿ ní cùu ní caní-yu cuèndú núú nchàa ñáyi ní quexio-áⁿ nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ ndihi nàcuáa ní cuu cuèndá nchaá cùchí-áⁿ. ³⁷ Te sá dúcáⁿ ní níhi-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núu nchaá ñáyi ñúu Gàdará ío ní yùhú-yu te ní ngüita-yu cáháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná nùhú-gá núu ndéé ichi véxi-gá. Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-yu núu cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú. Te òré ndée-gá bàrcú-áⁿ nùhú-gá ³⁸ ní ngüita téé ní xíhi ñaha cue espíritú cúndihi yucu ñáváha cáháⁿ ndàhú-dé núú-gá núu và cundéé íní-gá quíhíⁿ ndihi ñaha-gá xii-dé, dico Jèsús ní quide ndee íní ñáhá-ni-gá xii-dé, te ní xáhaⁿ-gá:

³⁹ —Cuanùhú vehe-n, te caní-n cuèndú núú nchàa ñáyi sá ïo cànnu cuu nchaá sá váha ní quide ñaha Yá Ndiòxi xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé-áⁿ ní xica-dé cuánuhú-dé te ní ngüita-dé ní caní-dé cuèndú núú nchàa ñáyi xíndecu níhi ñúu sá ïo cànnu cuu nchaá sá váha ní quide ñaha Jèsús xii-dé.

Cuèndá déhe yoco té Jàirú, ndihi cuèndá íⁿ ñadihí ní tnándeé dóó Jèsús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Te òré ní ndexio Jèsús ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ñáyi xíndecu xiáⁿ sa ndètu cànnu ñaha-ná-yu, te ío váha ní cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá òré ní nasáá-gá. ⁴¹ Te íⁿ téé tàxi tnuni veñúhu ní quexio-dé núú ndécú Jèsús, te téé-áⁿ nání-dé Jàirú, te ní ngüíí xití-dé núú-gá cáháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Véxi-í cáháⁿ ndáhú-í núú-n núu vá cundée iní-n quíhíⁿ-dó vèhe-í cada tátna-n dèhe yoco-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴² Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-dè chí ndècu iⁿ dii-n dèhe yoco-dè, te ndècu-xi datná úxúú cuíá-xi, te càhú víhí tnàhá-xi cùhú-xi te cuíní-xi cuú-xi. Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí téé-áⁿ, te ío vai ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu.

⁴³ Te tnuú nchaa ñáyiú-áⁿ ñútnàhá iⁿ ñaha cùhú, te ñaha-áⁿ sà ní cuu úxúú cuíá sà cùhú-áⁿ ngòyo ñaha níñí xii-aⁿ, te ío cuéhé dīhúⁿ ní cuu dādoñuhu-aⁿ chí ní nadico-aⁿ nchāa sà ndécú ndihí-aⁿ cuendá ní níhí-aⁿ dīhúⁿ ní queheⁿ nchaa ñáyiú ní quide tátna ñaha xii-aⁿ, dico ní iⁿ-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ. ⁴⁴ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndāa sātá Jèsús, te ní tnāndéé-áⁿ luha yuhu dōó-gá te òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ.

⁴⁵ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-yu, te xáhaⁿ-gá:

—Ndédacāa-ndo ní tnāndéé ñáhá xii-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te nchaa-yu ní xáhāⁿ-yu sá ní iⁿ-yu ñá túú ní tnāndéé ñáhá xii-gá. Te té Pèlú ndihí cue té cundihí-dé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vái ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-n, te xio xio dàdehnde ñáhá-yu, te xicáⁿ tnúhú-gá-n yòo ní tnāndéé ñáhá xii-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴⁶ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Dico diu iⁿ-ndo ní tnāndéé ñáhá xii-í, chí ní cutnūnī iní-í sá ñáyiú cùhú ní tnāndéé ñáhá xii-í te ní ndúha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁴⁷ Te sātá ní xiní ñaha-áⁿ sá ní cutnūnī iní Jèsús sá ní tnāndéé ñáhá-áⁿ xii-gá, te yùhú yùhú-aⁿ ní sáhá-aⁿ ní ngūñí xití-áⁿ núú-gá, te ní náhmá-aⁿ núú-gá, ndihí núú nchāa ñáyiú ná cuendá ducaⁿ ní quide-aⁿ ní tnāndéé-aⁿ-gá, ndihí cuendá sá òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ. ⁴⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—Yóhó ñaha cùhú, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í núu ní ndúha-n, te cuanùhú vitna te ñá túú-gá ná caní iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

⁴⁹ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá iⁿ téé xīnu cuechi vehe té Jàirú téè tàxi tñuní veñúhu, te xáhaⁿ téè xīnu cuechi-áⁿ xii-dé:

—Sa ní xíhí dèhe-n, vá chíchiuⁿ-gá-n Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

⁵⁰ Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ téè xīnu cuechi-áⁿ xii té Jàirú ní tecú dóho Jèsús, núu ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Vá ndihú iní-n, quindáá iní ñáhá-ní-n xii-í te ndúha dèhe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁵¹ Te òré ní sáá-gá vehe té Jàirú te ñá ní dàña-gá quíhu ñáyiú cùtexīnu, núu té Pèlú-ní ndihí té Jàcobó-ní, ndihí té Juáá-ní, ndihí

tátá ndihí nāná-ní xíhí ní xíhí-áⁿ cuānguihu ndihí-gá xití vehe. ⁵² Te nchaa ñáyiú sa xīndecu vehe-dé-áⁿ xīndáhyú-yu sá ndihú iní-yu cuendá sá ní xíhí-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Vá ndáhyú-ndó, chí dicó-ní xidí-xi ñá túú ní xíhí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵³ Te ní sácú ndeé ñáhá-yu xii-gá, chí sá cúú-xí mèè-yu chí ní xíhí ndisa xíhí-áⁿ. ⁵⁴ Te Jèsús ní tñuú-gá ndaha xíhí ní xíhí-áⁿ, te níhí ní càháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gá:

—Xíhí cuéchí, ndacóo —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

⁵⁵ Te xíhí-áⁿ ní ndoto-xi, te òré-ni ní ndacóo-xi, te Jèsús ní xáhaⁿ-gá sá ná cuāñáhá-yu sá caxí-xí. ⁵⁶ Te tātá-xi ndihí nāná-xi súuní ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní dāndótó ñaha Jèsús xii-xi, te ní xáhaⁿ-gá xii-yu sá vá yóo iⁿ cuñáhá-yu sá dúcáⁿ ní quide-gá.

9

Jèsús téndàha-gá ndi úxúú cue téé xica cuu ndihí-gá quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndi úxúú cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní sáñaha-gá xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cundihí yucu ñávaha yihi ñaha xii ñáyiú, ndihí cuendá sá cada tátna-güedé nchaa ñáyiú cùhú.

² Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá quíhíⁿ-güedé danèhé-güedé ñáyiú nācuāa cada Yá Ndiōxí ndihu ndaha ñaha-gá xii-yu, te ducaⁿ càda tátna-güedé cue ñáyiú cùhú. ³ Te cūmání-gá caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñá túú tnàhí ná canehe-ndo cùu ichi-ndo, ní tàtnu, ní ñūnu, ní sá caxí-ndó, ní dīhúⁿ. Te ní vá cāñèhe-ndo ingá ichi dóó-ndó, chí diu-ni dóó níhnú-ndó-áⁿ xíāⁿ tnàhí-ni. ⁴ Te ndédani càa vehe ná saá-ndó, te xíāⁿ cundecu-ndo ndeé ná saá nduu ndeé-ndo. ⁵ Te núu ñá túú cuíní-yu queheⁿ cuendá ñáhá-yu xii-ndo, te ndee-ndo ñūú-áⁿ, te naquidi-ndo tīcā chúhmá ní tñuú sáhá-ndó cuendá sá ná cutnūnī iní-yu sá ñá túú quide váha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te sātá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé, te ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé nchaa ñuú dācuāha-güedé ñáyiú tnúhu Yá Ndiōxí, tnúhu sá càháⁿ nācuāa nanihí tàhú-yu, te ducaⁿ ta quide tátna-güedé nchaa ñáyiú cùhú cuáháⁿ.

Nācuāa ní cuu ní xíhí té Juáá téé dācuāndute ñaha xii ñáyiú

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Te té Hèrodés téé cùu gobiernú ní níhí-dé tnúhu nchaa nācuāa quide Jèsús, te quíyuhú iní-dé te sàni iní-dé yoo cùu-gá. Te ducaⁿ

ní sani iní-dé chi dava ñáiyu càchí-yu sá tẽ Juáá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáiyu ní ndoto cùu-gá. ⁸ Te davá-yu càchí-yu sá tẽ Èliás cùu-gá, te davá-yu càchí-yu sá ìn tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha vihi ní ndoto cùu-gá, càchí-yu. ⁹ Dico té Hèrodés ní cachí-dé:

—Yúhú ní táuchíuⁿ-í ní xehndé-güedé díquí tẽ Juáá. ¿Te yoo cùu tée dii cuendú-xi nihí-a sá súni cuéhé núu sá quidé-dé váiⁿ? —duha ní cachí-dé.

Te té Hèrodés ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuendá quini-dé Jesús.

Jesús dácaxi-gá úhúⁿ mĩl cue tée te ñáiyu dihi ndihi landú

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Te nchaa cue tée ní táuchíuⁿ Jesús cuaháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi núu ñáiyu ní ndexio-güedé núu-gá te ní nguíta-güedé nácani tnúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé. Te dátñuni ní xica-gá medi-ni-gá ndécá ñaha-gá xii-güedé cuaháⁿ ìn xichi núu ña túu ñáiyu ndècu, yatni núu cáá ñúu Betsaidá. ¹¹ Dico òré ní nihí ñáiyu tnúhu sá cuaháⁿ Jesús, te nchicúⁿ-yu-gá cuaháⁿ, te òré ní quexió-yu núu-gá, te ní queheⁿ cuendá ñahá-gá xii-yu, te ní dánèhé ñahá-gá xii-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, te ní quide tátña-gá nchaa ñáiyu cùhú.

¹² Te òré sa ní cuaa te ní natacá ndi úxúu cue tée xica cuu ndihi-gá núu-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñáiyu-a, chi sa ní cuaa, te na quihíⁿ-yu nchaa vehe càa yatni iha, ndihi nchaa xití ñuú cáá yatni iha cuaaⁿ-yu sá caxí-yu, te diu-ni yacáⁿ ndetatú-yu, chi núu ndécú-ó ña ña túu tnàhí ná ío —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Mee-ndo chí cuñaha sá ná caxí-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñá túu nágá ndécú ndihi-ndí, chi úhúⁿ duha-ná paa, ndihi úu-ná chácá ndécú ndihi-ndí, te diu-ni núu quihíⁿ-ndí cuaaⁿ-ndí sá caxí-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te xinu dátñá úhúⁿ mĩl mee-ni cué tée, te ñáiyu dihi ndihi landú. Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Chí cuñaha na ngóo ndi údico úxí ndi údico úxí-yu ìn ìn xichi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁵ Te ducaⁿ ní quide-güedé, te ní ngóo-yu nchaá-yu. ¹⁶ Te dátñuni ní queheⁿ-gá ndi úhúⁿ paa-án, ndihi ndi ndúu chácá-án. Te ní ndacoto-gá andiu, te ní ndacáⁿ táhú-gá núu Yá Ndióxi, te dátñuni ní táhú cuéchi-gá paa-án ndihi chácá-án, te ní sáha-gá nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá ní dácáñhu

ñaha-güedé xii-yu. ¹⁷ Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ní túhú cóhó-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú úxúu tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo.

Té Pelú xáhaⁿ-dẽ xii Jesús sá díu-gá cùu-gá Cristú

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Te ìn nduu ndècu mee Jesús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndióxi, te sátá ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndióxi, te ní xicáⁿ tnúhú-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú càchí ñáiyu-va? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cùu-n ndí Juáá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáiyu, te davá-yu càchí-yu sá cùu-n tẽ Èliás, te davá-yu càchí-yu sá ìn tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní ndoto cùu-n, duha càchí-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁰ Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu-gá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te té Pelú ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Yòhó cùu-n Cristú Déhe Dútú Ndióxi —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

Jesús cáháⁿ-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá vã yõ ìn cùñaha-güedé yoo cùu-gá. ²² Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo ío cuéhé sá ndòhó-í, chi daquee tíhú ñahá cué tée cùu sacuéhé núu ñáiyu israhél, ndihi cue dútú cùnùu, ndihi cue tée dácuaa ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tnùn ndí Moisés, te sáá nduu te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²³ Te dátñuni ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáiyu:

—Nchaa ñáiyu cuñí chitnahá ñahá xii-í, te xini ñuhu-xi vã cadá-gá-yu sá sání ñi méè-yu, te ìn nduu ìn nduu cada ndee ñi-yu cundecu tnàha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cué na ndòhó-yu dátñá ndoho-í. ²⁴ Te nchaa ñáiyu cuñí sá ña túu tnàhí ná yáha cundecu ñuyú-a cuíta nihnú-yu. Dico nchaa ñáiyu ña túu yúhú cuéí nándi sá ná yáha-yu cundecu-yu ñuyú-a sá cuendá-í, te ñáiyu-án naníhí tãhú-yu. ²⁵ Te cuéí nchaandi túhú sá ío ñuyú-a na nihí ñáiyu cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xiãⁿ ná cada cuíta nihnú-yu te ña túu védana nándihí-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xiãⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáiyu na cùcahaⁿ núu-xi cáháⁿ váha cuendá-í ndihi cuendá nchaa tnúhu-í, te tnàhá yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo cucahaⁿ

núu-í núu-yu òré quixi tucu-í ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú Tàtá-í Dútú Ndiòxí, te mee-gã cada cutnùní iní nchaa ñáyiú sá ïo càhnu cuu-í. ²⁷ Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ïo dava nchòhò ñáyiú ndècu iha vitna vá cùu-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndo sáá nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiú —cãchí-gã xáha-gã xii-yu.

Ní nadáma dóó Jèsús ndihi núu-gã
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Te ní cuu dàtná úná nduu sá dúcáⁿ ní cãháⁿ Jèsús, te cuása-gã ìn yucu cãháⁿ ndihi-gã Yá Ndiòxí, te ndèca-gã té Pelú, ndihi té Jacobó, ndihi té Juáa cuásaá. ²⁹ Te nini cãháⁿ ndihi-gã Yá Ndiòxí ní nadáma núu-gã ndihi dóo-gã, te dóo-gã-áⁿ súúni ní nduu cuixíⁿ víhí, te súúni dàtásaⁿ-xi. ³⁰ Te òré-ni-áⁿ ní xini-güedé úú tnàhá cue té cãháⁿ ndihi-gã, te ìn-dé cùu-dé té Moisés, te ingá-dé cùu-dé té Eliás, ³¹ te súúni dàtásaⁿ-xi ní cãndéé núú ndécú cuè téé úú-áⁿ ndihi-gã, te xindatnúhu-güedé nàcuáa ndoho Jèsús cuu-gã ñuú Jerusalén dàtná ní cãchí mée-gã. ³² Te té Pelú ndihi úu-gã-güedé cuini víhí-güedé cùdú-güedé, dico ní sahni iní-güedé ñá túú ní xidi-güedé, te ní dánhé núú ñáhá-xí xii-güedé sá súúni vãha càa núú ndécú Jèsús, ndihi úú cue téé cãháⁿ ndihi-gã-áⁿ. ³³ Te òré sa ndùcu ndee cue téé úú-áⁿ caca-güedé núhú-güedé, te ní xáhaⁿ té Pelú xii-gã:

—Mèstrú, ¡vãha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnuvixi, ìn cuu cuèndá-n, te ìn cuu cuèndá té Moisés, te ìn cuu cuèndá té Eliás —cãchí-dé xáha-dé xii-gã.

Dico té Pelú chi ní mée-dé ñá túú ní cutnùní iní-dé nása ndùu tnúhu ní cãháⁿ-dé. ³⁴ Te nini cãháⁿ-dé ní quexio ìn vícò núú ndécú-güedé-áⁿ ní dádãhu ñaha-xi xii-güedé, te ní yuhú-güedé sá dúcáⁿ ní quexio vícò-áⁿ ní dádãhu ñaha-xi. ³⁵ Te xití vícò-áⁿ ní tecú ní cãháⁿ Yá Ndiòxí, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í, téé ïo cùu iní-í, te tnú-ndo nchaa tnúhu cãháⁿ-dé —duha ní xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁶ Te sátá dúcáⁿ ní cãháⁿ Yá Ndiòxí, te ní quide cuèndá-güedé sá mèdi-ná Jèsús ndécú-gã xiáⁿ. Te vá yóo ìn ní xáhaⁿ-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá ní xini-güedé-áⁿ.

Jèsús quidé tãma-gã ìn téé cuechi yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávãha
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Te ingá nduu-áⁿ cuãnuu-gã yucu-áⁿ ndihi-güedé, te ïo cuéhé ñáyiú cuáhãⁿ tnahá ñáhá xii-gã. ³⁸ Te ìn téé ñúhu tnahá tnuu-yu-áⁿ ní cãháⁿ níhi-dé, te xáhaⁿ-dé xii-gã:

—Mèstrú, ïo cãháⁿ ndàhú-í núu-n núu vá cundéé iní-n càda tátana-n dèhe-í, chi ìnⁿdi duha-dé ndécú, ³⁹ te yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávãha xii-dé, te òré ná nàtni ñaha-xi xii-dé, te dàcana saa ñaha-xi, te ndàda ruuⁿ ñáhá-xi xii-dé, te tàva-xi tñú yuhu-dé. Te ïo dándohò ñaha-xi xii-dé, chi ndéé núú ñá cùu-gã, te dàña ñaha tnaa-xi xii-dé. ⁴⁰ Te sa ní cãháⁿ ndàhú-í núú cuè téé xica cuu ndihi-n queñuhu-güedé-xi, dico ñá túú ní ndàcu-güedé —cãchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gã.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú:

—¡Nchaa nchòhò ñáyiú ndècu ñuyíu-a ïo sáá iní-ndo, chi ñá túú cuini-ndo quindáá iní-ndo Yá Ndiòxí! Te ní cuu vãi nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndo, ¿te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gã cada-ndo-í? —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú déhe-xi-áⁿ:

—Taxi déhe-n iha —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴² Te òré cuáhãⁿ téé cuechi-áⁿ núu-gã, te espíritú cundíhi yucu ñávãha-áⁿ ní dándúá ñáhá-xí xii-dé, te sahni yíhi ñáhá tucu-xi xii-dé ní cùu, dico Jèsús níhi ní cãháⁿ-gã ní tenàá-gã espíritú-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te ní nacuáha cuèndá ñáhá-gã xii-dé tátá-dé. ⁴³ Te nchaa-yu ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní cuu, te ní cãchí-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndiòxí.

Jèsús cãháⁿ tucu-gã sá cùu-gã
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Te níhi xicuñúhu-yu nàcuáa ní quide Jèsús, te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihi-gã:

⁴⁴ —Nchòhò cundedóho vãha-ndo tnúhu na cãháⁿ-í-a, te vá ná cuànaa-ndo, chi yuhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndo nchaa-ndo sáá ìn nduu te cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —cãchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁵ Dico cue téé-áⁿ ñá túú ní təcú tnùní-güedé nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé, te ducaⁿ ní yãha-güedé, chi ducaⁿ tnàhi ní cãchí-gã sá vá təcú tnùní-güedé, te ní yuhú-güedé cãcãⁿ tnúhú-güedé núu-gã nása ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue téé ndùcu tnúhu núú tnàhá núu ndédacaa-güedé ïo-gã cùnùu

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Te cue téé xica cuu ndihi-gã ní ngüita-güedé ndátnúhu-güedé núu ndédacaa-güedé ïo-gã cùnùu, ⁴⁷ dico Jèsús ní cutnùní iní-gã nàcuáa sàni iní-güedé núu ní cana-gã ìn té lĩhi, te ní sanu tñi ñaha-gã ìn xio dñi-gã. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú na quèheⁿ cuèndá ìn té lĩhi dàtná té lĩhi-a cuèndá sá ñúhú iní ñáhá-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yuhú ní queheⁿ cuèndá-yu, te nchaa ñáyiú na quèheⁿ cuèndá ñáhá xii yuhú, te cada iní-yu sá tnàhá Tàtá-í

Dúrú Ndióxi Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáiyu ío ndáhu iní-xi mee-ni xinu cuechi-yu, ñáiyu-áⁿ ío-gá cùnùu-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ñáiyu ñá túú cùu úhu iní ñáhá cùndihi ñahá-yu xii-o

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Te té Juáa diu-ni ìⁿ tée xica cuu ndihi-gá ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, ní xini-ndí ìⁿ tée càcunehe ñaha-dé xii-n, te ndèñuhu-dé espíritú cùndihi yucu ñávaha yíhi ñaha xii ñáiyu, te nchúhú ñá túú ní dàña-gá-ndí ducaⁿ càda-dé, chi ñá túú xica cuu ndihi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñáiyu ñá túú cùu úhu iní ñáhá xii-o te cùndihi ñahá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús càháⁿ-gá dóho té Jàcobó ndihi té Juáa

⁵¹ Te òré sa ta cùyatni ndaa Jèsús andiú, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuú Jerusalén, chi duuⁿ duuⁿ ní sani iní-gá sá quíhíⁿ-gá. ⁵² Te ní tendaha-gá cue tée yòdo nuu cuáháⁿ, te ní quexio-güedé ìⁿ ñuú, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sámariá, te ndùcu-güedé ìⁿ vehe cada túha-güedé òré quexio-gá. ⁵³ Dico ñáiyu Sámariá ñá túú ní cuíni-yu cuáñaha núu-yu vehe, chi cuendá sá ní cutnùni iní-yu sá ichi yáha-ni-gá quíhíⁿ-gá ñuú Jerusalén. ⁵⁴ Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu ñá túú ní cuíni-yu cuáñaha núu-yu vehe ndetatú-gá, núu ní xáhaⁿ tè Jàcobó ndihi té Juáa cue tée xica cuu ndihi-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿cuíni-n càcáⁿ táhú-ó núu Yá Ndióxi cuendá dangàva-gá ñuhu danàa-gá ñáiyu ñuú-a dàtná ní quide té Èliás tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha-áⁿ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵⁵ Te Jèsús ní nchócótó-gá núu-güedé, te níhi ní càháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Nchòhó, chi ñá túú vaha iní-ndó te núu ducaⁿ càháⁿ-ndó. ⁵⁶ Chi yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo véxi-í sá dácacu ni-hnu-í ñáiyu, te ñá díú véxi-í sá dácuita ni-hnu-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi-güedé ingá ñuú.

Ñáiyu cuíni chitnahá ñáhá xii Jèsús ní cùu
(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Te ñuhu Jèsús ichi ndihi-güedé, te ìⁿ tée ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, cuíni-í canchicúⁿ ñáhá-í xii-n ndèni ní cuu na quíhíⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁵⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Nchaa ñúcuii chi ndècu yaú cúu vehe-güedi saquihí-güedi, te nchaa quiti

ndàva caa tacá-güedi díquí yutnu, dico yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo chi ñá túú ndéé cáá vehe-í ñuyú-a ndetatú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁵⁹ Te dàtnùni ní xáhaⁿ tùcu-gá xii ingá-dé:

—Yòhó taquixi chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Dico tée-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, daña na nùhú-í cundetú-í cúu tātà-í te chindúxi-í-dé, te dàtnùni quixi-í chitnahá ñáhá dùcaⁿ-ná-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Daña ñáiyu ñá túú sàndáa iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chi ñáiyu-áⁿ cúu-yu dàtná ñáiyu ní xihí cuéi ndècu-ní-yu núu ñuyú-a. Te yòhó taquixi, chi quíhíⁿ-n dànehé-n ñáiyu nàcuáa cada Yá Ndióxi ndihu ndaha ñaha-gá xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶¹ Te ní xáhaⁿ tùcu ingá-dé xii-gá:

—Mèstrú, cuíni-í chitnahá ñáhá-í xii-n, dico díhna-gá daña na nùhú-í cada ndee iní-í nchaa ñáiyu ndècu vehe-í, te dàtnùni quixi-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁶² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa ñáiyu ní sàndáa iní ñáhá xii-í, te núu vá canchicúⁿ niñnu ñáhá-yu ní yùhu ní iní-yu, te cúu-yu dàtná ìⁿ tée ní tní ndaha látú cutu-dé, chi tée-áⁿ núu na ndàcoto-dé ndaa sáta-dé òré xitú-dé, te vá quíhíⁿ ndáa látú-dé ducaⁿ sátnahá-xi cúu-yu. Te cue ñáiyu chi vá cúu ndáa-yu nàcuáa ndihu ndaha-gá dava-gá ñáiyu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

10

Jèsús téndaha-gá únidico úxi cue tée quíhíⁿ càháⁿ tnúhu-gá núu ñáiyu

¹ Te sáta dúcáⁿ ní cuu, te ní cáxi tucu Xitohó Jesucristú únidico úxi cue tée codonùu-güedé quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá nchaa ñuú, ndihi nchaa dava-gá xichi núu quíhíⁿ-gá, te ndi ndúú ndi ndúú-güedé tendaha ñaha-gá xii-güedé quíhíⁿ-güedé. ² Te cùmání-gá caca-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sá òré ná sàa yóo cuu nchaa sá xitú ñáiyu, te ío vai cuu. Te na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sá dàtná vai sá xitú ñáiyu cuu, ducaⁿ ío vai ñáiyu cùmání cundedóho tnúhu Yá Ndióxi te ío sacú ñáiyu dàcuaha ñaha xii-yu tnúhu-gá, núu xiáⁿ xini ñuhu-xi càcáⁿ-ndó núu Yá Ndióxi cuendá sá ná dàcáhá-gá iní ñáiyu càháⁿ-yu tnúhu-gá núu ñáiyu cùmání cundedóho tnúhu-gá. ³ Te nchòhó cúu-ndó dàtná cue mbéé cue quiti cuáháⁿ núu yíhí cué quiti dééⁿ. Chi tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó núu xindecu nchaa ñáiyu cuihna

iní-xi. ⁴ Te vá cânêhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, ni núú cùhúⁿ dihúⁿ-ndó, te ni vá cáda túha-gá-ndó chàu-ndó chi ñu-ni chàu yihí-ndó-áⁿ xiáⁿ-ni quihi-ndo, te vá ío cuyaa-ndo cáháⁿ ndihi-ndo ñáyiú ñúhu ichi. ⁵ Te óré ná quèxio-ndo ñⁿ vehe, te duha cúñaha-ndo xii ñáyiú dii vèhe-xi-áⁿ: “Yá Ndióxi chindee ñaha-gá xii-ndo ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-yu. ⁶ Te núú ñáyiú-áⁿ ní nduu táhú-yu sá cundecu váha iní-yu núú Yá Ndióxi, te cuu-xi sá váha sá cúú-xi-yu tnúhu cúñaha-ndo-áⁿ, dico núú ñá túú ní cáháⁿ váha ndihi ñahá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo sá vá cúú-xi sá váha sá cúú-xi-yu. Dico núú ní cáháⁿ váha ndihi ñahá-yu xii-ndo, ⁷ te ñu-ni vehe-áⁿ cada vehe tnaa-ndo, te ñá túú-gá ndéé nducu-ndo vèhe cundecu-ndo, te caxi-ndo nchaa sá ná táxi-yu, chi nchaa cue téé quide chiuⁿ dacuⁿíí táu-güedé sá ñihí-güedé sá cáxi-güedé cuendá nchaa chiúⁿ quide-güedé. ⁸ Te núú ní sáá-ndó ñⁿ ñuú núú ní queheⁿ cuendá ñahá-yu xii-ndo, te caxi-ndo nchaa sá ná táxi-yu. ⁹ Te cada tátna-ndo cué ñáyiú cùhú xindecu ñuú-áⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu sá sá ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ¹⁰ Dico núú ní sáá-ndó ñⁿ ñuú núú ñá túú ní quèheⁿ cuendá ñahá-yu xii-ndo, te tñi-ndo ñi cuita cáhá-ndó cuáháⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu: ¹¹ “Ndéé ticá chúhmá ní tñiⁿ sáhá-ndí ñuú-ndó nàquidi-ndí, te duha quide-ndí cuendá cutnuni iní-ndó sá ñá túú quide váha-ndo ndécu-ndo. Dico cunaha-ndo sá sá ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo ní cùu”, duha cúñaha-ndo xii-yu. ¹² Te na cachí tnúhu-xi xii-ndo sá ná sáá nduu cáda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa ñáyiú, te ñáyiú ñuú-áⁿ ío-gá ndohó-yu dàvá-áⁿ dàcúúxi ñáyiú ñuú Sòdomá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá ñáyiú dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú
(Mt. 11:20-24)

¹³ Te Jesús xáhaⁿ-gá xii ñáyiú dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá:

—jNdáhú nchóhó cue ñáyiú ñuú Corazín!
;Te ndáhú nchóhó cue ñáyiú ñuú Betsaidá!
Chi núú dicó ñuú Tírú, ndihi ñuú Sidón ní quide-í nchaa sá vá yóo tnáhi ndacu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-áⁿ ní xiní-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuihnú-yu dóo ndáhú, te cunucó-yu núú yáa cuendá sá ndíxi cuéchi iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ní cùu. ¹⁴ Dico sáá nduu te ío-gá dandóho ñaha Yá Ndióxi xii-ndo dàcúúxi ñáyiú ñuú Tírú, ndihi ñáyiú ñuú Sidón. ¹⁵ Te nchóhó ñáyiú ñuú Capernaúm quide iní-ndó sá sá cuándaa-ndo àndiu, dico ñahá chi núú ùhú núú ndáhú cundecu-ndo —duha ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiú ñuú-áⁿ.

¹⁶ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii cue téé tendaha-gá quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá-áⁿ:

—Nchaa ñáyiú na cündedóho nchaa tnúhu cáháⁿ-ndó, te cada iní-yu sá yúhú cáháⁿ-í ndedóho-yu, te nchaa ñáyiú na dàquee tíhú ñahá xii-ndo, te tnàhá yúhú daquée tíhú-yu, te nchaa ñáyiú ducaⁿ na dàquee tíhú ñahá xii-í, te tnàhá Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a dàquee tíhú-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

Ní nasáá cue téé únidico úxi ní tendaha Jesús ní sáháⁿ ní cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú

¹⁷ Te cue téé únidico úxi-áⁿ ní nasáá-güedé te súúni cùdíí iní-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii Jesús:

—Mèstrú, ndéé espíritú cündihi yucu ñávaha sàndáá iní ñahá-xi xii-ndí óré cáciu nêhe ñaha-ndí xii-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá:

—Ndáá cáháⁿ-ndó chi yúhú ní xiní-í cùtnhá ní xíta nihnu yucu ñávaha, chi dáttná ní ngava ñⁿ tasaⁿ ní ngava-xi ñuyúú-a. ¹⁹ Te dáttná quidé-ndó óré xénihu-ndo ñⁿ cóo, àdi ñⁿ nchacua ducaⁿ cada-ndo daquee tíhú-ndó yúcu ñávaha, te ñá túú ná cada ñaha-xi xii-ndo, chi ní taxi-í tnúhu ndee iní ndécú ndihi-ndo. ²⁰ Dico vá cùdíí iní-ndó cuendá sá sàndáá iní ñahá cué espíritú cündihi yucu ñávaha xii-ndo, chi cùdíí iní-ndó cuendá sá sá yodo tñuni-ndó núú tútú Yá Ndióxi Yáa ndécú àndiu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cùdíí iní-gá

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Te óré-áⁿ súúni ní quide díí iní ñahá Espíritú Yá Ndióxi xii Jesús, te ní xáhaⁿ-gá xii Yá Ndióxi:

—Yóhó Tàtá-í Dútú Ndióxi, ío chíñuhu ñaha-í xii-n chi ñu-ni táxi tñuni-ñ àndiu ndihi ñuyúú-a, te dānehé-n cué ñáyiú nchaa tnúhu váha, te ñu-ni ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ñá túú cùtnuni iní-xi nchaa tnúhu cáháⁿ cue téé túha, te nchaa tnúhu cáháⁿ-n-áⁿ ñá túú ní dátúu-n núú ñáyiú cachí sá ío túha, te ío váha sáá díquí-xi. Te ducaⁿ quide-n, chi ducaⁿ cuini-n cunduú —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii Yá Ndióxi.

²² Te xáhaⁿ tùcu-gá xii cue téé ní nasáá-áⁿ:

—Mee Tàtá-í Dútú Ndióxi ní cachí-gá sá cùnù-í núú nchaa-ndi túhú sá ío. Te vá yóo ñⁿ xiní nacuáa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndióxi, chi ñⁿ dii díí-ni mee-gá xiní-gá nacuáa sàni iní-í. Te ducaⁿ ñⁿ dii-ni yúhú xiní-í nacuáa sàni iní méé-gá, te nchaa ñáyiú cachí iní-í sá quini-yu nacuáa sàni iní Tàtá-í Dútú Ndióxi te xitñuhu-í-yu, te vá yóo ñⁿ-gá xiní nacuáa sàni iní-gá chi ñu-ni

ñáiyu ducaⁿ xitñũhu-í-áⁿ xini-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²³ Te ní nchócótó-gá núú xĩndecu mee-ni cué téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Váha táhú nchòhó ndihi nchaa ñáiyu ndèhe nchaa nacuáa guide-í vitna. ²⁴ Chi ío cuéhé cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, ndihi cue téé ní xĩndaha ñaha xii ñáiyu ní cuini-güedé cundehe-güedé nchaa sá ndéhé-ndó guide-í vitna, te ñá túú ní xini-güedé, te ní cuini-güedé cundedóho-güedé nchaa tnúhu cáháⁿ-í ndedóho-ndo vitna, te ñá túú ní xĩndedóho-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Nàcuáa ní quide íⁿ téé distritú Sàmaría

²⁵ Te íⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés ní ndacuíní-dé xító ndèé-dé Jèsús núu nása cunduu tnúhu cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cúú sá cáda-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhiⁿ-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Cuini-í cachí tnúhu-n nása cáháⁿ-xi núú tùtù ndí Moisés —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁷ Te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Ndí Moisés cáchí ndí núú tùtù ndí: “Cuu iní-ndó Dütú Ndióxi Yá cúú Ndióxi-ndó ní yuhu ní iní-ndó, te cani iní-ndó cáda-ndo datná cuini méé-gá, te mee-ni tnúhu váha cani iní-ndó nàcuáa cuu vii cuu váha-ndo núú-gá, te coo iní-ndó cuu iní-ndó-gá. Te cuu iní-ndó tnàha ñáiyu-ndo datná cúú iní-ndó mèe-ndo”, duha cáchí ndí núú tùtù ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Váha-ni cáháⁿ-n, te núu cada-n nàcuáa cáháⁿ-n áⁿ, te nduu táhú-n cundecu-n ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhiⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé núu ndücu-dé nàcuáa cada-dé cácu nihnu-dé núú tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dè:

—¿Yoo cuu tnaha ñáiyu-í-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní cani-gá íⁿ cuendú núú-dé nàcuáa tecú tnùnì-dé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá:

—Íⁿ téé ní ndee-dé ñuú Jerusàlén ñúhú-dé ichi cuánuu-dé cuáháⁿ-dé ñuú Jericó, te ní quee ñadúhú ichi-dé ní dúhú-güedé dóo nihnú-dé, ndihi nchaa sá néhé-dé, te ní caniha vihi-güedé, te nchito dü-ná-dé ní dāñá ñaha-güedé te cuáháⁿ-güedé. ³¹ Te mei òré cátuu-dé-áⁿ ñúhú íⁿ dütú ichi-áⁿ, te òré ní xini ñáhá dütú-áⁿ xii-dé, te íⁿ xio-ni ní xócóo ndee-dé ní yáha-dé. ³² Te ñuhu tucu íⁿ téé cuu levitá ichi-áⁿ, te òré ní xini-dé téé-áⁿ cátuu-dé, te diu-ni ducaⁿ ní quide-dé

íⁿ xio-ni ní xócóo ndee-dé ní yáha-dé. ³³ Dico íⁿ téé distritú Sàmaría ñúhú tucu-dé ichi-áⁿ te òré ní xini-dé téé-áⁿ cátuu-dé, te ní cundáhú iní ñáhá-dé. ³⁴ Te ní sáháⁿ-dé núú cátuu téé-áⁿ, te ní quide tátndé nchaa núú ní nícuehé xii téé-áⁿ ní chihi-dé yúcu, te ní dácútú-dé. Te dátñunì ní dácáá ñaha-dé sáta quiti-dé, te ndèca ñaha-dé cuáháⁿ íⁿ vehe núú sácóo cue ñáiyu sácúhuⁿ ichi, te yácáⁿ ní xito ñaha-dé. ³⁵ Te ingá nduu òré ní nucúhuⁿ téé Samaritanú-áⁿ ichi, te ní tava-dé úú díhúⁿ denariú, te ní sáha-dé téé cuu xitohó vehe-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dè: “Coto saú-n téé-a, te núu ñá ní tnàhá díhúⁿ sá ní taxi-í, te cuéi na dāndóñuhu-gá-n díhúⁿ-n cuendá-dé, te òré ná quixi tucu-í te nacháhu-í”, duha ní xáhaⁿ téé Samaritanú-áⁿ xii téé díi vehe xiáⁿ. ³⁶ Te vitna cáháⁿ, te núu ndèdacáa cue téé úní-áⁿ cúú-güedé téé váha cuu iní-güedé tnàha ñáiyu-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii téé dàcuaha ñaha xii-í ñáiyu-áⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés.

³⁷ Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Téé ní cundáhú iní ñáhá xii téé ní dānicuehé ñáhá cué ñadúhú-áⁿ, téé-áⁿ cúú-dé téé cuu iní tnàha ñáiyu-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Cuáháⁿ te diu-ni ducaⁿ cáda-n tnahá-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gá vehe tá Mária ndihi tá Mária

³⁸ Te Jèsús ñúhú-ni-gá ichi cuáháⁿ-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní sáá-gá íⁿ ñuú líhli, te xiáⁿ ní quee íⁿ xichí nánì Mária ní cáháⁿ ñáhá-xi xii-gá vehe-xi. ³⁹ Te tá Mária ndècu íⁿ cúhú-xi nāni-xi Mária, te xichí-áⁿ ní ngóo-xi núú Jèsús ndèdóho-xi nchaa tnúhu cáháⁿ-gá. ⁴⁰ Te tá Mária-áⁿ ndihi vihi-ni iní-xi quide-xi chiu-xi, te ní sáháⁿ-xi núú Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, ¿náá ñá túú tnàhí sàni iní-n sá ní dāndóo ndaha ñaha cúhú-í nchaa chiu-áⁿ? Cúñaha saú ná quixi-xi chindee ñaha-xi —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴¹ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Yòhó Mária, ñuhu tneñu vihi-n, te ndihú iní-n sá ío vāi chiuⁿ-n ñuhu, ⁴² dico xini ñuhu vihi-gá-xi cundedóho-n tnúhu cáháⁿ-í, chí tá Mária-a sa ndèdóho-xi tnúhu-í, te vā yóo íⁿ ndacu xocàni tnúhu-í sá ní ngúndecu ndihi-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

11

Jèsús dānèhé-gá cue téé xica cuu ndihi-gá nàcuáa cáháⁿ ndihi-güedé Yá Ndióxi
(Mt. 6:9-15, 7:7-11)

¹ Te íⁿ nduu cáháⁿ ndihi Jèsús Yá Ndióxi íⁿ xichí, te sáta ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Yá

Ndiöxí, te ní xáha" ññ tée xica cuu ndihi-gá xii-gá:

—Mèstrú, danèhè ñháá xii-ndí nása cáhá" ndihi-ndí Yá Ndiöxí dàtná ní quide ndí Juáá ní danèhè ndí cue tée ní xica cuu ndihi ndí —cächí-dé xáha"-dè xii-gá.

² Te Jèsús ní xáha"-gá:

—Òré cáhá" ndihi-ndo Yá Ndiöxí, te cächí-ndó:

Yòhó tátá-ndí Dútú Ndiöxí Yáá ndécú àndiu, nchaa ñáiyu na cáhá"-yu sá cúu-n Yáá ío yíñuhu.

Te xicá" táhú-ndí núu-n sá ná sáá nduu ndihu ndáhá"-n-yu.

Te cada-n dàtná cächí iní-n ñùyíú-a dàtná quidé-n àndiu.

³ Te xicá" táhú-ndí núu-n sá táxi-n sá cándèca iní-ndí ññ nduu ññ nduu.

⁴ Te cada càhnu iní-n nchaa yíca cuèchi-ndí, chi tnàhá nchúhú quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñàha tnaha ñáiyu-ndí.

Te vá dàñá-n dàcáhá" ñháá yùcu ñávàha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vàha, chi coto ñàha-n xii-ndí cuèndá sá vā dúcá" càda ñàha-xi,

duha cáhá"-ndó

—cächí-gá xáha"-gá xii-güedé.

⁵ Te Jèsús ní xáha" tùcu-gá:

—Te núu ndédacáa nchóhó ndécú ññ tée tnàha tnúhu ndihi-ndo, te dava niú cuahá"-ndó vèhe-dé, te òré ní quexio-ndo, te xáha"-ndo xii-dé: “Véxi-í núu vá cùndèe iní-n tàxi nuu-n úní tnàhá pàá, ⁶ chi ññ tée xini tnàhá ndihi-í ñúhú-dé ichi ní quexio-dé vehe-í, te ñà túú tnàhí ná cuàñaha-í caxi-dé”, qesaha-ndo cùñaha-ndo. ⁷ Te tée-á"

cáhá"-dé ndée xití vehe-dé, te cúñaha-dé xii-ndo: “Vá dásàtú nìh-á-n chi ndèdì yuyèhe-í, te càa-í ndihi cue landú-í, te vá cúú ndàcáo-í taxi-í sá cuini-n”, qesaha-dé cúñaha-dé xii-ndo. ⁸ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá cuèi cùu-dé tée tnàha tnúhu ndihi-ndo, dico duca" cùñaha-dé xii-ndo, dico dacuití sá ndàcòo-dé taxi-dé sá cuini-ndó cuèndá sá vā dásàtú-gá-ndó iní-dé.

⁹ Te yúhú cächí-í xii-ndo sá cācā"-ndó núu ná cuini-ndó núu Yá Ndiöxí te taxi-gá. Te vá dàñá ndèé-ndó cācā"-ndó núu-gá núu ná cuini-ndó, te duca" te nìhí-ndó. Te cada iní-ndó sá ní quexio-ndo vehe ññ tnaha ñáiyu-ndo te ní cáhá"-ndó, te ñáiyu-á" ní tedóho ñàhá-yu xii-ndo te ní nacaá"-yu yuyèhe. Te duca" càda iní-ndó chi Yá Ndiöxí tedóho ñàha-gá xii-ndo, te taxi-gá sá ná cācā"-ndó núu-gá. ¹⁰ Chi nchaa ñáiyu duca" xiquide te Yá Ndiöxí tedóho ñàha-gá xii-yu nìhí-yu sá cuini-yu. Te diu-ni duca" tùcu nchaa ñáiyu na cācā" núu-gá ññ sá cuini-yu, chi sàñaha-gá sá xicá"-yu núu-gá. Te diu-ni duca" tùcu nìhí nchaa ñáiyu ñà túú dàñá

ndee xicá" núu Yá Ndiöxí sá cuini-yu, chi nìhí-yu.

¹¹ Te nchòhó cue tée cùu tátá ñà túú cùndee iní-ndó cuàñaha-ndo cuè déhe-ndo ññ yúú caxi-güexi òré xicá"-güexi ññ pàá núu-ndó cāxi-güexi, te ní ñà túú cùndee iní-ndó cuàñaha-ndo ññ cóo caxi-güexi òré xicá"-güexi ññ chácá núu-ndó cāxi-güexi. ¹² Te ní ñà túú cùndee iní-ndó cuàñaha-ndo ññ nchacua caxi-güexi oré xicá"-güexi ññ ndíú núu-ndó cāxi-güexi. ¹³ Te nchòhó cuèi ndèé dau sáá iní-ndó, dico sàha-ndo cuè déhe-ndo sá vāha xèxi-güexi oré xicá"-güexi núu-ndó. Te núu nchòhó duca" quide-ndo, jte uu"-gá duca" quide Tátá-ndó Dútú Ndiöxí Yáá ndécú àndiu, chi taxi-gá Espiritú-gá cundecu ndihi-ndo te núu na cācā"-ndó núu-gá! —cächí-gá xáha"-gá xii-güedé.

Cächí-güedé sá ndécú ndihi Jesús yucu ñávàha

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Te Jèsús ndèññuhu-gá espíritú cùndihi yucu ñávàha yìhi ñàha xii ññ tée ní quide ñìhí-xi, te òré ní ndee ñàha espíritú-á" xii tée-á", te ní nacáhá"-dé. Te ío ní cuñuhu ñáiyu sá dúcá" ní quide-gá. ¹⁵ Te davá-yu ní xitnàhá-yu:

—Tée-a ndèññuhu-dé nchaa espíritú cùndihi sàcùlhná yìhi ñàha xii ñáiyu, chi diu-ni sàcùlhná-á" chindèe ñàha-xi xii-dé, te diu-ni-xi tàxi tnuni-xi nchaa espíritú-á" —cächí-yu xitnàhá-yu.

¹⁶ Te davá-yu xito ndee ñàhá-yu xii-gá, te xàhá"-yu sá ná cādá-gá ññ sá vá yòo tnàhí ndàcu cada ñùyíú-a cundèhé-yu nàcuáa cutnùn iní-yu núu ndáá sá Yá Ndiöxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñùyíú-a. ¹⁷ Dico mee-gá sa ní cutnùn iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu, núu ní xáha"-gá xii-yu:

—Te nchòhó xini-ndó sá núu ññ tée yindaha ññ nació" vá cúú ññ nuu-dé ndihi cue tée cùndihi-dé, te vá cùdì-dé cunu-dé. Te diu-ni duca" sàtnahá tucu-xi cùu cue ñáiyu xindecu ññ-ni vèhe, chi núu vá cúú ññ nuu-yu cundecu-yu, te vá cùdì-yu cundecu càhnú-yu. ¹⁸ Te duca" sàtnahá-xi cùu sàcùlhná, chi núu vá cúú ññ nuu-xi ndihi nchaa espíritú cùndihi-xi te vá cùdì-xi cundecu-xi taxi tnùn-xi. Te duha cáhá"-í chi nchòhó cächí-ndó sá sàcùlhná chindèe ñàha-xi xii-í quèññuhu-í nchaa espíritú cùndihi-xi yìhi ñàha xii ñáiyu. ¹⁹ Te núu yúhú quidé cuèndá-ndó sá sàcùlhná chindèe ñàha-xi xii-í, te xini ñuhu-xi cada cuèndá-ndó yòo chindèe ñàha xii cue tée xica cuu ndihi-ndo quèññuhu-güedé nchaa espíritú cùndihi-xi yìhi ñàha xii ñáiyu. Te mee-güedé cächí-güedé sá nchòhó ñà túú cáhá" ndáá-ndó sá dúcá" cáhá"-ndó. ²⁰ Te ndáá sá Yá Ndiöxí chindèe ñàha-gá xii-í

quẽñũhu-í nchaa espíritú cundĩhi sácũlnhá yĩhi ñaha xii ñáiyu, te xiã cutnũni iní-ndó sá sá ní sáá nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndiõxi xii-ndo.

²¹ Te núu ñi tée ío ndee, te súuní ñi cáá-dẽ, te ndẽ-dẽ vehe-dẽ cuendá sá vã cuíta, te ní quide túha-dẽ titní sá dẽé, te ío váha nèhe váha-dẽ nchaa ndachũu-dẽ. ²² Dico núu quexio ingá tée ío-gá ñi cáá te ndee-gã-dẽ, te ngũta-dẽ nã-dẽ ndihi tée ndẽ vehe-xi-ã, te cada cãnári ñáhã tẽ-ã xii tée ndẽ vehe-xi-ã, te quendeé-dẽ nchaa sá dẽé cundẽe iní-dẽ, te taxi tñuní-na-dẽ nchaa xiã, ndihi nchaa sá ndécú ndihi-dẽ, te dácáhũ-dẽ nchaa cue tée cundihí-dẽ nchaa sá ná ñihí-dẽ.

²³ Te nchaa ñáiyu ñá túu cundihí ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhã-yu, te nchaa ñáiyu ñá túu chĩndee ñaha xii-í, te dàquee tũhũ-yu chiũ quide-í.

Espiritú cundihí yucu ñávãha sá nãchõcãva xito cùu uú
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Te òrẽ ná quẽe ñaha ñi espíritú cundihí yucu ñávãha xii ñi ñáiyu, te cuáhã-xi ndũcu-xi ñi xichí núu cundẽcu-xi te ñá ñihí-xi, te ní sani iní-xi: “Vãha-gã núhú tucu-í núu ní xĩndecu-í”, duha ní sani iní-xi. ²⁵ Te cuãnuhũ-xi, te òrẽ ní nasãã-xi, te ní xini-xi sá cáá iní ñáiyu-ã datná cáã-nã ñi vehe ní natĩhũ, chi ní nduu vii-nã, vã yõ-gã ndécú. ²⁶ Te sátã dúcã te ní xica-xi cuáhã-xi cuándúcú-xi ùsã tñahã espíritú cundihí-xi sã nèhe víhĩ-gã xĩquide, te òrẽ ní ñihí-xi cue espíritú-ã te ndẽca ñaha-xi cuáhã cuendã ngũndecu ndihí-xi ñáiyu-ã, te ñáiyu-ã uũ-gã nãndi yãha-yu dácũxí ndẽe dĩhna—cãchĩ-gã xãha-gã xii-yu.

Cuendã ñáiyu cùu váha ndisa iní-xi

²⁷ Te nĩni cãhá Jẽsús tñũhu-ã núu ñáiyu ní cãhá ñihí ñi ñadĩhí tnuú-yu, te xãha-a xii Jẽsús:

—Jã váha táhú ñadĩhí ní dácácú ñaha xii-n, te ní dácuehnú ñaha-a! —cãchĩ-a xãha-a xii-gã.

²⁸ Te Jẽsús ní xãha-gã:

—Jãhá-gã táhú nchã ñáiyu sãcũndedóho nchaa tñũhu cãhá Yá Ndiõxi te sãndãã iní-yu! —cãchĩ-gã xãha-gã xii-a.

Ñáiyu ñá túu sãndãã iní ñáhã xii Jẽsús cuĩnĩ-yu cada-gã ñi sã vã yõ tñahĩ ndacu cada
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Te ta tàcã vãi ñáiyu te dàdehnde tñaha-nã-yu, te ní ngũta Jẽsús xãha-gã xii-yu:

—Nchõhõ ñáiyu ndẽcu ñuyú vitna, chi ío sãá iní-ndó, te cuĩnĩ-ndó càda-í ñi sã vã yõ tñahĩ ndacu cada cuendã cuĩnĩ-ndó cùtnuní iní-ndó nõu ndisa sã Yá Ndiõxi ní

tendaha ñaha-gã xii-í vëxi-í. Dico ñá túu nãgã cada-í quĩnĩ-ndó, chi sã ñihĩ-ndó tñũhu nãcuãã ní yãha ndii Jõnãs tée ní xõo cãhá tñũhu Yá Ndiõxi ndẽe sanaha, te ñiu-ni duca yãha yúhú tucu. ³⁰ Chi nchaa ñáiyu ñuú Nĩnivé ní cutnũni iní-yu sã Yá Ndiõxi ní tendaha ñaha-gã xii ndii Jõnãs ní sãhá ndii ñuú-yu. Te duca sãtnahã-xi cùu yúhú Tée cùu ñanĩ tñahã-ndó nchãa-ndo, chi sãá nduu te cutnũni iní-ndó sã Yá Ndiõxi ní tendaha ñaha-gã xii-í vëxi-í ñuyú-a. ³¹ Te na sãá nduu càda ndãã Yá Ndiõxi cuẽchi nchaa nchõhõ ñáiyu ndẽcu ñuyú-a, te dàvã-ã quĩnĩ-ndó ñi ñadĩhí ñaha ní xĩndaha ñi naciõ cáã ndãã xio cuha núu quẽe nchĩcãchii. Te ñaha-ã ío xica ní xĩndecu-a, te ní sãhá-a ní xĩndedóho-a nchaa tñũhu ní cãhá ndii Salòmõn, chi ndii-ã ío ní sãá sã xini tñuní ndii. Te ñaha-ã cãhá-a dàvã-ã sã nchõhõ ñáiyu ndẽcu vitna ñá túu ní quide ndãã-ndó. Dico vitna iha ndẽcu ndihí ñaha-ndo xii yúhú, te ñiu-í ío-gã cùnuu-í dácũxí ndii Salòmõn. ³² Te ñiu-ni nduu càda ndãã Yá Ndiõxi cuẽchi nchaa nchõhõ ñáiyu ndẽcu ñuyú-a vitna, dàvã-ã tñahã cue ñáiyu ní xĩndecu ñuú Nĩnivé cundecú-yu núu Yá Ndiõxi, te tñahã-yu cãchĩ-yu sã ñá túu ní quide ndãã-ndó. Chi ñáiyu ñuú Nĩnivé-ã ní ndixi túu iní-yu sã ñá túu quide váha-yu ndẽcú-yu te ní natuhã-yu ichi Yá Ndiõxi cùtnahã ní cãhá ndihí ñaha ndii Jõnãs tñũhu-gã xii-yu. Dico vitna iha ndẽcu ndihí ñaha-ndo xii yúhú tée cãhá tucu tñũhu Yá Ndiõxi, te ñiu-í ío-gã cùnuu-í dácũxí ndii Jõnãs.

Núu-ó cùu-xi datná ñi ñuhú

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Te ñá túu ñi ñi ñáiyu tẽñuhú ñi lĩnternã, te taxi ndecú-yu ñi núu yidãhu, àdi chivãha-yu xitĩ ñi tĩdihí, chi taxi ndecú-yu ñi núu ñĩnu cuendã nchaa ñáiyu quĩhu vehe cutnũni núu-yu. ³⁴ Te núu-ndó cùu-xi datná ñi ñuhú, chi ñi sã ná quĩnĩ-ndó te ndixi túu iní-ndó nã cúu xiã, te núu càvãha núu-ndó, te duca cùtnuní iní-ndó nã cúu sã ndécú núu-ndó, ñi te núu cùhú, te vã cùtnuní iní-ndó nã cúu sã ndécú núu-ndó. Te sã dúcã cùhú núu-ndó te cada iní-ndó sã ndécú-ndó datná ñi núu nẽe. ³⁵ Te ío cada cuendã-ndó vã cãni cuẽhẽ iní-ndó cuendã tñũhu Yá Ndiõxi cuendã cutnũni iní-ndó nãcuãã cundecu-ndo, chi núu na cãni cuẽhẽ iní-ndó cuendã tñũhu-gã, te cùu-ndo datná ñi ñáiyu ñá túu cùtnuní núu-xi. ³⁶ Te núu cãndoo canine iní-ndó, te mee-ni sã váha ñũhu iní-ndó, te cùtnuní váha iní-ndó tñũhu ndãã datná cùtnuní váha núu-ndó òrẽ càyú ñuhú, duca cùtnuní iní-ndó —cãchĩ-gã xãha-gã xii-yu.

Jesús cáháⁿ-gá cuendá cue téé cùu fariséu ndihi cue téé dācuaha ñaha xii-í-ñáyiu

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Te òré ní ndihi tnúhu ní cáháⁿ Jesús, te ñeⁿ téé cùu fariséu ní cáháⁿ ñáhá-dé xii-gá vehe-dé caxi-gá, te cuānguihu-gá vehe-dé, te ní ngóo-gá mèsá. ³⁸ Te téé cùu fariséu-áⁿ ño ní cuñúhu-dé, chí Jesús ñá túú ní ndàha-gá nācuáa sàni iní-güedé nduu vétú iní Yá Ndiòxí òré ní ngóo-gá caxi-gá dàtná quidé mèe-güedé. ³⁹ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Nchòhó cue téé cùu fariséu xiniⁿ-dó sá ño ñáyiu nāquete sātá-ni tāsáⁿ ndihi sātá-ni còhó, te xití-xi cādehe caduha-ni. Te ducaⁿ sātñahá-xi cùu nchòhó, chí ndaha-ni-ndo nāquete-ndo, te iní-ndo ñá túú nduu ndoo, te nāndi dāndahú-ndo tnàha ñáyiu-ndo, te quèheⁿ-ndo sá ndécú ndihí-yu, te nāndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ndo quide-ndo. ⁴⁰ ¡Te nchòhó cùu-ndo cué téé ño ñá iní-xi! ¿Te náa ñá túú cùtnuní iní-ndo sá Yá Ndiòxí Yáa ní cadúha yiqui cùñú-ó diu-ni-gá ní chihí-gá iní-ó-áⁿ? ⁴¹ Te nchaa sá vāha ndècu ndihi-ndo cuáha-ndo nchaa ñáyiu xini ñuhu na cundecu ndihí-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cuu-ndo ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi.

⁴² ¡Te ndàhú ní cuu nchaa nchòhó cue téé cùu fariséu! Chí sàha-ndo Yá Ndiòxí núú ùxi xichi yúcú nání mēntá, ndihi yúcú rùdā, ndihi nchaa dāva-gá núú yúcú quēe comidá, dico ñá túú quide ndāá-ndo, te ni ñá túú ñuhu iní-ndo Yá Ndiòxí. Dico tnúhu cāháⁿ-í-a tātú-ndo càda-ndo, te ni vā dāñá ndèé-ndo càda-ndo nchaa dāva-gá sá vāha.

⁴³ ¡Te ndàhú ní cuu nchòhó cue téé cùu fariséu! Chí cuiniⁿ-ndo cùnucóo-ndo núú sácóo cue téé ño cùnucú veñúhu, te cuiniⁿ-ndo mèe-ni ndihi tnúhu yññuhu cáháⁿ ndihi ñaha ñáyiu xii-ndo nchaa núú xicá cùu-ndo.

⁴⁴ ¡Te ndàhú ní cuu nchòhó cue téé dācuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue téé cùu fariséu chí ño dāndahú-ndo mèe-ndo sá quidé ndāá-ndo te ñá ndāá sá quidé ndāá-ndo! Chí cùu-ndo datná ñⁿ ñáyiu ní xihí te ní nguindúxi, te ñá túú cùtnuní-gá ndèé yindúxi-yu, te cuéi nà yáha ñáyiu dico ñá túú cùtnuní sá yindúxi ndíyi. Te ducaⁿ sātñahá-xi cùu nchòhó, chí nchaa ñáyiu ndèhe ñaha xii-ndo ñá túú cùtnuní iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndo —cāchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Te ní xáhaⁿ ñⁿ téé dācuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés xii-gá:

—Mèstrú, te sá dúcáⁿ cāháⁿ-n te tnàhá nchúhú xicuehé-n ñⁿ —cāchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁴⁶ Te Jesús ní xáhaⁿ-gá:

—¡Ndàhú ní cuu tnàhá nchaa nchòhó cue téé dācuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés! Chí quide-ndo datná quidé ñáyiu dācuido ñⁿ tnàha ñáyiu-xi ñⁿ sá ño vée, te mèe-yu ní lùha ñá túú cuiniⁿ-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sātñahá-xi quide nchòhó chí dānehé-ndo ñáyiu nācuáa cadá-yu, dico mee-ndo chí ni lùha ñá túú cuiniⁿ-ndo càda-ndo nācuáa dānehé-ndo-yu.

⁴⁷ ¡Te ndàhú ní cuu tucu-ndo! Chí cadúha-ndo núú ní nguindúxi cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndèé sanaha cuendá sá cúnàha-ndo núú yindúxi cue ndíi, te diu-ni cue ñaniⁿ tnàhá-ndo ní sahni-güedé cue ndíi. ⁴⁸ Te nchòhó sá nàha-ndo nācuáa ní quide cue ñaniⁿ tnàhá-ndo, te cāchí-ndo sá ní quide vāha-güedé sá dúcáⁿ ní sahni-güedé cue ndíi-áⁿ, te vitna cadúha-ndo núú ní nguindúxi cue ndíi.

⁴⁹ Te Yá Ndiòxí ño sàa nchaa sá xiniⁿ tnùní-gá, te ní cāchí-gá sá dācāháⁿ-gá iní cue téé cuendá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiu, te cada-güedé nchaa nācuáa cuiniⁿ-gá, te dāva-güedé cahni ñáhá-yu xii-güedé, te dāva-güedé ño dandòho ñáhá-yu xii-güedé duha ní cāchí-gá. ⁵⁰ Te nchaa ñáyiu ñuyú vitna tnàhá-yu nacháhu-yu núú Yá Ndiòxí cuendá sá ní sahni-güedé cue téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ndèé cùtnàhá ní ngáva ñuyú. ⁵¹ Te ndèé ndíi Àbél téé ní sahni-güedé ndèé díhna nuu, ndihi ndèé ndíi Zacaríá téé ní sahni-güedé ndèé núú ní ndihí-ná ndácáⁿ cuendá ñáhá Yá Ndiòxí núú ñáyiu ndècu ñuyú vitna, te diu ndíi-áⁿ ní sahni-güedé mei tnúú veñúhu cāhnu sá ño cùnucú, ndihi xito núú sácódo sá ndúú tǎhú Yá Ndiòxí.

⁵² ¡Te ndàhú ní cuu tucu nchaa nchòhó cue téé dācuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés! Chí quide-ndo datná quidé ñⁿ téé tǎxi tnuní ñⁿ vehe, chí nacadí-dé te ñá dāñá-dé quihu ñáyiu te ní mèe-dé ñá túú quihu-dé. Te ducaⁿ sātñahá-xi quide-ndo, chí dācuaha-ndo tnúhu Yá Ndiòxí te ñá túú cuiniⁿ-ndo quindáa iní-ndo te ní ñá túú dānehé-ndo ñáyiu cuiniⁿ tnúu tnúhu-gá nācuáa tātú-xi cunduu cuendá nanihí tǎhú-yu —cāchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁵³ Te òré ní ndee Jesús vehe téé cùu fariséu-áⁿ, te cue téé dācuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu fariséu ní cudééⁿ-güedé núú-gá, te ní nguíta-güedé nāndi sá xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá cuendá cuiniⁿ-güedé núu vā cuita-gá ñⁿ tnúhu cāháⁿ-gá ⁵⁴ cuendá ducaⁿ ñihí-güedé nācuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá.

12

Jesús cáháⁿ-gá cuendá cue téé dāndahú méé-xi

¹ Te òré-án nǐ tacá titní mǐl ñáiyu núú ndécú Jèsús, te súúni dicó ngónchihi tnàha-ná-yu. Te ndèdòho-yu ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Cada cuendá-ndó vǎ cǎnchícúⁿ ni-hnu-ndo nàcuáa quide cue tée cuu fariséú, chi cue tée-áⁿ io dándahú-güedé méé-güedé sá quidé ndáá-güedé dico ñá ndáá sá quidé ndáá-güedé. ² Te nchaa tnúhu sá cúu yúhu ni cuu vǎ cúu yúhu-gá, chi nchaa dacuití sá quée túu-xi núú ñáiyu. ³ Chi nchaa tnúhu cǎháⁿ dayuhu-ndo quée túu-xi núú chítú núú tǎcá, te nchaa tnúhu cǎháⁿ méé-ndó vèhe-ndo dacuití sá ñihí ñáiyu tnúhu.

Yá Ndióxi xini ñúhu-xi yuhú-ó-gǎ
(Mt. 10:26-31)

⁴ Te nchòhó cue tée io váha tnàhá tnúhu ndihi-í ná cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ yúhú-ndó cué ñáiyu cuéi na cǎhni ñàhá-yu xii-ndo, chi ñu-ni yiqui cǔñú-ndó ndacú-yu cǎhni-yu, te ñá túú nǎgá ndacú-yu cada ñàhá-yu xii-ndo. ⁵ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yá Ndióxi tau-ndó yúhú-ndó-gǎ, chi mee-gǎ io cúnuu-gǎ, te ñu-gǎ quidé-gǎ sǎ vǎ cǔndecu-gǎ ñáiyu ñuyú, te daquihíⁿ ñàhá-gǎ xii-yu núú ùhú núú ndàhú, núú xiǎⁿ cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yáa-án tau-ndó yúhú-ndó-gǎ.

⁶ Te nchòhó xini-ndó sǎ ndée úhúⁿ tnàhá tiláa cǔyáhu-di núú úú dǐhú, dico Yá Ndióxi ñá túú cúnnaa-gǎ ni ñiⁿ-güedi, chi nèhe cuendá ñàhá-gǎ xii-güedi. ⁷ Te nchòhó ndée ñiⁿ idi ñiquí-ndó yindehu, núú xiǎⁿ cǎchí-í sǎ vǎ yúhú-ndó, chi cúnuu-gǎ-ndó dàcúúxi tiláa cuéi vǎi vihi-güedi.

Ñáiyu na dàtúu núú dàva-gǎ ñáiyu sǎ ndécú ndihi-yu Xitohó Jesucristú
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ núu na dàtúu-ndo núú dàva-gǎ ñáiyu sǎ ndécú ndihi ñàhá-í xii-ndo. Te ducaⁿ te tnàhá yúhú Tée cuu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo datúu-í núú nchàa cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi sǎ nchòhó ndécú ndihi ñàha-ndo xii-í. ⁹ Dico núu na cǔñaha-ndo xii ñáiyu sǎ ñá túú ndècu ndihi ñàha-ndo xii-í, te ñu-ni ducaⁿ cada yúhú Tée cuu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo, chi cǔñaha-í xii cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi sǎ ñá túú ndècu ndihi ñàhá-í xii-ndo.

¹⁰ Te ndédani cǎa ñáiyu na cǎháⁿ cuéhé cuendá yúhú Tée cuu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo, te cada cǎhnu iní ñàhá Yá Ndióxi xii-yu. Dico ñáiyu na cǎháⁿ cuéhé cuendá Espíritú Yá Ndióxi, te ñáiyu-án vǎ cadá cǎhnu iní ñàhá-gǎ xii-yu.

¹¹ Te òré ná cǎndeca ñàha-güedé xii-ndo quíhíⁿ veñúhu, àdi núú cué tée cǔchiuⁿ, te ni vǎ cǎní iní-ndó núu nása cunduu tnúhu cǔñaha-ndo xii-güedé, te ni vǎ cǎní

iní-ndó núu ná tnúhu nadànchocáva-ndo núu ná tnúhu na cǔñaha-güedé xii-ndo, ¹² chi òré-nǎ te mee Espíritú Yá Ndióxi dacáhu iní ñàhá-xi xii-ndo tnúhu cǔñaha-ndo xii-güedé —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá ñiⁿ tée cuica

¹³ Te ñiⁿ tée ñúhu tnàhá tnuú ñáiyu-án nǐ xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, cǔñaha xii ñani-í sǎ ná chídava-dé sǎ nǐ dándóo tǎtá-ndí cuu cuendá-ndí —cǎchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gǎ.

¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ cǎháⁿ-n? Te ñá ñúu chiuⁿ-án vèxi-í cada-í, chi ñá ñúu tée cǔchiuⁿ cuu-í —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁵ Te xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáiyu Xindecu-án:

—Nchaa nchòhó ñáiyu ndèdòho nchaa tnúhu cǎháⁿ-í io váha cada cuendá-ndó, te vǎ cǎní iní-ndó nǎndi nducu-ndo cǔndecu ndihi-ndo, chi cuéi vǎi vihi na ñihí-ndó cǔndecu ndihi-ndo, dico vǎ chindée ñàha-xi cudí-ndo cǔndecu-ndo ñuyú-a —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹⁶ Te dàtnúni ní ngúita-gǎ cǎní-gǎ ñiⁿ cuendú núu-yu cuendá tecú tnúni-yu tnúhu-gǎ, te xáhaⁿ-gǎ:

—Hiⁿ tée cuica súúni nǐ cuu nchaa tǎtá ní xitu-dé núu ñúhú-dé. ¹⁷ Te ní ngúita-dé sǎní iní-dé: “¿Te nása cada-í? Te ñá túú ndée nataxúha-í nchaa sǎ ní xitu-í”, duha ní sani iní-dé. ¹⁸ Te dàtnúni ní sáha váha tucu-dé cuendá nàcuáa cada-dé, te ní cǎchí-dé: “Duha na cǔnduu, dangòyo-í yacá-í, te ndada cǎhnu-gǎ-í, te xiti-xi nataxúha-í nchaandi túhú sǎ ní xitu-í, ndihi nchaa dava-gǎ sǎ ndécú ndihi-í. ¹⁹ Te sǎtá dúcǎⁿ, te cǎchí-í: Io vǎi sǎ ndécú ndihi-í, te cudí-xi cuéhé cuí, te vitna ndetatú-í, te coho-í te caxi-í cada-í, te nǎndi-gǎ cada-í cuendá cudí iní-í cǔndecu-í, duha quesaha-í”, cǎchí-dé. ²⁰ Dico Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé: “Yòhó, ñá túú nǎndihi sǎ sǎní iní-n, chi yúhú cǎchí-í sǎ níu vitna cuú-n, te nchaa sǎ ndécú ndihi-n ¿yo cuu sǎ váha xii-a-í?”, cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé. ²¹ Duha yáha nchaa ñáiyu nǎndi sǎni iní-xi cǔndecu ndihi-xi ñuyú-a, dico ñáiyu-án io ndàhú-yu chi ñá túú ná nduu táhú-yu núú Yá Ndióxi cǔndecu ndihi-yu —cǎchí Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Yá Ndióxi xitó-gǎ nchaa ñáiyu sàndáá iní ñàhá xii-gǎ

(Mt. 6:25-34)

²² Te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihi-gǎ:

—Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ io cǎní iní-ndó núu nása cǔndecu-ndo, àdi nása ñihí-ndó sǎ cǎxi-ndó, àdi nása ñihí-ndó dǒó cuíhnu-ndo. ²³ Chi cúnuu-gǎ méé-ndó dàcúúxi sǎ nchító-ndó, te ducaⁿ yiqui cǔñú-ndó cúnuu-gǎ-xi dàcúúxi dǒó

saculhu-ndo. ²⁴ Te chí cuáha cuendá nàcuáa quide cue tícacá, chí ní ñá túú chíhi-güedi tatá cuu itú natahu-güedi te ní ñá túú ndéé núnñi yacá-güedi, te níhi-güedi xèxi-güedi, chí Yá Ndióxi xító ñaha-gá xii-güedi. ²⁵ Te nchòhó cúnñu-gá-ndó dácúuxi nchàa cue quiti ndava! ²⁶ Te cuéi nándi sá sání vihi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndácú-ndó càda-ndo nacuáa cuehnu-ndo cuédicó ñi yiqui-gá. ²⁷ Te núu ní sá lúhá xiá ñá ndácú-ndó càda-ndo, ¿te ná cuendá io sàni iní-ndó cuendá nchaa sá cuini-ndó níhi-ndó cundecu ndihi-ndo?

²⁷ "Te chí cadá cuendá nàcuáa sàhnu ñi tnu itá, chí ní ñá túú quide chiu-xi, te ní ñá túú quèhe-xi idi. Te na cächi tnúhu-í xii-ndo sá ndíi Salómón io vii ní cáa nchaa sá ní xindecu ndihi ndíi, dico víi-gá tucu cáa nchaa itá dácúuxi nchàa sá ní xindecu ndihi ndíi. ²⁸ Te cúhú sá io vitna tnaa-ni cùdii-xi te sàhmi-yu, te cuéi ducaⁿ dico io vii cadúha Yá Ndióxi nchaa cùhú-á. ²⁹ Te nchòhó io cúnñu-ndó dácúuxi nchàa cùhú-á, núu xiá io xító ñaha-gá xii-ndo, te dicó yica cùu iní-ndó sàndáa iní-ndó-gá! ³⁰ Te vá io can-chicúⁿ nihnu-ndo sá cohó sá caxi-ndó, te ní vá dándiá-ndó iní-ndó núu nása cada-ndo níhi-ndó. ³¹ Chi nchaa ñáyiú ñá túú sàndáa iní ñahá xii Yá Ndióxi ducaⁿ mee-ni sá cohó sá caxi-yu xica nchicúⁿ nihnú-yu. Dico mee Tátá-ó Dütü Ndióxi sa ñaha-gá nándi cùu sá xini ñuhu-ndo, te taxi-gá. ³² Te cada-ndo nchàa nacuáa cáháⁿ Yá Ndióxi Yáa yindàha ñaha xii-ndo, te ducaⁿ te taxi-gá nchaa sá xini ñuhu-ndo.

Cuendá sá vaha nduu táhú-ó núu Yá Ndióxi

(Mt. 6:19-21)

³² "Te vá yuhú nchòhó cue tée ndècu ndihi-í cuéi io sacú-ndó, chí Tátá-ó Dütü Ndióxi ní cächi-gá sá ndúú táhú-ndó cundecu-ndo núu ndécú-gá taxi tnúni-ndó tnàhá-ndó. ³³ Te chí dicó nchàa sá ndécú ndihi-ndo, te chí cuáha nchaa ñáyiú ndàhú díhú-ndó ñáyiú xini ñuhu, te cada váha-ndo cundecu-ndo, te ducaⁿ te nduu táhú-ndó sá io-gá váha núu Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo, te xiáⁿ vá cúu tühú tnàhi-gá-xi, te ní vá ndíhi nihnu-gá-xi, te ní ñadúhú vá ndácú-güedé duhu-güedé, te ní tiquidi vá quée-dí. ³⁴ Te núu xiáⁿ cúu cuendá-ndó ñá, te diu-ni xiáⁿ ñuhú iní-ndó, áⁿ te núu mee-ni sá ndécú ñuyíú-a ndècu ndihi-ndo, te diu-ni nchaa xiáⁿ ñuhú iní-ndó.

Xini ñuhu-xi quíhi iní-ó cundecu-ó

³⁵⁻³⁶ "Te io quíhi iní-ndó cundecu-ndo, te cada-ndo dàtná quidé dáva cue tée xinu cuechi sacundecu túha-güedé cuéi nání òré-áⁿ ndétú-güedé patróóⁿ-güedé ná òré nasáa-dé sá cuáháⁿ-dé vico tnàndaha. Te núu niú te sa cúu cáyú-ni ñuhú-güedé sá cundetu

ñaha-güedé, chí òré ná nasáa-dé dacàsaⁿ-dé yuyèhe, te ndíhi-ni nacaáⁿ-güedé ndíhu-dé.

³⁷ Te váha táhú nchaa cue tée xinu cuechi-áⁿ, chí ndècu túha-ni-güedé ndétú-güedé ndéé òré ní nasáa patróóⁿ-güedé, te na cächi tnúhu ndáa-í xii-ndo sá òré ná nasáa patróóⁿ-güedé-áⁿ te chíhi ñaha-dé mèsá xii-güedé, te ndacáⁿ ndee-dé dóo nihnú-dé núu yiquí-dé, te ngüita-dé cani-dé cohó-güedé cuendá caxi-güedé. ³⁸ Te diu-ni ducaⁿ càda-dé cuéi dáva niú, àdi tacuihndá-gá, te núu ñá túú xidi-güedé òré nasáa-dé, te cue tée xinu cuechi-áⁿ io váha tnahá-güedé. ³⁹ Te núu dicó ñi tée cùu xitohó ñiⁿ vehe xini-dé ná òré quíhu ndáhú vehe-dé ñá, te quíhi iní-dé te vá cùdú-dé, te vá dàñá-dé nacaáⁿ-güedé yuyèhe-dé quíhu-güedé duhu-güedé. ⁴⁰ Te nchòhó tucu nchaa-ni nduu quíhi iní-ndó cundecu túha-ndo, chí na cuáháⁿ nduu ñá túú yíhi iní-ndó, te quixi tucu yuhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo —cächi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cue tée quide ndáa ndihi cue tée ñá túú quide ndáa

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Te té Pèlú ní xicáⁿ tnúhú-dé núu Jèsús, te xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, ¿te tnúhu ní cáháⁿ-n-áⁿ cùu-xi mee-ni cuendá nchúhú áⁿ cuendá nchaa ñáyiú? —cächi-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Cáháⁿ-í cuendá ñáyiú quide váha dàtná quidé ñiⁿ tée tàxi tnuní ñahá xii cue ñáyiú xinu cuechi ndecu vehe patróóⁿ-xi, chí tée-áⁿ io váha təcú tnúni-dé, te quide-dé nchaa nacuáa cáháⁿ patróóⁿ-dè, te dácaxi-dé cue ñáyiú xinu cuechi òré tàxi-xi caxi-yu. ⁴³ Te núu ducaⁿ quide váha tée tàxi tnuní ñahá xii cue ñáyiú xinu cuechi-áⁿ ñá, te io váha tnàhá-dé òré nasáa patróóⁿ-dè núu ndéé cuáháⁿ-dè. ⁴⁴ Te na cächi tnúhu ndáa-í xii-ndo sá tée quide ndáa táxi tnuní ñahá xii cue ñáyiú xinu cuechi-áⁿ cùñaha-ná patróóⁿ-dè xii-dé sá ncháandi túhú-ná sá ndécú ndihi-dé quindaha-dé. ⁴⁵ Dico núu tée tàxi tnuní ñahá xii cue ñáyiú xinu cuechi-áⁿ ná cani iní-dé sá cùyaa patróóⁿ-dè vá nasáa ndihi-ni-dé ñá, te ngüita-dé cani-dé nchaa ñáyiú xinu cuechi, cuéi tée cuéi ñadíhi, te ngüita-dé caxi-dé coho-dé, te dàxini-dé méé-dé, ⁴⁶ te nduu ñá túú yíhi iní-dé te nasáa patróóⁿ-dè, te dandòho ñaha patróóⁿ-dè-áⁿ xii-dé, te daquíhiⁿ ñahá-dé xii-dé núu ndécú ñáyiú ñá túú ní quide ndáa.

⁴⁷ "Te dáva cue tée xinu cuechi xini-güedé nacuáa cuini patróóⁿ-güedé cada-güedé te ñá túú quide-güedé, te ní ñá túú cuini-güedé cundecu túha-güedé cundetu-güedé patróóⁿ-güedé, te nchaa cue tée

ducaⁿ xíquide dandòho ñaha patróón-güedé, chi ñání vihi-güedé. ⁴⁸ Te dava cue téé xinu cuechi ñá túú xini-güedé nàcuáa cuini patróón-güedé cada-güedé, te ní quide-güedé sá néñuú-güedé ñⁿ sá ñá túú tau-güedé cada-güedé ñá, te cue téé-áⁿ sacú-gá dandòho ñaha patróón-güedé, chi sacú-gá ñání-güedé. Te ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa cuini Yá Ndióxi cadá-yu, te diu-ni ducaⁿ tau-yu cadá-yu nàcuáa cuini-gá. Te ñáyiú vai-gá təcú tnùnì nàcuáa càháⁿ-gá, te diu-ni ducaⁿ vai nchaá sá càháⁿ-gá tau-yu cadá-yu.

Ñá túú cùu ñⁿnuu ñáyiú
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Te yúhú véxi-í ñuyíú-a cuendá cutnùnì iní ñáyiú nàcuáa cada ñaha Yá Ndióxi xii-yu, jte cuini-í sá ndíhi-ni cada-gá nàcuáa sàni iní-gá! ⁵⁰ Te yúhú ío vai tnúhu sàni iní-í, jchi sáá nduu te ío ndoho-í, te diu-ni xíáⁿ cuhuⁿ iní-í ndéé ná sáá nduu dùcaⁿ yáha-í! ⁵¹ Te nchòhó vá cánì iní-ndó sá yúhú véxi-í ñuyíú-a te cundecu ndíhi tnàha váha-ni ñáyiú, te ñáhá chi da ngúita-yu vá cúú ñⁿnuú-yu cundecú-yu. ⁵² Te ndéé není vitna ngúita ñáyiú vá cúú ñⁿnuú-yu cundecú-yu, te na càda-o cuendá te núu úhúⁿ ñáyiú xíndecu ñⁿ-ni vèhe, te vá cúú ñⁿnuu-gá-yu, chi únì-yu ndatnúhu-yu te nàá-yu ndíhi úú-gá-yu, àdi ñáyiú úú-áⁿ ndatnúhu-yu te nàá-yu ndíhi ñáyiú únì-áⁿ. ⁵³ Te dava cue téé cùu tátá vá cúú ñⁿnuu-gá-güedé ndíhi déhe ducuⁿ-güedé, te ní dàva cue ñáyiú cùu náná vá cúú ñⁿnuu-gá-yu ndíhi déhe yòcò-yu, te ní sànu-yu vá cúú ñⁿnuu ndíhi-gá-yu. Te ducaⁿ cadá-yu chi davá-yu quindáá iní ñáhá-yu xii-í, te davá-yu vá quindáá iní ñáhá-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa quide-xi ñuyíú
ndíhi andiú

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaá ñáyiú xíndecu-áⁿ:

—Te nchòhó òré ndéhé-ndó ndànchita vícò ndàa xio quée nchíanchii, te càchí-ndó sá cúuⁿ dáú, te diu ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵⁵ Te òré ná quène táchí ndàa xio datni nàcuáa quène nchíanchii, te càchí-ndó sá ío cada ihni-xi, te diu ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵⁶ Te nchòhó ío váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide-xi andiú ndíhi ñuyíú, ¿te ná cuendá quide-ni-ndó sá ñá təcú tnùnì-ndó nàcuáa quide Yá Ndióxi vitna? Te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ ío dándahú-ndó mée-ndo sá ío váha cùtnuní iní-ndó, chi ñá ndàá sá cùtnuní iní-ndó.

Nducu-o nàcuáa nucúndecu ndíhi váha-o
ñáyiú cùu úhú iní ñáhá
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Te nchòhó, ¿ná cuendá ñá túú dándixi túu-ndo iní-ndó càda-ndo mee-ni sá váha sá tau-ndó càda-ndo-í? ⁵⁸ Te núu ío ñⁿ-ndo ní sacáⁿ cuéchi ñáyiú cuendá-ndó cuendá ñⁿ sá ní quide-ndo, te cuáháⁿ-ndó ndíhi-yu núu téé cùchiuⁿ, te nini ñúhu-ndo ndíhi-yu ichi, te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo nàcáháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndó ndíhi-yu cuendá sá vá cándeca ñaha-gá-yu quíhíⁿ núu téé cùchiuⁿ, chi núu ducaⁿ na cadá-yu te téé cùchiuⁿ-áⁿ nachíhi ñaha-dé ndaha cue téé cùu poleciá, te cue téé-áⁿ chíhi ñaha-güedé vecaá xii-ndo. ⁵⁹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu na ngáva-ndo vecaá, te vá càcu-ndo te núu vá nàcháhu-ndo nchàa sá tau-ndó — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

13

Xini ñuhu-xi natuha-o ichi Yá Ndióxi

¹ Te diu-ni òré-áⁿ ní ngúnutnì ñⁿ úú ñáyiú núu Jèsús caní-yu cuendú núu-gá nàcuáa ní quide ñaha té Pilatú xii cue téé distritú Galiléa cue téé ní sahni quiti nduu táhú Yá Ndióxi, te mei òré ní sahni-güedé cue quiti-áⁿ ní táuchíuⁿ té Pilatú cue sandàdú-dé ní sahni-güedé cue téé Galiléa-áⁿ, te ní xica níñí-güedé núu ñúhú ndíhi níñí cue quiti-áⁿ, te ní nadacánuu-xi. ² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Te núu nchòhó sání iní-ndó sá sá dúcáⁿ ní yáha cue téé distritú Galiléa-áⁿ te cùu-güedé cue téé ndecu vihi-gá cuéchi-xi dácúúxi cuè téé ñúu-güedé ñá. ³ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñáhá. Te núu nchòhó vá ndíxi cuéchi iní-ndó cuendá nchaá sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tnáhá nchaá nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátní-ndo ichi Yá Ndióxi. ⁴ Te núu nchòhó sání iní-ndó sá ñáyiú sáhúⁿ únì ní xíhí ní táu ñáhá vèhe ducúⁿ Silòé ío-gá ndécú cuéchi-yu dácúúxi nchàa ñáyiú xíndecu ñúu Jerusàlén ñá, ⁵ te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ñáhá. Te núu nchòhó vá ndíxi cuéchi iní-ndó cuendá nchaá sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tnáhá nchaá nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátní-ndo ichi Yá Ndióxi — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Yutnu ngúxi ñá túú cùuⁿ sávidí-xi

⁶ Te Jèsús ní caní tucu-gá ñⁿ cuendú núu-yu nàcuáa tecú tnùnì-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá:

—Ñⁿ téé nùtníⁿ ñⁿ yutnu ngúxi núu ñúhú-dé, te cuáháⁿ ndéhé-dé núu ní cuu sávidí-xi ní cùu, te ní ñⁿ ñá túú ní cùuⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ téé-áⁿ xii téé ndéé ñuⁿ-dé: “Ñaha-n sá vitna ní cuu únì cuíá quíxi còto-í yutnu ngúxi-a te ñá túú xini-í ní ñⁿ sávidí-xi. Te quehndé-n vitna, chi áuⁿ ná cuu nùtní-xi quide tneñu-xi núu ñuⁿ-áⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii téé ndéé ñuⁿ-dé-áⁿ. ⁸ Te téé ndéé ñuⁿ-áⁿ ní xáhaⁿ-dé: “Patróón, daña na cuíhnu-xi cuíá vitna-ná, te na

nàdatayá-í ñuhu núu sàhá-xi, te chihi-í saháⁿ.
⁹ Te ducaⁿ te cudana cuuⁿ sávidi-xi, àdi núu ñá túú ní cùuⁿ sávidi-xi ña te téhndé-ná-xi”, càchi-dé xáhaⁿ-dè xii pàtróóⁿ-dè —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jesús quidé tātna-gá ñⁿ ñadihi ní nduu cueyi sātá-xi nduu ndetatu ñáiyu

¹⁰ Te ñⁿ xito cùu-xi nduu ndetatu ñáiyu, te yihi Jesús ñⁿ veñúhu dānehé-gá ñáiyu.

¹¹ Te xiáⁿ ndécú ñⁿ ñadihi ní cuu sáhúⁿ úní cuíá sá cùhú-aⁿ yihi ñaha espíritú cūndihi yucu ñávāha xii-aⁿ, te xiáⁿ ní ndada cueyi-xi sātá-aⁿ, te ñá dāñá-gá-xi nūcūnutñi ndáá-aⁿ.

¹² Te òré ní xini ñáhá Jesús xii-aⁿ te ní cana ñaha-gá, te xáhaⁿ-gá:

—Yòhó ñaha cùhú, ndúha-n cuéhé tnáhá-n —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

¹³ Te ní dácā-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-aⁿ, te òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ te ní nūcūnutñi ndáá-aⁿ, te ní ngūita-aⁿ ní cachí-aⁿ sá ño cāhnu cuu Yá Ndióxi. ¹⁴ Dico téé tñi truní veñúhu ní cudééⁿ-dè sá dúcáⁿ ní quide Jesús ní quide tātna-gá ñaha cùhú-áⁿ nduu ndetatu-yu, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Ío ññú nduu tñú-ó càda chiúⁿ-o, te ndédani cāa nduu-áⁿ quixi nduu cūtatna-ndo, dico ñá díú nduu cuu-xi nduu ndetatu-ó —càchi-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Nchòhó chi ío dāndahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó dico ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, ñná ñá túú nāndaxi-ndo ndicutu-ndo àdi búrru-ndo dācoho-ndo-güedi ndute nduu ndetatu-ó ñⁿ? ¹⁶ Te ñadihi-a cùu-aⁿ ñani tnáhá ndíi Abrahám, te dīcō-ní sá yūcu ñávāha quide duha cùhú-aⁿ ní cuu sáhúⁿ úní cuíá, ñte nāa ñá túú xini ñuhu-xi cutātna-aⁿ cuéi cùu-xi nduu ndetatu-ó ñⁿ? —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jesús, núu nchaa cue téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá ní cucahaⁿ nūcū-güedi, dico nchaa dava-gá ñáiyu chi xīcudú ñi-yu xīndéhé-yu nchaa sá vā yōo tnáhí ndācu cada quide-gá.

Cuendá ndíquíⁿ yutnu nani mostázá (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Na cāni-í ñⁿ cuendú núu-ndó nācuáa tecú tnūnī-ndó nācuáa cada-xi òré ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo. ¹⁹ ñⁿ téé ní queheⁿ-dè ndíquíⁿ yutnu nani mostázá te nēhe-dé cuaháⁿ ní sacáⁿ-dè núu ññú-dé te ní xīnu-xi, te ní sahnú-xi ní cuu dūcúⁿ-xi, te cue quiti ndāva núu tñhí cādūha-güedi tacá-güedi núu dītē-xi —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Nācuáa quide levadurá (Mt. 13:33)

²⁰ Te ní xáhaⁿ tūcu Jesús xii-yu:

—Te na càchi tnūhu tucu-í xii-ndo nācuáa cada tucu Yá Ndióxi òré ndihu ndaha ñaha-gá xii-ndo. ²¹ ñⁿ ñadihi ní queheⁿ-aⁿ levadurá ní chihi-aⁿ úní arróbá yuchi tríu, te levadurá-áⁿ ní quide-xi ní ndaa niñi yusaⁿ-áⁿ —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Yuyèhe cuiñi

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Te ichi ññu Jesús cuaháⁿ-gá ññu Jerusálén, te nchaa ññu náhnú, ndíhi nchaa ññu líhli ta yāha-gá ducaⁿ ta dānehé-gá ñáiyu tnūhu-gá cuaháⁿ. ²³ Te ñⁿ ññu-áⁿ ní xáhaⁿ ñⁿ téé xii-gá:

—Mèstrú, cuiñi-í cácaⁿ tnūhu-í ñⁿ tnūhu núu-n, ñndáá sá ño sacú ñáiyu nānihi tñhú-áⁿ? —càchi-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-dé ndíhi nchaa ñáiyu:

²⁴ —Cada-ndo sá nānihi tñhú-ndó, te tnū-ndo ichi Yá Ndióxi, te ichi-gá-áⁿ cúu-xi dātñá ñⁿ yuyèhe cuiñi, te càchi tnūhu-í xii-ndo sá ño cuéhé ñáiyu cachí iní-yu quihu-yu yuyèhe cuiñi-áⁿ dico vā ndácū-yu.

²⁵ Te na cāni tucu-í ingá cuendú núu-ndó nācuáa tecú tnūnī-ndó tnūhu cáháⁿ-í. Te òré ná ndācūñi téé cùu xitohó vehe, te nacadi-dé yuyèhe, te nchaa nchòhó ñáiyu na quēndóo quehé dacāsaⁿ-ndo yuyèhe, te quesaha-ndo cūñaha-ndo xii-dé: “Tātá, nacaáⁿ yuyèhe na quihu-ndí”, quesaha-ndo cūñaha-ndo xii-dé. Dico téé cùu xitohó vehe-áⁿ cūñaha-dé xii-ndo: “Ná túú xini-í nchòhó ndéé ñáiyu cūu-ndo”, duha cūñaha-dé xii-ndo. ²⁶ Te dātñi ngūita nchòhó cūñaha-ndo xii-dé:

“Nchúhú ní xexi ndíhi ñaha-ndí, te ní xihí ndíhi ñaha-ndí xii-n, te nchaa ichi ní xóo dacuāha ñaha-n xii-ndí”, quesaha-ndo cūñaha-ndo xii-dé. ²⁷ Dico cachí tucu téé cùu xitohó vehe-áⁿ cūñaha-dé xii-ndo: “Sa ní cachí-í sá ñá túú xini-í ndéé ñáiyu cūu-ndo.

Te chí xócuñi nchòhó ñáiyu ndécu ichi cuéhé ichi duha núu ndécu-í”, quesaha-dé cūñaha-dé xii-ndo. ²⁸ Te na sáa nduu dūcaⁿ cada-xi te quini-ndó té Abrahám, ndíhi té Isáac, ndíhi té Jacób, ndíhi nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnūhu Yá Ndióxi, te nchaa cue téé-áⁿ ndécú-güedé núu ndécú-gá táxi tnūnī-gá, te nchòhó quee tñhú-ndó núu-gá sá tnūhu ñá túú ní cuiñi cada ndáá, te dāvā-áⁿ ndāhyú-ndó te cuu rúññú-nā núu-ndo sá sātú iní-ndó cuendá sá ndóhó-ndó. ²⁹ Te dāvā-áⁿ quihu nchaa ñáiyu ndí cūmí xio ññuyú núu ndécú Yá Ndióxi táxi tnūnī-gá caxí-yu ndíhi-gá, te cundecú-yu ndíhi-gá. ³⁰ Te dava ñáiyu nchicúⁿ ñá túú cūnuu ndecu ichi Yá Ndióxi vitna, ñáiyu-áⁿ sáa nduu te ío cunúu-yu. Te dava ñáiyu cūnuu ndecu ichi-gá vitna, ñáiyu-áⁿ sáa nduu te vā ío-gá cunúu-yu —càchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jesús ndähýú-gá cuèndá ñáiyu ñuú Jerusálén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Te ñuú-ni nduu-án nĩ quexio ñuú uú cue tée cùu fariséu núu ndécú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Quee-n iha quíhíⁿ-n núu ndéé quíhíⁿ-n, chí tée cùu Herodés cuíní-dé cahni ñaha-dé xii-n —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te Jesús nĩ xáhaⁿ-gá:

—Chí cuáháⁿ te cùñaha-ndo xii tée nèhe mañá-án sá cächí-í sá ná cùndedóho váha-dé ñuú tñúhu cãháⁿ-í, chí cùmání ñuú ùú-gá nduu cundecú-í xocàní-í nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii ñáiyu, te cada tátna-í nchaa dava-gá ñáiyu cùhú, te ducaⁿ te ndíhi chiúⁿ-í, duha cùñaha-ndo xii-dé. ³³ Dico dacuití sá cùhúⁿ-í ichi ñuú ùú-gá nduu, te ducaⁿ te sáá-í núu quíhíⁿ-í, chí vá cúu tñahí cúu ñuú tée cãháⁿ tñúhu Yá Ndióxi ingá ñuú, chí mei ñuú Jerusálén cuú-güedé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁴ Te nĩ xáhaⁿ-gá xii ñáiyu ñuú Jerusálén:

—Nchòhó chí sãhni-ndo nchaa cue tée cãháⁿ tñúhu Yá Ndióxi, cue tée ní tendaha-gá véxi, te mee-ni ndíhi yúu sãhni-ndó-güedé. ¡Te titní xito ní cuíní-í nadatácá ñáhà-í xii-ndo dátna nádatácá ñuú nchuxí cué dehe-di sãquihí-güedé xití ndíxiⁿ-di, dico ñá ní cuíní-ndó, te ducaⁿ-ni sãni iní-í ndéé vitna! ³⁵ Te chí cùndedóho tucu ingá tñúhu na cãháⁿ-í-a: Yá Ndióxi dañá ñaha-gá xii-ndo. Te na cächí tñúhu tucu-í xii-ndo sá vá quíní ñáhà-gá-ndó xii-í, dico sáá nduu te quíní ñáhà tucu-ndo, te nduu-án cächí-ndó sá ïo cãhnu cuu yúhú Yáa ní tendaha Dütü Ndióxi véxi ñuyúí-a —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

14

Jesús quidé tátna-gá ñuú tée ñuú cuíñu

¹ Te duha ní cuu ñuú nduu, nduu ndetátú ñáiyu chí ñuú tée cùu fariséu cùnúu ní cãháⁿ-dé Jesús vehe-dé caxi-gá, te cue tée ndécú vehe-dé ndéhé-güedé núu nása cada-gá. ² Te xiáⁿ ndécú tñahá ñuú tée cùhú ñúhú-dé cuíñu. ³ Te Jesús ní xicáⁿ tñúhú-gá núu cué tée dácuaña ñaha xii ñáiyu nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, ndíhi núu cué tée cùu fariséu, te xáhaⁿ-gá:

—¿Cuu cada tátna-o ñuú ñáiyu cùhú nduu ndetátú-ó ñá ñáhá? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Dico cue tée-án ñá tñú tñahí ní cãháⁿ-güedé. Te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gá tée cùhú-án ní quide tátna ñaha-gá xii-dé, te ní xáhaⁿ-gá sá ná ñúhú-dé vehe-dé. ⁵ Te ní xicáⁿ tñúhú-gá núu nchaa cue tée-án, te xáhaⁿ-gá:

—¿Te núu nchòhó ná ngáúñihnu ñuú búrru-ndo ádi ñuú ndicutu-ndo déhvá, te

vá ná tãva ndíhi-ni-ndo-di cuéi cùu-xi nduu ndetátú-ndó-án? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te ñá tñú ní ñíhi-güedé tñúhu na dãnchocáva-güedé.

Ñáiyu cãháⁿ-yu quíhíⁿ vico tñãndaha

⁷ Te ndéhe Jesús nãcuáa xíquide nchaa ñáiyu ndécú vico sá súuní nĩ nacáxi-yu xilé sácóo nchíhi cue tée cùnúu-gá conchíhi-yu òré cuánguihú-yu mesá caxi-yu, núu ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

⁸ —Òré ná cãháⁿ ñáhá ñuú ñáiyu xii-ndo ñuú vico tñãndaha, te vá cóo-ndó núu xilé sácóo cue tée cùnúu-gá, chí núu ducaⁿ na càda-ndo, te cudana quexio dava-gá ñáiyu cùnúu-gá dácúxí nchòhó. ⁹ Te ñáiyu ní cãháⁿ ñáhá xii-ndo-án quixí-yu te cùñáhà-yu xii-ndo: “Chí cuáhãha xilé núcóo nchíhi-ndo-án ná cõnchíhi ñáiyu ní quexio-a”, quesáhà-yu cùñáhà-yu xii-ndo. Te cuíní-ndó ñáhá cuéi cùcahaⁿ núu-ndó ndácuiñí-ndó quíhíⁿ-ndó ngóo-ndo núu xilé xínutnii ndéé núu ní ndíhi-ná ndaa sátá-xi. ¹⁰ Te yúhú cächí-í sá òré ná cãháⁿ ñáhà-yu xii-ndo, te ngóo-ndo núu xilé xínutnii ndéé núu ní ndíhi-ná ndaa sátá-xi chí cuèndá òré ná quexio ñáiyu ní cãháⁿ ñáhá xii-ndo, te cùñáhà-yu xii-ndo: “Nchòhó cue ñáiyu cãháⁿ ndíhi-í, chí yãha núu xilé sácóo cue tée cùnúu-gá coo-ndo”, duha cùñáhà-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te cada nínú ñaha nchaa ñáiyu yíhi ndíhi-ndo mesá. ¹¹ Te nchaa ñáiyu na càda nínú mee-xi, te ñáiyu-án ñá tñú cùu nínú-yu, te nchaa ñáiyu ñá tñú quide nínú mee-xi, ñáiyu-án cúu nínú-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹² Te dátñuní ní xáhaⁿ-gá xii tée ní cãháⁿ ñáhá xii-gá:

—Te yòhó òré cuíní-n càda-n ñuú vico, te vá cãháⁿ-n mée-ni cue tée cãháⁿ ndíhi-n, ní cué ñaní-n, ní cué ñáiyu cùu ñaní tñáhà-n, ní cué ñáiyu cuica ndécú yatni ndíhi-n, chí ñáiyu-án ducaⁿ càdà-yu ñuú nduu cãháⁿ ñáhà-yu xii-n te ndéyãhu-ni sá ní quidé-n-yu. ¹³ Te ñáhá chí òré ná càda-n ñuú vico, te cãháⁿ-n ñáiyu ndáhú, ndíhi ñáiyu ñá cúu càca, ndíhi ñáiyu yacua, ndíhi ñáiyu cuáá. ¹⁴ Te núu ducaⁿ na càda-n, te cuu-xi ñuú sá váha xii-n, chí ñáiyu-án vá ñíhi-yu nacoto ñáhà-yu xii-n, dico na cùu-n te sáá nduu ndòto-n ndíhi nchaa ñáiyu ní quide ndáá ní xíndecu ichi Yá Ndióxi, te dàvá-án taxi-gá sá ndúú tãhú-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nãcuáa xíquide ñáiyu òré cãháⁿ ñáhá ñuú tée cada vico

(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Te sá dúcáⁿ ní cãháⁿ Jesús ní tecú dóho cue tée yíhi mesá-án, núu ní xáhaⁿ ñuú-dé xii-gá:

—Ío váha táhú nchaa ñáiyu na caxi nchaa sá cuàha ñaha Yá Ndiöxi nduu na sáa-yu cundecú-yu núu ndécú-gá táxi tnúni-gá — cächí-dé xáhaⁿ-dê xii-gá.

¹⁶ Te Jësús ní xáhaⁿ-gá xii-dê:

—Íiⁿ tée quide-dê vico, te ní datécú tnúhu-dê cuéhé víhi ñáiyu quíhiⁿ-yu caxi-yu. ¹⁷ Te òré sa ní cuu-ná sá caxi-yu, te ní xáhaⁿ-dê xii tée xinu cuechi núu-dê sá quíhiⁿ-dê cúñaha-dê quíhiⁿ-yu caxi-yu, chi sa ndècu túha nchaa sá caxi-yu. ¹⁸ Dico nchaaⁿ-yu ní xáhãⁿ-yu xii-dê sá ná cáda càhnu iní tée càháⁿ ñáhãⁿ-áⁿ, chi ñá túu cùyáchí-yu quíhiⁿ-yu vico-áⁿ. Te tée ní cáháⁿ ndihi tée xinu cuechi-áⁿ díhna ní xáhaⁿ-dê: “Íchí ní saaⁿ-í iⁿ pedású ñuhu, te quíhiⁿ ndéhè-í tnavíi, núu xíãⁿ càháⁿ ndàhú-í núu-n sá cúñaha-n xii tée càháⁿ ñáhãⁿ-áⁿ xii-í sá ná cáda càhnu iní-dé chi ñá túu cùyáchí-í”, cächí-dé xáhaⁿ-dê. ¹⁹ Te ingá-dé ní xáhaⁿ-dê: “Ní saaⁿ-í úhúⁿ yundá ndicutu sa xitu, te cue quiti-áⁿ quíhiⁿ-í coto ndeé-í-güedé vitna, núu xíãⁿ càháⁿ ndàhú-í núu-n sá cúñaha-n xii tée càháⁿ ñáhãⁿ-áⁿ xii-í sá ná cáda càhnu iní-dé chi ñá túu cùyáchí-í”, cächí-dé xáhaⁿ-dê.

²⁰ Te ingá tucu-dé ní xáhaⁿ-dê: “Íchí ní tnándaha-í núu xíãⁿ vá cùyáchí-í quíhiⁿ-í”, cächí-dé xáhaⁿ-dê. ²¹ Te òré ní nasáá tée xinu cuechi-áⁿ, te ní nacani tnúhu-dé núu pàtróóⁿ-dê nchaa nàcuáa ní xáhãⁿ-yu. Te ní cudéⁿ tée cùu patróóⁿ-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dê xii tée xinu cuechi núu-dê-áⁿ: “Yáchí cuàháⁿ nanducu-n nchaa ñáiyu ndàhú, ndihi nchaa ñáiyu ñá cùu càca, ndihi nchaa ñáiyu yacua, ndihi nchaa ñáiyu cuáa, te ndèni ní cuu na nànihi-n-yu te candecá-n-yu quixi”, cächí-dé xáhaⁿ-dê. ²² Te sáá ní nasáá tée xinu cuechi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dê xii pàtróóⁿ-dê: “Pàtróóⁿ, sa ní quide-í chiⁿ ní táhú-n, dico ndècu-gá núu cóo-yu”, cächí-dé xáhaⁿ-dê.

²³ Te tée cùu patróóⁿ-dê-áⁿ ní xáhaⁿ-dê: “Cuàháⁿ tucu ndèni ní cuu te cada yica-n na quixi-yu quíhu-yu cuendá ná chitú vehe-í. ²⁴ Te na cächí tnúhu-í xii-n sá ní ñáiyu ní cáháⁿ-í díhna vá cùu-gá caxi-yu sá sá ní quide túha-í caxi-yu ní cùu”, cächí tée-áⁿ xáhaⁿ-dê xii tée xinu cuechi núu-dê — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii tée-áⁿ.

Ndoho-o cùndecu-o ichi Xitohó Jesucristú
(Mt. 10:37-38)

²⁵ Te ío cuéhé ñáiyu nchicúⁿ-yu Jësús, te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

²⁶ —Te núu dava nchòhó cuiniⁿ-ndó chitnahá ñáhãⁿ-ndó xii-í, te cuu iní ñáhã ndisa-ndo. Te cuèi na dándóo-ndo tátã-ndó, ndihi nánã-ndó, ndihi ñadihi-ndó, ndihi déhe-ndo, ndihi ñaniⁿ-ndó, ndihi cúha-ndo, te cani iní-ndó sá cuèi na cùu-ndó sá cuendá-í, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo cuè ñáiyu tnàhá tnúhu ndihi-í. ²⁷ Te nchaa ñáiyu

vá cánchezíⁿ nihnu ñaha xii-í cuendá sá yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í, ñáiyu-áⁿ vá cùu-yu ñáiyu tnàhá tnúhu ndihi-í. ²⁸ Te núu ñⁿ nchòhó ná cani iní-ndó dàcaa-ndo ñⁿ vehe ducúⁿ, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuendá-ndó núu ndédau díhúⁿ cuu, ducaⁿ te cutnúni iní-ndó núu tnàhá díhúⁿ-ndó cãa vehe-áⁿ àdi ñáhã? ²⁹ Chi núu vá dúcãⁿ càda-ndo, te na ngüita-ndo tàusaha-ndo te vá xinu cada-ndo, te nchaa ñáiyu na cùndehe ñaha xii-ndo, te cáháⁿ cuéhé-yu cuendá-ndó. ³⁰ Te cächí-yu: “Tée-áⁿ ní ngüita-dé dácãa-dé ñⁿ vehe te ñá ní ndacu-dé xinu”, cächí-yu. ³¹ Àdi te núu ñⁿ tée yindaha ñaha xii ñáiyu cuiniⁿ-dê nàá-dé ndihi ingá tucu tée yindaha ñaha xii ñáiyu, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuendá-dé te núu ndacu-dé ndihi úxi mĩl cue sandadú-dé nàá-güedé, ndihi ócó mĩl cue sandadú ingá tucu tée yindaha ñaha xii ñáiyu cùu úhú iní tnàhá ndihi-dé-áⁿ? ³² Àdi te núu xito-dé sá vá ndácú-dé ñá, te òré vátá cùyàtni ñaha-gá tée cùu úhú iní tnàhá ndihi-dé-áⁿ, te tendaha-dé ñⁿ tée quíhiⁿ-dê quíhu-dé tnúhu ndàhú núu té-áⁿ cuendá sá vá nàá-güedé. ³³ Te duha cáháⁿ-í chi núu nchòhó vá cáda ndèe iní-ndó dàña-ndo nchaa sá ndécú ndihi-ndo cuendá chitnahá ñáhãⁿ-ndó xii-í, te vá cùu-ndó cuè ñáiyu tnàhá tnúhu ndihi-í.

Ñí ní nduu víxiⁿ

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ “Te ñí chi ío váha, dico núu na ndúu víxiⁿ-xi, ¿te nása-gá cada-o nándiⁿ-o te núu ducaⁿ-í? ³⁵ Chi ñá túu-gá nándiⁿ-xi ní sá dàcã ñuhu, te ní sá dàcã sahãⁿ, chi cuendáⁿ dà dāngoyo-o. Te nchaa nchòhó ñáiyu ní xindedóho tnúhu ní cáháⁿ-í-a xini ñuhu-xi ío váha cuàha-ndo cuendá — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

15

Cuendá ñⁿ mbéé quiti ní xita

(Mt. 18:10-14)

¹ Te cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhã xii ñáiyu cuendá impuestú ndihi cue dava-gá ñáiyu ndècu ichi cuéhé ichi duha ní quexió-yu núu ndécú Jësús cuendá cundedóho-yu tnúhu cáháⁿ-gá. ² Te ní ngüita cue tée cùu fariséu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés xicáhãⁿ cuéhé-güedé cuendá-gá, te cächí-güedé:

—Tée-a quèheⁿ cuendá-dé ñáiyu ndècu ichi cuéhé ichi duha, te xèxi ndihi ñaha-dé xii-yu — cächí-güedé xitnàha-güedé.

³ Te Jësús ní cani-gá ñⁿ cuendú nàcuáa tecú tnúni-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

⁴ —Íiⁿ tée ndècu ñⁿ ciendú mbéé-dé, te ní xita ñⁿ-di, te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada té-áⁿ, chi dándóo-dé cúmídíó sáhúⁿ cúmí-dí ñⁿ yucu, te cùnúndúcú-dé quiti

ní xíta xiǎn ndéé ndéé naníhí-dě-di. ⁵ Te òré ní naníhí-dě-di te ní dácáá-dě-di chió-dě ní docó-dě-di sá cùdǎí ìní-dé. ⁶ Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní dátàcá-dé nchaa cue téé càháⁿ ndíhí-dé, ndíhí nchaa ñáyiú ndécú yatni ndíhí-dé, te ní xáhaⁿ-dē: “Chí ná cùdǎí ìní-ó vitna, chí ní naníhí-í mběé-í quiti ní xíta ní cùu”, cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-yu. ⁷ Te yúhú cǎchí-í sá ío-gá cùdǎí ìní Yǎ Ndióxi ndíhí cue espíritú xínú cuéchi núú-gǎ núu ñáyiú ndécú ichi cuehé ichi duha na ndíxi cuéchi ìní-yu cuendá nchaa sá ñà túú vǎha quidé-yu ndécú-yu te tñí-yu ichi-gá, dàcúúxí cùmídíó sǎhúⁿ cùmí ñáyiú sa ní tuha ichi-gá, chí ñà túú-gǎ xíní ñǎhu-xi ndíxi cuéchi ìní-yu chí sa ndécú-yu ichi-gá —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá dǎhúⁿ ní xíta

⁸ Te ní caní Jèsús ingá cuendú núú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ:

— ñⁿ ñadǎhí ndécú ndíhí-aⁿ úxí dǎhúⁿ cuixín, te ní dácúta-aⁿ ñⁿ te ní teñuhú-aⁿ iti, te ní nguíta-aⁿ nàtihu-aⁿ vehe, te súúni vǎha vǎha ní nanducu-aⁿ ndéé ní naníhí-aⁿ. ⁹ Te òré ní naníhí-aⁿ, te ní dátàcá-aⁿ nchaa ñáyiú dǎhí càháⁿ ndíhí-aⁿ ndíhí nchaa ñáyiú ndécú yatni ndíhí-aⁿ, te ní xáhaⁿ-aⁿ: “Chí ná cùdǎí ìní-ó vitna chí ní naníhí-í dǎhúⁿ-í sá ní xíta ní cùu”, cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-yu. ¹⁰ Te yúhú cǎchí-í sá dúcáⁿ ñⁿ cùdǎí ìní nchaa espíritú xínú cuéchi núú Yǎ Ndióxi, núu ñáyiú ndécú ichi cuehé ichi duha na ndíxi cuéchi ìní-yu cuendá nchaa sá ñà túú vǎha quidé-yu, te tñí-yu ichi-gá —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá ñⁿ téé ñà túú ní quide vǎha

¹¹ Te ní caní tucú Jèsús ingá cuendú núú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ:

— ñⁿ téé ndécú úú déhe ducuⁿ-dē, ¹² te téé líhli-gǎ ní xáhaⁿ-dē xii tǎtá-dē: “Táu, taxi-n tǎhú sá cùú cuendá-í”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dē. Te tǎtá-dē-áⁿ ní sǎñaha-dē ndí dǎíⁿ núú-güedé sá cùú cuendá-güedé. ¹³ Te núú sàcú-ni nduu, te déhe-dé téé líhli-gǎ-áⁿ ní nadico-dē nchaa sá ní sǎñaha tǎtá-dē, te ní xica-dé cuaháⁿ-dē ñⁿ ñuú xicá, te yacáⁿ ní tñí-dé ñⁿ ichi cuehé ichi duha, te ní ndíhí dǎhúⁿ-dē ní dándónǎhu-dé ndíhí cue téé càháⁿ ndíhí-dé, ndíhí nchaa ñáyiú dǎhí xǐndecu ichi dǎí ìní. ¹⁴ Te ní ndíhí ndoo dǎhúⁿ-dē ní dándónǎhu-dé, te núú sàcú-ni nduu ní sáá tnamá ñuú núú ndécú-dē-áⁿ, te ñà níhí-gá-dé sá cǎxí-dé, te xihí-dé docó. ¹⁵ Núú ní xica-dé cuaháⁿ ndúcú chiúⁿ-dē núú ñⁿ téé dǎu-ni ñuú xiáⁿ, te téé-áⁿ ní sáha chiúⁿ ñaha-dé ñⁿ xichi núú ñúhú-dé coto-dé cùchí. ¹⁶ Te súúni xihí-dé docó te cuíní-dé caxi-dé nchaa sá sáha-yu cùchí-áⁿ ní cùu, dico ñà túú ní sǎñahá-yu xii-dé. ¹⁷ Te uuⁿ ní ní sani vǎha ìní-dé, te ní cachí-dé: “Ío cuehé cue téé xínu cuechi vehe tǎtá-í te ío cuehé sá xéxí-güedé ndécú, te yúhú

duha ndòho-í docó iha! ¹⁸ Te ndacuñí-í te núhú-í vehe tǎtá-í, te cùñaha-í xii-dé: Táu, ñà túú ní quide vǎha-í núú Yǎ Ndióxi te ní ñà túú ní quide vǎha-í núú-n, ¹⁹ te ñà túú-gǎ tǎu-í sá cùú-í déhe-n vitna, te cada ñaha-ná-n xii-í dátàⁿ ñⁿ téé xínu cuechi núú-n”, duha ní sani ìní-dé cùñaha-dē xii tǎtá-dē. ²⁰ Te sǎtá dúcáⁿ ní sani ìní-dé, te ní natnii-dé ichi cuánuhú-dé vehe tǎtá-dē, te xica-gǎ cuánuhú-dé ní xíní ñáhá tǎtá-dē xii-dé te ní cundáhú ìní ñáhá-dē. Te xínu tǎtá-dē-áⁿ ní sáháⁿ nútnahá ñáhá-dē, te ní numi ñaha-dē, te ío vǎha ní càháⁿ ndíhí ñaha-dē. ²¹ Te ní xáhaⁿ dēhe-dē-áⁿ xii-dé: “Táu, ñà túú ní quide vǎha-í núú Yǎ Ndióxi te ní ñà túú ní quide vǎha-í núú-n, te ñà túú-gǎ tǎu-í sá cùú-í déhe-n vitna”, cachí-dé xáhaⁿ-dē.

²² ‘Dico tǎtá-dē-áⁿ ní xáhaⁿ-dē xii cue téé xínu cuechi núú-dē: “Chí quénǎhu ndíhí-ni dóó vǎha-gǎ cuáha-ndo déhe-í-a na cuñnu-dé, ndíhí ñⁿ dehé ná quíhí díquí ndáhá-dē, ndíhí chàú vǎha na quíhí-dé. ²³ Te quíhíⁿ ngueheⁿ-ndo ñⁿ ndicutu numa quiti caváha-gǎ, te cahni-ndo-di, te na càda-o vico, te na cǎxi-o-di. ²⁴ Chí déhe-í-a ní sani ìní-í sá ní xihí-dé ní cùu, te ñáhá chí ndécú vívú-dé, te ní sani tucu ìní-í sá ní xíta-dé ní cùu te ní nasáá méé-dē”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dē xii cue téé xínu cuechi núú-dē-áⁿ. Te ní nguíta-güedé ní quide-güedé vico.

²⁵ ‘Te déhe-dé téé sàcúhé-gǎ cuaháⁿ-dē yucu, te òré cuándixi-dé tá ndúu yatni-dé vehe, te ní tecú dóho-dé ío yáa cùú vico. ²⁶ Te ní cana-dé ñⁿ téé xínu cuechi, te ní xicáⁿ tñúhú-dē núú-dē ná cuendá ducaⁿ ío yáa. ²⁷ Te téé xínu cuechi-áⁿ ní xáhaⁿ-dē: “Ñaní-n tée cuaháⁿ ní cùu ní nasáá-dé, te tǎtá-n ní tǎuchíúⁿ-dē ní xihíⁿ ndicutu numa quiti caváha-gǎ cuendá sá ní nasáá vǎha-dé”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dē.

²⁸ ‘Dico ñaní-dé téé sàcúhé-áⁿ ní cudééⁿ-dē, te ní cachí-dé sá vǎ ndíhu-dé vehe cundecu-dé vico-áⁿ ní cùu, dico ní quee tǎtá-güedé ní càháⁿ ndáhú-dé núú-dé cuendá ndíhu-dé. ²⁹ Te ní xáhaⁿ-dē xii tǎtá-dē: “Táu, cundedóho vǎha saú-n tñúhu na càháⁿ-í-a, yúhú ío cuehé cuáá ní cuu xínu cuechi-í núú-n, te ní ñⁿ xito ñà túú quide sáá ìní-í núú-n, te ní ñⁿ chivá líhli ñà túú tǎxi-n-di caxi dǎí ìní-í-di ndíhí cue téé càháⁿ ndíhí-í. ³⁰ Te vitna ní nasáá déhe-n tée ní sáháⁿ ní dándónǎhu dǎhúⁿ-n ndíhí nchaa ñáyiú xǐndecu ichi dǎí ìní. Te ní sahni-n ñⁿ ndicutu numa quiti caváha-gǎ sá cuendá-dé”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dē xii tǎtá-dē. ³¹ Te ní xáhaⁿ tǎtá-dé xii-dé: “Yòhó déhe-í ducaⁿ-ni ndécú ndíhí ñaha-n xii-í, te nchaa sá ndécú ndíhí-í cùú-xí cuendá-n. ³² Te vitna dacuití tǎu-xi sá cǎdá-ó vico, te cudǎí ìní-ó, chí ñaní-n-áⁿ ní quide-í cuendá

sá nì xíhí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vivú-dé, te sa ní xíta-dé ní cùu, te ní nasáá méé-dě, cächí-dé xáha-dě xii déhe-dé téé sàcuéhé-gá-án —duha cuáhá cuèndú ní caní Jèsús núú-güedě.

16

Nàcuáa ní quide ñi tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée xinu cuechi

¹ Te Jèsús xáha-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Ní xíndecu ñi tée cuica, te ducaⁿ ní xíndecu ñi tée ní taxi tnuní ñáhá xii cue tée ní xinu cuechi núú-dě. Te tée-án ní xini ñáhá ñáiyi dùhu-dé díhúⁿ tée cùu patróóⁿ-dě, te cuáhá-dé dándòñuhu-dé, te ní xáhá-yu xii tée cùu patróóⁿ-dě sá dúcáⁿ quide-dé. ² Te tée cùu patróóⁿ-dè-án ní cana ñaha-dě xii-dé, te ní xáha-dě: “¿Ná cuendá duha càháⁿ ñáiyi cuendá-n? Yáchi chí na tàxi cuendá-n nchàa chiunⁿ ní quide-n, chi vitna te vā táxi tnuní-gá-n cuè tée xinu cuechi núú-iⁿ, cächí-dé xáha-dě. ³ Te tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée xinu cuechi-án ní sani iní-dé: “¿Te nása cada-í vitna na quèhndé patróóⁿ-í chiunⁿ-í? Chi ñá cündè-gá-í cada-í chiunⁿ vée, te cùcahaⁿ núú-í cacaⁿ ndàhú-í. ⁴ Dico duha cada-í cuendá queheⁿ cuendá ñáhá ñáiyi vehé-yu òrè ná quèhndé duuⁿ-ná patróóⁿ-í chiunⁿ-í”, duha ní sani iní-dé. ⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní cana-dé ñi tée cùu tée tàxi núú patróóⁿ-güedě. Te tée díhna ní xicáⁿ tnúhú-dě núú-dě, te xáha-dě: “¿Ndéé dau táu-n núú patróóⁿ-í?”, cächí-dé xáha-dě. ⁶ Te tée-án ní xáha-dě: “Táu-í ñi cièndú bàrril acití”, cächí-dé xáha-dě. Te tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée xinu cuechi-án ní xáha-dě: “Iha náu reciú-n-á, te ndadúha ingá sá ùdico úxí taxi-n”, cächí-dé xáha-dě. ⁷ Te dàtnuní ní xicáⁿ tnúhú tucu-dé núú ingá-dé, te xáha-dě: “Te yòhó, ¿ndéé dau táu-n-í?”, cächí-dé xáha-dě. Te tée táu-án ní xáha-dě: “Hí cièndú ngohnchí triú táu-í”, cächí-dé xáha-dě. Te tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée xinu cuechi-án ní xáha-dě: “Iha náu reciú-n-á, te cadúha ingá sá cùmidíco-ná taxi-n”, cächí-dé xáha-dě. ⁸ Te tée cùu patróóⁿ-án ní cächí-dé sá ío váha ñúhu díquí tée dùhu-án nácuáa cada-dé cundecu váha-dé. Te nchaa ñáiyi xíndecu ichi cuèhé ichi duha, ío-gá váha ñúhu díquí-yu nácuáa cada-yu cundecu váha-yu ndihi nchaa ñáiyi cündihí-yu dàcúxí ñáiyi ndècu ichi Yá Ndióxi.

⁹ Te yúhú cächí-í sá cadá-ndó sá váha ndihi nchaa sá ndécú ndihi-ndo ní cuáha ñuyú yíca cuèchi-a, te ducaⁿ te coo cue tée ío váha tnahá tnúhu ndihi-ndo, te òrè ná ndihi nchaa sá ío ñuyú-a, te Yá Ndióxi queheⁿ cuendá

ñáhá-gá xii-ndo, te cundecu-ndo ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁰ Te núu ñi tée quide ndáá cuèi ñi chiunⁿ líhli na cada-dé, te diu-ni ducaⁿ quide ndáá-dé cuèi ñi chiunⁿ cahnu na cada-dé. Dico tée ñá túú quide ndáá, chi cuèi chiunⁿ líhli àdi chiunⁿ cahnu na cada-dé dico ñi-ni quide-dé. ¹¹ Te núu nchòhó vā cadá-ndó sá váha ndihi nchaa sá ní cuáha ñuyú yíca cuèchi-a ña, te Yá Ndióxi vā táxi-gá sá váha ndècu ndihi-gá xii-ndo. ¹² Te núu vā cadá ndáá-ndó còto-ndo nchaa sá táxi núu tnaha ñáiyi-ndo, te vā yò taxi sá ndúú tàhú-ndó.

¹³ Te ní ñi tée xinu cuechi vā ndácú-dě cunu cuechi-dě núú úú patróóⁿ, chi tée-án cuu váha iní-dé núú ñi patróóⁿ-dè te tñi-dé nchaa tnúhu càháⁿ patróóⁿ tée cùu váha iní-dé núú-xi-án. Te núú ingá tucu patróóⁿ-dè vā cùú váha iní-dé, te ní vā tñi-dé tnúhu càháⁿ patróóⁿ-dè-án. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchòhó chí vā ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núú Yá Ndióxi te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ío ñuyú-a —cächí-gá xáha-gá xii-güedě.

¹⁴ Te nchaa cue tée cùu fariséu ío ñúhu iní-güedé nchaa sá ío ñuyú-a, te xíndedóhó-güedé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús, te ní càháⁿ yíchi-güedé cuendá-gá. ¹⁵ Te Jèsús ní xáha-gá xii-güedé:

—Nchòhó cùú-ndó cuè tée ío váha càháⁿ núú ñáiyi cuendá-ni sá cuíní-ndó càháⁿ váha-yu cuendá-ndó, dico Yá Ndióxi xini ndáá-gá nácuáa càa iní-ndó ñi ñi-ndo, te nchaa sá cächí cue ñáiyi ñuyú-a sá ío nandíhi, Yá Ndióxi dáquèe tihú-gá.

Cuendá nchaa tnúhu ní chidó tnuní ndí Moisés

¹⁶ Te nchaa tnúhu ní chidó tnuní ndí Moisés cùnúu-xi ní cuu, ndihi nchaa tnúhu ní chidó tnuní cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Dico cùtnahá ní nguíta tée Juáa tée ní xóo dacuandute ñaha xii ñáiyi ní càháⁿ-dè tnúhu-í, ndéé dàvā-án ña túú-gá ní cùnúu nchaa tnúhu ní chidó tnuní ndí Moisés ndihi nchaa tnúhu ní chidó tnuní cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te diu-ni ndéé dàvā-án ní quesaha ta tēcú tnuní ñáiyi nácuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, te vāi ñáiyi ío sàni iní-yu vitna nácuáa cadá-yu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ¹⁷ Te nchaa tnúhu ní chidó tnuní ndí Moisés ío ndáá càháⁿ-xi, te ndíhí-gá naa andíu ndíhi ñuyú dácuúxí sá ndíhí ñi tée tnúhu-án cada-xi nácuáa càháⁿ-xi.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá ñáiyi dàña tnaha (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Te núu ñi tée na dàña tnaha-dé, ndihi ñadíhí-dé, te tnándaha tucu-dé ndihi ingá-yu, te nehé víhí quide-dé te núu ducaⁿ na

càda-dé, te té na tnándaha ndihi ñaha ní dáñá yí-xi, te diu-ni duca" ñà túú cùu-xi sá vâha te núu duca" na càda-yu —càchí-gá xâha"-gâ xii-güedé.

Cuendá ñi" té nâni Lázaru ndihi cuendá ñi" té cuica

¹⁹ Te xâha" tûcu-gâ xii-güedé:

—Ní xîndecu ñi" té cuica, te ní xóo cuihnu-dé mee-ni dõó vâha dóó vii càa, te nchaa nduu súúni vâha ní xóo cada-dé vico vehe-dé. ²⁰ Te ní xîndecu tucu ñi" té ndâhú ní xînani-dé Lázaru, te té-á" ní cuhú-dé ní xîndé-dé nitùhú-dé ndihi, te ñi" nduu ñi" nduu ní xóo taxinucóo ñaha-güedé xii-dé yuyêhe té cuica-á". ²¹ Te té ndâhú-á" ní xóo cuú-dé docó, te ní xóo cuini-dé caxi-dé nchaa sá ñà túú-gâ ní xóo yâha caxi té cuica-á", te ñà túú ní xóo níhi-dé. Te cuéi iná ní xóo quíhi"-di ní xóo nayuu-di nchaa núu ndihi ndéé-dé-á". ²² Te ní sáá ñi" nduu te ní xíhi té ndâhú-á", te cue espíritú xínú cuéhi núu Yá Ndióxi ndéca ñaha-xi xii-dé cuándaa núu ndécú té Abrahám cundecu-dé. Te ní sáá nduu ní xíhi té cuica-á" tnâhá-dé, te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé. ²³ Te ní sáá-dé núu xîndecu nchaa ñâyüu ní xíhi ñà túú ní quide ndáá núu Yá Ndióxi te xíá" ío ndôho-dé ndécú-dé, te ní ndonehe núu-dé te xica ní xini-dé té Abrahám ndihi té Lázaru-á" xîndecu-güedé. ²⁴ Te níhi ní cáhá"-dé, te xâha"-dê: "Yôhó tâtá Abrahám, cundâhú iní ñâhá xii-í, te cûñâha xii té Lázaru ná dândaxi"-dé díqui ndâhá-dé, te na quixi-dé dândaxi"-dé yâ-í, chí ío ndôho-í ñúhú-í núu ñúhú núu càyü-a", càchí-dé xâha"-dê xii té Abrahám. ²⁵ Dico té Abrahám ní xâha"-dê: "Ndâhú yôhó ñani tnâhá-í, dândacu iní sá ío vâha ní xîndecu-ni ñâyüu, te té Lázaru ío ndâhú ní ndôho-dé ní xîndecu-dé. Te vitna ní nucúndecu vâha-dé iha, te yôhó ndôhó-n vitna. ²⁶ Te ñà díú-ní sá xîá" tucu, chí cuádava ndêcu ñi" déhvâ cúnú ñúhú ñêhu-xi núu ndécú-ó, te cuéi nchaa ñâyüu xîndecu iha na càchí iní-yu quixi-yu núu ndécú-ndó dico vá ndácü-yu, te ní nchôhó vá ndácü-ndó quixi-ndo núu ndécú-ndí", càchí-dé xâha"-dê. ²⁷ Te ní xâha" té cuica-á": "Te núu duca" te càhá" ndâhú-í núu yôhó tâtá Abrahám vitna sá téndâha-n té Lázaru ná quíhi"-dé vehe tâtâ-í, ²⁸ chí ndêcu úhú"-gâ ñani-í, te na cûñâha-dé xii-güedé sá vá cáda-güedé dátâ ní quide-í cuendá sá vá quixi-güedé tnâhá-güedé núu ndécú-í ndôhó-í-a", càchí-dé xâha"-dê. ²⁹ Te té Abrahám ní xâha"-dê: "Mee-güedé ndécú ndihi-güedé nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndihi nchaa tnúhu ní chídó tnúni cue té ní xóo cáhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te nchaa tnúhu-á" ná tnîi-güedé nâcuáa càhá"-xi", càchí-dé xâha"-dê xii-dé.

³⁰ Te ní xâha" tûcu té cuica-á": "Tâtá Abrahám, dico vá cáda cuendá-güedé nchaa tnúhu-á", dico núu ñi" ñâyüu ñà túú-gâ ndécú ñâyüu ñi" ñâyüu ndêcu ndihi-n quíhi"-yu cáhá" ndihi ñâhá-yu xii-güedé nâcuáa nduu tnúhu vâha, te ndixi cuéhi iní-güedé nchaa sá ñà túú quide vâha-güedé ndécú-güedé, te cada vâha-güedé", càchí-dé xâha"-dê xii-dé. ³¹ Dico té Abrahám ní xâha"-dê: "Te núu ñà túú cuini-güedé tnîi-güedé tnúhu ní cáhá" ndíi Moisés, ndihi tnúhu ní cáhá" cue té ní xóo cáhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ñà, te diu-ni duca" càda-güedé cuéi ñi" ñâyüu ní xíhi ná ndôto-yu cûñâhá-yu nâcuáa nduu tnúhu vâha, chí vá quindáa iní-güedé", càchí té Abrahám xâha"-dê xii té cuica-á" —càchí Jêsus xâha"-gâ xii cue té cuu fariséu.

17

Quíhi iní-ó vâ cûndêcu-o ichi cuehé ichi duha

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Te Jêsus ní xâha"-gâ xii cue té xica cuu ndihi-gâ:

—Dacutíi sá cóo cué té dacâhá"-güedé ñâyüu cadâ-yu nândi sá cuéhé sá dúhá, j dico ndâhú ní cuu cue té duca" na dacâhá" ñâhá xii-yu cadâ-yu nândi sá cuéhé sá dúhá! ² Chí vâha-gâ sá núu na dâcutu ndéé ñâyüu ñi" yúu yódó dúcü"-güedé té dàque ñâhá-yu xii-güedé xiti ndute lâmar, te ñà díú sá cûndêcu-güedé dacâhá"-güedé ñâyüu cadâ-yu nândi sá cuéhé sá dúhá, cuéi ñâyüu ndâhú iní-xi dândâhú-güedé. ³ Te ío quíhi iní-ndó cûndecu-ndo.

"Te núu ñi" ñani tnâhá-ndó quide-dé ñi" sá ñà túú tau-dé cada-dé sá cuú-xi-ndó te cáhá"-ndó dôho-dé, te núu ní ndixi cuéhi iní-dé sá ñà túú ní quide vâha-dé, te cada càhnu iní-ndó sá ní quide-dé. ⁴ Te cuéi úsá xito na càda-dé nândi sá ñà túú tau-dé cada-dé sá cuú-xi-ndó ñi" nduu, te núu na quixi-dé úsá xito núu-ndó, te cachi-dé sá vá dúcá"-gâ cada-dé, te xini ñuhu-xi cada cahnu iní-ndó-dê —càchí-gâ xâha"-gâ xii-güedé.

Ñâyüu sândáa ndisa iní-xi

⁵ Te ní xâha" cué té xica cuu ndihi Jêsus xii-gâ:

—Chindee ñaha xii-ndí cuendá duca" te quindáa-gâ iní-ndí sá Yá Ndióxi ndácü-gâ quidé-gâ nchaa sá vâha —càchí-güedé xâha"-güedé xii-gâ.

⁶ Te ní xâha" Jêsus:

—Te núu nchôhó quindáa ndisa iní-ndó súúni cuêdicó luha líi dátâ cuini-ndó càa ñi" ndíqui" yutnu nâni mostázâ, te duca" te cuu cûñâha-ndo xii ñi" yutnu: "Quene-n iha te quíhi"-n cuíhnu-n xiti lâmar", duha cûñâha-ndo. Te duca" càda-xi te núu na

quindáá ndisa iní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gá xáha-gá xii-güedé.

Nàcuáa tǎu ñi tée xinu cuechi cada-dé

⁷ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Te núu ñi nchòhó ndécú ñi tée xinu cuechi núu-ndó, te cuáháⁿ-dé yucu cuángada chiúⁿ-dé, àdi cuáháⁿ-dé yucu coto-dé quití, te òré ní nasáá-dé vehe sá ní sáháⁿ-dé yucu, te vǎ cǎñaha nchòhó cue tée cùu patróóⁿ-dē xii-dé: “Yáchí nehé caxi-n dítá”, vǎ dúhá cǎñaha-ndo. ⁸ Chi nchòhó cue tée cùu patróóⁿ-dē cǎñaha-ndo xii-dé: “Cundihi iní cada túha sá cǎdini-í, te díhna-gá-í caxi-í dítá te dátñuni caxi-n”, duha cǎñaha nchòhó cue tée cùu patróóⁿ xii-dé. ⁹ Te òré ná ndíhi chiúⁿ ní táhú nchòhó cue tée cùu patróóⁿ cada tée xinu cuechi núu-ndó, te ñá túú tǎu-ndó ndácáⁿ táhú-ndó núú tée xinu cuechi núu-ndó. ¹⁰ Te dúha cǎhǎⁿ-í chi núu òré ná ndíhi nchaá chiúⁿ ní táhú Yá Ndióxi cada-ndo, te cachí-ndó: “Nchúhú cúú-ndí cue tée xinu cuechi núu Yá Ndióxi, dico ñá túú tǎu-gá ndácáⁿ táhú-gá núu-ndí, chi mee-ni chiúⁿ ní táhú-gá ní quide-ndí”, duha cachí-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús quidé tǎma-gá úxi cue tée tnàhá cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cǎñú ñáyi

¹¹ Te ñúhu Jesús ichi cuáháⁿ-gá ñúu Jerusálén, te ní yáha-gá núú rǎyá distritú Sámariá ndíhi distritú Galiléa. ¹² Te ta cǎyatni-gá ñi ñúu líhli cuáháⁿ, te ní sátnahá ñáhá úxi tnàhá cue tée cǎhú xii-gá, te tnàhá-güedé cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cǎñú-ó dico xica lúha ní ngúnu tní-güedé, ¹³ te níhi ní cáhǎⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii Jesús:

—¡Mèstrú, cundáhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te òré ní xini ñáhá Jesús xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Chí cuáháⁿ núú dǎtú ná cǎndehe ñaha-dé xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ichi-ni ñúhu-güedé cuáháⁿ-güedé ní ndúha-güedé cuéhé tnàhá-güedé. ¹⁵ Te nchaá-güedé ní cutñuni iní-güedé sá ní ndúha-güedé, dico ñi-ní-dé ní nacuico-dé, te ní ngúita-dé níhi ní cáhǎⁿ-dé, te ní cachí-dé sǎ ño cǎhnu cuu Yá Ndióxi. ¹⁶ Te ní ngúini xiti-dé núu Jesús, te ní nuu núu-dé ndáa núu ñúhú ndácáⁿ táhú-dé núu-gá. Te tée-áⁿ cúú-dé tée distritú Sámariá. ¹⁷ Te Jesús ní cachí-gá:

—Úxi tnàhá-güedé ní ndúha cuéhé tnàhá-güedé. ¿Te ndéé ndécú dáva-gá-güedé-í? ¹⁸ ¿Te náa ñi-ni tée ingá ñúu-a ní nacuico-dé ndácáⁿ táhú-dé núu Yá Ndióxi, te cachí-dé sǎ ño cǎhnu cuu-gá ñǎ? —càchí-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-gá xii tée-áⁿ:

—Ndacúini te núhú-n, chi sa ní ndúha-n cuéhé tnàhá-n, chi ní sándáá iní-n Yá Ndióxi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáa yindaha ñaha Yá Ndióxi (Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Te cue tée cùu fariséu ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu Jesús núu ná ama ngúita Yá Ndióxi ndíhu ndaha-gá ñáyi. Te ní xáhaⁿ-gá:

—Ñá túú ná cada-xi ñuyú quini-ndó cuèdǎ cutñuni iní-ndó sǎ ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo. ²¹ Te ní vǎ yóo cachí: “Iha ndecu-gá táxi tnúni-gá, àdi yacáⁿ ndécú-gá táxi tnúni-gá”, chi tnuú-ndó sǎ ndecu-gá ndíhi nchaá ñáyi yindaha-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te ní xáhaⁿ-gá xii cue tée xica cuu ndíhi-gá:

—Te nchòhó chi sǎá nduu, te cachí iní-ndó sǎ súni cuèdicó ñi nduu quini ñáhá-ndó xii yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchǎa-ndo, dico vǎ quini ñáhá-gá-ndó xii-í. ²³ Te coo ñáyi cǎñahá-yu xii-ndo: “Iha ndecu-gá, áⁿ yacáⁿ ndécú-gá”, quesahá-yu cǎñahá-yu xii-ndo. Dico vǎ quindáá iní-ndó quíhiⁿ-ndó ndíhi-yu núú cǎchí-yu, te ní vǎ cǎni iní-ndó quíhiⁿ meé-ndó. ²⁴ Chi dátñá cuini-ndó quide-xi òré sǎá ndúté àndiu, chi uuⁿ ní dǎyehé xii-níhi ñuyú, ducaⁿ cada-xi nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchǎa-ndo, te dǎvǎ-áⁿ quini ñáhá nchǎa-ndi túhú ñáyi xii-í. ²⁵ Dico díhna-gá ndoho víhi-í, te daquée tíhú ñáhá ñáyi ñuyú-a xii-í. ²⁶ Te cada-yu dátñá ní quide ñáyi ní xindecu cǎtnáhǎ ní xindecu té Nóé, te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cada nchaá ñáyi ndecu vitna ndéé sǎá nduu quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchǎa-ndo. ²⁷ Chi caxi-ni-yu, coho-ni-yu, te caca cuu-ni cue tée xica ndáhú, te tnándaha-ni-yu, chi ducaⁿ ní quidé-yu dǎvǎ-áⁿ ndéé ní sǎá nduu cuangúee té Nóé xiti bǎrcú, te ní ngúita-xi ní cuuⁿ dǎú ní ndaa ndute ñuyú, te nchaá-yu ní xihí ní cáhǎ-yu dǎvǎ-áⁿ. ²⁸ Te diu-ni ducaⁿ ní quide tucu ñáyi cǎtnáhǎ ní xindecu té Lót, chi xexí-yu xihí-yu, te sǎá-yu té nǎdicó-yu, te xixitú-yu nándi sǎ xixitú-yu, te nchaá cue tée xidácǎá-güedé vehe. ²⁹ Te òré ní quee té Lót ñúu Sòdomá, te ní ngoyo ñúhú àndiu, te dǎcǎ yúú súni dicó ní nduu ñúhú-nǎ-xi, te ní xihí nchaandi túhú ñáyi ñúu-áⁿ. ³⁰ Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cada ñáyi na sǎá nduu quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchǎa-ndo ñuyú-a.

³¹ Te núu ñi ñáyi cǎndodó-yu díquí vehé-yu nduu-áⁿ, te ní vǎ ndíhu-gá-yu quehé-yu ñi ndachíuⁿ-yu canehé-yu quíhiⁿ, te ñáyi cuáháⁿ yucu, te ní vǎ núhú-gá-yu vehé-yu. ³² Te chí dǎndacu iní nàcuáa ní yáha ñáhi té Lót. ³³ Te nchaá ñáyi cuini dǎcǎcu

nihnu mee-xi ñùyú-a ña, te cuíta nihnú-yu, te nchaa ñáiyu na cúu sá cuendá-í, te naníhí tãhú-yu.

³⁴ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ndũu-án, te núu úu-yu càa ñn núu xito, te ñn-yu ndanchitá-yu ndaa-yu andiu, te ñn-yu quendóo. ³⁵ Te núu úu ñáiyu dihi nchicó-yu ñn-ni vèhe, te ñn-yu ndanchitá-yu ndaa-yu andiu, te ñn-yu quendóo. ³⁶ Te núu úu cue tée yìhi-güedé yucu, te ñn-dé ndanchita-dé ndaa-dé andiu, te ñn-dé quendóo —càchí-gá xáha-gã xii-güedé.

³⁷ Te sã dúcã ní cáhá-gã núu ní xicã tnúhú-güedé núu-gã, te xáha-güedé xii-gã:

—Mèstrú, ¿te ndéé duca càda-xi-í? —cachí-güedé xáha-güedé xii-gã.

Te ní xáha-gã:

—Te nchòhò xini-ndó sã ncháá núu yúcu yiqui cuñú ní xihí, te yacã tàca cue ndixii xéxi-güedé —cachí-gá xáha-gã xii-güedé.

18

Jesús cáhá-gã cuendá ñn juéxi ndihi cuendá ñn ñaha quée

¹ Te Jesús ní caní-gã ñn cuendú núu-güedé cuendá sã vã ná tũhú iní-güedé cáhá ndihi-güedé Yã Ndióxi nchaa-ni òré. ² Te xáha-gã:

—Ñn núu ndécú ñn juéxi, te ní ña túu sãndáá iní-dé Yã Ndióxi, te ní ñn tnúhu xáha ñáiyu ña túu cuini-dé cada cuendá-dé. ³ Te diu-ni ñuú-án ndécú tucu ñn ñadihi ñaha quée, te ní sáhã-a cáhá ndahú-a núu juéxi-án cuendá cada ndáá-dé ñn cuéchi. ⁴ Te titni xito ní cuu sáhã-a cáhá ndahú-a núu-dé te ña túu cuini-dé cada cuendá-dé tnúhu cáhá-a ní cuu, te ndéé núu ña cúu-gã te ní sani iní-dé: “Te cuéi ña túu sãndáá iní-í Yã Ndióxi, te ní ña túu quide cuendá-í nchaa tnúhu cáhá ñáiyu cada-í, ⁵ dico na càda ndáá-í cuendá ñaha quée-a ndihi ñáiyu cúu úhú iní tnáhá ndihi-a, chi vã cundèe-gã iní-í nuu núu quixi-a dasatú iní ñáhã xii-í”, duha ní sani iní tée cúu juéxi-án —càchí-gã xáha-gã xii-güedé.

⁶ Te ní xáha tucu-gã xii-güedé:

—Cada cuendá-ndó nàcuáa ní sani iní juéxi tée cuihna iní-xi-án. ⁷ Te Yã Ndióxi ío chindee-gã nchaa ñáiyu ní cáhá-gã cundecu ndihi-gã, chi cuéi nduu cuéi niú cáhá ndihi ñáhã-yu xii-gã, te vã cùyaa-gã nachinaa-gã nchaa sã quidé ñaha nchaa ñáiyu cúu úhú iní ñáhã xii-yu. ⁸ Te ío ndihi duca càda-gã. Te òré ná quixi yúhú Tée cúu ñani tnáhá-ndó ncháa-ndo, ¿te náa naníhí-gã-í ñáiyu sãndáá ndisa iní Yã Ndióxi-án? —càchí-gã xáha-gã xii-güedé.

Nàcuáa quide ñn tée cúu fariséu ndihi ñn tée cúu cobrador

⁹ Te Jesús ní cáhá-gã núu ñáiyu nàcuáa quide ñáiyu sãni iní sã ío quide ndáá te dàquee tũhú-yu tnàha ñáiyu-yu, te xáha-gã xii-yu:

¹⁰ —Úú cue tée cuáhã-güedé veñúhu càhnu sã ío cùnũu cáhá ndihi-güedé Yã Ndióxi, te ñn-dé cúu-dé tée cúu fariséu, te ingá-dé cúu-dé tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhã xii ñáiyu cuendá impuestú. ¹¹ Te tée cúu fariséu-án nũtní-dé cáhá ndihi-dé Yã Ndióxi, te xáha-gã xii-gã: “Yòhó Dútú Ndióxi ndacã táhú-í núu-n, chi ña túu quide-í dàtná quidé dàva-gã-güedé, chi dùhu-güedé, cáhá ndihi-güedé ñadihi te ña díu ñadihi-güedé cúu-yu, te nándi-gã nchaa sã cuéhe sã dùhá quide-güedé, te ní ña túu quide-í dàtná quidé tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhã xii ñáiyu cuendá impuestú ndécú íha. ¹² Chi yúhú ña túu tnàhí ná xéxi-í úu nduu xiti samàná cuendá sã cáhá ndihi ñaha-í xii-n, te nchaa sã nihí-í te càhu-í úxi xichi, te ñn xichi tàxi-í xii-n”, càchí-dé xáha-gã xii Yã Ndióxi. ¹³ Dico tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhã xii ñáiyu cuendá impuestú-án chi xica lùha nutnì-dé, te ní lùha ña túu cùyi-dé ndonehe núu-dé andiu cuendá sã ndíxi cuéchi iní-dé nchaa sã ña túu vãha quide-dé, te ndedí ndaha-dé pèchú-dé sã ndihú iní-dé, te xáha-gã xii Yã Ndióxi: “Yòhó Dútú Ndióxi cundahú iní ñáhã xii-í, chi ío cuéhe sã ña túu vãha quide-í núu-n”, càchí-dé xáha-gã xii Yã Ndióxi. ¹⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhã xii ñáiyu-án ní tedóho Yã Ndióxi nchaa tnúhu ní cáhá-dé, te ní quide càhnu iní-gã nchaa sã ña túu vãha ní quide-dé, te cuánuhú-dé vehe-dé. Te tée cúu fariséu-án ña túu ní tedóho ñaha Yã Ndióxi xii-dé. Chi nchaa ñáiyu na càda càhnu mee-xi ñuyúu-í te vã cúu-yu ñáiyu cùnũu, te nchaa ñáiyu ña túu quide càhnu mee-xi, ñáiyu-án cùnũu-yu —càchí Jesús xáha-gã xii-yu.

Jesús quidé ñ-gã landú

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Te ñn úu ñáiyu ndécã-yu landú lihli cuáhã núu Jesús chi cuini-yu sã téndàha ñaha-gã xii-güexi, te òré ní xini cue tée xica cuu ndihi-gã sã ndécã-yu landú-án cuáhã núu-gã, te ní ngüita-güedé ténã ñáhã-güedé xii-yu, te xáha-güedé sã vã dúcã càdã-yu. ¹⁶ Dico Jesús ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní xáha-gã:

—Chí dãnã ná quixi nahi landú lihli-án nũu-í-a, te vã càdì-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúu vãha iní cue landú lihli-án duca cúu vãha iní cue ñáiyu yindaha ñaha Yã Ndióxi. ¹⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã núu vã quindáá iní ñáhã-ndó dàtná quidé dàva landú lihli sãndáá iní ñáhã xii-í, te vã ndihú ndaha ñaha Yã Ndióxi xii-ndo, te vã ndúú

táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Íⁿ téé cuica càháⁿ ndihi-dé Jèsús
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

¹⁸ Te íⁿ téé cùnuu ní xicáⁿ tnúhú-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuíní-í núu vá cùndèe iní-n càchí tnúhu-n ná cúú sá váha cada-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihi Yá Ndióxi ní caa ni quíhíⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ-n sá yúhú váha iní-áⁿ? Chi íⁿndí díí-ní Yá Ndióxi váha iní-gá. ²⁰ Te yòhó xini-n nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada ñáiyu, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue téé vá càháⁿ ndihi-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáiyu dihi tucu vá càháⁿ ndihi-ndo tée te núu ñá díú yii-ndo cuu-güedé, te vá cahní-ndó tnàha ñáiyu-ndo, te ní vá dúhú-ndó sá ndécú ndihí-yu, te ní vá dácacu-ndo cuéchi neñúú sá cúu-xi tnàha ñáiyu-ndo, te canehe-ndo sá yiñúhu núú tátá-ndó ndihi núú náná-ndó”, duha ní cachí Yá Ndióxi cada ñáiyu —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-dé.

²¹ Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Nchaa xiáⁿ ní nguíta-í quidé-í ndéé cùtnàhá cúú lándú-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Dico cùmání ñngá núú sá cadá-n, vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchaa sá ndécú ndihi-n, te díhúⁿ-n cuáha táhú-n cué ñáiyu ndàhú, te ducaⁿ te nduu táhú-n cùndecu váha-n núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gá, te na yáha ducaⁿ cada-n te quixi-n chìtnàhá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²³ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ío ní cundiýí-dé, chi ío cuica-dé. ²⁴ Te sá ní xini ñáhá Jèsús xii-dé cundiýí-dé, núu ní cachí-gá:

—Ílo úhú quíndáá iní ñáiyu cuica Yá Ndióxi cuendá ndihu ndaha ñàha-gá xii-yu! ²⁵ Te yáchí-gá yáha íⁿ caméyu yaú íⁿ yiqui ticú dácúxí sá quíndáá iní íⁿ ñáiyu cuica Yá Ndióxi cuendá ndihu ndaha ñàha-gá xii-yu —duha ní cachí-gá.

²⁶ Te nchaa ñáiyu ní tecú dóho-xi tnúhu ní càháⁿ-gá ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—¿Te yoo naníhí táhú te núu ducaⁿ vèⁿ? —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Cue ñáiyu ñuyíu-a chi vá ndácü-yu ná cadá-yu nàcuáa ndihu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-yu, dico mee-gá chi ndacu-gá ndihu ndaha ñàha-gá xii-yu chi nchaa sá váha ndacu-gá quidé-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

²⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Nchúhú ní dándóo-ndí nchaa sá ndécú ndihi-ndí, te ní tuha ñàha-ndí xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ-gá xii ñáiyu:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá ñáiyu na dándóo vehe-xi, ádi tátá-xi, náná-xi, ñaní-xi, cùha-xi, ñàdihí-xi, déhe-xi cuendá sá cuíní-yu ndihu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-yu, ³⁰ te ío-gá cuéhé sá cuáñaha-gá xii-yu cundecu ndihí-yu, te ñá díú-ní xiáⁿ, chi tnàhá nduu táhú-yu cundecu ndihi ñàhá-yu xii-í ní caa ni quíhíⁿ ná sáa nduu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cahní ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Te Jèsús ní taudíⁿ-gá ndí ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá tnuú ñáiyu, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Vitna te quíhíⁿ-ó ñuú Jerusàlén, chi yácáⁿ cada-xi nchaa nàcuáa sa ní chídó tnúni cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha nàcuáa yáha yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó ncháa-ndo. ³² Chi cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núu cué téé ñá túú cùu cue téé isráél, te cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-í, te cúcuéhé ñáhá-güedé, te tiú díí ñáhá-güedé xii-í. ³³ Te caniha-güedé ndihi ñi, te dàtnuní cahní ñàha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cúu-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁴ Dico ní íⁿ tnúhu ní càháⁿ-gá ñá túú ní tècú tnúni-güedé, chi ío yídáhu tnúhu ní càháⁿ-gá núu xiáⁿ ní íⁿ ñá túú ní tècú tnúni-güedé.

Jèsús quidé tátá-gá núú íⁿ téé cuáa ñuú Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Te òré tá cùyatni Jèsús ñuú Jericó cuáháⁿ, te yuhu ichi cuáháⁿ-gá-áⁿ núcóo íⁿ téé cuáa xicáⁿ ndàhú-dé. ³⁶ Te òré ní tecú dóho-dé xicáháⁿ vèi ñáiyu xiyáha-yu, te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú ñáiyu ndécú ndihi-dé cuendá ducaⁿ vèi-yu yáha. ³⁷ Te ní xáháⁿ-yu sá Jèsús téé ñuú Nazarét ñúhú-dé ichi. ³⁸ Te níhi ní càháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús ñaní tnàhá ndí Dàví, cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁹ Te ñáiyu xixódó núu núú Jèsús ní tenàá ñáhá-yu xii-dé, te xáháⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gá níhi ní càháⁿ-dé xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¿Yòhó téé cùu ñaní tnàhá ndí Dàví, cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴⁰ Te Jèsús ní nguíñí-gá, te ní táuchíuⁿ-gá ní sángueheⁿ ñàha cué téé ndihi-gá. Te òré

ní quexio-dé núú-gă, te ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-dé, te xáhaⁿ-gă:

⁴¹ —¿Ná cuiní-n càda ñaha-í xii-n-i? — cächí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te tée cuàá-án nǐ xáhaⁿ-dé:

—Mèstrú, cuiní-í cada tátna-n núú-í cuèndá cundehe-í — cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gă.

⁴² Te Jèsús nǐ xáhaⁿ-gă:

—Sa nǐ ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yá Ndióxi — cächí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴³ Te òré-ní-án nǐ ndúha núú-dé, te ní chinchícúⁿ-dé Jèsús, te ní cächí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi. Te nchaa ñáiyu nǐ xini nácuáa ní cuu ní ndúha núú-dé tnàhá-yu ní cächí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi.

19

Jèsús ndihi ñⁿ tée nani Zaqueú

¹ Te Jèsús nǐ sáa-gă ñuú Jericó, te ta yáha-gă xití ñuú-án cuáhán. ² Te ñuú-án ndécú ñⁿ tée cuica nani-dé Zaqueú, te cùnuu-dé táxi tnùn-í-dé cue tée cùndihí-dé, cue tée cuihna ñni-xi quide cobrá ñáhá xii ñáiyu cuèndá ñpuèstú. ³ Te tée-án cuiní-dé quini-dé Jèsús òré-án ní cùu te ñá ní ndàcu-dé, chi ío cuhéhe ñáiyu, te ñá túú dùcúⁿ-dé. ⁴ Te xinu-dé ní ngódó núú-dé te ní sáa-dé díquí ñⁿ yutnu sicómorú nùtní yatni yuhu íchi núú yáha Jèsús cuèndá cuiní-dé quini ñáhá-dé xii-gă. ⁵ Te òré tá yáha Jèsús xíáⁿ, te ní ndonehe núú-gă díquí yutnu núú cándòdo-dé-án, te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Zaqueú, tanuu ndihi díquí yutnu-án, chi tnavií quexio-í vehe-n ndètatu-í — cächí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁶ Te té Zaqueú-án nǐ nuu ndihi-dé díquí yutnu-án, te ío ní cudíí ñni-dé ní queheⁿ cuèndá-dé Jèsús vehe-dé. ⁷ Te sá nǐ xini ñáiyu ní quexio Jèsús vehe-dé, te nchaa-yu ní ngúita-yu càháⁿ cuhéhe-yu cuèndá-gă, te xitnàhá-yu:

—Tée-a cuánguihu-dé vehe ñⁿ tée ndècu íchi cuhéhe íchi duha — cächí-yu xitnàhá-yu.

⁸ Te té Zaqueú-án nǐ ndacuiñí-dé tnuú-yu, te xáhaⁿ-dé xii Jèsús:

—Yòhó Mèstrú, na cuáha-í ñáiyu ndàhú cuádava nchaa sá ndécú ndihi-í. Te núu yoo nǐ dándàhú-í ní dúhù-í, te codo ùní-gă tnàhá sá ní dúhù-í-yu nacuañaha-í xii-yu — cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gă.

⁹ Te Jèsús nǐ xáhaⁿ-gă xii té Zaqueú:

—Vitna ní naníhí tàhù-n ndihi nchaa ñáiyu xindecu vehe-n, chi tnàhá-n cùu-n ñani tnàhá ndíi Abrahám. ¹⁰ Te yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo véxi-í nándùcu-í ñáiyu ní xita nihnu cuèndá dàcácu nihnu-í-yu núú ùhú núú ndàhú — cächí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

Nàcuáa ní quide-güedé ndihi dñhúⁿ cuááⁿ (Mt. 25:14-30)

¹¹ Te nchaa ñáiyu-án nǐ sani iní-yu sá ndíhi-ni ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu cuèndá sá nǐ cuyatni Jèsús ñuú Jerusálén, te xíáⁿ núu ní ngúita Jèsús ní caní-gă ñⁿ cuèndú núú-yu cuèndá tecú tnùní váha-yu tnúhu-gă. ¹² Te xáhaⁿ-gă xii-yu:

—Ní xindecu ñⁿ tée cùu ñani tnàhá ñáiyu cùnuu, te cuáháⁿ-dé ingá ñuú xícá cuèndá yácáⁿ cuáha ñaha-güedé chiuⁿ coo-dé, te dàtnùn-í ndixi-dé quindaha-dé titní ñuú.

¹³ Te cùmán-í-gă quee-dé quihíⁿ-dé, te ní cana-dé úxí cue tée xinu cuechi núú-dé, te ní sáñaha-dé ndí dííⁿ núú-güedé ñⁿ caa ñⁿ caa díhúⁿ cuááⁿ, te ní xáhaⁿ-dé: “Chí cádá ndàhú ndihi díhúⁿ-án ndèé ná sáa nduu nàsáá-íⁿ, cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

¹⁴ Dico nchaa ñáiyu ñuú quindaha-dé-án ñà túú tnàhá iní-yu sá quindàha ñaha-dé, núu ní tendàhá-yu cue tée nèhe tnúhu cuáháⁿ núú cué tée cuáñaha chiuⁿ coo-dé-án, te ní xáháⁿ-yu sá cùñaha-güedé sá ñà túú tnàhá iní-yu sá tée-án quindaha ñaha-dé xii-yu.

¹⁵ Dico dacuitíⁿ sá ní sáha-güedé tée-án chiuⁿ coo-dé sá díú-dé quindaha-dé ñáiyu nchaa ñuú-án, te ní nacuico-dé cuánuhú-dé ñuú-dé. Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní tendaha-dé ñⁿ tée ní sánucana ñaha xii cue tée xinu cuechi núú-dé, cue tée ní dándóo ndaha-dé díhúⁿ cuèndá cécáⁿ tnúhú-dé núú-güedé ñⁿ ñⁿ-güedé núu ndèé dau ní chídó-xí díquí díhúⁿ sá ní dándóo ndaha ñaha-dé-án. ¹⁶ Te tée ní ndèxio díhna xáhaⁿ-dé: “Patróóⁿ, ní quide-í ndàhú ndihi díhúⁿ-n sá ní dándóo ndaha ñaha-n xii-í, te sá ñⁿ ní taxi-n te ní chídó-xí úxí-gă tnàhá te náu-a naqueheⁿ cuèndá-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dé. ¹⁷ Te tée cùu patróóⁿ-dé-án nǐ xáhaⁿ-dé: “Ío váha tée xinu cuechi cuu-n chi ío váha ní quide-n, te sá ní quide váha-n ndihi sacú díhúⁿ sá ní dándóo ndaha ñaha-í xii-n, te xíáⁿ núu yúhú cächí-í sá táxi tnùn-í ùxí ñuú vitna”, cächí-dé xáhaⁿ-dé. ¹⁸ Te ní ndèxio ingá-dé, te ní xáhaⁿ-dé: “Patróóⁿ, ní quide-í ndàhú ndihi díhúⁿ-n sá ní dándóo ndaha ñaha-n xii-í, te sá ñⁿ ní taxi-n te ní chídó-xí ùhúⁿ-gă tnàhá te náu-a naqueheⁿ cuèndá-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dé. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ tée cùu patróóⁿ-dé-án xii-dé: “Te yòhó taxi tnùn-í ùhúⁿ ñuú”, cächí-dé xáhaⁿ-dé xii tée xinu cuechi-án. ²⁰ Te dàtnùn-í ní ndèxio tucu ingá-dé, te xáhaⁿ-dé: “Patróóⁿ, náu díhúⁿ-n-á, te naqueheⁿ cuèndá-n chi ní taxúha-í ní chidúcúⁿ-nuú-í ñⁿ pàñú te ñá túú ní quide-í ndàhú ndihi díhúⁿ-n, ²¹ chi ní yúhú ñàhá-í xii-n, chi cùu-n ñⁿ tée díí, te nàqueheⁿ-n ñⁿ sá ñà túú ní taxi ndecun, te nàtahu-n ñⁿ xichi núú ñà túú ní chihí-n tatá”, cächí-dé xáhaⁿ-dé xii patróóⁿ-dé. ²² Te ní xáhaⁿ patróóⁿ-dé xii-dé: “Yòhó cùu-n ñⁿ tée cuihna ñni-xi xinu cuechi núú-í, te diu-ni nchaa

tnúhu càháⁿ-n-áⁿ càchí tnúni-xi nàcuáa cuu ndáá cuéchi-n. Te núu sàni iní-n sá cùu-í ìⁿ téé díí, te nàqueheⁿ-í ìⁿ sá ñà túú ní tàxi ndecu-í, te nàtahu-í ìⁿ xichí núú ñà túú ní chihí-í tatá, ²³ te núu ducaⁿ ña, ¿te ná cuendá ñà túú ní càhu iní-n dàsaⁿ nuu-n díhúⁿ ní taxi-í, te cúñaha-n chàhu-yu díquí-xi, te òré ná nàsáá-í vehe-í, te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naqueheⁿ cuendá-í ní cùu-í²”, cachi-dé xàhaⁿ-dè xii téé xinu cuechi-áⁿ. ²⁴ Te ní xàhaⁿ téé cùu patróóⁿ-áⁿ xii cue téé xindecu xiáⁿ: “Chí quéndèé díhúⁿ cuáaⁿ néhé téé-a, te cuáha-ndo téé nêhe úxi tucu díhúⁿ cuáaⁿ-áⁿ”, cachi-dé xàhaⁿ-dè xii-güedé. ²⁵ Te ní xàhaⁿ-güedé: “Patróóⁿ, dico sa nêhe-dé úxi díhúⁿ cuáaⁿ”, cachi-güedé xàhaⁿ-güedé. ²⁶ Te ní xàhaⁿ téé cùu patróóⁿ-áⁿ: “Na cachi tnúhu-í xii-ndo sá cué ñáiyu ió xii-xi te níhí-gá-yu cundecu ndihí-yu, te cue ñáiyu sacú ndécú ndihí cuita ndihí nihnu nchaa sá ndécú ndihí-yu”, cachi téé cùu patróóⁿ-áⁿ xàhaⁿ-dè xii-güedé. ²⁷ Te xàhaⁿ tùcu-dé xii-güedé: “Nchaa ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-í ñà tnàhá iní-yu quindaha-í-yu, te chí cándecá-yu taquixi iha, te cahni-ndó-yu núu-í-a”, cachi téé cùu patróóⁿ-áⁿ xàhaⁿ-dè xii-güedé—duha cuaháⁿ cuendú ní cani Jèsús núu ñáiyu.

Jèsús cuánguihu-gá ñuú Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Te sáta dúcáⁿ ní càháⁿ-gá, te ní nucúhuⁿ ichi-gá cuaháⁿ-gá ñuú Jerusalén. ²⁹ Te òré sa ní cuyatni-gá ñuú Bètágé, ndihí ñuú Bètaniá te xiáⁿ cáá yucu nani Olivú, te ní xàhaⁿ-gá xii úú cue téé xica cuu ndihí-gá:

³⁰ —Chí cuaháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexio-ndo yacáⁿ, te nanhí-ndó ìⁿ búrru ndètní-di, te vátá yóo ìⁿ-gá codo ñàha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quixi. ³¹ Te núu yoo na càcáⁿ tnúhu núu-ndó ná cuendá nándaxi-ndo-di, te cúñaha-ndo xii-yu sá yúhú Yáá xicá cùu ndihí-ndo xini ñihu-í-di —cachi-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

³² Te cue téé-áⁿ ní xica-güedé cuaháⁿ-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xàhaⁿ Jèsús ducaⁿ ní cuu, ³³ chí mei òré nándaxi-güedé búrru-áⁿ ní quexio cue ñáiyu cùu xitohó-di xicáⁿ tnúhu-yu núu-güedé, te xàháⁿ-yu:

—¿Ná cuendá nándaxi-ndo búrru-ndí-í? — cachi-yu xàháⁿ-yu.

³⁴ Te ní xàhaⁿ-güedé xií-yu:

—Nà ndaxi-ndí-di chí Yáá xicá cùu ndihí-ndí xini ñihu ñaha-gá xii-di — cachi-güedé xàhaⁿ-güedé xii-yu.

³⁵ Te ndeca-güedé-di cuaháⁿ núu ndécú Jèsús, te òré ní quexio-güedé ndihí-di núu ndécú-gá te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sáta-di, te ní ngódó ñáhá-gá xii-di. ³⁶ Te ío cuhé ñáiyu ta sàcáⁿ-yu dóo-yu ichi cuaháⁿ-gá cuendá núu dóo-yu-áⁿ yàha-gá

ndihí quiti yòdo-gá. ³⁷ Te ní nucuíta nuu-gá ichi tindúú yucu Olivú tá cüyatni-gá ñuú Jerusalén cuaháⁿ, te nchaa ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii-gá nchicúⁿ ñáhá-yu te ní nguíta-yu níhi càháⁿ-yu sá cúdíⁿ iní-yu, te cachi-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi cuendá sá ní xini-yu nchaa sá yá yóo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá. ³⁸ Te cachi-yu:

—Ío càhnu cuu Yáá véxi quindaha ñàha xii-o, te diu-gá cúu-gá Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi quide núu-gá! ¡Te ío càhnu cuu mee-gá! ¡Te andiu ñà túú tnàhí ná cúu! — duha cachi-yu.

³⁹ Te ìⁿ úú cue téé cùu fariséu ñúhú tnàhá tnuú ñáiyu-áⁿ ní xàhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cúñaha nchaa ñáiyu ndihí-n na càdi-yu yuhú-yu —cachi-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴⁰ Dico Jèsús ní xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te na cachi tnúhu-í xii-ndo sá núu ñáiyu-a na càdi-yu yuhú-yu ña, te nchaa yúú càháⁿ níhi-xi dàtná ìⁿ ñáiyu —cachi-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴¹ Te òré ní cuyatni-gá ñuú Jerusalén te ní xini-gá, te ní ndáhyú-gá cuendá nchaa ñáiyu díi ñuú-xi-áⁿ sá ndihú iní-gá. ⁴² Te ní xàhaⁿ-gá xii cue ñáiyu-áⁿ:

—Ío cuu váha iní-í te núu dicó nchòhó tecú tnúni-ndó vitna ìⁿ tnúhu sá cáda váha ñàha xii-ndo, chí ñà túú-gá ná cuu cundecu-ndo, te núu na tecú tnúni-ndó. Dico ñà tecú tnúni-ndó, chí ío yidáhu tnúhu-a. ⁴³ Te sáa nduu tnúndóhó tnúhu ndàhú sá cúu-xi-ndó, te nchaa cue téé dava-gá ñuú cúu úhú iní tnàhá ndihí-ndo quixi-güedé chidoco ñàha-güedé xii-ndo, te ní cándéé núu ndécú-ndó-áⁿ dacáa-güedé ndóho cuendá xiáⁿ quíhi váha-güedé nàa ndihí ñàha-güedé xii-ndo, te vá dàñá-güedé cunu-ndo. ⁴⁴ Te cahni ñàha-güedé xii-ndo, te ndihí nchaa vehe-ndo dàngoyo-güedé ndéé cimièntú-xi, chí ñà túú ní cuini-ndó nàcuáha-ndo cuendá òré ní quixi coto ñàha Yá Ndióxi xii-ndo — duha ní xàhaⁿ-gá xii ñáiyu ñuú-áⁿ.

Jèsús ñà túú tnàhá iní-gá nàcuáa quide-yu veñúhu

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ xindecu cue ñáiyu quide ndàhú ndihí cue ñáiyu xisaaⁿ. Te ní queñuhu ñàha Jèsús xií-yu quehé. ⁴⁶ Te ní xàhaⁿ-gá xií-yu:

—Núu tùtú Yá Ndióxi càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá, te duha ní cachi-gá: “Vehe-í cúu-xi núu càháⁿ ndihí ñàha ñáiyu xii-í”, duha ní càháⁿ-gá cachi-xi núu tùtú-gá. Dico nchòhó quide-ndó vehe-gá vehe ñadúhú —cachi-gá xàhaⁿ-gá xií-yu.

⁴⁷ Te Jèsús nchaa nduu dànehé-gá ñáiyu xití veñúhu, dico cue téé cùu dútú cùnùu,

ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihi cue tée cùnunu ñuú-án ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá. ⁴⁸ Dico ñá nihí-güedé nàcuáa cada-güedé, chi cuendá nchaa ñáiyu ío cùdí ñí-yu ndèdóho-yu nchaa tnúhu càhá-gá.

20

Jesús ndécú ndíhi-gá tnúhu ndee íní
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Te ñí nduu yíhi Jesús xiti veñúhu cànnu sá ío cùnunu danehé-gá ñáiyu tnúhu sá càhá nàcuáa naníhi tǎhú-yu. Te ní quexío cue tée cùu dútú cùnunu ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáiyu isráel, ² te ní xáha-güedé xii-gá:

—Cuini-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása ndúu tnúhu ndee íní ndécú ndíhi-n núu quide-n nándi sá quidé-n. ¿Te yoo ducaⁿ ní taxi tnúhu ndee íní-án xii-n? —cachí-güedé xáha-güedé xii-gá.

³ Te Jesús ní xáha-gá:

—Yúhú tnàhá-í cuini-í cǎcǎⁿ tnúhu-í ñí sá cǎcǎⁿ tnúhu-í núú-ndó, te cachí tnúhu-ndo. ⁴ Te chí cachí tnúhu xii-í yoo ní táuchíuⁿ ní dàcuándute ndí Juáá ñáiyu. ¿Yá Ndióxi áⁿ cué tée ñuyíu-a ní táuchíuⁿ dùcaⁿ ní quide ndí? —cachí-gá xáha-gá xii-güedé.

⁵ Te ní ngúita-güedé xitnáha-güedé:

—¿Nása cúnaha-o? Chí núu ná cúnaha-o sá Yá Ndióxi ní táuchíuⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juáá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñá túú ní sàndáá íní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndí vǎi?”; quesaha-dé. ⁶ Ádi te núu ná cúnaha-o sá cué ñáiyu ñuyíu-a ní táuchíuⁿ dùcaⁿ ní quide ndí ñá, te cahni ñàhá-yu, chí cachí-yu sá ndáá sá Yá Ndióxi ní táuchíuⁿ-gá ní càháⁿ ndí Juáá tnúhu-gá núú ñáiyu —cachí-güedé xitnáha-güedé.

⁷ Te ní xáha-güedé xii-gá sá ñá túú xini-güedé yoo ní táuchíuⁿ dùcaⁿ ní dàcuándute ndí Juáá ñáiyu. ⁸ Te ní xáhaⁿ Jesús xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ní yúhú vǎ cachí tnúhu-í xii-ndo yóo ní taxi tnúhu ndee íní duha quide-í —cachí-gá xáha-gá xii-güedé.

Cuendá cue tée cuihna íní-xi
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Te sáta dúcáⁿ te ní ngúita Jesús ní cani-gá ñí cuendú núú ñáiyu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáha-gá xii-yu:

—Ííⁿ tée ní xitu-dé mee-ni yóho yaha stilé núú ñúhú-dé. Te ní sáá ñí nduu quingaca cuu xica-dé vǎi nduu te ní dándóo ndaha-dé sá ní xitu-dé-án xii ñí úú cue tée càháⁿ ndíhi-dé cuendá cada chiú-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cùu te cuu cuendá dava-güedé te ducaⁿ

te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ¹⁰ Te sáta ní sáá nduu ní cuu nchaa ndéhé yóho yaha stilé sá ní xitu-dé-án, te ní xáhaⁿ-dé xii ñí tée xinu cuechi núú-dé: “Cuáháⁿ cǎcǎⁿ sá cùu cuendá-í núú cué tée ní dándóo ndáha-í nchaa yóho yaha stilé sá ní xitu-í”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dé. Te tée xinu cuechi-án ní xica-dé cuáháⁿ-dé, dico cue tée ndéé nchaa yóho yaha stilé-án ní tnú-güedé tée xinu cuechi-án te ní caníha-güedé, te ní nacuícúⁿ ñáhá-güedé xii-dé, te ñá túú tnàhí ná ní sáñaha-güedé. ¹¹ Te dàtnuní tée cùu xitohó nchaa yóho yaha stilé-án ní tendaha tucu-dé ingá tée xinu cuechi núú-dé cuáháⁿ-dé, dico diu-ni ducaⁿ ní quide ñaha-güedé xii-dé, chí ní xicuéhé ñáhá-güedé, te ní caníha-güedé te ní nacuícúⁿ ñáhá-güedé, te ñá túú tnàhí ná ní sáñaha-güedé. ¹² Te tée cùu xitohó nchaa yóho yaha stilé-án ní tendaha tucu-dé ingá-dé cuáháⁿ-dé, te diu-ni ducaⁿ ní quide ñaha tucu-güedé, chí ní dǎncuéhé ñáhá-güedé, te ní nacuícúⁿ ñáhá-güedé.

¹³ Te tée cùu xitohó nchaa yóho yaha stilé-án ní sani íní-dé: “¿Nása cada-í vitna? Váha-gá tendaha-í déhe-í tée ío cùu íní-a núhú-dé, chí cudana te òré quini ñáhá-güedé xii-dé, te canehe-güedé sá yíñuhu núú-dé”, duha ní sani íní-dé. ¹⁴ Dico òré ní xini cue tée quide chiúⁿ-á déhe xitohó nchaa yóho yaha stilé-á, te ní xitnáha-güedé: “Tée-áⁿ tée véxi nduu táhú ñuhu-a ndíhi nchaa sá cǎá xitú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndúu tahú-ó sá ndúú táhú-dé”, cǎchí-güedé xitnáha-güedé. ¹⁵ Te ní queñuhu ñaha-güedé ñí xio yuhu ñuhu-á, te ní sahní ñaha-güedé xii-dé —duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jesús núú-yu.

Te dàtnuní ní xáhaⁿ tucu-gá xii-yu:

—¿Te nchóhó sá cùtnuní íní-ndó nàcuáa cada ñaha xitohó ñuhu-áⁿ xii cue tée-áⁿ ñá? ¹⁶ Chí núhú-dé te cahni-dé cue tée-áⁿ, te dándóo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue tée cùtnuní íní-dé cada ndáá —cachí-gá xáha-gá xii-yu.

Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá, núu ní cachí-yu:

—¡Sá vǎ cachí Ndióxi sá dúcáⁿ yáha-o! —cachí-yu.

¹⁷ Te Jesús ní ndacoto-gá núú-yu, te ní xáhaⁿ-gá:

—Chí cachí tnúhu nása quée-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi, núú cachí-xi: Yúú sá ní dáquée tǎhu cue tée dàcaa vehe ní saa-xi cùu-xi yúú cùnunu vitna.

Duha cachí-xi núú tütú-gá. ¹⁸ Te nchaa ñáiyu ñá túú cuini tnúhu-í, te ndohó-yu dàtná ñí ñáiyu tnàhnú duuⁿ òré ndúá-yu núú yúú, ádi núu ná tǎú ñáhá-xi te dàcachi duuⁿ ñaha-xi —cachí-gá xáha-gá xii-yu.

Cuendá impuèstú

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Te cue tée cùu dútú cùnunu, ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ní cuini-güedé tnú-güedé

Jesús òrè-ni-á ní cùu, chí ní cutnùnì iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáhá-gá, dico ní yùhú-güedé cuendá sá ïo vâi ñâyü. ²⁰ Te ní ndúcú-güedé nâcuáa cada-güedé tñii ñaha-güedé xii-gá, te ní tendaha-güedé cue téee cuáhá" ngoto dayuhu ñaha xii-gá, te cuáhá-güedé dàtná cue téee váha iní-xi, te ndúcú-güedé nâcuáa cada-güedé núu cáhá-gá ñ" tnúhu sá ñá túú tau-gá cáhá-gá cuendá duca" te candeca ñaha-güedé xii-gá quíhí" cuáha cuendá ñáhá-güedé núú téee cùnuu. ²¹ Te ní xáha-güedé xii Jesús:

—Mèstrú, ñihí-ndí tnúhu sá dánèhé-n ñâyü mee-ni tnúhu váha, te cuéi ndédani cáa ñâyü ñ"-ni cáhá-n ndihí-yu, te cáhá-n ndáá-n nâcuáa cáhá" Yá Ndióxi cundecu-o ñüyü-a. ²² Te cachí tnúhu xii-ndí núu váha-ni cháhu-ndí té Cèsár téee ïo cùnuu cuendá impuèstú ñ" ñáhá —cächí-güedé xáha-güedé xii-gá.

²³ Dico Jesús ní cutnùnì iní-gá sá xító ndéé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáha-gá xii-güedé:

²⁴ —Chí dánèhé ñáhá xii-í ñ" díhú" cuixí" te cachí tnúhu-ndo núu yoo núu-xi ndéé, ndihí yoo ñuu-xi ndéé —cächí-gá xáha-gá xii-güedé.

Te ní xáha-güedé xii-gá:

—Núú té Cèsár ndéé ndihí ñuu-dé —cächí-güedé xáha-güedé xii-gá.

²⁵ Te ní xáha" tucu-gá xii-güedé:

—Te núu duca" te chí nâcuáha té Cèsár sá cúu cuendá-dé, te sá cúu cuendá méé Yá Ndióxi, te xíá" nâcuáha-ndo-gá —cächí-gá xáha-gá xii-güedé.

²⁶ Te ñá ní ndàcu tnahí-güedé daticánuu ñaha-güedé xii-gá núú tnúhu cáhá-gá, chí òrè ní cáhá-gá, te da ní cuñúhu-güedé nchaa tnúhu ní cáhá-gá, te váha-gá ní sadi-güedé yuhu-güedé.

Cuendá nchaa ñâyü ndoto

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Te sátá dúcá" te ní sáá ñ" úú cue téee cùu saducéu núu ndécú Jesús. Te cue téee-á" ñá túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cué ñâyü ní xihí, te ní xáha-güedé xii-gá:

²⁸ —Mèstrú, ndii Moisés cächí ndii núú tütú ndècu vitna sá núu ñ" téee na cùu, te quendóo ñadihí-dé te ñá túú dhé-dé ní xóo ndihí-a", te téee cùu ñani-dé naquehe-dé ñaha ní quendóo quèé-á" cuendá coo dhé-dé ndihí-a" cuendá ñani-dé téee ní xihí-á". ²⁹ Te ní xindecu úsá tnahá cue téee mee-ni ndii ñani-güedé. Te téee díhna ní níhí ñadihí-dé, dico ñá túú ní cùdi-dé cundecu-dé chí ní xihí-dé, te ní ñ" dhé-dé ñá túú ní xóo ndihí ñadihí-dé-á". ³⁰ Te téee cùu úú ní naquehe-dé ñaha ní quendóo quèé-á" dico ní xihí tucu-dé, te ní ñ" tucu dhé-dé ñá túú ní xóo ndihí ñaha-á". ³¹ Te téee cùu uní ní naquehe" tucu-dé ñaha ní quendóo quèé-á",

te ñuu-ni duca" ní xihí-dé, te ní xínu ndi úsá-güedé ní candeca ñaha-güedé xii ñaha-á", dico ní ñ"-güedé ñá túú ní xóo dhé-güedé ndihí-a", te ní ndihí-güedé ní xihí. ³² Te ndéé núú ní ndihí-ná ní xihí tnahá ñadihí-á". ³³ Te na sáa nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-á" ¿Te ndédacaa-güedé ñadihí-güedé cuu-a-i? Chí ndi úsá-güedé ní candeca ñaha-güedé xii-a" —cächí-güedé xáha-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jesús ní xáha-gá xii-güedé:

—Nchaa ñâyü ñuyü-a tñandahá-yu.

³⁵ Dico nchaa ñâyü ní nduu táhu ndoto díhna nuu ñâyü-á" cundecú-yu ndihí Yá Ndióxi ní caa ní quíhí", te yacá" ñá túú-gá sá candeca tnahá-yu. ³⁶ Te ní ñá túú-gá tnúhu xihí, chí cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínu cuéchi núú Yá Ndióxi cuendá sá ní ndótó-yu, chí cùu-yu dhé-gá. ³⁷ Te ndéé ndii Moisés ní chidó tñuní ndii núú tütú ndii sá ncháá ñâyü ní xihí ndótó-yu, te ñuu-ni xíá" cáhá-xi cuendá tñutáú nchícú" ñuhú, te ñuu-ni xíá" cächí tucu-xi sá Yá Ndióxi cúu-gá Ndióxi ndii Àbrahám, ndii Isàác, ndihí ndii Jàcób. ³⁸ Te cue téee-á" chí cuéi ní xihí-güedé sá cúu-xi nchòhò, dico sá cúu-xi Yá Ndióxi chí ndècu vívü-ni-güedé. Chí cutnùnì iní-ó sá Yá Ndióxi cúu-gá Ndióxi mee-ni cué ñâyü xindecu vívü, te ñá túú cùu-gá Ndióxi cue ñâyü ñá túú ndècu vívü. Te sá cúu-xi méè-gá chí nchaa ñâyü ndècu ndihí-gá ndécú vívü-yu cuéi sa ní xihí-yu núú ñuyü-a —cächí-gá xáha-gá xii-güedé.

³⁹ Te ñ" téee dàcuaha ñaha xii ñâyü nchaa tnúhu ní chidó tñuní ndii Moisés ní xáha-dé xii Jesús:

—Mèstrú, váha-ni cáhá-n —cächí-dé xáha-dé xii-gá. ⁴⁰ Te ñá túú-gá ní cùyü-güedé cáca" tnúhú-güedé ní ñ" tnúhu núu-gá.

Yoo dhé-xi cùu Cristú

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Te Jesús ní xáha-gá xii-güedé:

—¿Te nása cächí-tu-yu sá Cristú Yáá tndaha Yá Ndióxi quixi ñuyü-a cùu-gá dhé ndii Dàví? ⁴² Te mee ndii Dàví-á" ní cachí ndii núú libré Sálmu:

Dütú Ndióxi ní xáha-gá xii Yáá cúu Xitohó-í: "Ngóo xio cùha-í,

⁴³ te yúhu cada-í te nchaa sá cúu úhu iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñuhu núu-n."

Duha ní xáha" Dütú Ndióxi xii Yáá cúu Xitohó-í cächí ndii núú libré Sálmu. ⁴⁴ ¿Te nása cùu Cristú dhé ndii Dàví, te mee ndii ní cachí ndii sá cúu-gá Xitohó ndii-i? —cächí Jesús xáha-gá xii-güedé.

Jesús cáhá-gá cuendá cue téee dàcuaha ñaha xii ñâyü nchaa tnúhu ní chidó tñuní ndii Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Te òré ndátñũhu Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihí-gá xĩndedóho ñaha ñáiyu, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

⁴⁶—Cada cuendá-ndó vǎ cáda-ndó nǎcuáa quide cue téé dǎcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnũhu ní chídó tnũni ndí Moisés, chí tnáhá iní-güedé cuihnu-güedé dóó nání sǎ sǎcuĩhnu cue téé cǔnuu. Te nchaa núú tǎcǎ ñáiyu cuĩnǐ-güedé sǎ ndihi tnũhu yĩñũhu cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-güedé, te nǎcǎxi-güedé xilé sǎcǎo nchihí cue téé cǔnuu-gǎ xití veñũhu conchihi-güedé, te ducaⁿ-ní quide-güedé cuéi òré quĩhu-güedé mèsǎ caxi-güedé òré ndécú-güedé iⁿ vico, chí mee-ní núú sǎcǎo cue téé cǔnuu-gǎ cuĩnǐ-güedé coo-güedé.

⁴⁷ Te quèndéé-güedé vehe nchaa ñáiyu díhi ñáiyu quèé, te io naha cáháⁿ ndihi-güedé Yǎ Ndióxi cuendá cuĩnǐ-güedé cáháⁿ váha-yu cuendá-güedé. Te sǎ dúcǎⁿ quide-güedé te sǎá nduu te io-gǎ ndoho-güedé núú úhú núú ndáhú dǎcúúxi dǎva-gǎ ñáiyu—cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

21

Díhúⁿ nduu táhú Yǎ Ndióxi ní dǎquèe iⁿ ñaha ndáhú ñaha quèé

(Mr. 12:41-44)

¹ Te Jèsús ní xini-gǎ xití veñũhu xǐdǎquèe cue téé cuica díhúⁿ nduu táhú Yǎ Ndióxi xití alcanciá. ² Te ní xini-gǎ tnáhá iⁿ ñaha ndáhú ñaha quèé ní dǎquèe-aⁿ úú díhúⁿ cǎbrí, ³ te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue ñáiyu xĩndecu-áⁿ:

—Na cǎchí tnũhu ndǎá-í xii-ndo sǎ ñaha ndáhú ñaha quèe-a io-gǎ nándihi díhúⁿ ní dǎquèe-aⁿ xití alcanciá nduu táhú Yǎ Ndióxi dǎcúúxi díhúⁿ ní dǎquèe dǎva-gǎ-yu. ⁴ Chí nchaa ñáiyu-áⁿ ní dǎquèe-yu mee-nǎ sǎ ní ndóo-nǎ, dico ñaha quèe-a cuéi ndáhú-aⁿ dico ní dǎquèe-aⁿ níhi díhúⁿ sǎ cuáá-áⁿ sǎ cǎxí-áⁿ ní cǔu—cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Jèsús cǎchí-gǎ sǎ ngóyó veñũhu

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Te iⁿ úú ñáiyu xicáháⁿ-yu cuendá veñũhu cǎhnu sǎ io cǔnuu sǎ io víi cǎa nchaa yúú yihí, ndihi cuendá nchaa sǎ ní sǎñaha táhú ñáiyu yihí xití-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

⁶—Sǎá nduu te nchaa sǎ cǔñũhu-ndo-a vǎ cǔndúu-gǎ-xi dǎtnǎ cáá-xi vitna, chí ní iⁿ-gǎ yúú vǎ códó nchihí tnaha-gǎ-xi chí ndihi ngoyo—cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Nǎcuáa cada-xi nduu ta cǔyatni naa ñuyú
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Te cue téé xĩndecu-áⁿ ní xicǎⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Mèstrú, ¿te ná nduu dúcǎⁿ cada-xi ngoyo veñũhu, ãdi nándi cǔu sǎ cáda-xí cuendá cutnǔni iní-ndí sǎ sǎ ta cǔyatni nduu ducaⁿ cada-xi-i?—cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ío quihí iní-ndó cǔndecu-ndo, te vǎ dǎñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáiyu xii-ndo. Chí ío cuéhé cue téé coo ñuyú-a, te danǎni-güedé mée-güedé dǎtnǎ nǎni-i te cǎchí-güedé: “Yúhú cǔú-í Cristú Yáá ní tendaha Yǎ Ndióxi véxi ñuyú-a”, duha cǎchí-güedé. Te cǎchí tucu-güedé: “Vitna sa ní sǎá nduu cáda-xi nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í”, duha cǎchí-güedé. Dico vǎ quĩndǎá iní-ndó, te ní vǎ túhá-ndó-güedé. ⁹ Te òré ná níhi-ndó tnũhu sǎ titní nǎcióⁿ xĩnǎá-güedé te dǎva ñuú xĩnǎá-güedé ndi mée-güedé, te vǎ yúhú-ndó chí dacuití sǎ dúcǎⁿ cáda-xi, dico vǎtǎ sǎá-gǎ nduu nǎa ñuyú òré ducaⁿ cáda-xi—cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁰ Te xáhaⁿ tucu-gǎ xii-güedé:

—Nchaa cue téé iⁿ nǎcióⁿ nǎá-güedé ndihi cue téé ingǎ nǎcióⁿ, te titní ñuú ngúíta-güedé nǎá-güedé. ¹¹ Te titní xichí ñuyú níhi víhi tnáa, te titní tucu xichí ñuyú coo tnamá, te titní tucu xichí ñuyú quixi cuéhé, te titní núú sǎ cáda-xí ãndiu, te yúhú ñáiyu.

¹² Te òré cǔmǎni-gǎ cada-xi nchaa nǎcuáa cáháⁿ-í-a, te cue téé cǔu úhú iní ñáhá xii-ndo tníi ñaha-güedé, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quĩhíⁿ xití veñũhu-güedé cada ndǎá-güedé cuéchi-ndo, te chíhi ñaha-güedé vecaá xii-ndo, te candeca ñaha-güedé quĩhíⁿ núú cué téé cǔnuu yĩndaha nǎcióⁿ ãdi núú dǎva-gǎ cue téé cǔnuu sǎ cuendá-í. ¹³ Te òré ducaⁿ na cáda ñaha-güedé xii-ndo, te òré-áⁿ tǎú-xi cáháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedé. ¹⁴ Te vǎ cǎní iní-ndó núu nása cunduu tnũhu cǔñaha-ndo xii-güedé cuendá cǎcu nihnu-ndo. ¹⁵ Chí yúhú dacàhu iní ñáhá-í xii-ndo tnũhu cǔñaha-ndo xii-güedé, te taxi-í sǎ vǎtǎ quĩnǐ tnúni-gǎ-ndó, te ní iⁿ ñáiyu cǔu úhú iní ñáhá xii-ndo vǎ níhi-gǎ-yu tnũhu cǔñáhá-yu xii-ndo. ¹⁶ Te ndéé tǎtǎ-ndó, ndihi ñanǐ-ndó, ndihi cue ñáiyu cǔu ñanǐ tnáhá-ndó, ndihi cue ñáiyu cáháⁿ ndihi váha-ndo cuáha cuendá ñáhá-yu xii-ndo núú cué téé cǔchiuⁿ, te dǎva-ndo cǎhni ñaha-güedé xii-ndo. ¹⁷ Te ío cuéhé ñáiyu cǔu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sǎ cuendá-í. ¹⁸ Dico Yǎ Ndióxi ío coto ñaha-gǎ xii-ndo chí ndéé idi díquí-ndó coto-gǎ. ¹⁹ Te núu na cáda ndee iní-ndó cǎnchicúⁿ nihnu ñaha-ndo xii-í, te nduu táhú-ndó cǔndecu-ndo ndihi Yǎ Ndióxi ní caa ní quĩhíⁿ.

²⁰ Te nduu na quĩnǐ-ndó ñũhu doco sandadú ní cǎndéé yuhu ñuú Jerusálén, te sa cutnǔni iní-ndó sǎ sǎ ní cǔyatni nduu dǎnaa-güedé ñuú-áⁿ. ²¹ Te dǎvá-áⁿ nchaa ñáiyu xĩndecu distritú Júdeá xini ñũhu-xi cunú-yu quĩhíⁿ-yu xití yucu, te nchaa ñáiyu xĩndecu ñuú Jerusálén quèe-yu xití ñuú-áⁿ, te ñáiyu ñǎ túú xĩndecu ñuú-áⁿ vǎ ndíhu-gǎ-yu. ²² Chí dǎvá-áⁿ cuu-xi nduu tnúndóho tnũhu

ndàhù, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ndèe tnuni núú tütü Yá Ndiöxí nàcuáa dandòho ñaha-gá xii-yu. ²³ Te ndàhù ní cuu nchaa ñáiyu dihi ñúhú dèhe-xi, ndihi nchaa ñáiyu ndèca déhe vitna sàdi na sáá nduu ducaⁿ cada-xi! Chi ío cuèhé tnúndòho tnúhu ndàhù coo núú ndécú-yu dává-án, te xiáⁿ cuu-xi ñiⁿ tnúndòho tendaha Yá Ndiöxí quixi sá cúú-xi-yu. ²⁴ Te dava cue téé cuú-güedé cahni ñaha-güedé, te dava-güedé tñi ñaha-güedé candeca ñaha-güedé quíhíⁿ nchaa ñúú xicá, te cue téé dava-gá ñúú cunuu-güedé ñúú Jerusálén, te mee Yá Ndiöxí cachí-gá te núú ná daha nduu cunuu-güedé ñúú-án.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñani tnáha cué ñáiyu

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Te cada-xi ñiⁿ sá vátá quini-gá ñáiyu núú nchicanhii, ndihi núú yóó, ndihi núú nchaa chódíní, te ñuyíu-a coo tnúhu ndihú iní-xi te vá cútñuní iní-yu nása cada-yu cuendá sá ío dusaⁿ càda ndute lamár òré candaundéé tnáhá-xí. ²⁶ Te nchaa ñáiyu cuneé-yu sá yùhú-yu, ndihi sá ndihú iní-yu cuendá nchaa sá cada-xí ñuyíu-a, te quidi-xi andiu. ²⁷ Te sáta dúcán te quini-ndó yùhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo quee-í andiu quixi-í ichi xiti vico, te dává-án quini ñáhá nchaa ñáiyu sá ío cunuu-í te ndàcu-í quide-í nchaa sá vaha. ²⁸ Te òré ná nguíta-xi ducaⁿ càda-xi, te cuita cundee-gá iní-ndó quíhíⁿ, te quíhi iní-ndó chi sa ní cuyatni vii-ná nduu cäcu ni-hnu-ndo vá cundecu-gá-ndó núú ñuyíu yicá cuéchi-a —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁹ Te ní cani-gá ñiⁿ cuendú núú-güedé nàcuáa tecú tnúni váha-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cundèhe yutnu ngúxí ndihi nchaa dava-gá yutnu. ³⁰ Chi nàhahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quide-xi te cachí-ndó sá sá ní cuyatni nuu cahni. ³¹ Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu òré ná quini-ndó càda-xi nchaa nacuáa càháⁿ-í, te sá dúcán te cutnùni iní-ndó sá sá ní cuyatni nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo.

³² Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá òré vátá cuú-gá cue ñáiyu xíndecu ñuyíu-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í. ³³ Te andiu ndihi ñuyíu-a chi ndihi ni-hnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndíhi ni-hnu-xi, chi cùu-xi tnúhu ndáá.

³⁴ Te quíhi iní-ndó vá cundecu-ndo ichi cuèhé ichi duha, te vá cúú-ndó ñáiyu quihu, te vá cúhúⁿ iní-ndó mèe-ni nchaa sá ío ñuyíu-a, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te nacuanana-ndo sá sáá nduu càda-xi nacuáa ní cáháⁿ-í. Te uuⁿni sáá nduu-án, ³⁵ te cada-xi dàtná cuini-ndó quide ñiⁿ trampá chi uuⁿni ngáva-xi, te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáiyu xíndecu ñuyíu-a, chi uuⁿni sáá nduu-án.

³⁶ Te nchòhó cundecu túha-ndo te ío cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndiöxí cuendá ndacu-ndo yáha-ndo nchaa tnúndòho quixi ñuyíu-a, te ducaⁿ te nasáá-ndó cundecu-ndo núú ndécú yùhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁷ Te nduu nduu ní xóo danèhé Jèsús ñáiyu tnúhu-gá xiti veñúhu càhnu sá ío cunuu, te niú niú ní xóo quíhíⁿ ngúdú-gá xiti yucu Òlívú. ³⁸ Te nehé nehé ní xóo quíhíⁿ nchaa ñáiyu veñúhu-án ní xóo cundedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

22

Ndúcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Te sa ní cuyatni nduu tnáhá vico páscaú, te vico-án xexí ñáiyu paá sá ñà túú yíhi levadurá. ² Te cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús, te dicó-ní sá xiyùhú-güedé ñáiyu.

³ Te yucu ñávaha ní dácáhu iní ñáhá-xí xii té Jüdás déhe té Iscarioté, te núú tnáhá téé-án cúú ùxúú tnáhá cue téé xica cuu ndihi-gá ní cùu. ⁴ Te té Jüdás-án ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihi cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé tàxi tnuni ñáhá xii cue téé quide cuendá veñúhu nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé. ⁵ Te ío ní cudíi iní-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá cuáñaha-güedé díhúⁿ, ⁶ te ní xáhaⁿ-dè sá cúú quèheⁿ-dé díhúⁿ-án, te ní nguíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé òré ñà túú ñáiyu.

Cúdimi Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Te ní sáá nduu ní quesaha vico xexí-yu paá sá ñà túú yíhi levadurá, te diu-ni nduu-án sáhní-güedé ñiⁿ mbéé líhi xexí-yu.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii té Pélú ndihi té Juáa: —Chí cuáhán chi cada túha-ndo núú cúdini-o sacuaa nduu vico páscaú —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Zíte ndéé cáá vèhe cuini-n càda túha-ndí-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cundedóho na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. Òré quíhu-ndo xiti ñúú núú quíhíⁿ-ndó, te naníhí-ndó ñiⁿ té tanehe ñiⁿ yóó ndute, te téé-án candéndaha-ndo-dé quíhíⁿ, te núú ndédacáa vèhe na ndihu-dé te xiáⁿ quíhu-ndo. ¹¹ Te cúñaha-ndo xii

xítóhó vehe-án: “Yaá cúú Mèstrú cächí-gá núu ndédacàa xichi xití vehe-n cuáñaha núu-n xii-gá cudini-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá sacuaa nduu vico pascuá”, duha cuñaha-ndo. ¹² Te dátuní danéhé ñáhá-dé xii-ndo ñi cuartú cahnú cãa núu ñinu, chi vehe yòdo tñaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sã ná ndihi, te nchòhó ñicó-nã sã cùdini-o cada túha-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹³ Te ní xica-güedé cuáhãⁿ-güedé, te nchaa-ni nãcuãa ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé ní cuu, chi nchaa sa ndècu túha, te ní quide túha-güedé sã cùdini-güedé ndihi-gá sacuaa nduu vico pascuá-án.

¹⁴ Te sãtã ní tñahã òré cudini Jèsús ndihi cue téé ní táuchíúⁿ-gã cáháⁿ tñuhu-gã núu ñáiyu, te cuánguihu ndihi ñaha-gã xii-güedé mèsã. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¡Ducaⁿ-ni ño sãni iní-í sã cùdini ndihi ñaha-í xii-ndo sãcuãa nduu vico pascuá òré cumãní-gã sãá nduu ndòho-í te cuú-í! ¹⁶ Te na cächí tñuhu-í xii-ndo sã vã dúhá-gã caxi ndihi ñaha-í xii-ndo ndùu vico pascuá, chi ndéé òré ná sãá nduu nãsãá-ndo núu táxi tñuní Yã Ndióxi cundecu-o, te dàvã-án cada iní-ndo sã dátñã sã cãxi tñucu-o chi ño váha cuu iní-ó cùndecu-o —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁷ Te ní queheⁿ-gã ñi vãsú ñúhú ndúdí ndéhé yoho yãha stilé, te ní ndacãⁿ táhú-gã núu Yã Ndióxi, te dátñuní ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí quéhéⁿ vãsú ñúhú ndúdí ndéhé yoho yãha stilé-a, te coho-ndo lùha luha nchaa-ndo. ¹⁸ Te na cächí tñuhu tucu-í xii-ndo sã vitñã-nã duha xihí ndihi ñaha-í xii-ndo ndúdí ndéhé yoho yãha stilé-a te vã cóhó ndihi ñaha-gã-í, dico na sãá nduu naníhí tñáhã-ó núu ndécu Tãtã-í Dútú Ndióxi táxi tñuní-gã, te dàvã-án cada iní-ó sã dátñã sã cóhó ndihi ñaha tucu-í xii-ndo, chi ño cudí iní-ó —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁹ Te sãtã ní túhú cóhó-güedé ní cudini-güedé, te ní queheⁿ-gã pãá te ní ndacãⁿ táhú tñucu-gã núu Yã Ndióxi, te dátñuní ní táhú cuèchi-gã, te ní ñacãhñu ñaha-gã xii-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Pãá-a cùu-xi dátñã yiqui cùñú-í, chi cahni ñaha-güedé xii-í sã cuendã-ndo, te ducaⁿ-ni cãxi-ndo pãá-a cuendã ndacu iní ñáhã-ndo xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁰ Te diu-ni ducaⁿ ní quide-gã ndihi vãsú ñúhú ndúdí ndéhé yoho yãha stilé, chi ní queheⁿ-gã te òré sãñaha-gã xii-güedé coho-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndúdí ñúhú vãsú-a cada iní-ndo sã cúu-xi dátñã níñi-í sã cáti òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sã dúcãⁿ càti níñi-í xiãⁿ cutñuní ndáá sã Yã Ndióxi cada-gã ingã núu sã váha sã cúu-xi-ndo.

²¹ 'Dico vitna chi iha tñahã téé cuáha cuendã ñáhã xii-í núu cuè téé cùu úhú iní ñáhã yihí-dé mèsã. ²² Te yúhú Téé cùu ñaní tñáhã-ndo nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáhãⁿ-í cuú-í dátñã ní cächí Yã Ndióxi. ¡Dico ndáhú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuendã ñáhã xii-í núu cuè téé cùu úhú iní ñáhã! —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²³ Te ní ngüíta-güedé ndúcú tñuhu núu tñáhã-güedé núu ndéda cãa-güedé ducaⁿ càda cuáha cuendã ñáhã xii-gã núu cuè téé cùu úhú iní ñáhã.

Xĩndatñuhu-güedé ndédacãa-güedé cunuu-gã

²⁴ Te sãtã dúcãⁿ te ní ngüíta-güedé xĩndatñuhu-güedé núu ndédacãa-güedé tàu-güedé cunuu-güedé. ²⁵ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa cue téé yĩndaha ñaha xii ñáiyu ío tàxi tñuní-güedé, te mee-güedé cuñi-güedé sã cáháⁿ váha ñáiyu cuendã-güedé. ²⁶ Dico nchòhó vá dúcãⁿ càda-ndo, chi núu ñi-ndo cùnuu te cada-ni-ndo sã ñã túú cùnuu-ndo, àdi cuu-ndo ñiⁿ téé tàxi tñuní ñáhã xii cue téé xĩnu cuechi, te cada-ni-ndo sã cúu-ndo ñiⁿ téé xĩnu cuechi-án. ²⁷ Te vã cächí-ó sã téé xĩnu cuechi cunuu-gã-dé, chi téé quíhu mèsã cùnuu-gã-dé. Dico yúhú ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo dátñã ñiⁿ téé xĩnu cuechi.

²⁸ 'Te nchòhó ducaⁿ-ni ndècu ndihi ñaha-ndo xii-í, te tàyãha ndihi ñaha-ndo xii-í nchaa sã tàyãha-í véxi. ²⁹ Te Tãtã-í Dútú Ndióxi ní cächí-gã sã táxi tñuní-í, te yúhú cächí-í xii-ndo sã sãá nduu te tñáhã-ndo tàxi tñuní-ndo. ³⁰ Te dàvã-án caxi-o coho-o càda-o núu táxi tñuní-í, te yacãⁿ ngüíta-ndo càda ndáá-ndo cuèchi ndi úxúu xichi ñáiyu isráel —cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cãháⁿ-gã sã tẽ Pèlú cuñaha-dé xii ñáiyu sã ñã túú xini ñáhã-dé xii-gã

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Te Xítóhó Jesucristú ní xáhaⁿ-gã xii té Ximú:

—Yòhó Ximú, cundedóho váha ñiⁿ tñuhu na cãháⁿ-í-a, chi dátñã cuñiⁿ quide táchi triú sãcãⁿ-xi duha sãcãⁿ-xi dácãⁿ, ducaⁿ quèsaha yucu ñávãha cada ñaha-xi xii-ndo. Chi coto ndéé ñáhã-xi xii-ndo te núu ndisa sãndáá iní ñáhã-ndo xii-í. ³² Dico yúhú xicãⁿ táhú-í núu Yã Ndióxi cuendã-n, cuendã sã vã dáñã ndéé-n quindáá iní ñáhã-n xii-í. Te òré ndixi túu iní-n sã ñã túú ní quide váha-n, te quíhíⁿ-n cuáha-n cuè téé cùndihi-n tñuhu ndee iní cuendã canchicúⁿ nihnu-ni-güedé ichi Yã Ndióxi —cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

³³ Te ní xáhaⁿ-dẽ xii-gã:

—Mèstrú, sa ndècu túha-í sã quíhíⁿ ndihi ñaha-í xii-n vècaá, àdi cuéi na cùu ndihi ñaha-í xii-n —cächí-dẽ xáhaⁿ-dẽ xii-gã.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Pélú, na cächí tnúhu-í xii-n sá cùmání-gá cana ìⁿ líhi te úní xito cáháⁿ-n núú ñáyiú sá ñà túú xini ñáháⁿ-n xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Sa ní cuyatni ndoho Jèsús

³⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te cútñáhá ní tendaha ñaha-í xii-ndo ní sáháⁿ-ndó chiúⁿ-í, chí ñà túú ní cãnehe-ndo ní ìⁿ sá cùhúⁿ dihúⁿ-ndó, te ní ìⁿ sá cùhúⁿ ndächiuⁿ-ndo ñà túú ní cãnehe-ndo. Te chí cächí tnúhu núú ió ìⁿ sá ní cumání xii-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ñáhá, chí ní ìⁿ sá ñà túú ní cùmání xii-ndí —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Te vitna núú ndècu ndihi-ndo sá sácùhuⁿ dihúⁿ-ndó, àdi sá sácùhuⁿ ndachiuⁿ-ndo te canehe-ndo. Te núú ñà túú ndècu ndihi-ndo machití, te nadico-ndo dǒó ticachi ñihnu-ndo te cuaaⁿ-ndo. ³⁷ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá dàcutíí sá yáha-í nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú cächí-xi: “Íⁿ-ni ní quide ñaha-güedé xii-gá, ndihi cue té ndècu cuéchi-xi”, duha cächí-xi núú tütú-gá. Te ñà diúⁿ-ní xiãⁿ yáha-í chí nchaandi tühú nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú-gá yáha-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁸ Te xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, iha ndècu úú machití —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gá:

—Chí návii-ná yuhu-ndo, vá cáháⁿ-gá-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndióxi yucu Òlívú
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Te Jèsús ní queue-gá cuaháⁿ-gá yucu Òlívú, chí ducaⁿ tnáhi quide-gá. Te cue té xica cuu ndihi-gá nchicúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuaháⁿ. ⁴⁰ Te òré ní quexio-gá xiáⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cáháⁿ ndihi Yá Ndióxi cuendá sá vǎ dácáháⁿ ñáhá yucu ñáváha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tauⁿ-ndó càda-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴¹ Te sáta dúcáⁿ te ní queue diñⁿ-gá tnuú-güedé cuaháⁿ-gá ìⁿ xio, te sa ñũnchií luha ní xica ndehe-gá núú ndécú-güedé, te xiáⁿ ní ngüñí xití-gá cáháⁿ ndihi-gá Tǎtá-gá Dútú Ndióxi. ⁴² Te xáhaⁿ-gá:

—Táu, te núú dicó cächí-n te taunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vǎ ndóhò-í ná sǎá òré, dico vá cadáⁿ-n nàcuáa cächí iní mèé-í, chí cadaⁿ-n nàcuáa cächí iní mèéⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii Tǎtá-gá Dútú Ndióxi.

⁴³ Te sáta dúcáⁿ te ní quexio ìⁿ espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndióxi ní sǎñaha-gá-xi tnúhu ndee iní xii-gá. ⁴⁴ Te òré súúni ndihú iní-gá, te uuⁿ-gá súúni ní yuhu ní iní-gá cáháⁿ

ndihi-gá Dútú Ndióxi, te tnée-gá cáá dàtná cáá ñíñi te ngóyó núú ñúhú.

⁴⁵ Te sáta ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Tǎtá-gá Dútú Ndióxi, te ní ndacuiñi-gá cuánuhú-gá núú ní dándǒo-gá cue téé-áⁿ, te òré ní nasáá-gá te xixidí-güedé cuendá sá ió cuéhé tnúhu sǎni iní-güedé cuendá-gá. ⁴⁶ Te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá xidí-ndó? Chí ndácǒo, te cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi cuendá sá vǎ dácáháⁿ ñáhá yucu ñáváha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tauⁿ-ndó càda-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Ní tñii-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuaháⁿ

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Te cáháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexio vai cue téé, te ìⁿ téé xica cuu ndihi-gá ñaní Júdás cúnúu-dé yódó núu-dé núu-güedé ní quexio ndée núu-gá, te ní teyuhu ñaha-dé xii-gá, te núú tnàhá téé-áⁿ cúú ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Júdás, ¿te yóhó cuáha cuendá ñáháⁿ-n xii yúhú Téé cúú ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo núú cué téé cúú úhú iní ñáhá xii-í cáháⁿ-n núú duha tàyuhu ñaha-n-áⁿ? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁹ Te sáta ní xini ncha cue téé cùndihi Jèsús nàcuáa cúu cue téé ní quexio-áⁿ, núú ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿cúu nǎa-ndí ndihi-güedé ndihi machití-a ñǎ? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵⁰ Te ìⁿ-dé ní xehndé-ni-dé lóho xio cùha ìⁿ cue téé ní quexio-áⁿ, te téé-áⁿ xínú cuéchi-dé núú dütú cúnúu-gá, te ní quendeé duuⁿ lóho-dé. ⁵¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dǎñá-güedé, vá dúcáⁿ càda-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gá núú ní xindeé lóho téé-áⁿ, te ní nduu váha dàtná-ni cáa. ⁵² Te ncha cue téé cúú dütú cúnúu, ndihi cue téé tǎxi tñuní ncha cue téé quide cuendá veñúhu sá ió cúnúu, ndihi cue téé cúú sacuéhé núú ñáyiú isráel, ncha cue téé-áⁿ vèxi tñii ñaha-güedé xii-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhò, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi-ndo núú ndécú-í, dàtná quide-ndó ìⁿ ñadúhú quide ñaha-ndo xii-í. ⁵³ Te ducaⁿ-ni ní xini-ndó ní xindecu-í xiti veñúhu càhnu sá ió cúnúu ní xóo danèhé-í ñáyiú, te ní lùha ñà túú ní cúu tnándeé ñáhá-ndó xii-í òré-áⁿ, te vitna ní sǎá òré ducaⁿ càda-ndo, te cada sácuihná nàcuáa cúu iní-xi —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñàyiú sá ñà túú xìní-dé Jèsús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Te ní tñii-güedé Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vehe téé cùu dútú cùnùu-gá, te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gá cuáháⁿ. ⁵⁵ Te òré ní quexìo-güedé xiáⁿ te ní dátñahá-güedé ñuhú quehé vehe-áⁿ, te ní càndéé yuhu nùhú-áⁿ ní ngóo teté-güedé, chí quide víxiⁿ-xi, te tñahá té Pèlú ní ngóo teté ndihi ñaha-dé xii-güedé.

⁵⁶ Te xiáⁿ ndécú ñiⁿ xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ, te òré ní xìní-xi nùcòo teté tñahá té Pèlú, te ní ndacoto-xi núú-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Tñahá téé-a xica cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-áⁿ —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

⁵⁷ Dico té Pèlú ñà túú ní nùnuu-dé, te xáhaⁿ-dé xii-xi:

—Yúhú ñà túú xìní-í téé-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-xi.

⁵⁸ Te tñatnaa-ni ní cuu, te ní xìní ñáhá tùcu ñiⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé:

—Yòhó tñahá-n xica cuu ndihi-n téé ndèca-güedé cuánguihu-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-dé.

Dico té Pèlú ní xáhaⁿ-dé:

—Ñáhá, ñà díú yúhú xicá cùu ndihi-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁵⁹ Te sa ní cuu dàtná ñiⁿ òré te càchí tucu ingá-dé:

—Ndáá sá tèé-a xica cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-áⁿ, chí tñahá-dé cúú-dé téé distritú Galiléa —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁶⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dé xii téé-áⁿ:

—Yúhú ñà túú cùtnuní iní-í nása ndùu tñuhu càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní vátá xínu ducaⁿ-gá tñuhu càháⁿ-dé ní cana-ni ñiⁿ líhi. ⁶¹ Te Xitohó Jesucristú ní nchócótó-gá núú-dé, te òré-ni-áⁿ ní ndacu iní-dé tñuhu ní xáhaⁿ-gá xii-dé sá cùmání-gá cana ñiⁿ líhi, te úní xito càháⁿ-dé sá ñà túú xìní ñáhá-dé xii-gá. ⁶² Te té Pèlú ní quee-dé tñuu-güedé cuáháⁿ-dé ñiⁿ xio, te ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuèchi iní-dé.

Cùdiquí ndeé-güedé Jèsús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³⁻⁶⁴ Te cue téé ndeé ñáhá xii Jèsús ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dàdàhu-güedé núú-gá, te ní caniha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Cáháⁿ ná cótó yòo ní caniha xii-n! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶⁵ Te cuèhé víhí-gá tñuhu cuèhé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús ndécú-gá jùndá

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Te sátá ní tùndaá, te ní tacá cue téé cùu sacuéhé núú ñàyiú israhél, ndihi cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tñuhu ní chidó tñuní ndíi Moisés, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú cádá-güedé jùndá, te òré ní quexìo-güedé ndihi-gá núú cádá-güedé jùndá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

⁶⁷ —Cùiní-ndí cachí tñuhu-n xii-ndí núu diu-n cùu-n Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu na càchí-í sá diú-í cúu Cristú ñá, te ní vá quindáá iní-ndó, ⁶⁸ àdi te núu ñiⁿ sá ná càcáⁿ tñuhu-í núú-ndó, te ní vá càchí tñuhu-ndo, te ní vá dàñá ñaha-ndo. ⁶⁹ Dico vitna ní cuyatni nduu ngóo yúhú Téé cùu ñaní tñahá-ndó nchàa-ndo xio cuha Dútú Ndióxi Yáá ío cùnùu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷⁰ Te dàtnuní nchaa-güedé ní xicáⁿ tñuhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te yòhó cúu-n Dèhe Yá Ndióxi te núu ducaⁿ vání? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndáá sá díú Dèhe-gá cúu-í dàtná càchí méé-ndó-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷¹ Te ní xitnàha-güedé:

—Ñà túú-gá xíní ñùhu-xi cue téé càháⁿ núu ndáá sá ndècuèchi-dé àdi ñà túú ndècuèchi-dé chí yuhu mee-dé ní càháⁿ-dé vitna ní xindedóho-o —càchí-güedé xitnàha-güedé.

23

Jèsús ndécú-gá núú té Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te nchaa-güedé ní ndacuíní-güedé, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú té Pilatú, ² te núú téé-áⁿ ní ngúita-güedé sàcáⁿ cuèchi-güedé cuendá-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní nanihí-ndí téé-a dàndahú-dé ñàyiú ñuu-ó, chí xáhaⁿ-dé xii-yu sá vá cháhu-gá-yu impuèstú xii té Cèsár téé ío cùnùu, te càchí-dé sá díú-dé cúú-dé Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a te yindaha-dé ñàyiú càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³ Te té Pilatú ní xicáⁿ tñuhu-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n téé yindaha ñaha xii ñàyiú israhél-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Díu-í yindàha-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dé xii nchaa ñàyiú, ndihi cue téé cùu dútú cùnùu:

—Yúhú cútñuní iní-í sá ña túú nì ñⁿ cuéchi tée-a —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-yu.

⁵ Dico níhi-gá ní cáhán-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Càchí-ndí sá ño dusaⁿ xíquide ñáiyu cuendá nchaá sá dánhé ñáhá-dê xii-yu, te ní quesaha-dê ndéé distritú Galiléa, te ní yáha-dé níhí distritú Júdeá dánhé-dé ñáiyu, te vitna ní sáá-ni-tu-dé ndéé ndíha dánhé-dé-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú.

Jesús ndécú-gá núú tē Hèrodés

⁶ Te sá dúcáⁿ ní tecú dóho té Pilatú ní cacu nehé-yu distritú Galiléa, núu xiáⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dê núu-yu núu tée Galiléa cúú-gá. ⁷ Te ní xáhaⁿ-yu sá díú tée yàcáⁿ cúú-gá, núu xiáⁿ ní na dàyáha ñaha-dê xii-gá ndaha té Hèrodés tée cúu gobiernú distritú Galiléa chi nduu-áⁿ ndécú-dê tnáhá-dê núú Jerusálén-áⁿ. ⁸ Te òré ní xiní té Hèrodés-áⁿ Jèsús te ío ní cudíí iní-dé, chí ní cunaha ducaⁿ-ni cuiní-dé quini ñáhá-dê xii-gá té ña túú tnàhí xiní ñáhá-dê xii-gá ní cúu, chí cuendá-ni tnúhu níhí-dé cuendá-gá, te ndetu-dé sáá ñⁿ nduu quini ñáhá-dê xii-gá, te cada-gá ñⁿ sá vā yōo tnàhí ndàcu cada cundehe-dé ní sani iní-dé. ⁹ Te vai sá ní xicáⁿ tnúhú-dê núú Jèsús, dico ní ñⁿ tnúhu ña túú ní cáhán-gá. ¹⁰ Te xiáⁿ xindecu tnáhá cue tée cúu dúttú cúnúu, ndihi cue tée dācuaha ñaha xii ñáiyu nchaá tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés, te cue tée-áⁿ súúni ío iní-güedé sácáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. ¹¹ Te té Hèrodés ndihi cue tée cúu sandadú-dé ña túú ní cúu váha iní-güedé núú Jèsús, te ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dācuíhni ñaha-güedé dóo váha xii-gá dàtná cáá dóo sácúihnu cue tée sāquindaha ñaha xii ñáiyu. Te dàtnúni té Hèrodés ní dānhú ñáhá tūcu-dé xii-gá ndaha té Pilatú. ¹² Te nduu-áⁿ ní tnahá tnúhu té Pilatú ndihi té Hèrodés, chí cúu úhú iní tnáhá-güedé ní cúu.

Càchí-güedé sá cáhni-güedé Jèsús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Te té Pilatú ní nadatàcá-dé nchaá cue tée cúu dúttú cúnúu ndihi dava-gá cue tée cúnúu, ndihi nchaá ñáiyu ñuú-áⁿ, ¹⁴ te ní xáhaⁿ-dê:

—Nchòhó ndécá-ndó tée-a véxi ní taxi cuendá-ndó-dê iha, te càchí-ndó sá ño dusaⁿ quide ñáiyu cuendá nchaá sá dánhé ñáhá-dê xii-yu, te núu-ndó ndūcu tnúhu-í núú-dê núu ná ní quide-dé. Dico yúhú cútñuní iní-í sá ña túú nì ñⁿ cuéchi-dé dàtná cáhán-ndó-áⁿ. ¹⁵ Te cuéi té Hèrodés diu-ni ducaⁿ cáhán-dé sá ña túú cuéchi-dé núu ní techiúⁿ ñaha tūcu-dé cuándixi-dé iha. Te vitna sa ní cutñuní iní-ó sá ña túú táu-xi cahni-o-dé chí ña túú cuéchi ní quide-dé. ¹⁶ Te na dāndoho-ni-í-dé té dācácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-yu.

¹⁷ Te ndi tnahá nduu víco pascuá te dacuítí sá dācácu té Pilatú-áⁿ ñⁿ cue tée yíhi vecaá, chí ducaⁿ tnàhí quide-dé. ¹⁸ Dico nchaá-yu ní cuáá-yu, te xáhaⁿ-yu xii-dé:

—¡Queñuhu tée nāni Jèsús-áⁿ, te cahni-n-dé! ¡Te dācácu-n tē Barrabás! —càchí-yu xáhaⁿ-yu xii-dé.

¹⁹ Te té Barrabás-áⁿ ní sanu ichi-dé ñáiyu ñuú ingá ichi, te ní ngúita-yu ndihi-dé ní cuu úhú iní-yu cue tée cūchiuⁿ, te ní sahní-dé ndíyí núu xiáⁿ ní chíhi ñaha-güedé vecaá xii-dé. ²⁰ Te té Pilatú cuiní-dé dācácu-dé Jèsús núu xiáⁿ cáhánⁿ ndihi ñaha tūcu-dé xii-yu ní cúu, ²¹ dico uu-gá níhi ní cuáá-yu, te ní xáhaⁿ-yu xii-dé úu xito:

—¡Cata caá-dé núu cūrúxí! ¡Cata caá-dé núu cūrúxí! —càchí-yu xáhaⁿ-yu xii-dé.

²² Te xito cuu úní ní xáhaⁿ tē Pilatú:

—¿Te ná cúu cuéchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuiní-ndó càda-í-dé-í? Te yúhú cútñuní iní-í sá ña túú cuéchi ní quide-dé núu xiáⁿ ña túú táu-xi cahni-o-dé, te na dāndoho-ni-í-dé té dācácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-yu.

²³ Dico níhi-ni cáhán-yu xáhaⁿ-yu sá ná càta caa ñaha-dé xii-gá núu cūrúxí, te ñáiyu-áⁿ ndihi nchaá cue tée cúu dúttú cúnúu xicáhánⁿ níhi-güedé ndihi-yu ndéé ní xinu iní té Pilatú cada-dé nācuáa càchí iní-yu. ²⁴ Te ní xáhaⁿ-dê xii-yu sá cúu càda-dé nācuáa xáhaⁿ-yu. ²⁵ Te ducaⁿ te ní dācácu-dé té Barrabás tée ní sanu ichi ñáiyu ñuú ingá ichi, te diu-ni-dé ní sahní-dé ndíyí núu xiáⁿ ní xíhi-dé vecaá, te dàtnúni ní táuchíúⁿ-dê cada-güedé Jèsús nācuáa xáhaⁿ-yu.

Sāta caa-güedé Jèsús núu cūrúxí

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Te ndēca-güedé Jèsús cuáhánⁿ núu catá caa ñaha-güedé xii-gá, te ichi cuáhán-güedé ndihi-gá ní tnú-güedé ñⁿ tée ñuú Ćrené nání-dé Ximú tnúhú-dê ichi duha cuándixi-dé ní sáhán-dé yucu, te ní dācuídó ñaha-güedé xii-dé cūrúxí nchidó Jèsús, te ní ngúita nchicúⁿ-dē sātá-gá.

²⁷ Te ío cuéhé ñáiyu nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáhánⁿ, te vai ñáiyu díhí ío níhi ndàhí-yu sá ndíhú iní-yu cuendá Jèsús. ²⁸ Te Jèsús ní nchóctó-gá núu-yu, te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchòhó ñáiyu díhí ñuú Jerusálén, vá ndáhyú-ndó cuendá-í chí ndáhyu cuendá méé-ndó ndíhi cuendá déhe-ndo. ²⁹ Chi sáá nduu quēsaha ñáiyu: “Sá váha táhú nchaá ñáiyu ña túú càcu déhe-xi, ndihi nchaá ñáiyu vátá quini-gá cuhuⁿ déhe-xi, chí ní ña túú xini-yu dacadí-yu”, duha quēsahá-yu. ³⁰ Te dāvá-áⁿ cūñaha ñáiyu xii nchaá tindúú ndihi nchaá núu xiquí: “Chí tácuuⁿ ngónchihi ñaha-ndo xii-ndí”, duha cūñahá-yu. ³¹ Te núu yúhú tée quide ndáá duha quide ñaha-güedé xii-í vitna, te ndéé-gá

cada-güedé nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³² Te ndèca tucu-güedé úú tnáhá cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi cuáháⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xii-güedé ndihi Jèsús. ³³ Te òré ní quexio-güedé ndihi-gá ñⁿ xichi núú nání Yìqui Díquí Ndiyi, te xiáⁿ ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùruxí, ndihi úú cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi-áⁿ, te ñⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dátñi-gá diu-ni núú cùruxí tucu. ³⁴ Te ní xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi:

—Táu, cada càhnu ini sá quidé-güedé, chi ñá túú cùmuní iní-güedé ná cúú sá quidé-güedé —cächí-gá xáhaⁿ-gá.

Te cue téé cùu sandadú ní xito ndéé-güedé núu ndèdaca-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gá. ³⁵ Te nchaa ñáiyu xindecu-áⁿ ndèhé-yu nàcuáa quide-güedé Jèsús, te nchaa cue téé cùnuu ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xitnáha-güedé:

—Te dava ñáiyu ní ndacu-dé ní dácácu nihnu-dé, te vitna na dácácu nihnu-dé méé-dé, te núu ndisa sá Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a cùu-dé —cächí-güedé xitnáha-güedé.

³⁶ Te tnáhá cue téé cùu sandadú ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, chi ní sàndehe yatni-güedé núú táca-gá sáñaha-güedé ndudí íá còho-gá ní cùu, ³⁷ te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Te núu yòhó cúu-n tée yindaha ñaha xii ñáiyu isráél, te dácácu nihnu mee-n —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁸ Te ní taxi ndecu-güedé ñⁿ sá ndéé lètrá ndáa díquí-gá te ndéé úní núú tnúhu, tnúhu griégú, ndihi tnúhu látin, ndihi tnúhu hèbreú, te duha quèe-xi ndí nuní núú tnúhu-áⁿ “Tée-a cùu-dé tée yindaha ñaha xii ñáiyu isráél”, duha quèe-xi.

³⁹ Te ñⁿ tée ndècu ndisa cuéchi-xi, téé ní sata caa-güedé diñi-gá xicuéhé ñáhá-dé xii-gá, te xáhaⁿ-dè:

—Te núu yòhó cúu-n Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a, te dácácu nihnu mee-n, te dácácu nihnu ñaha xii nchúhú tnáha-ndí tucu —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴⁰ Dico ingá tée cùndihi-dé tée tácaa ingá xio diñi-gá ní tenáa ñáhá-dé xii-dé, te xáhaⁿ-dè:

—¿Te náa ñá túú ndàcu iní-n Yá Ndióxi vitna duha càa-o ndòho-o ndihi téé nani Jèsús-a ñá? ⁴¹ Chi nchoo tàú ndisa-o sá dúhá ndòho-o nacháhu-o cuéchi-o, dico Jèsús-a chi ñá túú cuéchi-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii téé tácaa ndihi-dé-áⁿ.

⁴² Te dátñuní ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús, ndacu iní ñáhá-n xii-í òré ná quixi-n taxi tnuní-n ñuyíu-a —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Na cächí tnúhu ndéé-í xii-n sá méí ndúu vitna cundecu ndihi ñaha-í xii-n núú ní nduu táhú-í cundecu-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Te òré ní cuu cuádava nduu. Te ní cunee nihí ñuyíu, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndéé caá úní sacuaa. ⁴⁵ Chi ñá túú-gá ní dàyehe nchíanchii te ní ndátá dóó cúú còrtiná veñúhu càhnu sá ío cùnuu ní quèe dava ndáa. ⁴⁶ Te níhi ní cáháⁿ Jèsús, te xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi:

—Táu, naqueheⁿ cuendá-n espíritú-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá.

Te tnúhu-na-áⁿ ní cáháⁿ-gá te ní xihí-ni-gá.

⁴⁷ Te òré ní xiní téé cùu capitáⁿ sá dúcáⁿ ní cuu, te ní ndacu iní-dé Yá Ndióxi, te ní cächí-dé:

—Sá ndáa ndisa sá tée-a cùu-dé ñⁿ tée ío quide ndáa ndécú ñuyíu-a ní cùu —duha ní cächí-dé.

⁴⁸ Te chitu ñáiyu ní tacá xiáⁿ chi cuñí-yu cundèhé-yu nása cada-güedé Jèsús. Te sáta ní yáha ní xiní-yu nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní ndihí-yu ní ndaca ta caní-yu pèchú-yu cuánuhú sá ndihú iní-yu. ⁴⁹ Dico ndècu tnáha cue ñáiyu xiní tnáhá ndihi Jèsús, ndihi ñáiyu dihi ní chinchícúⁿ ñáhá xii-gá ndéé distritú Galileá, te ñáiyu-áⁿ xica-ni xixínutñi-yu xindèhé-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii-gá.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Te ndècu ñⁿ tée ñúu Arimateá nání-dé Chéé, te ñúu-áⁿ yindèhu-xi distritú Júdeá, te ío váha iní-dé te quide ndáa-dé núú Yá Ndióxi, te tnáhá-dé cúú-dé chiúⁿ te ní xindecu-dé jundá cue téé isráél. ⁵¹ Te ñá ní tnáhá tnáhi iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-güedé núú jundá nàcuáa cada-güedé Jèsús. Te tée-áⁿ ndétú-dé sáa nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-dé ndihi ñáiyu. ⁵² Te tée-áⁿ ní sáháⁿ-dé núú tē Pilatú te ní xáhaⁿ-dè sá núu vá cundéé iní-dé daña-dé chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te té Pilatú-áⁿ ní sáha-dé tucu. ⁵³ Te ní nunehe-dé yiqui cùñú-gá núú cùruxí, te ní chidúcúⁿ-nuu-dé ñⁿ dóó cuixíⁿ, te ní chihi-dé ñⁿ yaú nchií yiqui naha càva, te vátá yóo ñⁿ-gá nguindúxi yaú-áⁿ. ⁵⁴ Te cùu-xi nduu vispré nduu ndetátú ñáiyu, núu xiquide túha-ná-yu sá cúú ingá nduu.

⁵⁵ Te nchaa ñáiyu dihi ní chinchícúⁿ ñáhá xii Jèsús ndéé distritú Galileá ndèndhá-yu té Chéé ní sáháⁿ núú nchií yaú-áⁿ, núu ní xiní-yu nàcuáa ní sacáⁿ-dé yiqui cùñú-gá xití yaú-áⁿ. ⁵⁶ Te ducaⁿ te cuánuhú-yu vehé-yu,

te ní quide túha-yu acití sàháⁿ tnámí, ndihi pomàdà, te ní ndetatú-yu ingá nduu-áⁿ ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí.

24

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Te ndumìngú nehé víhí-ní cuáháⁿ tucu ñáiyu dhií núú nchíí yáú ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te nehé-yu nchaa sá sàháⁿ tnámí ní quide túha-yu-áⁿ cuáháⁿ, te tnàhá tucu ñⁿ úú-gá tnàhá dhií-yu nchííⁿ ñàhá xii-yu cuáháⁿ. ² Te òrè ní quexió-yu yuhu yàù-áⁿ te ní xini-yu sá yúú ndèdì ñⁿ xio-ná ndécú, ³ te ní quihu-yu xití yáù-áⁿ, dico ñá túú-gá yiqui cùñú Jèsús yíhí. ⁴ Te ñá ní cùtnuní tnàhí iní-yu ndéé ichi cuáháⁿ yiqui cùñú-gá, te ní xini-yu úú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí xínutñí-xi dñíí-yu te xíxíhnu-xi dóó chàhchí. ⁵ Te ní yuhú-yu te ñá túú ní cùyíí-yu cundehé-yu cue espíritú-áⁿ, te cue espíritú-áⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-yu:

—¿Ná cuendá nándücu-ndo Jèsús Yáá ndécú vívú núú yíndüxi ñáiyu ní xihí-i? ⁶ Te ñá túú-gá yiqui cùñú-gá ndécú iha chí sa ní ndoto-gá, te chí dándäcu iní nàcuáa ní càháⁿ-gá cùtnàhá ní xíndecu-ndo ndihi-gá distritú Galiléa, ⁷ chí ní cachi-gá sá méé-gá cúú-gá ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, te dacuítí cuàha cuendá ñàhá-güedé xii-gá núú cuè téé ndécú ichi cuhé ichi duha, te cata caa ñàha-güedé xii-gá núú cùrúxí, te núú cùrúxí-áⁿ cuú-gá dico nduu úní sá cùú-gá te ndoto-gá, duha ní cachi-gá xii-ndo.

⁸ Te òrè-áⁿ ní ndacu iní-yu tnúhu ní càháⁿ Jèsús. ⁹ Te sáta dúcáⁿ te ní naquehé-yu ichi cuánuhú-yu, te ní caní-yu cuendú núú ndí úxí ñⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús càháⁿ tnúhu-gá, ndihi núú dàva-gá ñáiyu. ¹⁰ Te ñáiyu ducaⁿ nàha tnúhu cuánuhú núú-güedé-áⁿ cúú tá Màriá Magdaléná, ndihi tá Juáná, ndihi tá Màriá náná té Jàcobó, ndihi dàva-gá ñáiyu dhií. ¹¹ Dico cue téé-áⁿ ní sani iní-güedé sá dicó càhú iní-yu tnúhu xàháⁿ-yu xii-güedé núú ñá túú ní sàndáá iní-güedé nàcuáa ní xáháⁿ-yu.

¹² Dico té Pèlú ní quee-dé xínú-dé cuáháⁿ cuándehé-dé yáú núú ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní sáá-dé te ní ngáundeí-dé xító ñhni-dé xití yáù-áⁿ te ní xini-dé sá méé-ná dóó ní xiducúⁿ nuu-gá yúcu ñⁿ xio, te ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ní cuu, te ní natnii-dé ichi cuánuhú-dé vehe núú xíndecu-güedé.

Ichi ñúú Emàús

(Mr. 16:12-13)

¹³ Te diu-ní nduu-áⁿ ñúhú úú cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ichi cuáháⁿ-güedé ñⁿ ñúú nání Emàús, te sàcúhu-güedé dàtná úú òrè

ichi ndéé ñúú Jerusalén, te ndéé ñúú Emàús. ¹⁴ Te ta ndàtnúhu-güedé cuáháⁿ nchaa nàcuáa ní cuu, ¹⁵ te ñini dúcaⁿ xicáháⁿ-güedé, te Jèsús ní natnahá ñàhá-gá xii-güedé te ndéca tnaha-gá ndihi-güedé cuáháⁿ. ¹⁶ Te cuèi ndéhe ñàha-güedé xii-gá dico dàtná ñⁿ sá ndèdì núú-güedé, chí ñá ná quini ñàhá-güedé xii-gá ní cuu. ¹⁷ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ná tnúhu xicáháⁿ-ndó ñúhu-ndo ichi núú ducaⁿ ío cuu ndiyí-ndó-i? —cachi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁸ Te ñⁿ téé nani Cleofás ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¿Te ná cuendá nchaa ñáiyu íchí ní sáá ñúú Jerusalén xini-yu nchaa nàcuáa ní cuu, te ñⁿ dii-ná yòhó ñá túú xini-n-i? —cachi-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te ná ní cuu-i? —cachi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuendá Jèsús téé ñúú Nazàrét càháⁿ-ndí, chí téé-áⁿ cúú-dé ñⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, ío váha ndúu tnúhu càháⁿ-dè ní cuu, te quide-dé sá vā yòo tnàhí ndàcu cada nàcuáa cudíí ñⁿ Yá Ndiòxí ndihi ñáiyu ní cuu. ²⁰ Te cue téé cuu dütú cùñú, ndihi cue téé cùnuu taxi tnuní ñàhá xii-ndí ní sàha cuendá ñàhá-güedé xii-dé núú té Pilatú te ní sata caa ñàha-güedé te núú cùrúxí-áⁿ ní xihí-dé. ²¹ Dico vitna sa ní cuu úní nduu sá ní xihí-dé, te nchúhú ní sani iní-ndí sá téé-áⁿ dàcácu ñihnu ñàha-dé ní nchúhú ñáiyu isràèl núú nchàa tnúndòho tnúhu ndàhú ndécú-ndí.

²² Dico ío cùñúhu-ndí cúú, chí ñⁿ úú ñáiyu dhií ní tuha ñàha xii-dé ndécú ndihi-ndí ní sàháⁿ ngotó-yu ndexuehe tàculhndá-gá yáú núú ní chihi-güedé yiqui cùñú-dé, ²³ te ní nasáá-yu cachi-yu xii-ndí sá ñá túú-gá yiqui cùñú-dé yíhí xití yáù-áⁿ. Te ní xini-yu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ní xáhaⁿ-xi xii-yu sá ndécú vívú-dé. ²⁴ Te sáta dúcáⁿ te ñⁿ úú cue téé cùndihí-ndí ní sàháⁿ ndéhe-güedé yáù-áⁿ, te ní xini-güedé sá ndáá cúú-xí nchàa tnúhu ní càháⁿ ñáiyu dhií-áⁿ, dico ñá túú ní xini-güedé téé-áⁿ —cachi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ío cùmání sá xini tnúni-ndó, chí ío cuèé sàndáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha! ²⁶ ¿Te náa ñá túú tàù-xí sá ndóhó Crístú òrè cùmání-gá sáá nduu ndàa-gá andíu núú ndécú Dütú Ndiòxí cundecu-gá-áⁿ? —cachi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te ní nguíta-gá xáhaⁿ-gá nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí cuendá-gá, te dñhna-gá ní càháⁿ-gá nàcuáa ndúu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú ndí Moisés, te dàtnúni ní càháⁿ-gá nàcuáa ndúu

nchaa tnúhu yòdo tnuñi núu tütú nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha.

²⁸ Te òré ní quexìo-güedé yuhu ñúu núu cuaháⁿ-güedé-áⁿ, te Jesús ní quide-ni-gá sá yáha-gá quihíⁿ-gá ingá xichi ní cùu. ²⁹ Dico ní cáháⁿ ndàhú-güedé núu-gá sá quèndóo-gá xiáⁿ ndetatu-gá ndihi-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Quendóo ndihi ñaha xii-ndí iha ndetatu-n chí sa ní cuaa, te tnavíi cundiquiⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te xiáⁿ cáá ñⁿ vehe cuánguihu-güedé ndetatu-güedé ndihi-gá. ³⁰ Te òré sa yihi-güedé mèsá ndihi-gá cùdini ndihi ñaha-güedé, te ní queheⁿ-gá pàa te ní ndacáⁿ táhú-gá núu Yá Ndióxi, te ní táhú cuèchi-gá te dàtnùni ní dácàhñu ñaha-gá xii-güedé. ³¹ Te òré-áⁿ ní naquini ñáhá-güedé xii-gá ní cùu, dico uuⁿ ní ní ndóñhú-gá. ³² Te ní xítñaha-güedé:

—Te ndáá sá sùúni cudií ìní-ò òré tá ndàtnúhu-o ndihi Jesús véxi ichi, te ta dānehé ñáhá-gá xii-o nchaa nacuaa quèe-xi tnúhu cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndióxi —càchí-güedé xítñaha-güedé.

³³ Te ñá túu-gá ní xīndetu-güedé chi ndihi-ni ní natni-güedé ichi cuānuhú-güedé ñúu Jerusalén, te ní nasáa-güedé núu xīndecu ndi úxi ñⁿ cue téé ní táuchíuⁿ Jesús cáháⁿ tnúhu-gá, ndihi dava-gá ñāyiu. ³⁴ Te cue téé xīndecu-áⁿ xáhaⁿ-güedé:

—Ndáá sá ní ndoto Yaá cúu Mèstrú, chi ní xini ñáhá té Ximú —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

³⁵ Te cue téé ní nasáa-áⁿ ní cani-güedé cuèndú nacuaa ní cuu ichi, ndihi nacuaa ní cuu ní naquini-güedé Jesús òré ní táhú-gá pàa ní dácàhñu ñaha-gá xii-güedé.

Jesús ní quexìo-gá núu xīndecu cue téé ní xica cuu ndihi-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Te cáháⁿ dúcáⁿ-ní-güedé nacuaa ní cuu ní quexìo Jesús ní ngúnutñi-gá ndéé tnuú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yá Ndióxi chíndée ñaha-gá xii-ndo ìo váha cùu ìní-ndó ndècu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁷ Te da ní yùhú-güedé, te ní sani ìní-güedé sá dícò ñⁿ espíritú cúu sá ndéhé-güedé ní cùu.

³⁸ Dico Jesús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuèndá yùhú-ndó, te sàni ñⁿ sani úú ìní-ndó-í? ³⁹ Chí cundèhe ndaha-í ndihi sáhá-í te quini-ndó ná diu-ni-í. Te chí téndàha ñaha xii-í te cundehe-ndo, te núu ñⁿ espíritú ndécú yiqui cuñú-xi dàtná ndécú ndihi yùhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁰ Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá te ní dānehé ñáhá-gá xii-güedé ndaha-gá ndihi sáhá-gá.

⁴¹ Te ìo ní cuñúhu-güedé, te ní cudií ìní-güedé

sá ndécú-gá tnuú-güedé dico sàni ñⁿ sani úú ìní-güedé, te ní xáhaⁿ Jesús xii-güedé:

—¿Ndècu ndihi-ndo luha sá cáxi-ò ìha ñá? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴² Te ní sáñaha-güedé xii-gá luha chácá ní chíhó, ndihi dítá ññú ññú ndùdì, ⁴³ te ní queheⁿ-gá te ndèhe-güedé ní xexi-gá. ⁴⁴ Te dàtnùni ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa sá ní yáha-í-a cùu-xi sá ní cachi tnúhu-í xii-ndo cùtnáhá ndécú ndihi ñaha-gá-í xii-ndo, chí ní cachi-í sá dàcuiití càda-xi nchaa nacuaa cáháⁿ-xi núu tütú ndí Moisés, ndihi núu tütú ndéé tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, ndihi núu librú Sálmu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Te òré-áⁿ ní sáñaha-gá sá xini tñuní-güedé, te ní tecú tñuní-güedé nchaa tnúhu cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndióxi. ⁴⁶ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ducaⁿ ndéé tnuñi núu tütú Yá Ndióxi sá dàcuiití sá yùhú Cristú cuú-í, te nduu ùni ndoto-í. ⁴⁷ Te nihí ñuyíú cùténuu tnúhu ní cáháⁿ-í, dico díhna nuu-gá ñúu Jerusalén ngúita-yu cacunehe ñáhá-yu xii-í, te cáháⁿ-yu nacuaa ní dānehé-í-yu, te cùñáhá-yu xii cue ñāyiu sá ná dāndixi túu-yu ìní-yu sá ñá túu quide váha-yu, te dàñá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu, te natni-yu ichi Yá Ndióxi, te ducaⁿ te cada càhnu ìní-gá nchaa yíca cuèchi-yu. ⁴⁸ Te vitna nchòhó cuu-ndo cuè téé cáháⁿ ndáá nchaa nacuaa ní cuu chí ní xini núu-ndó. ⁴⁹ Te yùhú tendaha-í Espiritú Yá Ndióxi quixi cundecu ndihi-ndo, chí ducaⁿ ní cachi-gá. Dico chí cundecu-ni ñúu Jerusalén-áⁿ ndéé ná quèxio Espiritú Yá Ndióxi ngūndecu ndihi-ndo cuèndá chindee ñaha-xi xii-ndo cada-ndo nchaa nacuaa ní cáháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cuāndaa-gá andiù

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Te Jesús ní queñuhu ñaha-gá xii-güedé ñúu Jerusalén ndécá ñaha-gá cuaháⁿ ñúu Bètaniá, te xiáⁿ ní ndonehe-gá ndaha-gá núu ñnu, te ní xícáⁿ táhú ñaha-gá xii-güedé núu Yá Ndióxi. ⁵¹ Te sáta ní xícáⁿ táhú ñaha-gá xii-güedé núu Yá Ndióxi, te ní quee-gá tnuú-güedé cuāndaa-gá andiù.

⁵² Te ní ngúita-güedé ní cachi-güedé sá ìo càhnu cuu Jesús, te ní natni-güedé ichi cuānuhú-güedé ñúu Jerusalén, te sùúni cudií ìní-güedé ññú-güedé ichi. ⁵³ Te nchaa nduu ní xīndecu-güedé veñúhu càhnu sá ìo cūnuu ní ndacáⁿ táhú-güedé núu Yá Ndióxi, te ní cachi-güedé sá ìo càhnu cuu-gá. Duha ní cuu dàvá-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÚNÍ TÉ JUÁÁ

Déhe Yá Ndióxi ní cuu-gá ññáiyu

¹ Cùmání-gá ngáva ññáiyu, te sa ndècu ndihi Yá Ndióxi Déhe-gá. Te ññá-ni xicuu-gá. Te Déhe-gá-á ní cuu-gá dàtná ññá tnúhu, chi ní cachí tnúhu-gá nàcuáa càa Tátá-gá Dútú Ndióxi. ² Te sa ndècu-gá ndihi Dútú Ndióxi te ní ngáva ññáiyu. ³ Te ññá-ni tnúhu mee Dútú Ndióxi ní cuu ní cadúha Déhe-gá nchaa sá ío ññáiyu. Te núu ñá túú Déhe-gá ñá, te ñá túú ná coo ññáiyu-a ní cùu. ⁴ Te ññá-ni Déhe-gá quidé-gá ndécú-ó, te ní dáyèhé-gá iní-ó nàcuáa cundecu-o. ⁵ Te tnúhu-gá ní xité nuu-xi núú ndécú nchaa ññáiyu ññáhu ichi cuehé ichi duha. Te ññáiyu-á cuu-yu dàtná cue ññáiyu ndècu ññá núú nées, te ññá-ni-yu cachí iní-yu xocání-yu tnúhu-gá dico vá ndécú-yu.

⁶⁻⁷ Te ní xindecu ññá té ní xínani-dé Juáá, te té-á ní táuchíúú Yá Ndióxi sá càhá-dé tnúhu-gá núú ññáiyu. Te ní xáha-dé xii-yu sá véxi Déhe-gá ññáiyu-a, te dandixi túu-gá iní-yu cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndióxi cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-gá. ⁸ Te ñá díú mée té Juáá ní dandixi túu-dé iní-yu cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndióxi, chi cuendá-ni ní xica cuu-dé ní càhá-dé sá Déhe Yá Ndióxi véxi-gá dandixi túu-gá iní-yu. ⁹ Te ndáá ndisa sá mée-gá dandixi túu-gá iní ññáiyu ññáiyu-a cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndióxi.

¹⁰ Te ní xindecu-gá ññáiyu-a, te ññáiyu ññáiyu-a ñá ní cutnùni iní-yu yoo cùu-gá, te ññá-ni mee-gá ní cadúha-gá ññáiyu-a ní quide-gá chiúú ní táhú Dútú Ndióxi. ¹¹ Te ní quixi-gá ññáiyu ní cadúha mee-gá, dico cue ññáiyu ññáiyu-a ñá ní cùu váha iní-yu núú-gá. ¹² Dico davá-yu ní sándáá iní ñáhá-yu xii-gá, te ní nduu táhú-yu ní nduu déhe ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ¹³ Te ñá túú ní ndùu déhe ñaha-gá xii-yu sá cuu-yu déhe ññáiyu ññáiyu-a, ádi sá ndécú tátá-yu, nàná-yu chi mee Yá Ndióxi duca ní cuiní-gá cunduu sá ndúú déhe ñaha-gá xii-yu.

¹⁴ Te Déhe-gá ní quixi túu-gá ññáiyu-a, te ní cuu-gá ññá yiqui cùúú ní xindecu ndihi ñaha-gá xii nchoo cué ññáiyu ní xica cuu túu ndihi-gá. Te ní xini-ó sá ío càhnu cuu-gá cuendá sá ññá díi ní-gá cùu-gá Déhe Yá Ndióxi, te ío cùndahú iní ñáhá-gá chindée ñaha-gá xii nchoo ññáiyu ndècu ññáiyu-a, te ío ndáá càhá-gá. ¹⁵ Te duha ní càhá té Juáá cuendá Déhe Yá Ndióxi ní xáha-dé xii ññáiyu:

—Cuendá té iha ní càhá-í ndéé càni-gá ní cachí-í sá quixí ññá téé quixí. Te té-á

cúnúu-gá-dé, chi díhna-gá-dé sa ndècu-dé dàcúúxi yúhú —duha ní xáha-dé xii-yu.

¹⁶ Te ío váha iní Yáá-á chi xito ñaha-gá xii-o nchaa-o ññá nduu ññá nduu. ¹⁷ Te ndii Moisés ní cachí tnúhu ndii tnúhu Yá Ndióxi tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nàcuáa cundecu-o, dico Déhe-gá Xitohó Jesucristú ní cachí-gá sá ío cùu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o. Te ní càhá-gá nchaa dava-gá tnúhu ndáá. ¹⁸ Te ñá ññá ññáiyu xini túu-yu Yá Ndióxi. Dico ññá díi ní Déhe-gá Yáá ndécú ndihi-gá cachí tnúhu-gá nàcuáa càa-gá.

Té Juáá téé dàcuandute ñaha xii ññáiyu càhá váha-dé cuendá Xitohó Jesucristú

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Te cue téé isráel ndécú ññá Jerusalén ní tendaha-güedé cue dútú ndihi cue téé cùu levitá cuáhá-güedé núú ndécú té Juáá ndúcú tnúhu-güedé núú-dé ññá ná téé cùu-dé. ²⁰ Te ní càhá ndáá-dé ní xáha-dé xii-güedé:

—Yúhú, ñá díú Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ññáiyu-a cùu-í —cachí-dé xáha-dé.

²¹ Te ní xáha túcu-güedé:

—¿Te yoo cùu yohó vái? ¿Á yohó cùu-n té Èliás? —cachí-güedé xáha-güedé xii-dé.

Te ní xáha té Juáá:

—Yúhú, ñá díú té Èliás cùu-í —cachí-dé xáha-dé.

Te xáha túcu-güedé:

—¿Te yohó cùu-n téé ní cachí cue téé ndéé sanaha quixi càhá tnúhu Yá Ndióxi-á? —cachí-güedé xáha-güedé xii-dé.

Te ní xáha-dé:

—Ni ñá díú té-á cùu-í —cachí-dé xáha-dé xii-güedé.

²² Te ní xáha túcu-güedé:

—¿Te ná téé cùu yohó vái?, cuendá duca nàcani tnúhu-ndí núú cué téé ní tendaha ñaha xii-ndí véxi-ndí, te càhá duu-n núu ná téé cùu-n —cachí-güedé xáha-güedé xii-dé.

²³ Te ní xáha té Juáá:

—Yúhú cùu-í téé xica càhá xití yucu nàcuáa ní càhá ndii Chaiá, chi ndii-á ní cachí ndii: “Chí dáña ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo te tñi-ndo ichi váha, chi véxi Yáá ío cùnuu”, duha ní cachí ndii —cachí té Juáá xáha-dé xii-güedé.

²⁴ Te cue téé ndècu tnúhu núú té Juáá núu ná téé cùu-dé, cue té-á ní tendaha ñaha cue téé cùu fariséu xii-güedé. ²⁵ Te ní xáha túcu-güedé xii té Juáá:

—¿Ná cuendá dàcuandute-n ññáiyu te núu ñá díú Cristú cùu-n, te ní ñá díú té Èliás, te ní ñá díú téé véxi càhá tnúhu Yá Ndióxi cùu-n vái? —cachí-güedé xáha-güedé xii-dé.

²⁶⁻²⁷ Te ní xáha té Juáá:

—Yúhú ní ngódó núu-í dàcuandute-í ññáiyu. Dico nchicú ññá téé véxi, te té-á

cúnúu-gá-dé dàcúúxí yǔhú, chí yúhú cùu-í ìíⁿ téé duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú nandaxí cuèdicó ñíⁿ chàú-dé dico quide-í chiúⁿ-dé. Te téé-áⁿ sa ñúhu tnahá-dé tnuú-ndó dicó-ní sá ñá túú xini-ndó-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

²⁸ Duha ní cuu ñúu Bètábará ñúu cáá ndàa ingá xio yúte Jòrdán, yàcáⁿ ní xindecu té Juáá ní dácuañdute-dé ñáiyu.

Jèsús quidé càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi ñáiyu

²⁹ Te nduu tnée ní xini té Juáá Jèsús véxi yatni-gá núu ndécú-dé ndihi ñáiyu. Te ní xáhaⁿ-dé xii-yu:

—Chí cundéhe téé-áⁿ, chí téé-áⁿ cùu-dé Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a, te véxi-dé cada càhnu iní-dé nchaa yíca cuèchi ñáiyu ñuyíu. Te cùu-dé dàtná ìíⁿ mbéé quiti ío váha iní-xi. ³⁰ Te diu téé-áⁿ ní cachí-í-sá cànchicúⁿ-dé quixi. Te cùnuu-gá-dé dàcúúxí yǔhú, chí díhna-gá-dé sa ndécu ní cachí-í-xii-ndo. ³¹ Te ní yúhú ñá túú xini-í-dé ní cùu, dico xica cuu-í dácuañdute-í ñáiyu cuèndá nchaa ñáiyu israél quini ñáhà-yu xii-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

³² Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—Ní xini-í Espiritú Yá Ndióxi ní quee-xi andiu véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndihi ñaha-xi xii-dé, te dàtná cáá lómá cáá Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi. ³³ Te yúhú ñá túú xini-í-dé ní cùu, dico Yá Ndióxi Yáá ní tendaha ñaha xii-í xíca cùu-í dácuañdute-í ñáiyu, Yáá-áⁿ ní cachí tñúhu-gá sá tée na quini-í ngúndecu ndihi Espiritú-gá sá véxi cuuⁿ andiu, te téé-áⁿ taxi-dé Espiritú-gá cundecu ndihi-o. ³⁴ Te yúhú ní xini-í-dé te xini ndáá-í sá Dèhe Dútú Ndióxi cùu-dé. Te xíáⁿ cachí tñúhu-í xii-ndo —càchí té Juáá xáhaⁿ-dé xii-yu.

Cue tée díhna nuu xica cuu ndihi Jèsús

³⁵ Te nduu tnée-áⁿ diu-ní xíáⁿ ndécú té Juáá ndihi úu cue tée xica cuu ndihi-dé. ³⁶ Te ní xini-dé Jèsús ñúhú-gá ichi, te ní xáhaⁿ-dé xii cue tée xica cuu ndihi-dé-áⁿ:

—Chí cundéhe téé-áⁿ, chí téé-áⁿ cùu-dé Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a. Te cùu-dé dàtná ìíⁿ mbéé quiti ío váha iní-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

³⁷ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ té Juáá núu cuè téé úu ndihi-dé-áⁿ núu ní chinchicúⁿ-güedé Jèsús. ³⁸ Te ní nhócótó-gá ndàa sátá-gá, te ní xini-gá sá nchicúⁿ ñáhà-güedé xii-gá. Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná nándücu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—¿Ndéé ndécú-n, Ràbií? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Ràbií-áⁿ quée-xí Mèstrú tñúhu mee-güedé. ³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí nèhé te quini-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

Te ní xica-güedé cuáhàⁿ-güedé, te ní quexio-güedé núu quidé véhe-gá. Te ndécú-ni-güedé ndihi-gá ní cuaa, chí dàtná òré caa cùmi sacuaa ní sáa-güedé.

⁴⁰ Te úu cue téé-áⁿ ní tñii-güedé tñúhu ní cáháⁿ té Juáá, te ní chinchicúⁿ-güedé Jèsús. Te núu úu cue téé-áⁿ, ìíⁿ-dé nání-dé Ndríxi, te ñaní-dé cùu té Ximú, àdi Pelú chí úu diu-dé. ⁴¹ Te té Ndríxi-áⁿ ní nanducu-ni-dé ñaní-dé te ní xáhaⁿ-dé:

—Ní naníhi-ndí téé cùu Mesías —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te Mesiás-áⁿ quée-xí Cristú tñúhu mee-güedé, Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a. ⁴² Te ndéca té Ndríxi ñaní-dé cuáhàⁿ núu ndécú Jèsús. Te òré ní xini ñáhà Jèsús xii té Ximú, te ní xáhaⁿ-gá:

—Yòhó cùu-n té Ximú déhe té Jónás, te vitna danàni ñaha-í Cefás xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

Te Cefás-áⁿ quée-xí Pelú tñúhu mee-güedé.

Jèsús ní cáháⁿ-gá té Lipé ndihi té Natanàel

⁴³ Te nduu tnée ní sani iní-gá quihíⁿ-gá distritú Galiléa. Te ní naníhi-gá ìíⁿ téé nàni Lipé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Néhé ná quihíⁿ-ó núu quihíⁿ-í-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

⁴⁴ Te té Lipé-áⁿ cùu-dé téé ñúu Betsaidá. Te diu-ní ñúu yàcáⁿ cùu ñúu té Ndríxi ndihi té Pelú. ⁴⁵ Te té Lipé ní naníhi tñáhà-dé ndihi té Natanàel, te ní xáhaⁿ-dé:

—Ní naníhi-ndí téé dii cuèndú-xi ní chidó tñuní ndí Moisés ndihi dava-gá cue téé ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te téé-áⁿ nání-dé Jèsús déhe té Chéé, téé ñúu Nazarét —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ té Natanàel xii té Lipé:

—¿Te náa ío váha cáa ñúu Nazarét núu da yàcáⁿ quee téé cáháⁿ tñúhu Yá Ndióxi? —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní xáhaⁿ té Lipé:

—Néhé ná quihíⁿ-ó te quini-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁴⁷ Te òré ní xini Jèsús té Natanàel tá cùyatni-dé cuáhàⁿ, te ní cáháⁿ-gá cuèndá-dé te ní cachí-gá:

—Tée véxi-áⁿ cùu-dé mei tée israél, te ñá ìíⁿ ndúu dandahú-dé ñáiyu —cachí-gá xáhaⁿ-gá.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ té Natanàel xii Jèsús:

—¿Te nása náquini ñáhà-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú sa ní xini ñáhà-í xii-n òré ndécú-gá-n cáha yutnu ngúxi-áⁿ te ní té Lipé vátá cáná ñaha-gá-dé xii-n òré-áⁿ —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ té Natanàel xii-gá:

—Mèstrú, yòhó cúu-n Dêhe Dútú Ndiöxi yíndaha-n ñáiyu isráel —cächí-dé xáha-n-dé xii-gá.

⁵⁰ Te Jësús ní xáha-n-gá:

—Cuëndá sá ní xini ñáhá-i xii-n càha yutnu ngúxi xiá iní ñáhá-n, dico cuéhé-gá núú sá quini-n —cächí-gá xáha-n-gá xii-dé.

⁵¹ Te ní xáha-n tùcu-gá:

—Na cächí tnúhu ndáá-í sá sáá nduu, te quini-ndó nàcaá-n andiu. Te quini-ndó cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxi sá ndáa nuu-xi quide-xi núú cündecu yúhú Tée cuu ñani tnáhá-ndó ncháa-ndo —cachí-gá xáha-n-gá xii-güedé.

2

Vico tnándaha ió ñuú Cànaá

¹ Te nduu úní sá dúcá-n ní cuu te ní xóo ñi vico tnándaha ñuú Cànaá, ñi ñuú yíndèhu distritú Galileá. Te yácá-n ní xíndecu náná Jësús. ² Te tnáhá Jësús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ní cáhá-n-yu cuáhá-n-gá ndihi-güedé vico-án. ³ Te òré ní ndihi vinú, te ní xáha-n náná Jësús xii-gá:

—Ñá túú-gá vinú ndécú ndihi-yu —cachí-a-n xáha-n-a-n.

⁴ Te ní xáha-n Jësús xii-a-n:

—Náá, ñá túú xini ñuhu-xi da yúhú cúñaha-n cuëndá vinú-án, chí vátá tnáhá-gá òré quini-yu yoo cuu yúhú —cachí-gá xáha-n-gá xii-a-n.

⁵ Te ní xáha-n-a-n xii ñáiyu xínú cuechi:

—Cada-ndo ncháa nacuaá na cáhá-n Jësús —cachí-a-n xáha-n-a-n.

⁶ Te yácá-n núnñi íñú quídi yúú te queé datná ñi ciendú lítrú ndute ñi ñi quídi-án. Te ndute-án nándihi ñáiyu isráel ndáhá-yu te nàqueté-yu cóhó-yu chí duca-n tnáhí quidé-yu nàcuáa sándáá iní-yu Yá Ndiöxi. ⁷ Te ní xáha-n Jësús xii ncháa cue tée xínú cuechi:

—Nadachitú-ndó ndúte ndi ncháa quídi-án —cachí-gá xáha-n-gá xii-güedé.

Te ní nadachitú-güedé. ⁸ Te ní xáha-n-gá:

—Vitna te tava-ndo lùha, te canehe-ndo quihí-n cuáha-ndo tée quide vico —cachí-gá xáha-n-gá xii-güedé.

Te duca-n ní quide-güedé ní tava-güedé luha nêhe-güedé cuáhá-n ní sáha-güedé tée quide vico. ⁹ Te ní xito ndéé tée quide vico-án, te sa ní nduu-xi vinú, te ñá túú ní xini-dé ndéé véxi-xi, dico mee cuè tée xínú cuechi sa naha-güedé núú ní tava-güedé. Duca-n te tée quide vico-án ní cana-dé tée tnándaha. ¹⁰ Te ní xáha-n-dé:

—Ncháa ñáiyu quide vico queñuhu-yu díhna-gá vinú váha. Te sa vai vinú váha xihí-yu, te dátñuní queñuhu-yu vinú ndáhú. Te yòhó díhna-gá vinú ndáhú ní queñuhu-n, te ndéé núú ní ndihi-ná ní queñuhu-n vinú váha —cachí tée quide vico-án xáha-n-dé xii tée tnándaha-án.

¹¹ Te sá ní nadatiù Jësús ndute-án ní nduu-xi vinú cúu-xi ñi chiú díhna nuu sá vâ yóo tnáhí ndacu cada ní quide-gá ñuú Cànaá, ñi ñuú yíndèhu distritú Galileá, te chiú-n ní quide-gá-án cúu-xi ñi chiú-n cahnu vihi, núu xiá ní cutnùní iní-yu sá ío càhnu cuu-gá, te ní sándáá iní ñáhá ncháa cue tée xica cuu ndihi-gá.

¹² Te sá ní yáha vico, te ní xica Jësús ndihi náná-gá, ndihi cue ñani-gá, ndihi ncháa cue tée xica cuu ndihi-gá cuáhá-n-yu ñuú Capernaúm. Te yácá-n ní xíndecu-yu ñi úu nduu ndihi-gá.

Jësús ñá túú tnáhá iní-gá nàcuáa quide ñáiyu xiti veñúhu

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Te ta cùyatni cada ñáiyu isráel vico pásua, te ní xica Jësús cuáhá-n-gá ñuú Jerusalén. ¹⁴ Te sá ní sáá-gá yácá-n, te ní xica-gá cuáhá-n-gá veñúhu cahnu sá ío cúnú, te xiti veñúhu-án ní xini-gá ndécú ñáiyu dicó-yu ndicutu, mbéé ndihi lómá, te tnáhá ñáiyu dàma díhú-n núcóo-yu ní xini-gá. ¹⁵ Te ní quehe-n-gá ñi úu yoho, te ní cànúu tnáha-gá, te ní dáyùhu-gá ñáiyu ní queé-yu quehé veñúhu, ndihi ndicutú-yu ndihi mbéé-yu. Te cue ñáiyu dàma díhú-án ní dándóyo-gá díhú-n-yu, te ní dándúá-gá mèsá-yu. ¹⁶ Te ní xáha-n-gá xii cue ñáiyu dico lómá:

—¡Queñuhu-ndo ncháa quiti-a xiti veñúhu-a! ¡Vá cáda-ndó vehe núú yáhu núú cúú vehe Tàtá-i Dútú Ndiöxi! —cachí-gá xáha-n-gá xii-yu.

¹⁷ Te xiá-n ní ndacu iní cue tée xica cuu ndihi-gá sá dúcá-n yòdo tnuní núú tütú-gá, te cachí-xi: “Ío cùyica iní-i chí ñá cuini-yu canehe í-yu vehe Tàtá-i”, duha cachí-xi núú tütú-gá.

¹⁸ Te ní xáha-n cuè tée isráel xii-gá:

—¿Ná cúú sá vâ yóo tnáhí ndacu cada, cada-n cuëndá cutnùní iní-ndí sá cúú dùha taxi tnuní ñáhá-n xii-ndí-i? —cachí-güedé xáha-n-güedé xii-gá.

¹⁹ Te ní xáha-n Jësús:

—Chí dándóyo veñúhu-a, te není xiti úní nduu te sa nadaxínu-í —cachí-gá xáha-n-gá xii-güedé.

²⁰ Te ní xáha-n tùcu cue tée isráel:

—Údico íñú cuíá ní xíndecu-güedé ní sáá veñúhu-a, te yòhó cuini-n nadaxínu-n xiti úní-ni nduu —cachí-güedé xáha-n-güedé xii-gá.

²¹ Dico sá ní cáhá-n-gá chí ñá díú cuëndá veñúhu ní cáhá-n-gá chí cuëndá yiqui cùñú-gá ní cáhá-n-gá. ²² Núu sá ní xihí-gá, te ní ndoto-gá, te òré-án ní ndacu iní cue tée ní xica cuu ndihi-gá nàcuáa ní cáhá-n-gá, núu xiá ní sándáá iní-güedé tnúhu yòdo tnuní

núú tùtú-gá. Te ducaⁿ te ní sándáá iní-güedé tnúhu ní cáháⁿ-gá.

Jesús xiní-gá nàcuáa càa iní nchaa ñáiyu

²³ Te óré ndécú Jèsús vico pàsua, te ío vài ñáiyu ní sándáá iní ñáhá xii-gá cuendá ío titní sá vā yóo tnáhi ndàcu cada ní quide-gá ní xiní-yu. ²⁴ Dico Jèsús ñá ní cáháⁿ-gá nchaa tnúhu ñúhu iní-gá, chí sa ní cutnuni iní-gá sá ñá túú cùu vāha iní-yu. ²⁵ Te ñá túú xini ñuhu-gá ñⁿ ñáiyu cùñaha nàcuáa càa iní nchaa tnáha ñáiyu-yu, chí mee-gá sa nāha ndáá-gá nàcuáa càa iní-yu nchaá-yu.

3

Jesús ndihi té Nicòdemú

¹ Ní xindecu ñⁿ té cùu fariséu ní xínani-dé Nicòdemú, te ní cuu-dé ñⁿ té cùnunu núú ñáiyu israhél. ² Te té-áⁿ ní sáháⁿ-dé níu ní cáháⁿ ndihi-dé Jèsús, te ní xáhaⁿ-dē:

—Mèstrú, yúhú ndihi dava-gá-güedé sa nāha-ndí sá Yá Ndióxi ní tendaha ñāha-gá xii-n véxi-n dānehé ñāhá-n xii-ndí, chí núu ñá túú Yá Ndióxi ndécú ndihi-n, te vā ndácú-n càda-n nchaa sá vā yóo tnáhi ndàcu cada quide-n —cachí-dé xāhaⁿ-dē.

³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na cāchí tnúhu ndáá-í xii-n sá nchāá ñáiyu vā ná càcu saa tucu, te vā ndíhu ndaha ñāha Yá Ndióxi xii-yu —cāchí-gá xāhaⁿ-gá xii-dé.

⁴ Te ní xáhaⁿ tē Nicòdemú:

—¿Te nása cada ñⁿ ñáiyu sa ní yíi te cacu-ni tucú-yu? ¿Nāa ndíhu tucú-yu xití nānā-yu te cacu tucú-yu xito cùu uú-áⁿ? —cāchí-dé xāhaⁿ-dē xii-gá.

⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na cāchí tnúhu ndáá-í xii-n sá nchāa ñáiyu na ndúu ndoo nduu nine iní-xi cuú-yu ñáiyu ní na càcu saa ndihi ndute ndihi Espiritú Yá Ndióxi, ñáiyu-áⁿ ndíhu ndaha ñāha-gá xii-yu. ⁶ Te nchaa ñáiyu càcu ñuyúú-a, chí déhe ñáiyu ñuyúú-a cùu-yu. Te ñáiyu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, ñáiyu-áⁿ ní nduu táhú-yu Espiritú Yá Ndióxi té taxi tnuní ñāhá-nā Espiritú-gá xii-yu. ⁷ Te vā cùñúhu-n tnúhu ní cáháⁿ-í-a, chí nchaa ñáiyu ní sándáá iní ñáhá xii-í ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu, te ñáiyu-áⁿ cùu-yu dàtná ñáiyu ní nacacu saa. ⁸ Táchí ndēni xiáⁿ tēcú dóho-o xico-xi, dico ñá túú xiní-ó ndēé ichi véxi-xi, te ní ñá túú xiní-ó ndēé ichi cuáháⁿ-xi. Ducaⁿ sātñahá-xi cùu Espiritú-gá ndécú ndihi ñáiyu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi —cāchí-gá xāhaⁿ-gá xii-dé.

⁹ Te dàtnuni ní xicáⁿ tnúhú tùcu té Nicòdemú núú-gá, te xāhaⁿ-dē xii-gá:

—¿Te nása ndúu tnúhu cáháⁿ-n ñucaⁿ cáháⁿ-n? —cāchí-dé xāhaⁿ-dē xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yòhó cúu-n ñⁿ té cùtnuni iní-xi, chí dàcuaha-n ñáiyu israhél, ¿te ñá tēcú tnuní-n tnúhu cáháⁿ-í-u? ¹¹ Te na cāchí tnúhu ndáá-í xii-n sá nchúhú cáháⁿ-ndí ñⁿ sá ní tecú tnuní-ndí, te cáháⁿ ndáá-ndí cuendá ñⁿ sá ní xiní-ndí. Dico nchòhó ñá tēcú tnuní-ndó tnúhu cáháⁿ-ndí. ¹² Te ñá sándáá iní-ndó tnúhu cáháⁿ-í cuendá nchaa nàcuáa cùu ñuyúú-a, te uuⁿ-gá cada-ndo núu cáháⁿ-í cuendá nchaa nàcuáa cùu andíu.

¹³ Vā yóo ñⁿ sáa andíu, te caní-xi cuendú nàcuáa càa. Chí ñⁿdií díí-ni yúhú véxi cuuⁿ-í andíu, te cùu-í ñānī tnáhá-ndó nchāa-ndo. Te díu-ni yàcáⁿ ndaa-í cundecu-í. ¹⁴ Te dàtná ní ndanehe ndíi Moisés cóó ní sata caa ndíi-dí xití yucu, ducaⁿ càda ñāha-güedé cata caa ñāha-güedé núú cùrúxi xii yúhú Té cùu ñānī tnáhá-ndó nchāa-ndo ñⁿ nduu, ¹⁵ te ducaⁿ yāha-í cuendá nchaa ñáiyu na quindáá iní ñáhá xii-í te nduu táhú-yu cundecu-yu ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ —cāchí-gá xāhaⁿ-gá xii-dé.

Yá Ndióxi ío cùu iní-gá ñáiyu ñuyúú-a

¹⁶ Te Yá Ndióxi ío cùu iní-gá ñáiyu ñuyúú-a. Te ñⁿdií-ni Déhe-gá ndécú, te ní tendaha ñāha-gá ní quixi-gá ñuyúú-a, te núu na quindáá iní ñáhá ñáiyu, te vā cuíta nihnú-yu, chí nduu táhú-yu cundecu-yu ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁷ Te Yá Ndióxi ñá túú ní tendaha-gá Déhe-gá quixi-gá ñuyúú-a dacuíta nihnu-gá ñáiyu, chí ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá sá dācācu nihnu-gá ñáiyu ñuyúú-a núú úhú núú ndàhú.

¹⁸ Nchaa ñáiyu sándáá iní ñáhá xii Déhe-gá, te vā cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáiyu ñá túú sándáá iní ñáhá xii Déhe-gá ñúhú-yu ichi cuáháⁿ-yu núú úhú núú ndàhú, chí ñá túú sándáá iní-yu Déhe Dútú Ndióxi. ¹⁹ Chí ní quixi Déhe-gá ñuyúú-a ní dāndíxi túu-gá iní-yu cuendá cutnuni iní-yu nàcuáa ndúu cuendá Yá Ndióxi te tñí-yu ñⁿ ichi vāha ní cùu, te ñá ní tnáhá iní-yu, chí ní cudíí-gá iní-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá dācúúxi sá vāha, núu xiáⁿ tá xita nihnú-yu cuáháⁿ. ²⁰ Te nchaa ñáiyu quide nchaa sá cuéhé sá dúhá ñá tnáhá iní-yu cutnuni iní-yu nàcuáa ndúu cuendá Yá Ndióxi, te ñá tñí-yu tnúhu-gá cuendá yúhú-yu nduu tnuní nchaa sá quidē-yu. ²¹ Te nchaa ñáiyu ñúhu ichi ndáá cuini-yu cutnuni iní-yu nàcuáa ndúu cuendá Yá Ndióxi, te cùtnuni sá chindēe ñāha-gá xii-yu, chí quide vāha-yu.

Té Juàá tée dàcuandute ñāha xii ñáiyu cáháⁿ vāha tucu-dé cuendá Jèsús

²² Te sáta dúcáⁿ ní cuu, te ní quee Jèsús cuáháⁿ-gá ndihi cue tēe xica cuu ndihi-gá distritú Júdeá. Te yàcáⁿ ní xindecu tñaa-gá ndihi-güedé ní xóo dācuandute-güedé ñáiyu.

²³ Te ndécú té Juàá ñⁿ xichi núú nání Enón yatni ñúú Sálém dācuandute-dé ñáiyu, chí

yácáⁿ ío váha ñùhu ndute, núu xíáⁿ ní xóo quíhíⁿ ñáiyu yácáⁿ ní xóo cuanduté-yu. ²⁴Duha ní cuu cútmáhá vátá ngává-gá té Juáá vecaá.

²⁵Te ní cacu íiⁿ cuèndú ní cáháⁿ cue téé xíca cuu ndíhi té Juáá ndíhi íiⁿ úú cue téé isráel, núu ndédacáa sá váha-gá cada ñáiyu cuèndá nduu íi-yu. ²⁶Te ní sáháⁿ-güedé núu ndécú té Juáá ní xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, téé ní quíxi núu ní xíndecu-n ndaa ingá xio yúte Jórdán, téé díi cuèndú-xi ní cáháⁿ-n, téé-áⁿ dácuañdute-dé tnàhá-dé ñáiyu. Te ío vai ñáiyu ní chinchícúⁿ ñáhá xii-dé —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁷Te ní xáhaⁿ té Juáá:

—Te vá yóo íiⁿ ndacu cada íiⁿ chiuⁿ nacuáa cuu váha iní Yá Ndióxi, te núu ñá túú mée-gá chíndée ñaha-gá xii-yu. ²⁸Te nchòhó sa ñaha-ndo sá yùhú ní cáháⁿ ndáá-í sá ñá díú Cristú cúu-í, dico mee Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gá yódó núu-í véxi núu Yáá-áⁿ. ²⁹Te nchòhó xini-ndó sá íiⁿ téé tnándaha te xíchi tnándaha ndíhi-ná-dé cúndíhi-dé. Te téé ní xica ndáhu ío cùdíí iní-dé ndèdóho-dé nchaa tnúhu cáháⁿ téé tnándaha-áⁿ. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yùhú, chí ío cùdíí iní-í sá vai ñáiyu ta chinchícúⁿ ñáhá xii Jesús cuáháⁿ. ³⁰Te uuⁿ-gá cuita cuu vai ñáiyu cutnùní iní-xi sá ío cùnuu-gá, te yùhú cuita ndóo ndee-í quíhíⁿ —cáchi-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Cristú véxi cuuⁿ-gá andíu

³¹Te íiⁿ díí-ni Cristú Yáá véxi cuuⁿ andíu cùnuu-gá núu ñùyíú-a. Te nchaa ñáiyu ndècu ñuyíú-a cùu-yu ñáiyu ñuyíú iha, te cáháⁿ-yu sá cúu-xí ñùyíú-a. Dico Cristú Yáá véxi cuuⁿ andíu ³²cáháⁿ-gá íiⁿ sá ní xini-gá, te cáháⁿ-gá íiⁿ sá ní tecú dóho-gá. Te ñá túú cuíni-yu quindáá iní-yu tnúhu cáháⁿ-gá. ³³Te nchaa ñáiyu tnèí tnúhu cáháⁿ Yáá véxi cuuⁿ andíu-áⁿ cáháⁿ-yu sá tnúhu Yá Ndióxi cúu-xí íiⁿ sá ndáá. ³⁴Te Déhe-gá Yáá véxi cuuⁿ andíu cáháⁿ-gá mee-ni tnúhu-gá. Te ñá ùhú iní-gá ní sáñaha-gá Espiritú-gá ndécú ndíhi Déhe-gá. ³⁵Te Dútrú Ndióxi ío cùu iní-gá Déhe-gá, núu ní xáhaⁿ-gá sá mée-gá taxi tnùní-gá nchaandi túhú sá ío. ³⁶Te nchaa ñáiyu na quindáá iní ñáhá xii Déhe-gá, ñáiyu-áⁿ cundecú-yu ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te nchaa ñáiyu vá quindáá iní ñáhá xii Déhe Yá Ndióxi ío dandóho ñaha-gá xii-yu.

4

Jesús ndíhi íiⁿ ñaha Sàmaría

¹Te ní níhí cue téé cùu fariséu tnúhu sá vai-gá ñáiyu ta chinchícúⁿ ñáhá xii Jesús. Te ducaⁿ vai-gá-yu ta dácuañdute-gá cuáháⁿ dácúúxí té Juáá. ²Te cuéí ñá díú mée-gá dácuañdute ñaha-gá xii-yu, dico cue téé xica

cuu ndíhi-gá dácuañdute ñaha-güedé xii-yu. ³Te ní níhí Jesús tnúhu nàcuáa cáháⁿ cue téé cùu fariséu, núu ní ndee-gá distritú Jüdeá cuánuhú tucu-gá distritú Galileá.

⁴Te ichi ñùhu-gá ní nayáha-gá distritú Sàmaría. ⁵Te ní sáá-gá íiⁿ nuú nání Sicár te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sàmaría. Te xíaⁿ cáá yàtni ñùhu núu ní sáha táhú ndíi Jácób déhe ndíi ndíi Chéé. ⁶Te yácáⁿ cáá dòco ní cuu cuèndá ndíi Jácób. Te cùu-xi datná cuádava nduu ñùhu Jesús ichi, te ío ní xàu-gá núu ní sáá-gá yuhu dòco-áⁿ ní ngóo-gá ndétatú-gá. ⁷⁻⁸Te ní xica cue téé xica cuu ndíhi-gá cuáháⁿ-güedé xiti ñuú Sicár cuánguaaⁿ-güedé sá cáxi-güedé. Te yuhu dòco-áⁿ núcòo-gá ní sáá íiⁿ ñadihí ñaha distritú Sàmaría véxi quèhnu-aⁿ ndute, te ní xáhaⁿ Jesús:

—Taxi táhú luha ndute na còho-í —cáchi-gá xáhaⁿ-gá.

⁹Te ní xáhaⁿ ñadihí-áⁿ:

—¿Ná cuèndá da núu-í xicáⁿ-n ndüte coho-n? Te yòhó cúu-n téé isráel, te yùhú cúu-í ñaha Sàmaría —cáchi-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-aⁿ, chí ñá túú ndècu váha ñáiyu isráel ndíhi ñáiyu distritú Sàmaría. ¹⁰Te ní xáhaⁿ Jesús xii-aⁿ:

—Ñá cutnùní iní-n ná taxi Yá Ndióxi xii-n, te ní ñá cutnùní iní-n yóo xicáⁿ ndute núu-n. Te núu dicó xini-n yóo cuu yùhú á, te da mee-n cácáⁿ-n ndüte núu-í coho-n, te yùhú taxi-í ndute cundecu ndíhi-n núu cuáháⁿ núu véxi —cáchi-gá xáhaⁿ-gá.

¹¹Te ní xáhaⁿ túcu ñadihí-áⁿ:

—Tátá, ní sá quèhnu-n ndüte ñá túú nèhe-n, te doco-a cùnú víhí, te ñá túú ndèé quingueheⁿ-n ndüte taxi-n coho-í. ¹²Ndíi Jácób ñani tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha ní cadúha ndíi doco-a ní tóo ndute ní xihí ndíi, ndíhi nchaa déhe ndíi, ndíhi nchaa quiti ndíi, te ní ndóo cùu cuèndá-ndí. ¿Te násaí, te yòhó cùnúu-gá-n dácúúxí ndíi-áⁿ? —cáchi-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

¹³Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Nchaa ñáiyu xihí ndute doco-a, te vá cúu vétú dúcáⁿ iní-yu chí dayichí ñáhá-ní túcu-xi ndute-a. ¹⁴Dico nchaa ñáiyu na còho ndute na cuáñaha-í, te vá íiⁿ ndúu-gá dayichí ñáhá-xi ndüte-áⁿ xii-yu, chí ndute cuáñaha-í cúu-xí ndüte váha-gá. Te datná quée ñihni ndute xiti doco-a, nchaa-ni nduu ñùhu ñá túú yíchi, ducaⁿ sátnahá-xi cada-xi chí candeca-xi iní-yu ní caa ní quíhíⁿ, te núu na còhó-yu ndute cuáñaha yùhú —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

¹⁵Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Tátá, taxi ndute-áⁿ ná còho-í cuèndá sá vá dayichí ñáhá tnàhí-gá-xi ndute. Te vá quíxi-gá-í quíxi quèhnu-í ndute doco-a —cáchi-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuáháⁿ cuángàna yìi-n, te quixi-ndo ìha —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ñá túú yìi-í —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús:

—Ndáá càháⁿ-n sá ñá túú yìi-n. ¹⁸ Dico ní cuu ùhúⁿ tée càndeca-n, te tée ndèca-n vitna chí ñá diú yìi-n cuu-dé, te ndáá càháⁿ-n sá ñá túú yìi-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá núu ní xáhaⁿ tùcu-aⁿ:

—Tátá, yúhú sání iní-í sá yòhó cúu-n ìiⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí. ²⁰ Te cue ñaní tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha ní xóo cada càhnú-yu Yá Ndiòxí tindúú-a, dico nchòhó ñáiyu isráél cachí-ndó sá ndéé ñuú Jerusalén cada càhnú-o-gá —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Ìiⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a, te quindáá iní-n. Sa ta cùyatni sáá nduu sá ñá diú-gá mee-ni tindúú-a, te ni ñá diú-gá mee-ni ñuú Jerusalén cada càhnú-ndo Tátá-ó Dúú Ndiòxí, chí ndéni ní cuu cada càhnú-ndo-gá. ²² Te nchòhó cue ñáiyu Sámariá chí ñá cùtnúni iní-ndó ná cúú sá quidé càhnú-ndo, dico nchúhú ñáiyu isráél, chí cùtnúni iní-ndí ná cúú sá quidé càhnú-ndí. Chí ìiⁿ tée isráél véxi-dé dácacu nihnu-dé ñáiyu cuendá vá quihíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú. ²³ Te není vitna ngúita-yu cada càhnú ndisá-yu Tátá-ó Dúú Ndiòxí, te cadá-yu ni yúhu ni iní-yu sá cúú-xí-gá, chí mee-gá ducaⁿ cuíní-gá cadá-yu cada càhnú-yu-gá. ²⁴ Te Yá Ndiòxí chí ìiⁿ espíritú cúú-gá. Te nchaá ñáiyu na cada càhnú ñaha, te cadá-yu ni yúhu ni iní-yu sá cúú-xí-gá te cadá-yu dàtná càháⁿ tnúhu-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

²⁵ Te ní xáhaⁿ ñadhiíⁿ-aⁿ:

—Xini-í sá quixí tée cuu Mesiás, tée cachí-güedé nání Cristú. Te tée-án ná sáá-dé, te cachí tnúhu ndáá-dé nàcuáa cuu —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Diu tée-án cúú yúhú tée ndàtnúhu ndhi-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

²⁷ Te òré-án ní ndexio cue tée xica cuu ndhi-gá, te ní cuñúhu-güedé sá ndàtnúhu-gá ndhi ñadhiíⁿ-aⁿ. Dico ní ìiⁿ-güedé ñá ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gá núu ná cuendú ndàtnúhu-gá ndhi ñadhiíⁿ-aⁿ. ²⁸ Ducaⁿ te ní dándóo ñadhiíⁿ-aⁿ yóo ndute-aⁿ xíáⁿ, te ní xica-aⁿ cuánuhú-aⁿ ñuú cùtnúhu-aⁿ ñáiyu cuendá Jèsús. ²⁹ Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Chí nèhé ná quihíⁿ-ó, chí quini-ndó ná cúú ìiⁿ tée núcóo yuhu dòco-án núu ñá diú Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a

cúu-dé núu ní càháⁿ ndáá-dé nàcuáa cuu ndecu-í —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-yu.

³⁰ Te sá ní níhí ñáiyu ñuú-áⁿ tnúhu, xíáⁿ ní xicá-yu cuáháⁿ-yu. ³¹ Te òré vátá sáá-gá-yu xíáⁿ ní xáhaⁿ cué tée xica cuu ndhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, cudèhñu na cudèhñu-o —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te ní xáhaⁿ-gá:

—Ndècu ìiⁿ sá caxì-í, ìiⁿ sá ñá túú xini nchòhó —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³³ Te cue tée xica cuu ndhi-gá xitnáha-güedé:

—Váa ió ñáiyu ní quixi nehe sá ní xexi-gá núu duha càháⁿ-gá —cachí-güedé xitnáha-güedé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Dàtná cuíní-ndó cuu vétú iní-ó òré xéxi-ó, ducaⁿ cuu vétú iní-í quidé-í nchaá nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndiòxí Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, te chiú-gá ió cùdí iní-í dandhií-í. ³⁵ Te nchòhó cachí-ndó sá cùmání cùmí-gá yóo te cuu itú. Dico yúhú cachí-í sá cùndehe-ndo ñáiyu-án, chí sa ndècu túha-yu, dàtná cúú-ná itú sá sá ní cuu-ná natahu-o cúú-yu, chí sa ndècu túha-ná-yu cundèdóho-yu tnúhu-í. ³⁶ Te dàtná cúú ñáiyu natahu itú chí sa cúhuⁿ yáhu-yu, ducaⁿ sátnahá-xi cuu ñáiyu na càháⁿ tnúhu-í, chí cuáñaha-í sá ndúú tãhú-yu na sáá nduu. Te nchaá ñáiyu na tnú tnúhu-í te nduu tãhú-yu cundecu-í ndhi-yu ni caa ni quihíⁿ. Te dàtná cúú ñáiyu ní chihi tatá-xi, ndhi ñáiyu ní natahu itú-xi cùdí-ná iní-yu. Ducaⁿ sátnahá-xi cuu ñáiyu na càháⁿ tnúhu-í. ³⁷ Chí ndáá quée-xi nàcuáa cuáháⁿ ìiⁿ cuendú sá cachí-xi: “Tucu tée ní chihi tatá, te tucu tée ní natahu”, duha cuáháⁿ cuendú-án. ³⁸ Te yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quihíⁿ-ndó càháⁿ-ndó tnúhu-í núú sá ní yáha-güedé ní càháⁿ-güedé tnúhu-í. Te nchòhó quihíⁿ-ndó dicó-ná nduu cuendá-ndó chiú-án —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te ió cuéhé ñáiyu ñuú-án ní xindèdóho-yu cuendú ní caní ñadhiíⁿ-aⁿ núu-yu sá Jèsús ní xáhaⁿ-gá nchaá nàcuáa quide-aⁿ, te xíáⁿ ió vai-yu ní sándáá iní-yu Jèsús. ⁴⁰ Te ní quexió-yu núú ndécú-gá, te ní càháⁿ ndàhú-yu núú-gá sá quèndóo-gá ñuú-yu, núu xíáⁿ ní xíndecu-gá ndhi-yu úu nduu. ⁴¹ Te ió cuéhé-gá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu ní càháⁿ mée-gá. ⁴² Te ní xáháⁿ-yu xii ñadhiíⁿ-aⁿ:

—Vitna te ñá diú mèe-ni tnúhu ní càháⁿ-n ní sándáá iní-ndí-gá, chí ní càháⁿ mée-gá ní xindèdóho-ndí vitna núu ní sándáá ndisa iní-ndí sá diú-gá cúú-gá Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a dácacu nihnu-gá ñáiyu núu ùhú núú ndàhú —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-aⁿ.

Jèsús quidé tātna-gá déhe ìn tée ndèe chiúⁿ núú gobièrnú

⁴³ Te nduu úní ní nucúhuⁿ Jèsús ichi cuáhán-gá distritú Galiléa. ⁴⁴ Te cuáhán-gá yàcán, chi mee-gá ní cachí-gá sá núu ìn tée ná cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi núu núú ní cacu-dé, te ñá túú nèhé-yu sá yíñúhu núú-dé. ⁴⁵ Te òré ní sáá-gá distritú Galiléa, te ío váha ní cuu iní ñáhá-yu xii-gá, chi cuendá tnáhá-yu ní xíndecu ndihí-gá vico pásuá núu Jerusalén. Te yàcán ní xini-yu nchaa sá ní quide-gá.

⁴⁶ Te ní sáháⁿ tucu-gá núu Cànaa ìn núu yíndèhu distritú Galiléa, núu ní nadatú-gá ndute ní nduu-xi vinú. Te núu Capèrnaúm ndécú ìn tée ndèe chiúⁿ núu tée cùu gobièrnú, te tée-án cùhú ìn déhe-dé. ⁴⁷ Te ní níhí-dé tnúhu sá ní ndee Jèsús distritú Júdeá ní ndexio-gá distritú Galiléa, núu ní sáháⁿ-dé núu ndécú-gá, te ní cáháⁿ ndàhú-dé núu-gá sá quihíⁿ-gá cada tātna-gá déhe-dé, chi sa ndècu-na-dé sá cuú-dé. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Nchóhó, chi vá quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í te núu vá cáda-í ìn sá vā yōo tnáhi ndàcu cada quini-ndó —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ tucu tée cùhú déhe-xi-án xii-gá:

—Tátá, cundee iní-n ná quihíⁿ-ní-o càda tātna-n déhe-í ná cuu-dé, chi càhú víhi tnáhá-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁵⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuanùhú te quini-n ná ní ndúha déhe-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní sándáá iní-dé tnúhu ní cáháⁿ Jèsús, te cuánuhú-dé. ⁵¹ Te ñúhu-dé ichi cuánuhú-dé ní sánú tnáhá ñáhá cuè tée xinu cuechi núú-dé. Te ní xáhaⁿ-güedé sá sá ta ndúha déhe-dé cuáhán.

⁵² Te ní xicán tnúhú-dé núu-güedé ná òré cuú-xí ní nguíta-xi ta quètaú cuéhé-dé. Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Icu dàtná òré caá ìn sacuaa ní nchico-dé cahni —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁵³ Te tātá tée cùhú-án ní ndacu iní-dé sá diú òré ní quètaú cuéhé-dé ní cáháⁿ ndihí-dé Jèsús ní xáhaⁿ-gá sá ndúha déhe-dé. Te xiáⁿ núu ndi ncháa tée-án vehe-dé ní sándáá iní-yu Jèsús.

⁵⁴ Te sá ní quide-gá-án cuú úu xito quide-gá sá vā yōo tnáhi ndàcu cada. Te sá ní quide-gá xito cuú uú-án cuú-xí sá ní quide-gá cùtnáhá ní ndee-gá distritú Júdeá cuánuhú-gá distritú Galiléa.

5

Jèsús quidé tātna-gá ìn tée cùhú ìn xichí núú nání Bètesdá

¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu, te ní tnáhá nduu ní quide ñáyiú isráél ìn vico. Te ní sáháⁿ Jèsús núu Jerusalén. ² Te ní cāa xico yuhu

ñuu-án ñúhú dòco, te titní yèhe-xi ndecu. Te ìn yèhe-xi-án nání Yùyehe Mbéé, te yatni xiáⁿ caá ìn tanquí ndute dàna-ní-yu Bètesdá tnúhu mée-yu tnúhu hèbreú, te yuhu tanquí-án caá ùhúⁿ corrèdór. ³ Te xiti corrèdór-án xíndecu cuéhé ñáyiú cùhú, ñáyiú cuáá, ñáyiú yacua, ñáyiú ñá cùú-gá candá nihnu, ndètú-yu candá ndute-án. ⁴ Chi nihí-yu tnúhu sá áma nihnu cùuⁿ ìn espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndióxi, te dàcandá-xi ndute ñúhu tanquí-án. Te ñáyiú díhna nuu ná quée xiti ndute-án, te òré-ni ndúha-yu. ⁵ Te yàcán ñútnáhá ìn tée ní cuu ócò sáhúⁿ úní cuíá sá cùhú-dé. ⁶ Te ní xini Jèsús caá-dé, te ní cutnèni iní-gá sá ní cuu cuéhé cuíá cùhú-dé, te ní xáhaⁿ-gá:

—¿Cuini-n ndúha-n-án? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁷ Te ní xáhaⁿ tée cùhú-án:

—Táta, vā yōo nihí-í dàquée ñaha xii-í xiti tanquí-a òré candá ndute, chi òré cuini-í quée-í, te ingá-ni tucu-yu quènduu-yu núu-í cuángueé-yu —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndacuíñí, te ndaca-ni-n yùu-n, te caca-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁹ Te òré-ni-án ní ndúha tée cùhú-án, te ní ndaca-ni-dé yuu-dé, te ní xica-dé cuáhán-dé. Te nduu-án cuú-xí nduu ndetatú ñáyiú, ¹⁰ núu ní xáhaⁿ cuè tée isráél xii tée ní cuhu-án:

—Vitna cùu-xi nduu ndetatú-ó núu vá cuú cuído-n yuu-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Mee tée ní quide tātna ñaha xii-í ní cachí-dé sá ndacani-í yuu-í, te caca-í —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedé:

—¿Te ná cuú tée ducaⁿ ní cachí sá ndacani-n yuu-n te caca-ni? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Dico tée ní cuhú-án ñá túú ní cùtnuní iní-dé ná cuú tée ní quide tātna ñaha xii-dé, chi Jèsús òré-ni ní xica-gá cuáhán-gá tnúu nchaa ñáyiú chitu xíndecu xiáⁿ. ¹⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní naníhí tnáhá Jèsús ndihí tée ní quide tātna-gá-án xiti veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Ní xini-n ná ní ndúha-n-va. Te vitna vá cáda-gá-n nándi sá cuéhé sá dúhá, chi núu na càda-ni-n ña, te quixi ingá cuéhé, te víhi-gá ndoho-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁵ Ducaⁿ te ní xica tée ní cuhú-án cuánguñaha-dé xii cue tée isráél sá Jèsús ní quide tātna ñaha-gá xii-dé. ¹⁶ Núu sátá ní nihí cue tée isráél tnúhu, te ní cuu úhú iní-güedé Jèsús. Te ní cuini-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá cuendá sá dúcáⁿ ní quide tātna-gá nduu ndetatú-güedé. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Tàtá-í Dútú Ndiòxí quidé chiùⁿ-ni-gá núu xiáⁿ quidé chiùⁿ-í tnàhá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁸ Te ní cudééⁿ-güedé sá ñá ní cànehe íí-gá nduu ndetátú-güedé, te ní cuiniⁿ-güedé cahni ñaha-güedé, te uuⁿ-gá ní cuiniⁿ-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá sá ní cachí-gá sá Tàtá-gá cuú Dútú Ndiòxí, chi ní sani iní-güedé sá cuiniⁿ-gá nútnahá-gá Yá Ndiòxí núu xiáⁿ ío ní cudééⁿ-güedé.

Jesús Déhe Yá Ndiòxí táxi tnùn-í-gá

¹⁹ Te ní xáhaⁿ túcu Jesús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yúhú chi ní ñá sá ñá ndácu-í cada mee-í núu ñá túú mée Tàtá-í dānehé ñáhá-gá xii-í nàcuáa cada-í, chi nchaa sá quidé Tàtá-í quidé-í tnàhá-í. ²⁰ Te Tàtá-í ío cùu iní ñáhá-gá xii-í núu dānehé ñáhá-gá nchaa nàcuáa quide-gá. Te vitna ndècu vai-gá chiùⁿ tahu-gá cada-í, chiùⁿ sá vátá quiniⁿ-gá-ndó càda-í nàcuáa cuñúhu vihi-ndo. ²¹ Chi Tàtá-í dandòto-gá ñáiyu ní xihí. Te yúhú cada-í te nduu táhú nchaa ñáiyu càchí iní-í cundecu ndihi ñáhá-yu xii-í ní caa ní quihíⁿ. ²² Te na sáa nduu te ñá díú Tàtá-í cada ndáá-gá cuéchi ñáiyu, chi ní cachí-gá sá yúhú cada ndáá-í ²³ cuendá nchaa ñáiyu canehé-yu sá yíñúhu núu-í dàtná nēhē-yu sá yíñúhu núu Tàtá-í Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyiú-a. Te nchaa ñáiyu ñá túú nēhe sá yíñúhu núu yúhú, te ní núu Tàtá-í ñá túú nēhē-yu sá yíñúhu.

²⁴ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáiyu na cundedóho tnúhu na càháⁿ-í, te núu na quindáá iní-yu Dútú Ndiòxí Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyiú-a ña, te vā cuíta nihnú-yu chi nduu táhú-yu cundecu-yu ndihi-gá ní caa ní quihíⁿ. ²⁵ Te vitna na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha cuú-yu dàtná ñá ñáiyu ní xihí, te vitna ní sáa nduu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ yúhú Déhe Dútú Ndiòxí, te nchaa ñáiyu na quindáá iní-xi, te naníhí táhú-ndo. ²⁶ Te dàtná quidé mée Tàtá-í dācācu nihnu-gá ñáiyu, ducaⁿ ní cachí-gá cada-í dācācu nihnu-í-yu. ²⁷ Te ní cachí tucu-gá sá sáa ñá nduu, te cada ndáá-í cuéchi nchaa ñáiyu ñá túú quide ndáá, chi yúhú táxi tnùn-í-í, te cùu-í ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo. ²⁸ Te ní vā cùñúhu-ndo tnúhu càháⁿ-í, chi sáa nduu te nchaa ñáiyu ní xihí tecú dóho-yu tnúhu càháⁿ-í. ²⁹ Te ndoto nchaa ñáiyu ní quide váha cundecu ndihi-í-yu ní caa ní quihíⁿ, te ndoto tnàhá nchaa ñáiyu ní quide cuéhé ní quide duha, te ñáiyu-áⁿ quihíⁿ-yu núu úhú núu ndáhú.

Yá Ndiòxí chindēe tnúhu-gá Jesús

³⁰ Te yúhú, chi ní ñá sá ñá ndácu-í cada mee-í núu ñá díú mée Yá Ndiòxí táuchíuⁿ-gá

nàcuáa cada-í. Te quide ndáá-í cuéchi ñáiyu nàcuáa táxi tnùn-í-gá cada-í, te yúhú ñá túú quide-í sá cuú iní mée-í chi Tàtá-í ní táuchíuⁿ-gá nàcuáa cada-í. ³¹ Te núu na càháⁿ-í sá mée-í táxi tnùn-í-í, te vā quindáá iní-ndó. ³² Chi Yá Ndiòxí chindēe tnúhu ñaha-gá xii-í, te yúhú xiniⁿ-í sá tnúhu càháⁿ-gá cuendá-í cuú-xi ñá sá ndáá. ³³ Te nchòhó ní téchíuⁿ-ndó cué téé ní sáháⁿ ní ndúcú tnúhu-güedé núu té Juáa núu ná tnúhu càháⁿ-dé cuendá-í, te téé-áⁿ ní càháⁿ ndáá-dé nàcuáa nduu cuendá-í. ³⁴ Dico yúhú, chi ñá túú xiniⁿ ñuhu-í ñá ñáiyu ñuyiú-a chindēe tnúhu ñáhá-yu xii-í, dico té Juáa ní càháⁿ váha-dé cuendá-í, te xiáⁿ càchí tnúhu tucu-í cuendá quindáá iní-ndó, te naníhí táhú-ndó. ³⁵ Te dàtná cuiniⁿ-ndó cùu ñá ití ndēñuhú te dāyehé-xi, ducaⁿ sāttnahá-xi ní cuu té Juáa, chi sacú-ni nduu ío ní cudíí iní-ndó tnúhu ní càháⁿ-dé. ³⁶ Te váha-ni ní càháⁿ té Juáa, dico yúhú chi ndècu nchaa sá tá quide-í véxi nàcuáa ní táuchíuⁿ Yá Ndiòxí cada-í, te nchaa xiáⁿ cuú-xi ñá sá cùtnúni iní-ndó sá mée Yá Ndiòxí ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í ñuyiú-a. ³⁷ Te diu-ni-gá chindēe tnúhu ñaha-gá xii-í, dicó-ni sá mée-ndó ñá túú cuiniⁿ-ndó càda cuendá-ndó tnúhu càháⁿ-gá, te ní ñá túú xiniⁿ-ndó nàcuáa càa-gá. ³⁸ Te ñá túú quēe iní nchòhó tnúhu càháⁿ-gá, chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. ³⁹ Te dàcuaha vihi-ndo tutú ndēe tnúhu-gá, chi sàni iní-ndó sá xiáⁿ-ni dacuàha-ndo te naníhí táhú-ndó. Te váha-ni quide-ndo, chi diu tutú-áⁿ càháⁿ-xi cuendá-í. ⁴⁰ Te nchòhó ñá túú cuiniⁿ-ndó quindáá iní ñáhá-ndó xii-í cuendá naníhí táhú-ndó.

⁴¹ Te yúhú, ñá túú xiniⁿ ñuhu-í sá cáda càhnu ñaha-ndo xii-í. ⁴² Dico sa xiniⁿ-í nàcuáa sàni iní-ndó chi ñá túú cùu iní-ndó Yá Ndiòxí. ⁴³ Te yúhú véxi-í ñuyiú-a chi Tàtá-í ní tendaha ñaha-gá, te nchòhó ñá túú cuiniⁿ-ndó tnù-ndo tnúhu càháⁿ-í, dico núu quixi ñá té càháⁿ cuendá mée-xi, chi quindáá iní-ndó. ⁴⁴ Te ná váha nchòhó ná tnù-ndó tnúhu càháⁿ-í, te xio xio-ni quide cahnu tnaha-ndo, te ñá túú quide cuendá-ndó sá tnúhu váha càháⁿ Yá Ndiòxí cuu xii-ndo. ⁴⁵ Te vā cāni iní-ndó sá yúhú ndacáⁿ cuéchi-í núu Tàtá-í nàcuáa quide-ndo, chi ndíi Moisés ní chidó tnùn-í ndíi núu tutú Yá Ndiòxí nàcuáa quide-ndo sá ñá túú quide váha-ndo, te mee-ndo sàni iní-ndó sá naníhí táhú-ndó cuendá tnúhu ní càháⁿ ndíi. ⁴⁶ Chi núu nchòhó sàndáá ndisa iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndíi Moisés ñá, te ducaⁿ te quindáá iní-ndó yúhú ní cùu, chi ndíi-áⁿ ní chidó tnùn-í ndíi nàcuáa cada-í ñuyiú-a vitna. ⁴⁷ Te núu ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu ní chidó tnùn-í ndíi, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha-ndo xii-í vā quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

6

Jesús dácaxi-gá úhú" mĩ ñáyi

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Te sátá dúcá" ní cuu, te ní quee Jesús cuahá"-gá ingá xio yuhu làgúná Galilea, àdi Tiberiás chi úú diu-xi. ² Te ío cuéhé ñáyi nchicú" ñáhá xii-gá cuahá" cuendá sá ní xini-yu nchaá sá vā yōo tnáhi ndacu cada ní quide-gá, chi ní quide tátna-gá nchaá ñáyi cùhú. ³ Te ní sáá Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ì" núú tĩndúú, te xiá" ní ngóo-gá ndihi-güedé. ⁴ Te ta cùyatni coo vico pascuá, vico quide ñáyi israhél. ⁵ Te ní xini-gá sá ío vai ñáyi nchicú" ñáhá xii-gá cuahá", te ní xáha"-gá xii té Lipé:

—¿Ndéé quihí"-ó quinguaa"-o sá cáxi nchaa ñáyi-a? —cächi-gá xáha"-gá xii-dé.

⁶ Te duca" ní xáha"-gá xii-dé cuendá sá cuini-gá quini-gá nása cunduu tnúhu cáhá"-dé, dico mee-gá sa xini-gá nacuáa cada-gá. ⁷ Te ní xáha" té Lipé xii-gá:

—Te cuéi úú ciendú díhú" denariú ná dāndofñuhu-o cuaa"-o paá, te ní vā tnáhá caxi-yu luha luha —cächi-dé xáha"-dē xii-gá.

⁸ Te té Ndríxi ingá téé xica cuu ndihi-gá, ñani té Ximú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní xáha"-dē:

⁹ —Iha ndècu ì" té lihli nèhe-dé úhú" pāa cebadā te úú chácá, dico ndéé tnáhá xéhé, te cuéhé víhi ñáyi —cächi-dé xáha"-dē xii-gá.

¹⁰ Te ní xáha" Jesús xii-güedé:

—Chí cūñaha ná ngóo-yu nchaá-yu —cächi-gá xáha"-gá.

Te ñáyi-á" ní ngóo-yu, te cáa vihi ité núú ní ngóo-yu-á", te xínu dàtná úhú" mĩ mee-ni cué téé, te díi" ñáyi díhi ndihi landú. ¹¹ Te ní quehe" Jesús pāa, te ní ndacá" táhú-gá núú Yá Ndióxi, te ní sáñaha-gá pāa-á" xii cue téé xica cuu ndihi-gá, te cue téé-á" ní dácáñu-güedé ní xexi nchaá ñáyi xixúcu-á". Te diu-ni duca" ní quide-gá chácá, te ní dácáñu tucu-güedé-di ní xexi ñáyi ní ndahá xití-yu. ¹² Te òré ní túhú cóhō-yu, te ní xáha" Jesús xii cue téé xica cuu ndihi-gá sá ná nāquehe"-güedé nchaá sá ní quendóo cuendá sá vā quihí"-xi núú mĩhi.

¹³ Te cue téé-á" ní nāquehe"-güedé nchaá sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tídihi núú úhú"-ni pāa cebadā. ¹⁴ Te sá ní xini-yu ní nadacāyá-gá sá ní xexi-yu, xiá" ní ngúita-yu ní xitnāhá-yu:

—Ndáá sá tēe-a sa ío cuendú sá quixí-dē ñuyíú-a cáhá"-dé tnúhu Yá Ndióxi —cächi-yu xitnāhá-yu.

¹⁵ Te ní cutnūni iní Jesús sá cadá yicá-yu candeca ñahá-yu xii-gá quihí" cuendá cundecu-gá quindaha ñaha-gá xii-yu ní cuu, núu xiá" ní xica tucu-gá cuahá"-gá xití yucu mee díi chícuú-gá.

Jesús xicá-gá núú ndute

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Te òré ní cuu ndiqui", te cuahá" cue téé xica cuu ndihi-gá yuhu làgúná. ¹⁷ Te ní quée-güedé bàrcú cuahá"-güedé ñuú Capernaúm cáá ndāa ingá xio yuhu làgúná, te sa ní cuu ndiqui", te ñá túú Jesús quexio quée-gá bàrcú ñúhú-güedé-á". ¹⁸ Te ní ngúita-xi quèné táchí ñíhi, te ñíhi dācandau ndéé tnáhá ndúte làgúná-á". ¹⁹ Te sa ní cuu dàtná úhú" kilómetrú cuahá"-güedé, te ní xini-güedé Jesús tá cùyatni-gá bàrcú ñúhú-güedé véxi-gá núú ndúte, te ní yúhú-güedé. ²⁰ Te ní xáha" Jesús xii-güedé:

—Yúhú véxi-í, vā yúhú-ndó —cächi-gá xáha"-gá xii-güedé.

²¹ Te ío ní cudíi iní-güedé sá ní quexio-gá cuānguee-gá bàrcú, te òré-ni ní quexio-güedé ndihi-gá ndéé ingá xio yuhu làgúná núú cuahá"-güedé.

Ñáyi nānducu ñaha xii Jesús

²² Te ingá nduu-á" xīndecu-ni nchaá ñáyi ní quendóo yuhu làgúná. Te ní quide cuendá-yu sá ì" di-ná bàrcú nūtnā-á" ní cūu ñá túú-gá, chi cue téé xica cuu ndihi Jesús ní quée-güedé bàrcú-á" cuahá"-güedé. Te ní ñíhi-yu tnúhu sá ñá túú ní quée tnáhá Jesús. ²³ Te diu-ni nduu-á" ní quee ì" úú bàrcú ñuú Tiberiás ní sáa-xi yatni núú ní xexi-yu pāa sá ní ndacá" táhú Jesús núú Yá Ndióxi. ²⁴ Te ní xini-yu sá ñá túú Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, núu ní quée-yu bàrcú-á" cuahá"-yu ñuú Capernaúm cuānūndúcu ñahá-yu xii-gá.

Jesús cūú-gá dàtná ì" sá nchitó-ó

²⁵ Te ní sáa-yu ingá xio yuhu làgúná, xiá" ní naníhi-yu Jesús, te ní xáha"-yu xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná òré ní sáa-n iha? —cächi-yu xāhā"-yu xii-gá.

²⁶ Te ní xáha" Jesús:

—Na cächi tnúhu ndáá-í sá nchóhó nāndūcu ñaha-ndo xii-í cuendá-ni sá ní xexi-ndo ní ndahá xiti-ndó, dico ñá diú cuendá sá ní quide-í sá vā yōo tnáhi ndacu cada nanducu ñaha-ndo. ²⁷ Te vā cadá cuendá-ndó sá mée-ni sá cáxi-ndó càda chiur-ndo chi xiá" vā cūdi-xi. Chi ío-gá xini ñúhu-xi cada cuendá-ndó tnúhu Yá Ndióxi te tnii-ndo, te naníhi táhú-ndó. Te tnúhu-á" cachí tnúhu yúhú Téé cūu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, te xiá" candeca-xi iní-ndó ní caa ní quihí", chi mee Dütú Ndióxi ní cachí-gá sá dúcá" càda-í —cächi-gá xáha"-gá xií-yu.

²⁸ Te ní xāhā"-yu:

—¿Nása cada-ndí cuendá ngūnu ichi-ndí nācuáa cuini Yá Ndióxi cunduu-í? —cächi-yu xāhā"-yu xii-gá.

²⁹ Te ní xáha" Jesús xií-yu:

—Yá Ndióxi cuini-gá sá quindáá iní ñahá-ndó xii yúhú, téé ní tendaha-gá véxi ñuyíú-a —cächi-gá xáha"-gá xií-yu.

³⁰ Te ní xáhaⁿ tùcú-yu xii-gá:

—¿Ná cúú sá vǎ yǒo tnáhi ndácu cada, cada-n cùndehe-ndí cuendá quíndáá ini ñáha-ndí xii-n-i? ¿Ádi nágá cúú sá cáda-n cuendá cutnùni ini-ndí sá ndáa càhá-n-i? ³¹ Chi cue ñani tnáha-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní xexi-yu pǎa nání mǎnǎá xití yucu dàtná yódó tnùni núú tùtú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Yá Ndióxi ní sǎñaha-gǎ sá ní xexi-yu, te ní cuuⁿ túu-xi andiu”, duha càchí-xi núú tùtú-gǎ —càchí-yu xǎháⁿ-yu xii-gǎ.

³² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sǎ ña díú ndí Moisés ní sǎñaha ndí pǎa ní cuuⁿ andiu ní xexi-yu, chi mee Tàtá-í ní sǎñaha-gǎ sá ní xexi-yu. Te sá táxi-gǎ vitna cùu-xi ³³ datná pǎa véxi cuuⁿ andiu càndeca-xi ini-ndo ní caa ní quíhiⁿ —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

³⁴ Te ní xǎháⁿ-yu xii-gǎ:

—Tàtá, mee-ni pǎa-án taxi-n caxi-ndí —càchí-yu xǎháⁿ-yu xii-gǎ.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cùu-í dàtná ñiⁿ sá xéxi-ndó càndeca-xi ini-ndo. Te duha ndúu tnúhu càháⁿ-í, chi nchaa ñáyi na quíndáá ini ñáha xii-í, te vǎ ndóhó-gǎ-yu docó te vǎ ndóhó-gǎ-yu ndute. ³⁶ Dicó-ni sá nchóhó ña túu sǎndáa ini ñáha-ndó cuéi xini ñáha-ndó xii-í. ³⁷ Te nchaa ñáyi na càchí Tàtá-í nduu cuendá-í nasaá-yu núu-í, te ñáyi-án vǎ dáquée tǐhù-í-yu. ³⁸ Te ña díú yúhú sá véxi cuuⁿ-í andiu te quide-í nchaa sá cúú ini mée-í, chi véxi cuuⁿ-í sá cáda-í nchaa nàcuáa ní táuchíuⁿ mée Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíu-a. ³⁹ Te cuini-gǎ sá ncháa ñáyi ní càchí-gǎ nduu cuendá-í vǎ dàñá-í-yu cuíta nihnú-yu, te na sǎa nduu te diu-ni dandòto-í-yu. ⁴⁰ Chi ducaⁿ ní càchí Dútú Ndióxi cunduu sá ncháa ñáyi na tní tnúhu càháⁿ-í, te quíndáa ndisa ini ñáha-yu xii yúhú Déhe-gǎ, te nduu tǎhú-yu cundecú-yu ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhiⁿ, te yúhú dandòto-í-yu na sǎa nduu —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

⁴¹ Te ña ní tnáha ini ñáyi isráel tnúhu ní càháⁿ Jèsús núu ní ngúita-yu ní càháⁿ cuèhé-yu cuendá-gǎ cuendá sá ní xáhaⁿ-gǎ sá mée-gǎ cúu-gǎ dàtná sá xéxi-ó véxi cuuⁿ andiu. ⁴² Te ní xitnáha-yu:

—¿Náa ña díú tée-a cùu-dé Jèsús déhe té Chéé? Nchoo xini-ó tǎtá-dé, te xini-ó nǎnǎ-dé, ña càchí-tu tée-a sá andiu véxi cuuⁿ-dé! —càchí-yu xitnáha-yu.

⁴³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Vǎ càháⁿ cuèhé-gǎ-ndó cuendá-í, chí dàñá. ⁴⁴ Vǎ yǒo quíndáa ini ñáha xii yúhú núu ña túu mée Tàtá-í táxi cuendá ñáha-gǎ xii-yu. Te diu-gǎ ní tendaha ñaha-gǎ xii-í véxi-í, te yúhú dandòto-í-yu na sǎa

nduu. ⁴⁵ Te núú tùtú cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha càchí-xi: “Yá Ndióxi danèhé ñáha-gǎ xii-yu tnúhu-gǎ”, duha càchí-xi. Te nchaa ñáyi na cùndedóho nchaa tnúhu càháⁿ Dútú Ndióxi, te cutúha-yu nàcuáa càháⁿ-gǎ, te ñáyi-án quíndáa ini ñáha-yu xii yúhú.

⁴⁶ Te vǎ yǒo xini ñáha xii Dútú Ndióxi chi ñiⁿ dii-ni yúhú xini-í-gǎ, chi núú ndécú-gǎ ní quee-í véxi cuuⁿ-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

⁴⁷ Te xáhaⁿ tùcú-gǎ:

—Na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sǎ ncháa ñáyi na quíndáa ini ñáha xii-í, te naníhi tǎhú-yu. ⁴⁸ Te yúhú cùu-í dàtná ñiⁿ sá xéxi-ndó càndeca-xi ini-ndo, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-í chi yúhú cada-í te nduu tǎhú-ndó cùndecu-ndo ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhiⁿ. ⁴⁹ Te cue ñani tnáha-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní xexi-yu pǎa nání mǎnǎá xití yucu, dico ní sǎa nduu te dacuítí ní xihí-yu. ⁵⁰⁻⁵¹ Te yúhú càháⁿ-í cuendá mée-í, chi véxi cuuⁿ-í andiu. Te cùu-í dàtná ñiⁿ sá nchító-ndó, te nchaa ñáyi na caxi te candeca-xi ini-yu ní caa ní quíhiⁿ te vǎ cuíta nihnu-gǎ-yu. Te sá táxi-í xii-ndo xiǎⁿ cúu-xí yiqui cuñú-í, te cùu-xi cuendá nchaa ñáyi níhi ñuyíu cuendá nduu tǎhú-yu cundecú-yu ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhiⁿ —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

⁵² Te ní ngúita ñáyi isráel xitnáha-yu:

—¿Náa cada-tu tée-a núu càchí-tu-dé sá yiqui cuñú-dé taxi-dé caxi-o-í? —càchí-yu xitnáha-yu.

⁵³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sǎ núu na càda ini-ndo sǎ dàtná sá caxi-ndó yiqui cuñú yúhú Tée cùu ñani tnáha-ndó ncháa-ndo, te cada tucu ini-ndo sǎ dàtná sá cohó-ndó níhi-í ña, te xiǎⁿ quée-xi sǎ quíndáa ini ñáha-ndó ní yuhu ní ini-ndo te naníhi tǎhú-ndó, te núu ñáha te cuíta nihnu-ndo. ⁵⁴ Nchaa ñáyi na càda ini-xi sǎ dàtná sá caxi-yu yiqui cuñú-í te cohó-yu níhi-í, ñáyi-án naníhi tǎhú-yu te yúhú dandòto-í-yu na sǎa nduu. ⁵⁵ Chi yiqui cuñú-í ndihi níhi-í cúu-xí mée-í. ⁵⁶ Te nchaa ñáyi na càda ini-xi sǎ dàtná sá caxi-yu yiqui cuñú-í te cohó-yu níhi-í, te ñáyi-án ñiⁿ-ná cuu-í ndihi-yu chi cundecu ndihi-í-yu. ⁵⁷ Te yúhú nchito-í chi ducaⁿ nchito Tàtá-í Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíu-a. Te diu-ni ducaⁿ ncháa ñáyi na quíndáa ini ñáha xii-í te cundecu ndihi-í-yu ní caa ní quíhiⁿ. ⁵⁸ Te yúhú cùu-í dàtná ñiⁿ sǎ nchító-ndó véxi cuuⁿ andiu, dico ña díú pǎa sǎ nání mǎnǎa ní xéxi cue ñani tnáha-ó ní xíndecu ndéé sanaha, chí ní xexi-yu pǎa te dacuái ní xihí-yu. Te nchaa ñáyi na quíndáa ini ñáha xii yúhú Yáa véxi cuuⁿ andiu, te cundecu ndihi-í-yu ní caa ní quíhiⁿ —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

⁵⁹ Nchaa tnúhu-a ní cáháⁿ-gá xití veñúhu ñáyiú ñúú Capernaúm.

Jesús cáhí tnúhu-gá nàcuáa naníhí tàhú-ó
⁶⁰ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá núu vai ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá ní xitnáhá-yu:

—Vá tñí cuiti-o tnúhu cáháⁿ-dé chi ñá diú tnúhu sá cúu váha iní-ó cáháⁿ-dé —cáhi-yu xitnáhá-yu.

⁶¹ Te ní cutnùni iní Jesús sá ñá túú cáháⁿ váha-yu cuendá tnúhu ní cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—¿Náa ñá tnàhá iní-ndó nàcuáa cáháⁿ-í-a?
⁶² Te uuⁿ-gá cada nchòhó núu quini-ndó yúhú Téa cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo ndaa-í núú ní xindecu-í díhna. ⁶³ Te espíritu ndécú ndíhi yiqui cuñú-ó, xiáⁿ ndécá ñaha-xi nìi-o, te núu ñá túú xiáⁿ, te yiqui cuñú-ó ñá túú nandíhi-xi. Dico núu nchaa tnúhu cáháⁿ-í-a quée-xi iní-ndó ñá, te quini-ndó ná xéhe candeca ñaha-xi xii-ndo núu cuaháⁿ núu véxi. ⁶⁴ Te dava nchòhó chi ñá túú sándáa iní-ndó —cáhi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá chi sa náha-gá nándi cùu ñáyiú vá quindáa iní ñáhá xii-gá. Te ducaⁿ sá náha-gá ndédacáa téa cuáha cuendá ñáhá xii-gá núu cué téa cùu úhú iní ñáhá.
⁶⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús xii-yu:

—Te duha cáháⁿ-í chi sa ní cáhi tnúhu-í xii-ndo sá vá yóo ñⁿ cuini tñí tnúhu-í te núu ñá túú Tàtá-í Dútú Ndióxi sánú ichi ñaha-gá xii-yu —cáhi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁶⁶ Te òrè-áⁿ ño vai ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá ní xócòo-yu ñá ní xica cuu-gá-yu ndíhi-gá.
⁶⁷ Te xiáⁿ ní xáhaⁿ Jesús xii ndí ùxúú cue téa xica cuu ndíhi-gá:

—¿Cuini-ndó dándóo ñaha-ndo tnàhá-ndó-áⁿ?
 —cáhi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶⁸ Te ní xáhaⁿ té Ximú, ádi Pelú chi úú diu-dé:

—Mestru, ñá túú-gá ndéé quíhíⁿ-ndí, chi nchúhú náhá-ndí sá tnúhu mee-n cùu-xi sá váha candeca-xi iní-ndí ni caa ni quíhíⁿ.
⁶⁹ Chi nchúhú sa ní sándáa iní ñáhá-ndí xii-n chi náha-ndí sá yòhó cóu-n Cristú Déhe Dútú Ndióxi yaá ndécú àndiú —cáhi-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁷⁰ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Náha-ndo sá yúhú ní cáháⁿ ñáhá-í xii ndí ùxúú-ndó xica cuu ndíhi ñaha-í xii-ndo, dico ñⁿ-ndo quíhu ñaha yùcu ñáváha xii-ndo —cáhi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷¹ Duha ní cáháⁿ Jesús cuendá té Jüdás déhe té Ximú Iscarioté ñⁿ téa ñùtnahá núú ùxí ñⁿ cue téa xica cuu ndíhi-gá, chi sa náha-gá sá téa-áⁿ cuáha cuendá ñáhá-dé xii-gá ñⁿ nduu núú cué téa cùu úhú iní ñáhá.

7

Cue ñani Jesús ñá túú sándáa iní-güedé nàcuáa ndúu tnúhu cáháⁿ-gá

¹ Te sáta dúcáⁿ ní cuu, te ní xica cuu Jesús distritú Galiléa, te ñá ní sáháⁿ-gá distritú Júdeá, chi yacáⁿ cuini cue téa isráel cahni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. ² Te ní cuyatni nduu càdá-yu vico, vico sá dánani-yu Vico Vehe Tnuvixiⁿ. ³ Te ní xáhaⁿ cué ñani Jesús xii-gá:

—Váha-gá quíhíⁿ-n distritú Júdeá te vá cündecu-n iha, chi yacáⁿ cada-n ncháa sá quidé-n iha cuendá quini nchaa ñáyiú cündihi ñaha xii-n ndecu yacáⁿ. ⁴ Chi núu cuini-ó quini nchaa ñáyiú ná chiú cada-o te vá càdá dayuhu-o. Te yòhó cuéhe núú sá quidé-n, te cada-n na quini nchaa ñáyiú —cáhi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Ducaⁿ ní cáháⁿ cue ñani-gá, chi ní mèe-güedé ñá túú sándáa iní-güedé nàcuáa ndúu tnúhu cáháⁿ-gá. ⁶ Te ní xáhaⁿ Jesús xii-güedé:

—Váta tnàhá-gá òrè quíhíⁿ-í dico nchòhó ndédani càa òrè cuu quíhíⁿ-ndó. ⁷ Chi nchaa ñáyiú ñúhu ichi cuéhe ichi duha chi ñá túú cùu úhú iní ñáhá-yu xii nchòhó. Dico yúhú chi cùu úhú iní ñáhá-yu xii-í cuendá sá cáháⁿ-í sá quidé-yu nchaa sá cuéhe sá dúhá. ⁸ Te chí cuaháⁿ nchòhó vico chí yúhú vá quíhíⁿ-ni-í chí vátá tnàhá-gá òrè quíhíⁿ-í —cáhi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá te ní ndóo-gá Galiléa, te cue téa-áⁿ cuaháⁿ-güedé.

Jesús ndécú-gá ñⁿ vico chíñuhú-yu Yá Ndióxi

¹⁰ Dico sáta cuaháⁿ cue ñani-gá, te ní xica-gá cuaháⁿ-gá tnàhá-gá dicó-ní sá dayuhu cuaháⁿ-gá. ¹¹ Te ñáyiú isráel ñáyiú xindecu vico nanducú-yu Jesús, te xitnáhá-yu:

—¿Ndéé ndécú Jesús? —cáhi-yu xitnáhá-yu.

¹² Te nchaa ñáyiú xindecu vico xindatnúhu-yu cuendá-gá. Te davá-yu xitnáhá-yu sá ño váha iní-gá, te davá-yu xitnáhá-yu sá ñá diú téa váha cùu-gá, chí dándahú-gá ñáyiú.

¹³ Dico mee-ni xicáháⁿ náhi-yu, chí xiyúhú-yu cue téa cùnuu núu-yu.

¹⁴ Te ta ngúhuⁿ dava vico, te cuánguihu Jesús veñúhu cahnú sá ño cùnuu, te ní ngúita-gá dácuaⁿ-gá ñáyiú. ¹⁵ Te ñáyiú isráel ní cuñúhu vihi-yu sá ño váha cáháⁿ-gá, te ní xitnáhá-yu:

—¿Ná cuendá ño váha ñúhu-tu díquí téa-a tnúhu cáháⁿ-dé te ñá túú ní dácuaⁿ-dé-i? —cáhi-yu xitnáhá-yu.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Ná diú cuendá mèe-í cóu-xí sá dánèhé ñáhá-í xii-ndo, chí cuendá Dútú Ndióxi Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í cóu-xí.

¹⁷ Te núu ió dava-ndo ni yuhu ni iní-ndó cuini-ndó càda-ndo nàcuáa cuini Yá Ndióxi cunduu, te cutnùni dáá iní-ndó sá tnúhu

dàcuaha ñaha-í xii-ndo cùu-xi cuendá méé Dútú Ndióxi, te ñá díú cuendá méé-í cúu-xí. ¹⁸ Te téé cuini sá cáda càhnu ñaha ñáiyu xii-dé, téé-án càhá-n-dé nàcuáa véxi ini méé-dé. Dico yúhú cuini-í sá cáda càhnu-yu Dútú Ndióxi Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíu-a, te càhá-n ndáá-í te ñá túú dàcuandehnde-í.

¹⁹ Te ndíi Moisés ní taxi ndíi tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo nàcuáa cundecu-ndo, te ní ducaⁿ ñá túú sàndáá ini-ndo nàcuáa càhá-n tnúhu-án. ¿Te ná cuendá cuini-ndo càhni ñaha-ndo xii-í? —càchí-gá xáha-n-gá xii-yu.

²⁰ Te ní xáhá-n-yu xii-gá:

—Yucu ñáváha dàcoto ñaha xii-ó, chí vá yóo ñⁿ cuini cahni ñaha xii-n —càchí-yu xáhá-n-yu xii-gá.

²¹ Te ní xáhá-n Jèsús xii-yu:

—Sá ní quide-í ñⁿ sá vá yóo tnàhí ndàcu cada nduu cuu-xi nduu ndetatú-ó, xiáⁿ ío ní cuñúhu ñaha-ndo xii-í. ²² Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá cuàha-yu sèñá ñii cue landú téé, dico ñá díú mée ndíi ní càhu ini ndíi chí ducaⁿ tnàhí ní xóo cada cue ñani tnàhá-ó dàvá-án, núu xiáⁿ nchòhó sàha-ndo sèñá ñii landú téé cuèi cùu-xi nduu ndetatú-ó. ²³ Te ducaⁿ quide-ndo cuendá sá ñá túú ná cuamáni-ndo núu tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo ní dándóo ndíi Moisés. ¿Te ná cuendá cudéé-n-dó núu-í sá ní quide tátna-í téé cùhú nduu ndetatú-ó-í? ²⁴ Te váha váha cada cuendá-ndó, te vá cuendá-ni càhá-n-ndó sá yúhú ndècuéchi-í chí ñá túú xiní-ndó —càchí-gá xáha-n-gá xii-yu.

Jesús xáha-n-gá xii-yu núu véxi-gá

²⁵ Te dava ñáiyu ñuú Jerusálén ní nguíta-yu xitnàhá-yu:

—¿Náa ñá díú téé-án nánducu-güedé cahni-güedé?, ²⁶ núu náí-dé nútní núu chítú núu tàcá-án càhá-n-dé, te vá yóo cùyiⁿ cúñaha xii-dé ñⁿ tnúhu. Cudana te cue téé cùchiuⁿ sandáá ini-güedé sá díú-dé cúu-dé Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a. ²⁷ Dico nchoo xiní-ó ndéé ìchi véxi téé-án, dico Cristú ná quixi-gá chí vá yóo ñⁿ quini ndéé ìchi quixi Yáa-án —càchí-yu xitnàhá-yu.

²⁸ Te yíhi Jesús xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu danehe-gá ñáiyu, te ní tecú dóho-gá tnúhu càhá-n-yu. Te níhi ní càhá-n-gá, te xáha-n-gá xii-yu:

—¡Ná quini-tu nchòhó ndéé ìchi véxi yúhú! Yúhú véxi-í dico ñá díú sá cúu ini méé-í, chí Yá Ndióxi Yáá quidé nchàa-ndi túhú sá váha ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í, te nchòhó ñá túú xiní-ndó-gá. ²⁹ Te yúhú xiní-í-gá chí núu ndécú-gá ní quee-í véxi-í, te díu mee-gá ní tendaha ñaha-gá véxi-í —càchí-gá xáha-n-gá xii-yu.

³⁰ Te sá dúcáⁿ ní càhá-n-gá, núu cuini-güedé tní ñaha-güedé xii-gá quihíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico vá yóo ñⁿ ní cùyiⁿ tní ñaha xii-gá chí vátá

sáa-gá òré tní ñaha-güedé. ³¹ Dico vai-yu ní sàndáá ini ñahá-yu xii-gá, te ní xitnàhá-yu:

—¿Nágá cúu sá cáda Cristú ná quixi-gá-í?, te téé-a ío cuéhé núu sá tá quide-dé véxi. Váa diu téé-a cùu-dé Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

Cue téé cùu fariséu cuini-güedé quihíⁿ Jèsús vecaá

³² Te ní níhi cue téé cùu fariséu tnúhu nàcuáa càhá-n ñáiyu cuendá Jèsús, núu ní ndatnúhu-güedé ndíhi cue dútú cùnúu, te ní techiuⁿ-güedé cue téé quide cuendá veñúhu cuáhán-güedé cuátní ñaha-güedé xii-gá ní cùu. ³³ Te ní xáhá-n-gá xii-güedé:

—Sacú duha nduu cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo, te núhú tucu-í núu ndécú tàtà-í Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíu-a. ³⁴ Te cuèi na nànducu ñaha-ndo dico vá ná níhi ñahá-ndó chí vá sàa-ndó núu cündecu-í —càchí-gá xáha-n-gá xii-güedé.

³⁵ Te ní nguíta ñáiyu isráel xitnàhá-yu:

—¿Ndéé quihíⁿ-tu téé-a te vá ná níhi-ó-dé-í? ¿Ádi quihíⁿ-dé na chitnàhá-dé ñáiyu isráel ñáiyu nchitènnu nchaa ñuú xicá cuendá danhé-dé ñáiyu griégú? ³⁶ ¿Náa càhá-n-tu-dé duha càhá-n-dé: “Nanducu ñaha-ndo te vá nánihí ñahá-ndó chí vá sàa-ndó núu cündecu-í”, càchí-tu-dé? —càchí-yu xitnàhá-yu.

Nàcuáa cada Espiritú Yá Ndióxi ini-ó

³⁷ Te nduu ní yáha-ná vico cùu-xi nduu cahnu vihi, te nduu-án ní nguúu tní Jèsús tnuú ñáiyu, te níhi ní càhá-n-gá, te xáha-n-gá xii-yu:

—Núu ío dava-ndo yichí-ndó ndúte, te quixi-ndo núu-í, te coho-ndo. ³⁸ Duha càhá-n-í chí nchaa ñáiyu na quindáá ini ñahá xii-í, te cada-xi ini-yu dàtná ñⁿ núu xicá ndúte, nchaa-ni nduu xica ñá túú yichí, ducaⁿ càda-xi ini-yu núu cuáhán núu véxi dàtná càhá-n-xi núu tútú Yá Ndióxi —càchí-gá xáha-n-gá xii-yu.

³⁹ Te ducaⁿ ní càhá-n-gá cuendá sá quixí Espiritú Yá Ndióxi ngündecu ndíhi nchaa ñáiyu na quindáá ini ñahá xii-gá, chí sáa nduu ndàa-gá andiu càda cahnu ñaha Tátá-gá xii-gá, te dàvá-án te quixi Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndíhi-yu.

Ñá ní cùu ñⁿnuú-yu cuendá tnúhu ní càhá-n Jèsús

⁴⁰ Te dava ñáiyu ní xíndedóho tnúhu ní càhá-n Jèsús ní xitnàhá-yu:

—Ndáá sá téé-a cùu-dé téé càchí-yu quixi càhá-n tnúhu Yá Ndióxi —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁴¹ Te dava tucu-yu xitnàhá-yu:

—Téé-a cùu-dé Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

Te dava-gá tucu-yu xitnàhá-yu:

—¿Náa ndáa distritú Galileá quixi Cristú Yaa tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyúú-a? ⁴² Chi núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi sá Cristú Yaa tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyúú-a cuu-gá ñi ñaní tnáhá ndíi Dàvíí, te quee-gá ñuú Bèlén ñuú méé ndíi Dàvíí, duha càhá-n-xi núú tütú Yá Ndióxi —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁴³ Te xiáⁿ núu ñá ní cùu ñiⁿnuú-yu cuendá Jèsús. ⁴⁴ Te davá-yu cuini-yu tñi-yu Jèsús quihíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ní ñiⁿ-yu ñá túú ní cùyí-yu tñi ñahá-yu xii-gá.

Cue té cùchiuⁿ ñá túú sàndáá iní-güedé Jèsús

⁴⁵ Te cue té cuáhánⁿ tñi ñaha xii Jèsús ní cùu ní ndexio-güedé núú cué té cùu fariséú ndíi núú cué dúttú cùnùu. Te xáhaⁿ cué té cùu-u-áⁿ:

—¿Ná cuendá ñá ní cãndeca-ndo tée-áⁿ quixi? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁴⁶ Te cue té ní sáhánⁿ chiⁿ ní xáhaⁿ-güedé: —Ni ñiⁿ téé ñá túú xini-ndí càháⁿ dàtná càháⁿ téé-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁴⁷ Te ní xáhaⁿ cué té cùu fariséú:

—¿Náa tnáhá nchóhó ní sãndáá iní-ndó tnúhu ndehnde càháⁿ téé-áⁿ? ⁴⁸ ¿Náa ñá túú xini-ndó sá ní ñiⁿ cue téé tãxi tnuní nchúhú, te ní ñiⁿ nchúhú cue téé cùu fariséú ñá túú sãndáá iní-ndí téé-áⁿ ñá? ⁴⁹ Nchaa ñáyiú tũha ñaha xii téé-áⁿ ñá túú sãndáá iní-yu nãcuáa càháⁿ tnúhu sá sãnú ichi ñaha xii-o, dico cuíta nihnú-yu sá dúcáⁿ quidé-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue téé-áⁿ.

⁵⁰ Te té Nicodémú téé ní sáhánⁿ niú ní ndatnúhu-dé ndíi Jèsús cúú-dé tnáhá-dé ñiⁿ téé fariséú, te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

⁵¹ —Tnúhu sá sãnú ichi ñaha xii-o nãcuáa cundecu-o càchí-xi sá ndéé cundedóho-o nása càháⁿ téé tãú cuéchi cuendá cutnùni iní-ó ná ní quide-dé, te dàtnùni càháⁿ-ó núu ndisa ndecuéchi-dé àdi ñá túú ndecuéchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁵² Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Cùu ní cachi sá tnáhá-ó cúú-n tée distritú Galileá núu ducaⁿ càháⁿ-n. Dacuáha tutú yódó tnùní tnúhu Yá Ndióxi te quini-n nãcuáa càháⁿ-xi sá ní ñiⁿ tée véxi distritú Galileá ñá túú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁵³ Ducaⁿ te ndí díiⁿ cañnuhú-güedé vehe-güedé.

8

Ñiⁿ ñadihí ndécú vñi cuéchi-xi

¹ Te Jèsús cuáhánⁿ-gá yucu Òlívú. ² Te sáta ní tũndáa nduu tnéé, te cuáhánⁿ tucu-gá veñúhu càhnu sá ío cùnùu. Te ío cuéhé ñáyiú ní chítú nihnú-yu núú-gá, te ní ngóo-gá ní dãnèhé ñáhá-gá xii-yu. ³ Te ní quexio cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíi cue téé cùu fariséú,

te ndéca-güedé ñiⁿ ñadihí ní sáa, te ñaha-áⁿ ní xini ñáhá-yu càháⁿ ndíi-áⁿ ñiⁿ téé dico ñá díú yíi-áⁿ cuu-dé, te ní sanutñi ñaha-güedé xii-áⁿ tnuú nchaa ñáyiú xĩndecu núú Jèsús. ⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñadihí-a ní xini ñáhá ñáyiú xii-áⁿ càháⁿ ndíi-áⁿ ñiⁿ téé dico ñá díú yíi-áⁿ cuu-dé. ⁵ Te tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés càchí-xi sá yúú cahni-o nchaa ñáyiú díhí duha quide. Te yòhó, ¿nása càchí-n cùnduu-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Duha ní càháⁿ-güedé chi cuendá sá cuini-güedé coto ndéé ñáhá-güedé xii-gá núu nása càháⁿ-gá cuendá núcóo nchíhi ñaha-güedé xii-gá ní càháⁿ-güedé. Te ní ngúnu ndeyi-gá te ní ngúta-gá téé-gá ndíi díquí ndáhá-gá lètrá núú ñúhú. ⁷ Te xicáⁿ tnúhú-ní tucu-güedé núú-gá núu ní ndonehe núú-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

—Ndédani càa nchóhó te núu ñá túú ná cuéchi quide-ndo te díhna nuu-gã-ndó chí cuáha-aⁿ yúú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁸ Te ní ngúnu ndeyi tucu-gá téé tucu-gá lètrá núú ñúhú. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé te ní ndixi túu iní-güedé sá ñá túú quide váha mee-güedé tnáhá-güedé, núu da ñiⁿ da ñiⁿ-güedé ní ndee, te díhna-gá cue téé cùu sacuéhé ní ndee te ní ngúta nchicúⁿ dava-gá-güedé. Te sáta ní ndíi-güedé ní ndee, te ní quendóo mee-ná Jèsús ndíi ñadihí-áⁿ. ¹⁰ Te ní ndonehe núú Jèsús te ní xini-gá sá ní ndíi-güedé cuáhánⁿ te mee-ná ñadihí-áⁿ ní ndóo-aⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—¿Ndéni cuáhánⁿ cue téé cachi sá ní quide-n cuéchi? ¿Ni ñiⁿ-güedé ñá ní cùndee tnúhu-güedé quihíⁿ-n càstiú-va? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii Jèsús:

—Ñáhá, chi ní ñiⁿ-güedé ñá ní ndacu-güedé —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te ní yúhú vá dáquihíⁿ ñáhá-í castiú xii-n. Te vitna te núhú-n te vá cáda-gã-n nãndi sá cuéhé sá dúhá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

Jèsús dãndixi túu-gá iní-ó

¹² Te ní càháⁿ tucu Jèsús núú ñáyiú, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Yúhú cúú-í dàtná ñiⁿ ñúhú dáyèhe-í ñuyúú-a, te nchaa ñáyiú na chitnahá ñáhá xii-í, te vá cùndecu-gá-yu ichi cuéhé ichi duha, chi yúhú dãndixi túu-í iní-yu cuendá cutnùni iní-yu nãcuáa ndúu cuendá Yá Ndióxi, te cundecu-í ndíi-yu ní caa ní quihíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹³ Te ní xáhaⁿ cué téé cùu fariséú xii-gá:

—Medii-n cahánⁿ-n sá cúú-n tée váha, te vá yóo ñiⁿ-gá chĩndee tnúhu ñaha xii-n núu

na téé cùu-n, dico xiǎn ñá túú nàndíhi-xi — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuéi cäháⁿ-í cuendá mèe-í dico nàndíhi tnúhu cäháⁿ-í. Chi yúhú ñaha-í ndéé ichi véxi-í, te xini-í ndéé ichi nùhú-í, dico nchòhó chi ñá túú xini-ndó ndéé ichi véxi-í, te ni ñá túú xini-ndó ndéé ichi quíhiⁿ-í. ¹⁵ Te nchòhó chi cuendá-ni cäháⁿ-ndó cuendá ñáiyu núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu. Te yúhú ñá túú cäháⁿ-í cuendá ñáiyu núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu. ¹⁶ Àdi núu cäháⁿ-í dico ñiⁿ tnúhu ndáá cäháⁿ-í chi ñá diú-ní mèe-í cäháⁿ, chi tnàhá Tàtá-í Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a cäháⁿ-gá chindéé tnúhu ñaha-gá xii-í. ¹⁷ Te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo cächí-xi sá núu na cùndecu úú cue téé cäháⁿ ndáá-güedé nàcuáa cùu ñiⁿ sá cùndáá, te núu ñiⁿ tnúhu na cäháⁿ-güedé ndi ndúu-güedé te xiǎn nàndíhi-xi, duha cächí tnúhu-á. ¹⁸ Te diu-ni ducaⁿ cùu-xi yúhú chi cäháⁿ-í ñiⁿ tnúhu ndáá sá cùu-xi mèe-í, te diu-ni dàtná cäháⁿ-í cäháⁿ Tàtá-í Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé ndécú Tàtá-n-í? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dicó xini-ndó yòo cuu yúhú-á te ducaⁿ te quini-ndó Tàtá-í. Te ni yúhú ñá túú xini-ndó yòo cuu-í núu xiǎn ñá túú xini-ndó Tàtá-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Duha ní cäháⁿ Jèsús ñini dàcuaha-gá ñáiyu xiti veñúhu núu ndécú àlcanciá díhúⁿ. Te vá yòo ñiⁿ ni cùyi tni ñaha xii-gá chi vátá sáá-gá òré tni ñaha-güedé.

Ñáiyu ñá túú sàndáá ini ñáhá xii Jესús vá ndactí-yu quíhiⁿ-yu núu nùhú-gá cundecu-gá

²¹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jესús xii-güedé:

—Yúhú nùhú-í te nanducu ñaha-ndo te vá nánihí ñáhá-ndó, te cuú-ndó núu yicá cuéchi-ndo, chi vá ndácú-ndó sáá-ndó núu nùhú-í cundecu-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te ní xitnáha cue téé israhél:

—¿Te náa cahni-dé méé-dé núu cächí-dé sá vá ndácú-ó sáá-ó núu quíhiⁿ-dé-á? —cächí-güedé xitnáha-güedé.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Nchòhó chi cue téé ñuyú-a cùu-ndo, núu ío ñúhu ini-ndó sá ío ñuyú-a. Te yúhú chi téé núu ñnu cùu-í núu xiǎn ñá túú sá ío ñuyú-a ñúhu ini-í. ²⁴ Te xiǎn núu cächí-í sá cùu-ndó núu yicá cuéchi-ndo, chi ñá cuini-ndó quindáá ini-ndó sá yúhú véxi cuuⁿ-í andiu, te núu xiǎn diu-ni núu yicá cuéchi-ndo cùu-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁵ Te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Te ná cùu yòhó núu ducaⁿ cäháⁿ-n-í? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gá:

—Sa ní cächí tnúhu-í xii-ndo ndéé díhna —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁶ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Ndécu cuéhé tnúhu cäháⁿ-í cada ndáá-í cuendá nchòhó. Te Tàtá-í Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a cäháⁿ-gá tnúhu ndáá, te tnúhu cäháⁿ yúhú ñuyú-a cùu-xi tnúhu ní cäháⁿ-gá ní xindedóho-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te mee-güedé ñá túú ní təcú tnúni-güedé sá cuendá Dútú Ndióxi ní cäháⁿ Jèsús. ²⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Òré ná catá càa ñaha-ndo xii yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo núu cùrúxi cahni ñaha-ndo, te òré-áⁿ cutnúni ini-ndó yòo cuu-í, te ñá túú quide-í sá cùu ini mèe-í, chi yúhú cäháⁿ-í nàcuáa ní dánèhé ñáhá Tàtá-í ²⁹ Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í. Te diu-gá ndécú ndíhi ñaha-gá xii-í, te ñá túú dàña nihnu ñaha-gá chi quide-í nchaa nàcuáa cùu ini-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁰ Te sá dúcáⁿ ní cäháⁿ-gá núu ío vai ñáiyu ní sàndáá ini ñáhá xii-gá.

Ñáiyu sàndáá ini ñáhá xii Yá Ndióxi ndíhi ñáiyu ndécu ichi cuéhé ichi duha

³¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii ñáiyu israhél ñáiyu ní sàndáá ini ñáhá xii-gá:

—Te núu vá dàña ndéé-ndo càda-ndo nchaa nàcuáa cäháⁿ-í, te cuu ndisa-ndo cué téé tnáhá tnúhu ndíhi-í, ³² te tecú tnúni-gá-ndó tnúhu ndáá, te ducaⁿ te cácu nihnu-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³³ Te ní xáhaⁿ-yu:

—Nchúhú cùu-ndí cue ñani tnáhá ndíi Àbrahám, te ni ñiⁿ nduu ñá túú ndéé sácündedí nihnu-ndí ndoho tnáhá-ndí núu cächí-ó sá dàcácu nihnu ñaha-n xii-ndí —cächí-yu xáhaⁿ-yu xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáiyu quide nchaa sá cuéhé sá dúhá tàxi tnuni ñáhá-ná-xi xii-yu. ³⁵ Te cue ñáiyu xinu cuechi te vá cùu ñiⁿ-ná cuú-yu ndíhi ñáiyu dii vèhe-xi xinu cuechi-yu, dico cue déhe ñáiyu dii vèhe-xi-áⁿ chi ñiⁿ-ni cùu ndíhi ñaha-güexi xii-yu. ³⁶ Te núu yúhú Yáá cùu Déhe Yá Ndióxi dàcácu nihnu ñaha-í xii-ndo núu nchaa yicá cuéchi-ndo, te ndáá sá nchòhó cácu nihnu ndisa-ndo. ³⁷ Te yúhú sa xini-í sá nchòhó cùu-ndó ñani tnáhá ndíi Àbrahám, te dicó-ni sá ñá tnáhá ini-ndó tnúhu cäháⁿ-í núu xiǎn cuini-ndó cahni ñaha-ndo. ³⁸ Te yúhú cäháⁿ-í nàcuáa ní dánèhé ñáhá Tàtá-í, te nchòhó quidé-ndó nàcuáa cäháⁿ tātá-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³⁹ Te ní xáhã-yu:

—Ndíi Àbráhám cúú tātá-ndí —càchí-yu xáhã-yu xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu ndisa ñaní tnáhá ndíi Àbráhám cúú-ndó, te cada-ndo nàcuáa ní xóo cada ndíi ní cúu. ⁴⁰ Te yúhú cuèi càháⁿ-í ñⁿ tnúhu ndáá nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi càchí tnúhu-gá xii-í, te cuini-ndó càhni ñaha-ndo. ¡Dico ndíi Àbráhám chi ñá túú dùcaⁿ ní quide ndíi! ⁴¹ Te nchòhó quidé-ndó nàcuáa quide tātá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te ní xáhã-yu:

—Nchúhú, ñá túú yàyacáⁿ ndécú tātá-ndí, chi ñⁿdii Yá Ndióxi cúú tātá-ndí —càchí-yu xáhã-yu xii-gá.

⁴² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu dicó Yá Ndióxi ndisa cúu Tātá-ndó te cuu iní ñáhá-ndó xii-í ní cúu chi yúhú ní quee-í núu ndécú-gá véxi-í ñuyú-a. Te ñá túú véxi-í sá cúú iní mée-í, chi mee-gá ní tendaha ñaha-gá véxi-í. ⁴³ Te ñá túú tècú tnúni-ndó tnúhu càháⁿ-í chi ñá túú tnáhá iní-ndó. ⁴⁴ Te nchòhó chi tātá-ndó cúu yucu ñávãha núu cùdíí iní-ndó quide-ndo nchaa nàcuáa cúu iní-xi, chi ndéé òré ní ngáva ñuyú ducaⁿ-ni ndècu-xi dacáhãⁿ-xi iní-ndó sàhni tnaha-ndo. Te ñá ñⁿ ndúu càháⁿ-xi ñⁿ tnúhu ndáá chi ñá túú xica-xi ichi ndáá, chi mee-ni ichi tnúhu ndehnde xica-xi chi ducaⁿ iní-xi. Te ñu-xi dàcahu-xi iní-ndó dàcuandehnde-ndo. ⁴⁵ Te yúhú càháⁿ-í tnúhu ndáá te ñá túú cuini-ndó quindáá iní ñáhá-ndó. ⁴⁶ ¿Te ndédacaa nchòhó xini-ndó sá quidé-í ñⁿ sá cuèhè sá dúhá-í?, te yúhú ñá túú nà quidé-í chi càháⁿ ndáá-í, ¿te ná cuendá ñá túú cuini-ndó quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í? ⁴⁷ Te nchaa ñáyui ndècu ichi Yá Ndióxi, ñáyui-áⁿ sácúndedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá. Te nchòhó chi ñá díú ichi Yá Ndióxi ndécú-ndó núu ñá túú sácúndedóho-ndo tnúhu càháⁿ-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Dihna-gá Cristú sa ndècu dacúúxi ndíi Àbráhám

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ ñáyui isràèl:

—Váha-ni càháⁿ-ndí sá tée samaritanú cúu-n, te yucu ñávãha ndècu ndihi-n —càchí-yu xáhã-yu xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú, ñá túú yucu ñávãha ndècu ndihi-í, chi Tātá-í quidé càhnu-í, te nchòhó da cúu úhú iní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁰ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Yúhú, ñá túú càchí-í sá cáda càhnu ñaha-ndo, dico Dútú Ndióxi cuini-gá sá cáda càhnu ñaha-ndo xii-í. Te mee-gá càháⁿ-gá núu ndédacaa-ndo quide váha, te ndédacaa-ndo ñá túú quide váha. ⁵¹ Te na

càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyui na tnúu tnúhu càháⁿ-í te vá cuíta nihnú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵² Te ní xáhaⁿ tùcu ñáyui isràèl:

—Vitna te ní xini ndáá-ndí sá yucu ñávãha ndècu ndihi-n, chi ndíi Àbráhám ndihi nchaa cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní xihí-güedé, te yòhó càchí-tu-n sá ncháá ñáyui na tnúu tnúhu càháⁿ-n te vá cúu-gá-yu. ⁵³ ¿Náa ío-gá càhnu cuu-ó dàcúúxi ñaní tnáhá-ndí ndíi Àbráhám-ãⁿ? Tée-ãⁿ dai ní xihí-dé ndihi cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. ¿Te yòhó nágá-tu cúu-n te vá cúu-n càhaⁿ-n-í? —càchí-yu xáhã-yu.

⁵⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dicó mée-í quidé càhnu-í mée-í ñá, te ñá túú nandíhi sá quidé-í núu ducaⁿ. Dico Tātá-í quidé càhnu ñaha-gá xii-í, te ñu-ni Yáá-ãⁿ càchí-ndó cúu Ndióxi-ndó. ⁵⁵ Te nchòhó chi ñá túú xini-ndó-gá. Te yúhú chi xini-í-gá. Te núu na càchí-í sá ñá túú xini-í-gá te dàcuandehnde-í dàtná ndehnde mée-ndo. Te yúhú chi xini ndisa-í-gá te tnú-í nchaa tnúhu càháⁿ-gá. ⁵⁶ Te ndíi Àbráhám ñaní tnáhá-ndó ní xindecu ndéé sanaha ío ní cudíí iní ndíi sá quini ñáhá ndíi xii-í, te ní sáá nduu ní xini ñáhá ndíi xii-í núu ío ní cudíí iní ndíi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁷ Te ní xáhaⁿ ñáyui isràèl xii Jèsús:

—Ni vátá cùhúⁿ-gá-n ùdico úxi cuíaⁿ te càchí-n sá ní xini-n ndíi Àbráhám, te ní cu-naha vihi ní xihí ndíi-ãⁿ —càchí-yu xáhã-yu xii-gá.

⁵⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá cùmání-gá cundecu ndíi-ãⁿ ñuyú-a te yúhú sa ndècu-gá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁹ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá núu xiãⁿ ní quehén-yu yúu cuáha ñáhá-yu xii-gá ní cúu, te ní nguávãha-gá núu-yu te ní quee-gá xiti veñúhu cuáhãⁿ-gá.

9

Jèsús quidé tātã-gá ñⁿ tée cuàá

¹ Te núu xicá cúu Jèsús ní naníhí-gá ñⁿ tée cuàá, te sa ducaⁿ tnáhí càa núú-dé ní cacu-dé. ² Te ní xáhaⁿ cuè tée xica cuu ndihi-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cuendá dácáⁿ cuàá tée-ãⁿ ní cacu-dé? ¿Sá cuendá nchaa yicá cuèchi tātá-dé, ãⁿ sá cuendá nchaa yicá cuèchi náná-dé, ãⁿ sá cuendá nchaa yicá cuèchi mee-dé dácáⁿ cáá-dé ní cacu-dé? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ni ñá díú sá cuendá nchaa yicá cuèchi mee-dé, te ni ñá díú sá cuendá nchaa yicá cuèchi tātá-dé, te ni ñá díú sá cuendá nchaa yicá cuèchi náná-dé, chi mee Yá Ndióxi ní

cuini-gá sá dúcáⁿ cùnduu-dé sáá-dé ñuyíú-a cuendá sá ñuyíú-a quini ñáyiú nása cada ñaha Yá Ndióxi xii-dé ndúha núú-dé. ⁴ Te vitna ió-gá nduu cùyica sá cadà-í nchaa chiúⁿ ní táhú Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, chí sáá nduu te vâ ndácú-gá-í cada-í chiúⁿ-gá. ⁵ Te nini ndècu-gá-í ñuyíú-a te dândixi túu-í iní nchaa ñáyiú cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndióxi — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te sáta dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te ní sati-gá díí-gá núú ñúhú te ní dácá-gá luha ñuhu ní cuáha ndéhyú, te ndéhyú-áⁿ ní dácánuu-gá ndúú xio núú tée cuáá-áⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Quíhíⁿ nàquete-n núú-n ndüte tanquí Silòé — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé. Te Silòé-áⁿ quée-xí tñuhu mée-yu: Tée xica chiúⁿ.

Te ní sáháⁿ tée cuáá-áⁿ ní naquete-dé núú-dé, te òré ní ndexiò-dé te sa ndèhe-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiú ndècu yatni núú ndécú-dé ndíhi nchaa ñáyiú xini ñáhá xii-dé núú xicáⁿ ndáhú-dé ní xitnáha-yu:

—Náa ñá díú tée-áⁿ ní xóo cácaⁿ ndáhú-dé? — cächí-yu xitnáha-yu.

⁹ Te davá-yu cächí-yu sá díú-dé, te davá-yu cächí-yu sá ñá díú-dé, dico ducaⁿ càa-dé, cächí-yu xitnáha-yu.

Dico mee-dé ní xáhaⁿ-dè xii-yu sá díú-dé.

¹⁰ Te ní xicáⁿ tñuhú-yu núú-dé, te xáháⁿ-yu:

—¿Náa ní cuu núu ní ndúha núú-n ndèhe-n vitna? — cächí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Tée nani Jesús-áⁿ ní cadúha-dé luha ndéhyú te ní dácánuu-dé núú-í, te ní táuchíúⁿ-dè ní sáháⁿ-í tanquí Silòé ní naquete-í núú-í, te òré-áⁿ ní cuu cundehe-í — cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹² Te ní xicáⁿ tñuhú tucú-yu núú-dé, te xáháⁿ-yu:

—¿Te ndèé ndécú tée-áⁿ? — cächí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—Ñá túú xini-í — cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

Cue tée cùu fariséú ndátmühu-güedé ndíhi tée ní ndúha núú-xi

¹³ Te ndèca-güedé tée ní ndúha núú-xi-áⁿ cuáháⁿ núú cuè tée cùu fariséú. ¹⁴ Te cuendá sá ndùu ndetatu-yu ní cadúha Jesús ndéhyú ní dácánuu-gá núú tée-áⁿ te ní ndúha, ¹⁵ xiáⁿ núu ní xicáⁿ tñuhú cuè tée cùu fariséú núú-dé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Náa ní cuu ní ndúha núú-n? — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Íⁿ tée ní dácánuu-dé ndéhyú núú-í te ní sáháⁿ-í ní naquete-í, te ní cuu ndèhe-í vitna — cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹⁶ Te dava cue tée cùu fariséú ní xitnáha-güedé:

—Ñá díú Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gá xii tée-áⁿ véxi-dé núu duha quide-dé nchaa sá vâ yóo tñahí ndàcu cada, te ñá túú sàndáá iní-dé canehe íí-dé nduu ndetatu-ó — cächí-güedé xitnáha-güedé.

Te dava-güedé ní xitnáha-güedé:

—¿Náa ndacu-dé cada-dé sá vâ yóo tñahí ndàcu cada te núu cùu-dé tée yíca cuèchi? — cächí-güedé xitnáha-güedé.

Te ñá túú ní cùu íⁿnuu-güedé tñuhu ní cáháⁿ-güedé. ¹⁷ Te ní xicáⁿ tñuhú tucu-güedé núú tée ní ndúha núú-xi-áⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—Te yóhó, ¿náa cächí-n cuendá tée ní quide tátna núú-n te ní ndúha? — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yúhú cächí-í sá íⁿ tée cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi cúu-dé — cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹⁸ Dico cue tée isráel ñá ní sàndáá iní-güedé sá cuáá-dé ní cùu, chí cuendá sa ní ndúha núú-dé ní xini ñáhá-güedé, te xiáⁿ núu ní cana-güedé tátá-dé ndíhi náná-dé, ¹⁹ te ní xicáⁿ tñuhú-güedé núú-yu, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Diu tée-a déhe-ndo tée cächí-ndó cuáá-dé ní cacu-dé-áⁿ? ¿Te náa ní cuu ní ndúha núú-dé? — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tátá-dé ndíhi náná-dé:

—Diu déhe-ndí cúu-dé te sa cuáa ndisa-dé ní cacu-dé, ²¹ dico ñá túú xini-ndí náa ní cuu ní ndúha núú-dé, te ní ñá túú xini-ndí yoo ní quide tátna. Chí cácaⁿ tñuhú núú mée-dé xiáⁿ núu sa sácúhé-dé, te na cáháⁿ-dè núu náa ní cuu ní ndúha núú-dé — cächí-yu xáháⁿ-yu xii-güedé.

²² Duha ní cáháⁿ tátá-dé ndíhi náná-dé ní xáháⁿ-yu xii-güedé cuendá sá yúhú-yu cue tée cùnuu núú ñáyiú isráel, chí cue tée-áⁿ sa ní ndatnúhu-güedé ní cuu íⁿnuu-güedé sá núu ndédacáa ñáyiú na cáháⁿ sá Jesús cúu-gá Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a, te vâ dáñá-gá-güedé quíhu-yu veñúhu.

²³ Núu xiáⁿ ní xáhaⁿ tátá-dé ndíhi náná-dé sá ná cácaⁿ tñuhú-güedé núú mée-dé chí sa sácúhé-dé.

²⁴ Te xiáⁿ núu ní cana tucu-güedé tée ní ndúha núú-xi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Cáháⁿ-n íⁿ tñuhu ndáá chí Yá Ndióxi ndéhé ndíi-gá nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-n, chí nchúhú xini-ndí sá dicó íⁿ tée ndècu yíca cuèchi-xi cùu tée cächí-n ní quide tátna núú-n — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁵ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yúhú, ñá túú xini-í te núu tée ndècu yíca cuèchi-xi cùu-dé ádi ñáhá. Dicó-ní sá xini-í sá cuáá-í ní cùu te vitna ní cuu cundehe-í — cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁶ Te ní xicáⁿ tñuhú tucu-güedé núú-dé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Náa sa ní quide ñaha-dě xii-n te ní ndúha núu-n-í? —càchí-güedé xáha"-güedé xii-dé.

²⁷ Te ní xáha"-dè:

—Yúhú sa ní cáhá"-í te ñá túú quide cuendá-ndó. ¿Te ná cuendá cuini-ndó càchí tnúhu-ni tucu-í? ¿Á tnàhá-ndó cuini-ndó quindáá ini-ndó tnúhu càhá"-dè? —càchí-dé xáha"-dè xii-güedé.

²⁸ Te ní cudéé"-güedé núu-dé, te ní xáha"-güedé xii-dé:

—Te núu yòhó cuini-n chinchícú"-n tée-á" te cuàhá", dico nchúhú chi canchícú" nihnu nahi-ni-ndí nàcuáa ní cáhá" ndii Moisés. ²⁹ Te nchúhú chi ñaha-ndí sá Yá Ndióxi ní cáhá" ndihi-gá ndii Moisés, dico tée càchí-n-á" chi ní ñá túú xini-ndí ndéé tée cùu-dé —càchí-güedé xáha"-güedé xii-dé.

³⁰ Te ní xáha" tée ní ndúha núu-xi-á":

—¿Te náa ñá díú nchòhó càchí-ndó sá ïo túha-ndo? Te núu duca" càhá"-ndó sá ñá túú xini-ndó ndéé tée cùu-dé, te diu-dé ní quide tátna-dé núu-í ní ndúha —càchí-dé xáha"-dè xii-güedé.

Te xáha" tucu-dé:

³¹ —Xini-ó sá Yá Ndióxi ñá túú tédóho-gá tnúhu càhá" ñáiyu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi nchaa ñáiyu quide cahnu ñaha xii-gá te quidé-yu nchaa nàcuáa cùu ini-gá, te ñáiyu-á" tédóho-gá tnúhu càhá"-yu. ³² Te ñá ñi" ndùu càhá" ñáiyu cuendá ñi" tée cada tátna núu ñi" ñáiyu cuáa ndéé ní cacu-xi te ndúha. ³³ Te núu ñá díú mèe Yá Ndióxi ní tэндaha ñaha-gá xii tée-á" véxi-dé ñá, te vá ndácu-dé cada tátna-dé núu-í ní cùu —càchí-dé xáha"-dè xii-güedé.

³⁴ Te ní xáha"-güedé:

—Dico yòhó ndéé yatni vài cuéchi sa ta quide-n véxi, ¿te vitna nacanui ichi ñaha-n xii-ndí cáhá"-n-á"? —càchí-güedé xáha"-güedé xii-dé.

Te ní queñuhu ñaha-güedé xii-dé tnuú-güedé ñá túú ní dàña-gá-güedé níhi tnàhá ndihi ñaha-dé xii-güedé.

Ñáiyu ñá túú ndixi túu ini cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu

³⁵ Te ní níhi Jèsús tnúhu sá ní queñuhu-güedé tée ní cuhú núu-xi-á" tnuú-güedé cuendá sá vá tnàhá tnúhu ndihi ñaha-gá-dé xii-güedé, te ní naníhi ñàhá-gá xii-dé te ní xáha"-gá:

—¿Sàndáá ini-n Dèhe Yá Ndióxi-á"? —càchí-gá xáha"-gá.

³⁶ Te ní xáha" tée ní cuhú núu-xi-á":

—Mèstrú, càchí tnúhu núu ndéé ndécú tée-á" cuendá quindáá ini-í-dé —càchí-dé xáha"-dè xii-gá.

³⁷ Te ní xáha" Jèsús:

—Sa xini-n-dé chi diu-dé cúu yúhú tée ndátmúhu ndihi-n —càchí-gá xáha"-gá xii-dé.

³⁸ Te ní ngüíñi xití-dé núu-gá, te ní xáha"-dè:

—Xitohó Jesucristú, sàndáá ini ñàhá-í xii-n —càchí-dé xáha"-dè xii-gá.

³⁹ Te ní xáha" tucu Jèsús:

—Yúhú véxi-í ñuyíú-a cada ndáá-í cuéchi ñáiyu. Te nchaa ñáiyu ñá túú quide váha cùu-yu dàtná ñi" ñáiyu cuáa, dico nchaa ñáiyu cutnuni ini-xi sá ñá túú quide váha, te núu na quindáá ini-yu tnúhu càhá"-í, te cada ini-ndó sá dàtná sá ní nacaá" núu-yu chi tñi-yu tnúhu càhá"-í. Te ñáiyu càchí sá quidé váha vá núu núu-yu cuéchi-yu chi quesàhá-yu sá ïo ndáá quidé-yu, ñáiyu-á" cùu-yu dàtná ñi" ñáiyu cuáa, chi vá ndixí tñu ini-yu sá ñá túú quide váha-yu ndécú-yu, te vá tñi-yu tnúhu càhá"-í —càchí-gá xáha"-gá xii-dé.

⁴⁰ Te sá dúcá" ní cáhá"-gá, núu ní cáhá" ñi" úu cue tée cùu fariséu, te xáha"-güedé:

—¿Te náa tnàhá nchúhú cuàá-ndí cáhá"-n-á"? —càchí-güedé xáha"-güedé xii-gá.

⁴¹ Te ní xáha" Jèsús:

—Te núu dicó nchòhó cuáa-ndó ñá, te vá cundècu cuéchi-ndo ni cùu, dico càchí-ndó sá ndéhé-ndó ñi" sá quidé-ndó te ñá ndáá, núu xiá" ïo ndècu cuéchi-ndo.

10

Jèsús càhá"-gá cuendá curráli mbéé

¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñi" tée ñá túú quihu ndáa yuyehe ñi" curráli mbéé, te cùtexinu-ni na cuídó-dé, tée-á" cùu-dé ñádúhú. ² Dico tée quihu ichi yèhe curráli-güedi, tée-á" cùu-dé xitohó-güedi. ³ Te tée ndéé yèhe curráli-güedi nacaá"-dé te cuánguihu xitohó-güedi te ní cáhá"-dè, te ní nucúhu" ndudú ñàhá-güedi xii-dé. Te ní cáhá" díu-dé-güedi te ní queñuhu-dé-güedi curráli. ⁴ Te sátá ní quee-güedi curráli, te ní ngódó núu-dé núu-güedi, te ní ngüíta nchicú" ñàhá-güedi xii-dé chi ní nucúhu" ndudú ñàhá-güedi. ⁵ Te ñá túú chinchícú"-güedi ñi" tée tátú, chi núcúhu" ndudú-güedi sá ñá díú xitohó-güedi cùu-dé, núu xiá" xinu-güedi núu-dé —càchí-gá xáha"-gá xii-güedé.

⁶ Duha ní cáhá" Jèsús cuendá sá cuini-gá dacuahá-yu tnúhu-gá ní cùu, dico ñá ní təcú tnúni-yu nása ndùu tnúhu ní cáhá"-gá.

Jèsús cùu-gá dàtná ñi" toli

⁷ Te ní xáha" tucu Jèsús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yúhú cùu-í dàtná ñi" yèhe curráli núu ndíhu cue mbéé. ⁸ Te nchaa cue tée sa yòdo nuu-gá ní quixi ní dándahú-güedé ñáiyu cùu-güedé dàtná ñádúhú dùhu-güedé cue mbéé ní cùu, dico ñá ní quide cuendá ñàhá-güedi xii-güedé, chi ní cutnuni ini-güedi sá ñá díú xitohó-güedi cùu-güedé. ⁹ Te yúhú cùu-í

dátna yuyèhe currálí cue mbéé. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-í chi nchaa ñáyiú na tùha ñaha xii-í te naníhí tǎhú-yu. Te cùu-yu dàtná cue mbéé quiti xíquee currálí-xi cuahá-güedi núu cáá ité caxi-güedi, te dàtmúni cuándihu-ná-güedi currálí, ducaⁿ sátnahá-xi cùu-yu.

10 'Nádúhú òré véxi-dé chi ñúhu-dé, sǎhni-dé te dànaa-dé mbéé, dico yúhú chi véxi-í cuendá sá naníhí tǎhú-ndó te ío cudíí iní-ndó cùnu cuachi-ndo núú Dútú Ndióxi ní caa ní quíhí. 11 Te yúhú cùu-í dàtná ñⁿ toli téé ío nèhe cuendá mbéé-xi, chi téé-áⁿ cuéi na cùu-dé sá cùu-xí mbéé-dé cuendá-nǎ sá ná cácu-güedi. 12 Te núu ñⁿ téé na còto ñaha xii-güedi, te téé-áⁿ cuendá-ni sá ñúhú yáhu-dé xitó-dé-güedi. Te núu na quini-dé sáá ñⁿ quiti dééⁿ te dàña-dé-güedi xinu-dé, te ndíhi-güedi xité nuu ñaha quiti déé-áⁿ, chi ñá díú mèi xitohó-güedi cùu-dé. 13 Chi cuendá-ni sá ñúhú yáhu-dé xitó-dé-güedi núu ñá túu ná ndíhú iní-dé cuéi na dándihí ñaha quiti cuilna. 14 Te yúhú cùu-í dàtná ñⁿ téé ío váha xito mbéé-xi, chi téé-áⁿ da ñⁿ da ñⁿ-dí xini-í-dé nácuáa ndáa-dí, te ducaⁿ xini ñáhá-güedi xii-dé. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yúhú ndíhi nchaa ñáyiú sándáá iní ñáhá xii-í, chi yúhú xini-í-yu te ducaⁿ meé-yu xini ñáhá-yu xii-í.

15 "Te ñu-ni ducaⁿ cùu-í ndíhi Tàtá-í, chi xini ñáhá-gǎ xii-í te xini-í-gǎ. Te sáá nduu cùu-í cuendá nchaa ñáyiú sándáá iní ñáhá xii-í. 16 Te ndécu-gǎ ñáyiú vátá quindáá iní ñáhá-gǎ xii-í. Te xini ñúhu-xi cundedóho-yu tnúhu-í te quindáá iní ñáhá-yu cuendá ñⁿ-ná ichi cuú-yu, te ducaⁿ cundecu ñⁿ-ná téé coto ñaha xii-yu cuu-dé dàtná ñⁿ tóli-yu, te téé coto ñaha xii-yu-áⁿ cùu yúhú.

17 "Te Tàtá-í ío cudíí iní ñáhá-gǎ xii-í cuendá sá sáá ñⁿ nduu te cuú-í, te cuú-í chi ducaⁿ cǎchí iní-í, te ñá díú sá cùu iní ñáyiú ñuyú-a cuú-í, te cuú-í dico ndoto-í. 18 Te vá yóo ñⁿ te ndacu cǎhni ñaha xii-í, te núu ñá díú sá cùu iní meé-í cuú-í. Te dàtná-ni cùu iní-í sá cùu-í te ñu-ni ducaⁿ ndoto-í chi ducaⁿ ní cǎchí Tàtá-í Dútú Ndióxi cunduu —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

19 Te sá dúcáⁿ ní cǎháⁿ-gǎ te ñá ní cùu ñⁿnuu tucu ñáyiú isráél. 20 Te davá-yu ní xitnǎhá-yu:

—¿Ná cuendá sándáá-tu iní-ndó tnúhu cǎháⁿ téé-áⁿ, te yucu ñávǎha ndécu ndíhi-dé, lúcú téé-áⁿ? —cǎchí-yu xitnǎhá-yu.

21 Te davá-yu ní xitnǎhá-yu:

—¿Náa xini-ndó ñⁿ téé ndécu ndíhi yucu ñávǎha duha váha cǎháⁿ-dé? ¿Náa xini-ndó núu ndácu yucu ñávǎha cada tátna-xi núu ñⁿ téé cuáa te ndúha? —cǎchí-yu xitnǎhá-yu.

Ñáyiú isráél dáquée tihú-yu Jèsús

22 Te ndí tnahá cuía ndádá cǎhnú-yu vico veñúhu cǎhnu sá ío cùnuu ñúú Jerusálén, te mei yóo quidé víxiⁿ-xi quidé-yu vico-áⁿ. 23 Te corrédór veñúhu-áⁿ nání-xí Sálomón, te xiáⁿ xicá cùu Jèsús. 24 Te ní chítu níhnú ñáyiú isráél núu-gǎ, te ní xáhaⁿ-yu:

—¿Ná ndéé òré cǎchí tnúhu ndáá-n, te núu sá Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyú-a cùu-n, ádi ná téé cùu-n?, cǎháⁿ-ni-n —cǎchí-yu xáhaⁿ-yu xii-gǎ.

25 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sa ní cǎchí tnúhu-í te ñá sándáá iní-ndó, te ndéhe-ndo sá vái núú sá quidé-í sá ní táuchíúⁿ Tàtá-í cada-í, te cùu-xi ñⁿ sá cùtmúni iní-ndó ná téé cùu-í. 26 Dico nchóhó ñá sándáá iní-ndó, chi ñá túu cùu-ndo ñáyiú ní chitnahá ñáhá xii-í. 27 Chi nchaa ñáyiú ní chitnahá ñáhá xii-í cùu-yu dàtna cue mbéé quiti xíndecu ndíhi xitohó-xi chi núcúhuⁿ ndudú-güedi xitohó-güedi, te ducaⁿ náquini ñáhá-ní xitohó-güedi xii-güedi. Ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ní chitnahá ñáhá xii-í. 28 Te yúhú cada-í te nduu tǎhú-yu cundecu ndíhi ñáhá-yu xii-í ní caa ní quíhíⁿ te vá ñⁿ nduu-gǎ cuíta nihnú-yu, te ní vá yóo ñⁿ ndacu naquendéé ñáhá xii-yu ndaha-í. 29 Chi Tàtá-í ní taxi cuendá ñáhá-gǎ xii-yu. Te ío cùnuu-gǎ núu xiáⁿ vá yóo ñⁿ ndacu naquendéé ñáhá xii-yu ndaha-gǎ. 30 Yúhú ndíhi Tàtá-í Dútú Ndióxi ñⁿ-ni cùu-ndí —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

31 Te ní queheⁿ tucu ñáyiú isráél yúú cuáha ñáhá-yu xii-gǎ ní cùu.

32 Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Ío cuéhé sá váha ní quide-í núu-ndó ní chindee ñaha Tàtá-í Dútú Ndióxi. ¿Te ndédacáa sá ñá tnahá iní-ndó núu cuini-ndó cuáha ñaha-ndo yúú xii-í? —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

33 Te ní xáhaⁿ ñáyiú isráél:

—Ñá díú cuendá nchaa sá váha ní quide-n cuini-ndí cuáha ñaha-ndí yúú xii-n, chi ñⁿ díi-ni sá ío cǎháⁿ úhú-n cuendá Yá Ndióxi. Te dicó ñⁿ téé ñuyú-a cùu-n te cǎchí-n sá cùu-n Ndióxi —cǎchí-yu xáhaⁿ-yu xii-gǎ.

34 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu tútú Yá Ndióxi sá ndécú ndíhi-ndo cǎháⁿ-xi nácuáa ní cǎháⁿ-gǎ, te duha ní cǎchí-gǎ: "Nchóhó quidé-ndó núu-í", duha ní cǎchí-gǎ. 35 Te ñaha-o sá vá cùú quèhndé nihnu-o tnúhu yódo tnuní núu tútú Yá Ndióxi, chi mee-gǎ ní cǎchí-gǎ sá cáda-yu núu-gǎ, te vá cǎchí-ó sá ñá ndáa. 36 Te núu ducaⁿ ní cǎháⁿ-gǎ sá núu-gǎ quidé nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gǎ ñá, ¿te ná cuendá cúdeéⁿ-ndó núu yúhú sá cǎchí-í sá cùu-í Déhe-gǎ? Te mee Yá Ndióxi ní tendaha ñaha-gǎ xii-í véxi-í ñuyú-a sá cáda-í chluⁿ-gǎ. 37 Te núu ñá túu quide-í nácuáa ní táuchíúⁿ Tàtá-í cada-í ñá, te vá quindáá iní ñáhá-ndó.

³⁸ Te núu quide-í ñá, te cuéi vá quindáá iní ñáhá-ndó xii mee-í dico quindáá iní-ndó ncháa chiúⁿ quide-í. Ducaⁿ te cutnúní ndáá iní-ndó sá Yá Ndióxi ndécú ndihí-í te ñⁿ-ni cúu-ndí —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³⁹ Te ní cuini-güedé tñi ñaha tucu-güedé xii-gá quihíⁿ-gá vecaá ní cúu, dico ní xinu núu ñáhá-gá xii-güedé.

⁴⁰ Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndáa ingá xio yúte Jórdán núu ní xóo dacuandute ndii Juáá ñáiyu ndéé díhna, yacáⁿ ní xindecu-gá. ⁴¹ Te yacáⁿ ío vai ñáiyu ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndihí ñaha xii-gá, te ní xitnáhá-yu:

—Ndii Juáá, cuéi ñá túú ní quide ndii sá vá yóo tñahí ndácu cada dico ndáá ní cáháⁿ ndii, chí dátñá-ni ní cáháⁿ ndii quide té-e —cächí-yu xitnáhá-yu.

⁴² Te yacáⁿ ío vai-yu ní sándáá iní ñáhá-yu xii-gá.

11

Ní xihí té Lázaru

¹ Nuú Bétaniá ní xindecu ñⁿ té ní xínani-dé Lázaru. Te cahuní víhí ní tñahá-dé ní cuhú-dé, te ní xindecu ndihí-dé cue cúa-dé tá Mária ndihí tá Márta chí xiáⁿ ñuú-yu. ² Te tá Mária-án cúu-xí xichí ní sódo ácti sáháⁿ tñamí sáhá Jësús, te ní nadayichí-xi sáhá-gá ndihí idi díqui-xi. Te cuendá sá cuhú cúa-yu té Lázaru, ³ núu ní tendáhá-yu ñáiyu naha tnúhu cuáháⁿ núu Jësús, te xáháⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, téé ío cúu iní-n ío cahuní tñahá-dé cuhú-dé —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

⁴ Te sá ducáⁿ caa tnúhu ní sáá, núu ní xáhaⁿ Jësús xii-yu:

—Dico cuéhé-án chí vá cúu-dé sá cúu ducáⁿ-dè, chí Yá Ndióxi cuini-gá sá quini-yu ncháa sá cáda-gá cuendá chíñuhu ñáhá-yu xii-gá, te díu-ni ducaⁿ chíñuhu ñáhá-yu xii yuhú Déhe-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵ Te cuéi ío cúu iní ñáhá Jësús xii té Lázaru ndihí cue cúa-dé ⁶ dico óré ní níhí-gá tnúhu, te ní cuyaa-gá úu-gá nduu núu ndécú-gá. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

—Na quihíⁿ tucu-o distritú Júdeá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁸ Te ní xáhaⁿ cué téé xica cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, vitna-ni cuini cue téé israél xindecu yacáⁿ cuáha ñaha-güedé xii-n yúú ní cúu, ¿te cuini-ni tucu-n quihíⁿ-n-ú? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jësús:

—Úxúú óré cúu ñⁿ nduu, te núu nduu na cáca cuu-o, te ñá túú ná candaundé-ó chí cutnúní núu-ó chí ditó. ¹⁰ Dico núu núu ná cáca cuu-o, te ío ná candaundé-ó chí vá cutnúní núu-ó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jësús:

—Té Lázaru téé ío váha tñahá tnúhu ndihí-o ní xidí-dé dico quihíⁿ-ó chí ndo-cani-o-dé —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, te núu xidí-dé te váa sa ta ndúha-dé cuáháⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Duha ní cáháⁿ Jësús, chí té Lázaru sa ní xihí-dé te cue téé xica cuu ndihí-gá ní saní iní-güedé sá ní xidí ndisa-dé. ¹⁴ Te Jësús ní xáhaⁿ ndáa-gá xii-güedé:

—Sa ní xihí té Lázaru. ¹⁵ Váha-gá sá ñá ní sáháⁿ-í quingoto-í-dé, chí ndécu ingá chiúⁿ cada-í quini-ndó, te quindáá iní ñáhá-gá-ndó xii-í, te vitna na quihíⁿ-ó núu ndécú yiqui cuñú ndii —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te té Mäxi téé xáhaⁿ-güedé cuächí ní xáhaⁿ-dè xii dava-gá-güedé:

—Na quihíⁿ-ó ncháa-o chí yacáⁿ cuú-ó ndihí-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Jësús cáháⁿ-gá sá cuéi na cúu ñáiyu dico ndotó-yu cundecú-yu ndihí-gá

¹⁷ Te óré ní sáá Jësús nuú Bétaniá, te ní xáháⁿ-yu sá sá ní cuu cúmí nduu ní xihí té Lázaru. ¹⁸ Te nuú-án cáá yàtni-ni-gá nuú Jerusalén, dátñá cuádava-ná óré cuhuⁿ-o íchi te saá-ó. ¹⁹ Nuú xiáⁿ vai ñáiyu israél ní sáháⁿ-yu ní cáháⁿ ndihí-yu tá Márta ndihí cuhú-xi tá Mária, te ní sáñáhá-yu tnúhu ndee iní sá ducáⁿ ní xihí cúa-yu. ²⁰ Te ní níhí tá Márta tnúhu sá ñúhú Jësús ichi cuáháⁿ-gá núu ndécú-yu núu ní sáháⁿ-xi ní sátnahá-xi-gá, te cuhú-xi tá Mária ní ndóo-xi vehe. ²¹ Te óré ní nanihí tá Márta Jësús, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núu dicó ní xindecu-n íha te vá cúu cúa-ndí ní cúu. ²² Te cuéi vitna te núu ná sá ná cácaⁿ-n núu Yá Ndióxi te taxi-gá xii-n —cächí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jësús:

—Vá ndihú iní-n chí ndoto cúa-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tá Márta:

—Ndáá chí sa xini-í sá ndotó-dé ná quítnahá nduu ndoto ncháa ñáiyu ní xihí —cächí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ Jësús:

—Yuhú dandoto-í-yu cuendá cundecú-yu ní caa ní quihíⁿ ná sáá nduu. Te ncháa ñáiyu na quindáá iní ñáhá xii-í, te cuéi na cúu-yu dico ndotó-yu cundecú-í ndihí-yu ní caa ní quihíⁿ. ²⁶ Te ncháa ñáiyu ndécu vívú ñuyíú-a te núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-í, te cundecu ndihí-í-yu ní caa ní quihíⁿ. ¿Sándáá iní-n tnúhu-a ñá? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii tá Márta.

²⁷ Te xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, sàndáá iní-í, te sàndáá tucu iní-í sá diú-n cùu-n Cristú Déhe Yá Ndióxi, Yá ní tendaha-gá véxi ñuyú-a —cáchi-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

Jesús ndáhi-gá núu ní nguindúxi té Lázaru
 28 Sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-xi te ní sáháⁿ ngana-xi cùhú-xi tá Màriá, te dayuhu ní xáhaⁿ-xi:

—Yácáⁿ ní quexio Mèstrú, te càna ñaha-dé xii-n —cáchi-xi xáhaⁿ-xi.

29 Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ cùhú tá Màriá sá caná ñaha Jesús xii-xi, núu ndihi-ni ní xica-xi cuáháⁿ-xi núu ndécú-gá. 30 Te Jesús vátá quíhu-gá xití ñuú, chi ndécú-ni-gá núu ní sáháⁿ tnahá ñáhá tá Màrtá. 31 Te ñáyiú isráél ndécú sáñaha tnúhu ndee iní xii tá Màriá ndihi cùhú-xi ní sani iní-yu sá cuáháⁿ-xi núu yíndúxi cùha-xi ndáhyú-xi ní cáháⁿ-yu, núu nchicúⁿ-yu-xi cuáháⁿ.

32 Te ní sáá tá Màriá núu ndécú Jesús te ní nguíní xití-xi núu-gá, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núu dicó ní xíndecu-n iha te vá cùu cùha-ndí ní cùu —cáchi-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

33 Te sá ní xini Jesús ndáhyú tá Màriá ndihi ñáyiú isráél nchicúⁿ ñáhá cuáháⁿ, xiáⁿ ío ní cuyica iní-gá. 34 Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—¿Ndéé ní taxi ndecu-ndo yìqui cuñú-dé-í? —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te ní xáhaⁿ-yu:

—Mèstrú, néhé ná quihíⁿ-ó te quini-n —cáchi-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

35 Te ní ndáhyú-gá tnahá-gá. 36 Te ní xitnáha ñáyiú isráél:

—Súuní cùu iní-dé ndíi ní cùu —cáchi-yu xitnáha-yu.

37 Te davá-yu xitnáha-yu:

—Tée-a ní quide tátna-dé núu tée cuáá te ní ndúha. ¿Te nása ní cuu núu ñá túu ní quide tátna-dé té Lázaru cuendá sá vá cùu-dé ní cùu-í? —cáchi-yu xitnáha-yu.

Jesús dándoto-gá té Lázaru

38 Te ío ní cuyica tucu iní Jesús òré ní quexio-gá yuhu yàu núu ní chihi-güedé yiqui cuñú té Lázaru. Te yuhu yáu-áⁿ ndedí ñⁿ yúu. 39 Te ní xáhaⁿ Jesús xii-yu:

—Chí xócàni yúu-áⁿ —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te ní xáhaⁿ tá Màrtá cùha tée ní xihí-áⁿ:

—Mèstrú, sa tucu sáháⁿ-dé chi sa ní cuu cúmí nduu sá ní xihí-dé —cáchi-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

40 Te ní xáhaⁿ Jesús:

—¿Náa ñá diú ní cáchi-í sá núu na quindáá iní-n, te quini-n sá ío cànnu cuu Yá Ndióxi? —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

41 Te ní xócàni-yu yúu ndedí yuhu yáu-áⁿ. Te ní ndacoto-gá andíu, te ní xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi:

—Táu, ndacáⁿ táhú-í núu-n sá ní tédoho-n tnúhu ní cáháⁿ-í. 42 Te yúhú sa náha-í sá ncháá-ni òré ndedóho ñaha-n xii-í, dico duha cáháⁿ-í cuendá sá ná təcú dóho nchaa ñáyiú ndécú iha cuendá quindáá iní-yu sá diú-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyú-a —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii Dútú Ndióxi.

43 Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá ndihi Yá Ndióxi, te nihi ní cáháⁿ-gá xáhaⁿ-gá xii tée ní xihí-áⁿ:

—¡Lázaru, tandèe xiáⁿ! —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

44 Te ní ndee tée ní xihí-áⁿ yáú-áⁿ, te ndútu dóo cuíní ndàha-dé ndihi sáháⁿ-dè, te dàhu tucu ñⁿ dóo núu-dé. Te ní xáhaⁿ Jesús xii-yu:

—Chí nándaxi-dé te dañà-ndo-dé ná cáca-dé —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Ndúcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Te nchaa ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii tá Màriá cuáháⁿ ío vai-yu ní sándáá iní-yu Jesús sá ní xini-yu nàcuáa ní quide-gá. 46 Dico davá-yu ní sáháⁿ-yu núu cuè tée cùu fariséu, te ní caní-yu cuendú núu-güedé nàcuáa ní quide Jesús. 47 Te cue tée cùu fariséu ndihi cue dútú cùnúu ní nataká-güedé ní xóo-güedé jundá, te ní xitnáha-güedé:

—¿Nása cada-o?, chi tée-áⁿ ío vai sá vá yóo tnáhi ndàcu cada quide-dé. 48 Te núu na dañà ío te nchaa ñáyiú quindáá iní ñáhá-yu xii-dé, te quixi cue tée ñuú Rómá dangoyo-güedé veñúhu-o te danàa-güedé nchaa ñuú-ó —cáchi-güedé xitnáha-güedé.

49 Te ñⁿ cue tée-áⁿ nání-dé Caifás, te cùnúu-gá-dé núu dāva-gá cue dútú cuíá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Nchóhó ní lùha ñá túu cùtnuní iní-ndó.

50 Te ní ñá sáha-ndo cuendá sá vāha-gá tnahá-ó, te núu na cùu ñⁿ-ni tée cuendá nchaa ñáyiú isráél, te ñá diú sá dānāa ñaha-güedé xii-yu —cáchi-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

51 Dico té Caifás chi ñá diú sá cùu iní mée-dé ní cáháⁿ-dè, chi cuendá sá cuíá-áⁿ ní cùnúu-dé núu cuè dútú, núu xiáⁿ Yá Ndióxi ní dácáhu iní ñáhá-gá nàcuáa cáháⁿ-dè sá Jesús cuú-gá sá cùu-xi nchaa ñáyiú isráél.

52 Te ñá diú cuendá mee-ni ñáyiú-áⁿ cuú-gá, chi cuú-gá tnahá cuendá nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gá, ñáyiú nchiténúu nihí ñuyú, te ñⁿ-ná cuú-yu ndihi-gá. 53 Núu ndéé nduu-áⁿ ní ndatnúhu cue tée cùnúu núu ñáyiú isráél nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jesús.

54 Te xiáⁿ núu ñá ní xica cuu-gá Jesús quini ñáhá ñáyiú isráél, te ní quee-gá cuáháⁿ-gá ñuú Efraín, ñⁿ ñuú cáá yàtni yucu, yàcáⁿ ní nguíní-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá.

⁵⁵ Te ta cùyatni nduu cadá-yu vico pascuá. Te cuhé ñáiyu ní queé-yu ñuú-yu cuaháa-yu ñuú Jerusalén cuendá sá sá ndihí-yu nchaá-yu nduu íí, te tnahá nduu vico pascuá. ⁵⁶ Te yacáⁿ nándúcú-yu Jèsús ní cùu te ñá túú-gá òrè-áⁿ, te ní nanihí tnahá-yu xití veñúhu, te xitnahá-yu:

—¿Nása sàni iní-ndó-í? ¿Quixi Jèsús vico áⁿ ñáhá? —càchí-yu xitnahá-yu.

⁵⁷ Te cue té cùu fariséu ndihí cue dúti cúnúu sa ní xáhaⁿ-güedé xii ñáiyu sá núu ndéda-ní cää-yu xini-yu núu ndécú Jèsús te na cáháa-ni-yu cuendá tñi ñaha-güedé xii-gá.

12

*Íñ ñadihi chihí-áⁿ Jèsús acití
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)*

¹ Íñú-gá nduu cùmání tnahá vico pascuá, te ní sáháⁿ Jèsús ñuú Bètaniá, ñuú té Lázaru té ní dándótó-gá. ² Te xiánⁿ ní cadúha-yu sá ní cudini Jèsús. Te tá Mária ní sani-xi cóhó, te té Lázaru yihí-dé mésá ndihí Jèsús, ndihí dava-gá-güedé xexí-güedé. ³ Te tá Mária néhé-xí cuádava litru acití sáháⁿ tnámí sá ío ndéyáhu, te acití-áⁿ ní cuáha mee-ni yücü nárdú, te ní sódó-xi sáhá Jèsús, te ní na-dayichí-xi ndihí idi díquí-xi sáhá-gá. Te nihí xití vehe ní xité nuu dicó acití-áⁿ. ⁴ Te té Jüdás déhe té Ximú Iscarioté diu-ni ñiⁿ té xica cuu ndihí-gá, té cuáha cuendá ñáhá xii-gá núu cue té cùu úhú iní ñáhá ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

⁵ —¿Ná cuendá ñá ní cùyáhu acití-a sá úní ciendú díhúⁿ denariú cuu cuendá ñáiyu ndáhú? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁶ Dico sá dúcáⁿ ní cáháⁿ té Jüdás chi ñá díu sá ndísa ñuhu iní-dé ñáiyu ndáhú chi dicó-ni ñiⁿ ñádúhú cùú-dé, chi diu-dé néhé cuendá-dé díhúⁿ-güedé ncha-güedé te ní xóo duhu ñàha-dé xii-güedé. ⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña, vá dásatú-n iní xichí-a na tàxúha nahí-xi acití-a, chi nándihí ndéé òré ná nguindúxi-í. ⁸ Chinchóhó chihí cuhuⁿ tnahá-ni ñáiyu ndáhú tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháá nduu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Tnahá té Lázaru cuini-güedé cahni ñaha-güedé xii-dé

⁹ Te vai ñáiyu isráel ní nihí-yu tnuúhú sá ndécú Jèsús ñuú Bètaniá. Te ní sáháⁿ-yu cuendá quini-yu-gá, te quini-yu tnahá té Lázaru té ní dándótó-gá. ¹⁰ Te cue dúti cúnúu ní ndatnúhu-güedé ní cuu ñiⁿ nuu-güedé cuendá sá cáhni-güedé tnahá té Lázaru ní cùu, ¹¹ chi diu cuendá té-áⁿ ní cuu cuhé ñáiyu isráel tá daña nihnú-yu-güedé cuaháⁿ cuendá sá ní sándáá iní-yu Jèsús.

*Jèsús cuánguihu-gá ñuú Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)*

¹² Te nduu tnéé-áⁿ vai ñáiyu ní quexio ñuú Jerusalén cuendá cundecú-yu vico, te ní nihí-yu tnuúhú sá Jèsús sáa-gá tnahá-gá cundecu-gá vico-áⁿ, ¹³ núu ní xehndé-yu ndaha yütnu ñuú, te néhé-yu ní sáháⁿ ní sátnahá ñáhá-yu xii-gá. Te nihí ní cáháⁿ-yu, te càchí-yu:

—Ífo càhnu cuu Yá Ndióxi! Te ducaⁿ-ni ío càhnu cuu Yáa ní tendaha-gá véxi quindaha ñaha xii-o —duha ní cachí-yu.

¹⁴ Te Jèsús ní nihí-gá ñiⁿ búrru, te yòdo-gá-di cuaháⁿ. Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáa-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndióxi núu càchí-xi:

¹⁵ Vá yúhú nchòhó cue ñáiyu ndècu ñuú Sión, chi iha véxi té yindaha ñaha xii-ndo yodo-dé ñiⁿ búrru.

Duha càchí-xi núu tütú-gá. ¹⁶ Dico cue té xica cuu ndihí Jèsús ñá ní ndacu iní-güedé nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndióxi nàcuáa cada Jèsús. Dico sáta cuándaa-gá andiú cada cahnu ñaha Tátá-gá xii-gá, te ní ndacu iní-güedé sá dúcáⁿ yòdo tñuní nàcuáa cada-gá, te ducaⁿ ní cuu.

¹⁷ Nchaá ñáiyu ní xindecu ndihí Jèsús òré ní dándótó-gá té Lázaru, ya yacáⁿ ní caní-yu cuendú núu ñáiyu nàcuáa ní quide ñaha-gá xii-dé. ¹⁸ Te vai-yu ní sáháⁿ-yu núu ndécú Jèsús cuendá sá ní nihí-yu tnuúhú ní quide-gá sá vá yóo tñahí ndacu cada. ¹⁹ Te cue té cùu fariséu ní xitnahá-güedé:

—Ní xito-ndo ná ñá túú nándihí sá quidé-ó-vá, chi nchaá ñáiyu ní chinchícúⁿ ñáhá-yu xii-dé —càchí-güedé xitnahá-güedé.

Ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráel nándúcú-yu Jèsús

²⁰ Te tnahá ñáiyu ñá túú cuu ñáiyu isráel ní sáháⁿ-yu vico ñuú Jerusalén ní quide cahnú-yu Yá Ndióxi. ²¹ Te ñáiyu-áⁿ ní sáháⁿ-yu núu té Lipé té ñuú Betsaidá, te ñuú-áⁿ yindèhu-xi distritú Galileá. Te ní xáháⁿ-yu xii-dé:

—Tátá, vá cündée iní-n càchí tnuúhú-n núu ndéé ndécú Jèsús, chi cuini-ndí cáháⁿ ndihí-ndí-gá —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

²² Te té Lipé ní nanihí-dé té Ndríxi te ní xáhaⁿ-dé nàcuáa cáháⁿ-yu, te ndí ndúu-güedé ní sáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa cáháⁿ-yu. ²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vitna ní cuyatni òré cada cahnu ñaha Tátá-í xii-í, te quini-yu sá ío càhnu cuu yúhú Té cùu ñani tnahá-yu nchaá-yu. ²⁴ Te na càchí tnuúhú ndáa-í xii-ndo sá núu ñiⁿ tatá vá ngává-xí núu ñúhú tñéhyu-xi ña, te diu-ni ducaⁿ cünduu-xi cundecu-xi. Dico ñiⁿ tatá ná ngává núu ñúhú xinu déhe-xi, te xiáⁿ nádacayá tnahá-xi, te mee-xi tñéhyu-xi. ²⁵ Te nchaá ñáiyu ío ñuhu iní-xi cundecu ñuyíu-a ñá túú ñuhu iní-yu Yá Ndióxi, te ñáiyu-áⁿ

cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáyiú ío ñùhu iní ñáhá xii Yá Ndióxi, ñáyiú-án cundecú-yu ndihi-gá ni caa ni quíhi²⁶. Te nchaa ñáyiú cuíni cunu cuechi núù-í xini ñùhu-xi natuha ñáhá-yu xii-í, te nduu táhù-yu cundecú-yu núú ñùhù-í cundecú-í. Te nchaa ñáyiú na cunu cuechi núù-í, te cada càhnu ñàha Tàtá-í xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá càhni ñàha-güedé xii-gá

²⁷ Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Ío ndihú iní-í. Te cúñaha-í xii Tàtá-í tau-nihnu ñàha-gá núu dico sá cúú, dico vá cúú chi cuendá tnàh-í véxi-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii Tàtá-gá Dútú Ndióxi:

—Táu, cada nàcuáa ní sani iní-n cunduu cuendá sá ná cáda càhnu ñàha ñáyiú xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

Te ducaⁿ te ní tecú ní càháⁿ Yá Ndióxi ndéé andiú, te càchí-gá:

—Sa ní quide-í nàcuáa cachí ñáyiú sá ío càhnu cuu-í. Te cada tucu-í cuendá cada càhnu ñàha-gá-yu xii-í —càchí Yá Ndióxi xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá.

²⁹ Te nchaa ñáyiú xindecu ní tecú dóho-yu ní càháⁿ-gá, dico ñá túú ní sàni iní-yu sá méé-gá ní càháⁿ, chi davá-yu ní xitnàhá-yu sá ñùhu ní càháⁿ, te davá-yu ní xitnàhá-yu sá ñáⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní càháⁿ. ³⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Ñá díú cuendá yúhú ní càháⁿ Yá Ndióxi, chi ní càháⁿ-gá cuendá sá nchòhó cundedóho-ndo. ³¹ Te vitna ní sáa nduu càda ndáa Yá Ndióxi cuèchi nchaa ñáyiú ñuyíú-a, te ducaⁿ te vá cúnú-gá yucu ñávàha. ³² Te na càta caa ñàha-güedé xii-í núú cùrúxi, te xíaⁿ cuú-í te níhi-yu tnúhu ní càa xico ñuyíú, te quindáa iní-yu tnúhu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

³³ Duha ní càháⁿ-gá cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa ndoho-gá óré cuú-gá. ³⁴ Te ní xáhàⁿ-yu xii-gá:

—Níhi-ndí tnúhu sá núú tütú yódó tnùni tnúhu Yá Ndióxi càháⁿ-xi sá Cristú Yáa tendaha-gá quixi ñuyíú-a cundecú-gá ni caa ni quíhiⁿ. ¿Te yòhò nása càháⁿ-tu-n sá ñáⁿ téé cuu ñani tnàhá nchaa ñáyiú ñuyíú-a cahni ñàha-güedé núú cùrúxi? Te cachí tnúhu-n ná cuú téé-áⁿ —càchí-yu xáhàⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cuú-í dàtná ñáⁿ ñuhú dáyehé ñuyíú-a, dico sacú-ní nduu ndècu ndihi ñàha-í xii-ndo. Te caca-ndo ichi ndáa vitna dáyehé-gá-í núú-ndó chi na cùnee te vá cutnùni-gá núú-ndó ndéé ichi quíhiⁿ-ndó. ³⁶ Quindáa iní ñáhà-ndó xii-í vitna ndècu ndihi ñàha-gá-í xii-ndo dàndixi túu-í iní-ndó, cuendá cutnùni iní-ndó nàcuáa nduu cuendá Yá Ndióxi, te cuu-ndo dèhe-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te sátá dúcáⁿ ní càháⁿ Jèsús, te ní quee-gá cuáhàⁿ-gá ñáⁿ núú vá ná níhi ñáhà-yu xii-gá.

Ñáyiú isráel ñá cuíni-yu quindáa iní-yu Jèsús

³⁷ Te cuéi ío vái sá vá yòo tnàhí ndàcu cada ní quide Jèsús ní xini-yu, dico ní dùcaⁿ ñá túú ní sàndáa iní-yu-gá. ³⁸ Te ducaⁿ ní quidé-yu chi dacuití ní quee ndáa-xi nàcuáa ní chidó tnùni ndí Chàia ndí ní càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yòhó Yáa cúú Xitohó-í, vá yòo ñáⁿ sàndáa iní tnúhu càháⁿ-ndí.

Te vá yòo ñáⁿ cutnuni iní-xi sá ío càhnu cuu-n. Duha ní chidó tnùni ndí Chàia núú tütú-gá.

³⁹ Te ñá ní sàndáa iní-yu chi ní quee ndáa-xi nàcuáa ní chidó tnùni tucu ndí Chàia núú tütú Yá Ndióxi nàcuáa càháⁿ Jèsús:

⁴⁰ Mee Yá Ndióxi ní quide-gá sá vá tècu tnùni-yu,

chi ní dadàhu ndodo iní ñáhà-gá xii-yu, chi ío sáa iní-yu núu ñá ní cuíni-gá-yu quindáa iní ñáhà-yu xii-gá.

Te ní vá túhá ñàhà-yu xii yúhú cuendá dacácu nihnu-í-yu.

⁴¹ Duha ní chidó tnùni ndí Chàia nàcuáa càháⁿ Jèsús chi ní xini ndí sá ío càhnu cuu-gá.

⁴² Te cuéi ducaⁿ ní cuu dico titní cue téé cúnúu núú ñáyiú isráel ní sàndáa iní ñáhà-güedé xii-gá. Dico ñá túú ní xóo càháⁿ ndáa-güedé chi ní xóo yúhú-güedé sá vá dàñá-gá cue téé cuu fariséu quíhu-güedé veñúhu. ⁴³ Chi ní xóo cudíi-gá iní-güedé sá càháⁿ ñáyiú dàcuúxi tnúhu càháⁿ Yá Ndióxi.

Ñáyiú ñá túú sàndáa iní tnúhu Jèsús cuíta nihnú-yu

⁴⁴ Jèsús níhi ní càháⁿ-gá, te càchí-gá:

—Nchaa ñáyiú na quindáa iní ñáhà xii-í, te ñá díú-ní mèe-í quindáa iní-yu, chi tnàhá Tàtá-í Yáa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a quindáa iní-yu. ⁴⁵ Te ñáyiú xini ñáhà xii yúhú xini-yu tnàhá Tàtá-í. ⁴⁶ Te yúhú véxi-í dandixi túu-í iní ñáyiú ñuyíú-a cuendá cutnùni iní-yu nàcuáa nduu cuendá Yá Ndióxi, te nchaa ñáyiú na quindáa iní ñáhà xii-í te vá cundecú-gá-yu ichi cuéhe ichi duha. ⁴⁷ Te núu ío davá-yu ndedóho-yu nàcuáa càháⁿ-í te ñá túú tñii-yu tnúhu-í, te ñá díú yúhú dàcuíta nihnu-í-yu, chi ñá túú véxi-í ñuyíú-a sá dácuíta nihnu-í-yu, chi véxi-í sá dacácu nihnu-í-yu. ⁴⁸ Te nchaa ñáyiú na cùyíchi iní ñáhà xii-í te ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa càháⁿ-í, te ñáyiú-án ná sáa nduu te cuíta nihnú-yu chi ñá ní tñii-yu tnúhu ní càháⁿ-í. ⁴⁹ Te yúhú ñá túú càháⁿ-í tnúhu véxi iní mèe-í, chi mee Tàtá-í Yáa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cunduu tnúhu càháⁿ-í danèhé-í ñáyiú. ⁵⁰ Te yúhú xini-í sá

tnúhu ní táuchíuⁿ Tàtá-í cáháⁿ-í cúu-xí ñⁿ sá váha sá cúu xii-ndo chí nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ, núu xiáⁿ cáháⁿ-í nchaa nácuáa ní táuchíuⁿ-gá — cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

13

Jesús náquète-gá sáhá cuè téé xica cuu ndihi-gá

¹ Te cùmání-gá tnahá vico páscaú, te Jesús sa náha-gá sá sá ní cuyatni òré dándoo-gá ñuyíu-a, te ndaa-gá núu ndécú Tàtá-gá. Te ío ní cuu iní-gá nchaa ñáyu ní sándáa iní ñáhá xii-gá, te ní quide ndisa-gá sá ní cuu iní ñáhá-gá xii-yu.

²⁻⁴ Te ní quíhu yucu ñáváha díquí tē Júdás déhé té Xímú Iscarioté, te ní sani iní-dé nácuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jesús núu cuè téé cuu úhú iní ñáhá xii-gá. Te Jesús sa náha-gá sá méé Yá Ndióxi Yáa cúu Tàtá-gá ní sáñaha-gá tnúhu ndee iní xii-gá sá cáda-gá núu-gá, te náha-gá sá díú núu Tàtá-gá ní quee-gá véxi-gá ñuyíu-a. Te sáa nduu násaá tucu-gá núu Tàtá-gá. Te cùdini Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ní cuu, te ní nadayichí-gá yuhu mèsá, te ní taunuu-gá ñⁿ dóo níhnu-gá, te ní queheⁿ-gá ñⁿ dóo ní dácútu-gá núu yiquí-gá. ⁵ Te ní chihi-gá ndute ñⁿ tñá, te xiáⁿ ní naquete-gá sáhá cuè téé xica cuu ndihi-gá, te ndihi dóo ndútú núu yiquí-gá-áⁿ ní nadayichí-gá sáhá-güedé.

⁶ Te òré naquete-gá sáhá tē Xímú, àdi Pelú, ní cuu ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, ¿te yòhò naquete-n sàhá-í-u? — cáchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Vitna ñá cùtnuní iní-n sá quidè-í-a dico sáa nduu te cutnuni iní-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ tē Pelú:

—Yúhú chí vá ñⁿ nduu te naquete-n sàhá-í —cáchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jesús:

—Te núu vá náquète-í sáhá-n áⁿ, te vá cáda-gá-n cuendá sá ndécú ndihi náha-í xii-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁹ Te ní xáhaⁿ tē Pelú:

—Te núu ducaⁿ te vá méé-ní sàhá-í naquete-n, chí naquete-n tnahá ndaha-í ndihi díquí-í —cáchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jesús xii-dé:

—Téé íchí ní xichi chí xini ñuhu-xí sá sáhá-na-dē ndoo, te ducaⁿ te nduu ndoo-dé níhí-dé. Te nchóhó sá cándoo-ndo cuéi ñá ncháá-ndó cándoo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹¹ Te ducaⁿ ní cáháⁿ Jesús chí sa náha-gá sá ñⁿ cuè téé-áⁿ cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-gá núu cuè téé cuu úhú iní ñáhá, xiáⁿ

núu ní xáhaⁿ-gá sá ñá túu cándoo-güedé nchaa-güedé.

¹² Te sáta ní naquete-gá sáhá-güedé, te ní ndécuihnu-gá dóo-gá, te ní nucóo-gá yuhu mèsá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te ní cutnuni iní-ndó sá ní quide ñaha-í xii-ndo-áⁿ? ¹³ Te nchóhó váha-ní cáháⁿ-ndó sá cùnùu-í, te dānani ñaha tucu-ndo Mèstrú xii-í, te ndáá cáháⁿ-ndó. ¹⁴ Te núu yúhú cúu-í Mèstrú, te cuu tucu-í téé cùnùu te náquète-í sáhá-ndó, te díu-ní ducaⁿ cáda nchóhó tucu naquete sáhá tnahá-ndó. ¹⁵ Yúhú sànu ichi náha-í xii-ndo nácuáa cada-ndo. ¹⁶ Te na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ní ñⁿ tēe xinu cuechi ñá túu cùnùu-dé dácúxí patróóⁿ-dē, te ní ñⁿ téé xica chiⁿ ñá túu cùnùu-dé dácúxí téé tēndaha ñaha xii-dé cuáháⁿ-dē chiⁿ. Te ducaⁿ sātñahá-xi cuu yúhú ndihi nchóhó. ¹⁷ Te núu ní cutnuni iní-ndó nácuáa ní quide ñaha-í xii-ndo ña, te ducaⁿ cáda tñaha-ndo te cuu váha iní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo.

¹⁸ Yúhú, ñá túu cáháⁿ-í cuendá-ndó ncháa-ndo, chí yúhú sa náha-í nácuáa sàni iní ñⁿ ñⁿ nchóhó cue téé ní nanducu níhnu-í tñuu nchaa ñáyu ñuhu ichi cuehé ichi duha ní cachí-í chitnahá ñáhá-ndó xii-í. Chí daciití sá quée ndáa-xi nácuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yá Ndióxi núu cáchí-xi: “Téé xèxi ndihi náha xii-í ngóo-dé cuu úhú iní ñáhá-dē”, duha cáchí-xi núu tütú-gá. ¹⁹ Te cùmání-gá sáa nduu cáda náha-dé sá sání iní-dé, núu xiáⁿ cáchí tnúhu-í xii-ndo nácuáa cada-dé, chí na sáa nduu-áⁿ te cutnuni iní-ndó sá yúhú cúu-í Cristú Yáa ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíu-a. ²⁰ Te na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháa ñáyu na queheⁿ cuendá ñáhá xii cue téé tendaha-í cáháⁿ tnúhu-í, te cada iní-yu sá tñahá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyu na queheⁿ cuendá ñáhá xii-í, te cada iní-yu sá tñahá Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíu-a ní queheⁿ cuendá-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cáchí-gá sá tē Júdás cuáha cuendá ñáhá-dē xii-gá núu cuè téé cuu úhú iní ñáhá
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Te sáta dúcáⁿ ní cáháⁿ Jesús te ío ní ndíhú iní-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá díú-ní ñⁿ nchóhó cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núu cuè téé cuu úhú iní ñáhá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te ní ngúita cue téé xica cuu ndihi-gá ndéhé ñⁿ ndehe ñⁿ núu tñahá-güedé, chí ñá ní cùtnuní iní-güedé ndédacaa-güedé cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ²³ Te ñⁿ téé-áⁿ ío cùdíí iní ñáhá Jesús, te ndècu yatni-dé díñi-gá cùdini-dé ndihi-gá. ²⁴ Te tē Xímú, àdi Pelú chí úu díu-dé, ní quide-dé señá núu

têe ndêcu yatni diñi-gá-án sá càcáⁿ tnúhú-dê núú-gá núu ndêdacàa-güedê cuendá-güedê ní cáháⁿ-gá. ²⁵ Te téé-án ní sáháⁿ ndehe yatni-gá-dê diñi Jesús, te ní xáhaⁿ-dê xii-gá:

—Mèstrú, ¿ndêdacàa-ndí cuendá-ndí ní cáháⁿ-n-i? —càchí-dê xáhaⁿ-dê xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na chindóyo-í luha pàá, te téé na cuáha-í te téé-án cúú-dê —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dê.

Te ní chindóyo-gá luha pàá, te ní sáha-gá té Júdás déhe té Ximú Iscarioté. ²⁷ Te òré ní queheⁿ-dê pàá, te ní ngúndecu ndihi ñaha dùuⁿ-ná yucu ñávaha xii-dê. Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá ní sani iní-n càda-n te cada ndihi-ni-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dê.

²⁸ Te ní ìⁿ cue téè cùdini ndihi-gá ñá ní tècú tnúni-güedê nása ndúu tnúhu ní xáhaⁿ-gá xii té Júdás. ²⁹ Te dava-güedê ní sani iní-güedê sá sá cuendá sá ndécú ndihi-dê sá ñúhú dihúⁿ, te váa ió ìⁿ sá cuááⁿ-dê nàndihi-güedê vico, àdi dihúⁿ cuáha-dê ñáyiú ndáhú xáhaⁿ-gá ní cáháⁿ-güedê. ³⁰ Te sa ní cundiⁿi ní queheⁿ cuendá té Júdás pàá caxi-dê, te òré ní níhi-dê pàá-án te ní quee-dê cuáhaⁿ-dê.

Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa cada-o

³¹ Te sátá ní quee té Júdás cuáhaⁿ-dê, te ní xáhaⁿ Jèsús xii dava-gá-güedê:

—Vitna te quiniⁿ-ndó ndihi nchaa ñáyiú sá ìo càhnu cuu yúhú Téè cùu ñaniⁿ tnáhá-ndó nchaa-ndo, te òré-án cutnùni iní-ndó sá ìo càhnu cuu tucu mee Yá Ndióxi. ³² Te núu yúhú quidé càhnu-í Yá Ndióxi, te ñu-ni ducaⁿ càda cahnu ñaha-gá xii yúhú, te ñá túú-gá titní nduu te ducaⁿ càda-gá. ³³ Te nchòhó cue déhe-í na càchí tnúhu-í sá sàcú duha-ná nduu ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó nanducu ñaha-ndo xii-í dico vá ná níhi ñáhá-ndó dàtná ní xáhaⁿ-í xii ñáyiú israhél, te ñu-ni ducaⁿ càháⁿ-í núú-ndó sá vá ndácú-ndó quíhiⁿ-ndó núu quíhiⁿ-í. ³⁴ Te duha sànu ichi ñaha tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo sá cúú iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo dàtná yúhú cúú iní ñáhà-í xii-ndo. ³⁵ Te núu na cùu iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo ña, te ducaⁿ te cutnùni iní nchaa ñáyiú sá cúú-ndó cuè téè ní chitnahá ñáhá xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedê.

Jèsús càháⁿ-gá sá tè Pèlú vá nūnuu-dê sá xicá cùu ndihi ñaha-dê xii-gá

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Te ní xáhaⁿ tè Ximú, àdi Pelú chi úú ñu-dê, xii Jèsús:

—Mèstrú, ¿ndèé quíhiⁿ-n-i? —càchí-dê xáhaⁿ-dê xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vitna te vá ndácú-n cànchicúⁿ ñáhá-n quíhiⁿ núu quíhiⁿ-í, dico na sáa nduu te dai sáa-n núu cündecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dê.

³⁷ Te ní xáhaⁿ tè Pèlú xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná cuendá núu vá ndácú-í cànchicúⁿ ñáhà-í xii-n quíhiⁿ vitna-í? Chi yúhú ñá túú tnáhí yúhú-í cuèi na cùu-í sá cuendá-n —càchí-dê xáhaⁿ-dê xii-gá.

³⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te ndáá sá xèhndé iní-n sá cuèi na cùu-n cuendá-í-u? Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá cùmání-gá cana llihi, te úní xito cáháⁿ-n sá ñá túú xiniⁿ ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dê.

14

Jèsús danèhé ñáhá-gá nàcuáa cada-o nàsá-ó núu ndécú Yá Ndióxi

¹ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedê:

—Te ñá túú ná caní iní-ndó. Quindáá iní-ndó Yá Ndióxi, te quindáá iní-ndó yúhú. ² Chi núu ndécú Tàtá-í ìo nune núu cündecu-o, chi núu ñáhá ñá te sa càchí tnúhu-í xii-ndo ní cùu. Te vitna na nùhú-í te cada túha-í núu cündecu-ndo. ³ Te dàtnùni quixi tucu-í te candeca ñaha-í xii-ndo quíhiⁿ cuendá ìⁿ-ni xichí cundecu-o. ⁴ Te sa ñaha-ndo ndéé quíhiⁿ-í te sa xiniⁿ-ndó ichi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedê.

⁵ Te ní xáhaⁿ tè Maxis xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú xiniⁿ-ndí ndéé quíhiⁿ-n te da ichi-ná quiniⁿ-ndí —càchí-dê xáhaⁿ-dê xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cùu-í dàtná ìⁿ ichi te càháⁿ-í tnúhu ndáá, te yúhú cada-í te naníhiⁿ tànhú-ndó. Te ìⁿ diiⁿ yúhú cada-í te sáa-ndó núu Yá Ndióxi cundecu-ndo te núu na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í. ⁷ Te núu dicó cutnùni ndisa iní-ndó yòo cuu-í-áⁿ, ducaⁿ te cutnùni iní-ndó yòo cuu Tàtá-í ní cùu. Dico vitna dàtná sá ní xiniⁿ núu-ndó Dütü Ndióxi Yáa cúú Tàtá-í cada iní-ndó, chi ní xiniⁿ-ndó yúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dê.

⁸ Te ní xáhaⁿ tè Lìpé xii-gá:

—Mèstrú, danèhé ñáhá xii-ndí Dütü Ndióxi chi na cùu váha iní-ndí —càchí-dê xáhaⁿ-dê xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dê:

—Lìpé, ¿te náa ñá túú xiniⁿ ñáhá-n xii-í? Te sa ní cuu vâi nduu ndecu ndihi ñaha-í xii-ndo, chi ñáyiú xiniⁿ ñáhá xii-í te xiniⁿ-yu tnáhá Tàtá-í. ¿Te ná cuendá yòhó càchí-n sá danèhé ñáhà-í xii-ndo Tàtá-í? ¹⁰ ¿Náa ñá túú sàndáa iní-ndó sá yúhú ndécú-í ndihi Tàtá-í? Te mee-gá ndécú ndihi ñaha-gá xii-í. Te nchaa tnúhu càháⁿ-í núu-ndó ñá túú càháⁿ-í sá vèxi iní mee-í, chi Tàtá-í Yáa ndécú ndihi ñaha xii-í chindèe ñaha-gá quidé-í chiuh-gá.

¹¹ Te quindáá iní-ndó sã yúhú ndécú-í ndihi Tàtã-í, te ducaⁿ mée-gá ndécú ndihi ñaha-gã xii-í. Te núu ñã túú sándáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í-a, te dandacu iní-ndó nchaa chiuⁿ ta quide-í véxi, te quindáá iní ñáhã-ndó. ¹² Te na cãchi tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhã xii-í, te cadã-yu chiⁿ quide-í te cãhnu-gã chiⁿ cadã-yu chi yúhú núhú-í núú ndécú Tàtã-í cundecu-í nacuaa níhi ndée-gã-yu cundecu-yu. ¹³ Te nchaa sã ná cacãⁿ-ndó te taxi-í te núu na quindáá iní ñáhã-ndó xii-í, te nchaa cada-í cuendã cutnùnì iní ñáyiu sã ño cãhnu cuu Tàtã-í Dútú Ndiòxi. ¹⁴ Te yúhú cada-í nchaa sã cuiní-ndó cacãⁿ táhú-ndó núu-í, te núu na quindáá iní ñáhã ndisa-ndo xii-í.

Jësús cãchi-gã sã téndaha-gã Espiritú Yã Ndiòxi quixi cundecu ndihi-o

¹⁵ Te núu nchòhó cúú iní ñáhã-ndó xii-í te tnú-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í. ¹⁶ Te yúhú cacãⁿ táhú-í núú Tàtã-í sã téndaha-gã Espiritú-gã quixi cundecu ndihi-ndo cãnu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuaa cundecu-ndo, te chindee ñaha-xi xii-ndo ni caa ni quihíⁿ. ¹⁷ Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñã túú xini-yu Espiritú Yã Ndiòxi te ni vã cúú cundecu ndihi-yu. Dico nchòhó sã xini-ndó Espiritú-gã te ndècu ndihi ñaha-xi xii-ndo. Te sãá ñⁿ nduu te cunuu Espiritú-gã iní-ndó. ¹⁸ Te yúhú vã dãnã nihnu ñaha-í xii-ndo, chi quixi tucu-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te sácú duha-ná nduu ndècu-í te vã quini ñáhã-gã ñáyiu xii-í, dico nchòhó chi quini ñáhã-ní-ndó xii-í. Te ducaⁿ ni cundecu-ndo ichi vãha chi cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo ni caa ni quihíⁿ. ²⁰ Te dàvã-ãⁿ cutnùnì iní-ndó sã ndécú-í ndihi Tàtã-í, te ducaⁿ nchòhó cundecu ndihi ñaha-ni-ndo xii-í. ²¹ Te nchaa ñáyiu dàcuaha tnúhu-í te tnú-yu, ñáyiu-ãⁿ quidé ndisã-yu sã cúú iní ñáhã-yu xii-í. Te ducaⁿ Tàtã-í cúú iní ñáhã-gã xii-yu, te ducaⁿ-ni yúhú cúú iní-í-yu tucu, te ducaⁿ-ni cutnùnì iní-yu sã ndécú ndihi-í-yu —cãchi-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

²² Te ní cáháⁿ ñⁿ téé nàni Judás dico ñã díú tẽ Jùdás déhe tẽ Ximú Iscarioté ní cáháⁿ, chi ingã té Jùdás ní xáhaⁿ-dẽ xii-gã:

—Mèstrú, ñnãsa cada-n cuendã cutnùnì iní-ndí sã cundecu ndihi ñaha-n xii-ndí, te ñáyiu ñúhu ichi cuehé ichi duha vã cundecu ndihí-n-yu-í? —cãchi-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gã.

²³ Te ní xáhaⁿ Jësús xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu cúu iní ñáhã xii-í te tnú-yu tnúhu càháⁿ-í, te ñáyiu-ãⁿ cúú iní ñáhã Tàtã-í xii-yu, te yúhú ndihi Tàtã-í ndécú-ndí ndihí-yu. ²⁴ Te nchaa ñáyiu ñã túú cúu iní ñáhã xii-í te ñã túú tnú-yu tnúhu càháⁿ-í. Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ-í ní xindédóho-ndo chi Tàtã-í Yaa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í

ñuyú-a ní dácáhú iní ñáhã-gã xii-í, te ñã díú mée-í ní càhu iní-í tnúhu càháⁿ-í.

²⁵ Duha ndúu tnúhu càháⁿ-í núú-ndó vitna ndecu ndihi ñaha-gã-í xii-ndo. ²⁶ Dico Yã Ndiòxi tendaha-gã Espiritú-gã quixi-xi cada-xi núu-í taxi-xi tnúhu ndee iní xii-ndo, te diu-xi chindee ñaha-xi xii-ndo te danéhé ñáhã-xi xii-ndo nchaa sã cãmãni quini-ndó, te diu-ni-xi dandacu iní ñáhã-xi xii-ndo nchaa nacuaa ní cáháⁿ-í.

²⁷ Te yúhú chindee chituu ñaha-í xii-ndo ño vãha cuu iní-ndó cundecu-ndo datná yúhú ño vãha cuu iní-í ndécú-í, chi sa ta cüyatni nduu núhú-í. Te yúhú cãchi tnúhu ndáá-í sã chindée ñaha-í xii-ndo, te vã cadã-í dàtnã quidé ñáyiu ñúhu ichi cuehé ichi duha. Te ni vã ndihú iní-ndó, te ni vã yúhú-ndó. ²⁸ Te sa ní xindédóho-ndo ní cáháⁿ-í sã núhú-í, te quixi tucu-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo. Te núu ndisa cúu iní ñáhã-ndó xii-í ñã, te òré ní níhi-ndó tnúhu sã núhú-í núú ndécú Tàtã-í, te cudíí iní-ndó ní cúu, chi ño cãhnu cuu-gã dàcúxú yúhú. ²⁹ Te sa ní cãchi tnúhu-í sã núhú-í, te na sãá òré núhú-í núú ndécú Tàtã-í, te quindáá iní ñáhã-ndó xii-í.

³⁰ Te ñã túú-gã vai tnúhu ndatnúhu ndihi ñaha-í xii-ndo chi sa véxi yucu ñávãha sã táxi tnùnì ñuyú-a, dico vã táxi tnùnì ñáhã-xi xii yúhú. ³¹ Te cada-í nchaa nacuaa ní táuchíuⁿ Tàtã-í cuendã cutnùnì iní nchaa ñáyiu ñuyú-a sã yúhú ño cúu iní-í-gã. Te vitna chí ndácúñí ná quihíⁿ-o —cãchi-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

15

Cuendã yoho yàha stilé ndihi nchaa dité-xi

¹ Te ní xáhaⁿ tucu-gã xii-güedé:

—Yúhú cúu-í dàtnã yoho yàha stilé, te Tàtã-í cúú-gã dàtnã ñⁿ téé xito yoho yàha stilé-ãⁿ. ² Te nchaa ñáyiu ní sándáá iní ñáhã xii-í cúu-yu dàtnã dité nchaa yoho yàha stilé-ãⁿ. Te téé xito yoho yàha stilé-ãⁿ xèhndé-dé nchaa dité-xi sã ñã cuiní-gã-xi cuuⁿ ndéhé-xi, te ndàda ndoo-dé nchaa dité-xi sã cúúⁿ cuendã cuuⁿ-gã. ³ Te ducaⁿ sãtnahã-xi cúu nchòhó, chi sa ní xócúñí nchaa sã cuéhé sã dúhá ndècu ndihi-ndo, chi ní sándáá iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ-í. ⁴ Te cuu ñⁿnuu-ndó cundecu ndihi ñaha-ndo xii-í, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo. Chi núu ñⁿ yutnu vidí ná quéndé dité-xi, te dité-xi sã ní quen-dee-ãⁿ vã cúú-gã sàvidí-xi chi duuⁿ duuⁿ ní xita-xi. Ducaⁿ sãtnahã-xi cúu nchòhó chi vã ndácú-ndó càda-ndo chiúⁿ-í, te núu vã cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo.

⁵ Chi yúhú cúu-í dàtnã yutnu vidí-ãⁿ, te nchòhó cúú-ndó dàtnã nchaa dité-xi. Te nchaa ñáyiu cúu ñⁿnuu ndihi ñaha xii-í, te ndècu ndihi-í-yu, te ndácú-yu quidé-yu chiúⁿ-í. Te núu vã cúú ñⁿnuu ndihi ñáhã-yu

xii-í, te vá ndácũ-yu cadá-yu chiũ-í. ⁶ Te nchaa ñáiyu vá cúú ñ̃nuu ndihi ñaha xii-í, te yáha-yu dátá yáha ñ̃n dité yutnu vidí sá ña túú cúu sávidi-xi, chi xèhndé-güedé yichí-xi, te sáñmi-güedé.

⁷ 'Cuu ñ̃nuu ndihi ñaha-ndo xii-í, te vá nácuaa-ndo nacuáa ní cáhá-í. Te núu ducaⁿ na cada-ndo, te nání cuíní-ndó cáca-ndó núu-í te taxi-í. ⁸ Te núu nchòhó ná cáda váha-ndo cundecu-ndo, te ío cada cáhu-ndo Tàtá-í, te ducaⁿ cùnuni sá ndísá cùu-ndo cue téé ní chitnahá ñáhá xii-í. ⁹ Te yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo dátá cúú iní ñáhá Yá Ndióxi xii-í. Te cada-ni-ndo mée-ni sá váha cuendá cudí iní ñáhá-gá-í xii-ndo. ¹⁰ Te núu na quindáá iní-ndó cada-ndo nchaa nacuáa ní cáhá-í, te ío cuu iní ñáhà-í xii-ndo, chi yúhú ducaⁿ ío sándáá iní-í Tàtá-í quidé-í nchaa nacuáa ní cáhá-gá, te xiáⁿ núu ío cùu iní ñáhá-gá xii-í.

¹¹ 'Duha càhá-í núu-ndó cuendá cudí ndisa iní-ndó dátá cudí iní mée-í. ¹² Te duha ndùu tnúhu cáhá-í cuendá sá cúú iní tnáhá-ndó ñ̃n ñ̃n-ndo dátá cúú iní ñáhà-í xii-ndo. ¹³ Te núu ní xihó sá cúú-xí ñ̃n téé ío váha tnáhá tnúhu ndihi-o, te xiáⁿ cutnùní iní ñáiyu sá ío cùu iní-ó-dé. ¹⁴ Te nchòhó cuu-ndo cué téé ío váha tnáhá tnúhu ndihi-í te núu na cada-ndo nchaa nacuáa càhá-í. ¹⁵ Te vá cùñaha-gá-í xii-ndo sá cúú-ndó cué téé xinu cuechi núu-í, chi ní ñ̃n téé xinu cuechi ña túú xini-dé ná quidé patróo-dé. Te yúhú cachi-í xii-ndo sá cúú-ndó cué téé ío váha tnáhá tnúhu ndihi-í, chi ní cachi tnúhu-í nchaa nacuáa ní cáhá Tàtá-í. ¹⁶ Te ña diú nchòhó ní cáhá ñáhá-ndó xii yúhú, chi yúhú ní cáhá ñáhà-í xii-ndo. Te yúhú tauchiu-í quihí-ndó cada-ndo nchaa nacuáa ní cáhá-í, chi tnúhu-án vá ndíhi nihnu-xi. Te ducaⁿ ncháa sá ná cáca-ndó núu Tàtá-í Yá Ndióxi te taxi-gá, te núu na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í. ¹⁷ Te yúhú càhá-í dóho-ndo sá cúú iní tnáhá-ndó ñ̃n ñ̃n-ndo.

Ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní-yu Jesús ndihi nchaa ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá

¹⁸ 'Te nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ña cúú quini ñáhá-yu xii-ndo, te sa nàha-ndo sá ñ̃hna-gá yúhú ní ngüita-yu ducaⁿ ña cúú quini ñáhá-yu xii-í. ¹⁹ Te núu dicó tnáhá nchòhó ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha ña, te cuu iní ñáhá-yu xii-ndo dátá cúú iní tnáhá-yu ndi mée-yu ní cùu. Te yúhú ní nanducu nihnu ñaha-í xii-ndo tnúu ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, núu xiáⁿ ío cùu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo cuendá sá ña túú-gá chítnáhá-ndó-yu. ²⁰ Te dandacu iní-ndó nacuáa ní cáhá-í sá ní ñ̃n téé xinu cuechi ña túú cùnucú-dé dácúxí patróo-dé. Te yúhú cúú úhú iní ñáhá-yu, te diu-ni ducaⁿ

cada ñáhá-yu xii nchòhó. Te núu dicó ní tní-yu tnúhu ní cáhá-í ña, te diu-ni ducaⁿ tní-yu tnúhu cáhá-ndó núu-yu ní cùu. ²¹ Te ducaⁿ cada ñáhá-yu xii-ndo sá cuendá-í, chi ña xini-yu Tàtá-í Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a.

²² 'Te váa vá cundecu cuechi-yu ní cùu, te núu ña túú yúhú ní cáhá-í núu-yu, te vitna vá cúú tnáhí cachi-yu sá ña túú cuechi-yu. ²³ Chi nchaa ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cùu úhú iní-yu tnáhá Tàtá-í. ²⁴ Te váa ní ñ̃n cuechi-yu vá cundecu ní cuu, te núu dicó ña túú ní xini-yu nchaa sá ní quide-í sá vá yóo tnáhí ndacu cada. Te cué ní xini-yu dicó dai cùu úhú iní ñáhá-yu xii-í ndihi Tàtá-í. ²⁵ Te duha quidé-yu chi dacutíí quèe ndáá-xi nacuáa yòdo tnuni núu tútú Yá Ndióxi sá dácuhá-yu, chi cachi-xi sá ña túú ná cuechi-í te cuu úhú iní ñáhá-yu xii-í.

²⁶ 'Te Espiritú Tàtá-í Dútú Ndióxi sá ndécú núu-gá tendaha-í quixi chindee ñaha-xi xii-ndo, te canu ichi ñaha-xi nacuáa cundecu-ndo, te Espiritú-án cáhá ndáá-xi cuendá cutnuni iní nchaa ñáiyu yoo cùu-í. ²⁷ Te nchòhó tnáhá-ndó cáhá váha-ndo cuendá-í cuendá cutnuni iní-yu yoo cùu-í, chi nàha-ndo sá ndéé òré ní ngüita-í quidé-í chiũ Tàtá-í ní chitnahá ñáhá-ndó xii-í — cachi-gá xáha-gá xii-güedé.

16

¹ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Duha càhá-í cuendá ná nanchòcáva iní-ndó nùhú-ndó ichi cuehé ichi duha. ² Chi vá dáñá-gá-güedé quihu-ndo veníhu, te ní vá cúú-gá quini ndéé ñáhá-güedé xii-ndo. Te sáa ñ̃n nduu te cahni ñaha-güedé xii-ndo, te xiáⁿ cuu caha-güedé sá quidé-güedé chiũ Yá Ndióxi. ³ Te ducaⁿ cada-güedé chi ña túú xini-güedé Tàtá-í, te ní ña túú xini ñáhá-güedé xii yúhú. ⁴ Te duha ndùu tnúhu càhá-í núu-ndó, chi na sáa òré te ndacu iní-ndó ncháa tnúhu sá sá ní cachi tnúhu-í xii-ndo nacuáa cada ñaha-güedé xii-í.

Nchaa chiũ quide Espiritú Yá Ndióxi

'Te ña túú ní cachi tnúhu-í xii-ndo ndéé ñ̃hna chi ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo. ⁵ Dico vitna sa ta cùyatni nduu nùhú-í núu ndécú Tàtá-í Yáa ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a. Te ní ñ̃n nchòhó ña túú xicáⁿ tnúhú-ndó núu-í núu ndéé quihí-í. ⁶ Chi mee-ni sá ndíhú iní-ndó sá dúcáⁿ ní cáhá-í. ⁷ Te na cachi tnúhu ndáá-í xii-ndo sá váha-gá sá cúú-xi-ndó núu nùhú-í, chi tendaha-í Espiritú Yá Ndióxi quixi cundecu ndihi-ndo chindee ñaha-xi, chi núu vá nùhú-í te vá quixí Espiritú-gá cundecu ndihi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo. ⁸ Te na quixi Espiritú-gá te dandixi túu-xi iní nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha sá ña túú quide váha-yu.

Te dacàhu iní ñáhá-xí sá ndécú ñiⁿ ichi váha ichi ndáá. Te Espiritú-gá-án cada-xi nàcuáa cutnùní iní-yu sá Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéchi-yu. ⁹ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá ndécú cuéchi-yu, chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-yu xii-í. ¹⁰ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu nàcuáa ndúu cuendá ichi váha ichi ndáá, chi yúhú nùhú-í núú ndécú Tàtá-í, te nchòhó vá quini ñáhá-gá-ndó. ¹¹ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéchi-yu, chi sa ní cáháⁿ-gá sá yúcu ñávàha sá táxi tnùní ñuyú-a quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndáhú.

¹² Te vài-gá tnúhu ndècu cachí tnúhu-í xii-ndo, dico nchòhó chi vá cundèe iní-ndó cundèdòho-ndo nchàa vitna. ¹³ Te na quixi Espiritú Yá Ndióxi, Espiritú cáháⁿ ndáá cuiti, te Espiritú-án danèhé ñáhá-xí nchàa tnúhu váha tnúhu ndáá. Te vá dacàhu iní ñáhá-xí xii-ndo sá vèxi iní mée-xí chi dacàhu iní ñáhá-xí nchàa sá cáháⁿ Yá Ndióxi, te cachí tnúhu-xi nchàa nàcuáa cada-xi ndéé núú cuaháⁿ núú vèxi-gá. ¹⁴ Te Espiritú-gá-án cada càhu ñaha-xí xii yúhú chi ndècu ndihi-xi tnúhu-í, te danèhé ñáhá-xí xii-ndo. ¹⁵ Te nchàa sá ndécú ndihi Tàtá-í ndécú ndihi-í tnáhá-í, núú xíáⁿ cachí-í sá Espiritú-gá danèhé ñáhá-xí nchàa tnúhu-í xii-ndo.

Nchaa ñáyiu ndihú iní-xi nduu díí iní-yu na quixi tucu Jesús

¹⁶ Te ñiⁿ úú-ná nduu ndècu-í te vá quini ñáhá-gá-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quini ñáhá tucu-ndo xii-í, te ducaⁿ chi nùhú-í núú ndécú Tàtá-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá núú ní ngúita ñiⁿ úú cue téé xica cuu ndihi-gá xitnáha-güedé:

—¿Nása ndúu-tu tnúhu cáháⁿ-gá sá cachí-gá sá ñiⁿ úú-ná nduu ndècu-gá te vá quini-gá-ó-gá, dico núú sàcú-ni nduu te quini tucu-o-gá-í?, chi nùhú-gá núú ndécú Tàtá-gá —cachí-güedé xitnáha-güedé.

¹⁸ Te xitnáha tucu-güedé:

—¿Nása cuaháⁿ-tu tnúhu-án sá sàcú-ni nduu? Te ñá tècu tnùn-ó nása ndúu tnúhu cáháⁿ-gá —cachí-güedé xitnáha-güedé.

¹⁹ Te Jesús ní cutnùní iní-gá sá cuini-güedé cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gá nása ndúu tnúhu ní cáháⁿ-gá, núú ní xáhaⁿ-gá:

—Cuendá sá ní cachí-í sá ñiⁿ úú-ná nduu ndècu-í te vá quini ñáhá-gá-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quini ñáhá tucu-ndo xii-í ní cachí-í, xíáⁿ ndúcú tnúhu núú tnáhá-ndó-án? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Te na cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchòhó ndihú víhí iní-ndó te ndáhyú-ndó, dico nchàa ñáyiu ndècu ichi cuéhé ichi duha chi da cudíⁿ iní-yu. Dico nchòhó ñáyiu ndáhyú chi sáa nduu te nduu díí iní-ndó. ²¹ Chi dátáa cuini-ndó cùu ñiⁿ ñadihí ñaha

ní tnáhá nduu cacu déhe-xi vài sani iní-aⁿ sá quidé ùhú ñáhá-xí. Dico na yáha cacu déhe-aⁿ, te ñá túú-gá ndácú iní-aⁿ sá ní quide ùhú ñáhá-xí xii-aⁿ chi mee-ná sá cudíⁿ iní-aⁿ déhe-aⁿ. ²² Ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchòhó vitna chi ndihú iní-ndó sá nùhú-í, dico quixi tucu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te òré-án te cudíⁿ ndisa iní-ndó, te vá yòo ñiⁿ-gá dandihú iní ñáhá xii-ndo davá-án.

²³ Te davá-án ñá túú-gá ná nducu tnúhu-ndo núu-í. Te na cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá Tàtá-í taxi-gá nchaa sá ná cácaⁿ-ndó núu-gá núu na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í. ²⁴ Te ndéé vitna vátá dúcáⁿ-gá cada-ndo cácaⁿ-ndó. Dico cácaⁿ-ndó núu-gá núu ná cuini-ndó te taxi-gá cuendá cudíⁿ ndisa iní-ndó —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Xitohó Jesucristú ní cunuu tnúhu-gá núú yucu ñávàha

²⁵ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Mee-ni ní chidáhu ndodo-í tnúhu ní cáháⁿ-í núu-ndó, dico sáa nduu te vá chidáhu-gá-í tnúhu cáháⁿ-í, chi cáháⁿ ndáa-na-í cuendá Tàtá-í. ²⁶ Te davá-án cácaⁿ-ndó núu Tàtá-í núu ná cuini-ndó te taxi-gá, te núu na quindáá iní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. Te ñá túú-gá xini ñuhu-xi sá yúhú cácaⁿ-í núu-gá cuendá-ndó chi cácaⁿ mée-ná-ndó. ²⁷ Chi mee Tàtá-í io cùu iní ñáhá-gá xii-ndo cuendá cùu iní ñáhá-ndó xii-í, te sàndáá iní-ndó sá núu-gá ní quee-í véxi-í. ²⁸ Te yúhú ní quee-í núu Tàtá-í véxi-í ñuyú-a, te vitna dandòo-í ñuyú-a te nùhú-í núu ndécú-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁹ Te ní xáhaⁿ cué téé xica cuu ndihi-gá:

—Vitna chi cáháⁿ ndáa-ná-n, ñá túú-gá chidáhu-ni tnúhu cáhá-n. ³⁰ Te vitna ní xini-ndí sá io váha cùtnuní iní-n nchàa nacuáa cùu, te cùtnuní iní-n nchàa nacuáa sàni iní nchàa ñáyiu. Te ñá túú xini ñuhu-xi nágá nducu tnúhu-yu núu-n chi nchaa sa ní dátúu-ni núu-yu. Te xíáⁿ núu sàndáá iní-ndí sá núu Yá Ndióxi ní quee-ni vèxi-ni —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³¹ Te ní xáhaⁿ Jèsus:

—¿Te vitna sàndáá iní-ndó-án? ³² Vitna ní sáa nduu ní sáa òré sá nchàa nchòhó cutènuu-ndo cää ñiⁿ caa úu cuu-ndo, te dandòo mee ñaha-ndo xii-í. Dico ñá díu mée dii-í quendóo chi ndècu ndihi-í Tàtá-í. ³³ Duha cáháⁿ-í cuendá cuu váha iní-ndó cundècu-ndo, chi ñuyú-a cuu ùhú iní ñáhá-yu xii-ndo, dico ni vá yúhú-ndó chi yúhú sa ní dáquéeⁿ ñihu-í nchaa sá cuéhé sá dúhá io ñuyú-a —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

17

Jesús xicáⁿ táhú-gã núú Tátá-gã Dútú Ndióxi cuendá cue téé xica cuu ndihi-gã

¹ Te sáta dúcáⁿ nĩ cáháⁿ Jesús te ní nda-coto-gã andiu, te ní xáhaⁿ-gã xii Tátá-gã Dútú Ndióxi:

—Táu, vitna ní sáa nduu cada cahnu ñaha-n xii-í cuendá ducaⁿ cáda cahnu ñaha-í xii-n. ² Chi mee-n nĩ cachí-n sá táxi tnúni-í nchaá ñáyiú ñuyíú-a, te dácacu nihnu-í nchaá ñáyiú ní cachí-n nánihí táhú. ³ Te cundecu ndihi-ó-yu ní caa ní quíhíⁿ, chi sándáá iní ñáhá-yu sá ñⁿ dii díi-ni yòhó cúu-n Ndióxi ndisa, te ducaⁿ xiní ñáhá-yu xii yúhú Jesucristú téé ní tendaha-n véxi ñuyíú-a.

⁴ Te yúhú ní chiñuhu ñaha-í xii-n ñuyíú-a, te ní xinu chiúⁿ ní cachí-n cáda-í. ⁵ Táu, vitna na násáá-í núu-n te cada cahnu ñaha-n xii-í dátá ní xóo cada cahnu ñaha-n xii-í ndéé cútñhá vátá ngáva-gã ñuyíú.

⁶ Te nchaá ñáyiú ní nanducu nihnu-n tnuú nchaá ñáyiú ndécu ichi cuehé ichi duha, ní taxi cuendá-n-yu, te ní xáhaⁿ-í xii-yu yoo cúu-n. Te cuendá-n cúu-yu, te ní taxi cuendá-n-yu, te ní sándáá iní-yu tñúhu-n. ⁷ Te vitna ní cutnúni iní-yu sá ncháá tñúhu ndécu ndihi-í diu-ni mee-n ní taxi-n. ⁸ Te ní dánèhé-í-yu nchaá tñúhu sá ní dánèhé ñáhá-n xii-í, te ní sándáá iní-yu. Te ní cutnúni iní-yu sá núu-n ní quee-í véxi-í, te ní sándáá iní-yu sá yòhó ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a.

⁹ Te yúhú cáháⁿ ndáhú-í núu-n cuendá nchaá ñáyiú ní taxi cuendá-n. Te ñá túú cáháⁿ ndáhú-í núu-n cuendá ñáyiú ndécu ichi cuehé ichi duha, chi cuendá nchaá ñáyiú ní taxi cuendá-n cáháⁿ-í, chi cuendá-n cúu-yu. ¹⁰ Te nchaá sá cúu cuendá-í cúu-xi cuendá-n, te nchaá sá cúu cuendá-n cúu-xi cuendá-í tñáhá-í. Te xíquide cahnu ñáhá-yu xii-í.

¹¹ Te yúhú vá cundecu-gá-í ñuyíú-a, dico mée-yu chi cundecu-ni-yu, te yúhú ndixi-í núu ndécú-n. Táu, yòhó ío yíñuhu ndecu-n, te yúhú cáháⁿ ndáhú-í núu-n sá ní yúhu ní iní-n coto-n nchaá ñáyiú ní taxi cuendá-n, ñáyiú ní sándáá iní tñúhu-í cuendá sá ñⁿ-ní ichi cúu-yu cundecú-yu dátá ñⁿ-ni cúu nchoo. ¹² Chi òré ndécú-í ndihi-yu ñuyíú-a ní xito-í-yu nácuáa cúu iní-n, te ní ñⁿ-yu ñá túú ní xita nihnu, chi ñⁿ-ni té Júdás ní xita nihnu tñáhí-dé, te ducaⁿ ní cuu cuendá sá ní quee ndáá-xi nácuáa yòdo tnuní núu tütú-n.

¹³ Te vitna sa ndixi-í núu ndécú-n, dico nini ndécu-gá-í ñuyíú-a duha cáháⁿ-í cuendá sá cúdi iní-yu dátá cúdi iní mée-í. ¹⁴ Te yúhú ní dánèhé-í-yu tñúhu-n, dico nchaá ñáyiú ndécu ichi cuehé ichi duha cúu úhú iní ñáhá-yu xii-yu cuendá sá ñá túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha-áⁿ dátá yúhú ñá túú ndécu-í ichi-áⁿ. ¹⁵ Te ñá túú

cáchí-í sá xócáni-n-yu ñuyíú-a, dico cáháⁿ ndáhú-í núu-n sá dácacu nihnu-n-yu núu yucu ñávaha. ¹⁶ Te yúhú ñá túú ndécu-í ichi cuehé ichi duha, te ducaⁿ mée-yu ñá túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha. ¹⁷ Te ío na cundecu yihí ñuhu-gá-yu núu-n dácuaahá-yu tñúhu-n, chi cúu-xi ñⁿ tñúhu ndáá. ¹⁸ Te dátá ní tendaha ñaha-n xii yúhú véxi-í tnuú nchaá ñáyiú ndécu ichi cuehé ichi duha, ducaⁿ cáda-í tendaha-í-yu quíhíⁿ-yu cáháⁿ-yu tñúhu-í tnuú nchaá ñáyiú ndécu ichi cuehé ichi duha. ¹⁹ Te yúhú ndécú yíñuhu-í núu-n, te cada ñaha-n xii-í nácuáa cúu iní-n sá cuendá-yu, te ducaⁿ te cundecu yíñuhu-yu núu-n dácuaahá-yu tñúhu-n.

²⁰ Te ñá díú cuendá mee-ni ñáyiú sa ní sándáá iní-xi cáháⁿ ndáhú-í núu-n, chi tñáhá cuendá nchaá ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-í ndéé idá-gã núu na cundedóho-yu tñúhu cáháⁿ ñáyiú na tendaha-í. ²¹ Te xicáⁿ tñúhú-í núu-n sá ncháá-yu ñⁿ-ná ichi na cúu-yu, te ñⁿ-ná caní iní ndihi ñáhá-yu xii-o dátá cúu nchò ñⁿ-ni cuu-o. Te ducaⁿ ñⁿ-ná cuu-o ndihi-yu cuendá sá ná quíndáá iní nchaá ñáyiú ndécu ichi cuehé ichi duha sá díú-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a. ²² Te nchaá sá vaha ní taxi-n ndécu ndihi-í ní dánèhé-í-yu cuendá sá ñⁿ-ná cúu-yu cundecú-yu dátá ndécú nchò. ²³ Te yúhú cundecu ndihi-í-yu, te yòhó cundecu ndihi ñaha-n xii yúhú cuendá ñⁿ-ná cuu ndisá-yu cundecú-yu. Te ducaⁿ te cutnúni iní nchaá ñáyiú ndécu ichi cuehé ichi duha sá díú mée-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a, te cúu iní-n-yu dátá cúu iní ñáhá-n xii yúhú.

²⁴ Táu, mee-n ní taxi cuendá-n-yu, te cuini-í sá cundécú-yu núu cundécú-í cuendá quini-yu sá quidé cahnu ñaha-n xii-í chi ducaⁿ-ni cúu iní ñáhá-n xii yúhú ndéé cútñhá vátá ngáva-gã ñuyíú. ²⁵ Táu, yòhó ío yíñuhu ndecu-n. Te ñáyiú ndécu ichi cuehé ichi duha ñá túú xiní ñáhá-yu xii-n, dico yúhú chi xiní ñáhá-í xii-n, dico ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-í sa xiní-yu sá díú-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a. ²⁶ Te sa xáhaⁿ-í xii-yu yoo cúu-n, te diu-ni ducaⁿ cáda-í cuendá cuu iní tñáhá-yu dátá cúu iní ñáhá-n xii-í, te ducaⁿ cundecu-í ndihi-yu —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii Tátá-gã Dútú Ndióxi.

18

Ní tñi-güedé Jesús ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Te sáta dúcáⁿ nĩ cáháⁿ Jesús, te ní quee-gã ndihi cue téé xica cuu ndihi-gã cuáháⁿ-güedé ndáa ingá xio yuhu yúú Cédron. Te yácaⁿ cáá ñⁿ lahuertá, te xiti lahuertá-áⁿ cuanguihu Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gã. ² Te

té Jüdás déhe té Xímú Iscarioté téé ní sáha cuendá ñáhá xii-gá núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá sa xini-dé lahuertá-án chi titní xito ní sáháⁿ Jèsús ndihi-güedé xiáⁿ. ³Núu ndáá ichi xiáⁿ ní sáá té Jüdás ndihi vai sandadú, ndihi cue téé quide cuendá veñúhu ní techiúⁿ ñaha cue dútú cúnúu, ndihi cue téé cùu fariséu. Te xínehe-güedé machitiⁿ ndihi iⁿ úú-gá sá dééⁿ, te yotnuú-güedé linterná ndihi iti ní sáá. ⁴Te Jèsús sa ñaha-gá nchaa nàcuáa cada ñaha-güedé xii-gá núu ní sáháⁿ tuha ñaha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—¿Yoo nánducu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Jèsús téé ñuú Nazàrét nánducu-ndí — cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú ducaⁿ ñani-í, te náu-í ndécú-á te núu yúhú nánducu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te tnàhá té Jüdás téé ní sáha cuendá ñáhá xii-gá ndihi-güedé. ⁶Te òré ní xáhaⁿ Jèsús sá diú-gá cúu téé nánducu-güedé, te ní nacaca dùma-güedé te ní ndua-güedé ndéé ñuhu. ⁷Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu Jèsús núu-güedé yoo nánducu-güedé. Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé sá Jèsús téé ñuú Nazàrét nánducu-güedé, ⁸núu ní xáhaⁿ-ná Jèsús:

—Sa ní cáháⁿ-í sá diú yúhú ducaⁿ ñani-í, te núu yúhú nánducu-ndo, te dañ-ndo nchaa cue téé iha na nùhú-güedé —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹Duha ní cuu chi ní queue ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ méé Jèsús chi ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú ní sáha cuendá ñáhá Yá Ndióxi cundecu ndihi-gá vá cuíta nihnú-yu. ¹⁰Te té Xímú, àdi Pelú chi úú diú-dé, néhé-dé iⁿ machiti, te ní tava-dé machiti-án ñi-xi te ní xehndé-dé lóho xio cùha iⁿ téé ñani Malcú ní quéndeé duuⁿ. Te téé-án xínú cuèchi-dé núu dútú cúnúu-gá. ¹¹Te ní xáhaⁿ Jèsús xii té Pelú:

—Nataxúha machiti-án núu ñúhú-xí, chi dacuítí sá ndóhò-í nàcuáa ní cachí Tàtà-í cunduu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gá núu dútú cúnúu-gá

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹²Te cue sandadú ndihi cue téé cúnúu-gá núu-güedé, ndihi cue téé quide cuendá veñúhu ní tnii-güedé Jèsús, te ní dácútú ñaha-güedé. ¹³Te ndéca ñaha-güedé xii-gá cuaháⁿ núu ndécú té Anás, te té Anás-án cúu-dé tātá ñadihi té Caifás. Te té Caifás-án ní cuu-dé dútú cúnúu-gá cuíá-án. ¹⁴Te diu-ni téé-án ní xáhaⁿ-dé xii ñáyiú isráel sá vaha-gá sá iⁿ-ní téé na cùu-dé sá cuendá-yu ncháá-yu.

Té Pelú càháⁿ-dé núu ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵Te té Pelú, àdi Xímú chi úú diú-dé, ndihi ingá tucu-dé nàcuáa xica cuu ndihi-güedé Jèsús nchicúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuaháⁿ. Te iⁿ téé-án xini tnàhá-dé ndihi dútú cúnúu-án núu nchicúⁿ-dé tnàhá-dé Jèsús cuánguihu ndéé núu cáá vèhe téé cúnúu-án. ¹⁶Dico té Pelú ní ndóo-dé yuyèhe ndaa quehé, núu ní ndee téé ndihi té Pelú-án ní cáháⁿ ndihi-dé ñaha ndéé yuyèhe, te ndéca-dé té Pelú cuánguihu. ¹⁷Te ní xáhaⁿ ñaha ndéé yuyèhe-án xii té Pelú:

—¿Náa ñá diú yòhó tnàhá-n xica cuu ndihi-n téé ndéca-güedé cuánguihu-a? —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pelú:

—Náa, ñá túú téé-án xicá cùu ndihi-ú —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-aⁿ.

¹⁸Te io víxiⁿ quide-xi núu cue téé xinu cuechi, ndihi cue téé quide cuendá veñúhu ní dātnàhá-güedé ñuhú, te xínutnii teté-güedé ndihi té Pelú.

Dútú cúnúu nducu tnúhu-dé núu Jèsús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹Te dútú cúnúu ní xicáⁿ tnúhú-dé núu Jèsús núu nándi cùu cue téé xica cuu ndihi-gá, te nándi sá dānehé ñáhá-gá xii-güedé. ²⁰Te ní xáhaⁿ-gá:

—Yúhú càháⁿ ndodo-í núu ncháa ñáyiú cuèi xiti veñúhu càhnu sá io cúnúu, te cuèi xiti nchaa dava-gá veñúhu núu tàca nchaa ñáyiú isráel ducaⁿ-ni dānehé-í-yu, te ñá túú dàyuhu càháⁿ-í. ²¹Núu vá càcáⁿ tnúhú-n núu-í. Càcáⁿ tnúhú núu ncháa ñáyiú sàcúndého tnúhu càháⁿ-í, te na càháⁿ-yu núu nása nduu tnúhu càháⁿ-í chi xini-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²²Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús núu iⁿ téé quide cuendá veñúhu nùtnii-dé tnàhá-dé te ní cani-dé iⁿ déhndé núu-gá. Te ní xáhaⁿ-dé: —¿Ná cuendá ducaⁿ càháⁿ-n núu dútú cúnúu-í? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²³Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Te núu néhé ní cáháⁿ-í te cáháⁿ-n nása nduu tnúhu ní cáháⁿ-í, te yúhú càháⁿ váha-í te ducaⁿ càniha-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁴Te ndúu yoho-ni Jèsús ní dānùhú ñáhá tē Anás xii-gá ndaha té Caifás dútú cúnúu-gá.

Té Pelú càháⁿ tucu-dé núu ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵Te té Pelú nùtnii teté-ni-dé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—¿Náa ñá diú tnàhá yòhó xicá cùu ndihi téé ndéca-ndí véxi-á? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pelú:

—Ñáhá, ñá túú tée-án xíca cùu ndihí-ú — cächí-dé xáha-n-dé xii-güedé.

²⁶ Te ñn ñaní tnáhá tée ní xehndé té Pèlú lóho-xi-án xínú cuéchi-dé tnáhá-dé núú dütú cúnúu. Te tée-án ní xáha-n-dé xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú tnáhá-n ndihí-n-dé ní xini ñáhá-í òré ní tnü-ndí-dé xití lahuértá? — cächí-dé xáha-n-dé xii-dé.

²⁷ Te té Pèlú ní xáha-n tucu-dé sá ñá díú-dé, te òré-án ní cana ñn líhi.

Jesús ndécú-gä núú té Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Te ní ndeñuhu-güedé Jesús vehe té Caifás, te ndéca ñaha-güedé xii-gá cuáhán vechiun tée cùu gobiernú. Te sa ta cùdít-ni-gá cuáhán núu ñá ní cuíní cue tée isráel quíhu-güedé xití vechiun tée cùu gobiernú-án. Te núu ní quíhu-güedé vechiun-án ñá, te vá cuú-gä quíhu-güedé cudíni-güedé vico pásua ní cùu chí duca^a tnáhi quide-güedé. ²⁹ Núu té Pilatú tée cùu gobiernú ní quee-dé vechiun-dé ní cáhá^a ndihí ñaha-dé xii-güedé, te ní xáha-n-dé:

—¿Ná cuéchi ní quide tée-a núu ndéca-ndo-dé véxi? —cächí-dé xáha-n-dé xii-güedé.

³⁰ Te ní xáha-n-güedé:

—Te núu díco ñá túú cuéchi-dé-án te vá cándéca-ndí-dé quixi núu-n ní cùu — cächí-güedé xáha-n-güedé xii-dé.

³¹ Te ní xáha-n tucu té Pilatú xii-güedé:

—Chí cándéca-dé cuánühú, te cada ndáá-ndó cuéchi-dé nàcuáa cãa lei méé-ndó —cächí-dé xáha-n-dé xii-güedé.

Te ní xáha-n-güedé:

—Dico nchúhú ñáiyu isráel chí ñá túú düca^a taxi tnuní lei sá cáhní-ndí — cächí-güedé xáha-n-güedé xii-dé.

³² Te duca^a ní cuu chí dacuití ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáhá^a méé Jesús cada-xi cuú-gä. ³³ Te cuándihu té Pilatú vechiun-dé, te ní cana-dé Jesús ní xíca^a tnúhú-dé núú-gä, te xáha-n-dé:

—¿Yohó yíndaha-n ñáiyu isráel-án? — cächí-dé xáha-n-dé xii-gä.

³⁴ Te ní xáha-n Jesús:

—¿Te xiá^a cáhá-n sá véxi iní méé-n, ádi ío ñn ñáiyu ní cächí tnúhu xii-n cuendá-í? — cächí-gä xáha-n-gä xii-dé.

³⁵ Te ní xáha-n té Pilatú xii-gä:

—Ñá díú tée isráel cùu-í núu duca^a cáhá-n, chí cue ñaní tnáhá-n cué tée isráel ndihí cue dúrtú cúnúu ní taxi cuendá ñáhá-güedé xii-n iha. ¿Te ná ní quide-n? — cächí-dé xáha-n-dé xii-gä.

³⁶ Te ní xáha-n Jesús:

—Ñá díú tée ñuyíu-a cùu-í te ní ñá túú véxi-í taxi tnuní-í ñuyíu-a, chí núu díco iha tàxi tnuní-í á^a te cue tée xica cuu ndihí-í nàá-güedé ndihí cue tée isráel cuendá sá vá

tníí ñaha-güedé xii-í ní cùu, dico ñá túú véxi-í sá tàxi tnuní-í ñuyíu-a —cächí-gä xáha-n-gä xii-dé.

³⁷ Te ní xáha-n té Pilatú:

—¿Te tée yíndaha ñáiyu cùu-ó vání? — cächí-dé xáha-n-dé xii-gä.

Te ní xáha-n Jesús:

—Te dàtná cächí-n-án yíndaha ndisa-í ñáiyu, chí yúhú véxi-í ñuyíu-a te iha ní cacu-í te cáhá^a-í mee-ni tnúhu ndáá. Te nchaa ñáiyu na cùdí iní-xi tnúhu ndáá, te tedóho-yu nchaa tnúhu cáhá^a-í —cächí-gä xáha-n-gä xii-dé.

³⁸ Te ní xáha-n té Pilatú:

—¿Te ná cùu-tu tnúhu ndáá-án? — cächí-dé xáha-n-dé xii-gä.

Cächí-güedé sá cáhní-güedé Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Te sátá ní yáha ní xíca^a tnúhú té Pilatú núu Jesús, te ní quee tucu-dé quehé, te xáha-n-dé xii cue tée isráel:

—Ná túú ná cuéchi tée-a. ³⁹ Te váha-ni chí duca^a tnáhi quide nchohó sá ndí tnáhá nduu vico pásua cuíní-ndó sã dácacu-í ñn tée yíhi vecaá. Te núu cuíní-ndó te na dácacu-í tée yíndaha ñaha xii-ndo —cachí-dé xáha-n-dé xii-güedé.

⁴⁰ Te sá dúcã^a ní cáhá^a-dé, núu nchaa-güedé níhi ní cáhá^a-güedé, te xáha-n-güedé:

—¡Vá dácacu-n tée-án, té Barrábás dácacu-n! —cächí-güedé xáha-n-güedé xii-dé.

Te té Barrábás-án ní cuu-dé ñn ñadúhú.

19

¹ Te té Pilatú ní táuchíu^a-dè ní tnü ñaha cué sandadú xii Jesús, te ní caníha-güedé xii-gä ndihí ñi. ² Te diu-ni cue tée-án ní cadúha-güedé ñn coróná iñu ní chíhi-güedé díquí-gä, te ní dáquíu nuu ñaha-güedé xii-gä ñn dóo tícuéhé víhi. ³ Te ní sáhá^a ndehe yatni-gä-güedé núú-gä, te ní xáha-n-güedé:

—¡Jo cáhuu cuu yohó tée yíndaha ñaha xii ñáiyu isráel! —cächí-güedé xáha-n-güedé cùdíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gä.

Te ní caní-güedé déhndé núú-gä.

⁴ Te ní quee tucu té Pilatú quehé te ní xáha-n-dé xii nchaa ñáiyu xíndecu quehé:

—Te cundehe-ndo-dé ná ndéé ñúhu-í-dé iha, chí yúhú sáha-í cuendá sá ñá túú cuéchi-dé —cächí-dé xáha-n-dé xii-yu.

⁵ Te ní ndeñuhu ñaha té Pilatú xii Jesús xití vechiun-dé te ñúhu ñn coroná iñu díquí-gä, te ñihnu-gä dóo tícuéhé víhi-án. Te ní xáha-n té Pilatú xii-yu:

—¡Nái-dé-a! —cächí-dé xáha-n-dé xii-yu.

⁶ Te ní xini ñáhá cué dúrtú cúnúu ndihí cue tée quide cuendá veñúhu. Te ní cuáá-güedé, te xáha-n-güedé:

—¡Cata caa-dé! ¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —
càchí-güedé xáha-güedé xii-dé.

Te ní xáha" tē Pilatú:

—Váha-gá núu candeca mee-ndo-dē
quihí" cata caa-ndo-dē núú cùrúxí, chí
yúhú cùtnúni iní-í sá ñà túu na cuéchi-dé
—càchí-dé xáha"-dē xii-güedé.

⁷ Te ní xáha" cué tēe isráel:

—Lēi ndécú ndíhi nchúhú càchí-xi sá dàì
cuú-dé, chí càchí-dé sá Déhe Yá Ndióxi
cuú-dé —càchí-güedé xáha"-güedé xii-dé.

⁸ Te sá dúcá" nǐ xáha"-güedé xii tē Pilatú, te
vaa-gá nǐ yúhú-dé. ⁹ Núu cuándihu tucu-dé
vechiu"-dé, te ní xáha" tucu-dé xii Jèsús:

—¿Te yohó ndéé tēe cùu-n-í? —càchí-dé
xáha"-dē xii-gá.

Dico Jèsús ñà túu ní cáhá"-gá.

¹⁰ Núu ní xáha" tē Pilatú xii-gá:

—¿Te vá càchí tnúhu-n núu ndéé tēe
cùu-n-u? ¿Náa ñà túu xini"-n sá yúhú
táxi tnúni-í, te cuu-ni tauchi"-í cata caa
ñaha-güedé xii-n núú cùrúxí cuú-n, te cuu-ni
dàcácu ñaha-í xii-n-á"? —càchí-dé xáha"-dē
xii-gá.

¹¹ Te ní xáha" Jèsús:

—Yohó ñà túu sá táxi tnúni ñahá"-n xii
yúhú ní cùu núu ñà túu Yá Ndióxi ní cuini"-gá
sá dúcá" cùnduu, te tēe ní taxi cuendá ñahá
xii-í núu-n tēe-á" io-gá ndécuechi-dé dàcúxí
yohó —càchí-gá xáha"-gá xii-dé.

¹² Te òrē-á" nǐ ngúita tē Pilatú ndúcú-dé
nàcuáa cada-dé dàcácu-dé Jèsús ní cùu, dico
cue tēe isráel ní ngúita-güedé ní cuáá-güedé,
te xáha"-güedé:

—Te núu na dàcácu-n tēe-á", te ñà díú
tēe tnàhà tnúhu ndíhi tē Cēsár cuú-n. Chí
ndéda-ni càa tēe na càchí sá cuú-dé tēe
yindaha ñaha xii ñayiu cùu úhú iní-dé tē
Cēsár. Te tē Jèsús-á" càchí-dé sá táxi tnúni-dé
—càchí-güedé xáha"-güedé xii-dé.

¹³ Te sá dúcá" nǐ xáha"-güedé xii tē Pilatú
núu ní quee-dé ndíhi Jèsús cuáhá" ndíhi
ñaha-dé corrèdór núu ní quée mee-ni yúu
váha núu ñhúhú, te xíá" nání-xí Gábatá tnúhu
hèbreú. Te xíá" ndécú xilè sácóo nchihi
tē Pilatú xèhndé-dé cuéchi ñayiu, núu ní
nucóo-dé núu xilè-dé òrē ní quexio-dé ndíhi
Jèsús. ¹⁴ Te cùu-xi datná cuádava nduu, nduu
vìspré vico pàscuá. Te ní xáha" tē Pilatú xii
ñayiu isráel:

—¡Nái tēe yindaha ñaha xii-ndo-a! —
càchí-dé xáha"-dē xii-yu.

¹⁵ Te ní cuáá-yu, te xáhá"-yu:

—¡Cahni-dé! ¡Cahni-dé! ¡Cata caa-dé núú
cùrúxí! —càchí-yu xáhá"-yu.

Te ní xáha" tē Pilatú:

—¿Te yúhú cata caa-í tēe yindaha ñaha
xii-ndo-u? —càchí-dé xáha"-dē xii-yu.

Te cue dùtú cùnùu ní xáha"-güedé:

—Nchúhú ñà túu-gá tēe yindaha ñaha
xii-ndí, chí ñ"di"-ni tē Cēsár yindaha ñaha-dé
xii-ndí —càchí-güedé xáha"-güedé xii-dé.

¹⁶ Te tē Pilatú ní xáha"-dē ní quehe"
cuendá-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé
cuáhá" cata caa ñaha-güedé núú cùrúxí.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Te ní quee Jèsús nchídó-gá cùrúxí cuáhá"
ñ" xichi núu nání Yiqui Díquí Ndíyi. Te
tnúhu hèbreú quée-xí Gólgotá. ¹⁸ Te yàcá"
ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí-á".
Te xio xio díñi-gá ní sata caa-güedé úu cue
tēe ndécú ndisa cuéchi-xi díu-ni núú cùrúxí
tucu. ¹⁹ Te ní táuchíú" tē Pilatú ní taxi
ndecu-güedé ñ" sá ndéé lètrá núú cùrúxí tá
càa-gá, te duha càchí lètrá-á": "Jèsús tēe ñuú
Nazàrét, tēe yindaha ñaha xii ñayiu isráel",
duha càchí-xi. ²⁰ Te vái ñayiu isráel ní xini-yu
nàcuáa càhà" lètrá-á", chí yatni"-ni yuhu ñuú
ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. Te
lètrá-á" càhà"-xi tnúhu hèbreú, te càhà"-xi
tnúhu griégú, te càhà"-xi tnúhu làtn. ²¹ Te ní
xáha" cué dùtú cùnùu xii tē Pilatú:

—Vá táuchíu"-n tee-güedé lètrá càhà"-xi
"Tēe yindaha ñaha xii ñayiu isráel" ní cùu,
váha-gá tauchi"-n tee-güedé lètrá càhà"-xi
"Tēe càchí yindaha ñaha xii ñayiu isráel ní
cùu" —càchí-güedé xáha"-güedé xii-dé.

²² Te ní xáha" tē Pilatú:

—Nàcuáa ní táuchíu"-í ní tee-güedé
te duca" quèndóo-xi —càchí-dé xáha"-dē
xii-güedé.

²³ Te sátá ní sata caa ñaha cué san-
dadú xii Jèsús núú cùrúxí, te cúmi xichi ní
quide-güedé dóo-gá, te ñ" ñ" xichi dóo-gá ní
cáhñu cue sandadú-á". Te ndécú ñ" dóo-gá
dóo cání ñà túu ní tēu. ²⁴ Te cuendá dóo-á"
ní xitnáha cue sandadú-á":

—Vá ndátá-ó dóo-a, váha-gá núu na còto
ndéé-ó cuendá quini"-ó ndédacàa-o cuu
cuendá-ó —càchí-güedé xitnáha-güedé.

Te duca" ní quide-güedé chí ní quee
ndáá-xi nàcuáa càhà"-xi núú tùtú Yá Ndióxi
núú càchí-xi: "Titni xichi ní cáññu-güedé
dóo-í. Te ní xito ndéé-güedé cuendá cùtnúni
iní-güedé ndédacàa-güedé níhí-güedé dóo-í",
duha càchí-xi núú tùtú-gá. Te sá dúcá"
càhà"-xi núú tùtú Yá Ndióxi núu xíá" duca"
ní quide cue sandadú-á".

²⁵ Te yatni díñi curúxí núú tákàa Jèsús
nútní náná-gá, ndíhi cùhú-xi, ndíhi tá Màriá
ñadihí tē Clèofás, ndíhi tá Màriá Magdaléná.
²⁶ Te ní xini Jèsús náná-gá nútní-a" díñi ñ" tēe
ní xica cuu ndíhi-gá, tēe ío cùu iní-gá, te ní
xáha"-gá xii náná-gá:

—Náá, tēe nútní-á" nduu-dé datná déhe
mee-n —càchí-gá xáha"-gá xii-a".

²⁷ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii téé ní xica cuu ndihi-gǎ-áⁿ:

—Naha-áⁿ nduu-aⁿ dàtná nǎná méé-n — cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Núu ndéé dàvá-áⁿ ní nduu nǎná ñáhá tée-áⁿ xii nǎná-gǎ.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Te ní cutnùní iní Jèsús sá ní ndihi chiùⁿ ní táhú Tàtá-gǎ Dútú Ndiòxí ní quide-gǎ núu ní cǎchí-gǎ:

—Yichí-í ndute —cǎchí-gǎ.

Te duha ní cǎháⁿ-gǎ chí ní quee ndáá-xi nàcuáa cǎháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiòxí.

²⁹ Te ndècu ìⁿ lítú ñùhu ndudí íá. Te sá dúcáⁿ ní cǎháⁿ-gǎ sá yichí-gǎ ndute, núu xiáⁿ ní queheⁿ-güedé cǎchí te ní chindóyo-güedé xití ndudí íá-áⁿ, te ní chinenu-güedé díquí ìⁿ dité yutnu nàni hisópó, te ní ndocani-güedé ní chihi-güedé yuhu-gǎ. ³⁰ Te sátá ní xihí-gǎ ndudí íá-áⁿ, te cǎchí-gǎ:

—Vitna ní dǎxínu cava-í nchaa chiùⁿ ní cǎchí Tàtá-í cada-í —duha ní cǎchí-gǎ.

Te ní xócuíta dúcúⁿ-gǎ ndàa núú-gǎ, te ní xihí-ni-gǎ.

Ìⁿ sandàdú ní caáⁿ-dé yiqui naha Jèsús ndihi ìⁿ pùyá yihí cǎa núú-xi

³¹ Te cuèndá sá ndùu vispré vico pàscuá cùú-xí núu ñá ní cuíní cue téé isràél cundecu-ni yiqui cùñú-gǎ núu cùrúxí ndihi yiqui cùñú cue téé ní sata caa-güedé diñi-gǎ, chí cuèndá nduu tnée-áⁿ cùú-xí ndùu ndetatu ñáiyu, te ío quide cahnú-yu nduu-áⁿ, núu ní xáhaⁿ-güedé xii téé Pilatú sá táuchíuⁿ-dé quíhíⁿ cue téé cǎhnú-güedé dihiⁿ Jèsús ndihi dihiⁿ cue téé tàcaa ndihi-gǎ, te xocàni-güedé yiqui cùñú-gǎ ndihi yiqui cùñú-güedé yácaⁿ. ³² Te sátá dúcáⁿ te ní sáháⁿ cue sandàdú ní sǎhnú-güedé dihiⁿ cue téé tàcaa xio xio diñi Jèsús. ³³ Te òré ní cuyatni-güedé núú-gǎ, te ní xini-güedé sá sá ní xihí-gǎ núu ñá ní sǎhnú-güedé dihiⁿ-gǎ.

³⁴ Dico ìⁿ sandàdú-áⁿ ní cúxi-dé pùyá néhé-dé ìⁿ xio yiqui naha-gǎ, te yihí caá núú-xi núu ní caáⁿ-xi yiqui naha-gǎ ní quee ñíñi ndihi ndute cuí. ³⁵ Te yuhú té Juáá téé ní cadúha tutú-a ní xini-í nàcuáa ní cuu ní xihí Jèsús, te xiáⁿ núu cǎháⁿ ndáá-í cuèndá quíndáá iní-ndó. ³⁶ Te ducaⁿ ní cuu ñá ní sǎhnú-güedé dihiⁿ Jèsús, chí ní quee ndáá-xi nàcuáa cǎháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiòxí núu cǎchí-xi: “Vá cǎhnú-güedé ní ìⁿ yiqui-gǎ”, duha cǎchí-xi. ³⁷ Te ducaⁿ ní quide-güedé Jèsús ní caáⁿ-güedé yiqui naha-gǎ, chí ingá xichí núu tütú Yá Ndiòxí cǎchí-xi: “Sáá nduu te quini-güedé ìⁿ téé ní dǎnicuèhé-güedé”, duha cǎchí-xi.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Te sátá dúcáⁿ ní cuu, te té Chèé téé ñuú Arimateá tnàhá-dé ní sándáá iní-dé tnúhu Jèsús dico dayuhu, chí ní xóo yùhú-dé cue téé cùnuu núu ñáiyu isràél. Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii té Pilatú núu vá dáñá-dé canehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ chindúxi-dé, te té Pilatú ní xáhaⁿ-dè xii-dé sá cúu cǎnehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ, núu ní sáháⁿ-dé ní nuu nehe-dé yiqui cùñú-gǎ núu cùrúxí nchídó-dé cuáháⁿ.

³⁹ Te té Nicodemú téé ní sáháⁿ núu ní cǎháⁿ ndihi-dé Jèsús ndéé díhna, téé-áⁿ néhé-dé ócó úxí kílú yuchi ní cuáha mee-ni yúcu sá nání mìrrá ndihi yúcu sá nání àloés. Te ío váha tnàmi saháⁿ. ⁴⁰ Te ní naníhí tnàhá-dé ndihi té Chèé, te ní chidúcuⁿ nuu-güedé yiqui cùñú Jèsús mee-ni dóó váha, te nàcuáa ta dúcúⁿ nuu-güedé yiqui cùñú-gǎ dóó-áⁿ, te ducaⁿ ta chido-güedé yuchi sáháⁿ tnámí-áⁿ núu dóó-áⁿ chí ducaⁿ tnàhí quide ñáiyu isràél òré chindúxi tnàhá-yu. ⁴¹ Te yatni núu ní sata caa-güedé Jèsús caá ìⁿ lahuertá. Te xití lahuertá-áⁿ nchiiⁿ ìⁿ yaú cava duha cuáháⁿ ndáá-xi, te vátá yóo ìⁿ-gǎ nguindúxi xiáⁿ. ⁴² Te cuèndá sá ní cuyatni tnàhá nduu ndetatu ñáiyu isràél núu xiáⁿ yaú cava nchii yatni-ni xiáⁿ ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús.

20

Jèsús ní ndoto-gǎ

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Te ndumíngú tacuñhndá-gǎ cuáháⁿ tá Màriá Magdaléná cuáháⁿ ngoto-xi yaú núu ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní sáá-xi ní xini-xi sá ñá túú-gǎ ndéé yúu yèhe yaú-áⁿ. ² Núu xinu-xi cuánuhú núu ndécú téé Xímú, àdi Pelú chí úu diu-dé, ndihi ingá téé ní xica cuu ndihi-gǎ téé ío cùu iní-gǎ, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Nèhe-güedé yiqui cùñú Jèsús cuáháⁿ, te ñá xini-ó ndéé ní taxi ndecu-güedé — cǎchí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

³ Te ní quee té Pelú ndihi ingá téé-áⁿ cuáháⁿ ndéhé-güedé yaú núu ní chihi-güedé yiqui cùñú-gǎ. ⁴ Te ndùu-güedé xinu-güedé cuáháⁿ ní cùu, dico ingá téé-áⁿ ní cuu ñihí-gǎ sáhá-dé cuáháⁿ-dé núu díhna-gǎ-dé ní sáá-dé yuhu yaú núu ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùu. ⁵ Te ní ngáundeyi-dé xító ñihni-dé xití yaú-áⁿ, te ní xini-dé mee-ná dóó váha sá ní xiducúⁿ nuu-gǎ yúcu, dico ñá ní quíhu-dé. ⁶ Te sátá ní sáá té Pelú te cuánguihu-dé xití yaú-áⁿ, núu tnàhá-dé ní xini-dé nchaa dóó ní xiducúⁿ nuu-gǎ yúcu-áⁿ. ⁷ Te ní xini-dé sá dóó ní xindutú díquí-gǎ ñá túú càtuu jundú-xi ndihi dóó ní xiducúⁿ nuu-gǎ chí ní naducúⁿ nuu-ná càtuu

iiⁿ xio. ⁸ Te nchicúⁿ tucu téé ní sáá díhna-gá-áⁿ cuánguihu xití yaú-áⁿ, te ní xini-dé sá dóo-ná yúcu, te ñá túu-gá yiqui cūñú Jèsús núu ní sándáá iní-dé sá ní ndoto-gá. ⁹ Chi vátá tēcú tnūni-gá-güedé ñacuáa cáháⁿ-xi núu tútú Yá Ndióxi núu cáchi-xi sá Jèsús ndoto-gá. ¹⁰ Te ní xicó ndí ndúu cue téé ní sángoto yaú núu ní chihi-güedé yiqui cūñú Jèsús ní cūu cuánuhú-güedé vehe-güedé.

Jèsús ní naníhí tnáhá-gá ndíhi tá Màriá Magdaléná

(Mt. 16:9-11)

¹¹ Te ní sáá tucu tá Màriá yuhu yaú núu ní chihi-güedé yiqui cūñú Jèsús te ní ngúita-xi ndáhyú-xi, te ní ngáundeiyi-xi xito nihni-xi xití yaú-áⁿ. ¹² Te xití yaú-áⁿ ní xini-xi úu espíritú xínú cuéchi núu Yá Ndióxi xixíhnu-xi mee-ni dóo cuixíⁿ xíndecu-xi núu ní cáa yiqui cūñú-gá. Te iiⁿ-xi núcóo núu ní cáa díqui-gá, te iiⁿ-xi núcóo núu ní cáa sáhá-gá. ¹³ Te espíritú-áⁿ ní xáhaⁿ-xi xití tá Màriá:

—¿Ná cuendá ndáhyú-n? —cáchi-xi xáhaⁿ-xi.

Te ní xáhaⁿ tá Màriá:

—Ndáhyú-í chi nèhe-güedé yiqui cūñú Yáa cúu Xitohó-í cuáháⁿ, te ñá túu xini-í ndéé ní taxi ndecu-güedé —cáchi-xi xáhaⁿ-xi xití cue espíritú-áⁿ.

¹⁴ Te tnúhu-ni-áⁿ ní cáháⁿ-xi te ní nchócótó-xi iiⁿ xio, te ní xini-xi Jèsús núnii-gá dico ñá túu ní cūtnuní iní-xi sá díu mée-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-xi:

—¿Ná cuendá ndáhyú-n? ¿Yoo nànducu-n? —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

Te mee-xi ní sani iní-xi sá tée xito lahuertá-áⁿ cúu tée-áⁿ, núu ní xáhaⁿ-xi:

—Táta, te núu yohó néhé-n yiqui cūñú Jèsús cuáháⁿ, te cáháⁿ-n ndéé ní taxi ndecu-n chi cuendá naqueheⁿ-í canehe-í núnú —cáchi-xi xáhaⁿ-xi.

¹⁶ Te ní cáháⁿ díu ñaha-gá xii-xi, te xáhaⁿ-gá:

—¡Màriá! —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

Te ní ndacoto-xi núu-gá, te ní cáháⁿ-xi tnúhu hèbreú, te xáhaⁿ-xi:

—¡Rabóní! —cáchi-xi xáhaⁿ-xi. Te tnúhu-áⁿ quée-xi Mèstrú.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña vá ngání ñaha-n chi vátá ndáá-gá-í núu ndécú Tàtá-í. Te núnú-n cūñaha-n xití cue téé ío váha ní tnáhá tnúhu ndíhi-í sá ndáá-í núu ndécú Tàtá-í Dútú Ndióxi, te díu-gá cúu Tàtá-ndó ncháa-ndo, te díu-ni-gá cúu Ndióxi-ndó —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

¹⁸ Te ní natnii tá Màriá Magdaléná ichi cuánuhú-xi cūñaha-xi xití cue téé ní xica cuu ndíhi-gá sá ní xini-xi Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé ncháa ñacuáa ní xáhaⁿ-gá xii-xi.

Ní quexió Jèsús núu xíndecu cue téé ní xica cuu ndíhi-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Te díu-ni ndumíngú sandiquiⁿ ní natacá cue téé ní xica cuu ndíhi-gá, te xíndedí nihnu-güedé vehe sá xiyúhú-güedé cue téé cūnuu núu ñáyiú isráél. Te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé ní ngúnutnii-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

—Yá Ndióxi chíndée ñaha-gá xii-ndo ío váha cūu iní-ndó ndécú-ndo —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Te ní dánèhé ñháá-gá ndaha-gá ndíhi yiqui naha-gá xii-güedé. Te ío ní cudíi iní-güedé sá díu ndísa-gá ní xini ñháá-güedé. ²¹ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Yá Ndióxi chíndée ñaha-gá xii-ndo ío váha cūu iní-ndó ndécú-ndo. Te dàtná ní tendaha ñaha Tàtá-í Dútú Ndióxi xii-í véxi-í ñuyúú-a, te ducaⁿ tëndaha ñaha-í xii-ndo quíhi-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í núu ñáyiú —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te ní chiyócó-gá núu-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Chí ndúu tàhú Espíritú Yá Ndióxi cundecu ndíhi-ndo. ²³ Te ncháa ñáyiú na quíndáá iní-xi tnúhu-í te cūñaha-ndo xii-yu sá ní quide cáhnu iní Yá Ndióxi ncháa cuéchi-yu. Te ncháa ñáyiú vá quíndáá iní tnúhu-í te cūñaha-ndo xii-yu sá vá cáda cáhnu iní-gá cuéchi-yu —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Té Mǎxí cáháⁿ ndíhi-dé Jèsús

²⁴ Te núu ùxúú cue téé ní xica cuu ndíhi-gá, te iiⁿ-dé nání-dé Mǎxí téé ní xóo danàni-güedé Cuáchi, te tée-áⁿ ñá túu-dé ndécú ndíhi-güedé óré ní sáháⁿ Jèsús. ²⁵ Te dava-gá cue téé ní xica cuu ndíhi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ní xini-ndí Jèsús —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní xáhaⁿ té Mǎxí:

—Te vá quíndáá iní-í, chi ndéé quini-í ndaha-gá núu ní quée nduyú, te dàquihu-í díqui ndáha-í núu ní caáⁿ nduyú-áⁿ, te dàquihu ndáha-í yiqui naha-gá núu ní caáⁿ, ducaⁿ te quíndáá iní-í —cáchi-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²⁶ Te núu ùná tucu nduu ní natacá tucu cue téé ní xica cuu ndíhi Jèsús iiⁿ vehe, te nduu-áⁿ tnáhá té Mǎxí ndécú ndíhi-güedé. Te cuéi ndedí nihnu-güedé vehe-áⁿ, te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Yá Ndióxi chíndée ñaha-gá xii-ndo ío váha cūu iní-ndó ndécú-ndo —cáchi-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii té Mǎxí:

—Cundehe ndàha-í te dàquíhu-n dǐquí ndáhá-n núu ní quée nduyú, te dàquíhu-n ndàha-n yiqui naha-í-a cuendá quíndáá iní-n te vá cání ñ^a caní úú iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ tē Mǎxí xii-gá:

—jYòhó cúu-n Xítóhó-í! jYòhó cúu-n Ndiòxi-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Mǎxí, ndéé vitna ní sándáá iní-n chi ndéé ní xini ñáhá-n xii-í te ní sándáá iní-n, dico cudi-gá iní nchaa ñáyiú ñá túu ní xini núu ñáhá xii-í, te ní sándáá iní-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Quíndáá iní-ó tñuhu yòdo tñuni núu tütú-a

³⁰ Te vai-gá sá vá yòo tñahí ndàcu cada ñá túu yòdo tñuni núu tütú-a ní quide Jèsús núu cuè téé ní xica cuu ndihi-gá. ³¹ Dico dava-gá ní ngódó tñuni núu tütú-a cuendá sá quíndáá iní-ndó sá Jèsús cúu-gá Cristú Déhe Dütú Ndiòxi, te naníhi tǎhú-ndó te núu na quíndáá iní-ndó-gá.

21

Úsá cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ní xini ñáhá-güedé xii-gá

¹ Te ingá nduu tucu xĩndecu cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús yuhu làgúná ñuú Tiberiás, te ní sáháⁿ-gá núu xĩndecu-güedé-áⁿ. Te duha ní cuu ní xini ñáhá-güedé xii-gá. ² Te ndècu té Ximú, ádi Pelú chi úú diu-dé, ndihi té Mǎxí téé ní xóo cúnaha-güedé Cuáchí, ndihi té Natanáel téé ñuú Cánaá, te ñuú-áⁿ yĩndèhu-xi distritú Galiléa, te tñahá ndi nduú déhe té Zebedeú, ndihi úú-gá tucu cue téé ní xica cuu ndihi-gá. ³ Te ní xáhaⁿ té Pelú xii-güedé:

—Quíhíⁿ-í quítníⁿ-í chácá —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Tñahá nchúhú canchicúⁿ ñáhá-ndí xii-n quíhíⁿ tucu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní sáá-güedé núu ndécú bàrcú, te ní quée-güedé xití bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-güedé. Te niú-áⁿ ñá ní níhí tñahí-güedé chácá. ⁴ Te sa ta cuditó-ná cuáháⁿ ní xini-güedé Jèsús yuhu làgúná, dico ñá ní cùtnuní iní-güedé sá diú-gá. ⁵ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Cue téé cuechi, ¿ní níhí-ndó chácá caxi-o ñá? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Védana chácá ñá túu ní níhí-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dáquée ñunu-ndo ndàa xio cuha bàrcú chi níhí-ndó-dí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ducaⁿ ní quide-güedé, te òré nátava-güedé ñunu xití ndute, te ñá

cúndèe-gá-güedé natava-güedé cuendá sá ní chítú chácá xití-xi. ⁷ Te téé ní xica cuu ndihi-gá téé ío cùu iní-gá ní xáhaⁿ-dē xii té Pelú:

—jDiu Xítóhó Jesucristú! —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-dé.

Te sá ní tecú dóhó té Pelú sá dúcáⁿ càháⁿ-dē núu ní ndíunuu-dé dóó-dé, chi dóó sá yimàa-ni-dé níhnú-dē ní cùu. Ducaⁿ te ní nuu ndava-dé bàrcú ní ngaunihnu-dé ndute, te cuáháⁿ-dē núu ndute-áⁿ ní quene-dé ndéé ñuhu yichí. ⁸ Te dava-gá cue téé ndihi té Pelú diu-ni cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ní quendóo-güedé dàtná ñ^a cièndú-gá mètrú te quene-güedé yuhu ndute. Te tǎñuhu-ni-güedé ñunu-güedé chitu chácá ní quene-güedé ndéé yuhu ndute. ⁹ Te òré ní quene-güedé ñuhu yichí, te ní xini-güedé càyú ñuhú, te núu ñùhú-áⁿ ñuhú ñ^a chácá ndihi ñ^a pǎá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Quíhíⁿ ngueheⁿ-ndo ñ^a úú chácá quiti íchí ní tñii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹¹ Núu té Pelú ní sáháⁿ-dē núu ndécú bàrcú, te ní quée-dé xití-xi ní cándèe-dé ñunu ñuhu chácá tǎñuhu-dé ní quene ndéé ñuhu yichí, te chitu chácá nǎhnú, te ñuhu ñ^a cièndú údico úxí úní-dí xití ñunu-áⁿ, te cuèi ducaⁿ vai-dí ñuhu dico ñá ní ndátá ñunu-áⁿ. ¹² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí nèhé cadí iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Dico ní ñ^a cue téé ní xica cuu ndihi-gá-áⁿ ñá ní xicáⁿ tñuhú-güedé núu-gá núu yoo cùu-gá, chi sa ní cutnúní iní-güedé sá diú Jèsús cúu-gá. ¹³ Te Jèsús ní sáháⁿ-gá ní queheⁿ-gá pǎá ní sǎñaha-gá xii-güedé caxi-güedé, te dàtnúní ní queheⁿ tucu-gá chácá ní sǎñaha-gá xii-güedé.

¹⁴ Vitna cùu úní xito sá xini ñáhá cue téé ní xica cuu ndihi-gá sátá ní ndoto-gá.

Jèsús càháⁿ ndihi-gá té Pelú

¹⁵ Te sátá ní túhú cóhó-güedé ní sadí iní-güedé te ní xicáⁿ tñuhú Jèsús núu té Ximú, ádi Pelú chi úú diu-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Ximú, déhe té Jonás, ¿cùu iní-gá-n yùhú dàcúxí dàva-gá cue téé-a ñá? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pelú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhá-í, yòhó sa nàha-n —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacaxi-n cue mbéé lìhli-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te cue mbéé-áⁿ cúu-güedé ñáyiú cùu cuendá-gá.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii té Pelú:

—Ximú, déhe té Jonás, ¿cùu iní ñáhá-n xii-í-u? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tucu té Pelú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —
càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gá:

—Te núu ducaⁿ, te coto-n cuè mbéè-í —
càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁷ Te xito cùu uní ní xáhaⁿ tùcu-gá xii té
Pèlú:

—Ximú, déhe té Jònás, ¿cùu iní ñáhà-n-ǎn?

—càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Pèlú ío ní cundiyí-dé sá dúcáⁿ ní cuu
uní xito xicáⁿ tnúhú-gá núú-dé núu ndisa sá
cúú iní ñáhà-dé xii-gá, te ní xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, yòhó ncha^a sa xiniⁿ, te sa
cùtnuní iní-n sá cúú iní ñáhà-í xii-n —
càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéè-í.

¹⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá cùtnàhá
cuechi-gá-n ní xóo ndécuihnu mee-n dǎó-n,
te ní xóo quihíⁿ-n ndèni ní xóo càchí iní-n,
dico na yii-n te dacàá-n ndàha-n, te ingá té
dacuihnu ñaha xii-n dóó-n te cada yica-dé
candeca ñaha-dé xii-n quihíⁿ iiⁿ núú ñà túú
tnàhá iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús cúú-xí sá
ní dátécú tnúhu ñaha-gá xii té Pèlú nàcuáa
cada-xi cuú-dé, te ducaⁿ càda cahnu-dé Yá
Ndiǒxí, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Canchicúⁿ ñáhà-n xii-í! —càchí-gá
xáhaⁿ-gá xii-dé.

Tée ío cùu iní-gá

²⁰ Te ní nchócotó tǎ Pèlú ndàa sátá-dé,
te ní xiniⁿ-dé sá nchicúⁿ ñáhà ingá té xica
cuu ndihí-gá cuáháⁿ, té ío cùu iní-gá té ní
xínucóo diñiⁿ-gá òré ní cudini ndihí ñaha-gá
xii-güedé, te diu-ni té-áⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dé
núú-gá dàvá-áⁿ núu ndèda càa té cuáha
cuèndá ñáhà xii-gá núú cuè té cùu úhú iní
ñáhà. ²¹ Te òré ní xiniⁿ té Pèlú sá nchicúⁿ
ñáhà té-áⁿ, te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú Jèsús,
te xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, te té-ǎn, ¿ná cúú sá yáha-dé-i?

—càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu yúhú cuiniⁿ-í sá cùndècu-ni-dé
ndéé ná quixi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó
ná cuèndá-n núu xicáⁿ tnúhú-n? Yòhó
canchicúⁿ ñáhà-ni xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá
xii-dé.

²³ Te ní xinu tnúhu núú nchàa ñáyii
sàndáa iní tnúhu-gá sá tǎe-ǎⁿ vǎ cùú-dé. Dico
Jèsús ñà túú dùcaⁿ ní xáhaⁿ-gá sá vǎ cùú-dé,
chí ní xáhaⁿ-gá: “Núu yúhú cuiniⁿ-í sá tǎe-ǎⁿ
cundècu-ni-dé ndéé ná quixi tucu-í ñuyíú-a,
¿te yòhó ná cuèndá-n?”, duha ní xáhaⁿ-gá xii
té Pèlú.

²⁴ Te diu-ni yúhú té Juáa té ní sani iní-yu
sá vǎ cùú càháⁿ ndáá-í ncha^a nàcuáa ní
cuu, te ducaⁿ ní tee-í núú tùtú-a, te cùtnuní
iní-ndó sá tnúhu ndáá cúú-xí.

²⁵ Te ndècu vai-gá núú sǎ ní quide Jèsús. Te
núú dicó ní ngündee nchaandi túhú ñà, te vǎa
ní te nihí ñuyíú te vǎ tnàhá núú-xi cundècu
librú, te núu dicó ní ngündee ncha^a. Te ducaⁿ
na cùnduu. Te ío chí cadá ndèe iní-nǎ vitna.

NCHAA NÀCUÁA NÍ QUIDE CUE TÉE NÍ TÁÚCHÍÚⁿ JESÚS DACUÁHA ÑAHA XII ÑÁYIU TNÚHU-GÁ

*Jesús ní cachí tnúhu ndáa-gá sá quixí
Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihi ñáyi*

¹ Te duha ní cáháⁿ té Lúca ní xii-dé té Tëofilú: Yúhú sa ní chidó tnúni-í núu librú ndéé díhna nchaa sá ní quide Jesús, ndihi nchaa sá ní dácuaá-gá ñáyi. Te ní chidó tnúni-í nchaa sá ní quide-gá ndéé nduu ní quesaha-gá quidé chiúⁿ-gá, ² ndihi nchaa sá ní quide-gá ndéé òré cuándaa-gá andiu. Te sa ta cüyatni nduu ndaa-gá andiu, te ní ndatnúhu-gá ndihi cue téé ní cáháⁿ-gá dacuáha ñaha xii ñáyi tnúhu-gá, te mee Espiritú Yá Ndióxi ní chindee ñaha-xi xii-gá ní xáhaⁿ-gá nácuaa cada-güedé. ³ Te sátá ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te ní xindecu-gá údico nduu. Te titní xito ní sáháⁿ-gá núu ní xindecu-güedé, te ducaⁿ ní quide-gá cuèndá quini-güedé sá ndáa ní ndoto-gá, te ní xáhaⁿ-gá nácuaa quide Yá Ndióxi ndihu ndaha-gá ñáyi.

⁴ Te ñⁿ nduu ndècu ndihi ñaha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Vá quée-ní-ndó ñúú Jerusalén, chi cundetu-ndó quixí Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo, chi sa ní cachí tnúhu-í sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Tátá-ó Dütú Ndióxi Yáa ndécú andiu nacuaa cunduu. ⁵ Te ndáa sá ndii Juáa ní dácuaándute ñaha ndii xii-ndo, dico vitna ñá túu-gá cuéhé nduu, te quexio Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jesús cuándaa-gá andiu

⁶ Te òré ní xindecu-güedé ndihi Jesús, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuíni-ndí cachí tnúhu-n núu sa ta cüyatni nduu chindee-n ñáyi ñúú Is-raél cuèndá taxi tnúni tucú-yu ñúu-yu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jesús xii-güedé:

—Ñá túu xini ñuhu-xi cunaha nchóhó xiáⁿ, chi Tátá-ó Dütú Ndióxi náhá-gá ná nduu cada-gá nchaa sá ní cáháⁿ-gá. ⁸ Te òré quexio Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndihi-ndo, te cüyii-ndo ní yuhu ní iní-ndó quíhíⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í núu ñáyi ñúú Jerusalén ndihi núu ñáyi distritú Júdeá ndihi núu ñáyi distritú Sámariá. Te ducaⁿ ní cáháⁿ-ndó quíhíⁿ-ndó ní caxico ñuyíú —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te ndèhe-güedé ní ndanchita-gá cuándaa-gá andiu

cuándihu-gá xití vícò, te ñá túu-gá ní xini ñáhá-güedé xii-gá. ¹⁰ Te ndèhe vihi-güedé andiu núu ndéé quini ñáhá-güedé xii-gá yòtnúhu, te ní quexio cunu úú cue téé ñihnu dóó cuixíⁿ núu ndécú-güedé. ¹¹ Te xáhaⁿ-güedé:

—Nchòhó cue téé Galiléa, ¿ná cuèndá ndéhé-ndó andiu? Te dàtná-ni càa Jesús cuándaa-gá andiu vitna, te ducaⁿ-ni cünduu-gá quixí tucu-gá —cächí cue téé ñihnu dóó cuixíⁿ-án xáhaⁿ-güedé.

*Cuèndá sá ñá túu-gá ndii Júdás núu ní
nanducu-güedé té Màtiá ní núcuntní-dé núu
ndii*

¹² Te ní ndee-güedé yucu Òlívú cuánuhú-güedé ñúú Jerusalén, te ní xúhuⁿ-güedé cuédicó cuádava òré ichi. ¹³ Te òré ní ndexio-güedé ñúu-án, te cuándaa-güedé cuártú ndéé núu ñinu, chi vehe yòdo tnaha ndecu-güedé. Te ní nanihí tnáhá-güedé nchaa-güedé té Pèlú, té Jàcobó, té Juáa, té Ndríxí, té Lipé, té Mási, té Bartolomé, té Màteú, té Jàcobó déhe té Àlféu, ndihi té Ximú téé ní cundihi cue téé cananistá, ndihi té Júdás ñani té Jàcobó. ¹⁴ Te ní nanihí tnáhá-güedé nchaa-güedé yàcáⁿ ndihi tá Màriá náná Jesús, ndihi cue ñani-gá ndihi dava-gá cue ñáyi dihi. Te ñⁿ-ni ní cuú-yu ní cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi.

¹⁵ Te ñⁿ nduu ní xindecu dàtná ñⁿ cièndú ócò mee-ni ñáyi sàndáa iní tnúhu Jesús, te ní ngúnutnii té Pèlú núu-yu, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

¹⁶⁻¹⁷ —Nchòhó cue ñáyi ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, na càni-í cuèndú núu-ndó nácuaa ní chidó tnúni ndii Dàvií téé ní xindecu ndéé sanaha nácuaa ní cáháⁿ Espiritú Yá Ndióxi cuèndá té Júdás. Te dacuití dúcáⁿ ní cuu, chi tnàhá té Júdás ní xindecu ndihi-o, te ní xinu cuechi-o ndihi-dé núu-gá sá díhna, te ducaⁿ ní quide-dé ní sáha cuèndá-dé Jesús núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá. ¹⁸ Te ní cháhu ñaha-güedé xii-dé cuèndá sá ní sáha cuèndá ñáhá-dé xii-gá. Te ní sáháⁿ-dè ñⁿ xichi ní sata caa-dé meé-dé, te ní ngava-dé, te ní cahndí duuⁿ xití-dé te xiáⁿ ní xihí-dé. Te ní naqueheⁿ-güedé díhúⁿ sá ní cháhu-güedé ndii, te ní nacuaaⁿ-güedé ñuhu núu ní ngava ndii-án. ¹⁹ Te nchaa ñáyi Jerusalén ní ñihí-yu tnúhu, te ní dánani-yu ñuhu-án Acèldamá. Te tnúhu mée-yu quèe-xi: Ñuhu núu ní sati níñí. ²⁰ Te duha ní cáháⁿ ndii Dàvií ní chidó tnúni ndii núu librú Salmú ní dándóo ndii: “Ná ndóo nahi vèhe-dé, vá yóo ñⁿ quíhíⁿ cundecu”, duha ní cáháⁿ ndii. Te ingá tucu tnúhu ní cachí ndii: “Na nanducu-güedé ingá téé núcuntnii núu ndii”, duha ní cáháⁿ ndii Dàvií —cächí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu.

²¹⁻²² Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—Te ducaⁿ ní cáháⁿ ndíi Dàvíi, te vitna xini ñuhu-xi nanducu-o ñⁿ té núcunútníi-dé núú ndíi Júdás, te xini ñuhu-xi diu-ni ñⁿ té ní xica cuu ndíi Xitohó Jesucristú cúnàhá ní xica cuu-o ndíi-gá, ñⁿ té ní xini ndéé òré ní dácuanúte ñaha ndíi Juáa xii-gá, te ndéé òré cuándaa-gá andíu. Te té nanducu-o cundecu-dé cáháⁿ-dé nàcuáa ní cuu ní ndoto-gá —cáchi té Pelú xáhaⁿ-dè xii-yu.

²³ Te ní cacunehe-güedé úú tnàhá-güedé núú ndédacàa-güedé nduu táhú-güedé núcunútníi-güedé núú ndíi. Te ñⁿ-dé nání-dè Chèè Barsàbás, àdi Justú chi úú diu-dé, te ingá-dé nání-dé Matíá. ²⁴ Te ní cáháⁿ ndíi-güedé Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yohó Dútú Ndióxi xini-n íni nchaa ñáiyu, te mee-n nàha-n núú ndéda càa núú úú cue téa-ta tnàhá íni-n ²⁵ cáháⁿ-güedé tnúhu-n núú ñáiyu, te téa-áⁿ núcunútníi-dé núú ndíi Júdás, chi cuáháⁿ ndíi núú úhú núú ndàhú núú tàù-xi quíhíⁿ ndíi —càchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁶ Te ní xito ndéé-güedé, te ní cutnùní sá té nani Matíá quendóo-dé ndíi úxi ñⁿ cue té ní táuchíuⁿ-gá dacuàha ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá.

2

Ní quexio Espiritú Yá Ndióxi cundecu ndíi ñáiyu

¹ Te ní sáa nduu còo vico Pentecostés te xíndecu nchaa ñáiyu ñⁿ-ní xichi. ² Te ní tecú dóho-yu uuⁿi ní níhi andíu, dàtná quidé ñⁿ táchi níhi víhi ní quide-xi, te ducaⁿ ní cuu ndéé xití vehe núú ndécú-yu nchaa-yu. ³ Te ní xini-yu dàtná cáa itá ñuhú cáa sá ndécú xití vehe, te ní xité nuu-xi ní ngoyo ndodo-xi díquí-yu nchaa-yu. ⁴ Te ducaⁿ ní quide-xi òré ní quexio Espiritú Yá Ndióxi ní ngúndecundíhí-yu nchaa-yu. Te ní ngúíta-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu cue ñáiyu ñá túú cuu ñáiyu isráel, te nchaa xiáⁿ ní quide Espiritú Yá Ndióxi.

⁵ Te vai ñáiyu isráel xíndecu nchaa dava-gá ñuú ní tacá-yu ñuú Jerusalén, te ñáiyu-áⁿ ío ndúcu ndéé-yu dacuàhá-yu nchaa ndudú sá dacuàha tnahí-yu. ⁶ Te òré ní tecú dóho-yu níhi, te ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu cáháⁿ méé-yu ñⁿ ñⁿ ñuú-yu, chi ndi dííⁿ ndí dííⁿ tnúhu cáháⁿ ñáiyu ndécú-áⁿ. ⁷ Te xiáⁿ ío ní cuñúhu ñáiyu véxi dava-gá ñuú, te ní xitnàhá-yu:

—Ñáiyu ducaⁿ xicáháⁿ cúu-yu ñáiyu distritú Galiléa. ⁸ ¿Te nása ní quidé-yu ní cutúha-yu nàcuáa cáháⁿ-ó ñⁿ ñⁿ-o ndéé líhli-o? ⁹ Te íha véxi ñáiyu dava nàcióⁿ, chi véxi ñáiyu Partíá, véxi ñáiyu Mediá, véxi ñáiyu Elám, véxi ñáiyu Mesopotamiá, véxi ñáiyu Júdeá, véxi ñáiyu Capadociá, véxi ñáiyu Pöntó, véxi

ñáiyu Àsiá, ¹⁰ véxi ñáiyu Frigía, véxi ñáiyu Pánfilíá, véxi ñáiyu Ègíptú, véxi ñáiyu Áfricá ñáiyu ndécú ndéé núú-gá-xi ñuú Cirené. Te tnàhá ñáiyu ñuú Rómá véxi, te ñáiyu-áⁿ chi ñá diú mée-ni ñáiyu isráel cúu-yu nchaa-yu, dico ñⁿ-ní cùu sá dacuàhá-yu. ¹¹ Te véxi ñáiyu Crètá, véxi ñáiyu Árabíá. Te nchaa-o sa ndédóho-o cáháⁿ-yu nàcuáa cuáháⁿ tnúhu mee-o ñⁿ ñⁿ-o. Te nchaa ñáiyu xicáháⁿ tnúhu-o cáháⁿ-yu cuendá nchaa sá vā yòo tnàhí ndacu cada ní quide Yá Ndióxi —càchi-yu xitnàhá-yu.

¹² Te ní cuñúhu víhi-yu, te ñá ná sáa íni-yu nása ní cuu, te xitnàhá-yu:

—¿Nása ní cuu duha cáháⁿ-yu tnúhu-o? —càchi-yu xitnàhá-yu.

¹³ Te davá-yu ní sácú ndéé yíchi ñáhá-yu, te xitnàhá-yu:

—Xixíni ñáiyu-áⁿ núú ñá nàhá-yu tnúhu cáháⁿ-yu —càchi-yu xitnàhá-yu.

Tnúhu ní xáhaⁿ té Pelú xii cue ñáiyu

¹⁴ Te ní ngúnútníi té Pelú ndíi úxi ñⁿ cue té ní táuchíuⁿ Jesús dacuàha ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá, te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Nchaa nchòhó ñáiyu distritú Júdeá ndíi nchòhó ñáiyu ñuú Jerusalén, cundédóho váha-ndo tnúhu na cáháⁿ-í-a. ¹⁵ Ná ndáá tnúhu cáháⁿ-ndó, chi ñá túú xini-ndí te ducaⁿ cáháⁿ-ndó, chi davitna cùu-xi caá ñⁿ dátneé, vátá tnàhá-gá òré coho ñáiyu ndidí. ¹⁶ Te yúhú ná càchi tnúhu-í xii-ndo vitna nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Joél té ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha nàcuáa cada ñaha-gá xii ñáiyu, te ndíi-áⁿ ní chidó tnùní ndíi nàcuáa ní cáháⁿ-gá. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi:

Cumání-gá sáa nduu nàa ñuyíu, te cuáñaha-í Espiritú-í cundecu ndíi nchaa ñáiyu na quindáa íni ñáhá xii-í.

Te cue déhe-yu cáháⁿ-yu tnúhu-í, te cue tée cuechi dacòto núú ñáhá-xi xii-güedé,

te ducaⁿ-ní cuè té ní sàhnu cáháⁿ saní-güedé, te diu-ni cuendá nchaa sá quidé-í ducaⁿ dacòto núú ñáhá-xi xii-güedé.

¹⁸ Te nchaa ñáiyu xinu cuechi núú-í cáháⁿ-yu tnúhu-í, te cuáñaha-í Espiritú-í cundecu ndíi-yu.

¹⁹ Te ndéé andíu, yàcáⁿ vai sá cadá-í nàcuáa cuñúhu víhi-yu,

te núú ñuyíu-a cada-í ñⁿ sá vátá quíni tnàhí-gá-yu,

te ngoyo níni te ngoyo ñuhú te quene víhi ñúhmá.

²⁰ Te vā dáyehé-gá nchíanchii, cuu nee ñuyíu te cuu ticuèhé núú yóo dàtná ticuèhé níni.

Te davá-áⁿ sáa nduu quíxi Yáa cúu Xitohó-yu,

te nduu-ǎn cuu-xi ǎn nduu cǎhnu vihi, chi cada-gǎ nchaa sǎ ǎa túu xini-yu, te cuñúhu vihi-yu.

²¹ Te òrè xiǎn te nchaa ǎayiu cǎhǎn ndihi ǎaha xii Yaǎ cúu Xitohó-yu-ǎn naníhí tǎhú-yu.

Duha ní xǎhǎn Yǎ Ndióxi xii ndii Jòél ní chídó tnùní ndii.

²² "Te nchòhò ǎayiu isràél, cundedóho váha-ndo tnúhu na cǎhǎn-í-a cuendá Jèsús téé ǎuú Nazàrét. Te Jèsús ní quide-gǎ chiun Yǎ Ndióxi, chi mee Yǎ Ndióxi ní chindee ǎaha-gǎ ní quide Jèsús ná daha núu chiun, núu xiǎn ní ndacuu-gǎ ní quide-gǎ nchaa sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada, te xiǎn ní cuñúhu vihi-ndo. Te sa nàha-ndo nacuaá ní quide-gǎ cútñahǎ ní xica cuu-gǎ ǎuyiú. ²³ Te ndii Jùdás ní taxi cuendá ǎahǎ ndii Jèsús xii nchòhò cue téé ní cuu úhú iní ǎahǎ xi-gǎ, te ní ndúcú-ndó cuè téé úhú iní-xi ní tnii ǎaha-güedé xii-gǎ te ní sata caa ǎaha-güedé núu cùrúxí, te núu cùrúxí-ǎn ní xihí-gǎ. Dico sa ní cutnùníní Yǎ Ndióxi sǎ dúcǎn cada-ndo Jèsús, te mee Yǎ Ndióxi ní cachí-gǎ sǎ dúcǎn ndòho Jèsús. ²⁴ Te diu-ní mee Yǎ Ndióxi ní dándótó-gǎ Jèsús, chi sa ní cáhǎn-gǎ sǎ òrè cuú-gǎ te vǎ cuú dúcǎn-gǎ. ²⁵ Te ndii Dàvií téé ní xindaha ǎaha xii cue ǎaní tnàhǎ-ó ní xindecu ndéé sanaha ní chídó tnùní ndii nacuaá ní cáhǎn Jèsús, te duha ní cáhǎn-gǎ:

Cùtnuní iní-í sǎ ncháǎ ndùu ndecu ndihi-í Yǎ Ndióxi, te ío chindee ǎaha-gǎ xii-í, te ǎa túu tnàhí sǎ yùhú-í.

²⁶ Te ío ndàcǎn tǎhù-í núu Yǎ Ndióxi chi cùdii iní-í, chi sa nàha-í sǎ cuú-í dico ndoto-í,

²⁷ chi vǎ dǎñǎ-gǎ quíhǎn dúcǎn ǎlmá-í núu ndécú ǎayiu ní xihí,

te vǎ dǎñǎ-gǎ téhyu yiqui cùñú-í chi cùu-í Déhe-gǎ, te yúhú sa nàha-í sǎ cuú iní ǎahǎ-gǎ xii-í.

²⁸ Te sa ní cachí tnúhu-gǎ nacuaá cada-í cundecu-í ichi váha, te cuendá sǎ ndécú ndihi ǎaha-gǎ xii-í núu ío cùdii iní-í.

Duha ní cáhǎn Jèsús, te duca ní chídó tnùní ndii Dàvií.

²⁹ "Te nchòhò cue ǎaní tnàhǎ-í, na cǎchí tnúhu ndáǎ-í xii-ndo cuendá ndii Dàvií téé ní xindecu ndéé sanaha vihi, chi ní xihí-dé, te ní chindúxi ǎaha-güedé, te nàha-o tnavií núu ní chindúxi ǎaha-güedé. ³⁰ Te ndii Dàvií ní xóo cáhǎn ndii tnúhu Yǎ Ndióxi, te sa nàha ndii sǎ Yǎ Ndióxi ní cáhǎn ndáǎ cuiti-gǎ sǎ diú-ní ǎn tnaha ndii taxi tnùní-dé ǎayiu isràél ndéé cuèé-gǎ dàtná ní xóo taxi tnùní méé ndii cútñahǎ ní xindecu ndii, te téé taxi tnùní-ǎn cúu Cristú chi cùu-gǎ ǎn tnaha ndii. ³¹ Te sa ní cutnùníní iní ndii sǎ ndótó Cristú, núu xiǎn ní chídó tnùní ndii sǎ vǎ dǎñǎ Yǎ Ndióxi sǎ quíhǎn dúcǎn ǎlmá-gǎ cundecu-xi

núu ndécú ǎayiu ní xihí, te vǎ dǎñǎ-gǎ téhyu yiqui cùñú-gǎ.

³² "Te ndáǎ chi Yǎ Ndióxi ní dándótó-gǎ Jèsús, te nchúhú ní xini-ndí sǎ ní ndoto-gǎ.

³³ Te ní xǎhǎn Yǎ Ndióxi xii Jèsús sǎ cundecu ndihi ǎaha-gǎ, te taxi tnùní Jèsús ní caa ní quíhǎn. Te Yǎ Ndióxi ní sǎñaha-gǎ Espiritú-gǎ ní ngúndecu ndihi-gǎ nacuaá ní xǎhǎn-gǎ, te diu Jèsús ní quide-gǎ nchaa sǎ ní xini-ndó vitna ndihi nchaa sǎ ní xindecého-ndo. ³⁴ Te ndii Dàvií ǎa túu ní ndáa túu ndii andii ndihi yiqui cùñú ndii, te òrè ndécú-gǎ ndii ǎuyiú-a ní cachí ndii:

Dútú Ndióxi ní xǎhǎn-gǎ xii Yaǎ cúu Xitohó-í: "Ngóo xio cùha-í,

³⁵ te yúhú cada-í te nchaa sǎ cuú úhú iní ǎahǎ xi-n canehe-xi sǎ yíñúhu núu-n."

Duha ní xǎhǎn Dútú Ndióxi xii Yaǎ cúu Xitohó-í cachí ndii.

³⁶ "Te nchòhò ǎayiu isràél cùu-ndo ndii mee-í, te cuiní-í cundedóho váha-ndo ǎn tnúhu na cǎhǎn-í-a. Jèsús ní sata caa-ndo-gǎ núu cùrúxí, dico Yǎ Ndióxi ní cachí-gǎ sǎ Jèsús dadacu nihnu-gǎ ǎayiu, te vǎ cání ǎn cani úu iní-ndó, chi diu-gǎ cùnùu-gǎ núu ncháa ǎayiu —cachí té Pèlú xǎhǎn-dé xii-yu.

³⁷ Te ǎayiu ní xindecého tnúhu ní cáhǎn té Pèlú ní ndixi túu iní-yu nacuaá quidé-yu ndécú-yu, te ní xǎhǎn-yu xii-dé ndihi dava-gǎ cue téé ní táuchíu Jèsús dacuàha ǎaha xii-yu tnúhu-gǎ:

—Nchaa nchòhò cue ǎaní tnàhǎ-ndí, ¿nása cachí-ndó cunduu, nása cada-ndí vitna? —cachí-yu xǎhǎn-yu xii-güedé.

³⁸ Te ní xǎhǎn té Pèlú xii-yu:

—Daña-ndo ncháa sǎ cuèhé sǎ dúhá quide-ndo, te cada cǎhnu iní Yǎ Ndióxi nchaa yicá cuèchi-ndo. Te cuandute-ndo cuendá quini-yu sǎ ní natuha-ndo ichi Jèsús, te duca te taxi Yǎ Ndióxi Espiritú-gǎ cundecu ndihi-ndo, ³⁹ chi cuiní-gǎ taxi-gǎ Espiritú-gǎ xii mee-ndo ndihi déhe-ndo, te cuǎñaha-gǎ Espiritú-gǎ xii nchaa ǎayiu ní cǎa xico ǎuyiú, ǎayiu cáhǎn-gǎ cundecu ichi-gǎ ndéé idǎ-gǎ —cachí té Pèlú xǎhǎn-dé xii-yu.

⁴⁰ Te titní-gǎ tnúhu ní xǎhǎn-dé nacuaá cada-yu, te xǎhǎn túcu-dé:

—Daña-ndo ncháa sǎ cuèhé sǎ dúhá quide-ndo, vǎ cáda-ndó sǎ quidé dáva-gǎ-yu —cachí-dé xǎhǎn-dé.

⁴¹ Te nchaa ǎayiu ní sándáǎ iní-xi tnúhu ní cáhǎn té Pèlú ní sanduté-yu, te diu-ní nduu-ǎn ní cuu dàtná úní mǐ ǎayiu ní sándáǎ iní-xi ní xindecu ndihi ǎayiu xidacuáhá tnúhu Yǎ Ndióxi. ⁴² Te ío ní xindecého-yu tnúhu ní cáhǎn cue téé ní táuchíu Jèsús dacuàha ǎaha xii-yu tnúhu-gǎ, te ío váha ní xindecé-yu ní xóo ndatnúhu váha-yu. Te ní xóo caxi cǎhnu-yu cuendá náhǎ-yu sǎ dúcǎn ní quide

Jèsús cútñahá vátá cáhni ñaha-gá-güedé xii-gá, te ní xóo cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi.

Nacuáa ní quide nchaa ñáyiú ní sándáa iní tnúhu Jèsús ndéé díha nuu

⁴³ Te nchaá-yu ní cuñúhu vihi-yu, chi cue téé ní táuchíúⁿ-gá dachuáa ñaha xii-yu tnúhu-gá ní quide-güedé titní núú sá vā yóo tnáhi ndacu cada, te xiáⁿ ní cutnùni iní-yu sá méé Yá Ndióxi chindéé ñaha-gá xii-güedé. ⁴⁴ Te nchaa ñáyiú sándáa iní tnúhu Jèsús cáháⁿ ndihí tnáha váha-yu, te cuéi-ni nchaa ndachíuⁿ nandíhi-yu ndècu cahnu. ⁴⁵ Te ní dícò-yu nchaa ndachíuⁿ sá ñà túú xini ñuhú-yu, te ní níhi-yu díhúⁿ te ní sáñahá-yu xii nchaa ñáyiú ñà níhi. ⁴⁶ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo quíhiⁿ ndihí tnáha-yu veñúhu cahnu sá ïo cùnuu. Te ní xexi ndihí tnáha-yu vehé-yu. Te ïo ní cudí iní-yu chi ñⁿ ní ní cuú-yu nchaá-yu. ⁴⁷ Te ïo ní ndacáⁿ táhú-yu núú Yá Ndióxi, te nchaa dava-gá ñáyiú ní cáháⁿ váha-yu cuendá ñáyiú-áⁿ. Te mee Yá Ndióxi ní quide-gá ní sándáa iní vai-gá ñáyiú, te ní xindécú-yu ndihí dava-gá ñáyiú xidácuahá tnúhu-gá.

3

Quide tátna-güedé ñⁿ téé yacua

¹ Te ñⁿ nduu òré caá úní sacuaa, òré xicáháⁿ-yu ndihí Yá Ndióxi cuáháⁿ té Pèlú ndihí té Juáa veñúhu cahnu sá ïo cùnuu sácúú-xí ñáyiú isráel. ² Te ndècu ñⁿ téé yacua, te ducaⁿ-ni càa-dé ní cacu-dé. Te sáháⁿ ndihí ñahá-yu veñúhu cahnu sá ïo cùnuu, te sácóo-dé ñⁿ xio yuyéhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa, chi ducaⁿ nani-xi, te xicáⁿ ndáhú-dé núú nchaa ñáyiú sáháⁿ veñúhu. ³ Te ní xini-dé té Pèlú ndihí té Juáa cuánguihu-güedé veñúhu, te xicáⁿ ndáhú-dé núú-güedé. ⁴ Te ní ndacoto-güedé núú-dé, te ní xáhaⁿ té Pèlú xii téé yacua-áⁿ:

—Cundehe ñaha xii-ndí —cáchi té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-dé.

⁵ Te ní xindéhe ñaha-dé xii-güedé, chi ní cáháⁿ-dè sá ïo ñⁿ sá cuáñaha-güedé. ⁶ Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Ñà túú tnáhi díhúⁿ nèhé-í dico chindee ñaha-í xii-n, te Xitohó Jesucristú Yaa ní xindecu ñuú Nazàrèt, ndacu-gá cada tátna ñaha-gá xii-n, ndacuiñí te caca-n —cáchi-dé xáhaⁿ-dè.

⁷ Te té Pèlú ní tnú-dé ndaha cùha téé yacua-áⁿ, te ní nguúta-dé ndácani ñaha-dé, te òré xiáⁿ ní nanihi ndéé-dé, te ní ndúha sáhá-dé. ⁸ Te ní ndacuiñí cunu mee-dé te ní xica-dé, te ní cachí-dé sá ïo cahnu cuu Yá Ndióxi cuendá sá ní ndúha-dé, te ta sándava-dé cuánguihu ndihí ñaha-güedé veñúhu. ⁹ Te nchaa ñáyiú xindecu-áⁿ ní xini-yu sá ní nduu váha-dé, te ndèhé-yu ndacáⁿ táhú-dé núú Yá Ndióxi. ¹⁰ Te ní

naquini ñahá-yu xii-dé sá díú téé xicáⁿ ndáhú téé ní xóo cunucóo yuyéhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa cuu-dé, te ní cuñúhu vihi-yu sá ní ndúha-dé.

Té Pèlú ní cáháⁿ-dè corrèdór sá nèhé diu ndí Salomón

¹¹ Te sáta veñúhu càa corrèdór sá nèhé diu ndí Salomón. Yacáⁿ ndécú té Pèlú ndihí té Juáa ndihí téé ní ndúha sáhá-xi, te ñà cuini téé ní ndúha sáhá-xi-áⁿ ñaha-dé quíhiⁿ-güedé dandóo ñaha-güedé xii-dé. Te chitú-yu ní quexio coyó-yu núú ndécú-güedé, te ní cuñúhu vihi-yu sá ní ndúha sáhá téé cùhú-áⁿ. ¹² Te té Pèlú ní xini-dé ní quexio coyó-yu, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Nchòhò ñáyiú isráel, ¿ná cuendá ndéé dúcáⁿ ndèhe ñaha-ndo xii-ndí te cuñúhu-ndo sá ní ndúha téé yacua-áⁿ? Nchòhò cáháⁿ-ndó sá méé-ndí ní quide tátna-ndí-dé sá ïo váha iní-ndí, dico ñahá chi ñà díú mèe-ndí ní quide tátna-ndí-dé. ¹³ Chi Yá Ndióxi ní ndadúha ñaha-gá xii-dé, chi diu-gá cúú Ndióxi ndí Abrahám ndihí ndí Isáac ndihí ndí Jácób, te diu-ni cue téé-áⁿ cúú ñani tnáha-ó ní xindecu ndéé sanaha vihi. Te diu-ni Ndióxi-áⁿ ní xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá Jèsús sá táxi tnúni-gá nchaa sá ïo andíu ndihí nchaa ñáyiú ndècu ñuyíu-a, dico mee-ndo ní sáha cuendá-ndó Jèsús núú téé cùchiuⁿ. Te té Pilatú ní cuini-dé dacácu-dé Jèsús ní cùu, te mee-ndo ñà ní cuini-ndó. ¹⁴ Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ïo váha iní Jèsús te ñà túú tnáhi cuéchi-gá. Te mee-ndo ñà túú ní cuini-ndó cácu-gá núu ní xáhaⁿ-ndo xii té Pilatú sá váha-gá dacácu-dé ñⁿ téé ndècu vihi cuéchi-xi, te vā dacácu-dé Jèsús. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-ndo sá cáhni-güedé Jèsús Yaa quidé nchito-o ndecu-o, dico Yá Ndióxi ní dándótó ñaha-gá, te ní xini-ndí sá ndáa ní ndoto-gá. ¹⁶ Te nchúhú sa nàha-ndí sá díú Xitohó Jesucristú ní ndadúha-gá téé yacua, te nái-dé nùtní-a. Te ducaⁿ ní quide-gá chi ní sándáa iní ñahá-dé xii-gá, te vitna ní xini-ndó sá ndáa ní ndúha-dé.

¹⁷ Te nchòhò ndihí cue téé cùnuu ní sahani-ndo Xitohó Jesucristú, chi ñà ní cùtnuní iní-ndó sá ní quide-ndo. ¹⁸ Te cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chidó tnúni-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii-güedé sá Cristú quixi-gá ñuyíu-a, te ndoho vihi-gá, te xiáⁿ núu ducaⁿ ní cuu ïo ní ndoho-gá. ¹⁹ Te vitna te ñaha-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo. Te quindáa iní-ndó Yá Ndióxi, te ducaⁿ te cada cahnu iní-gá nchaa sá ñà túú váha ní quide-ndo ñuyíu-a, te canu ichi ñaha-gá xii-ndo ñⁿ ichi váha. ²⁰ Te ní tendaha-gá Cristú ní quixi-gá ñuyíu-a, chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá díú Cristú taunihnu ñaha-gá xii-ndo. ²¹ Te

dacuití cùndecu-gá andiu ndéé ná sàà nduu nàtaxi ndecuu-gá nchaa sá ndécú ñuyú nàcuáa sàni iní mée-gá. Te diu ducaⁿ ní cáháⁿ Yá Ndióxi núu ducaⁿ ní chídó tñuní cue téé ní xóo cáháⁿ tñuhu-gá ndéé sanaha. ²² Te ndí Moisés ní xáhaⁿ ndí xii cue ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha: “Yá Ndióxi tendaha-gá ñⁿ téé quixi-dé cáháⁿ-dé tñuhu-gá dàtná cuíní-ndó ní quide ñaha-gá xii yúhú, te téé-áⁿ cuu-dé ñⁿ ñaní tnáhá-ndó. Te cundedóho váha-ndo ncháa tñuhu cáháⁿ-dé. ²³ Te nchaa ñáyiú vá quindáá iní tñuhu cáháⁿ-dé, te cuíta ñihnú-yu chi vá quíhíⁿ-yu núú quíhíⁿ ñáyiú sándáá iní tñuhu Yá Ndióxi”, duha ní xáhaⁿ ndí Moisés xii-yu —cáchi té Pèlú xáhaⁿ-dé xii-yu.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tucu té Pèlú xii-yu:

—Ndí Sàmuél ndíhi nchaa cue téé nchicú-gá ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cáháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna. ²⁵ Te Yá Ndióxi ní cáháⁿ-gá ndíhi cue téé ní cáháⁿ tñuhu-gá ndéé sanaha. Te ní quide ndáá-gá ndíhi nchaa ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa cada-gá naníhí tñhú-ó. Te duha ní xáhaⁿ-gá xii ndí Abrahám: “Ío nduu cacu ñⁿ tnàha-n, te téé-áⁿ cada-dé te naníhí tñhú ñáyiú ñuyú-a”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndí Abrahám. ²⁶ Núu xiáⁿ ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá núú ndécú-ndó cuendá ñaha-ndo ncháa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te naníhí tñhú-ndó —cáchi té Pèlú xáhaⁿ-dé xii-yu.

4

Té Pèlú ndíhi té Juáá ndécú-güedé ndaha téé cùchiuⁿ

¹ Te té Pèlú ndíhi té Juáá càháⁿ dúcáⁿ-ni-güedé ndíhi ñáyiú, ní quexio cue dútú ndíhi téé tàxi tñuní ñáhá xii cue téé quide cuendá veñuhu càhnu sá ío cùnuu, ndíhi cue téé cùu saducéú. ² Te ní cudééⁿ-güedé nchaa-güedé núú té Pèlú ndíhi té Juáá sá xáhaⁿ-güedé xii ñáyiú sá ndótó ñáyiú ní xíhí dàtná ní ndoto Jèsús. ³ Te ní tñí ñaha-güedé ní chíhi ñaha-güedé vecaá xii-güedé, te ñá ní quide ndáá téé cùchiuⁿ cuéchi-güedé nduu-áⁿ chí sa ní cuua. ⁴ Te ío vói ñáyiú ní sándáá iní-yu tñuhu ní cáháⁿ-güedé, te ñáyiú-áⁿ ndíhi ñáyiú sa ní sándáá iní-xi ndéé càni-gá ní xínu dàtná úhúⁿ míl mee-ni cuè téé, te ñíⁿ ñáyiú díhí ndíhi landú.

⁵ Te nduu tnée-áⁿ diu-ni ñuú Jerusálén-áⁿ ní tacá cue téé yíndaha veñúhu, ndíhi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isráel ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndí Moisés. ⁶ Te tnáhá dútú cùnuu-gá téé nàni Anás ndécú ndíhi té Caifás, ndíhi té Juáá, ndíhi té Ljandrú ndíhi dava-gá ñaní tnáhá dútú cùnuu-gá-áⁿ ndécú.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé xínu cuechi núú-güedé:

—Chí cuáháⁿ queñuhu-ndo té Pèlú ndíhi té Juáá vecaá, te na quixi-güedé iha —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní quexio té Pèlú ndíhi té Juáá núú cuè téé cùnuu, te cue téé cùnuu-áⁿ ní xicáⁿ tñuhú-güedé núú-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Nása ní quide-ndo cuendá téé yacua-áⁿ? ¿Yoo ní táuchíuⁿ dùcaⁿ cada-ndo? —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁸ Te ndécú ndíhi té Pèlú Espiritú Yá Ndióxi, núu xiáⁿ ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Nchòhó cue téé cùchiuⁿ ndíhi nchòhó cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isráel, ⁹ te núu cuíní-ndó quíní-ndó nása ní quide-ndí ní ndúha téé yacua-áⁿ, ¹⁰ te cundedóho-ndo ñⁿ tñuhu na càháⁿ-í-a. Xini ñuhu-xi cundedóho nchaa ñáyiú isráel cuendá quíní-yu nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ. Xitohó Jesucristú Yáá ní xíndecu ñuú Nazaréⁿ ní quide tátna-gá sáhá téé yacua ní ndúha, te diu-ni-gá ní sata caa-ndo núú cùrúxí te núú cùrúxí-áⁿ ní xíhí-gá, te ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. ¹¹ Te núú tütú Yá Ndióxi cáchi-xi: “Cristú cúu-gá dàtná ñⁿ yúú ndécú xíquí ñⁿ vehe. Te yúú cáchi-yu sá ñá tütú nándíhi, te diu xiáⁿ ní nándíhi-xi ní ngúnutñí-xi xíquí véhé”, duha cáchi-xi núú tütú-gá. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu Jèsús, chí cáchi-ndó sá ñá tütú nándíhi-gá, ¹² dico Yá Ndióxi ñá tütú ndéé ní tàxi ndecu-gá ingá téé dàcácu ñihu ñaha xii-o núú úhú núú ndàhú, chí ñⁿ díí-ni Déhe-gá Xitohó Jesucristú dàcácu ñihu ñaha-gá xii-o —cáchi té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹³ Te té Pèlú ndíhi té Juáá ñá tütú tñha-güedé, te cùñuhu cue téé cùchiuⁿ sá ío ñíí xíndáa-güedé. Te ní cutnùní iní cue téé cùchiuⁿ-áⁿ sá Jèsús ní xica cuu ndíhi-güedé, núu xiáⁿ ñá tütú tñhí yùhú-güedé càháⁿ-güedé. ¹⁴ Te cuendá ndécú ndíhi té Pèlú ndíhi té Juáá téé ní ndúha sáhá-xi, núu xiáⁿ ñá ní ñíhi cue téé cùchiuⁿ tñuhu cáháⁿ-güedé. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú ndíhi té Juáá sá quée-güedé quehé cuendá ndóo mee-güedé ndatnúhu-güedé. ¹⁶ Te ní xítnàha-güedé:

—¿Nása cada-o úu cue téé-áⁿ?, chí nchaa ñáyiú ñuú Jerusálén nàhá-yu sá ní quide tátna-güedé ñⁿ téé yacua, te xiáⁿ xícuñuhu vihi ñáyiú. Te vá cúu cáchi-ó sá ñá ndáá, chí vói ñáyiú ní xini nàcuáa ní cuu. ¹⁷ Te dayùhí-ó-güedé te cùñaha-o sá vói càháⁿ-gá-güedé tñuhu Jèsús, chí núu ñáhá te quindáá-gá iní-yu —cáchi-güedé xítnàha-güedé.

¹⁸ Te ní cana tucu-güedé té Pèlú ndíhi té Juáá, te xáhaⁿ-güedé sá vói dàcuaha-gá-güedé

ñāyiu tnúhu Jësús. ¹⁹ Te té Pèlú ndihi té Juàà ní xáha"-güedé:

—Chí cuáha cuèndá, te núu sá cächí nchòhó cada-ndí àdi sá cáhá" Yá Ndiòxi cada-ndí. Te cada càhnu iní-ndó chi vā cūú càda-ndí sá cächí-ndó, chi cada nahi-ni-ndí sá cächí Yá Ndiòxi. ²⁰ Chi dacuití cáhá"-ndí nācuáa ní cáhá" Jësús, te cáhá"-ndí nchaa sá ní xini-ndí ní quide-gá —cächí-güedé xáha"-güedé.

²¹ Te cue tée cūchiu" níhi-gá ní cáhá"-güedé xáha"-güedé sá cáda cástiú ñáhá-güedé núu vā dāñá-güedé sá dācuáha-güedé ñāyiu. Te duca" te ní dāñá ñāha-güedé cuānuhú-güedé, chi ñá ní níhi-güedé nása cada-güedé cada castiú ñáhá-güedé, chi nchaa-yu ndacá" táhú-yu núu Yá Ndiòxi sá ní ndúha tée yacua. ²² Te tée ní quide tátna-güedé-á" ndécú-dé vihi-gá údico cuíá-dé, te ío ní cuñúhu-yu sá ní ndúha-dé.

Ñāyiu sàndáá iní tnúhu Jësús xicá" táhú-yu núu-gá sá vā yühú-yu cáhá"-yu tnúhu-gá

²³ Te ní ndee té Pèlú ndihi té Juàà cuānuhú-güedé núu ndécú cue tée cūndihi-güedé, te ní nacani tnúhu-güedé nācuáa ní xáha" cuè dútú cūnūu ndihi cue tée cūu sacuéhé núu ñāyiu isráel. ²⁴ Te sātá ní xindedóho-yu tnúhu ní cáhá"-güedé, te ñ"-ni tnúhu ní cáhá"-yu nchaa-yu ndihi Yá Ndiòxi, te ní xáhá"-yu xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiòxi, ní cadúha-n àndiu, ní cadúha-n ñuyiú, ní cadúha-n làmár, ní cadúha-n nchàandi túhú sá ío ñuyiú. ²⁵ Te ndii Dàvií ní sàndáá iní ndii tnúhu ní cáhá"-n, te ní chídó tnùní ndii nācuáa ní xáha"-n cáhá" ndii, te diu-ni Espiritú-n ní chindee ñāha-xi xii ndii ní chídó tnùní ndii, te duha ní chídó tnùní ndii:

Ñāyiu ñá túu cūu ñāyiu isráel ío cùdèñ"-yu núu Yá Ndiòxi,

te cuíní-yu nāa-yu ndihi-gá, dico vā ndacú-yu chí mee-gá cūnūu-gá.

²⁶ Te cue tée yìndaha nació" ndihi cue tée cūchiu" tacá-güedé nāa-güedé ndihi Dútú Ndiòxi ndihi Cristú Yáá ní quixi ñuyiú-a.

Duha ní chídó tnùní ndii Dàvií nācuáa ndūu tnúhu ní cáhá"-n —cächí-yu xáhá"-yu xii Yá Ndiòxi.

²⁷ Te xáha" tūcú-yu xii-gá:

—Ndáá ní cáhá" ndii Dàvií chí diu-ni ñūu iha ní tacá té Hèrodés ndihi té Pōnciú Pilatú ndihi ñāyiu ñá túu cūu ñāyiu isráel ndihi ñāyiu isráel ní cáhá" cuèhé-yu cuèndá Jësús. Te Yòhó Dútú Ndiòxi, Déhe-n cūu Jësús núu ío váha iní-gá, te ní sáha chiú"-n-gá, te ío úhú ní cuu iní ñáhá ñāyiu xii-gá. ²⁸ Te ní quide-yu nācuáa ní sani iní-ni cáda-yu ndéé sanaha, ndéé cūtnáhá ní ngáva ñuyiú. ²⁹ Te Yòhó Dútú Ndiòxi sa nāha-n nása cáhá" cue tée cuíní cada úhú ñáhá xii-ndí. Te quide-ndí

chiú" tahu-n, te vitna chindee ñāha-n xii-ndí cuèndá sá vā yühú-ndí cáhá"-ndí tnúhu-n.

³⁰ Te cada tátna-n ñāyiu cūhú, te chindee ñāha-n xii-ndí, te cada-ndí nchaa sá vā yóo tnàhí ndācu cada nācuáa cuñúhu vihi-yu. Te xini-ndí sá méé Jësús chindee ñāha-gá xii-ndí, chí quide-gá chiú" tahu-n —cächí-yu xáhá"-yu xii Yá Ndiòxi.

³¹ Te sātá ní yáha ní cáhá"-yu ndihi Yá Ndiòxi, te ní quidi-xi vehe núu xindécú-yu, te òré-á" ní cutáhú tucú-yu nchaa-yu Espiritú-gá. Te ní cáhá"-yu tnúhu Yá Ndiòxi, te ñá túu tnàhí ní yühú-yu.

Cuèndá nchaa ndachiú" cánehe chiú"-yu

³² Te nchaa ñāyiu ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxi ñ"-ni tnúhu ní cáhá"-yu nchaa-yu. ñ"-ni tnúhu ní sani iní-yu, te ní xóo chindee tnàhá-yu chí ní xóo cuáha táhú tnàhá-yu nchaa sá xini ñūhú-yu, te ní ñ"-yu ñá túu ní cáhá"-yu sá ndachiú"-yu ñ"-di-ni-yu cūu nchaa sá ndécú ndihí-yu. ³³ Te cue tée ní táuchíu" Jësús dacuáha ñāha xii-yu tnúhu-gá ío váha ní cáhá"-güedé nācuáa ní cuu ní ndoho Xitohó Jesucristú. Te ío ní chindee ñāha Yá Ndiòxi ní cáhá"-yu tnúhu-gá, te ñá túu ní cáhá" cuèhé dāva-gá-yu cuèndá ñāyiu dācuaha tnúhu-gá. ³⁴ Te ñá túu tnàhí ní cūndahú-yu díhú", chí nchaa ñāyiu ndécú ndihi ñūhu-xi, ndihi nchaa ñāyiu cāa vehe-xi ní nadicó-yu, te da ñ" da ñ" ndachiú"-yu ní nadicó-yu òré xini ñūhú-yu díhú". ³⁵ Te ní sáñáhá-yu xii cue tée ní táuchíu" Jësús dacuáha ñāha xii-yu tnúhu-gá, te cue tée-á" ní dācāhū-güedé nchaa ñāyiu xini ñūhu. ³⁶ Te distritú Chìpré ndécú ñ" tée nāni-dé Chéé ñāni tnàhá ndii Lévi, te ní xóo cūnu cuechi-dé veñúhu ñāyiu isráel. Te cuèndá sá sáñaha-dé tnúhu ndee iní xii-yu, xiá" núu ní dānāni ñāha-güedé Vée xii-dé. ³⁷ Te tée-á" ní nadico-dé luha ñūhu-dé, te nèhe-dé díhú" cuáhá" núu cue tée ní táuchíu"-gá dacuáha ñāha xii-yu tnúhu-gá.

5

Té Ananiás ndihi tá Sāfirá ñá túu ní quide ndáá-yu

¹ Te ndécú ñ" tée nāni Ananiás, te ñādihi-dé nāni-á" Sāfirá, te ñāyiu-á" ní nadicó-yu luha ñūhú-yu. ² Te ní taxúha-dé sacú díhú", te sacú-gá nehé-dé cuáhá" ní sáñaha-dé xii cue tée ní táuchíu" Jësús dacuáha ñāha xii ñāyiu tnúhu-gá, te ní dāndahú ñáhá-dé xii-güedé, chí ní xáha"-dē sá ñihí ní sáñaha-dē, te nāha ñādihi-dé sá dūcá" ní quide-dé. ³ Te ní xáha" tē Pèlú xii-dé:

—Ananiás, ¿ná cuèndá duca" ní quide-n ní dāñá-n ní quíhu sácuihná iní-n? Te ní dācuándèhnde-n núu Espiritú Yá Ndiòxi, te ní taxúha-n sacú díhú" ní níhi-n cuèndá ñūhu-n. ⁴ Te ñūhu-á" cuèndá sá ñūhú mēe-n,

àdi dîhú-n-ǎn cuendá sá dîhú-n mée-n cùu-xi, te cuu-ni cada-n nàcuáa cǎchí iní-n cǎha-n-n ñá? ¿Ná cuendá duca-n ní quide-n? ¿Ná ní quide-xi iní-n núu ní dǎcuándèhnde-n núú Yá Ndióxi? Chi ñá díú-ní mée-ni ñáiyu ní dándahú-n —cǎchí tē Pèlú xǎha-n-dē xii-dē.

⁵ Te òré ní ndihi tnúhu ní xǎha-n tē Pèlú, te uu-ni ní nduá-dé te ní xihí-ni-dé. Te nchaa ñáiyu ní níhi tnúhu sá ní xihí-dé, te ní yùhú vîhí-yu. ⁶ Te ní quixi ñáiyu ní cue tée cuechi, te ní ndanehe ñaha-güedé ní sacá ñáhá-güedé núu yuu, te ní ducú nuu ñaha-güedé yuu-á, te ní xido ñaha-güedé nehé ñaha-güedé cuáhá-n chindúxi ñaha-güedé xii-dé.

⁷ Te ní cuu úu uní òré, te ní quexio ñadihi tée ní xihí-á, te vátá quini-gá-a sá ní xihí yii-a. ⁸ Te ní xǎha-n tē Pèlú xii-a:

—Cuini-í cǎchí tnúhu ndáa-n. ¿Ndédau ní díco-ndó ñúhu, ní díco-ndó nàcuáa ní cǎchí yii-n á? —cǎchí tē Pèlú xǎha-n-dē xii-a.

Te ní xǎha-n-a:

—Ndáa sá díú-ní dùca-n —cǎchí-a xǎha-n-a.

⁹ Te ní xǎha-n tē Pèlú:

—¿Ná cuendá duca-n ní chitnàha tnúhu-ndo dùca-n ní quide-ndo ní cuini-ndó dándahú-ndó Espiritú Yá Ndióxi? Quini-n, chí sa cuándixi cue tée ní sáhá-n ní chindúxi yii-n, te yòhó tnàhá-n càndeca ñaha tucu-güedé xii-n quíhí vitna —cǎchí-dé xǎha-n-dē xii-a.

¹⁰ Te òré-á ní nduá-a núu tē Pèlú, te ní xihí-ni-a. Te cuándihu cue tée cuechi-á xiti vehe, te ní xini-güedé sá sá ní xihí-a, núu ní xido ñaha tucu-güedé cuáhá-n chindúxi-güedé-a díñi yii-a. ¹¹ Te ní yùhú vîhí ñáiyu ní sándáa iní tnúhu Yá Ndióxi, ndihi dava-gá ñáiyu ní níhi tnúhu nàcuáa ní cuu.

Ní quide-güedé titní núu sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada te ío ní cuñúhu ñáiyu

¹² Te cue tée ní táuchíu Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá titní vîhí sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada ní quide-güedé, te ní cuñúhu vîhí-yu. Te nchaa ñáiyu ní sándáa iní-xi tnúhu Jèsús ní xóo tacá-yu corredór nehé diu ndí Salòmón. ¹³ Te nchaa ñáiyu ñá tuú dacuaha tnúhu-gá ñá ní cùyi-yu chitnàhá-yu ñáiyu ní sándáa iní-xi tnúhu-gá, dico nchaa-yu ní cǎhá-n váha-yu cuendá ñáiyu ní sándáa iní-xi tnúhu-gá. ¹⁴ Te vǎi tée, vǎi ñadihi ní sándáa iní-yu tnúhu-gá. ¹⁵ Te cuendá sá ní níhi-yu tnúhu sá quidé tǎtna cue tée ní xica cuu ndihi Jèsús, núu xǎa ní queñuhú-yu nchaa ñáiyu cùhú ichi, te davá-yu ní quide túha-yu camá te davá-yu ní quide túha-yu yuu, núu núu nchaa xǎa tá sácá-yu cue ñáiyu cùhú-á cuáhá, te xǎa cǎa-yu ndétu-yu, chí ní sani iní-yu sá òré

yáha tē Pèlú te cuèdicó cuándahú-dé yáha ndodo ñaha-xi xii-yu te ndúha-yu. ¹⁶ Te ní quixi ñáiyu ñuú yatni Jerusálén ndécá-yu ñáiyu cùhú, ndihi ñáiyu yíhi ñaha espíritú cùndihi yucu ñávaha ní quixi, te nchaa-yu ní ndúha.

Ío ní quide úhú-güedé tē Pèlú ndihi tē Juáa

¹⁷⁻¹⁸ Te dútú cùnùu-gá ndihi cue tée cùu sàducéu cue tée cùndihi-dé ní cudéa-güedé sá ío chitú-yu dacuaha tnúhu Jèsús, núu xǎa ní tñi-güedé cue tée ní táuchíu Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá ní chihí ñaha-güedé vecaá. ¹⁹ Te xiti núu-á ní quexio ñáiyu espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndióxi ní nacaá-xi yèhe vecaá ní quee-güedé, te ní xǎha-xi xii-güedé:

²⁰ —Quíhí-ndo veñúhu cǎhnu sá ío cùnùu te cùñaha-ndo xii ñáiyu nàcuáa cadá-yu naníhi tǎhú-yu —cǎchí espíritú-á xǎha-xi xii-güedé.

²¹ Te sá dúcá-n ní xǎha-xi núu sátá ní túnáa, te ní sáhá-güedé veñúhu cǎhnu sá ío cùnùu sá cùu-xi ñáiyu isráel ní dacuáhá ñaha-güedé xii-yu.

Te dútú cùnùu-gá ndihi cue tée cùndihi-dé ní nadatácá tnàhá-güedé ndihi nchaa cue tée cùu sacuéhé núu ñáiyu isráel ndihi cue tée cùchiu, te ní tendaha-güedé sandádú cuáhá-n queñuhu-güedé cue tée yíhi vecaá ní cùu. ²² Te ní quexio-güedé yèhe vecaá, te ní xini-güedé sá ní ñá-gá cue tée dacuaha ñaha xii ñáiyu tnúhu Jèsús ñá tuú-gá-güedé yíhi. Te cuánuhú-güedé ²³ ní xitnùhu-güedé cue tée cùchiu, te xǎha-güedé:

—Ní sáhá-ndí ní sándéhe-ndí vecaá, te ndéé chóo-ni, te xindecu-ni sandádú cue tée xindee yèhe vecaá. Te ní nacaá-ndí vecaá, te vǎ yòo ñá-gá yíhi —cǎchí-güedé xǎha-güedé.

²⁴ Te sá dúcá-n ní xǎha-güedé, te cuáhá-n iní cue dútú cùnùu ndihi tée tǎxi tñuni cue tée xindee veñúhu cǎhnu sá ío cùnùu, te ní xitnàha-güedé:

—¿Nása cada-xi vitna duha cǎa ní cuu ní xinu cue tée yíhi vecaá-i? —cǎchí-güedé xitnàha-güedé.

²⁵ Te ní quexio ñáiyu tée ní xǎha-n-dé:

—Cundédóho-ndo na cǎchí tnúhu-í ñáiyu. Cue tée ní chihí-ndo vecaá ndécú-güedé veñúhu cǎhnu sá ío cùnùu dacuaha-güedé ñáiyu —cǎchí-dé xǎha-n-dé.

²⁶ Te cue tée ndéé veñúhu ndihi tée tǎxi tñuni ñáhá xii-güedé cǎnguaca ñaha-güedé, te ñá tuú ní quide úhú ñáhá-güedé, chí ní yùhú-güedé cuáha yúu ñáhá ñáiyu dii ñuú-xi-á. ²⁷ Te ní ndexio ndihi ñaha-güedé núu cuè tée cùu sacuéhé ndihi núu cue tée cùchiu. Te dútú cùnùu-gá ní nguíta-dé ténáa ñáhá-dé xii-güedé, te xǎha-n-dé:

²⁸ —Te náa ñá díú ní cǎchí-ndí sá vǎ dacuàha-gá-ndo ñáiyu tnúhu Jèsús te dacuaha-ni-ndo-yu, te vitna nchaa ñáiyu

ñuú Jerusálén ní nìhí-yu tnúhu nàcuáa càhá^a-ndó. ¿Te ná cuèndá duca^a quide-ndo, te càchí-ndó sá nchúhú ndècuèchi-ndí ní sahni-ndí Jèsús-i? —càchí dútú cúnù-gá xáha^a-dè xii cue tée cùchiu^a.

²⁹ Te té Pelú ndihi dava-gá cue tée ní táuchíu^a Jèsús dacuàha ñaha xii-yu ní xáha^a-güedè xii cue tée cùchiu^a:

—Nchúhú, Yá Ndióxi cúnù-gá sàndáá iní-ndí tnúhu càhá^a-gá dàcúxí tnúhu càhá^a ñáyu. ³⁰ Te nchòhó ní sata caa-ndo Jèsús núú cùrúxí te núú cùrúxí-án ní xihí-gá, dico ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. Te Yá Ndióxi ní sàndáá iní cue ñani tnáhá-ndí ní xindecu ndéé sanaha. ³¹ Te Yá Ndióxi ní xáha^a-gá sá cùndècu Jèsús xio cùha-gá cuèndá taxi tnùni-gá te dacàcu nihnu-gá ñáyu isràél núú ùhú núú ndàhú. Te duca^a-ní dacàcu nihnu-gá nchaa ñáyu na dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cada càhnu iní-gá nchaa yicá cuèchi-yu. ³² Te ní xini-ndí nàcuáa ní quide-gá, núú xíá^a cání-ndí cuèndú núú nchaa ñáyu, te Espiritú Yá Ndióxi chindèe ñaha-xi xii-ndí càhá^a-ndí tnúhu-gá. Te diu-ni Espiritú-gá ní sáñaha-gá xii nchaa ñáyu ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá —càchí té Pelú ndihi dava-gá-güedè xáha^a-güedè xii cue tée cùchiu^a.

³³ Te sáta dúcá^a ní xáha^a-güedè xii cue tée cùchiu^a, te ní cudéé^a-güedè, te ní ndatnúhu-güedè sá cáhni ñaha-güedè. ³⁴ Te i^a tée cùu fariséu tnàha-dé cùú-dè chiú^a, te nàni-dé Gamaliél, te cùu-dé mèstrú dacuàha-dé ñáyu nàcuáa ní chidó tnùni ndíi Moisés, te ío yíñùhu cáhá^a ndihi ñahá-yu xii-dé. Te ní ngúnutñi^a-dé, te ní xáha^a-dè sá ná quèe tnaa té Pelú ndihi dava-gá-güedè quehé. ³⁵ Te ní xáha^a-dè xii cue tée cùchiu^a:

—Nchòhó cue tée isràél, xini ñuhu-xi sá cání váha iní-ndó nása cada-ndo ndihi cue tée-án. ³⁶ Chi ní cunaha ní xindecu i^a tée ní xínani Tèudás, te ní cachí-dé sá cúnù-dé, te ní cundihi-dé dàtná cúmi cièndú cue tée, te ñá ní cùni^a-güedè cuu i^a-nuu-güedè ndihi cue tée cùchiu^a. Te ní sahni ñaha cuè tée cùchiu^a-án xii tée Tèudás, te ní ndihi cue tée ní xica cuu ndihi-dé ní xité nuu-güedè, te ñá túú-gá ní quide-güedè nàcuáa ní sani iní-güedè cada-güedè. ³⁷ Te sáta ní xihí tée-án, te ní tnahá nduu núcódó tnùni ñáyu. Te dàvá-án ní xindecu i^a tée distritú Galiléa ní xínani-dé Judás. Te titní-güedè ní chitnahá ñahá-güedè xii-dé. Te tnahá-dé ní sahni ñaha tucu cue tée cùchiu^a, te nchaa cue tée ní xica cuu ndihi-dé ní xité nuu-güedè. ³⁸ Te na càchí tnúhu-i sá dàña-ndó cuè tée-án, te ní ñá túú nágá tnúhu cùñaha-ndo xii-güedè, chi núu chiú^a mee-güedè quidé-güedè te cuíta-güedè, ³⁹ dico núu chiú^a Yá Ndióxi quidé-güedè, te vá ndíñihu chiú^a quide-güedè. Te núu

quide-güedè chiú^a Yá Ndióxi, te vá nàá-ndó ndihi-güedè, chi Yá Ndióxi nàa ndihi-ndo sá dúcá^a xiquide-ndo —càchí té Gamaliél xáha^a-dè xii cue tée cùchiu^a.

⁴⁰ Te nchaa-güedè ní cáhá^a sá tnúhu ndáá càhá^a-dè. Te dàtnùni ní nacana tucu-güedè té Pelú ndihi dava-gá-güedè te ní caniha-güedè, te ní cáhá^a ndihi-güedè, te xáha^a-güedè sá vá càhá^a-gá-güedè tnúhu Jèsús, te dàtnùni ní dàña ñaha-güedè cuànuhú-güedè. ⁴¹ Te ío ní cudíí iní-güedè, chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá dúcá^a ndòho-güedè dacuàha-güedè ñáyu tnúhu Jèsús. ⁴² Te i^a nduu i^a nduu ní dacuàhá-güedè ñáyu xití veñùhu càhnu sá ío cúnuu ndihi nchaa vehé-yu. Te ní xáha^a-güedè xii-yu sá Jèsús cùú-gá Cristú Yáa ní quixi ñuyitú-a.

6

Ní ndúcú-güedè úsá cue tée cundecu dacàhñu sá cáxi ñáyu

¹ Te diu-ni dàvá-án ní sàndáá iní vai ñáyu tnúhu Jèsús. Te cue ñáyu griégú ní cáhá^a cuèhé-yu cuèndá ñáyu isràél, sá ñáyu dñí ñáyu quèé ñáyu càhá^a tnúhu griégú ñá túú tnahá sá cáxi-yu, chi ñá túú sáñaha i^a-nuu-güedè. ² Te cue tée úxúú ní táuchíu^a Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, cue tée-án ní cana-güedè nchaa ñáyu sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ní xáha^a-güedè xii-yu:

—Nchúhú chi vá cùú dacàhñu-ndí sá cáxi-yu, chi mee-ni tnúhu Yá Ndióxi càhá^a-ndí. ³ Te nchòhó cue tée ndècu ndihi-ndí ichi Xitohó Jesucristú càhá^a ndihi-ndo úsá cue tée xindecu iha, cue tée càhá^a ndihi ñahá-yu mee-ni tnúhu yíñùhu, cue tée ndècu ndihi Espiritú Yá Ndióxi, mee-ni cuè tée cùtnuní váha iní-xi. Te cue tée-án cuàha-ndí-güedè chiú^a cada-güedè dacàhñu-güedè sá cáxi-yu. ⁴ Te nchúhú mee-ni Yá Ndióxi càhá^a ndihi-ndí, te mee-ni tnúhu-gá dacuàha-ndí-yu —càchí-güedè xáha^a-güedè xii-yu.

⁵ Te nchaa-yu ní tñi-yu tnúhu ní cáhá^a-güedè, núu ní ndúcú-yu cue tée cada chiú^a-án. Te i^a-dè nàni-dé Tévá, te ío váha sàndáá iní-dé Yá Ndióxi, te ndècu ndihi-dé Espiritú-gá. Te duha ní xínani dàva-gá-güedè: té Lipé, té Prócóro, té Nicánor, té Tímón, té Pàrmenás, té Láxi tée ñuú Antióquia tée ní sàndáá iní-xi sá dacuàha ñáyu isràél te vitna ní sàndáá iní-dé tnúhu Jèsús. ⁶ Te úsá cue tée-án ní sáhá^a-güedè núu cuè tée úxúú ní táuchíu^a Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, te cue tée úxúú-án ní cáhá^a ndihi-güedè Yá Ndióxi, te ní sacá^a ndodo-güedè ndaha-güedè díquí cuè tée úsá-án.

⁷ Te ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Jèsús cuáhá-yu titní xichi cáhá-yu tnúhu-gá. Te vâi-gá ñáyiú ta sándáá iní-yu tnúhu-gá cuáhá, te ní xíndecú-yu ndihi dava-gá ñáyiú dàcuaha tnúhu-gá ñuú Jerusalén. Te titní dútú ní sándáá iní-güedé tnúhu-gá.

Ní tnú-güedé té Těvá

⁸ Te té Těvá ní quide-dé titní núú sá vâ yôo tnáhi ndácu cada, te ní cuñúhu vihi-yu sá dúcá ní quide-dé, te duca ní quide-dé chi ndécu ndihi-dé Yá Ndióxi chindée ñaha-gá. ⁹ Te ní xíndecú cue téé ní xóo cunu cuechi núú ñiⁿ téé tàxi tnuní, te téé tàxi tnuní-án ñá ní xóo dañá tnáhi-dé quee-güedé núú chíú-dé, te ní xinu-ná-güedé. Te sátá xiá, te ní dácáá-güedé veñúhu-güedé, te veñúhu-án sáhá ñáyiú ñuú Cirené, ñáyiú ñuú Alejandriá, ñáyiú ñuú Ciliciá, ndihi ñáyiú distritú Asiá. Te nchaá ñáyiú-án ní nàá ndihi-yu té Těvá. ¹⁰ Te ñá ní ñihi-yu tnúhu cáhá-yu, chi ío váha ní sáá díquí-dé nácuaa ní xáha-dé xii-yu, chi Espiritú Yá Ndióxi ní chindee ñaha-xi xii-dé. ¹¹ Te ní cháhu-yu cue téé ní dácuañdèhnde tnúhu ní cáhá té Těvá núú-yu. Te ní xáha-güedé sá cáhá cuèhé-dé cuendá ndí Moisés ndihi cuendá Yá Ndióxi. ¹² Te cuendá sá dúcá ní dácuañdèhnde-güedé núú ní sándáá iní-yu, te ní cudéñ-yu núú té Těvá. Te ní cudéñ cue téé cùu sacuéhé, te tnáha cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaá tnúhu ní chídó tnuní ndí Moisés ní cudéñ-güedé. Te ní sáhá-güedé ní tnú-güedé té Těvá ndécá ñaha-güedé cuáhá núú quidé cuè téé cùchiuⁿ jundá, ndihi cue téé cùu sacuéhé. ¹³ Te ndécá-yu cue téé dàcuandehnde cuáhá núú quidé-güedé jundá, te ní quesaha ní tùcu-güedé cáhá cuèhé-güedé, te xáha-güedé:

—Tée-a mee-ní cáhá cuèhé-dé cuendá veñúhu sá ío cunu, veñúhu ní cuu íí, te cáhá cuèhé-dé cuendá nchaá sá ní chídó tnuní ndí Moisés. ¹⁴ Te ní tecú dóho-ndí cachi-dé sá Jèsús téé ñuú Nazaréte dangòyo-dé veñúhu càhnu sá ío cunu te vâ dañá-gá-dé cada-ndí nácuaa ní cachí ndí Moisés cada-ndí —cachí-güedé xáha-güedé.

¹⁵ Te nchaá cue téé ndécú jundá ní ndacoto váha-güedé núú té Těvá. Te ní dáyèhé-xi núú-dé dàtná quidé-xi núú espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi.

7

Té Těvá xáha-dé sá ña túú cuèchi-dé

¹ Te ní xáha dútú cùnú-gá xii-dé:
—¿Ndáá tnúhu cáhá-güedé cuendá-n-án?
—cachí-dé xáha-dé.

² Te té Těvá ní xáha-dé xii-güedé:

—Nchòhó cue ñaní tnáhi-í ndihi nchòhó cue téé cùu sacuéhé, cundèdòho-ndo ñiⁿ tnúhu na cáhá-í-a. Yá Ndióxi ío cunu-gá,

te ní cáhá ndihi-gá ndí Àbrahám nacióⁿ Mesopotamia cùtnàhà vátá quihíⁿ-gá ndí cundecu ndí ñuú Hárán. ³ Te ní xáha-gá xii ndí: “Daña-n nchàa ñaní tnáhi-n, te dañá-n ñuúhu-n, te quihíⁿ-n ñiⁿ xichi núú dánhé ñàhi-í cundecu-n”, duha ní xáha Yá Ndióxi xii ndí Àbrahám. ⁴ Te sátá dúcá ní xáha Yá Ndióxi xii ndí Àbrahám, te ní ndee ndí ñuú Cáldeá, te cuáhá ndí cundecu ndí ñuú Hárán. Te sátá ní xihí tátá ndí, te ní xáha Yá Ndióxi quixi ndí cundecu ndí núú ndécú-ó vitna. ⁵ Te Yá Ndióxi ña túú ní sàñaha-gá ní lùha ñuú cuu cuendá ndí núú ní xíndecu ndí. Te ní xáha ndáá Yá Ndióxi xii ndí sá cuàñaha-gá ñuú cuu cuendá ndí, te na cùú ndí, te ndóo ndihi nchaá ñaní tnáhi ndí cacu túu ndéé cuèé-gá. Te duca ní xáha-gá cuèí vátá cundecu-gá ní ñiⁿ déhe ndí. ⁶ Te ní xáha túcu Yá Ndióxi xii ndí Àbrahám sá díú-ní ñaní tnáhi ndí quihíⁿ-yu núú xicá cundecú-yu cùmí cièndú cuíá, te vâ dañá-yu queé-yu núú chíú-yu, te ío dandòho ñaha-güedé núú cundecú-yu. Duha ní xáha Yá Ndióxi xii ndí, te ndáá duca ní cuu. ⁷ Te ní xáha túcu Yá Ndióxi xii ndí Àbrahám: “Yúhú dandòho-í nchaá ñáyiú na dàndòho ñaha xii cue ñaní tnáhi-n. Te dàvá-án te ndee cue ñaní tnáhi-n núú cundecú-yu, te quixi-yu chiñuhu ñàhi-yu xii-í iha”, duha ní xáha Yá Ndióxi xii ndí Àbrahám, te ndáá duca ní cuu. ⁸ Te Yá Ndióxi ní quide ndáá-gá ndihi ndí Àbrahám, te ní xáha-gá xii ndí sá cuàha-güedé sèñá ñiⁿ nchaá landú té cuendá cunàhà-yu nácuaa ndúu sá ní quide ndáá-gá ndihi ndí Àbrahám. Núu xiá núú uná nduu sá ní cacu té Isàac déhe ndí Àbrahám, te ní sáha ndí sèñá ñiⁿ-dé. Te díu-ni duca ní quide túcu té Isàac déhe-dé té Jàcób, te díu-ni duca ní quide té Jàcób, chi úxúú déhe-dé ní xíndecu, te nchaá-güedé duca ní quide-dé. Te ndí úxúú cue téé-án ní cuu-güedé ñaní tnáhi-ó.

⁹ Te ñiⁿ déhe té Jàcób ní xínani-dé Chèé. Te ñá ní cùu váha iní cue ñaní-dé núú-dé, núú ní díco ñaha-güedé ní queheⁿ ñaha cuè téé cuáháⁿ nacióⁿ Egiptú, te Yá Ndióxi ña ní dañá ñaha-gá xii-dé cuíta nihnu-dé. ¹⁰ Te ní chindee ñaha-gá xii-dé ní cácu-dé cùtnàhà ní ndòho vihi-dé. Te téé yìndaha Egiptú ío ní cudí iní-dé té Chèé, te ní cutnùni iní-dé sá ío váha túha té Chèé, te duca ní cutnùni iní-dé, chi Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii té Chèé. Te ní xáhaⁿ téé yìndaha Egiptú xii té Chèé sá díú té Chèé coo-dé gobièrnú Egiptú, te taxi tnuní-dé nchaá ñáyiú xínu cuechi núú téé yìndaha Egiptú-án.

¹¹ Te ní quihu tnamá nihí nacióⁿ Egiptú ndihi nacióⁿ Cànaa, te ío ní ndòho-yu. Te nchaá ñaní tnáhi-ó ní xíndecu ndéé sanaha

ñã ní xõ níhí-gã-yu sá cáxi-yu. ¹² Te ní níhí té Jácób tnúhu sá ío triú Ègíptú, núu ní tendaha-dé cue déhe-dé ní sáhã-güedé ní sãguaa-güedé triú-án, te dàvá-án ní sáhã cue ñani tnáhã-ó xito díhna nuu naciõn Ègíptú. ¹³ Te xito cuu uu cuáhã-güedé, te ní xáha té Chèé sá ñani-dé cuú-güedé. Te téé yindaha Ègíptú ní cutnùni iní-dé sá díu-ní ñani té Chèé cuú-güedé. ¹⁴⁻¹⁵ Te ní cana té Chèé tãtã-dé té Jácób ndihi nchaa ñani tnáhã-dé. Te cuu-xi datná úndico sáhũ-yu ndéca té Jácób cuáhã naciõn Ègíptú núu ndécú té Chèé, te xiã ní quexiõ-yu ní ngõo-yu. Te yacã ní xihí té Jácób ndihi nchaa déhe-dé cue ñani tnáhã-ó. ¹⁶ Te sãtã ní cuu titní cuíá, te ní natava-güedé yiqui ndíi Jácób ndihi nchaa déhe ndíi nchido-güedé cuáhã ñuu Siquém. Te ndíi Àbrahãm sa ní cuu titní-gá cuíá sã ní nacuaa ndíi ñuhu núu cué déhe ndíi Hãmór. Te xiã nchiã yaú ní nachindõxi-güedé yiqui-án.

¹⁷ Te cutnähã vátã natãva-gã-güedé yiqui cue ndíi, te sa ta tnähã yatni cada Yã Ndiõxi nãcuã ní xáha-gã xii ndíi Àbrahãm cada-gã sá cuú-xi ñãyiú israhél ndécú Ègíptú, te ta cáyã víhí-yu cuáhã. ¹⁸ Te dàvá-án chi ingá téé yindaha naciõn Ègíptú, te ñã túú-gã ní xini-dé nása ní xõo cada ndíi Chèé. ¹⁹ Te téé yindaha Ègíptú ñã ní quide ndáá-dé, chi ío ní dándõhõ-dé ñani tnáhã-ó ní xindecu dàvá-án. Te ní táuchíú-dé sá xõcuñi-yu dándõo-yu déhe yiqui cuendá ndihi-güexi cuú. ²⁰ Te dàvá-án ní cacu té Moisés, te ío ní cudíi iní ñáhã Yã Ndiõxi xii-dé. Te ní xindecu ndihi ñaha nãnã-dé ndihi tãtã-dé úní-ni yóo. ²¹ Te ndéca ñahã-yu cuáhã ingá xichi, te yacã ní dándõo ñahã-yu xii-dé, te ní nanihí ñahã déhe yoco téé yindaha Ègíptú, te ní xito-xi-dé datná xitõ-xi ñã déhe mee-xi ní xito-xi-dé ndéé ní sahnudé. ²² Te ní cutúha-dé nchaa sá xini cue téé ègíptú, te ío váha ní sáá díquí-dé tnúhu cáhã-dé ndihi nchaa sá cádá-dé.

²³ Te cutnähã ndécú-dé údico cuíá-dé, te ní cachí-dé sá quihí-dé cáhã ndihi-dé cue ñani tnáhã-dé ñáyiú israhél. ²⁴ Te ní xini-dé ní caniha ñã téé ègíptú xii ñã téé israhél, te ñã ní cundee iní-dé cundehe-dé núu ní sáhã-dé ní chindee-dé téé israhél, te ní sahní-dé téé ègíptú, ²⁵ chi ní cachí Yã Ndiõxi sá díú-dé dacãcu-dé ñani tnáhã-dé ñáyiú israhél núu cué téé ègíptú. Te ní sani iní-dé sá cutnùni iní-yu nãcuã ní xáha Yã Ndiõxi xii-dé, dico ñã túú ní cutnùni iní-yu. ²⁶ Te nduu tnéé ní xini-dé nãa uu cue téé israhél, te ñã túú ní tnáhã iní-dé nãa-güedé núu ní xáha-dé xii-güedé: “¿Nã cuendá duca xinaã-ndó? ¿Nã ñã díú ndimee-ndo núu duca xinaã-ndó?” Duha ní xáha té

Moisés xii-güedé. ²⁷ Te téé ndécuechi ní sáhã-dé ní chindaha ñihnu-dé té Moisés ñã xio, te ní xáha-dé: “¿Nã cuú yõhõ núu véxi-n tãxi tnuni ñáhã-n?” ²⁸ Te tnähã-ni tucu yúhú cahni-n datná ní sahní-n téé ègíptú icu cáhã-n á, duha ní xáha-dé xii té Moisés. ²⁹ Te sá dúcã ní cáhã téé israhél núu ní yúhú té Moisés ní xinu-dé cuáhã-dé ní sáá-dé naciõn Medián. Yacã ní ngõo-dé, te yacã ní tnándaha-dé, te ní cacu uu déhe téé-dé.

³⁰ Te sãtã ní xinú údico cuíá, te ní sáhã té Moisés ñã xio yucu Siná. Te yacã ní xini-dé ñã tnutaú nchicú ñuhú, te xití itá ñuhú-án ní xini-dé yihí ñã espíritú xinú cuèchi núu Yã Ndiõxi. ³¹ Te òré ní xini-dé sá yihí-xi xití itá ñuhú-án, te ní cuñúhu víhi-dé sá ní xini-dé espíritú-án xití itá ñuhú-án, te ní sãndehe-gã-dé, te ní xindéhe váha-dé. Te ní tecú dóho-dé ní cáhã Yã Ndiõxi, te xáha-gã xii-dé: ³² “Yúhú cuú-í Ndiõxi ní cáhã ndihi cue ñani tnáhã-n ndéé sanaha, ndíi Àbrahãm ndihi ndíi Isãac ndihi ndíi Jácób, ndihi dava-gã cue ñani tnáhã-n. Nchaa cue ndíi-án ní xõo cáhã ndihi-í. Duha ní xáha-gã xii té Moisés. Te ní quidi ñaha-xi xii té Moisés sá ní yúhú-dé, te ñã ní cuñi-gã-dé cundehe-dé tnutaú nchicú ñuhú-án. ³³ Te Yã Ndiõxi ní xáha-gã xii-dé: “Queñuhu chàu-n, chi núu ñuhú ní cuu íi nútñi-n. ³⁴ Te yúhú ndéhe-í sá ío ndõho nchaa ñáyiú cuu cuendá-í, ñáyiú ndècu naciõn Ègíptú. Te ní tecú dóho-í sá ío ndàhú xicáhã-yu, núu xiaá véxi-í cachí tnúhu-í sá ñuhú-n naciõn Ègíptú cuendá ndeñuhú-n-yu yacã.” Duha ní xáha Yã Ndiõxi xii té Moisés.

³⁵ Te ñã ní sãndáá iní-yu té Moisés ndéé díhna, chi ní xáha-yu: “¿Nã cuendá véxi-n tãxi tnuni ñáhã-n xii-ndí?” Duha ní xáhã-yu xii té Moisés. Te díu-ni té Moisés ní tendaha ñaha Yã Ndiõxi ní sáhã-dé dacãcu-dé ñáyiú israhél naciõn Ègíptú cuèi ñã ní sãndáá iní ñáhã-yu xii-dé. Dico ní taxi tnuni-dé-yu, chi duca ní xáha-gã òré ní xini-dé espíritú xinú cuèchi núu-gã xití tnutaú nchicú ñuhú. ³⁶ Te té Moisés ní ngúita-dé ní quide-dé sá vã yõo tnáhí ndacu cada, te ní cuñúhu víhi-yu sá dúcã ní quide-dé, te duca ní quide-dé Ègíptú ndihi Lãmár Tícuèhé. Te ní ngódó núu-dé núu-yu ní queé-yu Ègíptú cuáhã-yu ñã ichi xití yucu núu vã yõo tnáhí ndecu, te ní xihí-yu údico cuíá xití yucu-án, te xiã ní xõo cada-dé sá vã yõo tnáhí ndacu cada. ³⁷ Te díu-ni té Moisés ní xáha-dé xii cue ñani tnáhã-dé dàvá-án: “Yã Ndiõxi cada-gã te coo ñã ñani tnáhã-ndó ndéé cuèé-gã, te téé-án cáhã-dé tnúhu-gã núu-ndó datná cuini-ndó ní cachí-gã quide yúhú, te ío xini ñuhu-xi cundedõho-ndo tnúhu cáhã-dé”, duha ní xáha té Moisés xii-yu dàvá-án. ³⁸ Te díu-ni té Moisés ní xindecu ndihi-dé ñáyiú israhél

xiti yucu, te ní sáá-dé yucu Sinái, te xiáa ní quixi ñiⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní cáháaⁿ ndihi ñaha-xi xii-dé, te yácaⁿ ní dácuaáⁿ ñaha-xi tnúhu-gá, te ñu-ni tnúhu-áⁿ ní ndóo dácuaa-o.

³⁹ Te cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ña ní sàndáá iní-yu té Moisés, te ña ní ndéé iní ñáhá-yu xii-dé, chi ní cuini-yu nuhú tucú-yu ñuú Ègíptú cundecú-yu. ⁴⁰ Te òré ndécú té Moisés yucu ní xáhá-yu xii ñani-dé té Áron: “Cadúha-n ñiⁿ úú ndiόxi dñhúⁿ cuááⁿ codonuu núú-ó cùhu-o ichi, chi ña túú cùtnuní iní-ó ndéé ichi cuáháⁿ té Moisés, téé yòdo nuu núú-ó ndùu ní quee-o Ègíptú”, duha ní xii-yu té Áron. ⁴¹ Te dàvá-áⁿ ní cadúha-güedé ñiⁿ chèhlu mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ, te ní sahni-güedé ñiⁿ úú quiti nchito ní quide càhnu-güedé chèhlu-áⁿ. Te ío ní cudíi iní-yu quiti-áⁿ, chi ní cachí-yu sá díú-ni ndiόxi cúú-dí. ⁴² Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu, xiáⁿ ní dáñá ñaha Yá Ndiόxi xii-yu. Te ní dáñá-gá ní xóo cada càhnú-yu nchíanchii, ndihi yóo, ndihi nchaá chódini. Te duha ní chidó tnùni ñiⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiόxi ndéé sanaha nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii ñáiyu dává-áⁿ: Nchòhó ñáiyu isráél, ní cuu údico cuía yíhi-ndó yucu,

te ní sahni-ndo quiti-ndo ní quide càhnu ñaha-ndo xii-í cáháⁿ-ndó, dico ñáhá chi ní sahni-ndo-güedí ní quide càhnu-ndo sá ní cadúha mee-ndo.

⁴³ Te ní cadúha-ndo ñiⁿ veñúhu lihli, te ní sanutñi-ndo Mólóc sá cachí-ndó cùu ndiόxi-ndó xica nchido-ndo xiti yucu, te ní cadúha-ndo ñiⁿ chódini, te quiti-áⁿ cachí-ndó sá cúú-dí ndiόxi Rénfán, te ndi ndùu sá ní cadúha-ndo-áⁿ ní quide càhnu-ndo.

Te cuèndá sá dúcáⁿ ní quide-ndo te yúhú queñuhu ñaha-í xii-ndo quíhiⁿ-ndó cundecu-ndo ingá xio nacióⁿ Babiloniá. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiόxi xií-yu, te ducaⁿ ní chidó tnùni téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá.

⁴⁴ Te xiti yucu-áⁿ ní dácáá-güedé ñiⁿ veñúhu vehe dóo. Te vehe-áⁿ ní cuu-xi ñiⁿ sá cùtnuní iní-yu sá Yá Ndiόxi ndécú ndihi ñaha-gá xii-yu. Te vehe-áⁿ ní dácáá-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiόxi xii té Moisés, chi ní dánèhé ñáhá-gá xii-dé nàcuáa dácáa-güedé. ⁴⁵ Te sátá ní xihí nchaá cue téé-áⁿ, te ní ndóo ndihi nchaá déhe-güedé veñúhu-áⁿ. Te ní xido tucu-güedé veñúhu-güedé cuáháⁿ-güedé, te cuáháⁿ ndihi-güedé té Jòsué núú cundecú-yu. Te sátá ní quexió-yu, te ní dácunú-yu ñáiyu dii ñuú-xi-áⁿ chi mee Yá Ndiόxi ní chindee ñaha-gá xii-yu. Te sátá ní ndihi nchaá ñáiyu ní xica nchido veñúhu dóo-áⁿ ní xihí, te ní ndóo ndihi dava-gá-yu. Te ducaⁿ-ni ndècu-xi ní cacu té Dàvií, téé ní xindaha ñaha xii-yu. ⁴⁶ Te

Yá Ndiόxi ní cudíi víhi iní-gá té Dàvií. Te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-gá núu cuu dácáa-dé veñúhu cuu cuèndá-gá, chi ñiⁿ Yá Ndiόxi ní xóo cada càhnu té Dàvií ndihi té Jacób, ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha víhi-gá. ⁴⁷ Te Yá Ndiόxi ña ní dáñá-gá dácáa té Dàvií veñúhu-gá dico déhe-dé té Salòmón, chi ní dáñá-gá ní dácáa-dé veñúhu cuu cuèndá-gá ⁴⁸ cuèi ña túú sàcundecu-gá veñúhu dácáa cue téé ñuyiú-a, chi ndèni xiáⁿ ndécú-gá chi espíritú cúú-gá. Te duha ní chidó tnùni téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiόxi ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ-gá:

⁴⁹ Yúhú táxi tnùni-í andiú ndihi ñuyiú, te xiáⁿ núu nchòhó vá ndácú-ndó chihí ñaha-ndo xiti veñúhu dátáa quidé-yu sá cachí-yu cùu ndiόxi-yu ní cadúha-yu.

Te ña túú xini ñuhu-í núú ndétatú-í,

⁵⁰ chi yúhú ní cadúha-í nchaá sá ió ñuyiú-a. Duha ní cáháⁿ Yá Ndiόxi, te ñu-ni ducaⁿ ní chidó tnùni téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá —duha ndùu nchaá tnúhu ní xáhaⁿ té Tévá xii-güedé.

⁵¹ Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—Nchòhó, ío sáa iní-ndó chi quide-ndo dátáa quidé ñáiyu ña túú cùu ñáiyu isráél chi ña túú tédòho-ndo tnúhu cáháⁿ Yá Ndiόxi, chi ña cuini-ndó quindáa iní-ndó tnúhu-gá, mee-ni cùu úhú iní-ndó Espíritú-gá dátáa ní xóo cada cue ñani tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha. ⁵² Chi cue téé-áⁿ ío ní xóo dandòho-güedé nchaá cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiόxi ndéé sanaha. Te ní sahni-güedé nchaá cue téé ní cáháⁿ sá quixí Cristú ñuyiú-a, te Yáa-áⁿ ña túú cuèchi-gá. Te ñu-ni ducaⁿ ní quide-ndo Cristú cùtnháa ní quixi-gá ñuyiú-a, chi ní sáha cuèndá-ndó-gá núú cuè téé ní cuu úhú iní ñáhá xii-gá ní sahni ñaha-güedé. ⁵³ Te ndècu ndihi-ndo tnúhu ní chidó tnùni ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiόxi xii ndíi, te ní dúcáⁿ ña túú sàndáá iní-ndó tnúhu-áⁿ núu ní sahni-ndo Jèsús. Te ñu-ni tnúhu-áⁿ ndécú ndihi-ndo ndéé vitna —cachí té Tévá xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Ní sahni-güedé té Tévá

⁵⁴ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ té Tévá xii-güedé, te ní cudééⁿ víhi-güedé núú-dé, núu ní quide rúhñú-güedé nùhu-güedé sá sátú iní-güedé.

⁵⁵ Te té Tévá ndécú ndihi-dé Espíritú Yá Ndiόxi, te ní ndacoto váha-dé andiú, te ní xini-dé súuni dátáa-xi núú ndécú Yá Ndiόxi, te ní xini-dé Xitohó Jesucristú nùtni-gá xio cùha Yá Ndiόxi. ⁵⁶ Te ní xáhaⁿ té Tévá xii-güedé:

—Chí cundèhe andiú chi yúhú ndèhé-í Xitohó Jesucristú nùtni-gá xio cùha Yá Ndiόxi, te ñu-gá cúú-gá ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

⁵⁷ Te ní sadi-güedé dóho-güedé cuendá sá ñá ní tnáhá iní-güedé cunedóho-güedé tnúhu cáháⁿ-dé, te uuⁿi ní cuáá-güedé, te ní taxi ndaha ñaha-güedé xii-dé ⁵⁸ ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ ndée ñⁿ xio yuhu ñúú, te yacáⁿ ní sáñaha-güedé yúú xii-dé. Te ndécú ñⁿ téee cuechi nàni-dé Sàulú, te téee-áⁿ ní quide cuendá-dé dóó-güedé cuendá ní nune ndaha-güedé ní sáñaha-güedé yúú xii té Tévá. ⁵⁹ Te òré sáñaha-güedé yúú, te ní cáháⁿ ndihí-dé Xítoho Jesucristú te xáhaⁿ-dé: —Yòhó Xítoho Jesucristú, naqueheⁿ-n iní-i —cáchi-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁶⁰ Te ní ngúñi xiti-dé, te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé:

—Yòhó Xítoho Jesucristú, vá técuéchi-n cué téee-sá dúhá quide ñaha-güedé xii-i —cáchi-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te xiáⁿ-ná ní cáháⁿ-dé, te ní xihí-dé.

8

Té Sàulú chíhí-dé ñáyi sándáá iní-xi tnúhu Jèsús vecaá

¹ Te té Sàulú ní nduu vétú iní-dé sá ní sahani-güedé té Tévá.

Te diu-ni nduu-áⁿ ní cuu níhi cuendá nchaá ñáyi sándáá iní-xi tnúhu Jèsús ñúú Jerusalén. Te ní ndihí-yu ní xité nuu cuáháⁿ-yu distrítú Júdeá ndihí distrítú Sàmaría. Te cue téee ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaá ñaha xii-yu tnúhu-gá ní ndóo-güedé ñúú Jerusalén. ² Te nchaá cue téee cáháⁿ ndihí Yá Ndióxi ní chindúxi-güedé ndii Tévá. Te ío ní ndáhyú ñáyi ní sándáá iní tnúhu Jèsús sá ní xihí ndii. ³ Te té Sàulú ío dándoho-dé-yu, chí ndi vehe ndi vehe cuáháⁿ-dé cuatni-dé cuéi téee cuéi ñadihi ndécá-dé cuáháⁿ vecaá.

Cáháⁿ-yu tnúhu Yá Ndióxi distrítú Sàmaría

⁴ Te nchaá ñáyi ní xité nuu cuáháⁿ-yu cáháⁿ-yu tnúhu Jèsús nchaá núú quexió-yu.

⁵ Te té Lipé cuáháⁿ-dé distrítú Sàmaría cáháⁿ-dé tnúhu Xítoho Jesucristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyú-a. ⁶ Te ío vai núú sá vá yóo tnáhi ndácu cada ní quide-dé, te ní cuñúhu vihi-yu, te ní xindédóho váha-yu nchaá tnúhu ní cáháⁿ-dé. ⁷ Te vai ñáyi yihi ñaha espíritú cundíhi yucu ñáváha ní queñuhu-dé nchaá espíritú-áⁿ yiqui cuñú-yu, te ní cana saa-xi òré ní ndee-xi yiqui cuñú-yu cuáháⁿ-xi, te ní ndúha-yu. Te vai ñáyi cùhú ñá cúú-gá candá nihnú-yu ndihí ñáyi yacua ní quide tátna-dé, te ní ndúha-yu. ⁸ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé tnúhu Jèsús te ní quide tátna-dé-yu, xiáⁿ ío ní cudíi iní ñáyi ñúú-áⁿ.

⁹ Te diu-ni ñúú-áⁿ ndécú ñⁿ téee nàni Xímú, te téee-áⁿ xini-dé cada ndúu-dé, te ní cuu naha dúcaⁿ quide-dé, te ní xóo cuñúhu ñáyi distrítú Sàmaría sá dúcáⁿ quide-dé, te ní cáchi-dé sá díú-ní-dé cúnúu. ¹⁰ Te nchaá

ñáyi cuéi ñáyi cuica te cuéi ñáyi ndáhu ío nèhé-yu sá yíñúhu núú-dé, te xitnàhá-yu:

—Tée-áⁿ ío chindee ñaha Yá Ndióxi xii-dé núu vai núú sá quidé-dé —cáchi-yu xitnàhá-yu.

¹¹ Te ní sándáá iní-yu nàcuáa ní xóo cada ndúu-dé, te ní xóo cuñúhu vihi-yu, te ní cuu naha dúcaⁿ-ni dandahú ñáhá-dé xii-yu. ¹² Te té Lipé ní cáháⁿ-dé tnúhu Xítoho Jesucristú, te ní xáhaⁿ-dé xii-yu sá Yá Ndióxi cuini-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu. Te cuéi téee cuéi ñadihi ní sándáá iní-yu tnúhu-gá, te ní sanduté-yu. ¹³ Te tnáhá té Xímú ní sándáá iní-dé tnúhu-gá, te ní sandute-dé, te ní xica cuu-dé ndihí té Lipé, te ní cuñúhu-dé chí titni núú sá vá yóo tnáhi ndácu cada ní quide té Lipé, te ní cuñúhu vihi nchaá ñáyi.

¹⁴ Te dava-gá cue téee ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaá ñaha xii ñáyi tnúhu-gá ní níhi-güedé tnúhu sá ñáyi distrítú Sàmaría ní sándáá iní-yu tnúhu Yá Ndióxi. Te ní tendaha-güedé té Pelú ndihí té Juáá cuáháⁿ-güedé distrítú Sàmaría. ¹⁵ Te ní quexio-güedé, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndióxi ní xicáⁿ-güedé Espíritú-gá quixi cundecu ndihí-yu. ¹⁶ Chí ní ñⁿ-yu vátá sáá-gá Espíritú-gá cundecu ndihí-yu, chí òré ní sanduté-yu, te mee-ni Jèsús ní cacunehe-güedé. ¹⁷ Te òré ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí-yu, te ní quexio Espíritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu.

¹⁸ Te ní xini té Xímú nàcuáa ní quide-güedé ní quexio Espíritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu, te cuini-dé cuáñaha-dé díhúⁿ xii té Pelú ndihí té Juáá ní cuu. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ-dé:

—Chindee ñaha-ndo cuendá ndéda-ni cáá-yu cacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquí-yu, te níhi-yu Espíritú Yá Ndióxi cundecu ndihí-yu —cáchi-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²⁰ Te té Pelú ní xáhaⁿ-dé xii-dé:

—Yòhó cuíta nihnu-n ndihí díhúⁿ-n, chí cuini-n cuáaⁿ-n sá váha quide Yá Ndióxi. ²¹ Yòhó vá cúú cada-n chiuⁿ quide-ndí, chí ñá túú ndécu váha iní-n núú Yá Ndióxi. ²² Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-n, chí ío nèhé cáháⁿ-n sá dúcáⁿ cáháⁿ-n. Te cáháⁿ ndáhu-n núú Yá Ndióxi sá ná cáda càhu iní-gá tnúhu ní cáháⁿ-n. ²³ Te yúhú sa xini-í sá ío úhú iní-n, chí mee-ni sá cuéhe sá dúhá chído nuu-n quide-n —cáchi té Pelú xáhaⁿ-dé xii té Xímú.

²⁴ Te ní xáhaⁿ té Xímú xii-güedé:

—Cáháⁿ ndáhu-ndó núú Yá Ndióxi sá ña túú ná tnáhá-í sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-í —cáchi-dé xáhaⁿ-dé.

²⁵ Te té Pelú ndihí té Juáá ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyi ñúú-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-güedé nchaá nàcuáa ní quide Jèsús ní xini-güedé òré ní xica cuu-gá ñuyú-a. Te ní tñi-güedé ichi cuánhú-güedé ñúú Jerusalén,

te ní yáha-güedé titní ñuú yíndèhu distritú Sàmariá, te ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá.

Té Lipé ndihí ñⁿ tée ñuú Etiópía

²⁶ Te ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní quexio-xí ñuú Jerusalén ní xáhaⁿ-xi xii té Lipé:

—Cada túha-n chi quée nuu-n ñuú Gázá, dico mee-ni xití yucu cuáháⁿ ichi —cächí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

²⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní nat-nahá-dé ñⁿ tée nacióⁿ Etiópía ñúhú-dé ichi. Te cuú-dé tesorerú xínú cuèchi-dé núú ñⁿ ñadihi ñaha yíndaha nacióⁿ Etiópía, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Cándacé. ²⁸ Te tée etiópía-áⁿ ní sáháⁿ-dé ñuú Jerusalén ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndióxi, te ñúhu-dé ichi cuánuhú-dé ñuú-dé ñúhú-dé carrètá, te dàcuaha-dé tnúhu ní chídó tnúni ndí Chaiá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndée sanaha. ²⁹ Te ní xáhaⁿ Espiritú Yá Ndióxi xii té Lipé:

—Quíhíⁿ tuha-n càrrètá-áⁿ —cächí Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xii-dé.

³⁰ Te té Lipé ní sátuha-dé carrètá-áⁿ, te ní tecú dóho-dé nàcuáa cáháⁿ tée etiópía-áⁿ, tée ñúhu carrètá-áⁿ dàcuaha-dé nàcuáa ní chídó tnúni ndí Chaiá. Te ní xáhaⁿ té Lipé xii tée etiópía-áⁿ:

—Técú tnúni-n nchàa tnúhu dàcuaha-n-áⁿ? —cächí té Lipé xáhaⁿ-dè xii-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ tée etiópía:

—¿Nása tecú tnúni-í te vā yōo dānehé ñáhá xii-í? Ta quēne iha coo-n chi danēhē ñáhá-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii té Lipé.

Te cuásaá té Lipé núu carrètá ní ngóo-dé. ³² Te ndédóho-dé nàcuáa dàcuaha tée etiópía-áⁿ nàcuáa ní chídó tnúni ndí Chaiá núu tūtú Yá Ndióxi núu cächí-xi: Dàtná quidé ñⁿ mbéé cada-dé òré candeca ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ cahni ñaha-güedé chi ñá túu nā cada-dé, dàtná cuíni-ndó quide mbéé òré dētē-di ñá túu ndáhí-di ducaⁿ càda-dé òré cahni ñaha-güedé chi ní vā cáháⁿ-dé.

³³ Te mee-ni cùdiquí ndée ñáhá-güedé xii-dé, te ní vā ndúcú tnúhu-güedé núu-dé ñuú ndáá ndécuechi-dé.

Te ío cuu nduu cuíhna iní cue ñani tnáhá-dé, chi cahni ñaha-güedé xii-dé ñuyú-a. Duha cáháⁿ tutú ní dācuahá tée etiópía ní xíndedóho té Lipé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ tūcu tée Etiópía xii té Lipé:

—Cundee iní-n cächí tnúhu-n yōo cacunehe tée ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndée sanaha, núu cáháⁿ-dé cuendá méé-dé àdi caháⁿ-dé cuendá ingá ñáyi —cächí tée etiópía-áⁿ xáhaⁿ-dè xii té Lipé.

³⁵ Te té Lipé ní cani-dé cuendú núu tée etiópía nàcuáa ní cáháⁿ ndí Chaiá nàcuáa cada Jèsús òré quixi-gá ñuyú-a. Te ní xáhaⁿ-dé nàcuáa nduu tnúhu Jèsús ndihí nàcuáa ní quide-gá. ³⁶ Te ñúhu-güedé ichi

cuáháⁿ-güedé ní naníhí-güedé ñⁿ xichi núu ñúhú ndute, te ní xáhaⁿ tée etiópía:

—Iha ñúhu ndute, ¿te vā cúu cuandute-í iha-áⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii té Lipé.

³⁷ Te xáhaⁿ té Lipé:

—Te núu sándáá ndisa iní-n Jèsús, te cuu cuandute-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xáhaⁿ tée etiópía:

—Sándáá ndisa iní-í sá Dēhe Yá Ndióxi cúu Xítoho Jesucristú —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

³⁸ Te ní ngani-dé carrètá, te ní nuu-güedé ndi ndúu-güedé, te cuánguee-güedé xití ndute, te ní dācuandute ñaha té Lipé xii-dé.

³⁹ Te òré ní nene-güedé xití ndute, te ndēca ñaha Espiritú Yá Ndióxi xii té Lipé cuáháⁿ. Te ñá túu ní xini tée ní sandute-áⁿ ndée ichi cuáháⁿ té Lipé. Te ío ní cudíí iní-dé sá ní natuha-dé ichi Yá Ndióxi, te cuándaa-dé núu carrètá-dé cuánuhú-dé. ⁴⁰ Te ní quexio té Lipé ñuú Azotó, te ndí tnahá ñuú ndí tnahá ñuú cuáháⁿ-dé cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi, te ní yáha-dé cuáháⁿ-dé ní quexio-dé ndée ñuú Cēsareá.

9

Té Sàulú ní tuha-dé ichi Xítoho Jesucristú (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Te té Sàulú mee-ni cáháⁿ cuèhé-dé cuendá ñáyi ní sándáá iní tnúhu Jèsús, te cuíni-dé cahni ñaha-dé xii-yu. Te ní sáháⁿ-dé núu dútú cúnúu-gá, ² te ní xáhaⁿ-dè sá cādúha dútú-áⁿ ñⁿ tutú canehe-dé quíhíⁿ cuáhá-dé cue tée xíndee nchito veñúhu ñuú Dámascú, chi cuíni-dé tni-dé nchaa ñáyi dàcuaha tnúhu Xítoho Jesucristú candeca ñaha-dé quíhíⁿ ñuú Jerusalén. ³ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dè tá cüyatni-dé ñuú Dámascú, te uuⁿ ní quee ñúhú andíu, te ní dáyehé-xi ndée núu nútñi-dé. ⁴ Te ní nduá-dé ndée ñúhu, te ní tecú dóho-dé cáháⁿ ñⁿ sá cáháⁿ núu ñnu, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó Sàulú, ¿ná cuendá cúu ùhú iní ñáhá-n xii-í te dāndoho ñaha-n? —cächí sá cáháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁵ Te ní xáhaⁿ-dè:

—¿Ná cúu yòhó sá cáháⁿ-áⁿ-í? —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xáhaⁿ sá cáháⁿ xii-dé:

—Yúhú cúu-í Jèsús tée cúu úhú iní-n. Te ío dāndoho-n mee-n, chi dàtná quidé ndicutu quide-n, chi quiti-áⁿ núu na cūxi-güedé-di pūyá te sáha-di patádá núu-xi, te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sātñahá-xi cúu yohó chi ñá túu sándáá iní ñáhá-n xii-í —cächí sá cáháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁶ Te té Sàulú ní quidi ñaha-xi xii-dé sá ní yúhú-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Xítoho Jesucristú, ¿te ná cuíni-n càda-í-í? —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Ndacóo, te quíhíⁿ-n ñuú-áⁿ, te yàcáⁿ tecú tnúhu-n ná cúú sá cádaⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁷ Te cue téé cuáháⁿ ndihi té Sàulú ní tecú dóho-güedé cáháⁿ ñⁿ sá cáháⁿ, dico vá yóo tnáhi ní xini-güedé, te ní yúhú víhi-güedé, te ñá túú tnáhi ní cáháⁿ-güedé. ⁸ Te ní ndacóo té Sàulú, te ñá ní cùu-gá cundehe-dé, chi ní cuaa-dé, te ní tñi-güedé ndaha-dé ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ ñuú Dàmascú. ⁹ Te yàcáⁿ ní xindecu-dé úní nduu, te ñá ní cùu tnáhi cundehe-dé, te ñá túú ná ní xexi-dé, te ñá túú ní xihí-dé ndute.

¹⁰ Te ndécú téé sándáá iní tnúhu Jèsús ñuú Dàmascú, nání-dé Ananiás, te ní sáháⁿ Jèsús núú sání-dé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—[Ananiás! —cächí-gá xáhaⁿ-gá.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—¿Yúhú cáháⁿ ndihi-n-áⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Ndacuíñí, te quíhíⁿ-n ñⁿ chiúⁿ ichi núú dánani-güedé Ichi Ndáá, te yàcáⁿ nanducu-n vehe té Judás, chi vehe téé-áⁿ ndécú ñⁿ téé ñuú Tarsú nání-dé Sàulú, te téé-áⁿ sa cáháⁿ ndihi ñaha-dé xii-í. ¹² Te téé-áⁿ ní dácótó ñàha-xi sá ní xini ñáhá-dé xii-n ní quexio-n núú ndécú-dé, te ní sacáⁿ ndodo-n ndàha-n díquí-dé, te ducaⁿ, te ní nacaáⁿ núú-dé ní dácótó ñàha-xi xii-dé —cächí-gá xáhaⁿ-gá.

¹³ Te té Ananiás ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, cächí tnúhu-í xii-n sá ní nìhi-í tnúhu nàcuáa quide-dé sá ño quide úhú-dé ñáiyu cáháⁿ ndihi-n ñuú Jerusálén. ¹⁴ Chi nèhe-dé tutú ní sáñaha cuè dútú cúnúu cuendá nìhi-dé nàcuáa cada-dé tñi-dé nchaa ñáiyu sándáá iní ñáhá xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Quíhíⁿ-n ndàtnúhu-n ndihi-dé, chi cuini-í cada-dé chiúⁿ-í, quíhíⁿ-dè cáháⁿ-dè tnúhu-í núú cuè ñáiyu isráél, ndihi núú cuè ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél, ndihi núú cuè téé yindaha ñaha xii-yu. ¹⁶ Te yúhú cúnàha-í xii-dé sá ndóhó víhi-dé cuendá-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii té Ananiás.

¹⁷ Te cuáháⁿ té Ananiás vehe núú ndécú té Sàulú te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí té Sàulú, te ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó té Sàulú téé ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, diu-ni Xítóhó Jesucristú Yaa ní cáháⁿ ndihi ñaha xii-n ichi ní tendaha ñàha-gá véxi-í cuendá cacáⁿ táhú-í núú-gá cuendá-n te ndúha núú-n, te dàtnúni quixi Espiritú-gá cundecu ndihi-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

¹⁸ Te dàtná sá ní xócání-ó ñⁿ sá ndèdí núú-dé ní quide ñaha-xi xii-dé, te ní nacaáⁿ núú-dé, te ní sandute-dé. ¹⁹ Te ní xexi-dé, te ní nanihi ndéé-dé, te titní nduu ní xindecu

ndihi-dé ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gá ñuú Dàmascú.

Té Sàulú dácuaⁿ-dè ñáiyu tnúhu Yá Ndióxi ñuú Dàmascú

²⁰ Te sáta ní ndúha núú-dé, te ní sáháⁿ-dè veñúhu cue ñáiyu isráél ní xáhaⁿ-dè sá Jèsús cúú-gá Déhe Yá Ndióxi. ²¹ Te nchaa ñáiyu ní xindecóho tnúhu ní cáháⁿ-dè, te ní cuñúhu víhi-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Diu téé-áⁿ ní sahni-dé ñáiyu ní xóo chiñuhu ñaha xii Jèsús ñuú Jerusálén. Te ní quixi-dé iha ní cuini-dé tñi ñaha-dé xii-yu candeca ñaha-dé quíhíⁿ núú cuè dútú cúnúu ní cuu —cächí-yu xitnàhá-yu.

²² Te ió iní-gá té Sàulú xáhaⁿ-dè xii-yu sá diú Jèsús cúú-gá Cristú Yaa ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyú-a, te xláⁿ ñá ní nìhi ñáiyu isráél ndécú ñuú Dàmascú tnúhu cáháⁿ-yu, te ní cuñúhu víhi-yu.

Té Sàulú ní dácíó-dé núú ñáiyu isráél

²³ Te sáta ní cuu titní nduu, te ní ndatnúhu cue téé isráél sá cáhni-güedé té Sàulú. ²⁴ Te té Sàulú ní nìhi-dé tnúhu nàcuáa cáháⁿ-güedé cada ñaha-güedé xii-dé, te cuèi nduu cuèi níu néhe cuendá-güedé yuyèhe núú ñúddòcu ndóho yuhu ñuú cuendá cuini-güedé tñi ñaha-güedé xii-dé te cahni ñaha-güedé. ²⁵ Te ñⁿ níu ndécá ñàha cue téé ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús cuáháⁿ ndéé núú ñúddòcu ndóho yuhu ñuú. Te ní sáá-güedé núú ndóho, te ní chíhi ñaha-güedé xii-dé xití tídihi te ní dándéé ñaha-güedé núú ñúhú, te ní quene-dé cuáháⁿ-dè.

Te Sàulú ndécú-dé ñuú Jerusálén

²⁶ Te té Sàulú ní nasáá-dé ñuú Jerusálén, te cuini-dé chitnahá-dé ñáiyu sándáá iní tnúhu Jèsús, te ní yúhú-yu chi ní cáháⁿ-yu sá dándáhu ñáhá-dé sá sándáá iní-dé Jèsús. ²⁷ Te té Bèé ndécá-dé té Sàulú cuáháⁿ núú ndécú cuè téé ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaⁿ ñaha xii-yu tnúhu-gá. Te ní cani té Bèé cuendú núú-güedé nàcuáa ní cuu ní nanihi tnáhá té Sàulú ndihi Jèsús ichi, te ní cáháⁿ ndihi ñaha-gá xii-dé. Te ní xáhaⁿ tùcu té Bèé nàcuáa ní cáháⁿ té Sàulú tnúhu Jèsús núú ñáiyu Dàmascú, te ñá túú tnáhi ní yúhú-dé ní cáháⁿ-dè, cächí té Bèé xáhaⁿ-dè xii-güedé. ²⁸ Te ní xindecu té Sàulú ndihi ñáiyu xidácuaⁿ tnúhu-gá ñuú Jerusálén. Te ní ndicuu ndicuu-dé ní cáháⁿ-dè tnúhu Jèsús, te ñá túú tnáhi ní yúhú-dé ²⁹ ní cáháⁿ ndihi-dé ñáiyu isráél ñáiyu cáháⁿ tnúhu grégú. Te ñáiyu-áⁿ ní nguíta-yu ndàtnúhu-yu sá cáhni ñáhá-yu xii-dé. ³⁰ Te ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá ní nìhi-yu tnúhu nàcuáa cuini ñáiyu cáháⁿ tnúhu grégú cada ñáhá-yu xii té Sàulú, núu ní sándeca ñáhá-yu xii-dé ñuú Cèsareá, te yàcáⁿ ní tendaha ñáhá-yu cuánuhú-dé ñuú Tarsú.

³¹ Te sátá xiáⁿ te ní sanaa-yu ñá tuú-gá ní xóo cada úhú-yu nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús nìhí distritú Jùdeá, ndihi distritú Galileá, ndihi distritú Sàmariá. Te ní nìhí ndéé-yu ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cada-yu, te ío ní xíndecu yíñhú-yu núú-gá, te Espiritú-gá ní chindee ñaha-xi xii-yu, te vai-gá ñáyiú ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

Té Pèlú ní quide tátna-dé té Èneás

³² Titní xichi ní sáháⁿ té Pèlú ní cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi. Te ñíⁿ nduu ní sáháⁿ-dé ñuú Lídá ní cáháⁿ ndihi-dé ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Jèsús. ³³ Te yacáⁿ ní naníhí-dé ñíⁿ té nàni Èneás, te ní cuu úná cuíá cùhú-dé, te ní lùha ñá cúu-gá candá nihnu-dé. ³⁴ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-dé:

—Èneás, Xítoho Jesucristú cada tátna ñaha-gá xii-n tnáví. Ndacóo te ndocani-n yuú-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

Te òré-ní ní ndacóo-dé. ³⁵ Te nchaa ñáyiú ñuú Lídá ndihi ñáyiú ñuú Sàron ní xini-yu sá ní ndúha-dé, te ní sàndáá víhí iní-yu Xítoho Jesucristú.

Ní ndoto tá Dòrcás

³⁶ Te ñuú Jòpè ndécú ñíⁿ ñadihí sàndáá iní-aⁿ tnúhu Jèsús, te nàni-aⁿ Tabitá, te tnúhu griégú xáháⁿ-yu Dòrcás, te ío váha ní xóo cada-aⁿ chí ío váha iní-aⁿ, te ní xóo chindee-aⁿ ñáyiú ndàhú. ³⁷ Te váha-ní ndècu-aⁿ ní cuu, te ní tñí ñaha cuèhé ní xihí-aⁿ, te ní nadacúchi ñahá-yu, te ní chihí ñahá-yu ñíⁿ cuartú ndécú ndéé núú ñíⁿ. ³⁸ Te ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jòpè ní nìhí-yu tnúhu sá ndécú té Pèlú ñuú Lídá. Te yatni-ní cää ñuú-áⁿ, te ní tendahá-yu úú cue té cuáháⁿ-güedé núú ndécú-dé cuendá cuñaha-güedé candeca ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ núú ndécú-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú:

—Yáchí ná quíhíⁿ-ó ñuú-ndí, chí yacáⁿ caná ñahá-yu quíhíⁿ-n tnáví —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú.

³⁹ Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndihi cue té-áⁿ ñuú Jòpè, te òré ní quexio-güedé ndihi-dé, te cuasáa ndihi ñaha-güedé cuartú ndéé núú ñíⁿ. Te nchaa ñáyiú dihi ñáyiú quèé ní tacá ndéé ñáhá xii ndiyi-áⁿ xindáhyú-yu, te ní dánèhé ñahá-yu nchaa dóó ní cadúha ñaha ní xihí-áⁿ. Chí ní xóo cadúha-aⁿ dicúⁿ, te ní xóo cadúha-aⁿ dío òré ní xíndecu-aⁿ ñuyíú-aⁿ, te nchaa xiáⁿ ní dánèhé ñahá-yu xii té Pèlú. ⁴⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dé sá quèé-yu nchaa-yu quehé, te ní queé-yu. Te ní ngüñí xiti-dé te ní cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi, te dátñí ní ndacoto-dé núú cándodo ndiyi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dé:

—Tàbitá, ndacóo —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní ndacoto-aⁿ núú té Pèlú te ní ndacóo-aⁿ. ⁴¹ Te ní tñí-dé ndaha-aⁿ ní

nacanutñí ñaha-dé. Te ní cana-dé nchaa ñáyiú dihi ñáyiú quèé ndihi nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús cuendá quini-yu sá ní ndoto-aⁿ. ⁴² Te nchaa ñáyiú ñuú Jòpè ní nìhí-yu tnúhu nàcuáa ní quide té Pèlú ní ndoto ñaha ní xihí-áⁿ, te vai-yu ní sàndáá iní-yu Xítoho Jesucristú. ⁴³ Te titní nduu ní xíndecu té Pèlú vehe té Ximú téé dàcutá ñíⁿ.

10

Té Pèlú ndihi té Còrneliú

¹ Te ndècu ñíⁿ téé nàni-dé Còrneliú ñuú Cèsareá te cùu-dé capitáⁿ, te ndècu ndihi-dé ñíⁿ cièndú sandadú. Te cue té-áⁿ nání-güedé Sandadú Italianú. ² Te téé cùu capitáⁿ ío váha iní-dé, te mee-dé ndihi ñadihí-dé ndihi nchaa landú-dé ío nèhé-yu sá yíñhú núú Yá Ndióxi, te sáha-dé ñáyiú ndàhú ñáyiú israhèl díhúⁿ, te ío cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi. ³ Te ñíⁿ nduu dátñá òré caá úní sacuaa ní dácótó núú ñáhá-xí xii-dé sá ní sáháⁿ ñíⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi núú-dé, te ní xáhaⁿ-xi:

—Còrneliú —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁴ Te ní xini-dé ndi nduú xio núú-dé espíritú-áⁿ. Te ío ní yùhú-dé. Te ní xáhaⁿ-dé: —¿Ná chiúⁿ véxi-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

Te xáhaⁿ-xi:

—Ío cáháⁿ ndihi-n Yá Ndióxi, te ñáyiú ndàhú sáñaha-n díhúⁿ-n, te nchaa xiáⁿ sa nàha-gá. ⁵ Te vitna tendaha-n cuè té na quíhíⁿ-güedé ñuú Jòpè quingana-güedé ñíⁿ téé nàni Ximú, ádi Pelú chí úú díu-dé, te candeca ñaha-güedé quixi. ⁶ Te òré quexio-dé te cachí tnúhu-dé nchaa dava-gá sá cuini Yá Ndióxi cada-n. Te ndècu-dé vehe ingá tucu téé nàni Ximú téé dàcutá ñíⁿ, te vehe té-áⁿ caá ñíⁿ xio yuhu lamár —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁷ Te sátá cuáháⁿ espíritú-áⁿ, te té Còrneliú ní cana-dé úú tnàhá cue téé xínu cuèchi núú-dé ndihi ñíⁿ sandadú xínú cuèchi tucu núú-dé, te tnàhá sandadú-áⁿ ío cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi. ⁸ Te té Còrneliú ní cani-dé cuèndú núú-güedé nàcuáa ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi. ⁹ Te ní tendaha ñaha-dé xii-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Jòpè.

⁹ Te nduu tnèé-áⁿ ñúhú-ní-güedé ichi cuáháⁿ-güedé, te cùu-xi datná òré cauxúú nduu ta cùyatni-güedé ñuú-áⁿ, te òré-áⁿ ní sáá té Pèlú díquí vèhé cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi. ¹⁰ Te òré-áⁿ sa xihí-dé docó cuini-dé caxi-dé, te nini cadúha-yu sá caxi-dé ní dácótó núú ñáhá-xí ¹¹ sá ní xini-dé ñíⁿ sá ndécú àndiu, te cää datná caá ñíⁿ dóó cáhú nchicúⁿ yoho ndi cùmí xíquí-xi véxi cuuⁿ núú ñúhú. ¹² Te núú dóó-áⁿ yódó cóo ndihi quiti ndàva ndihi nchaa núú quiti ndéé cùmí sáhá-xi. ¹³ Te ní tecú dóho-dé cáháⁿ ñíⁿ sá cáháⁿ, te xáhaⁿ sá cáháⁿ-áⁿ xii-dé:

—Pèlú, ndacuíñí cahni-n ndèda-ni cää quiti-a caxi-n-di —cachí sá cáháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

14 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dê:

—Vá cáhni-í-di chí cächí tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii nchúhú ñáyiu isráel sá vâ cúu caxi-ndí nchaa quiti-a chí cuu cuéchi, te vátá caxi-gá-í-di ní ñⁿ xito —cachí-dé xáhaⁿ-dê.

15 Te ní cáhán tucu sá ní cáhán-án, te xáhaⁿ-xi:

—Vá cúu cächi-n sâ vâ cúu caxi-n-di, chí mee Yâ Ndiôxi ní cachí-gá sá diú nchaa quiti-a cuu caxi-o vitna —cachí sá ní cáhán-án xáhaⁿ-xi xii-dê.

16 Te ducaⁿ ní cáhán sá ní cáhán-án ñni xito, te dàtnúni cuándaa tucu dóó-án andiu. 17 Te té Pèlú ñá ní cùtnuni ini-dé ná cuendá ducaⁿ ní dácótó núú ñáhá-xí xii-dê, núu xiáⁿ ío cuéhé ní sani ini-dê. Te òrè-án ní quexio cue té ní tendaha té Còrneliú ndéé yuyèhe, chí ndi vehe ndi vehe cuáhán-güedé ndúcú tnúhu-güedé ndéé cáá vehe té Xímú téé dii vèhe-xi ndecu té Pèlú. 18 Te ní cáhán níhi-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Ñá túú cùdana iha ndecu ñⁿ té nànducu-ndí nání-dê Xímú, àdi Pelú chí úú diú-dê —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé.

19 Te té Pèlú vâi sani ini-dé sá ní dácótó núú ñáhá-xí xii-dê. Te òrè-án ní xáhaⁿ Espiritú Yâ Ndiôxi xii-dê:

—Cundédóho-n ñⁿ tnúhu na cáhán-í-a. Ní quexio úni cue téé nànducu ñaha xii-n.

20 Yáchí, cuandèe chí quíhí-n ndíhi-güedé, te vâ yùhú-n chí yùhú ní xáhaⁿ-í véxi cuaca ñaha-güedé xii-n —cachí Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xii té Pèlú.

21 Te ní xica-dé cuándeé-dé núú ndécú cue téé xica nanducu ñaha xii-dê, te xáhaⁿ-dê xii-güedé:

—Yùhú cúu téé nànducu-ndo-án. Náu-í-a núu ná chíúⁿ cuini ñáhá-ndó —cachí-dé xáhaⁿ-dê xii-güedé.

22 Te xáhaⁿ-güedé:

—Tée cùu capitáⁿ téé nàni Corneliú ní tendaha ñàha-dé véxi-ndí, te téé-án ío váha ini-dé, chí ío sàndáá ini-dé Yâ Ndiôxi, te nchaa ñáyiu isráel ío váha càhán-yu cuendá-dé. Te ñⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yâ Ndiôxi ní xáhaⁿ-xi xii-dé sá cáná ñàha-dé xii-n quíhí-n vèhe-dé dacuàha-n-dé tnúhu Yâ Ndiôxi —cachí cue téé ní tendaha té Còrneliú xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú.

23 Te ní xáhaⁿ té Pèlú sá quíhu-güedé vehe-dé, te candeca ñàha-güedé ndíhi-dé quíhíⁿ ndéé nduu tnéé. Te nduu tnéé-án ní xica-güedé ndéca tnàha-güedé ndíhi té Pèlú cuáhán, te tnàhá ñⁿ úú cue téé sàndáá ini tnúhu Jèsús ñuú Jòpé cuáhán ndíhi ñaha-güedé xii-dê.

24 Te ndéé ingá nduu ní quexio-güedé ñuú Cèsareá. Te té Còrneliú ndétú ñàha-dé xii-güedé vehe-dé te sa ndècu túha-dé ndíhi ñadíhí-dé ndíhi nchaa landú-dé ndíhi cue téé

íó váha tnàhá tnúhu ndíhi-dé, chí ní cana ñàha-dé ní nitnàhá-yu ndíhi-dé cundetú-yu té Pèlú. 25 Te sáta ní quexio té Pèlú vehe té Còrneliú, te ní quee-dé quehé, te ní ngüñí xiti-dé núú té Pèlú chíñúhu ñàha-dé ní cuu. 26 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dê:

—Ndacuñí vâ ngüñí xiti-n núu-í chí ñá diú Ndiôxi cúu-í, dicó ñⁿ téé ñuyú-a cúu-í —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dê xii-dê.

27 Te ta càhán té Pèlú ndíhi té Còrneliú cuánguihu-güedé xiti vehe, te chitu ñáyiu xixíhi xiti vehe. 28 Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-yu:

—Sa ñàha-ndo sá cachí tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii nchúhú ñáyiu isráel sá vâ cúu quixi-ndí vehe ní ñⁿ nchóhó ñáyiu ñá túú cúu ñáyiu isráel te ní vâ cúu tnàhá tnúhu ndíhi ñàha-ndí xii-ndo. Dico Yâ Ndiôxi ní cachí-gá sá vâ cúu càhán-í sá vâ cúu cáhán ndíhi-í ñáyiu ñá túú cúu ñáyiu isráel, chí cuu cuéchi. 29 Núu xiáⁿ ndíhi-ni véxi-í òrè ní quexio tnúhu sá cáná ñàha-ndo. Te cachí tnúhu-ndo ná cuendá cáná ñàha-ndo —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dê xii-yu.

30 Te té Còrneliú ní xáhaⁿ-dê:

—Ní cuu cúmí nduu, te diu-ni dàtná òrè iha cúu-xi, te yúhú ndècu-í diu-ni vehe-í, te ñá túú tnàhí ná xéxi-í cáhán ndíhi-í Yâ Ndiôxi, te òrè-án ní quexio ñⁿ espíritú xínú cuéchi núú-gá níhí-xí dóó cuixín dóó chàhñchí. 31 Te cächí-xi: “Còrneliú, ní xíndedóho Yâ Ndiôxi tnúhu ní cáhán-n ndíhi-gá, te xini-gá sá sàñaha-n díhúⁿ xii ñáyiu ndàhú. 32 Te ñuú Jòpé ndécú ñⁿ téé nàni Xímú, àdi Pelú chí úú diú-dê, te ndècu-dé vehe ñⁿ téé nàni tucu Xímú téé dàcuitá ñni, te càa vehe-dé ñⁿ xio yuhu làmár, te cana-n-dê ná quixi-dé ndatnúhu-n ndíhi-dé”, duha ní cáhán espíritú xínú cuéchi núú Yâ Ndiôxi. 33 Núu xiáⁿ ndíhi-ni ní cana ñàha-í xii-yu. Te táxáhu xii-n sá véxi-n chí iha ndècu-ndí nchaa-ndí ndétú ñàha-ndí xii-n cundédóho-ndí tnúhu Yâ Ndiôxi, te cuini-ndí cachí tnúhu-n nchaa tnúhu ní cachí Yâ Ndiôxi cáhán-n —cachí té Còrneliú xáhaⁿ-dê.

Té Pèlú ní ndatnúhu-dé ndíhi ñáyiu ní tacá vehe té Còrneliú

34 Te té Pèlú xáhaⁿ-dê xii-yu:

—Vitna ní xini-í sá Yâ Ndiôxi càhán ndíhi-gá ñáyiu cuéi ndèda-ni càa ñuú, te ñⁿ-ni quide-gá ndíhi nchaa-yu. 35 Te nchaa ñáyiu nèhe sá yíñúhu núú Yâ Ndiôxi, te xíquide váha-yu, te nchaa-yu cúu váha ini ñáhá-gá xii-yu. Te ñá túú quide cuendá-gá cuéi ná ñáyiu ñuú cúu-yu. 36 Te Yâ Ndiôxi ní tendaha-gá Xitohó Jesucristú ní sáhán-gá ní xíndecu-gá nacióⁿ Isráel, te ní xáhaⁿ-gá xii-yu ñⁿ tnúhu váha nàcuáa cuu váha ini-yu. Te diu-ni mee Jèsús cúnúu-gá núú ñáyiu ní càa xico ñuyúí. 37 Te ñàha-ndo sá díhma-gá

ndí Juáa ní cáháⁿ ndí tnúhu Yá Ndióxi núú ñáiyu, te ní dácúandute ñaha ndí xii-yu. Te dátñuní ní ngúíta Jèsús ní cáháⁿ-gá tnúhu-gá distritú Galiléa, te dátñuní ní sáháⁿ-gá nihíi nacióⁿ Isráél ní cáháⁿ-gá tnúhu-gá núú ñáiyu.³⁸ Te sa ñaha-ndo sá Yá Ndióxi ní sáñaha-gá Espiritú-gá xii Jèsús téé ñuú Nazàrét ndécú ndíhi-dé chindée ñaha-xi xii-dé. Te ñaha-ndo sá ní xica cuu Jèsús ní quide tátña-gá nchaa ñáiyu yihi ñaha espíritú cúndíhi yucu ñávaha. Te io vai-gá sá vaha ní quide ñaha-gá xii-yu, te ducaⁿ ní quide-gá, chi Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá.³⁹ Te mee-ndí ní xini-ndí nácúaa ní quide Jèsús ñuú Jerusálén ndíhi nihíi nacióⁿ Isráél. Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxi te yacáⁿ ní xihí-gá.⁴⁰ Te núú úní nduu ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. Te ní cuini-gá sá cúndecu Xítoho Jesucristú titní nduu sáta ní ndoto-gá cuendá cáháⁿ ndíhi ñaha-gá xii-ndí nchaa-ndí nácúaa ní xica cuu-ndí ndíhi-gá.⁴¹ Te ña ncháa ñáiyu ní xini ñahá xii-gá, chi mee-ni nchúhú cue téé ní cachí-gá sá cáháⁿ ndáa-ndí sá ní ndoto-gá, chi ní xíndecu ndíhi-ndí-gá, te ní xihí ní xexi-ndí ndíhi-gá, núu cáháⁿ ndáa-ndí sá ní ndoto-gá.⁴² Te ní cachí-gá sá nchúhú quíhiⁿ-ndí cúñaha-ndí xii ñáiyu sá méé Yá Ndióxi ní táuchíuⁿ-gá sá Jèsús cada ndáa-gá cuéchi nchaa ñáiyu ndecu vívú ndíhi cuéchi nchaa ñáiyu ní xihí. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Jèsús, te diu-ni ducaⁿ ní cachí Jèsús cáháⁿ-ndí.⁴³ Te cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cáháⁿ-güedé sá quíxi Jèsús, te ní cachí-güedé sá ncháa ñáiyu na quíndaa iní ñahá xii Jèsús, te cada cahnu iní-gá nchaa cuéchi-yu —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dé xii-yu.

Ní quexio Espiritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndíhi cue ñáiyu ña túu cùu ñáiyu isráél

⁴⁴ Te mei òré cáháⁿ-dé ndédóho-yu ní quexio Espiritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndíhi nchaa ñáiyu-án.⁴⁵ Te cue téé isráél cuáhán ndíhi té Pèlú, cue téé ní sándaa iní tnúhu Jèsús ní cuñúhu víhi-güedé sá ní quexio Espiritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndíhi-yu, chi cuendá sá ña díu ñáiyu isráél cùu-yu núu xiáⁿ ní cuñúhu-güedé.⁴⁶ Te ní cutñuní sá ní quexio Espiritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndíhi-yu, chi ní ngúíta-yu cáháⁿ-yu tnúhu sá dácáhu iní ñahá Espiritú-gá, tnúhu sá ña túu xini-yu cáháⁿ-yu. Te ní ndacáⁿ tákú-yu núu Yá Ndióxi cuendá nchaa sá ní quide-gá.⁴⁷ Te dátñuní ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Vitna te cuandute ñáiyu ní natuha ichi Xítoho Jesucristú chi sa ndecu ndíhi-yu Espiritú Yá Ndióxi dátña cuini-ndó ndecu ndíhi nchoo, núu xiáⁿ vā cúu cāchí dāva-gá ñáiyu sá vā cúu cuandutē-yu —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

⁴⁸ Te dátñuní ní xáhaⁿ-dé xii ñáiyu:

—Vitna te cuandute-ndo, te òré-án te cacunehe-ndo Xítoho Jesucristú —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

Te dátñuní ní cáháⁿ ndáhú-yu núú té Pèlú cundecu ndíhi ñaha-dé xii-yu ñuú nduu.

11

Té Pèlú ní cani-dé cuendú núú ñáiyu sándaa iní tnúhu Jèsús ñuú Jerusálén

¹ Te cue téé ní táuchíuⁿ Jèsús dácúaha ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá, ndíhi cue ñáiyu ní sándaa iní tnúhu-gá, ñáiyu ndécú distritú Júdeá ní nihí-yu tnúhu sá ñáiyu ña túu cùu ñáiyu isráél ní sándaa iní-yu tnúhu Yá Ndióxi.² Te òré ní ndexio té Pèlú ñuú Jerusálén, te ñáiyu isráél ñáiyu ní cachí sá cáda ncháa nácúaa ní cáháⁿ ndíhi Moisés ní satnuhu ñahá-yu xii-dé.³ Te ní xáháⁿ-yu xii té Pèlú:

—¿Ná cuendá ní sáháⁿ-n ndéé ndíacáⁿ ní cáháⁿ ndíhi-n ñáiyu-án, te ña túu quidé-yu dátña quidé nchóo-i? Te ní sáháⁿ-n yacáⁿ ní xexi-n ndíhi-yu —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

⁴ Te té Pèlú ní cani-dé cuendú nácúaa ní cuu núú ní sáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé:

⁵ —Ní xíndecu-í ñuú Jòpé. Te òré cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi, te ní dácótó ñaha-xi xii-í sá vèxi cuuⁿ ñuú dóó cahnú andíu, te ndutu ndí cumí xiquí-xi, te ní ngava-xi núú ndécú-í.

⁶ Te ní xíndéhé vāha-í, te ní xini-í nchaa quiti yódo núu-xi. Te ñuú xichí yódo quiti cúmí sáhá-xi, te ñuú xichí yódo quiti dééⁿ, te ñuú xichí yódo cóo, te ñuú xichí yódo quiti ndava.⁷ Te ní tecú dóho-í cáháⁿ ñuú sá cáháⁿ, te cāchí-xi: “Pèlú, ndacuñí cahni-n ndéda-ni cāa quiti-a caxi-n-di”, cachí sá ní cáháⁿ-án.⁸ Te ní xáhaⁿ-í: “Vā cahni-í-di chi cachí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii nchúhú ñáiyu isráél sá vā cúu cāxi-ndí nchaa quiti-a”, xáhaⁿ-í.

⁹ Te ní tecú dóho-í cáháⁿ-ni tucu núu ñinu, te cāchí sá cáháⁿ-án: “Vā cúu cāchí-n sá vā cúu cāxi-n-di, chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá díu ncháa quiti-án cuu caxi-o”, cachí sá cáháⁿ-án.¹⁰ Te ducaⁿ ní cáháⁿ sá ní cáháⁿ-án úní xito, te dátñuní cuándaa dóó-án ndíhi nchaa quiti-án andíu.¹¹ Te òré-ni ní quexio úní cue téé vehe núu ndécú-í. Te cue téé-án ní tendaha ñaha ñuú téé ñuú Cèsareá nándocu ñaha-güedé xii-í.¹² Te mee Espiritú Yá Ndióxi ní cachí-xi sá quíhiⁿ-í ndíhi-güedé, te ní cachí-xi sá ña túu ná cani iní-í. Te tnáhá ñuú cue téé ndecu iha ní sáháⁿ ndíhi ñaha-güedé xii-í, te nchaa-ndí ní sáháⁿ-ndí vehe té Còrneliú ñuú Cèsareá.¹³ Te ní cani-dé cuendú nácúaa ní cuu ní sáháⁿ ñuú espíritú xínú cuéchi núu Yá Ndióxi vehe-dé, te ní quíhu-xi ndéé xiti vehe-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-dé: “Tendaha-n cué téé na quíhiⁿ-güedé ñuú Jòpé quíngana-güedé ñuú téé nani Xímú, adi Pèlú chi úu díu-dé. Te candeca ñaha-güedé

quixi. ¹⁴ Te tée-án cachí tnúhu-dé nása cada-n naníhi tãhú-n ndihi ñadihi-n, ndihi landú-n, ndihi nchaa ñáiyu xinu cuechi vehe-n", duha ní xáha" espíritú-án xii té Còrneliú. ¹⁵ Te òré ní ngúita-í cãhá" ndihi-í-yu ní quexio Espíritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndihi-yu dàtná ní quide-xi cùtnàhà ní taxi Yá Ndióxi Espíritú-gá ndéé dïhna ní ngúndecu ndihi nchoo. ¹⁶ Te ní ndacu iní-í nàcuáa ní cãhá" Xitohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: "Té Juáa ní xóo dachuandute-dé ñáiyu, dico yúhú sãñaha-í Espíritú Yá Ndióxi cundecu ndihi-yu", duha ní cachí-gá. ¹⁷ Te Yá Ndióxi ní sãñaha-gã Espíritú-gá cundecu ndihi ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu isráel dàtná ní quide-gá cùtnàhà ní sándáa iní-í tnúhu Jèsús, núu xiã" vá cãchí-í sá vá cùu cada-í ñi sá cuiní Yá Ndióxi cada-í—cãchí té Pèlú xáha"-dè xii-yu.

¹⁸ Te sáta dúcá" ní xáha" té Pèlú, te ñá túu-gá ná tnúhu ní cãhá"-yu, te ío ní cudíi iní-yu nchaa nàcuáa ní quide Yá Ndióxi, te ní xitnàhà-yu:

—Tnàhá nchaa ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu isráel naníhi tãhú-yu núu na dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, chi duca" cuiní Yá Ndióxi cunduu—cachí-yu xitnàhà-yu.

Ñáiyu sándáa iní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquiá

¹⁹ Te sáta ní sahní-güedé té Tèvá, te ní cuiní-güedé cada úhú-güedé nchaa ñáiyu ní sándáa iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xité nuú-yu ndi tnahá ñi ñi ñuú. Te davá-yu cuáhã"-yu ndéé distritú Fèniciá ndihi distritú Chìpré ndihi ñuú Antiòquiá. Te ní cãhá"-yu tnúhu Jèsús núu mee-ni ñáiyu isráel, te ñá ní xitnùhu-yu dava-gá-yu. ²⁰ Te dava-gá ñáiyu distritú Chìpré ndihi ñáiyu ñuú Cìrené ní sáhã"-yu ñuú Antiòquiá. Te ñá díú mèe-ni ñáiyu isráel ní cãhá" ndihi-yu, chi tnàhá ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu isráel ní xáhã"-yu tnúhu Jèsús. ²¹ Te ní chindee ñaha-gá xii ñáiyu cãhá" tnúhu-gá, te vai-gá-yu ní sándáa iní-yu-gá chi ní tuhá-yu ichi-gá.

²² Te ñáiyu ndècu ñuú Jerusálén ñáiyu ní sándáa iní tnúhu Jèsús ní nìhi-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núu xiã" ní tendàhà-yu té Bèe cuáhã"-dé ñuú Antiòquiá. ²³ Te òré ní quexio té Bèe, te ní xini-dé nàcuáa ní quide ñaha-gá xii-yu sá ní naníhi tãhú-yu, núu xiã" ío ní cudíi iní-dé. Te ní dácáhu iní ñahá-dé, te ní xáha"-dè:

—Ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa sá cãchí Yá Ndióxi cada-ndo—cãchí-dé xáha"-dè xii-yu.

²⁴ Te té Bèe cúu-dé ñi tée váha iní-xi, te ndècu ndihi-dé Espíritú Yá Ndióxi, te ío sándáa iní-dé tnúhu Jèsús. Te vai vihi ñáiyu ní tuhá-yu ichi-gá.

²⁵ Te dàtnùni cuáhã" té Bèe ñuú Tàrsú cuanúnducú-dé té Sàulú. ²⁶ Te òré ní naníhi

ñahá-dé, te ndèca ñaha-dé cuáhã" ñuú Antiòquiá, te yàcá" ní xindecu-güedé ñi cuíá ndihi ñáiyu ní sándáa iní tnúhu Jèsús, te vai-yu ní dácúahá ñaha-güedé tnúhu-gá. Te diu-ni ñuú Antiòquiá ní dánání ñahá-yu Cristiánú xii nchaa ñáiyu sándáa iní tnúhu Jèsús.

²⁷ Te ndéé dàvã-á" ní quèe ñi úu cue tée cãhá" tnúhu Yá Ndióxi ñuú Jerusálén cuáhã"-güedé ñuú Antiòquiá. ²⁸ Te ñi-dé naní-dé Agabú, te ní chindee ñaha Espíritú Yá Ndióxi xii-dé, te ní sáhã"-dé núu nchaa ñáiyu sándáa iní tnúhu-gá, te ní xáha"-dè xii-yu sá quíxi ñi tnamá nìhi ñuyiú. Te duca" ní cuu sáta ní ngúnutnii té Claudiú tée yindaha cuèhé nació". ²⁹ Núu xiã" nchaa ñáiyu sándáa iní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquiá ní ndatnùhu-yu sá chindee-yu nchaa ñáiyu sándáa iní tnúhu-gá ndécú distritú Júdeá cuendá vá ndóhó vihi-yu docó. Te nàcuáa ní nìhi-yu, te duca" ní sacá" tnàhã-yu. ³⁰ Te ní tacá dñhú"-á", te nèhe té Bèe ndihi té Sàulú cuáhã", cuàha-güedé cue tée yindaha ñáiyu sándáa iní tnúhu-gá.

12

Sáta ní xihí té Jacóbo, te ní ngava té Pèlú vecaá

¹ Te ndéé dàvã-á" ní ngúita té Hèrodés tée yindaha ñaha xii ñáiyu isráel ní quide úhú-dé ñi úu ñáiyu sándáa iní tnúhu Yá Ndióxi. ² Te ní táuchíu"-dè ní tñii-güedé té Jacóbo ñani té Juáa, te ní sahní ñaha-güedé ndihi machiti. ³ Te ío ní cudíi iní dava ñáiyu isráel cuendá sá ní sahní ñaha-güedé xii té Jacóbo, núu xiã" ní tendaha túcu té Hèrodés sandadú-dé ní sáhã" tñii tucu-güedé té Pèlú. Te duca" ní quide-dé cùtnàhà ní xóo vico ní xexi-yu paa sá ña túu yihi levadurá. ⁴ Te ní naníhi-güedé té Pèlú, te ní tñii ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáhã" vecaá. Te té Hèrodés ní táuchíu"-dè cuáhã" sáhú" ñi sandadú cundee-güedé té Pèlú. Te ní xáha"-dè:

—Cundee-ndó ndi cúmi ndi cúmi-ndó tée-án—cãchí-dé xáha"-dè xii-güedé.

Te té Hèrodés ní sani iní-dé queñuhu-dé té Pèlú vecaá òré ná yãha vico cuendá cahni ñaha-güedé cãhá"-dè ní cùu. ⁵ Te ní xihí-ni té Pèlú vecaá, te ní xindee cuaa ñaha sandadú xii-dé. Te cue ñáiyu sándáa iní tnúhu Yá Ndióxi ío ní xicá" tãhú-yu núu-gã cuendá sá ña túu ná cada ñaha-güedé xii-dé.

Yá Ndióxi ní dácacu-gá té Pèlú vecaá

⁶ ñi niú-gá quihí té Pèlú vecaá ní cùu, te nduu tñéé tauchíu" té Hèrodés quíhi" sandadú queñuhu ñaha-güedé xii-dé vecaá cuendá quini nchaa ñáiyu nása cada ñaha-güedé ní cùu. Te té Pèlú cáá-dé xidi-dé xiti vecaá, te ndi ndúu dúcú" ndáhã-dé

ndútú càdená, te xio xio òñi-dé ndécú sandádú, te dava-gá sandádú xindeé-güedé yèhe vecaá. ⁷ Te ní quexio ìn espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí xití vecaá núú cáá tē Pèlú xidi-dé, te uuⁿ ní dáýèhé-xi xití vecaá, te ní dāngùhì ñaha-xi xii-dé, te xāhaⁿ-xi xii-dé:

—Yáchí, ndácóo —càchí-xi xāhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndacóo-dé, te nchaa cadēná ndútú òñúⁿ ndáhá-dé ní nandáxi. ⁸ Te ní xāhaⁿ tùcu espíritú-áⁿ xii-dé:

—Yáchí, nucuñhu dóo-n, te ndihu-n chàu-n —càchí-xi xāhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndihu nuu-dé dóo-dé, te ní xāhaⁿ tùcu espíritú-áⁿ:

—Candixi dóo-n, te na quihíⁿ-ó —càchí-xi xāhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te té Pèlú ní chinchíⁿ-dé espíritú-áⁿ, te ñá ní cùnùnì iní-dé núu ndáá ìn espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ducaⁿ quide ádi ñáhá, te dàcoto ñaha-xi xii-dé ní saní iní-dé. ¹⁰ Te ndēndaha-ni-dé espíritú-áⁿ cuáháⁿ ní yáha-dé nācuáa xīnutnī sandádú, te ta yāha-gá-dé núú ndécú dāva-gá-güedé. Te ní sáá-dé ndéé yuyèhe núú ndēdí cáá nācuáa ní yāha ichi sá cuáháⁿ ndéé xití ñuú, te ní nacaáⁿ méé yèhe-áⁿ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ndihì espíritú-áⁿ. Te ní tñahá-dé ìn tñuú, te yàcáⁿ ní dāndōo ñaha espíritú-áⁿ xii-dé. ¹¹ Te dàtnùnì ní nene váha saní núú-dé, te ní cutnùnì iní-dé, te ní cachí-dé:

—Ndáá sá Yá Ndiòxí ní tendaha-gá espíritú-áⁿ ní quixi-xi ní dācācu ñaha-xi xii-i cuendá sá vā cáhnì ñaha té Hèrodés. Te dava ñāyiu israhél io ní cudí iní-yu cuendá sá ní cuínì té Hèrodés cahni ñaha-dé xii-i —duha ní cachí-dé sá tá ní cutnùnì iní-dé.

¹² Te sá tá ní cutnùnì iní-dé sá ní cácu-dé, te cuáháⁿ-dé vehe ìn ñaha nāni Mariá nāná tē Juáá, ádi Mácú chi úú òñu-dé, te xiáⁿ ndécú vāi-yu cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí. ¹³ Te té Pèlú ní quexio-dé ndéé yuyèhe ní dācásáⁿ-dē, te ní quixi ìn xichí nánì Ròdè ní quixi ndehe-xi ná cuú ñāyiu dācasaⁿ. ¹⁴ Te ní nucuñhuⁿ ndudú-xi sá díú tē Pèlú, te ní cudíⁿ víhì iní-xi, dico ñá ní nacaáⁿ-xi yuyèhe. Te ní queene cunu-xi cuáháⁿ ngúñaha-xi xii-yu sá núnñi té Pèlú yuyèhe ndaa quehé. ¹⁵ Te ñá ní sàndáá iní-yu tñuhu ní cáháⁿ-xi, te xāháⁿ-yu xii-xi:

—¡Ná tñuhu víhì cáháⁿ-òⁿ xichí lùcú! —càchí-yu xāháⁿ-yu.

Te xāhaⁿ-xi sá ndáá núnñi-dé, te xāháⁿ-yu:

—Ñá díú tē Pèlú chi espíritú sá xitó ñaha xii-dé cuú sá cáháⁿ —càchí-yu xāháⁿ-yu xii-xi.

¹⁶ Te òré ducaⁿ xītnāhá-yu, te té Pèlú ní dācásáⁿ tùcu-dé yuyèhe. Te ní sáháⁿ-yu ní nacaáⁿ-yu yuyèhe, te ní xini-yu sá díú tē Pèlú, te ní cuñúhu víhì-yu. ¹⁷ Te ní quide-dé

ndaha-dé núu-yu cuendá cadí-yu yuhú-yu. Te ní ngúita-dé ní cani-dé cuendú nācuáa ní quide ñaha Yá Ndiòxí xii-dé sá ní dācācu ñaha ìn espíritú xínú cuèchi núú-gá xii-dé vecaá, te ní xāhaⁿ-dē xii-yu:

—Cúu-ndo té Jacobó ndihì dava-gá ñāyiu sàndáá iní tñuhu Jēsús nācuáa ní quide ñaha Yá Ndiòxí xii-i —càchí-dé xāhaⁿ-dē xii-yu.

Te sá tá dúcáⁿ ní xāhaⁿ-dē, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ingá xichi.

¹⁸ Te sá tá ní tūndaá, te ní ngúita nchaa sandádú cáháⁿ ìn cáháⁿ ìn-güedé, te xītnāha-güedé:

—Ñá túú-gá té Pèlú yíhì vècaá, ¿te nása cada-o-i? —càchí-güedé xītnāha-güedé.

¹⁹ Te té Hèrodés ní tendaha-dé titnì sandádú cuáháⁿ-güedé cuánúndúcú ñaha-güedé, te ñá ní nānñi ñáhá-güedé xii-dé. Te dàtnùnì ní cana-dé sandádú cue tēe ní xindeé ñáhá xii tē Pèlú, te ní tenáá ñáhá-dé xii-güedé, te ní xāhaⁿ-dē xii dava-gá cue sandádú-dé:

—Cahni-ndo cue tēe-āⁿ —càchí té Hèrodés xāhaⁿ-dē.

Te dàtnùnì ní quee té Hèrodés distritú Júdeá cuáháⁿ-dé ñuú Cēsareá, yàcáⁿ ní ngūndecu-dé.

Ní xihí té Hèrodés

²⁰ Té Hèrodés ní cudéēⁿ-dé núú ñāyiu ñuú Tirú ndihì núú ñāyiu ñuú Sidón. Te xiáⁿ ní ndatnúhu-yu ní cuu ìn nuu tñuhu-yu, te ní xicá-yu cuáháⁿ-yu cuáháⁿ ndatnúhu ndihì ñáhá-yu xii-dé, te ní ndatnúhu ndihí-yu té Blástú. Te tēe-áⁿ cúú-dé chiⁿ quide-dé núú tē Hèrodés, te ní chindee tñuhu ñaha-dé xii-yu, chi ní cáháⁿ ndáhú-yu núú tē Hèrodés sá vā cadá ùhú ñáhá-dé xii-yu. Te ducaⁿ ní quide-yu cuendá ñuú té Hèrodés-āⁿ queé sá xéxi-yu. ²¹ Te ní xāhaⁿ tē Hèrodés ná nduu quihíⁿ-yu ndatnúhu ndihì ñaha-dé xii-yu, te nduu-āⁿ ní quíunuu-dé ìn dóó vāha, ìn sá sácúñhu tēe tàxi tñuní. Te ní ngóo-dé núú xilé váha, xilé sá sácóo nchihí tēe tàxi tñuní, te ní ngúita-dé ní cáháⁿ sáhú-dé dóho-yu. ²² Te uuⁿ ní ní cuáá-yu te cachí-yu:

—¡Tēe-a cáháⁿ-dé dico ñá díú tēe ñuyíu-a cūu-dé chi ndiòxí cúú-dé! —càchí-yu xītnāhá-yu.

²³ Te òñu-ni òré-āⁿ ní yáha ìn espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ní sáñaha-xi cuéhé xii tē Hèrodés. Te ducaⁿ ní tñahá-dé chi mee-dé ñá ní xāhaⁿ-dē sá ñāyiu cúu-dé, te ní cáháⁿ-yu sá ndiòxí cúú-dé. Te nchito-gá-dé ní sanú ñáhá tñdácú xii-dé, te dàtnùnì ní xihí-dé.

²⁴ Te ío titnì xichi ní sáháⁿ ñāyiu sàndáá iní tñuhu Yá Ndiòxí ní cáháⁿ-yu tñuhu-gá, te ío chitú-yu ní sàndáá iní-yu tñuhu-gá.

²⁵ Te té Bēé ndihì té Sàulú ní ndihì chiⁿ-güedé, te ní ndee-güedé ñuú Jerusalén

cuáhán-güedé ndihi té Juää, àdi Mácú chi úú diu-dé.

13

Té Bèé ndihi té Sàulú cuáhán-güedé dácuaá-güedé ñáiyu tnúhu Yá Ndióxi nchaa ñuú xicá

¹ Te ñuú Antióquia ndécú ñiⁿ úú cue téé cáhánⁿ tnúhu Yá Ndióxi núú ncháa ñáiyu ní sándáa ini-xi tnúhu-gá. Te ndécú tucu ñiⁿ úú cue téé cùu mestrú dácuaá ñaha-güedé xii-yu tnúhu-gá. ñiⁿ-dé nání-dé Bèé, te ñiⁿ-dé nání-dé Ximú, te té Ximú-án xáhaⁿ-güedé Nègrú chi tnuu-dé. Te ingá-dé nání-dé Lúciú, te té-án cùu-dé téé ñuú Cirené. Te ingá-dé nání-dé Sàulú, te ingá tucu-dé nání-dé Manàén. Te té Manàén-án ndihi té Hèrodés téé cùu gobiernú Galiléa ío váha ní xóo cáhánⁿ ndihi tnáha-güedé cútñahá ní cuu líhli-güedé. ² Te ñiⁿ nduu ñá túú ná ní xèxi ñáiyu ní sándáa ini tnúhu Yá Ndióxi cuendá mee-ni-gá ní cáhánⁿ ndihí-yu, te ní xáhaⁿ Espiritú Yá Ndióxi xii-yu:

—Tendaha-ndo té Bèé ndihi té Sàulú quihíⁿ-güedé dava-gá ñuú cada-güedé chiúⁿ tahu-í, chi ducaⁿ cuini-í cunduu —cáchi Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xii-yu.

³ Te ní cáhánⁿ ndihi tucú-yu Yá Ndióxi, te ñá túú tnáhi ná ní xèxi tucú-yu, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díqui té Bèé ndihi té Sàulú. Te sátá dúcáⁿ ní quide-güedé, te ní quide ndee ini ñáhá-yu xii-güedé.

Té Bèé ndihi té Sàulú cuáhán-güedé distritú Chipré cáhán-güedé tnúhu Yá Ndióxi

⁴ Te té Bèé ndihi té Sàulú ní quee-güedé cuáhán-güedé cuendá ducaⁿ cuini Espiritú Yá Ndióxi cunduu sá cáca cùu-güedé dava-gá ñuú, te ní quexio-güedé ñuú Seléucia, te yacáⁿ ní quee-güedé bàrcú cuáhán-güedé distritú Chipré. Te ñuú-án cáá xití lámár chi ndécú ñuhu yichí xití ndute. ⁵ Te ní quexio-güedé mei ñuú Saláminá, te ní quene-güedé bàrcú, te ní xica-güedé cuáhán-güedé nchaa veñúhu ñáiyu isráél cáhán-güedé tnúhu Yá Ndióxi. Te cuáhánⁿ ndihi-güedé té Juää cuendá chindee ñaha-dé xii-güedé. ⁶ Te ní tñi-güedé ichi cuáhán-güedé ñuú Páfós cáá ndaa ingá xio Chipré, te yacáⁿ ní naníhi tnáha-güedé ndihi ñiⁿ téé isráél nání-dé Barjesús, te té-án xini-dé cada nduu-dé, te cáchi-dé sá cáhán-dé tnúhu Yá Ndióxi dico ñá ndaa. ⁷ Te té-án quidé chiúⁿ-dé ndihi té Sèrgiú, àdi Páblú chi úú diu-dé, te cùu-dé gobiernú Chipré, te ío túha-dé. Te ní cana-dé té Bèé ndihi té Sàulú, chi cuini-dé cundodóho-dé tnúhu Yá Ndióxi. ⁸ Te téé quide nduu-án ñá ní dñá-dé cáhán-güedé tnúhu-gá, chi ñá ní cuini-dé sá téé cùu gobiernú-án tuha-dé ichi Yá Ndióxi. Te ducaⁿ ní quide té Barjesús, téé xáhaⁿ-güedé Èlimás. ⁹ Te tnáha tucu té Sàulú

ndécú úú diu-dé chi xáhaⁿ tucu-güedé Páblú, te ndécú ndihi-dé Espiritú Yá Ndióxi. Te ní xindéhe ñiⁿ ñáhá-dé xii téé quide nduu-án. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó, chi dàtná quidé yùcu ñáváha quide-ni chi mee-ni dándahú-n ñáiyu. Yòhó cùu-n dèhe sáculhá, chi nchaa tnúhu váha cuini Yá Ndióxi cáhánⁿ-yu, te yòhó ñá dñá-án. ¹¹ Te vitna quini-n nácuaa cunduu, chi taxi Yá Ndióxi ñiⁿ castiú xii-n chi vá cútñuni-gá núu-n cáca cuu-n ñiⁿ úú nduu —cáchi-dé xáhaⁿ-dè xii téé quide nduu-án.

Te òré ducaⁿ ní xáhaⁿ té Páblú xii-dé, te òré-ni ní cuaa-dé, te ñá túú ní cútñuni tnáhi-gá núu-dé, te ní xóo nducu-ná-dé ñáiyu ní xóo cuita nehe ñaha xii-dé. ¹² Te téé cùu gobiernú ní xini-dé nácuaa ní quide té Páblú, te ío ní cuñúhu-dé. Te ní tnáhá ini-dé tnúhu Jèsús, núu xiáⁿ ní sándáa ini-dé.

Té Páblú ndihi té Bèé ndécú-güedé ñuú Antióquia Psidia

¹³ Te té Páblú ndihi dava-gá cue téé xica cuu ndihi-dé ní quee-güedé bàrcú, te ní quee-güedé ñuú Páfós cuáhán-güedé ñuú Pèrgé, te ñuú-án yindèhu-xi distritú Pànfilia. Te té Juää ní nacuico-dé ní dándóo ñaha-dé xii-güedé cuanuhú-dé ñuú Jerusalén. ¹⁴ Te dava-gá-güedé ní quee-güedé ñuú Pèrgé cuáhán-güedé ñuú Antióquia, te Psidia yindáha-xi ñuú-án. Te nduu xindetatú-yu, te ní sáhán-güedé veñúhu ñáiyu isráél, te ní ngóo-güedé xití veñúhu. ¹⁵ Te cue téé ndécú veñúhu ní queheⁿ-güedé tutú yódó tñuni nchaa tnúhu sá ní chidó tñuni ndí Moisés ndihi tutú yódó tñuni nchaa tnúhu sá ní chidó tñuni dava-gá cue téé ní xóo cáhánⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ní dácuaá-güedé ní xindedóho cue ñáiyu, te dàtnuni cue téé yindaha veñúhu-án ní xáhaⁿ-güedé xii té Páblú ndihi dava-gá-güedé:

—Nchòhó cue téé cùu ñaní tnáha-ndí, te núu cuini-ndó cáhán-ndó tnúhu Yá Ndióxi, te cuu cáhán-ndó tnáví cuendá cutúha-yu —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁶ Te té Páblú ní ndacuiñí-dé, te ní ndacani-dé ndaha-dé cuendá cadí-yu yuhú-yu te cundedóho-yu tnúhu cáhán-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Te nchòhó ñáiyu quide nchaa nácuaa cáhánⁿ Yá Ndióxi ndihi nchaa nchòhó ñáiyu isráél, cundedóho-ndo ncháa-ndo ñiⁿ tnúhu na cáhán-í-a. ¹⁷ Te cuéi ndéé sanduu te cuéi vitna chindee ñaha-ni Yá Ndióxi xii nchaa ñáiyu isráél, te ní nacáxi ñaha-gá xii-yu te ní chindee ñaha-gá cuendá cáya-yu, chi cuini-gá sá cùu vai-yu, te ducaⁿ ní quide-gá cútñahá ní xindécú-yu nacióⁿ Ègiptú. Te dàtnuni ní dácacu ñaha-gá xii-yu ñuú-án, chi mee-gá nchaa ndacu-gá quidé-gá.

18 Te ní xíndecú-yu ñi xichi núú ñà túú tñahí sàcúndecu ñáiyu údico cuíá, te xiti údico cuíá-á" ní cundee iní-gá nchaa sá ní quidé-yu. 19 Te Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii ñáiyu isráel, te ní dánáa-yu úsá nàció", chi cuendá ní cuiní-gá cuu cuendá-yu ñuhú-á". 20 Te dàtnúni ní cachí Yá Ndióxi sá díú-ní cuè té cùchiu" taxi tnuni-güedé nchaa ñáiyu, te duca" ní quide-güedé dàtná cúmi ciendú dava cuíá. Te sátá xiá", te ní xíndecu té Sámuel té ní cáhá" tnúhu Yá Ndióxi. 21 Te dàv-á" ní cuiní ñáiyu isráel sá cundecu ñi té quindaha ñaha-dé xii-yu, te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá té Sàul quindaha-dé-yu, te té-á" ní cuu-dé déhe té Cís, te té Benjámin té ní xíndecu ndéé sanaha-gá ní cuu ñani tñahá-dé. Te té Sàul ní xindaha-dé ñáiyu údico cuíá. 22 Te Yá Ndióxi ñà ní cuiní-gá cundecu-ní-dé quindaha-dé ñáiyu, chi ní cuiní-gá sá té Dàvií ndíhu ndaha-dé cue ñáiyu isráel, te ní cachí-gá: "Ío váha ní tñahá iní-í nàcuáa quide té Dàvií déhe té Isái, te cada-dé nchaa nàcuáa cùñaha-í xii-dé", duha ní cachí Yá Ndióxi—cachí té Páblú xáha"-dè xii-yu.

23 Te ní xáha" tucu té Páblú:

—Diu-ni ñani tñahá té Dàvií cuú Jesús. Te Yá Ndióxi ní tendaha-gá Jesús ní quixi-gá ñuyú-a cuendá nchaa ñáiyu isráel ná quindáa iní ñahá xii Jesús naníhí tñhú-yu, chi duca" ní cachí Yá Ndióxi cunduu. 24 Te cutñahá vátá ngüita-gá Jesús cáhá"-gá tnúhu Yá Ndióxi, te ní cáhá" té Juáa núú ñáiyu isráel sá xini ñuhú-xi dañá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cuanduté-yu. 25 Te sa ta cüyatni-ni-gá cuú-dé, te ní xáha"-dè xii-yu: "Nchóhó cachí-ndó sá yúhú cuú-í Cristú Yáa ndétú-ndó dico ñahá, chi ñá díú yúhú cuú-í Cristú, chi davitna quixi Cristú Yáa tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyú-a. Te yúhú cuú-í ñi té duu" duu" ñà túú tau nandaxi cuédico chàu-gá dico quide-í chiú"-gá", duha ní cáhá" té Juáa—cachí té Páblú xáha"-dè xii-yu.

26 Te ní xáha" tucu té Páblú:

—Cundedóho tucu-ndo ingá tnúhu na cáhá"-í. Nchóhó tñahá-ndó cuu-ndo ñani tñahá ndí Abrahám, te xini-ndó sá Yá Ndióxi cunúu-gá. Te diu-ni-gá cuiní-gá sá ncháá-ndó cundedóho-ndo tnúhu-gá, chi cuu-xi tnúhu sá cáhá" nàcuáa naníhí tñhú-ndó. 27 Te nchaa ñáiyu ndecu ñuú Jerusálén ndíhi nchaa cue té cunuu ñà ní cutnni iní-yu ndíhi-güedé sá Yá Ndióxi ní tendaha-gá Jesús ní quixi-gá ñuyú-a. Te ñà ní sàha-yu cuendá sá díú Jesús ní cacunehe cue té ní cáhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha cuéi ní dácuhá-yu tnúhu-gá veñúhu-yu ndi tñahá úná nduu, nduu ndetátú-yu. Te ní cachí-yu sá ndécuechi Jesús, te ní xáhá"-yu sá cáhni ñaha-güedé

xii-gá. Te xiá" sa náha cue té ní xóo cáhá" tnúhu-gá ndéé sanaha sá dúcá" cáhá"-yu.

28 Te cuéi ñà túú ná ní quide-gá te ní xáhá"-yu xii té Pilatú té cuu gobiernú sá táuchiu"-dé cahni ñaha-güedé xii-gá. 29 Te xiá" núu ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxi. Te ní quide-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tnúni cue té ní cáhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te sátá ní xihí-gá, te ní nunehe ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxi, te nchido ñaha-güedé cuáhá", te ní chíhi ñaha-güedé ñi xiti yaú. 30 Te Yá Ndióxi ní dándótó-gá Jesús. 31 Te titni xito ní sáhá" Jesús núu ndécú ñáiyu ní xica cuu ndíhi-gá, ñáiyu ní quee distritú Galileá ní sáhá"-yu ndíhi-gá ñuú Jerusálén. Te vitna nchaa ñáiyu-á" xáhá"-yu xii dava-gá ñáiyu isráel nàcuáa ní cuu ní ndoto-gá.

32 Te nchúhú cáhá"-ndí nàcuáa cada-ndo naníhí tñhú-ndó, chi Yá Ndióxi ní xáha"-gá xii cue ñani tñahá-ó ní xíndecu ndéé sanaha sá téndaha-gá Déhe-gá Jesús quixi-gá ñuyú-a.

33 Te ní quixi-gá ní xihí-gá, te ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá, te núu xiá" naníhí tñhú-ó núu na quindáa iní-ó-gá. Te ñi té ní cáhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní chídó tnúni-dé núu sálmú cuú úu nàcuáa ní cáhá" Yá Ndióxi ní xáha"-gá xii Déhe-gá, te duha ní xáha"-gá: "Yóhó cuú-n Déhe-í, te vitna cutnni iní ñáiyu sá yúhú cuú-í Tátá"-n, duha ní xáha"-gá xii Jesús. Te diu-ni duca" ní chídó tnúni té ní cáhá" tnúhu-gá ndéé sanaha. 34 Te ingá xichi tucu núu tñhú-gá ní chídó tnúni ñi té ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní xáha"-gá xii Déhe-gá, te duha ní xáha"-gá: "Mee-ni sá váha cada ñaha-í dàtná ní xii-í té Dàvií", duha ní xáha"-gá. Te duca" ní chídó tnúni té ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáhá" Yá Ndióxi, chi òré ní xihí Jesús te ní dándótó ñaha-gá cuendá sá vā tiú yiqui cuñú-gá. 35 Te núu xiá" duha ní chídó tnúni ñi té ní xíndecu ndéé sanaha núu libré sálmú nàcuáa ní xáha"-dè xii-gá: "Vá dañá-n sá tiú yiqui cuñú Déhe-n chi ío váha quide-gá", duha ní chídó tnúni té ní xíndecu ndéé sanaha—cachí té Páblú xáha"-dè xii-yu.

36 Te xáha" tucu-dé:

—Te té Dàvií ní quide-dé nchaa chiú" ní tñhú Yá Ndióxi cada-dé, te dàtnúni ní xihí-dé. Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé yatni nàcuáa yindúxi cue ñani tñahá-dé ndéé sanaha-gá, te xiá" ní téhyu yiqui cuñú-dé. 37 Te Jesús chi ñà ní téhyu yiqui cuñú-gá, chi ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. 38 Te cuiní-í cachí tnúhu-í xii-ndo cuendá cutnni iní-ndó ncháa-ndo sá cáda cáhnu iní Yá Ndióxi nchaa cuéchi-o, chi ní xihí Jesús cuendá naníhí tñhú-ó. 39 Te nchaa ñáiyu na quindáa iní ñahá xii Jesús te cada cáhnu iní-gá nchaa sá ñà túú váha ní quidé-yu, chi núu mee-ni

tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés ná quindáá iní-yu te vâ nânihí tâhú-yu. ⁴⁰⁻⁴¹ Te ío coto-ndo mée-ndo cuendá sá vâ yâha-ndo dàtná ní cachí Yâ Ndióxi yâha cue ñâyü ñá túú ní quide váha ní xindecu ndéé sanaha. Te nâcuáa ní cáhá-gá ní chídó tnúni ñi tée ní cáhá tnúhu-gá ndéé sanaha, te duha ní xâha-gá xii-yu dâvâ-á:

Cundedóho nchaa nchôhó ñâyü cuèhé yuhu-xi na cáhá-í ñi tnúhu te quini-ndó nâ cuñúhu-ndo, yùhú quide-í vai núú sâ ío váha vitna ndêcu-ndo ñuyú-a,

te cuéi na còo ñâyü cachí tnúhu xii-ndo nâcuáa ndúu nchaa sâ váha-á, dico nchôhó vâ quindáá iní-ndó,

te sâ dúcá cada-ndo vâ quindáá iní-ndó, te dàcuíta nihnu-ndo mée-ndo.

Duha ní xâha-gá xii-yu te duca ní chídó tnúni tée ní cáhá tnúhu-gá ndéé sanaha — cachí té Páblú xâha-dê xii-yu.

⁴² Te òré ní ndee té Páblú veñúhu ñâyü israél ndihi cue tée xica cuu ndihi-dé, te ní cáhá ndâhú ñâyü yihí veñúhu núú-dê sâ quihí-dé núú ùná nduu, te ñi-ni tnúhu ní cáhá-dé cáhá tucu-dé òré quexio-dé. ⁴³ Te sáta ní túhú veñúhu-yu, te vai ñâyü israél ndihi ñâyü ní chitnahá ñáhá xii-yu nchicú nihnu quide nâcuáa quide-yu cáhá ndihí-yu Yâ Ndióxi cuáhá ndihí-yu té Páblú ndihi té Bèé. Te ní xâha-güedê xii-yu sâ vâ dáñá ndéé-yu canchicú nihnú-yu tnúhu sâ cáhá nâcuáa quide Yâ Ndióxi sâ cúu-xi-yu.

⁴⁴ Te núú ùná nduu, nduu ndêtatú-yu ní quexio vai vihi ñâyü, chí nihíi ñúú ní quexio ndedóho-yu tnúhu Yâ Ndióxi. ⁴⁵ Te cuendá sâ ío vai ñâyü ní quexio, núu xiá ní cuu cuédú íni ñáhá ñâyü israél xii té Páblú, te ní xicuèhé ñáhá-yu xii-dé. Te ní xâhá-yu xii-dé sâ dándâhú ñáhá-dê xii-yu ndihi tnúhu cáhá-dé. ⁴⁶ Te té Páblú ndihi té Bèé ñá túú ní yùhú ñáhá-güedê xii-yu. Te ní xâha-güedê:

—Xini ñuhu-xi dîhna-gá nchôhó ñâyü israél cáhá ndihi-ndí tnúhu Yâ Ndióxi, te mee-ndo ñá cuini-ndó cundedóho-ndo. Te sâ dúcá quide-ndo, te vâ nânihí tâhú-ndó, te ní vâ cáhá-gá-ndí tnúhu Yâ Ndióxi núú-ndó, dico cáhá-ndí núú dâva-gá ñâyü cuéi ñá díú ñâyü israél cúu-yu, ⁴⁷ chí duca ní táuchíu Yâ Ndióxi cada-ndí. Te ní cachí-gá:

Cuini-í cundecu-ndo dàtná ñi tée yòtnuú ñuhú cundecu-ndo

cáhá-ndó tnúhu-í núú nchâa ñâyü ñá túú cundihí-ndo ñâyü ndêcu nihíi ñuyú, te nânihí tâhú-yu,

duha ní cáhá-gá —cachí té Páblú ndihi té Bèé xâha-güedê xii-yu.

⁴⁸ Te ñâyü ñá túú cùu ñâyü israél ío ní cudí iní-yu sâ dúcá ní cáhá-güedê, te ní xitnahá-yu sâ ío váha cuáhá tnúhu Yâ

Ndióxi. Te mee Yâ Ndióxi sâ nâha-gá nândi cùu ñâyü nanihí tâhú, te ñi-ni ñâyü-á ní sândáá iní-yu. ⁴⁹ Te nchaa xichi xiá ní sáhá-yu ní cáhá-yu tnúhu-gá. ⁵⁰ Te cue tée israél ní ndatnúhu-güedê ndihi cue tée cùnuu, ndihi cue ñâyü dîhí cùnuu, te ñâyü dîhí-á ñá túú tnàhí cùmání-yu veñúhu. Te ní xâha-güedê sâ cáda ùhú-yu té Páblú ndihi té Bèé, te dàtnúni cuicú ñáhá-yu xii-güedê, te duca ní quide-yu. ⁵¹ Te ní casa ñuhu té Páblú ndihi té Bèé sáhá-güedê ní naquidi-güedê tícá chúhmá ní tnúu sáhá-güedê. Te duca ní quide-güedê cuendá cutnúni iní-yu sâ ñá túú ní quide váha-yu. Te dàtnúni ní queue-güedê cuáhá-güedê ñuú Ìconiú. ⁵² Te ñâyü ní sândáá iní-xi tnúhu Jèsús ío váha ní cuu iní-yu cuendá sâ ní nanihí tâhú-yu, te nchaa-yu sa ndêcu ndihí-yu Espiritú Yâ Ndióxi.

14

Té Páblú ndihi té Bèé ndêcú-güedê ñuú Ìconiú

¹ Te ní quexio té Páblú ndihi té Bèé ñuú Ìconiú. Te ní sáhá-güedê veñúhu ñâyü israél, te ío váha ní cáhá-güedê tnúhu Yâ Ndióxi, te vai ñâyü israél ndihi ñâyü ñá túú cùu ñâyü israél ní sândáá iní-yu tnúhu-gá. ² Te dâva ñâyü israél ñá ní sândáá iní-yu, te ní cáhá cuèhé-yu cuendá té Páblú ndihi té Bèé cuendá sâ vâ quindáá iní ñâyü ñá túú cùu ñâyü israél. ³ Te ní xindecu-güedê titní nduu, te ñá túú tnàhí ní yùhú-güedê ní dâcuáhá-güedê ñâyü tnúhu Yâ Ndióxi. Te mee-gá ní chindee ñâha-gá ní quide-güedê titní núú sâ vâ yòo tnàhí ndâcu cada, te ío ní cuñúhu-yu. Te duca ní quide-gá cuendá cutnúni iní-yu sâ ndáá cáhá-güedê sâ méé-gá ío cùu iní ñáhá-gá xii-yu, te nanihí tâhú-yu núu na quindáá iní-yu tnúhu-gá. ⁴ Te ní queue dâva ñâyü ñuú Ìconiú, dâvâ-yu cundihí-yu ñâyü israél ñâyü ñá túú sândáá iní tnúhu Jèsús. Te dâvâ-yu cundihí-yu cue tée ní táuchíu Jèsús cáhá tnúhu-gá. ⁵ Te ñâyü israél ndihi dâva-gá ñâyü ñá túú sândáá iní-xi ní cuu ñuú-yu ndihi cue tée cùnuu sâ caní-yu-güedê, te cuáha yúu ñáhá-yu xii-güedê. ⁶ Te té Páblú ndihi té Bèé ní nihí-güedê tnúhu sâ cuini-yu canihá-yu, núu xiá dayuhu ní queue-güedê cuáhá-güedê ñuú Listrá ndihi ñuú Dèrbé. Te ndi ndúu ñuú-á yíndêhu-xi Licaoniá. Te ní sáhá-güedê dâva-gá ñuú lihli câa yatni xiá. ⁷ Te nchaa ñuú-á ní cáhá-güedê tnúhu Jèsús.

Ñuú Listrá ní sâhayúu ñáhá-yu xii té Páblú

⁸ Te ñuú Listrá ndêcú ñi tée yacua, mee-ni núcóo-dé chí duca tnàhí câa-dé ní cacu-dé.

⁹ Te ndêdóho-dé tnúhu cáhá té Páblú, te

ní cutnùní iní té Páblú sá ïo sándáá iní té yacua-án sá Yá Ndiòxí cada tátna ñaha-gá xii-dé, núu xiáⁿ ní xíndehé ñaha váha té Páblú xii-dé. ¹⁰ Te té Páblú ní cáháⁿ níhi-dé, te ní xáhaⁿ-dê:

—Ndacuiñí cunutnii váha-n —cáchi-dé xáhaⁿ-dê.

Te ní ndacuiñí cunu-dé te ní xica-ni-dé. ¹¹ Te óré ní xini-yu sá té Páblú ní quide tátna-dé té yacua-án, te nchaá-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu mée-yu tnúhu Licàoniá. Te ní cáháⁿ níhi-yu, te xitnàhá-yu:

—Cue té-án sánuu sá ñayiu cùu-güedé dico ñáhá, chí ndiòxí cùu-güedé te ní quexio-güedé ñuyú-a —cáchi-yu xitnàhá-yu.

¹² Te ní cachí-yu sá té Bée cùu-dé ndiòxí dánani-yu Júpiter, te té Páblú cùu-dé ndiòxí dánani-yu Mercuriú, chí cuendá té-án cùu-dé té cáháⁿ. ¹³ Te cãa ñⁿ veñúhu yuhu ñúu-áⁿ núu quidé cãhnú-yu ndiòxí sá dánani-yu Júpiter. Te dútu yíndàha veñúhu-áⁿ ndécá-dé ñⁿ úu ndicutu cuáhãⁿ quehé veñúhu, te ñúhu itá dúcúⁿ-güedi. Te cue quití-án cahni-dé cada cãhnú-dé ndihí-yu té Bée ndihí té Páblú ní cùu, chí ducaⁿ quidé-yu quide cãhnú-yu ndiòxí-yu. ¹⁴ Te té Bée ndihí té Páblú ní níhi-güedé tnúhu nãcuáa sãni iní-yu cadá-yu, te ní ndátá-güedé dóó-güedé cuendá cutnùní iní-yu sá ñã tnàhá iní-güedé nãcuáa sãni iní-yu cadá-yu. Te xinu-güedé cuãnguihu-güedé tnuu-yu, te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

¹⁵ —¿Ná cuendá ducaⁿ cuiní-ndó càda-ndo? Te diu-ni tnàha ñayiu-ndo cùu-ndí, dicó-ni tnúhu Yá Ndiòxí véxi-ndí dacuáha ñaha-ndí xii-ndo cuendá sá vá cadá-gã-ndó nãcuáa quide-ndo, te quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí, chí ñⁿdi-ni Yá Ndiòxí ndécú. Te diu-gá ní cadúha-gá andiu ndihí ñuyú-a ndihí lámár ndihí nchaandi túhú sá ío ñuyú-a. ¹⁶ Te ndée sanaha ní dáñá Yá Ndiòxí ní quidé-yu nãcuáa cuáhãⁿ iní mée-yu. ¹⁷ Te ní xóo cada-gá sá váha cuendá cutnùní iní-yu sá ío váha iní-gá. Te diu-gá dácùuⁿ-gá dáu, te tàxi-gá sá nchító-ó chí xito-gá nchaá tatá xitú-ó, te xiáⁿ cudíí iní-ó ndecu-o ñuyú-a —cáchi té Páblú ndihí té Bée xáhaⁿ-güedé xii-yu.

¹⁸ Te cuéi ducaⁿ ní xáhaⁿ-güedé nchaá tnúhu-áⁿ, dico ío úhú ní sándáá iní-yu ñã ní sãhní-yu ndicutu-án chí cuendá ducaⁿ tnàhi quidé-yu sãhní-yu ndicutu óré quidé cãhnú-yu ndiòxí-yu.

¹⁹ Te ñúu Antiòquiá ndihí ñúu Ìconiú xíndecu dava ñayiu isràél, te ní queé-yu cuáhãⁿ-yu ñúu Listrá núu ndécú té Páblú. Te xiáⁿ ní quexio-yu te ní xáháⁿ-yu xii ñayiu dii ñúu xiáⁿ sá cãhní-yu té Páblú. Te ní sáha yúu ñãhá-yu xii-dé, te ní cáháⁿ-yu sá ní xihí-dé, te ní tñi ñaha-güedé xii-dé, te tãñuhu ñaha-güedé xii-dé cuáhãⁿ ñⁿ xio yuhu

ñúu ní sá dáquené ñaha-güedé. ²⁰ Te ní quexio cue ñayiu sándáá iní tnúhu Jësús núu cãtúu-dé-án, te ní nadúcúⁿ ndée ñãhá-yu xii-dé, te nini xínutnii-yu-án ní ndacóo-dé cuánuhú ndihí ñaha tucu-dé xii-yu xití ñúu. Te nduu tnée-án ní ndee-dé ndihí té Bée cuáhãⁿ-güedé ñúu Dèrbé.

²¹ Te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí ñúu-án, te ío vai ñayiu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. Te dãtnùní ní quee-güedé cuáhãⁿ tucu-güedé ñúu Listrá, ndihí ñúu Ìconiú, ndihí ñúu Antiòquiá. ²² Te ní xáháⁿ-güedé xii-yu sá vá dáñá ñihmú-yu tnúhu Jësús. Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-güedé, te vihi-gá ní cudíí iní-yu cadá-yu nãcuáa cuiní Yá Ndiòxí cadá-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuití cündecu-o ñuyú-a ndoho-o, te dãtnùní ducaⁿ te nacuaca ñaha Yá Ndiòxí xii-o —cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

²³ Te ní sáháⁿ-güedé ndi tnahá ñⁿ xichi núu ndécú ñayiu dacuaha tnúhu Yá Ndiòxí, te ní taxi ndecu-güedé cue té quindaha ñaha xii-yu, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiòxí, te ñã túu tnàhi ná ní xèxi-güedé cuendá sá ní cáháⁿ ndihí-güedé-gá. Te ní xáhaⁿ-güedé sá Yá Ndiòxí coto ñaha-gá xii-yu chí diu-ni-gá ní sándáá iní-yu.

Té Páblú ndihí té Bée cuáhãⁿ tucu-güedé ñúu Antiòquiá Siríá

²⁴⁻²⁵ Te dãtnùní ní quee té Páblú ndihí té Bée cuáhãⁿ-güedé, ní yáha-güedé distritú Pisidiá. Te ní quexio-güedé ñúu Pèrgé, xiáⁿ ní cáháⁿ-güedé tnúhu Jësús. Te ñúu-áⁿ yíndèhu-xi Panfiliá. Te dãtnùní cuáhãⁿ-güedé ñúu Átaliá. ²⁶ Te yacáⁿ ní quee-güedé bàrcú cuánuhú tucu-güedé ñúu Antiòquiá. Te ñúu-áⁿ cùu-xí ñúu núu ní xicáⁿ táhú-yu núu Yá Ndiòxí cuendá sá chíndèe ñaha-gá xii-güedé chiúⁿ quide-güedé. Te cuendá sá ní ndihí chiúⁿ-güedé nchaá ñúu núu ní sáháⁿ-güedé, núu xiáⁿ cuánuhú-na-güedé. ²⁷ Te ní ndexio-güedé ñúu-áⁿ, te ní cana-güedé nchaá ñayiu sándáá iní tnúhu-gá, te ní cani-güedé cuendú núu-yu nchaá nãcuáa ní cuu núu ní sáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé: “Yá Ndiòxí ío ní chindee ñaha-gá xii-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ní sáháⁿ-ndí, te mee-gá ní quide sá tnàhá ñayiu ñã túu cùu ñayiu isràél ní xíndedóho-yu tnúhu-gá cuendá quindáá iní-yu”, cáchi-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu. ²⁸ Te vai nduu ní xíndecu-güedé ñúu Antiòquiá ndihí nchaá ñayiu ní sándáá iní tnúhu Jësús.

15

Ní natacá ñayiu sándáá iní tnúhu Jësús ñúu Jerusalén

¹ Te ní quee ñⁿ úu cue té distritú Júdeá cuáhãⁿ-güedé ñúu Antiòquiá, te ní sáá-güedé,

te ní xáha^a-güedê xii ñáyu sàndáá iní tnúhu Jësús sá núu vá cuáha-güedê sêñá ñii nchaa cue tée dàtná ní cachí ndíi Moisés, te vá nánihí tǎhú-güedê. ² Te sá dúcá^a ní cáhá^a cue téé-áⁿ, te ní ngúita té Pǎblú ndihí té Beé ní tenáá-güedê cue téé-áⁿ, chí dandáhú ñáhá-güedê cuíní-güedê ní cùu. Te nchaa ñáyu sàndáá iní tnúhu-gá ní cachí-yu sá quihíⁿ té Pǎblú ndihí té Beé ndihí ñⁿ úú-gá-güedê ñúu Jerusalén. Te yácá^a cada-güedê ñⁿ jündá ndihí mee-ní cuè té ní táuchíuⁿ Jësús cáhá^a tnúhu-gá, ndihí cue téé yindaha ñáyu sàndáá iní tnúhu-gá ñúu-áⁿ, té jündá-áⁿ cada ndáá-güedê tnúhu ní cáhá^a cue téé ní sáá ñúu Antióquiá.

³ Te nchaa ñáyu sàndáá iní tnúhu-gá ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedê, te ní tñi-güedê ichi cuáhá^a-güedê. Te ní yáha-güedê distritú Fèniciá ndihí distritú Sámariá, te yácá^a ní caní-güedê cuèndú nása ní cuu ní tuha ñáyu ñá túú cùu ñáyu isráel ichi Yá Ndióxi, te ní cudíí víhi iní nchaa ñáyu ní xíndedóho-áⁿ.

⁴ Te té Pǎblú ndihí té Beé ní ndexio-güedê ñúu Jerusalén, te ío ní cudíí iní-yu sá ní ndexio váha-güedê. Te ndècu dava-gá cue téé ní táuchíuⁿ Jësús dácua^a ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndihí cue téé yindaha ñaha xii-yu, ndihí dava-gá ñáyu sàndáá iní tnúhu-gá, te ní caní-güedê cuèndú núu-yu nàcuáa ní quide Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii-güedê ní quide-güedê chiú^a-gá. ⁵ Te ndècu ñⁿ úú cue téé ní tuha ichi Yá Ndióxi, te cue téé-áⁿ cúu-güedê cue téé fariséu, te ní ndacuíní-güedê, te ní xáha^a-güedê:

—Dacutíí xñi ñuhu-xi sá cuáha-güedê sêñá ñii cue téé cùmání cue téé ñá túú cùu ñáyu isráel, te cùñaha-ndo sá ná cáda-güedê nchaa nàcuáa ní chidó tñuní ndíi Moisés —cachí cue téé cùu fariséu-áⁿ xáha^a-güedê xii-güedê.

⁶ Te cue téé ní táuchíuⁿ Jësús dácua^a ñaha xii ñáyu tnúhu-gá, ndihí cue téé yindaha ñáyu sàndáá iní tnúhu-gá ní quide-güedê jündá cuèndá ní ndatnóhu-güedê nása cunduu. ⁷ Te vái víhi tnúhu ní cáhá^a-güedê. Te té Pèlú ní ndacuíní-dé, te ní xáha^a-dê xii-güedê:

—Nchóhó cue téé ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, chí cùndedóho ñⁿ tnúhu na cáhá^a-í-a. Sa náha-ndo sá ní cachí Yá Ndióxi sá díu-í cáhá^a tnúhu Jësús núu ñáyu ñá túú cùu ñáyu isráel cuèndá sá quíndáá iní-yu, te naníhí tǎhú-yu. ⁸ Dico Yá Ndióxi sa náha-gá nása càa iní ñⁿ ñⁿ ñáyu. Te cutnúní iní-ó sá cúu iní ñáhá-gá xii cue ñáyu ñá túú cùu ñáyu isráel, chí ní sáñaha-gá Espiritú-gá ndécú ndihí-yu dàtná cuíní-ndó ní taxi-gá ndécú ndihí nchoo. ⁹ Chí Yá Ndióxi ñⁿ nuu-ní cùu iní ñáhá-gá xii-o ncháa-o ndihí cue ñáyu ñá túú cùu ñáyu

isráel, chí tnáhá-yu ní xócání-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cadá-yu ndéé òré ní sàndáá iní-yu Jësús. ¹⁰ ¿Te ná cuèndá nchóhó cuíní-ndó cáda ñáyu ní sàndáá iní tnúhu-gá ñⁿ sá ñá tnáhá iní-gá sá cadá-yu? Te cuíní-ndó dándoho-ndó-yu. Te ní nchòo te ní cue ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ñá ní ndàcú-yu cadá-yu nchaa xíáⁿ. ¹¹ Te vá dúcá^a cáhá^a-ndó, chí sa náha-ndo sá Yá Ndióxi ní cundáhú iní ñáhá-gá xii-o, te díó duca^a ní quide-gá sá nánihí tǎhú-ó ncháa-o. Te díu-ní duca^a ní quide-gá ñáyu ñá túú cùu ñáyu isráel, te ní naníhí tǎhú-yu —cachí té Pèlú xáha^a-dê xii-güedê.

¹² Te dàtnúní té Beé ndihí té Pǎblú ní ngúita-güedê ní cáhá^a-güedê, te ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cáhá^a-güedê. Te ní xáha^a-güedê xii-yu nàcuáa ní chindee ñaha Yá Ndióxi xii-güedê, te ní quide-güedê vǎi núu sá vá yóo tnáhí ndàcu cada, te duca^a te ní cutnúní iní ñáyu ñá túú cùu ñáyu isráel sá ndáa cáhá^a-güedê. ¹³ Te òré ní ndihí cuèndú ní cáhá^a-güedê, te té Jàcobó ní xáha^a-dê:

—Nchóhó cue téé ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, chí cùndedóho ñⁿ tnúhu na cáhá^a-í-a. ¹⁴ Té Xímú, àdi Pèlú chí úú díu-dé, ní caní-dé cuèndú nàcuáa ní quide Yá Ndióxi ndéé díhna ní dáquée díu-gá ñáyu ñá túú cùu ñáyu isráel tnuú nchaa ñáyu ñá túú ndècu ichi-gá, cuèndá cuíní-ndó chíñuhu ñáhá-yu xii-gá. ¹⁵ Te dàtnúní ní cáhá^a-dê nàcuáa ní cáhá^a Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te duha ní chidó tñuní cue téé ní xóo cáhá^a tnúhu-gá ndéé sanaha nàcuáa ní cáhá^a-gá, te duha ní cachí-gá:

¹⁶ Dàtná cuíní-ndó cùu ñⁿ vehe ní sáá te ní ngoyo te dàndaa-güedê xito cuu uu, duca^a sátnahá-xi cada-xi ñⁿ nduu, chí ñaní tnáhá ndíi Dàvíí ní xóo cáhá^a ndihí ñáhá-yu xii-í ní cùu, te ní dáñá ndéé-yu ichi-í,

te na quixi-í te natuha ñaha tucú-yu.

¹⁷ Te duca^a te vǎi ñáyu ñá túú cùu ñáyu isráel nandúcú-yu ichi-í té cáhá^a ndihí ñáhá-yu.

¹⁸ Duha ní cáhá^a Yá Ndióxi, te duca^a ní chidó tñuní cue téé ní xóo cáhá^a tnúhu-gá ndéé sanaha —cachí té Jàcobó xáha^a-dê xii-güedê.

¹⁹ Te xáha^a tucú-dé:

—Yúhú cachí iní-í sá vá cúu dàsatú-ó iní nchaa ñáyu ta sàndáá iní-xi tnúhu Yá Ndióxi, ñáyu ñá túú cùu ñáyu isráel, te ñⁿ úú-ní tnúhu cùñaha-o nàcuáa cadá-yu. ²⁰ Dico xñi ñuhu-xi daciñí-ó tütú cùñaha-o sá vá cǎxi-gá-yu nchaa sá nchító-ó ndúu tǎhú nchaa sá cǎchí-yu cùu ndióxi-yu. Te cùñaha-o sá vá cáhá^a ndihí cue téé ñadihí te núu ñá díú ñadihí-güedê cúu-yu, te ní cuè ñáyu díhí vá cáhá^a ndihí-yu téé te núu ñá díú yí-yu cùu-güedê, te vá cǎxi-yu cuñú

quiti cuèhné, te vá caxí-yu níñí. ²¹ Te ducaⁿ cùñaha-o, chí ndí tnahá ñuú núú ndécü-yu, te xíndecu ñáiyu isráel dácuaⁿhá-yu tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés, te ndí tnahá nduu ndetátü-yu dácuaⁿhá-yu tnúhu ndí veñuhu-yu —cächí té Jácobó xáhaⁿ-dë xii-güedé.

²² Te dátñuní cue téé ní táuchíuⁿ Jèsús dácuaⁿhá ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndíhi cue téé yíndaha ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá ní cachi-güedé sá ndúcü-güedé iñⁿ úú-gá cue téé quíhíⁿ ndíhi té Páblú ndíhi té Bée ñuú Antióquia, te diu-ní ducaⁿ ní cáháⁿ dava-gá ñáiyu ndècu ichi-gá. Te úú cue téé ní ndúcü-güedé, iñⁿ-dë nání-dë Silás, te iñⁿ-dë nání-dë Jüdás, àdi Barsabás chí úú diu-dé, te cùnuu-güedé ndí ndúu-güedé. ²³ Te ní cadúha nchaá cue téé cùnuu tutú canehe-güedé quíhíⁿ, te duha cáháⁿ-xi:

“Cováha díi-ndó ncháa-ndo. Nchúhú cue téé ní táuchíuⁿ Jèsús cáháⁿ-ndí tnúhu-gá, ndíhi cue téé yíndaha cue ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá quide ndee iní ñáhá-ndí xii nchòhó cue ñáiyu ndècu ndíhi-ndí ichi-gá cuèí ñá díú ñáiyu isráel cúu-ndó. Te nchòhó ñáiyu xíndecu ñuú Antióquia, ndíhi nchòhó ñáiyu ndècu distritú Siríá, ndíhi nchòhó ñáiyu ndècu distritú Ciliciá, cächí tnúhu-ndí xii-ndo sá ²⁴ ní níhí-ndí tnúhu sá iñⁿ úú cue téé ndècu iha ní quixi-güedé núú ndécü-ndó, te ñá túú chíuⁿ ní tahu-ndí quixi-güedé. Te sá iñⁿ tnúhu ní cáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii-ndo sá ngündecu señá ñi-ndo, te canchicúⁿ nihnu-ndo ncháa nacuáa ní chídó tnúni ndí Moisés, te xíáⁿ ní sani iñⁿ ní sani úú iní-ndó, chí ñá túú xini-ndó núu ndáá tnúhu cáháⁿ-güedé àdi ñá ndáa. ²⁵ Te ní ndatnúhu-ndí nácuaa cunduu sá tэндáha-ndí úú cue téé quixi-güedé ndíhi té Bée ndíhi té Páblú, cue téé io cùu iní-ndí, te cue téé-áⁿ cáháⁿ-güedé nácuaa cáháⁿ-ndí-a. ²⁶ Te diu-ní té Bée ndíhi té Páblú ní sáháⁿ-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu Xitohó Jesucristú nchaá xichi. Te ndí tnahá cuáháⁿ-güedé cuini-yu cahni ñáhá-yu xii-güedé. ²⁷ Te tendaha-ndí té Jüdás ndíhi té Silás quixi-güedé tnàhá-güedé cächí tnúhu váha-güedé nácuaa cuáháⁿ tnúhu cáháⁿ-ndí. ²⁸ Te diu-ní ducaⁿ cáháⁿ-ndí cächí tnúhu-ndí nácuaa cáháⁿ Espíritú Yá Ndióxi cada-ndo, chí nchúhú vá cáháⁿ-ndí sá cáda-ndó ncháa sá ní cáháⁿ ndí Moisés cada ñáiyu, chí io úhú, te vá yóo ndacu cada. Te vitna na cáháⁿ-ndí iñⁿ úú-ní tnúhu nácuaa cada-ndo. ²⁹ Vá caxí-ndó sá nchító-ó ndúu táhú nchaá sá cächí ñáiyu cùu ndiόxi-yu, te vá caxí-ndó níñí, te vá caxí-ndó cùñú quiti cuèhné, te vá cáháⁿ ndíhi cue téé ñadihi te núu ñá díú ñadihi-güedé cúu-yu, te ní cuè ñáiyu

díhi vá cáháⁿ ndíhi-yu téé te núu ñá díú yíi-yu cùu-güedé. Te núu na cáda-ndo nchaá nacuáa cáháⁿ-ndí-a, te cada váha-ndo. Te vitna io cada ndee iní-ndó ncháa-ndo-na.” Duha ní chídó tnúni-güedé núu tutú ní tendaha-güedé cuáháⁿ.

³⁰ Te ní quide ndee iní-yu cue téé quíhíⁿ ñuú Antióquia, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te òré ní quexio-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaá ñáiyu sándáá iní tnúhu Jèsús, te ní sáñaha-güedé tutú xii-yu. ³¹ Te ní dácuaⁿhá-yu tutú ní sáñaha-güedé-áⁿ, te ní cudíí víhí iní-yu chí io váha cáháⁿ tutú-áⁿ. ³² Te té Jüdás ndíhi té Silás tnàhá-güedé ní nduu táhú-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu sá dácúhu iní ñáhá Yá Ndióxi. Te ní xáhaⁿ-güedé vai tnúhu nácuaa cada-yu, te víhi-gá ní cudíí iní-yu cada-yu nácuaa cáháⁿ Yá Ndióxi cada-yu. ³³ Te ní xíndecu-güedé iñⁿ úú nduu ndíhi-yu, te dátñuní ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedé cuèndá sá nùhú-güedé núú vèxi-güedé, te mee-ní té Jüdás cuánuhú-dé. ³⁴ Te té Silás ní xáhaⁿ-dë sá vá nùhú-ní-dé. ³⁵ Te té Páblú ndíhi té Bée ní ndóo-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi ñuú Antióquia, te vai-gá tucu ñáiyu Antióquia ní cáháⁿ-yu tnúhu-gá.

Xito cùu uú cuáháⁿ té Páblú cáháⁿ-dë tnúhu Yá Ndióxi núu ñáiyu

³⁶ Te sátá ní cuu cuéhé nduu, te ní xáhaⁿ té Páblú xii té Bée:

—Na quíhíⁿ-ó ncháa ñuú núú ní sáháⁿ-ó ní cáháⁿ-ó tnúhu Yá Ndióxi cáháⁿ ndíhi-o ncháa ñáiyu ní tuha ichi-gá cuèndá quini-ó núu ndècu váha-yu —cächí-dé xáhaⁿ-dë.

³⁷ Te té Bée ní xáhaⁿ-dë sá quíhíⁿ ndíhi-güedé té Juáa, àdi Mácú chí úú diu-dé.

³⁸ Dico té Páblú ñá ní dàña-gá-dé quíhíⁿ té Juáa, chí ní dándóo ñaha-dé xii-güedé cútnhá ní xíndecu-güedé Pánfilíá, te ní nacuico-dé cuánuhú-dé, te ñá túú-gá ní sáháⁿ ndíhi ñaha-dé xii-güedé. ³⁹ Xíáⁿ ní cuu ní tenáa tnàhá té Bée ndíhi té Páblú, te ichi cää ichi caa ní cuu-güedé. Te té Bée ndíhi té Mácú ní quée-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé Chìpré. ⁴⁰ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dë xii té Silás sá quíhíⁿ ndíhi ñaha-dé, te ñáiyu sándáá iní-xi tnúhu Jèsús ní cáháⁿ ndíhi-yu Yá Ndióxi sá chíndee ñaha-gá xii-güedé. ⁴¹ Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní yáha-güedé nihí distritú Siríá ndíhi distritú Ciliciá. Te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Jèsús núu ncháa ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gá, núu xíáⁿ io-gá ní cudíí iní-yu cada-yu nácuaa cáháⁿ Yá Ndióxi.

16

Tnahá té Timùteú cuáháⁿ ndíhi-dé té Páblú ndíhi té Silás

¹ Te té Páblu ndihi té Silás cuáhá-n-güedé ñuú Dèrbé ndiíhí ñuú Listrá, te ñuú Listrá yacá-n ndécú ñi té nàni Timuteú. Te té-á-n sándáá iní-dé tnúhu Jèsús, te tnáhá náná-dé sándáá iní-a-n tnúhu-gá, te ñaha isráel cúu-á-n, te tée griégú cúu táta-dé.

² Te nchaa ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gá ñáiyu ndècu ñuú Listrá, ndihi ñáiyu ñuú Ìconiú, nchaa ñáiyu-á-n cúdií iní-yu nàcuáa quide-dé. ³ Te ní cuini té Páblu sá tnáhá té Timuteú quihí-n ndihi-dé dava-gá ñuú, núu xiá-n díhna-gá sèñá ní sáha té Páblu ñi té Timuteú, chi ñá ní tnáhá iní té Páblu sá càhá-n cuèhé ñáiyu isráel cuendá té Timuteú. Te nchaa ñáiyu isráel ndécú ñuú-á-n xini-yu sá tée griégú cúu táta-dé, te ñá díú té isráel cúu-dé, te xiá-n ní sáha té Páblu sèñá ñi té Timuteú. ⁴ Te ndi tnáhá ñuú ndi tnáhá ñuú cuáhá-n-güedé càhá-n ndihi-güedé nchaa ñáiyu ní sándáá iní tnúhu Jèsús. Te ní xáha-n-güedé nàcuáa càhá-n tutú ní cadúha cue téé ní táuchíu-n Jèsús dacuáha ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndihi cue téé yindaha ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá ñuú Jerusálén. ⁵ Te cuendá duca-n ní sáhá-n-güedé nchaa ñuú núu ndécú ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá ní dacuáha ñaha-güedé xii-yu, núu xiá-n tá cùu túha-gá-yu tnúhu Yá Ndióxi, te vai-gá-yu ní tuhá-yu ichi-gá.

Ní dácótó ñaha-xi xii té Páblu sá ní xini-dé ñi té distritú Macèdoniá

⁶ Te ñá ní dàña Espiritú Yá Ndióxi quihí-n-güedé càhá-n-güedé tnúhu-gá distritú Àsiá, núu ní sáhá-n-güedé distritú Frigiá ndihi distritú Gàlaciá càhá-n-güedé tnúhu-gá. ⁷ Te ní sáá-güedé yuhu distritú Misiá. Te quihí-n-güedé distritú Bitiniá ní cùu, dico ñá ní dàña Espiritú Yá Ndióxi quihí-n-güedé yacá-n. ⁸ Te ní yáha-güedé Misiá, te ní quexio-güedé ñuú Tróas, te yacá-n ní nanitnáhá-ndí ndihi-dé. ⁹ Te ñi núu ní dácótó-xi núu té Páblu sá ní xini-dé ñi té distritú Macèdoniá nùtni-dé, te ní xáha-n té-á-n xii té Páblu: “Cada ndee iní-n quihí-n Macèdoniá chi dacuáha ñaha-n nchaa sá xini-n”, càchi-dé xáha-n-dé, ní dácótó ñaha-xi xii té Páblu. ¹⁰ Te cuendá sá dúcá-n ní dácótó ñaha-xi xii té Páblu núu ní ndatnúhu-ndí quihí-n-ndí Macèdoniá, chi ní cutnúni iní-ndí sá cáná ñaha Yá Ndióxi quihí-n-ndí càhá-n-ndí tnúhu-gá núu ñáiyu yacá-n.

Té Páblu ndihi té Silás ndécú-güedé ñuú Filipú

¹¹ Te ní quée-ndí bàrcú ñuú Tróas, te cuáhá-n ndáá-ndí ñuú Samòtraciá, te yacá-n ní quexio-ndí, te ní yáha-ni-ndí cuáhá-n-ndí. Te nduu tnéé ní quexio-ndí ñuú Neápolis. ¹² Te yacá-n ní quene-ndí bàrcú, te xica-na-ndí cuáhá-n-ndí ñuú Filipú te ñuú-á-n yindèhu-xi

distritú Macèdoniá. Te yacá-n ní cudí-ndí ní xindecu tnaa-ndí. Te ñuú Filipú-á-n ño cùnno-xi, chi ño chitu ñáiyu rómá ní ngóo-yu. ¹³ Te nduu ndetatu-yu ní quée-ndí ñuú cuáhá-n-ndí ñi xio yuhu yúte, chi yacá-n sàhá-n-yu càhá-n ndihi-yu Yá Ndióxi. Te òré ní quexio-ndí, te ní naníhí tnáhá-ndí ndihi mee-ni ñáiyu díhí, te ní càhá-n-ndí tnúhu Yá Ndióxi ní xindedóho-yu. ¹⁴ Te ndècu ñi ñaha nani Lidiá ní xindedóho-a-n nàcuáa ní càhá-n-ndí, te ñaha ñuú Tiàtirá cúu-á-n, te dico-a-n dóo muradú, te ño càhá-n ndihi-a-n Yá Ndióxi. Te diu-ni mee Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá ní sándáá iní-a-n tnúhu ní càhá-n té Páblu. ¹⁵ Te ní sandute-a-n ndihi landú-a-n, ndihi nchaa ñáiyu xinu cuechi núu-a-n, te ní cachi-a-n xii-ndí:

—Te núu ní cutnúni iní-ndó sá ní sándáá ndisa iní-í tnúhu Jèsús, te cundecu tnaa-ndo vèhe-í —càchi-a-n xii-ndí.

Te ní quide yica-a-n ní xindecu-ndí vèhe-a-n.

¹⁶ Te ñi nduu ñuú-ndí ichi cuáhá-n-ndí núu càhá-n ndihi-yu Yá Ndióxi, te ní naníhí-ndí ñi xichí ñuúhí ichi, te yíhi ñaha espíritú cündihí yucu ñávaha xii-xi. Te xiá-n ní quide ní càhá-n-xi nchaa sá vā yóo tnáhi cutnúni iní-xi núu nchaa ñáiyu ní sángándihí ñaha xii-xi. Te ñáiyu díi vèhe-xi xinu cuechi-xi ño vai díhú-n ní níhi-yu chi ní cháhu nchaa ñáiyu ní sángándihí ñaha xii-xi. ¹⁷ Te xichí-á-n ní chinchícú-n ñáhá-xi xii-ndí ndihi té Páblu ndèndaha ñaha-xi cuáhá-n, te ní càhá-n níhi-xi xáha-n-xi xii dava-gá ñáiyu:

—Cue té-a xinu cuechi-güedé núu Yá Ndióxi, chi ño càhnu cuu-gá, te càchi tnúhu-güedé nása cada-ndo naníhí tñhú-ndó —càchi-xi xáha-n-xi xii-yu.

¹⁸ Te titni xito ní yáha-ndí duca-ni ní càhá-n-xi. Te ñá ní cündee-gá iní té Páblu sá dúcá-n càhá-n-xi, núu ní nanchocuihnu-dé núu nùtni-xi, te ní xáha-n-dé xii espíritú cündihí yucu ñávaha yíhi ñaha xii-xi:

—Ío càhnu cuu Xitohó Jesucristú, núu xiá-n càchi-í sá xócuñi-n vā quihí-gá-n yiqui cuñú xichí-a —càchi-dé xáha-n-dé.

Te òré-ni ní quée espíritú cündihí yucu ñávaha-á-n yiqui cuñú-xi.

¹⁹⁻²⁰ Te ñáiyu díi vèhe-xi xinu cuechi-xi-á-n ní cutnúni iní-yu sá vā níhi-gá-yu díhú-n cuendá tnúhu càhá-n-xi, núu ní tñi-yu té Páblu ndihi té Silás ndécá ñáhá-yu cuáhá-n núu cuè té cùchiu-n Rómá, te xáhá-n-yu xii-güedé:

—Cue té-a cùu-güedé cue té isráel, te ño dusa-n xiquide-güedé ñuú-ó. ²¹ Te cuini-güedé cada-o nàcuáa quide-güedé, te vā cúu dúcá-n cada-o chi ñáiyu nació-n Rómá cúu-ó —càchi-yu xáhá-n-yu xii cue té cùchiu-n.

²² Te uuⁿni ní cáháⁿ nchaá-yu, te xǎháⁿ-yu sǎ ñá túú quide váhá té Páblú ndihi té Silás. Te cue té cùchiuⁿ ní cándeé-güedé dóó tē Páblú ndihi dóó tē Silás ní ndátá-güedé, te ní táuchíuⁿ-güedé caniha-güedé ndihi tñudli xii-güedé. ²³ Te ní caniha-güedé, te dǎtnúni ní chihí ñaha-güedé vecaá. Te ní xáhaⁿ-güedé xii té ndénchito vecaá sǎ cáda cuèdadú vihi-dé cuendá ná canú-güedé vecaá. ²⁴ Te cuendá sǎ dúcáⁿ ní cáháⁿ-güedé, núu té ndénchito vecaá ní dáyáha ñaha-dé ingá cuártú ndécú xití vecaá, te ní chihí-dé sáha-güedé yaú nduhu, te ní quide tñi-dé.

²⁵ Te dava núu ní cáháⁿ ndihi té Páblú ndihi té Silás Yá Ndióxi, te ní xita-güedé ndudú ní quide cǎhnu ñaha-güedé xii-gá. Te dava-gá cue té yihí vecaá ní xíndedóho-güedé nǎcuáa ní xita-güedé. ²⁶ Te uuⁿni níhi vihi ní tnáa ní quidi-xi ndéé cimientú vecaá, te ní nacaáⁿ nchaá yéhe vecaá, te ní ndihi cadená ndútrú cué té yihí vecaá ní nandáxi. ²⁷ Te ní ndiquíú cúnú iní té ndénchito vecaá, te ní quide cuendá-dé nchi nchaá yéhe vecaá. Te ní tava-dé machití-dé cahní-dé méé-dé ní cùu, chi ní cáháⁿ-dē sǎ ní ndihi cue té yihí vecaá ní xinu ní cùu. ²⁸ Te té Páblú ní cáháⁿ níhi-dé, te xáhaⁿ-dē xii té ndénchito vecaá:

—Vá dúcáⁿ cáda-n cahní-n mee-n, chi nchaá-ni-ndí yihí —cǎchí-dé xáhaⁿ-dē xii té ndénchito vecaá.

²⁹ Te dǎtnúni ní xícáⁿ té ndénchito vecaá ñuhú, te xinu-dé cuánguihu xití vecaá núu yihí té Páblú ndihi té Silás, te quidi ñaha-ná-xi xii-dé ní quexio-dé ní ngúñi xití-dé núu-güedé. ³⁰ Te dǎtnúni ndécá ñaha-dé xii-güedé ní ndee vecaá, te ní xícáⁿ tnúhú-dé núu-güedé, te xáhaⁿ-dē:

—Nchóhó cǎchí tnúhu-ndo nása cada-í naníhí tǎhú-í —cǎchí-dé xáhaⁿ-dē.

³¹ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Quindáá iní-n ndihi ñadihí-n, ndihi landú-n, ndihi nchaá ñáiyu xinu cuechi núu-n tnúhu cáháⁿ Xitohó Jesucristú, te naníhí tǎhú-ndó —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

³² Te ní dǎcuáhá ñaha-güedé xii té ndénchito vecaá ndihi nchaá ñáiyu ndécú vehe-dé tnúhu Yá Ndióxi. ³³ Te diu-ni òré-án ní naquete-dé sátá-güedé núu ní ñáni, te dǎtnúni ní sandute-dé ndihí-yu. ³⁴ Te ndéca ñaha-dé cuáháⁿ vehe-dé ní sǎñaha-dé sǎ ní xexi-güedé, te ní cudíí vihi iní té ndénchito vecaá ndihi nchaá-dé vehe-dé sǎ ní tuhá-yu ichi Yá Ndióxi. Te cuándihu tucu té Páblú ndihi té Silás vecaá.

³⁵ Te nduu tnéé ní xáhaⁿ cué té cùchiuⁿ xii poleciá cuáháⁿ-güedé cùu-güedé té ndénchito vecaá queñuhu-dé úu cue té cuánguihu ndedí nduu ícu núhú-güedé. ³⁶ Te té ndénchito vecaá ní xáhaⁿ-dē xii té Páblú ndihi té Silás:

—Cue téé cùchiuⁿ ní cǎchí-güedé sǎ quéé-ndó núhú-ndó, chi ñá túú-gǎ ná cada-güedé, chi sa ní yáha cuendá-ndó —cǎchí té ndénchito vecaá xáhaⁿ-dē xii-güedé.

³⁷ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dē xii cue téé cùu poleciá:

—Téé rómá cúu-ndí, te vá cúu dúcáⁿ-ni cunduu, chi ní caniha-güedé tñudli xii-ndí, te ní xiní-yu nchaá-yu. Te ñá túú tnáhi ní xícáⁿ tnúhú-güedé núu ndáa ndécuéchi-ndí ãdi ñáhá, chi cuendá-ni ní chihí ñaha-güedé vecaá xii-ndí. Te vitna cuini-güedé dǎcǎcu ñaha-güedé núhú-ndí cuendá sǎ vá yóo quini ñáhá núhú-ndí cáháⁿ-güedé, dico vá cúu dúcáⁿ cada ñaha-güedé xii-ndí. Chí cuáháⁿ cúñaha-ndo na quixi mee-güedé queñuhu ñaha-güedé —cǎchí té Páblú xii-dé cue poleciá.

³⁸ Te cue téé cùu poleciá cuánuhú-güedé núu ndécú cué téé cùchiuⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé nǎcuáa ní cáháⁿ té Páblú. Te sǎ dúcáⁿ ní xáhaⁿ poleciá sǎ téé rómá cúu-güedé, xǎá ní yùhú-güedé. ³⁹ Te ní sáháⁿ cue téé cùchiuⁿ yéhe vecaá, te ní xáhaⁿ-güedé sǎ cáda cǎhnu iní-güedé sǎ ní chihí ñaha-güedé vecaá, te ní ndeñuhu ñaha-güedé vecaá. Te ní cáháⁿ ndáhú-güedé núu cué téé ní xihí vecaá sǎ ndéé-güedé ñuú-án núhú-güedé. ⁴⁰ Te ní ndee-güedé vecaá, te cuáháⁿ-güedé vehe té Lidiá, te ní ndatnúhu-güedé ndihi nchaá ñáiyu ní sándáá iní-xi tnúhu Jësús, te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu nǎcuáa cada-yu, te ío ní cudíí iní-yu, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

17

Ío dusaⁿ quide ñáiyu ñuú Tesalónica

¹ Te ní yáha-güedé ñuú Ñáfpolis ndihi ñuú Apolóniá, te ní quexio-güedé ñuú Tesalónica, te yácáⁿ cáá ñi veñúhu ñáiyu isráel. ² Te ní sáháⁿ té Páblú veñúhu-án, chi ducaⁿ tnáhi quide-dé, te ndi tnáhá nduu ndetátú-yu ní sáháⁿ-dē veñúhu-án ñni xito. Te ní ndatnúhu ndihi ñaha-dé xii-yu nǎcuáa ní chidó tnúni cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. ³ Te ní xitnúhu ñaha-dé nǎcuáa ní cáháⁿ cue téé-án sǎ Cristú Yáa tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíu-a ndoho vihi-gá, te cuú-gá, te ndoto-gá, te xáhaⁿ-dē:

—Te diu Jësús cúu Cristú Yáa ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyíu-a, núu xǎá cǎchí tnúhu-í vitna —cǎchí té Páblú xáhaⁿ-dē xii-yu.

⁴ Te dava ñáiyu isráel ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ té Páblú, te ní níhi tnáhá-yu ndihi-dé, ndihi té Silás. Te vai ñáiyu griégú ñáiyu cáháⁿ ndihi Yá Ndióxi ní sándáá iní-yu tnúhu Jësús. Te ndécú titní ñáiyu ñihí ñáiyu cúnuu, te ñáiyu-án tnáhá-yu ní

sándáa iní-yu tnúhu-gá. ⁵ Te dava ñáyiú isráel ñá túú ní cùu váha iní-yu núú té Páblú núu ní ndúcú-yu cue téee cuíhna iní-xi tuhío-güedé cada chiú-güedé, chí ndi cuíhnu ndi cuíhnu-ni-güedé, te nchaá-yu ndihi cue téee-án ndi coyo ndi coyó-yu xicuáa-yu. Te sáta ní tecú dóho dava-gá-yu, te ní sáháⁿ tuhá-yu, te ío ní quide dúsáⁿ-yu. Te nísáháⁿ-yu vehe té Jásón, te ní quide yicá-yu ní quíhu-yu vehe-dé nándúcú-yu té Páblú ndihi té Silás cuendá queñuhu ñáhá-yu núu ncháa ñáyiú. ⁶ Te ñá ní nánihí ñáhá-yu xii-güedé, núu xiáⁿ ní tnúu-yu té Jásón ndihi íiⁿ úu-gá cue téee sándáa iní tnúhu Jèsús, te tñúhu ñáhá-yu xii-güedé cuáháⁿ núu cué téee cùchiuⁿ. Te òré ní quexió-yu núu ndécú cué téee cùchiuⁿ, te ní ngúita-yu ní cuáa-yu, te xáháⁿ-yu xii-güedé:

—Ní quexio cue téee-án ñuú-ó, te ío dusaⁿ quide-güedé, te ducaⁿ ní quide-güedé nchaa ñuú núu xicá cùu-güedé. ⁷ Te té Jásón-án ní xáhaⁿ-dè sá cùú cündecu-güedé vehe-dé, te ñá túú sándáa iní-güedé nacuáa càháⁿ té Césár téee yindaha cuéhé nacióⁿ, te càchí-güedé sá ndécú ìngá téee cùnuu-gá tucu nani-dé Jèsús —càchí-yu xáháⁿ-yu xii cue téee cùchiuⁿ.

⁸ Te sáta dúcáⁿ ní càháⁿ-yu, te ní cudééⁿ víhi cué téee cùchiuⁿ ndihi dava-gá ñáyiú ndédóho. ⁹ Te vai díhúⁿ ní xicáⁿ cue téee cùchiuⁿ núú té Jásón ndihi dava-gá cue téee cuáháⁿ ndihi-dé cuendá té Páblú ndihi té Silás, te núu na ndèe-güedé nùhú-güedé, te nacuáñaha cué téee cùchiuⁿ díhúⁿ-güedé.

Té Páblú ndihi té Silás ndécú-güedé ñuú Bèréa

¹⁰ Te òré ní cundiquíⁿ, te ní quide ndee iní ñáhá ñáyiú sándáa iní tnúhu Jèsús xii té Páblú ndihi té Silás, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Bèréa. Te diu-ni nduu ní sáa-güedé yacáⁿ ní sáháⁿ-güedé veñuhu ñáyiú isráel. ¹¹ Te váha-gá iní ñáyiú ñuú Bèréa dácúxí ñáyiú ñuú Tesalónica, chí ío ní cudíí iní-yu ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús, te íiⁿ nduu íiⁿ nduu ní dácúháⁿ-yu tnúhu ní chidó tnúni cue téee ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéee sanaha cuendá cuíni-yu quini-yu núu ndáa càháⁿ té Páblú ndihi té Silás. ¹² Te titní ñáyiú isráel ní sándáa iní-yu tnúhu-gá ndihi titní cue téee griégú ndihi ñáyiú díhi ñáyiú cùnuu ní sándáa iní-yu. ¹³ Te dava ñáyiú isráel ndécú-yu ñuú Tesalónica, te ñáyiú-án ní níhi-yu tnúhu sá ndécú té Páblú ndihi té Silás ñuú Bèréa càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi, núu xiáⁿ ní sáháⁿ-yu ñuú Bèréa ní dácúandèhndé-yu núu ncháa ñáyiú vátá dácúaha-gá. Te ñáyiú-án ní sándáa iní-yu tnúhu ndehnde te ní cudééⁿ víhi-yu núu-güedé. ¹⁴ Te òré-án ní xáhaⁿ ñáyiú sándáa iní tnúhu-gá xii té Páblú sá quíhiⁿ-dé yuhu lámár, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te té

Silás ndihi té Timùteú ní quendóo-güedé ñuú Bèréa. ¹⁵ Te íiⁿ úu-güedé cuáháⁿ ndihi-güedé té Páblú, te ndèca ñaha-güedé cuáháⁿ ndéee ñuú Átenás, te ní xáhaⁿ té Páblú xii-güedé:

—Núu na nùhú-ndó, te cùu-ndo té Silás ndihi té Timùteú ná quixí ndihi-ni-güedé nanitnáhá-ndí iha —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xica-güedé cuánuhú-güedé.

Té Páblú ndécú-dé ñuú Átenás

¹⁶ Te ñuú Átenás ndétú té Páblú quíhiⁿ té Silás ndihi té Timùteú. Te yacáⁿ ní xini-dé sá ío cuéhé sá càchí-yu cùu ndiòxi-yu ndècu te ñá ndáa sá díú ndiòxi cùu-xí, te xiáⁿ ñá túú ní cùu váha iní-dé, chí ñá tnáhá iní-dé nacuáa quidè-yu. ¹⁷ Te ní sáháⁿ-dè veñuhu ní càháⁿ ndihi-dé ñáyiú isráel ndihi dava-gá ñáyiú càháⁿ ndihi Yá Ndióxi. Te íiⁿ nduu íiⁿ nduu sáháⁿ-dè xití ñuú càháⁿ-dè tnúhu-gá ndihi nchaa ñáyiú xica cuu yacáⁿ. ¹⁸ Te cue téee cùu epicureú ndihi cue téee cùu estoicú, cue téee-án ní ndatnúhu-güedé ndihi té Páblú, te dava-güedé xitnáha-güedé:

—¡Ná tnúhu víhi càháⁿ téee lùcú-án! —càchí-güedé xitnáha-güedé.

Te dava-güedé xitnáha-güedé:

—Sani iní-ndí sá càháⁿ-dè cuendá ndiòxi sá vátá quini-gá-ó —càchí-güedé xitnáha-güedé.

Te ducaⁿ xitnáha-güedé, chí càháⁿ té Páblú tnúhu Jèsús, te ní càháⁿ-dè nacuáa ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá, xiáⁿ núu ducaⁿ xitnáha-güedé. ¹⁹ Te ndèca ñaha-güedé xii té Páblú cuáháⁿ íiⁿ xichi núu nání Areópágu, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Cachí tnúhu ndáaⁿ nása cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-n, chí na cùtnuní ndáa iní-ndí, ²⁰ chí ducaⁿ-ni càháⁿ-n tnúhu sá ñà túú sácündedóho-ndí, te cuíni-ndí cachí tnúhu ndáaⁿ nása nduu tnúhu-án cuendá cutnùní váha iní-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiú ñuú Átenás ndihi ñáyiú dava-gá ñuú, mee-ni tnúhu saa cuíni-yu càháⁿ-yu, nchaa sá vátá cündedóho-gá-yu cuíni-yu cundedóho-yu.

²² Te té Páblú ní ngútnúí-dé núu xixúcu-yu nchaá-yu, te xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó cue ñáyiú ñuú Átenás, cundèdóho-ndo ncháa tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío quide cahnu nchohó sá càchí-ndó cùu ndiòxi-ndó. ²³ Te vitna ní quexio-í ñuú-ndó, te ní xini-í sá yàyacáⁿ ndécú ncháa sá càchí-ndó cùu ndiòxi-ndó càháⁿ ndihi-ndo. Te ní xini-í íiⁿ xichi núu ndéee tnuní quidè cahnu-ndo Yá Ndióxi Yaa ñá túú xini-ndó, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ lètrá ndèee tnuní xiáⁿ, te càchí-xi: “Iha quide cahnu-ndí Ndióxi sá ñà túú xini-ndí”, duha càháⁿ lètrá-án. Te quide cahnu-ndo Yá Ndióxi càháⁿ-ndó, dico ñá túú xini-ndó nása càa-gá, te yúhú xini ndáa-í

nàcuáa càa Yá Ndióxi, chi diu-ni Yá Ndióxi càháⁿ ndihi-í, te diu tnúhu-gá càháⁿ-í vitna.

²⁴ Te diu Yá Ndióxi ní cadúha-gá ñuyíu-a ndihi nchaá sá ió, núu diu-gá cúú Xitohó ñuyíu-a ndihi andiu. Te ñá túú xini ñuhu-gá vehe dàcaa ñáyiú ñuyíu-a cundecu-gá. ²⁵ Te ñá túú xini ñuhu-gá ñáyiú chindee ñahá-yu xii-gá, chi mee-gá quidé-gá nchító-ó ndécú-o te tàxi-gá yócó tàchi-ó ndihi nchaá sá xini ñuhu-o.

²⁶ Te ndée sanaha ní cadúha-gá ñⁿdi-ni té, te diu-ni níñí-dé cúú ñáyiú ndécú nicaxico ñuyíu. Te diu-ni mee Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá nchaá núú cundécú-yu, te mee-gá ní cáháⁿ-gá ná dacha cuíá cudí nchaá nacióⁿ ndihi meé-yu. ²⁷ Te cuíní-gá sá ncháá ñáyiú nanducu ñahá-yu cáháⁿ ndihi ñahá-yu xii-gá, te mee-gá ndécú túha-gá sá cáháⁿ ndihi ñaha-gá xii-yu ñⁿ ñⁿ-yu. ²⁸ Te diu-ni Yá Ndióxi xitó ñaha-gá xii-yu núú cudi-yu ndécú-yu te càndá-yu. Te duha ní cáháⁿ ñⁿ ñaní tnáhá-ndó, téé ní cutnúni iní-xi ní xindecu ndée sanaha, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu: “Nchaá-o cúu-o déhe Yá Ndióxi”, duha ní xáhaⁿ-dè xii-yu. ²⁹ Te núu déhe Yá Ndióxi cúu-yu nchaá-yu, te vá cúú cáháⁿ-yu sá Yá Ndióxi cúú sá ní cadúha-yu ndahá-yu. Te sá ní cadúha-yu cúu ndiόxi-yu-án, dava cúu-xi díhúⁿ cuááⁿ, dava cúu-xi díhúⁿ cuixíⁿ, dava cúu-xi yúú. Te meé-yu ní cahu iní-yu nàcuáa cunduu sá cúú ndiόxi-yu. ³⁰ Te cutnáhá ñá túú ní cutnúni iní-yu sá nehé ní quidé-yu ní cadúha-yu nchaá xiáⁿ, te ñá túú ní quide cuendá Yá Ndióxi sá dúcáⁿ ní quidé-yu. Te vitna cachi Yá Ndióxi sá dáñá ncháa ndi túhú-yu nchaá sá cuéhé sá dúhá quidé-yu. ³¹ Te Yá Ndióxi náhá-gá ná nduu cundecu nchaá ñáyiú núú-gá, te mee-gá sa náha-gá ndéndida càa ñáyiú ní quide váha, te ndéndida càa ñáyiú ñá túú ní quide váha. Te mee-gá ní xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá Yaá nání Jèsús cúnaha-gá xii-yu núú ndéndida càa-yu ní quide váha te ndéndida càa-yu ñá túú ní quide váha. Te mee Jèsús cáháⁿ ndáá cuiti-gá, te sa náha-o sá ncháá xiáⁿ cada Jèsús, chi diu cuendá-án ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá —cachí-té Páblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

³² Te òré ní cáháⁿ té Páblú sá ní ndoto Jèsús, te dava ñáyiú ñá ní tnáhá iní-xi tnúhu ní cáháⁿ-dè ní cáháⁿ yíchi-yu. Te davá-yu ní xáháⁿ-yu xii-dé:

—Te ingá xito quixi-n, te cáháⁿ tucu-n tnúhu ní cáháⁿ-n vitna —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

³³ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dè. ³⁴ Te dava ñáyiú ní xindédóho tnúhu ní cáháⁿ té Páblú ní sándáá iní-yu Jèsús, te ní chindee tnúhu ñahá-yu xii-dé. Te ñⁿ té cuchiúⁿ Areópagú nání-dè Nixú ndihi ñⁿ ñadihi nání-án Dámaris, tnáhá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá ndihi dava-gá-yu.

18

Té Páblú ndécú-dé ñuú Còrintú

¹ Te té Páblú ní quee-dé ñuú Átenás cuáháⁿ-dè ñuú Còrintú. ² Te yacáⁿ ní naníhi tnáhá-dè ndihi ñⁿ té israél nání-dè Aquilú, te téé-án cúú-dé téé distritú Póntó, te ní xindecu-dé ndihi ñadihi-dé tá Priscilá ñuú Rómá. Te té Césár téé yindaha cuéhé nacióⁿ, téé nani Claudiú ní xáhaⁿ-dè sá vá cúú-gá cundecu ñáyiú israél ñuú Rómá, te xiáⁿ núu ní ndee té Aquilú ndihi ñadihi-dé cuáháⁿ-yu ñuú Còrintú. Te sácú-ni nduu ní cuu sá ní quexió-yu ñuú-án, te ní sáháⁿ té Páblú ní ndatnúhu ndihi ñaha-dé xii-yu vehé-yu. ³ Te ní xáháⁿ-yu sá cundécú-dé cada chiúⁿ ndihi ñahá-yu, chi ñⁿ-ni chiúⁿ quide-dé ndihi-yu, te ní xóo daccáa-yu vehe dóó. Te núu xiáⁿ ní xindecu ndihi ñaha té Páblú ní quide chiúⁿ ndihi ñaha-dé xii-yu. ⁴ Te núú ùná núú ùná nduu, nduu ndetátú-yu, ní xóo quíhiⁿ-dè veñúhu ñáyiú israél. Te ní ndatnúhu-dé ndihi ñáyiú israél ndihi ñáyiú ñá túú cúu ñáyiú israél, te ní xáhaⁿ-dè sá quindáá iní-yu tnúhu Jèsús.

⁵ Te té Silás ndihi té Timoteú ní quee-güedé distritú Macèdoniá cuáháⁿ-güedé núú ndécú té Páblú. Te òré ní quexió-güedé, te ní cáháⁿ-ni té Páblú tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú israél, te xáhaⁿ-dè xii-yu sá Jèsús cúú-gá Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyíu-a. ⁶ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè núu ní nàá ndihi ñahá-yu xii-dé, te ní cáháⁿ cuéhé-yu cuendá-dé, núu xiáⁿ ní naquidi-dé dóó-dé. Te ducaⁿ ní quide-dé cuendá sá cutnúni iní-yu sá ñá ní tnáhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-yu, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Yúhú ñá túú cuéchi-í, te núu ní xíta ni-hnu-ndo, xiáⁿ quèndóo cuéchi mee-ná-ndó. Te vitna quíhiⁿ-í cáháⁿ ndihi-í ñáyiú ñá túú cúu ñáyiú israél, te vá nánducu-gá-í nchóhó ñáyiú israél cáháⁿ ndihi ñaha-í xii-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dè vehe ñⁿ téé nani Justú, te téé-án ndécú yátni-dé núú cáá veñúhu, te tnáhá-dé càháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi. ⁸ Te té Crispú téé yindaha veñúhu-án ní sándáá iní-dé Jèsús ndihi ñadihi-dé ndihi landú-dé. Te vai ñáyiú ñuú Còrintú ní sáháⁿ-yu ní xindédóho-yu tnúhu-gá, te ní sándáá iní ñahá-yu xii-gá, te ní sanduté-yu. ⁹ Te ñⁿ níu ní cáháⁿ saní té Páblú sá ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii-dé:

—Cáháⁿ-ni-n tnúhu-í, te vá yùhú-n ncháa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ ñáyiú, ¹⁰ chi yúhú chindee ñaha-í xii-n, te vá yóo ñⁿ cada úhú ñahá xii-n, te vai-gá ñáyiú ñuú-án quindáá iní-yu tnúhu-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá núú saní-dé.

¹¹ Te ñuú Còrintú ní xindecu té Páblú ñⁿ cuíá dava, te mee-ní tnúhu Yá Ndióxi ní xóo dacuàha-dé ñáiyu.

¹² Te ndècu-gá-dé ñuú-áⁿ ní ngóo té Gàlìón chiúⁿ taxi tnúni-dé distritú Acáyá. Te dàvá-áⁿ ní cudééⁿ ñáiyu isràél núú tè Páblú, te ní tñiⁿ ñàhá-yu xii-dé ndécá ñàhá-yu cuáháⁿ núú cuè téè cùchiuⁿ. ¹³ Te ní xáháⁿ-yu xii té Gàlìón téè cùu gobiernú:

—Tée-a ní quexìo-dé ñuú-ó xica cuu-dé te cuini-dé dandàhú ñàhá-dé chitnahá-ndí-dé cada-ndí nàcuáa quide-dé quidé càhnu-dé Ndióxi-dé, te daña-ndí vá cáda-gá-ndí nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nàcuáa cundecu-o cuini-dé —càchí-yu xáháⁿ-yu xii téè cùu gobiernú.

¹⁴ Te té Páblú cuini-dé caní-dé cuèndú ní cùu, te ní ngúíta té Gàlìón càháⁿ-dé, te xáháⁿ-dè xii-yu:

—Nchòhó ñáiyu isràél, cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu ndècu núú ñⁿ cuèchi ní quide-dé àdi ní sahní-dé ñⁿ ndíyi, te cuu cundáá-xi iha, te cáháⁿ-ndó ñuú nándi cùu sá ní quide-dé, ¹⁵ àdi dico-ní sá ñⁿ tnúhu ní cáháⁿ-dé, te yáchi-gá chí cuáháⁿ yàcáⁿ ndatnúhu-ndo núu mée-ndó, chí mee-ní sá ñà túú quide-dé nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo cáháⁿ-ndó, te yúhú ñà túú tnàhá iní-í cada ndáá-í nchaa xiáⁿ —càchí-dé xáháⁿ-dè.

¹⁶ Te ní cudééⁿ-dè, te ní ndeñuhu ñaha-dé xii-yu vechiuⁿ. ¹⁷ Te ñáiyu ñà túú cùu ñáiyu isràél ní tñiⁿ-yu té Sòstenés téè yindaha veñuhu ñáiyu isràél, te ndèhe té Gàlìón téè cùu gobiernú ní canihá-yu xii-dé, dico ñà túú tnàhí ná tnúhu ní cáháⁿ-dé taunihnu-dé téè ní caní-yu-áⁿ.

Té Páblú cuáháⁿ tucu-dé ñuú Antiòquia, te yàcáⁿ ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dè dava-gá ñuú càháⁿ-dè tnúhu Yá Ndióxi

¹⁸ Te titní-gá nduu ní xindecu té Páblú ñuú Còrintú, te ní quide ndee iní-dé nchaa ñáiyu ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní tñiⁿ-dè ichi cuáháⁿ-dè distritú Siríá ndihi té Àquilú ndihi ñadihí té Àquilú-áⁿ tá Priscilá, te ní quexìo-yu ñuú Cèncreá. Te cùmání-gá tñiⁿ-yu ichi quihíⁿ-yu ñuú Éfesú, te ní dèté díquí té Páblú, chí ducaⁿ ní xáháⁿ-dè xii Yá Ndióxi sá ndéé xínu ñⁿ chiúⁿ ní sani iní-dé cada-dé cuèndá-gá, te dàtnùni dètè-dé. Te ní quée-yu bàrcú cuáháⁿ-yu. ¹⁹ Te ní quexìo-yu ñuú Éfesú, te yàcáⁿ ní xáháⁿ tè Páblú sá cundècu té Àquilú ndihi ñadihí-dé, te mee-dé quihíⁿ-dè dava-gá ñuú. Te cùmání-gá caca-dé quihíⁿ-dè, te ní sáháⁿ-dè veñuhu ñáiyu isràél ní ndatnúhu ndihi ñaha-dé xii-yu. ²⁰ Te ní xáháⁿ-yu sá cundècu-dé titní nduu, te ñà ní cuini-dé cundecu-dé. ²¹ Te ní xáháⁿ-dè:

—Núhú-í chí dacuitíⁿ xini ñuhu-xi cundecu-í vico coo ñuú Jerusalén, te quixi tucu-í te núu Ndióxi ná càchí-gá, te vitna chí cáda ndèe iní —càchí-dé xáháⁿ-dè xii-yu.

Te ní quée-dé bàrcú cuáháⁿ-dè. ²² Te ní quexìo-dé ñuú Cèsareá, te ní quene-dé bàrcú, te ní xica-dé cuánuhú-dé ñuú Jerusalén, te ní ndexìo-dé, te ní dándácoo váha-dé ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi, te dàtnùni ní xica-dé cuáháⁿ-dè ñuú Antiòquia. ²³ Te yàcáⁿ ní xindecu-dé titní nduu, te dàtnùni ní tñiⁿ-dè ichi cuáháⁿ-dè. Te ní sáháⁿ-dè ñihí distritú Gàlaciá ndihi distritú Frigiá. Te ndi tnàhá ñuú ní sáháⁿ-dè ní cáháⁿ-dè ndihi ñáiyu sándáá iní tnúhu Yá Ndióxi, te ní ndúcú ndéé-gá-yu ní quidé-yu nchaa nàcuáa ní xáháⁿ-dè cadá-yu.

Té Àpolós càháⁿ-dè tnúhu Yá Ndióxi ñuú Éfesú

²⁴ Te dàvá-áⁿ ní quèxio ñⁿ téè isràél ñuú Éfesú, te nani-dé Àpolós, te cùu-dé téè ñuú Alejandriá, te ío váha túha-dé tnúhu Yá Ndióxi, te ío váha ñuhu díquí-dé nàcuáa càháⁿ-dè, ²⁵ chí sa xini-dé nàcuáa ní xóo cáháⁿ ndii Juáá cùtnàhá ní xóo dacuàndute ndii ñáiyu. Te ío ní cudíⁿ iní-dé ní cáháⁿ-dè nchaa nàcuáa ní cuu cuèndá Jèsús, dico vátá dáuàha-gá-dé nchaa tnúhu ní cáháⁿ mée Jèsús. ²⁶ Te ní sáháⁿ-dè veñuhu ñáiyu isràél, te yàcáⁿ ní cáháⁿ-dè ní yùhu ní iní-dé. Te ndècu té Àquilú ndihi ñadihí-dé tá Priscilá ndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ-dè, te ní xáháⁿ-yu sá quihíⁿ-dè vehé-yu, te ní sáháⁿ-dè, te ní xitnúhu ñàhá-yu xii-dé dava-gá tnúhu Yá Ndióxi sá ñà túú xini-dé. ²⁷ Te ní cachí té Àpolós sá quihíⁿ-dè distritú Acáyá, núu xiáⁿ ní cadúha ñáiyu ñuú Éfesú ñⁿ tutú canehe-dé quihíⁿ ndaha ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá xindecu Acáyá. Te xáháⁿ-yu núú tütú-yu: “Cáháⁿ váha-ndo ndihi té Àpolós núu ní quexìo-dé”, càchí-yu xáháⁿ-yu núú tütú-yu. Te ní xica-dé cuáháⁿ-dè, te ní quexìo-dé Acáyá. Te nchaa ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá yàcáⁿ, diu-ní mee Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá ní sándáá iní ñàhá-yu xii-gá. Te té Àpolós ío váha ní cáháⁿ-dè tnúhu Yá Ndióxi núu-yu, te xiáⁿ ío ní ndúcú ndéé-gá-yu ní quidé-yu chiúⁿ-gá. ²⁸ Te té Àpolós ní ndatnúhu-dé ndihi ñáiyu isràél, te ní xindedóho dava-gá-yu. Te ío váha ní caní-dé cuèndú nchaa nàcuáa ní xóo cáháⁿ cue téè ndéé sanaha sá quixí Crístú ñuyíú-a. Te ní cáháⁿ ndáá-dé ní xáháⁿ-dè sá díú-ní Jèsús cúu-gá Crístú Yáá ní tendaha Yá Ndióxi ní quixi ñuyíú-a. Te ñáiyu isràél xindatnúhu-yu sá ñà ndáá nàcuáa càháⁿ-dè, dico ñà ní ñihí-yu tnúhu cùñàhá-yu xii-dé, chí ío váha ñuhu díquí-dé tnúhu cáháⁿ-dè.

19

Té Páblu ndécú-dě ñuú Ēfesus

¹ Te cútñahá ndécú-gǎ té Àpolós ñuú Còrintú, te ní xica té Páblu cuáhá-dě tá yáha-dé mee-ni xití yucu cuáhá, te ní sáá-dé ndéé ñuú Ēfesus. Te ñuú-á ní naníhi tnáhá-dě ndíhi cue té sándáá iní tnúhu Jèsús. ² Te ní xicá^a tnúhú-dě núú-güedé, te xáha^a-dě:

—¿Sa ní quexio Espíritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndíhi-ndo ndéé òré ní sándáá iní-ndó Jèsús-ǎn? —cächí-dé xáha^a-dě xii-güedé.

Te ní xáha^a-güedé:

—Ñá túú xini-ndí sá ío Espíritú Yá Ndióxi —cächí-güedé xáha^a-güedé xii-dé.

³ Te ní xáha^a tucu-dé:

—¿Náa ní cáhá^a té ní dácúándute ñaha xii-ndo-i? —cächí-dé xáha^a-dě xii-güedé.

Te ní xáha^a-güedé:

—Ní cáhá^a-dé nàcuáa ní xóo cáhá^a ndí Juáa —cächí-güedé xáha^a-güedé xii-dé.

⁴ Te ní xáha^a tē Páblu:

—Ndí Juáa ní dácúándute ñaha ndí xii ñáiyu, chí ní cuini-yu sá dǎñá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu. Te ní xáha^a ndí xii-yu: “Quindáa iní-ndó tnúhu Jèsús chí dacutí quixi-gǎ ñ^a nduu”, duha ní xáha^a ndí Juáa xii-yu —cächí té Páblu xáha^a-dě xii-güedé.

⁵ Te sá dúcá^a ní cáhá^a té Páblu xáha^a-dě xii-güedé, núu xiǎ^a ní sandute-güedé nàcuáa ní dándóo tnúhu Jèsús. ⁶ Te ní sacá^a ndodo té Páblu ndahá-dé díquí-güedé, te òré-ni ní quexio Espíritú Yá Ndióxi ní ngúndecu ndíhi-güedé, te ní ngüita-güedé ní cáhá^a-güedé tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Espíritú-gǎ, tnúhu sá ñá túú xini-güedé cáhá^a-güedé, te ní cáhá^a-güedé tnúhu Yá Ndióxi nàcuáa ní dácáhu iní ñáhá Espíritú-gǎ xii-güedé. ⁷ Te cùu datná úxúú tnàhá-güedé.

⁸ Te té Páblu ní sáhá^a-dé veñúhu ñáiyu isráel ní cáhá^a ndíhi-dé-yu, te úní yóó ní xínu ní xica cuu-dé veñúhu-yu. Te ío váha ñúhu díquí-dě tnúhu cáhá^a-dé, núu xiǎ^a ní cuyí-dě ní cáhá^a-dé, te ní xáha^a-dě sá quindáa iní-yu tnúhu Jèsús, te duca^a te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu. ⁹ Te davá-yu ío sáa iní-yu ñá ní cuini-yu quindáa iní-yu, te ío ní cáhá^a cuéhé-yu cuendá Jèsús xití veñúhu núu dāva-gǎ-yu. Te té Páblu ní ndee-dé veñúhu cuáhá^a-dě ndíhi ñáiyu sándáa iní tnúhu Jèsús. Te ñ^a nduu ñ^a nduu ní sáhá^a-dé scuélá té Tiranú ní dácúhá ñaha-dé xii-yu. ¹⁰ Te úu cuía duca^a ní sáhá^a-dé scuélá ní dácúhá-dě ñáiyu. Te nchaa ñáiyu isráel ñáiyu ndecu ñíhi distritú Àsiá ndíhi nchaa ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráel ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús.

¹¹ Te té Páblu ío ní chindee ñaha Yá Ndióxi xii-dé ní quide-dé vai núu sá vǎ yóo tnáhi ndacu cada. ¹² Te pǎñu díquí-dě ndíhi dóó

cándéé núu yíquí-dě ní xicá^a-yu nèhé-yu ní sáhá^a núu ndécú ñáiyu cùhú, te xiǎ^a ní tñii ñáiyu cùhú ndíhi ñáiyu yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávaha, te ní ndúha-yu.

¹³ Te ñuú Isráel vǎxi cue té tǎta xica cuu-güedé quidé tǎtǎ-güedé ñáiyu yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávaha. Te ní ngüita-güedé ní cacu nèhé-güedé Jèsús cuendá quee espíritú-á yíqui cùñú-yu, te ní xáha^a-güedé:

—Xocuñí-n, chí cächí Jèsús sá vǎ cùndecu ndíhi-gǎ-n tǎe-a. Te diu-ni Jèsús cacú nèhé té Páblu òré cáhá^a-dě tnúhu-gǎ —cächí-güedé xáha^a-güedé xii espíritú-á.

¹⁴ Te úsá tnáhá-güedé duca^a ní xóo cada-güedé. Te tǎtǎ-güedé ní xínani-dě Èsevǎ, te tǎe-á ní cuu-dé dütú cùnúu. ¹⁵ Te sá dúcá^a ní cáhá^a-güedé, te ní xáha^a espíritú cùndíhi yucu ñávaha-á xii-güedé:

—¿Te ná cùu nchóhó nñu dayúhú ñáhá-ndó? Te xini-í Jèsús, te xini-í yoo cùu té Páblu, te nchóhó ñá túú xini ñáhá-í xii-ndo —cächí espíritú-á xáha^a-xii xii-güedé.

¹⁶ Te tǎe yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávaha-á ní ndanchita-dé ní tñi-dé cue té tǎe quide tǎtǎ-á, te ní ndíhi dóó-güedé ní ndátá-dé, te ní dǎnicuéhé ñáhá-dě xii-güedé, te ní xinu-güedé cuáhá^a-güedé. ¹⁷ Te nchaa ñáiyu isráel ndécú ñuú Ēfesus ndíhi dāva-gǎ ñáiyu ndecu diu-ni tnúú-á ní ñíhi-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, te ío ní yúhú-yu, te vai-yu ní cächí sá ío cànnu cuu Xitohó Jesucristú.

¹⁸ Te dāva ñáiyu ní sándáa iní-xi tnúhu Jèsús ní sáhá^a-yu núu ndécú té Páblu, ndíhi núu ndécú nchaa ñáiyu ní sándáa iní tnúhu-gǎ ní náhmá-yu nàcuáa ní xóo cadá-yu. ¹⁹ Te titní ñáiyu ní xóo cada ndúu nehé-yu tutú-yu ní sáhá^a núu ndécú nchaa ñáiyu sándáa iní-xi tnúhu-gǎ, te yacá^a ní ndada cuendá-yu sá ío yahu ní sáha-yu tutú-yu, chí ndéé údico úxí mǐl díhú^a cuixí^a ní sáha-yu núu ncháá. Te ncháá-yu ní sahmi-yu tutú-yu. ²⁰ Te sátá ní cáyú nchaa tutú-á, te vai-gǎ ñáiyu ní tuhá-yu ichi Yá Ndióxi, te ní sáha-yu cuendá sá ío xini ñuhu tnúhu Yá Ndióxi.

²¹ Te ní cächí té Páblu sá quíhi^a-dé distritú Macèdoniá ndíhi distritú Acáyá, te dǎtmúní nùhú-dě ñuú Jerusálén, te duca^a te dǎtmúní quíhi^a-dé ñuú Rómá. ²² Te ndecu ndíhi-dé té Timùteú ndíhi té Èrastú cue tée chindee ñaha xii-dé. Te té Páblu ní xáha^a-dě xii-güedé sá códó nùu-güedé quíhi^a Macèdoniá, te ní xica-güedé cuáhá^a-güedé, te mee-dě ní quendóo-dé.

Ñáiyu Ēfesus ío dusa^a quidé-yu ñuú-yu

²³ Te dāvǎ-á ío ní cudéñ-yu núu nchaa ñáiyu ní tuha ichi Yá Ndióxi. ²⁴ Te ñ^a tǎe ñuú Ēfesus nání-dě Demetriú. Te tǎe-á ní xóo

canehe chiuⁿ-dé mee-ni dñhúⁿ cuixíⁿ ní xóo cadúha-dé veñúhu líhli, dàtná cuiní-ndó càa veñúhu Diàna sá cúu ndiöxí-yu. Te vãi dñhúⁿ ní xóo níhi-dé ndihi cue téé ní xóo cada chiuⁿ ndihi-dé. ²⁵ Te ní cana-dé cue téé quide chiuⁿ ndihi-dé, ndihi nchaa cue téé quide chiuⁿ ndihi dñhúⁿ cuixíⁿ, te ní xáhaⁿ-dë xii-güedé:

—Nàha-ndo sá ío váha níhi-ó dñhúⁿ cuendá chiuⁿ quide-o. ²⁶ Te nàha-ndo sá cächí té Páblú sá ñá díu ndiöxí cúu sá ní cadúha ñáyu ñuyíu-a. Te ducaⁿ càháⁿ-dé ñuú-ó, te ducaⁿ-ni càháⁿ-dé níhi distritú Àsiá, te ío-gá vãi ñáyu sàndáá iní tnúhu càháⁿ-dé. ²⁷ Te ío úhú núu na cuíta chiuⁿ quide-o, vá yóo-gá cuaaⁿ sá cadúha-o. Te ngüta-yu càháⁿ-yu sá veñúhu Diàna ñá túu càváha, te vá cadá càhnu-gá-yu sàndú-ó. Te nàha-ndo sá ío càhnu cuu Dianá, chí nchaa ñáyu distritú Àsiá quidé càhnu ñahá-yu ndihi ñáyu xindecu ní càa xico ñuyíu —cächí té Demetriú xáhaⁿ-dë xii-güedé.

²⁸ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ té Demetriú, xíáⁿ ní cudééⁿ-güedé núu té Páblú, te uuⁿni ní cuáá-güedé te cächí-güedé:

—Ílo càhnu cuu Dianá sàndú ñáyu Éfesú! —cächí-güedé.

²⁹ Te nchaa ñáyu ñuú Éfesú ndí coyo ndi coyó-yu xicáháⁿ-yu. Te tnàhá úu cue téé distritú Macèdoniá xicá cùu-güedé ndihi té Páblú, ñⁿ-dé nání-dé Gàyu, te ñⁿ-dé nání-dé Aristarcú. Te ní tñi-güedé úu cue téé-áⁿ, te cuànguihu coyo ndihi ñaha-güedé vehe núu quidé-güedé jundá. ³⁰ Te té Páblú cuiní-dé quíhu-dé tnàhá-dé vehe-áⁿ càháⁿ ndihi ñaha-dé ní cùu, te ñá ní dàña cue téé ní sàndáá iní tnúhu-gá. ³¹ Te ñⁿ úu cue téé cùnuu distritú Àsiá ní càháⁿ váha-güedé cuendá té Páblú, te ní xáhaⁿ-güedé xii ñⁿ téé xinu cuechi núu-güedé ní sáháⁿ-dé ní xáhaⁿ-dë xii té Páblú sá vá quíhu-dé vehe núu quidé-güedé jundá. ³² Te uuⁿni ní cuáá-yu nchaa-yu, te ñá ñⁿ-ní tnúhu ní càháⁿ-yu, chí ndí dñⁿ tnúhu ní càháⁿ-yu ñⁿ ñⁿ-yu. Te chitu-gá ñáyu ñá ní cùtnuní iní-yu ná cuendá ní dàtàcá ñáhá-güedé xiti vehe-áⁿ, chí ñá ñⁿ-ní tnúhu ní càháⁿ-yu. ³³ Te davá-yu ní càháⁿ-yu sá cuéchi té Lijandrú cúu-xí, chí ní xáhaⁿ ñáyu isràél xii-dé sá càháⁿ-dé yuhú-yu chindee tnúhu ñaha-dé xii-yu. Te ní quide-dé ndaha-dé núu-yu sá cündedóho-yu tnúhu càháⁿ-dé chindee tnúhu ñaha-dé xii-yu yòtnúhu. ³⁴ Te ní cùtnuní iní-yu sá tée isràél cúu-dé, te uuⁿni ní cuáá tucú-yu, ñá ní dàña-yu càháⁿ-dé, te cächí-yu:

—Ílo cùnuu Dianá sàndú ñuú Éfesú! —cächí-yu. Te dàtná úu òré ñⁿ-ní tnúhu ní càháⁿ-yu.

³⁵ Te téé cùu secretariú-ni-gá ní càháⁿ-dé, te dàtnuní cuéé cuéé ní sadi-yu yuhú-yu. Te

ní xáhaⁿ-dë xii-yu:

—Nchaa-ndo cündedóho-ndo ñⁿ tnúhu na càháⁿ-i-a. Ío cùnuu Dianá, te nchaandi túhú ñáyu sa nàhá-yu sá ncháá-ó ío nèhe cuendá-ó veñúhu-áⁿ. Te nàhá-yu sá nèhé cuendá-ó sàndú-áⁿ, chí véxi cuuⁿ-gá andiu. ³⁶ Te vá yóo ñⁿ cächí sá ñá ndáa. Te coto-ndo mèe-ndo, te vá cuidó-ndó càda-ndo, te vá cuidó-ndó càháⁿ-ndó. ³⁷ Te ná cuendá ndécá-ndó cué téé-áⁿ véxi, te ñá túu ná ní quide-güedé, te ñá túu ná ní dùhu-güedé veñúhu, te ñá túu càháⁿ cuèhé-güedé cuendá Diàna. ³⁸ Te núu ío yoo nàa ndihi ñaha xii té Demetriú ndihi cue téé quide chiuⁿ ndihi-dé, te quíhiⁿ-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé núu cué téé cùchiuⁿ. Te cue téé cùchiuⁿ na cundoho-güedé núu quehndé-güedé cuéchi-yu àdi ñáhá. ³⁹ Àdi ío-gá ná cuendú ñúhú iní-ndó, te càháⁿ-ndó òré ná cóo jundá. ⁴⁰ Te ío úhú núu na níhi téé tàxi tñuní ñáhá xii-o tnúhu sá dúhá ío quide dusaⁿ-o, te cächí-dé sá ndècuéchi-o chí ñá túu sàndáá iní-ó-dé quesaha-dé. Te ñá túu tnàhi ndúu váha-xi sá dúhá càda-o ní cuu, te vitna duha ní quide-o, te ñá cùtnuní iní-ó nàsa cùñaha-o xii téé tàxi tñuní ñáhá xii-o núu na càna ñaha-dé —cächí téé cùu secretariú xáhaⁿ-dë xii-yu.

⁴¹ Te ní xáhaⁿ-dë sá nùhú-yu te ní ndihi-yu cuánuhú.

20

Té Páblú cuáháⁿ-dé distritú Macèdoniá ndihi distritú Grèciá

¹ Te òré ñá túu-gá ní quide dusáⁿ-yu, te ní cana ñaha té Páblú xii nchaa ñáyu sàndáá iní tnúhu Jesús ní càháⁿ-dé dóho-yu nàcuáa cadá-yu. Te ní quide ndee iní ñáhá-dé xii-yu, te ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé distritú Macèdoniá. ² Te tayáha-dé cuáháⁿ ñⁿ ñⁿ ñuú yindèhu Macèdoniá. Te càháⁿ-dé dóho nchaa ñáyu sàndáá iní tnúhu Jesús nàcuáa cadá-yu, te ní cudíⁿ iní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí cadá-yu sá dúcáⁿ ní càháⁿ-dé dóho-yu. Té ní quexio-dé distritú Grèciá. ³ Te xiáⁿ ní xindecu-dé úní yóó. Te xiáⁿ quée-dé bàrcú quíhiⁿ-dé distritú Siríá ní cùu, te ní níhi-dé tnúhu sá ndéuⁿ ñaha ñⁿ úu cue téé isràél cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu, núu xiáⁿ ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé ní yáha-dé ichi distritú Macèdoniá. ⁴ Te cuáháⁿ ndihi-dé té Sopàter téé ñuú Bèréa, ndihi té Aristarcú, ndihi ñⁿ téé nàni Segundú. Te ndí ndúu cue téé-áⁿ cúu-güedé cue téé ñuú Tesalónicá. Te tnàhá té Gàyu téé ñuú Dèrbé, ndihi té Timùteu cuáháⁿ ndihi-dé, te tnàhá té Tiquicú ndihi té Tròfimú cuáháⁿ ndihi-dé, te úu cue téé-áⁿ cúu-güedé cue téé distritú Àsiá. Te nchaa cue téé-áⁿ cuáháⁿ ndihi-güedé té Páblú. ⁵⁻⁶ Te ní quexio-güedé ñuú Filipú, te yàcáⁿ ní naníhi ñáhá-güedé xii-ndí. Te

té Páblu ní tendaha-dé cue téé ndihí-dé cuáhá-güedé ñuú Tróás, te ní xáha-dé sá díú-ní yácá cundetu ñaha-güedé xii-ndí. Te ní ndóo-í ndihí-dé, te ní xíndecu-ndí vico xexi-yu paa sá ña túu yihi levadurá. Te sáta ní yáha vico, te ní quée-ndí bàrcú cuáhá-ndí, te ní xúhu-ndí ichi úhú nduu, te ní quexio-ndí ñuú-á. Te yácá ní naníhí tnáhá-ndí ndihí cue téé yodo nuu cuáhá ní xíndecu-ndí úsá nduu.

Té Páblu cuáhá ngándihí-dé ñáyiu ñuú Tróás

⁷ Te ñi nduu ndumíngú ní naníhí tnáhá-ndí ndihí nchaa ñáyiu ní sándáa iní-xi tnúhu Jesús ní xexi-ndí paa ndihí-yu. Te duca ní quide-ndí, chi ní cachí Jesús sá dúcá càda-o cuendá sá vā nācuānaa-o sá ní xihí-gá cuendá naníhí tǎhú-ó. Te té Páblu ní ngúita-dé càhá-dé tnúhu-gá, te càhá-dé ní cuu dava niú, chi cuendá ná tūndaá ingá nduu-á, te caca-dé quihí-dé ingá xichí. ⁸ Te ndécú-yu vehe yodo tnaha, te yihí-yu ndéé cuartú cúu ùní núu ñínu, te càyú vihí ñùhú xití cuartú-á. ⁹ Te ñi téé sa ta cuu sacuéhé luha nani-dé Euticú núcó-dé yēhe ventaná, cuiní-dé cúdú-dé, chi ní cunaha vihi cahá té Páblu, te ní tñi ñaha sání xii-dé ní xidí-dé, te ní ngava-dé ndéé ñuhu. Te ní nuú-yu núu ñùhú cuendá ndacani ñàhá-yu, te sa ní xihí-dé, chi ío dúcú ní ngava-dé. ¹⁰ Te tnáhá té Páblu nchicú-dé ní nuu. Te ní quexio cunu-dé núu càtúu téé ní xihí-á, te ní numi ñaha-ni-dé, te ní xáha-dé xii-yu:

—Vá ndíhú iní-ndó, chi ní ndoto-dé — cǎchí-dé xáha-dé xii-yu.

¹¹ Te dàtnúni cuánda ndihí ñaha tūcu-dé xii-yu cuartú núu yihí-yu ní cūu, te yácá ní xexi ndihí ñaha-dé xii-yu, dàtnúni ní ngúita-dé vāi-gá tnúhu ní càhá-dé, te càhá-ni-dé ní tūndaá, te dàtnúni ní xica-dé cuáhá-dé. ¹² Te téé ní ngava-á ní sánūndeca ñàhá-yu xii-dé ndéé vehe-dé, te ío ní cudíi iní-yu sá ní ndoto-dé.

Ní quee-güedé ñuú Tróás cuáhá-güedé ñuú Miletú

¹³ Te té Páblu ní cachí-dé sá quihí-ndí ndihí bàrcú ndéé ñuú Ásón, te mee-dé caca saha-dé, te yácá naníhí tnáhá-ndí ndihí-dé te quée-dé bàrcú, te ní quée-ndí bàrcú cuáhá-ndí. ¹⁴ Te ní naníhí tnáhá-ndí ndihí-dé ñuú Ásón, te yácá ní quée-dé bàrcú tnáhá-dé cuáhá-ndí ñuú Mitiléné. ¹⁵ Te ní quexio-ndí ndéé ingá nduu yatni ñuú Quíu, te ndéé nduu tnéé ní quexio-ndí ñuú Sámú te yácá ní yáha-ndí, te ní quexio-ndí ñuú Trògliú. Te ndéé nduu idá ní quexio-ndí ñuú Miletú. ¹⁶ Te té Páblu ña ní cuiní-dé yáha-ndí ñuú Éfesú, chi ña túu ní tnáhá

iní-dé cuyaa-dé ichi, chi ío ndíhí iní-dé cuendá cuiní-dé quini-dé núu vā ndécú-dé ndexio-dé ñuú Jerusalén cundecu-dé vico Pentecostés.

Té Páblu càhá ndihí-dé cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu sándáa iní tnúhu Jesús ñuú Éfesú

¹⁷ Te òré ndécú té Páblu ñuú Miletú, te ní cana-dé cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu sándáa iní tnúhu Jesús ñuú Éfesú sá quihí-güedé núu ndécú-dé. ¹⁸ Te sáta ní quexio-güedé, te ní xáha-dé xii-güedé:

—Nàha-ndo nacuáa ní quide-í ndéé cūtnáhá ní quexio-í distritú Asiá. ¹⁹ Chi ní quide-í nācuáa ní càhá Yā Ndióxi cada-í, ña túu ní tūhío-í, te ña túu ní quide cāhnu-í mēé-í, te ío ní ndáhyú-í sá quidé dāvā-yu, chi ío sáa iní-yu. Te sa nàha-ndo sá titní xito ní cuiní ñáyiu isráel cāhni ñàhá-yu xii-í ní cūu, te ío ní ndoho-í ní cācu-í. ²⁰ Te sa nàha-ndo sá nchāandi tūhú sa ní cachí tnúhu-í nācuáa cada-ndo cuendá sá chūndēe ñaha Yā Ndióxi xii-ndo. Te ní càhá-í tnúhu-gá núu-ndó nchāa-ndo, te diu-ni duca ní quixi-í ndi tnáhá vehe-ndo ní càhá-í tnúhu-gá núu-ndó. ²¹ Te ní xáha-í xii ñáyiu isráel ndihí ñáyiu ña túu cūu ñáyiu isráel sá dāñā-yu nchaa sá cuēhé sá dūhā quide-yu te quindāa iní-yu tnúhu Xitohó Jesucristú. ²² Te dacuítí quihí-í ñuú Jerusalén, chi Espiritú Yā Ndióxi ní cachí-xi sá dáí quihí-í, te ña túu xini-í nāndi cada ñaha-güedé xii-í yácá te núu na quexio-í. ²³ Te ñi ñi ñuú núu sahā-í cǎchí tnúhu Espiritú-gá sá chíhí ñàha-güedé vecaá, te cada úhú ñàhá-güedé. ²⁴ Dico ña túu tnáhí ná cuu cuēi na cāhni ñàha-güedé xii-í, dico cuiní-í sá díi iní dandíhí-í nchaa sá ní cachí Xitohó Jesucristú cada-í. Te ní cachí Yā Ndióxi sá càhá-í núu ñáyiu sá ío cūu iní ñàhá-gá xii-yu, te naníhí tǎhú-yu núu na quindāa iní-yu tnúhu-gá.

²⁵ Te sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo nchāa-ndo sá núu na quindāa iní-ndó Yā Ndióxi, te ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo. Te na cǎchí tnúhu-í sá ní ñi nduu-gá vā quini ñàhá-ndó xii-í ñuyiú-a. ²⁶⁻²⁷ Te yúhú ña túu cuēchi-í núu ío ñáyiu vā nānīhí tǎhú, chi sa ní cachí tnúhu-í nchaa sá ní càhá mēé Yā Ndióxi cada-ndo. ²⁸ Te coto-ndo mēe-ndo, te coto-ndo tnáhá ñáyiu sándáa iní tnúhu-gá, chi Espiritú-gá ní cachí-xi sá cūnū-ndo núu-yu dacuāha-ndó-yu tnúhu-gá. Te cada-ndo cuendá sá dàtnā mbēé-ndó cūu-yu, te mee-ndo cūu-ndo datná toli xito-ndó-yu duca càda-ndo cuendá, chi nàha-ndo sá Jesús ní sati níñi-gá, te ní xihí-gá cuendá naníhí tǎhú-ó ndihí-yu. ²⁹ Te yúhú sa cūtnuní iní-í sá òré ña túu-gá-í ndécú, te quixi ñáyiu dandáhú ñàhá xii-ndo

cuendá daña-ndo tnúhu Yá Ndiöxi, te cada ñähá-yu xii-ndo dàtná quidé ñähá òré tní-dí mbée. ³⁰ Te òre-ní ñí ùú cue téé ndècu ndihi-ndo, cue téé-áⁿ dacuàndehnde-güedé, te cudana davá-yu quindáá iní-yu chitnähá ñähá-yu xii-güedé. ³¹ Te xiáⁿ núu cächí tnúhu-í sá ò quíhi iní-ndó cùndecu-ndo ndihi nchaa ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá. Te naha-ndo sá yúhú ní xíndecu-í úní cuíá ní cáháⁿ-í tnúhu Jësús núú ñáiyu cuèi nduu cuèi niú. Te áma ní xóo ndáhyú-í, chí ñá ní cuiní-yu quindáá iní-yu nchaá-yu tnúhu ní cáháⁿ-í —cächí té Páblú xáhaⁿ-dé xii-güedé.

³² Te xáhaⁿ tucu-dé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ò cuiní-í sá méé Yá Ndiöxi chindee ñaha-gá xii-ndo. Te mee-gá ní cáháⁿ-gá sá ò cùdíí iní ñähá-gá xii-ndo. Te nanihi tñhú-ndó ndihi nchaa ñáiyu cùu cuendá-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo cuendá cada-ndo nchaa sá cáháⁿ-gá. ³³ Te òré ní xíndecu ndihi ñaha-í xii-ndo, te ní dñhúⁿ ní dóó ñá túú ní cùdíí iní-í. ³⁴ Te mee-ndo sá naha-ndo sá yúhú ní quide chiúⁿ-í, te ní níhi-í nchaa sá ní nandíhi-í ndihi cue téé xica cuu ndihi-í. ³⁵ Te sa ní xini-ndó nacuaá ní quide-í ní quide chiúⁿ-í, te òre-ní ducaⁿ cada chiúⁿ-ndo cuendá chindee-ndo nchaa ñáiyu ndáhú, chí sa naha-ndo nacuaá ní cächí Xítóhó Jesucristú, te duha ní cächí-gá: “Cùdíí-gá iní-ó cuáha-o ñáiyu ndáhú sá xini ñúhú-yu dácúxí sá táxi-yu xii mee-o”, duha ní cächí-gá —cächí té Páblú xáhaⁿ-dé xii-güedé.

³⁶ Te sáta dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé, te ní ngüñí xiti-dé ndihi dava-gá-güedé, te ní cáháⁿ ndihi-dé Yá Ndiöxi. ³⁷ Te sáta ní túhú tnúhu ní cáháⁿ-dé ndihi Yá Ndiöxi, te ní ndáhyú vihi-güedé sá quíhiⁿ-dé, te ní numi ñaha-güedé, te ní teyuhu ñaha-güedé. ³⁸ Te ní ndíhú vihi iní-güedé, chí ní xáhaⁿ té Páblú sá ní ñíⁿ nduu-gá vā nanihi tñhá-güedé cáháⁿ ndihi tñaha-güedé. Te cuáháⁿ ndihi ñaha-güedé xii-dé núú ndécú bàrcú.

21

Té Páblú cuáháⁿ-dé ñúú Jerusálén

¹ Te ní quide ndee iní-ndí nchaa cue téé cùnuu. Te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ ndáá ichi-ndí ñúú Còs. Te nduu tnée ní sáháⁿ-ndí ñúú Ròdás, te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí ñúú Patará. ² Te yacáⁿ ní nanihi-ndí ñíⁿ bàrcú ñúhú ichi-xi quíhiⁿ-xi distritú Fènicá, xiáⁿ ní quée-ndí cuáháⁿ-ndí. ³ Te ichi cuáháⁿ-ndí ní xini-ndí distritú Chipré cáá cuádava xiti lámár, te ní yáha-ndí, te ní quendóo ñúú-áⁿ xio dàtni-ndí. Te cuáháⁿ-ndí ñúú Tírú ñíⁿ ñúú yíndehu distritú Siríá cuendá yacáⁿ tava-güedé nchaa sá nchídó bàrcú. ⁴ Te yacáⁿ

ní nanihi tñhá-ndí ndihi ñáiyu ní sándáá iní tnúhu Jësús, te ní xíndecu-ndí úsá nduu ndihi-yu. Te ní xáháⁿ-yu sá vā quíhiⁿ té Páblú ñúú Jerusálén, chí Espiritú Yá Ndiöxi ní xáhaⁿ-xi xii-yu sá ndóhó vihi-dé núu na quíhiⁿ-dé. ⁵ Te sáta ní yáha nduu úsá, te ní quée-ndí cuáháⁿ-ndí yuhu lámár. Te ní quée nchaa ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gá, téé, ñadihi, nchaa landú, nchaá-yu ní sándeca ñähá-yu yuhu lámár, te òré ní quexio-ndí, te ní ngüñí xiti-ndí ní cáháⁿ ndihi-ndí Yá Ndiöxi. ⁶ Te ní quide ndee iní tñhá-ndí ndihi-yu, te dàtnúni ní quée-ndí bàrcú, te ní naqueheⁿ-yu ichi cuánuhú-yu vehé-yu.

⁷ Te ní xica bàrcú ñúhú-ndí ní quée-xi ñúú Tírú cuáháⁿ-ndí ndihi-xi ñúú Tolémaidá. Te xiáⁿ ní sáa-xi te ní quene-ndí, te ní sáháⁿ-ndí ní cáháⁿ ndihi-ndí nchaa ñáiyu sándáá iní-xi tnúhu Jësús, te ní xíndecu-ndí ndihi-yu ñíⁿ nduu. ⁸ Te nduu tnée ní ndee tucu-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí ñúú Cèsareá, te yacáⁿ ní quene tucu-ndí bàrcú, te cuáháⁿ-ndí vehe té Lìpé cundecu-ndí ndihi-dé. Te téé-áⁿ ní xóo cada chiúⁿ ndihi-dé ñíⁿ-gá cue téé ní chindee ñaha xii ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá ñúú Jerusálén ní xóo cuáháⁿ-güedé sá ní xóo caxi-yu. Te dàtnúni mee-nā tnúhu Yá Ndiöxi cáháⁿ-dé xicá cùu-dé. ⁹ Te té Lìpé-áⁿ ndècu cùmi dñhe dñí-dé, te ní ñíⁿ-yu vátá ndúcú ñaha-gá téé xii-yu, te nchaá-yu cáháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxi tnúhu sá dácàhu iní ñähá mèe-gá. ¹⁰ Te xiáⁿ ní cuu titni nduu ndècu-ndí, te ní quexio ñíⁿ téé nani Agabú ñúú-áⁿ, véxi-dé distritú Júdeá, te téé-áⁿ tñhá-dé cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxi. ¹¹ Te ní níhi-dé tnúhu núú ndécú-ndí núu ní quixi-dé ní cáháⁿ ndihi ñaha-dé xii-ndí. Te ní xicáⁿ-dé cínchú té Páblú, te ní ngóo-dé, te ní ngüta-dé ní dácútu-dé sáhá-dé ndihi ndaha-dé, te ní cächí-dé xii-ndí:

—Espiritú Yá Ndiöxi ní cächí-xi sá téé dii cínchú-xi-a tñí ñaha cuè téé israhél ñúú Jerusálén, te duha dacutu ñaha-güedé xii-dé, te cuáha cuendá ñähá-güedé xii-dé núú cuè téé ñúú Rómá. Duha ní cáháⁿ Espiritú-gá —cächí té Agabú.

¹² Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-ndí nchaa-ndí sá vā quíhiⁿ té Páblú ñúú Jerusálén. ¹³ Te té Páblú ní cächí-dé:

—¿Ná cuendá ndée dúcáⁿ ndáhyú-ndó dándihú iní ñähá-ndó xii-í? Te ñá túú ná cuu cuèi na dácutu ñaha-güedé, ádi cuèi na cāhni ñaha-güedé xii-í cuendá sá cáháⁿ ndihi-í Jësús, chí sa ndècu túha-í sá cùú-í —cächí-dé.

¹⁴ Te ñá túú ní sándáá iní-dé sá dúcáⁿ xáhaⁿ-ndí, núu xiáⁿ ñá túú-gá ná ní xáhaⁿ-ndí xii-dé sá vā quíhiⁿ-dé, te ní xitnaha-ndí:

—Mee-ni-gá Yá Ndiöxi ná cùnaha-gá nása sáni iní-gá cada-gá —xitnaha-na-ndí.

¹⁵ Te ní queheⁿ-ndí ndàchiiuⁿ-ndí, te ní xica-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Jerusálén. ¹⁶ Te cuáháⁿ ndihi-ndí ñⁿ ùú cue téé Cēsareá, cue téé ní sándáá iní tnúhu Jèsús. Te ndèca ñaha-güedé xii-ndí cuáháⁿ vehe té Mnàson, te téé-áⁿ cúú-dé téé distritú Chipré, te ndècu-dé ñuú Jerusálén, te sa ní cuu vai nduu ní sándáá iní-dé tnúhu-gá, te vehe téé-áⁿ ní xíndecu-ndí.

Té Páblú ndátñúhu-dé ndihi té Jácobó

¹⁷ Te òré ní quexio-ndí ñuú Jerusálén, te nchaa ñáiyu ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní quixi-yu ní dándácóo váha ñahá-yu, chí ní cudíí víhí iní-yu sá ní quexio-ndí. ¹⁸ Te nduu tnée cuáháⁿ ndihi-ndí té Páblú cuendá cáháⁿ ndihi-ndí té Jácobó, te òré ní quexio-ndí núú ndécú-dé, te ndècu ndihi-dé nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáiyu sándáá iní tnúhu Jèsús. ¹⁹ Te té Páblú ní dándácóo váha ñaha-dé xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dè nàcuáa ní quide Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii-dé ní cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél. ²⁰ Te sátá ní yáha ní cáháⁿ-dé, te ní ndácáⁿ táhú-yu núú Yá Ndióxi cuendá nchaa sá ní quide-gá. Te dátñuní ní xáhaⁿ-güedé xii té Páblú:

—Yóhó sa ñaha-n sá ní cuu titní mīl ñáiyu isráél ní sándáá iní-yu tnúhu Jèsús, te cächí-yu sá ño xini ñuhu-xi cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu sá ní chidó tnúni ndíi Moisés. ²¹ Te ní níhí-yu tnúhu sá dácua-ha-n ñáiyu isráél ñáiyu ndècu ñuú xicá cuendá sá vā cadá-gá-yu nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cadá-yu. Te xáhaⁿ-n xii-yu sá vā cuáha-gá-yu seña ñi landú-yu, te vā cadá-gá-yu dátñá ní xóo cada ñáiyu ndée sanaha, duha dácua-ha-n ñáiyu ní níhí-yu tnúhu. ²² Te na níhí-yu tnúhu sá ndécú-n íha, te tnáví ngúíta-yu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-n. ²³ Te na cächí tnúhu-ndí nàcuáa cada-n. Ndècu cúmi cue téé vatá cadá-gá-güedé nàcuáa ní cáháⁿ méé-güedé sá cadá-güedé cuendá nduu vétú iní Yá Ndióxi. ²⁴ Te quíhí-n ndihi-güedé te cada-n nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáiyu ndée sanaha cuendá nduu vétú iní Yá Ndióxi. Te tava-n díhúⁿ cuu núú-güedé cháhu-güedé veñúhu, te ducaⁿ te dátñuní ndacu dètè díquí-güedé. Nchaa xiáⁿ cada-n, te quini ñáiyu sá ñá ndáá tnúhu cáháⁿ nchaa ñáiyu cáháⁿ cuèhé cuendá-n. Te na cùtnuní iní-yu sá tnàhá-n quide-n nchaa nàcuáa ní chidó tnúni ndíi Moisés cadá-yu. ²⁵ Te sa ní quide ndáá-ndí cuendá nchaa ñáiyu ñuú xicá, nchaa ñáiyu ní tuha ichi Jèsús. Te sa ní cadúha-ndí tutú ní tendaha-ndí cuáháⁿ ndaha nchaa ñáiyu-áⁿ sá vā caxí-yu nchaa sá nchító-ó nduu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndiόxi ní cadúha cue ñáiyu ñuyúú-a. Te ní xáhaⁿ-ndí sá vā caxí-yu níñí, te vā caxí-yu cuñú nchaa quiti cuèhné.

Te vā cáháⁿ ndihi cue téé ñadihí te núú ñá díú ñadihí-güedé cúú-yu, te ní cuè ñáiyu díhí vā cáháⁿ ndihi-yu téé te núú ñá díú yíi-yu cùu-güedé. Duha ní tee-ndí núú tutú cuáháⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Páblú.

Ní tnú-güedé té Páblú xití veñúhu ñáiyu isráél

²⁶ Te nduu tnée cuáháⁿ té Páblú ndihi cúmi cue téé veñúhu càhnu sá ño cùnnu núú ñáiyu isráél cada-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáiyu ndée sanaha cuendá nduu vétú iní Yá Ndióxi. Te ní quíhu-dé veñúhu càhnu sá ño cùnnu-áⁿ ní xáhaⁿ-dè ná daga-gá nduu cùmání dandíhi-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáiyu ndée sanaha, te dátñuní cànehe-güedé sá ndúú táhú Yá Ndióxi quíhíⁿ veñúhu.

²⁷ Te cùmání-gá cuu úsá nduu sá ní sáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá ño cùnnu, te sa ndècu tucu té Páblú veñúhu. Te cue téé isráél véxi distritú Asía ní xini-güedé té Páblú yíhí-dé veñúhu, te ní tnú ñaha-güedé xii-dé, te ño ní cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá-dé núú daga-gá ñáiyu yíhi veñúhu cuendá sá cudééⁿ-yu núú té Páblú. ²⁸ Te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-yu:

—jNchóhó ñáiyu isráél, yáchí-ndó chí cuánündaha ñaha-ndo! Chí téé-a yayacáⁿ cuáháⁿ-dé cáháⁿ-dé sá ña túú nandíhi-o, te cáháⁿ-dé sá vā cadá-ó nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu sá ní chidó tnúni ndíi Moisés, te cächí-dé sá ña túú nandíhi veñúhu-a. Te ñá díú-ní xiáⁿ chí sa ní quíhu-dé veñúhu-a ndihi cue téé ña túú cùu ñáiyu isráél, te sá dúcáⁿ ní quide-dé, te ña túú-gá ní cànehe íí-dé xití veñúhu. Te veñúhu-a cùu-xi vehe Yá Ndióxi —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

²⁹ Te ducaⁿ ní cáháⁿ-güedé chí ní sani iní-güedé sá ní quíhu ndihi-dé té Trófimú veñúhu-güedé, chí ní xini-güedé xicá cùu ndihi ñaha-dé xití ñuú. Te téé-áⁿ cúú-dé téé ñuú Éfesú, te ñá díú té isráél cúú-dé.

³⁰ Te chitu ñáiyu ñuú-áⁿ ní tacá-yu ní tnú-yu té Páblú táñúhu ñahá-yu ní ndee veñúhu càhnu sá ño cùnnu, te òré-ní ní nacadí-güedé yèhe veñúhu-áⁿ. ³¹ Te sa cahni-yu té Páblú ní cùu, te ní sáháⁿ ñⁿ ùú-güedé núú ndécú téé cùu capitáⁿ cùnnu-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá ncháá ñáiyu ñuú Jerusálén xinaá-yu. ³² Te òré-áⁿ cuáháⁿ téé cùu capitáⁿ cùnnu-gá ndihi daga-gá cue téé nchicúⁿ-gá ndihi sandádú-dé. Te òré ní xini-yu ní quexio coyo-güedé núú xixúcu-yu, te ní yühú-yu ña túú-gá ní caní-yu té Páblú. ³³ Te téé cùu capitáⁿ ní sátuha-dé té Páblú, te ní xáhaⁿ-dè xii cue sandádú-dé sá tnú ñaha-güedé dacutu ñaha-güedé úú cadená. Te dátñuní ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-yu, te xáhaⁿ-dè:

—¿Ná cúu tée-a? ¿Ná ní quide-dé? —
càchí-dé xáha-dé xii-yu.

³⁴ Te tée cùu capitá-án ñă ní cùtnuní iní-dé nùu ná cúu sá ní quide té Páblú, chi uuⁿ ní cuáá-yu. Te tucu càháⁿ ñⁿ, tucu càháⁿ ñⁿ-yu, núu xiáⁿ ní xáhaⁿ-dé cue sandadú-dé sá cándeca ñaha-güedé xii-dé quihíⁿ cuàrtél núu ndécú-güedé. ³⁵⁻³⁶ Te nchícúⁿ ñáhà-yu cuáhàⁿ ní quexio ndéé nàcuáa càa nchio cuiní-yu cahni ñáhà-yu xii-dé ní cùu. Te níhi ní cáháⁿ-yu xáhàⁿ-yu sá cáhni ñaha-güedé, te xiáⁿ ní ndacani ñaha-güedé ndéca ñaha-güedé cuáaⁿ nchio-án.

Té Páblú xáha-dé xii-güedé sá ñà túu cuéchi-dé

³⁷ Te cuángihu-güedé cuàrtél ndihí té Páblú ní cùu, te ní xáhaⁿ-dé xii tée cùu capitáⁿ cúnüu-gá:

—Cáhàⁿ ndàhú-í núu-n cùndetu-n na cùñaha-í ñⁿ úu tnúhu xii-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te tée tàxi tnuní-án ní xáhaⁿ-dé:

—¿Náa tnàhá yòhó càháⁿ-n tnúhu griégú?

³⁸ Te ní càháⁿ-í sá tée ègíptú cúu-n, chi diu-n ní ndúcú-n cuè tée ní nàa ndihí tée cùchiuⁿ Cesár ní càháⁿ-í, chi diu ñⁿ tée yàcáⁿ ní ndúcú-dé cúmí míl cue tée ní sahní ndíyi. Te ndéca tnaha-güedé ní sáhàⁿ xití yucu ní xihí vaha-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii té Páblú.

³⁹ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dé:

—Ñà díu tée ègíptú cúu-í, chi tée isràél cúu-í, chi diu-ní tée isràél cúu tātā-í, te dícō-ní sá ní cacu-í ñuú Tàrsú ñuú cáhnú, te ñuú-án yíndèhu-xi distritú Ciliciá. Te cuiní-í cada ndee iní-n ñàha-n na cáháⁿ ndihí-í-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ tée cùu capitáⁿ cúnüu-gá sá cúu càháⁿ té Páblú, núu ní ngúnutñ-dé núu nchio, te ní quide-dé ndaha-dé sá cùndédóho-yu. Te ní sadí-yu yuhú-yu, te ní cáháⁿ-dé tnúhu ñáyi isràél, te xáhaⁿ-dé xii-yu:

22

¹ —Chí cáda càhnu iní nchòhó cue tée sa cuéhé ndihí nchòhó cue tée cuechi, na càháⁿ-í ñⁿ tnúhu cundédóho-ndo sá ñà túu cuéchi-í, chi ñà túu ná ní quide-í, te ní ñà túu ná tnúhu càháⁿ-í —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

² Te cuendá sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé tnúhu mée-yu núu tnàví-ná ní sadí-yu yuhú-yu ní xíndédóho-yu ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé:

³ —Yúhú cúu-í tée isràél, te ní cacu-í ñuú Tàrsú, te ñuú-án yíndèhu-xi Ciliciá. Te davitna lihli-í cùtnhá ní quexio-í ñuú Jerusalén ní dácuhá ñaha té Gamaliél. Te ní dácuhá-í nchaa tnúhu ní chídó tnuní nchaa cue tée ndéé sanaha nàcuáa cada ñáyi. Te yúhú ní cahu iní-í ní quide-í titní

núu chiúⁿ nacuáa cuu váha iní Yá Ndióxi ní cáháⁿ-í, te diu-ní ducaⁿ quide nchòhó tucu.

⁴ Te ní sánú ndúcú-í nchaa ñáyi sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús, cuéi tée, cuéi ñáyi dñí ní dácùtú-í-yu, te ní chihí-í-yu vecaá, te ní níhi-í tnúhu ndee iní sá cáhni-ndí-yu. ⁵ Te dútú cúnüu-gá ndihí cue tée cúnüu núu-ndó ñaha-güedé sá ndáa càháⁿ-í chi mee-güedé ní taxi-güedé tutú cuáñaha-í xii ñáyi isràél ñáyi ndécu ñuú Dámascú cuendá cutnuni iní-yu ná chiúⁿ cuáhàⁿ-í ní cùu. Te ñuú-í ichi cuáhàⁿ-í ñuú-án cuánúndúcú-í ñáyi ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús cuendá dacùtú-í-yu te candeca-í-yu ndixi, te iha cada úhú ñáhà-güedé xii-yu ní cùu.

Té Páblú xáha-dé xii ñáyi nàcuáa ní cuu ní tute-dé ichi Jèsús

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Te ta cüyatni-í ñuú Dámascú cuáhàⁿ-í, te cùu-xi datná òré cauxúu nduu, te uuⁿ ní ní quee ñuú andiu, te ní dayéhé-xi ndéé núu núnñ-í. ⁷ Te ní quide nee-xi núu-í, xiáⁿ ní nduá-í ndéé ñuú. Te ní tecú dóho-í càháⁿ ñⁿ sá càháⁿ andiu, te càchí-xi: “Yòhó té Sàulú, ¿ná cuendá cúu úhú iní ñáhàⁿ dándoho ñaha-n xii-í?”, càchí sá càháⁿ-án. ⁸ Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cúu yòhó sá càháⁿ-ái?”, xáhaⁿ-í. Te ní cáháⁿ tucu ingá xito te càchí-xi: “Yúhú cúu-í Jèsús tée ní xíndecu ñuú Nazàrét, te ducaⁿ ò dándoho ñaha-n xii-í”, càchí sá càháⁿ-án. Te xiáⁿ ní cutnuni iní-í sá díu Jèsús càháⁿ. ⁹ Te nchaa cue tée ndihí-í ní xini-güedé ní dayéhé ñuú, te ní yuhú-güedé, díco ñà túu ní tecú dóho-güedé òré ní cáháⁿ-gá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xitohó Jesucristú, ¿ná cuiní-n càda-í?”, xáhaⁿ-í xii-gá. Te ní cachí-gá: “Ndacóo, te quihíⁿ-n ñuú Dámascú, yàcáⁿ tecú tnúhu-n nchaa nacuáa cuiní Yá Ndióxi cada-n”, càchí-gá —càchí té Páblú xáhaⁿ-dé xii-yu.

¹¹ Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Te cuendá sá ní dácuhá ñaha ñuú xii-í núu ní tñú cue tée ndihí-í ndaha-í ndéca ñaha-güedé cuáhàⁿ ndéé ñuú Dámascú.

¹² Te yàcáⁿ ndécú ñⁿ tée nani Ananiás, te ío vai sá ní chídó tnuní ndú Moisés cadá-yu quide-dé. Te nchaa ñáyi ñuú Dámascú ío váha càháⁿ ndihí ñáhà-yu xii-dé. ¹³ Te ní quexio-dé núu ndécú-í, te ní cachí-dé: “Yòhó té Sàulú, tée ndécu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, ndúha núu-n”, càchí-dé. Te òré-ní ní nacaáⁿ núu-í te ní xini-í-dé. ¹⁴ Te dātñuní ní cachí-dé: “Yá Ndióxi ní cáháⁿ ndihí-gá ñani tnáhà-ó ní xíndecu ndéé sanaha. Te diu-gá ní cáxi ñaha-gá xii-n cuendá quini-n nchaa sá váha cuiní-gá cada-n. Te quini-n Jèsús Yaa ñà túu cuéchi-xi, te diu-ní mee-gá càháⁿ ndihí ñaha-gá xii-n. ¹⁵ Te cáháⁿ-n tnúhu Jèsús núu nchaa ñáyi, te cáháⁿ-n nchaa sá ní xini-n ndihí nchaa sá ní xíndédóho-n. ¹⁶ Tñaví,

te quíhí-n cuándute-n, te cáhá-n ndíhi-n Yá Ndióxi cuendá cada cãhu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-n", duha ní cachí té Ananiás xii-í —cachí té Pãblú xãha-n-dẽ xii-yu.

Té Pãblú ní cani-dé cuendú nãcuáa ní xãha-n Jêsus cada-dé quíhí-n-dẽ ñuú núú xĩndecu ñãyiu ñã túú cùu ñãyiu isrâel

¹⁷ Te ní xãha-n tucu té Pãblú:

—Te ní ndee-í cuándixi-í ñuú Jerusálén. Te ní sáhã-í veñúhu cãhu sá ño cunuú ní cáhá-n ndíhi-í Yá Ndióxi, te ní dácótó núú ñáhã-xí sá mée Jêsus ní xini-í xiti veñúhu, ¹⁸ te ní cachí-gá: "Yáchí, quee-n ñuú Jerusálén, chi ñãyiu-a vã quindáa iní-yu nãcuáa ní cachí-í cuñaha-n xii-yu cuendá-í", duha ní cachí-gá xii-í. ¹⁹ Te ní xãha-n-í xii-gá: "Yöhó Xitohó Jesucristú, sa xini-n sã ncháa ñãyiu ñáhã-yu sá ní sáhã-í ndi tnahá ñi ndi tnahá ñi veñúhu nãnducu-í ñãyiu sãndáa iní tnúhu-n, te ní tñi-í-yu, ní chihí-í-yu vecaá, te ní táuchú-í ní caniha-güedẽ xii-yu. ²⁰ Te cutñahá ní sahni-güedẽ ndi Tëvã té ní xoo cáhá-n tnúhu-n, te tñahá-í ndécú òrẽ-ã" te ní xĩndee-í dóo cue té ní sahni ñaha xii ndi. Te yúhú ní cáhá-n-í sá ní quide váha-güedẽ sá dúcã ní quide-güedẽ", duha ní xãha-n-í xii-gá. ²¹ Te ní cachí tnúhu-gá xii-í: "Cuáhã-n chi cuini-í quíhí-n nchaa ñuú xicá núú xĩndecu cue ñãyiu ñã túú cùu ñãyiu isrâel cáhá-n tnúhu-í", cachí-gá —cachí té Pãblú xãha-n-dẽ xii-yu.

Te Pãblú ndíhi té tãxi tñuní ñáhã xii cue sandadú

²² Te sá dúcã ní cáhá-n-dẽ, te ñã ní tñahã-gá iní-yu cundedóho-yu tnúhu cáhá-n-dẽ. Te ñi-ni ní cuú-yu nchaa-yu, te ní cuáa-yu, te xãhá-n-yu:

—¡Chí cáhni-dẽ! ¡Ñã díú sá cundècu-dẽ ñuyú-a! —cachí-yu xãhá-n-yu.

²³ Te mei òrẽ duca-n ní cáhá-n-yu, te ní ndatã-yu dóo-yu, te ní dáquënë-yu núú ñinu sá sãtú iní-yu. Te ní quèhnu-yu ñuhu, te ní dácacóyó-yu núú ñinu sá ño sãtú iní-yu. ²⁴ Te té cùu capitã cúnúu-gá ní xãha-n-dẽ xii cue sandadú-dẽ:

—Chí dítã-dẽ ná quíhu-dẽ ndéé xiti vehe, te cani-ndo-dẽ ñi, chi na quène yuhu-dẽ ná tnúhu ní cáhá-n-dẽ núu ndéé dúcã cüdèñ-n-yu núú-dẽ —cachí-dẽ xãhá-n-dẽ xii-güedẽ.

²⁵ Te sãtã ní dácútú ñaha-güedẽ xii té Pãblú sá caní ñaha-güedẽ ní cùu, te ní xãha-n-dẽ xii té cùu capitã ndécú-ã:

—Te na cachí tnúhu-í sá vã cuú caniha-güedẽ ñi, chi té rómã cuú-í, te vátã quini ndáa-gã-ndó núu ndècuéchi-í ñi ñáhã —cachí-dẽ xãhá-n-dẽ xii té cùu capitã.

²⁶ Te sá dúcã ní cáhá-n-dẽ, te ní sáhã-n té cùu capitã núú té cunuú-gá, te ní xãha-n-dẽ:

—Vã cuú cãni-o téẽ-ã, chi té rómã cuú-dẽ —cachí-dẽ xãhá-n-dẽ.

²⁷ Te ní sáhã-n té cùu capitã cúnúu-gá ndéé núú té Pãblú, te ní xãhá-n-dẽ:

—Cáhã-n ndáa-n núu ndisa té rómã cuú-n —cachí-dẽ xãhá-n-dẽ.

Te ní xãha-n té Pãblú:

—Ndáa sã té rómã cuú-í —cachí té Pãblú xãhá-n-dẽ xii té cunuú-ã.

²⁸ Te ní xãha-n té cunuú-ã:

—Yúhú tñahá-í cuú-í té rómã, chi vãi díhú-n ní cháhu-í —cachí-dẽ xãhá-n-dẽ.

Te té Pãblú ní xãhá-n-dẽ:

—Tñahá-í cuú-í té yacã-n tucu, chi tãtã-í cuú-dẽ té rómã —cachí té Pãblú xãhá-n-dẽ xii té cùu capitã cúnúu-gá.

²⁹ Te uu-ni ní nacaca sata cuè té cuáhã-n caniha xii-dẽ ní cùu. Te ní yúhú té tãxi tñuní sá dúcã ní xãha-n té Pãblú sá té rómã cuú-dẽ, chi ní xãhá-n-dẽ ní dácútú ñaha-güedẽ xii-dẽ, núu xíã ní yúhu-dẽ.

Té Pãblú ní cáhá-n ndíhi-dẽ cue té cunuú oré ní quide-güedẽ jundã

³⁰ Te té tãxi tñuní sandadú ñã ní xini-dẽ ná cuéchi ní dácãa ñãyiu isrâel díquí té Pãblú, núu xíã nduu tñéé ní cana-dẽ cue dútú cúnúu, ndíhi cue té cùchiu-n, ndíhi cue té cùu sacuéhé, te ní xãhá-n-dẽ sá cáda-güedẽ jundã cuendá nducu tnúhu-güedẽ núú té Pãblú ná cuéchi ní dácãa-yu díquí-dẽ. Te ní xãhá-n-dẽ xii cue sandadú sá nãndaxi ñaha-güedẽ cadená ndútú-dẽ, te candeca ñaha-güedẽ quíhí-n núu cáda-güedẽ jundã. Te ní sáhã-n-güedẽ ní nandaxi ñaha-güedẽ xii-dẽ ndécã ñaha-güedẽ cuáhã-n jundã, te ní quexio-güedẽ, te ní ngúnutñi-dẽ núu cuè té cùchiu-n.

23

¹ Te yacã-n ní xĩndéhe váha té Pãblú núu nchaa-güedẽ, te ní xãhá-n-dẽ:

—Cada cãhu iní nchóhó cue té cùchiu-n, te duca-n nchóhó cue té cùu sacuéhé, véxi-í cachí tnúhu-í sã ñã túú cuéchi-í, chi mee Yá Ndióxi náhá-gã nása ndècu-í ñuyú-a, te ñã túú cùcaha-n núu-í núu-gã —cachí té Pãblú xãhá-n-dẽ xii-güedẽ.

² Te té Ananiás té cùu dútú cúnúu-gá ní xãhá-n-dẽ xii cue té nùtni yatni díñi té Pãblú sá caní-güedẽ déhndé yuhu-dẽ. ³ Te té Pãblú ní xãhá-n-dẽ xii dútú-ã:

—Yöhó, chí úhú tñahí iní-n, chi ní ndúcú-n té ní caniha xii-í, te ñã túú cuéchi-í, dico quini-n ná cada ñaha Yá Ndióxi xii-n. Te yöhó ní cana ñaha-n nducu tnúhu-n núu quide-í nchaa nãcuáa cáhá-n tnúhu sá ní chidó tñuní ndi Moisés cada-o. Te mee-n ní ndúcú-n té ní caniha, te ñã túú dúcã ní cáhá-n ndi cada-o —cachí té Pãblú xãhá-n-dẽ xii dútú cúnúu-gã-ã.

⁴ Te cue té xĩnutñi díñi té Pãblú ní xãhá-n-güedẽ xii-dẽ:

—Nèhé ní quide-n chi ní xícuéhè-n dütú cúnüu-gá tée xinu cuechi núú Yá Ndiöxi — cächí-güedé xáha"-güedé xii té Páblú.

⁵ Te té Páblú ní xáha"-dè xii-güedé:

—Cada cahnú iní-ndó chi ñá túú xini-í sá dütú cúnüu-gá cúú-dè, chi núú tütú Yá Ndiöxi cächí-xi sá vā cúú cāhá" cuèhé-ó cuendá ñ" tée cúnüu ñuú-ó yòtnúhu. Te yúhú ñá túú xini-í sá tée cúnüu cuu-dé núu ní sácóo-í ní cāhá"-í —cächí té Páblú xáha"-dè xii-güedé.

⁶ Te òré-á" ní cutnùni iní té Páblú sá dáva-güedé cündihi-güedé cue tée cùu saducéú, te dáva-güedé cündihi-güedé cue tée cùu fariséú, te níhi ní cāhá"-dè ní xáha"-dè xii-güedé:

—Yúhú cúú-í tée fariséú, te tnàhá tātá-í ndihi xii-í cúú-güedé cue tée fariséú tucu. Te tnàhá yúhú sàndáá iní-í sá ndótó ncháa ñáyiú ní xihí, te núu xiǎ" cuini-ndó ndücu tnúhu-ndo núú-í caná ñaha-ndo —cachí-dé xáha"-dè xii-güedé.

⁷ Te sá dúcá" ní cāhá"-dè xiǎ" ní nàa ndihi tnàha cue tée cùu fariséú ndihi cue tée cùu saducéú, chi ñá ñ"-ní tnúhu ní cāhá"-güedé, chi ní ndi quehe" ndi quehe"-güedé sá ní cāhá"-güedé. ⁸ Te cue tée cùu saducéú cächí-güedé sá vā ndótó cuè ñáyiú ní xihí, te cue tée cùu fariséú cächí-güedé sá ndótó-yu. Te cue tée cùu saducéú cächí-güedé sá ñá túú

espiritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxi, te cue tée cùu fariséú cächí-güedé sá ño espiritú xínú cuèchi núú-gá. ⁹ Te ta cüdèé"-güedé cuáhán, te níhi-gá cúú iní-güedé cāhá"-güedé, te ñ" úú cue tée cùu fariséú cue tée dācuaha ñaha xii ñáyiú ncháa tnúhu ní chídó tnùn ndí Moisés ní cāhá" níhi-güedé, te xáha"-güedé:

—Ñá túú cuèchi-dé, te cudana te ní cāhá" ndihi-dé ñ" espiritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxi te vā ngóo vā cúú vāha iní-ó núú-gá —cächí cue tée cùu fariséú xáha"-güedé xii-güedé.

¹⁰ Te cuendá sá ño xínáa-güedé, xiǎ" ní yúhú tée cùu capitán cúnüu-gá sá cahní-güedé té Páblú, núu xiǎ" ní xáha"-dè sá quihí"-güedé cúnúcuaca ñaha-güedé candeca ñaha-güedé núú cuartél.

¹¹ Te ndéé níú cúú úú ní quexio Xítoho Jesucristú núú ndécú té Páblú, te ní xáha"-gá:

—Ñí cunduu-n, vā yúhú-n, chi nācuáa ní cāhá"-n ní cacunehe ñaha-n xii-í iha, te diu-ni duca" cāhá"-n cācuenehe ñaha-n xii-í quihí"-n ñuú Rómá —cächí-gá xáha"-gá xii-dé.

Cahni-güedé té Páblú ní cùu

¹²⁻¹³ Te nduu tnéé ní natacá vihi-gá údico cue tée israhél ní ndatnúhu-güedé sá cahní-güedé té Páblú, te ní xínàha-güedé:

—Ní dítá vā caxí-ó te ní ndüte vā cōhó-ó ndéé ndacu-o cahní-o té Páblú, te dātnùni caxi-ó dítá, te coho-o ndüte, chi sa ní sani

iní-ó sá cādá-ó, te cuu cuèchi xii-o núu vā cādá-ó —cächí-güedé xínàha-güedé.

¹⁴ Te ní sáhá"-güedé núú ndécú ncháa dütú cúnüu ndihi ncháa cue tée cùu sacuéhé, te ní xáha"-güedé:

—Ní cächí-ndí sá ní dítá vā caxí-ndí ndéé núu ní ndacu-ndí ní sahni-ndí té Páblú, chi sa ní sani iní-ndí sá cādá-ndí, te cuu cuèchi núu vā cādá-ndí. ¹⁵ Te duha cada-ndo ndihi dáva-gá cue tée cúnüu, chi cūñaha-ndo xii tée cùu capitán cúnüu-gá: "Quixi ndihi-n té Páblú núú ndécú-ndí cuendá ndatnúhu ndihi-ndí-dé, chi cuini-ndí nducu tnúhu váha-gá-ndí ná cúú sá ní quide-dé", duha cūñaha-ndo xii tée táxi tnuni sandádú. Te duca"-ni cūñaha-ndo dāndahú-ndó-güedé cuendá quixi ndihi-güedé té Páblú, te nchúhú sa cundetu-ndí-güedé ichi, chi quini té Páblú ná cahní-ndí-dé —cächí-güedé xáha"-güedé xii cue tée cūchiu".

¹⁶ Te déhe cúha té Páblú ní níhi-dé tnúhu nācuáa cada-güedé dító-dé. Te ní sáhá"-dè cuartél, te ní xáha"-dè xii dító-dé nācuáa cāhá"-güedé cada ñaha-güedé. ¹⁷ Te ní cana té Páblú ñ" tée cùu capitán, te ní xáha"-dè:

—Vā cündèe iní-n, quihí" ndihi-n tée-a na cāhá" ndihi-dé tée cúnüu-gá, chi ndécú ñ" cuendú cūñaha-dé cuini-í —cächí té Páblú xáha"-dè xii tée cùu capitán.

¹⁸ Te dātnùni ní xica tée cùu capitán ndécá-dé dāxí" té Páblú cuáhán" núú ndécú tée cúnüu-gá, te òré ní quexio-güedé núú-dé, te ní xáha" tée cùu capitán xii-dé:

—Té Páblú tée yihí vecaá ní cana ñaha-dé xii-í, te ní cächí-dé véxi-í ndihi tée-a cuendá cächí tnúhu-dé ñ" cuendú cuini-dé —cächí-dé xáha"-dè xii tée cúnüu-gá.

¹⁹ Te tée cúnüu-án ní tní-dé ndaha dāxí" té Páblú, te tanehe ñaha-dé cuáhán" ñ" xio, te ní xicá" tnúhú-dé núú-dé, te xáha"-dè:

—¿Ná cuendú cuini-n cāhá"-n? —cächí-dé xáha"-dè xii dāxí" té Páblú.

²⁰ Te ní xáha"-dè xii tée cúnüu-án:

—Cue tée israhél ní ndatnúhu ndáa-güedé sá quixí-güedé tneé cāhá" ndáhú-güedé núu-n candeca-n té Páblú quihí" jündá, te yacá" cacá" tnúhú ndáa-güedé núú-dé ná cúú sá ní quide-dé, cächí-güedé xínàha-güedé. ²¹ Te vā quindáá iní-n chi dicó dāndahú ñáhá-güedé, chi vihi-gá údico-güedé ndatnúhu-güedé cundedi-güedé ichi cahní ñaha-güedé. Te xínàha-güedé sá ní dítá vā caxí-güedé, te ní ndüte vā cōhó-güedé ndéé núu ní ndacu-güedé ní sahni ñaha-güedé, te dātnùni caxi-güedé dítá, te coho-güedé ndüte, chi sa ní sani iní-güedé sá cādá-güedé, te cuu cuèchi núu vā cādá-güedé, cächí-güedé xínàha-güedé. Te cundecu túha-ná-güedé cundetu ñaha-güedé tneé, te núu na quindáá iní-n candeca-n-dé

quihíⁿ jùndá —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii téé cùnuu-áⁿ.

²² Te téé cùnuu-áⁿ ní xáhaⁿ-dê:

—Cuanùhú, te vá yôo tnàhí cùñaha-n sá ní quixi-n ní cachí tnúhu-n nàcuáa càháⁿ-güedé cada-güedé té Páblú —càchí-dé xáhaⁿ-dê.

Ndèca-güedé té Páblú cuáháⁿ núú tē Juélí téé cùu gobiernú

²³ Te téé cùnuu-gá ní cana-dé úú cue téé cùu capitáⁿ, te xáhaⁿ-dê:

—Tava-ndo úú cièndú sandàdú cue téé xica saha, ndihí únídico úxí sandàdú cue téé yòdo cuayú, ndihí úú cièndú sandàdú mee-ni cuè téé xínehe lánzá. Te cada túha-ndo chi caca-ndo òré caá ííⁿ níú quihíⁿ-ndó ñúú Cèsareá ndihí té Páblú. ²⁴ Te nducu-ndo cuèdicó ííⁿ úú cuayú codo-dé ndihí cue téé ndéé ñáhá xii-dé. Te cada cuèdádú-ndó-dé ichi, te candeca-ndo-dé quihíⁿ quíndeca-ndo-dé núú téé cùu gobiernú —càchí téé cùnuu-áⁿ xáhaⁿ-dê xii cue téé cùu capitáⁿ.

²⁵ Te téé cùnuu-áⁿ ní cadúha-dé tutú cuendá quihíⁿ ndaha té Juélí téé cùu gobiernú. Te duha ní chidó tnúni-dé núú tutú cuáháⁿ:

²⁶ “Cováha díi-n, tātá gobernàdór. Ío cada càhnu iní, yúhú nání-í Clàudiú Lisíás. Yúhú ní tendaha-í ííⁿ tutú véxi ndaha-n cuendá quini tnúni-n nàcuáa ní cuu iha. ²⁷ Cue téé isráel ní tnú-güedé ííⁿ téé nàni Páblú cuini-güedé cahni ñaha-güedé ní cùu, te ní níhí-í tnúhu sá téé rómá cùú-dé núu ní sáháⁿ-í ndihí sandàdú-í ní dácácu-ndí-dé. ²⁸ Te ní cuini-í quini-í ná cuendá téé ñaha-güedé cuéchi xii-dé, núu xiáⁿ ndécá-í-dé ní sáháⁿ núú ní quide cue téé cùchiuⁿ isráel jùndá. ²⁹ Te yacáⁿ ní níhí-í tnúhu sá ñà túú nã cuéchi ní quide-dé, chi cuendá-ní sá ní níhí-güedé tnúhu sá ñà túú sandáá iní-dé cada-dé nchaa sá ní xóo cada ñáyú ní xíndecu ndéé sanaha nchicúⁿ nihnu-güedé quide-güedé, xiáⁿ ní cudéé-güedé núú-dé. Te ñà túú cuéchi càhnu ní quide-dé núu quihíⁿ-dé vecaá àdi cahni-í-dé. ³⁰ Te ní níhí-í tnúhu sá cuè téé isráel ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-dé, xiáⁿ ní xáhaⁿ-í xii sandàdú-í sá cándeca ñaha-güedé quixi xiáⁿ. Te ní xáhaⁿ-í xii cue téé téé ñaha cuéchi sá quixí-güedé ndéé xiáⁿ càháⁿ-güedé núu ná cuéchi ní quide-dé. Te cada càhnu iní-n chi duha-ni ndúu tnúhu càháⁿ-í, te cundee iní-n queheⁿ cuendá-n-dê”, duha ní chidó tnúni téé ní cadúha tutú cuáháⁿ ndaha té Juélí.

³¹ Te cue sandàdú ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ téé táxi tnúni ñáhá xii-güedé chi ní xica-güedé ndihí té Páblú òré caá ííⁿ níú, te díu-ni níú-áⁿ ní quexio-güedé ñúu Antipatrís. ³² Te sáta ní túnáa, te ní nacuico cuè téé xínehe lánzá ndihí dava-gá sandàdú xíca sáha cuánuhú-güedé cuàrtél, te mee-nã sandàdú cue téé yòdo cuayú cuáháⁿ ndihí

té Páblú. ³³ Te òré ní quexio-güedé ñúu Cèsareá, te ní sáha-güedé téé cùu gobiernú tutú néhé-güedé cuáháⁿ. Te ní queheⁿ cuendá-dé té Páblú. ³⁴ Te sáta ní dácúahá téé cùu gobiernú-áⁿ tutú-áⁿ te ní xícaⁿ tnúhú-dé núú té Páblú, te xáhaⁿ-dê:

—¿Ndéé téé cùu-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dê.

Te ní xáhaⁿ té Páblú:

—Téé Ciliciá cùú-í —càchí-dé xáhaⁿ-dê.

³⁵ Te ní xáhaⁿ téé cùu gobiernú-áⁿ:

—Òré quexio cue téé téé ñaha cuéchi xii-n, te càháⁿ-n nãsa ní cuu, chi níhí-í nàcuáa cada ndáá-í cuendá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii té Páblú.

Te ní xáhaⁿ-dê xii sandàdú sá cündéé-güedé té Páblú vehe càhnu té Hèrodés.

24

Té Páblú xáhaⁿ-dê xii té Juélí sá ñà túú cuéchi-dé

¹ Te sáta ní cuu úhúⁿ nduu, te té Ananiás dútu cùnuu-gá cuáháⁿ-dé ñúu Cèsareá ndihí cue téé cùu sacuéhé ndihí ííⁿ téé nàni Tértulú téé càháⁿ yuhu-güedé. Te cuáháⁿ-güedé núú téé cùu gobiernú cuáháⁿ dácúandèhnde-güedé núú-dé sá ndécúéchi té Páblú. ² Te ní ságuaca-güedé té Páblú. Te òré ní quexio-dé núu-güedé, te ní ngúita té Tértulú xáhaⁿ-dê xii té Juélí nàcuáa càa cuéchi téé-güedé té Páblú:

—Ío càhnu cada iní tātá gobernàdór. Duha ndúu chiuⁿ ndéé iní ñáhá-ndí xii-n véxi-ndí, núu nãsa cachí-n cùnduu. Táxáhu xii-n, chi ío váha ndècu nchaa ñáyú, te ñà túú nãa-yu chi ío váha quide-n. ³ Te ío cúdú iní-yu chi nchaa-ni nduu xíndecu váha-yu nchaa-yu, te ío táxáhu Ndíoxí xii-n sá dúcáⁿ quide-n. ⁴ Te cada càhnu iní, cuini-í natnúhu-o ííⁿ úú-ni cuèndú cuendá sá vá cýaa-o dácúatá chiuⁿ-n. ⁵ Te ííⁿ téé iha ío dásatú iní ñáhá-dé, chi ndèni ní cuu cuáháⁿ-dé ndátnúhu-dé ndihí ñáyú isráel dãnáa-dé-yu. Te néhé quidé-dé chi cuáháⁿ-dé dácáháⁿ-dé nchaa ñáyú cuendá quíndáa iní-yu tnúhu téé ní xíndecu ñúu Nazàrét. ⁶ Chi ducaⁿ càháⁿ cue téé iha sá ní sáháⁿ-dé veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te cuini-dé daquèe tihú-dé veñúhu cuendá cuini-dé xocani-dé sá íí ndécú, núu xiáⁿ ní tnú ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núú cuè téé cùchiuⁿ cuendá cácaⁿ tnúhú-güedé núú-dé núu ná cuendá ducaⁿ cuini-dé cada-dé, chi ducaⁿ càa lei ndécú ndihí-güedé sá cáda ndáa-güedé núu ná ííⁿ sá cùú. ⁷ Te té Lisíú téé cùu capitáⁿ cùnuu-gá ní quexio-dé ndihí sandàdú, te ní dácúnu-güedé nchaa cue téé nùtní ndihí té Páblú, te dātñúni ní tnú ñaha-güedé xii-dé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ. ⁸ Te sáta xiáⁿ, te ní xáhaⁿ-dê sá quixí-güedé ndéé ndíha cundáa cuéchi-dé. Te yohó cundee iní-n

cacáⁿ tnúhú-n nùú-dě, te núu ndáá ducaⁿ nǐ quide-dé àdi ñáhá—càchí té Tèrtulú xáhaⁿ-dē xii té Juélí téee cùu gobiernú.

⁹ Te dava-gá cue téee isráel xǐnutní xíaⁿ nǐ cáháⁿ-güedé sá ndáá cáháⁿ té Tèrtulú. ¹⁰ Te téee cùu gobiernú nǐ quide-dé ndaha-dé núú té Páblú cuendá cáháⁿ-dē, te té Páblú nǐ xáhaⁿ-dē:

—Yòhó sa nǐ cuu titní cuíá ndécú-n ìha xehndé-n cuèchi nchaa ñáyiú xínáá, núu xíaⁿ ío cùdǎí iní-í sá ndíha téhndé cuèchi téee ñaha-güedé xii-í. Te cundee iní-n cùndedóho-n na càni-í cuendú nàcuáa nǐ cuu. ¹¹ Te nducu tnúhu-n te quini-n nǎ cáháⁿ ndáá-í, chí sa nǐ cuu úxúú nduu sá nǐ sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá ío cùnuu ñuú Jerusalén nǐ cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi. ¹² Te nǐ ñá túú nǐ nàá-í ndíhi ñáyiú xití veñúhu, te ñá túú nǐ xáhaⁿ-í nàá-yu nǐ ñiⁿ xichi, te nǐ ñiⁿ veñúhu líhí nǐ sáháⁿ-í ñá túú nǎ nǐ xáhaⁿ-í cadá-yu. ¹³ Te nǐ ñá túú quèñuhu-güedé cue téee cáháⁿ ndáá te núu ndáá ducaⁿ nǐ quide-í. ¹⁴ Te yúhú cáháⁿ ndáá-í sá cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi, chí ñu-ni Yá Ndióxi nǐ xóo cáháⁿ ndíhi ñáyiú ndéee sanaha, núu xíaⁿ nǐ tuha-í ichi-gá. Te cue téee-a càchí-güedé sá ñá díú ñiⁿ ichi váha nǐ tuha-í. Te yúhú sàndáá iní-í nchaa sá nǐ chídó tnúni ndíi Moisés ndíhi dava-gá cue téee nǐ xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéee sanaha. ¹⁵ Te sàndáá tucu iní-í sá ndótó nchaa ñáyiú nǐ xihí, cuèi ñáyiú váha iní-xi, te cuèi ñáyiú úhú iní-xi, dico ndótó-yu. Te ducaⁿ nǐ xóo quindáá iní nchaa ñáyiú nǐ xindecu ndéee sanaha. ¹⁶ Te yúhú ío ndúcu ndee-í quidè-í nchaa sá cáháⁿ Yá Ndióxi cuendá sá vǎ cùú cáháⁿ nùú-í nùú-gǎ ndíhi núú ñáyiú ñuyíú-a.

¹⁷ Te sa nǐ cuu titní cuíá sá ñá túú-gǎ sáháⁿ-í ñuú Jerusalén, te nǐ sáháⁿ tucu-í nèhè-í díhú nǐ taxi ñáyiú ñuú xicá cuendá cuañaha-í xii ñáyiú ñuú Jerusalén. Te nǐ ndúcú-í sá cuáha táhú-í Yá Ndióxi. ¹⁸ Te nǐ xindecu-í veñúhu càhnu sá ío cùnuu nǐ quide-í nchaa nàcuáa nǐ xóo cada ñáyiú nǐ xindecu ndéee sanaha cuendá nduu vétú iní Yá Ndióxi. Te ñá túú chitú-yu nǐ sáháⁿ, te nǐ ñá túú nǎ nǐ cùu, te nǐ naníhí ñáhá ñiⁿ úú cue téee isráel xii-í, cue téee véxi distritú Asía. ¹⁹ Te quixi mee-güedé ìha cáháⁿ-güedé, te núu sá ndáá nǐ xini-güedé sá yúhú ndècuèchi-í nǐ cùu, ²⁰ àdi ñáhá. Dico cachi tnúhu cue téee-án nása nǐ cuu óré nǐ xindecu-í jündá-güedé núu ndècuèchi-í àdi ñá túú ndècuèchi-í. ²¹ Dico ñá túú cuèchi-í chí ñiⁿ ñiⁿ tnúhu nǐ cáháⁿ-í nǐ xáhaⁿ-í xii-güedé sá sàndáá iní-í sá ndótó nchaa ñáyiú nǐ xihí, te ñiⁿ nǐ núu xíaⁿ càchí-güedé sá ndècuèchi-í —càchí té Páblú xáhaⁿ-dē xii té Juélí.

²² Te té Juélí sa xini váha-dé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu Jèsús, núu xíaⁿ ñá nǐ cuini-gá-dé ndatnúhu-dé ndíhi té Páblú, te nǐ xáhaⁿ-dē:

—Sa nǐ cuu, cundetu-n na quèxio té Lisíú téee cùu capitáⁿ cùnuu-gá, te óré-án cundáá cuendá-n —càchí té Juélí xáhaⁿ-dē.

²³ Te nǐ xáhaⁿ-dē xii téee cùu capitáⁿ:

—Cundee-n té Páblú-án, te núu nása cachi-dé cada-n, te ña-án na cáháⁿ ndíhi-dé cue téee xini tnáhá ndíhi-dé núu cuañaha-güedé nchaa sá xini ñuhu-dé àdi nása cada-güedé —càchí té Juélí xáhaⁿ-dē xii téee cùu capitáⁿ.

²⁴ Te nǐ cuu titní nduu, te nǐ sáháⁿ té Juélí vechiúⁿ ndíhi ñadihí-dé, te ñaha-án nání-án Drüsílá, te ñaha isráel cùú-án. Te nǐ xáhaⁿ-dē sá quingueñuhu-güedé té Páblú, te óré nǐ quèxio-dé vechiúⁿ, te nǐ cáháⁿ-dē núu-yu nchaa-yu sá quindáá iní-yu tnúhu Xitohó Jesucristú. ²⁵ Te nǐ xáhaⁿ-dē:

—Mee-ni sá váha cada-ndo. Te coto-ndo mèe-ndo, te vǎ cadá-ndo nǐ ñiⁿ sá cuèhé sá dúhá, chí ñiⁿ nduu cáháⁿ Yá Ndióxi ndèdacáa ñáyiú váha iní-xi, te ndèdacáa ñáyiú úhú iní-xi —càchí té Páblú xáhaⁿ-dē.

Te sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ-dē, te nǐ yúhú té Juélí, te nǐ xáhaⁿ-dē:

—Vǎ cáháⁿ-gá-ó tnávíi, cuáháⁿ, te óré cùyáchi-í, te cana ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

²⁶ Te té Juélí nǐ quide-dé cuendá sá cuañaha té Páblú díhúⁿ te vǎ ndíhu-gá-dé vècaá nǐ cùu, núu xíaⁿ titní xito nǐ cana-dé té Páblú vechiúⁿ nǐ ndatnúhu ndíhi tnàha-güedé, dico ñá túú nǐ cháhú-dé. ²⁷ Te úú cuíá ducaⁿ nǐ quide-güedé, te dàtnúni nǐ xinu té Juélí chiúⁿ-dē, te nǐ ngúnutní té Pòrsiú Fèstú. Te óré nǐ xinu té Juélí chiúⁿ-dē, te nǐ dándóo-dé té Páblú yíhi-ni-dé vècaá. Te ducaⁿ nǐ quide-dé cuendá nǐ cuini-dé cudíu-dé núú cuè téee isráel.

25

Té Páblú cáháⁿ ndíhi-dé té Fèstú

¹ Te nǐ cuu úní nduu sá nǐ quèxio té Fèstú ñuú Cèsareá nǐ queheⁿ-dē chiúⁿ, te nǐ quee-dé cuáháⁿ-dē ñuú Jerusalén. ² Te yacáⁿ nǐ naníhí tnáhá-dé ndíhi nchaa dútú cùnuu ndíhi nchaa cue téee taxi tnuní ñáhá xii ñáyiú isráel, te xáhaⁿ-güedé xii té Fèstú sá ndáá ndècuèchi té Páblú. ³ Te nǐ cáháⁿ ndàhú-güedé núú-dē sá tэндàha-dé sandádú-dé quingueñuhu ñaha-güedé vècaá xii-dé ndéee ñuú Cèsareá te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ. Te ducaⁿ nǐ cáháⁿ-güedé, chí nǐ ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé xii té Páblú ichi nǐ cùu. ⁴ Te té Fèstú nǐ xáhaⁿ-dē:

—Vǎ cùú quixi-dé ndéee ndíha. Na cundetu-dé ñuú Cèsareá chí sacú-ni nduu cuyaa-í ìha te dàtnúni nùhú-í yacáⁿ. ⁵ Te yáchi-gá quíhíⁿ ndíhi-í cue téee cùnuu-gá, te yacáⁿ cuu cáháⁿ-ndó núu ndáá ndècuèchi-dé

àdi cáhàⁿ méé-dě núu ndáá ndècuéchi-dé àdi ñàhá, te cutnùni iní-ndó —càchí-dé xàháⁿ-dè.

⁶ Te ní xíndecu té Fèstú úná úxí nduu ñuú Jerusàlén, te dàtnùni cuánuhú-dé ñuú Cèsareá. Te nduu tnèé cuáhàⁿ-dè vechiùⁿ, te òré ní quexio-dé, te ní xàháⁿ-dè xii cue sandádú xínú cuèchi sá quíhíⁿ-güedé queñuhu-güedé té Pàblú vecaá te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ vechiùⁿ. ⁷ Te òré ní quexio té Pàblú vechiùⁿ, te sa ndècu cue té israél cue té ní quee ñuú Jerusàlén, te cuánguihu-güedé ndéé ñíni té Pàblú ní ngúnutnii-güedé, te xàháⁿ-güedé xii cue té cuèchiuⁿ sá ndècuéchi vihi-dé, dico ñá túú ní cundee tnúhu-güedé. ⁸ Te té Pàblú ní xàháⁿ-dè xii té Fèstú:

—Ñá túú ndècuéchi-í, ñá túú ná ní quide-í, chi ñá túú tnàhá iní-í cada-í ñⁿ sá càchí lèi sá vā cúú cada-o. Te ní xítí veñúhu càhnu sá ïo cunuú ñá túú ná quide-í, te ní té Cèsar téé yíndaha cuéhé nacióⁿ ñá túú cáhàⁿ cuéhé-í cuendá-dé —càchí té Pàblú xàháⁿ-dè xii-dé.

⁹ Te té Fèstú ní cuini-dé cada-dé nàcuáa cudíu-dé núu cuè té israél ní cúu, núu xiáⁿ ní xàháⁿ-dè xii té Pàblú:

—¿Cundee iní-n quíhíⁿ-n ñuú Jerusàlén-áⁿ? Te yacáⁿ cundáa cuèchi sá sáa díquí-n —càchí té Fèstú xàháⁿ-dè xii té Pàblú.

¹⁰ Te xàháⁿ té Pàblú:

—Diu-ni ñⁿ vechiùⁿ té cuèchiuⁿ Cèsar ndècú-í iha, te diu-ni iha cada ndáa-n núu cuini-n ní cúu. ¿Te ná cuendá candeca ñaha-n quíhíⁿ ingá xichi? Yòhó tnàhá-n xini-n sá ñá túú ná quide-í ñáyi israél. ¹¹ Chi núu dicó yúhú ní quide-í ñⁿ cuèchi càhnu, te ñá túú ná cada-xi cuèi na càhni ñaha-ndo xii-í ní cúu. Te sa ní cutnùni iní-n sá ñá ndáa, chi mee-ni tnúhu ndehnde xicáhàⁿ-güedé, te ñá túú ndúu váha-xi ducaⁿ càda-n cúñaha-n sá quíhíⁿ-í ndihi-güedé ingá xichi. Te xiáⁿ cuini-í quíhíⁿ-í núú té Cèsar téé yíndaha cuéhé nacióⁿ, te yacáⁿ cáhàⁿ méé-dě núu ndáá ndècuéchi-í —càchí té Pàblú xàháⁿ-dè xii té Fèstú.

¹² Te ní ndatnúhu té Fèstú ndihi cue tée chindee tnúhu ñaha xii-dé, te dàtnùni ní xàháⁿ-dè xii té Pàblú:

—Te sa ní cáhàⁿ-n sá quíhíⁿ-n quítnahá-n té Cèsar te diu-ni quíhíⁿ-n, te quini-n nása cáhàⁿ téé-áⁿ yacáⁿ —càchí-dé xàháⁿ-dè xii té Pàblú.

Té Pàblú cáhàⁿ ndihi-dé té Àgripá téé yíndaha nacióⁿ Isràèl

¹³ Te sáta ní cuu cuéhé nduu, te ní quee té Àgripá téé yíndaha nacióⁿ Isràèl cuáhàⁿ-dè ñuú Cèsareá ndihi ñadihí-dé, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Berènicé te òré ní quexio-yu, te ní cáhàⁿ ndihí-yu té Fèstú. ¹⁴ Te sáta ní

cuu titní nduu, te ní cáhàⁿ té Fèstú cuendá té Pàblú ní xii-dé té Àgripá:

—Ndècu ñⁿ té ní dándóo té Juéli vecaá nání-dé Pàblú. ¹⁵ Te cutnàhá ní sáhàⁿ-í ñuú Jerusàlén ní nanitnàhá-í ndihi cue dútú cúnúu ndihi cue té cuu sacuéhé núú ñáyi israél. Te ní dácáá díquí-güedé té Pàblú cuèchi, te ní cachí-güedé sá táuchíuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cúu. ¹⁶ Te ní xàháⁿ-í xii-güedé sá vā cúú, chi ñá túú dūcaⁿ quide nchúhú cue tée rómá cùtexínu cada castiù-ndí ñáyi, chi díhna-gá ndúcú tnúhu-ndí núú ñáyi sáa cuèchi díquí-xi cuendá quini-ndí núu nása cáhàⁿ méé-yu ndihi ñáyi sàcáⁿ cuèchi cuendá-yu, te òré-áⁿ cutnùni iní-ndí núu ndáá ndècuéchi-yu àdi ñàhá, te ducaⁿ te níhí-ndí nàcuáa quide ndáa-ndí cuendá-yu, duha ní xàháⁿ-í xii-güedé —càchí té Fèstú xàháⁿ-dè xii té Àgripá.

¹⁷ Te ní xàháⁿ tucu té Fèstú:

—Te sáta ní quexio-güedé ndéé ndiha, te nduu tnèé ní sáhàⁿ-ni-ndí vechiùⁿ. Te ní xàháⁿ-í sá quíngueñuhu-güedé té Pàblú candeca ñaha-güedé quixi, te òré ní quexio-dé, ¹⁸ te ní ngúita-güedé xàháⁿ-güedé sá ndècuéchi-dé. Te ní sani iní-í sá ñⁿ cuèchi càhnu tee ñaha-güedé dico ñàhá, chi dicó-ni sá ñⁿ tnúhu ní cáhàⁿ-dè, xiáⁿ ducaⁿ ní quide-güedé. ¹⁹ Te ní tenáa ñàhá-güedé xii-dé, chi cachí-güedé sá ñá túú cáhàⁿ váha-dé cuendá ndiõxi-güedé. Te tnàhá-ni cuendá ñⁿ téé nani Jesús cáhàⁿ-dè, chi cachí-dé sá ní xihí téé-áⁿ te ní ndoto-dé cachí-dé xàháⁿ-dè xii-güedé, cachí-güedé. ²⁰ Te ñá ní cutnùni iní-í nása cúñaha-í xii-güedé cuendá téhndé cuèchi-dé. Te xiáⁿ ní xicáⁿ tnúhu-í núú té Pàblú núu cundee iní-dé quíhíⁿ-dè ñuú Jerusàlén, te ndéé ndiácaⁿ cada ndáa-ndí cuendá-dé, te núu ndáa ndècuéchi-dé nàcuáa cáhàⁿ-güedé àdi ñàhá ní cúu. ²¹ Te dàtnùni té Pàblú ní cachí-dé sá cundècu tnaa-dé vecaá te dàtnùni quíhíⁿ-dè núú té Cèsar, te téé-áⁿ cada ndáa-dé cuendá-dé. Te cuendá sá dūcaⁿ ní cáhàⁿ té Pàblú, xiáⁿ núu ní xàháⁿ-í sá cundéé ñàhá cuè sandadú xii-dé, níni na coto-í nása cada-í quíhíⁿ-dè núú té Cèsar, duha ní xàháⁿ-í xii-güedé —càchí té Fèstú xàháⁿ-dè xii té Àgripá.

²² Te té Àgripá ní xàháⁿ-dè xii té Fèstú:

—Te tnàhá yúhú ïo cudíi iní-í cundedóho-í tnúhu cáhàⁿ-dè —càchí-dé xàháⁿ-dè.

Te ní xàháⁿ té Fèstú:

—Tneé cana-í-dé te cundedóho-n nása cáhàⁿ-dè —càchí-dé xàháⁿ-dè.

²³ Te nduu tnèé ní quexio té Àgripá ndihi ñadihí-dé tá Berènicé vechiùⁿ, te ïo ní quide càhnu ñaha-güedé xii-yu. Te cuánguihú-yu

vechìuⁿ ndihi cue tée cùu capitáⁿ cùnùu-gá ndihi cue tée cùnùu ñuú Cèsareá. Te té Fèstú ní xáhaⁿ-dè sá quíngueñuhu-güedé té Páblú vecaá, te òré ní quexio-dé, ²⁴ te ní xáhaⁿ tè Fèstú xii té Àgripá ndihi nchaa ñáiyu xíndecu-áⁿ:

—Chí cündèhe tée iha chi tée-a càchi cue tée israhél sá ndècuéchi-dé, te cútnahá ní xíndecu-í ñuú Jerusálén ní cachí-güedé sá ndáá ndècuéchi-dé, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ-güedé iha. Te nchaa-güedé ní cuáá-güedé té càchi-güedé sá táuchìuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu. ²⁵ Te sáta ní ndihi cuèndú ní cáháⁿ-güedé, te ní cutnùní iní-í sá ñá túú ní ñⁿ cuéchi càhnu ní quide-dé, núu ñá túú ní tàuchiuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé. Te mee-dé ní cachí-dé sá quihíⁿ-dé núú tè Cèsár tée yíndaha cuéhé nacióⁿ, te ní xáhaⁿ-í sá cùu quihíⁿ-dé. ²⁶ Te ñá túú ní xini váha-í nása ní quide-dé, núu xiáⁿ ñá ní ñhi-í nàcuáa cadúha-í tutú quihíⁿ ndaha té Cèsár, te xiáⁿ ní cana-í-dé véxi-dé iha cuèndá nchaa-ndo cáháⁿ ndihi-ndo-dé. Te ducaⁿ cànùu cadíhna-gá yohó tātá Àgripá cacaⁿ tnúhú-n núú-dé núu nása cáháⁿ-dé, te òré-áⁿ cutnùní iní-í nása cada-í cadúha-í tutú quihíⁿ ndaha té Cèsár. ²⁷ Chi sàni iní-í sá ñá túú ndùu váha-xi sá quihíⁿ ñⁿ tée tàu cuéchi te núu vá códó tnùní núú ñⁿ tutú nàcuáa càa cuéchi tàú-dé —càchi té Fèstú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

26

Te Páblú cáháⁿ ndihi-dé té Àgripá

¹ Te dàtnùní ní xáhaⁿ tè Àgripá tée yíndaha nacióⁿ Israhél xii té Páblú:

—Te vitna cáháⁿ-n núu nása ní cuu cuèndá-n —càchi-dé xáhaⁿ-dè.

Te té Páblú ní ndacani-dé ndaha-dé sá cündedóho-güedé, te ní xáhaⁿ-dè xii té Àgripá tée yíndaha nacióⁿ Israhél:

²⁻³ —Tātá Àgripá, ío cùdíí iní-í sá ní nanihí tnáhá-ó vitna, chí yohó ío váha xini-n nchaa nàcuáa quide ñáiyu israhél quidé càhnú-yu Yá Ndióxi, te ío váha xini-n nchaa tnúhu xítnáhá-yu. Te vitna cundee iní-n cündedóho-n ñⁿ úú tnúhu na cáháⁿ-í. Na càchi tnúhu-í sá ñá ndáá ní quide-í nchaa sá cáháⁿ cue tée israhél.

Te Páblú cáháⁿ-dè nàcuáa ní quide-dé cùtnáhá vátá túhá-gá-dé ichi Yá Ndióxi

⁴ Te sa náha nchaa cue tée cùnùu núú ñáiyu israhél nàcuáa ní quide-í ñuú-í ndihi ñuú Jerusálén cútnáhá ní cuu landú-í. ⁵ Te mee-güedé náhá-güedé sá ndéé líhli-í ní chitnahá-í cue tée cùu fariséu. Te núu cuini-güedé cáháⁿ-güedé sá tée fariséu cùu-í àdi ñáhá dico nchaa-güedé sa náha-güedé sá cué tée-áⁿ ní chitnahá-í. Te cue tée

cùu fariséu-áⁿ ío cuini-güedé cada-güedé nchaa nàcuáa nchicúⁿ nihnu ñáiyu quide-yu. Te yúhu nchaa sá nchicúⁿ nihnú-yu quide-yu-áⁿ ní quide-í. ⁶ Te vitna ndècu-í iha, te cáháⁿ-n núu váha-ni quide-í àdi ñáhá, chí cue tée-áⁿ tée ñaha-güedé cuéchi xii-í cuèndá sá sàndáá iní-í sá ndótó nchaa ñáiyu ní xihí. Te diu-ni ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii nchaa ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha. ⁷ Te nchaa ñáiyu-áⁿ xíndetu-yu nduu ndòto ñáiyu ní xihí ní cùu. Te diu-ni ducaⁿ ndetu nchaa ñani tnáhá-ó ndècu ñuyú-a ndéé vitna, te xiáⁿ núu cuéi nduu cuéi niú cáháⁿ ndihi-yu Yá Ndióxi. Te sá sàndáá iní-í núu xiáⁿ ní cáháⁿ-í, te tée ñaha cue tée israhél cuéchi xii-í. ⁸ Te ná cuèndá nchòhó cue tée israhél ñá túú cuini-ndó quindáá iní-ndó sá dándoto Yá Ndióxi nchaa ñáiyu ní xihí? —càchi té Páblú xáhaⁿ-dè.

Té Páblú caní-dé cuèndú sá ní xóo chihí-dé ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús vecaá

⁹ Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Ndéé dává-áⁿ ní quide úhú-í ñáiyu sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús Yaa ní queue ñuú Nazàrèt, te ní cáháⁿ-í sá váha-ni ní quide-í sá dúcáⁿ ní quide-í. ¹⁰ Te diu-ni ducaⁿ ní quide-í ñuú Jerusálén. Te cue dútú cùnùu ní taxi-güedé ñⁿ tutú cuèndá tni-í ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te vái-yu ní chihí-í vecaá. Te òré ní cáháⁿ-güedé sá cahní-güedé ñáiyu-áⁿ, te tnáhá-í ní cáháⁿ-í sá cùu cahni ñaha-güedé xii-yu. ¹¹ Te titní xito ní sáháⁿ-í nchaa venúhu ñáiyu israhél, te ní caní-í-yu te ní xáhaⁿ-í sá dáñá-yu ichi Jèsús. Te cuèndá ío ní cudééⁿ-í núu-yu, xiáⁿ ní sáháⁿ-í nchaa ñuú xicá ní sánúnducú-í dava-gá ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá cuèndá dandóho ñaha-güedé xii-yu.

Té Páblú cáháⁿ tucu-dé nása ní cuu ní tuha-dé ichi Yá Ndióxi

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Te cuèndá xiáⁿ ní xica tucu-í cuáháⁿ-í ñuú Dàmascú, nèhè-í tutú ní taxi cue dútú cùnùu cuáháⁿ, cuèndá sá ndácú-í tni-í nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús ní cùu. ¹³ Te òré cauxúu nduu ñuhu-í ichi cuáháⁿ-í, te uuⁿ ní ní queue ñuhú andíu ní dáyehé-xi ndéé núu nùtní-í ndihi cue tée ndèca tnaha ndihi-í, te níhí-gá ní dáyehé-xi dácúxí nchíanchii. ¹⁴ Te nchaa-ndí ní nduá-ndí ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-í cáháⁿ ñⁿ sá cáháⁿ tnúhu ñáiyu israhél, te càchi-xi: “Yohó Sàulú, ¿Ná cuèndá cùu úhú iní ñáhá-n xii-í dándóho ñaha-n? Te ío dándóho-n mee-n, chí dàtná cuini-n quide ndicutu quide-n chí quiti-áⁿ òré cùxi-güedé-di püyá te sàha-di patadá núu-xi, te sá dúcáⁿ quide-di te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yohó chí ñá túú sàndáá iní ñáhá-n xii-í”, càchi sá ní cáháⁿ-áⁿ. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cùu yohó sá ní cáháⁿ-áⁿ?”, xáhaⁿ-í. Te càchi sá

càháⁿ-á: “Yúhú cùú-í Jèsús Yaa cùú úhú iníⁿ”, duha ní cachí sá càháⁿ-á. Te xiáⁿ ní cutnùnì iní-í sá Jèsús càháⁿ. ¹⁶ Te ní cachí-gá: “Ndacuíñiⁿ chi yúhú càháⁿ-í chi cuíní-í quíhíⁿ-n càda-n chiuⁿ-í, chi quíhíⁿ-n càháⁿ-n núú ñáyiú nàcuáa ní cuu ní xiní ñáháⁿ-n xii-í vitna, te quixi tucu-í càháⁿ ndihi ñaha-í xii-n, te cùñaha-n xii-yu nàcuáa càháⁿ-í. ¹⁷ Chi cuíní-í quíhíⁿ-n càháⁿ-n tnúhu-í núú ñáyiú isráel ndihi núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel, te coto ñaha-í xii-n cuendá vá cáhni ñáhá-yu xii-n. ¹⁸ Te cuíní-í quíhíⁿ-n cùñaha-n xii-yu sá dāñá-yu nchaá ichi cuèhé ichi duha ndècú-yu, te tuhá-yu ichi váha cuendá vá quindáa iní-yu cadá-yu sá càháⁿ yucu ñávaha, te quindáa iní-yu cadá-yu nchaá nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi. Te núu na quindáa iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te cada càhnu iní-í nchaá cuèchi-yu, te naníhí tǎhú-yu ndihi dava-gá ñáyiú sa ní xócuñi nchaá sá cuèhé sá dúhá ní xindecu iní-yu”, duha ní cachí-gá xii-í—cachí té Páblú xáhaⁿ-dè xii té Àgripá té yindaha nacióⁿ Isráel.

Té Páblú quidé-dé nchaá nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cada-dé

¹⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu té Páblú xii té Àgripá: —Ñá túú dāñá ndeé-í quidé-í nchaá nàcuáa ní càháⁿ Jèsús óré ní càháⁿ-gá andiú. ²⁰ Te díhna-gá ñáyiú ñuú Dāmascú ní càháⁿ-í tnúhu-gá núú-yu, te ní xáhaⁿ-í xii-yu sá dāñá-yu nchaá sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te càháⁿ ndihi-yu Yá Ndióxi, te cadá-yu mee-ni sá váha cuendá cutnùnì iní dava-gá-yu sá ní dāñá-yu nchaá sá ñá túú váha ní xóo cadá-yu. Te ducaⁿ-ni ní xáhaⁿ-í xii ñáyiú ñuú Jerusalén ndihi ñáyiú nihí nacióⁿ Isráel ndihi nchaá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel. ²¹ Te cuendá sá dúcáⁿ ní càháⁿ-í núu ní tnii ñaha cuè té isráel xii-í cùtnáhá ní sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá ío cùnuu cahni ñaha-güedé ní cùu. ²² Te diu-ni mee Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii-í núu ndècu-í iha tnávíi càháⁿ-í tnúhu-gá, te mee-ni tnúhu-gá càháⁿ ndihi-í nchaá-yu, cuèi ñáyiú cuica, te cuèi ñáyiú ndáhú. Te ndíi Moisés ndihi dava-gá cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní càháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-í nchaá-ni nduu. ²³ Te cue téé-áⁿ ní cachí-güedé sá Cristú Yaa tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyúú-a ndoho tnahá-gá, te cuú-gá, te dātnùnì ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-xi nchaá ñáyiú ní xihí ndotó-yu núu na sáá nduu chi ducaⁿ càda-xi ní cachí méé Yá Ndióxi. Te cuendá sá dúcáⁿ ní ndoto-gá, xiáⁿ cùtnùnì sá cùú naníhí tǎhú ñáyiú, cuèi ñáyiú isráel, te cuèi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isráel. Te dātná-ni ndúu tnúhu ní càháⁿ cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha-áⁿ, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ yúhú tucu —cachí té Páblú xáhaⁿ-dè.

Té Páblú xáhaⁿ-dè xii té Àgripá sá quindáa iní-dé tnúhu Jèsús

²⁴ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ té Páblú, te ní càháⁿ níhi té Fèstú, te xáhaⁿ-dè:

—Páblú, ío lùcú càháⁿ-n! Cuendá ío vǎi ní dācuáháⁿ-n, núu xiáⁿ ndádá lùcú ñáhá-xi xii-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁵ Te ní xáhaⁿ té Páblú:

—Ñáhá, vá dúcáⁿ càháⁿ-n chi ñá díú sá lùcú-í duha càháⁿ-í, chi tnúhu ndáá càháⁿ-í. ²⁶ Te té Àgripá-a sa ñaha-dé ndihi nchaá ñáyiú isráel nàcuáa ní cuu, chi sa ní níhi-dé tnúhu ndihi dava-gá-yu nàcuáa ní càháⁿ-í, núu xiáⁿ cùyíi-í càháⁿ ndihi-í-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii té Fèstú.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-dè xii té Àgripá:

—Yúhú sa xini-í sá sàndáa iní-n tnúhu ní chidó tnùnì cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁸ Te ní xáhaⁿ té Àgripá:

—¿Quide-n cuendá sá íiⁿ úú tnúhu ní càháⁿ-n te quindáa iní-í tnúhu Jèsús càháⁿ-n-á? —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu té Páblú:

—Cuèi vitna te cuèi ndéé cuèé-gá dico cuíní-í sá dācuítíi sá quindáa iní-n tnúhu Jèsús. Te diu-ni ducaⁿ xicáⁿ tǎhú-í núú Yá Ndióxi sá ncháá ñáyiú ndècu ndihi-o iha quindáa iní-yu tnúhu-gá dātná cuíní-n ní quide yúhú, ducaⁿ cadá-yu. Dicó-ni sá núu vá quíhíⁿ-ni-yu vecaá dātná cuíní-n ndòho yúhú —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii té Àgripá.

³⁰ Te sáta dúcáⁿ ní càháⁿ-dè, te ní ngúnutnii té Àgripá téé yindaha nacióⁿ Isráel, ndihi té Fèstú téé cùu gobiernú, ndihi tá Berènicé ndihi dava-gá ñáyiú xinuóo yatni. ³¹ Te ní tnahá-yu ndèca tnahá-yu cuáháⁿ íiⁿ xio. Te ní xítnáhá-yu:

—Tée-áⁿ ñá túú ná cuèchi ní quide-dé núu chihi ñaha-güedé vecaá ádi cahni ñaha-güedé —cachí-yu xítnáhá-yu.

³² Te té Àgripá ní xáhaⁿ-dè xii té Fèstú:

—Cuèchi mee-dé chi ní cachí-dé sá quítnáhá-dé té Césár, xiáⁿ núu ndíhu tucu-dé vecaá, te núu ñá túú dúcáⁿ ní càháⁿ-dè, te cácu-dé ní cùu —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii té Fèstú.

27

Té Páblú cuáháⁿ-dè ñuú Rómá

¹⁻² Te ní ndatnúhu-güedé sá quíhíⁿ té Páblú ndihi bǎrcú nacióⁿ Italiá, te tnahá yúhú quíhíⁿ-í ndihi-dé. Te tnahá íiⁿ téé nǎni Aristarcú cuíní-dé quíhíⁿ ndihi-ndí-dé, te cùu-dé téé ñuú Tesalónica, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Macèdoniá. Te ní sáha cuendá-güedé té Páblú ndihi íiⁿ úú-gá cue téé xixíhi vecaá ní queheⁿ cuendá ñáhá té Jülüü téé cùu capitáⁿ, téé yindaha nchaá sandadú nání Augústú, te ní quée-ndí nchaá-ndí

bàrcú ñuú Adràmitiú. Te ní xica bàrcú-án cuáháⁿ-ndí ndihi-xi te cuita yáha-ndí ñⁿ úú ñuú yíndèhu distritú Àsiá quíhíⁿ. ³ Te nduu tnèé ní quexio-ndí ñuú Sidón. Te ío váha ní quide té jülüü, chí ní dáñá-dè ní quene té Páblú ní sáháⁿ-dé ní cáháⁿ ndihi-dé cue tée ío váha tnàhá tnúhu ndihi-dé núu cud-ana cundàhú iní ñáhá-güedé cuáñaha-güedé nchaa sá xíní ñúhu-dé. ⁴ Te dàtnùní ní ndée tucu-dé bàrcú cuáháⁿ-ndí. Te ío níhi táchí te ñá ní dàña-xi caca ndáá bàrcú, te ní sáháⁿ bàrcú ndée yatni yuhu distritú Chìpré, te distritú-áⁿ cáá cuádava xití lámár, te xíaⁿ ñà túú cuèhé táchí ní yáha-ndí. ⁵ Te ta yáha-ndí cuáháⁿ, te ní yáha-ndí ñⁿ xio yuhu distritú Ciliaciá ndihi yuhu distritú Pánfilíá, te ní sáá-ndí ndée ñuú Mírà ñⁿ ñuú yíndèhu distritú Liciá.

⁶ Te ní quene tée cùu capitáⁿ cuándúcú-dé ingá bàrcú, te ní níhí-dé ñⁿ bàrcú tée ñuú Alejándriá, ñúhú ichi-xi quíhíⁿ-xi nacióⁿ Itáliá. Te ní ndicuaca ñaha-dé xii-ndí cuáháⁿ-ndí ní quée-ndí bàrcú-áⁿ, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi. ⁷ Te ío cuèhé cuáháⁿ bàrcú-áⁿ, cuèhé nduu ní xúhuⁿ-xi ichi, te yica-ni ní quexio-ndí yuhu ñuú Nidú, te ñá ní dàña-gá táchí quíhíⁿ ndáá bàrcú núu ní xícó ndúu-xi. Te ní yáha-ndí ñⁿ xio yuhu distritú Crètá núu ñà túú quène vihi táchí, te ñu-ni cuádava tucu lámár cáá distritú-áⁿ. Te ní yáha-ndí yuhu ñuú Sàlmón, te ñu-ni Crètá yíndàha-xi ñuú-áⁿ. ⁸ Te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí mee-ñà núu ràyá distritú Crètá, te ío ní ndoho-ndí ní sáá-ndí ñⁿ xichi núu nání Puèrtú Váha, yatni víi-ni-gá ñuú Làseá.

⁹ Te ní cuyaa vihi-ndí ichi, ducaⁿ-ni cùu-ndí ní tnahá yóó cúuⁿ dàú táchí, te ío úhú yáha bàrcú núu na quíhíⁿ-ni-xi. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ tè Páblú xii-güedé:

—Nchaa-ndo cùndedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío úhú núu na càda yica-o quíhíⁿ-ó ndihi bàrcú chí cuíta càrgá te cuíta bàrcú, te cuu-ni iní-xi tnàhá-ni mee-o cùu-ó chí càhá-ó núu na ngàunihnu-o xití ndute —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹¹ Te tée cùu capitáⁿ ñá ní sàndáá iní-dé tnúhu ní càháⁿ tè Páblú. Dico tnúhu ní càháⁿ tée dàcaca bàrcú ndihi xitohó-xi chí ní sàndáá iní-dé. ¹² Te ñá ní tnàhá iní-güedé Puèrtú Váha cuèndá sá ní tnahá yóó cúuⁿ dàú táchí, te ñá túú dàhu váha táchí xiáⁿ, núu vài-güedé ní cuíní-güedé yáha-güedé quíhíⁿ-güedé sáá-güedé ndée ñuú Fénicé ní cùu. Te yàcáⁿ cundecu-güedé yóó cúuⁿ dàú táchí cuèi ñá túú caváha vihi, chí nchí nàcuáa yáha bàrcú, te yàcáⁿ quíhu táchí, dico dàhu-gá. Núu xiáⁿ ndée ndíacáⁿ nátacá Bàrcú

yóó cúuⁿ dàú táchí, te ñu-ni Crètá yíndàha-xi ñuú-áⁿ.

Nitúhú lámár cúuⁿ dàú táchí

¹³ Te duha ní quene nuu luha táchí, xiáⁿ ní sani iní-güedé sá ndácú-güedé quíhíⁿ-güedé, núu ní natava-güedé caá ndètní ndée bàrcú, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní yáha-ndí yatni vii yuhu distritú Crètá. ¹⁴ Te tnaa-ni ní cuu sá ní xica bàrcú, te duha ní cunuu dàú táchí ñⁿ xio yuhu ñuú-áⁿ ¹⁵ te nchita ichi cuáháⁿ bàrcú. Te ñá ní ndàcu-gá-xi quíhíⁿ ndáá-xi nàcuáa cuáháⁿ-xi ní cùu, núu ní dáñá-ndí cuáháⁿ mee-ñà bàrcú. ¹⁶ Te ní yáha-ndí ñⁿ ñuú nání Clàudá, te ñuú-áⁿ cáá cuádava xití lámár. Te ñⁿ xio yuhu ñuú núu ñà túú quène vihi táchí ní yáha-ndí, te bàrcú líhli sá nchicúⁿ sáta bàrcú càhnú, chí ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí xití bàrcú càhnú. ¹⁷ Te sáta ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí bàrcú líhli, te ní ducuⁿ nuu-güedé yoho bàrcú càhnú. Te ío ní yùhú-güedé sá yáha bàrcú ndée núu ñúhú cùchí yuhu ñuú Sirté, núu xiáⁿ ní ndihi dóo nchítá díquí bàrcú ní nuu nehe-güedé, chí dóo-áⁿ ío níhi chindaha táchí, núu xiáⁿ cuáháⁿ bàrcú ñⁿ xio. Te ní dáñá-güedé ñá túú-gá ní dàcaca-güedé, núu cuáháⁿ mee-ñà-xi ta chindaha táchí cuáháⁿ. ¹⁸ Te ío níhi dàú táchí, te ñá ní cuíní tnàhí-xi yáha. Te nduu úú sá dúcáⁿ ñà túú-gá ní dàcaca-güedé bàrcú te ní ngüita-güedé ní dängöyo-güedé sá nchídó-xi cuèndá cuíní-güedé nduu ñamá-xi. ¹⁹ Te nduu úní ní dängöyo-güedé nchaa ndachíuⁿ cánehe chiuⁿ-güedé xití bàrcú. ²⁰ Te cuèhé nduu ñà túú ní xíní-ndí ní chòdíní ní nchicanchii, chí ío níhi ní cuuⁿ dàú táchí, núu ní càháⁿ-ndí sá vā cācu-ndí, chí ndihi-ndí càhá ní càháⁿ-ndí.

²¹ Te ní cuu titní nduu ñà túú-gá xéxi-ndí, núu xiáⁿ ní ngünutnii té Páblú núu-güedé, te xáhaⁿ-dè:

—Quindáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ-í, te cundecu nahi-o Crètá ní cùu. Te núu ní tnii-ndo tnúhu-í, te vā dācuíta-o càrgá ndihi dava-gá ndachíuⁿ ni cuu. ²² Te vā yùhú-ndó chí vā cùu ní ñⁿ-ndo dico bàrcú chí cuíta. ²³ Te nàha-ndo sá yùhú càháⁿ ndihi-í Yá Ndióxi te quide-í nàcuáa càháⁿ-gá. Te ñu-ni mee-gá ní techíuⁿ-gá ñⁿ espíritú xínú cuèchi núu-gá ní quixi, ²⁴ te ní cachi-xi xii-í: “Vā yùhú-n chi vā cùu-n, dico dacuití quíhíⁿ-n càháⁿ ndihi-n tè Cèsár. Te ní ñⁿ tée ndihi-n vā cùu, chí ío cùdii iní ñáhá Yá Ndióxi xii-n”, duha ní càháⁿ espíritú xínú cuèchi núu-gá ní cachi tnúhu-xi xii-í. ²⁵ Núu xiáⁿ càchí tnúhu-í sá vā yùhú-ndó, chí sá cùtmuní iní-í sá càdā Yá Ndióxi nàcuáa ní càháⁿ espíritú xínú cuèchi núu-gá. ²⁶ Te mee táchí chindaha-xi bàrcú daquíhíⁿ-xi ndée yuhu ndute —cachi té Páblú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁷ Te sa ní cuu sáhúⁿ nduu sáhúⁿ niú sá ní nguíta-xi cùuⁿ dáú táchí, te ñá túú-gá dácaca-güedé bàrcú, chí mee-ná táchí tá chindaha-xi barcú cuáháⁿ núú ndute lámár Adriá. Te sáta ní cuu dava niú, te ní quide cuendá cue téé dácaca barcú sá tá cuyatni-güedé ñuhu yichí. ²⁸ Te ní chicuáhá-güedé ná daha-gá mètrú néhé-xí sá cùnú xití ndute cuendá cutnùní iní-güedé sá tá cuyatni-xi ndéé yuhu lámár, te nêhe-xi ócò sáhúⁿ ñⁿ-ni-gá mètrú. Te ní xica tucu bàrcú luha-gá, te dàtnùní ní chicuáhá tucu-güedé, te xiáⁿ néhé-xí ócò úsá-ni-gá mètrú. ²⁹ Te ní yùhú-güedé sá candaundeé-xi cava, te ní queheⁿ-güedé cúmí caá náhnú sá nchicúⁿ yoho, te ní dàquêe-güedé xití ndute ndàa sáta bàrcú, te dàtnùní ní nguíñí-xi ñá ní xica-gá-xi, te ní cuini-güedé sá òrè-ní tündáa ní cuu. ³⁰ Te cue téé dácaca barcú ní natava-güedé bàrcú lìhli dándée-güedé núú ndute ní cuu, te ní cachí-güedé sá quihíⁿ-güedé ndàa núú bàrcú dàquêe-güedé úú-gá caá cuendá cuita candeé-xi bàrcú cáhnú cuendá sá vā caca-xí. Te cuini-güedé dandáhú-güedé dava-gá nchúhú cue téé ñuhu ndihi-güedé bàrcú, chí ní ndatnúhu-güedé sá cùnú-güedé ní cuu. ³¹ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ ndihi dava-gá sandadú:

—Te núu na dándóo ñaha cuè téé dácaca barcú cunu-güedé, te vā cacu-o —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

³² Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dè núu ní sáháⁿ sandadú ní xehndé-güedé yoho nchicúⁿ bàrcú lìhli dāngáúñihu-güedé xití ndute cuáháⁿ-xi.

³³ Te váha váha-ni ta tündáa cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ té Páblú:

—Sa ní cuu sáhúⁿ nduu ñá túú tnàhí xèxi-ndo sá ndihú iní-ndó. ³⁴ Te vitna yáchí-ndó, chí caxi-ndo cuendá naníhí ndéé-ndó, te vā yùhú-ndó chí ñá túú ná tnahá ní ñⁿ-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

³⁵ Te sáta dúcáⁿ ní cáháⁿ-dè, te ní queheⁿ-dè ñⁿ pàa, te ní ndacáⁿ táhú-dè núú Yá Ndióxi, te núú-güedé nchaa-güedé ducaⁿ ní quide-dé, te dàtnùní ní táhú-dè luha ní xexi-dé. ³⁶ Te ducaⁿ te dàtnùní ní cuyi-güedé ní xexi-güedé nchaa-güedé. ³⁷ Te úú cièndú únidico sáhúⁿ ñⁿ-ndí ñùhú bàrcú núú tnàhá té Páblú, te nchaa-ndí ní xexi ndihi-ndí-dé. ³⁸ Te ní xexi-ndí ní ndahá xití-ndí. Te dàtnùní ní nguíta-güedé ní tava-güedé nchaa ngohnchí triú ní dāngoyo-güedé xití ndute cuendá nduu ñamá-gá bàrcú.

Ní dáhu bàrcú xití lámár

³⁹ Te sáta ní tündáa, te ñá ní cùtnuní-gá iní-güedé ndéé cúú-xí núú ní sáa-güedé, te ní iní-güedé ñⁿ xichí núú ní xícó ndùú

luha yuhu lámár, te vai vihi cúchí dándáa-xí yuhu ndute, te xiáⁿ ñá túú dācandá víhí táchí ndute. Te ní ndatnúhu-güedé sá ndacú-güedé dácaca-güedé bàrcú quihíⁿ-xi ndéé núú ñùhú cúchí. ⁴⁰ Te xiáⁿ núu ní sáháⁿ-güedé ní xehndé-güedé nchaa yoho nchicúⁿ caá tādāndé bàrcú ní ndóo xití lámár, te ní nadatáyá-güedé vítú sá dācuico-xi barcú, te ní nacata caa-güedé ñⁿ dóo díquí bàrcú, te ta chindaha táchí cuáháⁿ yuhu lámár tá cuyatni-xi ñuhu yichí cuáháⁿ. ⁴¹ Te ndècu ñⁿ xichí ní natacá víhí cúchí xití ndute, te xiáⁿ ní nguindúxi ñihu bàrcú-güedé, te ní cuti-xi xití cúchí, te ñá ní ñihí-gá-güedé nācuāa cada-güedé nene-xi. Te ío ñihí ní dācandá táchí ndute, te ní chúcu ndéé-xi ndàa sáta bàrcú, te ní ndihi ní táhú-xí. ⁴² Te cue sandadú ní xitnàha-güedé sá cáhní-güedé nchaa cue téé ní xihí vecaá cuendá sá vā quihíⁿ-güedé núú ndute te cunu-güedé. ⁴³ Te téé cùu capitáⁿ ñá ní dāña-dé cahni-güedé cue téé ní xihí vecaá, chí ñá ní cūndee iní-dé cahni-güedé tnàhá té Páblú. Te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé sá cuè téé xicu cada quihíⁿ núú ndute te na yáha-güedé ndute quene-güedé yuhu lámár. ⁴⁴ Te dava cue téé ñá cúu càda, ní xáhaⁿ-dè nanducu-güedé vítú ñí àdi vítú ní táhú sá ní xihí bàrcú, te núú xiáⁿ caundodo-güedé yáha-güedé ndute quene-güedé ndéé yuhu lámár. Núu duha ní cuu ní cācu-ndí nchaa-ndí.

28

Té Páblú ndécú-dé ñuú Máltá caá cuádava lámár

¹ Te sáta ní cācu-ndí ní nene-ndí ñuhu yichí, te ní ñihí-ndí tnúhu nācuāa nāni ñuú núú ní sáa-ndí, te ñuú-áⁿ nání-xí Máltá, te cāa-xí cuádava lámár. ² Te ío quide víxiⁿ-xi cūndá ío cùuⁿ dáú. Te ñáyiu ñuú-áⁿ ní cundáhú iní ñáhā-yu xii-ndí, ní dàtnàhá-yu ñuhú te ní cana ñáhā-yu ní sáháⁿ-ndí ní nacuídídí-ndí. ³ Te té Páblú dātacá-dé nducú, te tnàhá-ni ñⁿ cóó dēéⁿ ní tñi ñihu-dé-di, te òrè cuáháⁿ ndaha-dé chucu-dé núú ñùhú, te ní ñāni-di cahni, te ní ndee-di xití nducú ní sānduú-di ndaha-dé, te ní xexihaⁿ-di xii-dé. ⁴ Te nchaa ñáyiu ndèhé-yu sá tādāndé-di ndaha-dé, te ní nguíta-yu ní xitnàhá-yu:

—Vāa ndíyi ní sahni téé-a, te ñá ní xihí-dé lámár, te dacuití sá cùú-dé vitna, chí sa ñaha Yá Ndióxi ná ní quide-dé ñuyíu-a —cachí-yu xitnàhá-yu.

⁵ Te té Páblú ní quidi-dé ndaha-dé ní ngau-ñihu-di núú ñùhú, te ñá túú tnàhí ná ní cùu núú ní xexi-di. ⁶ Te ñáyiu ñuú-áⁿ xindéhé-yu núu daquihíⁿ-xi chúhúⁿ àdi nduá-dé cuú-dé. Te naha ní xindéhé ñáhā-yu núu nása cada

ñaha-xi xii-dé, te ñá túú tnàhí ná ní quide ñaha-xi, te ní xitnàhá-yu:

—Váa ndiõxi cúú tée-a núu dàcáa ñá túú tnàhí ná ní quide-xi ndaha-dé núú ní xexi coó —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁷ Te yatni núú dúcáa ní xexihaⁿ cõ-ãⁿ cáá ñuhu xitu tée nani Publiú, te tée-ãⁿ táxi tnúni-dé ñihí ñuu cáá cuádava xití lámár núú ndécú-ndí nduu-ãⁿ. Te ío váha iní-dé chi ní cana ñaha-dé ní sáháⁿ-ndí ní xindecu-ndí úní nduu vehe-dé. ⁸ Te tãtã tẽ Públiú-ãⁿ cáá-dé cùhú-dé ñuhú-dé cahni, te tnàhá-dé daxi. Te tẽ Pãblú ní sáháⁿ-dé núú cáá-dé, te ní cáháⁿ ndihi-dé Yã Ndiõxi, te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí tée cùhú-ãⁿ, te ducaⁿ-ní ní quide-dé, te ní ndúha tée cùhú-ãⁿ. ⁹ Te sátá dúcáⁿ ní quide tẽ Pãblú, te ní quixi nchaa ñáiyu cùhú núú ndécú-ndí, te ní quide tátna ñaha tẽ Pãblú xii-yu te ní ndúha-yu. ¹⁰ Te òrẽ ndécú-ndí xiãⁿ, te vãi sã ní taxi táhú-güedé, te òrẽ ní xica-ndí ní taxi tucu-güedé nchaa sã xini ñuhu-ndí ichi.

Tẽ Pãblú ní quexio-dé ñuu Rómá

¹¹ Te yacáⁿ ní xindecu-ndí úní yóó, te sa ndécú ñⁿ barchú tée ñuu Alejandriá òrẽ ní quexio-ndí, te ní xindecu-xi ñihí yóó cúúⁿ dàú táchí. Te núú-xi cãndodo sandú sã dánani-güedé Cãstór ndihi sandú sã dánani-güedé Põlúx, te xití barchú-ãⁿ ní quée-ndí cuáháⁿ-ndí. ¹² Te ní quexio-ndí ñuu Siracusá, te yacáⁿ ní xindecu-ndí úní nduu. ¹³ Te ní xica tucu barchú cuáháⁿ-xi, te ní quexio-ndí ñuu Règiú. Te nduu tnée duha ní quene nuu táchí. Te ní xica barchú cuáháⁿ-xi, te ndée nduu úú ní quexio-ndí ñuu Puteolí. ¹⁴ Te yacáⁿ ní nanihí tnàhá-ndí ñihí ñáiyu sãndáá iní tnúhu Jësús, te ní cachí-yu sã cundecu-ndí úná nduu, núu xiãⁿ ní xindecu-ndí úná nduu ndihi-yu. Te ní xica tucu barchú cuáháⁿ-xi, te ní quexio-ndí ñuu Rómá. ¹⁵ Te ñáiyu rómá ñáiyu sãndáá iní tnúhu Jësús, ní ñihí-yu tnúhu sã cuáháⁿ-ndí, te ní quixi-yu ní quixi tnahá ñàhá-yu ichi. Te davá-yu ní nanihí-ndí ñuu Fòrú Àpiú, te davá-yu ní nanihí-ndí ñuu Úní Tãbernás. Te òrẽ ní xini tẽ Pãblú nchaa ñáiyu véxi tnahá ñàhá xii-ndí, te ndee ndée ní cuu iní-dé, te ní ndacáⁿ táhú-dé núú Yã Ndiõxi sã dúcáⁿ ní quide-yu. ¹⁶ Te sátá ní quexio-ndí ñuu Rómá, te cue tée cùchiuⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii tẽ Pãblú sã cundecu ñⁿ-dé, te ní xindeé ñàhá cuàa sandadú xii-dé.

Tẽ Pãblú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxi ñuu Rómá

¹⁷ Nduu úní sã ní quexio tẽ Pãblú, te ní cana-dé cue tée cùnno núú ñáiyu isràél ndécú ñuu Rómá, te ní sáháⁿ-güedé núú ndécú-dé, te ní xáhaⁿ-dé:

—Nchòhó cue tée isràél, càchí tnúhu-í sã ñá túú ná ní quide-í ní ñⁿ ñáiyu cùtnàhá ní xindecu-í ñuu Jerusálén. Te ñá túú ní cáháⁿ cuèhé-í sã quide-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada cue ñani tnàhá-ó ní xindecu ndée sanaha, te ñá túú ná ní quide-í te ní tnú ñaha-güedé ní sáha cuendá ñàhá-güedé xii-í núú cuè tée rómá, cue tée ndécú yacáⁿ. ¹⁸ Te cue tée-ãⁿ ní ndúcú tnúhu-güedé núu ndáá ndécuéchi-í, te ní cutnùni iní-güedé sã ñá túú ná ní quide-í, te xiãⁿ cuini-güedé queñuhu ñaha-güedé xii-í vecaá ní cuu. ¹⁹ Te ñu-ni cue tée isràél ñá ní dàña-güedé càcu-í, chi cuini-güedé sã cáhni ñaha cue tée rómá, cue tée xindecu yacáⁿ xii-í ní cuu, te xiãⁿ núu ní xáhaⁿ-í sã quixi-í cáháⁿ ndihi-í tẽ Cèsár cuendá iha cada ndáá mée-dé cuendá-í, te vá yóo ñⁿ tee-í cuéchi. ²⁰ Núu xiãⁿ ní cana ñaha-í xii-ndo cuendá cunaha-ndo nàcuáa ní cuu. Te ní xáhaⁿ-í sã sãndáá iní-í sã ndótó ñáiyu ní xihí, te ñu-ni ducaⁿ càháⁿ dava-gá ñáiyu isràél, te sã dúcáⁿ ní cáháⁿ-í, te ní chihí ñaha-güedé vecaá, te xindeé ñàhá-güedé ndée vitna —càchí tẽ Pãblú xáhaⁿ-dẽ xii-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ñá túú tnàhí tutú ní tẽndaha cue tée distritú Jüdeá quixi cuendá-n. Te ní cuè tée isràél ñá túú ní quixi-güedé cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá-n. ²² Te cuini-ndí cundedóho-ndí nása cunduu tnúhu cáháⁿ-n, chi sa ní ñihí-ndí tnúhu sã ncháa xichi ío xicáháⁿ cuèhé-yu cuendá nchaa ñáiyu sãndáá iní tnúhu Jësús —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii tẽ Pãblú.

²³ Te ní xáhaⁿ-güedé nduu cùyáchí-güedé te quixi-güedé cundedóho-güedé dava-gá cuendú cáháⁿ tẽ Pãblú. Te ní tnahá nduu ní ndatnúhu-güedé quihíⁿ-güedé núú quide véhe-dé, te vãi-yu ní sáháⁿ-yu ní xindedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ-dé, te nchàca nchaa ní cáháⁿ ndihi-dé-yu. Te ní xáhaⁿ-dẽ xii-yu sã ndíi Moisés ndihi dava-gá cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yã Ndiõxi ndée sanaha ní chidó tnúni-güedé núú tütú-güedé sã díú-gã tendaha-gã Cristú quixi-gã ñuyíú-a. Te ní chidó tnúni-güedé nchaa nàcuáa cada-gã, te ñu-ni nàcuáa cáháⁿ tutú-güedé cada Cristú, te ducaⁿ ní quide-gã cùtnàhá ní xica cuu-gã ñuyíú-a, núu xiãⁿ ní cutnùni sã díú Jësús cúú-gã Cristú Yáa ní tendaha Yã Ndiõxi ní quixi ñuyíú-a. Te núu quindáa iní-yu, te ndíhu ndaha ñàha Yã Ndiõxi xii-yu. ²⁴ Te davá-yu ní sãndáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-dé, te davá-yu ñá túú ní sãndáá iní-yu. ²⁵ Te cuendá sã ñá ñⁿ-ní tnúhu ní cáháⁿ-yu, núu xiãⁿ cuini-yu nùhú-yu ní cuu. Te ní xáhaⁿ tẽ Pãblú sã cundetu tnaa-yu cáháⁿ-dé ingá tnúhu, te xáhaⁿ-dẽ:

—Ní xáhaⁿ Espiritú Yã Ndiõxi xii ndíi Chàia nàcuáa cáháⁿ ndíi núu nchàa ñani tnàhá-ó ní

xíndecu ndéé sanaha. Te ní cáháⁿ Espíritú-gá
 iiⁿ sá ndàá ní xáhaⁿ-xi xìi ndíi, te duha ní
 xáhaⁿ-xi:

²⁶ Quíhíⁿ-n te cúñaha-n xìi ñáyi:

Nchòhò mee-ni cùndedóho-ndo tnúhu càháⁿ

Yá Ndióxi, dico ni vâ təcú tnùní-ndó.

Te cada-gá titní núú sá vâ yǎo tnàhí ndàcu

cada, dico ni vâ cùtnùní iní-ndó

nàcuáa ndùu sá cáda-gá,

²⁷ chi cuèndá sá io sàá iní-ndó,

xiǎⁿ ducaⁿ ñà túú sǎha-ndo cuèndá nása

cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-gá,

chi ñá cuíni-ndó cùndedóho-ndo, te ni ñǎ

sàndáá iní-ndó.

Te ni ñǎ cuíni-ndó dàña-ndo nchaa sá cuèhé

sá dúhá quide-ndo

cuendá xocàni-gá nchaa xiǎⁿ iní-ndó,

duha cúñaha-n xìi-yu.

Càchí Espíritú-gá xáhaⁿ-xi xìi ndíi. ²⁸ Te na

càchí tnúhu-í sá quíhíⁿ cue téé càháⁿ tnúhu

Yá Ndióxi cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyi

ñá túú cùu ñáyi isràél, chi ñáyi isràél ñá

túú cuíni-yu cundedóho-yu. Dico ñáyi ñá

túú cùu ñáyi isràél chi cùdí iní-yu cund-

edóho-yu, núu xiǎⁿ naníhí tàhú-yu —càchí té

Páblú xáhaⁿ-dě xii-yu.

²⁹ Te sátá ní ndíhi cuèndú ní xáhaⁿ-dě, te ní
 ndéé-yu cuánuhú-yu ta ndàtnúhu-yu cuáháⁿ.

³⁰ Te úú cuíá ní xínu ní xíndecu té Páblú iiⁿ

vehe ní cháhu-dé. Te ní xóo cáháⁿ váha-dé

ndíhi nchaa ñáyi ní xóo quíhíⁿ vehe-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ-dě sá ndíhu ndaha ñàha Yá

Ndióxi xii-yu núu quíndáá iní-yu tnúhu-gá,

te vâ yǎo iiⁿ ni sàdí yuhu-dé. Te mee-ni tnúhu

Xítóhó Jesucristú ní cáháⁿ-dé núu-yu.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÊ PÁBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ RÔMÁ

Tê Páblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Rôma

¹ Yúhú té Páblú xínú cuèchi-í núú Xítohó Jesucristú, chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cùu-í ñⁿ téé cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu, te tnúhu-gá cùu-xí tnúhu sá cáháⁿ nácuaa naníhí tǎhú-ó, núú diu-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xícá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá.

² Te ndéé sanaha ní cachí Yá Ndióxi sá dácuití sáá nduu ngũndecu ndihí ñáyiu tnúhu-gá. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii cue téé ní cáháⁿ tnúhu-gá dává-án ní chídó tnúni-güedé núú tütú-gá. ³ Te tnúhu-gá sá cáháⁿ-í-a cáháⁿ-xi diu-ni cuendá Xítohó Jesucristú Yáa cùú Déhe-gá. Te Déhe-gá-án cùú-gá ñⁿ ñáyiu, te cùu-gá naní tnáhá ndí Dávíí. ⁴ Te cùu-gá Yáa ñá túú tnáhi cuèchi-xi. Te ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te xiáⁿ cútñúni iní-ó sá cùu-gá Déhe Yá Ndióxi, te io cáhnu cuu-gá. ⁵ Te diu-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní nduu tǎhú-í núú Yá Ndióxi sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú cué ñáyiu ñuyíú-a cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-gá te canchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu nchaa nácuaa cáháⁿ-xi, te ducaⁿ io cuu cáhnu-gá. ⁶ Te tnáhá nchóhó cùu-ndó ñáyiu sa nchicúⁿ nihnu quide-ndo nchaa nácuaa cáháⁿ tnúhu-án, chi ní cachí Yá Ndióxi sá nchóhó tnáhá tnúhu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchóhó ñáyiu xĩndecu ñuú Rôma, ñáyiu io cùu iní ñáhá Yá Ndióxi, cadúha-í tütú-a daquixi-í ndaha-ndo. Te diu-ni nchóhó cùu-ndó cué ñáyiu ní cachí Yá Ndióxi cada ndáá cundecu-ndo núu-gá. Te xicáⁿ tǎhú-í núú Tǎtá-ó Dütú Ndióxi ndihí núú Xítohó Jesucristú sá io na chĩndee chítúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduu-gá ná cada te io váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Tê Páblú cuini-dé quihiⁿ ngoto-dé cue ñáyiu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Rôma

⁸ Te díhna nuu-gá càchí tnúhu-í xii-ndo sá io ndácáⁿ tǎhú-í núú Yá Ndióxi cuendá sá io sándáá iní-ndó-gá, te nchaa ñáyiu nihí-yu tnúhu sá dúcáⁿ quide-ndo. Te Xítohó Jesucristú dáyáha-gá nchaa tnúhu cáháⁿ-í núú Yá Ndióxi. ⁹ Te ndí tnáhá òré cáháⁿ ndihí-í Yá Ndióxi ducaⁿ-ni xicáⁿ tǎhú-í núu-gá cuendá-ndó, te mee-gá náhá-gá sá cáháⁿ ndáá-í, te diu-ni núu-gá xínú cuèchi-í ní yúhu ní iní-í, chi cáháⁿ-í nácuaa ní quide Déhe-gá Xítohó Jesucristú cuendá naníhí tǎhú-ó. ¹⁰ Te xicáⁿ tǎhú-í núú Yá Ndióxi sá núu mee-gá ná càchí te sáá ñⁿ nduu quixi

coto ñaha-í xii-ndo. ¹¹ Chi io cuini-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo dānehé ñáhá-í ñⁿ túú tnúhu nácuaa io-gá chĩndee ñaha Espiritú Yá Ndióxi xii-ndo, te ducaⁿ io-gá cuita nducu ndēe-ndo cada-ndo nchaa nácuaa cuini-gá. ¹² Te io chí ná cuáha ñáha-o tnúhu ndee iní cundecu-o ichi-gá, chi nchóhó ndihí yúhú io sándáá iní-ó-gá.

¹³ Te nchóhó ñáyiu ndēcu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sá dúcáⁿ-ní io sàni iní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuini-í sá òré quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vá cuíta chiúⁿ quixi-í dátñá quidē-í òré sǎngoto-í nchaa ñáyiu dává-gá ñuú ñá túú xíta chiúⁿ-í chi io váha sǎhúuⁿ-yu tnúhu cáháⁿ-í, dico ñá ndácú-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁴ Te yúhú yídiquí-í cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchaa ñáyiu cáháⁿ tnúhu grĩégú, ndihí núú nchaa ñáyiu cáháⁿ dává-gá núú tnúhu, ndihí núú nchaa ñáyiu túha, ndihí núú nchaa ñáyiu ñá túú túha. ¹⁵ Te cuendá sá dúhá yídiquí-í cáháⁿ-í tnúhu-gá, xiáⁿ io cuini-í dānehé ñáhá-í xii nchaa nchóhó ñáyiu ñuú Rôma nácuaa nduu tnúhu sá cáháⁿ nácuaa naníhí tǎhú-ó.

Ío cūnuu tnúhu Xítohó Jesucristú

¹⁶ Te yúhú ñá túú tnáhi cūcahaⁿ núu-í cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú, chi cūu-xi tnúhu io cūnuu, chi Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu na quíndáá iní-xi tnúhu-án te naníhí tǎhú-yu. Te ní cachí-gá sá díhnanuu-gá ñáyiu isráel ngũndecu ndihí-yu tnúhu-án te dátñúni ngũndecu ndihí ñáyiu ñá túú cūu ñáyiu isráel. ¹⁷ Te tnúhu-án dānehé ñáhá-xi xii-o sá cúdiu-o núú Yá Ndióxi te núu mee-ni sá quíndáá iní-ó-gá dátñá cáháⁿ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Nchaa ñáyiu sándáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi cúdiu-yu núu-gá, te ndēcu ndihí ñáhá-yu xii-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

Nchaa ñáyiu ndēcu ñuyíú ndēcúechi-yu

¹⁸ Te ndéé andíu tendaha Yá Ndióxi sá uhú quixi sá cùu-xi nchaa ñáyiu ñá túú quide ndáá núu-gá, ñáyiu quide nchaa sá cuéhé sá dúhá. Te cuendá nchaa sá quidē-yu-án xiáⁿ ñá túú cuini-yu tñí-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi cuendá cuu-xi ñⁿ sá váha sá cùu-xi-yu. ¹⁹ Te cuéi ducaⁿ quidē-yu dico cútñúni ndáá iní-yu nácuaa nduu sá sání iní Yá Ndióxi ndihí nácuaa nduu sá quidē-gá dátñá cútñúni iní nchaa dává-gá-yu, chi diu-gá dānehé ñáhá-gá xii-yu. ²⁰ Te ní vá ndácú-ó quini núu-ó nása cāa-gá, te ní vá ndácú-ó quini-ó nása cāa iní-gá, te ní vá ndácú-ó quini-ó nása quide-gá táxi tnúni-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te cuéi ducaⁿ dico ndéé cútñáhá ní ngáva ñuyíú ní ngúíta nchaa ñáyiu tēcú tnúni váha-yu nácuaa nduu sá sání iní-gá ndihí nácuaa nduu sá quidē-gá te ducaⁿ tēcú tnúni-yu cuendá nchaa sá ní cadúha-gá

ndéhé-yu ío ñuyíú-a, núu xiáⁿ vá cächí-yu sá ña túú cuéchi-yu. ²¹ Te cuéi ducaⁿ ní cutnùní iní-yu cuendá Yá Ndióxi dico ña túú cuíni-yu canehé-yu sá yíñuhu núú-gá nàcuáa táu-xi cunduu. Te ní ña túú cuíni-yu ndacáⁿ táhú-yu núú-gá cuendá nchaa sá váha quide ñaha-gá xii-yu, chí mee-ni ncháa sá ña túú vèdana nàndíhi ñuhu iní-yu. Te quidé-yu dàtná quidé ñⁿ ñáyíu ña túú ndècu ndíhi nchaa sá xini tnùni-xi. Te uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá quidé-yu cuáháⁿ. ²² Te cächí-yu sá cùu-yu ñáyíu ío váha sáa sá xini tnùni-xi dico ña ndáa, chí cùu-yu ñáyíu ío ñi díquí-xi. ²³ Te ña túú cuíni-yu cáháⁿ-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi Yáa ndécú ncháa nduu nchaa quíú, chí da nchaa sá ní cadúha mée-yu quide cahnú-yu. Te ní cadúha-yu nchaa sá nàhá ñáyíu ña túú cùdí ndècu ñuyíú-a. Te ní cadúha-yu sá nàhá quiti ndàva, ndíhi sá nàhá quiti sàcuíta ñuhu mee-xi, ndíhi sá nàhá nchaa dava-gá quiti, nchaa xiáⁿ quidé cahnú-yu.

²⁴ Te xiáⁿ núu ní dáña Yá Ndióxi quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá sàni iní-yu. Te xiáⁿ ío quide ndíhi tnahá-yu sá cuéhé sá dúhá sàcúú-xi yiqui cuñú-yu. ²⁵ Te ducaⁿ quidé-yu chí ña túú sàndáa iní-yu tnúhu ndáa tnúhu Yá Ndióxi. Te mee-ni tnúhu ndehnde sàndáa iní-yu, te nèhé-yu sá yíñuhu núú dàva sá ní cadúha-gá ío ñuyíú-a ndíhi dava sá ndéé andíu te quide cahnú-yu, te ña túú cächí-yu sá mée-gá ío càhnu cuu-gá, dico mee-gá xini ñuhu-xi cáháⁿ-yu sá ío càhnu cuu-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te ndáa ndisa sá ío càhnu cuu-gá.

²⁶ Te sá dúcáⁿ ña túú quide váha-yu núu xiáⁿ ní dáña-ñá Yá Ndióxi quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá sàni iní mée-yu. Te dava ñáyíu díhi cáháⁿ ndíhi tnahá-yu ndi mée díhi-yu te ña túú quidé-yu nàcuáa ní nduu táhú-yu cadá-yu. ²⁷ Te diu-ni ducaⁿ xiquide dava cue téé chí sàni cuéhé sání dúha iní-güedé sá cùu-xi yiqui cuñú-güedé ndi mée tnahá téé-güedé, chí cáháⁿ ndíhi tnahá ndi mee-güedé te ña túú quide-güedé nàcuáa ní nduu táhú-güedé cada-güedé, te sá dúcáⁿ quide-güedé te ña túú tnàhí cùu váha iní-güedé ndécú-güedé, te ducaⁿ tnàhí táu-xi ndoho-güedé cundecu-güedé.

²⁸ Te ña túú tnàhí ñuhu iní-yu Yá Ndióxi núu xiáⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáña ñihu ñaha-gá xii-yu sàni cuéhé sání dúha iní-yu, te quidé-yu nchaa sá ña túú táu-yu cadá-yu. ²⁹ Te nchaa núu sá cuéhé sá dúhá cùnuu quidé-yu. Te cue téé cáháⁿ ndíhi-güedé ñáyíu díhi te ña díú ñàndíhi-güedé cùu-yu. Te diu-ni ducaⁿ xiquide cue ñáyíu díhi chí cáháⁿ ndíhi-yu cue téé te ña díú yíi-yu cùu-güedé. Te mee-ni sá ña túú váha quidé-yu sá cùu-xi tnahá ñáyíu-yu, te xihó-yu cundecu ndíhi-yu sá ndécú ndíhi dava-gá tnahá

ñáyíu-yu, te ío sàni cuéhé sání dúha iní-yu sá cùu-xi tnahá ñáyíu-yu, te ío cuédú iní-yu, te sàhni tnahá-yu, te ío plètú-yu, te dàndahú tnàhá-yu, te cùu úhú iní-yu cue tnahá ñáyíu-yu, te ío yiti yùhú-yu. ³⁰ Te cáháⁿ cuéhé-yu cuendá nchaa dava-gá tnahá ñáyíu-yu, te cùu úhú iní-yu Yá Ndióxi, te xio xio cuíni-yu cunuú tnúhu-yu, te mee-ni sàni iní-yu sá ío váha cunduu-yu, te ío quide cahnú-yu mée-yu, te ío sàni iní-yu sá cáda úhú-yu tnahá ñáyíu-yu, te ña túú sàndáa iní-yu ní tātá-yu ní nāñá-yu. ³¹ Te ña túú tècú tnùni-yu sá váha, te ña túú quidé-yu ñⁿ sá cáháⁿ-yu, te ña túú cùu iní-yu ní ñáyíu cùu ndi mée-yu, te ní dàva-gá tnahá ñáyíu-yu, te ña túú quide cahnu iní-yu ñⁿ sá cùmāni nūú tnàhá-yu, te ní ña túú cùndahú iní-yu tnahá ñáyíu-yu. ³² Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ncháa ñáyíu ducaⁿ xiquide quíhíⁿ-yu núu úhú núu ndàhú. Te xini-yu sá Yá Ndióxi daquihíⁿ ñàhá-gá xii-yu núu úhú núu ndàhú sá dúcáⁿ quidé-yu, dico uuⁿ-gá quidé-yu chí váha-gá cùu iní-yu cue ñáyíu quide dàtná quidé mée-yu.

2

Yá Ndióxi cada ndáa-gá cuéchi nchaa ñáyíu ndècu ñuyíú

¹ Te nchòhó ñáyíu cächí sá ío ndècu cuéchi dava-gá ñáyíu tnàhá-ndó ío ndècu cuéchi-ndo cuéi nágá ñáyíu cùu-ndo, chí tnàhá-ndó quide-ni-ndo nchaa nàcuáa quide dava-gá ñáyíu cächí-ndó ndècu cuéchi-xi, te sá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó sá ndécú cuéchi ñáyíu-án te dàcaa-ndo cuéchi díquí-ndó chí tnàhá-ndó quide-ndo dàtná quidé-yu. ² Te nchoo xini-ó sá Yá Ndióxi ío váha cùnuni iní-gá nàcuáa cada ndáa-gá cuéchi ñⁿ ñⁿ nchoo ñáyíu ndècu ñuyíú-a, chí daquihíⁿ-gá nchaa ñáyíu quide nàcuáa ní cáháⁿ-í núu úhú núu ndàhú.

³ Te nchòhó ñáyíu ñⁿ ní quide ndíhi ñáyíu cächí mée-ndó sá ndécú cuéchi-xi dacutíí sá ná chàhu-ndo núu Yá Ndióxi sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁴ Te ña túú cùu váha iní-ndó sá Yá Ndióxi cùndahú iní ñàhá-gá xii-ndo, te ní ña túú cùu váha iní-ndó sá ío cuíni-gá cada càhnu iní-gá nchaa sá ña túú váha quide-ndo, te ní ña túú quide cuendá-ndó sá Yá Ndióxi quidé váha ñaha-gá xii-ndo cuendá cuíni-gá sá nchòhó ndixi túu iní-ndó sá ña túú quide váha-ndo ndècu-ndo. ⁵ Te nchòhó cùu-ndó ñáyíu ío sáa iní-xi, chí ña túú cuíni-ndó ndixi túu iní-ndó sá ña túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te xiáⁿ núu ío-gá tá cùu vai tnúndòho sá cùu-xi-ndó. Te na sáa nduu tnúhu ndòho tnúhu ndàhú te ío ndoho-ndo, chí Yá Ndióxi cada ndáa-gá nàcuáa nduu cuéchi-ndo. ⁶ Te dàvā-án cada ndáa Yá Ndióxi nchaa nàcuáa nduu nchaa sá ní quide ñⁿ ñⁿ ñáyíu ndècu ñuyíú-a. ⁷ Te nchaa ñáyíu nchicúⁿ nihnu-ni quide mee-ni

sá váha, ñáiyu-án nduu táhú-yu cundecú-yu ndihi Yá Ndióxi ní caa ni quíhí, te ducaⁿ quide váha-yu chí cuini-yu sá Yá Ndióxi cuu váha iní ñáhá-gá xii-yu, te cuini tucú-yu nduu táhú-yu núú io váha cãa ndecu Yá Ndióxi cundecú-yu ní caa ni quíhí.⁸ Te io cúdeé-gá núú nchaa ñáiyu ñuhu iní mee-ni sá cúu-xí mée-xi, te ñá túú sándáá iní-yu tnúhu ndáá chí mee-ni sá cuéhé sá dúhá quidé-yu.⁹ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ xiquide io ndíhú iní-yu. Te díhna-gá ñáiyu isráel ngúta-xi ndohó-yu, te dátñuní ngúta-xi ndoho nchaa ñáiyu ñá túú cuu ñáiyu isráel.¹⁰ Te nchaa ñáiyu ní quide váha, te Yá Ndióxi cada-gá te ngündecú-yu núú io váha cãa ndecu-gá, te cachí-gá sá ní quide váha-yu, te io váha cuu iní-yu cundecú-yu. Te díhna-gá ñáiyu isráel ñáiyu ní quide váha ducaⁿ cãda ñaha-gá xii-yu, te dátñuní ducaⁿ cãda ñaha-gá xii ñáiyu ñá túú cuu ñáiyu isráel ñáiyu ní quide váha.

¹¹ Te ñá túú quide cuendá-gá cuéi náí ñáiyu cuu-yu.¹² Te nchaa ñáiyu ndecu ndihi nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés, Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéchi-yu nãcuáa cãháⁿ nchaa tnúhu-án. Te nchaa ñáiyu ñá túú ndecu ndihi tnúhu ní chidó tnúni ndíi-án, Yá Ndióxi vá cáda ndáá-gá cuéchi-yu nãcuáa cãháⁿ nchaa tnúhu-án. Dico nchaa ñáiyu quide nãndi sá cuéhé sá dúhá dàcuií cuita nihnú-yu cuéi ndecu ndíhí-yu tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés àdi ñá túú ndecu ndíhí-yu.¹³ Te nchaa ñáiyu dicó-ni sãcündedóho nchaa tnúhu ní cãháⁿ ndíi Moisés te ñá túú tníi-yu, ñáiyu-án ñá túú cudiú-yu núú Yá Ndióxi, dico nchaa ñáiyu tníi nchaa tnúhu ní cãháⁿ ndíi, ñáiyu-án cãchí Yá Ndióxi sá cudiú-yu núú-gã, chí ñá túú-gã cuéchi-yu ndecu núú-gã.¹⁴ Te nchaa ñáiyu ñá túú ndecu ndihi tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés, te núu quidé-yu nchaa nãcuáa ní cãháⁿ ndíi te cuu-xí ñⁿ sá sání tnàhí iní mée-yu cadá-yu, te sá sání iní-yu-án cúu-xí ñⁿ tnúhu váha sá sánú ichi ñaha xii-yu nãcuáa cada váha-yu cundecú-yu.¹⁵ Te sá dúcáⁿ quidé-yu xiãⁿ cútnúni sá sání iní-yu dátñá cãháⁿ tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés cada ñáiyu isráel, te io váha cútnuní iní-yu nchaa nãcuáa quidé-yu chí ndíxi túu iní-yu òré ñá túú quide váha-yu.¹⁶ Te sáá nduu te Yá Ndióxi cúñaha-gá xii Xítóhó Jesucristú cada ndáá-gá nchaa cuéchi ñáiyu, nchaa sá sání iní mée-yu ndúu yuhu, te cada-gá dátñá cãháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nãcuáa naníhí tãhú-ó, tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo.

Cuendá ñáiyu isráel ndihi cuendá nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés

¹⁷ Te nchòhó ñáiyu isráel nchaa-ndo cuu-ndo ndi mee-í, te cãchí-ndó sã nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa tnúhu ní cãháⁿ

ndíi Moisés núu xiãⁿ ndécú váha-ndo, te cãchí-ndó sã io cãhnu cuu-ndo sã ndécú ndíhí-ndo Yá Ndióxi.¹⁸ Te cútnuní iní-ndó nchaa nãcuáa cuini Yá Ndióxi cada-ndo, te sá dúcáⁿ nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nãcuáa cãháⁿ tnúhu-án xiãⁿ cútnuní iní-ndó nchaa sã io-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo.¹⁹ Te cãchí-ndó sã io váha xini-ndó cãnuichi-ndo nchaa ñáiyu ñá túú cútnuní iní-xi, te cãchí tucu-ndo sã io váha xini-ndó nã canu ichi-ndo nchaa ñáiyu ndecu ichi cuéhé ichi duha.²⁰ Te sãnu ichi-ndo nchaa ñáiyu io nã díquí-xi, ndíhí nchaa ñáiyu vitna ta təcú tnúni nchaa sã váha, te ducaⁿ quide-ndo chí ndecu ndíhí-ndo nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés, te tnúhu-án cúu-xí tnúhu ndáá, chí sãnu ichi ñaha-xi xii-ndo nãcuáa cada-ndo.²¹ Te nchòhó dàcuaha-ndo ñáiyu nãcuáa cadá-yu, te mee-ndo ñá túú dàcuaha-ndo cada-ndo nchaa nãcuáa tãu-xi cunduu, te xãháⁿ-ndo xii-yu sá vá cúu dùhú-yu te mee-ndo dùhu-ndo.²² Te dàcuaha-ndó-yu sá cué tée vá cúu cãháⁿ ndíhí-güedé ñáiyu díhí te núu ñá díú ñãdihí-güedé cúu-yu, te ducaⁿ-ni cué ñáiyu díhí, vá cúu cãháⁿ ndíhí-yu tée te núu ñá díú yíi-yu cuu-güedé. Te nchaa sã xãháⁿ-ndo vá cúu cada ñáiyu te mee-ndo quide-ni-ndo, te xãháⁿ-ndo xii-yu sá vá cãnehé-yu sá yíñuhu núu nchaa sã cãchí-yu cuu ndióxi-yu, te mee-ndo nèhè-gá quidé-ndó, chí dùhu-ndo nchaa sã ndécú vèñuhu.²³ Te cãchí-ndó sã io cùnunu nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés, te ñá túú quide-ndo nchaa nãcuáa ní cãháⁿ ndíi, te sá dúcáⁿ quide-ndo-án te dàquee tíhú-ndó Yá Ndióxi.²⁴ Te quée ndáá-xi nãcuáa cãháⁿ-xi núu tútú Yá Ndióxi nãcuáa quide-ndo-án núú cãchí-xi sã nchaa ñáiyu ñá túú cuu ñáiyu isráel cãháⁿ cuéhé-yu cuendá Yá Ndióxi sã cuendá-ndó.

²⁵ Te nchòhó ñáiyu isráel nchaa-ndo cuu-ndo ndi mee-í, te tnàhà-ndó ndecu ndíhí-ndo seña ñii-ndo, te váha-ni sá dúcáⁿ te núu quide-ndo nchaa nãcuáa ní cãháⁿ ndíi Moisés. Dico núu ñá túú quide-ndo nchaa nãcuáa ní cãháⁿ ndíi ña, te ñá túú nãndíhí-xi sá cúu-ndó ñáiyu isráel cuéi ndecu seña ñii-ndo.²⁶ Te nchaa ñáiyu ñá túú ndecu ndíhí seña ñii-xi, te núu quidé-yu nchaa nãcuáa ní cãháⁿ ndíi Moisés, te cuu-yu dátñá cue ñáiyu ndecu ndíhí seña ñii-xi, chí quidé-yu nchaa nãcuáa ní cãháⁿ ndíi.²⁷ Te ñáiyu ñá túú ndecu ndíhí seña ñii-xi, te núu na cadá-yu nchaa nãcuáa ní cãháⁿ ndíi Moisés, te ñáiyu-án cãchí-yu sá ñá túú quide ndáá nchaa nchòhó ñáiyu ndecu ndíhí seña ñii-xi, chí ndecu ndíhí-ndo nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi te ñá túú quide-ndo nãcuáa cãháⁿ tnúhu-án.²⁸ Te nchòhó ñáiyu isráel, ñáiyu nchicúⁿ nihnu-ni quide nchaa nãcuáa ta

quide tnahi-ndo véxi, ñá túú quide-ndo sá cúu-ndó ñáiyu isráél, te mee-ndo ndècu seña ñi-ndo dico ñá túú quide-ndo nacuáa tau-xi cada nchaa ñáiyu ndècu seña ñi-xi, te mee-ni seña-á" sàha-ndo ñi-ndo te ñá túú quide-ndo nacuáa cuini Yá Ndióxi cada-ndo. ²⁹ Te nchaa ñáiyu sandáa ndisa ini-xi Yá Ndióxi, ñáiyu-á" cúu ndisá-yu ñáiyu isráél, te sa ní nduu ndoo ní nduu ñine ini-yu chi Espiritú Yá Ndióxi duca" ní quide-xi, dico ñá diú sá sàha-yu seña ñi-yu dàtná ní cachí ndíi Moisés. Te ñáiyu-á" cúu vaha ini ñáhá Yá Ndióxi xii-yu cuéi ñá túú càhá" vaha tnàha ñáiyu-yu cuendá-yu.

3

¹ Te sá dúhá càhá"-í te ió dava ñáiyu quesàhá-yu sá ñi-ní cùu ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél ndihi nchoo ñáiyu isráél, te quesaha tucú-yu sá ñi-ní quide tucu-xi cuéi na cuàha àdi vá cuàha seña ñi-yu. ² Dico yúhú càchí-í sá ncháa ñáiyu isráél ío-gá cúnúu-yu, chi ío titní núú sá vaha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-yu, chi ní sánaha-gá tnúhu-gá ndécú ndíhi-yu. ³ Te davá-yu ñá túú cuini-yu cada ndáa-yu, dico ñá diú sá xiá" te cùyica ini Yá Ndióxi ñá túú quide ndáa-gá. ⁴ Dico ñáhá chi xini ñuhu-xi sá ncháa ñáiyu cada cuendá-yu sá Yá Ndióxi cúu-gá Yaá quidé ndáa cuiti, te cuéi ncháa-yu na càchí-yu sá ñá túú quide ndáa-gá, dico mee-gá chi quide ndáa-ni-gá. Te núú tùtú-gá càhá"-xi nacuáa ní xáha" ñi" téé ní xindecu ndéé sanaha xii-gá, te duha ní xáha"-dè:

Yohó Dútú Ndióxi, cùtnuní ini ñáiyu sá ío ndáa càhá"-n,
te cùnuu nahi-ni tnúhu-n cuéi òré càchí ñáiyu sá ñá túú càhá" ndáa-n.

Duha ní xáha" téé ndéé sanaha-á" xii-gá càchí-xi núú tùtú-gá.

⁵ Te cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide ñáiyu, xiá" cùtnuní ini-yu sá Yá Ndióxi cúu-gá Yaá ío vaha quide ndáa, chi mee-gá ñá túú dúcá" quide-gá. Te cuéi duca" dico vá caní ini-yu sá Yá Ndióxi ñá túú quide ndáa-gá sá dándòho ñaha-gá xii-yu na sàa nduu, te núu duca" na càni ini-yu, te sàni ini-yu dàtná sání ini cue ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá. ⁶ Te vá dúcá" càni ini-yu, chi núu Yá Ndióxi ñá túú quide ndáa-gá ñá, te vá cúu càda ndáa-gá nchaa cuéchi cue ñáiyu ñuyú-a te núu duca".

⁷ Te núu yúhú ná càni ini-í càhá"-í ñi" tnúhu ndehnde, te sá tnúhu-á" te caní tucu ini-í sá quidé càhu-gá-í tnúhu ndáa tnúhu Yá Ndióxi, te sá dúcá" ná càhá"-í te caní tucu ini-í sá vá cúu càhá" Yá Ndióxi sá ndécú cuéchi-í. ⁸ Te núu na càni tucu ini-í sá vaha-gá cada-í nchaa sá cuéhé sá dúhá cuendá Yá Ndióxi cada-gá sá vaha, dico ñá ndáa. Te ío ñáiyu càhá" cuéhé cuendá-í te càchí-yu sá

diú-ní dúcá" dacuaha-í ñáiyu dico ñá ndáa sá dúcá" dànehé-í-yu, te ñáiyu-á" nacháhu-yu tnúhu càhá"-yu, chi duca" tau-xi cunduu.

Nchaa ñáiyu ñuyú-a ndècuéchi-yu

⁹ Te vitna càchí dava ñáiyu sá ío-gá cúnúu nchoo cue ñáiyu isráél dàcúuxi dàva-gá ñáiyu, dico yúhú càchí-í sá ñáhá, te sa ní cachí tnúhu ndáa-í xii-ndo sá ncháa ñáiyu ndècuéchi-yu cuéi ñáiyu isráél te cuéi ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél. ¹⁰ Te núú tùtú Yá Ndióxi càchí-xi:

Vá yóo ñi" quide ndáa,

¹¹ te ní vá yóo ñi" təcú tnùní tnúhu vaha,

te ní vá yóo ñi" nànducu ñihnu Yá Ndióxi.

¹² Chi ncháa-yu ñá túú nchicú" ñihnú-yu ichi vaha, te ncháa-yu cúu-yu ñáiyu xindecu neñúú sá cúu-xi Yá Ndióxi.

Te ní ñi"-yu ñá túú quidé-yu ñi" sá vaha.

¹³ Te cada ini-ndó sá yúhú-yu cùu-xi datná cúu ñi" yaú núú yínduxi ndíyi núú ío ndehe sàhá",

te duca" sàtnahá-xi cùu yuhú-yu, chi ío càhá" cuéhé-yu, te mee-ni dándahú-yu nchaa tnàha ñáiyu-yu.

Te cada ini-ndó sá vènenú cóo yíhi yúhú-yu chi mee-ni càhá" úhú-yu cuendá tnàha ñáiyu-yu.

¹⁴ Te ío ini-yu càhá" úhú tnáhá-yu.

¹⁵ Te àú" ná cuu àú" ná xiá" xisahni tnáhá-yu.

¹⁶ Te nchaa núú xicá cúu-yu quide úhú ini-yu nchaa tnàha ñáiyu-yu nacuáa ndíhú ini ñáiyu-á".

¹⁷ Te ñá túú cuini-yu cundecu ndihi tnàha vaha-yu.

¹⁸ Te ñá túú sàni ini-yu canehé-yu sá yíñúhu núú Yá Ndióxi.

Duha quidé-yu càchí-xi núú tùtú-gá.

¹⁹ Te cùtnuní ini-ó sá ncháa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés cúu-xi cuendá nchaa ñáiyu nchicú" ñihnu nchaa tnúhu-á". Te tnúhu-á" cúu-xi cuendá sá vá yóo tnàhi cachí sá ñá túú cuéchi-xi, te duca" te nchaandi túhú ñáiyu cùtnuní ini-yu sá ná cháhu-yu nchaa sá quidé-yu núú Yá Ndióxi. ²⁰ Te duca" càda-xi chi ní ñi" ñáiyu vá càchí-ó sá vá cùndecu cuéchi-yu núú Yá Ndióxi cuendá-ni sá nchicú" ñihnú-yu nchaa tnúhu sá ní chidó tnùní ndíi Moisés, te tnúhu-á" càchí tnúhu-xi cuendá-ni sá cùtnuní ini-ó sá ndécú-ó ichi cuéhé ichi duha.

Te núu na quindáa ini-ó Xitohó Jesucristú te naníhi táhú-ó

²¹ Te vitna ní cùtnuní ini-ó sá ñá diú sá càdà-ó ncháa nacuáa ní càhá" ndíi Moisés cudíu-o núú Yá Ndióxi, chi mee-gá quidé cudíu-o núu-gá. Te núú tùtú ndíi Moisés ndíhi núú tùtú cue téé ní xóo càhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha càhá"-xi nacuáa cada ñaha-gá xii-o vitna. ²² Te duca" cudíu-o núú Yá Ndióxi te núu na quindáa ini-ó Xitohó

Jesucristú. Te ñi-u-ni duca^a cùdiu nchaa ñâyü ñâyü te núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá, chí ñi^a-ni cùu-o nchaa-o sá cùu-xi Yá Ndióxi. ²³ Chí nchaa-yu ndècu cuéchi-yu, chí ñá ñi^a-yu quidé-yu nàcuáa cáhá^a Yá Ndióxi sá cùu-yu ñâyü quide váha. ²⁴ Dico Yá Ndióxi ío váha iní-gá chí ní quide ñaha-gá xii-o ñi^a sá váha, chí dícó-ni duca^a ní quide-gá nàcuáa vá cùndècu-gá cuéchi-o núu-gá, chí Xitohó Jesucristú ní sati ñiñi-gá te ní xihí-gá, te duca^a ní yáha-gá cuendá sá vá cùndècu-gá cuéchi-o. ²⁵ Te Yá Ndióxi ní taxi ndècu-gá Xitohó Jesucristú núu ñâyü ñâyüí-a, te ní xihí-gá sá cuendá nchaa yíca cuéchi-yu, te duca^a ní cuu cuendá sá ncháá ñâyü na quindáá iní ñáhá xii-gá te vá nácháhu-yu cuéchi-yu núu Yá Ndióxi. Te Yá Ndióxi ní quide ndee iní-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ní quide cue ñâyü ní xindecu ndée sanaha. Te xiá^a ní xihí Xitohó Jesucristú cuendá cutnùni iní-ó sá Yá Ndióxi cùu-gá Yá ío váha quide ndáa cuéi duca^a ní quide ndee iní-gá nchaa sá ní quide cue ñâyüí-án. ²⁶ Núu xiá^a vitna ní cutnùni ndisa iní-ó sá quidé ndáa-gá, te quide-gá sá cué ñâyü vá cùndècu-gá cuéchi-yu núu-gá, te núu na quindáá iní-yu Xitohó Jesucristú.

²⁷ Te vitna vá cächí-ó sá ío càhnu cuu-o cuendá sá ñá túu-gá cuéchi-o ndècu núu Yá Ndióxi, te duca^a ñá túu-gá cuéchi-o ndècu núu-gá cuendá sá sàndáa iní-ó Xitohó Jesucristú, te ñá díu sá cuendá nchaa tnúhu ní cáhá^a ndíi Moisés. ²⁸ Te cutnùni iní-ó sá ndèda-ni càa ñâyü vá cùndècu-gá cuéchi-yu núu Yá Ndióxi te núu na quindáá iní-yu Xitohó Jesucristú cuéi ní quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáhá^a ndíi Moisés ádi ñá túu ní quidé-yu.

²⁹ Te cutnùni iní-ó sá Yá Ndióxi cùu-gá Ndióxi nchaandi túhú ñâyü, te ñá díu mèe-ni Ndióxi ñâyü israhél cùu-gá. ³⁰ Te ñi^a dúi-gá cùu-gá Ndióxi, te nchaa ñâyü sàndáa iní ñáhá xii Xitohó Jesucristú te vá cùndècu-gá cuéchi-yu núu Yá Ndióxi cuéi cùu-yu ñâyü israhél ádi ñá túu cùu-yu. ³¹ Te ñá díu sá sàndáa iní-ó Xitohó Jesucristú te cächí-ó sá ñá túu nàndíhi nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nàcuáa cada-o, te ñáhá chí sá dúhá sàndáa iní-ó-gá te xiá^a nchicú^a nihnu-o quide-o nàcuáa cáhá^a tnúhu-án.

4

Cuendá ndíi Abrahám

¹ Te vitna na cächí tnúhu-í xii-ndo cuendá ndíi Abrahám téé ní cuu ñani tnáhá-ó ní xindecu ndée sanaha. ² Te ndíi-án ñá túu ní xindecu cuéchi ndíi núu Yá Ndióxi, dico ñá díu cuendá ñi^a chiú^a ní quide ndíi duca^a ñá túu ní xindecu cuéchi ndíi núu-gá. Chí núu cuendá ñi^a chiú^a ní quide ndíi duca^a ñá túu ní xindecu cuéchi ndíi núu Yá Ndióxi

ñá, te cada càhnu ndíi mee ndíi ní cùu, dico ñá díu núu Yá Ndióxi cada càhnu ndíi mee ndíi te núu duca^a ní quide ndíi. ³ Te chí dándacu iní nàcuáa cáhá^a-xi núu tútú Yá Ndióxi núu cächí-xi: “Té Abrahám ní sàndáa iní-dé Yá Ndióxi, te xiá^a ní cächí-gá sá cùdiu-dé núu-gá”, duha cächí-xi núu tútú-gá. ⁴ Te sá cùhú^a yáhu ñi^a téé quide chiú^a, te vá cächí-ó sá xiá^a cùu-xi ñi^a táhú sá cùu-xi-dé chí yáhu tnáhí-dé cùu-xi. ⁵ Te vá yóo ñi^a ndacu cada ñi^a chiú^a nàcuáa cùdiu-xi núu Yá Ndióxi. Te ñá túu ná chiú^a xini ñuhu-xi cada ñâyü te cùdiu-yu núu-gá, chí xini ñuhu-ni-xi sá quindáa-ni iní-yu-gá. Te ñi-u-gá cächí-gá sá ñâyü ndècu ichi cuéhé ichi duha vá cùndècu-gá cuéchi-yu núu-gá, te núu na quindáa iní ñáhá-yu xii-gá. ⁶ Te ñi-u-ni duca^a ní cáhá^a ndíi Dávíi, chí ní cächí ndíi sá ío váha táhú nchaa ñâyü ní cächí Yá Ndióxi cùdiu núu-gá, dico ñá díu cuendá ñi^a chiú^a quidé-yu cùdiu-yu núu-gá. ⁷ Te duha ní cächí ndíi: Váha táhú nchaa ñâyü quide càhnu iní Yá Ndióxi nchaa cuéchi-xi,

te ñá túu-gá quidé cuendá-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ní quidé-yu.

⁸ Váha táhú-yu chí Yá Ndióxi cächí-gá sá ñá túu-gá cuéchi-yu.

Duha ní cächí ndíi Dávíi.

⁹ Te ñá díu mèe-ni ñâyü ngündecu señá ñi^a-xi duca^a váha táhú-yu, chí tnáhá ñâyü ñá túu ngündecu señá ñi^a-xi duca^a váha táhú-yu. Te sa náha-o sá Yá Ndióxi ní cächí-gá sá cùdiu ndíi Abrahám núu-gá cuendá sá ní sàndáa iní ñáhá ndíi xii-gá. ¹⁰ Te cunaha-ndo sá dīhna-gá ní cächí Yá Ndióxi sá cùdiu ndíi Abrahám núu-gá te dátñuni ngündecu señá ñi^a ndíi. ¹¹ Te ní ngündecu señá ñi^a ndíi cuendá xiá^a cuu-xi ñi^a señá sá cùdiu ndíi núu Yá Ndióxi. Te ndée cùtnáhá vátá ngündecu-gá señá ñi^a ndíi, te sa cùdiu ndíi núu-gá chí ní sàndáa iní ñáhá ndíi xii-gá. Te sá dúcá^a ñá túu ndècu señá ñi^a ndíi cùtnáhá ní sàndáa iní ndíi Yá Ndióxi xiá^a ní cuu ndíi dátñá ñi^a dīhí dūtú nchaa ñâyü sàndáa iní ñáhá xii-gá, ñâyü ñá túu ní ngündecu señá ñi^a-xi, te cùdiu-yu núu-gá. ¹² Te ndíi Abrahám ní cuu tucu ndíi dátñá ñi^a dīhí dūtú nchaa ñâyü ní ngündecu señá ñi^a-xi, dico ñá díu cuendá-ni sá ní ngündecu señá ñi^a-yu cùu ndíi dīhí dūtú-yu, chí cuendá sá sàndáa iní-yu Yá Ndióxi nchicú^a nihnú-yu nàcuáa ní quide ndíi ní sàndáa iní ñáhá ndíi xii-gá ndée cùtnáhá vátá ngündecu-gá señá ñi^a ndíi.

Yá Ndióxi cada-gá nchaa nàcuáa ní cächí-gá te núu na quindáa iní-ó-gá

¹³ Te Yá Ndióxi ní xáha^a-gá xii ndíi Abrahám sá ndúu táhú ndíi cunuu ndíi ñâyüí, ndíhi cue déhe ndíi, ndíhi nchaa dava-gá cue ñani tnáhá ndíi vitna cacu túu. Te duca^a

ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi ndíhi cue ñani tnáhá ndíi, chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá núu xiáⁿ ní cuúu ndíi núú-gá. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii ndíi dico ñá díú cuendá sá ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Moisés cada ñáyiú ndéé cuéé-gá. ¹⁴ Te núu mee-ni ñáyiú nchicúⁿ nihnu quide nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní ndúu táhú-yu cunúú-yu ñuyíú-a ní cuú ña, te ñá túú xini ñuhu-xi quindáá iní-ó Yá Ndiöxí, te ñá túú nàndíhi tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Ábrahám ní cuú te núu ducaⁿ. ¹⁵ Te núu ñá ñáyiú ñá túú quide nacuáa cáháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o te nacháhu-yu sá dúcáⁿ quidé-yu. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ichi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o ní cuú ña, te ñá túú cuéchi-o ní cuú.

¹⁶ Te ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Ábrahám nacuáa cada-gá, chi cuendá sá ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi ío váha iní-gá, dico ñá díú sá ñáⁿ chiuⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá. Te sá dúcáⁿ ní cuú te cuú-xi ñáⁿ tnúhu ndáá sá cuú-xi ncháa ñani tnáhá ndíi, ñáyiú sándáá iní ñáhá xii-gá dátá ní sándáá iní ñáhá mée ndíi xii-gá, te ñá díú mée-ni cuendá nchaa ñani tnáhá ndíi nchicúⁿ nihnu nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, chi ndíi Ábrahám-á ní cuú ndíi dátá ñáⁿ díhi dütú cue ñáyiú sándáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí. ¹⁷ Te núu túú Yá Ndiöxí cáháⁿ-xi nacuáa ní xáhaⁿ-gá xii ndíi, te duha ní xáhaⁿ-gá: “Yóhó té Ábrahám ní quide ñaha-í xii-n dátá ñáⁿ díhi dütú cue ñáyiú xindecu nihí ñuyíú.” Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi, cáchi-xi núú tütú-gá. Te Yá Ndiöxí náhá ndáá-gá sá cáda-xí nacuáa ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Ábrahám, te díu-ni-gá cuú Yáa ní sándáá iní ndíi, te díu-ni-gá dándótó-gá ñáyiú ní xihí, te díu-ni-gá quidé tá ngündecu nchaa sá vátá cündecu-gá ñuyíú-a.

¹⁸ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Ábrahám sá ío cuéhé dēhe ndíi coo, te ío ní sándáá iní ndíi nacuáa ní xáhaⁿ-gá dico ñá túú ní cütuní iní ndíi nása cada-gá, chi ío ní sahnú ndíi. Te cuendá sá dúcáⁿ ío ní sándáá iní ndíi tnúhu ní xáhaⁿ-gá núu xiáⁿ ní cuú ndíi díhi dütú vai ñáyiú xindecu nihí ñuyíú. ¹⁹ Te ndíi Ábrahám ñuhu ndíi ñáⁿ ciendú cuá cütáhá ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi, te ní cütuní iní ndíi sá ñá túú táhú ndíi sá cóo dēhe ndíi ndíi ñadihi ndíi ndíi Sárá, chi ndíi ndúu-yu sa ní sahnú vihi-yu, te cuéi ducaⁿ dico ní sándáá-ni iní ndíi nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí. ²⁰ Te ñá túú ní sáni ñáⁿ sáni úú iní ndíi nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada-gá sá cuú-xí ndíi, chi da uuⁿ-gá váha ní sándáá iní ndíi nacuáa ní xáhaⁿ-gá, te ní cachí ndíi sá ío cahnú cuu-gá. ²¹ Te ní cütuní ndáá iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndácú-gá quidé-gá nchaa sá cáháⁿ-gá. ²² Te sá ní sándáá iní ndíi nacuáa

ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, núu xiáⁿ ní cachí-gá sá cuú ndíi ñáⁿ téé ñá túú cuéchi-xi núú-gá.

²³ Te ní ngódó tnúni núú tütú Yá Ndiöxí cuendá ndíi Ábrahám sá ní cachí-gá sá ñá túú cuéchi ndíi núú-gá, te ñá díú-ni cuendá mée ndíi ní ngódó tnúni núú tütú-gá. ²⁴ Chi tnáhá cuendá-ó ncháa-xi ní ngódó tnúni núú tütú-gá. Te cáchi-gá sá ñá túú cuéchi-o núú-gá chi sándáá iní-ó-gá, te díu-gá cuú-gá Yáa ní dándótó ñaha xii Xitohó Jesucristú Yáa cuú Xitohó-ó. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá díú Xitohó Jesucristú cuú-gá cuendá nacháhu-gá nchaa cuéchi-o. Te ní xihí-gá te ní ndoto-gá cuendá nchaa-o vā cündecu-gá cuéchi-o núú Yá Ndiöxí te núu na quindáá iní-ó-gá.

5

Ío váha tnáhá ñáyiú cáchi Yá Ndiöxí sá ñá túú cuéchi-xi

¹ Te vitna, ñá túú-gá cuéchi-o ndécu núú Yá Ndiöxí chi sándáá iní-ó Xitohó Jesucristú, te ío váha ndécu ndíhi-o Yá Ndiöxí vitna sá cuendá Xitohó Jesucristú. ² Te cuendá sá ní sándáá iní-ó Xitohó Jesucristú xiáⁿ díu-gá ní quide ní ngündecu váha-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cündecu-o, te ío cüdí iní-ó chi ndécu ndíhi-o tnúhu ndee iní sá sáa nduu ngündecu-o núú ío váha cāa ndecu Yá Ndiöxí. ³ Te ñá díú-ní sá cuendá sá ndúú táhú-ó cündecu-o núú ndécú-gá cüdí iní-ó, chi cüdí iní-ó ndóho-o cuendá-gá, chi cütuní iní-ó sá núu na ndóho-o cuendá-gá te cunduu cahnú-gá iní-ó, ⁴ te núu cuú-o ñáyiú ta quide cahnú-gá iní-xi te cütuní sá cuú-ó ñáyiú quide váha, te núu cuú-o ñáyiú quide váha te uuⁿ-gá tá ngündecu ndíhi-o tnúhu ndee iní cuáháⁿ sá cáda váha ñaha Yá Ndiöxí xii-o. ⁵ Te núu ducaⁿ te vā ñáⁿ ndúu ndixi cuéchi iní-ó sá ndécú ndíhi-o tnúhu ndee iní ngündecu váha-o. Te Espiritú sá ní taxi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi-o xiáⁿ quidé-xi cütuní iní-ó sá ío cuú iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o.

⁶ Te nchoo ñá túú vėdana ná ní ndacu-o cada-o cuendá dácúcu nihnu-o mée-o, dico Xitohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-ó, ndíhi cuendá nchaa dava-gá ñáyiú ñá túú tnáhá tnúhu ndíhi Yá Ndiöxí, te ní xihí-gá mei ndúu taú-xi cuú-gá. ⁷ Te cudana-ni núu xihí ñáⁿ ñáyiú sá cuendá ñáⁿ ñáyiú quide ndáá, te áma xihí tucu ñáⁿ-yu sá cuendá ñáyiú quide váha tnáha ñáyiú-xi. ⁸ Te Yá Ndiöxí ní quide-gá sá nchóó cütuní iní-ó sá ío cuú iní ñáhá-gá xii-o, chi cütáhá ndécú-ó ichi cuéhé ichi duha te ní tendaha-gá Xitohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a ní xihí-gá cuendá-ó. ⁹ Te sá cuendá sá ní xihí Xitohó Jesucristú xiáⁿ ñá túú-gá cuéchi-o ndécu núú Yá Ndiöxí, te vitna ní cütuní ndáá iní-ó sá vā dáquihí ñáhá-gá Yá Ndiöxí xii-o núú ùhú núú ndáhú

sá cuèndá Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te cútnàhá ñá túú tnàhá tnúhu-o ndíhi Yá Ndióxi ní cùu ní xíhi Xítóhó Jesucristú Yáa cúú Dèhe-gá cuèndá cuu váha iní ñáhá-gá xii-o, te ducaⁿ te nduu táhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ cuèndá sá ní ndoto Xítóhó Jesucristú. ¹¹ Te ndètu-o sáa nduu ngùndecu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ñá díú-ní xiáⁿ quidé-ó chi tnàhá cùdíí iní-ó Yá Ndióxi, chi Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ducaⁿ cùdíí iní-ó-gá, te diu-ni Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ni nucùndecu váha-o ndíhi Yá Ndióxi.

Nàcuáa ní quide ndíi Ádán ndíhi nàcuáa ní quide Xítóhó Jesucristú

¹² Te ndíi Ádán ñá túú ní quide ndáá ndíi núú Yá Ndióxi núu xiáⁿ ní ngùndecu nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùyíú-a, te sá cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáiyu xiáⁿ xihí-yu, te nchaá-yu xihí-yu chi nchaá-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹³ Te sa quide-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá te dàtnùní ní ngùndecu nchaa tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cada ñáiyu, te nchoo cùtnuní iní-ó sá núu ñá túú tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o, te ñá túú cuèchi-o sànuu. ¹⁴ Te ndéé cútnàhá ní xíndecu ndíi Ádán ní quesaha-xi xihí ñáiyu, te ducaⁿ-ni xihí-yu ndéé ní sáa nduu ní xíndecu ndíi Moisés. Te ducaⁿ ní xihí-yu chi ní quide-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá cuèi ñá túú ní quide-yu nàcuáa ní quide ndíi Ádán, chi ndíi-áⁿ ñá túú ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cada ndíi. Te ndíi Ádán ní cuu ndíi ñⁿ téé cùu cahnu ní xíndecu ñùyíú-a, te sáta dúcáⁿ te ní quixi Xítóhó Jesucristú te Yáa-áⁿ ío-gá càhnu cuu-gá.

¹⁵ Te sá ní quide ndíi Ádán te vá càchí-ó sá ñⁿ-ní cùu-xi ndíhi sá ní cachí Yá Ndióxi nduu táhú-ó vitna. Te sá ñá túú ní quide ndáá ndíi xiáⁿ nchaa ñáiyu xihí-yu, dico Yá Ndióxi ío váha iní-gá chi ío váha ní quide-gá sá cúú-xí nchaa nchoo ñáiyu ndècu ñùyíú-a, chi dicó ducaⁿ ní cachí-gá sá nánihí táhú-ó, te ñⁿ-ndíi-ni téé tnàhá-dé ío váha ní quide-dé sá cúú-xí-ó, te téé-áⁿ cúú-dé Xítóhó Jesucristú. ¹⁶ Te sá ní quide ñⁿ-ndíi-ni ndíi Ádán ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi ndíhi sá ní quide Yá Ndióxi sá cúú-xí-ó, chi ndíi-áⁿ ñá túú ní quide ndáá ndíi núú-gá. Te sá dúcáⁿ ní quide ndíi te xiáⁿ ní cuu-xi cuèchi díhna nuu ní quide ndíi, núu xiáⁿ ní cachí Yá Ndióxi sá cuè ñáiyu quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú nacháhu-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Dico mee-gá ní quide sá cuè ñáiyu naníhí táhú-yu dicó-ni ducaⁿ, te ducaⁿ te vá cùndècu-gá cuèchi-yu núú-gá cuèi ío vèi cuèchi-yu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñá túú ní quide ndáá ñⁿ-ndíi-ni ndíi Ádán-áⁿ núú Yá Ndióxi, xiáⁿ ní quide-xi xihí nchaa

ñáiyu. Te sá cuèndá sá ní quide ñⁿ-ndíi-ni Xítóhó Jesucristú xiáⁿ ío váha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii ñáiyu, chi dicó-ni ducaⁿ ní nduu táhú-yu cùdíú-yu núú-gá. Te nchaa ñáiyu ducaⁿ cùdíu núú-gá nduu táhú-yu cunúú-yu ndíhi Xítóhó Jesucristú cuèndá sá ní quide-gá sá váha sá cúú-xí-yu.

¹⁸ Te sá dúcáⁿ ní quide ndíi Ádán ñá túú ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi ñⁿ xito, núu xiáⁿ ní cachí-gá sá ncháá ñáiyu táu-yu nacháhu-yu nchaa cuèchi-yu, dico Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ñⁿ sá váha cuèndá nchaa ñáiyu vá cùndècu-gá cuèchi-yu núú Yá Ndióxi te núu na quèndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te ducaⁿ te cundecú-yu ndíi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁹ Te sá ñá túú ní sàndáá iní ñⁿ-ndíi-ni ndíi Ádán nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi, xiáⁿ ní nguinchicúⁿ nihnu nchaa ñáiyu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te ducaⁿ ñⁿ-ndíi-ni Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cuèndá sá Yá Ndióxi cachí-gá sá cúdíú-yu núú-gá.

²⁰ Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Moisés nàcuáa cada ñáiyu, te sá cuèndá tnúhu-áⁿ uuⁿ-gá ní nguíta nchaa ñáiyu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te Yá Ndióxi uuⁿ-gá cùndàhú iní ñáhá-gá xii-yu tucu. ²¹ Te sá cuèndá nchaa cuèchi ñáiyu xiáⁿ xihí-yu, dico Yá Ndióxi ío váha iní-gá chi diu-gá ní cachí-gá sá ncháá ñáiyu na tnàhá tnúhu ndíhi ñaha xii-gá cùdíú-yu núú-gá, te cundecú-yu ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ chi Xítóhó Jesucristú ní quide-gá sá váha sá cúú-xí-yu.

6

Ñáiyu ñá túú-gá ndécú ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu cuèndá Xítóhó Jesucristú

¹ Te sá dúcáⁿ quide Yá Ndióxi, te vá cáni iní-ó càncicúⁿ nihnu-ni-o ichi cuèhé ichi duha, chi ñá díú sá càncicúⁿ nihnu-o ichi-áⁿ te ngóo càni iní-ó sá ío-gá cundàhú iní ñáhá-gá xii-o. ² Te vá cúú càncicúⁿ nihnu-o ichi cuèhé ichi duha, chi nchoo cùu-o dàtná cue ñáiyu sa ní xihí, núu xiáⁿ vá cúú-gá càncicúⁿ nihnu-o ichi-áⁿ. ³ Te sa nàha-o sá cuèndá sá ní sandute-o quèe-xi sá tnàhá tnúhu-o ndíhi Xítóhó Jesucristú. Te sá ní sandute-o quèe tucu-xi sá cúú-ó dàtná ñáiyu ní xihí ndíhi-gá. ⁴ Te ñá díú-ní sá ní xihí-ó ndíhi-gá chi quèe tucu-xi sá ní nguindúxi-o ndíhi-gá te ní ndoto-o dàtná ní ndoto mee-gá ní dándótó ñaha Dútú Ndióxi Yáa ío càhnu cuu, te ducaⁿ ní cuu cuèndá sá vá cùndècu-gá-ó dàtná ní xíndecu-o.

⁵ Te núu ñⁿ-ni cùu-o ndíhi Xítóhó Jesucristú cuèndá sá cúú-ó dàtná ñáiyu ní xihí ndíhi-gá, te ndáá sá cúú-ó dàtná ñáiyu ní ndoto ní ngùndecu váha dàtná ní ndoto mee-gá ní nucùndecu váha-gá. ⁶ Te nchoo nàha-o sá cúú-ó ñáiyu ío ndècu cuèchi-xi ní cùu, dico

sátá ní cuu-o dàtná ñáiyu ní xíhí dàtná ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, te ndéé dàvâ-áⁿ ní dàñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ní cuu, te ñá túú-gá cùnùu sá cuehé sá dúhá íní-ó. ⁷ Chi nchaa ñáiyu ní xíhí ñá túú-gá ndècù-yu ichi cuehé ichi duha. ⁸ Te núu cùu-o datná ñáiyu ní xíhí dàtná ní xíhí Xítohó Jesucristú ñá, te cùtnuní ndáá íní-ó sá cùndècu-o ndíhí-gá ní caa ní quíhíⁿ. ⁹ Te sa nàha-o sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá te vá ñⁿ ndùu ñⁿ quíú-gá te cuú-gá, chi ñá túú nǎgá sá cáda cuú-gá. ¹⁰ Te Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá ñⁿ xito-ní sá cuendá nchaa cuéchi nchoo ñáiyu ñuyú, te vá ñⁿ ndùu-gá cuú-gá, te ndècu-ní-gá sá cuú-xí Yá Ndióxi. ¹¹ Núu xíáⁿ nchòhó cada íní-ndó sá dàtná sá ní xíhí-ndó vá cùndècu-gá-ndó sá cuú-xí ichi cuehé ichi duha, chi ndècu-ná-ndó sá cuú-xí Yá Ndióxi, chi ní tnahá tnùhu-ndo ndíhí Xítohó Jesucristú Yáa cuú Xítohó-ó.

¹² Te núu xíáⁿ vá dàñá-gá-ndó cùnùu ní ñⁿ sá cuehé sá dúhá íní-ndó cuendá sá vá cáda-gá-ndó ní ñⁿ sá cuehé sá dúhá sàni íní-ndó. ¹³ Te vá dàñá-ndó tàxi tnuní ñáhá ní ñⁿ sá cuehé sá dúhá-áⁿ xii-ndo cuendá sá vá cáda-gá-ndó, te chí dàñá ná tàxi tnuní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo, te chí dàñá ná chindee ñaha-gá cada-ndo mée-ní sá vâha, te ducaⁿ te cada íní-ndó sá cuú-ndó dàtná ñáiyu ní xíhí te ní ndoto ndècu. ¹⁴ Te ducaⁿ cada-ndo chi vá ndácú-gá ní ñⁿ sá cuehé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-xí xii-ndo, chi Yá Ndióxi cùndáhú íní ñáhá-gá chindee ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ chi ñá túú-gá cùnùu nchaa tnùhu sá ní chídó tnuní ndíi Moisés cada ñáiyu.

Ñáiyu nchicúⁿ nihnu sá vâha

¹⁵ Te ñá díú sá cùndáhú íní ñáhá Yá Ndióxi xii-o chindee ñaha-gá ndíhí sá ñá túú-gá cùnùu nchaa tnùhu ní chídó tnuní ndíi Moisés, te cachí-ó sá cuú-ní cùndècu-o ichi cuehé ichi duha. ¹⁶ Te nchoo xini-ó sá núu na cuàha-o tnùhu cunu cuechi-o núú ñáiyu cuíni cunu cuechi-o núú-xí, te cùu-ná-ó ñáiyu xinu cuechi núú-yu te quide-o nchaa chiuⁿ tahú-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xí cùu nchaa ñáiyu quide nchaa sá cuehé sá dúhá chí tàxi tnuní ñáhá-ná-xí xii-yu, te diu nchaa xíáⁿ dácúita nihnu ñaha-xí xii-yu, te diu-ní ducaⁿ sàtnahá-xí cùu nchaa ñáiyu sàndáá íní ñáhá xii Yá Ndióxi chí tàxi tnuní ñáhá-gá xii-yu, te quide-yu nchaa sá vâha nacúaa cuíni mée-gá cada-yu. ¹⁷ Te nchòhó ducaⁿ ní xóo cada-ndo nchaa sá cuehé sá dúhá ní cùu, dico táxáhu xii Yá Ndióxi chí vitna ní yùhu ní íní-ndó quide-ndo nchaa nacúaa càháⁿ tnùhu-gá sá ní ngùndècu ndíhí-ndo. ¹⁸ Te vitna ñá túú-gá táxi tnuní ñáhá ní ñⁿ sá cuehé sá dúhá xii-ndo, te quide-ná-ndó nchaa sá vâha tàuchiuⁿ Yá Ndióxi cada-ndo. ¹⁹ Te

duha càháⁿ-í cuendá cue ñáiyu xinu cuechi cuendá sá nchòhó tecú tnuní-ndó nacúaa ndùu tnùhu càháⁿ-í. Te nchòhó ní dàñá-ndó ní taxi tnuní ñáhá nchaa sá cuehé sá dúhá xii-ndo, te ñá túú ní quide-ndo nacúaa ní càháⁿ Yá Ndióxi cada-ndo chí dá vihi-gá ní quide-ndo, te diu-ní ducaⁿ chí dàñá ná tàxi tnuní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo vitna cuendá cada-ndo mée-ní sá vâha nacúaa cuíni mée-gá cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáiyu quide ndáá cundècu núú-gá.

²⁰ Te nchoo cùtnàhà ní xóo cada-o nchaa sá cuehé sá dúhá ñá túú ní xóo cada-o ní ñⁿ sá vâha cuíni Yá Ndióxi cada-o. ²¹ Te dicó sácáⁿ núú sàñaha nchaa sá cuehé sá dúhá-áⁿ te núu na cáda-o, te ní ñⁿ sá vâha vá nihí-ó te núu na cáda-o nchaa xíáⁿ, te diu nchaa xíáⁿ dácúita nihnu ñaha-xí xii-o. ²² Te vitna ñá túú-gá cuú-ó ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, chí cùu-ná-ó ñáiyu quide nchaa nacúaa càháⁿ Yá Ndióxi. Te sá dúhá quide-o cuu ndisa-xí ñⁿ sá vâha sá cuú-xí-ó, te cùu-o ñáiyu quide ndáá ndécú-ó núú-gá vitna, te sáá nduu cùndècu-o ndíhí-gá ní caa ní quíhíⁿ. ²³ Te nchaa sá cuehé sá dúhá dicó dácúita nihnu ñaha-xí xii-o, dico Yá Ndióxi ní quide-gá sá dicó-ní ducaⁿ ndùu táhú-ó cùndècu-o ndíhí-gá ní caa ní quíhíⁿ, chí ní tnahá tnùhu-o ndíhí Xítohó Jesucristú Yáa cuú Xítohó-ó.

7

Cuendá ñáiyu tnāndaha

¹ Te nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndíhí-í ichi Xítohó Jesucristú sa nàha-ndo nacúaa càháⁿ tnùhu sá dānèhé ñáhá xii-o nacúaa cada-o cùndècu-o, chí tnùhu-áⁿ càháⁿ-xí dōho nchaa ñáiyu xīndècu vīvū ñuyū-a. ² Te nchaa ñáiyu dīhī sa ndècu yī-xi, te diu tnùhu-áⁿ dānèhé ñáhá-xí xī-yu sá vá dàñá-yu yī-yu, dico núu na cùu yī-yu te ñá túú-gá ná càháⁿ tnùhu-áⁿ cuendá-yu. ³ Dico núu vátá cuú-gá yī-yu te ñá túú ndùu vāha-xi naquehéⁿ-yu ingá téé, dico núu na cùu yī-yu te quendó mée-yu, te ñá túú nǎgá càháⁿ tnùhu sá dānèhé ñáhá xī-yu nacúaa cadá-yu te ducaⁿ te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé, te ñá túú cùu-xi ñⁿ cuéchi.

⁴ Te nchòhó cue ñáiyu ndècu ndíhí-í ichi Xítohó Jesucristú cuú-ndó dàtná ñáiyu ní xíhí dàtná ní xíhí-gá. Te xíáⁿ ñá túú-gá táxi tnuní ñáhá nchaa tnùhu ní chídó tnuní ndíi Moisés xii-ndo. Te ducaⁿ ní cuu cuendá nchòhó ngùndècu-ndo ndíhí Xítohó Jesucristú Yáa ní xíhí ní cùu te ní ndoto-gá. Te ducaⁿ ní cuu cuendá nchaa nchoo ñáiyu ndècu ichi-gá cada-o nchaa nacúaa càháⁿ Yá Ndióxi. ⁵ Te nchoo ní xīndècu-o ichi cuehé ichi duha, te tnùhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacúaa cada-o cùndècu-o cachí-xí sá ñá túú vâha cundècu-o

ichi-án, te nchoo dà uuⁿ-gá ní quide-o nchàa sá cuèhé sá dúhá sá dúcáⁿ càháⁿ tnúhu-án, te sá dúcáⁿ ní quide-o te ta xíta nihnu-o cuáháⁿ ní cùu. ⁶ Te vitna cada iní-ó sá cúu-ó dàtná ñáiyu ní xíhí sá cúu-xí tnúhu sá dánhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, chi ñá túú-gá cùnùu-xi, te vitna mee-ná Espiritú Yá Ndióxi chindé ñaha-xi xii-o xinu cuechi-o núú-gá, te ñá díú cuendá nchaa tnúhu sá ní ngúndé ndé díhna cada ñáiyu xinu cuechi-o núú-gá vitna.

Nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-i

⁷ Te cuéi duha càháⁿ-í dico vá cúu tnàhí càháⁿ-ó sá tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ñá díú tnúhu váha cùu-xi. Te yúhú ñá túú cùtnuní iní-í ná cúu nchàa sá cuèhé sá dúhá ní cùu te núu ñá túú tnúhu-án ní càhí tnúhu-xi xii-í, te ní ñá túú cùtnuní tucu iní-í núu váha àdi ñá túú váha sá nchíó iní-í sá ndécú ndíhi tnaha ñáiyu-o ní cùu te núu ñá túú tnúhu-án ní càhí-xi sá vá cúu cùu iní-í sá ndécú ndíhi-yu. ⁸ Te tnúhu-án ní dánhé ñáhá-xi xii-í sá vá cúu càda-í ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, dico sá cuendá tnúhu-án uuⁿ-gá ducaⁿ ní sani iní-í ní quide-í. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ña, te ñá túú cùtnuní iní-í sá quide-í nándi sá cuèhé sá dúhá ní cùu. ⁹ Te cùtnàhá vátá nihí-gá-í tnúhu-án te ñá túú tnàhí ná sání iní-í ndécú-í ní cùu, dico sá tá ní nihí-í tnúhu-án te ní cùtnuní iní-í sá ndécú cuéchi-í, te ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. ¹⁰ Te núu ní quide-í nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-án te sa ndéé ama-gá naníhí tǎhú-í ní cùu, dico ñá túú ní quide-í núu ní cùtnuní iní-í sá tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. ¹¹ Te sá xii tnúhu-án xiǎⁿ uuⁿ-gá ní cunuu nchàa sá cuèhé sá dúhá ní dándáhu ñáhá-xi xii-í te ní quide-í, te ta dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu.

¹² Te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío yíñúhu ní taxi Yá Ndióxi, te ñⁿ tnúhu-án cúu-xi mée-ni tnúhu váha, te ní ñⁿ tnúhu cuèhé tnúhu duha ñá túú ñuhu tnàhá. ¹³ Te vá cúu càhí-í sá tnúhu váha-án ní quide-xi ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-í, xiǎⁿ tá dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu, te sá cuendá tnúhu váha-án ní cùtnuní iní-í sá quide-í nchaa sá cuèhé sá dúhá, te xiǎⁿ tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. Te sá cuendá nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ní cùtnuní iní-í sá xidó ndécú cuéchi-í ní cùu.

¹⁴ Te tnúhu-án ní taxi Espiritú Yá Ndióxi ndécú ndíhi-o cachí tnúhu-xi nacuáa cada váha-o. Te nchoo cùu-o mee-ni ñáiyu yíca cuéchi, te táxi tñuní ñáhá nchàa sá cuèhé sá dúhá xii-o ní cuu. ¹⁵ Dico nchoo tnàhá iní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá túú quide-o,

te da nchaa sá ñá túú tnàhá iní-ó càda-o quide-o, te ñá túú cùtnuní iní-ó ná cuendá ducaⁿ quide-o. ¹⁶ Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñá túú tnàhá iní-ó, te xiǎⁿ ndíxi tñu iní-ó sá tnúhu sá dúcáⁿ sànu ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío váha. ¹⁷ Te cùtnuní iní-ó sá nchàa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó, xiǎⁿ quide-xi ducaⁿ quide-o sá ñá túú váha, te ñá díú sá càhú iní mée-ó ducaⁿ quide-o. ¹⁸ Te cùu-o cue ñáiyu sàni cuèhé sání dūha iní-xi, te cuiní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá túú nihí ndéé-ó càda-o. ¹⁹ Te cuiní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá ndácú-ó, te ñá túú cuiní-ó càda-o dàtná quide nchàa ñáiyu ndécú ichi cuèhé ichi duha, chi ñáiyu-án mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-yu, dico diu-ni nchaa xiǎⁿ quide-ó tnàhá-ó. ²⁰ Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñá túú tnàhá iní-ó càda-o te ñá díú mée-o ducaⁿ cahu iní-ó quide-o, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó xiǎⁿ quide-xi ducaⁿ quide-o.

²¹ Te ducaⁿ tnàhí yáha-o òré cuiní-ó càda-o sá váha, chi da mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-o. ²² Te ío cùdíí iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndióxi, ²³ te dicó-ni sá nchàa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó, xiǎⁿ quide-xi ngàni ñaha-xi xii-o ñá túú quide-o sá váha sàni iní-ó càda-o, te ducaⁿ yáha-o chi nchaa sá cuèhé sá dúhá-án cùnùu-xi taxi tñuní ñáhá-xi xii-o.

²⁴ Te ndàhú ní cuu nchoo! Chi vá yóo ñⁿ ní ndàcu cada nacuáa vá táxi tñuní ñáhá-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. ²⁵ Te táxáhu xii Yá Ndióxi sá Xitohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá vá táxi tñuní ñáhá-gá ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o, sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. Te mee-o sàni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndióxi, dico núu nchaa sá cuèhé sá dúhá ná cùnùu-xi taxi tñuní ñáhá-xi xii-o, te diu-ni nchaa xiǎⁿ cada-o.

8

Ñáiyu quide nchaa nacuáa càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi

¹ Te vitna nchaa nchoo ñáiyu tnàhá tnúhu ndíhi Xitohó Jesucristú vá cuíta nihnu-gá-ó, chi ñá túú-gá ndécú-ó ichi cuèhé ichi duha, chi mee-ná nchaa nacuáa càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi quide-ó. ² Te Espiritú Yá Ndióxi-án táxi tñuní ñáhá-xi xii-o, te ducaⁿ chi ndécú ndíhi-o Xitohó Jesucristú, te sá dúcáⁿ táxi tñuní ñáhá Espiritú-gá xii-o núu xiǎⁿ ñá túú-gá táxi tñuní ñáhá ní ñⁿ-gá sá cuèhé sá dúhá xii-o, te ducaⁿ quide Espiritú-gá cuendá sá vá cuíta nihnu-o, te diu-ni Espiritú-gá quide-xi cuendá sá nchóó ndúu tǎhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá ní caa ní quíhí. ³ Te nchoo ñá ní ndàcu-o cada-o nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa

cada-o cùndecu-o, núu xiáⁿ tnúhu-áⁿ ñà túú ní níhí ndéé-xí càda-xi cuendá te sá nchóó vâ cuíta nihnu-o. Dico Yá Ndióxi ní tendaha-gá Déhe mee-gá ní quixi ñuyíú-a, te Yaá-áⁿ cúú-gá ìⁿ ñáiyu, te càa-gá dàtná cáá ñáiyu ndècu cuéchi-xi xíndecu ñuyíú-a, te sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáiyu xíndecu ñuyíú-a ní quixi-gá, te ndéé dàvâ-áⁿ ní quide-gá cuendá sá vâ táxi tnúni ñáhá-gá ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o. ⁴ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá nchoo nchicúⁿ nihnu-o quide-o nacuaá càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuaá cada-o, chi ñà túú-gá cúnúu ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ìní-ó, chi Espiritú Yá Ndióxi-ná táxi tnúni ñáhá-xi xii-o.

⁵ Te nchaa ñáiyu cúnúu nchaa sá cuèhé sá dúhá ìní-xi mee-ni xiáⁿ ñúhú ìní-yu te quidé-yu. Dico nchoo ñáiyu quide nchaa nacuaá cuíni Espiritú Yá Ndióxi ñúhú ìní-ó mée-ni nacuaá càháⁿ Espiritú-gá-áⁿ te quide-o. ⁶ Te núu mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cúnúu ìní-ó, te cuíta nihnu-o, dico núu mee-ni nchaa tnúhu càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi cúnúu ìní-ó, te ío vâha cuu ìní-ó cùndecu-o ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ. ⁷ Te nchaa ñáiyu ñúhu ìní mee-ni sá cuèhé sá dúhá túú úhú ìní-yu Yá Ndióxi, te ñà túú cuíni-yu cadá-yu nàcuá càháⁿ-gá, te ní ñà ndácú-yu cadá-yu. ⁸ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ cúnúu nchaa sá cuèhé sá dúhá ìní-xi-áⁿ ñà túú cùdiú-yu núu Yá Ndióxi.

⁹ Te nchóhó chi ñà túú-gá cúnúu sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó, chi mee-ná nàcuá càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi quidé-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndihi-ndo Espiritú-gá, te diu-ni Espiritú-gá-áⁿ ní tendaha Xítohó Jesucristú véxi ndècu ndihi-o, te nchaa ñáiyu ñà túú ndècu ndihi Espiritú sá ní tendaha Xítohó Jesucristú véxi ndècu ndihi-o ñà túú ndècu ndihi ñáhá-yu xii-gá. ¹⁰ Te núu ndècu ndihi-ndo Xítohó Jesucristú, te cuéi na cùu yiqui cùnú-ndó sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a, dico ìní-ndó chi cùndecu ndihi-xi Yá Ndióxi chi ñà túú-gá cuéchi-ndo ndècu núú-gá. ¹¹ Te núu ndècu ndihi-ndo Espiritú Yá Ndióxi Yaá ní dándótó ñaha xii Xítohó Jesucristú, te diu-ni-gá cada te ndoto yiqui cùnú-ndó sá tá xíta nihnu cuáháⁿ núu na cùú-xi, te ducaⁿ chi ndècu ndihi-ndo Espiritú-gá.

¹² Te nchóhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñà túú-gá tau-ndó cúnúu ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó nàcuá vâ cùndècu-gá-ndó ichi cuèhé ichi duha. ¹³ Chi núu na cúnúu sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó te cuíta nihnu-ndo, chi quíhíⁿ-ndó núu úhú núu ndáhú. Dico núu ñàña-ndo mée-ndo chindee ñaha Espiritú Yá Ndióxi xii-ndo cuendá sá vâ cúnúu-gá sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó ñà, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ te núu ducaⁿ na

càda-ndo.

¹⁴ Chi nchaa ñáiyu quide nchaa nacuaá sànu ichi ñaha Espiritú Yá Ndióxi cúú-yu déhe-gá. ¹⁵ Te Espiritú sá ní taxi Yá Ndióxi ndécú ndihi-o ñà túú quide-xi sá nchóó yùhú-ó cúnú cuéchi-o núú-gá, chi Espiritú-áⁿ quidé-xi sá nchóó cùu-o déhe-gá, te diu-ni Espiritú-áⁿ quidé xàhaⁿ-o xii Yá Ndióxi: “jyòhó Dútú Ndióxi cúú-n Tàtá mée-ndí!”, duha xàhaⁿ-o xii-gá. ¹⁶ Te diu-ni Espiritú-gá-áⁿ tnàhá tnúhu-xi ndihi ìní-ó, te càháⁿ ndáá-xi sá nchóó cùu-o déhe-gá. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ cùu-o déhe Yá Ndióxi xiáⁿ ní cachí-gá sá tnàhá-ó ndúu táhú-ó sá ní nduu táhú Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ndúu táhú-ó te núu na càda ndee ìní-ó ndòho-o datná ní ndoho Xítohó Jesucristú, te núu ducaⁿ te ío cuu càhnu-o ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁸ Te yúhú cachí-í sá ñà túú ná cada-xi cuéi ndòho-o cuendá-gá ndécú-ó ñuyíú-a, chi ío vâha càa núu ndúu táhú-ó cùndecu-o na sáa nduu. ¹⁹ Te nchaandi túhú sá ní cadúha Yá Ndióxi ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a ndètu cahnu-ná-xi sáa nduu cachí-gá sá ío càhnu cuu nchaa déhe-gá. ²⁰ Te nchaa sá ní cadúha Yá Ndióxi ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a ní sáa nduu ñà túú-gá cúú-xi sá vâha sá cúú-xi-gá. Te ñà diú mée sá ní taxi ndecu Yá Ndióxi ñuyíú-a ducaⁿ ní sàni ìní-xi cunduu, chi mee-gá ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá cunduu sá sáa nduu vâ cúú-xi sá vâha sá cúú-xi-gá, dico sáa tucu nduu te nchaa xiáⁿ cuu tucu-xi sá vâha sá cúú-xi-gá. ²¹ Te nchaa sá ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a vâ cùndècu-gá-xi dàtná cáá-xi vitna te ní vâ dānāa-gá, chi nduu saa-xi te ngúndecu vâha-xi dàtná ngúndecu vâha nchaa cue déhe-gá. ²² Te nàha-o sá ncháandi túhú sá nchító ní cadúha Yá Ndióxi ndécú ñuyíú-a ndòho-xi vitna datná ndóhó ìⁿ ñadihí sa ní tnahá òré cacu déhe-xi. ²³ Te ñà diú-ni nchaa sá dúcáⁿ ní cadúha-gá-áⁿ ducaⁿ ndòho-xi, chi tnàhá nchoo dūcaⁿ ndoho-o ndecu-o ñuyíú-a tucu, te nchoo sá ní nduu táhú-ó Espiritú Yá Ndióxi Espiritú sá ní cachí mée-gá nduu táhú-ó dīhnanuu. Te ío ndòho tnahá-ó ndècu-o ñuyíú-a te ndètu cahnu-ná-ó sáa nduu ndàda saa-gá yiqui cùnú-ó, te càháⁿ-gá sá cúú-ó déhe-gá. ²⁴ Te Yá Ndióxi ní quide-gá ní naníhí táhú-ó núu xiáⁿ ní ngúndecu ndihi-o tnúhu ndee ìní ndétú-ó sáa nduu càda-gá nàcuá ní cachí-gá, te núu sa ndècu ndihi-o sá ndúu táhú-ó te vâ cúú càháⁿ-ó sá cùndètu-o sá ndúu táhú-ó chi sa ndècu ndihi-o. ²⁵ Dico sá ndétú-ó ndúu táhú-ó cùu-xi sá vātá cùndècu ndihi-gá-ó, te xini ñuhu-ni-xi cada ndee-ni ìní-ó cùndetu-o ndéé sáa nduu ndúu táhú-ó sá dúcáⁿ ní cachí Yá Ndióxi nduu táhú-ó.

²⁶ Te Espiritú-gá chindee ñaha-xi xii-o nacuaá níhí ndéé-ó cùndecu-o, te nchoo ñà túú xini-ó càháⁿ ndihi-o Yá Ndióxi

nàcuáa tàú-xi cunduu dico Espiritú-gá càhá" ndàhú-xi núú-gá cuendá-ó cuéi òré ñá nìhí-ó tnúhu càhá-ó cuendá nchaa sá ïo cuiní-ó cãcã-ó núú-gá. ²⁷ Te Yá Ndióxi sa nàha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni iní-ó, te duca" sà naha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni iní Espiritú-gá. Te Espiritú-gá càhá" ndàhú-xi núú-gá cuendá nchoo ñáyiú yindaha-gá, te càhá" ndàhú-xi núú-gá nàcuáa cuiní mée-gá cunduu.

Nchaa sá ná càda ñaha ñáyiú te vá ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yàha-o nchaa sá ná càda ñahá-yu

²⁸ Te sa nàha-o sá Yá Ndióxi quidé-gá sá ncháá sá yàha-o ndècu-o ñuyiú-a cùu-xi sá vaha sá cuú-xi nchòo cue ñáyiú cùu iní ñahá xii-gá, chi cùu-o ñáyiú ní càhá-gá cundecu ndihi-gá dàtná ní cachí iní mée-gá. ²⁹ Te ndéé cùtnhá vátá ngáva-gá ñuyiú, te Yá Ndióxi sa nàha-gá nándi cùu ñáyiú cundecu ndihi-gá, te ñu-ni ndéé dàvá-án ní cachí-gá sá ñáyiú-án cunduu vaha iní-yu dàtná vaha iní Déhe mee-gá, te duca" ní cachí-gá cuendá sá Déhe mee-gá-án cunuu-gá núú nchaa ñáyiú cundecu ndihi-gá. ³⁰ Te nchaa ñáyiú duca" ní cachí-gá cundecu ndihi-gá ndéé cùtnhá vátá ngáva-gá ñuyiú càhá" ñahá-gá xii-yu vitna, te nchaa ñáyiú duca" càhá-gá càchí-gá sá ñà túú-gá cuéchi-yu ndècu núú-gá, te ñu-ni ñáyiú-án cachí-gá sá ïo càhnu cuú-yu.

³¹ Te vitna ní cùtnùni iní-ó, te ñà túú nágá cani iní-ó, chi Yá Ndióxi ndécú ndihi ñaha-gá xii-o, te vá yóo ñi-gá ndacu quehndé nihnu cuendá sá vá chindé ñaha-gá xii-o. ³² Te Yá Ndióxi ñà túú ní cùdli iní-gá Déhe-gá sá cuú-gá cuendá nchaa nchaa ñáyiú xindecu ñuyiú-a, te sá dúcá" ndéé Déhe-gá ñà túú ní cùdli iní-gá xiá" cùtnùni iní-ó sá táxi-gá nchaandi túhú sá xini ñùhu-o. ³³ Te vá yóo ñi" ndacu cacá" cuéchi núú Yá Ndióxi cuendá nchaa ñáyiú ní cachí-gá cundecu ndihi-gá te núu ná cuú cuéchi-yu ndècu. Chi mee-gá càchí-gá sá ñà túú ndècu cuéchi-yu núú-gá. ³⁴ Te vá yóo ñi" ndacu daquihí" ñahá xii-o núú ùhú núú ndàhú, chi Xitohó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te cuánda-gá núú ndécú Dütú Ndióxi núcòo-gá xio cùha-gá, te duca" ïo cùnnu-gá, te yàcá" càhá" ndàhú-gá núú Dütú Ndióxi cuendá-ó. ³⁵ Te vá yóo ñi" ndacu cada ñaha xii-o ñi" sá ñà túú vaha cuendá sá vá cuú iní ñahá-gá Xitohó Jesucristú xii-o, te ní tnúndòho tnúhu ndàhú, te ní sá ndihú iní-ó ñà cùtnùni iní-ó nàsa cada-o càcu nihnu-o ñi" sá ná yàha-o, te ní nchaa sá càdà ñaha ñáyiú sá cuendá-gá, te cuéi-ni sá vá nìhí-ó sá còhó sá caxí-ó, te cuéi-ni sá vá nìhí-ó dóo cuihnu-o, te cuéi ndècu-ná-ó sá yàha-o ñi" sá yàha-o, te cuéi sa ndècu-ná-ó sá càhni ñahá-yu, dico Xitohó Jesucristú vá dàñá ndéé-gá sá cuú iní ñahá-gá xii-o. ³⁶ Te

quee ndáá-xi nàcuáa ní càhá" ñi" téé ní xóo càhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní ngódó tnùni núú tútú-gá núú càchí-xi:

Yòhó Dütú Ndióxi nchaa-ni nduu nchaa-ni òré cuiní ñáyiú cahni ñahá-yu xii-ndi sá cuendá-n,

te càchí-yu sá cuú-ndi dàtná cue mbéé cue quiti sa ndècu túha-ná cahni-yu.

Duha ní cachí téé ní xóo càhá" tnúhu-gá-á, te duca" ní ngódó tnùni núú tútú-gá. ³⁷ Te cuéi duca" nándi sá ná càda ñahá-yu xii-o, dico vá ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yàha-o nchaa sá dúcá" ná càda ñahá-yu xii-o, te duca" chi Xitohó Jesucristú Yáa ïo cùu iní ñahá xii-o ndecu ndihi ñaha-gá chindé ñaha-gá. ³⁸⁻³⁹ Te yúhú cùtnùni ndáá iní-í sá ní ñi" sá ïó ñuyiú-a vá ndácú-xi càda-xi cuendá sá vá cuú iní ñahá-gá Yá Ndióxi xii-o, te ní sá cùú-ó, te ní sá cùndècu-o ñuyiú-a, te ní ñi" espíritú sá ïo cùnnu cundihí yucu ñávàha te ní ñi" dava-gá cue espíritú cùndihí-xi vá ndácú-xi càda-xi cuendá sá vá cuú iní ñahá Yá Ndióxi xii-o. Te ní sá cuú ñuyiú-a vitna, te ní sá cuú ndéé cuéé-gá, te ní ñi" sá ndécú àndiú, te ní ñi" sá ndécú ñuyiú-a, te ní ñi" sá ní cadúha mee Yá Ndióxi, ní ñi" xiá" vá ndácú-xi càda-xi cuendá sá vá cuú iní ñahá-gá xii-o chi ndècu ndihi-o Xitohó Jesucristú Yáa cuú Xitohó-ó.

9

Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ñáyiú israhél cuú-yu ñáyiú canchicú" nihnu ñaha xii-gá

¹ Te yúhú càhá" ndáá-í chi cùu-í ñi" téé ndècu ndihi Xitohó Jesucristú, te ndècu ndihi-í Espíritú Yá Ndióxi núu xiá" cùtnùni iní-í sá càhá" ndáá-í. ² Te nchaa-ni nduu nchaa-ni òré ïo ndihú iní-í, te duca"-ni ïo quide ùhú-xi iní-í ³ sá cuendá nchaa ñáyiú cùu ndi mee-í. Te núu dicó cuú-xi ñi" sá chindé ñaha xii-yu núcundecu vaha-yu núú Yá Ndióxi ñà, te dàña-í mée-í dàcuíta nihnu ñaha Xitohó Jesucristú núu dicó sá cuú. ⁴ Te nchaa ñáyiú cùu ndi mee-í-án cuú-yu ñáyiú israhél, te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cuú-yu déhe-gá, te ní quide-gá nàcuáa ní cùtnùni iní-yu sá ïo càhnu cuu-gá, te ní càhá" ndáá-gá núu-yu nàcuáa cada ñaha-gá xii-yu, te ní xàha"-gá xii ndii Moisés ní chidó tnùni ndii nàcuáa cada-yu cundecú-yu. Te ní xàha"-gá xii-yu nàcuáa cada-yu cada càhnu ñahá-yu xii-gá, te ní xàha" tùcu-gá xii-yu, te ní nàcuáa cada-gá ndéé cuéé-gá. ⁵ Te nchaa ñáyiú-án cuú-yu ñani tnáha nchaa cue téé ní cunuu ní xindecu ndéé sanaha, te ñu-ni ñani tnáha-yu cùu Xitohó Jesucristú Yáa ní tendaha Dütú Ndióxi ní quixi ñuyiú-a, te tnáha-gá cuú-gá Ndióxi te ïo cùnnu-gá, te nchaa nduu nchaa quíú ïo càhnu cuu-gá. Te duca" na cùnduu.

⁶ Te vá cächí-ó sá Yá Ndióxi ñá túú ní quide-gá nchaa nàcuáa ní cächí-gá cada-gá cuendá sá ñá túú sàndáá iní ñáhá dàva ñáiyu isráel xii-gá. Te sá dúcá" xiquide davá-yu te ñá túú quidé-yu nàcuáa tãu-xi cada-yu sá cùu-yu ñáiyu isráel. Te ñáiyu duca" xiquide-á" cùu-yu ñáiyu ñá túú cùu cuendá ñáhá Yá Ndióxi. ⁷ Te cuéi nchaa-yu cùu-yu ñaní tnáhá ndíi Ábrahám dico ñá túú quidé-yu nchaa nàcuáa tãu-xi cunduu cada-yu sá cùu-yu ñaní tnáhá ndíi. Te Yá Ndióxi ní xáha"-gá xii ndíi Ábrahám: "Nchaa cue ñaní tnáhá tē Isàác tēe cùu déhe ducu"-n, mee-ni cué ñáiyu-á" cuu ñaní tnáhá-n", duha ní xáha"-gá xii ndíi Ábrahám. ⁸ Te xiá" cùtnùni iní-ó sá ñá ncháá ñáiyu cùu ñaní tnáhá ndíi Ábrahám cùu-yu ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi, chi mee-ni ñáiyu sàndáá iní nàcuáa ní cáhá"-gá cada-gá, ñáiyu-á" cùu cuendá-gá. ⁹ Te duha ndùu tnúhu ní xáha" Yá Ndióxi xii ndíi Ábrahám: "Sáá nduu te yúhú cada-í te coo ì" déhe-n ndíi ñadhihí-n tã Sàrá", duha ní xáha"-gá xii ndíi.

¹⁰ Te ñá díu-ní xiá" ní quide Yá Ndióxi, chi tnáhá ní ndatnúhu-gá ndíi ndíi Rebécá cùtnáhá vitna ñúhu úú déhe ndíi ndíi Isàác tēe ní cuu ñaní tnáhá-ó ní xindecu ndéé sanaha. ¹¹⁻¹³ Te cùtnáhá vitna ñúhu-gá déhe ndíi Rebécá, cùtnáhá vátá cadá-gá-güexi ní ì" sá cuéhé sá dúhá, te ní ì" sá váha, ní xáha" Yá Ndióxi xii ndíi: "Déhe-n tēe díhna na càcu te tēe-á" tñi-dé nchaa tnúhu cáhá" déhe-n tēe cùu úú ná càcu", duha ní xáha"-gá xii ndíi Rebécá. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáhá" Yá Ndióxi núú tütú-gá núú cächí-xi: "Té Jacób ní cuu váha iní-í núú-dē, te té Esáu ñá túú ní cuu váha iní-í núú-dē", duha cächí-gá núú tütú-gá. Te duca" ní cuu chi duca" ní cächí mée-gá cunduu sá cáhá"-gá nchaa ñáiyu cuini mée-gá, te ñá díu cuendá ì" chiú" quidé-yu cáhá" ñáhá-gá xií-yu.

¹⁴ Te vá cùu tnàhí cáhá"-ó sá Yá Ndióxi ñá túú quide váha-gá sá dúcá" quide-gá chi mee-gá ìo ndáá quidé-gá! ¹⁵ Te mee-gá ní xáha"-gá xii ndíi Moisés: "Cundahú iní-í chindee-í mee-ni cué ñáiyu cächí iní-í", duha ní xáha"-gá xii ndíi. ¹⁶ Te xiá" cùtnùni iní-ó sá cundahú iní-gá ñáiyu chi duca" cuini mée-gá cunduu, dico ñá túú cundahú iní ñáhá-gá xií-yu cuendá sá dúcá" cuini-yu cada-gá, te ní ñá túú cundahú iní ñáhá-gá xií-yu cuendá sá ìo nducu ndéé-yu quidé-yu ì" sá quidé-yu. ¹⁷ Te núú tütú Yá Ndióxi cáhá"-xi nàcuáa ní xáha"-gá xii tēe ní cuu Faráon tēe ní xindaha nació" Egiptú, te duha ní xáha"-gá: "Yúhu ní quide-í yindáha-n ñáiyu cuendá cada-í titni núú sá cadá-í núú-n cuendá cutnùni iní-n sá ìo càhnu cuu-í, te duca" ncháa ñáiyu ñuyú cutnùni iní-yu sá yúhú cùu-í Ndióxi", duha ní xáha"-gá xii tēe ní cuu Faráon. ¹⁸ Te xiá"

cùtnùni iní-ó sá Yá Ndióxi cundahú iní-gá mee-ni cué ñáiyu cächí iní mée-gá, te duca" ndàda díi-gá iní nchaa ñáiyu cächí iní mée-gá duca" càda-gá.

¹⁹ Te sá dúhá cáhá"-í te dava-ndo quésaha-ndo: "Ná cuendá Yá Ndióxi dácàa-gá cuéchi díquí ñáiyu núu ní ì"-yu ñá ndácù-yu quehndé nihnú-yu cuendá sá vā cadá Yá Ndióxi nàcuáa cuini-gá", quesaha-ndo. ²⁰ Te chí cuáha cuendá sá díco ñáiyu ñuyú-a cùu-ndo te ñá túú ndùu váha-xi sá nchòho cáhá"-ndó ì" tnúhu sá ñá túú ndùu váha sá cùu-xi Yá Ndióxi. Te duha na cáhá"-í núu-ndó nàcuáa tecu tnùni-gá-ndó nàcuáa ndùu tnúhu cáhá"-í. Te ñá túú xini-ó sá ì" quidi ñuhu cùñaha-xi xii ñáiyu ní cadúha ñaha xii-xi: "Ná cuendá duha ní cadúha ñaha-n xii-í", cùñaha-xi. ²¹ Chi ñáiyu cadúha nchaa quidi-á" cuu-ni cadúha-yu ndíhi ñuhu cuéi nása na cunduu quidi cadúha-yu canehe chiú"-yu, chi ì"-ni ñuhu cadúha-yu quidi cánehe chiú"-yu ndi tnáhá nduu sácóo-yu vico ndíhi quidi sá cánehe chiú"-yu nduu cùtēxinu.

²² Te diu-ni duca" quide Yá Ndióxi, chi cuini-gá dandòho-gá ñáiyu ñá túú quide nchaa nàcuáa nduu vétú iní-gá, te cada-gá nàcuáa cutnùni iní-yu sá ìo càhnu cuu-gá. Te sa ndécu túha-ná-yu sá quihí"-yu ná úhú núu ndáhú, te cuéi duca" dico ìo ta quide cahnu iní-gá cuáhá". ²³ Te duca" quide-gá cuendá cutnùni iní nchaa ñáiyu ñuyú sá ìo váha quide-gá sá cùu-xi ncháa nchoo ñáiyu cundahú iní-gá, chi ní cächí-gá sá nchóo cué ñáiyu cundahú iní-gá nduu táhú-ó cundecu-o ndíhi-gá núu ìo váha càa ndecu-gá. ²⁴ Te dava nchoo ñáiyu ní cáhá" Yá Ndióxi cùu-ó ñáiyu isráel, te dava-o cùu-ó ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráel. ²⁵ Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáha" Yá Ndióxi xii ndíi Òseás tēe ní xóo cáhá" tnúhu-gá ndéé sanaha ní chidó tnùni ndíi núú tütú-gá núú cächí-xi:

Ñáiyu ñá túú cùu cuendá-í ní cùu te nduu cuendá-í-yu,

te diu-ni ñáiyu-á" ñá túú cùu váha iní-í núu-yu ní cùu, dico vitna cùu váha iní-í núu-yu.

²⁶ Te diu-ni ñuú núú dúcá" ní cächí-í sá ñá túú ñáiyu cùu cuendá-í diu-ni ñuú-á" coo ñáiyu cuu déhe yúhú Dútú Ndióxi Yáá ndécú tūu andiu.

Duha ní xáha" Yá Ndióxi xii ndíi Òseás ní chidó tnùni ndíi núú tütú-gá. ²⁷ Te ndíi Chaiá tēe ní xóo cáhá" tucu tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cáhá" ndíi cuendá ñáiyu isráel, te duha ní cächí ndíi: "Cuéi cuéhé víhi ñáiyu isráel dàtná cuéhé ñuhu chúhí lámár dico sacú-ni-yu vā quini-yu tnúndòho tnúhu ndáhú. ²⁸ Te Yá Ndióxi ìo ndíhi cada-gá nchaa nàcuáa cáhá"-gá ñuyú", duha ní cächí

ndíi. ²⁹ Te ní cáháⁿ tucu ndíi nàcuáa cada-xi ndéé cuéé-gá, te ní cachí ndíi:

Yá Ndióxi Yáá táxi tnúni nchaandi túhú sá ío andiu ndíhi ñuyúú ñà túú ní dànaa-gá nchaa ñáyíu isráél, chi núu ni ndíhi-yu danàa ñaha-gá,

te nchoo cùu-o datná ní cuu nchaa ñáyíu ní xíndecu ñuú Sòdomá ndíhi nchaa ñáyíu ní xíndecu ñuú Gómorrá, te ndíhi-o ñaa datná ní naa nchaa ñáyíu-án ní cùu.

Duha ní cachí ndíi.

Ñáyíu isráél ñà túú sàndáá iní-yu tnúhu Xítoho Jesucristú

³⁰ Te sá cuendá xíáⁿ núu vitna cächí tnúhu-í xii-ndo sá cué ñáyíu ñà túú cùu ñáyíu isráél ñà túú ní nànducu nihnú-yu nàcuáa cada-yu cudiú-yu núú Yá Ndióxi, dico vitna cudiú-yu núú-gá chi ní sàndáá iní-yu Xítoho Jesucristú. ³¹ Te ñáyíu isráél nchicúⁿ nihnú-yu tnúhu sá dánhé ñáhá xii-yu nàcuáa cada-yu cudiú-yu núú Yá Ndióxi dico ñà túú cudiú-yu núú-gá chi ñà ndácú-yu cada-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ-xi. ³² Te ducaⁿ ñà túú cudiú-yu núú Yá Ndióxi chi ñà túú sàndáá iní-yu Xítoho Jesucristú, te sàni iní-yu sá sá cuendá mee-ni ncháa sá quidé mée-yu cudiú-yu núú-gá, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùu-yu datná íiⁿ ñáyíu nguñenu íiⁿ yúú te ndúa-yu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-yu chi ñà túú cùu váha iní-yu núú Xítoho Jesucristú. ³³ Te quée ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndióxi íiⁿ xichi núú tütú-gá núú cächí-xi:

Yúhú táxi ndécú-í íiⁿ téé ñuú Sión, te cuu-dé datná íiⁿ yúú, te yúú-án nguñenu ñáyíu te ndúa-yu,

te nchaa ñáyíu na quindáá iní ñáhá xii-dé, te vá ndíxi cuéchi iní-yu sá dúcáⁿ ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-dé.

Duha cächí-gá núú tütú-gá.

10

¹ Te nchòhó ñáyíu ndécú ndíhi-í ichi Xítoho Jesucristú cächí tnúhu-í xii-ndo sá cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi cuendá ñáyíu isráél, chi ío cuini-í sá nánihí tàhú-yu. ² Te na cáháⁿ ndáá-í cuendá-yu sá ío ndúcu ndéé-yu xínu cuechi-yu núú Yá Ndióxi, te dicó-ni sá ñà túú quidé-yu nàcuáa cuini mée-gá cada-yu. ³ Chi ñà túú quidé cuendá-yu nàcuáa cuini Yá Ndióxi cada ñaha-gá xii-yu nàcuáa cudiú-yu núú-gá, te quidé-ní-yu nàcuáa sàni iní mée-yu cudiú-yu núú-gá te ñà túú cuini-yu tnú-yu tnúhu cáháⁿ-gá nàcuáa cudiú-yu núú-gá. ⁴ Te Xítoho Jesucristú ní quidé-gá cuendá sá vá cúnú-gá nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíi Moisés, te nchaa ñáyíu na quindáá iní ñáhá xii-gá te diu-gá cada te cudiú-yu núú Yá Ndióxi.

⁵ Te ndíi Moisés cáháⁿ ndíi núú tütú ndíi cuendá ñáyíu cuini cudiú núú Yá Ndióxi

cuendá sá nchicúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi. Te ní cachí ndíi sá ncháá ñáyíu na càda nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi ní chidó tnúni ndíi te naníhí tàhú-yu, te núu dicó ndacú-yu cada-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi. ⁶ Dico vitna núu na quindáá iní-ó Xítoho Jesucristú, te cudiú-o núú Yá Ndióxi. Te duha cächí tnúhu ní chidó tnúni ndíi núú tütú-gá: “Vá cáni iní-ndo sá xíni ñúhu-xi cada-ndo íiⁿ sá vá yóo tnáhi ndácu cada sá cáá túu-ndo andiu te cùñaha-ndo xii Cristú cuuⁿ-ndo ndíhi-gá núú ñuyúú-a. ⁷ Te ní vá cáni tucu iní-ndo sá quíhíⁿ túu-ndo núú xíndecu nchaa ñáyíu ní xíhí te cada-ndo sá Cristú ndoto-gá”, duha cächí tnúhu-án sá vá dúcáⁿ cáni iní-ó. ⁸ Te cächí tucu tnúhu-án: “Tnúhu Yá Ndióxi sá ndécú ndíhi ñaha-xi xii-ndo chi sàni iní-ndo cuendá tnúhu-án te cáháⁿ-ndó”, duha cächí tnúhu-án. Te tnúhu sá ndécú ndíhi-ndo-án cùu-xi tnúhu cáháⁿ-ndí núú ñáyíu, te xini ñúhu-xi sá quindáá iní-yu tnúhu-án. ⁹ Te núu na núnúu-ndo cáháⁿ-ndó sá Xítoho Jesucristú cùu-gá Xítoho-ndó, te quindáá iní-ndo ní yuhu ní iní-ndo sá Yá Ndióxi ní dándótó-gá Xítoho Jesucristú, te naníhí tàhú-ndo te núu ducaⁿ na càda-ndo. ¹⁰ Te nchaa ñáyíu ducaⁿ sàndáá iní te cáháⁿ-yu sá Xítoho Jesucristú cùu-gá Xítoho-yu, ñáyíu-án cudiú-yu núú Yá Ndióxi te naníhí tàhú-yu.

¹¹ Te núú tütú Yá Ndióxi cächí-xi sá ní íiⁿ ñáyíu sàndáá iní ñáhá xii Xítoho Jesucristú vá ndíxi cuéchi iní-yu sá dúcáⁿ sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá. ¹² Te sá cùu-xi Xítoho Jesucristú chi íiⁿ-ni cùu ñáyíu isráél ndíhi ñáyíu ñà túú cùu ñáyíu isráél, chi diu-gá cùu-gá Yáá cúnú taxi tnuní-gá nchaa ñáyíu, te ío váha quidé-gá sá cùu-xi ncháa ñáyíu cáháⁿ ndíhi ñaha xii-gá. ¹³ Te quée ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú cächí-xi: “Nchaa ñáyíu na cáháⁿ ndáhú núú Xítoho Jesucristú sá dácácu nihnu ñaha-gá xii-yu, te ñáyíu-án naníhí tàhú-yu”, duha cächí-xi núú tütú-gá. ¹⁴ Te ñáyíu-án vá nihí-yu nàcuáa cáháⁿ ndáhú-yu núú-gá te núu ñà túú sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te ní vá nihí-yu nàcuáa cada-yu quindáá iní ñáhá-yu xii-gá te núu vátá cündedóho-gá-yu tnúhu-gá, te ní vá nihí-yu tnúhu-gá te núu vá yóo quíhíⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu. ¹⁵ Te ní vá yóo quíhíⁿ ducaⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu tnúhu-gá te núu Yá Ndióxi vá téndàha-gá ñáyíu quíhíⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu. Te núú tütú Yá Ndióxi cächí-xi: “Ío víi ío váha cùu iní-ó vèxi ñáyíu dánhé ñáhá xii-o nàcuáa ndúu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó”, duha cáháⁿ-xi núú tütú-gá.

¹⁶ Te ñà ncháa-yu cuini-yu quindáá iní-yu tnúhu-án. Te ní quée ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ ndíi Cháíá xii Yá Ndióxi te duha ní xáhaⁿ

ndíi xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiöxí na nàcani tnúhu-í núú-n sá ïo sacú-ni ñáiyu sàndáá iní-yu tnúhu càhá-ndí”, duha ní xáha” ndíi xii-gá. ¹⁷ Te xini ñuhu-xi sá ñhna-gá cundedóho-yu tnúhu-á” cuendá duca” te quindáá iní-yu, te tnúhu-á” cúú-xí tnúhu Xitohó Jesu-cristú.

¹⁸ Te vá cúú càhá-ó sá ñà túú ní ñíhí ñáiyu isráel tnúhu-gá, chi nchaá-yu ní ñíhí-yu tnúhu-gá, chi núú tùtú Yá Ndiöxí cächí-xi: Cue téé ní càhá” tnúhu Yá Ndiöxí ní càhá-güedé tnúhu-gá núú ñáiyu, te tnúhu-á” ní xité nuu-xi ñíhí ñuyúú. Duha cächí-xi núú tùtú-gá. ¹⁹ Te ni vá càhá-ó sá ñáiyu isráel ñà túú ní cùu tnuní iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu-gá chi ní tecú tnuní-yu. Te ndéé sanaha ní chidó tnuní ndíi Moisés nàcuáa ní xáha” Yá Ndiöxí xii ñáiyu isráel, te duha ní xáha-gá xii-yu:

Yúhú cada váha-í nchaá ñáiyu ñà túú cùu ñáiyu isráel, ñáiyu ñà túú cùtnuní iní-xi nàcuáa cada váha cundecu núú-í, te nchóhó cudéé-ndó nù-yu te cuu cuédú iní-ndó-yu.

Duha ní xáha” Yá Ndiöxí xii-yu te duca” ní chidó tnuní ndíi Moisés. ²⁰ Te ndíi Chàíá ñà túú tnàhí ni yúhú ndíi ní quide ndíi núú Yá Ndiöxí ní càhá” ndíi tnúhu-gá, te ní cachí ndíi:

Ñáiyu ñà túú nànducu ñaha xii-í ní cùu ní naníhí ñàhá-yu xii-í, te ni ñà túú ndùcu tnúhu ñàhá-yu xii-í ní cùu te ní xini ñàhá-yu.

Duha ní cachí ndíi Chàíá ní càhá” ndíi tnúhu Yá Ndiöxí. ²¹ Te ní quide tucu ndíi núú Yá Ndiöxí ní càhá” ndíi tnúhu-gá cuendá ñáiyu isráel, te ní cachí ndíi: “Nchaá-ni nduu yíhí-í càhá-í ñáiyu isráel te ñà túú cuíni-yu quindáá iní-yu chi ïo sáa iní-yu”, duha ní cachí ndíi Chàíá ní càhá” ndíi tnúhu Yá Ndiöxí.

11

Cuendá ñáiyu isráel ñáiyu naníhí tàhú

¹ Te cuéi duca” dico vá càhá-ó sá Yá Ndiöxí dáqueé tihú-gá ñáiyu isráel chi diu-ni ñáiyu-á” cúú cuendá-gá, chi yúhú tnàhá-í cúú-í mei téé isráel, te ñaní tnàhá-í ní cuu ndíi Àbrahám téé ní xindecu ndéé sanaha vihi-gá, te diu-ni ñaní tnàhá-í ní cuu tucu ndíi Benjámin. ² Te ndéé sanaha dúca” ní cachí Yá Ndiöxí sá nchúhú ñáiyu isráel cúú-ndí ñáiyu cùu cuendá-gá, te ñà túú dáqueé tihú ñàhá-gá xii-ndí, te nchóhó sa xini-ndó nàcuáa càhá-xi núú tùtú Yá Ndiöxí núú cächí-xi nàcuáa ní quide té Eliás ní ndacá” cuéchi-dé núú-gá cuendá ñáiyu isráel. ³ Te duha ní xáha”-dè xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiöxí, ná nàcani tnúhu-í núú-n sá ní sahní-yu cue téé càhá” tnúhu-n, te ní

dátnànú-yu núú xihí quiti ndùu tàhú-n, te yúhú-nà ní cácu-í ndécú-í dico nànducu ñàhá-yu chi tnàhá-í cuíni-yu cahni ñàhá-yu xii-í”, duha ní xáha”-dè xii Yá Ndiöxí. ⁴ Te Yá Ndiöxí ní xáha”-gá xii-dé: “Sa ní dáqueé dii-í úsá míl cue téé cùu cuendá-í, te ñà túú nèhe-güedé sá yíñùhu núú Bàál sá cächí-yu cùu ndiöxí-yu te ñà ndáá sá ndiöxí cúú-xí”, duha ní xáha”-gá xii té Eliás. ⁵ Te duca” sàtnahá-xi cùu vitna chi xindecu ñáiyu ní càhá-gá ní chitnahá ñàhá xii-gá, te duca” ní quide-gá chi ní cundàhú iní ñàhá-gá xii-yu. ⁶ Te duca” ní càhá” ñàhá-gá xii-yu sá cundàhú iní ñàhá-gá, te ñà diú cuendá ñà chùu” quide-yu duca” ní càhá” ñàhá-gá xii-yu, chi núú dicó cuendá ñà chùu” quide-yu duca” ní càhá” ñàhá-gá xii-yu ña, te ñà diú-gá sá cúú iní meé-gá duca” ní càhá” ñàhá-gá xii-yu te núu duca”.

⁷ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cùu vitna sá ñáiyu isráel cuíni-yu cudíu-yu núú Yá Ndiöxí dico ñà ndácú-yu, dico dava ñáiyu ní càhá-gá ñáiyu-á” cudíu-yu núú-gá, te ñáiyu duca” ñà túú cudíu núú-gá-á” ïo ní cuu sáa iní-yu núú-gá. ⁸ Te ní quée ndáá-xi nàcuáa càhá-xi núú tùtú Yá Ndiöxí núú cächí-xi: “Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá cúú-yu ñáiyu ïo ni díquí-xi, chi cuéi ndèhé-yu nàcuáa càhá” tnúhu-gá dico ñà cùtnuní iní-yu nàcuáa càhá-xi, te cuéi ndedóho-yu dico ñà túú quée díquí-yu, te duca”-ni quide-yu ndéé vitna”, duha cächí-xi núú tùtú-gá. ⁹ Te ndíi Dàvíí ní cachí ndíi:

Ñáiyu ïo váha ndècu te cùdú iní-yu quide-yu vico,

dico yáha-yu dàtná yáha ñà quiti ngáva trampá àdi ñà quiti ñà cùtnuní iní-xi quée xití ñunu,

chi cuíta nihnú-yu te nacháhu-yu nchaá sá quide-yu.

¹⁰ Te cúú-yu ñáiyu ñà túú vèdana təcú tnuní, te cùu tucú-yu dàtná ñà ñáiyu ïo ndòho nchido ñà sá vèe.

Duha ní cachí ndíi Dàvíí.

Ñáiyu ñà túú cùu ñáiyu isráel naníhí tàhú-yu

¹¹ Te cuéi duca” dico vá cächí-ó sá sá dúcá” ñà túú ní quide ndáá ñáiyu isráel te ní xíta nihnu duú-yu, te ñàhá chi sá dúcá” ní quide-yu te ní ngúndecu ndíi dava-gá ñáiyu tnúhu sá càhá” nàcuáa naníhí tàhú-yu, te ñáiyu isráel quini-yu nàcuáa naníhí tàhú ñáiyu ñà túú cùu ñáiyu isráel, te tnàhá-yu cudíi iní-yu naníhí tàhú-yu. ¹² Te sá dúcá” ní quide sáa iní-yu ñà túú ní quide ndáá-yu núú Yá Ndiöxí, te xiá” ní cuu-xi ñà sá váha sá cúú-xi ñáiyu nihí ñuyúú, dico sáa nduu te cada ñáiyu isráel nchaá nàcuáa càhá” Yá Ndiöxí, te dàvá-á” ïo-gá váha cuu xii nchaá ñáiyu nihí ñuyúú.

¹³ Te nchòhò ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél cächí tnúhu-í xii-ndo sá Yá Ndióxi ní cachí-gá sá càhá^a-í tnúhu-gá núú-ndó, te yúhú cächí-í sá ïo càhnu cuu chiúⁿ quide-í. ¹⁴ Te duha càhá^a-í cuendá sá núu cudana ïo dava ñáiyu cùu ndi mee-í cudí ïní-yu cada váha ñaha Yá Ndióxi xii-yu dátá quidé váha ñaha-gá xii-ndo, te naníhí tǎhú-yu. ¹⁵ Te sá cuendá sá ní quee tǎhú ñáiyu isràél ní nacáhá^a cáhnú ïní tnáhá ñáiyu níhí ñuyú ndíhí Yá Ndióxi, dico na sáá nduu núcúndecu váha ñáiyu isràél ndíhí Yá Ndióxi, te ïo-gá váha tnáhá ñáiyu níhí ñuyú, te ñáiyu-áⁿ cada ïní-ó sá cùu-yu dátá ñáiyu ní xíhí, dico dàvá-áⁿ cada tucu ïní-ó sá cùu-yu dátá ñáiyu ní ndoto chí núcúndecu váha-yu ndíhí-gá. ¹⁶ Te núu sá lúhá-ní ïⁿ tǐlúlu yusaⁿ cǎváha te diu-ni ducaⁿ cǎváha níhí. Te núu cǎváha yóho ïⁿ yutnu te diu-ni ducaⁿ cǎváha-xi níhí-í. Te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáiyu isràél, chí ñaní tnáhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha ní cuú-yu ñáiyu ní cuu cuendá ñáhá Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhá-gá xii mée-yu ndéé vitna.

¹⁷ Te ïo ïⁿ yutnu váha nàni olívú, te dava dité yutnu-áⁿ ní téhndé te ní núcódó dité yutnu olívú cùtèxínu, te mee-ná yutnu olívú váha-áⁿ ïo váha quide-xi nchito dité yutnu olívú cùtèxínu-áⁿ. Te dité nchaa yutnu olívú váha-áⁿ cuú-xí dátá ñáiyu isràél, te nchaa dité-xi sá ní téhndé-áⁿ cuú-xí diu-ni ñáiyu isràél ñáiyu ñá túú tnáhá tnúhu ndíhí Yá Ndióxi. Te dité yutnu olívú cùtèxínu sá ní núcódó tnáhá-áⁿ cuú-xí dátá ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél tnáhá tnúhu ndíhí Yá Ndióxi. ¹⁸ Te vá cání ïní-ndó sá sá dúcáⁿ ndècu váha-ndo ndíhí Yá Ndióxi te ïo cùnunu-ndo dacúúxí ñáiyu isràél, te vá dúcáⁿ càni ïní-ndó chí sá cuendá nchaa ñaní tnáhá ñáiyu isràél ní xíndecu ndéé sanaha ducaⁿ ndècu váha-ndo ndíhí Yá Ndióxi vitna, te ñá díú sá cuendá nchòhò ndécú ndíhí váha ñáiyu-áⁿ Yá Ndióxi vitna.

¹⁹ Te cudana sàni ïní-ndó te cächí-ndó sá ñáiyu isràél ní quee tǎhú-yu cuendá sá nchòhò nucuñí-ndó núu-yu núcúndecu váha-ndo ndíhí Yá Ndióxi. ²⁰ Te ndáá sá ní quee tǎhú-yu chí ñá túú ní sàndáá ïní ñáhá-yu xii-gá, te nchòhò ïo váha cùu ndecu-ndo ndíhí-gá chí ní sàndáá ïní-ndó-gá, dico vá cächí-ndó sá ïo càhnu cuu-ndo, te ïo váha chí cuáha cuendá nàcuáa cundecu-ndo. ²¹ Te cue ñáiyu isràél cùu-yu ñáiyu cùu cuendá-gá ní cùu te ní dáquée tǎhú ñáhá-gá xii-yu cuendá sá ñá túú ní sàndáá ïní ñáhá-yu xii-gá, te tnáhá nchòhò daquée tǎhú ñáhá-gá xii-ndo te núu na càda-ndo datná ní quide ñáiyu-áⁿ. ²² Te chí cáda cuendá sá Yá Ndióxi ïo váha ïní-gá, dico cùdéeⁿ-gá núu nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá ïní ñáhá xii-gá,

dico sá cuú-xí nchòhò cue ñáiyu sàndáá ïní ñáhá xii-gá chí ïo váha ïní-gá. Te ducaⁿ-ni cùnduu váha ïní-gá sá cuú-xí-ndó te núu vá dáhá ndéé-ndó càda-ndo nacuáa càhá^a-gá cuendá sá ïo váha ïní-gá, te núu ñáhá te tnáhá nchòhò quee tǎhú-ndó dátá ní quee tǎhú ñáiyu isràél, ñáiyu ñá túú ní sàndáá ïní ñáhá xii-gá. ²³ Dico núu ñáiyu isràél ñáiyu ní dáquée tǎhú ñáhá Yá Ndióxi quindáá ïní ñáhá-yu xii-gá te nduu cuendá ñáhá tucu-gá xii-yu, te ñáiyu-áⁿ cùu-yu dátá dava dité yutnu olívú sá ní téhndé te ní núcódó tnáhá tucu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-yu te núu na quindáá ïní ñáhá-yu xii-gá. ²⁴ Te nchòhò cuú-ndó dátá nchaa dité yutnu olívú cùtèxínu, chí ñá díú ñáiyu isràél cùu-ndó, te dité nchaa yutnu olívú cùtèxínu-áⁿ ní núcódó-xi núu dité yutnu olívú váha-áⁿ. Te yáchí-gá núcúndecu váha ñáiyu isràél ndíhí Yá Ndióxi, chí cùu-yu dátá nchaa dité yutnu olívú váha sá ní téhndé te ní núcódó tnáhá tucu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-yu te núu na quindáá ïní ñáhá-yu xii-gá.

Sáá nduu te naníhí tǎhú ñáiyu isràél

²⁵ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndíhí-í ichi Xítoho Jesucristú, na cächí tnúhu-í xii-ndo ïⁿ tnúhu nduu yuhu ní cuu, cuendá sá vá cání ïní-ndó sá ïo-gá váha sáá díquí-ndó dacúúxí ñáiyu isràél, chí dava ñáiyu isràél cùu sáá ïní-yu núu Yá Ndióxi níni na ndíhí ñáiyu ní cachí Yá Ndióxi ngúndecu váha ndíhí ñáhá-yu xii-gá, ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél. ²⁶ Te nduu na ndíhí ñáiyu-áⁿ ngúndecu váha-yu ndíhí Yá Ndióxi, te dàvá-áⁿ naníhí tǎhú ñáiyu isràél chí quee ndáá-xi nàcuáa càhá^a Yá Ndióxi núu tütú-gá núu cächí-xi: Ndàa ñuú Síon quixi Yáa cada naníhí tǎhú nchaa ñáiyu, te diu-ni Yáa-áⁿ cada-gá cuendá sá dáhá nchaa ñáiyu isràél ichi cuéhé ichi duha.

²⁷ Te yúhú cada càhnu ïní-í nchaa cuéchi ñáiyu isràél, chí cada-í dátá ní cachí-í ndéé sanaha.

Duha cächí Yá Ndióxi núu tütú-gá.

²⁸ Te sá cuendá tnúhu sá càhá^a nàcuáa naníhí tǎhú-ó xíáⁿ cùu úhú ïní ñáiyu isràél Yá Ndióxi, te sá dúcáⁿ quide-yu xíáⁿ nchòhò ní níhí-ndó tnúhu sá càhá^a nàcuáa naníhí tǎhú-ndó. Te ní cachí Yá Ndióxi sá ñáiyu isràél cuu cuendá-gá, te cùu ïní ñáhá-ní-gá xii-yu, te ducaⁿ quide-gá chí ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii cue ñaní tnáhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha. ²⁹ Te Yá Ndióxi ñá túú ndúu úhú ïní-gá ïⁿ sá táxi-gá, te ní ñá túú ndíxi cuéchi ïní-gá sá càhá^a ñáhá-gá xii-ó. ³⁰ Te nchòhò chí ñá túú sàndáá ïní-ndó Yá Ndióxi ní cuu, dico vitna níni ñá túú sàndáá ïní ñáhá ñáiyu isràél xii-gá, te ní cundáhú ïní ñáhá-gá ní dácácu níhnu ñaha-gá xii-ndo

núu ùhú núu ndàhú. ³¹ Te vitna quidé-yu dàtná ní xóo cada nchòhó cùtnàhá ñá túu ní xóo quindáá iní-ndó-gá. Dico sáá nduu te natuha ñàhá-yu xii-gá te dácàcu nihnu ñàha-gá xii-yu sá cùndàhú iní ñàhá-gá dàtná ní quide ñàha-gá xii nchòhó. ³² Te Yá Ndiòxi ní dàñá-gá sá dúcáⁿ cùnduu saá iní nchaa ñáiyu cuendá cuiní-gá cundàhú iní ñàhá-gá xii-yu.

³³ Te súuní vâha quide ñàha Yá Ndiòxi xii-o, te ío vâha xini-gá nchaa cuéi sá ío andiu te cuéi sá ío ñuyú-a, te ducaⁿ ío vâha saá nchaa sá xini tñuní-gá. Te ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó ná cùú nchaa sá sání iní-gá cada-gá, te ni ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó nàcuáa nduu cuendá nchaa sá quidé-gá. ³⁴ Te núu tùtú-gá cächí-xi: “Vá yóo ñⁿ cùtnuní iní-xi nàcuáa sání iní Yá Ndiòxi, te ni vâ yóo ñⁿ ndàcu dacahu iní ñàhá xii-gá nàcuáa cáháⁿ-gá. ³⁵ Te Yá Ndiòxi ñá túu quide yica iní-gá cada-gá sá vâha sá cúú-xi ñáiyu cuendá ñⁿ sá sãñàhá-yu xii-gá chí ñá túu dúcaⁿ quide-gá”, duha cächí-xi núu tùtú-gá. ³⁶ Te ducaⁿ chi mee Yá Ndiòxi ní taxi ndecu-gá nchaandi tùhú sá ío ñuyú, te diu-ni mee-gá táxi tñuní-gá nchaa sá ní taxi ndecu-gá, te nchaa cùu-xi cuendá-gá. Te vitna chí ná cächí-ó sá ío càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

12

Cada-o nàcuáa nduu vétú iní Yá Ndiòxi

¹ Te vitna nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú cächí tñuhu-í xii-ndo sá Yá Ndiòxi cùndàhú iní ñàhá-gá xii-o chindee ñàha-gá, núu xiáⁿ cáháⁿ ndàhú-í núu-ndó sá dàñá-ndó mée-ndo núu ndàhá-gá, te cada iní-ndó sá cúú-ndó dàtná ñⁿ táhú sá nchító-ó ní nduu táhú-gá. Te cuu-ndo ñáiyu vâha ñáiyu cada nchaa nàcuáa nduu vétú iní Yá Ndiòxi chi ducaⁿ tau-ndó cada-ndo sá cúú-xi-gá. ² Te vâ cànchicúⁿ nihnu-gá-ndó cada-ndo datná xíquide nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ndècu ñuyú-a, te vâ cùhúⁿ-gá iní-ndó ichi cuehé ichi duha-áⁿ, chi mee-ná sá vâha cuhúⁿ iní-ndó, te ducaⁿ te cutnùní iní-ndó nchaa nàcuáa cuiní Yá Ndiòxi cada-ndo, te nchaa sá cuiní-gá cada-ndo cùu-xi mee-ni sá vâha, sá ío vâha nduu vétú iní-gá, te cùu-xi nchaa sá xini ñuhu-xi cada-ndo núu-gá.

³ Te sá cuendá chiúⁿ ní cundàhú iní ñàhá Yá Ndiòxi ní taxi-gá xii-í xiáⁿ núu na cáháⁿ-í dóho-ndo vitna: Vá cání iní-ndó ñⁿ sá ñá túu tau-ndó càni iní-ndó te cucahaⁿ-ndo sá ío càhnu cuu-ndo. Te nchòhó ní sàndáá iní-ndó Yá Ndiòxi núu chindee ñàha-gá xii-ndo, te vitna chí cuâha cuendá núu ná daha núu chiúⁿ-gá ndacu-ndo cada-ndo. ⁴ Te nchoo tñúⁿ xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ndi dííⁿ ndi dííⁿ chiúⁿ quide-xi ñⁿ ñⁿ-xi. ⁵ Te ducaⁿ sãtnahá

tucu-xi cùu nchoo ñáiyu ndècu ndihi Xítóhó Jesucristú chí cuéi ná daha tñàhá-ó dico ñⁿ-ni cùu-o ndihi-gá, te ducaⁿ mée-o tucu ñⁿ-ni cùu-o.

⁶ Te mee Yá Ndiòxi ní cundàhú iní ñàhá-gá xii-o ní taxi-gá chiúⁿ tau-ó cada-o ñⁿ ñⁿ-o te chindee ñàha-gá xii-o, te xini ñuhu-xi cada-o nàcuáa nduu chiúⁿ ní taxi-gá cada-o. Te núu ní nduu táhú-ó núu-gá sá cáháⁿ-ó tñuhu sá dácàhu iní ñàhá mée-gá xii-o te cáháⁿ-ó nàcuáa sàndáá iní-ó chindee ñàha-gá xii-o, ⁷ àdi ní nduu táhú-ó núu-gá sá ío vâha chindee-o tñàha ñáiyu-o te diu-ni ducaⁿ cada-o, àdi ní nduu táhú-ó dānehé-ó ñáiyu tñuhu-gá te diu-ni ducaⁿ cada-o, ⁸ àdi ní nduu táhú-ó núu-gá sá dácàháⁿ-ó ñáiyu cānchicúⁿ nihnú-yu ichi-gá te diu-ni ducaⁿ cada-o, àdi ní nduu táhú-ó núu-gá sá cuāñaha-o xii tñàha ñáiyu-o sá nihí-ó ndècu ndihi-o te diu-ni ducaⁿ cada-o, dico ni yùhu ni iní-ó cuāñaha-o xii-yu, àdi ní nduu táhú-ó núu-gá taxi tñuní-ó te diu-ni ducaⁿ cada-o, te ni yùhu ni iní-ó cada-o, àdi ní nduu táhú-ó núu-gá chindee-o cué ñáiyu ndècu ndihi tñundòho tñuhu ndàhú te diu-ni ducaⁿ cada-o, te ío cudíí iní-ó cada-o chiúⁿ-áⁿ.

Nchaa nàcuáa tau-xi cada nchaa ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

⁹ Te cuu iní tñàhá ndisa-ndo ñⁿ ñⁿ-ndo, te dañá-ndo nchaa sá cuehé sá dúhá te cada-ndo mée-ni sá vâha. ¹⁰ Te ío cuu iní tñàhá-ndó, te cada-ndo cuendá sá ñⁿ-ni ñáiyu cùu-ndo, te ñⁿ ñⁿ-ndo càni-gá iní-ndó cànehe yíñuhu núu tñàhá-ndó.

¹¹ Te nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa chiúⁿ tahu Xítóhó Jesucristú vâ tùhío-ndo, te cada-ndo ní yuhu ni iní-ndó sá cúú-xi-gá.

¹² Te ío cudíí iní-ndó cùndecu-ndo chi ní ngùndecu ndihi-ndo tñuhu ndee iní sá cùndècu ndihi-ndo Xítóhó Jesucristú, te cada càhnu iní-ndó cuéi nāndi na càda ñàha ñáiyu xii-ndo sá cuendá-gá, te vâ dàñá ndèé-ndó cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndiòxi.

¹³ Te chindee tñàha-ndo te núu ío dava nchòhó ñáiyu ndècu ichi-gá ío ñⁿ sá cùmāní xii-ndo, te ío vâha cuu iní-ndó còto-ndo ñáiyu véxi vehe-ndo.

¹⁴ Te cácáⁿ táhú-ndó núu Yá Ndiòxi cuendá nchaa ñáiyu nāndi quide ñàha xii-ndo, te cácáⁿ táhú-ndó núu-gá sá ná chindee ñàha-gá xii-yu te ñá díú dà cácáⁿ táhú-ndó núu-gá sá ná dàcuíta nihnu ñàha-gá xii-yu.

¹⁵ Te núu ío ñáiyu cudíí iní-xi te cudíí iní-ndó ndihi-yu, te núu ío ñáiyu ndihi iní-xi te ndihi iní-ndó ndihi-yu.

¹⁶ Te cuu ñⁿnuu-ndo cùndecu-ndo, te vâ cádá càhnu-ndo mee-ndo, te tñàhá tñuhu-ndo ndihi nchaa ñáiyu ndàhú iní-xi, te vâ cání iní-ndó sá ío-gá túha-ndo.

17 Te vá nánchòcáva-ndo nàchinaa-ndo ìⁿ sá quidé ñàha ñáiyu xii-ndo, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá vâha nâcuáa cuu vâha iní ñáiyu. 18 Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo sá ndácú-ndó cùndecu váha-ndo ndihí nchaa ñáiyu. 19 Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í, vá cání iní-ndó nàchinaa-ndo ìⁿ sá cáda ñàha ñáiyu xii-ndo, chí cundetu-ndo sá mée Yá Ndióxi ná nàchinaa-gá sá quidé ñàhá-yu xii-ndo, chí quee ndáá-xi nâcuáa càháⁿ Yá Ndióxi núú tûtú-gá núú càchí-xi: “Yùhú dandòho-í-yu chí nàchinaa-í nchaa sá quidé-yu”, duha càchí-gá núú tûtú-gá. 20 Te xini ñuhu tucu-xi cada-ndo nâcuáa càháⁿ tucu-xi ingá xichí núú tûtú-gá núú càchí-xi: “Te núu ñáiyu cùu úhú iní ñàhá xii-ndo ñá túú sá cóhó sá cáxi-yu te cuáñaha-ndo xii-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío cucahaⁿ núú-yu”, duha càchí-xi núú tûtú-gá. 21 Te núu ío ìⁿ sá quidé ñàha tñaha ñáiyu-ndo xii-ndo te vá nánchòcáva-ndo nàchinaa-ndo sá quidé ñàhá-yu xii-ndo, chí cada-ndo sá vâha sá cúú-xi-yu, te ducaⁿ te vá cáda-ndó sá ñá túú tàú-ndó càda-ndo núú Yá Ndióxi dàtná quidé-yu.

13

1 Te nchaa ñáiyu tàú-yu quindáá iní-yu nchaa cue téé cùchiuⁿ, chí Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cùndecu téé cùchiuⁿ ñuyú-a, núu xiáⁿ xindecu-güedé vitna. 2 Te nchaa ñáiyu ñá túú sándáá iní ñàhá xii cue téé cùchiuⁿ ñá túú tñàhá iní Yá Ndióxi sá dúcáⁿ quidé-yu, chí mee-gá ní cachí-gá sá cùndecu-güedé. Te nchaa ñáiyu ducaⁿ ñá túú sándáá iní ñàhá xii cue téé cùchiuⁿ nacháhu-yu sá dúcáⁿ quidé-yu. 3 Te nchaa ñáiyu quide váha ñá túú yùhú-yu cue téé cùchiuⁿ chí quide váha-yu, dico nchaa ñáiyu ñá túú quide váha chí xiyùhú-yu cue téé cùchiuⁿ. Te vitna núu nchòhó cuini-ndó sá vá yùhú-ndó cué téé cùchiuⁿ te chí cáda váha, te ducaⁿ te càháⁿ váha-güedé cuendá-ndó. 4 Te Yá Ndióxi ducaⁿ ní cachí-gá cundecu-güedé cuendá cada-güedé sá ñá túú ná cuu cundecu-ndo, te núu ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo te quiyùhú iní-ndó núú-güedé, chí ñá túú àuⁿ ná cuu ndècu ndihí-güedé tñuhu ndee iní dandòho-güedé nchaa ñáiyu ñá túú quide váha, chí Yá Ndióxi ducaⁿ ní cachí-gá cundecu-güedé sá dúcáⁿ càda-güedé dandòho-güedé nchaa ñáiyu ñá túú quide váha. 5 Núu xiáⁿ ío xini ñuhu-xi sá quindáá iní-ndó nchaa cue téé cùchiuⁿ, te ñá díú sá yùhú-ndó dandòho ñàha-güedé xii-ndo, chí cada-ndo sá cùtmùní iní-ndó sá cúú-xi ìⁿ sá vâha. 6 Chí diu cuendá xiáⁿ sàcáⁿ-ndó díhúⁿ núú cué téé cùchiuⁿ, te ducaⁿ chí Yá Ndióxi ducaⁿ ní cachí-gá cundecu-güedé te diu-ná chiúⁿ ndeé-güedé ñùhú iní-güedé.

7 Te nacháhu-ndo nchaa sá tàú-ndó núú nchaa ñáiyu tàú-ndó núú-xi, te cué díhúⁿ tàú-ndó cuendá ñuhu-ndo núú cué téé cùchiuⁿ àdi nágá díhúⁿ tàú-ndó núú-güedé te nacháhu-ndo núú-güedé. Te ío-gá canehe-ndo sá yíñuhu núú nchaa ñáiyu cùnuu, te càháⁿ váha-ndo ndihí-yu. 8 Te vá dácuidó-ndó ndùu nacháhu-ndo sá tàú-ndó núú tñaha ñáiyu-ndo, te cuu iní tñàhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo. Te núu ducaⁿ quide-ndo ndecu-ndo ña, te quide-ndo nchaa nâcuáa càháⁿ tñuhu sá sánú ìchi ñàha xii-o nâcuáa cada-o cùndecu-o. 9 Te duha ndùu tñuhu càháⁿ Yá Ndióxi cuendá nchaa sá vá cúú càda-o: “Nchaa nchòhó cue téé vá càháⁿ ndihí-ndo ñáiyu díhí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchaa nchòhó cue ñáiyu díhí tucu vá càháⁿ ndihí-ndo tée te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te vá càhní-ndó tñaha ñáiyu-ndo, te vá dúhú-ndó sá ndécú ndihí-yu, te vá dácàcu-ndo cuéchi neñùú, te vá xíhó-ndó sá ndécú ndihí tñaha ñáiyu-ndo”, nchaa xéhé càchí Yá Ndióxi sá vá cúú càda-o. Te tñuhu-a quide-o ndihí nchaa dava-gá tñuhu sá sánú ìchi ñàha xii-o nâcuáa cada-o cùndecu-o, te núu quide-o ingá tñuhu sá càchí-xi: “Cuu iní-ndó nchaa tñaha ñáiyu-ndo dàtná cúú iní-ndó mée-ndo”, duha càháⁿ tñuhu-áⁿ. Te nchaa dava-gá quidé-ó te núu quide-o nâcuáa càháⁿ tñuhu-a. 10 Te nchaa ñáiyu cùu iní tñaha ñáiyu-xi te ñá túú quide úhú iní-yu tñaha ñáiyú-yu, te núu ducaⁿ cùu iní-yu tñaha ñáiyú-yu te quidé-yu nâcuáa càháⁿ tñuhu sá sánú ìchi ñàha xii-o nâcuáa cada-o cùndecu-o.

11 Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada-ndo chí sa ní cùtmùní iní-ndó nâcuáa ta xica nduu cuáháⁿ ñuyú-a, te ní sáá nduu sá ío xini ñuhu-xi ndixi túu iní-ó càda-o nchaa nâcuáa càháⁿ Yá Ndióxi, chí vitna sa ní cuyatni-gá nduu nâcuáa ñàha Xítoho Jesucristú xii-o dácúxí ndèé cùtmàhá ní sándáá iní-ó tñuhu-gá. 12 Te cada iní-ndó sá dàtná ìⁿ níú sá sá ta cuyatni tùndaá, ducaⁿ sàtmahá-xi cùu ñuyú yíca cuéchi-a chí sa ta cuyatni nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú, te núu xiáⁿ xini ñuhu-xi dàña-o nchaa sá cuéhé sá dúhá te cada-o mée-ni sá vâha, te ducaⁿ te ní ìⁿ sá cuéhé sá dúhá vá cùnuu-xi taxi tñuní ñàhá-xi xii-o, te ducaⁿ te vá cúú-gá-ó dàtná ñáiyu ndècu núú néé chí cuu-ná-ó dàtná ñáiyu ndècu núú ditó. 13 Te cada-o nchaa nâcuáa tàú-xi cunduu cundecu-o dàtná tàú-xi cada ñáiyu ndècu ìchi Xítoho Jesucristú, te vá quihíⁿ-ó vico cuéhé vico duha, te vá cúú-ó ñáiyu quihu, te ní vá càháⁿ ndihí-o ñáiyu díhí te núu ñá díú ñàdihí-ó cùu-yu, te ducaⁿ-ni cué ñáiyu díhí tucu vá càháⁿ ndihí-yu téé te núu ñá díú yí-yu cùu-güedé, te ní vá cùndecu-o ìchi díí iní, te ní vá nâá-ó ndihí tñaha

ñāyiu-o, te ni vā cūú-ó ñāyiu cuédú íní. ¹⁴ Te vitna nchòhó ãña-ndo mēe-ndo sá Xítohó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo càda vāha-ndo cūndecu-ndo datná quidé mēe-gá ndécú-gá, te vā cání-gá íní-ndo càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cūtnáhá ní cunuu nchaa sá cuèhé sá dúhá íní-ndó.

14

Vá cuátñuhu tnaha-o nacuáa ndēcu-o ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te núu ññⁿ ñāyiu ndēcu ichi Xítohó Jesucristú ñá túú tēcú tnùní vāha-yu nācuáa cuíní Yá Ndióxi cadá-yu, te queheⁿ cuendá-ni-ndó-yu te vā tēnāá tnáhá-ndó ndihí-yu. ² Chi íó ñāyiu sàni íní sá cūú vāha íní Yá Ndióxi sá cūú càxí-yu nání nihí-yu, te dava ñāyiu ñá túú cūtnuní vāha íní-yu nācuáa càháⁿ Yá Ndióxi te mee-ni yūcú xéxi-yu. ³ Te ñāyiu xēxi nchaa núú sá nihí-yu te vā dàquēe tihú-yu ñāyiu ñá túú xēxi, te ducaⁿ-ni ñāyiu ducaⁿ ñá túú xēxi-áⁿ vā cuátñuhú-yu nchaa ñāyiu ducaⁿ xēxi nchaa núú sá nihí-xi-áⁿ, chí tnáhá ñāyiu ducaⁿ xēxi nchaa núú sá nihí-xi-áⁿ quéhéⁿ cuendá ñáhá Yá Ndióxi xii-yu. ⁴ Te ñá túú ndēcu ndihí-o tnúhu ndee íní cuatnúhu-o ñāyiu xínu cuechi, chí mee ñāyiu cūu patròñ-yu tǎu-yu cáháⁿ-yu te núu cūndáá ñāyiu xínu cuechi núu-yu àdi ñá túú cūndáá-yu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cūu ñāyiu xínu cuechi núú Yá Ndióxi, chí mee-gá càháⁿ-gá te núu nása quidé-yu, te diu-ni mee-gá cada te cundáá-yu cundecú-yu núu-gá.

⁵ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá íó ñāyiu càchí sá íó dava nduu ío càhnu cuu-xi, te íó tucu dava ñāyiu càchí-yu sá ññ-ni cuu-xi nchaa-ni nduu, te xini ñuhu-xi sá cūtnuní ndáá íní-yu sá ndáá cūú-xi nācuáa càháⁿ-yu ññⁿ ññⁿ-yu. ⁶ Te ñāyiu cānehe íí dava nduu quidé-yu sá nehé-yu sá yíñuhu núú Yá Ndióxi, te ñāyiu càchí sá ññ-ni cūu-xi nchaa-ni nduu quidé-yu sá nehé-yu sá yíñuhu núú Yá Ndióxi tnáhá-yu. Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cūu nchaa ñāyiu xēxi nchaa nání nihí-yu, chí quidé-yu sá nehé-yu sá yíñuhu núú Yá Ndióxi, chí ndacáⁿ tǎhú-yu núu-gá cuendá nchaa sá nihí-yu. Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cūu nchaa ñāyiu ñá túú xēxi nchaa núú sá nchító-ó chí quidé-yu sá nehé-yu sá yíñuhu núú Yá Ndióxi, te ndacáⁿ tǎhú-yu núu-gá cuendá nchaa sá nihí-yu.

⁷ Te nchoo cuéi vitna ndēcu vívú-ó àdi cuéi na cūú-ó dico ñá díú cuendá mēé-ó cūú-ó. ⁸ Chi vitna ndēcu vívú-ó te ndēcu-o sá cūú-xi Xítohó Jesucristú àdi cuéi na cūú-ó dico cuú-ó diu-ni sá cūú-xi-gá, núu xiǎⁿ cuéi vitna ndēcu vívú-ó àdi cuéi na cūú-ó dico diu-ni Xítohó Jesucristú cūú cuendá ñáhá-gá xii-o. ⁹ Chi Xítohó Jesucristú ní xihí-gá te ní

ndoto-gá, te vitna cūu-gá Xítohó nchaa ñāyiu, cuéi ñāyiu xindecu vívú te cuéi ñāyiu ní xihí.

¹⁰ Te nchòhó, ñá túú nduu vāha-xi cuatnuhu tnàha-ndo nacuáa ndēcu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ní ñá túú nduu vāha-xi daquēe tihú tnáhá-ndó, chí nchaa-o sáa nduu cūndecu-o núú Xítohó Jesucristú, te mee-gá cachí-gá te núu ní quide ndáá-ó àdi ñá túú ní quide ndáá-ó. ¹¹ Te Yá Ndióxi càchí-gá núú tūtú-gá:

Yúhú Yá Ndióxi ndécú-í càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñāyiu ngüñí xití-yu núu-í,

te nchaa-yu cáháⁿ-yu sá yúhú cūú-í Ndióxi. Duha càchí Yá Ndióxi núú tūtú-gá. ¹² Núu xiǎⁿ nchaa-o ndi dííⁿ nācani tnúhu-o núú Yá Ndióxi nchaa sá ní quide-o.

Vá dācuíta nihnu tnàha-o

¹³ Núu xiǎⁿ vā cuátñuhu tnaha-gá-ndó, te cada yica-ndo càda-ndo mee-ni sá vāha, te vā cadá-ndó ññⁿ sá ñá túú tǎu-ndó càda-ndo cuendá sá vā cuíta nihnu dava ñāyiu ndēcu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú. ¹⁴ Te yúhú ndécú ndihí-í Xítohó Jesucristú te cūtnuní ndáá íní-í sá nchaa núú sá cūú càxi-o cuu-ni caxi-o te vā cūú cuechi. Te ñāyiu sàni íní sá vā cūú càxi-yu te núu na càxi-yu te cuu cuechi xii-yu. ¹⁵ Te nchòhó, te núu cuendá sá xéxi-ndó nchaa núú sá cūú càxi-ndo, cuendá xiǎⁿ ñá túú-gá cūú vāha íní nchaa ñāyiu ndēcu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gá quidé-ndó sá cūú íní ndisa-ndó-yu te núu ducaⁿ na càda-ndo, te núu ññⁿ sá sání íní-ndó càxi-ndo te cūtnuní íní-ndó sá xiǎⁿ cada-xi cuíta nihnu ñāyiu ndēcu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú te vā càxi-ndó xiǎⁿ te núu ducaⁿ, chí Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-yu. ¹⁶ Te núu ññⁿ sá quidé-ndó sání íní-ndó sá cūú-xi ññⁿ sá vāha, te ñāyiu càchí-yu sá ñá túú vāha te vā cadá-ndó cuendá sá vā càháⁿ cuèhé-yu cuendá-ndó. ¹⁷ Te sá yíndáha ñaha Yá Ndióxi xii-o xiǎⁿ ío xini ñuhu-xi cada ndáá-ó cūndecu-o, te cūndecu vāha ndihí tnàha-o, te cudíí íní-ó cūndecu-o chí Espiritú-gá ndécú ndihí ñaha-xi xii-o, te nchaa xéhé ío-gá cūnūu dācúúxi sá cohó sá càxi-ó. ¹⁸ Te nchaa ñāyiu ducaⁿ quide nchaa sá ío-gá xini ñuhu-xi, xinu cuechí-yu núú Xítohó Jesucristú, te sá dúcáⁿ quidé-yu te nduu vétú íní Yá Ndióxi, te cūdiu-yu núú ñāyiu.

¹⁹ Te nchoo chí ná ndēcu-o nacuáa cada-o cūndecu ndihí vāha tnàha-o, te nducu tūcu-o nacuáa cada-o chindee tnúhu tnàha-o nacuáa cuíta cundáá-gá-ó núú Xítohó Jesucristú quíñíⁿ. ²⁰ Te ñá díú sá cuendá ññⁿ núú sá xéxi-ó, te dàquēe tihú-ó sá vāha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii tnàha ñāyiu-o. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa-ni núú sá cūú càxi-o, te dícú-ó ní ñá túú nduu vāha-xi núu

sá cuendá-ni sá cáxí-ó ñi núú sá cúú càxi-o cuíta nihnu ñi ñàha ñáyi-u. ²¹ Te váha-gá sá vâ cáxí-ó cûñú te vâ cóhó ndídí, te ní ñà túú nâgá cada-o te núu xito-o sá xiã cada te ngúta ñàha ñáyi-u cada-yu sá ñà túú váha, ãdi xito-o sá xiã cada te ngúta-yu caní ñi caní úú iní-yu cundecú-yu ichi Xítohó Jesucristú, te vâ cundáá-gá-yu núú-gá te núu duca na cada-o. ²² Te núu ñi sá váha sâni iní-ó cada-o, te vâ dátú-u núú ñáyi-u chí mee-ni núú Yá Ndióxi dátú-u-o. Te nchoo cû-u ñáyi-u ío váha táhú-xi te núu cûtnuní ndáá iní-ó sá quidé ndáá-ó núu nândi cûu sá quidé-ó, te cûtnuní iní-ó sá ñà díú ñi cuéchi cûu-xi sá quidé-ó. ²³ Te núu nchoo sâni iní-ó sá quidé váha-o ãdi ñà túú quidé váha-o òré xéxi-ó ñi núú sá xéxi-ó, te cuu cuéchi xii-o te núu duca na cada-o. Te duca cûu cuéchi xii-o chí ñà túú ñi-ni sá sâni iní-ó, chí nchaá núú sá quidé-ó sâni ñi sâni úú iní-ó núu váha-ni ãdi ñà túú váha-ni, te cuu cuéchi xii-o sá dúcá quide-o.

15

Cada-o sá váha sá cúú-xi ñàha ñáyi-u

¹ Te nchoo ñáyi-u ío váha sândáá iní ñàhá xii Xítohó Jesucristú, xini ñuhu-xi cuáñaha-o tnúhu ndee iní xii ñáyi-u ñà túú níhi ndéé cûndecu ichi-gá, te vâ cáda-ó mée-ni sá cúú-xi mée-o. ² Te cada-o sá váha nâcuáa cuu váha iní ñàha ñáyi-u-o cuendá cuu-xi sá váha sá cúú-xi-yu, te duca cûta níhi ndéé-gá-yu quindáá iní-yu Xítohó Jesucristú. ³ Te Xítohó Jesucristú ñà túú ní quide-gá mee-ni sá cúú váha iní mée-gá, te ní quee ndáá-xi nâcuáa cáhá-xi núú tûtú Yá Ndióxi nâcuáa ní xáha Xítohó Jesucristú xii-gá, te cáchi-xi: “Nchaá ñáyi-u cûu úhú iní ñàhá xii-n ní xicuéhé ní xidúha ñàhá-yu xii-i”, duha cáhá-xi núú tûtú Yá Ndióxi nâcuáa ní xáha Xítohó Jesucristú xii-gá. ⁴ Te ndéé sanaha ní ngúndee nchaá tnúhu Yá Ndióxi núú tûtú-gá, te duca ní ngúndee cuendá dâcuáha-o, te tnúhu-án dânehé ñàhá-xi cûnduu cahnu iní-ó cuéi nândi ná yáha-o cûndecu-o ichi-gá, te sá xí tnúhu-án te vâ ndíhú-gá iní-ó cûndecu-o, te díu-ni sá xí tnúhu-án cundecu ndíhi-o tnúhu ndee iní. ⁵ Te Yá Ndióxi quidé-gá ndécú ndíhi-o tnúhu cahnu iní, te díu-ni-gá quidé-gá ñà túú ndíhú iní-ó ndécú-o. Te xicá táhú-í núú-gá sá díú-gá ná cáda te cuu ñi nuu-ndo cûndecu-ndo datná ní quide mee Xítohó Jesucristú cûtnàhá ní xíndecu-gá ñuyíu-a. ⁶ Te duca nchaá-ndo cuu ñi nuu-ndo, te danihi tnáhá-ndó yócó táchi-ndó te cáchi-ndó sá ío cahnu cuu Yá Ndióxi Yáá cúú Tátá Xítohó Jesucristú.

Ñáyi-u ñà túú cûu ñáyi-u isráel ní níhi-yu tnúhu Xítohó Jesucristú

⁷ Te núu xiã chí quéhé cuendá tnáhá dátá ní quide Xítohó Jesucristú ní quehe cuendá ñàhá-gá xii-o, te núu duca na cada-ndo te ío cuu cahnu Yá Ndióxi. ⁸ Te na cáchi tnúhu-í xii-ndo sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ní quide-gá sá váha sá cúú-xi ñáyi-u isráel, te sá dúcá ní quide-gá xiã cûtnuní ndáá iní-ó sá Yá Ndióxi quidé-gá ñi sá cáhá-gá, chí Xítohó Jesucristú ní quide-gá nchaá nâcuáa ní xáha Yá Ndióxi xii cue ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha. ⁹ Te duca ní quide Xítohó Jesucristú sá váha sá cúú-xi ñáyi-u isráel cuendá nchaá ñáyi-u ñà túú cûu ñáyi-u isráel cáchi-yu sá ío cahnu cuu Yá Ndióxi, te duca quèsahá-yu chí ío cûndahú iní ñàhá-gá chíndee ñàha-gá xii-yu, te quee ndáá-xi nâcuáa cáhá-xi núú tûtú Yá Ndióxi núú cáchi-xi:

Yúhú cáchi-í sá ío cahnu cuu-n núú nchaá ñáyi-u ñà túú cûu ñáyi-u isráel, te cata-í ndudú chíñuhu ñàha-í xii-n. Duha cáchi-xi núú tûtú-gá ¹⁰ Te cáchi tucu-xi núú tûtú-gá:

Te nchóhó ñáyi-u ñà túú cûu ñáyi-u isráel ío chí cûdí iní ndíhi ñáyi-u isráel ñáyi-u ndécú ndíhi-í.

Duha cáchi-xi núú tûtú-gá. ¹¹ Te cáchi tucu-xi ingá xichi núú tûtú-gá:

Nchaá nchóhó ñáyi-u ñà túú cûu ñáyi-u isráel chí cáhá sá ío cahnu cuu Yá Ndióxi, te nchaá ñáyi-u na cáhá-yu sá ío cahnu cuu-gá.

Duha cáchi-xi núú tûtú-gá. ¹² Te ndí Chaiá cáchi tucu ndí núú tûtú Yá Ndióxi:

Coo ñi ñani tnáhá ndí Isáí téé ní xíndecu ndéé sanaha,

te téé-án taxi tnúni-dé cue ñáyi-u ñà túú cûu ñáyi-u isráel,

te ñáyi-u-án cundee cûu cahnu iní ñàhá-yu xii-dé.

Duha ní cáhá ndí Chaiá cáchi-xi núú tûtú-gá.

¹³ Te xicá táhú-í núú Yá Ndióxi Yáá ní taxi tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-o sá mée-gá ná cáda ío cûdí iní-ndó cûndecu-ndo, te duca ío váha cundecu iní-ndó núú-gá chí sândáá iní-ndó-gá, te duca Espíritú-gá ná cáda te uu-gá uu-gá cuita ngúndecu ndíhi-ndo tnúhu ndee iní quíhi sá cáda váha ñàha-gá xii-ndo.

¹⁴ Te nchóhó ñáyi-u ndécú ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú cûtnuní ndáá iní-í sá nchóhó ío váha iní-ndó, te duca ío váha cûtnuní iní-ndó nchaá tnúhu váha, te duca ío dâsahú tnáhá-ndó nâcuáa cundecu-ndo.

¹⁵ Te dava tnúhu ní chídó tnúni-í núú tûtú-a cûu-xi tnúhu sá ío cáhá-í dóho-ndo, te duca ní tee-í cuendá sá nchóhó dandâcu iní-ndó tnúhu-án, te ní tee-í chí Yá Ndióxi ní cundahú iní ñàhá-gá xii-í ní taxi-gá chiú quide-í ¹⁶ xínú cuéchi-í núú Xítohó Jesucristú cáhá-í

tnúhu-gá núú ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél. Te tnúhu-á" cúu-xí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa naníhí tǎhú-ó, te duca" ðànehé-í ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél tnúhu Yá Ndióxi cuendá cuú-yu ðàtná ñ" sá ndúú tǎhú-gǎ, te Espiritú-gǎ quidé-xí cúu-yu ñáiyu cùdiu núú-gǎ, te cùu váha iní ñáhá-gǎ xii-yu.

¹⁷ Te ío váha cùu iní-í cuendá nchaa chiú" quide-í sá cúu-xí Yá Ndióxi, chi Xítoho Jesucristú ndécú ndihí ñaha-gǎ xii-í. ¹⁸ Te mee-ní nacuáa quide Xítoho Jesucristú chindee ñaha-gǎ xii-í xiǎ-ní cáhá-í, te sá dúcá" quide-gǎ xiǎ" ní sándáá iní cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél tnúhu-gǎ. Te duca" chi ní chindee ñaha-gǎ xii-í ní cáhá-í tnúhu-gǎ te duca"-ní ní chindee ñaha-gǎ xii-í ní quide-í titní núú sá ní quide-í núú-yu ní xiní-yu. ¹⁹ Te Espiritú Yá Ndióxi ní quide-xi ní quide-í titní núú sá vǎ yóo tnáhi ndacu cada ní xiní-yu te ío ní cuñúhu-yu. Te nchaa ñuú ní sáhá-í ní cáhá-í tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáiyu cuéi ndée ñuú Jerusálén, te cuéi ndée distritú Ilíricú, núu nchaa ñuú-á" ní sáhá-í ní cáhá-í núú-yu tnúhu sá cáhá" nacuáa naníhí tǎhú-ó. ²⁰ Te duca" ío ndúcu ndee-í cáhá-í tnúhu sá cáhá" nacuáa naníhí tǎhú-ó núú vátá ñihí-gǎ-yu tnúhu cuendá Xítoho Jesucristú, te duca" quide-í chi ñá túú cuini-í quíhí-í cáhá-í tnúhu-gǎ núú sá xindecu ñáiyu cáhá" tnúhu-gǎ. ²¹ Te quide-í nacuáa cáhá-xi núú tutú Yá Ndióxi núú cǎchí-xi: Ñáiyu vátá ñihí-gǎ tnúhu cuendá Yáá quixi ñuyú te ñihí-yu, te duca" tēcú tnúni-yu tnúhu-gǎ. Duha cǎchí-xi núú tutú-gǎ.

Té Páblú cuini-dé quíhí-dé ñuú Rómá

²² Te sá dúcá" cáhá-í tnúhu-gǎ núu xiǎ" ñá túú ní ndacu-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuéi duca"-ní sàni iní-í quixi coto ñaha-í. ²³ Te ní cuu titní cuía duca"-ní sàni iní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vitna ní ndihí-í nchaa iha ní cáhá-í tnúhu Xítoho Jesucristú núu nchaa ñáiyu. ²⁴ Núu xiǎ" sání iní-í sá ndúu na quíhí-í nàció" Èspaña te yáha cáhá-í quini-í nása ndecu-ndo, te ðává-á" ío cudí iní-ó cundecu tnaa-o, te duca" te óre nucúhu" tucú-í ichi te cada ndee iní-ndó chindee ñaha-ndo xii-í. ²⁵ Te vitna quíhí-í ñuú Jerusálén quínehe-í sá ndúú tǎhú ñáiyu ndecu ichi Xítoho Jesucristú xindecu yácá". ²⁶ Te ñáiyu xindecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá, ndihí distritú Acáyá ní cuu ñ"núu-yu ní sacá" tnáhá-yu sá ndúú tǎhú ñáiyu ndáhu xindecu ichi-gǎ ndécú ñuú Jerusálén. ²⁷ Te duca" tnáhi ní cudí iní-yu cada-yu, te duca" tnáhi táu-yu cada-yu chindee-yu ñáiyu xindecu ñuú Jerusálén. Te ñáiyu Macèdoniá ndihí ñáiyu Acáyá-á" ñá túú cúu-yu ñáiyu isràél. Te

ñáiyu xindecu ñuú Jerusálén cúu-yu mee-ní ñáiyu isràél, te duca" táu-yu cada-yu chi sá cuendá ñáiyu isràél-á" ní ñihí-yu tnúhu sá cáhá" nacuáa naníhí tǎhú-yu, núu xiǎ" táu-yu chindee ñáhá-yu ndihí nchaa sá ñihí-yu. ²⁸ Te sátá ná yáha quinguáha cuendá-í-yu sá ndúú tǎhú-yu, te duca" te ðàtnúni quee-í quíhí-í nàció" Èspaña, te ichi yáha-í yáha cáhá-í núú ndécú-ndó. ²⁹ Te cùtnuní ndáá iní-í sá óre ná quexio-í núú ndécú-ndó, te Xítoho Jesucristú ío chindee ñaha-gǎ xii-í cáhá-í tnúhu-gǎ núú-ndó nacuáa ío váha cundecu-ndo ichi-gǎ.

³⁰ Te nchóho ñáiyu ndecu ndihí-í ichi Xítoho Jesucristú cáhá" ndáhu-í núú-ndó sá ío chindee ñaha-ndo xii-í cáhá" ndihí-o Yá Ndióxi cuendá-í, te duca" cada-ndo chi ndecu ndihí-ndo Xítoho Jesucristú. Te Espiritú Yá Ndióxi quidé-xí cúu iní tnáhá-ó ñ" ñ"-o. ³¹ Te ío chí cǎcá" tǎhú núú Yá Ndióxi sá ná còto ñaha-gǎ xii-í, te ñá túú ná cada ñaha nchaa ñáiyu ñá túú sándáá iní ñáhá xi-gǎ xindecu distritú Júdeá. Te cǎcá" tǎhú tucu-ndo núú-gǎ sá nchǎá sá cǎnehé-í quíhí" nduu tǎhú ñáiyu ndecu ichi-gǎ ndécú ñuú Jerusálén ío váha cuu iní-yu quehe" cuendá-yu. ³² Te duca" cada-ndo cuendá sá núu Yá Ndióxi ná cǎchí-gǎ te ío cudí iní-í óre quexio-í núú ndécú-ndó, te ío váha cuu iní-í cundecu ndihí ñaha tnái xii-ndo. ³³ Te vitna xicǎ" tǎhú-í núú Yá Ndióxi Yáá quidé ío váha cúu iní-ó ndecu-o sá ná chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchaa-ndo. Te duca" na cùnduu.

16

Té Páblú quidé ndee iní-dé ñáiyu ndecu ñuú Rómá

¹ Te yúhú tendaha-í tá Fèbé quixi-xi núú ndécú-ndó, te tnáhá-xi ndecu-xi ichi Xítoho Jesucristú, te quide-xi chiú" Yá Ndióxi sá cúu-xí ñáiyu ndecu ichi Xítoho Jesucristú xindecu ñuú Cèncreá. ² Te cuini-í sá ío váha cuu iní-ndó quèhe" cuendá-ndó-xí, chi ndecu ndihí-xi Xítoho Jesucristú, te cada-ndo nacuáa táu-xi cunduu ðàtná táu-xi cada ñáiyu ndecu ichi-gǎ, te ío chindee-ndo-xi te núu ná cúú sá xiní ñúhu-xi, chi tnáhá-xi ío chindee-xi cue ñáiyu ndecu ichi Xítoho Jesucristú, te tnáhá yúhú duca" ío chindee-xi.

³ Te cúnaha-ndo ío na cada ndee iní té Àquilú ndihí ñadihí-dé tá Priscilá, chi ñáiyu-á" ní quide chiú"-í ndihí-yu ní quide-ndí chiú" Xítoho Jesucristú. ⁴ Chi mée-yu ní cácu cuú-yu sá cuendá sá ní dácácu ñáhá-yu xii-í sá ní yáha-í, núu xiǎ" ío ndácá" tǎhú-í núú-yu, te ñá diú-ní yúhú duca" ío ndácá" tǎhú-í núú-yu chi tnáhá nchaa ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél xindecu ichi-gǎ xindecu nchaa xichi duca" ío ndácá" tǎhú-yu núú té Àquilú

ndihi núú ñadihi-dé tá Priscilá. ⁵ Te cúñaha tùcu-ndo sá ò na càda ndee ini nchaa ñáiyu xĩndecu ichi Xitohó Jesucristú tàcá vehe té Àquilú ndihi tá Priscilá dácuahá-yu tnúhu-gá, te cúñaha tùcu-ndo sá ò na càda ndee ini té Epènetú chi tnàhá-dé ò ñúhu ini-í-dé, chi té-á" cúú-dé téé díhna nuu ní sándáa ini tnúhu Xitohó Jesucristú distritú Acáyá. ⁶ Te cúñaha tùcu-ndo sá ò na càda ndee ini tá Màriá xíchí ndécú ndihi-ndo, xíchí ò ndùcu ndee xinu cuechi núú Xitohó Jesucristú. ⁷ Te cúñaha tùcu-ndo sá ò na càda ndee ini cue téé cùu ndi mee-í té Andrónicu ndihi té Júnias, chi tnàhá-güedé ní xíhi ndihi ñaha-güedé xii-í vecaá, te ò cùdiu-güedé núú nchaa cue téé ní táuchíu" Jèsús cáhá" tnúhu-gá. Te díhna-gá-güedé ní sándáa ini-güedé tnúhu Xitohó Jesucristú dácúuxi yùhu.

⁸ Te cúñaha-ndo sá ná càda ndee ini té Àmpliás chi tnàhá-dé ò ñúhu ini-í-dé, te ndècu-dé tnàhá-dé ichi Xitohó Jesucristú. ⁹ Te cúñaha tùcu-ndo xii té Bānū téé cùndihi ñaha xii-o quide-o chiu" Xitohó Jesucristú sá ná càda ndee ini-dé, te cúñaha tùcu-ndo xii té Èstaquis sá ná càda ndee ini-dé chi tnàhá-dé ò ñúhu ini-í-dé. ¹⁰ Te cúñaha tùcu-ndo xii té Àpelés sá ò na càda ndee ini-dé, chi té-á" ò váha cùndáa-dé núú Xitohó Jesucristú, te cúñaha tùcu-ndo xii ñáiyu xĩndecu vehe té Aristobulú sá ò na càda ndee ini-yu. ¹¹ Te cúñaha-ndo xii té Herodión téé cùu ndi mee-í sá ò na càda ndee ini-dé, te cúñaha-ndo xii ñáiyu ndècu ichi Xitohó Jesucristú xĩndecu vehe té Nàrcisú sá ò na càda ndee ini-yu. ¹² Te cúñaha-ndo xii tnàhá tá Trifená ndihi tá Trifosá sá ò na càda ndee ini-yu, chi tnàhá-yu quidé-yu chiu" Xitohó Jesucristú. Te tnàhá tá Pèrsidá xíchí ndécú ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú cúñaha-ndo xii-xi sá ò na càda ndee ini-xi, chi tnàhá-xi ò ndùcu ndee-xi quide-xi chiu" Xitohó Jesucristú. ¹³ Te cúñaha-ndo tnàhá té Rūfú téé ò váha sándáa ini tnúhu Xitohó Jesucristú sá ò na càda ndee ini-dé ndihi nānā-dé, chi ñaha-á" quidé ini-í sá cúú-á" dàtná nānā-í. ¹⁴ Te cúñaha-ndo sá ò na càda ndee ini té Àsincritú, ndihi té Flègonté, ndihi té Hèrmás, ndihi té Pàtrobás, ndihi té Hèrmés, ndihi nchaa dava-gá cue ñáiyu ndècu ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú xĩndecu ndihi-güedé. ¹⁵ Te cúñaha tùcu-ndo sá ò na càda ndee ini té Filológó, ndihi tá Jūliá, ndihi té Nèreú, ndihi cūha té Nèreú, ndihi tá Òlimpás, ndihi nchaa dava-gá ñáiyu sándáa ini tnúhu Xitohó Jesucristú xĩndecu ndihi-yu.

¹⁶ Te ò yĩñuhu cada ndee ini tnàhá-ndo ñ" ñ"-ndo. Te nchaa ñáiyu tàcá nchaa iha dácuaaha tnúhu Xitohó Jesucristú quidé ndèe ini ñāhā-yu xii-ndo.

¹⁷ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú cáhá"-í dóho-ndo sá cádá

cuèndá-ndo núu ò ñáiyu quide nchaa vá cúú ñ"nuu-ndo cundecu-ndo, chi ñáiyu-á" sánú ichi ñāhā-yu ñ" ichi ñā túú váha, chi ñā túú ñ"-ni cuu-xi tnúhu càhá"-yu ndihi tnúhu sá ní ñihí-ndo ndècu ndihi-ndo, te ñáiyu duca" xĩquide vá ñihí tnàhá-gā-ndo ndihi-yu. ¹⁸ Chi ñáiyu-á" ñā túú quidé-yu chiu" sá cúú-xi Xitohó Jesucristú, chi mee-ni sá cúú-xi mèe-yu quidé-yu, te mee-ni nchaa tnúhu sá ò vii ò váha cuáhā" càhá"-yu òré cuáhā"-yu dāndahú-yu nchaa ñáiyu ò yáchí sándáa ini-xi ñ" tnúhu. ¹⁹ Te nchaa ñáiyu ñihí-yu tnúhu sá nchòhò sándáa ini-ndo tnúhu Xitohó Jesucristú, núu xĩá" ò cùdii ini-í. Te cuini-í sá nchòhò ò váha cutnūni ini-ndo nàcuáa cada-ndo mèe-ni sá váha, te vá cáni ini-ndo cada-ndo datná xĩquide nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha. ²⁰ Te Yá Ndióxi Yáá quidé ò váha cùu ini-ó ndècu-o ò ndhi cada-gá cuèndá sá sàculhá" ñā túú-gā ná cada ñaha-xi xii-ndo, te xicá" tǎhú-í núú Xitohó Jesucristú sá ò na chĩndee chitúu ñaha-gā xii-ndo.

²¹ Te té Timùteú téé quide ndihi-í chiu" Xitohó Jesucristú iha quide ndee ini ñāhā-dé xii-ndo, te tnàhá té Lùciú, ndihi té Jāsón, ndihi té Sosipàtér cue téé cùu ndi mee-í quidé ndèe ini ñāhā-güedé xii-ndo.

²² Te tnàhá yùhú té Tèrciú téé càdúha tutú-a cuèndá té Pāblú quidé ndèe ini ñāhā-í xii-ndo, chi ñ"-ni cùu-o ndihi Xitohó Jesucristú.

²³ Te tnàhá té Gáyú téé dii vèhe-xi ndecu-í quidé ndèe ini ñāhā-dé xii-ndo, te diu-dé ní taxi núu-dé vehe tàcá ñáiyu dácuahá-yu tnúhu Xitohó Jesucristú. Te tnàhá té Èrastú téé yĩndaha díhú" ñùú quidé ndèe ini ñāhā-dé xii-ndo, te tnàhá té Cuàrtú téé ndècu ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú quidé ndèe ini ñāhā-dé xii-ndo.

²⁴ Te xicá" tǎhú-í núú Xitohó Jesucristú sá ò na chĩndee chitúu ñaha-gā xii-ndo nchaa-ndo. Te duca" na cùnduu.

Cáhá"-ó sǎ ò càhnu cuu Yá Ndióxi

²⁵ Te vitna chí ná cǎchí-ó sǎ ò càhnu cuu Yá Ndióxi, chi mee-gā cada te ò-gā cuita ñihí ndéé-gā-ndo cùndecu-ndo ichi Xitohó Jesucristú dàtná cǎchí tnúhu sá càhá" nàcuáa naníhí tǎhú-ó, tnúhu sá dānèh-é ñáiyu cuèndá Xitohó Jesucristú, te nchaa tnúhu-a ñ"-ni cùu-xi ndihi nchaa tnúhu sá ní cǎchí Yá Ndióxi cuu yuhu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyú, te vitna ní quee túu-xi, ²⁶ chi mee Yá Ndióxi ní dátúu-gā núú-ó vitna, te càhá"-ndí nàcuáa ní chídó tnūni cue téé ní xóo cáhá" tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te duca" tnúhu sá ndúú yùhu ní cuu ta xíté nuu-xi ñihí ñuyú cuáhā", chi duca" ní cǎchí Yá Ndióxi Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú

cunduu cuèndá sá quíndáá iní ñáhá ñáyi
xii-gá, te tñí-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

²⁷ ¡Te ñⁿdii-ni Yá Ndióxi cúú-gá Yaa ío sàá
sá xini tnùní-xi! ¡Te nchaa-o chí ná càchí-ó
sá ío càhnu cuu-gá, chí ndècu ndihi-o Xítóhó
Jesucrístú, te ducaⁿ-ni càda-o ni caa ni quíhíⁿ!
Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe
iní-ná vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑÚÚ CÒRINTÚ

Té Pāblú cadúha-dé tutú quíhiⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Còrintú

¹ Yúhú té Pāblú ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-í cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáyiú, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu. Te cadúha-í tutú-a ndihi té Sōstenés tée ndècu ndihi-o ichi Xítoho Jesucristú ² cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Còrintú, chi nchòhó cúu-ndó ñáyiú cuu cuendá Yá Ndióxi cuendá sá ndécú ndihi-ndo Xítoho Jesucristú. Te diu-ni-ndo cuu-ndo ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndióxi cuendá cundecu yĩñùhu-ndo núú-gá, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú ndècu nchaa xichi, ñáyiú cachí sá ío càhnu cuu Xítoho Jesucristú. Te Yaa-án cúu-gá Xítoho-yu, te diu-ni-gá cúu-gá Xítoho nchoo tucu. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndióxi ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ndi nduú-gá ío na chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Yá Ndióxi ío chĩndee ñaha-gá xii-o cuendá sá ndécú-ó ndihi Xítoho Jesucristú

⁴ Te ducaⁿ-ni ío ndacáⁿ táhù-í núú Yá Ndióxi cuendá-ndó, chi mee-gá ío chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo sá cuendá Xítoho Jesucristú. ⁵ Te cuendá sá ndécú-ndó ndihi Xítoho Jesucristú, núú xĩáⁿ Yá Ndióxi ío chĩndee ñaha-gá xii-ndo sáá díquí-ndó nàcuáa cáháⁿ-ndó, ndihi nàcuáa cùtnuní iní-ndó, ⁶ chi tnúhu sá ní nĩhí-ndó cuendá Xítoho Jesucristú ní quée-xi iní-ndó. ⁷ Te xĩáⁿ núu nchaa sá váha ñá túú tnàhí cùmání xii-ndo chi Yá Ndióxi ío chĩndee ñaha-gá. Te ducaⁿ quide-gá nini nchòhó ní yùhu ní iní-ndó ndètu-ndo sáá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú. ⁸ Te Yá Ndióxi ducaⁿ-ni ío chĩndee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá vá yoo teñaha cuèchi nduu na quixi tucu Xítoho Jesucristú. ⁹ Te nchaa sá cáháⁿ Yá Ndióxi dacuití quide-gá, te diu-gá cúu-gá Yaa ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo cuendá cuu ñnuu-ndo ndihi Déhe-gá Xítoho Jesucristú Yaa cúu Xítoho-ó.

Ñá túú cuu ñnuu ñáyiú ndècu ichi Xítoho Jesucristú

¹⁰ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú cáháⁿ-í dóho-ndo sá vá ndí dííⁿ càni iní-ndó, te ío cuu ñnuu-ndo

cundecu-ndo, te ñⁿ-ni càni iní-ndó, te ñⁿ-ni càda-ndo chi ducaⁿ cuní-gá cunduu. ¹¹ Te duha cáháⁿ-í dóho nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú, chi cue ñáyiú vehe té Clòè ní cachí tnúhu-yu xii-í sá ñá túú cuu ñnuu-ndo ndecu-ndo. ¹² Te duha nduu tnúhu ní nĩhí-í nàcuáa cuu ndecu-ndo, chi dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Pāblú.” Te dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Àpolós.” Te dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá té Pèlú.” Te dava tucu-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúu-í cuendá Xítoho Jesucristú”, duha cāchí-ndó. ¹³ Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó chi ñá túú nā dāha Xítoho Jesucristú ndécú chi ñⁿdi-ni-gá. Te ñá díú yúhú té Pāblú ní xĩhí-í núú cùrúxi sá cuendá-ndó, te ní ñá túú ní sàndute-ndo cuendá sá yúhú cuu cuendá ñāhā-í xii-ndo. ¹⁴ Te táxāhu xii Yá Ndióxi chi ñá díú nchāa-ndo ní dacuandute-í, chi té Crispú-ni ndihi té Gāyú-ni ní dacuandute-í-güedé. ¹⁵ Te xĩáⁿ núu vá cúu tnàhí cáháⁿ-ndó sá ní sandute-ndo sá cúu cuendá ñāhā-í xii-ndo. ¹⁶ Te ní ndacu tucu iní-í sá tnāhá tucu ñáyiú cuu ndi mee té Estēfanás ní dacuandute-í, te diu-nā ñáyiú-án te sànuu sá ñá túú-gá nāgá ñáyiú ní dacuandute-í. ¹⁷ Te Xítoho Jesucristú ñá túú ní tēndāha ñāha-gá xii-í sá dacuandute-í ñáyiú, chi ní tendāha ñāha-gá xii-í sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núu-yu, tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí táhù-ó. Te ñá túú cáháⁿ-í dàtnā cáháⁿ ñáyiú túha. Te ducaⁿ quide-í cuendá sá nchòhó quĩndāá váha iní-ndó tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa ní xĩhí Xítoho Jesucristú núú cùrúxi. Chi núu na cáháⁿ-í dàtnā cáháⁿ ñáyiú túha te nchòhó vá quĩndāá iní-ndó tnúhu-án nàcuáa tàù-xi cunduu.

Sá cuendá Xítoho Jesucristú cùtnuní iní-ó sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi

¹⁸ Te nchaa ñáyiú ta xĩta nihnu cuáhāⁿ cāchí-yu sá ñá túú nāndíhi tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa ní xĩhí Xítoho Jesucristú núú cùrúxi, dico sá cúu-xi nchòhó ñáyiú sa ní naníhí táhú, chi tnúhu-án cúu-xi ñⁿ tnúhu sá ní taxi Yá Ndióxi ndécú ndihi-o cuendá ndacu-gá cada-gá nchaa nàcuáa cuní-gá iní-ó, ¹⁹ te quée ndāá-xi nàcuáa cáháⁿ-gá núú tūtú-gá núú cāchí-xi:

Yúhú cada-í te nchaa ñáyiú túha vá nāndíhi-gá nchaa sá xĩnī tnūnī-yu, te nchaa ñáyiú ío váha sáá díquí-xi vá nāndíhi-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Duha cāchí Yá Ndióxi núú tūtú-gá.

²⁰ Te xĩáⁿ cùtnuní iní-ó sá nchāá ñáyiú sàni iní-xi sá ío túha ndècu ñuyúú-a, ndihi nchaa cue tée dacuaha ñāha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnūnī ndíi Moisés, ndihi nchaa ñáyiú ío váha sáá díquí-xi cáháⁿ cuendá nchaa sá ío ñuyúú-a, te nchaa ñáyiú-án cāchí Yá

Ndiöxi sá ña túú nándíhi nchaa sá xini tnúni-yu sá cúu-xi-gá. ²¹ Te Yá Ndiöxi ío váha cùtnúni ini-gá nàcuáa quide-gá, chi ñá túú ñáha-gá cundecu ndihi ñáha-yu xii-gá sá cuendá nchaa sá ní sáá díquí méè-yu, te ducaⁿ quide-gá chi cuini-gá sá cundédóho-yu tnúhu sá sání ini-yu ñá túú nándíhi. Te sá cuendá tnúhu-áⁿ te naníhi táhú-yu te núu na quindáá ini ñáha-yu xii-gá.

²² Te cue ñáiyu isráel cuini-yu quini-yu sá vā yōo tnáhi ndacu cada, te cue ñáiyu griégú nchicúⁿ nihnú-yu nchaa sá dácúáha ñáiyu ío túha. ²³ Dico nchoo yihi-o cáháⁿ-ó núu ñáiyu sá Xitohó Jesucristú ní xihí-gá núu cùrúxi. Te cue ñáiyu isráel ñá túú tnáhi tnáha ini-yu cundédóho-yu tnúhu-áⁿ. Te cue ñáiyu ñá túú cúu ñáiyu isráel cachi-yu sá ñá túú vèdana nándíhi tnúhu-áⁿ. ²⁴ Dico sá cúu-xi nchaa ñáiyu ní cáháⁿ ñáha Yá Ndiöxi chi cuèi cúu-yu ñáiyu isráel ádi ñá túú cùu-yu, dico ñáiyu-áⁿ cachi-yu sá sá cuendá Xitohó Jesucristú cùtnúni ini-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxi te ndècu ndihi-gá nchaa sá xini tnúni-gá. ²⁵ Te sá quidé Yá Ndiöxi cachi ñáiyu ñuyú-a sá ñá túú nándíhi, dico xiáⁿ ío-gá nándíhi dácúúxi sá sání ini méè-yu. Te sá ní xihí Xitohó Jesucristú núu cùrúxi, xiáⁿ cachi ñáiyu sá ñá túú ní nihí ndéé Yá Ndiöxi cada-gá sá ní sani ini-gá cada-gá. Dico sá dúcáⁿ ní quide Yá Ndiöxi, xiáⁿ cúu-xi sá ío-gá ní nihí ndéé-gá ní quide-gá ñⁿ sá ní sani ini-gá dácúúxi sá sání ini méé ñáiyu ñuyú-a. ²⁶ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, chí dándúcu ini nàcuáa ndècu-ndo cùtnáha ní cáháⁿ ñáha Yá Ndiöxi xii-ndo, chí sacú-ni-ndo túha dácúúxi ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá. Te ducaⁿ sacú-ni-ndo táxi tnúni-ndo, te diu-ni ducaⁿ sacú-ndo nèhe ñáiyu sá yíñúhu núu-ndo. ²⁷ Te ñáiyu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxi cachi-yu sá ñá túú tnáhi túha dava-gá tnàha ñáiyu-yu, dico dava ñáiyu ñá túú túha-áⁿ cáháⁿ ñáha Yá Ndiöxi xii-yu cundecú-yu ichi-gá, te cundecu ndihi ñáha-gá xii-yu, te ducaⁿ dándóo canúu-yu nchaa ñáiyu cachi sá ío túha. Te cáháⁿ tucu-gá ñáiyu cachi dava-gá ñáiyu sá ñá túú tnáhi táu cunuú cundecú-yu ichi-gá, te ducaⁿ cundecu ndihi ñáha-gá xii-yu, te dándóo canúu-yu nchaa ñáiyu cachi sá táxi tnúni. ²⁸ Te ducaⁿ Yá Ndiöxi cáháⁿ-gá ñáiyu ñá túú tnáhi cunuú cundecu ndihi-gá, ndihi ñáiyu quèe tíhú núu dàva-gá tnàha ñáiyu-xi, ndihi ñáiyu cachi-yu sá ñá túú vèdana nándíhi, nchaa ñáiyu-áⁿ cáháⁿ-gá cundecu ndihi-gá, te ducaⁿ quide-gá cuendá dándóo canúu-yu nchaa ñáiyu cachi sá ío cunuú. ²⁹ Te núu xiáⁿ ní ñⁿ ñáiyu vā cúu cachi-yu sá ío càhnu cuu-yu núu Yá Ndiöxi. ³⁰ Dico nchòhó chí mee Yá Ndiöxi ní quide-gá ndécú-ndo ndihi Xitohó Jesucristú, te Xitohó Jesucristú ní quide-gá

ní cutnúni ini-ó sá Yá Ndiöxi cúu-gá Yáa ndécú ndihi nchaa sá xini tnúni-gá. Te diu-ni Xitohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá nchóó vā cundècu-gá cuéchi-o núu Yá Ndiöxi, te ducaⁿ cundecu yiñuhu-o núu-gá, te nduu táhú-ó cundecu-o ndihi-gá ní caa ní quíhiⁿ. ³¹ Te sá dúcáⁿ quide-gá núu xiáⁿ xini ñúhu-xi cada-o nacuáa cáháⁿ-xi núu tútú Yá Ndiöxi núu cachi-xi: “Vá cachi-ndo sá méé-ndo ío càhnu cuu-ndo, chí cachi-ndo sá Yáa cúu Xitohó-ndo ío càhnu cuu-gá”, duha cachi-xi núu tútú-gá.

2

Tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa ní cuu ní xihí Xitohó Jesucristú núu cùrúxi

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú sa ñàha-ndo sá cùtnáha ní quixi-í ní cáháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxi núu-ndo, te ñá túú ní cáháⁿ-í dàtná cáháⁿ ñⁿ ñáiyu ío váha sáá díquí-xi, ádi datná cáháⁿ ñⁿ ñáiyu ío túha. ² Chí cùtnáha ní xindecu ndihi ñàha-í xii-ndo chí ní sani ini-í sá méé-ni cuendá Xitohó Jesucristú cáháⁿ-í núu-ndo ndihi nacuáa ní cuu ní xihí-gá, te diu ducaⁿ ní quide-í. ³ Te cùtnáha ní quexio-í núu ndécú-ndo te ní ñá cùtnúni ini-í nása cada-í ní cúu, te ío ní quiyùhú ini-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núu-ndo. ⁴ Te cùtnáha ní cáháⁿ-í nàcuáa nduu tnúhu Xitohó Jesucristú núu-ndo, te ñàha-ndo sá Espiritú Yá Ndiöxi ní chindee ñàha-xi xii-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núu-ndo, te tnúhu-áⁿ ní quée-xi ini-ndo. Te ñá túú ní cáháⁿ-í ñⁿ tnúhu càhnu núu-ndo tnúhu sá cáháⁿ cue ñáiyu ío váha sáá díquí-xi. ⁵ Te ducaⁿ ní cuu cuendá sá nchòhó quindáá ini-ndo tnúhu Yá Ndiöxi chí ní quide-gá sá váha sá cúu-xi ini-ndo, te ñá diú sá cuendá tnúhu sá cáháⁿ ñáiyu cachi sá ío túha ducaⁿ ní sándáá ini-ndo tnúhu-gá.

Espiritú Yá Ndiöxi quidé-xi cùtnúni ini-ó nàcuáa sání ini-gá

⁶ Te nchoo cáháⁿ-ó tnúhu càhnu núu ñáiyu sa ní nihí ndéé ndècu ichi Xitohó Jesucristú. Te tnúhu-áⁿ ñá túú cáháⁿ ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá, te ní cuè téé yindaha ñàha xii-yu ñá túú cáháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ chí cue téé-áⁿ naa-güedé. ⁷ Te tnúhu càhnu-áⁿ cúu-xi tnúhu Yá Ndiöxi, te mee-gá ní cachi-gá ndéé cùtnáha vátá ngáva-gá ñuyú sá ncháá ñáiyu na quindáá ini tnúhu-áⁿ te nduu táhú-yu cundecú-yu ndihi-gá núu ío váha càa ndecu-gá ní caa ní quíhiⁿ. Te tnúhu-áⁿ ndúu yùhu-xi ní cuu. ⁸ Te ní ñⁿ cue téé yindaha cue ñáiyu ñuyú-a ñá túú tècú tnúni-güedé tnúhu-áⁿ, chí núu dícú tècú tnúni-güedé tnúhu-áⁿ te vā catá càa-güedé Xitohó Jesucristú núu cùrúxi cahni ñàha-güedé xii-gá ní cúu. Te diu-ni Yáa-áⁿ ío càhnu cuu-gá. ⁹ Dico

ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütü Yá Ndióxi núú cächí-xi:

Yá Ndióxi sa ní sani iní-gá nchaa nàcuáa cada-gá sá cúú-xí cuendá nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii-gá.

Te sá ní sani iní-gá cada-gá cúú-xí sá vátá quíní-gá ñáyiú te ní vátá cündedóho-gá-yu,

te ní ñá túú tnàhí cùtnuní iní-yu nása cada-gá.

Duha cächí-xi núú tütü-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndióxi ní cächí-gá sá Espiritú-gá cada-xi te nchoo cùtnuní iní-ó nchaa nàcuáa sàni iní-gá cada-gá, núu xiáⁿ ducaⁿ təcú tnùní-ó vitna, chí Espiritú-gá xini-xi nchaandi túhú nàcuáa sàni iní-gá cada-gá.

¹¹ Te ñá ñiⁿ ñáyiú xini ndáá-yu nàcuáa sàni iní ingá ñáyiú, chí mee ñáyiú-áⁿ xini ndáá-yu nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu Yá Ndióxi chí medi-ni Espiritú-gá xini-xi nchaa nàcuáa sàni iní-gá.

¹² Te nchoo chí Yá Ndióxi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihi-o, te ñá diú ñuyíú-a ducaⁿ ní quée espíritú ní ngúndecu ndihi-o. Te ducaⁿ ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihi-o cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ó nàcuáa nduu nchaa sá vaha sá dicó ducaⁿ ní taxi-gá ndécú ndihi-o.

¹³ Te cuendá nchaa sá vaha-áⁿ càháⁿ-ndí, te càháⁿ-ndí nàcuáa dàcahu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi xii-ndí, te ñá túú càháⁿ-ndí nàcuáa càhu iní ñáyiú ñuyíú-a càháⁿ-yu, te diu-ni nchaa tnúhu dàcahu iní ñáhá Espiritú-gá xii-ndí càháⁿ-ndí, diu-ni nchaa xiáⁿ dánhéhe-ndí nchaa ñáyiú ndècu ndihi tucu Espiritú-gá.

¹⁴ Te ñáyiú ñá túú ndècu ndihi Espiritú Yá Ndióxi ñá túú tnàhí iní-yu nàcuáa nduu tnúhu dàtecú tnúhu ñaha Espiritú-gá xii-yu, te ní ñá túú təcú tnùní-yu, te cächí-yu sá ñá túú nándihi-xi. Te ducaⁿ chí mee-ni nchaa ñáyiú ndècu ndihi Espiritú-gá təcú tnùní-yu nàcuáa nduu tnúhu-áⁿ. ¹⁵ Te cue ñáyiú ducaⁿ ndècu ndihi Espiritú Yá Ndióxi cùtnuní ndáá iní-yu ná cúú nchaa sá vaha, te vá yóo ñiⁿ xini nchaa nàcuáa sàni iní-yu. ¹⁶ Te núú tütü Yá Ndióxi cächí-xi: “Vá yóo ñiⁿ xini nàcuáa sàni iní Yá Ndióxi, núu xiáⁿ vá yóo ñiⁿ ndacu ná danéhe ñáhá xii-gá”, duha cächí-xi núú tütü-gá. Te nchoo chí ñiⁿ-ni sàni iní-ó ndihi Xítoho Jesucristú.

3

Cue tée xíquide chiunⁿ Yá Ndióxi

¹ Te nchòho ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú cächí tnúhu-í xii-ndo sá ñá ní ñiⁿ-í nàcuáa cada-í càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó dàtná càháⁿ-í núú nchaa ñáyiú quide nchaa nàcuáa càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi, chí ní càháⁿ-í núú-ndó dàtná càháⁿ-í núú nchaa ñáyiú cùnnoo nchaa sá cuéhe sá dúhá iní-xi,

te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue ñáyiú íchí ní sándáá iní tnúhu Xítoho Jesucristú, núu xiáⁿ ducaⁿ ní càháⁿ-í núú-ndó. ² Te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná ñiⁿ déhe yiquiⁿ vitna sadi camá, te ñá túú ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue landú sa xèxi dítá, chí ní dánhéhe ñáhà-í xii-ndo ñiⁿ sá ñá túú tnàhí úhú tecú tnùní-ndó, te ñá túú ní dánhéhe ñáhà-í xii-ndo ñiⁿ sá xító-í sá vá təcú tnùní-ndó. Te quide cuendá-í sá diú-ní ducaⁿ vá təcú tnùní-ndó ndéé vitna te núu na dánhéhe ñáhà-í xii-ndo nchaa dava-gá tnúhu. ³ Te ducaⁿ chí quide-ni-ndo nàcuáa sàni iní méé-ndó, chí ndècu-ni-ndo ichi cuédú iní, te náá ndihi tnàha-ni-ndo, te ñá túú tnàhí cùu ñiⁿ nuu-ndo ndècu-ndo. Te xiáⁿ cùtnuní sá méé-ní nchaa nàcuáa sàni iní méé-ndó quide-ndo, te xíquide-ndo dàtná quidé nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi Xítoho Jesucristú. ⁴ Te dava-ndo cächí-ndó: “Yúhú cúú-í cuendá té Páblú.” Te dava-ndo cächí-ndó: “Yúhú cúú-í cuendá té Apolós”, duha cächí-ndó. Te sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó xiáⁿ cùtnuní sá quidé-ni-ndó mée-ni nchaa nàcuáa sàni iní méé-ndó.

⁵ Te yúhú té Páblú cächí tnúhu-í xii-ndo sá ñá túú cùnnoo-í, te ní té Apolós ñá túú cùnnoo-dé chí dicó cue téé xinu cuechi núú Yá Ndióxi cúú-ndí, te ní càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó, núu xiáⁿ ní sándáá iní-ndó. Te ndí ñiⁿ ndí ñiⁿ nduu chiunⁿ ní táhú Yá Ndióxi cada-ndí. ⁶ Te yúhú cúú-í dàtná ñiⁿ téé chíhi tatá chí dàcaháⁿ ñáhà-í xii-ndo tùha-ndo ichi Yá Ndióxi. Te té Apolós cúú-dé dàtná ñiⁿ téé nàcuhñu chí téé-áⁿ ndécú-dé dánhéhe ñáhà-dé xii-ndo tnúhu-gá. Te Yá Ndióxi cúú-gá Yáa quidé sàhnu tatá ní chíhi-í-áⁿ, te duha càháⁿ-í chí diu-gá quidé-gá tá ñiⁿ ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. ⁷ Te núu xiáⁿ ní téé chíhi tatá te ní téé nàcuhñu ñá túú cùnnoo-güedé, dico Yá Ndióxi ío cùnnoo-gá chí diu-gá quidé-gá xinu tatá-áⁿ te sàhnu-xi. ⁸ Te ñiⁿ-ni cúú téé chíhi tatá ndihi téé nàcuhñu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchúhú cue téé xíquide chiunⁿ Yá Ndióxi, te nàcuáa nduu chiunⁿ ní quide-ndí te ducaⁿ cùnduu táhú taxi Yá Ndióxi nduu táhú-ndí. ⁹ Te nchòho cúú-ndó dàtná ñiⁿ xichi núú ní quée tatá, te nchúhú cúú ñiⁿ nuu-ndí quidé chiunⁿ-ndí xiáⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chí cùu cuendá ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo, te nchúhú cúú ñiⁿ nuu-ndí quidé-ndí chiunⁿ-gá.

Te cùu tucu-ndo datná ñiⁿ vehe sá vitná sáá, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chí Yá Ndióxi quidé-gá tá sàhnu nihnu-ndo ichi-gá cuáhá. ¹⁰ Te yúhú cúú-í dàtná ñiⁿ téé cùnnoo dacao vehe te ní tava-í cimiéntú-xi, te ñiⁿ cue téé véxi dacao-güedé ndóho, te ñiⁿ ñiⁿ cue téé-áⁿ ío xini ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacao-güedé. Núu ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yúhú chí Yá Ndióxi ní taxi-gá chiunⁿ

quide-í te chindee ñaha-gá, chi díhna-gá-í ní quixi-í ní cáhá-í tnúhu Xitohó Jesucristú núu-ndó, te ñí cue tée véxi dácuaa ñaha-ná xii-ndo tnúhu-gá, te ñí ñí cue tée-á ño xini ñuhu-xi cada cuendá-güedé nácuaa dácuaa ñaha-güedé xii-ndo tnúhu-gá. ¹¹ Te cimiéntú vehe-á cada iní-ó sá cúu-xi mée Xitohó Jesucristú, te ducaⁿ chi yúhú ní dánhé ñàhà-í xii-ndo ní ngúndecu ndihi-ndo Xitohó Jesucristú, te vá yóo-gá cundecu ndihi-ndo chi ñí dí-ñi-gá ndécú. ¹² Te dava cue tée dácua-güedé vehe váha te chíhi-güedé díhúⁿ cuááⁿ, ndihi díhúⁿ cuixíⁿ, ndihi yúu sá ño vii cáa. Te dava-güedé dácua-güedé vehe vítú, te dava-güedé dácua-güedé vehe ité, te dava-güedé dácua-güedé vehe tnuvixiⁿ. ¹³ Te sáa nduu te nchaa vehe-á cáyú-xi, te vehe vítú-á ndihi vehe ité-á ndihi vehe tnuvixiⁿ-á ndoo ndoo cáyú, te nchaa vehe váha-áⁿ vá cáyú-xi cuéi na yáha ñuhú. Te nchaa cue tée ní dácáá vèhe váha-áⁿ cada iní-ó sá cúu-güedé ñáyiú ño váha quide chiúⁿ Yá Ndióxi. Te nchaa cue tée ní dácáá vèhe vítú, ndihi cue tée ní dácáá vèhe ité, ndihi cue tée ní dácáá vèhe tnuvixiⁿ cada iní-ó sá cúu-güedé ñáyiú ñá túu cuíni cada chiúⁿ Yá Ndióxi nácuaa táu-xi cunduu. Te sáa nduu te cutnúni nácuaa nduu chiúⁿ ní quide ñí ñí ñáyiú, chi Yá Ndióxi cáháⁿ-gá nácuaa nduu chiúⁿ ní quide ñí ñí ñáyiú ní quide chíuⁿ-gá. ¹⁴ Te cue ñáyiú ño váha xiquide chíuⁿ Yá Ndióxi te cudi chíuⁿ quide-yu, te ñáyiú-áⁿ ñíhi-yu sá ndúú tãhú-yu. ¹⁵ Te cue ñáyiú ñá túu quide chíuⁿ Yá Ndióxi nácuaa táu-xi cunduu, te vá cudi chíuⁿ ní quide-yu chi cuíta te ndóo-ná-yu duha, dico mée-yu chi naníhi tãhú-yu.

¹⁶ Te yúhú cáháⁿ-í dóho-ndo dándacu-í iní-ndó sá cúu-ndó dátáa vèhe Yá Ndióxi, chí Espiritú-gá ndécú ndihi ñaha-xi xii-ndo. ¹⁷ Te núu yoo na dànaa ñaha xii nchóhó ñáyiú cùu veñúhu-gá, te Yá Ndióxi danáa ñaha-gá xii ñáyiú-áⁿ, te ducaⁿ cáda-gá chí nchóhó cúu-ndó ñáyiú cùu cuendá-gá.

¹⁸ Te vá dándahú-ndó mée-ndo sá ño túha-ndo. Te núu ño dava-ndo sàni iní-ndó sá túha-ndo dátáa sání ñí cue ñáyiú ñá túu ndécú ichi Yá Ndióxi, te cada-ndo sá cúu-ndó dátáa ñáyiú ñá túu tnáhi túha, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo ñáyiú túha sá cúu-xi Yá Ndióxi. ¹⁹ Te nchaa sá xini tnúni nchaa ñáyiú cáchi sá ño túha ñá túu ndécú ichi Yá Ndióxi ñá túu nándíhi-xi sá cúu-xi-gá. Te cáchi-xi núu tütú-gá: “Nchaa ñáyiú cáchi sá ño túha te Yá Ndióxi dandóo canúú ñáhá-gá xii-yu núu ncháa sá quide-yu”, duha cáchi-xi núu tütú-gá. ²⁰ Te cáchi tucu-xi ingá xichi: “Yá Ndióxi cutnúni iní-gá nchaa nácuaa sàni iní ñáyiú cáchi sá ño túha. Te nchaa nácuaa sàni iní-yu-áⁿ cáchi-gá sá ñá túu vèdana nándíhi-xi”, duha cáchi-xi núu

tütú-gá. ²¹ Núu xiáⁿ cáháⁿ-í dóho-ndo sá vá cáchi-ndó sá nchúhú cue tée dánhé ñàhà xii-ndo tnúhu-gá ño cáhnu cuu-ndí. Te nchaa sá ño ñuyíú-a cùu-xi sá váha sá cúu-xi-ndó. ²² Te cuéi yúhú ndihi té Àpolós ndihi té Pélú ndécú-ndí sá cúu-xi-ndó, te cuéi nchaa sá ño ñuyíú-a te cuéi nchaa nduu ndécú-ndo te cuéi sá cúu-ndó dico nchaa cùu-xi sá váha sá cúu-xi-ndó. Te cuéi nchaa sá ndécú tnáví, te cuéi nchaa sá cóo ndéé cuéé-gá nchaa cùu-xi sá váha sá cúu-xi-ndó. ²³ Te mee-ndo ndécú-ndo sá cúu-xi Xitohó Jesucristú, te mee Xitohó Jesucristú ndécú-gá sá cúu-xi Yá Ndióxi.

4

Nácuaa nduu chiúⁿ quide cue tée ní táuchíuⁿ Xitohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá

¹ Te cada cuendá-ndó sá nchúhú dicó-ni cue tée xinu cuechi núu Xitohó Jesucristú cúu-ndí, te chíuⁿ-áⁿ ní taxi Yá Ndióxi quide-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu sá ní cachí-gá yíyúhu ni cuu. ² Te xini ñuhu-xi sá ncháa ñáyiú ducaⁿ ní sáñaha Yá Ndióxi chíuⁿ quide-yu cada ndáa-yu cadá-yu chíuⁿ-áⁿ. ³ Te yúhú ñá túu quide cuendá-í núu nása nduu tnúhu cáháⁿ-ndó cuendá-í núu cùu-í tée váha àdi ñá túu cùu-í. Te ñi-ni ducaⁿ ñá túu quide cuendá-í núu nása-gá cáháⁿ nchaa dava-gá ñáyiú cuendá-í. Te ní mée-í ñá túu cáháⁿ-í núu cùu-í tée váha àdi ñá túu cùu-í. ⁴ Te sànnu iní-í sá ñá túu ná cùmání-í núu Yá Ndióxi, dico ñá díú sá xiáⁿ te cachí-í sá ñá túu cuéchi-í ndécú núu-gá, chí mee-gá náhá ndáá-gá te núu nása quide-í ndécú-í. ⁵ Te nchóhó vá cáháⁿ-gá-ndó sá ñá túu cundáa ñáyiú núu Yá Ndióxi, chí vátá sáa-gá nduu cundáa cuéchi-yu. Te na sáa nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú te dàv-áⁿ dátúu-gá nchaa sá quide-yu, nchaa sá ñá túu xini-ó quide-yu vitna, te ducaⁿ dátúu-gá nchaa nácuaa sàni iní-yu. Te Yá Ndióxi cáháⁿ váha-gá cuendá nchaa ñáyiú ní quide váha.

⁶ Te nchóhó ñáyiú ndécú ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, càcunehe-í té Àpolós ndihi yúhú núu-ndó dánhé ñàhà-í xii-ndo nácuaa cada-ndo cuendá ducaⁿ cùu-xi ñí sá váha sá cúu-xi-ndó, ndihi cuendá sá nchóhó canchicúⁿ nihnu-ndo cáda-ndo mee-ni nchaa nácuaa yódo tnúni núu tütú Yá Ndióxi. Te ducaⁿ te vá cáchi-ndó sá ñí tée cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ño-gá cáhnu cuu-dé dácúúxi ingá-dé. ⁷ Te nchóhó vá cáchi-ndó sá ño-gá cùnnu-ndo dácúúxi dáva-gá ñáyiú chí Yá Ndióxi ní quide-gá ní ngúndecu ndihi-ndo ncháa sá xini tnúni-ndó. Te mee-gá ducaⁿ ní quide-gá ¿Te ná cuendá nchóhó ducaⁿ quide cáhnu-ndo mee-ndo? Te quide-ndo dátáa tnúhu sá mée-ndó ní quide-ndo dúcáⁿ ní ngúndecu ndihi-ndo ncháa sá xini tnúni-ndó.

⁸ Te nchòhò quidé-ndó sã ñà túú tñahí-gá ná cùmání-ndó núú Yã Ndiòxí, te quide-ndo sã ni ñihí-ndó nchaa sã cuíní-ndó núú-gã ndécú ndìhi-ndo, te sànuu sã cúú-nà-ndó dàtná cue tée yíndaha ñáiyu, te nchúhú ñá túú cùu ñnuu ndìhi ñaha-ndí xii-ndo quíndaha ndìhi ñaha-ndí xii-ndo ñáiyu, ite váha-ni te núu dicó ndisa sã yíndaha-ndo ñáiyu chi tñahá nchúhú ní tñahá ndìhi ñaha-ndí xii-ndo quíndaha-ó-yu te núu dicó cúú-xí ñi sã ndáá dico ñáhá! ⁹ Te yúhú quidé cuèndá-í sã nchúhú cue tée ní táuchíú" Xítóhó Jesucristú cáhá" tñúhu-gá núú ñáiyu ní cachí Yã Ndiòxí sã cúú-ndí cue tée ñá túú nàndíhi sã cúú-xí dàva-gá ñáiyu. Te ní cachí tucu-gá sã cúú-ndí dàtná cue ñáiyu sa ní tñahá òrè cuú-xí quíhí" nacháhu cuéchi-xi, te nchaa ñáiyu cùnúhu ñáhá-yu xii-ndí sã dúcá" ndòho-ndí, te tñahá nchaa espíritú cùnúhu ñaha-xi xii-ndí. ¹⁰ Te cuèndá sã xínú cuéchi-ndí núú Xítóhó Jesucristú, xiá" cúú-ndí dàtná cue tée ñá túú vèdana nàndíhi sã cúú-xí ñáiyu. Te nchòhò quidé-ndó sã cúú-ndó ñáiyu ío túha ndècu ndìhi Xítóhó Jesucristú. Te ñáiyu càchí-yu sã nchúhú cúú-ndí cue tée ñá túú ndàcu cada ñi sã cáda sã cúú-xí Yã Ndiòxí. Te nchòhò quidé-ndó sã cúú-ndó ñáiyu ío váha ndàcu quide ñi sã sání iní-ndó sã cúú-xí-gã. Te cue ñáiyu dàquee tihú ñáhá-yu xii-ndí, te nchòhò néhé-yu sã yíñúhu núú-ndó. ¹¹ Te nchúhú chí nchaa-ni nduu ío ndòho-ndí, chí xihí-ndí docó, yichí-ndí ndute, te ñá túú dõó-ndí, te nchaa ñáiyu quide úhú ñáhá-yu xii-ndí, te ní vèhe-ndí ñá túú ndèé cáá cùndecu-ndí. ¹² Te ío ndòho-ndí quidé chiur-ndí ñihí-ndí sã xéxi-ndí. Te cue ñáiyu xicuéhé ñáhá-yu xii-ndí dico xicá" táhú-ndí núú Yã Ndiòxí cuèndá-yu, te ñá túú tñahí quini ndéé ñáhá-yu xii-ndí dico quide cahnu iní-ndí nchaa sã quidé ñáhá-yu. ¹³ Te mee-ni tñúhu cuéhé tñúhu duha càhá"-yu cuèndá-ndí dico sàcahnu iní-ndí te dàsahú-ndí-yu mee-ni tñúhu váha. Te càchí-yu sã cúú-ndí dàtná ñi sã ñá túú-gã vèdana nàndíhi, te nchaa-ni nduu duca" càhá"-yu xáhá"-yu xii-ndí.

¹⁴ Te yúhú duha càhá"-í núú tütú-a dàsahú ñáhá-í xii-ndo, dico ñá diú tñúhu sã cúú càhá" núú-ndó càhá"-í. Te duha càhá"-í dóho-ndo chí quide iní-í sã sùúni dàtná déhe mee-í cúú-ndó chí ío cùu iní ñáhá-í xii-ndo. ¹⁵ Te nchaa-o ndècu-o ichi Xítóhó Jesucristú vitna, dico yúhú cúú-í tée díhna nuu ní dánèhé ñáhá xii-ndo nacuaá nduu tñúhu sã càhá" nacuaá naníhí táhú-ó, núú xiá" cúú-í dàtná tátá-ndó. Te cuéi vãi vihi cue tée na quixi-güedé danèhé ñáhá-güedé xii-ndo

tñúhu-gá dico ñi dii-ni yúhú cúú-í tée díhna nuu-gá ní dánèhé ñáhá xii-ndo tñúhu-gá. ¹⁶ Núu xiá" càhá"-í dóho-ndo sã cànchícú" nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuaá quide-í.

¹⁷ Te xiá" núu sa ní tendaha-í té Timùteú véxi coto ñaha-dé xii-ndo, te tée-án ío cùu iní-í-dé te quide ndáá-dé, te cúú-dé dàtná déhe-í chí yúhú ní sanu ichi-í-dé ichi Xítóhó Jesucristú, te tée-án cachí tñúhu-dé xii-ndo nchaa nacuaá quide-í ndécú-í ichi-gá. Te diu-ni nacuaá na càchí tñúhu-dé-án diu-ni duca" quide-í nchaa xichi núú tàcá ñáiyu dàcuaha tñúhu Xítóhó Jesucristú. ¹⁸ Te dava nchòhó ío quide cahnu-ndo mee-ndo chí sàni iní-ndó sã vã quixí-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Dico núu mee Yã Ndiòxí ná càchí-gá te ío ndìhi quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-án quini-í te núu nása quide nchaa ñáiyu duca" ío xiquide càhnu mee-xi-án ndécú-yu ichi Xítóhó Jesucristú. Te vã cáda cuèndá-í tñúhu càhá"-yu chí chiur quidé-yu cada cuèndá-í. ²⁰ Te vitna yíndaha ñaha Yã Ndiòxí xii-o, te chindee ñaha-gá xii-o quide-o nchaa sã váha sàni iní-ó quide-o te ñá diú mée-ni sã càhá"-ó. ²¹ Te ío chí cáni iní núu ndèdacáa sã váha-gá cada-í òrè ná quèxió-í núú ndécú-ndó, núu sã ténáá ñáhá-í xii-ndo àdi sã càhá" ndìhi ñaha-í xii-ndo ndìhi tñúhu vii tñúhu váha nacuaá cutnùni iní-ndó sã cúú iní ñáhá-í xii-ndo.

5

Íi" cuéchi càhnu vihi

¹ Te yúhú sa ní ñihí ndáá-í tñúhu nacuaá cùu ndècu-ndo, chí ñi tée ndècu ndìhi-ndo ndeca-dé náná chàhá-dé. Te xiá" cúú-xí ñi cuéchi càhnu vihi, chí ndéé nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi Yã Ndiòxí càchí-yu sã vã cúú tñahí duca" càda-o. ² Te nchòhó ío quide cahnu-ni-ndo mee-ndo xíndecu-ndo! Te tàú-ndó sã cùndiyí-ndó ndixi cuéchi iní-ndó sã dúcá" cùu ndècu-ndo ní cuu! Te tée duca" quide-án xíní ñùhu-xi sã vã dàñá-gá-ndó ñihí tñahá ndìhi ñaha-dé xii-ndo ní cùu dico ñá túú dùca" quide-ndo. ³ Te yúhú ñá túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo dico dàtná tñúhu sã ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo chí duca"-ni ío ñùhu iní ñáhá-í xii-ndo. Te yúhú càchí-í sã nácháhu tée-án cuéchi-dé sã dúcá" quide-dé, te diu-ni duca" càhá"-í núú-ndó te núu dicó ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo. ⁴ Te òrè natàcá-ndó càhá" ndìhi-ndo Yã Ndiòxí te diu-ni Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-gá chindèe ñaha-gá xii-ndo, te òrè-án cada-ndo nacuaá cuíni Xítóhó Jesucristú cada-ndo, te cada iní-ndó sã tñahá-í ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo. ⁵ Chí tàú-xi sã tée duca" quide-án daquèe tihú-ndó-dé, te duca" te sàcuíhná dandòho ñaha-xi xii-dé cuéi na cúú-dé, dico na sáa nduu te nduu táhú-dé cundecu-dé ndìhi Xítóhó Jesucristú.

⁶ Te nchòhò ñá túú ndùu váha-xi sá cächí-ndó sá ìo càhnu cuu-ndo. Te xini-ndó sá cuéi luha-ni levadürá ná quíhu yuchi cuáha pàá dándaa-xi cuéi luha-ni ná quíhu te ñihí-ni yuchi sàhá^a ndoho-xi. Te duca^a sátnahá-xi cùu nchòhó chi núu ndècu ñàhí-ndo ìi^a ñáiyu quide sá ñá túú váha te nchaa-ndo ñá túú-gá cúu váha ini-ndó ndècu-ndo. ⁷ Te xini ñuhu-xi sá cáda-ndó dátñá quidé cué ñáiyu quide vico pascuá, chi ñá túú chíhí-yu levadürá yuchi cuáha pàá xéxi-yu nduu quidé-yu vico-á^a. Te sá quíhu pàá-á^a cada ini-ó sá cúu-xí ncháa sá cuéhé sá dúhá ní xóo cada-ndo. Te vā cáda-gá-ndó ní ìi^a sá cuéhé sá dúhá, te duca^a te cuu-ndo ñáiyu váha chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine ini-ndó. Te cue mbéé cue quiti ní xóo cahni-güedé nduu pascuá cue quiti-á^a cada ini-ó sá cúu-güedi dátñá Xítóhó Jesucristú nàcuáa ní xihí-gá núu cùrúxi. ⁸ Te núu xiá^a xini ñuhu-xi sá vā cáda-gá-ndó ní ìi^a sá cuéhé sá dúhá sá ní xóo cada-ndo, te ni vā cúhú^a-gá ini-ndó te ni vā cáda-gá-ndó, te ni yùhu ni ini-ná-ndó cada-ndo mee-ni sá váha.

⁹ Te tutú sá sá ní dáquixi-í ndaha-ndo ní cachí-í sá vā ñihí tnáhá-ndó ndíhi cue ñáiyu ndècu ichi díí ñí. ¹⁰ Te sá dúcá^a càhá^a-í núu tütú ní dáquixi-í ndaha-ndo te vā cáni ini-ndó sá yùhú cächí-í sá vā cúu-gá tnáhá tnúhu-ndo ndíhi cue ñáiyu ndècu ichi cuéhé ichi duha, ndíhi ñáiyu ndècu ichi díí ñí, ndíhi ñáiyu xihò nchaa sá ìo ñuyú, ndíhi ñáiyu dùhu sá ndécú ndíhi tnaha ñáiyu-xi, ndíhi ñáiyu quide cahnu sá cächí-yu cùu ndióxi te ñá ndáá sá ndióxi cúu-xí chi dicó cue téé ñuyú-a ní cadúha nchaa xiá^a, chi núu duca^a na cada-ndo vā tnáhá tnúhu-gá-ndó ndíhi-yu te xini ñuhu-xi sá vā cündècu-gá-ndó núu ndécú-yu. ¹¹ Te ñá túú duca^a quee-xi nacuaá càhá^a-í núu tütú-í, chi yùhú cächí-í sá vā cúu tnáhá tnúhu-ndo ndíhi ñáiyu cächí sá ndécú ichi Xítóhó Jesucristú te ñá ndáá sá ndécú-yu ichi-gá. Te núu cúu-yu ñáiyu ndècu ichi díí ñí, àdi cuú-yu ñáiyu xihò nchaa sá ìo ñuyú-a, àdi cuú-yu ñáiyu quide cahnu nchaa sá cächí-yu cùu ndióxi te ñá ndáá chi dicó cue téé ñuyú-a ní cadúha nchaa xiá^a, àdi cuú-yu ñáiyu yiti yùhu-xi, àdi cuú-yu ñáiyu quíhu, àdi cuú-yu ñáiyu dùhu sá ndécú ndíhi tnaha ñáiyu-xi, te nchaa ñáiyu duca^a cächí sá ndécú ichi-gá te ñá ndáá te duca^a xiquidé-yu, te ni vā cúu ñihí tnáhá-ndó ndíhi-yu caxi-ndo ndíhi-yu. ¹²⁻¹³ Te ñá díú yùhú cùu-í téé càhá^a cuèndá nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú núu quide ndáá-yu àdi ñá túú quide ndáá-yu ndécú-yu, chi mee Yá Ndióxi càhá^a-gá te núu nása quidé-yu ndécú-yu. Dico nchòhó chi tau-ndó cada cuendá-ndó núu nása quide cue ñáiyu ndècu ndíhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. Núu xiá^a xini ñuhu-xi

daquee tühú-ndó téé duca^a ñá túú quide váha ndècu ndíhi-ndo-á^a, te vā dáñá-gá-ndó ñihí tnáhá ndíhi ñaha-dé xii-ndo.

6

Nàcuáa tau-xi cada ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú te núu ñá túú ndècu ndíhi váha tnáhá-yu

¹ Te dava nchòhó òré ñá túú ndècu ndíhi váha tnáha-ndo te cüyü-ndo cuáhá^a-ndó núu cué téé cùchiu^a ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú sàcá^a cuéchi-ndo, te ñá túú duca^a tau-xi cada-ndo chi núu cué téé ndècu ichi-gá duca^a tau-ndó quíhi^a-ndó càcá^a cuéchi-ndo. ² Te nchòhó sa náha-ndo sá ncháá ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi sáá nduu càhá^a-yu te núu ní quide ndáá nchaa dava-gá ñáiyu àdi ñá túú ní quide ndáá-yu, te nchòhó tnáhá-ndó cùu-ndo ñáiyu duca^a càhá^a, te núu duca^a te cutnùni ini-ndó sá ndácú-ndó cada ndáá-ndó ncháa cuéchi sá ñá túú úhú cundáá vitna ndècu-ndo ñuyú-a. ³ Te nchòhó sa náha-ndo sá ncháá ndéé cue espíritu xínú cuéchi núu Yá Ndióxi sáá nduu càhá^a-ó te núu nása quide-xi ndècu-xi. ¡Núu xiá^a cutnùni ini-ó sá úu^a-gá ndacu-o cada ndáá-o ncháa cuéchi sá ìo ñuyú-a! ⁴ Te núu ìo dava-ndo ìo nása cùu ndècu-ndo te xínáa-ndó, te vā quíhi^a-ndó càcá^a cuéchi-ndo núu cué téé ndèhe-ndo sá ñá túú ndècu-güedé ichi Yá Ndióxi, dico nchòhó chi da núu cué téé-á^a cuáhá^a-ndó sàcá^a cuéchi-ndo. ⁵ Te duha càhá^a-í cuendá cucaha^a núu-ndó chi ñá túú quide váha-ndo sá dúcá^a quide-ndo. ⁶ Te náa dicó-ná ñá túú tnáhi ìi^a téé cutnùni ini-xi nàcuáa cada ndáá cuéchi-ndo ndècu ndíhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú-á^a? ⁷ Te nchòhó, ñá túú quide váha-ndo, chi dava-ndo cuáhá^a-ndó núu cué téé ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú sàcá^a cuéchi-ndo cuèndá dava-gá cue ñáiyu ndècu ndíhi-ndo ichi-gá.

⁷ Te ñá túú quide váha-ndo sá dúcá^a náa ndíhi tnáha-ndo te cuáhá^a-ndó sàcá^a cuéchi-ndo, te váha-gá sá cáda càhnu ini-ndó cuéi nándi na cada ñaha tnaha ñáiyu-ndo xii-ndo cuéi dùhu-yu sá ndécú ndíhi-ndo dico cada càhnu-ni ini-ndó. ⁸ Dico nchòhó chi ñá túú quide cahnu ini-ndó chi da uu^a-gá ñá túú quide váha-ndo sàcúu-xí tnáha ñáiyu-ndo, chi cùu úhú ini-ndó-yu, te dùhu-ndó-yu, te ndéé mée-ndo nàcuáa ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú duca^a quide tnaha-ndo.

⁹ Te nchòhó sa náha-ndo sá ncháá ñáiyu ndècu ichi cuéhé ichi duha vā ndúú tãhú-yu cundecú-yu núu ndécú Yá Ndióxi táxi tnùnì-gá, núu xiá^a vā cáni ini-ndó sá ñáiyu-á^a nduu tãhú-yu cundecú-yu ndíhi-gá. Te ni cué ñáiyu ndècu ichi díí ñí, te ni cué ñáiyu quide cahnu nchaa sá cächí-yu cùu ndióxi te

ñá ndáa chi dicó cue tée ñuyú-a ní cadúha nchaá xǎ́, te ní cuè tée cǎhá ndihí ñadihí te ñá díú ñadihí-güedé cǔu-yu, te ní cuè ñáiyu dihi cǎhá ndihí tée te ñá díú yǎ-yu cǔu-güedé, te ní cuè tée cǎhá ndihí tnàha tée-xi, ¹⁰ te ní cuè ñáiyu dùhu, te ní cuè ñáiyu xihó sá ndécú ndihí tnaha ñáiyu-xi, te ní cuè ñáiyu guihu, te ní cuè ñáiyu cǎhá úhú, te ní cuè ñáiyu dǎnicuèhé tnàha ñáiyu-xi te dùhu ñahá-yu, te ní ñi^m cue ñáiyu duha xiquide vá ndúú táhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gǎ. ¹¹ Te dava nchóhó ducaⁿ ní xóo cada-ndo ní cǔu, te vitna ní cuu-ndo ñáiyu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, te ní cuu-ndo ñáiyu cǔu cuendá Yá Ndióxi, te ní cuu tucu-ndo ñáiyu ñá túú-gǎ cuéchi-xi ndécú núú-gǎ. Te ducaⁿ ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-ndo sá váha sá cuendá Xitohó Jesucristú, te ní ngündecu ndihí-ndo Espiritú Yá Ndióxi.

Nàcuáa ndúu cuendá yiqui cǔnú-ó

¹² Te cǎchí ñáiyu sá ncháá sá sǎní iní-ó cuu cada-o, te ndáa cǎhá-yu dicó-ni sá ñá ncháa cǔu-xi sá váha sá cǔú-xi-ó. Te núu cuini nchaá sá sǎní iní-ó-ǎ taxi tnúni ñahá-xi te vá cáda-ó. ¹³ Te nchóhó sa xini-ndó sá ncháa sá xéxi-ó cuǎnguee-xi xiti-ó, te xiti-ó ní cuáha tnáhi-xi sá cǔhúⁿ ncháa sá cǎxi-ó, dico xiti-ó ndihí nchaá sá xéxi-ó chi naa-xi. Te Xitohó Jesucristú néhé cuendá-gǎ yiqui cǔnú-ó, te ducaⁿ yiqui cǔnú-ó cǔu-xi cuendá-gǎ, te ñá túú ní cuáha yiqui cǔnú-ó sá cǔndecu-xi ichi díí iní. ¹⁴ Te dátá ní quide Yá Ndióxi ní dándótó-gǎ Xitohó Jesucristú ducaⁿ cáda ñaha-gǎ xii nchoo tucu chi dandótó ñaha-gǎ xii-o núu na cǔú-ó, chi ndàcu-gǎ quidé-gǎ nchaá sá váha.

¹⁵ Te nchóhó sa náha-ndo sá yiqui cǔnú-ó cǔu-xi cuendá Xitohó Jesucristú chi ñi^m-ni cǔu-o ndihí-gǎ, núu xǎ́ ñá túú tnáhi ndúu váha-xi cǎhá ndihí-o ñáiyu ndécú ichi díí iní, chi yiqui cǔnú-ó cǔu-xi cuendá Xitohó Jesucristú, te núu ducaⁿ na cáda-o te cada iní-ó sá cuendá-ñá ñáiyu-ǎ cǔú yiqui cǔnú-ó, núu xǎ́ ñá túú tnáhi ndúu váha-xi ducaⁿ cáda-o. ¹⁶ Te sa xini-ndó sá núu ñi^m tée na cǎhá ndihí-dé ñi^m ñadihí ndécú ichi díí iní te cada iní-ó sá ñi^m-ná yiqui cǔnú cǔu-yu. Te ducaⁿ cǎhá-xi núú túú Yá Ndióxi núú cǎchí-xi: “^{ñi^m} tée na cǎhá ndihí-dé ñi^m ñadihí te ñi^m-ná yiqui cǔnú cǔu-yu”, duha cǎchí-xi. ¹⁷ Te ducaⁿ sátnahá-xi cǔu nchaá ñáiyu tnàhá tnúhu ndihí Xitohó Jesucristú, chi ñi^m-ná cǔu-yu ndihí-gǎ.

¹⁸ Te núu xǎ́ cǎhá-í dóho-ndo sá vá cǔndecu-ndo ichi díí iní, chi núu ducaⁿ na cáda-ndo te ñá túú tnáhi sá váha cǔu-xi sá cǔú-xi yiqui cǔnú-ndó chi ío dàcuíta ñi^m-hnu-xi yiqui cǔnú-ndó. Te nchaá dava-gǎ sá cuéhé sá dúhá ñá túú quide-xi yiqui

cǔnú-ndó dátá quidé xǎ́. ¹⁹ Te nchóhó sa cǔtnuní iní-ndó sá yiqui cǔnú-ndó cǔu-xi dátá ñi^m vehe núú ndécú Espiritú Yá Ndióxi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cǔu yiqui cǔnú-ndó chi ndécú-ndo ndihí Espiritú-gǎ. Te mee-gǎ ní taxi-gǎ Espiritú-gǎ ndécú ndihí-ndo, te ñá díú mée-ndo cuu cuendá-ndó mée-ndo chi Yá Ndióxi cǔú cuendá ñahá-gǎ xii-ndo. ²⁰ Te ducaⁿ cǔu-ndo ñáiyu cǔu cuendá Yá Ndióxi chi Xitohó Jesucristú ní nacháhu-gǎ nchaá yíca cuéchi-ndo. Te núu xǎ́ xini ñúhu-xi sá ñihí ní ndúú-ndó cáda-ndo nacúa cuu cǎhnu Yá Ndióxi, te ducaⁿ táu-xi cada-ndo chi espíritú-ndó ndihí yiqui cǔnú-ndó cǔu-xi cuendá-gǎ.

7

Sáhu sá cǔú-xi ñáiyu ní tnándaha

¹ Te ní quexio tutú sá ní dáquixi-ndó ndàha-í, te vitna na cǎchí tnúhu-í xii-ndo cuendá tnúhu cǎhá-ndó núú túú-ndó. Te váha cada-xi te núu vá cándeca tée ñadihí, te ducaⁿ-ni váha cada-xi te núu ñáiyu dihi vá cándeca-yu tée. ² Te dicó-ni sá núu ducaⁿ na cáda-ndo te dava-ndo cǎni iní-ndó cǔndecu-ndo ichi díí iní. Núu xǎ́ xini ñúhu-xi sá ncháa cuè tée ndi díí cǔndecu ñadihí-güedé, te ducaⁿ-ni tucu nchaá cue ñáiyu dihi ndi díí cǔndecu yí-yu. ³ Te cǎchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháa cuè tée vá cǔú cǎchí-güedé sá vá cǔú cǎhá ndihí-güedé ñadihí-güedé, te diu-ni ducaⁿ cuè ñáiyu dihi tucu, vá cǔú cǎchí-yu sá vá cǔú cǎhá ndihí-yu yí-yu. ⁴ Te nchaá cue ñáiyu dihi chi ñá díú mée-ní-yu cǔu cuendá-yu yiqui cǔnú-yu chi tnàhá cǔú cuendá yí-yu, te ducaⁿ-ni ncháa cue tée tucu chi ñá díú-ni mée-güedé cǔú cuendá-güedé yiqui cǔnú-güedé chi tnàhá cǔú cuendá cue ñadihí-güedé. ⁵ Te cue tée vá cǔú cǎchí-güedé sá vá cǔú cǎhá ndihí-güedé ñadihí-güedé. Te ní cuè ñáiyu dihi vá cǔú cǎchí-yu sá vá cǔú cǎhá ndihí-yu yí-yu. ⁶ Àdi te núu ní ndatnúhu-yu sá vá dúcaⁿ cáda-yu ñi^m úú nduu cuendá sá cuini-yu ío cǎhá ndihí-yu Yá Ndióxi, dico ná yáha núu ná daha nduu ducaⁿ ní ndatnúhu-yu sá vá dúcaⁿ cáda-yu te naníhi tnàhá tucu-yu, chi núu ñahá te cudana te vá cuácáhnu iní-yu te sácuihná dacáhá ñahá-xi xii-yu cáda-yu sá ñá túú táu-yu cáda-yu.

⁶ Te tnúhu cǎhá-í-a quèe-xi sá tée ndihí ñadihí cuu candeca tnàhá-yu dico ñá túú quide yica-í sá dúcaⁿ cáda-yu. ⁷ Te yúhú sǎní iní-í sá núu dicó sá cǔú te nchaá-ndo cǔndecu-ndo dátá ndécú-í, dico ñahá chi mee Yá Ndióxi ní cǎchí-gǎ nàcuáa nduu táhú-ó ñi^m ñi^m-o cundecu-o, chi dava-o ní cutáhu-ó núú-gǎ sá cǔndecu ñadihí-ó te

dava-o ñahá. ⁸ Te càchí tnúhu-í xii nchòhó cue tée vátá ñihí-gá ñadihí-xi sá vaha-gá sá núu vá cundècu ñadihí-ndó dàtná yúhú. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú ñihí ñáyiú vátá ñihí-gá yí-xi sá vaha-gá sá núu vá cundècu yí-ndo. Te diu-ni duha càháⁿ-í sá cúu-xi nchàa nchòhó ñáyiú ñihí ní quendóo quèé sá vaha-gá sá núu vá càndèca-gá-ndó tée. ⁹ Te càchí tnúhu-í xii nchaa-ndo sá núu xito-ndo sá vá cundèe iní-ndó cundècu mee-ndo te vaha-gá sá núu tnándaha-ndo, te ñá diú sá mée-ní càni cuehé caní duha iní-ndó cundècu-ndo.

¹⁰ Te nchaa nchòhó ñáyiú sa ní tnándaha càháⁿ-í dóho-ndo, te ñá diú mée-i duha càhu iní-i càháⁿ-í dóho-ndo chi Xítohó Jesucristú ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-gá xii-i, chi mee-gá cuiní-gá cada-ndo nàcuáa na càháⁿ-í-a. Te nchaa nchòhó cue ñáyiú ñihí càháⁿ-í dóho-ndo sá vá dàñá-ndó yí-ndo. ¹¹ Te núu ió dava-ndo sá ní dàñá-ndó yí-ndo, te xini ñuhu-xi sá vá càndèca-gá-ndó tée, chi cundècu mee-ná-ndó àdi núu ñáhá te naqueheⁿ tucu-ndo tée ní cuu yí-ndo. Te nchaa nchòhó cue tée ndècu ñadihí-xi càháⁿ-í dóho-ndo sá vá dàñá-ndó ñáyiú cùu ñadihí-ndó.

¹² Te tnúhu na càháⁿ-í-a cùu-xi sá ní sani iní mée-i te ñá diú tnúhu sá ní cachí Xítohó Jesucristú càháⁿ-í cúu-xi. Te núu dava nchòhó cue tée ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécá-ndó ñáyiú ñihí ñáyiú ñá túu ndècu ichi-gá, te vá dàñá-ndó-yu te núu cùu vaha iní-yu ndècu ñáhá-yu xii-ndo. ¹³ Te núu dava nchòhó cue ñáyiú ñihí ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécá-ndó cuè tée ñá túu ndècu ichi-gá te vá dàñá-ndó-güedé te núu cùu vaha iní-güedé ndécá ñàha-güedé xii-ndo. ¹⁴ Te núu ñiⁿ tée ñá túu sàndáa iní-dé Xítohó Jesucristú te ñadihí-dé sàndáa iní ñáhá-áⁿ xii-gá, te tée-áⁿ ní cuu-dé ñiⁿ tée sa ní cuyatni tnahá tnúhu ndihí ñaha xii-gá sá cuèndá ñadihí-dé. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu tucu ñadihí ñá túu sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú te yí-áⁿ sàndáa iní ñáhá-dé xii-gá, te ñaha-áⁿ sa ní cuyatni tnahá tnúhu-aⁿ ndihí-gá sá cuèndá yí-áⁿ. Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cùu cue landú-yu chi sa ní cuyatni tnahá tnúhu-güexi ndihí-gá. Te núu vá dúcáⁿ cùu te cue landú-yu-áⁿ ió xica cundècu-güexi núu-gá. ¹⁵ Te núu ñiⁿ tée ñá túu sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú cuiní-dé dàña tnahá-dé ndihí ñadihí-dé ñaha sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú, te diu-ni na càda-dé nàcuáa sàni iní-dé. Te diu-ni ducaⁿ tucu te núu ñadihí ñaha ñá túu sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú cuiní-aⁿ dàña-aⁿ tée sàndáa iní ñáhá xii-gá, tée cùu yí-áⁿ te diu-ni na càda-aⁿ nàcuáa sàni iní-aⁿ. Chi tée sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ñá

túu tau-dé cada yica-dé ñadihí-dé cundècu ndihí ñaha-aⁿ xii-dé te núu ñá túu cuiní-aⁿ. Te diu-ni ducaⁿ ñadihí ñaha sàndáa iní ñáhá xii-gá ñá túu tau-aⁿ cada yica-aⁿ cundècu ndihí ñaha yí-áⁿ xii-aⁿ te núu ñá túu cuiní-dé cundècu ndihí ñaha-dé xii-aⁿ, chi Yá Ndióxi cuiní-gá sá nchàa nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá cundècu vaha-o vá nàá-ó. ¹⁶ Chi cue tée sàndáa iní tnúhu Xítohó Jesucristú ñá túu cùtnuní iní-güedé te núu ndacu-güedé canu ichi-güedé ñadihí-güedé ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túu sàndáa iní ñáhá-yu xii-gá, te ducaⁿ-ni cuè ñáyiú ñihí sàndáa iní tnúhu Xítohó Jesucristú ñá túu cùtnuní iní-yu te núu ndacú-yu canu ichi-yu yí-yu ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túu sàndáa iní ñáhá-güedé xii-gá.

¹⁷ Te duha na càchí tnúhu-í xii-ndo, nchaa chiⁿ ní nduu táhú-ndó núu Yá Ndióxi quidé-ndó ndèé cùtnahá ní càháⁿ ñáhá-gá xii-ndo ní natuha-ndó ichi-gá te diu-ni chiⁿ-áⁿ cada-ndo cundècu-ndo. Te nchaa xichi núu tàcá ñáyiú dàcuaha tnúhu-gá diu-ni duha càháⁿ-í dóho-yu. ¹⁸ Te nchaa cue tée ndècu señá ñiⁿ-xi dàtná ní cachí ndú Moisés, cue tée ní càháⁿ Yá Ndióxi ndécú ichi-gá, te diu-ni ducaⁿ cunduu-güedé cundècu-güedé, te nchaa cue tée ñá túu ndècu señá ñiⁿ-xi ní càháⁿ-gá cundècu ichi-gá, diu-ni ducaⁿ cunduu-güedé cundècu-güedé vá cuàha-güedé señá ñiⁿ-güedé. ¹⁹ Te ñiⁿ-ni cùu-xi cuéi na cuàha-o señá ñiⁿ-o àdi vá cuàha-o. Te sá ió-gá xini ñuhu-xi cada-o xiáⁿ cúu-xi sá cadá-ó nchàa nàcuáa cuiní Yá Ndióxi. ²⁰ Chi xini ñuhu-xi sá cundècu-ni-o datná ndécú-ó cùtnahá ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-o ní ngündècu-o ichi-gá. ²¹ Te núu cùu-ndo ñáyiú ñá túu tnahí dàña quee núu chiúⁿ patróóⁿ-xi cùtnahá ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo, te ñá túu nà caní iní-ndó, dico núu dàña ñaha patróóⁿ-ndó quèe-ndó núu chiúⁿ-ndó te váha-ni quee-ndo núu chiúⁿ-ndó. ²² Te sáta ní càháⁿ ñáhá Xítohó Jesucristú xii nchòhó ñáyiú ducaⁿ ñá túu tnahí dàña quee núu chiúⁿ patróóⁿ-xi-áⁿ, te ní cuu-ndo dàtná ñáyiú dàña quèe núu chiúⁿ patróóⁿ-xi sá cúu-xi-gá, te ducaⁿ chi ñá túu-gá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha. Te nchòhó ñáyiú dàña quèe núu chiúⁿ patróóⁿ-xi cùu-ndo datná ñáyiú ñá túu tnahí dàña quee núu chiúⁿ patróóⁿ-xi sá cúu-xi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ chi xinu cuechi-ná-ndó núu-gá. ²³ Te Yá Ndióxi ní nduu cuèndá ñáhá-gá xii-o chi Xítohó Jesucristú ní nacháhu-gá nchaa yíca cuèchi-o sá ndécú núu Yá Ndióxi ní cùu, te vá dàñá-ndó sá tnahá ñáyiú-ndo nàdatuhú iní ñáhá-yu xii-ndo vá cùu cuèchi-ndo núu Xítohó Jesucristú nàcuáa tau-xi cunduu. ²⁴ Te núu xiáⁿ càchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sá cundècu-ni-ndo datná-ni ndècu-ndo ndèé

cútnàhá ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-ndo, te ñu-
ni ducaⁿ cùndecu-ndo ichi-gá.

²⁵ Te cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sá Xítoho Jesucristú ñá túú cächí tnúhu-gá xii-í núu nása cáháⁿ-í cuendá nchaa ñáyiú vátá tnándaha-gá. Te duha sàni iní-í cáháⁿ-í cuendá-yu, te nchòhó cuu quindáá iní-ndo tnúhu cáháⁿ-í chí Xítoho Jesucristú chindèe chítúú ñaha-gá xii-í. ²⁶ Te yúhú cächí-í sá sá cuendá nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú ió ñuyíú-a vitna, te váha-gá sá ncháá ñáyiú te núu nása xíndecú-yu te ducaⁿ-ni na cùndecú-yu. ²⁷ Te nchaa cue téé ndècu ñadihí-xi te ducaⁿ-ni na cùndecu-güedé ndihí-yu, te nchaa cue téé ñá túú ñadihí-xi te ducaⁿ-ni na cùnduu-güedé vá ndúcú-güedé ñadihí-güedé. ²⁸ Dico nchaa cue téé na nducu ñadihí-xi te ñá díú ñⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ná nducu-güedé ñadihí-güedé, te ñu-
ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiú dihi te núu na ñihí-yu yí-yu chí ñá díú ñⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñihí-yu yí-yu. Te núu cue téé na ñihí-güedé ñadihí-güedé te nándi ndohó-yu cundecú-yu ñuyíú-a, te núu xíáⁿ duha cáháⁿ-í cuendá sá vá ndúcú-güedé ñadihí-güedé cuendá sá vá ndòhó-yu.

²⁹ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítoho Jesucristú na cächí tnúhu-í xii-ndo sá ñá túú-gá vai nduu cumání te quixi tucu Xítoho Jesucristú, núu xíáⁿ xini ñúhu-xi sá ndèé vitna ngúita nchaa cue téé ndècu ñadihí-xi cada-güedé chiúⁿ Xítoho Jesucristú, te cada-güedé dátáá sá ñá túú ñadihí-güedé. ³⁰ Te nchaa ñáyiú ndihú iní-xi te na càda-ní-yu sá ñá túú ndihú iní-yu cadá-yu chiúⁿ Yá Ndióxi. Te nchaa ñáyiú cùdú iní-xi te na càda-ní-yu sá ñá túú cùdú iní-yu cadá-yu chiúⁿ-gá, te nchaa ñáyiú ndècu ndihí nándi sá ndécú ndihí te na càda-ní-yu sá ñá túú ná ndécú ndihí-yu cadá-yu chiúⁿ-gá. ³¹ Te nchaa ñáyiú nèhe chiúⁿ nchaa sá ió ñuyíú-a te na càda-ní-yu cuendá sá ñá túú ná nèhé chiúⁿ-yu cadá-yu chiúⁿ Yá Ndióxi, chí nchaa sá ió ñuyíú-a sa ñúhu-xi ichi cuáháⁿ-xi núu ndihí ñihnu-xi.

³² Te cuíní-í sá vá cúhúⁿ iní-ndo nándi sá ió ñuyíú-a, te ni ñá túú tnáhi ná caní iní-ndo cùndecu-ndo, chí nchaa cue téé ndècu ichi Xítoho Jesucristú xíndecu mee ió ñúhu iní-güedé cada-güedé chiúⁿ-gá nàcuáa cudú-güedé núu-gá. ³³ Te nchaa cue téé sa ndècu ñadihí-xi cue téé ndècu ichi-gá ñúhu iní-güedé nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé ñuyíú-a cuendá ducaⁿ cùdú-güedé núu ñadihí-güedé. ³⁴ Te ñu-
ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiú dihi chí ñá túú ñⁿ-ni cuu ñáyiú sa ndècu yí-xi ndihí ñáyiú vátá cùndecu-gá yí-xi, chí ñáyiú ndècu ichi Xítoho Jesucristú

ñá túú ndèca téé ió ñúhu iní-yu cadá-yu chiúⁿ-gá nàcuáa ñihí ní ndúú-yu cundecu yíñúhu-yu núu Yá Ndióxi, dico cue ñáyiú dihi ndécá téé ndècu ichi-gá ió ñúhu iní-yu nàcuáa cundecú-yu ñuyíú-a cuendá cudú-yu núu yí-yu.

³⁵ Te duha cáháⁿ-í cuendá cúu-xi ñⁿ sá váha xii-ndo, te cudú núu tnáhá-ndo, te cuu-ndo ñáyiú cada ndáá núu Xítoho Jesucristú, te mee-ni-gá cuhuⁿ iní-ndo. Te ñá díú sá dúhá cáháⁿ-í te quide yica-í sá cadá-ndo nàcuáa cáháⁿ-í.

³⁶ Te núu ió dava-ndo sàni iní-ndo sá ñá túú nduu váha-xi sá ió cuu sacuéhé dèhe yoco-ndo cùndecú-yu ña, te núu sàni iní-ndo sá váha-gá candecá-yu téé te cada-ndo nàcuáa sàni iní-ndo, chí ñá díú ñⁿ cuéchi cùu-xi. ³⁷ Te núu dava-ndo ndècu dèhe yoco-ndo, te vá yó ñⁿ cada yica ñaha xii-ndo sá cándecá-yu téé. Te núu mee-ndo sàni váha iní-ndo nàcuáa cada-ndo, te núu vá dásáⁿ-ndo dèhe yoco-ndo cándeca ñaha téé te quide váha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ³⁸ Te nchaa ñáyiú dásaⁿ dèhe yoco-xi cándeca ñaha téé te váha-ni quide-yu, te nchaa ñáyiú ñá túú dásaⁿ dèhe yoco-xi cándeca ñaha téé te váha-gá tucu quide-yu sá dúcáⁿ quide-yu.

³⁹ Te nchaa ñáyiú dihi ndécú yí-xi xini ñúhu-xi sá cùndecu-ní-yu ndihí yí-yu nini ndècu vívú-güedé chí ducaⁿ cáháⁿ tnúhu sá dánhé ñáhá xii-o nàcuáa cada-o cùndecu-o, dico núu na cùu-güedé te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé candecá-yu dicó-ni sá ñu-
ni téé ndècu ichi Xítoho Jesucristú. ⁴⁰ Te yúhú sání iní-í sá ió-gá váha cundecú-yu te núu vá nánducú-yu ingá téé candecá-yu, te duha cáháⁿ-í chí Espiritú Yá Ndióxi ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-xi xí-í cáháⁿ-í.

8

Cuendá nchaa sá nchító-ó sáñaha ñáyiú ndúu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndióxi

¹ Te vitna na cáháⁿ-í cuendá nchaa sá nchító-ó sáñaha ñáyiú ndúu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndióxi te ñá ndáá chí dicó ndaha cue tee ñuyíú-a ní cuáha nchaa xíáⁿ. Te nchoo sa cùtnuní váha iní-ó cuendá nchaa xíáⁿ, dicó-ni sá cuendá nchaa sá cùtnuní váha iní-ó xíáⁿ quidé càhnu-o mee-o, dico núu cùu iní-ó tnàha ñáyiú-o te canu ichi-ó-yu ichi váha. ² Te núu dava-ndo sàni iní-ndo sá túha-ndo dico cùu-ndo ñáyiú vátá cútúha-gá nàcuáa táu-xi cunduu. ³ Te núu nchòhó cúu iní-ndo Yá Ndióxi te mee-gá cáháⁿ-gá sá cúu-ndo ñáyiú cùu cuendá-gá.

⁴ Te vitna na cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa ndúu cuendá nchaa sá nchító-ó sáñaha ñáyiú ndúu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndióxi te ñá ndáá chí dicó ndaha cue téé ñuyíú-a ní cuáha nchaa xíáⁿ. Te nchoo cùtnuní iní-ó sá

ncháá sá cächí ñáiyu cùu ndiòxí cádùha-yu ñuyú-a ñá túú cùu-xí ndiòxí, chi ìndii díí-ni Yá Ndiòxí ndécú. ⁵ Te cue ñáiyu ñuyú-a cächí-yu sá cuéi andiu te cuéi ñuyú-a ndècu titní ndiòxí. Te ndáá sá ndèni ní cuu ndècu espíritú sá cächí ñáiyu cùu ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cùu-xí, te nchaa xiá taxí tñuní ñáhá-xí xii-yu. ⁶ Te nchoo cùtnuní ndáá iní-ó sá ìndii díí-ni Yá Ndiòxí ndécú te diu-gá cùu-gá Tātá-ó, te nchoo cùu-o ñáiyu cùu cuendá-gá. Te diu-ni mee-gá ní táuchíú-gá ní cuáha nchaa sá ió ñuyú-a, te cùtnuní tucu iní-ó sá ìndii díí-ni Xitohó Jesucristú ndécú, te Yá-á-ní ní quide-gá nchaa chiú-ní táhú Dütú Ndiòxí ní cadúha-gá nchaandi túhú sá ió ñuyú. Te diu-ni mee Xitohó Jesucristú quidé ndècu-o ichi-gá vitna.

⁷ Te ñá ncháá nchòhó ñáiyu ndècu ichi Xitohó Jesucristú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu cáhá-í. Chi sa ní cáa-ndo quide cahnu-ndo nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí ní cuu. Te cuendá xiá nùu nàquehe-ni-ndo nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí-á xéxi-ndo, te sàni-ni iní-ndó sá quidé cahnu-ndo nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí-á te ñá ndáá sá ndiòxí cùu-xí. Te nùu sàni iní-ndó sá ñá túú vaha caxi-ndo sá dúcá-ní ndùu táhú-xi-á te xéxi-ndo te xiá ñá túú cùu vaha iní-ndó cuendá sá dúcá-ní quide-ndo. ⁸ Te ñá diú ncháa sá xéxi-ó quide-xi cudiú-o nùu Yá Ndiòxí, chi ìndii quide-xi cuéi na caxi-o ádi vá caxi-ó chi ní ìndii sá caxi-ó vá chindèe ñaha-xi cudiú-o nùu Yá Ndiòxí. Te cuéi vá caxi-ó dico ñá diú xiá cada sá vá cudiú-o nùu-gá. ⁹ Te cuu-ni caxi-ndo ncháa nàni nihí-ndó. Te dicó-ní sá càda cuendá-ndó sá ñá diú cuendá sá xéxi-ndó-á cuíta nihnu dava ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xitohó Jesucristú cadá-yu nàndi sá cadá-yu nàcuáa vá cùu vaha iní Yá Ndiòxí chi ñáiyu-á ñá túú cùtnuní iní-yu. ¹⁰ Te nchòhó ñáiyu xini vaha cuendá nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí, te nùu na quihí-ndó nùu ndécú ncháa xiá te ngóo-ndo caxi-ndo nchaa sá ní cutáhú-xi, te quini ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xitohó Jesucristú, ñáiyu vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá dúcá-ní cächí-yu cùu ndiòxí-á, te cuéi sàni iní-yu sá ñá túú quide vaha-ndo sá dúcá-ní quide-ndo te cudana te cada yicá-yu caxi-yu tnàhá-yu nchaa sá dúcá-ní nduu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndiòxí-á te ñá ndáá sá ndiòxí cùu-xí. ¹¹ Te nùu duca-ní cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiá te duca-ní quide-ndo, te sá dúcá-ní quide-ndo-á te dàcuíta nihnu-ndo dàva-gá ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xitohó Jesucristú, ñáiyu vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiá, te diu cuendá tnàhá ñáiyu-á ní xihí Xitohó Jesucristú. ¹² Te sá dúcá-ní quide-ndo-á cùu-xí ìndii cuéchi nùu Xitohó

Jesucristú, chi quide-ndo nacuáa xinu iní-yu cadá-yu ìndii sá sàni iní-yu ñá túú vaha, nùu xiá ñá túú quide vaha-ndo sá cùu-xi-yu. ¹³ Te nùu yúhú cùtnuní iní-í sá sá cuendá ìndii sá caxi-í te ngóo ìndii ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú cadá-yu ìndii sá vā cùu vaha iní Yá Ndiòxí, te vaha-gá sá vā caxi-gá-í xiá cuendá sá vā cadá-yu ìndii sá vā cùu vaha iní-gá.

9

Nchaa sá cùu càda cue téé ní táuchíú-ní Xitohó Jesucristú cáhá-ní tnúhu-gá

¹ Te yúhú chi cuu cada-í nchaa sá sàni iní-í, chi tnàhá-í ní táuchíú-ní Xitohó Jesucristú cáhá-í tnúhu-gá nùu ñáiyu. Te yúhú ní xini nùu-í Xitohó Jesucristú Yá cùu Xitohó-ó te nchòhó cùu-ndó ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu-gá sá cáhá-í te duca-ní ndècu ndihi-í-gá. ² Te ió dava ñáiyu ñá túú sàndáá iní-yu sá Xitohó Jesucristú ní táuchíú-ní-gá cáhá-í tnúhu-gá, dico nchòhó chi cùtnuní ndáá iní-ndó sá diú-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xicá cùu-í cáhá-í tnúhu-gá, te duca-ní yúhú ní cáhá-í tnúhu-gá nùu-ndó te ní sàndáá iní-ndó-gá te xiá cùtnuní sá diú-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xicá cùu-í cáhá-í tnúhu-gá nùu ñáiyu.

³ Te duha ndùu tnúhu cáhá-í cuendá cundèdóho nchaa ñáiyu sàtnuhu ñaha xii-í. ⁴ Chi yúhú cuu-ni caxi-í nchaa nùu sá cùu caxi-o na taxi ñáiyu. ⁵ Te cuu-ni cundecu ñadhi-í te caca ndeca-í-yu nchaa nùu xicá cùu-í cáhá-í tnúhu Yá Ndiòxí dàtná quidé dàva-gá cue téé cáhá-ní tnúhu-gá, ndihi cue téé cùu ñani Xitohó Jesucristú, ndihi té Pelú. ⁶ Te tnàhá yúhú ndihi té Bèe cuu daña-ndí chiú quide-ndí te cada-ndí dàtná xiquide dava-gá-güedé cáhá-güedé tnúhu Xitohó Jesucristú. ⁷ Te nchoo xini-ó sá ncháa cué sandadú dacuití sá ñúhú yáhu-güedé xinu cuéchi-güedé, te ñá túú dicó duca-ní xinu cuéchi-güedé. Te duca-ní sàtnahá-xi cùu tucu ñáiyu xitu ìndii sá xítú chi dacuití nihí-yu ìndii sá xítú-yu xéxi-yu, te ñá diú dicó duca-ní xítú-yu. Te duca-ní cùu tucu cue téé cùu toli chi quihni-güedé dícu quiti xito-güedé xihí-güedé te ñá túú dicó duca-ní xito-güedé-di. ⁸ Te vá cání iní-ndó sá sá dühá cáhá-í te càhu iní mée-í duha cáhá-í, chi tnúhu cáhá-í-a ìndii-ní quèe-xi ndihi tnúhu ní cáhá-ní ndii Moisés. ⁹ Chi ndii-á ní chidó tñuní ndii nùu tütú ndii nàcuáa ní xáha Yá Ndiòxí xii ndii, te cächí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu oré dánchezi-di triú”, duha cächí-xi nùu tütú ndii. Te ñá diú sá dúcá-ní cáhá-ní Yá Ndiòxí te cáhá-gá mee-ni cuendá ndicutu-á. ¹⁰ Chi ní cáhá-gá cuendá nchoo cué ñáiyu ndècu ichi-gá, te ndáá sá diú cuendá-ó duca-ní ní cáhá-gá. Te nchaa cue téé xitu chihi tatá sàni iní-güedé sá diú tátá chíhí-güedé-á cuu sá caxi-güedé, te

diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue tée xĩcani triú chi càni-güedé cuendá quee caxi-güedé. ¹¹ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú cue tée càháⁿ tnúhu Xitohó Jesucristú, chi dānehé ñahá-ndí xii-ndo cuendá nchaa sá vāha quide ñaha Yá Ndióxi xii-o, núu xĩáⁿ dai tãú-xi sá nchòhò chindee ñaha-ndo xii-ndí núu ná cúú sá xini ñuhu-ndí. ¹² Te núu dava cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi chindēe-ndo-güedé, te uuⁿ-gá ducaⁿ tãu-ndó chindee-ndo nchúhú cue tée ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi-gá.

Te cuéi tãu ndisa-ndo sá chindēe ñaha-ndo xii-ndí dico ñá túú ñuⁿ càháⁿ-ndí núu-ndó càda-ndo, te quide cahnú iní-ndí cuéi nándi sá tá yāha-ndí véxi. Te ducaⁿ quide-ndí cuendá sá ñá túú nã cani iní ñáiyu cuendá-ndí te ducaⁿ cuíta cutēnuu-gá tnúhu sá càháⁿ nācuāa naníhí tãhú-ó quĩhĩ. ¹³ Te nchòhò xini-ndó sá nchāa cué tée xinu cuechi veñúhu diu-ni xĩáⁿ nihí-güedé xéxi-güedé, te diu-ni cue tēe-āⁿ xínú cuéchi-güedé núu xihí quiti ndúu tãhú Yá Ndióxi, te diu-ni xĩáⁿ nihí tucu-güedé sá xéxi-güedé. ¹⁴ Te diu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú cue tēe càháⁿ tnúhu sá càháⁿ nācuāa naníhí tãhú-ó, chi Xitohó Jesucristú ní cachí-gá sá diú-ní cuendá chiúⁿ quide-ndí nihí-ndí caxi-ndí. ¹⁵ Te ñá iĩⁿ ndúu càháⁿ-í núu-ndó càda-ndo nācuāa tãu-xi cunduu sá cúu-xi-í, te vā cãni iní-ndó sá sá dũhá càháⁿ-í te iĩⁿ sá xĩcãⁿ-í núu-ndó. ¡Chi cuéi na cúu-í sá ndòhò-í te ñá diú sá càháⁿ ñáiyu sá sá cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xitohó Jesucristú nihí-í xéxi-í!

¹⁶ Te yúhú ñá túú quide cahnú-í mēe-í sá càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nācuāa naníhí tãhú-ó, chi tãu tnāhá-í sá cãdã-í chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cada-í. ¡Te ndāhú ní cuu yúhú te núu vā càháⁿ-í tnúhu-āⁿ! ¹⁷ Te ñá túú càháⁿ-í tnúhu-gá sá cúu iní mēe-í chi mee-gá ní tãuchíuⁿ-gá càháⁿ-í tnúhu-gá. Te núu càháⁿ-í tnúhu-gá sá cúu iní mēe-í te tãu-í nihí-í sá ndúú tãhú-í ní cùu. ¹⁸ Dico sá sá ní nduu tãhú-í cúu-xi sá iō cudií iní-í sá dicó ducaⁿ càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nācuāa naníhí tãhú-ó. Te cuéi tãu-í queheⁿ-í sá tãxi-ndó ndúu tãhú-í sá cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xitohó Jesucristú, dico ñá túú ñuⁿ quide-í. ¹⁹ Te sá dũcãⁿ dicó ducaⁿ càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nācuāa naníhí tãhú-ó, xĩáⁿ ní iĩⁿ ñáiyu ñuyú-ā vā cúu cachí-yu sá tãxi tnúni ñāhá-yu xii-í, te cuéi ducaⁿ dico mee-í ní saní iní-í sá cúu-í dātñá iĩⁿ tēe xinu cuechi núu nchāa ñáiyu cuendá ducaⁿ cuíta cuu vai-yu tuhá-yu ichi Xitohó Jesucristú quĩhĩ. ²⁰ Te òrē ñúhú tnāhí tnuú cue ñáiyu isrāél te quide-í sá iĩⁿ-ní cùu-í ndihí-yu cuéi ñá túú nchĩcúⁿ nihnu-í tnúhu ní càháⁿ ndí Moisés, te ducaⁿ quide-í cuendá sá ñáiyu-āⁿ quĩndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í te tuhá-yu ichi

Xitohó Jesucristú. ²¹ Te òrē ñúhú tnāhí tnuú nchaa ñáiyu ñá túú nchĩcúⁿ nihnu tnúhu ní càháⁿ ndí Moisés, te quide-ni-í sá quidē-í dātñá quidē mēe-yu cuendá quĩndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te tuhá-yu ichi Xitohó Jesucristú. Te cuéi ducaⁿ quide-í dico ñá túú dāña ndēe-í quidē-í nchaa nācuāa cuĩnĩ Yá Ndióxi cada-o, te ducaⁿ chi nchĩcúⁿ nihnu-í quidē-í nchaa nācuāa càháⁿ Xitohó Jesucristú. ²² Te òrē ndēcú-í ndihĩ nchaa ñáiyu ñá túú cutñunĩ vāha iní-xi nācuāa cundecu ichi Xitohó Jesucristú, te tnāhá-í quidē-í dātñá quidē-yu cuendá sá ná tēdóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í te ducaⁿ cutñunĩ-gá iní-yu nācuāa cundecú-yu ichi-gá. Te nchaandi tũhú ñáiyu quide-í sá iĩⁿ-ni cuu-í ndihĩ-yu cuendá ducaⁿ nihí-í nācuāa cada-í te cundēdóho-yu tnúhu càháⁿ-í te tñi-yu ichi Xitohó Jesucristú te naníhí tãhú-ó. ²³ Te duha quide-í cuendá sá cuítá quĩndáá iní-yu tnúhu sá càháⁿ nācuāa naníhí tãhú-ó quĩhĩ, te ducaⁿ te tnāhá yúhú iō vāha cundecu-í dātñá càháⁿ tnúhu-āⁿ.

²⁴ Te nchòhò sa xini-ndó sá nchāa cué tēe xinu quĩhu màrcúhyú nchaa-güedé xínú-güedé, dico iĩⁿ-ni-dé cúú tēe ndācu ngodó núu te tēe-āⁿ cúú tēe nihí sá ndúú tãhú-xi, te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada nchòhò tucu chi cada-ndo nchāa nācuāa cuĩnĩ Yá Ndióxi cada-ndo cuendá ducaⁿ nihí-ndó sá ndúú tãhú-ndó. ²⁵ Te nchaa cue tēe xini dadiqui te vāha vāha quide cuendá-güedé núu ná cúú sá cãdã tñēñu te xòcani-güedé cuendá sá ñá diú xĩáⁿ cada te cuíta-güedé òrē dadiqui-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuendá cuĩnĩ-güedé nihí-güedé sá ndúú tãhú-güedé, te sá ndúú tãhú-güedé-āⁿ cúu-xi iĩⁿ sá ndihĩ nihnu ñuyú-ā. Dico nchoo ndūcu ndee-o quide-o nācuāa nihí-ó sá ndúú tãhú-ó, te xĩáⁿ cudií-xi cundecu ndihĩ-o nĩ caa nĩ quĩhĩ. ²⁶ Te yúhú quidē-í dātñá quidē cué tēe xinu, chi cue tēe-āⁿ xini-güedé núu quēxio-güedé, te quide tucu-í dātñá xiquide cue tēe sa ní cutúha nãá, te ñá túú quide-í dātñá quidē cué tēe vitna dācuaha naá. Te ducaⁿ chi yúhú quidē-í nchaa nācuāa cuĩnĩ Yá Ndióxi cunduu. ²⁷ Te yúhú ñá túú dāña-í taxi tnúni ñāhá ní iĩⁿ sá cuēhé sá dũhá xii-í chi yòtni-í mēe-í. Te ducaⁿ quide-í chi yúhú càháⁿ-í tnúhu Xitohó Jesucristú núu ñáiyu, te cuĩnĩ-í sá vā cuíta sá ní cachí Yá Ndióxi nduu tãhú-í.

10

Cuendá nchaa sá nĩ cadúha cue tēe ñuyú-ā quide cahnú ñáiyu

¹ Te nchòhò ñáiyu ndēcu ndihĩ-í ichi Xitohó Jesucristú na cãhí tnúhu-í xii-ndo cuendá nchaa ñanĩ tnāhá-ndí ñáiyu isrāél ní xindecu ndēe sanaha, chi vitna tnāhá nchòhò cúu-ndó dātñá cue ñanĩ tnāhá nchāa

ñáiyu-án chi ndècu-ndo ichi-gá. Te nchaa ñáiyu-án ní taxi ndecu Yá Ndióxi íiⁿ vico ní dánhèhè ñáhá-xí xii-yu ichi quíhíⁿ-yu, te ní quée dava ndute lámár nání Mår Tícuèhé te nchaa-yu ní yáha-yu. ² Te sá dúcáⁿ ní cuu te nchaa-yu íiⁿ-ná ní cuú-yu ndíhi ndí Moisés, te ní xíhi ndaha ñaha ndíi xii-yu. ³ Te nchaa-yu ní xexi-yu sá ní sáñaha Yá Ndióxi xii-yu. ⁴ Te ducaⁿ nchaa tucú-yu ní xihí-yu ndute sá ní sáñaha-gá xii-yu, ndute sá ní quée yiqui náha cava. Te cava-án cada iní-ó sá cúu-xí dàtná Xitohó Jesucristú te ducaⁿ chi ndíhi ñaha-gá xii-yu ichi cuáháⁿ-yu dàvá-án. ⁵ Dico ío vai-yu ñá túú ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi, te xíáⁿ ñá túú ní cùu váha iní ñáhá-gá xii-yu. Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu núu xíáⁿ òré ñúhú-yu ichi cuáháⁿ-yu xití yucu ío vai-yu ní xihí.

⁶ Te ducaⁿ ní cuu cuendá nchoo vā cāchíⁿ-cúⁿ nihnu-o càda-o nacuáa ní quidé-yu, chi ñáiyu-án mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá ní sani iní-yu ní quidé-yu. Te nchoo xini ñuhu-xi sá vā dúcáⁿ càda-o. ⁷ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sá vā quindáá iní-ndó te ní vā càdá càhnu-ndo ní íiⁿ sá cāchí-yu cùu ndiόxi ní cadúha cue tée ñuyíu-a dàtná ní quide cue ñaní tnáhá-ndí ní xíndecu ndée sanaha. Chi ñáiyu-án ní quidé-yu dàtná càháⁿ-xi núu tütü Yá Ndiόxi núu cāchí-xi: “Nchaa ñáiyu ní xexi-yu ní xihí-yu ní quidé-yu vico, ní quide cāhnu-yu sá cāchí-yu cùu ndiόxi ní cadúha-yu te ñá ndáá sá ndiόxi cúu-xíⁿ, duha cāchí-xi núu tütü-gá. ⁸ Te ní vā cündecu-ndo ichi díi iní dàtná ní quide dava ñáiyu-án, chi sá dúcáⁿ ní quidé-yu te ní xihí ócú úní mīl-yu íiⁿ-ni ndúu. ⁹ Te vā cānī iní-ndó sá sá cāhnu ní Yá Ndiόxi te nándi sá cuèhé sá dúhá càda-ndo cuendá cuiní-ndó quini-ndó núu nasa cada ñaha-gá xii-ndo, chi ñáiyu ní xíndecu ndée sanaha-án ducaⁿ ní xóo cada-yu, te ní xihí-yu ní xexihaⁿ cóo. ¹⁰ Te ní vā càháⁿ cuèhé-ndó cuendá Yá Ndiόxi, chi dava ñáiyu ní xíndecu ndée sanaha-án ducaⁿ ní quidé-yu ní càháⁿ cuèhé-yu cuendá-gá te ní quixi espíritu xínú cuèchi núu-gá ní sahní ñaha-xi xii-yu.

¹¹ Te ducaⁿ ní cuu te ducaⁿ ní ngúndéé núu tütü Yá Ndiόxi cuendá dacuáha-o vitna ta cuyatni nduu naa ñuyíu-a. Te nchaa tnúhu sá ní ngódó tnúni-án càháⁿ dóho ñaha-xi xii-o cuendá sá vā càdá-ó dàtná ní quide ñáiyu-án. ¹² Te xíáⁿ núu nchaa nchóhó ñáiyu sàni iní sá ío váha cündáá ndécú ichi Xitohó Jesucristú cada cuendá-ndó sá dúcáⁿ-ní cündáá-ndó núu-gá, te vā dáná cuendá-ndó càda-ndo sá ñá túú cùu váha iní Yá Ndiόxi. ¹³ Te diu-ni dàtná quidé sácúhna dācāháⁿ-xi iní nchaa dava-gá ñáiyu nándi quidé-yu, te diu-ni ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Dico mee Yá Ndiόxi cúu-gá Yáa quidé ndáá chi quide-gá nchaa sá càháⁿ-gá, te ñá dāñá-gá sá súúni

cúidó sácúhna coto ndée ñáhá-xí xii-ndo, chi není-ni nācuáa cündee iní-ndó dàña-gá ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Te diu-ni-gá chindee ñaha-gá xii-ndo cündee iní-ndó vā càdá-ndó cuèi nándi sá ná dācahu iní ñáhá-xí xii-ndo.

¹⁴ Te xíáⁿ núu càháⁿ-í dóho nchóhó ñáiyu ío cùu iní-í sá vā quindáá iní-ndó ní íiⁿ sá cāchí-yu cùu ndiόxi te ñá ndáá chi dicó ndaha cue tée ñuyíu-a ní cuáha nchaa xíáⁿ, te ní vā càdá càhnu-ndo. ¹⁵ Te duha càháⁿ-í chi cùu-ndo ñáiyu tēcú tnúni, te mee-ndo ío váha cuáha-ndo cuendá te núu váha-ni càháⁿ-í ádi ñá túú váha-ni. ¹⁶ Te nchoo ndácáⁿ táhú-ó núu Yá Ndiόxi cuendá ndudí ndéhé yoho yáha stilé sá xihí-ó, te sá dúcáⁿ xihí-ó ndudí ndéhé yoho yáha stilé-án, te xíáⁿ ndácú iní-ó sá íiⁿ-ní cùu-o ndíhi Xitohó Jesucristú cuendá sá ní sati níñi-gá ní xihí-gá núu cūrúxi, te diu-ni ducaⁿ sātñahá tucu-xi cùu paá sá xéxi-ó òré xihí-ó ndudí ndéhé yoho yáha stilé-án, chi sá dúcáⁿ xéxi-o paá-án xíáⁿ ndácú iní-ó sá íiⁿ-ní cùu-o ndíhi Xitohó Jesucristú sá cuendá yiqui cūñú-gá. ¹⁷ Te cuèi vai vihi-o dico íiⁿ-ni paá xéxi-ó, te sá dúcáⁿ íiⁿ-ni paá xéxi-ó xíáⁿ ndácú iní-ó sá íiⁿ-ní cùu-o ndíhi Xitohó Jesucristú.

¹⁸ Te cada cuendá-ndó nācuáa quide ñáiyu israhél, chi ñáiyu-án xéxi-yu sá ndúú táhú Yá Ndiόxi. Te sá dúcáⁿ quidé-yu-án cūtnúni iní-ó sá tnáhá tnúhu-yu ndíhi-gá. ¹⁹ Te vā cānī iní-ndó sá sá dúhá càháⁿ-í te cāchí-ndó sá cūnuu nchaa sá cāchí-yu cùu ndiόxi ní cadúha cue tée ñuyíu-a chi ñá túú ná cúu ní íiⁿ nchaa xíáⁿ. Te diu-ni ducaⁿ cùu tucu nchaa sá sáñaha ñáiyu ndúu táhú-xi chi ñá túú cūnuu-xi, chi íiⁿ-ní cùu-xi ndíhi nchaa dava-gá sá xéxi-ó. ²⁰ Te yúhú cāchí-í sá sá dúcáⁿ quide nchaa ñáiyu ñá túú tnáhá tnúhu ndíhi Yá Ndiόxi, te dicó nchaa espíritu cūndíhi yucu ñávāha sáñāhá-yu sá ndúú táhú-xi sá dúcáⁿ quidé-yu. Te ñá díú Yá Ndiόxi sáñāhá-yu sá ndúú táhú-gá. Te yúhú cuiní-í sá vā tnáhá tnúhu-ndo ndíhi cue espíritu cūndíhi yucu ñávāha. ²¹ Te ducaⁿ chi vā cúu tnáhá tnúhu-o ndíhi cue espíritu cūndíhi yucu ñávāha te tnáhá tnúhu-o ndíhi Xitohó Jesucristú, te ñá túú ndúu váha-xi ngóo cāxi-o coho-o sá ndúú táhú cue espíritu cūndíhi yucu ñávāha-án, te ngóo càda-o nacuáa ní dāndó tnúhu Xitohó Jesucristú coho-o ndudí ndéhé yoho yáha stilé, te cāxi-o paá cada-o sá ndácú iní-ó sá ní xihí-gá núu cūrúxi. ²² Te vā cānī iní-ó dūcāⁿ cada-o cuendá sá vā cūdééⁿ Yá Ndiόxi, chi ñá túú ná càhnu cuu-o núu cada-o nāni véxi iní mée-ó, chi mee-gá ío càhnu cuu-gá.

Cada-o nchaa nacuáa cuu càhnu Yá Ndiόxi

²³ Te ndáá sá nchāá sá cuiní-ó càda-o te cuu cada-o dico ñá nchāá cùu-xi sá váha sá cúu-xi-ó, te ní ñá nchāá-xi chindee ñaha-xi

nacuáa níhí ndéé-gá-ó cùndecu-o ichi Xítoho Jesucristú. ²⁴ Te xini ñuhu-xi sá cáda-ó sá váha sá cúu-xi tnàha ñáiyu-o te ñá díú mée-ni sá cúu-xi mée-o cada-o.

²⁵ Te nchòhó cuu caxi-ndo nchàa cuñú sá cùyáhu cuñú sá xini caxi-ndo, te vá ndúcú tnúhu-ndo te núu cúu-xi cuñú sá ní nduu táhú sá cächi-yu cùu ndiòxí. Te ñá túú nã caní iní-ndó caxi-ndo, ²⁶ chí ñuyiú-a ndihi nchaa sá ío cúu-xi cuendá Yá Ndiòxí.

²⁷ Te núu ñá ñáiyu ñá túú ndècu ichi Xítoho Jesucristú cãháñ ñáhã-yu xii-ndo quihíñ-ndó caxi-ndo díta vehé-yu, te núu sàni iní-ndó sá quihíñ-ndó te cuu quihíñ-ndó te caxi-ndo cuéi nã cùu sá táxi-yu dico vá cãcãñ tnúhu-ndó núu-yu núu ndéé ní níhi-yu, te ducañ te cuu váha iní-ndó caxi-ndo. ²⁸ Te núu ñá ñáiyu cächi-yu sá xiãñ cúu-xi sá ní nduu táhú sá cächi-yu cùu ndiòxí te vá cãxi-ndó cuendá sá ñáiyu ducañ cãháñ-ãñ cuu váha iní-yu te ñá túú tnáhi ná caní iní-yu. ²⁹ Te yúhú cãháñ-í cuendá nãcuáa sàni iní mée ñáiyu ducañ cãháñ-ãñ te ñá díú sá nãcuáa sàni iní mée-ndó quide-ndo.

Te dava-ndo cächi-ndó: “Cuu-ni cada-o nchàa nãcuáa sàni iní mée-ó cuéi dava-gá ñáiyu sàni iní-yu sá ñá túú nduu váha-xi sá dúcãñ cáda-o”, duha cächi-ndó. ³⁰ Te cächi tucu-ndo: “Ñá túú tàu-xi cãháñ cuèhé ñáiyu cuendá-ó sá cuendá nchaa sá xéxi-ó chí ndacãñ táhú-ó núu Yá Ndiòxí òré xéxi-ó”, duha cächi-ndó. ³¹ Te cuéi nãndi sá xini caxi-ndo níhi-ndó xéxi-ndo àdi quide-ndo, te cada-ndo nãcuáa cãháñ váha ñáiyu cuendá Yá Ndiòxí. ³² Te vá cáda-ndó sá ñá túú tàu-ndó cáda-ndo cuendá sá vá cáda ñáiyu ñáñ sá ñá túú cùu váha iní Yá Ndiòxí. Te ní sá cúu-xi cué ñáiyu israhél, te ní sá cúu-xi cué ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu israhél, te ní sá cúu-xi cué ñáiyu ndècu ichi-gá vá dúcãñ cáda-ndo sá cúu-xi-yu. ³³ Te yúhú ío ndùcu ndee-í quidè-í nãcuáa cudíu-í núu nchàa ñáiyu, te quide-í sá váha sá cúu-xi-yu, te ñá túú quide-í mee-ni sá cúu-xi mée-í. Te ducañ quide-í cuendá quindáa iní-yu tnúhu Xítoho Jesucristú te naníhi táhú-yu.

11

¹ Te chí cáncñicúñ nihnu cada-ndo nchàa nãcuáa quide-í nchicúñ nihnu-í nchaa nãcuáa quide Xítoho Jesucristú.

Nãcuáa tàu-xi cada nchaa ñáiyu ñáñ níuú tãcã-yu dàcuahã-yu tnúhu Yá Ndiòxí

² Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú cächi tnúhu-í xii-ndo sá ío cudí ñáñ-í, chí ndàcu iní ñáhã-ndó xii-í, te quide-ndo nchaa nãcuáa ní dãnèhé ñáhã-í xii-ndo. ³ Te cuini-í sá nchòhó cutnùni iní-ndó sá ñáñ-í Yá Ndiòxí cúu-gã Yáa cùnùu taxi tnuní ñáhã xii Xítoho Jesucristú,

te ducañ Xítoho Jesucristú ñáñ-í-ni-gã cùnùu taxi tnuní-gã nchaa cue téé, te nchaa cue téé ñáñ-í mee-güedé cùnùu-güedé táxi tnuní-güedé ñáñ-í-güedé. ⁴ Te núu nchoo cué téé na dàdãhu-o díquí-ó òré cãháñ-ó núu ñáiyu tnúhu sá dácãhu iní ñáhã Yá Ndiòxí xii-o àdi òré cãháñ ndihi-o-gã, te ñáñ sácãñ-núu cúu-xi te núu ducañ na cáda-o dàdãhu-o díquí-ó. ⁵ Dico núu ñáiyu ñáñ vá dàdãhu-yu díquí-yu òré cãháñ ndihi-yu Yá Ndiòxí, àdi òré cãháñ-yu tnúhu sá dácãhu iní ñáhã-gã xii-yu núu tnàha ñáiyu-yu, te sácãñ-núu cúu-xi te núu vá dàdãhu-yu díquí-yu, chí ñáñ-í cùu-xi te núu na deté ndii-yu díquí-yu. ⁶ Te núu ñáñ túú cuini cue ñáiyu ñáñ dàdãhu-yu díquí-yu te váha-gã sá ná deté ndii-yu díquí-yu. Te núu cùcãhañ núu-yu sá deté díquí-yu te váha-gã sá ná dàdãhu-yu díquí-yu. ⁷ Te nchoo cué téé vá cúu dàdãhu-o díquí-ó òré cãháñ ndihi-o Yá Ndiòxí ní òré cãháñ-ó tnúhu sá dácãhu iní ñáhã-gã xii-o núu ñáiyu chí díhna-gã-ó ní cadúha ñàha Yá Ndiòxí xii-o, te ní taxi ndecu-gã nchaa sá xini tnuní-ó dàtná ndécú nchàa sá xini tnuní mée-gã. Te ducañ ní quide-gã chí cuini-gã sá nchóhó cáda-o nãcuáa cãháñ nchaa dava-gã ñáiyu sá ío cãhnu cuu-gã, te cue ñáiyu ñáñ quidè-yu nãcuáa cunuu nchòo cue téé. ⁸ Te Yá Ndiòxí ní cadúha-gã téé, dico ñáñ díú yiqui naha ñáñ-í ní quenehe-gã ní cadúha-gã téé chí yiqui naha téé ní quenehe-gã ní cadúha-gã ñáñ-í. ⁹ Te sá cuendá téé ducañ ní cadúha-gã ñáñ-í-ãñ te ñáñ díú sá cuendá ñáñ-í ní cadúha-gã téé. ¹⁰ Núu xiãñ tàu-xi sá nchàa ñáiyu ñáñ dàdãhu-yu díquí-yu cuendá ducañ cutnùni sá ñáñ túú cùnùu-yu dàtná cùnùu nchoo cue téé. Te ducañ xini ñuhu-xi cadã-yu sá cuendá nchaa espíritú xini cuèchi núu Yá Ndiòxí. ¹¹ Te vitna nchoo ñáiyu ndècu ichi Xítoho Jesucristú, vá cächi-ó sá cué téé ñáñ túú xini ñuhu-güedé cue ñáiyu ñáñ chindee ñáhã-yu, te ní vá cächi-ó sá cué ñáiyu ñáñ ñáñ túú xini ñuhu-yu cue téé chindee ñàha-güedé xii-yu. ¹² Te ñáñ yiqui naha téé ní queñuhu Yá Ndiòxí ní cadúha-gã ñáñ-í, dico vitna chí ñáiyu ñáñ dácãcú-yu téé. Te téé, ñáñ-í ní cadúha Yá Ndiòxí, te ñáñ-í ducañ ní cadúha-gã nchaa dava-gã sá ío.

¹³ Te mee-ndo cáda cuendá-ndó te núu nduu váha-xi sá vá dàdãhu cue ñáiyu ñáñ díquí-yu òré cãháñ ndihi-yu Yá Ndiòxí àdi ñáhã. ¹⁴ Te nchaa ñáiyu cãháñ-yu sá ñáñ túú nduu váha-xi sá cué téé cunduu nani idi díquí-güedé, chí ñáñ sácãñ-núu cúu-xi cächi-yu. ¹⁵ Te nchaa ñáiyu ñáñ ñáiyu nani idi díquí-xi cächi ñáiyu sá ñáñ sá váha cùu-xi sá cúu-xi-yu sá dúcãñ nani idi díquí-yu. Te ducañ chí

Yá Ndióxi ní cachí-gá sá dúcá" cùnduú-yu cuendá quidáhu-xi díqu-yu. ¹⁶ Te núu ío ñáiyu cuini dacáa cuendú cuendá sá ní cáhá"-í-a, te na cùnahá-yu sá ncháa nchúhu cue tée cáhá" tnúhu Xítoho Jesucristú diu-ni duca" sàni iní-ndí cada nchaa ñáiyu dihi. Te diu-ni duca" sàni iní nchaa ñáiyu ndècu ichi-gá.

Cuendá ñáiyu ñá túu quide datná ní quide Xítoho Jesucristú cùtnàhá ní cudini-gá ndihi cue tée ní xica cuu ndihi-gá

¹⁷ Te nchòhó ñá túu quide váha-ndo ndècu-ndo núu xiá" duha na cáhá"-í dóho-ndo, chi nchòhó òré tàcá-ndó ñá túu quide váha-ndo chi ñá túu chindee tnaha-ndo cada-ndo sá váha, chi da nàdatuhú iní tnahá-ndó nàcuáa ndècu-ndo. ¹⁸ Te díhna-gá na cáchi tnúhu-í xii-ndo sá níhí-í tnúhu sá òré tàcá-ndó quide-ndo nacuáa ní cáhá" Xítoho Jesucristú, te ñá túu cùu ñ"nuu-ndo oré duca" quide-ndo nacuáa ní cáhá"-gá. Te dava sá cáhá" ñáiyu sàndáa iní-í te dava ñáhá. ¹⁹ Te ndáa sá dúcá" tnahí cada-xi vá cùu ñ"nuu-ndo cuendá duca" cùtnuní núu ndèdacáa-ndo sandáa ndisa iní-ndó tnúhu Xítoho Jesucristú te ndèdacáa-ndo ñáhá! ²⁰ Te ndi tnahá òré tàcá-ndó quide-ndo datná ní quide Xítoho Jesucristú cùtnàhá ní cudini-gá ndihi cue tée ní xica cuu ndihi-gá, te ñá túu quide-ndo nacuáa táu-xi cunduu chi cùtxínu-ni quide-ndo. ²¹ Chi òré tàcá-ndó quide-ndo nacuáa ní cachí Xítoho Jesucristú, te dava-ndo ngódó núu-ndó díhna-gá-ndó xèxi-ndo sá néhé-ndó te ñá túu sá cùndetu tnaha-ndo, te ñá túu cáhá" tnahá-ndó núu xiá" dava-ndo ñá túu xèxi-ndo ndahá xití-ndó, te dava-ndo xidó-ndó quide-ndo chi xini-ndo. ²² Te vá dúcá" cada-ndo chi caa vehe-ndo núu dúcá" caxi-ndo coho-ndo cada-ndo ndéé ndahá xití-ndó, chi sá dúcá" quide-ndo te dàquee tñú-ndó ncháa dava-gá ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Yá Ndióxi, te dàndóo canúú-ndó ncháa ñáiyu ndàhú sá dúcá" quide-ndo. ¡Núu xiá" vá cùu cáchi-í sá cùu-ndó ñáiyu quide váha chi ñá túu quide váha-ndo sá dúcá" quide-ndo ndecu-ndó!

Xítoho Jesucristú ní dàndóo tnúhu-gá sá cóhó-ó ndudí ndéhé yoho yàha stilé te caxi-o pàa cuendá ndacu iní-ó sá ní xihí-gá

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Te datná-ni ní dánèhé ñáhá Xítoho Jesucristú xii-í te diu-ni duca" ní dánèhé ñáhá-í xii-ndo, chi diu-ni níu cùtnàhá ní sáha cuendá ñáhá ndii Jüdás Iscariote xii-gá núu cùe tée cùu úhu iní ñáhá ní quehe"-gá pàa, ²⁴ te ní ndacá" táhú-gá núu Yá Ndióxi, te ní táhú cuéchi-gá, te ní xáha"-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá: "Chí quéhé" pàa-a caxi-ndo te cada iní-ndó sá cùu-xí datná yiqui cùñú-í,

chi yúhú cuu-í sàcuendá-ndó. Te duca"-ni cada-ndo cundecu-ndo cuendá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í", cachí-gá xáha"-gá xii-güedé. ²⁵ Te sátá ní yáha ní xexi-güedé pàa sá ní sáñaha-gá, te ní quehe"-gá tásá" ñúhú ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacá" táhú tucu-gá núu Yá Ndióxi. Te ní xáha"-gá xii cue tée xica cuu ndihi-gá: "Chí cóhó ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a, te cada iní-ndó sá cùu-xí datná níñi-í, te cuendá níñi-í sá catí òré cuu-í cutnuni ndáa sá Yá Ndióxi cada-gá ingá núu sá váha sá cùu-xí ñáiyu. Te ndi tnahá òré coho-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé-á" te ndacu iní ñáhá-ndó xii-í, te duca"-ni cada-ndo cundecu-ndo", cachí-gá xáha"-gá xii-güedé. ²⁶ Te ndi tnahá òré xéxi-ndó pàa te xihí-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te xiá" dátuu-ndo núu ñáiyu sá Xítoho Jesucristú ní xihí-gá cuendá-yu, te duca"-ni cada-ndo cundecu-ndo ndéé ná sáa nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú.

Nàcuáa cada-o òré caxi-o pàa ndihi òré coho-o ndudí ndéhé yoho yàha stilé datná ní caxi Xítoho Jesucristú

²⁷ Te dava-ndo ñá túu quide-ndo nacuáa cuini Yá Ndióxi cada-ndo òré xéxi-ndó pàa ndihi òré xihí-ndó ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te sá dúcá" quide-ndo-á" te cucuéchi xii-ndo chi ñá túu nèhe-ndo sá yíñúhu sá cùu-xí yiqui cùñú Xítoho Jesucristú, te ní ñá túu nèhe-ndo sá yíñúhu sá cùu-xí níñi-gá. ²⁸ Te ío váha cada cuendá-ndó te núu ndècu váha iní-ndó núu Xítoho Jesucristú òré cùmání-gá caxi-ndo pàa ndihi òré cùmání-gá coho-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé. Te núu ndècu váha iní-ndó núu-gá te caxi-ndo te coho-ndo. ²⁹ Te dava nchòhó ñá túu sàni váha iní-ndó cuendá yiqui cùñú Xítoho Jesucristú te xèxi-ndo pàa te xihí-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te nacháhu-ndo sá dúcá" ñá túu sàni váha iní-ndó. ³⁰ Te diu sá dúcá" quide-ndo núu xiá" vai-ndo cuhú, te ío ndàhú ndécú-ndó, te dava ñáiyu ndècu ndihi-ndo sa ní xihí-yu. ³¹ Dico núu ío váha sáha-o cuendá nàcuáa ndècu-o núu Yá Ndióxi, te vá dúcá" dàndóo ñaha-gá xii-o. ³² Te òré ndéhé Yá Ndióxi sá ñá túu quide ndáa-ó ndècu-o te dàndóo ñaha-gá xii-o. Te duca" quide-gá cuendá sá vá cuíta nihnu-o, chi núu ñáhá te cuíta nihnu-o ndihi nchaa ñáiyu ndècu ichi cuéhe ichi duha.

³³ Te núu xiá" cáhá"-í dóho nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú sá òré tàcá-ndó cada-ndo nacuáa ní quide Xítoho Jesucristú cùtnàhá ní cudini-gá ndihi cue tée ní xica cuu ndihi-gá, te cundetu tnaha-ndo nduu nchaa-ndo te dàtnuní duca" cada-ndo. ³⁴ Te núu dava-ndo xihí-ndó dòcò te caxi duu"-ndo vehe-ndo te dàtnuní nataká-ndó, cuendá òré nataká-ndó te vá

cádá-ndó ñi sá ña túú tau-ndó càda-ndo cuendá sá vâ dándòho ñaha Yá Ndióxi xii-ndo. Te òré quixi coto ñaha-í xii-ndo te dàvâ-áⁿ cachí tnúhu-í xii-ndo nchàa dava-gá sá cùmáñi.

12

Nàcuáa chindee ñaha Espiritú Yá Ndióxi cada-o ñi ñi-o

¹ Te nchòho ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú cuñí-í cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa chindee ñaha Espiritú Yá Ndióxi xii-o ñi ñi-o cuendá cutnùni iní-ndó.

² Te nchòho sa ñaha-ndo sá cùtnàhâ vátâ cùndècu-gá-ndó ichi Xítoho Jesucristú ní xóo dandàhù ñáhâ yùcu ñávâha xii-ndo, te ní xóo quíndáá iní-ndó nchàa sá ní cadúha cue ñáiyu ñuyú-a nchaa sá cächí-yu cùu ndiόxi te ña ndáa sá ndiόxi cùú-xí, te nchaa xiáⁿ ña túú càháⁿ-xi. ³ Te cuñí-í sá nchòho cutnùni iní-ndó sá Espiritú Yá Ndiόxi ña túú chindee-xi ní ñi ñáiyu cuendá sá càháⁿ úhú-yu Xítoho Jesucristú. Te ní ñi ñáiyu ña túú càhu iní-yu càháⁿ-yu sá Xítoho Jesucristú cùú-gá Xítoho-yu te núu ña túú Espiritú Yá Ndiόxi dácàhu iní ñáhâ-xí xii-yu.

⁴ Te ndi díñⁿ ndi díñⁿ ndùu chiⁿ ní cachí Espiritú Yá Ndiόxi cada-o, te diu-ni ñiⁿ dii-ni Espiritú-gá ndécú. ⁵ Te ndi díñⁿ ndùu chiⁿ quide-o xinu cuechi-o núu ñiⁿ dii-ni Xítoho Jesucristú. ⁶ Te ndi díñⁿ ndi díñⁿ chindee ñaha Yá Ndiόxi xii-o nàcuáa cada-o chiⁿu-gá, te diu-ni ñiⁿ dii-gá ndécú chindee-gá nchaa ñáiyu. ⁷ Te Espiritú Yá Ndiόxi quidé-xí sá nchóo càda-o sá vâha, te ducaⁿ chindee-o cue ñáiyu ndècu ndihi-o ichi Xítoho Jesucristú. ⁸ Te dava-o ní nduu táhú-ó núu Yá Ndiόxi sá Espiritú-gá cada te ndacu-o càháⁿ-ó tnúhu sá ño càhu cuu diu-ni tnúhu mee Yá Ndiόxi, te dava tucu-o ní nduu táhú-ó cùtnuní iní-ó nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá te càháⁿ-ó nàcuáa cuñí Espiritú-gá. ⁹ Te dava tucu-o ní nduu táhú-ó sá ño quíndáá iní-ó Xítoho Jesucristú cuendá cada-gá ñi sá cuñí-ó, te ducaⁿ chi Espiritú Yá Ndiόxi chindee ñaha-xi xii-o. Te dava tucu-o ní nduu táhú-ó sá càcâⁿ táhú-ní-ó núu Xítoho Jesucristú cuendá ñáiyu cùhú te ndúha-yu. ¹⁰ Te dava tucu-o ní nduu táhú-ó sá ndácú-ó càda-o nchaa sá vâ yóo tnàhí ndàcu cada, te dava tucu-o ní nduu táhú-ó núu Yá Ndiόxi sá càháⁿ-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhâ-gá xii-o, te dava tucu-o ní nduu táhú-ó sá cùtnuní iní-ó núu diu Espiritú Yá Ndiόxi chindee ñaha-xi xii ñáiyu òré càháⁿ-yu tnúhu-gá ãdi cue espíritú cùndíhi yucu ñávâha. Te dava tucu-o ní nduu táhú-ó càháⁿ-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhâ Espiritú Yá Ndiόxi xii-o tnúhu sá ña túú xini-ó, te dava tucu-o ní nduu táhú-ó càháⁿ-ó nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu-áⁿ. ¹¹ Te

ñiⁿ dii-ni Espiritú Yá Ndiόxi ducaⁿ chindee ñaha-xi, te diu-ni Espiritú-gá dácàhñu ñaha-xi xii-o ndi díñⁿ núu chiⁿ sá cuñí meé-xí càda-o.

Nchaa-o ñi-ni cuu-o ndihi Xítoho Jesucristú

¹² Te nchoo ñáiyu ndècu ñuyú-a titní xichi cùu yiqui cuñú-ó dico ñi-ni cùu-xi, te diu-ni ducaⁿ sàtnahâ-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítoho Jesucristú chi ñi-ni cùu-o ndihi-gá. ¹³ Te dava-o cùu-o ñáiyu isráel, te dava-o ña túú cùu-o ñáiyu isráel, te dava-o cùu-o ñáiyu ña túú tnàhí dàñá quèe núu chiⁿ patróoⁿ-xi, te dava-o cùu-o ñáiyu dàñá quèe núu chiⁿ patróoⁿ-xi. Te mee Espiritú Yá Ndiόxi ní quide-xi sá nchàá-ó ñi-ná cùú-ó ndècu-o ndihi Xítoho Jesucristú. Te Yá Ndiόxi ní cachí-gá sá nchàá-ó cùndecu ndihi-o Espiritú-gá.

¹⁴ Te nchòho xini-ndó sá titní xichi cùu yiqui cuñú-ó te ña diú ñi-ni xichi cuu-xi. ¹⁵ Te cuéi sáhâ-ó ndihi ndaha-o ña túú ñi-ni cuu-xi dico vâ cùú cächí-ó sá sáhâ-ó ña túú cùu-xi yiqui cuñú-ó. ¹⁶ Te cuéi lôho-o ndihi tinuu-o ña túú ñi-ni cuu-xi dico vâ cächí-ó sá lôho-o ña túú cùu-xi yiqui cuñú-ó. ¹⁷ Te núu nihíi ní ndúú yiqui cuñú-ó ní xindee mee-ni tinuu-o, te ña túú ndèe cundeé lôho-o cùndedóho ní cùu te núu ducaⁿ, ãdi núu nihíi yiqui cuñú-ó ní xindee mee-ni lôho-o te ña túú ndèe cundeé dítní-ó ní cùu te núu ducaⁿ. ¹⁸ Dico mee Yá Ndiόxi ní taxi ndecu-gá ñi ñi xichi yiqui cuñú-ó nàcuáa ní cachí iní meé-gá. ¹⁹ Te núu ñi-ni sá ní xindee nihíi yiqui cuñú-ó, te vâ cùnduu-xi nàcuáa tau-xi cunduu ní cùu te núu ducaⁿ. ²⁰ Dico titní xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ñi-ni cùu-xi nihíi-xi.

²¹ Te sa ñaha-o sá vâ cùú cächí-ó sá tinuu-o ña túú xini ñuhu-xi ndaha-o, ãdi díquí-ó ña túú xini ñuhu-xi sáhâ-ó. ²² Te nchoo sá naha-o sá dává xichi yiqui cuñú-ó sá cächí-ó sá ña túú cùnuu ío-gá xini ñuhu-xi. ²³ Te dava xichi yiqui cuñú-ó sá ña túú quide cuendá cávihí-ó nchàa xiáⁿ sá quidáhu dóo sácúhñu-o, te dava xichi yiqui cuñú-ó ña cùú cùtúu chi dacutíí sá quidáhu. ²⁴ Te nchaa xichi yiqui cuñú-ó sá cùú cùtúu ña túú xini ñuhu-xi quidáhu. Te Yá Ndiόxi ní taxi ndecu-gá nchaa xichi yiqui cuñú-ó nàcuáa tau-xi cunduu. Te ní cachí-gá sá dává-gá xichi yiqui cuñú-ó núu vâ cùú cùtúu quidáhu. ²⁵ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá ñi-ni cùu yiqui cuñú-ó. Te ducaⁿ ndi tnahâ ñi ñi xichi yiqui cuñú-ó chindee tnaha-xi. Te ducaⁿ sàtnahâ-xi cùu nchoo vitna ndecu-o ichi Xítoho Jesucristú chi chindee tnaha-o. ²⁶ Te núu ñi xichi yiqui cuñú-ó ná tnàhúhú te nihíi-ó quide úhú-xi, te núu ñi xichi yiqui cuñú-ó ño vâha ndècu-xi te ducaⁿ nihíi yiqui

cũñú-ó cúú vǎha-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú.

²⁷ Te nchoo ndecu ndihi-o Xítóhó Jesucristú, te cùu-o datná yiqui cũñú-gá te ìⁿ ìⁿ-o cùu-o datná ìⁿ ìⁿ xichi yiqui cũñú-gá. ²⁸ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o chí Yá Ndióxi ní taxi-gá ndí dííⁿ ndí dííⁿ chùⁿ quide-o sá cúú-xí nchaa ñáyiú ndecu ichi-gá. Te díhna-gá cue téé caca cuu cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú ní taxi ndecu-gá, te dátñuní ní taxi ndecu-gá cue téé cáháⁿ tnúhu-gá nàcuáa dácáhu iní ñáhá mée-gá, te dátñuní ní taxi ndecu-gá cue téé dānehé ñáhá xii ñáyiú tnúhu-gá núú tǎcá-yu, te dátñuní ní taxi ndecu tucu-gá cue téé ndācu quide sá vǎ yǒo tnáhi ndācu cada. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé xicáⁿ táhú-ní núú Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyiú cùhú te ndúha-yu. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé chindee cue ñáyiú ndecu ichi-gá. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé yindaha ñaha xii ñáyiú ndecu ichi-gá, te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé cáháⁿ tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Espiritú-gá tnúhu sá ñá túú xini-güedé. ²⁹ Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé ní táuchúúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cáháⁿ tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé dācuaha ñaha xii-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé quide sá vǎ yǒo tnáhi ndācu cada. ³⁰ Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé dicó-ni cácáⁿ táhú núú Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyiú cùhú te ndúha-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cáháⁿ tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi tnúhu sá ñá túú xini-ó, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cùtnuní iní-xi cáháⁿ nācuáa ndúu tnúhu-áⁿ. ³¹ Te ío nducu ndēe-ndo cada-ndo nācuáa nduu táhú-ndó núú Yá Ndióxi nchaa sá ìo-gá cùmúu cada-ndo. Te vitna na dānehé ñáhá tūcu-í xii-ndo nācuáa cada-ndo, dico sá dānehé ñáhá-í-a ìo-gá cùmúu-xi.

13

Cuu iní-ó tnaha ñáyiú-o

¹ Te núu nchoo xini-ó cáháⁿ-ó tnúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ cáháⁿ ñáyiú ñuyíú-a, àdi xini-ó cáháⁿ-ó tnúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ cáháⁿ cue espíritú xiniú cuèchi núú Yá Ndióxi, te núu xini-ó cáháⁿ-ó nchaa tnúhu-áⁿ te ñá túú cùu iní-ó cuè tnaha ñáyiú-o ña, te ñá túú nāndíhi-xi sá xini-ó cáháⁿ-ó tnúhu-áⁿ te cùu-o datná dava caá sá ío dusaⁿ quide. ² Te núu cùu-o ñáyiú cáháⁿ tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi, àdi cuu-o ñáyiú cùtnuní iní-xi nācuáa cuáháⁿ nchaa tnúhu nduu yuhu ní cuu, àdi cuu-o ñáyiú ío váha cùtnuní iní-xi nchaa nācuáa quide Yá Ndióxi, àdi cuu-o ñáyiú ío váha sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi nācuáa ndacu-o cùu-o ìⁿ yucu xocuíñi-xi núú ndécú-xí, te núu nchaa xiáⁿ xini-ó càda-o te ñá túú cùu iní-ó cuè tnaha ñáyiú-o ña, te

ñá túú vǎdana nāndíhi-xi te núu vá cúú iní-ó tnaha ñáyiú-o cuèi na càda-o nchaa xiáⁿ. ³ Te cuèi nchaa sá ndécú ndihi-o na dácáñhu-o, te cuèi na cuáhá cuendá-ó mée-o cáyú-ó sá cúú-xí Yá Ndióxi, dico ñá túú vǎdana chindee ñaha-xi xii-o sá dúcáⁿ càda-o te núu ñá túú cùu iní-ó cuè tnaha ñáyiú-o.

⁴ Dico núu cùu iní-ó cuè tnaha ñáyiú-o, te càhnu iní-ó, te quide váha-o, te ñá túú cùu-o ñáyiú cuédú iní, te ní ñá túú cáháⁿ-ó núu cùu cahnu-o, te ní ñá túú sàni iní-ó càda cahnu-o mee-o, ⁵ te ní ñá túú ñúhu cuéhé iní-ó, te ní ñá túú ndūcu-o mee-ni sá cúú-xí mée-o, te ní ñá túú-gá cùdēēⁿ-ó cuendá ìⁿ sá cúú, te ní ñá túú-gá sácūhuⁿ iní-ó sá quide ñaha tnaha ñáyiú-o xii-o. ⁶ Te ní ñá túú-gá cùdíí iní-ó nchaa sá ñá túú váha quide ñáyiú, chí mee-nā cuendá nchaa sá váha cùdíí iní-ó. ⁷ Te nchaa sá yáha-o sàcāhnu iní-ó, te sàni váha iní-ó cuendá nchaa ñáyiú, te sàni iní-ó sá díú-ní nchaa sá váha cuu xii nchaa tnaha ñáyiú-o ndēé cuēé-gá, te ío quide cahnu iní-ó cuèi nāndí sá yáha-o, te nchaa xiáⁿ quidē-ó te núu cùu iní-ó cuè tnaha ñáyiú-o.

⁸ Te ní caa ní quíhíⁿ duha-ni cuu iní-ó cuè tnaha ñáyiú-o. Dico sáá nduu te vǎ cóg-gá ñáyiú cáháⁿ tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi, te ní vǎ cóg-gá ñáyiú cáháⁿ tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi tnúhu sá ñá túú xini-yu, te ní vǎ cóg-gá ñáyiú túha dátñá túha ñáyiú vitna. ⁹ Te vitna ñá túú cùtnuní iní-ó nchaa nācuáa sàni iní Yá Ndióxi chí sacú-ni cùtnuní iní-ó, te ducaⁿ sacú-ni cáháⁿ-ó nācuáa ndúu tnúhu-gá, dico cáháⁿ-ó tnúhu-gá nācuáa dácáhu iní ñáhá-gá xii-o. ¹⁰ Te na sáá nduu càda Yá Ndióxi nchaa nācuáa tǎu-xi cunduu, te dāvá-áⁿ te nchaa sá cāhí-gá ñá túú ndēcu-xi nācuáa tǎu-xi cunduu vǎ dúcáⁿ-gá cundecu-xi.

¹¹ Te yúhú cùtnáhá ní cuu landú-í ní xóo cada-í sá cùu-í landú, ní xóo cáháⁿ-í, ní xóo caní iní-í, te ní xóo tecú tnūn-í dátñá quide cuè landú xindecu vitna, dico sáta ní cuu-í ìⁿ téé cùu sacuéhé te ñá túú-gá quidē-í dátñá ní xóo cada-í cùtnáhá ní cuu landú-í. ¹² Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú, chí ñá túú cùtnuní váha iní-ó nācuáa cùu cuendá Yá Ndióxi, te cùu-o datná ñáyiú ndēhe ìⁿ núú yūtátá sá ñá túú tūu váha núú-xi, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o chí ñá túú cùtnuní váha iní-ó nāsa cùu cuendá-gá, dico sáá nduu quíni núú-ó-gá. Te nchoo sacú-ni cùtnuní iní-ó nācuáa ndúu-gá vitna dico na sáá nduu te quíni ndáá-ó nācuáa cāa nācuáa ndúu-gá dátñá xini ñáhá mée-gá xii-o. ¹³ Te ní caa ní quíhíⁿ ducaⁿ-ni quíndáá iní-ó Yá Ndióxi, te ducaⁿ-ni cùndecu ndihi-o tnúhu ndēe iní cundecu-o ndihi-gá, te ducaⁿ-ni ío cuu iní-ó-gá ndihi tnaha ñáyiú-o. Te sá cúú iní-ó Yá Ndióxi

ndihi sá cúú iní-ó tnàha ñáyiu-o xiǎn ío-gá cúnúu-xi dácúúxi dàva-gá.

14

Ñáyiu cǎhǎn tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá Espíritú Yǎ Ndióxi

¹ Te vá dǎná ndéé-ndó cùu iní-ndó tnàha ñáyiu-ndo, te cuhuⁿ iní-ndó sǎ ndúu táhú-ndó núú Yǎ Ndióxi titní núú chiúⁿ cada-ndo nacuáa chindee ñàha Espíritú-gá xii-ndo, te ío cuhuⁿ iní-ndó sǎ ndúú táhú-ndó cǎhǎn-ndó tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá Yǎ Ndióxi xii-ndo. ² Te cue ñáyiu cǎhǎn tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá Espíritú Yǎ Ndióxi tnúhu sá ñà túú xini-yu, te tnúhu cǎhǎn-yu-án cúú-xí sǎ cúú-xí Yǎ Ndióxi te ñà díú sǎ cúú-xí ñáyiu chi ñà túú təcú tnúni-yu, te mee Espíritú Yǎ Ndióxi quidé-xí òucaⁿ cǎhǎn-yu tnúhu yiyuhu. ³ Te cue ñáyiu ní nduu táhú núú Yǎ Ndióxi cǎhǎn tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá-gǎ xii-yu, te ñáyiu-án dácǎhǎn-yu ñáyiu nacuáa cuita níhi ndéé-gǎ-yu cundecú-yu ichi-gǎ, te ducaⁿ cuǎñáhǎ-yu tnúhu ndee iní xii-yu òrè ndihú iní-yu. ⁴ Te ñáyiu cǎhǎn tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá Espíritú Yǎ Ndióxi xii-yu tnúhu sá ñà túú xini-yu-án, ñáyiu-án mee-ní-yu níhi ndéé-yu ndécú-yu ichi-gǎ. Dico ñáyiu cǎhǎn tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá-gǎ xii-yu, cǎhǎn-yu tnúhu-án nacuáa níhi ndéé dàva-gǎ ñáyiu nchicúⁿ niñu ichi-gǎ.

⁵ Te yúhú ío cudí iní-í te núu nchaa-ndo cǎhǎn-ndó tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá Espíritú Yǎ Ndióxi xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó. Dico ío-gá cudí iní-í te núu nchaa-ndo cǎhǎn-ndó tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá-gǎ, chi ío-gá xini ñúhu-xi sǎ cǎhǎn-ndó tnúhu-án dácúúxi sǎ cǎhǎn-ndó tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá Espíritú-gǎ cǎhǎn-ndó tnúhu sá ñà túú xini-ndó. Dico íu-ní nùtnahǎ-xi quide-ndo te núu nchòhó ñáyiu cǎhǎn tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá Espíritú-gǎ cǎhǎn-ndó nacuáa quèe-xi tnúhu-án. Te ducaⁿ te nchaa ñáyiu ndècu ichi Yǎ Ndióxi cuita níhi ndéé-gǎ-yu quíhiⁿ cundecú-yu ichi-gǎ. ⁶ Te núu yúhú quexio-í núú ndécú nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, te nguíta-í cǎhǎn-í mee-ni tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá Espíritú Yǎ Ndióxi xii-í tnúhu sá ñà túú xini-í, te ñà túú nǎ sǎ váha cuu-xi sǎ cúú-xi-ndó. Dico cuu-xi sǎ váha xii-ndo te núu na cǎhǎn-í núú-ndó nchaa tnúhu sǎ dǎnéhé ñáhá Yǎ Ndióxi xii-í tnúhu sǎ vǎtá dácuaǎhǎ-gǎ-í, ndihi nchaa tnúhu sǎ sǎ xini-í, ndihi nchaa tnúhu sǎ dácǎhu iní ñáhá-gǎ xii-í cǎhǎn-í, ndihi nchaa dàva-gǎ tnúhu-gǎ.

⁷ Te na càda-o cuendá sǎ núu íuⁿ tée tíú-dé vílu àdi caní-dé àrpá te núu ñà túú sǎhmú-dé ndihi-xi íuⁿ yaá, te ñà cùtnúni iní-ó nǎ yaá caní-dé àdi ná yaá tíú-dé te núu ducaⁿ na càda-dé. ⁸ Te díu-ni ducaⁿ sǎtnahǎ-xi

cùu tucu tée cùu sandadú tíú cútú, chi núu vá tíú váha-dé nacuáa tàú-xi cunduu òrè quíhiⁿ-güedé nǎa-güedé, te vá ngündecu tíúha dàva-gǎ cue sandadú te núu ducaⁿ na càda-dé vá tíú váha-dé. ⁹ Te ducaⁿ sǎtnahǎ-xi cùu nchòhó te núu vá cǎhǎn-ndó íuⁿ tnúhu nacuáa tàú-xi cunduu núú ñáyiu te vá təcú tnúni-yu tnúhu cǎhǎn-ndó. ¡Chi áuⁿ nǎ cuu cǎhǎn-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo! ¹⁰ Te ío titní núú tnúhu ío ñuyíú, te íuⁿ íuⁿ núú tnúhu-án cùtnúni iní ñáyiu nacuáa quèe-xi. ¹¹ Te núu nchoo ñà təcú tnúni-ó íuⁿ tnúhu cǎhǎn íuⁿ ñáyiu, te quide-ó-yu ñáyiu ñúú xicǎ chi ñà túú cǎhǎn-yu tnúhu cǎhǎn-ó, te díu-ni ducaⁿ quide ñáhǎ-yu xii nchoo tucu. ¹² Te xiǎn núu cǎhǎn tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiu ío cuini nduu táhú núú Yǎ Ndióxi sǎ Espíritú-gǎ chindee ñàha-xi xii-ndo cada-ndo ná dàha núú chiúⁿ, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo chiúⁿ sǎ ní nduu táhú-ndó nacuáa cuita níhi ndéé-gǎ ñáyiu ndècu ichi-gǎ quíhiⁿ.

¹³ Te núu cǎhǎn-ndó tnúhu sá ñà túú xini-ndó, tnúhu sá dácǎhu iní ñáhá Espíritú Yǎ Ndióxi xii-ndo, te xini ñúhu-xi sǎ càcǎn táhú-ndó núú Yǎ Ndióxi cuendá sǎ ná chindee ñàha-gǎ xii-ndo cǎhǎn-ndó núú ñáyiu núu nǎa quèe-xi tnúhu-án. ¹⁴ Chi núu nchoo na cǎhǎn ndihi-o Yǎ Ndióxi ndihi tnúhu sǎ ñà túú xini-ó, te ní yúhu ní iní-ó cǎhǎn ndihi-o-gǎ dicó-ni sǎ ñà təcú tnúni-ó nacuáa ndúu tnúhu cǎhǎn-ó. ¹⁵ Te xiǎn núu xini ñúhu-xi cǎhǎn ndihi-o Yǎ Ndióxi ní yúhu ní iní-ó nacuáa chindee ñàha Espíritú-gǎ xii-o te cǎhǎn-ó nacuáa tecú tnúni-ó, te díu-ni ducaⁿ càda-o òrè xitá yúhu-o chífúhu-o Yǎ Ndióxi, chi ní yúhu ní iní-ó òucaⁿ cada-o nacuáa chindee ñàha Espíritú-gǎ xii-o, te cùtnúni iní-ó nacuáa cuǎhǎn nchaa tnúhu cǎhǎn-ó xitá-o. ¹⁶ Chi núu nchoo na ndàcǎn táhú-ó núú Yǎ Ndióxi ndihi mee-ni tnúhu sǎ ñà túú xini-ó tnúhu sǎ dácǎhu iní ñáhá Espíritú-gǎ xii-o, te ñáyiu ñà túú ní ndúu táhú cǎhǎn tnúhu cǎhǎn-ó ndédóho ñáhǎ-yu xii-o, te ñáyiu-án vá ndacú-yu cǎhǎn-yu tnúhu cǎhǎn-ó ndàcǎn táhú-ó ndihi-yu núu Yǎ Ndióxi chi ñà túú təcú tnúni-yu tnúhu cǎhǎn-ó. ¹⁷ Te váha-ni quide-o sǎ dúcǎn cǎhǎn-ó ndàcǎn táhú-ó núú Yǎ Ndióxi, te dicó-ni sǎ tnúhu-án ñà túú chindee-xi ñáyiu nacuáa cuita níhi ndéé-gǎ-yu cundecú-yu ichi-gǎ. ¹⁸ Te yúhú ío ndàcǎn táhú-í núú Yǎ Ndióxi chi cǎhǎn-í tnúhu sǎ ñà túú xini-í tnúhu sǎ dácǎhu iní ñáhá Espíritú-gǎ xii-í, te cǎhǎn-gǎ-í dácúúxi nchaa nchòhó. ¹⁹ Te òrè tàcǎ ñáyiu ndècu ichi Yǎ Ndióxi dácuaǎhǎ-yu tnúhu-gǎ, te cǎhǎn-í tnúhu-gǎ núu-yu sǎ sǎ ní cùtnúni iní mee-í nacuáa ducaⁿ cùtnúni iní-yu nacuáa ndúu tnúhu cǎhǎn-í. Te tnàhǎ-gǎ iní-í cǎhǎn-í úhúⁿ-ni tnúhu-án núu-yu dácúúxi sǎ cǎhǎn-í úxi mìl tnúhu sǎ ñà túú xini-í, tnúhu sǎ dácǎhu iní ñáhá Espíritú Yǎ Ndióxi xii-í

cáháⁿ-í.

²⁰ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, vá caní iní-ndó dàtná sání iní cue landú, chí caní iní-ndó dàtná tau-xi cunduu chí sa sacuéhé-ndó. Dico cuu-ndo dàtná cue landú líhí vá cündecu-ndo ichi cuehé ichi duha, chí cue landú-áⁿ ñà túú ndècu-güexi ichi-áⁿ. ²¹ Te núú tütú Yá Ndióxi cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te cächí-xi: “Cue téé ñuú xicá cáháⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-í núú ñáiyu isráel cada-güedé núu-í, te cuéi ducaⁿ dico vá quindáa iní-yu tnúhu-í”, duha ní cächí Yá Ndióxi te ducaⁿ ní ngündéé núú tütú-gá. ²² Te tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi xii-o tnúhu sá ñà túú xini-ó, xiáⁿ cúu-xí cuendá sá cütüní iní cue ñáiyu ñà túú sándáa iní tnúhu Yá Ndióxi sá ñà túú cúu váha iní ñáhá-gá xii-yu. Dico sá cúu-xí cué ñáiyu sándáa iní tnúhu-gá ñà túú ná quidé-xí sá cúu-xí-yu. Te tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o, xiáⁿ cúu-xí cuendá sá cütüní iní cue ñáiyu sándáa iní tnúhu-gá sá ndécú ndihí ñaha-gá xii-yu, dico ñà túú dùcaⁿ sani iní cue ñáiyu ñà túú sándáa iní tnúhu-gá. ²³ Te núú ní tacá nchaa nchòhò ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi, te nchaa-ndo ní ngüita-ndo cáháⁿ-ndó tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó, te mei òré-áⁿ quexio cue ñáiyu ñà túú sándáa iní tnúhu-gá, ndihí cue ñáiyu vátá quini dana-gá tnúhu-gá núú ndécú-ndó, te ñáiyu-áⁿ quesáhá-yu sá lùcú-ndó te núu ducaⁿ cáháⁿ-ndó tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Espiritú-gá xii-ndo òré quexio-yu. ²⁴ Dico núu nchaa-ndo cáháⁿ-ndó tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo, te mei òré-áⁿ quexio cue ñáiyu ducaⁿ ñà túú sándáa iní-xi tnúhu-gá, ndihí cue ñáiyu ducaⁿ ñà túú xini dana tnúhu-gá-áⁿ, te ñáiyu-áⁿ cütüní iní-yu sá ndécú cuéchi-yu núu-gá, te ngüita-yu cuáha-yu cuendá sá ñà túú quide váha-yu ndècu-yu cuendá sá cáháⁿ-ndó tnúhu-gá ndédóho-yu. ²⁵ Te nchaa sá cuéhé sá dúhá ní quidé-yu sání iní-yu yiyuhu ndacu iní-yu, te ngüita-yu náhmá-yu nchaa sá ñà túú váha ní quidé-yu núu Yá Ndióxi, te cächí-yu sá ño cáhu cuu-gá, te cächí tucú-yu sá ndáa ndécú ndihí-ndo-gá.

Cada-o nàcuáa tau-xi cunduu

²⁶ Te vitna nchòhò ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú xini ñuhu-xi duha cada-ndo. Òré tàcá-ndó te dava-ndo càta yuhu-ndo chiñuhu-ndo Yá Ndióxi, te dava-ndo dásahú-ndó ñáiyu tnúhu-gá, te dava-ndo cáháⁿ-ndó nàcuáa dàquixi túu Yá Ndióxi iní-ndó, te dava-ndo cáháⁿ-ndó tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó, te dava-ndo cáháⁿ-ndó nàcuáa quèe-xi

tnúhu-áⁿ. Te nchaa sá quidé-ndó ná cùu-xi nàcuáa chindee-xi ñáiyu nàcuáa cuita níhí ndéé-gá-yu cundecú-yu ichi-gá. ²⁷ Te òré cáháⁿ-ndó tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndióxi xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó, te úu-ni-ndo àdi úni-ni tnàhá-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ te vá úuⁿ ní cáháⁿ-ndó chí ndéé ndihí ñⁿ-ndo te dàtnüni ngüita ingá-ndó cáháⁿ-ndó. Te xini ñuhu-xi sá ñⁿ ñáiyu cáháⁿ-yu nàcuáa quèe-xi tnúhu cáháⁿ-ndó-áⁿ. ²⁸ Te núu ñà túú ñáiyu tècú tñüni nàcuáa quèe-xi tnúhu cáháⁿ-ndó-áⁿ, te núú méé núu ñⁿ-ni-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxi te vá cáháⁿ-ndó núu ñáiyu. ²⁹ Te òré cáháⁿ-ndó tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo te úu-ni-ndo àdi úni-ni tucu-ndo cáháⁿ, te dava-gá-ndó cündedóho-ndo tnúhu-áⁿ te cáháⁿ-ndó núu váha-ni cáháⁿ-güedé àdi ñà túú váha-ni. ³⁰ Te núu ñⁿ-ndo ní dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo ñⁿ tnúhu cáháⁿ-ndó, te núu ñⁿ-ndo sá cáháⁿ-ndó te ngüiⁿ-ndó te quíhu tucu ingá-ndó cáháⁿ-ndó nàcuáa ní dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo. ³¹ Te nchaa nchòhò ñáiyu ní nduu táhú cáháⁿ tnúhu sá dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi, te vá úuⁿ-ní cáháⁿ-ndó chí díhna-gá ñⁿ-ndo cáháⁿ te dàtnüni cáháⁿ tucu ingá-ndó. Te ducaⁿ càda-ndo cuendá nchaa-ndo tècú tñüni-ndó nàcuáa nduu tnúhu cáháⁿ ñⁿ ñⁿ-ndo, te ducaⁿ te cudíí-gá iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá. ³² Te nchaa ñáiyu cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi sa náha-ná méé-yu nàcuáa quidé-yu cáháⁿ-yu tnúhu-gá nàcuáa ñà túú quide cutexinu-yu. ³³ Te Yá Ndióxi cúu-gá Yá Yá quidé ño váha cùu ñⁿ-nuu-ndo ndecu-ndo, te ñà túú dàticá nuu ñaha-gá xii-ndo.

Te na cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cáháⁿ-í nchaa núú tàcá cue ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú. ³⁴ Te yúhú cächí-í sá vá cúu cáháⁿ cue ñáiyu díhí òré tàcá-ndó dàcuaha-ndo tnúhu-gá, chí ñà túú dùcaⁿ cuini-gá cadá-yu, te quindáa-ni iní-yu cadá-yu nàcuáa tau-xi cunduu. ³⁵ Te núu ñⁿ sá cuini-yu nducu tnúhu-yu te ndéé òré nasáa-yu vehé-yu te nducu tnúhu-yu núu yí-yu, chí ñà túú nduu váha-xi sá cáháⁿ-yu núú tàcá nchaa ñáiyu dàcuáha ndihí-yu tnúhu-gá.

³⁶ Te chí dándacu iní sá ñà díú nchòhò cúu-ndó ñáiyu ní ngündecu ndihí tnúhu Yá Ndióxi díhna nuu nàcuáa datècú tnúhu-ndo dàva-gá ñáiyu, te ní ñà díú mée-ni nchòhò sa ní ngündecu ndihí-ndo tnúhu Yá Ndióxi vitna, núu xiáⁿ vá cächí-ndó sá ño cùnuu-ndo. ³⁷ Te núu dava nchòhò sání iní-ndó sá cáháⁿ-ndó nàcuáa dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo àdi sani iní-ndó sá quidé-ndó nàcuáa chindee ñaha Espiritú-gá xii-ndo, te cuáha váha-ndo cuendá sá ncháa tnúhu cáháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu sá ní cächí tnúhu mee Xitohó

Jesucristú cada-o. ³⁸ Te ndéda-ni cãa ñáiyu ndècu ndihi-ndo te núu ñá túú sándáá iní-yu tnúhu cãhá-í, te vã cáda cuendá-ndó tnúhu cãhá-yu.

³⁹ Te vitna nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, ío cani iní-ndó cãhá-ndó tnúhu sã dácãhu iní ñáhá Yã Ndióxi núu ñáiyu, te dañá-ndo na cãhá cue ñáiyu ní nduu táhú núu Yã Ndióxi sã cãhá-yu tnúhu sã dácãhu iní ñáhá Espiritú-gã xii-yu tnúhu sã ñá túú xini-yu. ⁴⁰ Te cada-ndo nchaa nacuaa tau-xi cunduu nacuaa ñá túú ná cuu cundecu-ndo.

15

Ní ndoto Xitohó Jesucristú

¹ Te vitna nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú cuini-í sã dándacu iní-ndó nacuaa ní dánhé ñáhá-í xii-ndo tnúhu sã cãhá nacuaa naníhí tãhú-ó, chi diu tnúhu-á ní sándáá iní-ndó te nchicú nihnu-ndo. ² Te sã xii tnúhu-á ní nchicú-ndó ichi cuáhá-ndó núu ndúu táhú-ndó cundecu-ndo ndihi Yã Ndióxi ní caa ní quíhí, te duca ndúu táhú-ndó núu cundecu-ndo ní caa ní quíhí ndihi Yã Ndióxi te núu nchicú nihnu-ndo nacuaa ní dánhé ñáhá-í xii-ndo, te núu ñá túú nchicú nihnu-ndo te ñá túú ní sándáá iní-ndó nacuaa tau-xi cunduu.

³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ñi tnúhu sã ío cunu ní níhí-í, chí ní cachí tnúhu-í xii-ndo sã Xitohó Jesucristú ní xihí-gã cuendá nchaa yíca cuéchi-o, te duca ní cuu chí duca cãhá-xi núu tútú Yã Ndióxi sã dúcã yãha-gã. ⁴ Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-gã te nduu úni ní dándótó ñaha Yã Ndióxi xii-gã, te duca ní cuu chí duca cãhá-xi núu tútú Yã Ndióxi. ⁵ Te sáta ní ndoto-gã te ní quee túu-gã núu tẽ Pèlú, te dàtnúni ní quee túu-gã núu dává-gã cue téé ní táuchíú-gã cãhá tnúhu-gã. ⁶ Te sáta dúcã te dàtnúni ní quee túu-gã núu úhú ciendú cue ñáiyu ndècu ichi-gã, te vai-yu xindecu-ni-yu vitna chí sacú-ni-yu ní xihí. ⁷ Te dàtnúni ní quee túu-gã núu tẽ Jacobó, te sáta dúcã te dàtnúni ní quee túu-gã núu nchaa cue téé ní táuchíú-gã cãhá tnúhu-gã.

⁸ Te ndéé núu ní ndihi-ná te ní quee túu-gã núu mée-í, te òrè ní quee túu-gã núu-í te cùu-í dàtná ñi déhe yiqui vátã sã-gã nduu càcu chí cùu-í ñi téé ñá túú sãni váha iní-xi cuendá-gã ní cùu. ⁹ Te yúhú ñá túú cunu-í dàtná cunu te téé ní táuchíú Xitohó Jesucristú cãhá tnúhu-gã. Te cùu-í ñi téé ní táuchíú-gã cãhá tnúhu-gã, cuéi ñá túú tau-í sã cãhá-í tnúhu-gã, chí ní xóo cuu úhú iní-í cue ñáiyu ndècu ichi Yã Ndióxi. ¹⁰ Dico Yã Ndióxi ío váha iní-gã chí ní quide ñaha-gã xii-í ñi téé váha, chí ñá túu-gã quide-í dàtná ní xóo cada-í. Te ío cundahú iní ñáhá-gã chindé ñaha-gã xii-í

dico ñá túú áu" ná cuu chindé ñaha-gã, chí ío-gã vai chiú-gã ní cuu sa ta quide-í cuáhá dácúxi dává-gã cue téé ní táuchíú-gã cãhá tnúhu-gã te ñá diú mée-í duca quide-í chí mee Yã Ndióxi ío cundahú iní ñáhá-gã chindé ñaha-gã xii-í quide-í chiú-gã. ¹¹ Te ñá túú ná cada-xi cuéi dává-gã-güedé sa ní cuu vai-gã chiú-gã quide-güedé àdi yúhú, chí ñi tnúhu cãhá-ndí te tnúhu-á cuú tnúhu ní sándáá iní-ndó.

Cue ñáiyu ní xihí ndotó-yu

¹² Te nchúhú cue téé cãhá tnúhu Xitohó Jesucristú cãhá-ndí sã ní xihí-gã te ní ndoto-gã, ¿te ná cuendá dává nchòhò cãhí-ndó sã vã ndótó cué ñáiyu ní xihí? ¹³ Te núu duca sãni iní-ndó sã vã ndótó cué ñáiyu ní xihí te ní Xitohó Jesucristú ñá túú ní ndótó-gã te núu duca. ¹⁴ Te núu dícó Xitohó Jesucristú ñá túú ní ndótó-gã ñá, te nchaa tnúhu sã dánhé ñáhá-ndí xii-ndo ñá túú nándihi-xi te núu duca, te áu" ná cuu sándáá iní-ndó-gã te núu duca. ¹⁵ Te núu dícó cúu-xi ñi sã ndáá tnúhu sãni iní dává-ndo ña, te dácuandehnde-ndí sã cãhá-ndí tnúhu Yã Ndióxi núu-ndó te núu duca, te ñá túú cãhá ndáá-ndí núu-ndó sã Yã Ndióxi ní dándótó-gã Xitohó Jesucristú, te núu ndáá nacuaa sãni iní dává-ndo sã vã ndótó cué ñáiyu ní xihí, dico ñá ndáá nacuaa sãni iní-ndó. ¹⁶ Te núu vã ndótó cué ñáiyu ní xihí te ní Xitohó Jesucristú ñá túú ní ndótó-gã. ¹⁷ Te núu Xitohó Jesucristú ñá túú ní ndótó-gã ñá, te áu" ná cuu sándáá iní-ndó-gã te núu duca, te ndècu-ni cuéchi-ndo núu Yã Ndióxi te núu duca. ¹⁸ Te núu ndáá nacuaa sãni iní-ndó ñá te cue ñáiyu ní sándáá iní ñáhá xii Xitohó Jesucristú ñáiyu ní xihí ní xita nihnú-yu te núu duca. ¹⁹ Te núu nchoo ndècu ndihi-o tnúhu ndee iní núu Xitohó Jesucristú cuendá-ni sã cundecu-o ñuyíu-a ña, te cùu-o ñáiyu ío-gã duu" duu" ndáhú sã cúu-xi dává-gã ñáiyu te núu duca.

²⁰ Dico ndáá sã Xitohó Jesucristú ní xihí-gã te ní ndoto-gã núu xiá" cùtnúni iní dává-o sã ndótó cué ñáiyu ní xihí ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gã. ²¹ Te sã cuéchi ñi-ndi-ni téé ní xindecu ñuyíu-a xiá" xihí ñáiyu, te sã cuendá ñi-ndi-ni tucu ingá téé te ndoto cue ñáiyu ní xihí. ²² Te nchaa ñáiyu xihí-yu sã cuéchi ñi téé, te téé-án cúu-dé ndíi Adán téé díhna nuu ní cuu ñani tnáhá cué ñáiyu ñuyíu. Te diu-ni duca sã cuendá ñi-ndi-ni téé te ndoto cue ñáiyu ní xihí, te téé-án cúu-dé Xitohó Jesucristú chí nchaa ñáiyu ndècu ndihi-gã ndotó-yu. ²³ Te díhna-gã Xitohó Jesucristú ní ndoto-gã xiá" cùtnúni iní dává-o sã nduu na quixi tucu-gã ñuyíu-a te dává-án ndoto nchaa ñáiyu ní xihí ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gã. ²⁴ Te dàtnúni duca" te sãá

nduu nàa nchaa sá ió ñuyú, te Xítoho Jesucristú danàa-gá nchaa ndi túhú sá cúnúu ió ñuyú-a, chi danàa-gá nchaa ñáyiú ió cúnúu, ndihi yucu ñávàha, ndihi nchaa espíritú xínú cuèchi núu-xi. Te ducaⁿ te cúnàha-gá xii Tàtá-ó Dütú Ndióxi taxi tnùnì-gá. ²⁵ Chi Xítoho Jesucristú dacuítí tãxi tnùnì-gá ndéé ná sáa nduu danàa-gá nchaa sá cúú úhú iní ñáhá xii-gá. ²⁶ Te ndéé núú ní ndihi-ná te danàa-gá sá quidé xihí ñáyiú. ²⁷ Te ducaⁿ chi càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi sá mée-gá ní nachihí-gá nchaa sá ió ndaha Xítoho Jesucristú cuèndá sá mée Xítoho Jesucristú taxi tnùnì-gá, te vá yóo ìⁿ tãxi tnùnì ñáhá xii Yá Ndióxi, chi mee Yá Ndióxi cúú-gá Yáa ní nachihí-gá nchaa sá ió ndaha Xítoho Jesucristú. ²⁸ Te díhna-gá ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Xítoho Jesucristú Yáa cúú Dèhe-gá sá quíndàha-gá nchaa sá ió, te óré ná quíndàha Xítoho Jesucristú nchaa sá ió, te cúnàha-gá xii Yá Ndióxi taxi tnùnì ñáhá-gá xii-gá, te ducaⁿ te mee-ná Yá Ndióxi taxi tnùnì-gá nchaandi túhú sá ió.

²⁹ Te núú ñá túú ndáá càháⁿ-í, ¿te ná cuèndá dava ñáyiú sàndutè-yu cuèndá ñáyiú ní xihí núú ñá túú ndáá sá ndótó ñáyiú ní xihí?

³⁰ Te nchúhú ducaⁿ-ni sàni iní ñáyiú cahni ñáhá-yu xii-ndí, te núú vá ndótó ñáyiú ní xihí te àúⁿ ná cuu ducaⁿ quide cahnu iní-ndí ducaⁿ cuínì-yu cahni ñáhá-yu xii-ndí te núu ducaⁿ. ³¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú ió váha sàni iní-í cuèndá-ndó, chi ndècu-o ichi-gá. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ìⁿ nduu ìⁿ nduu ndéé iní ñáhá ñáyiú cahni ñáhá-yu xii-í. ³² Te núú dicó ndáá sá vá ndótó ñáyiú ní xihí dàtná càchí dava ñáyiú, te àúⁿ ná cuu ní xíndecu-í ñuú Éfesú ní cuu úhú iní ñáhá ñáyiú xii-í te núu ducaⁿ, chi ñáyiú-áⁿ ní quidé-yu dàtná quidé ìⁿ quiti dééⁿ sá cúú-xi-í. Te núú ndáá sá vá ndótó ñáyiú ní xihí ñá, te váha-gá núu cachi-ó dàtná càchí ñáyiú: “Vitna na còho-o te na càxi-o chi tneé idá cuú-ó”, duha càchí-yu.

³³ Te vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo, te ngúita-ndo càni iní-ndó dàtná sàni iní-yu. Chi quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ tucu dava-gá ñáyiú, chi càchí-yu sá núu ñáyiú quide váha na níhí tnáhá-yu ndihi ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te ngúita ñáyiú quide váha-áⁿ cadá-yu tnáhá-yu nchaa sá cuehé sá dúhá dàtná quidé ñáyiú-áⁿ. ³⁴ Te ió váha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa cundecu-ndo, te vá cadá-gá-ndó dàtná quidé cuè ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. Te dava-ndo quide-ndo datná quidé cuè ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha chi ñá túú sàndáá iní-ndó Yá Ndióxi. Te duha càháⁿ-í cuèndá

sá cúcàhaⁿ núú-ndó cuèndá nchaa sá ñá túú váha quide-ndo.

Nàcuáa ndoto ñáyiú ní xihí

³⁵ Te cudana dava-ndo ndúcu tnúhu-ndo núu nása ndoto ñáyiú ní xihí, te nása cunduu yiqui cuñú-yu óré ndotó-yu. ³⁶ Te nchòhó ñáyiú ducaⁿ càháⁿ cúú-ndó ñáyiú ñá túú tnàhí cùnùnì iní-xi, te duha na càháⁿ-í nàcuáa tecu tnùnì-ndó. Te núu ìⁿ tatá ná chíhí-ó te tèhyú mée-xí te xínu déhe-xi. ³⁷ Dico ñá díú sá sá ní xínu ta sàhnu cuáháⁿ ní cùxi-o, te diu-ni ducaⁿ quide-o cuéi triú ndihi nchaa dava-gá tatá xítú-ó. ³⁸ Te Yá Ndióxi quidé-gá sácúnduu tatá xínu-áⁿ dàtná cuínì mée-gá cunduu. Te ndéda-ni càa tatá te diu-ni-gá quidé-gá sácúnduu-xi nàcuáa tãú-xi cunduu. ³⁹ Te ndi dííⁿ ndáa nchaa yiqui cuñú, chi tucu càa yiqui cuñú nchoo cuè ñáyiú, te tucu càa yiqui cuñú nchaa quiti xica núú ñúhú, te tucu càa yiqui cuñú nchaa quiti ndáva, te tucu càa yiqui cuñú nchaa chácá. ⁴⁰ Te ducaⁿ ñá túú ìⁿ-ni caa nchaa yiqui cuñú sá ió andiu ndihi nchaa yiqui cuñú ñáyiú ió ñuyú-a, te ducaⁿ ñá túú ìⁿ-ni ndáa vii nchaa sá ió andiu ndihi ñuyú-a. ⁴¹ Te ducaⁿ cùu tucu-xi nchicanchii chi tucu dayehé-xi, te tucu dayehé yóó, te tucu dayehé nchaa chódínì, te ducaⁿ ñá túú ìⁿ-ni dayehé nchaa chódínì. ⁴² Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú ní xihí te ndoto, chi tucu càa yiqui cuñú-yu sá nguíndüxi te tucu cunduu yiqui cuñú-yu óré ndotó-yu, te yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu-áⁿ vá ndihí ñihnu-gá-xi. ⁴³ Te yiqui cuñú ñáyiú xihí ñá túú nàndihí-xi, dico yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu te ió váha cunduu. Te nchaa yiqui cuñú ñáyiú xihí ñá túú tnàhí-gá ndee-xi, dico yiqui cuñú ndoto ndihí-yu xíáⁿ ió cunduu ndee-xi. ⁴⁴ Te yiqui cuñú nchaa ñáyiú xihí cúú-xi cuèndá ñuyú-a, dico yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu xíáⁿ cundecu-ná-xi cuèndá Espiritú Yá Ndióxi. Te dàtná ió yiqui cuñú sá cúú-xi cuèndá ñuyú-a, te ducaⁿ ió yiqui cuñú sá cúú-xi cuèndá mee-ná Espiritú Yá Ndióxi.

⁴⁵ Te núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Ndíi Adán ndíi ní xíndecu ndéé díhna ní chíhí Yá Ndióxi iní ndíi”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te ingá tucu téé cùu-dé dàtná ndíi Adán te téé-áⁿ cúú-dé Xítoho Jesucristú, te Yáa-áⁿ quidé-gá sá mée-ná Espiritú Yá Ndióxi quidé-xi ndècu-o ichi-gá vitna. ⁴⁶ Te díhna-gá yiqui cuñú cuèndá ñuyú-a ní nguíndecu, te dàtnùnì nguíndecu yiqui cuñú cundecu ndihi mee-ná Espiritú Yá Ndióxi. ⁴⁷ Te téé díhna nuu ní xíndecu ñuyú-a chi ñuhu ní cadúha ñaha Yá Ndióxi xii-dé, te téé-áⁿ cúú-dé ndíi Adán, te ingá tucu téé ní cuuⁿ-dé andiu te téé-áⁿ cúú-dé Xítoho Jesucristú. ⁴⁸ Te nchaa ñáyiú càa yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui

cuñú té Àdán téé ducaⁿ ní cuáha ñuhu-án, te nchaa ñáiyu ní nduu táhú cundecu ndihi téé ducaⁿ vëxi cuuⁿ andiù-án, ñáiyu-án nduu yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú ní nduu táhú-dé ndécú ndihi-dé vitna, te téé-án cúú-dé Xítóhó Jesucristú. ⁴⁹ Te nchaa ñáiyu ñuyú-a cáá-yu dàtná-ní cãa dàtná-ní ndùu téé ducaⁿ ní cuáha ñuhu-án. Te nchaa nchoo ñáiyu ní nduu táhú cundecu ndihi téé ducaⁿ vëxi cuuⁿ andiù-án nduu-o dàtná-ní cãa dàtná-ní ndùu téé-ánⁿ tucu.

⁵⁰ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú càhí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá nàcuáa cáa yiqui cuñú ñáiyu xindecu vitna vá sãá-xi cundecu-xi núú ndécú Yã Ndióxi táxi tnùn-gá, chí ñuyú-a ndihi ni-hnu-xi. Dico sã táu-xi sãá núú ndécú-gã táxi tnùn-gá xini ñuhu-xi cuu-xi sã cùdii cundecu. ⁵¹ Te na càhí tnúhu-í xii-ndo ñⁿ tnúhu sã yiyùhu ni cuu: Dava-o cùú-ó te dava-o cundecu-ni-o, dico nchaa-o nàdama yiqui cuñú-ó. ⁵² Te uuⁿni ducaⁿ nàdama yiqui cuñú-ó òré cáháⁿ ñⁿ cútú, te cútú-án cáhá-xi òré sa ta cùyatni naa ñuyú. Te òré cáháⁿ cútú-án te ndoto nchaa ñáiyu ní xihí ñáiyu ní xindecu ichi Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ te vá ñⁿ ndùu ñⁿ quíú-gã cuú-yu. Te nchaa ñáiyu ndècu vívú te nàdama yiqui cuñú-yu tnàhá-yu. ⁵³ Te nchaa yiqui cuñú ndécú ndihi nchaa ñáiyu ndècu ñuyú-a vitna ñã túú cùdii-xi chí xihí-xi, dico yiqui cuñú nduu táhú nchoo ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú chí cùdii-xi ní caa ní quihíⁿ chí vá cùú-gã-xi. ⁵⁴ Te òré ná ndùu táhú-ó yiqui cuñú sã dúcáⁿ cùdii ní caa ní quihíⁿ-án, te vá cundècu ndihi-gá-ó yiqui cuñú sã ñã túú cùdii. Te dàvá-án te quee ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núú tùtú Yã Ndióxi núú càhí-xi: “Vitna ñã túú-gã xihí ñáiyu chí mee-nã Yã Ndióxi cùnùu-gã táxi tnùn ñàhá-gã xii-yu. ⁵⁵ Te ñã túú tnàhí-gã ná ndoho ñáiyu sã cuendá tnúhu xihí, chí vá cóó-gã tnúhu xihí”, duha càhí-xi núú tùtú Yã Ndióxi. ⁵⁶ Te cue ñáiyu ndècu ndihi-yu tnúhu sã sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa cadá-yu cundecu-yu dico uuⁿ-gã quidè-yu nchaa sã cuèhé sã dúhá. Te sã cuendá nchaa sã cuèhé sã dúhá quidè-yu-án, te xiã ní ngúndecu tnúhu xihí dándòho ñaha-xi xii-yu. ⁵⁷ Dico táxáhu xii Yã Ndióxi chí ní taxi-gã tnúhu ndee ñini ndécú ndihi-o sã sãa nduu te vá quihí-gá-ó tnúhu xihí, te ducaⁿ chí ndècu ndihi-o Xítóhó Jesucristú.

⁵⁸ Te xiãⁿ núu cáháⁿ-í dóho nchòhó cue ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú chí ío cùu ñini ñàhá-í xii-ndo, te cáháⁿ-í dóho-ndo sã cànchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi Xítóhó Jesucristú cuèi nándi na cada ñaha ñáiyu xii-ndo sã cuendá-gã, te ío nducu ndèe-ni-ndo cada-ndo chiurⁿ-gã, chí sa

ñàha-ndo sã ncháá chiurⁿ quide-o cuendá-gã ñã túú áuⁿ ná cuu quide-o.

16

Nàcuáa sàcáⁿ tnàhá ñáiyu díhúⁿ

¹ Te na càhí tnúhu-í xii-ndo cuendá díhúⁿ sã sàcáⁿ tnàhá-ndó sã cúú-xi ñáiyu ñuú Jerusálén, chí diu-ni duha ní dánèhé-í cue ñáiyu xindecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñⁿ ñⁿ xichi distritú Gàlaciá. ² Te duha cada-ndo ndi tnàhá nduu ndumìngú, te ñⁿ ñⁿ-ndo dàquee díhú-ndo sacú díhúⁿ nàcuáa chindee ñaha Yã Ndióxi xii-ndo ñihí-ndó cuendá òré quexio-í te sa cundecu túha díhúⁿ-án. ³ Te òré quexio-í te mee-ndo càxi-ndó-yu núu ndèdacaa-yu sàni ñini-ndo cada ndáá canehe díhúⁿ-án quihíⁿ ndaha ñáiyu xindecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Jerusálén. Te cadúha-í ñⁿ úú tutú canehe-yu quihíⁿ cuendá cutnùn ñini ñáiyu ñuú Jerusálén nàcuáa ndùu chiurⁿ cuáháⁿ-yu. ⁴ Te núu xini ñuhu-xi sã quihíⁿ-í te candeca-í-yu quihíⁿ.

Té Pàblú sání ñini-dé quíngoto-dé cue ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

⁵ Te yúhú sání ñini-í yáha-í ñⁿ úú ñuú cáá distritú Macèdoniá, te dàtnùn ducaⁿ te sãá-í núú ndécú-ndó. ⁶ Te òré quexio-í te cudana cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo vài nduu, àdi cudana te cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo ndèe yáha nchaa yóó quidè víxiⁿ-xi. Te sáta dúcáⁿ te cada ndee ñini-ndó chindee ñaha-ndo xii-í òré nucúhuⁿ ichi-í te núu ndèe ichi na quihíⁿ-í. ⁷ Te duha cáháⁿ-í chí núu Yã Ndióxi ná càhí-gã te cundecu ndihi ñaha tnàa-í xii-ndo òré quexio-í te ñã díú dicó-ni ichi yáha-í. ⁸ Te cundecu-ni-í ñuú Èfesú-a ndèe tnàhá vico Pentecòstés. ⁹ Te ducaⁿ chí iha ío tédòho ñáiyu tnúhu Xítóhó Jesucristú sã cáháⁿ-í núu-yu. Núu xiãⁿ ío váha quèe cuendá cada-í chiurⁿ-gã cuèi ío vài ñáiyu ñã túú tnàhá ñini-yu sã cáháⁿ-í tnúhu-gã.

¹⁰ Te núu na quixi coto ñaha té Timùteú xii-ndo, te ío váha cuu ñini-ndó cáháⁿ ndihi-ndo-dé cuendá ducaⁿ ñã túú ná cani ñini-dé cundecu ndihi ñaha-dé xii-ndo, chí tnàhá-dé cúú-dé téé quide chiurⁿ Xítóhó Jesucristú dàtná quidè-í. ¹¹ Te cuñí-í sã ní ñⁿ-ndo vá cani cuèhé ñini-ndó cuendá-dé, te chindee-ndo-dé nàcuáa cuu váha ñini-dé òré quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-í, chí yúhú ndihi dava-gã ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndétú-ndí-dé quexio-dé.

¹² Te ío ní cáháⁿ ndàhú-í núú té Àpolós téé ndècu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú cuendá quixi-dé ndihi dava-gã cue téé ndècu ndihi-o ichi-gã quixi coto ñaha-güedé xii-ndo dico ñã túú ní cuñí-dé quixi-dé vitna, dico quixi-dé ndèe cuèé-gã.

Tnúhu ndéé núú ní ndihi-ná

¹³ Te ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te vá dáñá ndèé-ndó quíndáá iní-ndó-gá, te ío yíi cùnduu iní-ndó cùndecu-ndo ichi-gá, te ío nducu ndèe-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá. ¹⁴ Te ío váha cuu iní tnáhá-ndó, te ducaⁿ ío váha cada tnáha-ndo te núu nándi cùu sá váha sàni iní-ndó càda-ndo.

¹⁵ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sa nàha-ndo sá dñhanuu cuè ñáyiú cùu ndi mee té Èstéfanás ndécú distritú Acáyá ní sándáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. Te vitna ñá túú dàña ndeé-yu quidé-yu sá váha sá cúu-xí dàva-gá ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá. ¹⁶ Te càháⁿ ndáhú-í núú-ndó sá quíndáá iní-ndó nchàa ñáyiú ducaⁿ xíquide, ndihí nchaa dàva-gá ñáyiú ío ndècu ndee quide chiuⁿ ndihí-ndo cuendá Xítohó Jesucristú. ¹⁷ Te ío cùdí^í iní-í sá ní quexio té Èstéfanás, ndihí té Fortunátú, ndihí té Acàicú, chi cue téé-áⁿ ní quide-güedé núú-ndó ní quide-güedé nchaa sá ñá túú ndàcu-ndo cada-ndo cuendá-í ní cùu. ¹⁸ Te ío tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í, te diu-ni ducaⁿ tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii nchòhó tucu, te núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi sá cánèhe-ndo sá yíñùhu núú nchàa cue téé duha xíquide váha.

¹⁹ Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Àsiá quide ndee iní ñáhà-yu xii-ndo, te ío cada ndee iní-ndó càchí té Àquilú ndihí ñadihí-dé tá Priscilá, te ducaⁿ quide ndee iní ñáhà tucu nchaa ñáyiú tàcá dáciuàha tnúhu Yá Ndiòxí vehé-yu xii nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá. ²⁰ Te cada ndee iní tucu-ndo càchí cue dàva-gá ñáyiú ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú. Te ní yùhu ní iní-ndó càda ndee iní tnáhá-ndó ñⁿdo.

²¹ Te vitna ndaha mee yùhú té Páblú téé-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii-ndo.

²² Te ñáyiú ñá túú cùu váha iní-xi núú Xítohó Jesucristú te na cuíta nihnú-yu. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá Xítohó Jesucristú quixi tucu-gá.

²³ Te xicáⁿ táhú-í núú Xítohó Jesucristú sá ná chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo. ²⁴ Te ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ndècu-o ichi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ na cùnduu, te ío chí cáda ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑÚÚ CÒRINTÚ

Té Páblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiu xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú

¹ Yúhú té Páblú càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu. Te cadúha-í tutú-a ndihi té Timùteú tée ndécú ndihi-o ichi-gá cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu xĩndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Còrintú, te tutú-a cuu-xi tnàhá cuendá nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi xĩndecu nchaa ñúú yĩndèhu distritú Acáyá. ² Te xicáⁿ tǎhú-í núú Tǎtá-ó Dútú Ndióxi ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ìo na chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te diu-ni ndi ndúú-gá ná càda te ìo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Páblú càháⁿ-dé nchaa nàcuáa ndòho-dé

³ Te chí ná cǎchí-ó sǎ ìo váha iní Dútú Ndióxi Yáa cúú Tǎtá Xítóhó Jesucristú, te diu-ni Dútú Ndióxi cúú-gá Yáa ìo cùndahú iní ñáhá xii-o, te diu-ni-gá cúú-gá Yáa táxi tnúhu ndee iní. ⁴ Te cuèi nándi ndòho-o ndecu-o dico diu-ni Dútú Ndióxi táxi-gá tnúhu ndee iní xii-o, te ducaⁿ quide-gá cuendá sá nchóó cuǎñaha-o tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiu nándi ndòho ndecu, te diu-ni nchaa tnúhu ndee iní táxi-gá xii-o diu-ni nchaa tnúhu ndee iní-áⁿ cuǎñaha-o xii-yu. ⁵ Te Xítóhó Jesucristú ìo ní ndòho-gá, te ducaⁿ nchòo tucu ìo ndòho-o, te ducaⁿ ìo vǎi tnúhu ndee iní nǐhí-ó ndécú ndihi-o chi ndécú-o ndihi Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te nchúhú nándi ndòho-ndí ndécú-ndí cuendá sá nchòhó nǐhí-ndó tnúhu ndee iní cundecu ndihi-ndo te naníhí tǎhú-ndó. Te Yá Ndióxi táxi-gá tnúhu ndee iní xii-ndí, te ducaⁿ quide-gá cuendá sá nchòhó tnàhá-ndó nǐhí-ndó tnúhu ndee iní-áⁿ te naníhí tǎhú-ndó, te ducaⁿ càda ndee cada cahnu iní-ndó ndòho-ndo datná ndòhó nchúhú. ⁷ Te nchúhú ìo váha sǎni ndáá iní-ndí cuendá-ndó chi ndòho-ndo datná ndòhó-ndí, te ducaⁿ tǎxi Yá Ndióxi tnúhu ndee iní xii-ndo datná táxi-gá xii-ndí.

⁸ Te nchòhó ñáyiu ndécú ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú cuiní-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa ní yáha-ndí cùtnàhá ní xĩndecu-ndí distritú Asiá chi dǎvá-áⁿ ìo ní ndòho-ndí, te luha-ná te vǎ cùndèe iní-ndí yáha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ ní cùu chi ní xehndé iní-ndí sá vǎ cǎcu-ndí. ⁹ Chi ní sani iní-ndí sá ndíyi-ná cuu-ndí ní cùu, te ducaⁿ ní yáha-ndí cuendá sá ìo-gá quĩndáá iní-ndí Yá Ndióxi sá diú-gá taunihnu ñaha-gá xii-ndí,

te ñá diú mèe-ndí taunihnu-ndí mèe-ndí, te diu-gá cúú-gá Yáa dǎndòto cuèi ñáyiu sa ní xíhí. ¹⁰ Te diu-ni-gá ní taunihnu ñaha-gá ñá túú ní sǎhni ñaha ñáyiu xii-ndí, te diu-ni-gá táunihnu ñaha-gá xii-ndí cuèi vitna, te cùtnuní ndáá iní-ndí sá diú-ni-gá taunihnu ñaha-gá xii-ndí núú cuaháⁿ núú vèxi te vǎ cǎhni ñaha ñáyiu. ¹¹ Te nchòhó tnàhá-ndó chĩndee ñaha-ndo xii-ndí chi càháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi cuendá-ndí, te ìo vǎi ñáyiu càháⁿ ndihi ñahá-yu xii-gá cuendá-ndí, te ducaⁿ ìo vǎi ñáyiu ndácáⁿ tǎhú-yu núú-gá cuendá nchaa sá váha quide ñaha-gá xii-ndí.

Té Páblú càháⁿ-dé ná cuendá ñá túú ní náyáha-dé ñúú Còrintú

¹² Te ìo váha cùu iní-ndí chi cùtnuní iní-ndí sá cúú-ndí cue tée cùu ndáá dǎtná cuiní Yá Ndióxi cunduu ndecu-ndí ñuyiú-a, te diu-ni ducaⁿ quide-ndí sá cúú-xi-ndó chi mee-gá cùndahú iní ñáhá-gá xii-ndí chĩndee ñaha-gá, te ñá túú quide-ndí dǎtná sǎni iní cue ñáyiu ñuyiú-a. ¹³⁻¹⁴ Nchaa nàcuáa ndúu tnúhu chido tnuní-ndí dàquixi-ndí ndaha-ndo cùu-xi mee-ní tnúhu sá ñá túú ùhú tecú tnuní-ndó. Te nchòhó sa cùtnuní luha iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te cuiní-ndí sá ìo-gá váha tecú tnuní-ndó cuendá sá òré ná quixi tucu Xítóhó Jesucristú, te dǎvá-áⁿ ìo cada nínu ñaha-ndo xii-ndí dǎtná cada nínu ñaha-ndí xii-ndo. ¹⁵ Te cuendá xiǎⁿ núu ní sani iní-í yáha càháⁿ-í úú xito núú ndécú-ndó cuendá ìo cudí iní-ndí. ¹⁶ Chi ní sani iní-í sá òré quĩhí-í distritú Macèdoniá te yáha càháⁿ-í núú ndécú-ndó, te òré ndixi tucu-í te nayáha càháⁿ tucu-í, te òré nayáha càháⁿ-í te taxi-ndo sá cúú ichi-í cuendá quĩhí-í distritú Júdeá, duha ní sani iní-í ní cùu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñá túú ní quixi coto ñaha-í xii-ndo te cudana sǎni iní-ndó sá yúhú ñá túú ní sǎha váha-í cuendá nàcuáa ní sani iní-í cada-í, àdi cudana ñáyiu ndécú ichi cuehé ichi duha, chi cue ñáyiu-áⁿ tnaa cǎchí-yu sá cúú càdá-yu ìⁿ sá sǎni iní-yu càdá-yu te tnaa cǎchí-yu sá ñáhá. ¹⁸ Dico Yá Ndióxi Yáa ìo váha quide ndáá ñaha ndáá náhá cǎxi-gá sá nchúhú ñá túú dàma-ndí sá càháⁿ-ndí. ¹⁹ Te yúhú ndihi té Silvanú ndihi té Timùteú dǎnèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá Xítóhó Jesucristú Yáa cúú Dèhe Yá Ndióxi, te Xítóhó Jesucristú cúú-gá Yáa ñá túú dàma-gá tnúhu càháⁿ-gá, chi cùu-gá Yáa càháⁿ mee-ní tnúhu ndáá tnúhu cuiti. ²⁰ Te diu-ni Xítóhó Jesucristú cúú-gá Yáa quide nchaa nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi. Te sá cuendá sá dúcáⁿ quide Xítóhó Jesucristú xiǎⁿ cǎchí-ó sǎ ìo cahnu cuu Yá Ndióxi. Te nchaa-o na cǎchí-ó sá diú-ní dùcáⁿ na cada-gá. ²¹ Te mee Yá Ndióxi quide-gá

ndécú-ní-ó ichi Xítoho Jesucristú. Te diu-ni mee-gá ní cáhá^a ñáhá-gá xii-o cuendá cunu cuechi-o núu-gá. ²² Te Yá Ndióxi ní quide-gá sá nchóó cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá, te ní taxi-gá Espiritú-gá ní ngúndecu ndíhi-o cuendá cutnuni iní-ó sá ndáá cada ñaha-gá xii-o nácuaá ní cachí-gá cada-gá.

²³ Te Yá Ndióxi ñáhá-gá sá yúhú cáhá^a ndáá-í ná cuendá vátá quixí-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vátá quixí-gá-í chí ñá túú cuini-í dandihú-í iní-ndó. ²⁴ Te nchúhú ñá túú táu-ndí cada yica ñaha-ndí xii-ndo nácuaá quindáá iní-ndó Yá Ndióxi, chí sa sándáá vaha iní-ndó-gá, chí nchúhú cuini-ndí chindee tnúhu ñaha-ndí xii-ndo nácuaá ío-gá cudíí iní-ndó cùndecu-ndo.

2

¹ Te ní sani ndáá iní-í sá vā quixí ndíhi-ní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuendá sá vā dándihú-í iní-ndó. ² Te nchóó cúu-ndó ñáyiú tàxi tnúhu ndee iní xii-í cudíí iní-í ndécú-í, te xiá^a núu ñá túú cuini-í dandihú-í iní-ndó, chí núu duca^a na cáda-í te vā cùndecu vaha-gá iní-ndó nácuaá taxi-ndo tnúhu ndee iní xii-í. ³ Te xiá^a núu ní tendaha-í tutú véxi ndaha-ndo cuendá sá òré quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-án quini-í sá quide-ndó nácuaá cudíí iní-í te ñá diú dà dándihú-ndó iní-í òré quexio-í, chí nchóó táu-ndó càda-ndo sá yúhú cudíí iní-í. Te cùtnuni ndáá iní-í sá núu yúhú cudíí iní-í te tnàhá nchóó cudíí iní-ndó cuendá sá dúcá^a cudíí iní-í. ⁴ Te ndàhyú-í sá ndíhú iní-í òré ní cadúha-í tutú ní dàquixi-í ndaha-ndo, chí ío cuéhé sá sání iní-í, te ñá túú ní dàquixi-í tutú-á^a ndaha-ndo cuendá sá dándihú iní ñáhá-í xii-ndo, chí ní dàquixi-í cuendá sá nchóó cutnuni iní-ndó sá ío cùu iní ñáhá-í xii-ndo.

Nácuaá tauú ñáyiú ñuú Còrintú cadá-yu cuendá ñuú ñáyiú ñá túú quide ndáá

⁵ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ñuú téé ní quide ñuú sá ñá túú táu-dé cada-dé ndécú ndíhi-ndo, te ní quide ndáhú-xi luha iní-í cuendá sá ní quide-dé-án dico nchóó tnàhá-ndó ní dándihú-dé luha iní-ndó, te duha càchí-í sá lúhá-ní ní dándihú-dé iní-ndó cuendá sá vā cuidó-gá-í ná tnúhu cáhá^a-í. ⁶ Te nácuaá ní ndatnúhu-ndo ní quide ndáá-ndó cuechi téé-án^a te sa ndóí-gá cuu nácuaá ní quide-ndo-dé. ⁷ Te vitna táu-ndó càda cahnú iní-ndó sá ní quide-dé, te cuáñaha-ndo tnúhu ndee iní xii-dé chí núu ñáhá te vā níhí ndéé-gá-dé cada-dé sá vāha cuendá sá ndíhú iní-dé. ⁸ Te xiá^a núu cáhá^a ndáhú-í núu-ndó sá cadá tucu-ndo sá cúú iní-ndó-dé. ⁹ Te diu-ni cuendá iha cáhá^a-í ñuú tútú sá sá ní dàquixi-í ndaha-ndo, te duca^a ní

quide-í xító ndéé ñáhá-í xii-ndo núu ndisa cuini-ndó càda-ndo nchaa nácuaá cáhá^a-í. ¹⁰ Te ndéda-ni càa ñáyiú na càda cahnú iní-ndó ñuú sá quide-yu, te tnàhá yúhú cada cahnú iní-í sá quide-yu tucu. Te núu ío ñuú sá xini ñuhu-xi cada cahnú iní-í te quide cahnú iní-í, te mee Xítoho Jesucristú ñáhá-gá sá dúcá^a quide-í, te duca^a quide-í cuendá sá nchóó cuu-xi sá vāha xii-ndo. ¹¹ Te duca^a te sácuihná vā níhí-xi ná cada ñaha-xi xii-o, chí nchoo sá xini-ó nácuaá quide-xi.

Té Páblú ndíhú iní-dé ndécú-dé ñuú Tróas

¹² Te ní xica-í cuáhá^a-í ñuú Tróas cuendá yácá^a cáhá^a-í tnúhu sá cáhá^a nácuaá naníhí tñhú-ó tnúhu Xítoho Jesucristú, te òré ní quexio-í te ní níhí-í ñuú ichi cahnú cáhá^a-í tnúhu-gá. ¹³ Dico ñá túú ní cùu vāha iní-í chí ñá túú ní naníhí-í té Títú téé ndécú ndíhi-o ichi Xítoho Jesucristú, núu xiá^a ní quide ndee iní tnàhá-í ndíhi cue ñáyiú ñuú-án^a, te ní xica-í cuáhá^a-í distritú Macédonia.

Dàquetíhú-ó yúcu ñávāha chí ndécú ndíhi-o Xítoho Jesucristú

¹⁴ Te táxāhu xii Yá Ndióxi chí duca^a-ni sànu ichi ñaha-gá xii-ndí nácuaá cunuu-ndí núu yucu ñávāha chí ndécú ndíhi-ndí Xítoho Jesucristú, te mee Yá Ndióxi sáchiu^a ñaha-gá xii-ndí cáhá^a-ndí tnúhu-gá. Te cada iní-ó sá tnúhu-gá-án cúu-xí dàtná ñuú yúcu sá ío vāha sàhá^a te ta xíténuu dicó-xi ndéni ní cuu cuáhá^a. Te duca^a sàtnahá-xi cùu tnúhu-gá chí nchúhú quide-ndí nácuaá ta xíténuu ndéni ní cuu cuáhá^a. ¹⁵ Te cùu-ndí dàtná dicó ñuú yúcu sá ío vāha sàhá^a, te nàcani cuendá Xítoho Jesucristú núu Yá Ndióxi, te dicó yúcu-án^a nchítá cuéi núu xíndecu cue ñáyiú sa ní naníhí tñhú, te cuéi núu xíndecu cue ñáyiú ta xíta nihnu cuáhá^a. ¹⁶ Te sá cúu-xí cué ñáyiú ta xíta nihnu cuáhá^a-án, dicó yúcu-án^a cúu-xí dàtná ñuú sá sánhi ñaha xii-yu, dico sá cúu-xí cué ñáyiú sa ní naníhí tñhú, dicó yúcu-án^a cúu-xí dàtná ñuú sá ndécá iní-yu, duca^a sàtnahá-xi cùu nchúhú. Te vitna chí cuāha cuendá núu ná cúú ñáyiú sàni iní-ndó ndacu cada nácuaá ndúu tnúhu cáhá^a-í-a. ¹⁷ Chí nchúhú cáhá^a-ndí tnúhu Yá Ndióxi dico ñá túú ndáhú quide-ndí ndíhi tnúhu-gá dàtná xíquide daga-gá-guedé, chí quide ndáá-ndí cáhá^a-ndí tnúhu-gá, te mee-gá ní cachí-gá sá dúcá^a càda-ndí te ndéhe-gá sá nchúhú quide-ndí nácuaá ní cachí-gá, chí ndécú ndíhi-ndí Xítoho Jesucristú.

3

Cuendá ingá núu sá vāha ní cachí Yá Ndióxi cada-gá ñáyiú

¹ Te cuéi duha cáhá^a-ndí núu-ndó dico ñá túú xini ñuhu-xi sá cūñaha-ndí xii-ndo sá

cúu-ndí cue tée quide váha, te ni ña túu xini ñuhu-xi cacanehe-ndí ñi tutú núu cáhá-xi sá cúu-ndí cue tée váha danèhé ñáhá xii-ndo datná xiquide dava-gá-güedé, te ni ña túu xini ñuhu-xi sá nchòhó taxi-ndo ñi tutú núu cáhá-ndo sá nchùhú cúu-ndí cue tée quide váha. ² Te ña túu xini ñuhu-xi duca^a cada-ndí. Te cùtnuní ndáá ini-ndí sá nchòhó cúu-ndo dátá ñi tutú sá io váha cáhá^a cuendá-ndí. Te duca^a sàtnahá-xi cùu-ndo chi nchaa ñáiyu nihi-yu tnúhu nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te xiá^a cùtnuní ini-yu sá nchùhú cúu-ndí cue tée quide váha. ³ Te nchòhó cúu-ndo cuendá Xitohó Jesucristú, te cùu-ndo datná tutú-gá te tutú-á^a ní táuchíú^a-gá xii-ndí ní cadúha-ndí, te mee-ni ndíhi Espiritú Yá Ndióxi ní ngúndéé tnúhu-á^a te ña díú ndíhi tindá ní ngúndéé. Te ña díú ñi núu yúú ní ngúndéé chi ini-ndo cùu-xi núu dúcá^a ní ngúndéé tnúhu-á^a te duca^a sàtnahá-xi cùu-ndo.

⁴ Te duha cáhá^a-ndí chi cùtnuní ndáá ini-ndí sá Yá Ndióxi quidé váha ñaha-gá xii-ndí, chi ndécu ndíhi-ndí Xitohó Jesucristú. ⁵ Te nchùhú chi ndacu-ndí quidé-ndí sá váha dico ña díú mée-ndí duca^a ndacu-ndí quidé-ndí, chi mee Yá Ndióxi chindéé ñaha-gá xii-ndí núu ndacu-ndí quidé-ndí sá váha. ⁶ Te mee Yá Ndióxi ní quide-gá sá nchùhú ndacu-ndí cunu cuechi-ndí núu-gá cáhá^a-ndí núu ñáiyu cuendá ingá núu sá váha ní cachí-gá cada ñaha-gá xii-yu. Te sá váha ní cachí-gá cada ñaha-gá xii-yu-á^a ña túu ñi^a-ni cuu-xi ndíhi nchaa tnúhu sá ní xáha^a-gá xii ndíhi Moisés ní chidó tnúni ndí, te duca^a chi espíritú Yá Ndióxi néhé chiú^a-xi nchaa tnúhu sá cáhá^a cuendá nchaa sá váha-á^a. Te nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndíhi Moisés, dándixi túu-xi ini nchaa ñáiyu ndécu ndíhi tnúhu-á^a sá cuíta nihnú-yu cuendá nchaa cuéchi-yu, dico cue ñáiyu ndécu ndíhi Espiritú Yá Ndióxi ñáiyu-á^a ndécú ndíhi-yu tnúhu ndee ini sá cãcu nihnú-yu.

⁷ Te tnúhu sá ní cáhá^a Yá Ndióxi ndéé díhna nàcuáa cada ñáiyu ní ngúndéé-xi ñi núu yúú quèhé^a. Te òré ní dátúu ndíhi Moisés nàcuáa cáhá^a tnúhu sá ní cáhá^a Yá Ndióxi ndéé núu yúú-á^a núu cué ñáiyu israhél, te súúni ní tása^a núu ndí te ña túu-gá ní cùu cundehé-yu núu ndí, te duca^a-gá duca^a-gá quidé-xi dátása^a-xi núu ndí ní cùu ña túu-gá duca^a ní quide-xi. Te tnúhu ndéé núu yúú-á^a dándixi túu-xi ini cue ñáiyu sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te io váha ní quide-xi cùtnahá ní ngúndecu ndíhi cue ñáiyu israhél tnúhu-á^a. ⁸ Te sá dúcá^a ní quide-xi xiá^a cùtnuní sá tnúhu cáhá^a Espiritú Yá Ndióxi vitna uu^a-gá duca^a io-gá váha quide-xi. ⁹ Te núu duca^a io váha

ní quide-xi cùtnahá ní ngúndecu ndíhi cue ñáiyu israhél tnúhu sá dándixi túu ini-yu sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te uu^a-gá duca^a váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá cáhá^a nàcuáa quide Yá Ndióxi cuendá sá vá cundécu-gá cuéchi ñáiyu núu-gá. ¹⁰ Te vá cachí-ó sá cùtnahá ní ngúndecu ndíhi cue ñáiyu israhél tnúhu ndéé núu yúú-á^a io-gá váha ní quide-xi, te ñáhá chi uu^a-gá váha quide-xi vitna cuendá tnúhu sá cáhá^a nàcuáa quide Yá Ndióxi. ¹¹ Te núu duca^a io váha ní quide-xi cùtnahá ní ngúndecu ndíhi ñáiyu israhél tnúhu sá ña túu ní cudií, te uu^a-gá duca^a io váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá vá ndíhi nihnú tnahí-gá.

¹² Te cùtnuní ini-ndí sá vá ndíhi nihnú sá dúcá^a io váha quide-xi, núu xiá^a io vii io váha cùu ini-ndí cáhá^a-ndí tnúhu sá ní ngúndecu ndíhi-o. ¹³ Te ña túu quide-ndí dátá ní xóo cada ndíhi Moisés, chi ndí-á^a ní xóo dàdáhu ndíhi núu ndíhi òré dátása^a-xi núu ndíhi cuendá sá vá quini cue ñáiyu israhél òré ña túu-gá dátása^a-xi núu ndíhi. ¹⁴ Te cue ñáiyu israhél ña túu ní təcú tnúni váha-yu nàcuáa ní xóo danèhé ñáhá ndíhi Moisés xii-yu, te cuéi ndéé vitna ña túu təcú tnúni-yu òré dácuhá-yu tnúhu sá ní cáhá^a Yá Ndióxi ndéé díhna nàcuáa cada-gá, te cada ini-ó sá dátá sá ní xidáhu núu ndíhi Moisés yidáhu núu-yu cuendá sá vá cùtnuní núu-yu cundehé-yu te təcú tnúni-yu, dico núu tnahá tnúhu-yu ndíhi Xitohó Jesucristú te təcú tnúni-yu. ¹⁵ Te cuéi ndéé vitna òré dácuhá-yu nchaa tnúhu sá ní chidó tnúni ndíhi Moisés nchaa núu túu ndí, te cada ini-ó sá dátá sá ní xidáhu núu ndíhi yidáhu núu-yu chi ña túu təcú tnúni-yu. ¹⁶ Dico cue ñáiyu na túha ñaha xii Xitohó Jesucristú te təcú tnúni-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Te Xitohó Jesucristú ñi^a-ni cùu-gá ndíhi Espiritú Yá Ndióxi, te nchaa ñáiyu ndécu ndíhi Espiritú-gá ña túu-gá táxi tnúni ñáhá ní ñi^a sá ña túu váha xii-yu. ¹⁸ Te dátá cúu ñi^a yutátá sá dánhéé núu ñáhá-xi xii ñáiyu ñi^a sá váha, duca^a sàtnahá-xi cùu-o chi quide-o nàcuáa cáhá^a ñáiyu sá io càhnu cuu Xitohó Jesucristú, te duca^a uu^a-gá uu^a-gá tá cundáá-ó ndécu-o ichi-gá dátá quidé mée-gá quidé ndáá-gá. Te Espiritú-gá quidé-xi dúcá^a ta cundáá-ó núu-gá cuáhá^a.

4

¹ Te mee Yá Ndióxi ní cundáhu ini ñáhá-gá xii-ndí ní taxi-gá chiú^a quide-ndí cáhá^a-ndí tnúhu-gá, núu xiá^a ña túu tnahí nàtúhú ini-ndí cáhá^a-ndí tnúhu-gá. ² Te nchùhú dàquee tñu-ndí nchaandi túhú sá ña túu váha quide dayuhu ñáiyu, chi nchaa xiá^a cúu-xi ñi^a sácá^a-núu sá cúu-xi-yu, te nchùhú ña túu sàni ini-ndí dandáhu-ndí ñáiyu te

ni ñã túú sàni iní-ndí dama-ndí nàcuáa cãháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, chi cãháⁿ ndáá-ndí nàcuáa tàù-xi cãháⁿ-ndí, te mee Yá Ndióxi nãhá-gã nàcuáa ndúu tnúhu cãháⁿ-ndí núú ñãyiú, te ñãyiú-án cùtnùní iní-yu sá nchúhú cãháⁿ váha-ndí. ³ Te cue ñãyiú ñã túú təcú tnúní nàcuáa ndúu tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó cãháⁿ-ndí núú-yu, ñãyiú-án cùu-yu ñãyiú ta xita nihnu cuáháⁿ. ⁴ Te cue ñãyiú-án cùu-yu ñãyiú ío sãá iní-xi chi ñã túú cuíni-yu quíndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú, te xiãⁿ núu sácúlnhá cúnúu-xi núu-yu te nihí-xi nàcuáa quide-xi dadáhu ndodo iní ñãhá-xí xii-yu cuendá sá vã təcú tnúni-yu tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu, te tnúhu-án cùu-xí tnúhu sá ío váha chi cãháⁿ-xi sá ío cãhnu cuu Xítohó Jesucristú, te cùu-gã dàtná mée Tãtá-gã Dútú Ndióxi. ⁵ Te nchúhú ñã túú cãháⁿ-ndí cuendá sá cùu-xí mée-ndí núu-ndó chi cãháⁿ-ndí cuendá Xítohó Jesucristú, te cãchí-ndí xii-ndo sá díu-gã cùu-gã Yáá ío cúnúu, te cãchí-ndí xii-ndo sá mée-ndí cùu-ndí dicó-ni cue tée xinu cuechi sá cùu-xí-ndó, te ducaⁿ quide-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítohó Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndióxi Yáá ní dáyehé ndéé cùtnáhá nee ñuyíú ní cùu, Yáá-án ní cãchí-gã sá Xítohó Jesucristú cada-gã nàcuáa təcú tnúni-ó sá ío cãhnu cuu mee Yá Ndióxi. Te sá dúcáⁿ ní quide-gã te cada iní-ó sá dàtná tnúhu sá ní dáyehé-gã iní-ó.

Ío quíndáá iní-ó Yá Ndióxi

⁷ Te nchúhú ndécú ndíhi-ndí tnúhu Xítohó Jesucristú, te tnúhu-gã cùu-xí dàtná iníⁿ sá ío váha ñúhu iníⁿ xítí quídi ñúhu, te nchúhú cùu-ndí dàtná quídi-án. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndí chi tnúhu-gã ío cãhnu cuu-xi te mee-ndí ñãhá, te ducaⁿ cùu nàcuáa cùtnùní sá mée Yá Ndióxi quidé-gã nchaa sá váha te ñã díu mée-ndí. ⁸ Te cuéi ío ndóho-ndí ndécú-ndí dico nihí-ndí nàcuáa quide-ndí tá yãha-ndí nchaa tnúndóho-án cuáháⁿ, cuéi áma sa ndetu vii-nã quehndé iní-ndí sá vã ndácú-ndí yãha-ndí nchaa tnúndóho-án, dico ndacu-ndí yãha-ndí. ⁹ Te cuéi nãnducu ñaha ñãyiú cuíni-yu ná cada ñãhá-yu xii-ndí dico ñã túú ñãhá ñaha Yá Ndióxi xii-ndí, te cuéi cãnihá-yu xii-ndí dico cãcu-ndí ñã túú sãhni ñãhá-yu. ¹⁰ Te ndéni ní cuu cuáháⁿ-ndí xicá cùu-ndí, te cãcu cãcu cahni ñãhá-yu xii-ndí dàtná ní quidé-yu Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ yãha-ndí cuendá cùtnùní sá ndécú túu Xítohó Jesucristú andiu te chĩndé ñaha-gã xii-ndí. ¹¹ Te nchúhú nini ndécú-ndí ñuyíú-a te nchaa-ni nduu cãcu cãcu cahni ñaha ñãyiú xii-ndí sá cuendá Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ yãha-ndí ndécú-ndí cuendá cùtnùní sá Xítohó Jesucristú ndécú ndíhi ñaha-gã xii-ndí

cuéi vã cùdĩ yiqui cùñú-ndí cundecu-xi. ¹² Te sá dúcáⁿ cãcu cãcu cahni ñaha ñãyiú xii-ndí xiãⁿ nchóhó uuⁿ-gã tá nihí ndéé-ndó cuáháⁿ ndécú-ndó ichi Xítohó Jesucristú.

¹³ Te iníⁿ tée ní xĩndecu ndéé sanaha ní chídó tnúni-dé núu tútú Yá Ndióxi núu cãchí-xi: “Yúhú ní sãndáá iní-í Yá Ndióxi núu xiãⁿ ní cãháⁿ-í”, duha ní cãchí tée-án. Te dàtná-ni ní sãni iní tée-án ní cãháⁿ-dé te díu-ni ducaⁿ sãni iní nchúhú tucu núu xiãⁿ cãchí-ndí: “Sãndáá iní-ndí Yá Ndióxi núu xiãⁿ cãháⁿ-ndí”, duha cãchí-ndí. ¹⁴ Te cùtnuní iní-ndí sá núu na cùu-ndí te Yá Ndióxi dandóto ñaha-gã xii-ndí dàtná ní dándótó-gã Xítohó Jesucristú, te tnàhá nchóhó ducaⁿ càda ñaha-gã xii-ndo, te dàvá-án candeca ñaha-gã xii-o quíhíⁿ nucúndecu-o núu-gã. ¹⁵ Te nchúhú nãndi cùu sá tá yãha-ndí véxi cuendá nchóhó ngúndecu váha-ndo, te ducaⁿ cuíta cãyá-gã ñãyiú ngúndecu váha sá xii Yá Ndióxi, te díu-ni ducaⁿ cuíta cuu vai-gã ñãyiú ndacáⁿ tãhú-yu núu-gã te cãchí-yu sá ío cãhnu cuu-gã.

¹⁶ Te xiãⁿ núu nchúhú ñã túú tnàhí nàtúhú iní-ndí ndécú-ndí ichi Xítohó Jesucristú, te cuéi yiqui cùñú-ndí tá xau-xi cuáháⁿ dico iní-ndí chi uuⁿ-gã uuⁿ-gã tá nihí ndéé-xi cuáháⁿ. ¹⁷ Te nchaa sá ndóhó-ndí ñuyíú-a ñã túú cãchí-ndí sá cùu-xí iníⁿ tnúndóho cãhnu vihi, chi tnaa-ni duha ndóho-ndí, te sá dúhá ndóho-ndí nãndi ndóho-ndí ndécú-ndí ñuyíú-a te Yá Ndióxi ío váha cada ñaha-gã xii-ndí nduu na sãá-ndí núu ndécú-gã, te díu-ni ducaⁿ càda ñaha-gã xii-ndí ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁸ Te nchúhú ní túu nchícúⁿ nihnu-ndí sá túu ndéhe-ndí ío ñuyíú-a, chi nchícúⁿ nihnu-ndí sá vátá quíni-gã-ndí ndécú andiu, te ducaⁿ quide-ndí chi nchaa sá túu ndéhe-ndí ío ñuyíú-a vã cùdĩ-xi cundecu-xi, te nchaa sá ñã túú túu ndécú andiu xiãⁿ cudíi-xi cundecu-xi ní caa ní quíhíⁿ.

5

¹ Te yiqui cùñú-ó cùu-xi datná iníⁿ vehe, te vehe-án ñã túú cùdĩ-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cùñú-ó chi vã cùdĩ-xi, te na sãá nduu vã cùndecu-gã-ó ndíhi yiqui cùñú-ó, te Yá Ndióxi taxi-gã iníⁿ yiqui cùñú sáá sá cùu-xí-ó, te xiãⁿ cùu-xí dàtná iníⁿ vehe sá ñã túú ní càdúha cue ñãyiú ñuyíú-a, chi mee Yá Ndióxi ní cadúha-gã vehe-án te vehe-án cudíi-xi cundecu-xi ní caa ní quíhíⁿ andiu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cùñú sá táxi Yá Ndióxi xii-o chi cudíi-xi cundecu-xi ní caa ní quíhíⁿ. ² Te nchúhú ndécú ndíhi-gã-ndí yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndíhi-ndí vitna te sama cuíni-ndí sá ío ndíhi taxi Yá Ndióxi yiqui cùñú sáá cundecu ndíhi-ndí. ³ Chi

mee-gã vá dǎná-gã sǎ dúcáⁿ-ní cùnduu-ndí cundecu-ndí, chi dai taxi-gá yiqui cùñú sǎá-ǎⁿ xii-ndí. ⁴ Te nini ndècu-ndí ndihi yiqui cùñú-ndí vitna ío sàni iní-ndí te ndihú iní-ndí, dico ñá díú sǎ dúhá quide-ndí te ñá túú-gǎ tnáhá iní-ndí cundecu-ndí ndihi yiqui cùñú-ndí, chi cuíní-ndí sǎ Yǎ Ndióxi ío ndihi taxi-gá yiqui cùñú sǎá ndùu táhú-ndí, chi xiǎⁿ cudí-xi ní caa ní quíhíⁿ te yiqui cùñú-ndí sǎ tá ndihi nihnu cuáháⁿ-a vá cudí-xi cundecu-xi. ⁵ Te ducaⁿ tnáhi ní cachí Yǎ Ndióxi cunduu sǎ dúcáⁿ ndùu táhú-ó yiqui cùñú sǎá-ǎⁿ, te ní taxi-gǎ Espiritú-gǎ ní ngúndecu ndihi-o cuendá cutnúni iní-ó sǎ ndǎá taxi-gá yiqui cùñú sǎá-ǎⁿ nduu táhú-ó.

⁶ Te xiǎⁿ núu nchúhú níhí ndéé-ndí ndécú-ndí, te cutnúni iní-ndí sǎ nini ndecu-ndí ndihi yiqui cùñú-ndí sǎ ndécú ndihi-ndí vitna te vátá sǎá-gǎ-ndí cundecu-ndí mei núu ndécú Xitohó Jesucristú. ⁷ Te ducaⁿ cutnúni iní-ndí chi sǎndǎá iní-ndí Yǎ Ndióxi ndécú-ndí ñuyíú-a cuéi ñá túú xini-ndí-gǎ. ⁸ Te ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sǎ váha-gǎ sǎ núu vá cundècu-gǎ-ndí ndihi yiqui cùñú-ndí sǎ ndécú ndihi-ndí vitna. Te ducaⁿ sàni iní-ndí chi váha-gǎ cundecu-ndí mei núu ndécú Xitohó Jesucristú. ⁹ Te ío ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xitohó Jesucristú vitna ndècu-ndí ñuyíú-a, te diu-ni ducaⁿ càda-ndí cuéi òrè vá cundècu-gǎ-ndí. ¹⁰ Te dacuitíí sǎ nchǎá-ó cundecu-o núu Xitohó Jesucristú ñⁿ nduu, te dǎvá-ǎⁿ mee-gǎ cǎháⁿ-gǎ te núu nása ndùu chiúⁿ ní quide-o ñⁿ ñⁿ-o, núu ní quide váha-o àdi ñá túú ní quide váha-o, te nàcuáa ndùu chiúⁿ ní quide-o ñⁿ ñⁿ-o te ducaⁿ ndùu sǎ táxi-gǎ nduu táhú-ó.

Nàcuáa ní cuu ní ngúndecu váha-o ndihi Yǎ Ndióxi

¹¹ Te nchúhú quíyùhú iní-ndí nàcuáa cada Xitohó Jesucristú, núu xiǎⁿ cǎháⁿ-ndí tnúhu-gǎ núu ñáyiú cuendá xinu iní-yu tuha ñàhá-yu xii-gǎ. Te mee Yǎ Ndióxi sa nàha-gǎ nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sǎ nchòhó cutnúni iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí. ¹² Te sǎ dúhá cǎháⁿ-ndí te vá cǎni iní-ndó sǎ nchúhú cǎháⁿ váha-ndí cuendá-ndí nàcuáa nchòhó cuu váha iní ñàhá-gǎ-ndó xii-ndí te ñàhá, chi duha cǎháⁿ-ndí cuendá sǎ nchòhó níhí-ndó tnúhu cǎháⁿ váha-gǎ-ndó cuendá-ndí núu ñáyiú. Te ducaⁿ níhí-ndó tnúhu cúñaha-ndo xii cue ñáyiú quide nínu mee-xi, chi cue ñáyiú-ǎⁿ ñá túú quide cuendá-yu nása ndècu iní-yu. ¹³ Te núu nchòhó sǎni iní-ndó sǎ lùcú-ndí cuendá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi cuendá Yǎ Ndióxi, àdi núu sàni

iní-ndó sǎ ñá túú lùcú-ndí cuendá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi sǎ váha sǎ cúu-xi-ndó. ¹⁴ Te quide-ndí nàcuáa cuíni Xitohó Jesucristú chi cutnúni iní-ndí sǎ ío cùu iní-gǎ nchaa ñáyiú, te ducaⁿ xini ndǎá-ndí sǎ ní xihí-gǎ cuendá nchaa-yu, te xiǎⁿ núu cada iní-ó sǎ dàtná tnúhu sǎ nchǎá ñáyiú ní xihí-yu ndihi-gǎ. ¹⁵ Te ducaⁿ ní xihí Xitohó Jesucristú cuendá nchaa ñáyiú chi cuíni-gǎ sǎ nchǎá-yu cundecu-yu cada-yu nàcuáa cuíni mée-gǎ te vá cǎdá-yu nàcuáa cuíni mée-yu, chi mee-gǎ ní xihí-gǎ te ní ndoto-gǎ cuendá cuu-xi sǎ váha sǎ cúu-xi-yu. ¹⁶ Te xiǎⁿ núu nchúhú ñá túú-gǎ ná sǎni iní-ndí cuendá tnàha ñáyiú-ndí núu nàndihi-yu àdi ñá túú nàndihi-yu dàtná ní xóo caní iní-ndí cutnáha ní xindecu-ndí ichi cuéhé ichi duha, te dǎvá-ǎⁿ ní xóo caní iní-ndí cuendá Xitohó Jesucristú dàtná sǎni iní cue ñáyiú ndècu ichi cuéhé ichi duha vitna. ¹⁷ Te nchaa nchoo ñáyiú ní tnàhá tnúhu ndihi Xitohó Jesucristú ní nduu-o dàtná ñⁿ ñáyiú saa, te ducaⁿ chi ñá túú-gǎ quidé-ó dàtná ní xóo cada-o cutnáha ní xindecu-o ichi cuéhé ichi duha, chi ní ngúita-o quide-o mee-ná sǎ váha te nchaa xiǎⁿ cúu-xi sǎ sǎá sǎ cúu-xi-ó chi vátá quini-gǎ-ó càda-o.

¹⁸ Te ducaⁿ quide-o ndecu-o chi mee Yǎ Ndióxi quidé-gǎ sǎ dúcáⁿ càda-o cundecu-o. Te Xitohó Jesucristú ní quide-gǎ ní ngúndecu váha-o ndihi Yǎ Ndióxi vitna, te ducaⁿ chi mee Yǎ Ndióxi ducaⁿ tnáhi ní cachí-gǎ cunduu, te diu-ni mee Yǎ Ndióxi ní taxi-gǎ chiúⁿ quide-ndí cǎháⁿ-ndí tnúhu-gǎ nàcuáa ngúndecu váha cue ñáyiú ndihi-gǎ. ¹⁹ Te ducaⁿ chi mee-gǎ ní cachí-gǎ sǎ Xitohó Jesucristú cada-gǎ nàcuáa nucundecu váha nchaa nchoo cué ñáyiú ndècu ñuyíú-a ndihi Yǎ Ndióxi. Te nchaa ñáyiú ní tuha ñàha xii-gǎ ñá túú-gǎ sǎni iní-gǎ sǎ ñáyiú-ǎⁿ nacháhu-yu cuéchi-yu núu-gǎ. Te mee Yǎ Ndióxi ní taxi-gǎ chiúⁿ quide-ndí cǎháⁿ-ndí tnúhu-gǎ núu ñáyiú nàcuáa ngúndecu ndihi ñàha váha-yu xii-gǎ. ²⁰ Te Xitohó Jesucristú ní cachí-gǎ sǎ nchúhú cǎháⁿ-ndí tnúhu-gǎ núu nchaa ñáyiú, te sǎ dúhá quide-ndí cǎháⁿ-ndí tnúhu-gǎ te quide-ndí núu Yǎ Ndióxi cǎháⁿ-ndí yuhu-gǎ, te xiǎⁿ núu cǎháⁿ ndáhú-ndí núu-ndó sǎ tnàhá tnúhu-ndo ndihi Yǎ Ndióxi cuendá cundecu váha-ndo ndihi-gǎ, te duha cǎháⁿ-ndí chi ducaⁿ cǎhí Xitohó Jesucristú cada-ndí. ²¹ Te Xitohó Jesucristú cúu-gǎ Yǎa ñá túú tnáhi cuéchi-xi, dico Yǎ Ndióxi ní quide ñàha-gǎ xii-gǎ dàtná ñⁿ ñáyiú ndècu cuéchi-xi, te ducaⁿ chi Xitohó Jesucristú ní xido-gǎ cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ñuyíú-a, te ducaⁿ ní xido Xitohó Jesucristú nchaa cuéchi-o cuendá sǎ núu na tnàhá tnúhu-o ndihi-gǎ te cudíu-o núu Yǎ

Ndiöxí, te ducaⁿ ní cuu chi mee Yá Ndiöxí ducaⁿ ní cachí-gá cunduu.

6

¹ Te nchoo ñⁿ-ni cùu-o quide chiuⁿ-o cuendá Yá Ndiöxí núu xiáⁿ càháⁿ ndàhú-ndí núu-ndó sá vā dicó-ni ducaⁿ cùndedóho-ndo tnúhu Yá Ndiöxí, chi cada-ndo nācuāa na chindee ñaha-ni-gá. ² Chi mee-gā cāchí-gá ñⁿ xichi núu tūtú-gá núu cāchí-xi:

Sáá nduu te cundahú iní ñáhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuendá naníhí tǎhú-ndó,

te ní sáá nduu tǎu-xi sá cundahú iní ñáhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuendá naníhí tǎhú-ndó, núu xiáⁿ ní xíndedóho-í tnúhu ní càháⁿ-ndó te ní chindee ñáhà-í xii-ndo nācuāa naníhí tǎhú-ndó.

Duha cāchí-gá núu tūtú-gá. Te vitna cùu-xi nduu cundahú iní ñáhà Yá Ndiöxí chindee ñaha-gá, te cùu-xi nduu naníhí tǎhú-ó.

³ Te nchúhú ñá túú quide-ndí ñⁿ sá ñá túú tǎu-ndí cada-ndí sá cúu-xí ñáyiú, chi cuíní-ndí sá vā càháⁿ cuèhé-yu cuendá chiúⁿ quide-ndí. ⁴ Te nchaá sá quidé-ndí cúu-xí nācuāa cutnūnī iní cue ñáyiú sá nchúhú xínú cuèchi-ndí núu Yá Ndiöxí, te io quide cahnu iní-ndí cuendá nchaá sá ndóhó-ndí, chi nāndi quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te ducaⁿ-ni ta quide cahnu iní-ndí cuèi nāndi-gá nchaá sá tá yāha-ndí véxi. ⁵ Te duha ta yāha-ndí véxi, núu cāniha ñáyiú xii-ndí, núu chíhí ñáhà-yu vecaá, núu cuāá ndee ñáhà ñáyiú xii-ndí xicuehé ñáhà-yu, te io ndòho-ndí quidé-ndí chiúⁿ Yá Ndiöxí, te áma xidí-ndí te áma ñá túú xidí-ndí, te áma nihí-ndí sá xéxi-ndí te áma ñá túú nihí-ndí. ⁶ Te quide ndáá-ndí ndécú-ndí, te cùtnuní váha iní-ndí nācuāa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te quide cahnu iní-ndí cuèi nāndi quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te cundahú iní-ndí tnàha ñáyiú-ndí, te quide-ndí nchaá sá váha nācuāa chindee ñaha Espiritú Yá Ndiöxí xii-ndí, te ió ndisa iní-ndí cúu iní-ndí cue tnàha ñáyiú-ndí. ⁷ Te dānehé-ndí ñáyiú mee-ni tnúhu ndáá, te nchaá chiúⁿ quide-ndí te quide-ndí nācuāa chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-ndí, te cuendá sá quidé ndáá-ndí ndécú-ndí núu xiáⁿ nihí ndéé-ndí dáquèe tǎhú-ndí nchaá sá cuèhé sá dúhá. ⁸ Te dāva ñáyiú quide nínu ñáhà-yu xii-ndí, te davá-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu xāhāⁿ-yu xii-ndí, te davá-yu xīcāháⁿ váha-yu cuendá-ndí te davá-yu xīcāháⁿ cuèhé-yu, te davá-yu cāchí-yu sá dāndahú-ndí ñáyiú dico ñá ndáá chi càháⁿ ndáá-ndí. ⁹ Te davá-yu cāchí-yu sá ñá túú xini-yu ná ñáyiú cùu-ndí, te davá-yu cāchí-yu sá xini-yu yoo cùu-ndí,

te davá-yu cuíní-yu cahni ñáhà-yu xii-ndí dico vátá cāhni ñáhà-gá-yu chi ndécú-ni-ndí. Te io ndòho-ndí ndécú-ndí ichi Yá Ndiöxí, te cuèi ndòho-ndí dico ñá túú cùu-xi sá cúu-ndí. ¹⁰ Te cuèi ndíhú iní-ndí dico ñá túú dāna ndee-ndí sá cúdí iní-ndí, te cùu-ndí cue téé ndàhú dico sǎnu ichi-ndí vai ñáyiú ichi Yá Ndiöxí cuendá ngúndecu váha-yu sá cuendá-gá, te cuèi ñá túú ná ndécú ndíhi-ndí dico ñá túú ná cūmānī xii-ndí.

¹¹ Te nchòhó ñáyiú ndécú ndíhi-í ichi Xitohó Jesucristú ndécú núu Còrintú io cùu iní ñáhà-ndí xii-ndo, te ní yúhu ní iní-ndí càháⁿ-ndí nchaá tnúhu càháⁿ-ndí sá cúu-xí-ndó. ¹² Te nchúhú chi ní yúhu ní iní-ndí cúu iní ñáhà-ndí xii-ndo, dico nchòhó chi ñá túú dūcaⁿ quide-ndo sá cúu-xí-ndí.

¹³ Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núu-ndó dàtná quidé ñⁿ téé cùu tátá òré càháⁿ ndíhi-dé cue déhe-dé sá ní yuhu ní iní-ndó cùu iní ñáhà-ndó xii-ndí dàtná quidé mèe-ndí cúu iní ñáhà-ndí xii-ndo.

Nchoo cùu-o datná ñⁿ vehe Yá Ndiöxí

¹⁴ Te cue ñáyiú ñá túú sàndáa iní tnúhu Xitohó Jesucristú, te vá cúu ñⁿ-nuu-ndo ndíhi-yu cada-ndo dàtná xíquidé-yu, chi ñⁿ cuu nchaá sá váha te ñⁿ cuu nchaá sá cuèhé sá dúhá, te ñúmí nchīcanchii ndíhi níu chi ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaá sá váha ndíhi nchaá sá cuèhé sá dúhá chi ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi. ¹⁵ Te diu-ni ducaⁿ ñá túú ñⁿ-ni cuu Xitohó Jesucristú ndíhi sácūhná, te diu-ni ducaⁿ ñá túú ñⁿ-ni cuu ñáyiú sàndáa iní ñáhà xii Xitohó Jesucristú ndíhi ñáyiú ñá túú sàndáa iní ñáhà xii-gá. ¹⁶ Te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu vehe Yá Ndiöxí ndíhi nchaá sá cāchí ñáyiú cùu ndiöxí ní cadúha cue téé ñuyú-a, chi vá cúu quíhi ní ñⁿ xiáⁿ xití vehe-gá. Te nchoo cùu-o datná vehe Yá Ndiöxí Yáá ndécú tūu andiú, chi mee-gā cāchí-gá núu tūtú-gá núu cāchí-xi:

Yúhú vá cūmānī cundecu-í ndíhi-yu ndēni ní cuu na cūndecú-yu,

te diu-ni yúhú cuu-í Ndiöxí-yu, te mèe-yu cuú-yu ñáyiú cùu cuendá-í.

Duha cāchí-gá núu tūtú-gá. ¹⁷ Te xiáⁿ núu cāchí tucu-gá ingá xichi núu tūtú-gá núu cāchí-xi:

Chí tá quèe tnuú nchaá ñáyiú ñá túú sàndáa iní ñáhà xii-í,

te vá cání iní-ndó càda-ndo ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá,

te ducaⁿ te queheⁿ cuendá ñáhà-í xii-ndo,

¹⁸ te yúhú cuu-í Tǎtá-ndó,

te nchòhó cuu-ndo cuè déhe ducuⁿ-í, ndíhi cue déhe yoco-í,

duha càháⁿ yúhú Yáá io càhnu cuu.

Duha cāchí-gá núu tūtú-gá.

7

¹ Te sá dúcá^a ío váha càhá^a Yá Ndióxi sá cúu-xí-ó núu xiá^a càhá^a-í dóho nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í sá dùu^a duu^a dañ-a nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi nchaa xiá^a ñà túú cùu-xí sá váha sá cúu-xí iní-ó ndihi yiqui cuñú-ó, te cada-o nàcuáa tàù-xi cunduu nàcuáa cundáá-ó núu Yá Ndióxi, te cada-o sá néhé-ó sá yíñùhu núu-gá.

Cue ñáiyu ñuú Còrintú quidé váha-yu

² Te ní yùhu ní iní-ndó chì cúu iní ñáhá xii-ndí, chi nchúhú vá yôo ì^a quide úhú iní-ndí, te ní vá yôo ì^a dàcuíta nihnu-ndí, te ní vá yôo ì^a dàndahú-ndí. ³ Te sá dúhá càhá^a-í te vá caní iní-ndó sá ì^a cuéchi dàcaa-í díquí-ndó, chì dàtná sa ní cachí-í xii-ndo sá yùhú ío cùu iní ñáhá-í xii-ndo, te cuéi vitna ndècu-gá-ó ñùyú-a àdi cuéi na cùu-ó dico diu-ni duca^a cùu iní ñáhá-í xii-ndo. ⁴ Te yùhú ío váha sàni iní-í cuèndá-ndó, te duca^a ío váha càhá^a-í cuèndá-ndó, te ío ndècu ndihi-í tnùhu ndee iní cuèndá-ndó, te ío cùdú iní-í sá cuèndá-ndó cuéi nándi ndòho-í ndihi dava-gá-güedé ndécú-ndí.

⁵ Te nchúhú cùtnáhá ní sáhá^a-ndí distritú Macèdoniá, te ñà túú tnáhí ní ndètatú-ndí cuèndá nchaa sá ní yáhandi chì ío ní ndòho-ndí cuèndá nchaa sá ní quidé-yu, chì ío ní cuándeé ñáhá-yu xii-ndí, te ío ní sani iní-ndí núu nása-gá yáha-ndí ní cùu. ⁶ Dico Yá Ndióxi ní taxi-gá tnùhu ndee iní xii-ndí òré ní quexio té Titú núu ndécú-ndí, te diu-ni Yaa-á^a cúu-gá Yaa sáñaha-gá tnùhu ndee iní xii cue ñáiyu ndihú iní-xi. ⁷ Te duca^a ní taxi Yá Ndióxi tnùhu ndee iní xii-ndí cuèndá sá ní quexio té Titú núu ndécú-ndí, te ñà diú-ní sá cuèndá ní quexio-dé chi ní níhi tucu-ndí tnùhu ndee iní cuèndá ní caní-dé cuèndú núu-ndí sá nchòhó ní sáñaha-ndo tnùhu ndee iní xii-dé, te ní cachí tnùhu-dé xii-ndí sá nchòhó ío cùu-ndó càhá^a ndihi ñaha-ndo xii-ndí, te ní cachí tnùhu tucu-dé xii-ndí sá nchòhó ío ndihú iní-ndó cuèndá nàcuáa cùu ndècu-ndo ní cuu, ndihi cuèndá sá ío sàni iní-ndó cuèndá-í, te sá dúcá^a ndùu cuèndú ní caní-dé núu-ndí núu xiá^a ío ní cùdú iní-í.

⁸ Te nchòhó ní ndihú iní-ndó cuèndá tnùhu càhá^a-í núu tùtú sá ní dáquixí-í ndaha-ndo, te òré ní níhi-í tnùhu sá ndihú iní-ndó te tnaa-ní ní ndixi cuéchi iní-í sá dúcá^a ní quide-í te dàtnúni ñà túú-gá ní ndixi cuéchi iní-í. ⁹ Te vitna ní ndihú iní-ndó, te xiá^a ní quide-xi ní ndixi cuéchi iní-ndó sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo ní cuu, te ní cùdú iní-í dico ñà diú cuèndá sá ní ndihú iní-ndó ní cùdú iní-í chì cuèndá sá ní ndixi cuéchi iní-ndó, te ní ndihú iní-ndó nàcuáa ní cuu váha iní Yá Ndióxi, te xiá^a núu ní cuu-xi ì^a sá váha sá cúu-xí-ndó cuèndá tnùhu ní càhá^a-í

te ñà túú ní cùu-xi ì^a sá cuèhé sá cúu-xí-ndó. ¹⁰ Te nchoo núu na ndihú iní-ó nàcuáa cuu váha iní Yá Ndióxi, te ndixi cuéchi iní-ó te núu ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te sá dúcá^a quide-ndo te nàníhi táhú-ó, te vá ndihú iní-ó sá dúcá^a ní quide-ndo, te dava ñáiyu xíndecu ichi cuèhé ichi duha ndihú iní-yu dico ñà túú ndixi cuéchi iní-yu cuèndá nchaa sá ñà túú váha quide-yu, te sá dúcá^a quide-yu te cuíta nihnú-yu. ¹¹ Te sá dúcá^a ní ndihú iní-ndó nàcuáa ní cuu váha iní Yá Ndióxi, te xiá^a núu ndècu ndee-ndo quide-ndo nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu, te vitna ní yùhu ní iní-ndó càhá^a-ndó sá quide váha-ndo, te ío cùdè-ndó núu méé-ndó sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo ní cuu, te yùhú-ndó ndècu-ndo cuèndá sá ñà túú quide váha-ndo ní cùu, te ío ní xùhu^a iní ñáhá-ndó xii-í, te ní ndúcú ndéé-ndó ní quide ndáá-ndó cuèndá té ndècuéchi ndècu ndihi-ndo, te sá dúcá^a ní quide-ndo te xiá^a ní cutnúni sá méé-ndó ñà túú cuéchi-ndo. ¹² Te ní cadúha-í tutú ní dáquixí-í ndaha-ndo, te ní quide-ndo nàcuáa ní càhá^a-í, te sá dúcá^a ní quide-ndo xiá^a ní cutnúni iní-ndó sá ío cùu iní ñáhá-ndó xii-í. Te Yá Ndióxi náha-gá sá diú cuèndá xiá^a ní dáquixí-í tutú ndaha-ndo, te ñà diú-ní cuèndá sá sání iní-í cuèndá té ndècuéchi ndècu ndihi-ndo, te ní ñà diú-ní cuèndá ñáiyu ní dándihú té ndècuéchi-á iní-xi ní cadúha-í tutú ní dáquixí-í ndaha-ndo. ¹³ Te cuèndá sá quide váha-ndo ndècu-ndo xiá^a cúu-xí tnùhu ndee iní ndécú ndihi-ndí.

Dico ñà diú-ní xiá^a chì tnàhá ío cùdú iní-ndí cuèndá sá ío cùdú iní té Titú, te duca^a cùdú iní-dé chì nchòhó ní sáñaha-ndo tnùhu ndee iní xii-dé. ¹⁴ Te yùhú ñà túú cùcaha^a núu-í sá ní càhá^a váha-í cuèndá-ndó núu té Titú cùtnáhá vátá quixí-gá-dé núu ndécú-ndó, chì ní cutnúni iní-dé sá ndáá càhá^a váha-í nàcuáa quide-ndo dàtná cúu-xí sá ndáá nchaa tnùhu dàcuaha ñaha-í xii-ndo. ¹⁵ Te vitna ío-gá váha cùu iní té Titú cuèndá-ndó, chì ndacu iní-dé sá ncháá-ndó ío váha ní tñi-ndo ncháa tnùhu ní càhá^a-dé núu-ndó, te ndacu tucu iní-dé sá ní quehe^a cuèndá váha-ndo-dé, te ní dátúu-ndo núu-dé sá ío ní quiyùhú iní-ndó sá vá ndácú-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu. ¹⁶ Te ío cùdú iní-í cuèndá-ndó chì cutnúni ndáá iní-í sá ñà túú dañá ndéé-ndó quide-ndo nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu.

8

Ío váha cuu iní-ó chindee tñaha-o

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú càhí tnùhu-ndí xii-ndo nàcuáa quide ñaha Yá Ndióxi xii cue ñáiyu xíndecu ichi-gá ndécú distritú Macèdoniá, chì ío chindee ñaha-gá xií-yu cuèndá sá

quidé vâha-yu ndécú-yu. ² Te cuêi ndòho vihi-yu ndécú-yu dico ío-ni cudií ini-yu, te cuendá xiá nûu ni yûhu ni ini-yu ni sacá" tnáhâ-yu díhú" sá cúu-xí tnâha ñáiyú-yu, te ñá túú tnâhí ni xînduu díi-yu cuêi ío ndâhú-yu. ³ Te ñá díú-ní nâcuáa ní sani ini-yu ndacú-yu cacá" tnáhâ-yu, chi ní quide yica ini-yu ní sacá" tnáhâ-gâ-yu, te yûhú câchí tnúhu ndáá-i xii-ndo sá ní yuhu ni ini-yu duca" ní quidé-yu. ⁴ Te ío ní cáhâ" ndâhú-yu núu-ndí cuendá sá cuâha-ndí tnúhu sá tnáhâ-yu chindee-yu dava-gá cue ñáiyu cûu cuendá Yâ Ndióxi. ⁵ Te ñá díú-ní nâcuáa ní sani ini-ndí ní quidé-yu, chi ní xidó-gâ-yu ní quide vâha-yu, te duca" chi mée-yu ní sani ini-yu sá cadâ-yu nchaa nâcuáa cuini Yâ Ndióxi, te dátñuní duca" te ní cachí-yu sá cúu cadâ-yu nchaa nâcuáa na cûñaha-ndí xii-yu. Te duca" ní quidé-yu chi duca" ní cuini mée Yâ Ndióxi cunduu. ⁶ Te sá dúcá" ní quide ñáiyu-á" nûu xiá" cáhâ" ndâhú-ndí núú té Titú sá quixí tûcu-dé núú ndécú-ndó cuendá dàxínu cava-dé chiú" sá sá ní nguíta-dé quidé-dé dátacá-dé díhú" sá sá ní nguíta-ndo sâcá" tnáhâ-ndó, te duca" quide-ndo chi cundahú ini-ndó tnâha ñáiyu-ndo. ⁷ Te nchòhó cúu-ndó ñáiyu ío ngódónúú quide nchaa sá vâha, te ío vâha sândáá ini-ndó Xitohó Jesucristú, te ío vâha cutñuní ini-ndó nâcuáa cáhâ" tnúhu-gâ, te ío vâha dàcuaha-ndo ñáiyu tnúhu-gâ, te ío ndûcu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sá vâha, te duca" ío cûu ini ñáhâ-ndó xii-ndí, te sá dúcá" quide-ndo nûu xiá" cáhâ" ndâhú-í núú-ndó sá ngódó núú-gâ-ndó càda-ndo sá cúu-xí tnâha ñáiyu-ndo.

⁸ Dico yûhú ñá túú tàuchiu"-í sá dúcá" càda-ndo, chi cuendá-ni sá câchí tnúhu-í xii-ndo nâcuáa quide dava-gá cue ñáiyu ndécú ichi Xitohó Jesucristú, chi cue ñáiyu-á" ni yûhu ni ini-yu quidé-yu sá vâha sá cúu-xí tnâha ñáiyú-yu, te câchí tnúhu-í xii-ndo nâcuáa quidé-yu cuendá cutñuní nûu nâsa cada-ndo nûu ndisa sá cúu ini-ndó cué tnâha ñáiyu-ndo. ⁹ Te nchòhó sa xini-ndó sá Xitohó Jesucristú ío cundahú ini ñáhâ-gâ xii-o, te ío vâha ndécú-gâ ní cûu te ní quixi-gâ ñuyiú-a ní quide vâha ñaha-gâ xii-o, te ñuyiú-a ñá túú ní xîndecu vâha-gâ, te duca" ní quixi-gâ ñuyiú-a cuêi ñá túú ní xîndecu vâha-gâ cuendá sá nchóhó ngûndecu vâha-o nûú ndécú-gâ.

¹⁰ Te na câchí tnúhu-í xii-ndo nâcuáa sâni ini-í. Chiú" sá ní yuhu ni ini-ndó ní nguíta-ndo quide-ndo cuíá ni yâha chi cuu-xí sá vâha sá cúu-xí-ndó nûu na dàxínu cava-ndo. ¹¹ Te dátñá-ni ni yûhu ni ini-ndó ní tausha-ndo chiú"-á" te duca"-ni ní yuhu ni ini-ndó dàxínu cava-ndo, te cacá" tnáhâ-ndó sá ndécú ndihi-ndo nâcuáa xito mee-ndo

ndacu-ndo. ¹² Te núu nchòhó ni yûhu ni ini-ndó câcá" tnáhâ-ndó sá xitó mée-ndo ndacu-ndo ña, te cûu vâha ini Yâ Ndióxi, chi mee-gâ sa nâha-gâ nâsa ndécú-o te ndûu vétú-ni ini-gâ.

¹³ Te sá dúhá ndûu tnúhu cáhâ"-í te vá cání ini-ndó sá yûhú cuini-í sá nchòhó ndoho-ndo cûndecu-ndo te dava-gâ-yu ngûndecu vâha-yu sá cuendá-ndó. ¹⁴ Te vitna ndécú ndee ini-ndó nâcuáa ndacu-ndo chindee-ndo cue ñáiyu xini ñuhu, te nduu ñá túú ndécú ndee ini-ndó te cue ñáiyu-á" chindee ñáhâ-yu xii-ndo te núu ndécú ndee ini-yu, te duca" te ní nchòhó ñá túú ná cumání xii-ndo te ní cué ñáiyu-á" ñá túú ná cumání xii-yu. ¹⁵ Te duca" te quee ndáá-xi nâcuáa cáhâ"-xi núú tûtú Yâ Ndióxi núú câchí-xi: "Cue ñáiyu ío vai sá ní ñihí ñá túú ní cûu sobrá xii-yu, te cue ñáiyu sacú ní ñihí ñá túú ní cumání xii-yu", duha câchí-xi núú tûtú-gâ.

Té Titú ndihi cue té cundihi-dé

¹⁶ Te ndácá" táhú-í núú Yâ Ndióxi chi mee-gâ ní quide sá té Titú ío ñuhu ini ñáhâ-dé xii-ndo dátñá ñúhú ini ñáhâ-í xii-ndo. ¹⁷ Te yûhú ní xáha"-í xii-dé sá quixí coto ñaha-dé xii-ndo te ní sâha-dé tnúhu, te ñá díú mée-ni sá dúcá" ní xáha"-í xii-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo, chi mee-dé cudií tnâhí ini-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo.

¹⁸ Te tendaha-ndí ñá" té ndécú ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú quixi-dé ndihi té Titú, te té quixi ndihi té Titú-á" cúu-dé ñá" té ío vâha cáhâ" cue ñáiyu xîndecu ichi Xitohó Jesucristú cuendá-dé cuendá sá ío vâha quide-dé chiú" Xitohó Jesucristú cáhâ"-dé tnúhu-gâ tnúhu sá cáhâ" nâcuáa naníhí táhú-ó. ¹⁹ Te cue ñáiyu xîndecu ichi Xitohó Jesucristú ñá díú-ní sá cáhâ" vâha-yu cuendá-dé, chi tnâhâ ní cáxi ñáhâ-yu xii-dé cuendá sá cacá cûu ndihi ñaha-dé xii-ndí chindee ñaha-dé tacá sá cúu-xí ñáiyu ndâhú, te quide-ndí chiú"-a cuendá ío cuu cáhnu Yâ Ndióxi, te cue ñáiyu cutñuní ini-yu sá nchòhó ni yûhu ni ini-ndó quide-ndo nchaa sá vâha sá cúu-xí cué tnâha ñáiyu-ndo. ²⁰ Te cuini-ndí sá vâ cáhâ" cuêhé ñáiyu cuendá nâcuáa quide-ndí ndihi sá ngâutnâha sá cúu-xí cué tnâha ñáiyu-o, te ío vai cuu-xi. ²¹ Chi ndûcu ndee-ndí quidé-ndí nâcuáa cáhâ" vâha Xitohó Jesucristú cuendá-ndí, te quide tucu-ndí nâcuáa cáhâ" vâha ñáiyu sá quidé vâha-ndí.

²² Te tendaha tûcu-ndí ingá tucu té ndécú ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú quixi-dé ndihi cue té úú quixi coto ñaha xii-ndo, te té quixi ndihi-gûedé-á" ní cuu vai xito quide-dé nâcuáa cutñuní ini-ndí sá ío ndûcu ndee-dé quidé-dé sá vâha, te vitna ío-gâ cuini-dé cada-dé sá vâha vitna quixi-dé núú ndécú-ndó, chi cutñuní ndáá ini-dé

sá cúu-ndó cuê ñáiyu quide váha. ²³ Te cachí tnúhu-í xii-ndo sá tē Titú cúu-dē ñⁿ tēe cūndi-í quidé-ndí chiⁿ Xítóhó Jesucristú, te tnáhá-dé cúu-dē ñⁿ tēe xinu cuechi núu-ndó cāhá-dé tnúhu-gá. Te cachí tnúhu tucu-í xii-ndo cuendá cue tēe úu quixi ndi-í-dé, chi cue tēe-ánⁿ cúu-güedé cue tēe tendaha cuê ñáiyu xīndecu ichi Xítóhó Jesucristú quixi coto ñaha xii-ndo. Te cue tēe-ánⁿ quidé-güedé nācuáa cachí ñáiyu sá ño cāhnu cuu Xítóhó Jesucristú. ²⁴ Te chí cáda sá cúu ñí ndisa-ndo-güedé cuendá ducaⁿ na cūtnuní ñí nchaa dava-gá ñáiyu xīndecu ichi Xítóhó Jesucristú sá ndāa ndisa ducaⁿ quide-ndo, te ducaⁿ cūtnuní ñí-yu sá ndāa ndisa quide váha-ndo dātná cāhá-ndí cuendá-ndó sá quidé váha-ndo.

9

Cuendá sá ngāutnáha sá cúu-xí cuê ñáiyu xīndecu ichi Xítóhó Jesucristú

¹ Te cuendá sá ngāutnáha sá cúu-xí cuê ñáiyu ndecu ichi Xítóhó Jesucristú ñā túu-gá xíní ñúhu-xí cachí tnúhu-í xii-ndo núu tútu-a nācuáa cada-ndo, ² chí sa cūtnuní ñí-í sá ño cuíní-ndó chindee-ndó-yu. Te ducaⁿ-ni ño váha cāhá-í cuendá-ndó núu ñáiyu xīndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá, te xāhá-í xii-yu sá nchòhó ñáiyu xīndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Acáyá sa ní cuu ñⁿ cuíá ducaⁿ cuíní-ndó cācáⁿ tnáhá-ndó sá cúu-xí cuê ñáiyu ndáhú ndécú ichi-gá. Te vai cue ñáiyu distritú Macèdoniá cuíní-yu cācáⁿ tnáhá-yu sá cúu-xí cuê ñáiyu ndáhú ndécú ichi Xítóhó Jesucristú cuendá sá ní ñíhi-yu tnúhu sá nchòhó ño cuíní-ndó dùcaⁿ cada-ndo. ³ Te cuendá sá sání ñí-ndó càda-ndo xiāⁿ tendaha-í cue tēe ndecu ndi-í-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-güedé núu ndécú-ndó cuendá dātúha ñaha-güedé xii-ndo, cuendá sá vā quée ndèhnde-í núu ñáiyu sá ní cāháⁿ váha-í cuendá-ndó, te ducaⁿ cūndecu túha ndisa-ndo dātná sa ní cāhá-í núu-yu. ⁴ Chí na cuáháⁿ ndéé quixi-í ndi-í ñⁿ úu cue ñáiyu distritú Macèdoniá núu ndécú-ndó te quíní-yu sá ñā túu ndecu túha-ndo, te cucahaⁿ núu-í núu-yu sá ní cāháⁿ váha-í cuendá-ndó te núu ñā túu ndecu túha-ndo, te tnáhá-ndó cūcahaⁿ núu-ndó. ⁵ Te xiāⁿ núu ní sani ñí-í sá váha-gá codonúu cue tēe ndecu ndi-í-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi coto ñaha-güedé xii-ndo cuendá chindee ñaha-güedé tacá sá ní sani ñí-ndó cācáⁿ tnáhá-ndó cuendá sá cūndecu túha-xi, te cuu-xi dātná ñⁿ táhú sá ní quene cuu ñí méé-ndó cācáⁿ tnáhá-ndó sá cúu-xí cuê tnaha ñáiyu-ndo. Te ducaⁿ te vā yōo caní ñí-xi quesáhá-yu sá nchúhú ní quide yica-ndí ducaⁿ ní sacáⁿ tnáhá-ndó.

⁶ Te nchòhó sa xíní-ndó sá ñáiyu na chíhi vai tatá te vai ñíhi-yu cūu, te cue ñáiyu

na chíhi sacú tatá te sacú ñíhi-yu cūu. Ducaⁿ sātahná-xi cūu ñáiyu sácáⁿ tnáhá sá cúu-xí tnàha ñáiyu-yu. ⁷ Te ñⁿ ñⁿ-ndo cācáⁿ tnáhá-ndó nācuáa quēne cuu ñí méé-ndó, te ño váha cuu ñí-ndó dùcaⁿ cada-ndo te vā càda-ndó cuendá-ñí sá quidé yica ñaha ñáiyu xii-ndo, chí Yá Ndióxi cúu váha ñí-gá núu nchāa ñáiyu cūdí ñí sácáⁿ tnáhá sá cúu-xí cuê tnaha ñáiyu-xi. ⁸ Te Yá Ndióxi ndacu-gá chindee ñaha-gá xii-ndo nācuáa cūndecu váha-ndo, chí diu-gá cada te ñíhi-ndó nchāa núu sá xíní ñúhu-ndo cūndecu ndi-í-ndo, te ñā túu tnáhi-gá ná cumání xii-ndo, te mee-gá chindee ñaha-gá xii-ndo ñíhi-ndó ño vai cūndecu ndi-í-ndo cuendá ducaⁿ chindee-ndo cue tnaha ñáiyu-ndo. ⁹ Te núu tútu Yá Ndióxi cāchi-xi ñⁿ xichi:

Ñⁿ ñáiyu ño vai sá ní sātahná-yu xii ñáiyu ndáhú,

te sá ní quide ñáiyu-ánⁿ ní cuu-xi sá váha sá vā yōo cūnaa.

Duha cāchi-xi núu tútu-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndióxi taxi-gá nchaa sá cúu tátá nchaa nchòhó ñáiyu xitu nándi sá xítu cuendá cuu sá cúu nchito-ndo, te diu-gá cada te ño vai sá ñíhi-ndó cūndecu ndi-í-ndo, te ducaⁿ ño-gá vai sá váha cada-ndo sá cúu-xí cuê tnaha ñáiyu-ndo. ¹¹ Te Yá Ndióxi taxi-gá vai núu sá cūndecu ndi-í-ndo cuendá ducaⁿ ní yuhu ní ñí-ndó vai cuáhāha-ndo sá cúu-xí tnàha ñáiyu-ndo. Te cuendá nchaa sá sácáⁿ tnáhá-ndó quēneⁿ cuendá-ndí cuu xii tnàha ñáiyu-ndo, te cue ñáiyu-ánⁿ ño ndacáⁿ táhú-yu núu Yá Ndióxi cuendá sá dúcáⁿ sácáⁿ tnáhá-ndó sá cúu-xi-yu. ¹² Te sá dúcáⁿ quide-ndo sacáⁿ tnáhá-ndó sá cúu-xí cuê ñáiyu cūu cuendá Yá Ndióxi, te ñáiyu-ánⁿ ñā túu-gá ná cumání xii-yu, te ño ndacáⁿ táhú-yu núu Yá Ndióxi sá dúcáⁿ quide-ndo. ¹³ Te ñáiyu-ánⁿ cutnúní ñí-yu sá nchòhó quidé-ndó sá sándāa ndisa ñí-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te cuendá xiāⁿ te ñáiyu-ánⁿ chíñúhú-yu Yá Ndióxi, te cuendá sá dúcáⁿ ní yuhu ní ñí-ndó sácáⁿ tnáhá-ndó sá cúu-xi-yu ndi-í sá cúu-xí nchāa dava-gá ñáiyu, te cachí-yu sá ño cāhnu cuu Yá Ndióxi. ¹⁴ Te ñáiyu-ánⁿ cāháⁿ ndi-í-yu Yá Ndióxi cuendá-ndó, te ño cuu váha ñí ñáhá-yu xii-ndo cuendá sá Yá Ndióxi chindee ñaha-gá xii-ndo quide-ndo sá váha sá cúu-xi-yu ndi-í dava-gá ñáiyu. ¹⁵ Te ño ndacáⁿ táhú-ó núu Yá Ndióxi cuendá sá ní taxi-gá sá ño váha ndecu ndi-í-o, te ní ñā cūtnuní ñí-ó nāsa cūnduu tnúhu cāhá-ó cuendá sá váha ní taxi-gá.

10

Té Páblú ndécú ndi-í-dé tnúhu ndee ñí sá cāhá-dé tnúhu Xítóhó Jesucristú

¹ Te Xítóhó Jesucristú ño cāhnu ñí-gá, te cūndahú ñí ñáhá-gá xii-o chindee ñaha-gá, núu xiāⁿ yúhú té Páblú ducaⁿ quide-í cāháⁿ

ndàhú-í núú-ndó nàcuáa cada-ndo. Te dava-ndo càchí-ndó sá yùhú ío ndàhú iní-í òré ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo, te òré ñá túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo te ío ñí cãà-í. ² Te cãháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá cáda-ndó nàcuáa vá cãháⁿ ñí-í núú-ndó òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuiní-í sá ndìhi tnúhu ñí iní-xi cãháⁿ ndìhi-í cue ñáyiú càchí sá ñí-ni cuu-í ndìhi cue ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítoho Jesucristú. ³ Te nchúhú cùu-ndí cue tée ñuyú-a, dico ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa ndàcu-ndí dáquèe tíhú-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá, dico ñá díú mée-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, ⁴ te ní ñí sá ío ñuyú-a ñá túú chindee ñaha-xi, chi mee Yá Ndióxi chindee ñaha-gá xii-ndí dáquèe tíhú duu-ndí nchaa núú sá cuèhé sá dúhá. ⁵ Te xíáⁿ núu nihí-ndí tnúhu cãháⁿ-ndí sãd-ndí yuhu cue ñáyiú cãháⁿ tnúhu sá ñá túú cùu váha iní Yá Ndióxi, ñáyiú xiquide nínu mee-xi càchí sá ñá túú nãndíhi tnúhu-gá. Te quide-ndí sá ñáyiú-áⁿ quindáá iní-yu tnúhu Xítoho Jesucristú. ⁶ Te nchúhú sa ndècu túha-ndí sá dáquètíhú-ndí cue ñáyiú ñá túú cuiní cada nàcuáa cuiní Xítoho Jesucristú, dico díhna-gá xini ñúhu-xi sá nchãá nchòhó ñáyiú cuiní cada nàcuáa cuiní-gá cundáá-ndó.

⁷ Te nchòhó nàcuáa ndùu sá ndéhé-ndó te ducaⁿ sãni iní-ndó, dico vá dúcãⁿ cãni iní-ndó cuendá-ndí. Chi núu cùtnuní ndáá iní-ndó sá cùu-ndó cuendá Xítoho Jesucristú, te díu-ni ducaⁿ tãu-ndó cãni iní-ndó cuendá-ndí tucu. ⁸ Te Xítoho Jesucristú ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-ndí sá dãnèhé ñáhã-ndí xii-ndo nàcuáa cuita cuehnu nihnu-ndo íchi-gá quíhí, te ñá díú sá dãnèhé ñáhã-ndí xii-ndo nàcuáa cuíta nihnu-ndo, te cuèi na chido-gá-í cãháⁿ-í cada nínu-í mée-í cuendá tnúhu ndee iní ní taxi Xítoho Jesucristú ndécú ndìhi-ndí, dico vá cùcãhaⁿ núu-í chi cãháⁿ ndáá-í. ⁹ Te ñá túú cuiní-í sá nchòhó cãni iní-ndó sá yùhú dáyùhú ñáhã-í xii-ndo nàcuáa ndùu tnúhu cãháⁿ-í núú tütü-í. ¹⁰ Te dava-ndo càchí-ndó sá ténãá ñáhã-í xii-ndo núú tütü-í, te mee-ni tnúhu cãhnu sá ío cùnuu cuu-xi, te càchí tucu-ndo sá òré ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo te ñá túú cãà-í sá cùu-í ñí tée cùu váha cùu dico iní-ndó, te càchí tucu-ndo sá ñá túú tnàhá iní-ndó nàcuáa quide-í òré dácuaã ñaha-í xii-ndo. ¹¹ Te nchòhó ñáyiú ducaⁿ cãháⁿ cada cuendá váha-ndo sá dàtnã-ni cãháⁿ-ndí núú tütü-ndí díu-ni ducaⁿ quide-ndí òré ndécú ndìhi ñaha-ndí xii-ndo.

¹² Te nchúhú, vá cùu tnàhí cãháⁿ-ndí sá ñí-ni cuu-ndí ndìhi cue ñáyiú cãháⁿ váha cuendá mée-xi, chi ñáyiú-áⁿ sãní iní-yu ná cùú sá váha te quidé-yu te xíáⁿ càchí-yu sá ío váha quidé-yu, te càchí-yu sá quidé

vãha-gá-yu dàcúxí tnàha ñáyiú-yu, te sá dúcãⁿ cãháⁿ-yu te quidé-yu dàtnã quidé cuè ñáyiú ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi. ¹³ Te dico nchúhú ñá túú xidó-ndí cãháⁿ váha-ndí cuendá-ndí, chi cãháⁿ váha-ndí cuendá-ndí dico nàcuáa ndùu chiúⁿ ní taxi Yá Ndióxi cãháⁿ-ndí, chi mee-gã ní cachí-gã ndèe není sáá-ndí cãháⁿ-ndí tnúhu-gá, te ní sáá-ndí ndée ñúu-ndó cãháⁿ-ndí tnúhu-gá. ¹⁴ Te vitna ndècu ndìhi-ndí tnúhu ndee iní sá tnàhá nchòhó cuu cãháⁿ ndìhi ñaha-ndí xii-ndo, chi díhna-gã nchúhú ní quixi-ndí ní cãháⁿ-ndí tnúhu Xítoho Jesucristú ñúu-ndó, tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó. ¹⁵ Te nchúhú ñá túú quide cãhnu-ndí mée-ndí cuendá chiúⁿ quide dava-gã-güedé quesaha-ndí sá chiúⁿ mée-ndí cùu-xí. Te cuiní-ndí sá nchòhó cuita quindáá-gã iní-ndó Xítoho Jesucristú, te ducaⁿ te nihí-gã-ndí nàcuáa cada-ndí chiúⁿ-gã nchaa dava-gã xichi núú ní cachí-gã cada-ndí chiúⁿ-gã. ¹⁶ Chi cãháⁿ-ndí tnúhu-gã tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó, te yãha-gã-ndí ñúu-ndó quíhí-ndí nchaa dava-gã xichi cãháⁿ-ndí, te vá cáda cãhnu-ndí mée-ndí cuendá chiúⁿ sá sá ní quide dava-gã-güedé.

¹⁷ Te cue ñáyiú cuiní cada cãhnu mee-xi te vá dúcãⁿ cáda-yu, chi mee Xítoho Jesucristú ná cáda cãhnu-yu-gã. ¹⁸ Te nchaa ñáyiú na cãháⁿ váha Xítoho Jesucristú cuendá-yu, ñáyiú-áⁿ cùdiú-yu núu-gã, te ñá túú cùdiú-yu núu-gã cuendá sá cãháⁿ váha-yu cuendá mée-yu.

11

Cuendá té Pãblú ndìhi cuendá cue tée càchí sá cãháⁿ tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá

¹ Te cuiní-í sá nchòhó cada ndee iní-ndó cùndedóho-ndo tnúhu na cãháⁿ-í, chi cãháⁿ-í dàtnã cãháⁿ cue ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi, te cuèi nása-gã ná cùnduu tnúhu cãháⁿ-í dico chí cáda ndèe iní cùndedóho-ndo. ² Chi yùhú ío ñúhu iní ñáhã-í xii-ndo dàtnã ñúhú iní ñáhã mée Yá Ndióxi xii-o, te ní cãháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú núu-ndó núu xíáⁿ ní tnàhá tnúhu-ndo ndìhi-gã vitna, te sá dúcãⁿ ní quide-í te cada iní-ndó sá yùhú cùu-í dàtnã ñí tée xica ndáhú te nchòhó cùu-ndó dàtnã ñí xichí cuéchí, te Xítoho Jesucristú cùu-gã dàtnã ñí tée tnándaha ndìhi xichí cuéchí-áⁿ. Te ducaⁿ cáda iní-ndó chí na sáá nduu te yùhú na cãni cuendá ñáhã-í xii-ndo núu Xítoho Jesucristú, te cuu-ndo ñáyiú vá cùndècu tnàhí-gã cuéchí-xi. ³ Te yùhú-í sá sàcufhná dandàhú ñáhã-xi xii-ndo vá cãní-gã iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ní yuhu ní iní-ndó íchi Xítoho Jesucristú dàtnã nchicúⁿ nihnu-ndo vitna. Te yùhú-í ná yãha-ndo dàtnã ní yãha tá

Èvá, chi sácuihná nĩ nduu-xi cóo nĩ dándàhú ñáhá-xí xii-xi, chi sácuihná-àn ò váha ní xito-xi nàcuáa ní quide-xi ní dándàhú-xi tá Èvá-án. ⁴ Te nchòhò, quidé ndèe iní-ndó sácúndedóho-ndo ncháa tnúhu càháⁿ cue tée càháⁿ ingá núu tnúhu cuendá Jèsús tnúhu sá ñá túú dānehé ñáhá-ndĩ xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dānehé ñáhá-güedé xii-ndo cuendá ingá espíritú, te ñá díú cuendá Espíritú Yá Ndiòxi sá nĩ ngūndecu ndihí-ndo dānehé ñáhá-güedé xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dānehé ñáhá-güedé xii-ndo ingá núu tnúhu sá càchí-güedé càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ndó, te ñá díú nàcuáa ndùu tnúhu sá nĩ sàndáá iní-ndó cuendá naníhí tàhú-ndó càháⁿ-güedé. ⁵ Te cue tée ducaⁿ càháⁿ-áⁿ càchí-güedé sá Yá Ndiòxi ní tendaha ñàha-gá xii-güedé xícá cùu-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá te ò cūnuu-güedé, dico ñá ndáá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. Te yúhú cùtnuní iní-í sá cuè téé-àn ñá túú cūnuu-güedé dàtná cūnuu yúhú. ⁶ Te cuèi ñá túú càháⁿ-í dàtná càháⁿ cue téé ò váha sáá díquí-xi dico ò váha cùtnuní iní-í cuendá ncháa sá dācuàha-í, te yúhú sa quide-í nàcuáa cutnūnī iní-ndó sá ò váha cùtnunī iní-í nàcuáa ndùu ncháa tnúhu càháⁿ-í.

⁷ Te cudana te sàni iní-ndó sá yúhú ñá túú ní quide váha-í sá ní quide-í mée-í dàtná ñáⁿ téé ò ndàhú iní-xi, chi ñá túú ní xicáⁿ-í yáhu-í nūu-ndó cuendá sá ní càháⁿ-í tnúhu Yá Ndiòxi tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ò núu-ndó. ⁸ Te ní queheⁿ-í dīhúⁿ ní taxi dāva-gá cue ñāyiu ndècu ichi Xitohó Jesucristú, te dīhúⁿ-àn nĩ dāndòñūhu-í ní saaⁿ-í ncháa sá ní xini ñūhu-í cùtnàhá ní càháⁿ-í tnúhu Xitohó Jesucristú núu-ndó. ⁹ Te cùtnàhá ní xīndecu ndihī ñāha-í xii-ndo te áma ní xóo cumánī sá xini ñūhu-í, te ñá túú nā ní xicáⁿ-í núu ní ñāⁿ-ndo. Chi cue ñāyiu xīndecu ichi Xitohó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá ní quixi-yu ní taxi-yu sá cūmānī xii-í, te ñá túú tñāhī ní dāsātú iní ñāhà-í xii-ndo cācāⁿ-í núu-ndó nūu ná cúú sá xini ñūhu-í, te diu-ni ducaⁿ cada-í. ¹⁰ Te diu-ni duha càháⁿ váha-í cuendá-í te ní ñāⁿ cue ñāyiu distritú Acáyá vá nihí-yu tnúhu cūñāhá-yu xii-í cuendá cadí-yu yuhu-í. Te mee Xitohó Jesucristú nāhá-gá sá ndáá càháⁿ-í dàtná càháⁿ ndáá mée-gá. ¹¹ Te cudana te sàni iní-ndó sá sá dúhá càháⁿ-í te ñá túú cūu iní ñāhà-í xii-ndo, dico ñāhá chi mee Yá Ndiòxi nāhá-gá sá yúhú ò cūu iní ñāhà-í xii-ndo.

¹² Te nàcuáa-ni ta quide-í véxi te diu-ni ducaⁿ cada-í cuendá sá cuè téé cūnī cada nūu mee-xi càchí sá ñāⁿ-ni cuu ndihī ñāha-güedé xii-í vá nihí-güedé tnúhu càháⁿ-güedé càchí-güedé sá ñāⁿ-ni chiuⁿ quide ndihī ñāha-güedé xii-í. ¹³ Te cue téé-àn càchí-güedé sá Yá Ndiòxi ní

tendaha ñàha-gá xii-güedé xícá cùu-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá dico ñá ndáá, chi mee-ni dāndahú-güedé ñāyiu ndihī tnúhu càháⁿ-güedé, te quide-güedé dàtná quidé cuè téé càháⁿ tnúhu Xitohó Jesucristú dico ñá ndáá sá cūú-güedé cue téé càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁴ Te vá cūñūhu-ò sá dúcāⁿ quide cue téé-àn, chi mee sácuihná quidé-xí sá cūú-xí dàtná ñāⁿ espíritú xínú cuèchi núu ò váha cāa ndecu Yá Ndiòxi dico ñá ndáá sá xínú cuèchi-xi xiáⁿ. ¹⁵ Te xiáⁿ vá cūñūhu-ò sá cuè téé xīnu cuèchi núu-xi quide-güedé sá cūú-güedé cue téé quide váha chi ñá ndáá sá quidé váha-güedé chi dāndahú-güedé ñāyiu. Te nàcuáa ndùu ncháa sá quidé-güedé te ducaⁿ nāchāhu-güedé núu Yá Ndiòxi.

Té Pāblú ò ndòho-dé cuendá sá cūú-dé téé càháⁿ tnúhu Xitohó Jesucristú

¹⁶ Te yúhú càháⁿ tucu-í dóho-ndo sá vā cānī iní-ndó sá yúhú cūu-í ñāⁿ téé càháⁿ lūcú càháⁿ duha, te nūu dāva-ndo dūcaⁿ sāni iní-ndó dico chí cādā ndèe iní cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í cuendá ducaⁿ tñāhá-í cada nūu-í mée-í. ¹⁷ Te vitna na càháⁿ-í dàtná càháⁿ ñāⁿ téé ñá túú cùtnunī iní-xi, chi tnúhu càháⁿ-í ñá túú ñāⁿ-ni cuu-xi ndihī tnúhu Xitohó Jesucristú, chi vitna càháⁿ-í nàcuáa cada nūu-í mée-í. ¹⁸ Te ò cuèhé ñāyiu quide nūu mee-xi cuendá ncháa sá ò ñuyiú-a te xiáⁿ nūu tñāhá-í cuinī-í cada nūu-í mée-í. ¹⁹ Chi cùtnunī sá nchòhò quidé ndèe iní-ndó sácúndedóho-ndo ncháa tnúhu càháⁿ cue téé càháⁿ lūcú càháⁿ duha, te ducaⁿ quide ndee iní-ndó sácúndedóho-ndo tnúhu càháⁿ-güedé chí càchí-ndó sá ò tūha-ndo. ²⁰ Te nchòhò, quide ndee iní-ndó tñā-ndo ncháa tnúhu càháⁿ cue téé quide yica ñāha xii-ndo sá cūnú cuèchi-ndo núu-güedé, te xicāⁿ-güedé nāndi sá xicāⁿ-güedé núu-ndó, te tñāi tñunī ñāhá-güedé xii-ndo, te quide-güedé sá ò cūnuu-güedé ndécú ndihī ñāha-güedé xii-ndo, te cāniha-güedé xii-ndo, te cuèi ncháa xiáⁿ quidé ñāha-güedé xii-ndo dico quide ndee-ni iní-ndó. ²¹ Te nchòhò càchí-ndó sá cūú-ndí cue téé ñá túú ní cūyī cada nāndi sá cādā, te ndáá chí ñá túú ñāⁿ-ni cuu-ndí ndihī cue téé ducaⁿ xīquide.

Dico núu cue téé-àn cūyī-güedé quidé nūu-güedé mée-güedé, te tñāhá-í cūyī-í ducaⁿ cada-í. Te sá dúhá càháⁿ-í te càháⁿ-í dàtná ñāⁿ téé ñá túú cùtnunī iní-xi. ²² Te núu quide cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá càháⁿ-güedé tnúhu hēbreú, te yúhú tucu diu-ni téé càháⁿ tnúhu hēbreú cūu-í, àdi quide cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá cūú-güedé cue téé isrāél, te yúhú tucu tñāhá-í cūu-í téé isrāél, àdi quide cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá cūú-güedé ñānī tñāhá ndīi Abrahām, te tñāhá yúhú cūu-í ñānī tñāhá ndīi Abrahām tucu.

²³ Ædi quide cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá sání iní-güedé sá diú núú Xitohó Jesucristú xinú cuèchi-güedé, dico yúhú ío-gá xinú cuèchi ndisa-í núú-gá. Te sá dúhá quide cahnu-í mée-í te cáhá-í dátá ñi tée ñá túú cutnuni iní-xi, te yúhú cùu-í ñi tée ío-gá quidé chiú-gá dácúxí cuè tée-á, te vai xito ní cuu cànhi ñáyiú xii-í, te vai xito ní cuu chíhi ñáhá-yu vecaá xii-í, te vai xito ní cuu cácu cácu cahní ñaha ñáyiú xii-í. ²⁴ Te cue ñáyiú isráel ní canihá-yu xii-í úhú xito, te ndi tnahá ñi xito ní canihá-yu ní dáque-yu ócó sáhú cümü ñi sáta-í. ²⁵ Te úní xito ní canihá tucu ñáyiú xii-í ndihi carrutí, te ñi xito ní sáha yúú ñáhá-yu xii-í, te ní cuu úní xito quée naa bàrcú xiti ndute órè sácúhu-í, te ñi xito ío ní ndoho-í ní xindecu-í ñi nduu ñi núú núú ndute lámár. ²⁶ Te ío titní xichi ní cuu xica cuu-í, te dava xichi ní cácu cuído ñaha ndute ñuhu xii-í, te dava xichi ní cácu duhu ñadúhú ncha ndachiu-í, te dava xichi ní cácu cada ñaha cuè ñáyiú cùn ndi mee-í ñi sá cáda ñáhá-yu xii-í, te diu-ni duca ñi cácu cada ñaha tucu cue ñáyiú ñá túú cùn ndi mee-í ñi sá cáda ñáhá-yu xii-í ní cùu, te cuéi xiti ñuú te cuéi xiti yucu cácu cácu cada ñaha ñáyiú xii-í ñi sá cáda ñáhá-yu, te diu-ni duca cácu cácu quini-í tnúndohó órè ñúhú-í bàrcú cuáhá núú ndute lámár. Te cue ñáyiú cächí sá ndécú ichi Xitohó Jesucristú te ñá ndáa cácu cácu cada ñáhá-yu xii-í ñi sá cáda ñáhá-yu. ²⁷ Te ío ndóhó í cuendá chiú quide-í chí ío xáu-í, te ní cuu vai xito ñá túú xidi-í, te titní xito ní cuu xihí vñhí-í docó, te titní xito ní cuu yichí-í ndute, te titní xito ní cuu ñá túú tñahí ná xéxi-í cuendá chiú quide-í, te titní xito ní cuu ndóhó-í sá vñxi-í, te titní xito ní cuu ñá túú ñihí-í dóó cuihu-í.

²⁸ Te ñá diú-ní xiá ñi nduu ñi nduu ío sání iní-í cuendá ncha ñáyiú ndecu ichi Xitohó Jesucristú xindecu ncha xichi. ²⁹ Te ndéda-ni cá ñáyiú ñá túú ñihí ndéé cùndecu ichi Xitohó Jesucristú, te ío cùndahú iní-í chí sànuu sá tñahá-í ñá túú ñihí ndéé-í cùndecu-í ichi-gá sá dúcá quidé-yu. Te núu ñi ñáyiú quidé-yu sá ñi nchóhó ñáyiú ndecu ichi Xitohó Jesucristú quidé-ndó ñi sá ñá túú tau-ndó càda-ndo te vá cúú váha iní-í chí cuèé-í. ³⁰ Te núu xini ñuhu-xi sá cáda càhnu-í mée-í, te cuu duca càda-í te cáhá-í mee-ni cuendá ncha sá quidé nàcuá ñá túú ñihí ndéé yiqui cuñú-í. ³¹ Te Dútú Ndióxi Yáa cúú Tátá Xitohó Jesucristú náhá-gá sá yúhú cáhá ndáa-í núú-ndó, te diu-gá tau-gá cächí-ó sá ío càhnu cuu-gá ñi caa ní quíhí. ³² Te cùtnáhá ní xindecu-í ñuú Dámascú te tée cùu gobiernú tée cùndihi tée yindaha ñáyiú nàni Aretás ní taxi ndecu-dé cue tée ní xindedí yuyèhe sá ñúhú dòco ñuú cuendá órè quee-í te tñi ñaha-güedé xii-í ní cùu.

³³ Dico yúhú ní quée-í ñi xiti tídihi, te cue ñáyiú cùndihi ñaha xii-í ní queñuhu ñáhá-yu ndáa ventaná nchí yiqui naha sá ñúhú dòco ñuú-á, te duca te ní cácu-í ñá túú ní ndacu-güedé tñi ñaha-güedé xii-í.

12

Té Páblú cáhá-dé sá ío víi càa sá ní dánhé núú náhá Xitohó Jesucristú xii-dé

¹ Te ñá túú ndéé nándihi-xi sá cáhá váha-o cuendá mée-ó, dico vitna xini ñuhu-xi duca cada-í chí cáhá-í nàcuá ní quide ñaha Xitohó Jesucristú xii-í, chí ní quide-gá sá ní cutnuni iní-í nàcuá nduu tnúhu-gá, te vai núú sá ní dánhé núú náhá-gá xii-í. ² Te yúhú xini-í ñi tée sándáa iní ñáhá xii Xitohó Jesucristú, te sa ní cuu úxícümü cuá sá tée-á ní sáa-dé ndéé andiu cùu úní, te ñá túú xini-í te núu ndihi yiqui cuñú-dé ní sáa-dé ádi ñáhá, chí ñi diú ñi Yá Ndióxi náhá-gá te núu nása càa-dé ní sáa-dé. ³ Te yúhú cáhá ndáa-í cuendá tée-á, dico dátá ní cächí-í sá ñá túú xini-í te núu ndihi yiqui cuñú-dé ní sáa-dé andiu ádi ñáhá, chí mee Yá Ndióxi náhá-gá te núu nása càa-dé ní sáa-dé. ⁴ Te tée-á ní sáa-dé ñi xichi núú ío váha càa andiu, te yáca ní xindedóhó-dé tnúhu mee-ni sá cúu-xi cuendá mée-dé, te tnúhu-á vá cúú tñahí cáhá-dé núú ñi ñáyiú. ⁵ Te yúhú quidé ñinu-í tée-á, dico mee-í ñá túú cáhá váha-í cuendá-í cuendá cada ñinu-í mée-í, chí cáhá-ñi mee-ni cuendá ncha sá quidé nàcuá ñá túú ñihí ndéé yiqui cuñú-í. ⁶ Te núu dicó yúhú cuñi-í te cuu cáhá váha-í cuendá-í cuendá cada ñinu-í mée-í, te núu duca na cáhá-í te ñá túú cùu-xi ñi tnúhu neñú cáhá-í, chí cùu-xi ñi sá cáhá ndáa-í te núu na cáhá-í. Dico vá dúcá càda-í chí cuñi-í sá nchóhó cada cuendá-ndó nàcuá nduu tnúhu cáhá-í ndihi nàcuá quide-í, te duca mee-ndo cáhá-ndó te núu ná tée cùu-í, te ñá diú sá yúhú cáhá váha-í cuendá mée-í cuendá nchóhó cächí-ndó sá ío cùnuu-í.

⁷ Te sá ní dánhé núú náhá Xitohó Jesucristú xii-í cúu-xi sá xidó ío váha, te cuendá sá vá cáda càhnu-í mée-í ñi xii-í Xitohó Jesucristú ní quide-gá duha ndóhó yiqui cuñú-í vitna. Te sá dúcá quide ñaha-gá xii-í te xiá sácúhñá ní ñihí-xi ichi càhnu dandoho ñaha-xi xii-í. ⁸ Te ní cuu úní xito cáhá ndáhú-í núú Xitohó Jesucristú sá ná cáda-gá nàcuá vá ndóhó-gá yiqui cuñú-í. ⁹ Dico mee-gá cächí-gá xii-í: “Yúhú ío cùndahú iní ñáhá-í xii-n chindee ñaha-í, te ñá túú ná cümüni xii-n, te cutnuni sá ío-gá chindé-í cue ñáyiú ñá túú ñihí ndéé cùndecu”, duha ní cächí-gá xii-í. Te xiá núu yúhú ío cùndí iní-í sá ñá túú ñihí ndéé-í ndécú-í, chí diu cuendá xiá Xitohó Jesucristú ñá túú dàña ñihnu ñaha-gá xii-í chindé ñaha-gá. ¹⁰ Te xiá núu cùndí iní-í sá dúhá ñá túú ñihí ndéé-í ndécú-í,

te cùdíí tucu iní-í cuendá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càhá^a ñáyi cuendá-í, te cùdíí iní-í cuendá nchaa sá ndòhò-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá sá quidé ñàha ñáyi xii-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá nchaa dava-gá sá ndòhò-í cuendá Xitohó Jesucristú. Te òré ñá túú nihí ndé-í te Xitohó Jesucristú chindée ñàha-gá xii-í nihí ndé-í.

Té Páblu ío sàni iní-dé cuendá cue ñáyi xindecu ichi Xitohó Jesucristú ndécú ñúu Còrintú

¹¹ Te cùu-í dàtná ñ^a téé ñá túú cùtnuní iní-xí sá dúhá càhá^a váha-í cuendá-í, te ducaⁿ quide-í chi mee-ndo quide-ndo sá dúcáⁿ càhá^a-í, dico mee-ndo tàu-ndó càhá^a váha-ndo cuendá-í ní cùu. Te dava cue téé ío quide cahnu-güedé méé-güedé, te cächí-güedé sá Xitohó Jesucristú ní táuchíuⁿ-gá sá càhá^a-güedé tnúhu-gá, dico yúhú cùnuu-gá-í dácúxí cuè téé-áⁿ cuéí ñá túú védana ná cùu-í ndécú-í ñuyíu-a. ¹² Te cùtnáhá ní xindecu ndíhi ñàha-í xii-ndo ío ní quide cahnu iní-í nándi sá ní yáha-í ní quide-í chiúⁿ Xitohó Jesucristú sá cúu-xí-ndó. Te ní chindee ñàha-gá xii-í ní quide-í titní núú sá vā yō tnáhi ndácu cada te ní cuñúhu-ndo, te sá dúcáⁿ ní chindee ñàha-gá xii-í ní cutnúní iní-ndó sá yúhú cúu ndísa-í ñ^a téé ní cächí Xitohó Jesucristú sá càhá^a-í tnúhu-gá. ¹³ Te yúhú ñ^a-ní quide ndíhi ñàha-í xii-ndo ndíhi nchaa dava-gá cue ñáyi ndécú ichi Xitohó Jesucristú, te dicó-ní sá yúhú ñá túú ní cuini-í taxi-ndo sá xíní ñúhu-í dàtná ní quide-í dava-gá-yu. Te núu ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ ní quide-í ñá túú ní cuini-í chindee ñàha-ndo te chí cáda cahnu iní ñáhá xii-í.

¹⁴ Te vitna sa ndécú túha-í sá quixí-í núú ndécú-ndó, te sá quixí còto ñàha tucu-í xii-ndo cùu-xi xito cuu úní sá quixí-í, te cuini-í sá vā dándihú-ndó iní-ndó ndécú-ndo sá táxi-ndó cùu xii-í, chi ñá díu xiáⁿ ndéé iní-í chi mee-ndo ndéé iní-í quixí-í. Te duha càhá^a-í chi nchòhó xini-ndó sá cuè téé cùu tátá sáñaha-güedé sá cúu-xí cuè déhe-güedé te ñá díu cuè déhe-güedé sáñaha-güedé sá cúu-xí mée-güedé. ¹⁵ Te yúhú ío váha cùu iní-í dandòñuhu-í sá ndécú ndíhi-í nàcuáa ndacu-í chindee ñàha-í xii-ndo cùndecu váha-ndo sá cúu-xí Yá Ndióxi chi ío cùdíí iní-í, te cuéí na cùu-í sá cuendá-ndó, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te sá dúcáⁿ cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te sànuu sá nchòhó ñá túú cùu iní ñáhá cavihi-ndo xii-í.

¹⁶ Te nàha-ndo sá ñá túú ní dándihú-í iní-ndó ná taxi-ndo cùu xii-í, dico dava-ndo cächí-ndó sá ío váha ní xito-í nàcuáa ní quide-í nàcuáa ní dándahú ñáhà-í xii-ndo. ¹⁷ Te chí càhá^a te núu yúhú ní dándahú ñáhà-í xii-ndo ndíhi cue téé ní tendaha-í ní quixí coto ñàha xii-ndo. ¹⁸ Te ní càhá^a

ndáhú-í núú té Títu ndíhi núú ñngá tucu téé ndécú ndíhi-o ichi Xitohó Jesucristú ní quixí coto ñàha-güedé xii-ndo. Te nchòhó cùtnuní iní-ndó sá té Títu ñá túú ní dándahú ñáhà-dé xii-ndo, te ducaⁿ chi ñ^a-ní sàni iní-ndí te ñ^a-ní quide-ndí.

¹⁹ Te cudana te sàni iní-ndó sá sá dúhá càhá^a-ndí te tàunihnu-ndí méé-ndí, dico ñá díu ducaⁿ quee-xi tnúhu càhá^a-ndí, chi càhá^a-ndí nàcuáa tàu-xi càhá^a-ndí chi ndécú ndíhi-ndí Xitohó Jesucristú, te mee Yá Ndióxi nàhá ndáá-gá nàcuáa ndùu tnúhu càhá^a-ndí, te nchaa sá càhá^a-ndí cúu-xí cuendá nchòhó cue ñáyi ío cùu iní-ndí, te càhá^a-ndí nàcuáa cundecu váha-ndo ichi Xitohó Jesucristú. ²⁰ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ te òré quixí-í quixí coto ñàha-í xii-ndo, te ñá túú quide-ndo nàcuáa cuu váha iní-í, te sá dúcáⁿ te yúhú càhá^a-í nàcuáa vā cúu váha iní-ndó, te ducaⁿ ío sàni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ òré quexio-í te nàá-ndó, àdi ndecu-ndo ichi cuédú iní, àdi cudééⁿ núú tnáhà-ndó, àdi ñá túú cùu ñ^a-nuu-ndo ndecu-ndo, àdi càhá^a cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyi-ndo núú chítú núú tàcá, àdi satnuhu tnaha-ndo, àdi quide cahnu-ndo mee-ndo, àdi quide dusaⁿ dóho tnàha-ndo. ²¹ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ òré quixí-í, te Yá Ndióxi cada-gá te cucahaⁿ núu-í sá cuendá-ndó, te ío ndíhú iní-í cuendá-ndó te núu vátá dáñá-gá-ndó nchàa sá cuèhé sá dúhá ní ngüita-ndo quide-ndo ndéé sanduu, te vāi-ndo ní ngüita-ndo ducaⁿ quide-ndo, chi ndécú-ndo ichi díí iní te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te ducaⁿ ío ndíhú iní-í te núu vátá dáñá-gá-ndó nchàa xiáⁿ.

13

Tnúhu ndéé núú ní ndíhi-ñá

¹ Te sá quixí-í vitna núú ndécú-ndó cùu-xi xito cuu úní sá quixí còto ñàha-í xii-ndo. Te cächí tnúhu-í xii-ndo sá òré cundáá cuéchi-ndo te canehe núú úú àdi úní ñáyi càhá^a ndáá nàcuáa ndùu cuéchi-ndo. ² Te yúhú sa ní càhá^a-í dóho-ndo cùtnáhá ní quixí-í ní quixí coto ñàha-í xii-ndo xito cuu úú, te diu-ní ducaⁿ càhá^a tucu-í dóho-ndo vitna vátá quixí tucu-gá-í quixí coto ñàha-í xii-ndo. Te nchòhó ñáyi ní cunduu ní ngüita quide nchaa sá cuèhé sá dúhá, tenáá ñáhà-í xii-ndo òré quexio-í te núu vátá dáñá-gá-ndó nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo te tnàhá nchaa dava-gá-ndó tēnaá ñáhà-í xii-ndo. ³ Te nchòhó cuini-ndó quini-ndó núu ndáá sá quidé-í núú Xitohó Jesucristú càhá^a-í yuhu-gá, dico dàvā-áⁿ cutnúní ndáá iní-ndó. Te Xitohó Jesucristú quidé-gá nàcuáa cutnúní iní-ndó sá ío cahnu cuu-gá te ñá túú quide-gá dàtná quidé ñ^a

ñáyiú ñá túú ñihí ndéé cùndecu. ⁴ Te Xítóhó Jesucristú ní ndoho-gá dàtná ìí" ñáyiú ñá túú ñihí ndéé cùndecu, chí ní sahní ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí dico mee Yá Ndiöxí ní quide-gá ní ñihí ndéé Xítóhó Jesucristú ní ndoto-gá ndécú-gá vitna, te tnàhá nchúhú tucu duca^a yáha-ndí ñá túú ñihí ndéé-ndí cundecu-ndí, dico mee Yá Ndiöxí chindée ñaha-gá xii-ndí ñihí ndéé-ndí ndécú-ndí cuendá sá ndécú ndíhi-ndí Xítóhó Jesucristú, te xiá^a núu ndàcu-ndí quidé-ndí nàcuáa tàú-xi cunduu sá cúú-xí-ndó.

⁵ Te chí cáda cuendá váha te núu ndisa sá sàndáá iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te núu ndáá sá ndécú-ndó ichi-gá te cùtnuní iní-ndó sá ndécú-ndó ndíhi-gá. ⁶ Te cuíní-ndí sá nchòhó cutnùní ndáá iní-ndó sá nchúhú ndécú ndíhi ndisa-ndí Xítóhó Jesucristú.

⁷ Te nchúhú càhá^a ndíhi-ndí Yá Ndiöxí cuendá-ndó cuendá sá vā cáda-ndó nì ìí" sá cuèhé sá dúhá, te vā cání iní-ndó sá sà dúcá^a càhá^a ndíhi-ndí-gá cuendá-ndó, te cuíní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó sá nchúhú ío ndècu yiñuhu-ndí núú-gá, te ñáhá chí càhá^a ndíhi-ndí-gá cuendá-ndó chí cuíní-ndí sá nchòhó cada váha-ndo cùndecu-ndo cuéí sàni iní-ndó sá nchúhú cúú-ndí cue téé ñá túú ndècu yiñuhu núú-gá. ⁸ Te nchúhú mee-ní càhá^a váha-ndí cuendá tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te ñá túú càhá^a-ndí ìí" tnúhu sá ñá túú tàú-xi càhá^a-ndí cuendá tnúhu-á^a. ⁹ Te cùdíí iní-ndí sá ñá túú-gá xíní ñùhu-xi cada-ndí nàcuáa ñihí ndéé-ndí tenàá ñáhá-ndí xii-ndo càhá^a-ndí dóho-ndo, chí nchòhó sa ní ñihí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. Te nchúhú càhá^a ndíhi-ndí Yá Ndiöxí cuendá-ndó cuendá sá nchòhó cundáá-ndó cùndecu-ndo ñá túú-gá ná cumání-ndó núú-gá. ¹⁰ Te xiá^a núu duha ndúu nchaá tnúhu tèe-í núú tütú-a daquixi-í ndaha-ndo vitna ñá túú ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo, cuendá sá òré ná cùndecu ndíhi ñaha-í xii-ndo te vā ío ñihí càhá^a-í dóho-ndo nàcuáa ndúu tnúhu ndee iní ní taxi Xítóhó Jesucristú ndécú ndíhi-í, chí ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-í nàcuáa canu ichi ñaha-í xii-ndo cuíta cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhí^a, te ñá díú cuendá sá cánúichi ñaha-í xii-ndo cuíta nihnu-ndo.

¹¹ Te vitna nchaá nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ío quide ndee iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ío chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cundáá-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá sá ñá túú tnàhí-gá ná cùmání-ndó núú-gá, te ndee ndèe cada iní-ndó cùndecu-ndo, te chí cúú ìí"nuu cundecu ndíhi tnaha, te duca^a te Yá Ndiöxí cundecu ndíhi ñaha-gá xii-ndo chí ío cùu iní ñáhá-gá xii-o, te díu-gá quidé-gá ío váha cùu iní-ó ndècu-o. ¹² Te ndíhi tnúhu yiñuhu chí cáda ndèe iní tnáhá. ¹³ Te nchaá ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí ndécú íha quide

ndee iní ñáhá-yu xii-ndo.

¹⁴ Te xicá^a táhú-ndí núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo. Te mee Yá Ndiöxí ná cáda-gá nàcuáa cutnùní iní-ndó sá ío cùu iní ñáhá-gá xii-ndo, te Espiritú-gá cundee cùu cahnu iní-ndó cùndecu-ndo. Te duca^a na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÊ PÁBLÚ QUIHⁿ NDAHA ÑÁYIU DISTRITÚ GÁLACIÁ

Tê Páblú cadúha-dê tutú quihⁿ ndaha nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítoho Jesucristú ndécú distrítú Gálaciá

¹ Te yúhú té Páblú ní tendaha ñaha Xítoho Jesucristú, ndihi Dútú Ndióxi véxi-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te diu Yá Ndióxi ní dándótó-gá Xítoho Jesucristú Yáá ní xihí ní cùu. Te cachi tnúhu-í xii-ndo sá ñà diú ñáyiú ñuyú-a ní tendaha ñaha xii-í véxi-í, te ní Yá Ndióxi te ní Xítoho Jesucristú ñà túú ní xáhaⁿ-gá xii ñⁿ ñáyiú quixi-yu cachi tnúhu-yu nàcuáa cada-í.

² Te yúhú té Páblú cadúha-í tutú-a ndihi nchaa dava-gá ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi ndécú ndihí-í iha cuendá daquixi-í ndaha nchòhò ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítoho Jesucristú ndécú distrítú Gálaciá. ³ Te xicáⁿ tãhù-í núú Dútú Ndióxi, ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ïo na chindèe chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cáda te ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. ⁴ Te Xítoho Jesucristú ní xihí-gá sá cuendá nchaa cuèchi nchoo cuè ñáyiú ndècu ñuyú-a. Te ducaⁿ ní quide-gá, chi cuini-gá sá vã cùndècu-o ichi cuèhé ichi duha. Te ducaⁿ ní cuu, chi Dútú Ndióxi ducaⁿ ní cuini-gá cunduu. ⁵ Te ïo chí ná ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndióxi cuendá sá ïo càhu cuu-gá, te diu-ni ducaⁿ càda-o ní caa ní quihí! Te ducaⁿ na cunduu.

Mee-ni tnúhu Xítoho Jesucristú cúu-xi tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó

⁶ Te ïo cùñúhu-í cúu chí ïo ndihí ní dãnã-ndó ichi Yá Ndióxi. Te Yáa-áⁿ ní càháⁿ ñáhá-gá xii-ndo, chi Xítoho Jesucristú ïo ní cundáhú iní ñáhá-gá ní quide váha ñaha-gá xii-ndo, te vitna dàcuaha tucu-ndo ingá tnúhu, te cachi-ndó sá xãã dácacu nihnu ñaha-xi xii-ndo núú ùhú núú ndáhú. ⁷ Dico ñáhá, chi ñà túú-gá tnúhu sá dácacu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú. Te dicó-ni sá ïó ñáyiú véxi daticá nuu ñáhá-yu xii-ndo dãnèhé ñáhá-yu tnúhu sá dácacu nihnu ñaha xii-ndo, chi tnúhu-áⁿ ñà túú cùu-xi tnúhu Xítoho Jesucristú. ⁸ Te yúhú càháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú, dico núu ïó ñáyiú véxi dãnèhé ñáhá xii-ndo ingá tnúhu sá ñà túú ní dãnèhé ñáhá-í xii-ndo, te nchòhò cachi-ndó sá ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu núú Yá Ndióxi sá dúcáⁿ quidé-yu. Te cuèi yúhú, te núu na dàma-í tnúhu danèhé ñáhá-í xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndó sá nãchãhu-í núú-gá te núu ducaⁿ na càda-í. Àdi te núu ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gá véxi-xi càháⁿ-xi ingá tnúhu sá ñà túú ní dãnèhé ñáhá-í xii-ndo

nàcuáa naníhí tãhú-ndó ñà, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndó sá nãchãhu-xi núú Yá Ndióxi te núu ducaⁿ na càda-xi. ⁹ Te diu-ni duha sá ní dãnèhé ñáhá-í xii-ndo sá núu véxi ñáyiú dãnèhé ñáhá ingá tnúhu sá ñà túú ní dãnèhé ñáhá-í xii-ndo nàcuáa naníhí tãhú-ndó ñà, te cachi-ndó sá ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu núú Yá Ndióxi sá dúcáⁿ quidé-yu, duha ní cachi-í xii-ndo.

¹⁰ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í chí nchòhò sa xini-ndó sá yúhú cuini-í sá Yá Ndióxi càháⁿ-gá sá quidé vãha-í ndécú-í, te ñà diú sá ñáyiú ñuyú-a cachi-yu sá quidé vãha-í, àdi sá ïo cùdíí iní-yu nchaa nàcuáa quide-í ndécú-í. Te núu na càni iní-í cudü-í núú ñáyiú ñuyú-a, te ñà túú cùu-í téee xinu cuèchi núú Xítoho Jesucristú te núu ducaⁿ na càda-í.

Nàcuáa ní cuu ní ngúíta té Páblú càháⁿ-dê tnúhu Yá Ndióxi

¹¹⁻¹² Te nchòhò ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítoho Jesucristú cachi tnúhu-í xii-ndo sá tnúhu sá dãnèhé ñáhá-í xii-ndo nàcuáa naníhí tãhú-ndó cùu-xi tnúhu sá ní cachi tnúhu mee Xítoho Jesucristú xii-í, te ñà diú ñⁿ ñáyiú ñuyú-a ní càhu iní-yu tnúhu-áⁿ, àdi dãnèhé ñáhá-yu xii-í, chí mee Xítoho Jesucristú ní dãnèhé ñáhá-gá.

¹³ Te nchòhò sa nihí-ndó tnúhu nàcuáa ní xóo cada-í cùtnáhá nchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa dàcuaha ñáyiú cùu ndi mee-í ñáyiú isrãel ní cùu. Te dàvã-áⁿ ïo ní xóo cuu ùhú iní-í nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi, te nãndi sá ní xóo cada-í-yu, te ní cuini-í danãa-í-yu ní cùu. ¹⁴ Te yúhú ïo-gá ní xóo quene cáva-í ní xóo dacuáha-í nchaa sá dàcuáha ñáyiú cùu ndi mee-í dácúxí ñáyiú ñⁿ-ni cuia-í ndihí-yu ní cùu, te ïo-gá ní xóo cuini-í cada ndãá-í canchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní dãnèhé ñáhá cuè ñani tnãhá-í ní xíndecu ndéee sanaha ní cùu. ¹⁵ Te ndéee cùtnáhá vátã cãcú-gá-í Yá Ndióxi sa nèhe váha ñaha-gá xii-í cuendá sá càháⁿ-í tnúhu-gá, núu xiãⁿ ní càháⁿ ñáhá-gá xii-í quidé-í chiúⁿ-gá vitna, te sá dúcáⁿ ní quide-gá te ïo váha ní quide ñaha-gá xii-í. ¹⁶ Te òré ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-í te ní cachi tnúhu-gá cuendá Déhe-gá Xítoho Jesucristú. Te ducaⁿ ní quide Yá Ndióxi cuendá sá cuini-gá sá cùñãha-í xii ñáyiú ñà túú cùu ñáyiú isrãel cuendá Yáa cúu Déhe-gá. Te cùtnáhá ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-í, te vã yóo ñⁿ dii núu-xi ní ndècu tnúhu-í nàcuáa cada-í. ¹⁷ Te ní ñà túú ní sãháⁿ-í ñuú Jerusálén nducu tnúhu-í núú cuè téee díhna nuu ní tendaha Xítoho Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá núu nása cada-í, chi ndihí-ni ní sãháⁿ-í distrítú Àrabiá ní xíndecu tnaa-í te dàtnúni cuánuhú tucu-í ñuú Dàmascú.

¹⁸ Te núú ùni cuiaⁿ sá ní càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-í, te ní sãháⁿ tucu-í ñuú Jerusálén ní càháⁿ ndihí-í té Pèlú, te ní xíndecu-í

ndihi-dé sáhuⁿ nduu. ¹⁹ Te tnàhá té Jàcobó ñaní Xitohó Jesucristú ní cáháⁿ ndihi-í. Te ñá túú ní xini-í dava-gá cue téé ní tendaha Xitohó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá. ²⁰ Te Yá Ndióxi ndéhé ndiⁿ ndehe caxi-gá sá ncháá tnúhu tée-í núú tütü-a sá cúu-xi-ndó cùu-xi ñiⁿ sá ndáá.

²¹ Te sátá ní sáháⁿ-í ñuú Jerusálén, te dàtnúni ní sáháⁿ-í distritú Siríá, ndihi distritú Ciliciá. ²² Te nchaa ñáiyu xindecu ichi Xitohó Jesucristú ndécú distritú Júdeá ñá túú xini ñáhá-yu xii-í ní cùu. ²³ Dico ní xóo ñhi-yu tnúhu nchaa nàcuáa ní xóo cada-í, te ní cachí-yu: “Tée cùu úhú iní ñáhá xii nchaa nchoo ñáiyu ndécú ichi Xitohó Jesucristú càháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáiyu cuendá quindáá iní ñáhá-yu xii-gá, te diu-dé nándi sá quidé ñaha-dé, te cuini-dé danáa ñaha-dé cuendá sá vā cóo-gá ñáiyu quindáá iní ñáhá xii-gá ní cùu”, duha ní cachí-yu cuendá-í. ²⁴ Te ní ngúita-yu ní cachí-yu sá ío chànu cuu Yá Ndióxi cuendá sá ñá túú-gá quidé-í dàtná ní xóo cada-í.

2

Té Pāblú ní níhi tnàhá-dé ndihi dava-gá cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi

¹ Te ní nùtnahá úxicúmi cuíá sá ní sáháⁿ-í ñuú Jerusálén ní cáháⁿ ndihi-í té Pèlú, te dàtnúni ndécá-í té Bèé ní sáháⁿ, te tnàhá té Titú ní sáháⁿ ndihi-ndí-dé. ² Te ní sáháⁿ-í chi mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá quihíⁿ-í. Te yacáⁿ ní tacá mee-ní cué tée cùnuu. Te ní xáhaⁿ-í xii-güedé nàcuáa nduu tnúhu dānehé-í ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél cuendá naníhi tǎhú-yu. Te ducaⁿ ní quide-í cuendá cuini-í quini-güedé nàcuáa nduu chiuⁿ quide-í, chi nacuaháⁿ cachí-güedé sá ñá túú nāndihi-xi. ³ Te té Titú tée ndécú ndihi-í chi ñá diú tée isráél cúú-dé, dico ñá túú ní quide yica-güedé cuáha-güedé señá ñiⁿ-dé. ⁴ Te ñáiyu cachí sá ndécú ichi Xitohó Jesucristú te ñá ndáá sá ndécú-yu ichi-gá, ñáiyu-áⁿ ní chitnahá ñáhá-yu xii-ndí cuendá cuini-yu quini-yu nása quide-ndí ndécú-ndí ichi Xitohó Jesucristú. Te ducaⁿ ní quide-yu cuendá sá nchúhú sa ní cácu nihnu-ndí ñá túú-gá quidé-ndí nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. Te cuini-yu sá núcuíta saa tūcu-ndí cada-ndí nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi núcūndecu-ndí dàtná ní xindecu-ndí cūtnáhá vátá cácu nihnu-gá-ndí núú tnúhu-áⁿ ní cùu. ⁵ Te nchúhú ñá túú tnàhí ní dàña-ndí mée-ndí dandáhú ñáhá-yu xii-ndí. Te ducaⁿ ní quide-ndí, chi cuini-ndí sá ñá túú nǎgá tnúhu dácānuu ndihi tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhi tǎhú-ó ndécú ndihi-ndo.

⁶ Te ní ñiⁿ tnúhu sá vátá quini-gá-í ñá túú ní cachí tnúhu cue tée cūnuu núú ñáiyu cada-í. Dico yúhú chi ñá túú ní quide cuendá-í

núu cūnuu-güedé àdi ñá túú cūnuu-güedé, chi núú Yá Ndióxi ñiⁿ-ni cūu-o nchaa-o. ⁷ Te ní cutnūni iní-güedé sá Yá Ndióxi ní cachí-gá xii-í sá càháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél dàtná ní quide-gá té Pèlú ní xáhaⁿ-gá càháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáiyu isráél. ⁸ Te ducaⁿ ní cutnūni iní-güedé, chi diu-ni Yá Ndióxi Yáá chindée ñaha xii té Pèlú càháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáiyu isráél, diu-ni Yáá-áⁿ chindée ñaha-gá xii-í càháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél.

⁹ Te té Jàcobó, ndihi té Pèlú, ndihi té Juáá, cue téé ío cūnuu-gá ní cutnūni iní-güedé sá Yá Ndióxi ío chindée ñaha-gá xii-í quidé-í chiuⁿ-gá. Te ío váha ní cáháⁿ ndihi ñaha-güedé xii-í, ndihi té Bèé, te ní cuu ñiⁿnuu-ndí sá nchúhú quihíⁿ-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndióxi núú nchaa ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél, te mee-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáiyu isráél. ¹⁰ Te ñiⁿ-ni tnúhu ní cáháⁿ-güedé dóho-ndí te ní cachí-güedé xii-ndí sá chindée-ndí cue ñáiyu ndàhú, te sa ducaⁿ tnàhí sàni iní-ndí cada-ndí.

Té Pāblú càháⁿ-dé dóho té Pèlú ñuú Antiòquía

¹¹ Te cūtnáhá ní sáháⁿ té Pèlú ñuú Antiòquía yacáⁿ ní cáháⁿ-í dóho-dé, chi quide-dé ñiⁿ sá ñá túú tǎu-dé cada-dé ní cùu. ¹² Te quide váha-dé ní cùu chi xèxi-dé ndihi ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél, dico òré ní sáá ñiⁿ úú ñáiyu cūndihi té Jàcobó, te òré-áⁿ ñá túú-gá ní cuini-dé caxi-dé ndihi ñáiyu-áⁿ. Te ducaⁿ ní quide-dé chi ní yúhú-dé cue ñáiyu nchicúⁿ nihnu quide nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés sá vā càháⁿ váha-yu cuendá-dé. ¹³ Te tnàhá dava-gá ñáiyu isráél xindecu ichi Yá Ndióxi ñá túú quide váha-yu, chi quide-yu dàtná quidé té Pèlú ní cùu, te ndéé tnàhá té Bèé ní ngúita-dé ducaⁿ quide-dé ní cùu. ¹⁴ Te òré ní xini-í sá ñá túú quide-güedé ndihí-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, te núú nchaa ñáiyu ndécú ichi Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú: “Yòhó cúu-n tée isráél, te ñá túú quide-n nchaa nàcuáa quide ñáiyu isráél, chi quide-ni-n datná quidé nchaa ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél. Te núu ducaⁿ quide-n, ¿te ná cuendá dānehé-n ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél sá cadá-yu nchaa nàcuáa quide ñáiyu isráél?”, duha ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú.

Íiⁿ-ni nānhi tǎhú-ó ndihi ñáiyu isráél núu na quindáá iní-ó Xitohó Jesucristú ndihi-yu

¹⁵ Te yúhú ndihi té Pèlú cúu-ndí ñaní tnàhá ñáiyu isráél, te ñá túú ndécú-ndí ichi cuéhé ichi duha dàtná ndécú nchaa ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráél. ¹⁶ Te xini-ó sá vā cūndecu-gá cuéchi-o núú Yá Ndióxi te núu na quindáá iní-ó Xitohó Jesucristú, te ñá diú sá cānchicúⁿ nihnu-o càda-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. Te tnàhá dava nchúhú

ñáiyu isráel sàndáá iní-ndí Xítóhó Jesucristú, te xiáⁿ cútñuní iní-ndí sá ñá túú-gá cuéchi-ndí ndécú núú-gá, dico ñá diú sá ní cánchezúⁿ nihnu-ndí ní quide-ndí nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, chi cuendá sá sàndáá iní-ndí Xítóhó Jesucristú. Te vá yóo ñⁿ cachí-ó sá ñá túú ndécú cuéchi-xi núú Yá Ndióxi cuendá sá nchicúⁿ nihnu-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés.

¹⁷ Te núu cuini-ó sá vā cūndécú cuéchi-o núu Yá Ndióxi cuendá sá sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te xiáⁿ cútñuní iní-ó sá ñá túú quide váha-o. ¡Te vá cúu tñahí caní iní-ó sá Xítóhó Jesucristú dānehé ñáhá-gá xii-o sá vā cádá váha-o cūndécú-o! ¹⁸ Te yúhú cachí-í sá vā cánchezúⁿ nihnu-gá-ó nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, dico núu vitna cachí-í sá xini ñūhu-xi cada-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi ña, te ñá túú quide váha-í núú Yá Ndióxi te núu ducaⁿ na cáda-í. ¹⁹ Te yúhú duuⁿ duuⁿ ní cutñuní iní-í sá vā ndacú-í cada-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés núu xiáⁿ ní dāñá-í ñá túú-gá nchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi cuendá sá cuini-í cūndécú-í sá cúu-xi Yá Ndióxi. ²⁰ Te Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-í, dico dátñá tñūhu sá tñahá-í ní xihí ndihí-gá, chi ñá cúu-gá cada-í nchaa nàcuáa sàni iní mēé-í, chi Xítóhó Jesucristú-nā ndécú ndihí ñaha-gá xii-í táxi tñuní ñáhá-gá. Te vitna ndécú-í ñayíu-a, te io sàndáá iní-í Xítóhó Jesucristú Déhe Yá Ndióxi, te chindee ñaha-gá xii-í. Te diu-ni Xítóhó Jesucristú io cūu iní ñáhá-gá xii-í núu ní xihí-gá núu cūruxí sá cuendá-í. ²¹ Te vitna ñá túú dàquee tñū-í sá váha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-í, chi núu ní ndacu-o vā cūndécú cuéchi-o núú Yá Ndióxi cuendá sá nchicúⁿ nihnu-o quide-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní cūu ña, te áuⁿ nā cuu ní xihí Xítóhó Jesucristú ní cūu te núu ducaⁿ.

3

Vá dāñá ndēé-ó quindáá iní-ó tñūhu Xítóhó Jesucristú

¹ Te nchòhó ñáiyu distritú Gálaciá, ñáiyu sá xīndecu ichi Xítóhó Jesucristú, ¿ná cuendá io ñū iní-ndó ñá cuini-ndó tñū-ndo nchaa tñūhu cáháⁿ-gá?, ¿te yoo ní dādāhu ndodo iní ñáhá xii-ndo núu ducaⁿ quide-ndo? Te nāha-ndo sá io váha ní dānehé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa ní cuu ní xihí Xítóhó Jesucristú. ² Te vitna cáháⁿ-ndó núu sá nchicúⁿ nihnu-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní nihí-ndó Espiritú Yá Ndióxi ndécú ndihí-ndo, ádi sá ní sàndáá iní-ndó tñūhu Xítóhó Jesucristú sá ní dānehé ñáhá-ndí xii-ndo ní nihí-ndó Espiritú-gá ndécú ndihí-ndo. ³ Te nchòhó io ñū dīquí-ndó chi Espiritú Yá Ndióxi tá quide váha ñaha-xi xii-ndo cuáháⁿ ní cūu. ¿Te

nāa vitna mee-nā-ndó cuini-ndó cáda-ndo nàcuáa ta quide ñaha Espiritú-gá cuáháⁿ xii-ndo ní cūu-án? ⁴ Te sàni ñⁿ sàni úú iní-í cuendá-ndó sá áuⁿ nā cuu nāndí yáha-ndo ndécú-ndo ichi Yá Ndióxi. ⁵ Te xini-ndó sá Yá Ndióxi ní taxi-gá Espiritú-gá ní ngūndecu ndihí-ndo, te ní quide-gá sá vā yóo tñahí ndacu cada núu-ndó ní xini-ndó. Te ducaⁿ ní quide-gá, chi ní sàndáá iní-ndó-gá, dico ñá diú cuendá nchaa nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada ñáiyu ducaⁿ ní quide-gá.

⁶ Te ndíi Àbrahám ducaⁿ io ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxi, núu xiáⁿ ní cachí-gá sá ní cudūu ndíi núú-gá sá dúcáⁿ ní quide ndíi. ⁷ Te cachí tñūhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi dátñá ní sàndáá iní ñáhá ndíi Àbrahám xii-gá, ñáiyu-án ñⁿ-ní cūu-yu ndihí ndíi núú-gá. ⁸ Te núu tūtú Yá Ndióxi ní ngódó tñuní tñūhu váha, tñūhu sá ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Àbrahám, te duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi: “Nchaa ñáiyu nihíi ñuyíu cada váha-í-yu sá cuendá-n”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi. Te sá dúcáⁿ ní ngódó tñuní núu tūtú Yá Ndióxi ndécé dāvā-án, te xiáⁿ cútñuní sá sàa nduu, te cue ñáiyu ñá túú cūu ñáiyu isráel vā cūndécú-gá cuéchi-yu núú-gá te núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá. ⁹ Te xiáⁿ núu nchaa ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi cada váha ñaha-gá xii-yu dátñá ní quide váha-gá ndíi Àbrahám, chi ndíi-án ducaⁿ ní sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gá.

¹⁰ Te nchaa ñáiyu cuini cada nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés cuendá sá cuini-yu sá vā cūndécú-gá cuéchi-yu núú Yá Ndióxi, ñáiyu-án dāña nihnu ñaha-gá xii-yu, chi vā ndacú-yu cadá-yu nàcuáa sàni iní-yu, te ducaⁿ cáda-gá chi quēe ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núu tūtú-gá núu cachí-xi sá ncháá ñáiyu ñá túú quide nchaandi tūhú nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés te dāña nihnu ñaha-gá xii-yu. ¹¹ Te núu na cánchezúⁿ nihnu-ni-o cáda-o nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ñá túú vėdana chindee ñaha-xi xii-o nàcuáa vā cūndécú-gá cuéchi-o núú Yá Ndióxi. Te ndáá chi núu tūtú-gá cachí-xi sá ncháá ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii-gá, ñáiyu ñá túú-gá cuéchi-xi ndécú io váha ndécú-yu núú-gá. ¹² Te núu dicó io ñáiyu quide nchaandi tūhú nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá, te ñá túú xini ñūhu-xi quindáá iní-yu tñūhu Xítóhó Jesucristú, chi núu tūtú Yá Ndióxi cachí-xi sá núu dicó io ñáiyu ndacu cada nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá, te cūndecu váha-yu núu Yá Ndióxi.

¹³ Te tñūhu ní chídó tñuní ndíi Moisés cachí-xi sá io ndécú cuéchi-o núú Yá Ndióxi cuendá sá ñá ndacú-ó cáda-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi, te cuendá xiáⁿ tá dāña nihnu ñaha-gá xii-o cuáháⁿ. Dico Xítóhó Jesucristú ní xido-gá nchaa cuéchi-o cuendá sá vā dāñá nihnu ñaha-gá Yá Ndióxi xii-o. Te cachí-xi

núú tütü Yá Ndióxi: “Hí tée na càta caa-güedé ìí yutnu, te tée-áⁿ cúú-dě tée dàña nihnu ñaha Yá Ndióxi”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ¹⁴ Te ducaⁿ ní yáha Xítoho Jesucristú, chi cuini Yá Ndióxi sá ndúu táhú nchaa ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isráel cundecu váha-yu dàtná ní nduu táhú ndíi Ábrahám ndécú váha ndíi. Te ducaⁿ ní yáha-gá cuendá nchaa nchoo ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii-gá ngúndecu ndíhi-o Espiritú Yá Ndióxi sá ní cachí mée-gá taxi-gá.

Nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada-gá

¹⁵ Te nchòhó cue ñáiyu ndècu ndíhi-í ichi Yá Ndióxi na cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide cue ñáiyu ñuyú-a cuendá tecu tnúni-gá-ndó nàcuáa quide Yá Ndióxi. Chi ñáiyu-áⁿ òré cuini-yu cada-yu ìíⁿ sá cáda-yu, te díhna-gá ndátnúhu-yu te òré cúú ìíⁿnuú-yu, te sáha firmá-yu ìíⁿ tutú te tutú-áⁿ vā yō ìíⁿ ndacu cáháⁿ sá vā nándíhi-gá-xi, te ní vā yō-gá ndacu nágá tnúhu chido tnúni núu-xi. ¹⁶ Te ducaⁿ ní quide Yá Ndióxi ndíhi ndíi Ábrahám, chi ní xáhaⁿ-gá xii ndíi nàcuáa cada-gá, te tnúhu-áⁿ cúú-xi cuendá mée ndíi ndíhi cuendá ìíⁿ ñaní tnáhá ndíi cundecu ñuyú-a ndéé cuèé-gá. Te núú tütú-gá càchí-xi sá tnúhu-áⁿ cúú-xi cuendá ìíⁿ-ní ñaní tnáhá ndíi te ñá díú cuendá nchaá-yu. Te ñaní tnáhá ndíi tée cùu cuendá tnúhu-áⁿ cúú Xítoho Jesucristú. ¹⁷ Te na cachí tnúhu-í xii-ndo sá Yá Ndióxi ní quide ndáá duuⁿ-gá ndíhi ndíi Ábrahám nàcuáa cada-gá. Te sa ní cuu cúmí cièndú ócú úxí cuíá sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Ábrahám, te dàtnúni ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Moisés chido tnúni ndíi nàcuáa cada ñáiyu, te nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés ñá túú dàquee tíhú-xi tnúhu sá ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Ábrahám nàcuáa cada-gá. ¹⁸ Te núu dicó cuendá nchaa tnúhu sá ní chídó tnúni ndíi Moisés ní náníhí tǎhú-ó ñá, te ñá túú-gá xini ñúhu-xi cada cuendá-ó tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Ábrahám cada-gá ní cùu te núu ducaⁿ. Te ndíi-áⁿ ní náníhí tǎhú ndíi chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cada ñaha-gá xii ndíi.

¹⁹ Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés ní ngódó núú-xi nchicúⁿ nihnu ñáiyu cuendá ducaⁿ cùtnúni iní-yu sá ndécú cuèchi-yu, te nchicúⁿ nihnu-ní-yu ndéé ní sáá nduu ní quexio Yáá cúú ñaní tnáhá ndíi Ábrahám, chi Yáá-áⁿ ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxi quixi-gá cada váha-gá nchaa ñáiyu. Te nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, chi Yá Ndióxi ní tendaha-gá cue espíritú xínú cuèchi núú-gá ní sáháⁿ-xi ní xítnúhu ñaha-xi xii ndíi nàcuáa danèhé ndíi ñáiyu. ²⁰ Te Yá Ndióxi ñá túú ní cáháⁿ-gá núú mée ñáiyu, chi ndíi Moisés ní cáháⁿ ndíi yuhu-gá núu-yu, dico cùtnáhá ní cáháⁿ ndíhi-gá ndíi Ábrahám chi núú mée

núú ìíⁿ ndíi ndíhi-gá ní xáhaⁿ-gá xii ndíi nàcuáa cada-gá.

Nàcuáa ndíu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés

²¹ Te nchaa nàcuáa ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndíhi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi Ábrahám cada-gá, ñá túú dàquee tíhú tnáhá-xi. Te núu dicó náníhí tǎhú ñáiyu nchicúⁿ nihnu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá te cudiú-yu núú-gá cuendá-ni sá nchicúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi ní cùu. ²² Te núú tütü Yá Ndióxi càchí-xi: “Nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyú ndécú cuèchi-ndo”, duha càchí-xi. Te ducaⁿ càháⁿ-xi cuendá quindáá iní-ó Xítoho Jesucristú, te náníhí tǎhú-ó chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cada-gá.

²³ Te cùtnáhá vátá cùndecu ndíhi-gá-ó tnúhu Xítoho Jesucristú, te nchicúⁿ nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ní cùtnúni iní-ó sá io ndècu cuèchi-o ní cùu. Te ducaⁿ-ní nchicúⁿ nihnu-o ndéé ní sáá nduu ní quexio Xítoho Jesucristú ñuyú-a, te ní sàndáá iní-ó-gá. ²⁴ Te nchaa tnúhu sá ní chídó tnúni ndíi Moisés ní sanu ichi ñaha-xi xii-o nàcuáa cada-o cùndecu-o, te ducaⁿ-ní sanu ichi ñaha-xi xii-o ndéé ní sáá nduu ní quexio Xítoho Jesucristú ñuyú-a. Te ducaⁿ ní cuu cuendá quindáá iní-ó-gá, te vā cùndecu-gá cuèchi-o núu Yá Ndióxi. ²⁵ Te vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu Xítoho Jesucristú, te ñá túú-gá xini ñúhu-xi canu ichi ñaha nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés.

²⁶ Te vitna tnáhá nchaa nchòhó cúú-ndó dèhe Yá Ndióxi, chi ní sàndáá iní-ndó Xítoho Jesucristú. ²⁷ Te nchòhó ní sandute-ndo dàtná càchí-gá, te ndècu-ndo ndíhi-gá, te quide-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-gá ndécú-ndó, te io ndècu yíñuhu-ndo núu Yá Ndióxi dàtná ndécú yíñuhu mee Xítoho Jesucristú. ²⁸ Te vitna ìíⁿ-ní cùu-o nchaa-o ndecu-o ndíhi Xítoho Jesucristú cuèi cùu-o ñáiyu isráel àdi ñá túú cùu-o, te cuèi cùu-o ñáiyu ñá túú tnáhí dàná quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi àdi cuu-o ñáiyu dàná queé núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te cuèi tée te cuèi ñàdìhí ìíⁿ-ní cùu-o nchaa-o ndecu-o ndíhi Xítoho Jesucristú. ²⁹ Te nchòhó ndécú ndíhi-ndo Xítoho Jesucristú, te cùu-ndo dàtná cue ñaní tnáhá ndíi Ábrahám, chi ní nduu táhú-ndó cùndecu váha-ndo núu Yá Ndióxi dàtná ní nduu táhú ndíi-áⁿ ndécú váha ndíi núú-gá, te ducaⁿ chi mee-gá ducaⁿ ní cachí-gá cunduu.

4

¹ Te nchòhó xini-ndó sá ìíⁿ té lìhli chi vátá nágá cuáñaha tǎtá-dě cuu cuendá-dé chi lìhli-dé, te ìíⁿ-ní cùu-dé ndíhi tée xinu cuèchi, dico na sáá nduu cuèhnu-dé, te nduu tǎhú-dé nchaa sá ndécú ndíhi tǎtá-dé. ² Te

xitó-yu té lihli-án sáhnú-dě ndéé sáá nduu ní cachí tātá-dě sá cuāñaha-dě sá ndúú tǎhú-dě. ³ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchoo, chi nchicúⁿ nihnu-o nchǎa nacuáa ní cáháⁿ cue téé ní xíndecu ndéé sanaha ní cùu. ⁴ Te ní sáá nduu ní quide Yá Ndióxi dàtná ní cachí-gá, te ní tendaha-gá Déhe-gá Xítoho Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a, ní dácácú ñaha ñⁿ ñadihi te ní cuu-gá ñáyi, te ní quide-gá nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndii Moisés. ⁵ Te ducaⁿ ní tendaha Yá Ndióxi Déhe-gá cuendá sá vǎ cǎnchicúⁿ nihnu-gá-ó nchǎa nacuáa ní chídó tnùní ndii Moisés cuendá ducaⁿ te cuu-o déhe Yá Ndióxi.

⁶ Te Yá Ndióxi ní taxi-gá Espiritú Déhe-gá Xítoho Jesucristú ndécú ndihi-ndo chi cùu-ndo déhe-gá, te Espiritú-án chindée ñaha-xi xii-ndo te cǎchí-ndó: “Yòhó Dútú Ndióxi cúu-n Tǎtǎ méé-ndí”, duha cǎchí-ndó. ⁷ Te xiǎⁿ cútñuní iní-ndó sá cúu-ndó déhe Yá Ndióxi vitna, te ñá túú-gǎ cúu-ndó dàtná cue ñáyi ñá túú tnǎhí dàñǎ quee núú chiúⁿ pǎtróóⁿ-xi. Te sá dúcǎⁿ cùu-ndo déhe-gá, te Xítoho Jesucristú taxi-gá nchaa sá váha ní cachí Yá Ndióxi nduu tǎhú-ndó.

Té Pǎblú ío sàni iní-dé cuendá nchaa ñáyi ndécú ichi Xítoho Jesucristú

⁸ Te cútñahǎ vátǎ quindáá-gǎ iní-ndó tnúhu Yá Ndióxi ní xinu cuechi-ndo núu nchǎa sá cǎchí-yu cùu ndiósí te ñá ndǎá sá ndiósí cúu-xi. ⁹ Te vitna nchòhó cǎháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi, te mee-gǎ xini ñáhǎ-gǎ xii-ndo, te ñá túú nduu váha-xi nanchòcǎva iní-ndó càda tucu-ndo nacuáa ní xóo cada-ndo díhna, chi nchaa xiǎⁿ ñá túú vǎdana nǎndíhi-xi. ¹⁰ Te nchòhó cǎnehe íi-ni-ndo ndúu cǎchí-ndó íi, te díu-ni ducaⁿ quide-ndo dava yóó ndihi dava cuiǎ, te ndi tnahǎ nduu sǎcáo vico díu-ni ducaⁿ quide-ndo cǎnehe íi-ndó ndúu-án. ¹¹ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó, chi na cuáhǎⁿ áúⁿ ná cuu ní dǎnèhé ñáhǎ-í xii-ndo tnúhu Yá Ndióxi.

¹² Te cǎháⁿ ndàhú-í núú nchòhó ñáyi ndécú ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú sá cǎdǎ-ndó dàtná quide-í ñá túú nchicúⁿ nihnu-í nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndii Moisés, chi yúhú quide-í vitna dàtná ní quide nchòhó ñá túú ní cǎnchicúⁿ nihnu-ndo nacuáa ní cáháⁿ ndii. Te cútñahǎ ní xíndecu ndihi ñaha-í xii-ndo ní quide váha ñaha-ndo xii-í. ¹³ Te sa ñaha-ndo sá cútñahǎ ní cáháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú núu-ndó ndéé díhna ní cuhú-í, núu xiǎⁿ ní xíndecu ndihi ñaha-í xii-ndo ní cáháⁿ-í tnúhu-gǎ núu-ndó. ¹⁴ Te cuéhé sǎ ní tnahǎ-í-án cúu-xi ñⁿ cuéhé sǎ vǎ yóo tnǎhí cundee iní-xi cundecu ndihi ñaha xii-í ní cùu, dico nchòhó chi ío váha ní cáháⁿ ndihi ñaha-ndo xii-í, te ñá túú ní sàni cuéhé ní sàni duha iní-ndó cuendá-í, te ní cáháⁿ ndihi ñaha-ndo xii-í dàtná tnúhu sá yúhú cúu-í ñⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi

ádi datná méé Xítoho Jesucristú. ¹⁵ ¿Te ná ní tnahǎ-ndó núu ñá túú-gǎ sǎni váha iní-ndó cuendá-í dàtná ní xóo cada-ndo ndéé díhna ío váha ní xóo caní iní-ndó cuendá-í? Te na cǎchí tnúhu ndǎá-í xii-ndo sǎ ío ní cuu iní ñáhǎ-ndó xii-í cútñahǎ ní xíndecu ndihi ñaha-í xii-ndo, te nǎndi sá ndécú ndihi-ndo taxi-ndo xii-í ní cùu, te núu dícú sá cúú te ndéé tinúu-ndo tava-ndo te taxi-ndo xii-í ní cùu. ¹⁶ ¿Te náa cùu úhú iní ñáhǎ-ndó xii-í vitna cuendá sá cǎháⁿ-í tnúhu ndǎá tnúhu Yá Ndióxi núu-ndó-á?

¹⁷ Te ío ñáyi ío váha cǎháⁿ ndihi ñaha xii-ndo, dico ñáyi-án ñúhú cuéhé iní-yu, chi cuini-yu sǎ vǎ cúu-gǎ cǎháⁿ ndihi tnàha-o, chi mee-nǎ-yu cundecu ndihi-ndo cuini-yu. ¹⁸ Te váha quide ñáyi cǎháⁿ ndihi ñaha xii-ndo ndihi tnúhu yíñúhu, te núu cuini-yu cadǎ-yu ñⁿ sǎ váha sǎ cúu-xi-ndó. Te ducaⁿ-ni na cadǎ-yu cuéi órè ñá túú ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te nchòhó ñáyi ní sanu ichi-í ichi Xítoho Jesucristú cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ quide-xi iní-í dàtná quide-xi iní ñⁿ ñadihi ñaha sa ní tnahǎ órè cacu déhe-xi, te ducaⁿ quide-xi iní-í, chi ío vǎi sàni iní-í cuendá-ndó dàtná ní xóo cada-í ndéé díhna, te ducaⁿ-ni cǎdǎ-í ndécú ná sáá nduu càda-ndo nchaa nacuáa cǎháⁿ Xítoho Jesucristú. ²⁰ ¿Te ío váha cada-xi te núu dícú tnávíi sa ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo cuendá cǎháⁿ-í núu-ndó nacuáa cada-ndo, te ñá cútñuní iní-í nása cada-í cuendá-ndó!

Cuendá ndii Ágár ndihi ndii Sǎrá

²¹ Te nchòhó ñáyi cuini cǎnchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndii Moisés, ¿náa ñá túú tǎcú tnùn-í-ndó nacuáa cǎháⁿ-xi tnúhu ní chídó tnùn-í ndii? ²² Chi cǎchí tnúhu ní chídó tnùn-í ndii-án sǎ ndii Abrahám ní xíndecu úú déhe ducúⁿ ndii, te ñⁿ-dè ní cuu déhe ndii ndihi ñadihi méé ndii ndii Sǎrá, te ingǎ-dé ní cuu-dé déhe ndii ndihi ñⁿ ndii ní xinu cuechi núu-yu ní xínani Ágár. ²³ Te sǎ dúcǎⁿ ní cacu déhe ndii Sǎrá, chi mee Yá Ndióxi ní cundǎhú iní ñáhǎ-gǎ xii-aⁿ, chi ducaⁿ ní cachí-gǎ cada-gǎ. Dico ndii ní xinu cuechi-án chi ducaⁿ tnǎhí ní nduu tǎhú ndii-án sǎ cóó déhe ndii. ²⁴ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo ná cúú sǎ nánèhé ndi ndúú cue ndii díhí-án. Te úú xito ní cáháⁿ Yá Ndióxi nacuáa cada-gǎ, te ñⁿ ndii-án nánèhé ndii nacuáa ní cáháⁿ Yá Ndióxi xito díhna nuu, te ingǎ tucu ndii-án nánèhé ndii nacuáa ní cáháⁿ tucu-gǎ xito cùu uú. Te ndii Ágár-án nánèhé ndii nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndii Moisés yucu Sinǎi cada ñáyi, te nchaa ñáyi nchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu-án cúu-yu dàtná déhe ndii Ágár téé ní xinu cuechi, chi téé-án ñá túú tnǎhí ní dàñǎ-dé quee-dé núú chiúⁿ pǎtróóⁿ-dè, te ducaⁿ sǎtnahǎ-xi cúu-yu chi nchicúⁿ nihnú-yu nchaa nacuáa ní xáhaⁿ

Yá Ndióxi xii ndii Moisés. ²⁵ Te tnúhu Ágár quée-xi: Yucu Sinái, te yucu-án yíndèhu-xi nacióⁿ Árabíá. Te ndii Ágár-án nánèhé tucu ndii cue ñáiyu ndècu ñuú Jerusalén, chi ñáiyu-án ndécú-ní-yu dàtná ní xíndecu ndii Ágár ndihi dèhe ndii, chi cue ndii-án ní cuu cue ndii ñáiyu ñá túú tnáhi ní dàhá quee núú chíuⁿ pàtróoⁿ-xi, te ducaⁿ sátnahá-xi cùu ñáiyu-án chi nchicúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndii Moisés. ²⁶ Dico nchoo ní nduu táhú-ó cùndecu-o ñuú Jerusalén sáa núú ndécú Yá Ndióxi, te vitna chi ñá túú-gá nchicúⁿ nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndii Moisés. ²⁷ Te duha cáháⁿ-í, chi núú tütú Yá Ndióxi cáchi-xi:

Yòhò ñaha ní nduu táhú vā cóó dèhe-xi ní cùu, vitna cana saa-n sá cùdíí íni-n cuéi vátá quini-gá-n nāsa càcu ñⁿ landú.

Te cuéi ní cuu táhú-n sá vā cóó dèhe-n ní cùu dico ío-gá titni dèhe-n cóo dácúxí xíchí ní cuu táhú tnáhi sá cóó dèhe-xi. Duha cáchi-xi núú tütú-gá. ²⁸ Te nchoo cué ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú vitna cùu-o datná ndii Isáác, chi ndii-án ní cacu ndii, chi mee Yá Ndióxi ní cáchi-gá sá cacú ndii. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchoo chi ní nduu-o dèhe-gá vitna chi ducaⁿ ní cachí tucu-gá cunduu. ²⁹ Te dèhe ndii Ágár ní nduu táhú tnáhi ndii sá cacú ndii ñuyú-a, te ndii-án ní cuu úhú íni ndii ndii Isáác, te ndii Isáác-án chi Espiritú Yá Ndióxi ní quide ní cacu ndii. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu vitna, chi nchaa nchoo ñáiyu ndècu ndihi Espiritú Yá Ndióxi cúú úhú íni ñahá ñáiyu xii-o. ³⁰ Te núú tütú Yá Ndióxi cáchi-xi: “Chí nácúicúⁿ xíchí xínú cuéchi ndihi dèhe-xi na nùhú-yu, chi dèhe xíchí xínú cuéchi-án ñá túú ná níhí-dé nduu táhú-dé, chi mee-ni dèhe ñaha ndècu vehe-xi nduu táhú-dé sá cuáñaha tátá-dé”, duha cáchi-xi núú tütú-gá. ³¹ Te nchoo cué ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gá cúú-ó dàtná cúú dèhe ndii ní xinu cuechi-án, chi ní cuu-o vitna datná cúú ndii ní nduu táhú nchaa sá ní sáñaha tátá-xi-án. Te ducaⁿ ní cuu, chi Yá Ndióxi ní dácácu ñaha-gá xii-o cuèndá sá vā cānchicúⁿ nihnu-gá-ó nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndii Moisés.

5

Canchicúⁿ nihnu-ni-o ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa vā cání íni-ó sá nánihí táhú-ó te núu na cānchicúⁿ nihnu-o nàcuáa ní cáháⁿ ndii Moisés, te diu-ni ducaⁿ cāni íni-ó cùndecu-o te vā ngóo cāni íni-ó sá nánihí táhú-ó te núu na cānchicúⁿ nihnu-o càda-o nàcuáa ní cáháⁿ ndii, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dandòho-o mee-o datná ní xóo ndoho-o cūtnáhá vátá cùndecu-gá-ó ichi-a.

² Te yúhú té Páblú cuini-í sá cùndedóho-ndo ñⁿ tnúhu na cáháⁿ-í-a. Te núu nchòhó cuáha-ndo seña ñii-ndo cuèndá sá sàndáa íni-ndó nàcuáa ní cachí ndii Moisés cada-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo ña, te àuⁿ ná cuu ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú te núu ducaⁿ. ³ Te dàtná ní cachí-í xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ tucu-í vitna sá núu ndèda-ní càa ñⁿ téa na cuáha-dé seña ñii-dé, te xini ñuhu-xi sá dācúití tād-dé cada-dé nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndii Moisés. ⁴ Te nchaa nchòhó ñáiyu sàni íni sá ñá túú-gá cuéchi-xi ndècu núú Yá Ndióxi cuèndá sá nchicúⁿ nihnu-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndii Moisés, ñá túú-gá ndécú-ndó ndihi Xítohó Jesucristú, te ní Yá Ndióxi ñá túú-gá cùndahú íni ñahá-gá xii-ndo càda vāha ñaha-gá. ⁵ Dico nchaa nchoo ñáiyu sàndáa íni ñahá xii-gá cùdiu-o núú-gá, chi chindee ñaha Espiritú-gá xii-o, te ndètu cahnu-ná-ó sáa nduu cūñaha núú Yá Ndióxi xii-o sá cùdiu-o núú-gá. ⁶ Te nchoo cué ñáiyu ndècu ndihi Xítohó Jesucristú ñⁿ-ni quide-xi cuéi na cuáha-o seña ñii-o àdi vā cuáha-o, chi ñá túú chindee ñaha-xi xii-o nàcuáa cundecu vāha-o ndihi-gá. Te ñⁿdií díí-ní sá xini ñuhu-xi quindáa íni-ó Xítohó Jesucristú, te núu ducaⁿ na càda-o te cuu íni-ó cué tnaha ñáiyu-o.

⁷ Te nchòhó ío vāha quide-ndo ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi ní cùu, te vitna cūñuhu-í sá ñá túú-gá sàndáa vāha íni-ndó tnúhu-gá, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ñáiyu sànu ichi ñaha xii-ndo ingá ichi. ⁸ Te ñá díú Yá Ndióxi Yáa ní cáháⁿ ñahá xii-ndo ducaⁿ ní cachí-gá cada-ndo sá vā quindáa-gá íni-ndó tnúhu-gá. ⁹ Te nchòhó xini-ndó sá núu luha levadurá ná quíhu yuchi te dāndaa-xi. Ducaⁿ sátnahá-xi cùu ñáiyu dāndahú ñahá xii-ndo, chi cuini-yu dācuíta nihnu ñahá-yu xii-ndo nchaa-ndo. ¹⁰ Te yúhú cūtníni ndáa íni-í sá Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo cuèndá sá ñá túú nāgá tnúhu quindáa íni-ndó, dico nchaa ñáiyu ducaⁿ dāndahú ñahá xii-ndo nacháhu-yu núú Yá Ndióxi nchaa sá quidé-yu cuéi náí-gá ñáiyu cùu-yu.

¹¹ Te cáchi tnúhu-í xii nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Yá Ndióxi sá núu dico dānehé-ni-í ñáiyu sá cuáha-yu seña ñii-yu dàtná ní cachí ndii Moisés ñá, te vā yóo cuu úhú íni ñahá xii-í ní cùu, te ní vā túu úhú íni-yu cuèndá sá ní xihí Xítohó Jesucristú núú cūrúxí ní cùu. ¹² Te nchaa ñáiyu dāsátú íni ñahá xii-ndo sá cuáha-ndo seña ñii-ndo, te vāha-gá sá ná cadá-yu meè-yu ñⁿ tnúndòho, te ñá díú sá dúcáⁿ cānuichi ñahá-yu xii-ndo cùndecu-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú diu-gá ní taunihnu ñaha-gá xii-ndo cuèndá sá vā cānchicúⁿ nihnu-gá-ndó nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndii Moisés, dico vā cání íni-ndó sá sá dúcáⁿ ní taunihnu ñaha-gá xii-ndo, te cuu-ni

cada-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá vëxi ini-ndó, dico cuu ini tnáhá-ndó ìn ìn-ndo te chindee tnàha-ndo. ¹⁴ Chi ducaⁿ càháⁿ Yá Ndióxi sá cúú ini-ó cuè tnaha ñáiyu dàtná cúú ini-ó mée-o. Te núu ducaⁿ na càda-o, te quide-o nchaa nacuaá tau-xi cada-o dàtná càháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés. ¹⁵ Te núu nchòhó cúú ùhú ini tnáhá-ndó ndècu-ndo, te ñá túú quide váha-ndo te núu ducaⁿ quide-ndo, dico yúhú càchí-í sá vâ dúcáⁿ-gá cada-ndo cùndecu-ndo cuendá sá vâ dácuita nihnu tnàha-ndo.

Nacuáa sàni ini ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha ndihi nacuaá sàni ini ñáiyu ndècu ndihi Espiritú Yá Ndióxi

¹⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cadá-ndó nchaa nacuaá cuini mée Espiritú Yá Ndióxi cada-ndo, te ducaⁿ te vâ caní-gá ini-ndó càda-ndo nãndi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni ini mée-ndó. ¹⁷ Chi nchaa xiáⁿ ñá túú tnáhá tnúhu-xi ndihi Espiritú Yá Ndióxi. Te ñu-ni ducaⁿ quide Espiritú Yá Ndióxi, chi ñá túú tnáhá ini-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni ini-ndó. Te sá dúcáⁿ ñá túú tnáhá tnúhu tnàha-xi xiáⁿ ñá túú nihí ndé-ndó càda-ndo ìn sá váha sàni ini-ndó càda-ndo. ¹⁸ Te núu quide-ndo nchaa nacuaá sànu ichi ñaha Espiritú Yá Ndióxi, te ñá túú-gá táxi tnùnì ñáhá nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés xii-ndo.

¹⁹ Te nchaa ñáiyu xini-yu nchaa nacuaá quide ñáiyu quide cuèhé quidé dùha. Te duha quidé-yu: Cue tée càháⁿ ndihi-güedé ñáiyu ñíhí te ñá díú ñàndíhí-güedé cúu-yu, te ñu-ni ducaⁿ xiquide cue ñáiyu ñíhí, te nãndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá cuáháⁿ véxi-yu quidé-yu. ²⁰ Te quide cahnú-yu nchaa sá càchí-yu cuu ndiόxi te ñá ndáá sá ndiόxi cúu-xí, te quide nduu tnáhá-yu, te cuu ùhú ini tnáhá-yu, te nãá-yu, te cuu cuíñú tnáhá-yu, te ío yáchí cùdèèⁿ-yu, te ndúcú-yu mee-ni sá cúu-xí mée-yu, te ñá túú cuu ìn-nuú-yu cundecú-yu, te quide ñíñ tnáhá-yu. ²¹ Te cuu cuedú ini-yu nchaa sá ndécú ndihi dava-gá-yu, te sàhni tnáhá-yu, te ío quihú-yu, te ndí cuu ndi cúu-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te nãndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Te sa càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá ñáiyu ducaⁿ xiquide vâ ndúú tãhú-yu cundecú-yu núu ndécú Yá Ndióxi táxi tnùnì-gá.

²² Dico Espiritú Yá Ndióxi chindèe ñaha-xi xii-o cuu ini tnáhá-ó, te cùdí ini-ó ndècu-o, te ío váha cuu ini-ó, te càhnu ini-ó, te váha ini-ó, te cundahú ini tnáhá-ó, te quide ndáá-ó ndècu-o. ²³ Te ndáhú ini-ó, te quide-o nchaa nacuaá tau-ó càda-o, te nchaa xiáⁿ chindèe ñaha Espiritú Yá Ndióxi quidé-ó, te núu ducaⁿ quide-o, te vâ yóo ìn-gá càháⁿ sá ñá túú quide váha-o ndècu-o. ²⁴ Te nchoo cuè ñáiyu

ndècu ndihi Xitohó Jesucristú, sa ñaha-o sá ní xihí-gá núu cùrúxí sá cuendá-ó, núu xiáⁿ duuⁿ duuⁿ ní dàñá-ó nchaa ichi cuèhé ichi duha, te ñá túú-gá táxi tnùnì ñáhá ní ìn sá cuèhé sá dúhá sá ní xóo cani ini-ó ní cuu. ²⁵ Te vitna ní ngùndecu ndihi-o Espiritú Yá Ndióxi chindèe ñaha-xi, te xini ñuhu-xi sá cadá-ó nacuaá sànu ichi ñaha Espiritú-gá cada-o.

²⁶ Te vâ cadá càhnu-o mee-o, te vâ ndúcú-ó plètú, te ni vâ cúu cuedú ini-ó sá ndécú ndihi tnaha ñáiyu-o.

6

Chindee tnàha-o ìn ìn-ndo

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu ìn ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi-gá ní quidé-yu ìn sá ñá túú tau-yu cadá-yu núu-gá, te nchòhó ñáiyu quide váha ndècu ndihi Espiritú Yá Ndióxi càháⁿ-ndó dòho cue ñáiyu ducaⁿ xiquide-áⁿ cuendá nucuñu ichi-yu, te vii vii càháⁿ ndihi-ndó-yu, te ío coto-ndo mée-ndo cuendá sá vâ cadá-ndó ìn sá ñá túú tau-ndó càda-ndo núu-gá. ² Te ío chindee tnàha-ndo, te cuáha tnàha-ndo tnúhu ndee ini cundecu-ndo cuendá nchaa sá yàha-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa nacuaá ní càháⁿ Xitohó Jesucristú cada-o.

³ Te núu ío ìn-ndo càchí-ndó sá ío váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndióxi te ñá ndáá ñá, te dicó dándahú-ndó mée-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁴ Te ndi ñíñ ndi ñíñ càda cuendá-ndó núu quide váha-ndo ndècu-ndo àdi ñá túú quide váha-ndo. Te núu quide váha-ndo ndècu-ndo ña, te cudí ini-ndó sá cúu-xí mée-ndo, te vâ caní ini-ndó sá quidé váha-gá-ndó dàcúxí dàva-gá-yu. ⁵ Chi tau-ó sá ndi ñíñ ndi ñíñ càda cuendá-ó nacuaá ndècu-o.

⁶ Te nchaa nchòhó ñáiyu dàcuaha tnúhu Yá Ndióxi chindee-ndo cuè tée dàcuaha ñaha xii-ndo tnúhu-gá cuáñaha-ndo nãndi sá xini ñuhu-güedé.

⁷ Te vâ dándahú-ndó mée-ndo cundecu-ndo, chi vâ cuu cùdiquí ndeé-ó Yá Ndióxi, chi nchòhó xini-ndó sá núu na càda váha-o cundecu-o, te cuu-xi ìn sá váha sá cúu-xi-ó, dico núu vâ cadá váha-o ña, te ío ndoh-o te núu ducaⁿ na càda-o. ⁸ Te núu quide-o nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni ini-ó, te ñu-ni xiáⁿ dácuita nihnu ñaha-xi xii-o, dico núu quide-o nchaa nacuaá sànu ichi ñaha Espiritú Yá Ndióxi xii-o, te cundecu ndihi-o Yá Ndióxi ní caa ní quíhí. ⁹ Te xini ñuhu-xi vâ dàñá ndeé-ó càda váha-o cundecu-o, te ducaⁿ te sáá nduu càda váha ñaha Yá Ndióxi xii-o, te núu vâ ná tũhú ini-ó càda váha-o cundecu-o. ¹⁰ Te cada-o sá váha sá cúu-xi nchaa tnaha ñáiyu-o vitna ndecu-o ñuyíú-a, te ío-gá tau-ó

chindee-o cue ñáyi ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú.

Tnúhu ndée núú nĩ ndihi-ná

¹¹ Te cundehe-ndo sã ndãa ndãa lètrá tée-í núú tütú-a sã cúú-xí-ndó. ¹² Te nchaa ñáyi quide yicá sã cuãha-ndo seña ñii-ndo dàtná ní cachí ndí Moisés, ñáyi-áⁿ cúú-yu ñáyi cuini cudüu núú tnãha ñáyi-xi. Te ducaⁿ quidé-yu cuendá sã vã ndóhõ-yu cuendá nchaa tnúhu sã dánèhé ñáhá sã nĩ xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí. ¹³ Te nĩ ñáyi sa nĩ ngündecu ndihi seña ñii-xi ñá túú quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, dico mée-yu cuini-yu sã cuãha-ndo seña ñii-ndo. Te ducaⁿ quidé-yu chi quide cahnú-yu mée-yu núú nchãa dava-gá ñáyi. ¹⁴ Te yúhú chi ñá túú quide cahnú-í mée-í cuendá nchaa sã quidé-í, chi mee-ni sã ío cùu váha iní-í sã Xítohó Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxí cuendá-ó. Te ñu cuendá sã nĩ xihí-gá ñá túú-gã ndécù-í ichi cuèhé ichi duha, te nĩ ñá túú-gã táxí tnúni ñáhá nĩ ñiⁿ sã cuèhé sã dúhá xii-í. ¹⁵ Te ñá túú nã chindèe ñaha-xi xii-o cuéi na cuãha-o seña ñii-o àdi vá cuãha-o, chi ndècu ndihi-o Xítohó Jesucristú, te ní nduu-o dàtná ñiⁿ ñáyi saa, te xicáⁿ cúú-xí sã ío-gá xini ñùhu-xi. ¹⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Yã Ndióxi sã ncháa nchòhó ñáyi quide nchaa nacuáa càháⁿ-í-a cundecu nahi-ndo, nchòhó ñáyi cùu cuendá Yã Ndióxi dàtná ñáyi israhél chi ñáyi-áⁿ nĩ cachí-gá sã cúú cuendá-gá. Te mee-gã ío cundáhú iní ñáhá-gã xii-ndo chindee ñaha-gá.

¹⁷ Te není vitna cuini-í sã vã yõo ñiⁿ-gã chidácá nihnu ñaha xii-í cuendá chiⁿ quide-í, chi yayàcáⁿ sa ní nduu tilòhó ñii-í cuendá sã ndóhõ-í cuendá Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te nchòhó ñáyi ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú xicáⁿ táhù-í núú-gã sã ío na chindee ñaha-gã xii-ndo nchãa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cadá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÊ PÁBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ ÉFESÚ

Tê Páblú cadúha-dê tutú quihiⁿ ndaha ñáyiu xĩndecu ichi Xitohó Jesucristú ndécú ñuú Éfesú

¹ Yúhú tê Páblú ní tendaha ñaha Yá Ndióxi cáháⁿ-í tnúhu Xitohó Jesucristú núú ñáyiu, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu, te vitna cadúha-í tutú-a cuendá daquixi-í ndaha nchaa nchòhó ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi xĩndecu ñuú Éfesú, te ñuú-ni nchòhó cùu-ndó ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Xitohó Jesucristú.

² Te xicáⁿ táhú-í núú Dútú Ndióxi Yáa cùú Tátá-ó, ndihi núú Xitohó Jesucristú sá ná chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cáda te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Espíritú Yá Ndióxi chĩndee ñaha-xi xii-o chi ndecu ndihi-o Xitohó Jesucristú

³ Te cachí-ó sá ío cànhu cuu Yá Ndióxi Yáa cùú Tátá Xitohó Jesucristú, te ndéé andiu quide Yá Ndióxi nchaa sá váha sá cùú-xi-ó cuendá sá ndécú ndihi-o Espíritú-gá, te ducaⁿ quide-gá chi ndecu ndihi-o Xitohó Jesucristú.

⁴ Te ndéé cùtnáhá vátá ngáva-gá ñuyú ní cachí Yá Ndióxi sá nchóó cùu-o ñáyiu cùu cuendá-gá, te ducaⁿ ní cachí-gá sá cuendá Xitohó Jesucristú cuendá sá nchóó cùu-o ñáyiu ñá túú tnàhí ná cumání cundecu núu-gá, te ducaⁿ te vá cundecu cuéchi-o.

⁵ Te Yá Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o núu xiáⁿ ducaⁿ ní cachí-gá ndéé cùtnáhá vátá ngáva-gá ñuyú sá nchóó nduú-o dèhe-gá. Te sá cuendá nchaa sá cáda Xitohó Jesucristú sá cùú-xi-ó, xiáⁿ ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní cachí-gá chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní-gá cunduu. ⁶ Te xiáⁿ núu xini ñuhu-xi sá nchóó càchí-ó sá ío cànhu cuu Yá Ndióxi, chi ío cundahú iní ñáhá-gá chĩndee ñaha-gá xii-o. Te ducaⁿ quide-gá chi ndecu ndihi-o Xitohó Jesucristú Yáa ío cùu iní-gá. ⁷ Te Yá Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o núu xiáⁿ Xitohó Jesucristú ní sati ñĩní-gá te ní xihí-gá cuendá dacácu ñihu ñaha-gá xii-o núu ùhú núu ndáhú, te ducaⁿ càda cànhu iní-gá nchaa yicá cuéchi-o. ⁸ Te Yá Ndióxi ío cundahú iní ñáhá-gá chĩndee ñaha-gá xii-o, nàcuáa ngúndecu ndihi-o nchaa sá xini tnùnì-ó te ducaⁿ te cuu-o ñáyiu təcú tnùnì. ⁹ Te Yá Ndióxi ní dānèhé ñáhá-gá xii-o nchaa sá nduú yùhu, nchaa sá ní sani iní-gá cada-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi ducaⁿ ní sani iní-gá cunduu. ¹⁰ Te sá ní sani iní-gá cada-gá te dacutíí sá cáda-gá ná sáa nduu, te na sáa

nduu-áⁿ te mee-gá cada sá Xitohó Jesucristú quindaha-gá nchaa sá ío andiu, ndihi nchaa sá ío ñuyú-a.

¹¹ Te nchoo ní nduu táhú-ó ní nduu-o ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi chi ndecu ndihi-o Xitohó Jesucristú. Te ducaⁿ ní cuu chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní Yá Ndióxi cunduu. Te nchaandi túhú sá quidé-gá, quide-gá nàcuáa sàni iní mée-gá cunduu. ¹² Te ducaⁿ ní cuu cuendá sá nchúhú ñáyiu dīhna nuu ní sàndáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú cáháⁿ-ndí sá ío cànhu cuu mee Yá Ndióxi cuendá nchaa sá váha quide-gá. ¹³ Te nchòhó tucu cùtnáhá ní xĩndéohó-ndo tnúhu ndáa tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa nanihí táhú-ó ní cuu ñⁿnuu-ndo ndihi Xitohó Jesucristú chi ní sàndáá iní-ndó-gá. Te xiáⁿ cùtnùnì sá nchòhó ní nduu-ndo ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi, chi ní ngúndecu ndihi-ndo Espiritú-gá sá ní cachí-gá taxi-gá. ¹⁴ Te sá ndécú ndihi-o Espiritú Yá Ndióxi xiáⁿ cùtnùnì sá ndáa nduu táhú-ó cundecu-o ndihi-gá ná sáa nduu nàcuaca ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiu cùu cuendá-gá, te sá dúcáⁿ càda-gá núu xiáⁿ tàù-ó càchí-ó sá ío cànhu cuu-gá.

Tê Páblú xicáⁿ táhú-dê núú Yá Ndióxi cuendá cue ñáyiu ndecu ichi-gá

¹⁵ Te yúhú ñihí-í tnúhu sá nchòhó ío váha sàndáá iní-ndó Xitohó Jesucristú, te nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxi ío cùu iní-ndó-yu. ¹⁶ Te xiáⁿ núu ñá túú dāña ndéé-í ndacáⁿ táhú-í núu-gá cuendá-ndó, te ío xicáⁿ táhú-í ¹⁷ núu Yá Ndióxi Yáa cùú Tátá Xitohó Jesucristú cuendá-ndó. Te ñuú-ni Yá Ndióxi cùú-gá Yáa ío cànhu cuu. Te xicáⁿ táhú-í núu Yá Ndióxi sá mée-gá ná cáda sá Espiritú-gá chĩndee ñaha-xi xii-ndo cuendá cuu-ndo ñáyiu təcú tnùnì, te na càda-xi sá cùtnùnì iní-ndó nàcuáa sàni iní Yá Ndióxi. ¹⁸ Te ducaⁿ xicáⁿ táhú-í núu Yá Ndióxi cuendá-ndó, cuendá sá nchòhó təcú tnùnì-ndó nàcuáa nduu tnúhu ndee iní ní taxi-gá ní ngúndecu ndihi-ndo cùtnáhá ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-ndo. Te ducaⁿ cùtnùnì tucu iní-ndó sá nchaa sá ní cachí-gá taxi-gá nduu táhú nchoo cue ñáyiu cùu cuendá-gá cùú-xi mée cuí-ní sá ío-gá váha. ¹⁹ Te cùtnùnì tucu iní-ndó sá Yá Ndióxi ío cànhu cuu-gá quidé-gá nchaa núu sá váha sá cùú-xi nchòhó ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá, chi quide-gá sá vā yòo tnàhí ndacu cada sá cùú-xi-ó dātá ní quide-gá ²⁰ ní dāndótó-gá Xitohó Jesucristú cùtnáhá ní xihí-gá. Te ní taxinucóó-gá Xitohó Jesucristú xio cùhà-gá táxi tnùnì-gá. ²¹ Te Xitohó Jesucristú ío-gá cùnùu-gá dācúúxí nchaa núu cué espíritú, ndihi dācúúxí nchaa cue tée yĩndaha ñáyiu, ndihi dācúúxí nchaa dāva-gá cue tée cùnùu. Te cuéi vitna te cuéi ndéé núu cuaháⁿ núu vèxi ducaⁿ-ní ío cunuu-gá taxi tnùnì-gá. ²² Te mee Yá Ndióxi ní quide-gá sá Xitohó Jesucristú taxi tnùnì-gá nchaandi túhú sá ío, te

diu-ni mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ncháá ñáiyu cùu cuendá-gá quindaha ñaha Xítoho Jesucristú. ²³ Te cada iní-ó sá ncháá ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi cùu-yu yiqui cùnú Xítoho Jesucristú, chí ñi-ni cùu-yu ndihi-gá, te mee-gá táxi tnúni-gá nchaandi túhú sá ío.

2

Yá Ndióxi ío cùndahú iní ñáhá-gá xii-o núu xiá" ní dácácu nihnu ñaha-gá

¹ Te nchòhó cùu-ndó dàtná ñáiyu ní xihí cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ní cuu, dico vitna cada iní-ndó sá dàtná ní ndoto-ndo chí ní nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi Yá Ndióxi ní caa ní quíhí".

² Te duca" ní xindecu-ndo ichi cuèhé ichi duha, chí ní cáncichú" nihnu-ndo ncháa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíu-a, te ní xóo cada-ndo ncháa nacuaá cáhá" sácuihná, te diu-ni sácuihná-á" táxi tnúni-xi nchaa daga-gá espíritú cùndihí-xi, te diu-ni-xi ndécu ndihi-xi nchaa ñáiyu ñá túu cuini tnii tnúhu cáhá" Yá Ndióxi, te dachá" ñáhá-xi xii-yu cuendá cundecu-ni-yu ichi cuèhé ichi duha. ³ Te nchaa-o duca" ní xóo cada-o dàtná quidé cué ñáiyu-á", chí ní xóo cada-o ncháa sá cuèhé sá dúhá ní xóo caní iní-ó, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cahu iní-ó ní xóo cada-o, núu xiá" táu-ó sá dándòho ñaha Yá Ndióxi xii-o ní cùu dàtná táu-xi dándòho-gá nchaa ñáiyu duca" ndécu ichi cuèhé ichi duha-á". ⁴ Te Yá Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o núu xiá" ní cundahú iní ñáhá-gá xii-o ⁵ cuéi cùu-o dàtná ñáiyu ní xihí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o ní cuu. Te duca" ní quide-gá ní cundahú iní ñáhá-gá xii-o cuendá cundecu-o ndihi Xítoho Jesucristú vitna, te cuu ñi-nu-u ndihi-gá. Te sá cuendá-ni sá cundahú iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o xiá" ní quide-gá nacuaá nchoo naníhí táhú-ó. ⁶ Te cada iní-ó sá dàtná ní quide Yá Ndióxi cùtnàhá ní dándótó-gá Xítoho Jesucristú cùtnàhá ní xihí-gá duca" ní quide ñaha-gá xii-o chí ndécu-o ndihi-gá vitna. Te Xítoho Jesucristú sa ndécu-gá andiu núu ndécú Yá Ndióxi. Te cada iní-ó sá Yá Ndióxi sá ní quide-gá sá nchóo ní ngúndecu túu-o ndihi Xítoho Jesucristú, chí ío váha ndécu-o vitna. ⁷ Te Yá Ndióxi quidé váha ñaha-gá xii-o vitna cuendá sá ná sáa nduu, te diu-ni mee-gá cada te cutnúni iní nchaa ñáiyu sá ío cùu iní ñáhá-gá xii-o, te duca" ío chindee chítúu ñaha-gá xii-o cuendá sá ndécú ndihi-o Xítoho Jesucristú. ⁸ Te Yá Ndióxi ío cundahú iní ñáhá-gá xii-ndo núu xiá" ní quide-gá sá nchòhó naníhí táhú-ndó. Te duca" ní quide-gá chí ní sándáá iní-ndó-gá. Te ñá díú sá cuendá ñi-ni chíu" ní quide-ndo duca" ní naníhí táhú-ndó, chí mee Yá Ndióxi ní cuini-gá sá dicó-ni duca" naníhí táhú-ndó.

⁹ Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ñá díú cuendá ñi-ni chíu" quide-o naníhí táhú-ó, te duca" ní cachí-gá cuendá sá vá cáda cáhnu-o mee-o. ¹⁰ Te Yá Ndióxi ní quide ñaha-gá xii-o dàtná ñi-ni ñáiyu saa cuendá sá ní tnahá tnúhu-o ndihi Xítoho Jesucristú, te duca" ní quide-gá cuendá sá cáda-ó mée-ni sá váha. Te Yá Ndióxi duca" tnàhí ní sani iní-gá cunduu sá nchóo cùu-o ñáiyu cada mee-ni sá váha.

Xítoho Jesucristú quidé-gá ío váha cùu iní-ó ndécu-o

¹¹ Te nchòhó chí dándacu iní nacuaá ní xindecu-ndo ní cùu, chí ñá túu cùu-ndo ñáiyu israhél, te ní ñá túu quide-ndo dàtná quidé ñáiyu-á", chí ñáiyu-á" sáha-yu seña ñi-yu, te dàquee tihú-yu nchaa ñáiyu ñá túu ndécu seña ñi-xi. ¹² Te chí dándacu iní nacuaá ní xindecu-ndo, chí dàvá-á" ñá túu ní xindecu-ndo ndihi Xítoho Jesucristú, te ní ñá túu ní xóo cuu tnahá tnúhu-ndo ndihi ñáiyu israhél, te ní ñá túu ní xini tnúni-ndó nacuaá ndúu tnúhu sá ní cáhá" ndáá Yá Ndióxi nacuaá cada váha-gá ñáiyu, te ní ñá túu ní cùu-ndo ñáiyu quindaha-gá, te ní ñá túu ní xóo níhí-ndó tnúhu ndee iní sá cundécu-ndo ndihi-gá. ¹³ Te cuéi ní cuu-ndo ñáiyu ñá túu tnahá tnúhu ndihi Yá Ndióxi ní cùu, dico vitna ní tnahá tnúhu-ndo ndihi-gá chí cùu ñi-nu-u-ndo ndihi Xítoho Jesucristú, cuendá sá ní sati níhí-gá te ní xihí-gá te xiá" duca" tnàhá tnúhu-ndo ndihi Yá Ndióxi vitna. ¹⁴ Te Xítoho Jesucristú ní quide-gá sá nchóo ío váha cuu iní-ó cundecu-o, te diu-ni-gá ní quide cuendá sá vá dàquee tihú ñáhá ñáiyu israhél xii ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu israhél, te duca" ñi-ni ná cuú-yu cundecú-yu. ¹⁵ Te sá ní xihí Xítoho Jesucristú, xiá" ñá túu-gá cùnúu nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha xii ñáiyu nacuaá cada-yu cundecú-yu ní cuu. Te duca" ní xihí Xítoho Jesucristú cuendá sá cué ñáiyu israhél ndihi cue ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu israhél ñi-ni ná cuú-yu cundecú-yu ichi-gá, te duca" te vá dàquee tihú tnàhá-gá-yu, te ío váha cundecu ndihi tnàhá-yu. ¹⁶ Te duca" ní quide Xítoho Jesucristú ní xihí-gá núu cùrúxi cuendá sá cué ñáiyu cùu ñáiyu israhél ndihi cue ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu israhél vá dàquee tihú tnàhá-gá-yu. Te duca" ní xihí-gá cuendá ñi-ni ná cuú-yu tnahá tnúhu-yu ndihi Yá Ndióxi nacuaá cuu váha iní ñáhá-gá xii-yu.

¹⁷ Te cuéi cùu-ndo ñáiyu ñá túu tnàhí xini ndáá cuendá Yá Ndióxi ní cùu, dico Xítoho Jesucristú ní quixi-gá ñuyíu-a ní cáhá"-gá tnúhu váha nacuaá ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo ndihi Yá Ndióxi. Te diu-ni duca" ní quide-gá sá cuú-xi ncháa ñáiyu sa xini cuendá Yá Ndióxi, diu-ni ñáiyu israhél. ¹⁸ Te cuéi cùu-o ñáiyu israhél àdi ñá túu cùu-o dico diu-ni mee Xítoho Jesucristú ní quide-gá sá

ncháá-ó tnàhá tnúhu-o ndihi Dútú Ndióxi Yáá cùú Tàtá-ó. Te ducaⁿ ní tnàhá tnúhu-o ndihi Yá Ndióxi chi ní ngúndecu ndihi-o Espiritú-gá. ¹⁹ Te nchòhó ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu israhél ní cuu-ndo ñáiyu ñá túú tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndióxi ní cùu, dico vitna chi ñá-ná ní cuu-ndo ndihi nchaa dava-gá ñáiyu cùu cuendá-gá chi cùu-ndo déhe-gá. ²⁰ Te cada iní-ó sá cué téé ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, ndihi cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha cùu-güedé dàtná cimientú ñá vehe, te nchòhó cùu-ndo dàtná ndóho sá sáa vehe-án, te cada tucu iní-ó sá Xítohó Jesucristú cùu-gá ñá yúú cùnùu cuu cimientú vehe-án. ²¹ Te ducaⁿ ño váha cùu ñánuu nchaa ndóho-án ndihi yúú cùnùu-án, te ducaⁿ tucu ño váha ta quée tnàha nchaa ndóho-án cuasaá. Te xiáⁿ cada iní-ó sá cùu-xí vehe Yá Ndióxi, vehe sá ño ní cuu íí. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchaa ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú chi ní tnàhá tnúhu-yu ndihi-gá, te ñá nduu ñá nduu ta cùu víi cuu váha-gá-yu núú Yá Ndióxi cuáháⁿ. ²² Te tnàhá nchòhó ducaⁿ sátnahá-xi cùu-ndo chi ní ngúndecu ndihi-ndo Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ta cùu víi cuu váha tucu-ndo núú Yá Ndióxi cuáháⁿ, te cùu-ndo datná vehe Yá Ndióxi chi ndècu ndihi-ndo Espiritú-gá.

3

Té Páblu yíhi ñáiyu-á cáháⁿ-de tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu israhél

¹ Te yúhú té Páblu yíhi-í vecaá sá cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchòhó ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu israhél, núú xiáⁿ diu cuendá-gá duha yíhi-í vecaá vitna. ² Te nchòhó sa nàha-ndo sá Yá Ndióxi ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-í, te ní cachí-gá sá yúhú quíhi ñáiyu-í cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó, te cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó te cuu-xi sá váha sá cùu-xí-ndó. ³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo lùha nacuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu ní cuu, sá ní cachí tnúhu Yá Ndióxi xii-í. ⁴ Te òré dàcuaha-ndo tnúhu ndùu yuhu-án ní cùu te quini-ndó sá yúhú tècu tnúni-í nacuáa ndùu tnúhu-án, te tnúhu-án cáháⁿ-xi cuendá Xítohó Jesucristú. ⁵ Te tnúhu-án cùu-xí tnúhu sá vá yóo tnàhi xini ní cùu, dico cue téé ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, ndihi cue téé cáháⁿ nacuáa dàcahu iní ñáhá Yá Ndióxi ní níhi-güedé tnúhu ndùu yuhu-án, chi Espiritú Yá Ndióxi ní xáha-xi xii-güedé. ⁶ Te duha cáháⁿ tnúhu ndùu yuhu-án ní cùu: “Cuéi ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu israhél te cuéi ñáiyu cùu ñáiyu israhél dico ñá-ni ndùu táhú-yu sá váha núú Yá Ndióxi, te núu na quindáá iní-yu tnúhu sá cáháⁿ nacuáa naníhi táhú-yu, te ñá-ná cùu-yu cundecú-yu, te ducaⁿ ñá-ni cada váha ñáha Yá Ndióxi xií-yu te núu na

cùndecu ndihi-yu Xítohó Jesucristú”, duha ndùu tnúhu ndùu yuhu-án ní cùu.

⁷ Te Yá Ndióxi ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-í ní taxi-gá chiúⁿ quide-í cáháⁿ-í tnúhu-gá, te mee-gá quidé-gá sá yúhú ndacu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá. ⁸ Te nchaa ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi cùu-yu ñáiyu ño-gá cùnùu cada-yu chiúⁿ-gá dàcúúxi yúhú, te cuéi ducaⁿ dico Yá Ndióxi ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-í ní taxi-gá chiúⁿ quide-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú cué ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu israhél. Te tnúhu-gá-án cáháⁿ-xi sá súni ño váha cada ñáha Xítohó Jesucristú xii-o. ⁹ Te ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi sá cáháⁿ-í tnúhu-gá cuendá danéhé-í nchaa ñáiyu. Te sá danéhé-í-yu-án cùu-xí tnúhu ndùu yuhu sá ní sani iní-gá ndéé sanaha nacuáa cada váha-gá cue ñáiyu. Te ndéé dàvá-án ní quesaha ndùu yuhu tnúhu-án ní cùu. Te diu-ni-gá cùu-gá Yáá ní cadúha nchaandi túhú sá ío. ¹⁰ Te ducaⁿ ndùu yuhu tnúhu-án ní cùu cuendá sá ncháá espíritú cùnùu ndecu andiú quini-xi vitna nacuáa quide nchaa ñáiyu ní tuha ñáha xii Yá Ndióxi cuendá ducaⁿ cùnuni iní-xi sá ño váha cùnuni iní-gá nacuáa cada-gá. ¹¹ Te Yá Ndióxi ní sani iní-gá ndéé sanaha nacuáa ní cuini-gá cada Xítohó Jesucristú, te ní sáá nduu ní quide Xítohó Jesucristú nacuáa ní cuini Yá Ndióxi cada-gá. ¹² Te vitna cùu-yi-o cáháⁿ ndihi-o Yá Ndióxi cuendá sá ndécú ndihi-o Xítohó Jesucristú, te sàndáá iní-ó-gá. ¹³ Te núu xiáⁿ cáháⁿ-í dóho-ndo sá cuéi duha ndóho-í vitna dico vá ná túhú iní-ndó càncicúⁿ nihnu-ndo ichi Xítohó Jesucristú. Te sá dúhá ndóho-í te cùu-xi sá váha sá cùu-xí-ndó, chi cuu-ndo ñáiyu cùu cahnu núú Yá Ndióxi.

Xítohó Jesucristú ño cùu iní ñáhá-gá xii-o

¹⁴ Te sá cuendá nchaa sá ní sani iní Dútú Ndióxi quidé-gá xiáⁿ yúhú ngüñí xiti-í núú-gá cáháⁿ ndihi-í-gá, te diu-ni-gá cùu Yáá cùú Tàtá Xítohó Jesucristú. ¹⁵ Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ncháá espíritú ndécú andiú cunduu-xi datná ní cachí mee-gá cunduu-xi. Te ní cachí tucu-gá sá nchóo cùu-o ñáiyu, te cunduu-o dàtná cuini mee-gá cunduu-o. ¹⁶ Te xicáⁿ táhú-í núú Dútú Ndióxi sá Espiritú-gá ná cáda nacuáa cuita níhi ndéé-gá-ndó quíhiⁿ cundecu-ndo ichi-gá, te ducaⁿ xicáⁿ táhú-í núú-gá cada Espiritú-gá chi ño cahnu cuu-gá. ¹⁷ Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Yá Ndióxi sá Xítohó Jesucristú ná cundecu ndihi ñáha-ni-gá xii-ndo chi sàndáá iní-ndó-gá, te ducaⁿ te vá dáña ndéé-ndó ño cuu iní tnàhá-ndó. ¹⁸ Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Yá Ndióxi cuendá-ndó ndihi cuendá dava-gá ñáiyu cùu cuendá-gá, cuendá sá cùnuni iní-ndó sá súni cùu iní ñáhá Xítohó Jesucristú xii-o. ¹⁹ Te duha xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi chi cuini-í sá ncháá-ndó təcú

tnùnì-ndó sã ïo cùu iní ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-o cuèi vã ndácú cãva-o quini-ó nãcuáa cùu iní ñáhá-gã xii-o. Te xicãⁿ tãhú tùcu-í núú Yã Ndiòxí sã ïo na cùndecu ndihi ñaha-gã xii-ndo, te ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuaáa quide mee-gã.

²⁰ Te Yã Ndiòxí ïo-gã vai sã ndácú-gã táxi-gã dàcúúxí sã xicãⁿ-ó núú-gã, te cuèi ndéé nchaa sã ñã túú sãni iní-ó ñihí-ó te tàxi-gã, te ducaⁿ chi mee-gã ndécú ndihi ñaha-gã xii-o, te ndàcu-gã quidé-gã nãndi sã vãha sã cúu-xí-ó. ²¹ Te vitna nchaa nchoo ñãyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú chi ná cãchí-ó sã ïo càhnu cuu Yã Ndiòxí, te ducaⁿ-ni cãháⁿ-ó sã ïo càhnu cuu-gã ni caa ni quihíⁿ chi ndècu ndihi-o Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ na cùnduu.

4

Espiritú Yã Ndiòxí quidé-xí cùu ñⁿnuu-o ndecu-o

¹ Te yúhú té Pãblú yíhí-í vecaá sã cuèndá Xítóhó Jesucristú, te cãháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã càdã vãha-ndo cùndecu-ndo datná tàu-xi cada cue ñãyiu ní cãháⁿ Yã Ndiòxí cundecu ndihi-gã. Te nchòhó tnàhá-ndó cùu-ndo ñãyiu ní cãháⁿ ñáhá Yã Ndiòxí cundecu ndihi-gã. ² Te vã càdã càhnu-ndo mee-ndo, cunduu vãha iní-ndó, cunduu càhnu iní-ndó, te cuu iní tnàhá-ndó nãcuáa ducaⁿ cùndee iní-ndó núu ná cúú sã cúmãní núú tnàhá-ndó. ³ Te ïo nducu ndèe-ndo cuu ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chi Espiritú Yã Ndiòxí chindee ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ ïo vãha cuu iní-ndó cùndecu-ndo chi cùu ñⁿnuu-ndo. ⁴ Te nchoo ñãyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ñⁿ-ni cùu-o, te ducaⁿ ñⁿ-ni Espiritú Yã Ndiòxí ndécú, te diu-ni ducaⁿ ñⁿ-ni tnúhu ndee iní ní ngúndecu ndihi-o cùtnàhá ní cãháⁿ ñáhá Yã Ndiòxí xii-o. ⁵ Te ñⁿ-ni Xítóhó Jesucristú ndécú tàxi tnuní ñáhá-gã xii-o, te ñⁿ-ni cùu-o sandáá iní-ó tnúhu-gã, te ñⁿ-ni ní sandute-o. ⁶ Te ñⁿ-ni Dütú Ndiòxí cúú Yáá cúú Tãtã-ó nchãa-o, te diu-gã cùnùu-gã yíndàha ñaha-gã xii-o nchãa-o. Te Yã Ndiòxí dácãháⁿ-gã iní-ó quide-o chiuhⁿ-gã, te ducaⁿ ndècu ndihi ñaha-gã xii-o nchãa-o.

⁷ Te nchoo ndi ñⁿni ndi ñⁿni chindee ñaha Yã Ndiòxí xii-o quide-o nacuaáa nduu chiuhⁿ ní cachí Xítóhó Jesucristú cada-o. ⁸ Te quèe ndáá-xi nãcuáa cãháⁿ-xi núú tùtú Yã Ndiòxí núú cãchí-xi:

Xítóhó Jesucristú cuãndaa-gã andiu te ïo cùnuu-gã,

chi nchaa cue espíritú cúú ùhú iní ñáhá xi-gã ñã túú ní ndàcu-xi naá ndihi ñaha-xi xii-gã,

te mee-gã ní cachí-gã nãcuáa nduu chiuhⁿ nduu tãhú ñⁿ ñⁿ ñãyiu cadã-yu.

Duha cãchí-xi núú tùtú-gã.

⁹ Te sã dúcãⁿ cãháⁿ-xi sã cuãndaa-gã andiu xiãⁿ cùtnuní iní-ó sã ní cuuⁿ-gã ñuyiú-a.

¹⁰ Te Xítóhó Jesucristú ní cuuⁿ-gã ñuyiú-a, te diu-ni-gã cuãndaa-gã andiu cuèndá ïo cùnuu-gã taxi tnùnì-gã nchaandi tùhú sã ïo. ¹¹ Te ní dácãhñu-gã cue téé xñu

cuechi núú-gã ñⁿ ñⁿ núú chiuhⁿ cada-güedé. Te ní cachí-gã sã dàva-güedé cãháⁿ-güedé tnúhu-gã, te dava-güedé ní cachí-gã sã cãháⁿ-güedé nãcuáa dàcahu iní ñáhá Yã Ndiòxí xii-güedé. Te dava-güedé ní cachí-gã sã cúú-güedé cue téé datècú tnúhu cue ñãyiu nãcuáa cadã-yu nanihí tãhú-yu. Te dava-güedé ní cachí-gã sã cúú-güedé cue téé quindaha ñaha xii ñãyiu dacuãha ñaha-güedé xií-yu tnúhu-gã. ¹² Te ducaⁿ ní cachí-gã cada cue téé-ãⁿ cuèndã canu ichi-güedé cue ñãyiu cùu cuèndá Yã Ndiòxí cuèndá ducaⁿ ñãyiu-ãⁿ ñihí-yu nãcuáa cadã-yu chiuhⁿ-gã, te ducaⁿ cuita ñihí ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi Xítóhó Jesucristú. ¹³ Te ducaⁿ ní cachí Xítóhó Jesucristú cunduu ndéé sáá nduu cùu ñⁿnuu-o quindáá iní-ó tnúhu-gã, te ducaⁿ cùu ñⁿnuu-o tecú tnùnì-ó nãcuáa nduu cuèndã-gã chi diu-gã cúú-gã Déhe Yã Ndiòxí, te cuu-o ñãyiu ïo quide ndáá dàtná quidé mèe Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ te ñã túú tnàhí-gã ná cùmãní-ó núú Yã Ndiòxí. ¹⁴ Te ducaⁿ te vã cúú-gã-ó dàtná cue landú vátã cùtnuní vãha-gã iní-xi, te ni vã càdã-gã-ó dàtná quidé ndùte lamár, chi ndute-ãⁿ òré quéné tãchí

te cuáhãⁿ-xi duha cuáhãⁿ-xi dácãⁿ, te ducaⁿ chi vã quindáá-gã iní-ó tnúhu cãháⁿ nchaa ñãyiu dándahú ñáhá xi-o, chi ñãyiu-ãⁿ ïo vãha xitò-yu nãcuáa dándahú ñáhá-yu xii-o chi cãchí-yu sã cãháⁿ-yu tnúhu Yã Ndiòxí dico ñã ndáá. ¹⁵ Te nchoo ïo cuu iní tnàhá-ó, te vã dándahú tnàhá-ó, chi cãháⁿ-ó mèe-ni sã ndáá. Te xini ñuuh-xi sã ñⁿ nduu ñⁿ nduu cuita cada ndáá-gã-ó quihíⁿ dàtná quidé ndáá mèe-gã, te diu-ni-gã cúú-gã Yáá cùnùu cuu dñha tàxi tnuní ñáhá-gã xii-o. ¹⁶ Te diu-ni Xítóhó Jesucristú quidé ñaha-gã xii nchaa nchoo ñãyiu ndècu ichi-gã dàtná yiqui cùñú mèe-gã, chi ñⁿ yiqui cùñú ïo vãha ní quée tnàha ñⁿ ñⁿ xichi, te ducaⁿ yihí túchi yiqui cùñú-ãⁿ yótni-xi nchaa nacuaáa ní quée tnàha. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu nchoo chi ñⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú táxi tnùnì ñáhá-gã xii-o. Te núu nchoo quide-o nchaa nacuaáa tàu-xi cunduu te cùu iní tnàhá-ó, te ducaⁿ ta ñihí ndéé-gã-ó cuáhãⁿ ndécú-ó ichi-gã.

Vã càdã-gã-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xñdecu-o ichi cuehé ichi duha

¹⁷ Te vitna yúhú cãháⁿ-í dóho-ndo quide-í núú Xítóhó Jesucristú sã vã cùndecu-gã-ndó dàtná xñdecu ñãyiu ñã túú sandáá iní ñáhá xii Yã Ndiòxí, chi nchaa ñãyiu-ãⁿ ñã túú vèdana nàndíhi nchaa sã sãni iní-yu. ¹⁸ Te

ni ña túu vèdàna cùtnuní iní-yu nàcuáa ndùu tnùhu ndáá tnùhu Yá Ndióxi. Te ñáiyu-áⁿ ña túu ndùu táhù-yu cundecú-yu nàcuáa cuiní Yá Ndióxi, chi ña túu vèdàna tècú tnùnì-yu te ducaⁿ chi ío sáá iní-yu. ¹⁹ Te ña túu tnàhí-gá ná sání iní-yu ndècú-yu ichi cuèhé ichi duha, te ío cùdíí iní-yu ndècú-yu ichi díí iní, te ña díú-ní xǎⁿ chi nándi-gá nchaá sá cuèhé sá dúhá quidé-yu ndècú-yu. ²⁰ Dico tnùhu Xítoho Jesucristú sá ní sándáá iní-ndó chi ña túu dūcaⁿ sanu ichi ñaha-xi xii-ndo cada-ndo. ²¹ Te nchòhó ní cutnùnì iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá Xítoho Jesucristú, te dàcuaha-ndo tnùhu ndáá díu-ni tnùhu-gá nàcuáa ndècú-ndo ichi-gá. ²² Te vitna vá cáni-gá iní-ndó càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá ní xíndecu-ndo ichi cuèhé ichi duha, chi núu nchaá-ni sá cuèhé sá dúhá-áⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó càda-ndo, te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita dacuítà nihnu ñaha-xi xii-ndo quíhíⁿ, chi núu nchaá-ni sá cuèhé sá dúhá-áⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó te dàtíca nuu ñaha-xi xii-ndo. ²³ Te nchòhó, xini ñuhu-xi sá vá dúcáⁿ-gá caní iní-ndó càda-ndo te tǎu-ndó ndùu-ndo datná íⁿ ñáiyu ní cacu túu saa. ²⁴ Te nduu iní-ndó datná cuiní mée Yá Ndióxi cunduu, chi nduu-xi nàcuáa cǎa iní mée-gá, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáiyu ío váha cada ndáá, te cuu ndisa-ndo ñáiyu ña túu tnàhí ná cumání cundecu núu-gá.

²⁵ Te cuendá xǎⁿ núu càháⁿ-í dóho-ndo sá nchòhó vá dàcuàndehnde-gá-ndó datná ní xóo cada-ndo, te mee-nǎ sá ndáá càháⁿ ndihi tnàha-ndo, chi íⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítoho Jesucristú.

²⁶ Te núu cùdéeⁿ-ndó te cada cuendá-ndó sá vá cáda-ndó íⁿ cuèchi sá dúcáⁿ cùdéeⁿ-ndó, te vá dúcáⁿ-ní cùhuⁿ iní-ndó tnùhu sǎtú iní-áⁿ. ²⁷ Te vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá sàcùlhná xii-ndo.

²⁸ Te núu dava-ndo cùu-ndo ñadúhú te vá dúcáⁿ-gá cada-ndo, chi nducu-nǎ-ndó íⁿ chiuⁿ váha cada-ndo nàcuáa ducaⁿ níhí-ndó sá chíndèe-ndo cue ñáiyu ndàhú ñáiyu ña túu ná ndécú ndihi.

²⁹ Te vá càháⁿ-gá-ndó ní íⁿ tnùhu cuèhé, chi mee-nǎ tnùhu víi tnùhu váha càháⁿ-ndó nàcuáa ducaⁿ ngũnu ichi cue ñáiyu ndèdóho ñaha xii-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-xi sá váha sá cùu-xi ñáiyu ducaⁿ ndèdóho ñaha xii-ndo-áⁿ. ³⁰ Te vá cáda-gá-ndó ní íⁿ sá ña túu tǎu-ndó càda-ndo cuendá sá vá dándihú-ndó iní Espíritú Yá Ndióxi, chi díu Espíritú-gá ndécú ndihi-ndo, te xǎⁿ cùtnùnì iní-ndó sá sáá nduu nàcuaca ñaha-gá xii-ndo cundecu-ndo ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

³¹ Te vá dǎsǎtú-gá-ndó iní tnàha ñáiyu-ndo, te ní vá cùhúⁿ iní-ndó tnùhu sǎtú iní, te ní vá cùdéeⁿ-gá-ndó, te cuèi núu chíú núu tǎcá vá càháⁿ cana-ndo cùcuèhé-ndó tnàha ñáiyu-ndo, te ní vá cuàtnùhu-ndo tnàha

ñáiyu-ndo, te ní vá cáni cuèhé caní duha iní-ndó cuendá tnàha ñáiyu-ndo. ³² Te cundàhú iní tnàhá-ndó, te cada tnàha-ndo sá váha, te cada càhnu iní tnàhá-ndó núu ná cùú sá cùmání núu tnàhá-ndó datná ní quide Yá Ndióxi ní quide càhnu iní-gá nchaá yíca cuèchi-ndo sá cuendá Xítoho Jesucristú.

5

Nàcuáa tǎu-xi cundecu nchaá ñáiyu cùu déhe Yá Ndióxi

¹ Te nchòhó cùu-ndó ñáiyu ío cùu iní ñáhá Yá Ndióxi, te díu déhe-gá cùu-ndó núu xǎⁿ xini ñuhu-xi canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quidé mée-gá. ² Te ío cuu iní tnàhá-ndó cundecu-ndo datná cùú iní ñáhá Xítoho Jesucristú xii-ndo, chi díu-gá ní cachi-gá sá cùu-gá cuendá nchaá cuèchi-o te ní xíhí-gá, te sá dúcáⁿ ní xíhí-gá te ní cuu-gá datná íⁿ tǎhú sá cùu-xi Yá Ndióxi, te ío váha ní cuu iní Yá Ndióxi sá dúcáⁿ ní quide-gá.

³ Te sá cuendá sá nchòhó cùu-ndó ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi núu xǎⁿ nchaá nchòhó cue téé vá càháⁿ ndihi-ndo ñáiyu díhí te núu ña díú ñadihí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchòhó cue ñáiyu díhí tucu vá càháⁿ ndihi-ndo cuè téé te núu ña díú yí-ndo cuu-güedé, te ní vá cáni tnàhí iní-ndó cundecu-ndo ichi díí iní, te ní vá xíhó-ndó ní íⁿ sá ndécú ndihi tnàha ñáiyu-ndo, te ní íⁿ nchaá xǎⁿ vá cáni iní-ndó càda-ndo, te ní vá cǎcú nèhe-ndo. ⁴ Te ní vá càháⁿ-ndó íⁿ tnùhu sá ní vá cùú cùndedóho ñáiyu, te ní vá càháⁿ-ndó íⁿ tnùhu cùtèxínu, te ní dàva-gá nchaá tnùhu sá ña túu vèdàna nándihí vá càháⁿ-ndó, chi nchaá tnùhu-áⁿ ña túu tǎu-xi càháⁿ-ndó, te xini ñuhu-xi sá váha-gá sá ndácáⁿ tǎhú-ndó núu Yá Ndióxi cuendá nchaá sá váha quide-gá. ⁵ Te nchòhó sa xini ndáá-ndó sá ncháá cuè téé càháⁿ ndihi ñáiyu díhí te ña díú ñadihí-güedé cùu-yu, ndihi cue ñáiyu díhí càháⁿ ndihi cue téé te ña díú yí-yu cùu-güedé, nchaá ñáiyu-áⁿ vá ndúú tǎhú-yu cundecú-yu núu ndécú Yá Ndióxi ndihi Xítoho Jesucristú táxi tnùnì-gá. Te ní cuè ñáiyu xíndecu ichi díí iní, te ní cuè ñáiyu xího nchaá sá ndécú ndihi tnàha ñáiyu-xi vá ndúú tǎhú-yu cundecú-yu ndihi-gá núu ndécú-gá táxi tnùnì-gá. Te tnùhu sá cǎchí-ó xího-o nchaá sá ndécú ndihi tnàha ñáiyu-o, íⁿ-ni cùu-xi ndihi tnùhu sá cǎchí ñáiyu quide cahnú-yu nchaá sá cǎchí-yu cùu ndiósí te ña ndáá sá ndiósí cùu-xi. ⁶ Te vá quíndáá iní-ndó ní íⁿ tnùhu sá ña túu nándihí càháⁿ ñáiyu, chi ñáiyu-áⁿ ío dandòho ñaha Yá Ndióxi xii-yu cuendá nchaá sá cuèhé sá dúhá quidé-yu chi ña túu sándáá iní ñáhá-yu xii-gá. ⁷ Núu xǎⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sá vá níhí tnàhá-ndó ndihi cue ñáiyu-áⁿ.

⁸ Te nchòhó ní cuu-ndo dàtná cue ñáiyu ní xíndecu núú nées chi ní xíndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico vitna ní ngúndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gá ndécú-ndo núú nées dàtná ní xíndecu-ndo ni cùu. Te vitna cada-ndo nchaa nacuáa tau-xi cunduu chi ndècu-ndo ichi-gá.

⁹ Te sá cuendá sá ndécú-ndo ichi-gá núu xiá^a cúú-ndo ñáiyu váha, te quide ndáá-ndo ndècu-ndo, te ñá túú dàcuandehnde-ndo chi cáhá^a-ndo mée-ni sá ndáá. ¹⁰ Te ío váha cada cuendá-ndo nchaa sá cúú váha iní Xítohó Jesucristú, te xiá^a cada-ndo. ¹¹ Te vá cànchícúⁿ nihnu-ndo tnáhá-ndo cada-ndo datná quidé cue ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi nchòhó tau-ndo cáhá^a-ndo dóho nchaa ñáiyu ducaⁿ ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ cuendá nchaa sá quidé-yu. ¹² Te cucahaⁿ núú-ndo vá cáhá^a-ndo cuendá ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá quide dayuhu nchaa ñáiyu-áⁿ. ¹³ Dico òré dándixi túu tnúhu Yá Ndióxi iní-yu nacuáa quidé-yu te cùtnuní iní-yu sá ñá túú quide váha-yu, te ducaⁿ ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ¹⁴ Te núú tütú Yá Ndióxi cächi-xi: Nchòhó cúú-ndo dàtná ñáiyu xidí, te vitna ndiquíú iní-ndo,

te cùu tucu-ndo datná ñáiyu ní xihí, te vitna ndoto-ndo,

te Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo nacuáa vá cündècu-gá-ndo ichi cuehé ichi duha.

Duha cáhá^a-xi núú tütú-gá.

¹⁵ Te ío váha cada cuendá-ndo nacuáa cada-ndo cündecu-ndo, te vá cáda-ndo dàtná xiquide cue ñáiyu ñá túú təcú tnuní, chi cada-ndo dàtná xiquide ñáiyu ío váha sáa díquí-xi. ¹⁶ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu cani iní-ndo cáda-ndo nchaa nacuáa tau-xi cunduu, chi vitna ío cùnuu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹⁷ Te cuu-ndo ñáiyu təcú tnuní cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndo nacuáa cuñí Yá Ndióxi cada-ndo, te vá cáda-ndo dàtná xiquide cue ñáiyu ñá túú tnáhi cùtnuní iní-xi nacuáa cuñí Yá Ndióxi cáda-yu. ¹⁸ Te vá cúú-ndo ñáiyu quihu chi núu ducaⁿ na cáda-ndo te dàcuíta nihnu-ndo mée-ndo, te dañá-ndo mée-ndo sá Espiritú Yá Ndióxi ná tàxi tnuní ñáhá-xi xii-ndo. ¹⁹ Te cáhá^a-ndo nacuáa-ni cuáháⁿ ndudú sá ní xóo cata nchaa cue ñáiyu ndéé sanaha ní xóo chíñuhú-yu Yá Ndióxi. Te cáhá^a-ndo nacuáa cuáháⁿ ndudú sá chíñuhú-ndo Yá Ndióxi, te cata-ndo. Te cuéi nchaa dava-gá ndudú diu-ni ducaⁿ cáhá^a-ndo te cata-ndo. Te ni yùhu ni iní-ndo cáda-ndo nchaa ndudú-áⁿ chíñuhú-ndo Yá Ndióxi. ²⁰ Te vá dañá ndéé-ndo ndácáⁿ táhú-ndo núú Tátá-ó Dütú Ndióxi cuéi ndècu váha-ndo ádi ñá túú ndècu váha-ndo. Te ducaⁿ cáda-ndo chi ndècu ndihi-ndo Xítohó Jesucristú.

Tàu-xi sá quindáá iní tnáhá cué ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

²¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú tau-xi sá quindáá iní tnáhá-ndo, te ducaⁿ cáda-ndo chi nèhe-ndo sá yíñuhu núú Yá Ndióxi.

²² Te nchaa nchòhó ñáiyu dihi ndécú yíi-xi, xini ñuhu-xi sá quindáá iní-ndo yíi-ndo datná sàndáá iní-ndo Xítohó Jesucristú. ²³ Chi yíi-ndo tàxi tnuní ñáhá-güedé xii-ndo dàtná quidé Xítohó Jesucristú tàxi tnuní ñáhá-gá xii nchoo cué ñáiyu ndècu ichi-gá. Te diu-gá cúú-gá Yáá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, te cùu-o datná yiqui cùñú-gá. ²⁴ Te dàtná quidé nchoo ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàndáá iní-ó tníi-o nchaa tnúhu cáhá^a-gá, ducaⁿ tau-xi cada nchaa nchòhó ñáiyu dihi quindáá iní-ndo tníi-ndo nchaa tnúhu cáhá^a yíi-ndo.

²⁵ Te tnáhá nchaa nchòhó cue téé tucu tau-xi sá ío cuu iní-ndo ñàdihí-ndo dàtná quidé Xítohó Jesucristú cúú iní ñáhá-gá xii nchaa nchoo ñáiyu ndècu ichi-gá, chi mee-gá ní xihí-gá sá cuendá-ó sá cúú iní ñáhá-gá xii-o. ²⁶ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá ncháá ñáiyu vitna ngúndecu ichi-gá cuu yíñuhú-yu núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ ndàda ndoo ndada nine-gá iní-yu sá cuendá sá quindáá iní-yu tnúhu Yá Ndióxi, te cuanduté-yu. ²⁷ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá ncháá ñáiyu na ngúndecu ichi-gá ío váha cundecú-yu núú-gá, te ducaⁿ vá cündècu-gá ni ñⁿ cuéchi-yu núú-gá, te ni ñⁿ-gá sá ñá túú-gá ná cumáñi-yu núú-gá chi ío cundecu yíñuhú-yu. ²⁸ Te sá dúcáⁿ quide Xítohó Jesucristú sá cúú-xi cué ñáiyu ndècu ichi-gá, xiá^a tau-xi sá nchòhó cue téé xíndecu ñàdihí-xi cuu iní-ndo ñàdihí-ndo, te coto-ndo-yu dàtná xitó-ndo yiqui cuñú méé-ndo, te cada iní-ndo sá ncháá cué téé ío cùu iní ñàdihí-xi cùu iní-güedé méé-güedé chi ñⁿ-ná cúú-yu. ²⁹ Te nchoo sá naha-o sá ní ñⁿ ñáiyu ñá túú dàquee tihú-yu yiqui cùñú-yu, chi da uuⁿ-gá chindeé-yu te xitó-yu. Te diu-ni ducaⁿ quide Xítohó Jesucristú ndihi nchaa ñáiyu ndècu ichi-gá, ³⁰ chi cùu-o datná yiqui cùñú méé-gá, te ducaⁿ chi ñⁿ-ni cùu-o ndihi-gá. ³¹ Te tnúhu Yá Ndióxi cächi-xi: “Sá cuendá xiá^a núu nchaa cue téé na ñihí ñàdihí-xi te diñⁿ-ná cada-güedé tátá-güedé ndihi náná-güedé, te ñàdihí-ná-güedé cuu cuu ndihi-güedé, te ducaⁿ ñⁿ-ná cuu-güedé ndihí-yu”, duha cächi-xi. ³² Te tnúhu-a cùu-xi ñⁿ tnúhu cáhnu vihi, te ducaⁿ sá tnáhá-xi cùu Xítohó Jesucristú ndihi cue ñáiyu ndècu ichi-gá. ³³ Te cáhá^a-ni tucu-í dóho nchaa nchòhó cue téé xíndecu ñàdihí-xi sá ío cuu iní-ndo ñàdihí-ndo te coto-ndo-yu dàtná xitó-ndo mée-ndo, te ducaⁿ-ni nchaa nchòhó

ñáiyu dihi tucu canehe-ndo sá yíñùhu núú yii-ndo.

6

¹ Te nchaa nchòhó cue landú, quindáá iní-ndó tátá-ndó ndihi náná-ndó chi duca^a cuiní Yá Ndióxi cunduu, te diu duca^a tnáhi tau-xi cada-ndo. ² Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cánèhe-ndo sá yíñùhu núú tátá-ndó ndihi núú náná-ndó. Te tnúhu-án^a cúu-xi tnúhu cunuú ní cáhá^a-gá cada cue ñáiyu cuendá cada váha ñaha-gá xii-yu. ³ Te ní cachí-gá sá núu duca^a na càda-ndo te ío váha cundecu-ndo, te duca^a ío naha cùdí-ndo cundecu-ndo ñuyíu-a.

⁴ Te nchaa nchòhó cue téé cùu tátá, vá dásátú-ndó iní cue déhe-ndo chi canu ichi-ndo-güexi nacuáa tau-xi cunduu, te dacuàha-ndo-güexi nchaa tnúhu váha nacuáa cuiní Yá Ndióxi cunduu.

⁵ Te nchaa nchòhó cue ñáiyu xinu cuechi, quindáá iní-ndó cué ñáiyu dii chiu^a-xi quide-ndo, te canehe-ndo sá yíñùhu núú-yu, te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiu^a-yu, te duca^a nì yuhu nì iní-ndó càda-ndo. Te cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá chiú^a Xitohó Jesucristú quidé-ndó. ⁶ Te dava ñáiyu xinu cuechi, mee-ní òré ndéhe ñáiyu dii chiu^a-xi quidé-yu ío ndücu ndeé-yu quide chiu^a váha-yu cuendá cuiní-yu cudíu-yu. Dico nchòhó vá dúcá^a càda-ndo, chi cuéi ndécu ñáiyu dii chiu^a-xi quide-ndo àdi ñá túu-yu dico cada chiu^a váha-ni-ndo, te cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá chiú^a Xitohó Jesucristú quidé-ndó, te cada-ndo nì yuhu nì iní-ndó nacuáa cuiní Yá Ndióxi cunduu. ⁷ Te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiu^a-án^a, chi cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá chiú^a Xitohó Jesucristú quidé-ndó te ñá díu chiu^a cue ñáiyu ñuyíu-a. ⁸ Te nchòhó sá cùtnuní iní-ndó sá nacuáa ndücu chiu^a váha nì quide-ndo ñi^a ñi^a-ndo, te duca^a cunduu sá táxi Xitohó Jesucristú nduu táhú-ndó cuéi cùu-ndo ñáiyu dañá quée núú chiú^a patróó^a-xi àdi cuu-ndo ñáiyu ñá túu tnáhi dañá quee núú chiú^a patróó^a-xi.

⁹ Te nchaa nchòhó ñáiyu xindecu ndihi ñáiyu xinu cuechi, tnàhá-ndó tau-ndó càda váha-ndo sá cúu-xi cué ñáiyu xinu cuechi núú-ndó, te vá cùndüu núu iní-ndó núú-yu, te chí cuàha cuendá sá díu-ní Xitohó Jesucristú Yaá ndécú àndiu taxi tnuí ñáhá-gá xii-ndo ndihi-yu, te sá cúu-xi mée-gá chi ñi^a-ni cùu-ndo núú-gá, te ñi^a-ni càda ñaha-gá xii-ndo.

Yá Ndióxi chindè-gá cue ñáiyu ndécu ichi-gá cuendá sá vá ndácú sàcuihná nàa ndihi ñaha-xi xii-yu

¹⁰ Te vitna nchaa nchòhó ñáiyu ndécu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú cachí tnúhu-í

xii-ndo sá ío nducu-ndo nacuáa cada-ndo níhi ndéé-ndó cùu ñi^a-nuu-ndo ndihi Xitohó Jesucristú, chi mee-gá ío càhnu cuu-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo. ¹¹ Te diu-ni nchaa sá ní nduu táhú-ndó núú Yá Ndióxi diu-ni nchaa xiá^a cuhu^a iní-ndó, chi xiá^a chindee ñaha-xi xii-ndo níhi ndéé-ndó cundecu-ndo cuendá sá vá dándàhù ñáhá sàcuihná xii-ndo. ¹² Chi nchoo ñà díu cué ñáiyu ñuyíu-a nàa ndihi-o, chi ndihi cue espíritú cùndihi yucu ñávàha, te diu-ni nchaa espíritú-án^a cùnuu-xi cuéi núú nnu quide-xi nchaa sá cuéhé sá dúhá, te diu-ni-xi cùnuu-xi ñuyíu-a sànu ichi-xi cue ñáiyu quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá. ¹³ Te ío cuhu^a iní-ndó nchaa sá ní nduu táhú-ndó núú Yá Ndióxi cuendá duca^a níhi ndéé-ndó cundecu-ndo, te vá ndácú yücu ñávàha ná cada ñaha-xi xii-ndo òré cuiní-xi coto ndéé ñáhá-xi. Te sáta ná dàquee tihú-ndó yücu ñávàha te ñi^a-ni cunduu-ndo cundecu-ndo ichi Yá Ndióxi. ¹⁴ Te duca^a cundecu-ni-ndo ichi Yá Ndióxi cada-ndo dàtná xiquide cue sandádú, chi cue téé-án^a ío ñi^a xindáa-güedé. Te cáhá^a-ndó mée-ni tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, te cuu-ndo dàtná cue sandádú cue téé ndàda tii xiti-xi òré quihí^a-güedé nàa-güedé. Te duca^a sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na càhá^a-ndó mée-ni tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi. Te cada ndáá-ndó cundecu-ndo ichi-gá, te cuu-ndo dàtná cue sandádú cue téé xixihu sá yidáhu ñaha xii-güedé òré nàa-güedé cuendá sá vá nìcuéhé-güedé. Te duca^a sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na càda ndáá-ndó cundecu-ndo ichi-gá. ¹⁵ Te cundecu túha-ndo càhá^a-ndó tnúhu Xitohó Jesucristú, tnúhu sá càhá^a nacuáa cuu váha iní ñáiyu cundecu-yu, te cuu-ndo dàtná cue sandádú cue téé ndihu zapátú-xi quihí^a-güedé nàa-güedé. Te duca^a sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cundecu túha-ndo càhá^a-ndó tnúhu Xitohó Jesucristú núú ñáiyu. ¹⁶ Te cachí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ío quindáá iní-ndó Yá Ndióxi cuendá sá vá ndácú sàcuihná ná cada ñaha-xi xii-ndo, te duca^a te cuu-ndo dàtná cue sandádú cue téé xinehe vitú chinèe-güedé sàquidáhu ñaha-xi xii-güedé cuendá sá vá cuicú^a-güedé sá nchicú^a ñuhú téé ñaha cue téé nàa ndihi-güedé. Te duca^a sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na quindáá iní-ndó Yá Ndióxi. ¹⁷ Te ío cuhu^a iní-ndó sá ní naníhi táhú-ndó, te cuu-ndo dàtná cue sandádú cue téé ñuhu mbelú cáxi^a. Te duca^a sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhu^a iní-ndó sá ní naníhi táhú-ndó. Te ío cuhu^a iní-ndó tnúhu Yá Ndióxi, chi tnúhu-án^a nì taxi Espíritú-gá ndécú ndihi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo, te cuu-ndo dàtná cue sandádú cue téé xinehe machiti cuahá^a-güedé nàa-güedé. Te duca^a sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhu^a iní-ndó

tnúhu Yá Ndiöxí. ¹⁸ Te vá dáñá ndèé-ndó cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndiöxí nàcuáa chindee ñaha Espiritú-gá xii-ndo, te cácaⁿ táhú-ndó núú-gá núu ná cuíní-ndó, te ío cundecu túha-ndo cáháⁿ ndihi-ndo-gă, te vá nátùhú iní-ndó cácaⁿ táhú-ndó núú-gá cuendá nchaa dava-gá cue ñáyiú cùu cuendá-gá. ¹⁹ Te tnàhá cuendá-í cácaⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-í nihi-í tnúhu cáháⁿ-í òré cáháⁿ-í tnúhu-gá, te ducaⁿ vă yùhú-í cáháⁿ-í nàcuáa ndúu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó núú ñáyiú tnúhu sá vátá cùndèdóho-gá-yu. ²⁰ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá yùhú cuu-í ìⁿ téé cada-í núú-gă cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiú, te diu cuendá tnúhu-áⁿ yihi-í vecaá vitna. Te ío cácaⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá-í cuendá sá yùhú cuyii-í ni yùhu ni iní-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiú nàcuáa tàù-xi cunduu.

Tnúhu ndée núú ní ndihi-ná

²¹ Te té Tiquicú téé ío cùu iní-í ndécú ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú cúú-dě ìⁿ téé ío váha quide ndáá xínú cuèchi-dé núú Xítohó Jesucristú, téé-áⁿ cachí tnúhu-dé xii-ndo nàcuáa cùu ndecu-í ndihi nchaa nàcuáa quide-í cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó. ²² Te cuendá xíáⁿ núu cuíní-í tendaha-í-dé quixi-dé núú ndécú-ndó cuendá cachí tnúhu-dé xii-ndo nchàa nàcuáa cùu ndecu-ndí iha, te ducaⁿ tàxi-gá-dé tnúhu ndee iní cundecu ndihi-ndo.

²³ Te xicáⁿ táhú-í núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí ndihi núú Xítohó Jesucristú sá ncháá nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi-gá sá diu-gá ná cáda te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ío cuu iní tnàhá-ndó, te ío quindáá iní-ndó-gă. ²⁴ Te nchòhó ío cùu iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ñá túú dàña ndeé-ndó cùu iní-ndó-gă. Te mee Yá Ndiöxí ío na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cáda ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÊ PÁBLÚ QUIHⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ FÌLIPÚ

Té Páblú cadúha-dé tutú quihⁿ ndaha ñáyiu quide ndáá xĩndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Fìlipú

¹ Yúhú té Páblú ndihí té Timùteú cúú-ndí cue téé xĩnu cuechí núú Xítoho Jesucristú, te tẽdaha-ndí tutú-a véxi ndaha nchòhó cue téé yĩndaha nchaa ñáyiu ndécú ichi Xítoho Jesucristú, ndihí cue téé chĩndee ñaha xii-ndo, ndihí nchaa dava-gá ñáyiu xĩquide ndáá ndécú ichi-gá ñúú Fìlipú. ² Te xicáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dútú Ndiòxí ndihí núú Xítoho Jesucristú sá ná chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cũndecu-ndo.

Té Páblú cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiòxí cuendá nchaa ñáyiu ndécú ichi-gá

³ Te ndí tnahá òré ndácú iní ñàhá-í xii-ndo, te ndácáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dútú Ndiòxí sá ndécú-ndó ichi-gá. ⁴ Te ndí tnahá òré ducaⁿ quide-í te ío cùdíí iní-í cáháⁿ ndihí-í-gá cuendá-ndó. ⁵ Chi ndéé cùtnàhá ní sándáá iní-ndó-gá ní ngũita-ndo tnahá-ndó quide váha-ndo ndécú-ndo cuendá sá quĩndáá iní ñáyiu tnúhu Xítoho Jesucristú. ⁶ Te yúhú sàni ndáá iní-í sá Yá Ndiòxí Yáá ní que-saha chĩndee ñaha xii-ndo quide váha-ndo ndécú-ndo, te diu-ni-gá chĩndee ñaha-gá xii-ndo cáda váha-ndo cũndecu-ndo ndéé ná sáá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú. ⁷ Te ducaⁿ tnàhí tàù-xi caní iní-í sá cúú-xi-ndó, chí ío cùu iní ñàhá-í xii-ndo. Te tnàhá-ndó ío chĩndee chitúu ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo ndécú-ndo, te diu-ni ducaⁿ chĩndee ñaha-gá xii-ndo tnàhá-ndó cuéi vitna yìhí-í vecaá, te diu-ni ducaⁿ chĩndee ñaha-gá xii-í cuéi òré cuáháⁿ-í núú cué ñáyiu ñá túú tnàhá iní tnúhu-gá, chí nìhí-í tnúhu nàdanchocáva-í nũu ná tnúhu cáháⁿ-yu cuendá-gá, te nchaa ñáyiu xáháⁿ-í xii-yu sá tnúhu-gá cúú-xi tnúhu ndáá cuiti. ⁸ Te mee Yá Ndiòxí náhá ndáá-gá sá yúhú ío cùu iní ñàhá-í xii-ndo dàtná cúú iní ñàhá mée Xítoho Jesucristú xii-o. ⁹ Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá diú-gá ná chĩndee ñaha-gá xii-ndo te uuⁿ-gá cuita cuu iní tnàhá-gá-ndó quihⁿ, te ducaⁿ ío váha cuita cutnùní iní-ndó nchaa nacúáa sàni iní-gá cada-ndo, te ducaⁿ ío váha cuita cutnùní tucu iní-ndó nacúáa cundecu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ cutnùní tucu iní-ndó nchaa sá ío-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiu cada mee-ni sá váha, te ducaⁿ ñá túú tnàhí ná cùmání-ndó núú Yá Ndiòxí

ndéé ná sáá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú. ¹¹ Te diu-ni Xítoho Jesucristú chĩndee ñaha-gá xii-ndo cáda-ni-ndo nchaa núú sá váha nacúáa cuiní Yá Ndiòxí. Te sá dúcáⁿ ná cáda-ndo te ío cada cáhnu-ndo-gá, te nchaa dava-gá ñáyiu cáháⁿ váha-yu cuendá-gá.

Xítoho Jesucristú ío cũnuu-gá ndécú ndihí-gá té Páblú

¹² Te nchaa nchòhó ñáyiu ndécú ndihí-í ichi Xítoho Jesucristú ná cáchí tnúhu-í xii-ndo sá úuⁿ-gá tá xitẽ nuu tnúhu-gá vitna yìhí-í vecaá. ¹³ Te nchaa cue téé cùu sandadú xĩndecu vechiúⁿ núú ndécú téé cũnuu xini-güedé sá sá cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú duha yìhí-í vecaá, te diu-ni ducaⁿ sá xini nchaa dava-gá ñáyiu sá sá cáháⁿ-í tnúhu-gá duha yìhí-í vecaá. ¹⁴ Te cuendá sá dúhá yìhí-í vecaá xiáⁿ ío-gá vai ñáyiu ndécú ichi Yá Ndiòxí ta cutnùní-gá iní-yu sá cúú-gá ñⁿ Yáá ío quide ndáá, te uuⁿ-gá tá cùyíⁿ-yu cáháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú tnàhí-gá yúhú-yu cáháⁿ-yu.

¹⁵ Te na cáchí-í tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dáva ñáyiu cáháⁿ-yu tnúhu Xítoho Jesucristú cuendá-ni sá cúú cuedú iní ñàhá-yu xii-í sá ío chĩndee ñaha-gá xii-í cáháⁿ-í tnúhu-gá. Te ducaⁿ quide-yu chí cuiní-yu náá ndihí ñàhá-yu xii-í, dico dáva-yu chí ío váha sàni iní-yu cáháⁿ-yu tnúhu-gá. ¹⁶⁻¹⁷ Te ñáyiu-áⁿ cáháⁿ-yu tnúhu-gá chí cùu iní ñàhá-yu xii-í, te sa náhá-yu sá sá cuendá sá cáháⁿ váhá-í cuendá tnúhu-gá núú ñáyiu ñá túú tnàhá iní tnúhu-gá, cuendá xiáⁿ yìhí-í vecaá. Te dáva-gá-yu cáháⁿ-yu tnúhu Xítoho Jesucristú cuendá-ni sá cuiní-yu cuu sá váha xii mée-yu, te ñá diú sá cáháⁿ-yu cuendá sá sání váha iní-yu. Te ducaⁿ quide-yu chí cuendá cuiní-yu sá nãndi-gá cada ñaha-güedé xii-í. ¹⁸ Dico ío cùdíí iní-í sá cáháⁿ-yu tnúhu Xítoho Jesucristú cuéi cùu váha iní-yu ádi ñá túú cùu váha iní-yu cáháⁿ-yu.

Te diu-ni ducaⁿ cùdíí iní-í núú cuáháⁿ núú véxi. ¹⁹ Te cutnùní iní-í sá sá cuendá nchaa sá quide ñaha-güedé xii-í, cuendá xiáⁿ cada váha ñaha Yá Ndiòxí xii-í, chí nchòhó ío cáháⁿ ndihí-ndo-gá cuendá-í, te Espirítu ní taxi Xítoho Jesucristú ndécú ndihí-o ío chĩndee ñaha-xi xii-í. ²⁰ Te cuiní-í sá ñá túú tnàhí ná cùmání-í núú Yá Ndiòxí cuendá sá vá cúú cáháⁿ núú-í, te cutnùní iní-í sá diú-gá chĩndee ñaha-gá xii-í. Te cuiní tucu-í sá ío cùyíⁿ-í cáháⁿ-í tnúhu-gá vitna dàtná tá quide-í véxi, te ducaⁿ ío cada nĩnu-í Xítoho Jesucristú cuéi vitna nini ndécú-í ñuyúⁿ-a te cuéi na cúú-í ducaⁿ nĩ cáda nĩnu-í-gá. ²¹ Te nini ndécú-í ñuyúⁿ-a te Xítoho Jesucristú ío cũnuu-gá ndécú ndihí ñaha-gá xii-í, te na sáá nduu cúú-í te ío-gá váha tnàhá-í chí nucũndecu-í ndihí-gá. ²² Te núu na cũndecu-gá-í ñuyúⁿ-a

te cada-gá-í chiùⁿ sá cuú-xí Yá Ndióxi, te ñá cùtnúni iní-í nása cada-í núu sá cùndecu-í ádi sá cuú-í. ²³ Te ío vâi sani iní-í te cuini-í cuú-í chi ío-gá váha cundecu-í núú ndécú Xitohó Jesucristú. ²⁴ Dico sá cuú-xí nchòhó chi ío xini ñuhu-xi cundecu-í. ²⁵ Te cùtnuní ndáá iní-í sá ñⁿ tnúhu ndáá càháⁿ-í, te cùtnuní tucu iní-í sá cùndecu-ni-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo nchaa-ndo cuendá chindee ñaha-í xii-ndo cuíta quindáá-gá iní-ndó Xitohó Jesucristú quíhíⁿ, te ducaⁿ ío cudíí iní-ndó cundecu-ndo. ²⁶ Te ducaⁿ te uuⁿ-gá cachí-ndó sá ío càhnu cuu Xitohó Jesucristú cuendá sá ní dácacu ñaha-gá xii-í ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo.

²⁷ Te xini ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu Xitohó Jesucristú. Te núu ní ndacu-í véxi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-áⁿ quini ndáá-í sá ndécú-ni-ndó ichi Xitohó Jesucristú. Dico núu ñá túú ní ndacu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo ña, te diu-ni níhi-í tnúhu sá ndécú-ni-ndó ichi-gá, te níhi tucu-í tnúhu sá ñⁿ-ní cùu-ndo ndecu-ndo, te níhi tucu-í tnúhu sá ñⁿnuu nducu ndee-ndo caháⁿ-ndó tnúhu Yá Ndióxi núú ñáiyu, tnúhu sá sándáá iní-ndó. ²⁸ Te ñá túú yùhú-ndó nchaa sá quidé ñaha ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo ñá túú yùhú-ndó nchaa sá quidé ñahá-yu xii-ndo, te ndixi túu iní-yu sá nchòhó ndécú-ndó ñⁿ ichi núú nánihí tãhú-ndó, te ñáiyu-áⁿ cuíta nihnú-yu, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu. ²⁹ Te mee Yá Ndióxi ní taxi-gá tnúhu ndee iní sá quindáá iní-ó Xitohó Jesucristú, te ñá díú-ní sá quindáá iní-ó-gá chi tnàhá ndoho-o cuendá-gá. ³⁰ Te tnàhá nchòhó ndòhó-ndó cuendá-gá vitna, te nchòhó ní xini núu-ndó nacuaá ní ndoho-í, te vitna níhi-ndó tnúhu nchaa nacuaá ndòho tucu-í.

2

Xitohó Jesucristú ñá túú ní quide nínu-gá mée-gá dico Yá Ndióxi ní quide nínu ñaha xii-gá

¹ Te Xitohó Jesucristú dácachu iní ñáhá-gá xii-ndo nacuaá cundecu-ndo, te cùu iní ñáhá-gá xii-ndo nacuaá cuu váha iní-ndó cundecu-ndo, te ndècu ndihi-ndo Espiritú Yá Ndióxi, te ío cùndahú iní tnàhá-ndó. ² Te xiáⁿ núu càháⁿ-í dóho-ndó sá ío cuu ñⁿnuu-ni-ndo cundecu-ndo nacuaá ío-gá cudíí iní-í, te ñⁿ-ní cùu iní tnàhá-ndó, te ñⁿ-ní càni iní-ndó, te ñⁿ-ní càda-ndo. ³ Te vá càdá nínu-ndo mée-ndo nducu-ndo mee-ni sá cuú-xí mée-ndo, chi cunduu ndáhú iní-ndó, te caní iní-ndó sá tnàhá ñáiyu-ndo ío-gá cùnùu-yu dàcúuxí mée-ndo. ⁴ Te ní vâ càní iní-ndó nducu-ndo mee-ni sá váha sá cuú-xí mée-ndo, chi nducu-ndo sá cuú-xí tnàhá cuendá tnàhá ñáiyu-ndo.

⁵ Te ío váha caní iní-ndó nacuaá cundecu-ndo dàtná quidé mée Xitohó Jesucristú.

⁶ Te ñⁿ-ní cùu Xitohó Jesucristú ndihi Yá Ndióxi. Te cuéi ducaⁿ dico mee Xitohó Jesucristú ní sani iní-gá sá ñá túú cùyica cundecu-gá taxi tnùni-gá ndihi Yá Ndióxi. ⁷ Te ní dàñá-gá sá cùnùu-gá andiu te ní quixi-gá ñuyú-a ní cuu-gá ñⁿ ñáiyu, te ní quide-gá dàtná quidé ñⁿ tée xinu cuechi. ⁸ Te ní cuu-gá ñⁿ tée dàtná ndáa cue tée xindecu ñuyú-a, te ní cuu-gá ñⁿ tée ío ndáhú iní-xi chi ñá túú ní quide nínu-gá mée-gá, te ní sándáá iní-gá ní quide-gá nchaa nacuaá ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii-gá cùtnàhá ní quixi-gá ñuyú-a. Te sá dúcáⁿ ní sándáá iní-gá xiáⁿ ní xihí-gá núu cùrúxí. ⁹ Te xiáⁿ ío ní quide nínu ñaha Yá Ndióxi xii Xitohó Jesucristú cuendá ío cunuu-gá. Te ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Xitohó Jesucristú sá cuú-gá Xitohó nchaa ñáiyu ndècu ñuyú-a. ¹⁰ Te ducaⁿ ní quide Yá Ndióxi cuendá nchaa Espiritú ndécú àndiu, ndihi nchaa ñáiyu ndècu ñuyú-a, ndihi nchaa ñáiyu ní xihí nguúni xití-yu ndihi nchaa espíritú-áⁿ te cachí-yu ndihi-xi sá ío càhnu cuu Xitohó Jesucristú. ¹¹ Te nchaa-yu cachí-yu sá Xitohó Jesucristú cuú-gá Yá táxi tnùni. Te sá dúcáⁿ càdá-yu, te quide cahnú-yu Dútú Ndióxi.

Ñáiyu ndècu ichi Xitohó Jesucristú cuú-yu dàtná ñⁿ ñuhu

¹² Te xiáⁿ núu nchaa nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í cuini-í sá quindáá iní ñáhá-ndó xii-í dàtná ní quide-ndo cùtnàhá ní xindecu ndihi ñaha-í xii-ndo, chi dàvá-áⁿ ñá túú tnàhi ní dàña ndeé-ndó ní sándáá iní ñáhá-ndó xii-í. Te cuini-í sá úúⁿ-gá quindáá iní ñáhá-ndó xii-í vitna ñá túú ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo. Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuaá tàu-xi cunduu ndeé ná sáá nduu ndúu tãhú-ndó cundecu-ndo ndihi Xitohó Jesucristú, te ío canehe-ndo sá yíñuhu núu-gá. ¹³ Te Yá Ndióxi ío váha dàcahu iní ñáhá-gá xii-ndo càda-ndo nchaa nacuaá cuini mée-gá, te diu-ni mee-gá chindèe ñaha-gá xii-ndo dúcáⁿ quide-ndo.

¹⁴ Te vá càní iní-ndó ná tnúhu càháⁿ-ndó cuendá ñáiyu, te ní ñá túú nãndi tnúhu cùtnàhá-ndo ndihi-yu, ¹⁵ te ducaⁿ te cuu-ndo ñáiyu ñá túú cuéchi-xi núú Yá Ndióxi. Te nchòhó ñáiyu cùu déhe Yá Ndióxi, ñá túú tnàhi-gá ná cumání-ndó núu-gá nini ndècu-ndo tnuú nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ñuyú-a, ñáiyu cuilna iní-xi. Te cuu-ndo dàtná chódíní sá dáyehé núu nee, ¹⁶ te ducaⁿ chi dàcuaha-ndo ñáiyu tnúhu Yá Ndióxi tnúhu sá càháⁿ nacuaá naníhí tãhú-yu. Te núu ducaⁿ-ni ná càda-ndo te óré ná sáá nduu càda ndáá Xitohó Jesucristú nchaa yíca cuéchi ñáiyu, te dàvá-áⁿ vâ cuú càhaⁿ núu-í, chi ñá túú díó ducaⁿ ní sàhni iní-í cada-í nchaa chiùⁿ ní tãhú-gá. ¹⁷ Te nchòhó ío váha quide-ndo ndecu-ndo ichi

Yá Ndióxi chí sàndáá iní-ndó-gá, te yúhú cahni ñaha-güedé xii-í cuendá nchaa sá vâha quide-ó. Te xiá^a ío cùdúú iní-í te cùdúú tucu iní-í dàtná cùdúú iní-ndó cuendá nchaa sá vâha quide-ndo. ¹⁸ Te diu-ni duca^a ío chí cùdúú iní dàtná cùdúú iní mée-í cuendá nchaa sá yâha-í ndécú-í.

Té Timùteú ndihi té Epafrodítú

¹⁹ Te núu Xítoho Jesucristú ná cächí-gá te ndihi-ni tendaha-í té Timùteú quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo nacúú cùdúú iní-ndó. Te òré ndixi-dé canaha-dé tnúhu ndixi núu nása cùu ndecu-ndo, te tnàhá yúhú ío cùdúú iní-í tucu. ²⁰ Te núu ncháá cué téé ndécú ndihi-í te ìndii-ni té Timùteú-a cùu-dé téé ío váha sàni iní-xi dàtná sání iní-í, chí diu tnàhi-ni-dé ío sàni iní-dé núu nása ndécú-ndo. ²¹ Chi dava-gá-güedé mee-ni sá cùu-xi mée-güedé ío sàni iní-güedé, te ñá túú sàni iní-güedé cada-güedé chiú^a tahu Xítoho Jesucristú. ²² Te nchòhó sa xini-ndó sá té Timùteú-a cùu-dé ìndii téé quide váha chi nándi sá tá yâha-dé véxi te quide ndee iní-dé. Te cùu-dé dàtná ìndii déhe-í ndécú ndihi ñaha-dé xii-í xínú cuèchi-ndí núu Xítoho Jesucristú cáhá^a-ndí tnúhu-gá núu ñâyü. ²³ Te òré ná cutnuni núu nása cada ñaha-güedé xii-í te ndihi-ni tendaha-í-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo. ²⁴ Te sàni iní-í sá Xítoho Jesucristú cada-gá te tnàhá mée-í ío ndihi quixi coto ñaha-í xii-ndo.

²⁵ Te tnàhá sání iní-í sá ío xini ñuhu-xi tendaha-í té Epafrodítú téé ndécú ndihi-o ichi Xítoho Jesucristú ndixi coto ñaha-dé xii-ndo, chí tnàhá-dé quidé-dé chiú^a-gá te quide ndee iní-dé tnàhá-dé nándi yâha-dé sá cuendá-gá, te diu mee-ndo ní tendaha-ndo-dé véxi-dé cuendá coto ñaha-dé xii-í. ²⁶ Te duca^a cuini-í tendaha-í-dé ndixi-dé chí mee-dé ío sàni iní-dé ndixi cáhá^a ndihi ñaha-dé xii-ndo, te ío ndihú iní-dé sá ní nìhí-ndó tnúhu sá cùhú-dé ní cùu. ²⁷ Te ndáá sá ní cùhú-dé chí luha ndiqui^a-ná cuú-dé ní cùu, dico Yá Ndióxi ní cundáhú iní ñáhá-gá xii-dé ní quide tátna ñaha-gá te ní ndúha-dé. Te ná diú-ní mée-dé duca^a ní cundahú iní ñáhá-gá xii-dé chí tnàhá yúhú ío ní cundahú iní ñáhá-gá xii-í, chí núu ní xihí-dé te ío-gá ndihú iní-í ní cùu. ²⁸ Te xiá^a ío ndihi cuini-í tendaha-í-dé ndixi-dé cuendá òré nasáá-dé núu-ndó te ío cùdúú iní-ndó, te duca^a yúhú ñá túú-gá ná cani iní-í. ²⁹ Te òré nasáá-dé te ío cùdúú iní-ndó nàquehe^a cuendá-ndó-dé, te duca^a ío ndacá^a táhú-ndó núu Xítoho Jesucristú cuendá-dé. Te ío canehe-ndo sá yínúhu núu ncháa cue téé quide datná quidé-dé. ³⁰ Chi téé-a sa luha ndiqui^a-ná cuú-dé ní cùu sá xínú cuèchi-dé núu Xítoho Jesucristú, te ní sání iní-dé sá ñá túú ná cada-xi cuéi na

cùu-dé ní quide-dé nchaa chiú^a sá cùmání cada-ndo cuendá-í ní cùu.

3

Ñâyü cundáá núu Yá Ndióxi

¹ Te vitna nchaa nchòhó ñâyü ndécú ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú cáhá^a ndáhú-í núu-ndó sá ío cùdúú iní-ndó sá yíndàha ñaha-gá xii-ndo. Te yúhú ñá túú cùu dusa^a-í tee tucu-í nchaa tnúhu sá sá ní dánhé ñáhá-í xii-ndo, chí cùu-xi tnúhu sá ío chindee ñaha-xi xii-ndo. ² Te ío quihí iní-ndó vâ cáda cuendá-ndó ní ìndii tnúhu cáhá^a cue téé ío cuihna iní-xi ñá túú tnàhi cuini cada sá váha, chí cue téé-á^a nehé-güedé iní iná chí cächí-güedé sá ncháá cué téé xini ñuhu-xi cuáha-güedé seña ñi-güedé cuendá duca^a cùdúu-güedé núu Yá Ndióxi. ³ Dico nchoo chí cùdúu-o núu Yá Ndióxi cuéi dava-o sá ní ngündecu seña ñi-o te dava-o ñáhá, chí Espiritú-gá chindee ñaha-xi xii-o quide-o nchaa nacúú taú-xi cunduu cuendá cuu cáhnu-gá. Te ío cùdúú iní-ó cächí-ó ío cáhnu cuu Xítoho Jesucristú, te ñá túú sàni iní-ó sá sá cuendá nchaa sá vâha quide-o cùdúu-o núu Yá Ndióxi. ⁴ Te núu dicó cuendá nchaa sá váha quide-o cùdúu-o núu Yá Ndióxi, te yúhú sa ama-gá cùdúu-í núu-gá cuendá nchaa sá ní quide-í ní cùu te núu dicó duca^a. Te ío cue téé cächí-güedé sá cùdúu-güedé núu Yá Ndióxi cuendá nchaa sá váha quide-güedé. Te yúhú uu^a-gá duca^a cáhá^a-í núu dicó sá cùu chí yúhú ní xidó-gá-í ní quide-í dàcúúxi dàva-gá-güedé. ⁵ Te núu úná-ni nduu sá ní cacu-í te ní sáha-güedé seña ñi-í, te yúhú cùu-í téé israhél, te mei ñani tnàhá ndii Benjamín téé ní xindecu ndéé sanaha cùu-í. Te cáhá^a-í tnúhu hèbreu tnúhu cáhá^a tâtá-í ndihi nàná-í, te ní cundihi-í nchaa cue téé cùu fariséu, te ní cáncicú^a nihnu-í nchaa nacúú ní cáhá^a ndii Moisés dàtná xiquide mee-güedé. ⁶ Te yúhú ní sání iní-í sá ìndii ichi ndáá ndécú-í ní cùu, te ío ní cuini-í cunu cuèchi-í núu Yá Ndióxi, núu xiá^a nándi sá ní quide-í nchaa ñâyü ndécú ichi Xítoho Jesucristú, te vá yóo ìndii ní xóo cùñaha ìndii tnúhu xii-í cächí-yu sá ñá túú quide-í nacúú ní cáhá^a ndii Moisés ní cùu. ⁷ Te nchaa sá sání iní-í sá ío nàndihi nchicú^a nihnu-í ní cùu, ní cutnúni iní-í sá ñá túú tnàhi chindee ñaha-xi nacúú cundáá-í núu Yá Ndióxi, núu xiá^a duu^a duu^a ní xehndé iní-í sá vâ chindee ñaha-xi cuendá sá ní cuini-í cundecu ndihi-í Xítoho Jesucristú. ⁸ Te nchaa sá cächí ñâyü chindee ñaha cundáá-ó núu Yá Ndióxi ní cutnúni iní-í sá ñá túú chindee ñaha-xi. Te yúhú ní cutnúni iní-í sá ío-gá váha tnàhá tnúhu-o ndihi Xítoho Jesucristú. Te nchaa sá sání iní-í chindee ñaha xii-í ní cùu, ñá túú-gá sàndáá iní-í sá chindee ñaha-xi vitna chí ní cutnúni iní-í sá ñá túú nàndihi-xi.

Te ducaⁿ quide-í ña túú-gã sàndáá ini-í nchaa xiáⁿ sá chindée ñaha-xi, chi cuini-í sá úúⁿ-gã cuita tnahá tnúhu-í ndihi Xítoho Jesucristú quíhíⁿ, ⁹ te cuu ñⁿnuu-í ndihi-gá, te ducaⁿ-ni cundáá-í núú Yá Ndióxi dàtná cundáá-í vitna, dico ñá díú cuendá sá nchicúⁿ nihnu-í nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ní cuu, chi cuendá sá sàndáá ini-í Xítoho Jesucristú. Te Yá Ndióxi ní quide-gá cundáá-í núú-gã, te ducaⁿ chi ní sàndáá ini-í Xítoho Jesucristú. ¹⁰ Te cuini-í cutnúni ini-í nchaa nàcuáa sàni ini Xítoho Jesucristú, te cuini-í sá ío chindee ñaha-gã, te diu-ni-gã cúú-gã Yáa ní xihí te ní ndoto-gã, te ducaⁿ cuini-í cada-gã cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuini-gã. Te cuini-í tnahá-í ndoho-í dàtná ní ndoho-gã. Te yúhú cuini-í sá vã cáda-í ní ñⁿ sá ñá túú tnahá ini Yá Ndióxi, chi diu cuendá-áⁿ ní xihí Xítoho Jesucristú. ¹¹ Te cuini-í sá Yá Ndióxi cachí-gã te tnahá-í ndoto na sáa nduu ndòto nchaa ñáiyu sa ní xihí ní xindecu ichi-gã.

Cada-o nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu cuendá ñihí-ó sá ndúú tãhú-ó

¹² Te cumáni-gã cada-í nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cumáni-gã cada-í nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi cuendá sá ñá túú-gã ná cumáni-í núú-gã. Te ío ndúcu ndee-í nchicúⁿ nihnu-í quide-í nàcuáa ducaⁿ ñá túú-gã ná cumáni-í núú-gã, chi diu cuendá-áⁿ ní cáháⁿ ñáhá Xítoho Jesucristú xii-í. ¹³ Te nchaa nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú cachí tnúhu-í xii-ndo sá cutnúni ndáá ini-í sá vítá cumáni-gã cada-í nchaa nàcuáa ñá túú-gã ná cumáni-í núú-gã. Te ní ñihí-í ñⁿ sá ío xini ñuhu-xi cada-í te xiáⁿ quide-í, te ñá túú-gã quide cuendá-í nchaa sá ní xóo cada-í, te ío ndúcu ndee-í quide-í nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi. ¹⁴ Te ndúcu ndee vihi-í nchicúⁿ nihnu-í quide-í nchaa nàcuáa càháⁿ-gã, te diu-ni ducaⁿ cáda-í ndéé ná sáa nduu sáá-í núú ndécú-gã taxi-gã sá ndúú tãhú-í. Te ducaⁿ tnahí sa ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-o cundecu-o ndihi-gã, te ducaⁿ ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-o sá cuendá Xítoho Jesucristú chi tnahá tnúhu-o ndihi-gã.

¹⁵ Te nchaa nchòhò ñáiyu quide váha ndècu ichi Yá Ndióxi xini ñuhu-xi cani ini-í ndó dàtná sání ini-í-a, ádi núu dava-ndo ñá túú sàni ini-í ndó dàtná sání ini-í-a, dico mee Yá Ndióxi dandixi túú-gã ini-í ndó te cutnúni ini-í ndó nàcuáa cada-ndo. ¹⁶ Te xini ñuhu-ni-xi cada-o nchaa nàcuáa ta quide-o véxi.

¹⁷ Te nchaa nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sá cáncicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quide-í. Te cundehe-ndo nàcuáa quide nchaa ñáiyu sa nchicúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dànehé ñáhá-í xii-ndo cuendá ducaⁿ càda-ndo tnahá-ndó. ¹⁸ Te sa ní cuu vai xito cachí tnúhu-í xii-ndo sá ío ñáiyu ñá túú tnahí cuu váha ini-xi sá ní xihí Xítoho

Jesucristú núú cùrúxi cuendá sá nánihí tãhú-ó. Te ndihi ndute núú-í dándacu ini ñáhá-í xii-ndo cuendá-yu. ¹⁹ Te sáa nduu te nchaa ñáiyu ducaⁿ xi quide-áⁿ cuita nihnú-yu, chi mee-ni nchaa sá cuhéⁿ sá dúhá ñèhu ini-yu te diu-ni nchaa xiáⁿ cúnúu quide-yu, te cucahaⁿ núú-yu cuendá nchaa sá quide-yu núu dicó sá cúú, dico ñáhá chi da quide cahnú-yu mée-yu cuendá nchaa xiáⁿ. Te mee-ni nchaa sá ío ñuyú-a ñùhu ini-yu. ²⁰ Dico nchoo chi andiu ndècu núú cúú ñùú-ó, te ndètu cahnú-o sáa nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú nacuca ñaha-gã xii-o. Te diu-ni-gã cúú-gã Yáa ní dácacu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ²¹ Te yiqui cùñú-ó chi vá cùdli-xi cundecu-xi dàtná cáá-xi vitna, dico mee Xítoho Jesucristú nadama-gã yiqui cùñú-ó te ndada-gã dàtná ní nduu yiqui cùñú mée-gã cùtnàhá ní ndoto-gã. Te ducaⁿ càda-gã chi ndàcu-gã quide-gã nchaa sá váha cachí ini-gã, te ducaⁿ tàxi tnuni-gã nchaandi túhú sá ío.

4

Ío cudíⁿ ini-ó sá ndécú-ó ichi Xítoho Jesucristú

¹ Te nchaa nchòhò ñáiyu ío cuu ini-í ndécú ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú ío cuini-í cáháⁿ ndihi ñaha-í xii-ndo. Te ío cudíⁿ ini-í cuendá nchaa sá váha quide-ndo chi ñá túú ní xíta chiúⁿ Yá Ndióxi ní quide-í sá cúú-xi-ndó, te diu-ni nchòhò ñáiyu ío cuu ini-í càháⁿ-í dóho-ndo sá cáncicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi Xítoho Jesucristú.

² Te yòhò tá Vodiá ndihi yòhò tá Sintiqué càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá cúú ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo ichi Xítoho Jesucristú. ³ Te yòhò téé cùndihi-í quide ndáá quide nchaa chiúⁿ quide-í, càháⁿ ndàhú-í núú-n sá chindée tnúhu-n úú ñáiyu dihi-áⁿ cuendá sá ná cuu ñⁿnuu-yu cundecú-yu, chi cùtnàhá ní xindecu ndihi ñáhá-yu xii-í ío ní chindee ñáhá-yu xii-í, ndihi té Clémenté, ndihi nchaa dava-gã-yu ní quide-ndí chiúⁿ Xítoho Jesucristú, te nchaa ñáiyu-áⁿ sa yòdo tnuni-yu núú tütú Yá Ndióxi sá ndúú tãhú-yu cundecú-yu ndihi-gã ní caa ní quíhíⁿ.

⁴ Te nchaa-ni nduu ío cudíⁿ ini-í ndó sá ndécú-ndó ichi Xítoho Jesucristú. ⁵ Te càháⁿ-ni tucu-í dóho-ndo sá cùdli ndisa ini-í ndó! ⁶ Te ío váha cuu ini-í ndó càháⁿ ndihi-ndo ñáiyu cuendá ná cutnúni ini-yu sá cúú-ndó ñáiyu váha ini-xi, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú.

⁷ Te ñá túú tnahí ná cani ini-í ndó te núu nása cuu ndecu-ndo, chi càháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi cuendá sá ná chindee ñaha-gã xii-ndo. Te ío ndacáⁿ tãhú-ndó núú-gã. ⁸ Te núu ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndióxi cada-gã te ío váha

cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te nchoo ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-ó nàsa quide-gá ndéé ducaⁿ ío váha cùu iní-ó, te ducaⁿ ío váha cùu iní-ó chí cùu ñⁿnuu-o ndihí Xítóhó Jesucristú.

Mee-ni sá váha cuhuⁿ iní-ó

⁸ Te càháⁿ ndàhú tucu-í núú nchaa nchohó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú sá mée-ní sá váha cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi cuhuⁿ iní-ndó mée-ni nchaa tnúhu ndáá, ndihí nchaa tnúhu yíñuhu, ndihí nchaa tnúhu sá ío cudíⁿ iní-ó, ndihí nchaa tnúhu sá ío víi ío váha cuáháⁿ, ndihí nchaa tnúhu sá ñá túú ñuhu tnahá tnúhu cuèhé, ndihí nchaa tnúhu sá càchí ñáyiú váha, ndihí nchaa dava-gá tnúhu sá sání iní mée-ndó sá ío váha te diu-ni nchaa xíáⁿ cuhuⁿ iní-ndó.

⁹ Te cùtnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo ní dánèhé ñáhà-í nàcuáa cada-ndo te ní sándáá iní-ndó. Te xíáⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sá vā dāñā ndèé-ndó cada-ndo, te diu-ni ducaⁿ vā dāñā ndèé-ndó cada-ndo nchaa nacuáa ní quide-í ní xini-ndó. Te núu ducaⁿ na cada-ndo te Yá Ndióxi Yáa quidé ío váha cùu iní-ó ndècu-o cundecu ndihí ñaha-gá xii-ndo.

Ñáyiú ñuú Filipú ndécú ichi Xítóhó Jesucristú sáñahá-yu sá ndúú táhú té Páblú

¹⁰ Te cudíⁿ víhí iní-í ndacáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ní ndacu iní ñáhá-ndó xii-í, dico ñá díú sá ñá túú ñuhu iní ñáhá-ndó xii-í chí dico sá ñá ñihí-ndó nàcuáa cada-ndo chindee ñaha-ndo xii-í ní cùu. ¹¹ Te ñá díú sá dúhá càháⁿ-í te caní iní-ndó sá càchí tnúhu-í xii-ndo sá ío ñⁿ sá cùmānī xii-í, chí yúhú cùu váha-ni iní-í núu ío xii-í àdi ñá túú ío. ¹² Te xini-í cunduu ndàhú-í, te xini-í cunduu cuica-í, te xini-í caxi-í ndahá xití-í, te xini-í cuú-í docó, te xini-í nàcuáa quide-xi oré ñá túú vèdana ná ndécú ndihí-o, te xini-í nàcuáa quide-xi oré xidó ndécú ndihí-o. Te ducaⁿ ní cutúha-í quidé-í cuendá nchaa nàcuáa ta yáha-í véxi. ¹³ Te nchaa ndàcu-í quidé-í chí Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-í. ¹⁴ Te nchòhó ío váha ní quide-ndo ní cundàhú iní ñáhá-ndó xii-í ní chindee ñaha-ndo vitna ndecu ndihí-í tnúndòho.

¹⁵ Te nchòhó cue ñáyiú ñuú Filipú sa ñaha-ndo nacuáa ní cuu cùtnàhá ní ngúita-í càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú distritú Macèdoniá, te cùtnàhá ní ndee-í distritú-áⁿ te diu tnàhí-ni nchòhó ní taxi-ndo sá ndúú táhù-í, te nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú dava-gá xichi ñá túú tnàhí ní chindee ñahá-yu xii-í. ¹⁶ Te cuèi cùtnàhá ní xíndecu-í ñuú Tesàlónicá titní xito ní tendaha-ndo sá ndúú táhù-í sá ní cutnùnī iní mée-ndó ní xini ñuhu-í. ¹⁷ Te vā caní iní-ndó sá sá dúhá càháⁿ-í te cuiní-í nándi-gá taxi táhù-ndó, te duha càháⁿ-í chí Yá Ndióxi ío-gá vai sá váha cada ñaha-gá xii-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ¹⁸ Te ní xidó vai nchaa sá xini

ñuhu-í ndécú ndihí-í vitna, te ducaⁿ ío vai sá ndécú ndihí-í ní cuu chí ní tendaha tucu-ndo sá ndúú táhù-í véxi ndihí té Epafròditú. Te táhù-a cùu-xi datná ñⁿ táhú sá ní sáha-ndo mée Yá Ndióxi, te cùu víi cuu váha iní-gá sá dúcáⁿ ní quide-ndo. ¹⁹ Te núu ná cúú sá xini ñuhu-ndo, te mee Yá Ndióxi ío vai taxi-gá chí ío vai sá ndécú ndihí-gá, te ducaⁿ càda-gá chí ndècu ndihí-o Xítóhó Jesucristú. ²⁰ Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu Tátá-ó Dútú Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Tnúhu ndéé núú ní ndihí-ná

²¹ Te cùñaha-ndo sá ío na càda ndee iní nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi. Te tnàhá nchaa ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ndihí-í quidé ndèe iní ñáhá-yu xii-ndo. ²² Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi xínú cuèchi vehe té Cèsár téé yindaha cuèhé nàcióⁿ quidé ndèe iní ñáhá-yu xii-ndo, ndihí nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá.

²³ Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí càdà ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÊ PÁBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒLOSÁ

Tê Páblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xitohó Jesucristú ndécú ñuú Còlosá

¹ Yúhú té Páblú ní tendaha ñaha Yá Ndióxi càháⁿ-í tnúhu Xitohó Jesucristú núú ñáyiú chí ducaⁿ cuíni méé Yá Ndióxi cunduu, te cadúha-í tutú-a ndihi té Timúteú ² cuendá daquixi-í ndaha nchòhò ñáyiú ñuú Còlosá, ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi, ñáyiú quide ndáá ndécú ichi Xitohó Jesucristú, te xicáⁿ táhú-í núú Tàtá-ó Dütú Ndióxi sá ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cáda te ío váha cuu ini-ndo cundecu-ndo.

Tê Páblú càháⁿ ndihi-dé Yá Ndióxi cuendá ñáyiú sàndáá ini ñháa xii Xitohó Jesucristú

³ Te ducaⁿ-ni càháⁿ ndihi-ndí Yá Ndióxi Yáa cúú Tàtá Xitohó Jesucristú ndacáⁿ táhú-ndí núú-gá cuendá nchaa nácuáa quide-ndo ndecu-ndo, ⁴ chí ñihí-ndí tnúhu sá ío sàndáá ini-ndo Xitohó Jesucristú, te ducaⁿ ío cùu ini-ndo nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndióxi. ⁵ Te ducaⁿ quide-ndo chí sàndáá ini-ndo sá ndúú táhú-ndo cundecu-ndo núú ndécú Xitohó Jesucristú, te tnúhu-áⁿ ní ñihí-ndo cùtnháa ní xĩndedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu Xitohó Jesucristú. ⁶ Te tnúhu Xitohó Jesucristú tá xíté nuu-xi ñihí ñuyú cuáháⁿ. Te vai ñáyiú ta sàndáá ini-yu cuáháⁿ, te ta quidé-yu mee-ni sá váha cuáháⁿ ndécú-yu ichi-gá. Te nchòhò chí ndéé cùtnháa ní tecú dóho-ndo tnúhu-gá ní quesaha-xi ta cùu vai ñáyiú ñuú-ndo tá quide ndáá-yu núú-gá cuáháⁿ. Te dàvá-áⁿ ní cutnùní ndáá ndisa ini-ndo sá Yá Ndióxi ío chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo. ⁷ Te ducaⁿ ní dánhé ñháa té Épafrás téé ío cùu ini-ndí, chí tnàhá-dé ío quide ndáá-dé xínú cuèchi-dé núú Xitohó Jesucristú quidé-dé núú-ndí dácúháa ñaha-dé xii-ndo tnúhu-gá. ⁸ Te càhí tnúhu-dé xii-ndí sá ío cùu ini ñháa-ndo xii-ndí, te ducaⁿ quide-ndo chí Espiritú Yá Ndióxi chindee ñaha-xi xii-ndo.

⁹ Te ndéé cùtnháa ní ñihí-ndí tnúhu nácuáa quide-ndo ndecu-ndo ndéé dàvá-áⁿ ní nguíta-ndí ñá túú dàña ndee-ndí xicáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndióxi cuendá-ndo sá Espiritú-gá ná tàxi-xi nchaa-gá sá cùmání quini tnùní-ndo, te ducaⁿ ní cutnùní váha-gá ini-ndo nácuáa cuíni Yá Ndióxi cada-ndo. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ te ndacu-ndo càda-ndo mee-ni sá váha dàtná cuíni Xitohó Jesucristú cada nchaa ñáyiú ndécú ichi-gá. Te ducaⁿ ío nduu

vétú ini-gá te núu na càda-ndo nchaa núú sá váha. Te ducaⁿ ío-gá cuita cutnùní ini-ndo nchaa nacúáa cuíni Yá Ndióxi cada-ndo. ¹¹ Te mee-gá cúú-gá Yáa ío cùnuu, te diu-gá ío chindee ñaha-gá xii-ndo, te cudí ini-ndo cuéi nándi na càda ñaha ñáyiú xii-ndo sá cuendá-gá, te ducaⁿ ío cunduu càhnu ini-ndo. ¹² Te ndacáⁿ táhú-ó núú Dütú Ndióxi chí ní quide túha ñaha-gá xii-o cuendá nduu táhú-ó cundecu-o ndihi nchaa dava-gá ñáyiú yĩndaha-gá xĩndecu núú cándòo canine ñá túú tnàhí-gá ní ñiⁿ cuèchi ío. ¹³ Te diu-gá ní quide ní dàñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha núú tàxi tnùní yucu ñávaha, te ní nachihí ñaha-gá xii-o ndaha Déhe-gá Yáa ío cùu ini-gá. ¹⁴ Te Déhe-gá ní xihí-gá cuendá sá nchóó càcu ñihnu-o núú ùhú núú ndàhú, te ní quide càhnu ini-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-o.

Ñáyiú cùu ñiⁿ nuu ndihi Yá Ndióxi cuendá sá ní xihí Xitohó Jesucristú

¹⁵ Te Yá Ndióxi cúú-gá Yáa vá cúú quini-ó dico Xitohó Jesucristú chí ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní quide-gá nchaa nácuáa sàni ini-gá. Te dàtná-ni sàni ini-gá te ducaⁿ sàni ini Yá Ndióxi, te Yáa-áⁿ ducaⁿ-ni ndécú-gá ndéé cùtnháa vátá ngáva-gá ñuyú. ¹⁶ Te Xitohó Jesucristú ní quide-gá núú Yá Ndióxi ní cadúha-gá nchaa sá ío andiu ndihi nchaa sá ío ñuyú-a, te ní cadúha-gá nchaa sá cúú quini núú-ó cundehe-o, ndihi nchaa sá vá quini tnàhí-o, ndihi nchaa espíritú cùnuu vihi xinu cuechi núú Yá Ndióxi, ndihi nchaa dava-gá espíritú xínú cuèchi. Te nchaa ní cadúha Xitohó Jesucristú chí ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu. Te ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu cuendá nchaa cuu-xi mee-ni sá váha sá cúú-xi Xitohó Jesucristú. ¹⁷ Te Xitohó Jesucristú ducaⁿ-ni ndécú-gá ndéé cùtnháa vátá ngáva-gá ñuyú-a, te diu núú ndáhá-gá cándòo ñuyú-a, ndihi andiu, ndihi nchaandi túhú sá ío. ¹⁸ Te diu Xitohó Jesucristú cùnuu-gá yĩndaha ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiú ndécú ichi-gá, te diu-gá quidé-gá ndécú váha-o núú-gá. Te núú nchaa ñáyiú ndoto diu-gá cúú-gá Yáa ío càhnu cuu sá ní ndoto, te sá dúcáⁿ ní ndoto-gá te xiáⁿ cúú-gá Yáa ío tàxi tnùní nchaandi túhú sá ío ñuyú-a ndihi andiu. ¹⁹ Te ducaⁿ ío cùnuu-gá tàxi tnùní-gá chí ndáá sá ñiⁿ-ni cuu-gá ndihi Yá Ndióxi. ²⁰ Te Xitohó Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxi, chí ducaⁿ ní cuíni Yá Ndióxi cunduu cuendá sá vá yóo ñiⁿ-gá cuu ùhú ini ñháa xii-gá cuéi ñáyiú xĩndecu ñuyú-a, te cuéi cue espíritú ndécú andiu.

²¹ Te nchòhò cùtnháa vátá cùndecu-gá-ndo ichi Xitohó Jesucristú ñá túú tnàhí ní xóo càháⁿ ndihi-ndo-gá, chí mee-ni ní xóo cuu ùhú ini-ndo-gá, te mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cunuú ní xóo cada-ndo

ni cùu, dico Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní tnàhá tnúhu-ndo ndíhi Yá Ndióxi vitna. ²² Chi diu cuendá-án ní xihí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxi cuendá sá nchóó ndúu ndoo nduu nine iní-ó ngúndecu-o núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ te ñá túu tnàhí-gá ná cumání-ó núú-gá, te vá yóo ñⁿ-gá cachí sá nchóó ndècu cuéchi-o. ²³ Te núu vá dáñá ndèe-ndó quindáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te cundecu-ni-ndo ichi-gá, te vá cání iní-ndó dáña-ndo tnúhu ndee iní ní taxi-gá ndécú ndíhi-o. Te nchaa tnúhu-gá-án tá xité nuu-xi nihí ñuyíu cuáhá, te diu-ni tnúhu-án càháⁿ yúhú té Páblú dánèhé-í ñáiyu.

Té Páblú yíhi díquí-dé càhá-dé tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáiyu ndècu ichi-gá

²⁴ Te vitna ío cùdí iní-í ndóhò-í cuendá-ndó, chi Xítóhó Jesucristú ío ní ndoho-gá cuendá-ó, te tnàhá yúhú ndóhò-í cuendá nchaa ñáiyu ndècu ichi-gá, dico vitna cumání-gá ndoho-í cuendá-yu. ²⁵ Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá yúhú quíhi díquí ñàhá-í xii nchaa nchóhó ñáiyu ndècu ichi-gá cuendá danèhé ñàhá váha-í xii-ndo tnúhu-gá cuendá cuu-xi sá váha sá cúu-xi-ndó. ²⁶ Te nchaa tnúhu sá dánèhé ñàhá-í xii-ndo ñá túu ní təcú dóho nchaa ñáiyu ní xíndecu ndéé sanaha, te mee-gá ní cuíní-gá sá ncháá nchóo ñáiyu yíndaha-gá vitna cundecu ndíhi-o tnúhu-án. ²⁷ Te mee-gá ní cachí-gá sá dátúu-gá nchaa tnúhu sá ío víi ío váha cuáháⁿ núú nchaa ñáiyu yíndaha-gá. Te tnúhu-án cúu-xi cuendá tnàhá nchaa nchóhó ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu isráel. Te tnúhu-án dánèhé ñàhá-xi xii-ndo sá Xítóhó Jesucristú ndécú ndíhi ñàhá-gá xii-ndo. Te cuendá xíáⁿ ní ngúndecu ndíhi-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

²⁸ Te nchúhú mee-ni cuendá Xítóhó Jesucristú càháⁿ váha-ndí, te dásahú-ndí ñáiyu nàcuáa cadá-yu. Te váha víhi danehé-ndí nchaa ñáiyu nàcuáa tecú tnúni-yu tnúhu-gá, te ducaⁿ dānehé-ndí-yu nàcuáa cundáá-yu núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ chi tnàhá tnúhu-yu ndíhi Xítóhó Jesucristú. ²⁹ Te cuendá xíáⁿ ío ndúcu ndee-í quidè-í chiⁿ Xítóhó Jesucristú, te mee-gá ío chindee ñàha-gá xii-í núu xíáⁿ ndácú-í quidè-í chiⁿ-gá.

2

¹ Te cuíní-í sá nchóhó cutnúni iní-ndó sá ío sàni iní-í cuendá-ndó, ndíhi cuendá nchaa ñáiyu ndècu ñúú Laodiceá, ñáiyu xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ío sàni iní-í cuendá nchaa ñáiyu vátá quíní ñàhá-gá xii-í. ² Te cuíní-í sá nchóhó ndíhi nchaa ñáiyu-án ío nducu ndèe-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ío cuu iní tnàhá-ndó, te ducaⁿ cùu ñⁿ-nuu-ndo cundecu-ndo. Te

cuíní-í sá nchóhó ndíhi dava-gá ñáiyu-án ío váha sáá sá xini tnúni-ndó cuendá tecú tnúni-ndó nchaa nacuaá ndúu cuendá Xítóhó Jesucristú chi ío ndúu yuhu ni cuu, dico vitna ní dátúu-gá núú-ó. ³ Te Xítóhó Jesucristú néhé váha-gá nchaa tnúhu sá ío xini ñuhu-xi tecú tnúni-ó. ⁴ Te duha càháⁿ-í chi cuíní-í sá vá quindáá iní-ndó ní ñⁿ tnúhu càháⁿ nchaa ñáiyu cuíní dandáhú ñàhá xii-ndo cuéí ío váha càháⁿ-yu. ⁵ Te cuéí ñá túu ndècu ndíhi ñàhá-í xii-ndo dico ducaⁿ-ni ío ñuhu iní ñàhá-í, te ío cùdí iní-í chi nihí-í tnúhu sá ío cùu ñⁿ-nuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túu dáña ndèe-ndó sándáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú.

⁶ Te dátá-ni ní sándáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó-gá canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá. ⁷ Te ní yúhú ní iní-ndó canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá, te ducaⁿ cuíta cutnúni-gá iní-ndó nchaa nacuaá càháⁿ-gá quíhíⁿ. Te vá dáñá ndèe tnàhí-ndo quindáá iní-ndó nchaa tnúhu sá ní dánèhé ñàhá cuéí tée càháⁿ tnúhu-gá xii-ndo. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú víhi-ndo núú Yá Ndióxi cuendá nchaa tnúhu-án.

Ñáiyu ío váha tnàhá tnúhu ndíhi Xítóhó Jesucristú

⁸ Te ío quíhi iní-ndó cundecu-ndo chi xica cuu ñáiyu cuíní dandáhú ñàhá xii-ndo, te ñáiyu-án càháⁿ-yu mee-ni nchaa tnúhu ní cahu iní nchaa cue tée ñuyíu-a, te nchaa tnúhu-án ñá túu vèdana nandíhi-xi. Te ducaⁿ quidè-yu chi nchicúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáiyu ní xíndecu ndéé sanaha. Te càháⁿ-yu nàcuáa sàni iní yucu ñàváha, te ñá túu càháⁿ-yu nàcuáa cuíní mée Xítóhó Jesucristú.

⁹ Te Xítóhó Jesucristú cúu-gá ñⁿ ñáiyu dico ñⁿ-ni cùu-gá ndíhi Dútú Ndióxi. ¹⁰ Te nchóhó chi ñá túu tnàhí-gá ná cumání-ndó núú-gá chi ndècu ndíhi-ndo Xítóhó Jesucristú. Te ío cùnuu-gá te tàxi tnuní-gá nchaa núu cuéí espíritú cùnúu. ¹¹ Te mee-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó chi ní ngúndecu ndíhi-ndo-gá te ducaⁿ ñá túu-gá ndécú-ndó ichi cuhéé ichi duha, te cada iní-ndó sá ní ngúndecu ndíhi-ndo ñⁿ seña, chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó, dico ñá díú ñⁿ-ni cuu-xi ndíhi seña sá sàha cue tée isráel ñí-güedé. ¹² Te nchóhó sá ní sandute-ndo te cada iní-ndó sá dátá tnúhu sá ní xihí-ndó ndíhi Xítóhó Jesucristú, te ní nguindúxi-ndo ndíhi-gá, te ní ndoto-ndo ndíhi-gá, te ducaⁿ cada iní-ndó chi ñá túu-gá ndécú-ndó ichi cuhéé ichi duha. Te ducaⁿ chi sándáá iní-ndó nchaa nàcuáa quidè Yá Ndióxi, te diu-gá ní dándótó-gá Xítóhó Jesucristú. ¹³ Te nchóhó cútñàhá ndécú-ndó ichi cuhéé ichi duha cùu-ndo dátá ñáiyu ní xihí, chi ñá túu tnàhá tnúhu-ndo ndíhi

Yá Ndióxi ní cùu, te ní ñà díú ñáiyu isràél cúu-ndó. Te Yá Ndióxi ní cächí-gá sá nchóó ïo váha tnahá tnúhu-o ndihi Xítohó Jesucristú vitna. Te ducaⁿ ní quide-gá chi sa ní quide cahnú iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-o. ¹⁴ Te vitna duuⁿ duuⁿ ñá túú-gá cuèchi-o ndècu núú-gá. Te nhoo ñá túú cuiní-ó càda-o nacuáa càháⁿ-gá, te cuèndá xiáⁿ ïo ndècuèchi-o, te vai nacháhu-o núú-gá ní cùu. Te vitna ñá túú-gá ní ñⁿ cuèchi-o ndècu núú-gá, chi diu cuèndá-ánⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxi. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxi, te duuⁿ duuⁿ ní dáquée tíhú-gá sácuihná ndihi nchaa espíritú cündihi-xi, te ní quendóo canúú-xi, te mee-gá ïo cünüu-gá táxi tnùni-gá.

Nanducú nñhu-o mee-ni sá vāha cāchi Xítohó Jesucristú

¹⁶ Te núu dava ñáiyu xícuèhé ñáhā-yu xii-ndo cuèndá sá ñá túú xèxi-ndo xihí-ndo datná quidé mée-yu te vá cáda cuèndá-ndó, te ní vá cáda cuèndá-ndó te núu xícuèhé ñáhā-yu xii-ndo cuèndá sá ñá túú cānehe íí-ndó vico quide mée-yu núu cuiá núu cuiá, ndihi vico quidé-yu ndi tnahá yóó, ndihi cuèndá sá ñá túú cānehe íí-ndó ndùu nde-tatú-yu. ¹⁷ Te nacuáa quidé-yu ndi tnahá òré quidé-yu nchaa vico-ánⁿ, ndihi nacuáa quidé-yu ndi tnahá nchaa nduu cānehe íí-yu-ánⁿ, te cada iní-ó sá sá quidé-yu-ánⁿ dānehé núú ñáhā-xí nacuáa cada Xítohó Jesucristú núu cuáhāⁿ núú vèxi. ¹⁸ Te vá quindáá iní-ndó ní ñⁿ tnúhu càháⁿ ñáiyu cächí sá cuita nñhu-ndo cuèndá sá ñá túú tnñ-ndo tnúhu càháⁿ-yu, chi cächí-yu sá ïo xini ñuhu-xi cada cahnú-o nchaa cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ní yùhu ní iní-ó cānehe-o sá yíñùhu núú-xi. Te ñáiyu-ánⁿ cächí-yu sá ndáá càháⁿ-yu chi dācoto ñaha saní-yu nacuáa càháⁿ-yu, te ïo quide cahnú-yu mée-yu cuèndá nchaa sá sání iní mée-yu quidé-yu, te ñá túú vèdana nāndihi nchaa sá quidé-yu. ¹⁹ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ xíquide-ánⁿ ñá túú tnahá tnúhu-yu ndihi Xítohó Jesucristú. Te mee-gá cúu-gá Yáa cünüu taxi tnuní ñáhā-gá xii nchaa nhoo ñáiyu ndècu ichi-gá, te chindee ñaha-gá xii-o ndècu-o ichi-gá, te mee-gá quidé-gá cúu ñⁿnuu-o ndècu-o, te ta quide-o nchaa nacuáa cuiní Yá Ndióxi cuáhāⁿ.

²⁰ Te nchóó cúu-ndó datná ñáiyu ní xíhí ndihi Xítohó Jesucristú cuèndá sá vá cānchicúⁿ nihnu-gá-ndó nacuáa càháⁿ ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá. Te núu ducaⁿ ña, ¿te ná cuèndá tnñ-ní-ndó tnúhu càháⁿ ñáiyu-ánⁿ te quide-ni-ndo datná quidé-yu? ²¹ Chi ñáiyu-ánⁿ cächí-yu sá ïó sá ní vá cúú tèe ndaha-o, te dava ní vá cúú cāxi-o, te dava ní vá cúú tnñ-o. ²² Te nchaa xiáⁿ, núú néhé chiúⁿ-ni-o ndihi nihnu-xi. Te nchaa sá dúcáⁿ

càháⁿ-yu-ánⁿ cúu-xí mée-ni sá ní cahu iní mée nchaa ñáiyu ñuyíú-a nacuáa cada-yu cundecú-yu. ²³ Te nchaa tnúhu càháⁿ-yu-ánⁿ sánùu sá cúu-xí ñⁿ tnúhu càháⁿ ñⁿ tée ïo váha sáá díguí-xi, chi cächí-yu sá cáda cahnú-o Yá Ndióxi nacuáa vèxi iní mée-ó, te cunduu ndáhú iní-ó dico ñá túú dānehé ñáhā-yu nacuáa táu-xi cunduu. Te cächí tucú-yu sá cáda úhú-ó mée-o, chi ducaⁿ cuiní Yá Ndióxi cada-o cächí-yu. Te nchaa xiáⁿ ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o cuèndá sá vá táxi tnuní ñáhā ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá sání iní-ó.

3

¹ Te nchóó cada iní-ndó sá ní xíhí-ndó ndihi Xítohó Jesucristú te ní ndoto-ndo ndihi-gá, núu xiáⁿ táu-ndó càda-ndo nchaa sá váha datná cuiní mée-gá chi mee-gá núcóo-gá xio cūha Dútú Ndióxi chí tñahā-gá ïo cünüu-gá. ² Te ïo cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá váha cächí Xítohó Jesucristú nduu tñhú-ndó cūndecu ndihi-ndo, te vá cūhúⁿ iní-ndó mée-ni nchaa sá ïó ñuyíú-a. ³ Te ducaⁿ càda-ndo chi cūu-ndo datná ñáiyu ní xíhí ndihi Xítohó Jesucristú, chi ñá túú-gá ndécú-ndó ichi cuèhé ichi duha. Te Yá Ndióxi néhé cuèndá ñáhā-gá xii-ndo chí tñahá tnúhu-ndo ndihi Xítohó Jesucristú. ⁴ Te Xítohó Jesucristú cúu-gá Yáa ndécú ndihi ñaha xii-o vitna, te sáá nduu quèe túu ndihi ñaha-gá xii-o àndiu, te tñahá-ó ïo cünüu-o ndihi-gá.

Duuⁿ duuⁿ dañā-o nchaa sá cuèhé sá dúhá ññhu iní-ó te cada-o mée-ni sá vāha

⁵ Te duuⁿ duuⁿ dañā-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá ññhu iní-ndó. Te nchaa nchóó cue tée vá càháⁿ ndihi-ndo ñáiyu díhí te núu ñá díú ñādhí-ndó cúu-yu, te ducaⁿ-ni nchaa nchóó cue ñáiyu díhí tucu vá càháⁿ ndihi-ndo cuè tée te núu ñá díú yñ-ndo cuu-güedé, te nchaa-ndo vá cání-gá iní-ndó càda-ndo ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá ndihi tñaha ñáiyu-ndo. Te vá cání cuèhé caní duha-gá iní-ndó sá cúu-xí-ndó ndihí-yu, te vá cání-gá iní-ndó ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ní vá xíhó-ndó ñⁿ sá ndécú ndihi tñaha ñáiyu-ndo, chí núu ducaⁿ na càda-ndo xihó-ndo sá ndécú ndihí-yu te ñⁿ-ni cūu-ndo ndihi ñáiyu chíñuhu nchaa sá cächí-yu cūu ndiósí te ñá ndáá sá ndiósí cúu nchaa xiáⁿ. ⁶ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ xíquide ïo dāndóó ñaha Yá Ndióxi xii-yu na sáá nduu tnúndóó tnúhu ndáhú, chí ñá túú sāndāá iní ñáhā-yu xii-gá. ⁷ Te nchóó cūtnāhā ní xīndecu-ndo ichi cuèhé ichi duha, te tñahā-ndó ní xóo cada-ndo datná quidé nchaa ñáiyu-ánⁿ. ⁸ Te vitna duuⁿ duuⁿ dañā-ndo nchaa sá ná cächí tnúhu-i-a: Vá cūdēⁿ-gá-ndó, te ní vá cūndūu líhli-gá iní-ndó, te ní vá cúú úhú-gá iní-ndó tñaha ñáiyu-ndo, te ní vá cūcuèhé-gá-ndó-yu,

te ni ñiⁿ-gá tnúhu cuèhé vá càháⁿ-ndó. ⁹ Te ni vâ dâcuândeⁿdeⁿdeⁿ-gá-ndó, chí nchòhó sa ní dâñá-ndó nchâa ichi cuehé ichi duha, te ñâ túú-gá sání cuèhé sání ñùha iní-ndó ná cada-ndo vitna datná ní xóo cada-ndo. ¹⁰ Te vitna nchòhó ní nduu-ndo ñâyiu váha, te uuⁿ-gá tá cùtnuní iní-ndó nchâa nacuaa cuini Yâ Ndióxi cada-ndo, te ducaⁿ ta ndúcu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sá váha datná quidé mée-gá. ¹¹ Te vitna ní ngúndecu ndihi-ndo Xítohó Jesucristú, te vá cáda cuendá-gá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu israél àdi ñâ túú cùu-ndo, te ni vá cáda cuendá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu ní ngúndecu sêñá ñiⁿ-xi àdi ñáhá, te ni vá cáda cuendá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu véxi ñuú xicá, te ni vá cáda cuendá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu cùu neñuú, te ni vá cáda cuendá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu ñâ túú tnáhi dâñá quee núú chíuⁿ patróóⁿ-xi, te ni vá cáda cuendá-ndó núu cùu-ndo ñâyiu dâñá quée núú chíuⁿ patróóⁿ-xi, chí Xítohó Jesucristú cúnúu-gá ndécú ndihi ñaha-gá xii-o nchâa-o.

¹² Te Yâ Ndióxi ní dáquéé diⁿ ñaha-gá xii-ndo cuendá cundecu-ndo ndihi-gá, te vitna cùu-ndo ñâyiu quide ndáá ndécú ichi-gá. Te mee-gá ío cùu iní ñáhá-gá xii-ndo núu xiáⁿ tau-ndó cundahú iní tnáhá-ndó, te ío váha cuu iní-ndó chindee tnaha-ndo, te cuu-ndo ñâyiu ndáhú iní-xi, te ío vii ío váha cuu iní-ndó cundecu ndihi tnaha-ndo, te ío càhnu cunduu iní-ndó cuendá nchaa sá quidé ñaha ñâyiu xii-ndo. ¹³ Te ducaⁿ cànehe-ndo tnúhu càhnu iní núú ndi mée-ndo nacuaa ndècu-ndo ichi-gá, te cada càhnu tucu iní-ndó núu ná cúú sá cúmání núú tnáhá-ndó. Te datná ní quide càhnu iní Xítohó Jesucristú nchaa sá ñâ túú váha ní xóo cada-ndo ducaⁿ càda-ndo cada càhnu iní-ndó nchâa sá cúmání núú tnáhá-ndó ndècu-ndo. ¹⁴ Te xini ñuhu vihi-xi sá ío cuu iní tnáhá-ndó cundecu-ndo, chí núu ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa dava-gá sá càháⁿ-í, te ñâ túú tnáhi-gá ná cúmání-ndó. ¹⁵ Te dâña-ndo sá Yâ Ndióxi ná chindee ñaha-gá nâcuáa ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo, chí diu cuendá-áⁿ ní càháⁿ ñáhá Yâ Ndióxi xii-ndo cuendá cuu ñnuu-ndo ndihi nchaa dava-gá ñâyiu ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni ío ndacáⁿ táhú-ndó núú-gá.

¹⁶ Te ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, te ío váha cuáha-ndo cuendá nâcuáa càháⁿ tnúhu-gá te ducaⁿ dânehé tnáhá-ndó. Te ío càháⁿ dóho tnàha-ndo nacuaa cada-ndo càncicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuaa càháⁿ tnúhu-gá, te cata-ndo ndudú ndéé núú tútú Yâ Ndióxi, ndihi nchaa dava-gá ndudú sá xini méé-ndó xita-ndo te nchaa xiáⁿ cata-ndo chíñuhu-ndo Yâ Ndióxi. Te òré xitá-ndó te ni yùhu ni iní-ndó ndacáⁿ táhú-ndó núú-gá. ¹⁷ Te cuhuⁿ

iní-ndó Xítohó Jesucristú òré sání iní-ndó càda-ndo ñiⁿ chiúⁿ àdi ná tnúhu cuini-ndó càháⁿ-ndó, te diu-ni-gá cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ndó núú Yâ Ndióxi, te diu-ni Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo ndacáⁿ táhú-ndó núú Tâtá-ó Dútú Ndióxi.

Nâcuáa tau ñâyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú cada-yu sá cúu-xi ndi mée-yu

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñâyiu dihi ñâyiu ndècu yi-xi quindáa iní-ndó yi-ndo, chí ducaⁿ tau-xi cada nchaa ñâyiu dihi ndécú ichi Xítohó Jesucristú. ¹⁹ Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadihi-xi cuu iní-ndó ñadihi-ndó, te vá cùcuèhé-ndó-yu. ²⁰ Te nchaa nchòhó ñâyiu ndècu tátá-xi ndihi nâná-xi quindáa iní-ndó-yu, chí núu ducaⁿ na càda-ndo te nduu vétú iní Yâ Ndióxi. ²¹ Te nchaa nchòhó ñâyiu cùu tátá ndihi nâná vá dásátú-ndó iní cue déhe-ndo, chí núu ducaⁿ na càda-ndo te ni vá quixí-gá iní-güexi cada-güexi sá váha. ²² Te nchaa nchòhó ñâyiu xinu cuechi quindáa iní-ndó nchâa ñâyiu cùu patróóⁿ-ndó, te ni yùhu ni iní-ndó càda-ndo nchaa chiúⁿ tahú-yu cuéi òré ndécú-yu àdi òré ñâ túú-yu, te ñâ diú òré-ni ndèhé-yu cada-ndo cuendá-ni sá cuini-ndó cùdiu-ndo núu-yu, chí cada-ndo sá nèhé-ndó sá yíñuhu núú Xítohó Jesucristú. ²³ Te nchaa chiúⁿ sani iní-ndó càda-ndo te cada-ndo ni yuhu ni iní-ndó, te sá dúcáⁿ càda-ndo-áⁿ te cada-ndo cuendá sá xinu cuèchi-ndo núú Xítohó Jesucristú te ñâ diú núú ñâyiu ñuyiú-a xinu cuechi-ndo. ²⁴ Te nchòhó sá nàha-ndo sá Xítohó Jesucristú taxi-gá sá ndúú táhú-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo, chí cùu-ndo ñâyiu xinu cuechi núú-gá. ²⁵ Te nchaa ñâyiu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá nàcháhu-yu núú Yâ Ndióxi cuendá nchaa sá quidé-yu, te mee-gá vá cáda cuendá-gá cuéi ná ñâyiu cùu-yu, chí nchaa-yu nàcháhu-yu nchaa sá ñâ túú váha quidé-yu núú-gá.

4

¹ Te nchaa nchòhó ñâyiu cùu patróóⁿ cuu-ndo ñâyiu váha, te cada-ndo nchâa nacuaa tau-xi cunduu ndihi nchaa ñâyiu xinu cuechi núú-ndó, te cunaha-ndo sá àndiu ndecu Yaa cúu Xítohó-ndó taxi tnuí ñáhá-gá xii-ndo.

² Te nchaa nchòhó ñâyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, vá dâñá ndéé-ndó càháⁿ ndihi-ndo Yâ Ndióxi, te ío cuhuⁿ iní-ndó-gá òré càháⁿ ndihi-ndo-gá, te òré-áⁿ ío ndacáⁿ táhú-ndó núú-gá. ³ Te cacaⁿ táhú-ndó tnáhá cuendá-ndi núú-gá cuendá sá diú-gá ná cáda te ndacu-ndi càháⁿ-ndi tnúhu-gá núú nchâa dava-gá ñâyiu, te ducaⁿ càháⁿ-ndi tnúhu Xítohó Jesucristú sá ñâ túú ní xindecu ndihi nchaa ñâyiu ní xindecu ndéé sanaha, te diu

cuèndá tnúhu-án yíhi-í vecaá vitna. ⁴Te cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi cuèndá cáháⁿ-í nàcuáa tàù-xi cunduu te tecú tnùni-yu.

⁵Te cada-ndo ncháa nacuáa tàù-xi cunduu sá cúu-xí ncháa ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni ío nducu ndèe-ndo cada-ndo ncháa nacuáa tàù-xi cunduu. ⁶Te cada cuèndá-ndó sá ío víi ío váha cunduu tnúhu cáháⁿ ndihi-ndó-yu, te cáháⁿ-ndó ñiⁿ tnúhu nàcuáa cuu váha iní-yu, te ío váha cundehe-ndo nàcuáa cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii ñiⁿ ñiⁿ-yu.

Tnúhu ndée núú ní ndihi-na

⁷Te té Tiquicú téé ío cúu iní-ó ndècu ndihi-o ichi Xítoho Jesucristú, téé-án cachí tnúhu-dé ncháa nàcuáa cúu ndecu-í. Te tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítoho Jesucristú te ío váha quide ndáá-dé. ⁸Te tendaha-í-dé quixi-dé cachí tnúhu-dé ncháa nàcuáa cúu ndecu-ndí iha, te taxi-dé tnúhu ndee iní cundecu ndihi-ndo. ⁹Te tnàhá tucu té Onésimú téé ío cúu iní-ó ndècu ndihi-o ichi Xítoho Jesucristú quixi ndihi-dé, te diu-ni téé ñuú-ndó cúu-dé te tnàhá-dé ío váha quide ndáá-dé. Te ndi ndúu-güedé cachí tnúhu-güedé ncháa nàcuáa cúu iha.

¹⁰Te té Aristarcú téé yíhi ndihi-í vecaá quidé ndèe iní ñàhá-dé xii-ndo ndihi té Mácú ñani primú té Bèe. Te sa ñaha-ndo ncháa nacuáa ní cáháⁿ-í cada-ndo quèheⁿ cuendá-ndó té Mácú, te núu na quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuendá-ndó-dé. ¹¹Te tnàhá téé nàni Jesús, àdi Bustú chí úú diu-dé, quidé ndèe iní ñàhá-dé xii-ndo. Te cue téé-a cúu-güedé cue téé israhél ní chitnahá ñàhá-güedé xii-í cáháⁿ-ndí núú ñáyiú nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu, te ni ñiⁿ-gá ñáyiú israhél ñá túú quide datná quidé-güedé. Te ío váha taxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í. ¹²Te tnàhá téé ñuú-ndó té Épafrás quidé ndèe iní ñàhá-dé xii-ndo, te cúu-dé tnàhá-dé téé xínu cuèchi núú Xítoho Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ní yuhu ní iní-dé xicáⁿ táhú-dé núú Yá Ndióxi cuèndá-ndó cuèndá sá cànchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ te ío váha tecú tnùni-ndó ncháa nacuáa cuini Yá Ndióxi cada-ndo, te diu-ni ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo. ¹³Te yúhú cànchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá súúni sàni iní-dé sá méé-ní sá váha cuu xii-ndo cundecu-ndo ndihi ncháa ñáyiú xindecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Laodiceá, ndihi ncháa ñáyiú xindecu tucu ichi-gá ndécú ñuú Hièrápolis. ¹⁴Te tnàhá té Lúca téé xini ncháa núú yúcú sá quidé tātma quide ndee iní ñàhá-dé xii-ndo téé ío cúu iní-ó, te tnàhá tucu té Démás quidé ndèe iní ñàhá-dé xii-ndo.

¹⁵Te cúñaha-ndo na càda ndee iní ncháa ñáyiú ndècu ndihi-o ichi Xítoho Jesucristú

ndécú ñuú Laodiceá, ndihi tá Mínfás, ndihi ncháa ñáyiú ndècu ichi-gá tàcá vehe-xi dàcuahá-yu tnúhu-gá. ¹⁶Te tutú càdúha-í-a tendaha-í quixi ndaha-ndo, te òré ná ndíhi dàcuaha-ndo te tendaha-ndo quíhiⁿ ndaha ñáyiú xindecu ichi-gá ndécú ñuú Laodiceá cuèndá dacuahá-yu tnàhá-yu. Te diu-ni ducaⁿ dàcuaha-ndo tutú tendaha-í quíhiⁿ ndaha ñáyiú ñuú Laodiceá òré ná dándixi-yu ndaha-ndo. ¹⁷Te na cànchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cúñaha-ndo xii té Arquipú, te duha cúñaha-ndo xii-dé: “Yá Ndióxi ní taxi-gá chíu” quide-n, te ío váha cada cuèndá-n càda-n ncháa nacuáa ní cachí-gá”, duha cúñaha-ndo xii-dé.

¹⁸Te yúhú té Páblú ndihi ndaha mee-í téé-í ñiⁿ úú tnúhu-a quide ndee iní ñàhá-í xii-ndo, te cunaha-ndo sá yúhú yíhi-í vecaá. Te Yá Ndióxi ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí càdá ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESALÓNICÁ

*Té Pāblú ndihi cue tée cūndihi-dé
cādúha-güedé tutú quihíⁿ ndaha ñáyi xīndecu
ichi Xitohó Jesucristú ndécú ñuú Tesalónicá*

¹ Yúhú té Pāblú cādúha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timùtèu cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyi ndècu ndihi-ndí ichi Xitohó Jesucristú ndécú ñuú Tesalónicá, chi cūu ñⁿnuu-ndo ndihi Tātá-ó Dütú Ndióxi, ndihi Xitohó Jesucristú. Te xicáⁿ táhú-í nuú Dütú Ndióxi, ndihi nuú Xitohó Jesucristú sá ño na chīndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná càda te ño váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

*Ñáyi ñuú Tesalónicá ño váha sàndáá iní-yu
Yá Ndióxi*

² Te ndí tnahá òrè càháⁿ ndihi-ndí Yá Ndióxi ndácáⁿ táhú-ndí nuú-gá sá ño quide váha-ndo ndècu-ndo, te ducaⁿ xicáⁿ táhú-ndí nuú-gá sá ná còto ñaha-gá xii-ndo. ³ Te ño ndácáⁿ táhú-ndí nuú Tātá-ó Dütú Ndióxi sá ñi yuhu ní iní-ndó sàndáá iní-ndó-gá, te xīnu cuechi-ndo nuú-gá, te cūu iní tnahá-ndó nācuáa ndècu-ndo ichi-gá ñuú xīáⁿ ño xito tnahá-ndo. Te cūtnuní ndáá iní-ndó sá quixí tucu Xitohó Jesucristú ñuú xīáⁿ ñá túú dàña ndeé-ndó ndètu-ndo-gá. ⁴ Te nchòhó ñáyi ndècu ndihi-ndí ichi Xitohó Jesucristú sa ñaha-ndí sá Yá Ndióxi ño cūu iní ñáhá-gá xii-ndo, te ñu-gá ní càháⁿ ñáhá-gá xii-ndo cuendá cundecu-ndo ichi-gá. ⁵ Te cūtnáhá ní dānehé ñáhá-ndí xii-ndo tñuhu-gá, chi ñá diú sá cūú iní mée-ndí ducaⁿ ní dānehé ñáhá-ndí xii-ndo, chi mee Espiritú Yá Ndióxi ní chīndee ñaha-xi ní càháⁿ-ndí ñi yuhu ní iní-ndí tñuhu-gá nuú-ndó. Te ñaha-ndo sá cūtnáhá ní xīndecu ndihi ñaha-ndí xii-ndo ní quide-ndí nācuáa càháⁿ Yá Ndióxi cuendá sá cūú-xí sá váha sá cūú-xí-ndó.

⁶ Te nchòhó nchicúⁿ ñihnu-ndo quide-ndo vitna datná quidé-ndí, chi quide váha-ndo dàtná quidé mée Xitohó Jesucristú, te díí iní ní tñi-ndo ichi-gá cuéi ní ndoho ní tnahá-ndó, chi mee Espiritú-gá ní chīndee ñaha-xi xii-ndo. ⁷ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo nuú Yá Ndióxi, xīáⁿ yīnchicúⁿ ñihnu ñáyi distritú Macèdoniá, ndihi ñáyi distritú Acáyá xiquide váha-yu tñáhá-yu, ñáyi xīndecu ichi-gá. ⁸ Te ñu-ndo ní sanu ichi-ndo ñáyi distritú Macèdoniá, ndihi ñáyi distritú Acáyá, te ñá diú-ní ñáyi ncha ñuú-áⁿ chi

ncha ñáyi dava-gá ñuú ñihí-yu tñuhu sá ño sàndáá iní-ndó Yá Ndióxi. Te ñá túú-gá ná tñuhu càháⁿ-ndí cuendá-ndó, chi nchaá-yu sa ñihí-yu tñuhu sá ño váha quide-ndo ndecu-ndo. ⁹ Te mée-yu xicáháⁿ váha-yu cuendá-ndó sá ño váha ní queheⁿ cuendá ñáhá-ndó xii-ndí cūtnáhá ní quixi-ndí díhna nuu. Te ní dāñá-ndó ncha sá càchí-ndó cūu ndiόxi-ndó chi ñá diú ndiόxi cūú-xí, te ní tñi-ndo ichi Yá Ndiόxi Yá ndécú tūu andiū chi ñu-gá cūú-gá Ndiόxi ndisa, te xīnu cuechi-ndo nuú-gá vitna, ¹⁰ te ndètu-ndo quixi tucu Xitohó Jesucristú Dēhe Yá Ndiόxi Yá ndécú andiū, chi ñu-ni-gá ní quixi-gá ñuyú-a ní xīhí-gá, te ní ndoto-gá ní dāndótó ñaha Yá Ndiόxi xii-gá. Te ñu-ni Xitohó Jesucristú dācācu ñihnu ñaha-gá xii-o nuú úhú nuú ndáhú, chi sàndáá iní-ó-gá.

2

*Nācuáa ndūu chiurⁿ ní quide té Pāblú ñuú
Tesalónicá*

¹ Te nchòhó ñáyi ndècu ndihi-ndí ichi Xitohó Jesucristú ñaha-ndo sá ñá diú áuⁿ ná cuu ní quixi coto ñaha-ndí xii-ndo, chi ní sàndáá iní-ndó tñuhu Yá Ndiόxi. ² Te ñaha-ndo sá cūtnáhá ní xīndecu-ndí ñuú Filipú ño ní xūhuⁿ tñuhu cuéhé tñuhu duha nuú-ndí, te ní caniha-güedé xii-ndí. Te ní ndee-ndí ní quixi-ndí ñuú-ndó, te ñá túú ní yūhú-ndí ní càháⁿ-ndí tñuhu Yá Ndiόxi nuú-ndó, chi mee-gá ní chīndee ñaha-gá xii-ndí cuéi ño chitu ñáyi ní cuu úhú iní ñáhá xii-ndí. ³ Te ñá túú ní dāndáhú ñáhá-ndí xii-ndo chi mee-ni tñuhu ndáá ní càháⁿ-ndí nuú-ndó, te ní ñá túú ní ñⁿ tñuhu cuéhé ñuú iní-ndí ní càháⁿ-ndí tñuhu-gá nuú-ndó chi sa ní nduu ndoo ní nduu ñine iní-ndí. ⁴ Te mee Yá Ndiόxi ní cachí-gá sá càháⁿ-ndí tñuhu-gá, te càháⁿ-ndí nācuáa cūu iní mée-gá, chi sa ñaha-gá nācuáa càda iní-ndí, te ñá túú càháⁿ-ndí nācuáa cūu iní ñáyi. ⁵ Te ñaha-ndo sá ñá diú ñⁿ tñuhu cudíí iní-ndó cūndecu-ndo ichi ñuyú ní càháⁿ-ndí nuú-ndó cuendá taxi-ndo díhúⁿ. Te Yá Ndiόxi sa ñaha-gá sá càháⁿ ndáá-ndí. ⁶ Te ñá ñⁿ ndūu ní quide-ndí ñⁿ sá cādá-ndí cuendá-ni sá cādá càhnu ñaha-ndo xii-ndí, àdi cada cahnu ñaha dava-gá ñáyi, te cuéi tñu ndisa-ndí sá cādá càhnu ñaha-ndo xii-ndí ní cūu, chi chīuⁿ Xitohó Jesucristú quidé-ndí, te dicó-ni sá nchūhú ñá túú ní cuíni-ndí sá dúcáⁿ càda-ndo. ⁷ Te ño vii ño váha ní càháⁿ-ndí nuú-ndó, dàtná quidé ñⁿ ñaha cuu nāná vii vii càháⁿ ndihi cue déhe-aⁿ dācuehnu ñaha-aⁿ xii-güexi. ⁸ Te ducaⁿ ño cūu iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico ñá diú-ní sá ní càháⁿ-ndí tñuhu Yá Ndiόxi nuú-ndó, chi ndeé iní-ndí taxi-ndí ní dācótó ñaha-xi, te

núu dicó ní cùu-xi sá cúú, cuendá sá ïo cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo. ⁹ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú nàha-ndo sá ïo ní quide chiù-ndí cuendá ní níhi-ndí sá ní xexi-ndí. Te cuèi nduu cuèi níú ní quide chiù-ndí ní níhi-ndí sá ní xexi-ndí ní cáhá-ndí tnúhu Yá Ndióxi núu-ndo cuendá sá ñà túú ní cuiní-ndí chichiù-ñàha-ndí xii-ndo.

¹⁰ Te nchòhò ñáiyu sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi xini ndáá-ndo sá cúú-ndí cue tée váha te ducaⁿ sá naha Yá Ndióxi tucu, te ní xica-ndí ichi ndáá òré ní cáhá-ndí tnúhu-gá núu-ndo te ñi-ni ducaⁿ quide-ndí vitna. Te vá yò ñiⁿ cáháⁿ sá ñà túú quide ndáá-ndí ndécú-ndí. ¹¹ Te nàha tucu-ndo sá ní dácáháⁿ ñáhá-ndí xii-ndo, te ní taxi-ndí tnúhu ndee iní xii-ndo ncháa-ndo, te dàtná quidé ñiⁿ tátá ndihi cue déhe-dé ní quide-ndí.

¹² Te ní cachí-ndí xii-ndo sá cáda ndáa-ndo cundecu-ndo nacuáa tàù-xi cada ncháa ñáiyu tnáhá tnúhu ndihi Yá Ndióxi, chi mee-gá ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-o cuendá nduu táhú-ó cundecu-o ndihi-gá núu ïo váha cãa ndecu-gá táxi tnúni-gá.

¹³ Te xiãⁿ ïo ndacáⁿ táhú-ndí núu Yá Ndióxi sá nchòhò òré ní tedòho-ndo tnúhu-gá ní cáhá-ndí, te ní sàndáá iní-ndo chi ní cutnùni iní-ndo sá díú tnúhu Yá Ndióxi cúú-xí, te ñà díú tnúhu ñáiyu ñuyíú-a cùu-xí. Te ndáá sá cúú-xí ñiⁿ sá ïo váha sá cúú-xí nchòo cue ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu-gá. ¹⁴ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, ïo ní ndoho ní tnáhá-ndo sá ní quide ñàha ñáiyu ñiú-ndo. Te nchòhò ní ndoho-ndo dàtná ní ndoho ncháa ñáiyu tàcá dácuaà tnúhu Xítohó Jesucristú ndécú distritú Jùdeá, chi tnàhá-yu ïo ní dándòhò ñàha ñáiyu ñiú-yu. ¹⁵ Te ñi-ni ñáiyu distritú Jùdeá-á ní sahní-yu cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. Te ñi-ni ñani tnáhá-yu cùu cue ñáiyu ní sahní ñàha xii Xítohó Jesucristú, te sáta xiãⁿ te ní ngúita-yu ní cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndí, núu xiãⁿ ñà túú tnáhá iní Yá Ndióxi ncháa sá quidé-yu, te ndéé ncháa dava-gá ñani tnáhá-yu cùu úhú iní-yu. ¹⁶ Te ïo chidácá nihnu ñàhá-yu xii-ndí òré cáhá-ndí tnúhu Yá Ndióxi núu ñáiyu ñà túú cùu ñáiyu isràél, te ducaⁿ quide ñáiyu-á cuendá cuiní-yu sá vá cáhá-ndí tnúhu-gá, sá cáda cuendá naníhi táhú ñáiyu ñà túú cùu ñáiyu isràél-á, te sá dúcáⁿ quidé-yu te ïo ta cùu vai-gá cuèchi-yu cuáháⁿ. Te Yá Ndióxi ïo cudéé-gá núu-yu, te tendaha-gá ñiⁿ tnúndòho quixi sá cúú-xi-yu te ïo ndohó-yu.

Te Páblú cuiní-dé quíngoto-dé ñáiyu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñiú Tesalónica

¹⁷ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú ní quee-ndí núu-ndo, te cuèi ní cuxica-ndí dico ducaⁿ-ni ñùhu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ïo ñùhu iní-ndí sá quixi còto ñàha tucu-ndí xii-ndo. ¹⁸ Te yúhú té Páblú ducaⁿ-ni ñùhu iní-í sá cuèdicó meè-í quixi-í, quixi coto ñàha-í xii-ndo, dico yucu ñávàha chidácá nihnu ñàha-xi xii-í. ¹⁹ Te nchoo ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndètu-ni-gá-ó quèxio-gá candeca ñàha-gá xii-o ndaa andiu cundecu-o ndihi-gá. Te cùdii víhi iní-ndí sá cuendá-gá chi ní chindee ñàha-gá ní sanu ichi ñàha-ndí xii-ndo ichi-gá, te ïo vai ñáiyu cáháⁿ váha-yu cuendá-ndí ná sàá nduu quixi tucu-gá. ²⁰ Te ducaⁿ ïo vai ñáiyu cáháⁿ váha-yu cuendá-ndí cuendá sá ní sanu ichi ñàha-ndí xii-ndo ichi-gá, te quide váha-ndo. Te xiãⁿ ïo cùdii iní-ndí.

3

¹⁻² Te sa ní cunduu fáa túú-gá cáháⁿ ndihi tnàha-o, núu xiãⁿ ñà ní cundee-gá iní-ndí ní tendaha-ndí té Timùteú ní quixi coto ñàha-dé xii-ndo, te nchúhú ní quendóo-ndí ñiú Átenás, chi tnàhá-dé xini cuèchi-dé núu Yá Ndióxi, ndihi núu Xítohó Jesucristú cáhá-ndí tnúhu-gá núu ñáiyu. Te ní quixi-dé ní taxi-dé tnúhu ndee iní xii-ndo cuendá sá ïo quindáa-ni iní-ndo Xítohó Jesucristú, te canchicúⁿ nihnu-ni-ndo ní yuhu ní iní-ndo ichi-gá. ³ Te vá nátúhú iní-ndo cànchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá sá dúhá cùu úhú iní ñáhá ñáiyu xii-o, te nchòhò sa nàha-ndo sá dàcutíí sá ndòhò víhi-o cuendá-gá. ⁴ Te ndéé cùtnáhá ndécú ndihi ñàha-gá-ndí xii-ndo ní cachí tnúhu ndáa-ndí sá ïo ndoho-o, te ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵ Te xiãⁿ núu ñà ní cùu váha-gá iní-í chi cuendá ñà túú-gá ní níhi-í tnúhu nacuáa cùu ndecu-ndo núu ní tendaha-í té Timùteú ní quixi-dé ní ndúcú tnúhu-dé núu-ndo núu ndècu-ni-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chi ní sani ñiⁿ ní sani úú iní-í sá cúú-xi-ndo, chi ná ndéé chidácá nihnu ñàha yùcu ñávàha xii-ndo te cuita chiùⁿ ní quide-ndí sá cúú-xi-ndo ní cáhá-í.

⁶ Te ñáhá, chi ní ndexio té Timùteú sá ní quixi-dé ñiú-ndo, te nàha-dé tnúhu ní nasáá sá ní yuhu ní iní-ni-ndo sàndáá iní-ndo Yá Ndióxi, te cùu iní-ndo cuè tnàha ñáiyu-ndo. Te cachi-dé sá ïo ñùhu iní ñáhá-ndo xii-ndí, te ïo cuiní-ndo cáháⁿ ndihi ñàha-ndo, te ñi-ni ducaⁿ ïo cuiní nchúhú cáháⁿ ndihi ñàha-ndí xii-ndo tucu. ⁷ Te ïo ndòho-ndí chi ïo cùu úhú iní ñáhá ñáiyu xii-ndí, dico sá ní níhi-ndí tnúhu sá nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú ñà túú dàña ndéé-ndo sàndáá iní-ndo Yá Ndióxi, te xiãⁿ cúú-xi ñiⁿ tnúhu càhnu iní ní níhi-ndí chi ní naníhi ndéé-ndí. ⁸ Te ní nduu vétú iní-ndí sá

ní nìhí-ndí tnúhu ndècu-ni-ndo ichi-gá. ⁹ Te òré càháⁿ ndihi-ndí Yá Ndiòxí, te ío ndàcáⁿ táhú-ndí núú-gá cuèndá sá ñà túú dàña nì-hnu-ndo ichi-gá, núu xíáⁿ ío cùdúⁿ iní-ndí. ¹⁰ Te cuèi nduu cuèi niú xicáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiòxí sá mée-gá ná càda te sáá ìⁿ nduu nàníhí tnáhá-ó cuèndá danèhé ñáhá váhá-gá-ndí tnúhu-gá sá cùmání-gá xii-ndo.

¹¹ Te mee Tàtá-ó Dütú Ndiòxí, ndihi Xítoho Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndí te quixi-ndí quixi coto ñaha-ndí xii-ndo.

¹² Te mee Xítoho Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo, te ío-gá cuita cuu iní tnáhá-gá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá ndihi nchaa dava-gá ñáiyu dàtná cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo. ¹³ Te xicáⁿ táhú tùcu-ndí núú Tàtá-ó Dütú Ndiòxí sá nì yuhu nì iní-ndó cànchicúⁿ nìhnu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ te cundáá-ndó núú-gá, te ñá túú-gá ná cùmání-ndó òré ná sáa nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú ndihi nchaa ñáiyu sa ndècu ndihi-gá.

4

Nàcuáa cuiní Yá Ndiòxí cada-o

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá cùndèdòho-ndo na càháⁿ-í nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ Xítoho Jesucristú, chi mee-gá cuiní-gá sá càdá-ndó nàcuáa ní danèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuèndá cuu vaha iní Yá Ndiòxí núú-ndó, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé núú cuàháⁿ núú vèxi.

² Te nchòhó sa nàha-ndo nàcuáa ní càháⁿ-ndí núú-ndó, chi ní càháⁿ-ndí nàcuáa ní táuchíúⁿ Xítoho Jesucristú te ní cachí-gá sá ³Yá Ndiòxí cuiní-gá sá càdá ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. Te nchoo cuè téé vā càháⁿ ndihi-o ñáiyu dīhí te núú ñá díú ñàdīhí-ó cùú-yu, te nì cuè ñáiyu dīhí vā càháⁿ ndihi-yu téé núú ñá díú yī-yu cùu-güedé. ⁴ Te núu xíáⁿ nchaa nchòhó tnàha téé-í ndi dííⁿ cùndecu ñadihí-ndó, te diu-ni ducaⁿ nchòhó cue ñáiyu dīhí tucu ndi dííⁿ cùndecu yī-ndo, te mee-ni tnúhu yīñùhu càháⁿ ndihi tnàha-ndo. ⁵ Te vā cání cuèhé caní duha iní-ndó dàtná quidé cue ñáiyu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí. ⁶ Te nì ìⁿ-ndo vā cání iní-ndó dāndahú-ndó tnàha téé-ndo càháⁿ ndihi-ndo ñàdīhí-güedé. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáiyu dīhí tucu vā cání iní-ndó dāndahú-ndó tnàha dīhí-ndó càháⁿ ndihi-ndo yī-yu. Chi núu ducaⁿ na càda-ndo, te Yá Ndiòxí ío dāndòho ñaha-gá xii-ndo dàtná ní cachí-ndí ndéé dīhna. ⁷ Chi Yá Ndiòxí ní càháⁿ ñáhá-gá xii-o cuèndá sá càdá-ó mée-ni sá vaha, te ñá díú sá cuèhé sá dúhá. ⁸ Te nchaa ñáiyu na càda sáá iní-xi tnúhu càháⁿ-ndí, te quidé sáá iní-yu núú Yá Ndiòxí, chi ñá díú tnúhu téé ñuyú-a cùu-xi,

chi tnúhu Yá Ndiòxí, Yá ní taxi Espíritú-gá ndécú ndihi-o cuu-xi.

⁹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú, ñá túú-gá xíní ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo sá cúú iní tnáhá-ndó, chi Yá Ndiòxí sa ní danèhé ñáhá-gá xii-ndo nàcuáa cuu iní tnáhá-ndó, ndihi nàcuáa cuu iní-ndó dàva-gá tnàha ñáiyu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ xiquide-ndo ndihi nchaa ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi Xítoho Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá. Te càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sá càdá ndáá-gá-ndó, te cuita cuu iní-gá-ndó cuè tnàha ñáiyu-ndo quíhíⁿ. ¹¹ Te cada ndee iní-ndó cùndecu ñucaxi iní-ndó, te cuhuⁿ iní-ndó chiúⁿ mee-ndo, te xíáⁿ cada-ndo dàtná ní danèhé ñáhá-ndí xii-ndo. ¹² Te ducaⁿ te tnàhá nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí càháⁿ vaha-yu cuèndá-ndó, te ducaⁿ te ñá túú tnàhí-gá ná cùmání xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Xítoho Jesucristú

¹³ Te vitna na càchí tnúhu-ndí xii nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú cuèndá nchaa ñáiyu sa ní xíhí, ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí cuèndá sá vā ndihú iní-ndó cuèndá-yu dàtná xiquide nchaa ñáiyu ñá túú yíhí iní-xi sá quixi tùcu Xítoho Jesucristú ñuyú-a. ¹⁴ Te nchoo sàndáá iní-ó sá ní xíhí Xítoho Jesucristú te ní ndoto-gá ní dándótó ñàha Yá Ndiòxí, te sàndáá tucu iní-ó sá dàtná ní dándótó Yá Ndiòxí Xítoho Jesucristú, ducaⁿ dándoto-gá nchaa ñáiyu ní xíhí ñáiyu ní sàndáá iní ñáhá xii-gá.

¹⁵ Te na càchí tnúhu tucu-ndí ingá tnúhu nàcuáa ní càháⁿ Xítoho Jesucristú, chi ní cachí-gá sá ná sáa nduu quixi tucu-gá te nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá ndécú vívú ñuyú-a vā códó núu-yu núú ñáiyu ní xíhí ndaa andiu, chi jùndú candeca ñaha-gá xii-yu ndaa. ¹⁶ Chi Xítoho Jesucristú quee túu-gá andiu, te cana-gá nchaa ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu-gá, te òré-áⁿ Yá Ndiòxí cada-gá te òré-áⁿ, càháⁿ ìⁿ cútú te òré-ni-áⁿ ndoto nchaa ñáiyu ní xíhí, ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu-gá. ¹⁷ Te dàtnùni nchaa nchoo ñáiyu xindecu vívú ñuyú-a nanihí tnáhá-ó ndihi-yu, te ndanchita-o ndihi-o xití vícò nanihí tnáhá-ó ndihi Xítoho Jesucristú, te candeca ñaha-gá xii-o ndaa andiu cundecu ndihi-o-gá ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁸ Núu xíáⁿ chí cuàha tnàha tnúhu ndee iní, te vā ndihú iní-ndó chi nanihí tahú-ndó núú-gá.

5

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú ñá túú-gá xíní ñùhu-xi sá càchí tnúhu-í xii-ndo sá quixi tùcu-gá, te nì ñá túú-gá xíní ñùhu-xi sá càchí tnúhu-í xii-ndo

nâsa cada-xi òrè quixi-gá. ² Chi nchòhò sa nàha ndáá-ndó sá Xitohó Jesucristú quixi-gá nduu nà túú yíhi iní-ó, chi dátá quidé ìiⁿ ñadúhú cada-gá òrè quixi-gá, chi nduu nà túú nà yíhi iní-ó quixi tucu-gá. ³ Te sáá nduu te cachí nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha: “Vitna ío váha cùu iní-ó ndècu-o, te ñá túú-gá ná cùmání xii-o”, duha quesàhá-yu. Te ñáyi-áⁿ òrè ñá túú nà yíhi iní-yu, te quexio tnúndòhò tnúhu ndáhú sá cúu-xi-yu. Chi cada-xi dátá quidé-xi ìiⁿ ñáyi dihí ní tnahá òrè cacu déhe-xi, chi na iní-yu ní dátñuhú ñáhá-xí te vá cacu-yu núú tnúndòhò-yu, te ducaⁿ sá tnahá-xi yáha nchaa ñáyi nà túú ndècu ichi-gá, chi na iní-yu quexio tnúndòhò sá cúu-xi-yu te vá cacu-yu núú tnúndòhò-áⁿ. ⁴ Te nchòhò ñáyi ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, ñá túú-gá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha, núu xíáⁿ sa yíhi-ná iní-ndó ndúu quixi-gá te vá yáha-ndo dátá yáha nchaa ñáyi nà túú ndècu ichi-gá, chi ñáyi-áⁿ nà túú nà yíhi iní-yu sá quixi-gá. Te na iní-yu quexio-gá dátá quidé ñadúhú na iní-ó quíhu-güedé vehe-o dùhu-güedé ducaⁿ cada-gá òrè quixi-gá. ⁵ Te nchoo nà túú-gá ndécú-ó ichi cuehé ichi duha, te ichi-áⁿ cúu-xí dátá ìiⁿ ichi nee ndècu-o ní cuu, te vitna sa ní ngúndecu-o ichi váha, te ducaⁿ chí Yá Ndióxi ní dándixi túu-gá iní-ó cuéndá cutnùní iní-ó nàcuáa ndúu cuendá-gá. ⁶ Te xini ñuhu-xi dándixi túu-o iní-ó, te cada váha-o cùndecu-o ichi-gá, te vá cáda-ó dátá quidé nchaa ñáyi nà túú sándáá iní ñáhá xii-gá, chi ñáyi-áⁿ nà túú-gá quidé cuéndá-yu te núu quide váha-yu ádi ñá túú quide váha-yu ndècu-yu. ⁷ Te nchaa ñáyi quide cuehé quidé dùha cuú-yu dátá ìiⁿ ñáyi xidí ádi xini, chi ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cada-yu ìiⁿ sá váha dátá cuíní Yá Ndióxi. ⁸ Te nchòhò ñáyi sa ní cutnùní iní-xi nàcuáa ndúu ichi váha, dándixi túu-ndo iní-ndó cùndecu-ndo, te quindáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi, te cuu iní-ndó cué tnahá ñáyi-ndo te ducaⁿ te vá táxi tnùní ñáhá ní ìiⁿ sá cuéhé sá dúhá xii-ndo. Te ío cuhuⁿ iní-ndó sá cùndecu-ndo ndihi-gá ní caa ní quíhiⁿ. ⁹ Chi Yá Ndióxi ní cachí-gá sá vá quíhiⁿ-ó núú ùhú núú ndáhú, chi mee-gá nacuaca ñaha-gá xii-o cùndecu-o ndihi-gá, chi ní sándáá iní-ó Xitohó Jesucristú. ¹⁰ Te mee Xitohó Jesucristú ní xihí-gá sá cuéndá nchaa yíca cuéchi-o, te ní ndoto-gá cuéndá nduu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gá andiu na sáá nduu cuéi sa ní xihí-ó, ádi vátá cúu-gá-ó. ¹¹ Núu xíáⁿ chí cuáha tñaha tnúhu ndee iní, te chindee tñaha-ndo cundecu-ndo ichi-gá dátá tá quide-ndo véxi.

Té Páblú dáquiní sàhú-dé ñáyi ndècu ichi Xitohó Jesucristú

¹² Te nchòhò ñáyi ndècu ndihi-ndí ichi Xitohó Jesucristú, cáháⁿ ndáhú-ndí núú-ndó sá cànèhe-ndo sá yíñuhu núú cué téé cùnuu xinu cuechi núú Yá Ndióxi, cue téé dānehé ñáhá xii-ndo nacuáa cundecu-ndo ichi-gá. ¹³ Te cáháⁿ váha-ndo ndihi-güedé, te cuu iní-ndó-güedé, chi nàha-ndo sá chíuⁿ Yá Ndióxi quidé-güedé. Te cundecu ndihi váha tñaha-ndo nchaa-ndo.

¹⁴ Te cáháⁿ ndáhú tucu-ndí núú-ndó sá cáháⁿ-ndó dōho nchaa ñáyi nà túú cuíní cada chíuⁿ, te ducaⁿ cuáñaha-ndo tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyi quíyuhu iní-xi canchicúⁿ nihnu ichi-gá, te chindee tucu-ndo nchaa ñáyi vátá ngúnu ichi váha-gá, te cunduu cáhu iní-ndó núu-yu nchaa-yu.

¹⁵ Te cada ndee iní-ndó te núu ndècu tñaha ñáyi-ndo cùu ùhú iní ñáhá-yu xii-ndo, te vá tñahá-ni-ndo cùu ùhú iní-ndó-yu. Te mee-ní sá váha cada-ndo sá cúu-xí nchaa tñaha ñáyi-ndo.

¹⁶ Te nchaa nduu ío cudíⁿ iní-ndó cùndecu-ndo. ¹⁷ Te ìiⁿ nduu ìiⁿ nduu cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndióxi. ¹⁸ Te ndacáⁿ táhú-ndó núú-gá te núu nándi cùu sá yáha-ndo ndècu-ndo, chi ducaⁿ cuíní-gá cada-o, te diu ducaⁿ ndúu tnúhu cáháⁿ Xitohó Jesucristú.

¹⁹ Te vá quèhndé nihnu-ndo chíuⁿ quide Espiritú Yá Ndióxi iní-ndó. ²⁰ Te vá cáda sáá iní-ndó núú cué téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi nàcuáa dàcahu iní ñáhá-gá xii-güedé. ²¹ Te cada cuéndá váha-ndo nàcuáa cáháⁿ-güedé, te tñi-ndo nchaa tnúhu váha cáháⁿ-güedé. ²² Te daña-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha.

²³ Te mee Yá Ndióxi quidé-gá ío váha cùu iní-ó ndècu-o ichi-gá. Te xicáⁿ táhú-í núú-gá sá ná cáda íi ñáhá-gá xii-ndo, te na còto ñaha-gá xii-ndo ndihi iní-ndó cuéndá sá vá cáda-gá-ndó ní ìiⁿ sá cuéhé sá dúhá, te diu-ni ducaⁿ na cáda-gá sá cúu-xí-ndó ndéé ná sáá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú ñuyíu-a. ²⁴ Chi Yá Ndióxi Yáá ní cáháⁿ ñáhá xii-o cada-gá nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo.

Té Páblú quidé ndèe iní-dé ñáyi xñdecu ichi Xitohó Jesucristú ndécú núu Tesalónica

²⁵ Te nchòhò ñáyi ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, cácaⁿ táhú-ndó núú Yá Ndióxi sá ná chindee ñaha-gá xii-ndí.

²⁶ Te cùñaha-ndo xii nchaa ñáyi ndècu ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú sá ní yuhu ní iní-ndí quidé ndèe iní ñáhá-ndí xii-ndo ndihi-yu.

²⁷ Te vitna mee Yá Ndióxi ndéhe-gá sá cáháⁿ ndáhú-í núú-ndó sá dācuáha-ndo tutú-a núú nchaa ñáyi ndècu ndihi-o ichi-gá.

²⁸ Te Xitohó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo núú cuáháⁿ núú véxi. Te

ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă
vitna.

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑÚÚ TESÀLÓNICÁ

Té Páblú ndihi cue tée cundihi-dé cadúha-güedé tutú quihíⁿ ndaha ñáyiú xindecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónicá

¹ Yúhú té Páblú cadúha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timùteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónicá, chi tnàhá tnúhu-ndo ndihi Tátá-ó Dütú Ndióxi, ndihi Xítoho Jesucristú. ² Te xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndióxi, ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ná chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cáda te ío váha cuu iní-ndó cündecu-ndo.

Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú ndècu ichi cuéhé ichi duha na sáa nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú

³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú, cächí tnúhu-í xii-ndo sá cúnaha-ndo sá ñá túú dáña ndee-ndí ndacáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndióxi cuendá-ndó, chi dacuití dūcaⁿ taú-xi cunduu chi ío-gá tá sándáá iní-ndó-gá cuáháⁿ, te ducaⁿ ùuⁿ-gá tá cūu iní tnáhá-ndó nācuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi. ⁴ Núu xíáⁿ nchúhú ío váha cāháⁿ-ndí cuendá-ndó núú nchāa ñáyiú sándáá iní tnúhu Yá Ndióxi nchaa núú taca-yu dācuahá-yu tnúhu-gá, chi ío sándáá iní-ndó-gá, te ñá túú dáña ndee-ndó nchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá, te quide cahnu-ni iní-ndó cuéi nāndí sá yāha-ndo ndècu-ndo ichi-gá. ⁵ Te sá dūcáⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo xíáⁿ cūtnūnī nācuāa cada ñaha Yá Ndióxi xii-ndo na sáa nduu, chi nduu táhú-ndó cündecu-ndo núú táxi tnūnī-gá, te ducaⁿ cāda-gá chi cūu-gá Yāá quidé ndāá cuiti. Te vitna ndòho-ndo nācuāa ndíhu ndaha-gá dāva-gá ñáyiú.

⁶ Te Yá Ndióxi ío váha ndāá quidé-gá, chi mee-gá nachinaa-gá nchaa sá quidé ñaha ñáyiú cūu úhú iní ñáhá xii-ndo, ⁷ te nchoo ñáyiú ndòho cuendá Xítoho Jesucristú nucündecu váha-o na sáa nduu núu túu-gá andíu, te tnàhá cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi cuuⁿ ndihi-gá, te cue espíritú-án quidé-xí nchāa núú chiūⁿ tahu-gá. Te òré nuu túu-gá andíu ndihi cue espíritú-án, te ío datāsa-xi andíu. ⁸ Te dandòho-gá nchaa ñáyiú ñá túú tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndióxi, ñáyiú ñá túú sándáá iní tnúhu Xítoho Jesucristú tnúhu sá cāháⁿ nācuāa naníhí tātú-yu. ⁹ Te nchaa ñáyiú-án ío dandòho ñaha-gá xii-yu, chi ndohó-yu ni caa ni quihíⁿ, te vá cündècu-yu núú ío váha cāa ndecu-gá táxi

tnūnī-gá. ¹⁰ Te ducaⁿ cāda ñaha-gá xii-yu na sáa nduu, te dāvā-án ío cada cāhnu ñaha nchaa ñáyiú sándáá iní ñáhá xii-gá. Te tnàhá nchaa nchòhó ñáyiú ní sándáá iní tnúhu ní cāháⁿ-ndí ducaⁿ cāda-ndo, te nchaa-o ío cuñúhu-o-gá dāvā-án.

¹¹ Te cuendá xíáⁿ núu ío xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndióxi sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cündecu váha-ndo ichi-gá datná cūnī mée-gá cundecu nchaa ñáyiú ní cāháⁿ-gá cundecu ndihi-gá. Te xicáⁿ táhú tūcu-ndí núu-gá sá ío na chindee ñaha-gá xii-ndo cāda-ndo nchaa sá váha sàni iní-ndó, ndihi cuendá chiūⁿ quide-ndo cuendá-gá, te ducaⁿ chi sándáá iní-ndó-gá. ¹² Te núu ducaⁿ na cāda-ndo, te cāháⁿ váha ñáyiú cuendá Xítoho Jesucristú, te tnàhá-ni nchòhó cāháⁿ váha-yu cuendá-ndó, chi mee Yá Ndióxi ndihi Xítoho Jesucristú cündahú iní ñáhá-gá chindèe ñaha-gá xii-ndo.

2

Tée quixi dandahú ñáyiú

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú cächí tnúhu-ndí xii-ndo nācuāa cada-xi nduu na quixi tucu-gá, chi quixi-gá nācuaca ñaha-gá xii-o, núu xíáⁿ cāháⁿ-ndí dóho-ndo. ² Te ñá díú sá ñá tnúhu tecú dóho-ndo te ngúita-ndo cāni ñá caní úú iní-ndó, te ní vá yūhú-ndó te núu véxi ñá tée cāchí-dé sá cāháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxi, te cāchí-dé sá véxi Xítoho Jesucristú, te vá quindáá iní-ndó tnúhu cāháⁿ-dé chi ñá ndāá, ādi véxi ñá tée nèhe ñá tutú núu-ndó te cāchí-dé sá yūhú ní tendaha-í véxi, te núú tūtú-áⁿ cāháⁿ-xi sá sá véxi Xítoho Jesucristú, te diu-ni vá quindáá iní-ndó nācuāa cāháⁿ-xi, te ndēda-ni cāa ñáyiú cāháⁿ-yu dāvā-án sá sá véxi-gá dico vá quindáá tnàhí iní-ndó. ³ Núu xíáⁿ datūha ñaha-í xii-ndo cuendá sá vá dáñá tnàhí-ndo mēe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú. Chi cūmání-gá sáá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú, te ngúita nchaa ñáyiú cuu úhú iní-yu Yá Ndióxi, te dāvā-án quini-yu ñá tée xidó quidé nchāa sá cuéhé sá dúhá, te téé-án quihíⁿ-dé núú úhú núu ndahú ni caa ni quihíⁿ. ⁴ Te diu-ni téé-án vá ndēe iní-dé nchaa sá cächí ñáyiú cūu ndiōxi-yu ndihi nchaa dāva-gá sá quidé cāhñú-yu, te cāchí-dé sá ío cūnuu-dé, te quihu-dé ndēe xití veñúhu núu ndécú cué ñáyiú chiñúhu ñaha xii Yá Ndióxi coo-dé, te cūñaha-dē xii-yu sá cúú-dē Yá Ndióxi.

⁵ Te dandācu iní-ndó chi nchaa tnúhu-a sa ní cächí tnúhu-í xii-ndo cūmāhá ní xindecu ndihi ñaha-í. ⁶ Te nchòhó sa cūtnunī iní-ndó nā cúú sá ngání ñaha xii téé-án núu ñá túú-dē vitna, dico na sáa nduu taú-xi queue-dé caca cuu-dé te dāvā-án quini ñáhá nchāa ñáyiú.

⁷ Te ío titní núú sá cuèhé sá dúhá quide yucu ñávaha dicó-ní sá vátá quini-gá ñáiyu, dico ndècu ñi sá ñá dǎña càda-xi nchaandi túhú nàcuáa cǎchí iní-xi, dico sáá nduu xòcuini sá ñá dǎña-ǎn te dǎvá-ǎn cada-xi nchaa nàcuáa cǎchí iní-xi. ⁸ Te sáá nduu quini-yu tée quide nchaa sá cuèhé sá dúhá-ǎn ñuyíu-a. Te òré ná quixi túu Xítoho Jesucristú, te mee-ni sá dátasa-xi, ndihi yócó yuhu-gá cuú tée-ǎn. ⁹ Te sácuihná tendaha-xi tée-ǎn quixi-dé, te cuǎñaha-xi tnúhu ndee iní cada-dé nándi sá cáda-dé. Te cada-dé sá ñá túú tnàhí ndàcu ní ñi ñáiyu ñuyíu-a cada-yu, dico mee-ni dǎndahú ñáhá-dé xii-yu caca cuu-dé. ¹⁰ Te nchaa núú sá cuèhé sá dúhá càda-dé dandahú-dé nchaa ñáiyu sá ñúhu ichi cuáhá núú úhú núú ndàhú, chi ñá túú ní cuini-yu quindáa iní-yu tnúhu ndáa tnúhu Yá Ndióxi cuendá naníhí tǎhú-yu. ¹¹ Te sá dúcǎ ñá túú ní cuini-yu quindáa iní-yu tnúhu ndáa, núu xiǎ daña Yá Ndióxi dacáhá yucu ñávaha iní-yu quindáa iní-yu nchaa tnúhu ndehnde ¹² cuendá cuíta nihnú-yu, te duca yǎha-yu chi ñá túú sǎndáa iní-yu tnúhu ndáa cǎhá Yá Ndióxi, chi mee-ni ncháa sá cuèhé sá dúhá cuǎí iní-yu quide-yu, te cuíta nihnú-yu chi duca ní cǎchí Yá Ndióxi cunduu.

Ñáiyu ní cǎchí Yá Ndióxi naníhí tǎhú

¹³ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú, ñáiyu ío cùu iní-gá cǎchí tnúhu-ndí xii-ndo sá ñá túú dǎña ndee-ndí ndàcǎ tǎhú-ndí núú Yá Ndióxi cuendá-ndó, chi duca tǎu-xi cunduu, chi Yá Ndióxi ní cǎchí-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyíu sá naníhí tǎhú-ndó, te diu Espiritú-gá dǎcáhá-xi iní-ndó ndècu yíñuhu-ndo núú-gá, te sǎndáa iní-ndó tnúhu ndáa cǎhá-gá núu xiǎ ní naníhí tǎhú-ndó. ¹⁴ Chi cuendá tnàhí-a ní cǎhá ñáhá Yá Ndióxi xii-ndo, te duca ní naníhí tǎhú-ndó chi ní sǎndáa iní-ndó tnúhu Xítoho Jesucristú ní cǎhá-ndí núú-ndó, te sáá nduu te cundecu-ndo tnàhá-ndó núú ío váha càa ní nduu tǎhú Xítoho Jesucristú ndécu-gá.

¹⁵ Núu xiǎ nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú ío cǎhá-ndí dóho-ndo sá vǎ dǎña nihnu-ndo ichi-gá, te ní vǎ nàcuànaa-ndo nchaa tnúhu ní cǎhá-ndí núú-ndó cùtnàhá ní xíndecu ndihi ñaha-ndí xii-ndo, te diu-ni duca càda-ndo nchaa tnúhu tǎndaha-ndí véxi. ¹⁶⁻¹⁷ Te xicǎ tǎhú-ndí núú-gá sá ná dǎcáhá-gá iní-ndó cùndecu-ni-ndo ichi-gá, te duca ío na chindee ñaha-gá xii-ndo cǎhá-ndó mée-ni tnúhu váha, te cada váha-ndo cùndecu-ndo nàcuáa cuu váha iní-gá, chi mee Dútú Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o, te diu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee iní cundecu ndihi-o ní caa ní quíhí, te ní cǎchí tnúhu tucu-gá ingá tnúhu váha sá cùndetu-o Xítoho Jesucristú.

3

Cáhá nndihi-ndo Yá Ndióxi cuendá-ndí

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-ndí ichi Xítoho Jesucristú, ndéé núú ndihi-nǎ cǎchí tnúhu-í xii-ndo sá cǎhá nndihi-ndo Yá Ndióxi cuendá-ndí cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndí, te duca nndihi-ni cuténuu tnúhu Xítoho Jesucristú nchaa xichi, te cuǎí iní-yu tnúhu-gá dǎtná quidé nchòhó. ² Te cǎhá nndihi tucu-ndo Yá Ndióxi cuendá sá ná còto ñaha-gá xii-ndí, te ñá túú ná cada ñaha ñáiyu cuíhna iní-xi ndècu ichi cuèhé ichi duha xii-ndí, chi ñá ncháa-yu sǎndáa iní-yu tnúhu-gá. ³ Dico Xítoho Jesucristú quidé-gǎ nchaa sá cǎhá-gǎ, te diu-gǎ cada te nchòhó cundecu-ni-ndo ichi-gǎ, te coto ñaha-gǎ xii-ndo cuendá sá ñá túú ná cada ñaha yucu ñávaha. ⁴ Te Xítoho Jesucristú quidé-gǎ cùtnúni iní-ndí sá nchòhó quidé-ndó ncháa nàcuáa ní dǎnehé ñáhá-ndí xii-ndo, te diu-ni duca càda-ndo cundecu-ndo. ⁵ Te xicǎ tǎhú-ndí núú Yá Ndióxi sá ná chindee ñaha-gǎ xii-ndo cùu iní-ndó-gǎ, te diu-ni-gǎ ná chindee ñaha-gǎ xii-ndo cunduu cǎhnu iní-ndó, chi Xítoho Jesucristú duca ío cǎhnu iní-gǎ.

Tǎu-ó càda chiú-ó

⁶ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú, cǎhá-í dóho-ndo sá mée-gǎ cuini-gǎ sá vǎ nihí tnàhá-gǎ-ndó ndihi ndéda-ni càa ñáiyu cǎchí sá sǎndáa iní tnúhu-gǎ, ñáiyu ñá túú cuini cada chiú, chi ñáiyu duca xíquide ñá túú cuini-yu tni-yu tnúhu sá ní dǎnehé ñáhá-ndí xii-ndo. ⁷ Te nchòhó sa xini-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo cǎncichí nihnu-ndo nàcuáa quide-ndí. Te cùtnàhá ní xíndecu ndihi ñaha-ndí xii-ndo chi ní ñi nduu ñá túú ní tǎhó-ndí. ⁸ Te ní ñá túú dicó duca ní quèhe-ndí sá ndécú ndihi ñáiyu caxi-ndí àdi canehe-ndí, chi cuéi nduu cuéi niú ío ní quide chiú-ndí ní nihí-ndí díhú ní saa-ndí nchaa sá ní nǎndíhi-ndí cuendá sá ñá túú ní cuini-ndí chichíu ñaha-ndí xii-ndo. ⁹ Te cuéi tǎu ndisa-ndí cǎchí tnúhu-ndí xii-ndo sǎ chindee ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, dico ní quide chiú-ndí cuendá ní cuini-ndí dǎnehé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo. ¹⁰ Te cùtnàhá ní xíndecu ndihi ñaha-ndí xii-ndo ní cǎhá-ndí sǎ ncháa ñáiyu ñá túú cuini cada chiú te vǎ cuáhá-ndó-yu sá cǎxi-yu. ¹¹ Te vitna nihí-ndí tnúhu sá ío dǎva nchòhó ñá túú tnàhí quide chiú-ndo, chi áu ná cuu ndí cuu ndí cuu-ni-ndo núú ndécú dǎva-gǎ tnàhá ñáiyu-ndo. ¹² Te yúhú cǎhá-í dóho nchaa nchòhó ñáiyu duca ñá túú cuini cada chiú sá cáda chiú-ndo cuendá nihí-ndó ncháa sá cóhó sǎ cǎxi-ndó, te duha cǎhá-í dóho-ndo, chi duca cuini

Xítóhó Jesucristú Yaa táxí tnùní ñáhá xì-o cada-ndo, te òré cada chiun-ndo te vá ío cada dusaⁿ-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá dǎñá ndèé-ndó cada-ndo mee-ni sá vǎha. ¹⁴ Te núu ñⁿ ñáyiú ndècu ndihí-ndo ñá túú cuìní-yu tníi-yu tnúhu cǎháⁿ-ndí núú tǔtú-a, te cundehe-ni-ndo núu ndéda cǎá-yu, te vá ñihí tnáhá-gǎ-ndó ndíhí-yu cuèndá sá ná cùcahaⁿ núú-yu, ¹⁵ dico vá cúú ũhú iní-ndò-yu, chi cǎháⁿ-ndó dǎho-yu cada-ndo sǎ ndécú-ndó ichi Xítóhó Jesucristú ndihí-yu.

Tnúhu ndéé núú nǐ ndihí-ná

¹⁶ Te mee Xítóhó Jesucristú ío váha cùu iní-gǎ ndécú-gǎ, te xicáⁿ táhù-í núú-gǎ sǎ méé-gǎ ná cǎdá te ío váha cuu iní-ndó tnáhá-ndó cùndecu-ndo cuéi nása-gǎ ná cùndecu-ndo. Te mee-gǎ ná cùndecu ndihí ñaha-gǎ xii-ndo nchǎa-ndo.

¹⁷ Te vitna yúhú té Pǎblú téè-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii-ndo, te ðiu-ni ðuha cǎa nchaa letrá-í nchaa núú tǔtú cǎdũha-í. ¹⁸ Te xicáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sǎ ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchǎa-ndo. Te ðucaⁿ na cùnduu. Te ío chí cǎdá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA TÉ TIMŪTEÚ

Té Pāblú cādúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha té Timùteú

¹ Yúhú té Pāblú ní tendaha ñaha Yá Ndióxi cāhán-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáiyu chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu, te diu-gá cúu-gá Yáá ní dácācu nihnu ñaha xii-o núú úhú núú ndahú. Te tnàhá Xítóhó Jesucristú ducaⁿ ní cachí-gá sá cāhán-í tnúhu-gá, te diu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-o sá cundecu-o ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ. ² Te yòhó té Timùteú cúu-n ñⁿ téé ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítóhó Jesucristú chi ío váha ní sándáá iní-n-gá. Te cādúha-í ñⁿ tutú daquixi-í ndaha-n. Te xicáⁿ táhú-í núú Tátá-ó Dütú Ndióxi ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-n, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cādá te ío váha cuu iní-n cundecu-n.

Cuendá nchaa ñáiyu dāndahú tnàha ñáiyu-xi

³ Te nàha-n nacuáa ní cāhán-í cútnàhá ní quee-í ñuú Efesú véxi-í distritú Macèdoniá, chi ní cachí-í sá quéndóo-n ñuú-án cāhán-n dōho nchaa ñáiyu dāndahú ñáhá cachí sá cāhán tnúhu Yá Ndióxi té ñá ndáá sá cāhán-yu tnúhu-gá, te diu-ni ducaⁿ cāhán-í vitna cada-n cundecu-n. ⁴ Te cúñaha-n xii-yu sá vá cādá cuendá-yu nchaa cuendú níhi-yu nacuáa ní xóo cada ñáiyu ní xindecu ndéé sanaha, te nchaa cuendú-án dico chínáá ñáhá-xi chi ñá túú vèdana nāndíhi-xi, te ní ñá túú chindee ñaha-xi cada-o nacuáa cuiní Yá Ndióxi, chi mee-ni sá quindáá iní-ó-gá quidé-xi quide-o nchaa nacuáa cuiní-gá.

⁵ Te duha cāhán-í cúñaha-n xii-yu cuendá sá ná cúu iní-yu tnàha ñáiyú-yu, te xini ñuhu-xi nduu ndoo nduu nine iní-yu, te cunduu váha iní-yu, te quindáá iní-yu Yá Ndióxi, te vá cáni ñⁿ caní úú iní-yu, te núu ducaⁿ na cādá-yu te cuu iní ndisá-yu nchaa tnàha ñáiyú-yu. ⁶ Chi dava ñáiyu ñá túú-gá quidé-yu nchaa nacuáa cāhán-í-a, chi mee-nā nchaa cuendá sá ñá túú vèdana nāndíhi xicāhán-yu. ⁷ Te cuiní-yu cāhán-yu nchaa tnúhu ní cāhán ndíi Moisés dico ñá ndácú-yu, chi cuéi ni yúhu ni iní-yu cāhán-yu dico ñá tēcú tnúni-yu nacuáa ní cāhán ndíi, te ní tnúhu cāhán mēe-yu ñá cútnúni iní-yu nacuáa ndúu-xi.

⁸ Te sa nàha-o sá nchāá tnúhu ní cāhán ndíi Moisés váha, te núu na tēcú tnúni-ó ná cuendá ducaⁿ ní ngūndecu nchaa tnúhu-án.

⁹ Te cútnúni iní-ó sá ñá díú sá cúu-xi nchāa

ñáiyu quide váha ndécú ñuyúú-a ní ngūndecu nchaa tnúhu-án, chi ní ngūndecu-xi sá cúu-xi nchāa ñáiyu ñá túú quide váha, ndihi cuendá nchaa ñáiyu ío sáá iní-xi, ndihi cuendá nchaa ñáiyu quide cuehé quidé dūha, ndihi cuendá nchaa ñáiyu ío ndécú cuéchi-xi, ndihi cuendá nchaa ñáiyu ñá túú nèhe vèdana sá yññuhu núú Yá Ndióxi, ndihi cuendá nchaa ñáiyu ñá túú cāhán váha cuendá ichi Yá Ndióxi, ndihi cuendá nchaa ñáiyu sàhni tátá-xi ndihi nānā-xi, ndihi cuendá nchaa dava-gá ñáiyu sàhni tnaha, ¹⁰ ndihi cuendá nchaa cue tée cāhán ndihi ñáiyu díhi te ñá díú ñāndíhi-güedé cúu-yu, ndihi cuendá tucu nchaa ñáiyu díhi cāhán ndihi cue tée te ñá díú yññu cúu-güedé, ndihi cuendá nchaa cue tée cāhán ndihi tnàha ndi mee tée-xi, ndihi cuendá nchaa ñáiyu chiváha tnàha ñáiyu-xi cuendá sá cuiní-yu níhi-yu díhú, ndihi cuendá nchaa ñáiyu ndehnde, ndihi cuendá nchaa ñáiyu cācumehe ndéé Yá Ndióxi cuendá cuiní-yu cutnūni iní tnàha ñáiyú-yu sá cāhán ndāá-yu, te ñá ndāá sá cāhán ndāá-yu, ndihi cuendá nchaa ñáiyu quide nchaa dava-gá sá ñá túú tàuchiⁿ Yá Ndióxi cadá-yu. Cuendá nchaa ñáiyu ducaⁿ xiquide ní ngūndecu nchaa tnúhu-án. ¹¹ Te nchaa tnúhu-án ñⁿ-ni cúu-xi ndihi nchaa tnúhu sá ní cachí Yá Ndióxi cāhán-í, te tnúhu-án cúu-xi tnúhu váha vihi, chi mee-gá ío váha iní-gá.

Té Pāblú ndācāⁿ táhú-dé núú Yá Ndióxi sá ní cundahú iní ñáhá-gá xii-dé

¹² Te Xítóhó Jesucristú ní cutnūni iní-gá sá cādá ndāá-í cada-í nchaa chiⁿ tahu-gá. Te ndācāⁿ táhú-í núu-gá sá ní taxi-gá chiⁿ-gá quidé-í, te ío chindee ñaha-gá xii-í. ¹³ Te ní taxi-gá chiⁿ-gá quidé-í cuéi ní xóo cāhán cuéhe-í cuendá-gá, te cuéi ní xóo cúu cuéhe cúu duha-í nchaa ñáiyu ndécú ichi-gá, te cuéi nāndi-gá sá ní xóo cada-í-yu dico ní cundahú iní ñáhá Yá Ndióxi xii-í, chi vátá quindáá-gá iní-í Xítóhó Jesucristú cútnàhá ducaⁿ ní xóo cada-í, te ní ñá cútnūni iní-í nchaa sá quidé-í ní cúu, te cuéi ducaⁿ ní xóo cada-í, ¹⁴ dico Yá Ndióxi ío ní cundahú iní ñáhá-gá xii-í te chindee ñaha-gá. Te mee Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-í sándáá iní-í-gá, te cúu iní-í nchaa tnàha ñáiyú-í.

¹⁵ Te níhi-ó tnúhu sá Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyúú-a cuendá sá dácācu nihnu-gá nchaa ñáiyu ndécú ichi cuehé ní duha. Te tnúhu-án cúu-xi ñⁿ tnúhu ndāá, te xini ñuhu-xi quindáá iní nchaa nchoo ñáiyu ndécú ñuyúú-a. Te yúhú cúu-í tée ío-gá ndécú cuéchi-xi núú Yá Ndióxi ní cúu.

¹⁶ Te Yá Ndióxi ní cundahú iní ñáhá-gá ní dácācu nihnu ñaha-gá xii yúhú tée xidó ndécú cuéchi-xi ní cúu, cuendá cutnūni iní nchaa ñáiyu sá Xítóhó Jesucristú ío cāhnu iní-gá. Te sá dúcáⁿ ní quide ñaha-gá xii-í,

te xiá^a cutnúni iní-yu sá núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá te cundecú-yu ndihi-gá ni caa ni quíhí^a. ¹⁷ Te nchaa-o chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi, te canehe-o sá yíñúhu núú-gá ni caa ni quíhí^a, chi mee-gá cúú-gá Yáá táxi tnúni nchaa nduu nchaa quíú. Te cùu-gá ì^a Quáá ñá túú xini núú-ó, te ì^andí díí-ni-gá ío ndècu ndihi-gá nchaa sá xini tnúni-gá.

¹⁸ Te yòhó té Timùteú té cùu datná ì^a déhe mee-í sa nàha-n nacuaá ní cáhá^a dava-gá cue té cáhá^a tnúhu Yá Ndióxi cuendá-n, te diu-ni duca^a cáhá^a-ú tucu, te cada-n ncháa nacuaá cáhá^a tnúhu-á^a chi diu nchaa tnúhu-á^a canu ichi ñaha-xi xii-n cada-n nchaa nacuaá cuini Yá Ndióxi. ¹⁹ Te ío quindáá iní-n Xitohó Jesucristú, te cada váha-n cundecu-n nacuaá cundecu váha iní-n, chi dava ñáiyu ñá túú-gá duca^a quidé-yu núu xiá^a ñá túú-gá sándáá iní-yu nacuaá cáhá^a tnúhu-gá. ²⁰ Te diu-ni duca^a ní quide té Himèneú ndihi té Lijandrú ní dáñá ndèe-güedé ñá túú-gá sándáá iní-güedé nacuaá cáhá^a tnúhu Xitohó Jesucristú, te ní xáha^a-í xii-güedé sá ná cundoho-ná-güedé núu nása cada ñaha sàcúlná xii-güedé, te duca^a ní xáha^a-í cuendá sá vá cáhá^a cuhé-gá-güedé cuendá Yá Ndióxi.

2

Nàcuáa cáhá^a ndihi-o Yá Ndióxi

¹ Te na càchí tnúhu-í xii-n ncháa nacuaá cada-n. Te díhna-gá càchí tnúhu-í sá cáhá^a ndihi-n Yá Ndióxi cuendá nchaa ñáiyu te núu nása cùu xíndecú-yu, te cáca^a táhú-n núú-gá cuendá-yu, te duca^a ío ndacá^a táhú-n núú-gá cuendá nchaa sá váha quide ñaha-gá xii-yu. ² Te duca^a cáhá^a ndihi-n Yá Ndióxi cuendá nchaa cue té cùnuu ndihi cuendá nchaa dava-gá cue té cùchiu^a cuendá cada váha-güedé, te duca^a nchò ñá túú ná cuu cundecu-o, te ñá túú tnáhi ná caní iní-ó cundecu-o, te ío cundecu yíñúhu-o núú Yá Ndióxi, te cada-o ncháa nacuaá táu-xi cunduu. ³ Te núu duca^a na cáda-o cáhá^a ndihi-o Yá Ndióxi cuendá nchaa ñáiyu te quide váha-o, te ndúu vétú iní Yá Ndióxi Yáá ní dácacu nihnu ñaha xii-o núú úhú núú ndáhú. ⁴ Te mee-gá cuini-gá sá ncháá ñáiyu tecu tnúni-yu nchaa tnúhu cáhá^a-gá, chí cuini-gá sá nánihí táhú-yu. ⁵ Te ì^a-ní Dútú Ndióxi ndécú, te ì^a-ní Xitohó Jesucristú, te medií-ni Xitohó Jesucristú quidé-gá tnáha tnúhu-o ndihi Yá Ndióxi. ⁶ Te Xitohó Jesucristú ní dáñá-gá mée-gá ní sahni ñaha-güedé xii-gá cuendá sá cuini-gá sá cácu nihnu nchaa ñáiyu ndècu ñuyíu núú úhú núú ndáhú. Te Yá Ndióxi cuini-gá sá ncháá ñáiyu ñuyíu ndécú vitna níhi-yu tnúhu nacuaá ní cuu ní xihí Xitohó Jesucristú. ⁷ Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cáhá^a-í tnúhu-á^a ndèni ní cuu núú xíndecu

ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél, te mee-ni tnúhu ndáá dánèhé-í-yu nacuaá quindáá iní ñáhá-yu xii-gá, te yúhú cáhá^a ndáá-í sá Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cáhá^a-í tnúhu-gá chí ndècu ndihi-í Xitohó Jesucristú, te ñá túú dándahú ñáhá-í xii-n.

⁸ Te yúhú cuini-í sá ncháá xichi cáhá^a ndihi cue té Yá Ndióxi, te na cunduu ndoo cunduu nine iní-güedé òré ndonehe-güedé ndaha-güedé cáhá^a ndihi ñaha-güedé xii-gá, chí vá cúú cùdèé^a-güedé cuendá nchaa sá quidé ñaha ñáiyu xii-güedé, te ní vá cání iní-güedé cúcuèhé tnáha-güedé ndihi-yu. ⁹ Te càchí tnúhu-í xii-n sá ncháá ñáiyu díhi ná cunduu dío-yu nacuaá táu-xi cunduu, te vá cunduu cuehé cunduu duha dátá cáá dío nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, te na ndádá-yu díquí-yu nacuaá táu-xi cunduu, te vá ndádá cuèhé ndada duhá-yu, te vá cání iní-yu cunduu víi-yu ndihi sá ío ndèyáhu, te ní vá cání iní-yu cuihnú-yu dóó sá ío ndèyáhu. ¹⁰ Te mee-ni sá váha cadá-yu, chí duca^a táu-xi cada nchaa ñáiyu díhi ndécú ichi Yá Ndióxi. ¹¹ Te òré tàcá-yu núú dácuaá-yu tnúhu Yá Ndióxi, te cue ñáiyu díhi-á^a na nàhi dacuahá-yu tnúhu-gá, te cadá-yu nchaa nacuaá cáhá^a cue té dácuaa ñaha xii-yu tnúhu-gá. ¹² Te yúhú càchí-í sá vá cúú táxi tnúni ñáhá-yu xii-güedé chí cunduu tnáví-ni yuhú-yu cundèdóho-yu. ¹³ Te duca^a xini ñuhu-xi cadá-yu, chí Yá Ndióxi ní cadúha-gá díhna-gá té Adán te dátuní ní cadúha-gá tá Èvá. ¹⁴ Te ñá díú mèe té Adán ní dándahú ñáhá sàcúlná xii-dé, chí tá Èvá ní dándahú-xi, te ñá túú ní quide váha-xi núú Yá Ndióxi sá dúcá^a ní sándáá iní-xi tnúhu ní cáhá^a sàcúlná-á^a. ¹⁵ Dico ñáiyu díhi ní nduu táhú-yu sá cóo dèhe-yu, te naníhi táhú-yu te núu vá dáñá ndèe-yu canchicú^a nihnú-yu ichi Yá Ndióxi, te cundecu yíñúhu-yu núú-gá, te cuu iní-yu nchaa tnáha ñáiyú-yu, te cadá-yu nchaa nacuaá táu-xi cunduu cundecú-yu.

3

Nàcuáa táu cue té yíndaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi cada-güedé

¹ Te ío ì^a tnúhu cáhá^a ñáiyu sá núu ì^a té cuini quindaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi, te ì^a sá váha cuini-dé cada-dé càchí-yu, te ndáá quée-xí tnúhu cáhá^a-yu. ² Te yúhú càchí-í sá cuè té duca^a na quindaha ñaha xii ñáiyu te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue té quide ndáá cuendá sá vá cáhá^a ñáiyu cuendá-güedé sá ñá túú quide ndáá-güedé. Te na cùu-güedé cue té ndèca ì^a caa-ni ñadihi, te na cùu-güedé cue té ñá túú quide cutexínu ndècu, te na cùu-güedé cue té quide nchaa nacuaá táu-xi

cunduu, te na cùu-güedé cue téé sãñaha nõu vehe ndetatú nchaa ñáiyu ñũhu ichi, te na cùu-güedé cue téé dānehé ñáhá vāha xii ñáiyu tnũhu Yá Ndiõxí. ³ Te vā cùu-güedé cue téé quihu, te ni vā cùu-güedé cue téé ndũcu pletú, te ni vā cùu-güedé cue téé dīcō-ni ducaⁿ ñihí dīhũⁿ, te ni vā cùu-güedé cue téé sãni iní nāá, te ni vā cùu-güedé cue téé ñũhu iní mee-ni dīhũⁿ. Chi na cùu-güedé cue téé vāha iní-xi te cunduu cāhnu iní-güedé. ⁴ Te na cùu-güedé cue téé io vāha sãnu ichi ñadihí-xi ndihi landú-xi, te na cùu-güedé cue téé quide nacuaá sãndáá iní ñáhá landú-xi cuendá canehe-güexi sá yĩñũhu núu-güedé. ⁵ Chi núu cùu-güedé cue téé ñá ndácú cānuichi ñadihí-xi ndihi landú-xi, te vā ndácú-güedé quindaha-güedé cue ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí. ⁶ Te vā cùu-güedé cue téé íchí ní sãndáá iní-xi tnũhu Yá Ndiõxí, chi na cuáháⁿ te cada ñĩnu-güedé meé-güedé te cuíta ñĩnu-güedé dàtná ní xita ñĩnu sácũhná. ⁷ Te xini ñũhu-xi cuu-güedé cue téé cāháⁿ vāha ñáiyu cuendá-xi, cuéi ñá díú ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí cuendá sá vā cuátnũhu ñaha ñáiyu xii-güedé, chi núu ñáhá te cudana te sácũhná quesaha-xi tàxi tnuni ñáhá-xi xii-güedé.

Cue téé chindee ñaha xii cue téé yindaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí

⁸ Te tnáhá cue téé chindee ñaha xii cue téé yindaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí xini ñũhu-xi cuu-güedé cue téé quide nchaa nacuaá tau-xi cunduu, te vā cùu-güedé cue téé cāhí sá cāháⁿ ndáá te ñá ndáá, te ni vā cùu-güedé cue téé quihu, te ni vā cùu-güedé cue téé sãni iní-xi dīcō-ni ducaⁿ ñihí dīhũⁿ. ⁹ Te xini ñũhu-xi cuu-güedé cue téé ñá túú dāña ndé sãndáá iní tnũhu Yá Ndiõxí, te na cùu-güedé cue téé io vāha cùu iní-xi cuendá nchaa sá vāha quide-güedé. ¹⁰ Te xini ñũhu-xi coto ndé ñáhá xii-güedé te núu cùu-güedé cue téé quide vāha, te ni cùu-güedé cue téé quide vāha ña te cuu chindee-güedé cue téé yindaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí. ¹¹ Te tnáhá tucu nchaa ñáiyu dīhí ná cadá-yu nchaa nācuáá tau-xi cunduu, te vā cundũu yiti yuhũ-yu, te ni vā cùu-yu ñáiyu quide cutexĩnu ndècu, te na cùu-yu ñáiyu io vāha quide ndáá. ¹² Te nchaa cue téé chindee ñaha xii cue téé yindaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí, xini ñũhu-xi cuu-güedé cue téé ndècu ñĩⁿ cāa-ni ñadihí-xi, te na cùu-güedé cue téé sãnu ichi vāha ñadihí-xi ndihi landú-xi. ¹³ Te núu na cada ndáá-güedé chindee-güedé cue téé yindaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí, te canehe-yu sá yĩñũhu núu-güedé, te ducaⁿ te vā cùu cāháⁿ núu-güedé cāháⁿ-güedé núu

ñáiyu tnũhu Xitohó Jesucristú sá sãndáá iní-güedé.

Ío cāhnu cuu tnũhu cāháⁿ Yá Ndiõxí

¹⁴ Te cuiní-í ndihi-ni quixi coto ñaha-í xii-n dico dīhna-gá cadũha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n ¹⁵ chi na cuáháⁿ cuyaa-í. Te xiaⁿ núu cadũha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n cuendá cutnũni iní-n nāsa cada-n cūndecu-n ndihi nchaa ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí. Te ñáiyu-áⁿ cùu-yu dàtná ñĩⁿ vehe cùu cuendá Yá Ndiõxí Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíu, chi ndècu ndihi ñaha-gá xii-yu, te cùu-yu ñáiyu cāháⁿ vāha cuendá tnũhu-gá. ¹⁶ Te cutnũni ndáá iní-ó sá io cāhnu cuu tnũhu cāháⁿ Xitohó Jesucristú, tnũhu sá cāháⁿ nacuaá nduu ichi ndecu-o, te duha cāháⁿ tnũhu-áⁿ:
Te ní quixi Yá cùu Ndiõxí ñuyú-a ní cuu-gá ñĩⁿ ñáiyu,
te Espiritú Yá Ndiõxí ní cāháⁿ ndáá-xi sá cùu-gá ñĩⁿ Yáá io vāha quide ndáá,
te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí ní xini ndáá-xi nchaa nācuáa ní quide Yáá ní quixi ñuyú-a.
Te ní xité nuu tnũhu-gá ñihí ñuyú-a,
te ndèni ní cuu ní ngũta-yu sãndáá iní ñáhá-yu xii-gá,
te mee-gá cuādaa-gá andiu.
Duha cāhí tnũhu-áⁿ.

4

Ñáiyu dāña ñĩnu vā quindáá-gá iní-yu Yá Ndiõxí

¹ Te Espiritú Yá Ndiõxí cāháⁿ ndáá-xi sá sáá nduu dāña ñĩnu dava ñáiyu ndècu ichi-gá vā quindáá iní ñáhá-gá-yu xii-gá, te ducaⁿ chi cue espíritú cūndihi yucu ñávāha dandahú ñáhá-xi xii-yu, te mee-nā nchaa tnũhu cāháⁿ nchaa ñáiyu cūndihi nchaa espíritú-áⁿ cuhuⁿ iní-yu. ² Te nchaa ñáiyu ducaⁿ cūndihi cue espíritú cūndihi yucu ñávāha-áⁿ cùu-yu ñáiyu io dandahú meé-xi chí cāhí-yu sá cāháⁿ ndáá-yu te ñá ndáá, te ñá túú tnáhí-gá ná quidé-xi iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ³ Te ñáiyu-áⁿ quesáhá-yu sá vā cùu cāndeca tnaha ñáiyu, te ni vā cùu cāxi-yu dava núú sá xini-yu cāxi-yu, dico Yá Ndiõxí ní cadũha-gá nchaa sá nchitó-ó cuendá cāxi-o, te cuiní-gá sá nchaa nchõ ñáiyu sãndáá iní tnũhu-gá ndacáⁿ táhú-ó núu-gá òré cāxi-o. ⁴ Te nchaa sá ní cadũha Yá Ndiõxí cùu-xi sá vāha te vā dáquèe tihú-ó, te xini ñũhu-xi ndacáⁿ táhú-ó núu-gá cuendá nchaa xiaⁿ. ⁵ Te Yá Ndiõxí cāhí-gá sá meé-gá quidé-gá cùu-xi sá vāha sá cùu-xi-ó te núu na ndacáⁿ táhú-ó núu-gá.

Téé quide ndáá xínú cuèchi núú Xitohó Jesucristú

⁶ Te núu na dācuaha-n ñáiyu ndècu ndihi-o ichi Xitohó Jesucristú nchaa nācuáa cāháⁿ-í-a

ña, te cuu-n ñⁿ tée quide ndáá xínú cuèchi núú-gá, te nducu ndèe-ni-n dacuahá-n tnúhu Yá Ndióxi sá sàndáá iní-n, te canchicúⁿ nihnu-ni-n càda-n nchaa nacuaá càháⁿ-gá, te núu ducaⁿ nà cada-n, te níhi ndèe-n cùndecu-n ichi-gá. ⁷ Te vâ cáda cuendá-n nchaa cuendú cuèhé cuendú duha càháⁿ ñáiyu, ndihi nchaa dava-gá cuendú sá ñà túú nándíhi cuendá sá ñà túú nâ cumání-n cùndecu-n núú Yá Ndióxi. ⁸ Te núu ñⁿ chiúⁿ cada-o te nácaá luha yiqui-o te nándíhi-xi luha, dico ío-gá nándíhi-xi te núu cada-o sá cùndecu yíñuhu-o núú Yá Ndióxi. Te núu ducaⁿ na càda-o te cùu-xi ñⁿ sá vâha sá cùú-xí-ó vitna, te ni caa ni quíhⁿ ducaⁿ cùu-xi ñⁿ sá vâha sá cùú-xí-ó. ⁹ Te xini ñuhu-xi sá ncháá-ndó quindáá iní-ndó ncháa tnúhu càháⁿ-í-a chi cùu-xi tnúhu ndáá. ¹⁰ Te vitna ío nducu ndee-o quide-o chiúⁿ Yá Ndióxi Yáá ndécú ncháa nduu nchaa quíú te quide ndee iní-ó cuendá nchaa sá quidé ñàha ñáiyu xii-o, chi sàndáá iní-ó sá díú-gá chindèe ñàha-gá xii-o. Te nchaa ñáiyu cùndahú iní ñàhá-gá te chindèe ñàha-gá xii-yu, dico ñáiyu sàndáá iní ñàhá xii-gá ío-gá cùnùú-yu chindèe ñàha-gá xii-yu, chi dàcácu nihnu ñàha-gá núú ùhú núú ndàhú.

¹¹ Te nchaa tnúhu-áⁿ cññaha-n xii-yu, te càháⁿ-n dôho-yu sá ná cáda-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi. ¹² Te ío cada vâha-n cùndecu-n cuendá sá vâ yôo daquèe tíhú ñàhá xii-n cuendá sá cùú-n tée cuechi, te ío vâha cada-n nchaa sá tàu-n càda-n cuendá ducaⁿ canchicúⁿ nihnu nchaa ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi, te vîi vîi càháⁿ ndíhi-n-yu, te cuu iní-n-yu, te ío quindáá iní-n Yá Ndióxi, te mee-ni sá vâha caní iní-n, te ducaⁿ càda-n cuendá canchicúⁿ nihnú-yu. ¹³ Te nini cùyaa-í quixi-í, te ío nducu ndèe-n càháⁿ ndodo-n tnúhu Yá Ndióxi núú-yu, te dacuahá-n-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, te càháⁿ-n dôho-yu nàcuáa cuu vîi cuu vâha iní-yu cùndecu-yu ichi Yá Ndióxi. ¹⁴ Te vâ dáñá ndèe-n càda-n nacuaá ndùu táhú ní taxi Yá Ndióxi ní ngùndecu ndíhi-n cñtnáhá ní sacáⁿ ndodo cue tée yindaha ñàha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi ndaha-güedé díquí-n, te ní cachí tnúhu-güedé sá dúcáⁿ ní cuíní Yá Ndióxi cunduu.

¹⁵ Te ni yùhu ni iní-n càda-n nchaa nacuaá càháⁿ-í-a cuendá sá ná quíní ñáiyu sá ío-gá vâha ta quide-n cuaháⁿ. ¹⁶ Te ío vâha cundehe-n ncháa nacuaá quide-n, ndíhi nchaa nàcuáa dànehé-n-yu, te vâ dáñá ndèe-n dúcaⁿ cada-n. Te núu ducaⁿ na càda-n te nduu táhú-n cùndecu vâha-n núú Yá Ndióxi ní caa ni quíhⁿ ndíhi nchaa ñáiyu na tédôho nchaa tnúhu càháⁿ-n.

5

Nàcuáa tàu-xi cada-o cùndecu-o ndíhi

ñáiyu sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi

¹ Te vâ ténáá-n ncháa cue tée cùu sacuéhé chi vîi vîi càháⁿ-n dôho-güedé, te cada iní-n sá dàtná tátá-n cùu-güedé, te diu-ni ducaⁿ vîi vîi càháⁿ-n dôho nchaa cue tée cuechi, te cada iní-n sá dàtná cue ñani-n cùu-güedé. ² Te diu-ni ducaⁿ vîi vîi càháⁿ tucu-n dôho nchaa ñáiyu díhi ñáiyu cùu sacuéhé, te cada iní-n sá dàtná náná-n cùu-yu, te diu-ni ducaⁿ vîi vîi càháⁿ tucu-n dôho nchaa ñáiyu díhi ñáiyu cuechi, te cada iní-n sá dàtná cue cúha-n cùu-yu, te ío cuu vâha iní-n òré ducaⁿ càháⁿ-n dôho nchaa ñáiyu cuechi-áⁿ.

³ Te canehe-n sá yíñuhu núú ñáiyu díhi ní quendóo quèé, te chindèe-n-yu núu ndàhú-yu. ⁴ Te núu ñⁿ ñàha quèé ndécú cuè déhe-aⁿ àdi cue déhe ñani-aⁿ, te ío xini ñuhu-xi cada-güexi nchaa nacuaá tàu-xi cunduu núu-aⁿ chi ducaⁿ cuíní Yá Ndióxi cada-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te nànchocáva-güexi quide-güexi sá vâha sá cùú-xi ñáiyu ní dácúèhnú ñàha xii-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te quide vâha-güexi te ío nduu vétú iní Yá Ndióxi. ⁵ Te ñáiyu quèé ñáiyu ndàhú ndécú ichi Yá Ndióxi sàndáá iní-yu sá díú-gá chindèe ñàha-gá xii-yu, te cuèi nduu cuèi níú ñà túú dàña ndèe-yu càháⁿ ndíhi ñàhá-yu xii-gá. ⁶ Te nchaa ñáiyu quèé cùdñí iní quidé ncháa sá cuèhé sá dúhá cùu-yu dàtná ñáiyu ní xihí cuèi ndècu vívù-yu. ⁷ Te cññaha-n xii nchaa ñáiyu sá ná cáda-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í-a cuendá sá ñà túú nâ cumání-yu cundecú-yu, te ducaⁿ vâ yôo càháⁿ cuèhé cuendá-yu. ⁸ Te ío xini ñuhu-xi chindèe-yu cue tnàha ñáiyu-yu, dico ío-gá xini ñuhu-xi chindèe-yu cue ñáiyu cùu ndi meé-yu ndècu ndíhi-yu, te núu vâ dúcáⁿ cáda-yu te ñà túú-gá sàndáá iní-yu cáda-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi. Te sá dúcáⁿ ná cáda-yu te víhi-gá quidé-yu dácúúxi ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha.

⁹ Te chido tnúni-n mée-ni ñáiyu quèé ñáiyu sa ndècu únídico cuíá-xi àdi víhi-gá cuendá ñáiyu-áⁿ cadá-yu nchaa nàcuáa cuíní Yá Ndióxi núú ncháa ñáiyu ndècu ichi-gá, te ñáiyu-áⁿ xini ñuhu-xi cuú-yu mee-ni ñáiyu ní quide ndáá ní xindècu ndíhi yí-xi. ¹⁰ Te na cùu-yu ñáiyu quèé quidé vâha cùdñi núú ncháa ñáiyu, te na cùu-yu ñáiyu quèé xini canu ichi vâha cue landú-xi, te na cùu-yu ñáiyu sáñaha núu vehe ndetatu cue ñáiyu ñuhu ichi, te na cùu-yu ñáiyu ndècu túha quide nání chiúⁿ cuendá cue ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi, te na cùu-yu ñáiyu chindèe nchaa ñáiyu ndècu ndíhi tnúndôho tnúhu ndàhú, te na cùu-yu ñáiyu ñà túú dàña ndèe quidé ncháa núú sá vâha.

¹¹ Te vâ chídó tnúni-n ñáiyu quèé ñáiyu ñà túú ndècu únídico cuíá-xi cada chiúⁿ Yá Ndióxi, chi núu cuechi-gá-yu ñà, te vâ cùndáá-yu cadá-yu chiúⁿ-gá, chi quesahá-yu

natnándaha tucú-yu. ¹² Te sá cuendá xiáⁿ te nacháhu-yu núú Yá Ndióxi, chí vá cáda-gá-yu nácuáa ní cuu tnúhu cáda-yu ní cuu. ¹³ Te nguíta-yu caní iní-yu quíhíⁿ-yu ndí vehe ndí vehe caca nihní-yu, te nchaa ñáiyu ducaⁿ quide ío cùu cuhndú-yu, te cùyiti yuhú-yu, te ndéni ní cuu cuáháⁿ-yu chinee díquí-yu vehe tnàha ñáiyú-yu ndèhé-yu núu nása ndécú-yu, te ñá túú tàú-yu ducaⁿ càda-yu, te càháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñá túú nándíhi. ¹⁴ Núu xiáⁿ cuiní-í sá ncháa ñáiyu quée ñáiyu cuechi na natnándaha tucú-yu cuendá cuú-yu náná, te ducaⁿ càda-yu nchaa sá xíní ñúhu-xi cáda-yu vehé-yu, te núu ducaⁿ na cáda-yu, te nchaa ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xí-o vá ñhí-gá-yu tnúhu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá tnúhu Yá Ndióxi. ¹⁵ Te dava ñáiyu quée ndécú ichi Yá Ndióxi ní cùu ní dáñá-yu te ní tñí-yu tnúhu càháⁿ sácúíhná.

¹⁶ Te núu dava ñáiyu ndécú ichi Yá Ndióxi ndécú ndíhí-yu ñⁿ ñaha quée cúu ndí meé-yu ña, te tàú-yu chindee ñáhá-yu xii-aⁿ cuendá sá vá ío chí chiúⁿ-aⁿ nchaa ñáiyu ndécú ichi Yá Ndióxi, te ducaⁿ te nchaa ñáiyu ndécú ichi-gá-áⁿ nihí ndée-gá-yu chindee-yu dava-gá ñáiyu quée ñá túú vèdana ndécú ndíhi.

¹⁷ Te nchaa cue téé ío váha quide yindaha ñaha xii ñáiyu ndécú ichi Yá Ndióxi ío xini ñuhu-xi canehe sá yíhí ñúhu núú-güedé, te chindee ñaha xii-güedé. Te uuⁿ-gá tàú ñáiyu ducaⁿ càda-yu sá cúu-xí ncháa cue téé ní yúhu ní iní càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁸ Te núú tütú Yá Ndióxi càchí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu ore dánchezí-dí triú”, duha càchí-xi. Te càchí tucu-xi ingá xichi: “Íⁿ téé quide chiúⁿ dacuítíⁿ tàú-xi sá cúhúⁿ yáhu-dé”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

¹⁹ Te núu ío ñáiyu véxi sàcáⁿ cuéchi núú-n cuendá ñⁿ téé yindaha ñaha xii ñáiyu ndécú ichi Yá Ndióxi ñá, te cada cuendá-n tnúhu càháⁿ-yu te núu véxi-yu ndíhi úú àdí úní ñáiyu càháⁿ ndáa nácuáa ní cuu, áⁿ núu ñáhá te vá cáda cuendá-n tnúhu càháⁿ-yu. ²⁰ Te núu cue téé yindaha ñaha xii ñáiyu-áⁿ ndécú cuéchi-güedé, te càháⁿ-n dóho-güedé núu ncháa ñáiyu ndécú ichi-gá cuendá sá dáva-gá-yu vá cúyíⁿ-yu ducaⁿ càda-yu. ²¹ Te Yá Ndióxi ndíhi Xitohó Jesucristú náhá-gá ndíhi cue espíritú xínú cuéchi núú-gá sá yúhú càháⁿ-í dóho-n sá cáda-n ncháa nacuaa càháⁿ-í-a, te ñⁿ-ní càháⁿ ndíhi-n cué téé xíní tnáhá ndíhi-n, ndíhi cue téé ñá túú xíní tnáhá ndíhi-n. ²² Te vá ío cundíhí iní-n tàxi ndecu-n ñⁿ téé quindaha ñaha xii ñáiyu, chí díhna-gá cada cuendá-n te núu cùu-dé ñⁿ téé quide ndáa, chí núu cuendá-ní na tàxi ndecu-n-dé te vá cáda ndáa-dé, te yohó ndaa díquíⁿ-n cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá càda-dé, te

íó coto-n mèe-n vá cáda-n ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá.

²³ Te ducaⁿ ío mee-ni cùhú xitíⁿ-n te vá cóhó-n mèe-ni ndute, chí tnàhá luha vinú ndéhé yoho yáha stilé coho-n cuendá cada tátna-xi.

²⁴ Te dava ñáiyu cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-yu, te cùtnuní tucu sá nácháhu-yu na sáa nduu, te dava tucú-yu chí ñá túú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-yu, dico na sáa nduu cundáa cuéchi-yu te dáva-áⁿ cutnúní. ²⁵ Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchaa sá váha quide dáva-yu chí cùtnuní, te cuéí ñá túú cùtnuní óré-ni dico dacuítíⁿ sá sáa nduu cùtnuní.

6

¹ Te nchaa ñáiyu ndécú tnuú quide chiúⁿ ndíhi ñⁿ patróóⁿ xini ñuhu-xi ío canehe-yu sá yíñúhu núú-dé cuendá sá vá càháⁿ cuèhé ñáiyu cuendá Yá Ndióxi, te ní vá càháⁿ cuèhé-yu cuendá tnúhu-gá. ² Te núu patróóⁿ cue ñáiyu xinu cuechi-áⁿ sàndáa iní-dé Yá Ndióxi, te ñá díú sá dúcáⁿ sàndáa iní-dé Yá Ndióxi te ñá cánèhé-yu sá yíñúhu núú-dé, chí uuⁿ-gá tàú-yu cada váha-yu cunu cuéchi-yu núú-dé, te ducaⁿ na cáda-yu chí xinu cuechi-yu núú téé sàndáa iní ndíhi-yu tnúhu Yá Ndióxi. Te vá dáñá ndèe-n dànehé-n-yu nchaa nácuáa càháⁿ-í-a, te cúñaha-n xii-yu sá ná cáda-yu.

Nduu vétú iní-ó cundecu-o

³ Te ío cue téé ñá túú tñí-güedé nácuáa càháⁿ tnúhu Xitohó Jesucristú, te cue téé-áⁿ càchí-güedé sá càháⁿ ndáa-güedé dico ñá ndáa, chí ñá túú càháⁿ-güedé nácuáa cuáháⁿ tnúhu-gá. Te nchaa tnúhu Xitohó Jesucristú cúu-xí mèe-ni tnúhu ndáa, te chindee ñaha-xi cada ndáa-ó cundecu-o ichi-gá. ⁴ Te nchaa cue téé ducaⁿ xiquide quide cahnu-güedé méé-güedé dico ñá túú vèdana xini-güedé, te cue téé-áⁿ ñá túú ndécú váha iní-güedé chí nándí tnúhu sá ñá túú nándíhi cuiní-güedé cùtnàha-güedé. Te nguíta-güedé cúu cuèdú iní tnáhá-güedé, te nàa ndíhi tnáhá-güedé, te xicuéhé tnáhá-güedé, te ñá túú-gá cúu váha iní núú tnáhá-güedé. ⁵ Te cue téé-áⁿ mee-ni nàa-güedé chí ñá túú sàni váha iní-güedé, te ní ñá túú xini-güedé nácuáa cuáháⁿ tnúhu ndáa tnúhu Yá Ndióxi, te càchí-güedé sá ío váha cundecu-güedé ichi-gá chí sàni iní-güedé sá ío vèi díhúⁿ nihí-güedé cundecu ndíhi-güedé. Te yúhú càháⁿ-í dóho-n sá vá nihí tnáhá-n ndíhi nchaa cue téé ducaⁿ xiquide. ⁶ Te ndáa sá ichi Yá Ndióxi cúu-xí ñⁿ ichi sá ío váha cundecu-o, dico xini ñuhu-xi nduu vétú iní-ó nácuáa ndécú-o ñuyúⁿ-a. ⁷ Te nchoo cué ñáiyu chí ñá túú vèdana nèhe-o ní quexíó ñuyúⁿ-a, te díu-ni ducaⁿ ñá túú vèdana canehe-o quíhíⁿ óré ná cúu-ó. ⁸ Te ío xini ñuhu-xi nduu vétú iní-ó te núu ndécú-ni

sá cúnchito-o ndihí dóó cuihu-o. ⁹ Te ío ñáiyu ío cuiní-yu cuu cuicá-yu, te ñáiyu-áⁿ dácàhu iní ñáhá yùcu ñávàha xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá càhu iní-yu quidé-yu, te nchaa sá quidé-yu-áⁿ ñà túú vèdana nándihí-xi chí uuⁿ-gá ndádá ndàhú ñáhá-xi xii-yu, te dàcuíta nihnu ñaha-xi. ¹⁰ Chí nchaa ñáiyu ñùhu iní mee-ní dīhúⁿ, te xiáⁿ quidé-xi ngũita-yu sàni iní-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te ío ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi te sá tnúhu ducaⁿ ñùhu iní mee-ní dīhúⁿ nĩ dāñá-yu ñà túú-gá sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te vitna ñà túú tnàhí-gá ndécú vāha iní-yu.

Cahni iní-ó càda-o nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndióxi chí sàndáá iní-ó-gá

¹¹ Te yòhó téé quide chiunⁿ Yá Ndióxi xini ñuhu-xi vā cadá-n dàtná quidé nchaa ñáiyu ní cachí-í sá ñà túú quide ndáá, te vā dāñá ndèe-n càda ndáá-n cùndecu-n, te cada-n nàcuáa nduu vétú iní Yá Ndióxi, te ío quindáá iní-n-gá, te cuu iní-n nchaa tnaha ñáiyu-n, te cada càhu iní-n nchaa sá ná yāha-n cùndecu-n ichi-gá, te cunduu ndàhú iní-n. ¹² Te cahni iní-n càda-n nchaa nacuaá cuiní Yá Ndióxi chí sàndáá iní-n-gá, te ío cuhuⁿ iní-n sá cùndecu-n ndihí Yá Ndióxi ní caa ní quihíⁿ, chí diu cuendá tnàhí-áⁿ ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-n, te ní cáháⁿ ndáá-n núú vāi ñáiyu sá ío vāha sàndáá iní-n-gá. ¹³ Te Yá Ndióxi Yáá quidé nchito nchaandi túhú sá ío ñuyú nàha-gá sá càháⁿ-í dóho-n vitna, te diu-ní ducaⁿ nàha tucu Xitohó Jesucristú Yáá ní cáháⁿ tnúhu ndáá núú tē Pilatú ¹⁴ sá quindáá iní-n càda-n nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndióxi, te nchaa tnúhu càháⁿ-gá cada-n nàcuáa vā dáquèe tíhú ñáhá ñáiyu xii-n, te ducaⁿ-ní càda-n ndéé ná sáá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú. ¹⁵ Te quixi tucu-gá chí ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cunduu, te mee Yá Ndióxi nàhá-gá ná nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú. Te Yá Ndióxi ío vāha cùu iní-gá te ñⁿdii díi-ni-gá ío-gá cùnùu-gá dácúxí cuè téé tàxi tnuní ñⁿ ñⁿ nàcióⁿ ndihí nchaa dava-gá cue téé cùnùu, chí tàxi tnuní ñáhá-gá xii-güedé, te nchaa ñáiyu ndècu ñuyú-a tàxi tnuní-gá. ¹⁶ Te diu-gá cúu-gá Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, te ío càhu cuu-gá chí dàtná dáyehé nchíanchii dáyehé-xi núú ndécú-gá, te vā yòo ñⁿ cùyii dayatni núú ndécú-gá, te ní ñà túú ní ñⁿ ñáiyu xini ñáhá xii-gá te ní vā ndácú-yu quini ñáhá-yu xii-gá. Te ío na cànehe nchaa ñáiyu sá yíñùhu núu-gá ní caa ní quihíⁿ, te ducaⁿ ío na tàxi tnuní-gá ní caa ní quihíⁿ. Te ducaⁿ na cunduu.

¹⁷ Te cáháⁿ-n dóho nchaa ñáiyu cuica ndècu ndihí nchaa sá ío ñuyú-a cuendá sá vā cadá càhnú-yu mée-yu, te duuⁿ duuⁿ vā cùndèé iní-yu ní ñⁿ sá ndécú ndihí-yu

chí vā cúdi-xi, te cáháⁿ-n dóho-yu sá ná cùndèé iní-yu Yá Ndióxi chí diu-gá cúu-gá Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, te chitu núú ndáhá tàxi-gá nchaa sá xini ñùhu-o, chí cuiní-gá sá ío cuu vāha iní-ó cùndecu-o. ¹⁸ Te cáháⁿ tucu-n dóho-yu sá ná cadá-yu mee-ní sá vāha, te cuendá nchaa sá vāha cadá-yu-áⁿ te cuu-yu ñⁿ ñáiyu cuica sá cúu-xi Yá Ndióxi, te na cùndecu túha-yu chindèe-yu cue ñáiyu ndàhú cuáñàhá-yu sá xini ñùhú-yu. ¹⁹ Te núu ducaⁿ na cadá-yu te Yá Ndióxi cuáñaha-gá sá ndúú tãhú-yu na sáá nduu, te ngùndecu vāha-yu ndihí-gá ní caa ní quihíⁿ.

Tnúhu ndéé núú ní ndihí-ná

²⁰ Te yòhó té Timùtèu càháⁿ-í dóho-n sá ío cada cuendá-n vā dāma tnúhu ní taxi Yá Ndióxi danèhé-n ñáiyu, te vā cadá cuendá-n nchaa cuendú cuèhé cuendú duha ío ñuyú-a chí ñà túú nándihí-xi, te ní vā cadá cuendá-n nchaa tnúhu xitnàha ñáiyu cachí sá xicá nàha tnúhu cue téé túha chí ñà díú ñⁿ tnúhu ndáá cúu-xi. ²¹ Te ío ñáiyu ñà túú-gá sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndióxi, chí ní quide cuendá-yu nchaa tnúhu xica naha ñáiyu-áⁿ.

Te Yá Ndióxi ná chindèe chitúu ñaha-gá xii-n. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío cada ndee iní-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA TÉ TIMÚTEÚ

Té Páblú cadúha-dé tutú quihíⁿ ndaha té Timùteú

¹ Yúhú té Páblú ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí cãháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyi, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndiöxí cunduu. Te cãháⁿ-í dàtná ní cachí Yá Ndiöxí sá ncháá nchóo ñáyi ndècu ndihi Xítóhó Jesucristú naníhí táhù-ó. ² Te yúhú té Páblú cadúha-í tutú-a daquixí-í ndaha yòhó té Timùteú chi ío cùu iní ñáhà-í xii-n, te diu-í ní sanu ichi ñaha-í xii-n ichi Xítóhó Jesucristú, te xicáⁿ táhù-í núú Dútú Ndiöxí ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gã xii-n, te cundáhú iní ñáhá-gã, te ducaⁿ ndí nduú-gã ná cáda te ío váha cuu iní-n cundecu-n.

Cáháⁿ váha-o cuendá Xítóhó Jesucristú

³ Te cuéi nduu cuéi níu ducaⁿ-ní cãháⁿ ndihi-í Yá Ndiöxí cuendá-n, te ndacáⁿ táhù-í núú-gã, te xinu cuechi-í núú-gã dàtná ní quide cue ñaní tnáhà-í ní xindecu ndéé sanduu, te cùtnuní iní-í sá quidé ndáá-í núú-gã dàtná ní xóo cada-güedé. ⁴ Te ío sàni iní-í naníhí tnáhà-ó cuendá ío cudíí iní-í, chi ndacu iní-í sá ío ní ndáhyú-n sá ndihú iní-n cùtnáhá ní quide ndee iní-í tnáhà-ó. ⁵ Te ñaha-í sá sàndáá ndisa iní-n Yá Ndiöxí dàtná ní nguíta díhna-gã xitná-n tá Loidá ndihi nãná-n tá Eùnicé quidé-yu, te cùtnuní ndáá iní-í sá díú tnáhà-n ío váha sàndáá iní-n-gã.

⁶ Te xíáⁿ dándacu iní ñáhà-í xii-n cuendá sá ío-gã nducu ndèe-n cada-n chiⁿ ní nduu táhù-n núú Yá Ndiöxí cada-n, chi ní taxi-gã tnúhu ndee iní ní ngúndecu ndihi-n cùtnáhá ní sacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquí-n sá díú chiúⁿ-gã cada-n. ⁷ Te Espiritú sá ní taxi Yá Ndiöxí ndécú ndihi-o ñá túú cùu-xi ñⁿ Espiritú sá cáda nacúaá yúhù-ó, chi cùu-xi ñⁿ Espiritú sá táxi tnúhu ndee iní cada-o chiúⁿ-gã, te diu-xi quide cuu iní tnáhà-ó ñⁿ ñⁿ-o, te diu-ni tucu-xi quide cutnuní iní-ó nacúaá cada-o cundecu-o. ⁸ Te xíáⁿ núu vá cúcàhaⁿ núú-n cãháⁿ váha-n cuendá Xítóhó Jesucristú, te ní vá cúcàhaⁿ núú-n sá dúhá yíhi-í vecaá sá cuendá-gã, te xini ñuhu-xi sá tnáhà-n ndòho-n sá cuendá tnúhu-gã, te cundee iní-n ndòho-n, chi Yá Ndiöxí chindee ñaha-gã xii-n. ⁹ Te Yá Ndiöxí ní dácacu ni-hnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndáhú, te ní cachí-gã sá cáda-ó ncháa nacúaá cuíni méé-gã cunduu, te ducaⁿ ní quide-gã chi ducaⁿ ní sani iní méé-gã cunduu sá cáda váha ñaha-gã xii-o, te ñá díú sá ío váha

quide-o ndecu-o ducaⁿ ní quide-gã. Te ndéé cùtnáhá vátá ngáva-gã ñuyíú ní cachí-gã sá cáda váha ñaha-gã xii ncháa nchoo ñáyi ní ngúndecu ndihi Xítóhó Jesucristú vitna. ¹⁰ Te vitna cùtnuní iní-ó sá ío váha quide ñaha-gã xii-o, chi ní quixi Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a ní dácacu ni-hnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndáhú, te Yáá-áⁿ ní quide-gã cuendá sá vá cùu-gã-ó cùu dúcáⁿ-ó, chi ní cachí-gã sá cùndecu-o ní caa ní quíhíⁿ te núu na quíndáá iní-ó tnúhu-gã.

¹¹ Te ní cachí-gã sá cãháⁿ-í tnúhu-gã núú ñáyi ñá túú cùu ñáyi isráél te dacúha váha-í-yu tnúhu-gã, te cuéi ndèni ní cuu ndécú-yu te quíhíⁿ-í cãháⁿ-í tnúhu-gã núú-yu chi ducaⁿ ní cachí-gã cunduu. ¹² Te cuendá xíáⁿ nándi sá ndóhò-í vitna cuendá-gã, dico ñá túú cúcàhaⁿ núú-í chi cùtnuní váha iní-í nacúaá sàni iní Xítóhó Jesucristú Yáá sàndáá iní-í, te yúhú ní dáñà-í méé-í núú ndáhá-gã, te cùtnuní ndáá iní-í sá cótó ñaha-gã xii-í ndéé ná sáá nduu nacúaá ñaha-gã.

¹³ Te vá dáñà ndéé-n cada-n ncháa nacúaá cãháⁿ tnúhu váha ní dánèhé ñáhà-í xii-n, te ío quíndáá iní-n Yá Ndiöxí, te ncháa-o nacúaá ndecu-o ndihi Xítóhó Jesucristú ío cuu iní tnáhà-ó ñⁿ ñⁿ-o. ¹⁴ Te cada cuendá váha-n sá vá dáma tnúhu Yá Ndiöxí sá ní taxi-gã ndécú ndihi-n, te Espiritú-gã sá ní taxi-gã ndécú ndihi-o chindee ñaha-xi xii-n.

¹⁵ Te yòhó sa xini-n sá ncháa ñáyi ndecu distritú Ásiá, ñáyi ní sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú ní dáñà ñáhà-yu xii-í, te tnáhà té Fígeló ndihi té Hermógenés ní dáñà ñaha-güedé xii-í. ¹⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná chindee-gã cue ñáyi cùu ndi mee té Onésíforó, chi diu-dé ío vai xito ní quixi-dé ní quide cuendá ñáhà-dé xii-í, te ní taxi-dé tnúhu ndee iní, te ñá túú ní cúcàhaⁿ núú-dé sá yíhi-í vecaá. ¹⁷ Te cùtnáhá ní xindecu-dé ñuú Rómá ducaⁿ-ni ní xóo nanducu ñaha-dé xii-í ndéé ndéé naníhí ñáhà-dé. ¹⁸ Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná cundáhú iní ñáhá-gã xii-dé nduu na sáá cundáá cuechi ncháa ñáyi. Te yòhó sa xini ndáá-n sá ío ní chindee ñaha-dé xii-o cùtnáhá ní xindecu-o ñuú Éfesú.

2

Tée quide ndáá xini cuéchi núú Xítóhó Jesucristú

¹ Te yòhó té cùu datná ñⁿ déhe mee-í ío nducu ndèe-n cada-n nacúaá níhí ndéé-gã-n cundecu-n ichi Xítóhó Jesucristú chi diu-gã chindee ñaha-gã xii-n. ² Te ncháa tnúhu sá ní dánèhé ñáhà-í xii-n ndihi ncháa dáva-gã ñáyi, xíáⁿ danèhé-n dáva-gã cue té quide ndáá cuendá danèhé-güedé dáva-gã ñáyi.

³ Te cahni iní-n ndòho-n cunu cuechi-n núú Xítóhó Jesucristú dàtná cuíni-n ndòho ñⁿ

sandadú sàhni iní-dé xínú cuèchi-dé. ⁴ Chi ni ìiⁿ sandadú ñà túú nǎgá sání iní-dé cada-dé òrè xínú cuèchi-dé cuendá cudü-dé núú tée taxi tnuní ñáhá. ⁵ Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu ìiⁿ tée dàdiqui, chi núu vá dàdiqui-dé nàcuáa tàu-xi cunduu te vá nìhí-dé sá ndúú táhú-dé. ⁶ Te núu ìiⁿ tée xínu cuechi ío ndücu ndee-dé quidé chiüⁿ-dé chíhí-dé tatá, te diu-dé tàú-dé dñha-gá-dé nìhí-dé sá cùhúⁿ yáhu-dé. ⁷ Te caní iní-n nchaa tnúhu càháⁿ-í-a, te Xítohó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-n te tecú tnùní-n nchàa.

⁸ Te ndacu iní-n sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá ñaní tnáhá ndü Dáví, te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te diu ducaⁿ ndüu tnúhu dànehé-í ñáiyu. ⁹ Te ío dándoho ñaha ñáiyu xii-í cuendá sá càháⁿ-í tnúhu-gá, te quide ñahá-yu xii-í dàtná quidé-yu ìiⁿ tée ní quide ìiⁿ cuéchi càhnu, chi ní chíhí ñahá-yu vecaá xii-í, dico tnúhu Yá Ndióxi chí vá ndacü-yu nganí-yu. ¹⁰ Te xiáⁿ núu cuéi nándi cùu nchaa sá quidé ñahá-yu xii-í, dico quide cahnu iní-í cuendá sá nánihí táhú tnáhá nchaa dava-gá ñáiyu cuíni Yá Ndióxi cundecu ndihi-gá, chi nchaa ñáiyu na tnáhá tnúhu ndihi Xítohó Jesucristú nduu táhú-yu cundecü-yu ndihi-gá núú ío váha càa ndecu-gá ní caa ní quíhíⁿ.

¹¹ Te xéhe cùu-xi ìiⁿ tnúhu ndáa cuiti: Nchoo cùu-o datná ñáiyu ní xíhí ndihi Xítohó Jesucristú chi ñà túú-gá ndécü-ó ichi cuehé ichi duha, te xiáⁿ núu cuéi na sáa nduu cùu-ó ñùyú-a, dico diu-ni cundecu-o ndihi-gá.

¹² Te núu na cùndee iní-ó ndòho-o nándi sá ndòhó-ó sá cuendá-gá, te sáa nduu te cunuu-o ndihi-gá.

Te núu na càháⁿ-ó sá ñà túú xini-ó-gá, te diu-ni ducaⁿ cùñaha-gá xii-o sá ñà túú xini ñáhá-gá ná sáa nduu càa ndáa-gá cuéchi nchaa ñáiyu.

¹³ Te núu nchoo ñà túú quide ndáa-ó ndécü-o núu-gá ñà, dico mee-gá chi ío ndáa quidé-gá, chi Yá Ndióxi nchaa sá sání iní-gá quidé-gá.

Tée quide nacúa ndüu vétü iní Yá Ndióxi

¹⁴ Te dandacu iní-n nchaa ñáiyu ndécü ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú nchaa tnúhu càháⁿ-í-a, te cùñaha-n xii-yu sá Xítohó Jesucristú cuíni-gá sá ñà túú-gá nándi tnúhu cutnàhá-yu, chi nchaa tnúhu càháⁿ-yu-áⁿ dácuita nihnu-xi ñáiyu ndédóho ñaha xii-yu, chi ñà túú vèdana nándihí nchaa tnúhu-áⁿ. ¹⁵ Te ío nducu ndée-n cada ndáa-n cundecu-n núú Yá Ndióxi, te cada-n chiüⁿ-gá nàcuáa nduu vétü iní-gá, te càháⁿ ndáa-n tnúhu-gá, cuendá sá vá cùcàhaⁿ núu-n núú-gá. ¹⁶ Te vá cáda cuendá-n nchaa tnúhu sá ñà túú vèdana nándihí càháⁿ ñáiyu cuendá Yá Ndióxi, chi nchaa ñáiyu càháⁿ tnúhu-áⁿ ndihi nchaa ñáiyu sàcündedóho ñaha xii-yu uuⁿ-gá

quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá. ¹⁷ Te nchaa tnúhu-áⁿ cuténuu-xi dàtná quidé ìiⁿ cuéhé sá ñani ñaha xii ñáiyu xité nuu-xi nìhí yiqui cùñu-yu. Te tnàhá té Himènéu ndihi té Filetú càháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ quidé-güedé dàtná quidé ñáiyu-áⁿ. ¹⁸ Te cue tée-áⁿ ñà túú-gá càháⁿ ndáa-güedé dàtná càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, chi càchi-güedé sá nchaaⁿ nchòo ñáiyu ndécü ichi Yá Ndióxi cùu-ó dàtná cue ñáiyu sa ní ndoto, dico na cùu ndisa-o te vá ndótó-gá-ó càchi-güedé. Te dava ñáiyu ní dàñá-yu sá sàndáa iní-yu tnúhu Yá Ndióxi sá dúcáⁿ càháⁿ-güedé. ¹⁹ Te cuéi ducaⁿ quide davá-yu, dico Yá Ndióxi ní taxi ndecu-gá cue ñáiyu ní yùhu ní iní ndécü ichi-gá, te cutnuni sá ndécü ndihi ñaha-gá xii-yu, chi ìiⁿ xichi núú tùtú-gá càchi-xi sá mée-gá xini-gá cue ñáiyu cùu cuendá-gá. Te ingá tucu xichi núú tùtú-gá càchi-xi sá nchaaⁿ ñáiyu sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú xini ñùhu-xi sá vá cundecu-gá-yu ichi cuéhé ichi duha.

²⁰ Te ñáiyu cuica chi ndécü ndihí-yu vehé-yu cóhó sá ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuáaⁿ, ndihi cóhó sá ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuixíⁿ, te nchaa cóhó-áⁿ cùu-xi dàtná cue ñáiyu ñà túú ná cùmání núú Yá Ndióxi. Te ndécü ndihi tucü-yu cóhó sá ní cuáha mee-ni ñùhu, ndihi cóhó sá ní cuáha mee-ni yùtnu, te nchaa cóhó-áⁿ cùu-xi dàtná cue ñáiyu ñà túú quide ndáa núú Yá Ndióxi. ²¹ Te nchaa ñáiyu ío ndécü yiñuhu núú Yá Ndióxi cùu-yu ñáiyu ñà túú nìhí tnáhá ndihi cue ñáiyu ñà túú quide ndáa núú-gá, te cue ñáiyu ndécü yiñuhu núú-gá-áⁿ ñà túú tnáhí quée càva-yu quidé-yu nchaa chiüⁿ tahu-gá.

²² Te ío cada cuendá-n vá cáda-n nàcuáa quide cue tée cuechi ndécü ichi cuehé ichi duha, te cada-n nàcuáa cundáa-n cundecu-n ichi Yá Ndióxi, te quindáa iní-n-gá, te cuu iní-n nchaa tnaha ñáiyu-n, te cundecu nahi-n, chi ducaⁿ tàu-xi cada-n ndihi nchaa dava-gá ñáiyu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ñáiyu càháⁿ ndihi ñaha xii Yá Ndióxi. ²³ Te vá cáda cuendá-n ìiⁿ tnúhu xitnàha ñáiyu chi ñà túú vèdana nándihí-xi, chi núu na càda cuendá-ó te dicó dñáa ñáhá-xi. ²⁴ Chi nchaa cue tée xínu cuechi núú Yá Ndióxi xini ñùhu-xi càháⁿ váha-güedé ndihi nchaa ñáiyu, te danèhé ñáhá váha-güedé tnúhu-gá, te cunduu càhnu iní-güedé te vá nàa-güedé. ²⁵ Te vii vii càháⁿ-güedé dóho nchaa ñáiyu sáa iní-xi, ñáiyu ñà túú tnáhí iní tnúhu ndáa tnúhu Yá Ndióxi, te ducaⁿ te cudana Yá Ndióxi cada-gá te ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécü-yu te quindáa iní-yu tnúhu-gá. ²⁶ Te ducaⁿ te cutnuni iní-yu sá sàcuihná cùnùu-xi taxi tnuni ñáhá-xi xii-yu, chi dācahu iní ñáhá-xi xii-yu quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-xi ní cùu.

3

Nàcuáa cada ñáiyu òré sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú

¹ Te cächi tnúhu-í xii-n cuendá cunaha-n nàcuáa cada-xi òré sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú, chi dává-án io cada úhú-xi. ² Chi nguíta ñáiyu cuhuⁿ ini-yu mee-ni sá cúu-xi mèe-yu, te cuhuⁿ ini-yu mee-ni dihúⁿ, te io cada cahnú-yu mèe-yu, te cunduu yíchi ini-yu, te cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Yá Ndióxi, te vâ quindáá-gá ini-yu ni tátá-yu ni náná-yu, te ni vâ ndácáⁿ táhú núú tnáhá-yu cuendá nchaa sá vâha cada tnáhá-yu, te cadá-yu mee-ni sá ñà túú tnáhá ini Yá Ndióxi. ³ Te vâ cúu ini tnáhá ndi mèe-yu, te nâa-yu te vâ cuanáa-yu, te tee tnáhá-yu cuéchi neñúú, te vâ cuanáa-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni ini-yu, te io cunduu cuihna ini-yu, te vâ tnáhá ini-yu nchaa sá vâha. ⁴ Te dayuhu cuáha cuendá tnáhá-yu núú cuè té cùchiu, te io cunduu yí ini-yu cadá-yu nándi sá ñà túú vâha, te io cada nínu-yu mèe-yu, te mee-ni ncháa sá cúdí ini-yu cadá-yu, te vâ cúdí ini-yu nanducu nihnú-yu Yá Ndióxi. ⁵ Te quesahá-yu sá tnáhá-yu ndécú-yu ichi Yá Ndióxi dico vâ cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-gá.

Te yúhú cächi tnúhu-í xii-n sá vâ nihi tnáhá-n ndihi nchaa ñáiyu ducaⁿ quide. ⁶ Te dava ñáiyu-án quihíⁿ-yu dava vehe núú xindecu ñáiyu, te nguíta-yu dandáhú-yu ñáiyu dihi ñà túú xini dana cuendá Yá Ndióxi, te ñáiyu dihi-án cúu-yu ñáiyu ndécú vihi cuéchi-xi, chi io cúdí ini-yu quidé-yu nchaa nání sá cuèhé sá dúhá sàni ini-yu. ⁷ Te cuéi io dacuahá-yu, dico ñà túú cùtnuní ini-yu nása cuaháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi. ⁸ Te ñáiyu ducaⁿ dandáhú ñáhá xii cue ñáiyu dihi-án ñà túú càháⁿ váha-yu cuendá tnúhu Yá Ndióxi, chi quidé-yu dàtná ní quide ndí Jánés ndihi ndí Jámbrés chi cue ndí-án ñà túú ní cúu váha ini cue ndí núú ndí Moisés cuendá tnúhu ní cáháⁿ ndí. Te ñáiyu-án cúu-yu ñáiyu sàni ini mee nìne-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cuéi cächi-yu sá sàndáá ini-yu Yá Ndióxi dico ñà ndáá sá sàndáá ini ñáhá-yu xii-gá. ⁹ Dico vâ ndácú-gá-yu dandáhú-yu vai ñáiyu, chi nchaa ñáiyu cutnúní ini-yu sá io ni diquí-yu, te ñà túú càháⁿ ndáá-yu dàtná ní quide cue téé úú ñà túú ní tnáhá ini tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés.

Té Páblú dásáhú-dé té Timùteú

¹⁰ Te yòhó quidé-n ncháa nàcuáa ní dānēhé ñáhá-í xii-n, te ní xini-n ncháa nàcuáa quide-í ndécú-í, te cùtnuní ini-n nàcuáa sàni ini-í ndécú-í ñuyú-a, te xini-n sá io sàndáá ini-í Yá Ndióxi, te io cahnú ini-í, te cúu ini-í nchaa ñáiyu, te xini tucu-n sá io quide cahnú

ini-í cuéi nándi sá yáha-í ndécú-í dico ñà túú dàña ndeé-í ichi-gá. ¹¹ Te io vai sá quidé ñàha ñáiyu xii-í dāndóhó ñáhá-yu sá ndécú-í ichi Xitohó Jesucristú, te sa ñàha tucu-n dàtná ní quide ñáhá-yu xii-í cùtnáhá ní xindecu-í ñuú Antióquiá, ndihi ñuú Iconiú, ndihi ñuú Listrá, chi io ní dāndóhó ñáhá-yu xii-í sá cuendá-gá. Dico Xitohó Jesucristú io ní xito ñàha-gá xii-í te ní chindee ñàha-gá cuéi nándi cúu sá ní yáha-í. ¹² Te na cächi tnúhu ndáá-í xii-n sá io vai sá ñà túú vâha cada ñàha ñáiyu xii nchaa ñáiyu cuini sá ñà túú nā cumání núú Yá Ndióxi cuendá sá ndécú ndihi-yu Xitohó Jesucristú. ¹³ Dico dava ñáiyu cächi-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndióxi te ñà ndáá sá càháⁿ-yu tnúhu-gá, ñáiyu-án uuⁿ-gá cuita cada-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quihíⁿ, te ducaⁿ-ni io dandáhú tnáhá-yu.

¹⁴ Te yòhó chi io váha ní sàndáá ini-n tnúhu Yá Ndióxi sá dācuàha-n, te vitna càháⁿ-í dōho-n sá vâ dāñá ndeé-n quindáá ini-n tnúhu-án, te yòhó sa ñàha-n ná cúú ñáiyu ní dānēhé ñáhá xii-n tnúhu-gá. ¹⁵ Te yòhó chi ndeé cùtnáhá cúú lāndú-n ní nguíta-n dācuàha-n tnúhu ndeé núú tūtú Yá Ndióxi, te diu-ni nchaa tnúhu-gá canu ichi ñàha-xi xii-n te naníhi tātá-hú-n, chi sàndáá ini-n Xitohó Jesucristú. ¹⁶ Te nchaa cue téé ní tee tnúhu Yá Ndióxi, chi diu-ni mee-gá ní dācáhú ini ñáhá-gá xii-güedé nācuáa tee-güedé, te tnúhu-gá io váha dācuàha-o nchaa dava-gá ñáiyu, te càháⁿ-xi dōho-o sá vâ cundécú-gá-ó ichi cuèhé ichi duha, te núu ñà túú quide ndáá-ó ndécú-o te nācanu ichi ñàha-xi, te dānēhé ñáhá-xi nācuáa cada-o cundáá-ó núú Yá Ndióxi. ¹⁷ Te diu-ni tnúhu-gá dátúha ñàha váha-xi xii nchoo cué ñáiyu ndécú ndihi-gá cuendá cada-o ncháa núú sá vâha.

4

¹ Te Xitohó Jesucristú quixi-gá taxi tnúní-gá ñuyú-a, te cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáiyu sa ní xihí, ndihi cuéchi nchaa ñáiyu xindecu vivú. Te mee-gá ndihi Yá Ndióxi ñáhá-gá sá io càháⁿ-í dōho-n vitna ² sá io dacuahá-n ñáiyu tnúhu-gá, te vâ dāñá ndeé-n dacuahá-n-yu ndēda-ni cāa oré cuéi ñà túú cuini-yu cundedóho-yu, te nchaa ñáiyu ñà túú cuini cada ndáá cūñaha ndáa-n ncháa nācuáa quidé-yu. Te cūñaha tūcu-n xii-yu sá vâ dúcáⁿ-gá cadá-yu, te cáháⁿ-n dōho-yu cuendá cada ndáá-yu cundecú-yu. Te io cunduu cahnú ini-n òré cáháⁿ-n dōho-yu, te io dacuahá-n-yu tnúhu-gá. ³ Chi sáá nduu te vâ cächi-gá-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu sá sánú ichi ñàha cundecu váha-o núú Yá Ndióxi, chi mee-ná nchaa sá cúdí ini mèe-yu cundedóho-yu, te ndécú-yu cue téé dānēhé ñáhá xii-yu nchaa tnúhu cúu ini-yu-án. ⁴ Te vâ cadá cuendá tnáhi-gá-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, chi mee-ná

tnúhu sá ñà túú nàndíhi cada cuendá-yu.
⁵ Dico yóhó ío quíhi iní-n cùndecu-n, te cahni iní-n cuéi nándi na ndòho-n, te dacuàha-ni-n ñáyiú tnúhu Yá Ndióxi, ñáyiú vátá quindáá iní ñáhá-gã xii-gá, te cada-ni-n nchaa chiun ní táhú-gã cada-n.

⁶ Te yúhú sa ñúhu ichi-ná-í quíhiⁿ-í núú ndécú Yá Ndióxi cundecu-í, chí sa ní cuy-atni cahni ñaha-güedé xii-í cuendá sá xínú cuèchi-í núú-gã. ⁷ Te ní quide-í nchaa chiunⁿ ní táhú Yá Ndióxi cada-í te vitna ní xínu cava nchaa chiunⁿ ní táhú-gã-áⁿ ní quide-í, te ñá túú ní ñàña ndeé-í ní sàndáá iní-í-gá, te ducaⁿ-ni sàndáá iní-í-gá ndeé vitna. ⁸ Te vitna sa ndécú túha-ná sá ndúú táhú-í cuendá sá quidé ndáá-í núú Yá Ndióxi, te Xitohó Jesucristú taxi-gá táhú-áⁿ nduu táhú-í ná sáa nduu, chi cùu-gá ñⁿ Yáa quidé ndáá cuiti, te ñá díú-ní yúhú taxi-gá táhú-áⁿ cuu cuendá-í, chí tnàhá nchaa ñáyiú ndétu cahnu-ná sáa nduu quixi tucu-gá ñuyíú-a cuáñaha-gã táhú-áⁿ nduu táhú-yu.

Chiun tahu té Páblú cada té Timùteú

⁹ Te cuini-í sá ío ndíhi quixi-n quixi coto ñaha-n xii-í. ¹⁰ Chí té Dèmas ñá túú-gã quidé cuendá ñáhá-dé xii-í, chí mee-ná nchaa sá ío ñuyíú-a ío cùdí iní-dé. Te ní dándóo ñaha-dé cuáháⁿ-dé ñúú Tesalónica, te té Crèscènté cuáháⁿ-dé cundecu-dé distrítú Gàlaciá, te té Titú cuáháⁿ-dé cundecu-dé distrítú Dàlmaciá. ¹¹ Te ñⁿ dii-ná té Lùcá ndécú ndíhi ñaha-dé xii-í, te cùñaha-n xii té Mácú quixi-n ndíhi-dé, chí téé-áⁿ ndacu-dé cada-dé ñⁿ chiunⁿ-í. ¹² Te té Tiquicú ní tendaha-í-dé cuáháⁿ-dé ñúú Éfesú. ¹³ Te òré quixi-n te yáha-n vèhe té Càrpú cáá ñúú Tròás canehe-n ñⁿ dóó tìcachi ní dándóo-í vèhe-dé quixi, ndíhi nchaa librú-í, te tnàhá nchaa dava-gá tutú-í ndécú vèhe-dé canehe-n quixi chí xiáⁿ ío-gá xíní ñúhu-í. ¹⁴ Te té Lijandrú téé cùu rerú ío vài sá ñá túú vâha ní cuu quidé ñaha-dé xii-í, dico mee Yá Ndióxi náhá-gã nása cada ñaha-gã xii-dé cuendá sá dúcáⁿ quide-dé. ¹⁵ Te vá ñíhí tnàhá-n ndíhi-dé chí ío càháⁿ cuèhé-dé cuendá nchaa tnúhu càháⁿ-ó.

¹⁶ Te cùtnàhá ndécá ñaha-güedé xii-í ní sáháⁿ núú cuè téé cùchiunⁿ xito díhna nuu, chí mee díi ní sáháⁿ te ñá túú ní sáháⁿ ní ñⁿ cue téé cùndíhi-í, chí nchaa-güedé ní dándóo ñaha-güedé xii-í, te yúhú xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi sá vâ cáda cuendá-gá sá dúcáⁿ ní quide-güedé. ¹⁷ Dico Xitohó Jesucristú ní chindee ñaha-gã xii-í, chí ní taxi-gá tnúhu ndee iní ní cáháⁿ-í tnúhu-gá nàcuáa tàú-xi cunduu núú cuè téé-áⁿ ndíhi núú nchaa ñáyiú, dico ñá díú ñáyiú israhél cùú-yu, te díu-gá ní dácácu nihnu ñaha-gã xii-í ñá túú ní sàhni ñaha-güedé. ¹⁸ Te mee Xitohó Jesucristú coto ñaha-gã xii-í te ñá túú ná cuu cuéi nándi sá ná cáda ñaha ñáyiú xii-í te díu-ní-gá coto

ñaha-gã xii-í ndeé ná sáa nduu sáa-í andíu núú ndécú-gã táxi tnùni-gã. Te nchaa-o chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu-gá ní caa ní quíhiⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Tnúhu ndeé núú ní ndíhi-ná

¹⁹ Te ío cùñaha-n na cáda ndee iní tá Priscá, ndíhi té Àquilú, ndíhi cue ñáyiú cùu ndi mee té Onèsiforó. ²⁰ Te té Èrastú ní quendóo-dé ñúú Còrintú, te té Tròfimú ní dándóo-í-dé ñúú Miletú chí cùhú-dé. ²¹ Te ío cundíhi iní-n quixi-n òré vátá sáa-gá yóó quidé víxiⁿ-xi. Te ío cada ndee iní-n càchí té Èubulú, ndíhi té Pudenté, ndíhi té Línú, ndíhi tá Claudiá, ndíhi nchaa dava-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú.

²² Te xicáⁿ táhú-í núú Xitohó Jesucristú sá ná cùndecu ndíhi ñaha-gã xii-n ndíhi nchaa dava-gá-yu. Te ducaⁿ ío na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndee iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ TITÚ

Té Pāblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha té Titú

¹ Yúhú té Pāblú xínú cuèchi-í núú Yá Ndióxi, te diu-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í cāháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáyiú cuendá quindáá iní nchaá ñáyiú ní cachí Yá Ndióxi naníhí tǎhú, ndihí cuendá sá tēcú tnúni váha-yu tnúhu-gá, té ñáyiú na quindáá iní tnúhu-gá cada ndáa-yu cundecú-yu ichi-gá. ² Te yúhú dācuàha-í-yu tnúhu-gá cuendá cundecu ndihí-yu tnúhu ndee iní sá cundecu ndihí-yu Yá Ndióxi ní caa ní quihiⁿ, chí ndéé cúnàhà vátá ngáva-gá ñuyíú-a ní cachí-gá sá cundecu ndihí ñaha-gá xii-yu, te ñá túú dāndahú ñáhá-gá, chí quide-gá ñⁿ sá cāháⁿ-gá. ³ Te ní sáá nduu ní cachí-gá sá ñihí-yu tnúhu nācuáa cuáháⁿ tnúhu-gá, te diu-ní tnúhu-ánⁿ ní cachí Yá Ndióxi Yáá dācācu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú sá dācuàha-í ñáyiú. ⁴ Te tutú-a cadúha-í cuendá daquixi-í ndaha yòhó té Titú, téé ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítoho Jesucristú, chí ñⁿ-ní tnúhu sàndáá iní-ó. Te xicáⁿ tǎhú-í núú Tǎtá-ó Dútú Ndióxi sá ío na chindee chítúu ñaha-gá xii-n, te diu-ni-gá ná cada te ío váha cuu iní-n cundecu-n. Te xicáⁿ tǎhú tūcu-í núú Xítoho Jesucristú Yáá dācācu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú sá díú-ní dūcaⁿ na cada ñaha-gá xii-n.

Chiuⁿ quide té Titú distritú Crétá

⁵ Te yúhú ní dándōo ñaha-í xii-n distritú Crétá, chí cuini-í cada-n nchāa chiuⁿ cumání, te cuini-í taxi ndecu-n cuè téé quindaha ñaha xii cue ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi xīndecu ñⁿ ñⁿ ñuú yīndēhu distritú-ánⁿ, te cada-n nācuáa ní cachí-í cada-n. ⁶ Te cue téé cada chiuⁿ-ánⁿ xíní ñūhu-xi cuu-güedé mee-ni cuè téé ío váha quide ndáá nācuáa vá yōo cāháⁿ dōho-güedé, te na cūu-güedé cue téé ndecu ñⁿ dii-ní ñadihí-xi. Te ducaⁿ nchāa landú-güedé ná cūu-güexi landú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi cuendá sá vā yōo cu-atnuñaha xii-güexi quesahá-yu sá ío sáá iní-güexi te quide-güexi nándi sá ñá túú tǎu-güexi cada-güexi. ⁷ Chí xīni ñūhu-xi sá nchāá cuè téé quindaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi ío cundecu yīñūhu-güedé, chí ducaⁿ tǎu-xi cada nchaá cue téé quide chiuⁿ Yá Ndióxi, te xīni ñūhu tucu-xi sá vā cúu-güedé cue téé ñíí iní-xi, te ní vā cúu-güedé cue téé lihli iní-xi, te ní vā cúu-güedé cue téé quihu, te ní vā cúu-güedé cue téé plētú, te ní vā cúu-güedé

cue téé dicó-ni ducaⁿ ñihí dīhúⁿ. ⁸ Te xīni ñūhu-xi cuu-güedé cue téé sǎñaha núu vehe ndetatú cue ñáyiú ñūhu ichi, cue téé quide váha sá cúu-xi tnàha ñáyiú-xi, cue téé ío váha cūtnuní iní-xi nācuáa cada cundecu ñuyíú-a, cue téé quide ndáá xīndecu, cue téé quide nchaá nācuáa ndūu vétú iní Yá Ndióxi, cue téé xito mee-xi ñá túú quide cutexínú. ⁹ Te na cūu-güedé cue téé ío váha sàndáá iní tnúhu váha tnúhu Yá Ndióxi sá ní dānehé ñáhà-í xii-ndo cuendá ducaⁿ te cue téé-ánⁿ ndacu-güedé cāháⁿ-güedé dōho ñáyiú cuendá cadá-yu nchaá nācuáa cāháⁿ Yá Ndióxi, te níhí-güedé tnúhu cāháⁿ váha-güedé núú nchāa ñáyiú dàquee tǐhú tnúhu Yá Ndióxi, te mee-ni cuè téé ducaⁿ quide váha taxi ndecu-n quindaha-güedé ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá.

¹⁰ Te na cachí tnúhu-í xii-n sá váí ñáyiú sáá iní-xi ío, te cāháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñá túú nāndihí, te dāndahú-yu tnàhá ñáyiú-yu, te ñáyiú isráel ío-gá vǎi-yu ducaⁿ xīquide. ¹¹ Te nchaá ñáyiú ducaⁿ xīquide xīni ñūhu-xi nducu-o tnúhu cúñaha-o xii-yu cuendá cadí-yu yuhú-yu, chí dānehé-yu dava-gá ñáyiú ñⁿ sá ñá túú tǎu-yu dācuàhá-yu, te ducaⁿ quide-yu cuendá-ní sá ñihí-yu dīhúⁿ, te ío titní xichi ní cuu dāndahú-yu nchaá ñáyiú xīndecu ñⁿ-ni vehe.

¹² Te ní cachí ñⁿ téé ío váha sáá díquí-xi ndecu mei ñuú distritú Crétá sá nchāá ñáyiú ñuú-dé-ánⁿ ío ndēhndé-yu, te ío cuñaha iní-yu, te ío vǎi xexí-yu, te cūhndú-yu. ¹³ Te ndáá ní cāháⁿ-dé chí ducaⁿ quide-yu, te xǎáⁿ ío cāháⁿ-n dōho-yu cuendá sá ná quindáá váha iní-yu tnúhu Yá Ndióxi. ¹⁴ Te cúñaha-n xii-yu sá vā cadá cuendá-yu nchaá tnúhu ndehnde cāháⁿ ñáyiú isráel, te ní vā cadá cuendá-yu nchaá tnúhu cāháⁿ ñáyiú ñá túú cuini quindáá iní tnúhu Yá Ndióxi.

¹⁵ Te nchaá sá ní cadúha Yá Ndióxi ío ñuyíú-a cūu-xi mee nine-ni sá váha sá cúu-xi nchāa ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ndecu ichi Yá Ndióxi. Dico nchaá sá ní cadúha-gá ñá túú cūu-xi sá váha sá cúu-xi nchāa ñáyiú ndecu ichi cuehé ichi duha, chí ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu-gá, chí mee-ni sá cuehé sá dúhá ñūhu iní-yu, te ñá túú quide cuendá-yu núu quide váha-yu ádi ñá túú quide váha-yu ndēcú-yu. ¹⁶ Te cāchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndióxi, dico nchaá sá quide-yu-ánⁿ cāchí tnúni-xi sá ñá ndáá. Te Yá Ndióxi chí duuⁿ duuⁿ ñá túú tnàhá iní-gá nchaá nācuáa quide-yu, chí ío sáá iní-yu, te ñá túú quide-yu ní ñⁿ sá váha.

2

Tnúhu váha tnúhu Yá Ndióxi

¹ Te yòhó òré dānehé-n ñáyiú, te dānehé-n-yu mee-ni nācuáa cāháⁿ tnúhu

váha tnúhu Yá Ndióxi. ² Te nchaa cue téé cùu sacuéhé ná cáda cuendá-güedé vá cáda cùtexínu-güedé cundecu-güedé, te na cùndecu yiñuhu-güedé, te na cuáha váha-güedé cuendá nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé, te na quindáá váha iní-güedé Yá Ndióxi, te na cùu iní-güedé tnàha ñáyi-güedé, te na cùnduu cahnu iní-güedé cuéi nándi sá ná yáha-güedé. ³ Te vitna cáháⁿ tucu-í sá cúu-xí ncháa ñáyi dihi ñáyi cùu sacuéhé sá ná cùndecu yiñuhu-yu, te vá cùu-yu ñáyi yiti yùhu-xi, te ní vá cùu-yu ñáyi quihu, te na dānehé-yu nchaa dāva-gá ñáyi cada váha-yu. ⁴ Te na dāsahú-yu nchaa ñáyi dihi ñáyi cuechi cuendá ná cùu iní-yu yi-yu, ndihi cue landú-yu, ⁵ ndihi cuendá sá ná cāni váha iní-yu nàcuáa cundecu-yu, ndihi cuendá sá vá cāni iní-yu cadá-yu ní ñⁿ sá cuéhé sá dúhá, ndihi cuendá sá ná cadá-yu nchaa chiⁿ ñuhu vehé-yu, ndihi cuendá sá cáda váha-yu nchaa tnàha ñáyi-yu, ndihi cuendá sá ná cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ yi-yu, te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadá-yu cuendá sá vá yōo cáháⁿ cuéhé cuendá tnúhu Yá Ndióxi. Duha cūñaha-n xii cue ñáyi dihi ñáyi cùu sacuéhé cuendá ducaⁿ dāsahú-yu nchaa ñáyi dihi ñáyi cuechi.

⁶ Te yōhó cáháⁿ-n dōho nchaa cue téé cuechi cuendá sá ná cāni váha iní-güedé nàcuáa cundecu-güedé, ⁷ te cada-n mēe-ní sá váha cuendá ducaⁿ cānchicúⁿ nihnu-güedé cada-güedé, te òré dānehé-n-güedé te ío váha cuu iní-n dānehé-n-güedé, te ndihi tnúhu yiñuhu cáháⁿ ndihi-n-güedé. ⁸ Te cáháⁿ-n mēe-ní tnúhu váha, te ducaⁿ te vá yōo ñⁿ cáháⁿ cuéhé cuendá tnúhu cáháⁿ-n, te nchaa ñáyi cùu úhú iní ñáhá xii-o cucahaⁿ núu-yu, te vá níhi-yu tnúhu cáháⁿ cuéhé-yu cuendá-ó.

⁹ Te ío cáháⁿ-n dōho nchaa cue téé xinu cuechi sá ná quindáá iní-güedé cada-güedé nchaa chiⁿ tahu patrōóⁿ-güedé nàcuáa cudú-güedé núu cué téé-áⁿ, te vá cáháⁿ sáá iní-güedé. ¹⁰ Te vá cāni iní-güedé duhu-güedé, te cada ndáá-güedé cuendá sá ñā túú ná caní iní ñáhá cué patrōóⁿ-güedé, te ducaⁿ te cutnūnī iní ñáyi sá tnúhu Yá Ndióxi ío váha dānehé ñáhá-xi nàcuáa cada-o cùndecu-o, te diu-gá cúu-gá Yáá dácācu nihnu ñaha xii-o núu úhú núu ndáhú.

¹¹ Te nchoo ní cutnūnī iní-ó sá Yá Ndióxi ío cundahú iní-gá nchaa nchoo ñáyi ndécú ñuyú-a, te ní taxi-gá tnúhu ndee iní sá nānīhí tǎhú nchaandi túhú ñáyi te núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá. ¹² Te ní cachí-gá sá dáñá-ó ncháa ichi cuehé ichi duha chí ñā tnàhá iní-gá cundecu-o ichi-áⁿ, te vá ío cuhuⁿ iní-ó ncháa sá ío ñuyú-a, te ní cachí tucu-gá sá ío caní iní-ó nàcuáa cundecu-o vitna ndecu-o ñuyú-a te cada ndáá-ó cundecu-o cuendá nduu vétú iní-gá. ¹³ Te

cundetu-o sáá nduu cāhnu vihi, nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú Yáá cúu Ndióxi-ó, te diu-gá ní dácācu nihnu ñaha-gá xii-o núu úhú núu ndáhú. Te nduu-áⁿ ío cudú iní-ó. ¹⁴ Te mee-gá ní xihí-gá chí ducaⁿ ní cuiní-gá cunduu, te ducaⁿ ní quide-gá cuendá nchoo vá cundecu-gá-ó ichi cuehé ichi duha, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te cuu-o cué ñáyi quindaha-gá, te ní yùhu ní iní-ó cáda-o mee-ní sá váha.

¹⁵ Te nchaa tnúhu-áⁿ dānehé-n-yu te cūñaha-n xii-yu nàcuáa cadá-yu, te cáháⁿ-n dōho-yu te núu ñā túú quide ndáá-yu. Te cada-n sá cúu-n ñⁿ téé xinu cuechi núu Yá Ndióxi, te vá dáñá-n mēe-n daquee tihú ñáhá ñáyi xii-n.

3

Nchaa sá tau ñáyi ndecu ichi Yá Ndióxi cadá-yu

¹ Te cūñaha-n xii-yu sá ná quindáá iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ nchaa cue téé cūchiuⁿ, te tau-yu chindee ñáhá-yu xii-güedé nchaa chiⁿ váha quide-güedé. ² Te vá cáháⁿ cuéhé-yu cuendá ñáyi, te vá cunduu pletú-yu, te na cūu-yu ñáyi ndáhú iní-xi, te na cundahú iní-yu nchaa tnàha ñáyi-yu.

³ Te tnàhá-ó ní xóo cada-o dátá quidé ñáyi-áⁿ vitna, chí ío ní díquí-ó chí ñā tēcú tnūnī-ó nàcuáa cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ní cùu, te ío ní xinduu sáá iní-ó núu-gá, te ní xindecu-o ñⁿ ichi sá ñā túú tau-ó cundecu-o ní cuu, te nándi sá cuéhé sá dúhá ío ñuyú-a ní xóo cudú iní-ó ní xóo cada-o chí ní xóo taxi tnūnī ñáhá-xi xii-o, te ní xóo cada cuéhé ní xóo cada duha-o ní cùu, te ní xindecu-o ichi cuedú iní, te cuendá nchaa sá ní xóo cada-o-áⁿ xiáⁿ ío ní xóo cuu úhú iní ñáhá ñáyi xii-o, te ducaⁿ-ni nchòo tucu ní xóo cuu úhú iní-ó-yu. ⁴ Te Yá Ndióxi Yáá ní dácācu nihnu ñaha xii-o núu úhú núu ndáhú ní dándíxi túu-gá iní-ó nàcuáa cutnūnī iní-ó sá ío váha iní-gá, te cùu iní ñáhá-gá xii nchaa nchoo ñáyi ndecu ñuyú-a. ⁵ Te Yá Ndióxi ní dácācu nihnu ñaha-gá xii-o núu úhú núu ndáhú, dico ñā díu cuendá ñⁿ sá váha quide-o ndecu-o ñuyú-a ducaⁿ ní quide-gá, chí mee-gá ducaⁿ tnàhí ní cundahú iní ñáhá-gá xii-o. Te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó, te ní cuu-o dátá ñⁿ ñáyi saa, chí Espiritú Yá Ndióxi ducaⁿ ní quide ñaha-xi xii-o. ⁶ Te Espiritú-gá ní taxi-gá ní yùhu ní iní-gá ndécú ndihi-o, te ducaⁿ ní quide-gá chí ní sándáá iní-ó Xitohó Jesucristú Yáá ní dácācu nihnu ñaha xii-o núu úhú núu ndáhú. ⁷ Te ío cundahú iní ñáhá-gá xii-o núu sa ní quide ndáá-gá cuéchi-o te ní cuu-o dēhe-gá, núu xiáⁿ vitna ndetu-ná-ó sáá nduu nduu táhú-ó cundecu-o ndihi-gá ní caa ní quihíⁿ.

⁸ Te tnúhu ní cáháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu ndáá cuítì, te cuíní-í sá nǐ yuhu nǐ ínì-n cáháⁿ-n tnúhu-gá núŭ-yu cuëndá sá ncháá ñǎyiu sàndáá ínì ñáhá xii Yá Ndióxi nducu ndée-yu cadá-yu mee-ni sǎ vǎha, te tnúhu-áⁿ cúu-xí mée-ni tnúhu váha, te ío váha sá cúu-xí-yu. ⁹ Te vǎ cadá cuëndá-n ncháa tnúhu sá ñà túú nǎndíhi xitnáha ñáyiu, te vǎ cadá cuëndá-n ñáyiu nǎndi cáháⁿ cuëndá nchaa sá nǐ xóo cada cue ñáyiu ní xíndecu ndée sanaha, te vǎ cadá cuëndá-n ncháa tnúhu xitnáha ñáyiu xicuehé tnáhá cuëndá tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, chí nchaa tnúhu xitnáha-yu-áⁿ ñà túú tnáhí nandíhi-xi, te dàcuíta ñaha-xi xii-o.

¹⁰ Te núu ío ñáyiu ní ngúita-yu nǎndi tnúhu cáháⁿ-yu cuëndá sá vǎ cúu ñⁿnuu cue ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxi ñá, te ñáyiu-áⁿ cáháⁿ sàhú-n dǒho-yu ñⁿ úú xito, te núu vǎ tnǐ-yu tnúhu cáháⁿ-n ñá, te vǎ ñihí tnáhá-gǎ-n ndíhi-yu. ¹¹ Te ducaⁿ càda-n, chí ñáyiu-áⁿ duuⁿ duuⁿ ñá túú-gǎ cuínì-yu cadá-yu sá vǎha, chí mee-nǎ sá cuèhé sá dúhá tnáhá ínì-yu cadá-yu, te cùtnuní ínì méé-yu sá ñà túú quide ndáá-yu, te sáá nduu te nacháhu-yu nchaa sá quidé-yu.

Nàcuáa cada té Titú

¹² Te cuínì-í tendaha-í té Àrtemás quixi-dé núú ndécú-n àdi té Tiquicú, te òré ná quèxio ndéda-ni càa ñⁿ cue téé-a núú ndécú-n, te ío nducu ndèe-n quíhiⁿ-n ñúú Nicópolis núú quíhiⁿ-í cundecu-í, chí yàcáⁿ cuínì-í quíhiⁿ-í cundecu-í yóo quidé víxiⁿ-xi. ¹³ Te ío cuáñaha-n ncháa sá xínì ñùhu té Zénás téé ío váha xínì nchaa nàcuáa cáháⁿ lèi, ndíhi té Àpolós cuëndá sá ñà túú nǎ cumání xii-güedé ichi. ¹⁴ Te cuínì-í sá ncháá ñáyiu ndècu ndíhi-o ichi Yá Ndióxi cada váha-yu, te cuáñáhá-yu ñⁿ sá xínì ñùhu ñáyiu, te ío váha chiⁿ cadá-yu te núu ducaⁿ na cadá-yu.

Tnúhu ndée núu nǐ ndíhi-ná

¹⁵ Te vitna ío cada ndee ínì-n càchí nchaa ñáyiu ndècu ndíhi-í iha, te cúñaha-n sǎ ío na càda ndee ínì nchaa ñáyiu cùu ínì ñáhá xii-o, ñáyiu sàndáá ínì ñáhá xii Yá Ndióxi. Te Yá Ndióxi ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo ncháa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cadá ndèe ínì-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ FILEMÓN

Té Päblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha té Filemón

¹ Te yúhú té Päblú téé yihi vecaá sá cuendá Xítoho Jesucristú cadúha-í ñⁿ tutú ndihi té Timúteú cuendá daquixi-í ndaha yohó té Filemón, te ío cùu iní ñàhà-í xii-n chi tnàhá-n quide-n chiuⁿ Yá Ndióxi. Te tutú-a tëndaha-í quixi ndaha-n ² ndihi ndaha ñaha nàni Apiá ñaha ndècu ndihi-o ichi Xítoho Jesucristú, ndihi ndaha té Arquipú, chi tnàhá-dé quidé-dé chiúⁿ Yá Ndióxi, ndihi ndaha nchaa ñáyiú tàcà vehe-n dàcuahá-yu tnúhu-gá. ³ Te xicáⁿ táhú-í núú Tátá-ó Dütú Ndióxi ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ño na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cáda té ío váha cuu iní-ndó cündecu-ndo.

Té Filemón ío sándáa iní-dé Xítoho Jesucristú te cùu iní-dé tnàha ñáyiú-dé

⁴ Te ndi tnàhá òré càháⁿ ndihi-í Yá Ndióxi cuendá-n ndacáⁿ táhú-í núú-gá. ⁵ Chi nñi-í tnúhu sá ño sándáa iní-n Xítoho Jesucristú, te cùu iní-n cué ñáyiú ndècu ichi-gá. ⁶ Te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi sá dàtná-ni sándáa iní-n-gá ducaⁿ-ni dānehé-n ñáyiú cuendá ducaⁿ ngūnu ichi-yu tnàhá-yu, te cutnūnī iní-yu nācuāa ndūu nchaa sá váha tāxi Xítoho Jesucristú xii-o, te tnàhá-yu nduu táhú-yu nchaa sá váha-āⁿ. ⁷ Te yohó té Filemón cùu-n tēe ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú càchí tnúhu-í xii-n sá ño cùdī iní-í cuendá sá ño váha quide-n ndecu-n, chi cùu iní-n nchāa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi, te uuⁿ-gá nñi ndēē-í sá dūcāⁿ quide-n, te diu-n ño sáhá-n-yu tnúhu ndee iní ndécú ndihi-yu.

Té Päblú chindēe tnúhu-dé té Onésimú

⁸ Te yúhú té Päblú ní taxi Xítoho Jesucristú tnúhu ndee iní ndécú ndihi-í sá táxi tnūnī ñàhà-í xii-n te tahu-í chiūⁿ cada-n, dico vá táxi tnūnī ñàhà-í xii-n, ⁹ chi váha-gá sá càháⁿ ndàhú-í núú-n sá cáda-n nchāa nācuāa càháⁿ-í chi ío cùu iní ñàhà-í xii-n. Chi yúhú sa ta yihi-í cuaháⁿ, te yihi-í vecaá cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú. ¹⁰ Te càháⁿ ndàhú-í núú-n sá ña túú ná canī iní-n cuendá té Onésimú, chi ní cuu-dé vitna dàtná ñⁿ dēhe-í, chi ní sándáa iní-dé tnúhu Yá Ndióxi ní xāhaⁿ-í xii-dé vitna yihi-í vecaá.

¹¹ Te nàha-n sá cūtnāhā ní xīndecu ndihi-n-dē ñā túú ní quide ndāá-dé, dico vitna ío váha quide-dé ndécú ndihi-í-dé, te diu-ni ducaⁿ càda-dé òré cundecu ndihi tucu-n-dē. ¹² Te vitna tendaha-í-dé ndixi-dé

cundecu tucu-n ndihi-dé, te òré queheⁿ cuendá-n-dé, te cada iní-n sá yúhú ní queheⁿ cuendá-n. ¹³ Te vitna yihi-í vecaá sá cuendá tnúhu Xítoho Jesucristú, te cuiní-í ngani-í-dé cunu cuechi-dé núu-í cuendá cada-dé núu-n ní cùu. ¹⁴ Dico ñā túú ní ngani-í-dé, chi vátā ndátnúhu ndihi ñaha-gá-í xii-n núu nása cachí-n cūnduu. Te ñā cūndēe iní-í cada yica-í cada-n ñⁿ sá váha sá cūú-xi-í, chi cuiní-í sá mēe-n cāni iní-n núu cuu ādi sá vā cūú. ¹⁵ Te ní cunduu ní quee té Onésimú vehe-n, te cudana te mee Yá Ndióxi ducaⁿ ní cachí-gá cunduu cuendá dacuāha-dé cada váha-dé. Te ndixi tucu-dé cundecu ndihi ducaⁿ-nā-n-dē. ¹⁶ Te vā cuú-gá-dé dàtnā ñⁿ tēe xīnu cuechi chi ní cuu-dé dàtnā ñⁿ ñānī-ó chi ní sándāa iní-dé Yá Ndióxi, te yúhú ío cùu iní-í-dé, dico yohó uuⁿ-gá cuu iní-n-dé, chi cūu-dé ñⁿ tnàha ñáyiú-o, te ndècu-dé ichi Yá Ndióxi.

¹⁷ Te ñⁿ-ni cūu-o ndecu-o ichi Yá Ndióxi núu xiāⁿ càháⁿ ndàhú-í núu-n sá quēhéⁿ cuendá-n-dé dàtnā quēhéⁿ cuendá-n yúhú òré quēxio-í vehe-n. ¹⁸ Te núu ió ñⁿ sá ní cumānī-dé núu-n ñā túú ní quide ndāá-dé cūtnāhā ní xīndecu-n ndihi-dé, ādi ió ñⁿ sá tāu-dé te vā ndacāⁿ cuendá-n núu-dé, chi yúhú ndacāⁿ cuendá-n núu-í. ¹⁹ Te ndaha mee yúhú té Päblú cadúha-í tutú-a càchí tnúhu-í xii-n sá ná chāhu-í nchaa sá ní quide-dé. Dico dandācu saú iní-n sá yúhú ní sanu ichi ñaha-í xii-n ichi Xítoho Jesucristú. ²⁰ Dico yohó tēe ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú cada ndee iní-n càda-n tnúhu ndàhú càháⁿ-í núu-n chi ndècu-o ichi-gá. Te ducaⁿ càda-n nācuāa cuu-xi dàtnā ñⁿ tnúhu ndee iní sá cūú-xi-í, chi ndi ndūú-ó ndècu-o ichi-gá.

²¹ Te cūtnūnī iní-í sá cáda-n nchāa nācuāa càháⁿ-í, te cūtnūnī tucu iní-í sá ño-gá vāi sá váha cada-n dācūúxi tnúhu ndàhú càháⁿ-í núu-n, núu xiāⁿ tēndaha-í tutú-a véxi ndaha-n. ²² Te vitna cuiní-í cada túha-n ñⁿ vehe cundecu-í, chi sàni iní-í sá quixí còto ñaha-í xii-ndo, te ndètu-í sáá nduu-āⁿ chi nchòhó xicáⁿ táhú-ndó núu Yá Ndióxi cuendá-í.

Tnúhu ndēe núu ní ndihi-ná

²³ Te ío cada ndee iní-n cachí té Ēpafrás tēe yihi ndihi-í vecaá sá cuendá tnúhu Xítoho Jesucristú. ²⁴ Te ío cada ndee iní tucu-n càchí té Mācú, ndihi té Aristarcú, ndihi té Dēmás, ndihi té Lùcá, chi tnàhá cue tēe-āⁿ quide-güedé chiūⁿ Xítoho Jesucristú.

²⁵ Te Xítoho Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo nchāa-ndo. Te ducaⁿ na cūnduu. Te ío chí cáda ndēe iní-nā vitna.

TUTÚ QUIHⁿ NDAHA CUE ÑÁYIU HÈBREÚ

Dútú Ndióxi ní cachí-gá sá Dêhe-gá cada núu-gă

¹ Te ndée sanaha, Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gă xii cue téé ní cachí iní mée-gă cada núu-gă cáháⁿ-güedé tnúhu-gă núu nchaa ñani tnáhá-ó ní xindecu ndée dává-áⁿ te diu ducaⁿ ní quide-güedé. Te titní xito ducaⁿ ní xáhaⁿ-gă xii-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gă. Te ndi dññⁿ ndi dññⁿ ní xitnúhu ñaha-gă xii-güedé năcuáa cáháⁿ-güedé tnúhu-gă núu-yu. ² Te sáta ní cuu vâi nduu ta yáha cuáháⁿ, te ní sáá nduu ní cachí Yá Ndióxi sá Dêhe-gă cada núu-gă cáháⁿ tnúhu-gă núu-ó. Te diu-ni mee-gă ní táuchíúⁿ ní cadúha Dêhe-gă ñuyíú ndihi nchaa sá ío, te ní cachí-gă sá ncháá cùu-xi cuendá Dêhe-gă. ³ Te Dêhe Yá Ndióxi ío cāhnu cuu-gă dàtná cāhnu cuu mee-gă, te dàtná-ni sàni iní mée-gă diu-ni ducaⁿ sàni iní Dêhe-gă chí tnáhá-gă cúu-gă Ndióxi, te sá cuendá tnúhu cáháⁿ Dêhe-gă xiáⁿ ndécú-ní nchaa sá ío ñuyíú, te ducaⁿ chí ío cāhnu cuu Dêhe-gă, te diu-ni Dêhe-gă ní quide năcuáa vá cūndecu-gă cuéchi-o. Te sáta dúcáⁿ te ní ngóo-gă xio cūha Tátá-gă Dútú Ndióxi Yáá ío cūnuu ndecu andiu.

Dêhe Dútú Ndióxi ío-gă cūnuu-gă dàcúúxi cué espíritú xínú cuéchi núu-gă

⁴ Te Dêhe Yá Ndióxi ío-gă cūnuu-gă dàcúúxi cué espíritú xínú cuéchi núu-gă, te ducaⁿ chí ní nduu táhú-gă núu Tátá-gă Dútú Ndióxi sá ío-gă cūnuu-gă dàcúúxi cué espíritú-áⁿ. ⁵ Chí Yá Ndióxi ñá túú ní xáhaⁿ-gă xii ní ññⁿ cue espíritú xínú cuéchi núu-gă dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Dêhe-gă, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó cúu-n Dêhe mee-í,

te ducaⁿ-ni cūndecu-n núu ndécú-í.

Duha ní xáhaⁿ-gă. Te ní cachí tucu Yá Ndióxi: Yúhú cúu-í Tátá Yáá-áⁿ,

te mee-gă cúu-gă Dêhe-í.

Duha ní cachí-gă. ⁶ Te cūtnáhá ní tendaha-gă Dêhe-gă Yáá ío cūnuu ní quixi-gă ñuyíú-a, te ní cachí-gă:

Tàù-xi sá ncháá cué espíritú xínú cuéchi núu-í chíñuhu-xi Dêhe-í.

Duha ní cachí-gă. ⁷ Te Yá Ndióxi ní cáháⁿ-gă cuendá cue espíritú xínú cuéchi núu-gă, te ní cachí-gă:

Yúhú quidé-í sá ncháá cué espíritú xínú cuéchi núu-í cúu-xi dàtná táchí, te diu-ni cue espíritú-áⁿ quidé-í sá cúu-xi dàtná itá ñuhú.

Duha cāchí-gă. ⁸ Dico Dêhe-gă chí ñá túú dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gă, chí duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó tnáhá-n cūu-n Ndióxi dàtná cúu yúhú Yáá cúu Tátá-n,

te ducaⁿ-ni táxi tnuní-n ní caa ní quíhíⁿ,

te ío váha ndáá quidé-n táxi tnuní-n.

⁹ Te dàquee tihú-n nchaa sá cuéhé sá dúhá, te cúu iní-n nchaa sá váha,

núu xiáⁿ yúhú Yáá cúu Tátá-n ní quide-í sá ío-gă víi ío-gă váha cuu iní-n,

dàcúúxi nchaa dava-gă ñáyiú ndecu ndihi-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Dêhe-gă. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndióxi xii Dêhe-gă:

Yòhó cúu-n Yáá ío cūnuu, chí ndée cūtnáhá ñá túú vèdana ná ío te ní cadúha-n ñuyíú ndihi andiu.

¹¹ Te andiu ndihi ñuyíú chí naa-xi, dico yòhó chí cūndecu-ni-n ní caa ní quíhíⁿ.

Te andiu ndihi ñuyíú chí ndihi-xi dàtná ndíhí ññⁿ dóó,

¹² te dàtná cuíní-n quide ñáyiú ndihi ññⁿ dóó òré ndacáⁿ tnáhnñ-yu táxi ndecú-yu ññⁿ xio, ducaⁿ càda-n ñuyíú ndihi andiu,

te dàtná nádāma dóó ñáyiú ducaⁿ càda tucu-n ñuyíú ndihi andiu.

Te yòhó dàtná-ni càa-n ndecu-n vitna ducaⁿ-ni cūnduu-n cūndecu-n ní caa ní quíhíⁿ, chí vá yíí tnáhi-n.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Dêhe-gă. ¹³ Te Yá Ndióxi ñá túú ní xáhaⁿ-gă xii ní ññⁿ cue espíritú xínú cuéchi núu-gă dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Dêhe-gă, te duha ní xáhaⁿ tucu-gă:

Ngóo xio cūha-í taxi tnuní-n,

te yúhú cada-í te nchaa sá cúu úhú iní ñáhá xi-n canehe-xi sá yíñuhu núu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Dêhe-gă. ¹⁴ Te nchaa espíritú xínú cuéchi núu Yá Ndióxi mee-ni chíuⁿ-gă quidé-xi, chí tendaha-gă cue espíritú-áⁿ cuáháⁿ-xi nchaa núu ndécú cué ñáyiú ní nduu táhú cūndecu ndihi-gă chindee ñaha-xi xií-yu.

2

Vá dàña ndée-ó tnúhu sá cáháⁿ năcuáa naníhí tǎhú-ó

¹ Te sá cuendá sá ío cūnuu Xítohó Jesucristú, núu xiáⁿ ío xini ñuhu-xi cada cuendá-ó nchaa tnúhu cáháⁿ-gă sá sá ní xíndedóho-o cuendá sá vá dàña ñahu-n. ² Te cue espíritú xínú cuéchi núu Yá Ndióxi ní cáháⁿ-xi tnúhu-gă ndée sanaha, te tnúhu ní cáháⁿ cue espíritú-áⁿ cúu-xi sá ndáá cuítí. Te nchaa ñáyiú ñá túú ní cuíní tññⁿ nchaa tnúhu ní cáháⁿ cue espíritú-áⁿ, te ní ñá túú ní cuíní-yu cūndedóho-yu, nchaa ñáyiú-áⁿ ní nacháhu-yu năcuáa nduu nchaa cuéchi ní quidé-yu ññⁿ ññⁿ-yu. ³ Te sá dúcáⁿ ní yáha cue ñáyiú-áⁿ, xiáⁿ cūtnuní ndáá iní-ó sá vá cācu nihnu-o te núu na dàña nihnu-o tnúhu sá cáháⁿ năcuáa naníhí tǎhú-ó, tnúhu sá ío cūnuu, chí nacháhu-o te núu ducaⁿ na càda-o. Te díhna-gă Xítohó Jesucristú

ní cáháⁿ-gá tnúhu-áⁿ te nchaa ñáyiú ní xíndedóhó nchaa nàcuáa nduu tnúhu-áⁿ ní cáháⁿ ndáá-yu tnúhu-áⁿ núú-ó. ⁴ Te tnáhá Yá Ndióxi cundihi-gá nchaa ñáyiú-áⁿ quidé-gá nàcuáa cutnuni ini-ó sá tnúhu-áⁿ cuú-xí tnúhu ndáá, chi quide-gá titni núú sá vā yō tnáhi ndacu cada te ío cūñúhu-o. Te Espiritú Yá Ndióxi quidé-xí nàcuáa nduu táhú-ó ndi díiⁿ núú chiúⁿ cada-o nàcuáa cūni méé-gá. Te sá dúcáⁿ quide Yá Ndióxi nchaa xiáⁿ, xiáⁿ cutnuni ini-ó sá tnáhá-gá cáháⁿ-gá sá tnúhu-áⁿ cuú-xí tnúhu ndáá.

Xitohó Jesucristú ní xínduu yiqui cūñú-gá dātná cáá yiqui cūñú nchoo cué ñáyiú ñuyú-a

⁵ Te Yá Ndióxi vā táxi ndecu-gá cue espíritu xínú cuéchi núú-gá taxi tnúni-xi ñuyú sáá sá vātá quini-gá-ó, te diu cuendá xiáⁿ cáháⁿ-í. ⁶ Te núú tūtú Yá Ndióxi cáchi-xi:

Yōhó Dútú Ndióxi ñá túú nā cuú cué ñáyiú ñuyú núu ndacu ini-n-yu, àdi chindee-n-yu.

⁷ Te yōhó ní cachí-n sá nchaa ñáyiú ñuyú-a vā cūnū-yu dātná cūnū cue espíritu xínú cuéchi núú-n,

dico ní cachí-n sá sáa nduu te ío cūnū-yu tnáhá-yu, te mee-n cáháⁿ-n sá ío càhnu cuú-yu,

te ní cachí tucu-n sá táxi tnúni-yu nchaa sá ní cadúha-n.

⁸ Te ducaⁿ nchàandi túhú sá ío quindàhá-yu. Duha cáchi-xi núú tūtú-gá. Te sá dúcáⁿ ní cachí Yá Ndióxi sá quindàhá ñáyiú ñuyú nchaa sá ío, xiáⁿ cutnuni sá nchàandi túhú sá ío taxi tnúni-yu, dico vātá sáa-gá nduu ducaⁿ quini-ó cada-xi. ⁹ Te nchoo sa náha-o sá tnáá-ní ní quide Yá Ndióxi cuendá sá vā cūnū Xitohó Jesucristú dātná cūnū cue espíritu xínú cuéchi núú-gá. Te ducaⁿ ní quide Yá Ndióxi chi ní cundàhú ini-gá nchaa ñáyiú ñuyú-a, chi ní cachí-gá sá Déhe-gá cuú cuendá nchaa-yu, te Xitohó Jesucristú ío ní ndoho-gá òrē ní xihí-gá, núu xiáⁿ ní nduu táhú-gá cūnū vihi-gá vitna. Te mee Yá Ndióxi cáchi-gá sá ío càhnu cuu Déhe-gá.

¹⁰ Te Yá Ndióxi ní cadúha-gá nchàandi túhú sá ío nàcuáa ní cachí ini méé-gá, te sá dúcáⁿ ní quide-gá núu xiáⁿ váha-ní sá ní cachí-gá sá Xitohó Jesucristú nādi ndoho-gá te cuú-gá cuendá ducaⁿ ñá túú tnáhi-gá ná cūmāni-gá núú Yá Ndióxi. Te sá dúcáⁿ ní cuu núu xiáⁿ ní níhi Yá Ndióxi nàcuáa cada-gá càndeca-gá nchaa ñáyiú cūu déhe-gá quíhiⁿ núú ío váha càa cundecú-yu ndihi-gá ní caa ní quíhiⁿ. Te Xitohó Jesucristú cuú-gá Yá ní quide nàcuáa nduu táhú cue ñáyiú cundecú-yu ndihi Yá Ndióxi. ¹¹ Te Xitohó Jesucristú cuú-gá Yá quidé ndecu yiñuhu ñáyiú núú Yá Ndióxi ñáyiú sandáa ini ñáhá xii-gá, te Xitohó Jesucristú ndihi cue ñáyiú-áⁿ ñi-ni Yáa cuú Tātá-yu ndihi-gá, núu xiáⁿ Xitohó

Jesucristú Yáa cuú Déhe Dútú Ndióxi ñá túú cūcahaⁿ núú-gá cáháⁿ-gá sá ñani-gá ndihi cūha-gá cuú nchaa ñáyiú-áⁿ. ¹² Te quèe ndáa-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núú tūtú Yá Ndióxi núú cáchi-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Xitohó Jesucristú xii Tātá-gá Dútú Ndióxi, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Cáháⁿ váha-í cuendá-n núu nchaa cue tée cūu dātná ñani-í ndihi núu nchaa cue ñáyiú dīhi cūu dātná cūha-í,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n núú tātá-yu.

Duha yōdo tnuni núú tūtú-gá nàcuáa ní xáhaⁿ Déhe-gá xii-gá. ¹³ Te ingá tucu xichi núú tūtú Yá Ndióxi cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ Xitohó Jesucristú cuendá-gá, te duha ní cachí-gá:

Yúhú nchaa-ni nduu quindáa ini-í Tātá-í Dútú Ndióxi.

Duha cáchi-xi núú tūtú Yá Ndióxi nàcuáa ní cáháⁿ Xitohó Jesucristú. Te ingá tucu xichi núú tūtú Yá Ndióxi cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ tucu Xitohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá:

Iha ndecu ndihi-í nchaa ñáyiú cūu déhe Tātá-í Dútú Ndióxi, te diu-ni ñáyiú-áⁿ ní taxi cuendá Tātá-í cuu cuendá-í.

Duha cáchi-xi núú tūtú-gá nàcuáa ní cáháⁿ Xitohó Jesucristú.

¹⁴ Te sá cuendá nchaa ñáyiú cūu déhe Yá Ndióxi cuú-yu yiqui cūñú, núu xiáⁿ ducaⁿ tnáhá Xitohó Jesucristú ní cuu-gá yiqui cūñú, te ducaⁿ ní cuu-gá yiqui cūñú cuendá cuú-gá, te sá dúcáⁿ cuú-gá te ndacu-gá daquee tūhú-gá sàcūhná, te diu sàcūhná-áⁿ quidé-xi xihí ñáyiú. ¹⁵ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá cué ñáyiú ñuyú-a vā yūhú-gá-yu sá cuú-yu, chi nchaa-ni nduu yūhú-yu sá cuú-yu. ¹⁶ Te na cáchi tnúhu ndáa-í sá Xitohó Jesucristú ní quixi-gá cuendá chindee-gá cue ñáyiú cūu ñani tnáhá ndi Abrahám, te ñá diu cuendá sá chindée-gá cue espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndióxi. ¹⁷ Te cuendá xiáⁿ núu dai ní xini ñuhu-xi sá cuú-gá ñáyiú cuendá yāha-gá nādi sá yāha-gá dātná yāha cue ñáyiú cūu ndi mee-gá cuendá ducaⁿ cūu-gá dūtú ío cūnuu te cuu ndáa-gá núú Yá Ndióxi, te cundàhú ini-gá nchaa ñáyiú te cuú-gá cuendá sá vā cūndecu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndióxi. ¹⁸ Te mei òrē ndóhó Xitohó Jesucristú ní xito ndée ñáhá sàcūhná xii-gá te núu ndisa sá vā cadá-gá ní ñiⁿ sá ñá túú tātá-gá cada-gá, te sá dúcáⁿ ní ndoho-gá xiáⁿ núu ndácú-gá chindée-gá nchaa ñáyiú ducaⁿ yāha.

3

Xitohó Jesucristú ío-gá cūnū-gá dàcūúxi ndi Moisés

¹ Te nchóhó cuú-ndó ñáyiú ndecu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú ñáyiú cūu cuendá Yá Ndióxi, te tnáhá-ndó cūu-ndo ñáyiú ní cáháⁿ

ñáhá-gá cuendá cundecu-ndo ndihi-gá. Te yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sá io váha cada cuendá-ndó nàcuáa nduu cuendá Xítoho Jesucristú, chi diu-gá cúu-gá Yáa ní tendaha ñàha Dútú Ndióxi ní quixi-gá ñuyíú-a, te diu-gá cúu-gá Dútú io cunuuh chi quide-gá núú Yá Ndióxi. Te diu-ni cuendá Xítoho Jesucristú cáhá^a tnúhu sá ní sándáa iní-ó. ² Te mee Yá Ndióxi ní sáha chiúu^a-gá Xítoho Jesucristú, te io ndáá quidé-gá chiúu^a-á^a sá cúu-xí Yá Ndióxi, te diu-ni duca^a ní quide ndíi Moisés ní quide ndíi chiúu^a ní táhú Yá Ndióxi, te io ndáá ní quide ndíi chiúu^a-gá sá cúu-xí ncháa ñáiyu cùu cuendá-gá, te cue ñáiyu-á^a cúu-yu dàtná vehe mee-gá. ³ Te i^a tée dàcaa i^a vehe váha io càhnu-gá cúu-dé dàcúúxí vèhe dàcaa-dé. Te duca^a sàtnahá-xi cùu Xítoho Jesucristú chi io-gá càhnu cuu-gá dàcúúxí ndíi Moisés. ⁴ Te nchoo sá naha-o sá ncháa vèhe dacuítí ndècu cue tée ní dácáa, dico sa nàha tucu-o sá Yá Ndióxi quidé-gá ndécú ncháa sá io ñuyíú-a. ⁵ Te ndíi Moisés-á^a io ndáá ní quide ndíi chiúu^a ní táhú Yá Ndióxi ní quide ndíi sá cúu-xí ncháa ñáiyu cùu cuendá-gá. Te sá dúcá^a ní quide ndíi xiá^a ní cuu ndíi i^a tée ní xinu cuechi núú Yá Ndióxi. Te ní xáha^a ndíi xii ncháa ñáiyu cùu cuendá-gá nàcuáa cáhá^a-gá ndéé cuéé-gá. ⁶ Dico Xítoho Jesucristú cúu-gá Déhe mee Yá Ndióxi, te cùu-gá Yáa io quide ndáá yíndàha-gá ncháa ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi. Te tnàhá-ó cùu-o ñáiyu cùu cuendá-gá, te diu-ni duca^a cùu cuendá ñáhá-gá xii-o te núu na cànchicú^a nihnu-ni-o càni ndáá iní-ó cuendá-gá ndéé ná sáa nduu ngündecu-o ndihi-gá.

Cue ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi io váha cùu iní-yu ndècu-yu ndihi-gá

⁷ Te núu tùtú Yá Ndióxi yódó tnùní nàcuáa ní cáhá^a Espiritú-gá, te duha ní cachí-xi:

Te núu nchóhó ndédóho-ndo ncháa tnúhu cáhá^a Yá Ndióxi vitna,

⁸ te vá cünduu sáa iní-ndó dàtná ní xínduu sáa iní ñáiyu ní dáquée tíhú tnúhu Yá Ndióxi, ñáiyu ní xíndecu xití yucu,

chi ñáiyu-á^a ní xito ndéé-yu Yá Ndióxi núu nása cada ñàha-gá xii-yu.

Duha ní cachí Espiritú-gá. ⁹ Te cächí tucu Espiritú Yá Ndióxi nàcuáa ní cáhá^a méé-gá, te duha ní cachí-gá:

Xití yucu ní xito ndéé ñáhá cué ñani tnàhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha xii-í,

te duca^a ní quide ñáhá-yu cuéí ní xini-yu ncháa sá ní quide-í ndí ùdico cuía ní xíndecu-yu xití yucu-á^a.

¹⁰ Te sá dúcá^a ní quidé-yu núu xiá^a ní cudéé^a-í núu-yu,

núu xiá^a ní cáhá^a-í cuendá-yu, te ní cachí-í:

“Ñáiyu-a quide-ní-yu ncháa sá ñà túú tàu-yu cadá-yu te ní ñà túú cuini-yu cadá-yu ncháa nàcuáa sàni iní-í, te ní ñà túú cuini-yu cadá-yu nàcuáa cáhá^a-í”,

duha ní cáhá^a-í cuendá-yu.

¹¹ Te xiá^a núu ní cudéé^a-í núu-yu te ní xáha^a ndáa-í xii-yu sá vá ndúú tãhú-yu cundecu váha-yu núu ndècu-í.

Duha ní cachí Yá Ndióxi cächí Espiritú-gá.

¹² Te nchóhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú, cáhá^a-í dóho-ndo sá io cada cuendá-ndó vá càni cuéhé iní-ndó te ngóo-ndo vá quindáa-gá iní-ndó Yá Ndióxi te dàña-ndo ichi-gá, te diu-gá cúu-gá Yáa ndécú ncháa nduu ncháa quíú. ¹³ Te i^a nduu i^a nduu io chí cuàha tnàha tnúhu ndee iní cundecu-ndo nàni ndecu-ndo ñuyíú-a cuendá sá vá xinu iní-ndó càda-ndo nàni sá cuéhé sá dúhá, te duca^a te vá cúu sáa iní-ndó núú Yá Ndióxi. ¹⁴ Te vá dáñá ndéé-ó càni ndáá iní-ó nàcuáa cada ñàha Yá Ndióxi xii-o, te dàtná-ní ní sàni iní-ó ndéé cùtnàhá ní tuha-o ichi Yá Ndióxi, te diu-ni duca^a càni iní-ó ndéé ná sáa nduu vá cundecu-gá-ó ñuyíú-a, te núu duca^a na càda-o te cùu i^a nnuu-o ndihi Xítoho Jesucristú.

¹⁵ Te duha cáhá^a-xi i^a xichi núu tùtú Yá Ndióxi:

Te núu nchóhó ndédóho-ndo nàcuáa cáhá^a Yá Ndióxi vitna,

te vá cünduu sáa iní-ndó dàtná ní xínduu sáa iní cue ñáiyu ní dáquée tíhú tnúhu-gá ndéé sanaha.

Duha cachí-xi núu tùtú-gá. ¹⁶ Te cue ñáiyu duca^a ní xínduu sáa iní-xi cùu-yu ñáiyu ní ndeñuhu ndíi Moisés nació^a Egiptú, te ñáiyu-á^a ní xíndedóho-yu tnúhu ní cáhá^a Yá Ndióxi te ní quide sáa iní-yu ní dáquée tíhú-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Te ndí ùdico cuía ní xúhu^a-yu ichi io ní cudéé^a Yá Ndióxi núu-yu cuendá sá ní quidé-yu nàni ncháa sá cuéhé sá dúhá, te ñáiyu-á^a ní xíhi-yu xití yucu. ¹⁸ Te ncháa ñáiyu-á^a ñà túú ní cuini-yu tní^a-yu tnúhu ní cáhá^a Yá Ndióxi núu xiá^a ní cáhá^a ndáa-gá sá vá ndúú tãhú-yu cundecu-yu núu io váha càa ndecu-gá. ¹⁹ Te xiá^a núu nchoo cùtnuní iní-ó sá ncháa ñáiyu-á^a ñà túú ní ndúú tãhú-yu cundecu váha-yu núu ndécú-gá, chi ñà túú ní sándáa iní-yu tnúhu ní cáhá^a-gá.

4

¹ Te vitna ndècu ndihi-gá-ó tnúhu Yá Ndióxi tnúhu sá dánhé ñáhá xii-o sá cúu cundecu váha-o núu ndécú-gá, te tàu-xi quiyúhú iní-ó chí na cuáhá^a te vá ndúú tãhú-ó cundecu váha-o núu ndécú-gá. ² Te tnàhá nchoo ní ngündecu ndihi-o tnúhu sá cáhá^a nàcuáa naníhí tãhú-ó dàtná ní xíndecu ndihi cue ñáiyu ndéé sanaha, dico ñáiyu-á^a

chi ñá túú vèdàna ni nàndíhi-xi cuèi ní xindedóho-yu tnúhu-á" chi ñá túú ní sàndáá iní ñáhà-yu xii-gá. ³ Dico nchoo cùu-o ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí, núu xiá" nduu táhú-ó cùndecu váha-o núu ndécú-gá, te ní quee ndáá-xi nàcuáa cáhà"-gá núu tùtú-gá núu cächí-xi:

Yúhú ní cudèè"-í núu-yu, te ní cáhà" ndáá-í sá vā ndúú táhū-yu cundecu váha-yu núu ndécú-í.

Duha ní cächí-gá. Te cuu nduu táhū-yu cundecu váha-yu núu ndécú Yá Ndiòxí ní cùu, chi sa ní xinu cava nchaa chiù" ní quide-gá sá ní cadúha-gá ñuyú. ⁴ Te núu tùtú Yá Ndiòxí cáhà"-xi nàcuáa ní quide-gá nduu úsá, te duha cächí-xi:

Yá Ndiòxí ní quide chiù"-gá ñnú nduu ní quide-gá nchaa chiù"-gá te ní ndetátú-gá nduu úsá.

Duha cächí-xi núu tùtú-gá. ⁵ Te cächí tucu-xi núu tùtú Yá Ndiòxí nàcuáa ní cáhà"-gá cuendá cue ñáiyu ndéé sanaha, te duha ní cächí-gá:

Cue ñáiyu-a vā ndúú táhū-yu cundecu váha-yu núu ndécú-í ndetátú-í.

Duha ní cächí-gá. ⁶ Te ñáiyu ní xindedóho tnúhu sá cáhà" nàcuáa naníhi táhú-ó ndéé sanaha, ñá túú ní ndúu táhū-yu cundecu váha-yu núu ndécú Yá Ndiòxí ndetátú-gá, te duca" chi ñá túú ní sàndáá iní ñáhà-yu xii-gá, dico ió-gá ñáiyu nduu táhū cundecu váha núu ndécú-gá ndetátú-gá. ⁷ Te ní xica cuéhé nduu sá dúcá" ñá túú ní sàndáá iní ñáhà ñáiyu-á" xii-gá, te dàtnúni ní cáhà" ndíi Dávi yuhu-gá nàcuáa cada-gá vitna, te diu-ni nàcuáa sa yòdo tnuní diu-ni duca" chìdo tnuní tucu-í nàcuáa ní cáhà" ndíi yuhu-gá, te duha ní cächí-gá:

Te núu nchóhó ndedóho-ndo tnúhu cáhà"-í te vā cadá sáá iní-ndó.

Duha ní cächí-gá. ⁸ Te ndíi Jòsué ní sanu ichi ndíi ñáiyu núu quihí"-yu cundecu váha-yu, dico ñá díú cuendá xiá" ní cáhà" Yá Ndiòxí, chi cuendá nàcuáa cada-gá vitna ní cáhà"-gá. ⁹ Núu xiá" sáá nduu ndúu táhū nchaa ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiòxí ngündecu váha-yu núu ndécú-gá ndetátú-gá. ¹⁰ Te nchaa ñáiyu duca" na ndúu táhū cundecu váha núu ndécú Yá Ndiòxí ndetátú-gá, te tnàhá-yu ndetátú-yu cuendá nchaa sá váha ní quide-yi dàtná ndetátú mée-gá. ¹¹ Te xini ñuhu-xi sá nchóó ió nducu ndéè-o nducu-o nàcuáa cada-o cuendá nduu táhú-ó ngündecu váha-o núu ndécú Yá Ndiòxí ndetátú-gá, chi na cuáhà" dava-ndo cada-ndo datná ní quide cue ñáiyu ñá túú ní sàndáá iní ñáhà xii-gá, te vā ndúú táhū-ndó cùndecu váha-ndo núu ndécú-gá te núu duca" na cada-ndo.

¹² Te tnúhu Yá Ndiòxí cúu-xí dàtná ñ" sá nchító-ó chi quide-xi nándi sá quidé-xí, te

cùu-xi datná ñ" sá dèé" víhi-gá dàcúúxi ñ" yuchí sá ndéé úú xio núu-xi. Te duca" sàtnahá-xi cùu tnúhu-gá chi queé-xi iní-ó, te dāndixi túu-xi nchaandi túhú sá sání iní-ó te núu quide váha-o àdi ñá túú quide váha-o ndécú-o. ¹³ Te ní ñ" sá ní cadúha Yá Ndiòxí vā cání iní-ó sá ndácú-xi nguiváha-xi núu-gá, chi nchaandi túhú sá sání iní-ó ndécú túu-xi núu-gá, te diu núu Yáá-á" na cání cuendá-ó nchàa sá quidé-ó.

Xítóhó Jesucristú cúu-gá Dútú ió cùnūu

¹⁴ Te Xítóhó Jesucristú cúu-gá Dútú ió cùnūu ndecu ndihi-o, te diu-gá cúu-gá Dèhe Dútú Ndiòxí, te Yáá-á" ngāndaa-gá andiu ní nucúndecu-gá núu Yá Ndiòxí, núu xiá" tàu-xi sá cānchicú" nihnu-ni-o quindáá iní-ó-gá. ¹⁵ Te mee Yáá-á" ió cùnūu-gá cúu-gá dútú-ó ndécú ndihi-o, te ió na cūndahú iní ñáhà-gá xii-o cuendá sá ñá níhi ndéé-ó cūndecu-o. Te duca" cada-gá chi ní yáha-gá datná yáha mee-o, chi nchaa sá ní yáha-gá-á" ní cuu-xi sá cadá-gá nāndi nchaa sá cuéhé sá dūhá ní cūu dico ní ñ" ñá túú ní quide-gá. ¹⁶ Núu xiá" tàu-ó sá nchóó ní yuhu ní iní-ó cáhà" ndihi-o Yá Ndiòxí Yáá ió cūndahú iní ñáhà xii-o chindee ñaha-gá, te duca" cada-o te cūndahú iní ñáhà-gá chindee ñaha-gá xii-o ndéda-ni cāa oré xini ñuhu-o-gá.

5

¹ Te nchaa cue dútú cùnūu núu ñáiyu israél diu-ni ñáiyu cùu-güedé, te duca" ní ngündecu-güedé cuendá cada-güedé chiù" sá cúu-xí Yá Ndiòxí cuendá-yu, chi diu cue téé-á" ní xóo nacani cuendá-güedé núu-gá quiti ní xóo cahni-güedé ní xóo nduu táhū-gá, te duca" ní xóo cada-güedé cuendá sá cadá cāhnu iní Yá Ndiòxí cuéchi-yu, te duca" ní xóo nacani cuendá tucu-güedé núu-gá nchaa dava-gá sá ní xóo níhi-güedé ní xóo nduu táhū-gá. ² Te nchaa cue dútú-á" ní xóo cundee iní-güedé nchaa sá ní xóo cada nchaa ñáiyu ñá túú ní quide ndáá ñáiyu ñá túú cūtnuní iní-xi, te duca" ní xóo cada cue dútú-á" chi tnàhá-güedé ñá túú ní xóo níhi ndéé-güedé cundecu-güedé cuendá nchaa sá ní xóo yáha-güedé. ³ Te sá cuendá sá dúcá" ñá túú ní xóo níhi ndéé-güedé núu xiá" dai ní xini ñuhu-xi sá tnàhá-güedé cuàha-güedé Yá Ndiòxí sá ndúú táhū-gá cuendá mée-güedé dàtná quidé-güedé cuendá ñáiyu.

⁴ Te ní ñ" téé vā ndácú-dé cuu-dé dútú cùnūu cuendá-ni sá cächí iní mée-dé te núu ñá díú mee Yá Ndiòxí duca" cūni-gá sá cúu-dé dútú cùnūu datná ní quide-gá ndíi Áron. ⁵ Te cuéi Xítóhó Jesucristú chi ñá díú mée-gá ní quide-gá mée-gá ñ" dútú cùnūu nàcuáa cada nínu-gá mée-gá, chi mee Tátá-gá Dútú Ndiòxí duca" ní cächí-gá sá

cúu-gá Dútú cúnúu, te ducaⁿ chi Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá:

Yòhó cúu-n Dèhe-í,

te cuini-í sá dúhá-ní cùndecu-n núu ndécù-í.

Duha ní xáhaⁿ-gá xii Xitohó Jesucristú. ⁶ Te núu tütü Yá Ndióxi yódó tnúni nácuáa ní xáhaⁿ tucu-gá xii Xitohó Jesucristú, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Yòhó cúu-n dütü cundecu ni caa ni quíhíⁿ,

te cùu-n datná ní cuu ndí Melquisédéc.

Duha ní xáhaⁿ-gá xii Xitohó Jesucristú. ⁷ Te cùtnàhá ní xíndecu Xitohó Jesucristú ñuyíu-a te níhi ní xóo cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndióxi te ní xóo cáháⁿ ndàhú-gá núu-gá, te ní xóo ndàhyú-gá òré ducaⁿ ní xóo cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní quide-gá chi nàha-gá sá Yá Ndióxi cúu-gá Yáa ndacu dácacu nihnu ñaha xii-gá cuendá sá vā cùu dúcáⁿ-gá. Te Yá Ndióxi ní xíndedóho-gá nchaa tnúhu ní cáháⁿ Xitohó Jesucristú cuendá sá ní quide-gá nchaa nácuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cada-gá.

⁸ Te sá cuendá nchaa sá ní ndoho Xitohó Jesucristú xíáⁿ ní cutnùni iní-gá cada-gá nchaa dava-gá sá vāha nácuáa cuini méé Yá Ndióxi cada-gá. Te ducaⁿ ní cuu cuéi cùu-gá Déhe Yá Ndióxi. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní quide-gá nchaa nácuáa cuini méé Yá Ndióxi, xíáⁿ núu vitna cùu-gá Yáa dácacu nihnu nchaa ñáyui sàndáá iní ñáhá xii-gá núu ùhú núu ndàhú. ¹⁰ Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gá sá Xitohó Jesucristú cúu-gá dütü cúnúu datná ní cunuu ndí Melquisédéc cùtnàhá ní cuu ndí dütü ñuyíu-a.

Cuendá ñáyui cuini ñaha nihnu ichi Yá Ndióxi

¹¹ Te vai-gá tnúhu ndècu cáháⁿ-í nácuáa ndúu cuendá Xitohó Jesucristú, ndihí ndí Melquisédéc, te dicó-ni sá nchòhó ío cuéé təcù tnúni-ndó, te yúhú ío ùhú níhi-í nácuáa cáháⁿ-í nácuáa tecù tnúni-ndó.

¹² Te nchòhó sa ní cuu cuéhé nduu ndècu-ndo ichi Xitohó Jesucristú, te tàù-ndó dānehé-ndó cué ñáyui ndècu ichi-gá tnúhu-gá núu dicó sá cùu, dico xini ñuhu-ni-xi sá cùndecu ñáyui danèhé ñáhá tnúhu-gá xii-ndo, tnúhu sá ní dácúhá-ndó ndéé díhna sá ñà túú ùhú tecù tnúni-ndó. Te sá dúcáⁿ quide-ndo núu xíáⁿ cúu-ndó datná cue landú vitna sàdi camá, landú vátá cúu-gá caxi dítá. ¹³ Chi nchaa ñáyui cùu datná landú vitna sàdi, ñáyui-áⁿ cúu nēñuú-yu ñà túú cùtnuní iní-yu nácuáa cáháⁿ tnúhu sá cáháⁿ nácuáa cada ndáa-yu cundecu-yu. ¹⁴ Te nchaa sá vátá cúu-gá caxi cue landú yíquíⁿ xíáⁿ cúu-xi cuendá cue ñáyui sacuéhé, te xíáⁿ cúu-xi datná tnúhu sá dácúhá ñáyui sa ní níhi ndéé ndècu ichi-gá, ñáyui sa ní cutnùni váha iní-xi nāndi cùu nchaa sá cuéhé sá dúhá, ndihí nāndi cùu nchaa sá váha.

6

¹ Te xíáⁿ núu vitna xini ñuhu-xi dacuaha-o dava-gá tnúhu Yá Ndióxi cuendá ducaⁿ te cuu-o ñáyui təcù tnúni nchaa tnúhu-gá. Te xini ñuhu-xi sá nchāá tnúhu Xitohó Jesucristú sá ní dácúhá-ó ndéé díhna vā dácúhá-gá-ó datná ní dácúhá-ó chí sa təcù tnúni-ó. Te ñà túú-gá xini ñuhu-xi dacuaha-o datná ní dácúhá-ó ndéé díhna nácuáa cada-o ndixi cuéchi iní-ó cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-o, sá tá dácúta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. Te ducaⁿ vā dácúhá-gá tucu-o datná ní dácúhá-ó ndéé díhna nácuáa cada-o quindáá iní-ó Yá Ndióxi, ² ndihí cuendá nácuáa ní dácúhá-ó nácuáa cuandute-o, ndihí cuendá nácuáa cada-o cācāⁿ ndodo-o ndàha-o díquí ñáyui ní sāndáá iní ñáhá xii-gá. Te ducaⁿ ñà túú-gá xini ñuhu tucu-xi dacuaha-o datná ní dácúhá-ó ndéé díhna cuendá nácuáa ndoto cue ñáyui ní xíhí, ndihí cuendá nácuáa ní dácúhá-ó sá Yá Ndióxi daquihíⁿ-gá ñáyui núu ùhú núu ndàhú ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te núu Yá Ndióxi ná cāchí-gá, te cuita dacuáha-gá-ó nchāa dava-gá tnúhu sá cūmāni quíhíⁿ.

⁴ Te cue ñáyui sa təcù tnúni tnúhu Yá Ndióxi, ñáyui sa xini nchaa nácuáa ndúu nchaa sá váha quide ñaha Yá Ndióxi xii-o ndihí-yu, ñáyui sa chīndee ñaha Espiritú Yá Ndióxi, ⁵ ñáyui sa cùtnuní iní-xi sá ío váha tnúhu Yá Ndióxi, ñáyui sa xini nácuáa ta quide Yá Ndióxi véxi nchaa sá vā yòo tnàhí ndacu cada, ⁶ te núu ñáyui-áⁿ ná ngúita tucú-yu daquēe tñhú duúⁿ-yu tnúhu Yá Ndióxi, te vā ndácú-gá-ó nā canu ichi-ó-yu nácuáa ndixi cuéchi iní-yu te núu ducaⁿ na cādā-yu, te sá dúcáⁿ nā cādā-yu te tnàhá-yu cúu-yu datná cue tēe ní sahni ñaha xii Xitohó Jesucristú Déhe Yá Ndióxi núu cūrúxi. Te sá dúcáⁿ nā cādā-yu te ngóo dava-gá ñáyui cáháⁿ cuéhé-yu cuendá Xitohó Jesucristú. ⁷ Te nchaa ñáyui cùu-yu datná ñuhu, chí ñuhu-áⁿ ndi tnàhá òré cúuⁿ dāú te xihí-xi ndute, te dava ñuhu váha cùu sá xítú ñáyui, te sá cúu núu ñuhu-áⁿ ío nāndihí-xi, te mee Yá Ndióxi quide-gá cúu sá váha núu ñuhú-áⁿ. ⁸ Dico núu da ñhu na ndāa núu ñuhu-áⁿ te ñà túú vèdana nāndihí-xi te núu ducaⁿ, te Yá Ndióxi vā cúu váha iní-gá cuendá ñuhu-áⁿ sá dúcáⁿ dà ñhu ndaa núu-xi, te ñhu-áⁿ ndihí-xi cáyú. Te ducaⁿ sātñahá-xi cùu ñáyui dàquee tñhú tnúhu Yá Ndióxi chí ñà túú cùu váha iní-gá núu-yu.

Nihí-ó sá ndétú-ó ndúu táhú-ó

⁹ Te cuéi duha cáháⁿ-í dico nchòhó cue ñáyui ío cùu iní-í, chí cùtnuní ndāá iní-í sá vā cādā-ndó datná xiquide dava-gá ñáyui, te mee-ni sá váha cuu xii-ndo chí cùu-ndo ñáyui sa ní nanihí tñhú. ¹⁰ Te ducaⁿ chí Yá Ndióxi cúu-gá Yáa ío váha quide ndāá, te vā

dáná ndòdo iní-gá nchaa sá vâha quide-ndo, te ni vâ dáná ndòdo iní-gá nâcuâa quide-ndo cuu iní-ndó-gâ, te sá dúcáⁿ quide-ndo cuu iní-ndó-gâ xiáⁿ chindêe-ndo cue ñâyiú ndêcu ndihi-ndo ichi Xitohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni ta quide-ndo véxi ndéé vitna. ¹¹ Te cuiní-í sá ñⁿ ñⁿ-ndo nducu ndee-ndo cada-ndo nâcuâa cuiní Yá Ndióxi dàtná tá quide-ndo véxi, te diu-ni ducaⁿ càda-ndo ndéé ná sàá nduu ndùu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gá núú ndécú-gâ, te ducaⁿ te níhí-ndó nchàandi tûhú sá ndétú-ndó ndùu táhú-ndó cùndecu ndihi-ndo ni caa ni quíhíⁿ. ¹² Te yúhú cuiní-í sá nchòhó vá tûhio-ndo càda-ndo nchaa nâcuâa cuiní Yá Ndióxi, te cada-ndo dàtná quidé ñâyiú sàndáá iní tnúhu-gâ, ñâyiú càhnu iní-xi. Te sá dúcáⁿ quidé-yu xiáⁿ níhí-yu nchaa sá ní cachí Yá Ndióxi nduu táhú-yu.

¹³ Te cùtnàhá ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndii Àbrahám nâcuâa cada-gá, te ní cacunehe-gá méé-gâ nâcuâa cutnùni iní ndii sá ndáá cada-gá nâcuâa ní xáhaⁿ-gâ xii ndii, te vá yóo ñⁿ ni càcunehe-gá cuendá sá quindáá iní ndii tnúhu ní cáhâⁿ-gâ. Te ducaⁿ ní quide-gâ chi ñⁿ dií-ni mee-gâ ío cùnuu-gâ. ¹⁴ Te duha ní xáhaⁿ-gâ xii ndii Àbrahám: “Yòhó té Àbrahám na cachí tnúhu ndáá-í xii-n sá ío chindêe ñàha-í xii-n, te cáya cuéhé víhí ñàní tnáhâ-n”, duha ní xáhaⁿ-gâ xii ndii. ¹⁵ Te ndii Àbrahám ío ní quide ndee iní ndii ní xindetu ndii, te ducaⁿ te Yá Ndióxi ní quide-gâ nâcuâa ní xáhaⁿ-gâ cada-gá sá cúu-xi ndii. ¹⁶ Te núu ñⁿ ñâyiú càhâⁿ ñⁿ tnúhu ndáá cuiti te càcu nehé-yu Yá Ndióxi cuendá quindáá iní tnàha ñâyiú-yu tnúhu càhâⁿ-yu, te òré ducaⁿ na càhâⁿ-yu te ñà túú-gâ sá dácáá ñâyiú càhâⁿ ndihí-yu cuendú. ¹⁷ Te ducaⁿ ní quide Yá Ndióxi ní cáhâⁿ ndáá-gâ sá cáda-gâ nâcuâa ní cachí-gâ, te ducaⁿ ní cáhâⁿ-gâ cuendá nchaa ñâyiú ní cachí-gâ nduu táhú sá cáda-gâ nâcuâa cutnùni iní-yu sá quidé-gâ ñⁿ sá cáhâⁿ-gâ, te ní ñà túú nâdâma-gâ ñⁿ sá cáhâⁿ-gâ. ¹⁸ Te nchoo ní natuho-o Yá Ndióxi cuendá dâcâcu nihnu ñàha-gâ xii-o núú úhú núú ndàhú, te ní níhí-ó tnúhu ndee iní ndécú ndihi-o cuendá sá vá dâñá ndéé-ó cùndetu-o sáá nduu ndùu táhú-ó cùndecu-o ndihi-gâ. Te ducaⁿ ní níhí-ó tnúhu ndee iní chi Yá Ndióxi ní cáhâⁿ ndáá-gâ sá cáda-gâ nâcuâa ní cachí-gâ, te ñà túú dândahú ñàhâ-gâ, te ní ñà túú nâdâma-gâ ñⁿ sá ní cachí-gâ cada-gâ. ¹⁹ Te tnúhu ndee iní ndécú ndihi-o xiáⁿ quidé-xi cùtnuní ndáá iní-ó sá ndúú táhú-ó cùndecu-o ndihi Yá Ndióxi núú ndécú-gâ, te ducaⁿ cùtnuní ndáá ndisa iní-ó sá cuendá Xitohó Jesucristú Yáá ndécú núú Yá Ndióxi. ²⁰ Te ducaⁿ ní nucùndecu Xitohó Jesucristú núú Yá Ndióxi cuendá ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-o càda-o, te ducaⁿ ní nucùndecu-gâ núú Yá Ndióxi chi cùu-gâ dútú cùnùu datná ní

cunuú ndii Melquisèdêc ñuyúú-a, te ducaⁿ-ni cùu-gâ dútú cùnùu ni caa ni quíhíⁿ.

7

Xitohó Jesucristú cúu-gâ dútú dàtná ní cuu ndii Melquisèdêc

¹ Te ndii Melquisèdêc ní xindaha ndii cue ñâyiú ñuú Sàlém, te ní cuu ndii dútú ní xinu cuechi ndii núú Dútú Ndióxi Yáá ío cùnùu. Te ndii Melquisèdêc-án ní xicáⁿ táhú ndii núú Yá Ndióxi cuendá ndii Àbrahám cùtnàhá ní sáhâⁿ ndii Àbrahám-án ní nàá ndii ndihi cue dava-gâ cue tée yindaha ñâyiú. Te cue tée-án ñà túú ní ndâcu-güedê nàá-güedê ndihi ndii Àbrahám-án chi ní xíta-güedê. ² Te nchaa sá ní níhí ndii Àbrahám-án núú ní nàá ndii, te ní quide ndii úxi xichi te ñⁿ xichi núú úxi-án ní sáñaha ndii xii ndii Melquisèdêc. Te diu ndii Melquisèdêc-án quée-xi: Tée ío vâha quide ndáá yindaha ñàha xii ñâyiú, duha quée-xi. Te ní xóo danàni ñàhâ-yu xii ndii Tée yindaha ñuú Sàlém, duha ní xóo danàni ñàhâ-yu. Te tnúhu Sàlém-án quée-xi: Ñuú ndécú ñàhi, duha quée-xi tnúhu-án. Núu xiáⁿ quée tucu-xi nâcuâa nàni ndii Tée yindaha ñuú ndécú ñàhi, duha quée tucu-xi diu ndii. ³ Te ñà túú tnúhu núu yoo cùu tátá ndii ndihi nàñá ndii, te ní ñà túú tnúhu núu yoo cùu xii ndii ndihi xitná ndii, te ní ñà túú tnúhu núu nàndi cùu ñâyiú ní cuu ñàní tnáhâ ndii ní xindecu ndéé sanaha-gâ, te ní ñà túú tnúhu núu ná ama ní cacu ndii, te ní ñà túú tnúhu núu ná ama ní xihí ndii. Te ndii-án ducaⁿ-ni ní cuu ndii dútú ní xindecu ndii, te ducaⁿ sátnahâ-xi cùu Xitohó Jesucristú déhe Yá Ndióxi chi cuu-gâ dútú ni caa ni quíhíⁿ.

⁴ Te vitna chí cuàha vâha cuendá sá ndii Melquisèdêc ní cuu ndii ñⁿ tée ío ní cuu càhnu ní xindecu ñuyúú-a, chi ndii Àbrahám tée ní cuu ñàní tnáhâ-ó ní xindecu ndéé sanaha ní quide ndii úxi xichi nchaa sá ní níhí ndii núú ní nàá ndii. Te ñⁿ xichi núú úxi-án ní sáñaha ndii xii ndii Melquisèdêc. ⁵ Te ndii Moisés ní chidó tnùnì ndii nâcuâa cada nchaa dútú, cue tée ní cuu ñàní tnáhâ ndii Lèví sá cue tée-án queheⁿ-güedê ñⁿ xichi núú úxi xichi sá níhí cue ñâyiú isrâél ñâyiú cùu ñàní tnáhâ-güedê cuu cuendá-güedê. Te ducaⁿ quide-güedê cuéi ñàní tnáhâ-güedê ndihí-yu ní cuu ndii Àbrahám. ⁶ Te cuéi ñà díú ñàní tnáhâ ndii Melquisèdêc cúu ndii Àbrahám dico ní queheⁿ ndii Melquisèdêc-án ñⁿ xichi núú úxi xichi nchaa sá ní níhí ndii Àbrahám. Te ndii Melquisèdêc-án ní xicáⁿ táhú ndii núú Yá Ndióxi cuendá ndii Àbrahám. Te diu-ni ndii Àbrahám-án ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndii sá cáda vâha ñàha-gâ xii ndii. ⁷ Te sa cùtnuní iní-ó sá núu ñⁿ tée na càcáⁿ táhú-dê núú Yá Ndióxi cuendá ñⁿ

ñáiyu, te téé-án cúnùu-gá-dé. ⁸ Te cue dútú ñáiyu isráel quèhé-güedé ñi xichi núú ùxi xichi nchaa sá ñihí-yu cùu cuendá-güedé, te cue téé-án cuú-güedé. Te núú tütú Yá Ndióxi cächí-xi sá ndii Melquisédéc ndécú-ní ndii, te ducaⁿ cáhá-xi chí ñá túú tnúhu sá ní xihí ndii. ⁹⁻¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní sáñaha ndii Ábrahám sá ní nduu táhú ndii Melquisédéc, te xiáⁿ cada iní-ó sá sá ndecu ndii ndii Ábrahám cue ñani tnáhá ndii Lèví cue téé cùu dútú, cue téé quèheⁿ ñi xichi núú ùxi xichi nchaa sá ñihí ñáiyu isráel cuéi vátá cécú-gá-güedé. Te cada iní-ó sá tnáhá-güedé ní sáha-güedé ndii Melquisédéc ñi xichi núú ùxi xichi nchaa sá ní ñihí ndii Ábrahám núú ní nàá ndii. Te ducaⁿ càda iní-ó chí cue téé-án cuú-güedé ñani tnáhá ndii Ábrahám cuéi vátá cécú-gá-güedé dàv-áⁿ.

¹¹ Te sá cuendá cue dútú cue téé cùu ñani tnáhá ndii Lèví ní ngúndecu ndii cue ñáiyu isráel tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te ñani tnáhá ndii Áron cùu cue dútú-án. Te núú dicó cue dútú-án ní ndàcu-güedé cada-güedé nàcuáa cudüu ñáiyu isráel núú Yá Ndióxi, te ñá túú-gá xini ñuhu-xi ngúndecu ingá dútú dàtná ndii Melquisédéc ní cùu. Te dútú-án ñá túú ní cùu-dé dàtná ní cuu cue ñani tnáhá ndii Áron. ¹² Te núú cué dútú cue téé cùu ñani tnáhá ndii Lèví-án ní ngúndecu ingá dútú. Te sá dúcáⁿ ní ngúndecu ingá dútú xiáⁿ dacuití ní xini ñuhu-xi sá dāma nàcuáa ndùu tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. ¹³⁻¹⁴ Te diu-ni cuendá dútú-án sa ñihí-ó tnúhu, te dútú-án cuú Xítoho Jesucristú, te ñá diú ñani tnáhá ndii Áron cuú-gá chí ñani tnáhá ndii Jüdá cuú-gá. Te nchaa-o tà xini ndáá-ó sá ñani tnáhá ndii Jüdá cuú-gá, te ndii Moisés ñá túú tnáhi ná ní cächí ndii cuendá cue ñani tnáhá ndii Jüdá sá cuú-güedé dútú, chí ní ñi-güedé ñá túú ní cùu-güedé dútú ní cùu.

¹⁵ Te vitna cùtnuní ndáá iní-ó nàcuáa ní cuu, chí Xítoho Jesucristú cuú-gá ingá dútú dàtná ní cuu ndii Melquisédéc. ¹⁶ Te ñá diú cuendá tnúhu sá sánú ichi ñaha xii ñáiyu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ducaⁿ ní cùu-gá dútú, chí ní cuu-gá dútú cuendá sá cuú-gá Yáá cundecu ní caa ní quíhiⁿ chí vá ñi ndùu te ndii niñu-gá. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii-gá:

Yòhó cuú-n dütú dàtná ní cuu ndii Melquisédéc,

te cundecu-n nchaa nduu nchaa quíu. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii-gá. ¹⁸ Te xiáⁿ núu nchaa tnúhu ndéé díhna, tnúhu sá ní xíndecu ndii cue dútú ñá túú-gá cúnùu-xi vitna chí ñá túú-gá xini ñuhu-xi te ní ñá túú ná chindée ñaha-xi. ¹⁹ Te diu-ni tnúhu-án cuú-xi tnúhu sá ní chidó tnúni ndii Moisés canu ichi ñaha

xii ñáiyu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te tnúhu-án ñá túú vèdana ní quide-xi nàcuáa chindée-xi ñáiyu cudüu-yu núú Yá Ndióxi. Dico vitna ní ngúndecu ndii-o tnúhu ndee iní sá io-gá váha dàcúúxi tnúhu ndéé díhna, chí ndecu ndii-o Xítoho Jesucristú Yáá cuú dütú-ó. Te Yáá-án quidé-gá tnáhá tnúhu-o ndii Yá Ndióxi vitna.

²⁰ Te Yá Ndióxi ní cáháⁿ ndáá cuiti-gá sá Xítoho Jesucristú cuu-gá dütú. ²¹ Dico ñá túú dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá cuendá cue ñani tnáhá ndii Lèví cue téé ní cuu dütú, cuéi mei òré ní chisaha-güedé ní cuu-güedé dütú. Te cùtnáhá ní chisaha Xítoho Jesucristú cuú-gá dütú, te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ ndáá cuiti-gá xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Yúhú Dütú Ndióxi cáháⁿ ndáá cuiti-í te vá dāmá-í tnúhu cáháⁿ-í:

“Yòhó cuú-n dütú dàtná ndii Melquisédéc,

te cundecu-n ní caa ní quíhiⁿ.”

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Xítoho Jesucristú. ²² Te Xítoho Jesucristú quidé-gá nàcuáa cutnuni ndáá iní-ó sá Yá Ndióxi cada-gá ingá núú sá váha sá cuú-xi-ó dàtná ní cächí-gá, te xiáⁿ cuú-xi sá io-gá váha dàcúúxi tnúhu ní cáháⁿ-gá ndéé díhna. ²³ Te io cuéhe cue ñani tnáhá ndii Lèví ní cuu-güedé dütú, te ducaⁿ cuendá sá ñá túú ní cudí-güedé cundecu-güedé chí ní ndii-güedé ní xihí. ²⁴ Dico Xítoho Jesucristú chí vá cuú-gá, chí cundecu-gá ní caa ní quíhiⁿ núu xiáⁿ diu-ni-gá cuu-gá dütú, te vá yóo ñi-gá cuu dütú cada núú-gá. ²⁵ Te núu xiáⁿ Xítoho Jesucristú dácacu niñu ñaha-gá xii nchoo ñáiyu núú ùhú núú ndàhú, nchoo ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii-gá, te diu-ni nchoo cùu-o ñáiyu tnáhá tnúhu ndii Yá Ndióxi, te vá ñi ndùu-gá te cuita niñu-o. Te ducaⁿ chí Xítoho Jesucristú ñá túú xòcuñi-gá núú Yá Ndióxi cáháⁿ ndàhú-gá cuendá-ó.

²⁶ Te Xítoho Jesucristú cuú-gá Yáá cuú dütú cúnùu xini ñuhu-o cundecu ndii-o, te diu-gá cuú-gá Yáá chindée chitú ñaha xii-o, te cuu-gá Yáá io quide ndáá núú Yá Ndióxi, te cuu-gá Yáá càndoo canine chí ñá túú tnáhi cuéchi-gá. Te ñá túú tnáhi quide-gá dàtná quidé nchaa cue ñáiyu ndecu ichi cuéhe ichi duha, te cuu-gá Yáá ní núcundecu andii núú ndécú Yá Ndióxi te yacáⁿ táxi tnúni-gá. ²⁷ Te ñá túú quide-gá dàtná ní quide cue dütú ní cunuu ní xíndecu, chí cue dütú-án ñi nduu ñi nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi, te díhna-gá cuendá nchaa cuéchi mee-güedé ducaⁿ ní xóo cada-güedé te dàtnuní ducaⁿ ní xóo cada tucu-güedé cuendá nchaa cuéchi ñáiyu. Dico Xítoho Jesucristú chí ñi xito-ni ní xihí-gá sá cuú-xi nchaa ñáiyu chí ducaⁿ ní sani iní-gá, te vá ñi ndùu-gá ducaⁿ càda tucu-gá. ²⁸ Te sá cuendá nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndii Moisés xiáⁿ ní xíndecu cue téé ní cuu dütú cúnùu, te cue

tée-án nĩ cuu-güedé cue tée yíca cuèchi-xi. Te sáta dúcáⁿ nĩ chídó tnúni ndĩ Moisés nàcuáa cada ñáyi, te ní xica cuéhé víhí ndũu te dātunĩ ní cáháⁿ ndáá cuiti Yá Ndióxi sá Dēhe-gá cuu-gá dútú cúnũu. Te Yaa cúú Dēhe-gá-án nĩ quide-gá nchaa nàcuáa tãu-xi cunduu, te diu-ni ducaⁿ càda-gá nĩ caa nĩ quíhíⁿ.

8

Xitohó Jesucristú cúú-gã dútú cúnũu

¹ Te Xitohó Jesucristú Yaa cúú dútú cúnũu ndecu ndihí-o cuándaa-gã andi, te ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndióxi Yaa ío cúnũu, te tnáhá-gá cúnũu-gã. Te diu cuendá-a cùu-xi sá ío-gã cúnũu ta cáháⁿ-ndĩ véxi. ² Te núú ndécú Yá Ndióxi cúú-xí núú íí víhí. Te cada iní-ó sá cúú-xí ñⁿ vehe te xiáⁿ ndécú Xitohó Jesucristú cúú-gã dútú, te vehe-án nĩ dácáá mèe Yá Ndióxi te ñá díú cuè tée ñuyíú-a. ³ Te sá cuendá nchaa tnũhu ní chídó tnúni ndĩ Moisés xiáⁿ ní xindecu cue dútú cúnũu cuendá sá cáhni-güedé quiti nduu táhú Yá Ndióxi, te nacani cuendá-güedé núú-gã nchaa dava-gã sá nihí-güedé nduu táhú-gã. Te xiáⁿ núu dai ní xini ñũhu-xi sá tnáhá Xitohó Jesucristú cuáñaha-gã ñⁿ sá ndúú táhú Yá Ndióxi, te táhú-án cúú-xí mèe-gã chí ní xihí-gã ní cuu-gã dátá ñⁿ táhú sá cúú-xí Yá Ndióxi. ⁴ Te núu ní xindecu-ni Xitohó Jesucristú ñuyíú-a te vã cúú-gã dútú ní cùu, chí sa ndécú cue dútú sãñaha nchaa sá ndúú táhú Yá Ndióxi dátá cáháⁿ nchaa tnũhu ní chídó tnúni ndĩ Moisés. ⁵ Te nchaa sá quidé cuè dútú ñáyi isráel nũtnáhá-xi luha nchaa sá quidé Xitohó Jesucristú Yaa cúú dútú cúnũu ndecu andi. Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní xáháⁿ Yá Ndióxi xii ndĩ Moisés cùtnáhá tá cùyatni ngúita ndĩ dacàa ndĩ vehe-gã, te duha ní xáháⁿ-gã: “Ío váha cada cuendá-n nàcuáa dacàa-n vehe-í dátá cáá sá ní dánhé ñáhà-í xii-n xití yucu”, duha ní xáháⁿ-gã xii ndĩ. ⁶ Dico vitna chí Xitohó Jesucristú cúú-gã dútú cúnũu, te ío-gã càhnu nduu chiúⁿ quide-gã dàcúúxi cuè dútú cue ñáyi isráel. Te diu Xitohó Jesucristú cúú-gã Yaa quidé tnáhá tnũhu-o ndihí Yá Ndióxi, te ducaⁿ chí Yá Ndióxi ío-gã váha ndũu tnũhu ní cáháⁿ-gã xito cùu uú dàcúúxi tnũhu ní cáháⁿ-gã ndéé díhna, te ducaⁿ ío váha ndũu tnũhu ní cáháⁿ-gã xito cùu uú chí ní cachí-gã sá ingá núú sá ío-gã váha cada ñaha-gã xii-o vitna.

⁷ Te núu nàcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada ñaha-gã xii-o ndéé díhna ní quide-xi nchaa nàcuáa tãu-xi cunduu nàcuáa nduu táhú-ó cundecu váha-o núú-gã ñá, te ñá túú xini ñũhu-xi cáháⁿ tucu-gã sá cáda-gã ingá núú sá váha sá cúú-xí-ó vitna ní cuu. ⁸ Te Yá Ndióxi ñá túú ní cùu váha iní-gã núú ñáyi isráel

nũu xiáⁿ ní cáháⁿ-gã cuendá-yu, te duha ní cachí-gã:

Yúhú cúú-í Dútú Ndióxi, te duha ndũu tnũhu na cáháⁿ-í: Sáá nduu te cada-í ingá núú sá váha sá cúú-xí cue ñani tnáhá ñáyi isráel, ndihí cue ñani tnáhá ndĩ Júdá diu-ni ñáyi isráel.

⁹ Te tnũhu sá cáháⁿ-í-a ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi ndihí tnũhu sá ní xáháⁿ-í xii cue ñáyi ní cuu ñani tnáhá-yu ní xindecu ndéé sanaha càda-í-yu,

te diu-ni dàvá-án nĩ quide yica-í ní ndeñũhu-í-yu nacióⁿ Ègíptú,

te ñá túú ní cuini-yu tñi-yu tnũhu ní xáháⁿ-í xii-yu cuendá ducaⁿ càda váha-í-yu,

te xiáⁿ núu ní dáñá nihnu-í-yu ñá túú-gã ní quide cuendá-í-yu.

¹⁰ Te na sáá nduu te duha ndũu tucu ingá núú sá váha cada-í cue ñáyi isráel.

Te yúhú cada-í nàcuáa cutnuni váha iní-yu nàcuáa cuini-í cadá-yu,

te ducaⁿ ní yuhu ní iní-yu cadá-yu.

Te yúhú Yá Ndióxi quindaha-í-yu,

te mèe-yu cuú-yu ñáyi cùu cuendá-í.

¹¹ Te dàvá-án chí ní ñáyi cùu ndi mèe-yu,

te ní cuè dava-gã ñáyi vã cùtnũhu tnáhá-yu sá nátũha ñahá-yu xii-í,

chí dàvá-án nchaa ñáyi cundecu ndihí ñahá-yu xii-í,

cuèi ñáyi cúnũu te cuèi ñáyi ñá túú cúnũu.

¹² Te dàvá-án cada càhnu iní-í nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu,

te vã ñⁿ ndũu-gã ndacu iní-í nchaa sá quidé-yu.

Duha ní cachí Yá Ndióxi cuendá ñáyi isráel.

¹³ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Yá Ndióxi sá cáda-gã ingá núú sá váha sá cúú-xí ñáyi xiáⁿ cùtnúni sá tnũhu sá ní cáháⁿ-gã díhna ñá túú-gã xini ñũhu-xi. Te cada iní-ó sá tnũhu-án cúú-xí ñⁿ sá ní cunaha ndécú te ñá túú-gã nándihí-xi te cuíta-ná-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tnũhu sá ní cáháⁿ-gã ndéé díhna.

9

Cuendá vehe Yá Ndióxi

¹ Te tnũhu sá ní cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé díhna cùu-xi cuendá nàcuáa cada ñáyi isráel chíñũhu ñahá-yu xii-gã, ndihí cuendá vehe-gã caa ñuyíú-a. ² Te ñáyi isráel ní dácáá-yu vehe Yá Ndióxi, te vehe-án ní cuu-xi vehe dóo te ní xũhuⁿ nehu xiti-xi. Te cuartú díhna ní xinani-xi cuartú ní cuu íí, te xiáⁿ ní xindecu ñⁿ sá ndéé dité-xi sá ní cándodó ñⁿ caa candí núú dité-xi, te ní xintnũ ñⁿ mèsá ní xóo códo páa ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi. ³ Te cuartú cúú uú ní xinani-xi cuartú ní cuu íí víhí-gã. ⁴ Te xiti cuartú-án ní xintnũ ñⁿ sá ní cuáha mee-ni díhũⁿ cuááⁿ te núú xiáⁿ ní xóo cahmi-güedé dúsa sá sáháⁿ tnámí. Te diu-ni xiáⁿ ní xindecu tucu ñⁿ cãjá ní cuu mee-ni

dihúⁿ cuàáⁿ te xití cajú-áⁿ ní xúhuⁿ ìⁿ lítu ní cuáha mee-ní dihúⁿ cuàáⁿ, te xití lítu-áⁿ ní xúhuⁿ mànáá sá ní xóo caxi-yu dává-áⁿ. Te ñu-ni xití cajú-áⁿ ní xúhuⁿ tnudíi ndíi Àrón sá ní saa itá-xi, ndihí yúú sá ní xindee tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndióxi nácuáa cada ñáiyu. Te duha ní xínani cajú-áⁿ: Cajú sá ñúhú tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndióxi sá cúu-xí ñáiyu, duha ní xínani-xi. ⁵ Te núú cajú-áⁿ ní cándodó úú tnáhá sá ní cadúha-yu, te xiáⁿ cáá-xí dàtná cáá espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi. Te cuèndá úú xiáⁿ ní cutnùni iní-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndióxi, te sá ní cadúha-yu-áⁿ ndéé ndíxiⁿ-xi, te ndíxiⁿ-xi-áⁿ dàhu-xi xio xio núú quidé càhnu iní Yá Ndióxi nchaa yíca cuéchi ñáiyu, dico vá cúu-gá cáháⁿ-í cuèndá nchaa dava-gá xiáⁿ vitna.

⁶ Te nchaa xiáⁿ ní xindecu xití vehe Yá Ndióxi, te cue dútú ní xóo quíhu-güedé ìⁿ nduu ìⁿ nduu xití cuàrtú díhna ní xóo cada-güedé nácuáa tàù-güedé cada-güedé sá cúu-xí Yá Ndióxi. ⁷ Te cuàrtú cúu úú-áⁿ chí mee-ní dútú cúnúu ní xóo quíhu-dé ìⁿ xito-ni ndi tnáhá cuíá. Te ndi tnáhá òré ducaⁿ ní xóo quíhu dútú cúnúu-áⁿ te ní xóo canehe-dé níñi ní xóo quíhu ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi. Te ducaⁿ ní xóo cada dútú-áⁿ cuèndá sá Yá Ndióxi cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuéchi mee-dé, ndihí nchaa yíca cuéchi ñáiyu. ⁸ Te sá dúcáⁿ mée-ni dútú cúnúu ní xóo quíhu-dé xití cuàrtú ní cuu í-gá-áⁿ, xiáⁿ Espíritú Yá Ndióxi quidé-xí cutnùni iní-ó sá nini ducaⁿ ní xindecu vehe-áⁿ ní xóo cadá-yu nácuáa ní xóo cùñaha Yá Ndióxi cadá-yu. Te xiáⁿ cutnùni sá vátá sàá-gá nduu cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi nácuáa tàù-xi cunduu. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní xindecu vehe-áⁿ, ndihí sá dúcáⁿ ní xóo cada nchaa cue dútú-áⁿ, xiáⁿ cutnùni iní-ó nácuáa quide Yá Ndióxi vitna, chí nchaa quiti ní xóo cahni cue dútú-áⁿ ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi, ndihí nchaa dava-gá sá ní xóo nduu táhú-gá ñá túú ní quide-xí nacúaa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáiyu nácuáa cutnùni iní-yu sá ñà túú-gá cuéchi-yu ndécu núú Yá Ndióxi. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní xóo cada nchaa dútú-áⁿ ní níhí tnáhá-xi ndihí nchaa tnúhu sá dānehé ñáhá xii ñáiyu ná cúu sá caxi-yu ndihí ná cúu sá cúu còhó-yu ndihí nácuáa ndáhá-yu. Te tnúhu-áⁿ ní cuu-xi mee-ni sá ní sanu ichi ñaha xii-yu nácuáa cundecú-yu ñuyú-a. Te tnúhu-áⁿ ní nāndihí-xi ndéé ní sáa nduu ní nadama Yá Ndióxi tnúhu-áⁿ cuèndá sá vá dúcáⁿ-gá cadá-yu cundecú-yu.

¹¹ Te Xitohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a, te ñu-gá cúu-gá Yáa cúu dútú cúnúu, te xiáⁿ núu quide-gá nchaa sá váha sá cúu-xí-ó. Te vitna ní nucúndecu-gá núú ìo víi ìo váha càa, te núú ndécú-gá-áⁿ ñà túú cùu-xi ìⁿ vehe sá ní dácáa cué téé ñuyú-a. ¹² Te

cada iní-ó sá Xitohó Jesucristú cuānguihu-gá xití cuàrtú núu ní cuu íi víhí dàtná ní xóo cada dútú cúnúu ní xindecu ndéé sanaha, chí ní nucúndecu-gá núú ndécú Yá Ndióxi. Dico ñá túú ní quide-gá dàtná ní xóo cada dútú cúnúu ní xindecu ndéé sanaha, chí dútú-áⁿ òré ní xóo quíhu-dé xití cuàrtú ní cuu íi-gá-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñi chivá ndihí níñi chēhlu ní xóo quíhu. Dico Xitohó Jesucristú chí níñi mée-gá ní sati ní xihí-gá núú cùrúxi, te xiáⁿ duuⁿ duuⁿ cuáháⁿ-gá ní nucúndecu-gá núú ndécú Yá Ndióxi. Te sá dúcáⁿ ní quide-gá xiáⁿ ní naníhí tàhú-ó. ¹³ Te nchaa ñáiyu ní xóo cada nácuáa vá cúu-gá-yu ñáiyu ní cuu íi, ñáiyu-áⁿ ní xóo códó ñáhá cué dútú níñi ndicutu, ndihí níñi chivá, ndihí yáa cùñú chēhlu quiti sàhni-güedé cuèndá nduu íi tucú-yu. ¹⁴ ¡Dico níñi Xitohó Jesucristú chí ìo-gá nāndihí-xi sá cúu-xí nchòo ñáiyu xindecu vitna! Te cuèndá níñi-gá-áⁿ, chí Espíritú Yá Ndióxi sá ndécú nchaa nduu nchaa quíú ní cuu ìⁿ muu-xi ndihí Xitohó Jesucristú sá cúu cúu-gá cuèndá cuu-gá dàtná ìⁿ táhú sá cúu-xí Yá Ndióxi cuéi cùu-gá Yáa ñá túú tnáhí cuéchi-xi, te ní sati níñi-gá te ní xihí-gá. Te cuèndá xiáⁿ ní cutnùni iní-ó sá Yá Ndióxi ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú váha ní quide-o, te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. Te ducaⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó cuèndá sá ndácú-ó cùnu cuéchi-o núú Yá Ndióxi Yáa ndécú nchaa nduu nchaa quíú.

¹⁵ Te Xitohó Jesucristú ní quide ndáá-gá núú Yá Ndióxi cuèndá cue ñáiyu ndécu ñuyú-a. Te cuèndá xiáⁿ Yá Ndióxi cada-gá ingá núú sá váha sá cúu-xi-yu dàtná ní cachi-gá, te ducaⁿ càda-gá sá cuèndá nchaa ñáiyu ní cáháⁿ-gá cundecu ndihí-gá, chí ñáiyu-áⁿ nduu táhú-yu cundecu ndihí váha ñáhá-yu xii-gá ní caa ní quíhí chí ducaⁿ ní cachi-gá, te ducaⁿ chí Xitohó Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxi cuèndá sá Yá Ndióxi cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuéchi-yu, nchaa cuéchi sá ní quide-yu cutnàhí ní cunuu tnúhu sá ní cáháⁿ-gá díhna. ¹⁶ Te nchòo xini-ó sá núu ìⁿ téé na cadúha ìⁿ tutú nácuáa cada ñáiyu dācāñu-yu nchaa sá ndécú ndihí-dé, te tutú-áⁿ xini ñùhu-xi ndéé ná yāha nduu cúu-dé. ¹⁷ Te ñá túú tàù-xi cada ñáiyu nácuáa cáháⁿ-xi núú tütú-áⁿ nini ndécu téé ní cadúha, dico sáta ná yāha cúu-dé te cadá-yu nácuáa cáháⁿ-xi. ¹⁸ Te cuéi tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndióxi ndéé díhna nácuáa cada váha-gá ñáiyu, te ñu-ni ndihí níñi ní cundáá-xi chí ní sahani-güedé quiti te ní sati níñi-güedé. ¹⁹ Te ndii Moisés ní cáháⁿ ndodo ndii núu nchaa ñáiyu nácuáa ní cachi Yá Ndióxi cadá-yu, te nácuáa-ni ndúu tnúhu ní chidó tnùni ndii núú tütú ndii ní cáháⁿ ndii, te ní dácá ndii ndute níñi chēhlu ndihí níñi chivá líhli, te

ní queheⁿ ndíi ñⁿ dité yutnu nàni hisópó ndíhi luha idi ticuèhé, te ní chindóyo ndíi níñí-áⁿ. Te ní sódó ndíi núú tütú ndéé tnúhu Yá Ndióxi sá ní chídó tnúni ndí-áⁿ, te tnáhá cue ñáyiú xñdecu-áⁿ ní chúcú ndíi.²⁰ Te ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii-yu: “Cuendá níñí-a ní cundáá sá Yá Ndióxi cada ñaha-gá xii-ndo sá váha chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá sá cúu-xí-ndó”, duha ní xáhaⁿ ndíi xii-yu.²¹ Te diu-ni ducaⁿ ní quide tucu ndíi ní chúcú ndíi níñí vehe-gá ndíhi nchaa sá nándíhi-güedé òré chíñíhu-güedé Yá Ndióxi ndécú xiti vehe-gá-áⁿ.²² Te tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés cächí-xi sá méé-ní níñí chucu-güedé nchaa sá cānehe chiñi-güedé òré chíñíhu-güedé Yá Ndióxi, te sacú-ná te ndíhi ndoo nchaa xiáⁿ chucu-güedé níñí ní cūu. Te dacuití ní xini ñuhu-xi sá cáti níñí cuendá ducaⁿ cada cahnu iní Yá Ndióxi nchaa yicá cuéchi ñáyiú.

Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxi cuendá sá vá cündecu-gá cuéchi-o núú Yá Ndióxi

²³ Te sá cuendá sá ní xihí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxi, xiáⁿ ñá túú-gá cuéchi-o ndécu núú Yá Ndióxi. Te cuendá nchaa sá ní xihí xiti vehe-gá sá ní dácaá ñáyiú isráel xiáⁿ cutnúni iní-ó nācuáa quide-xi núú ndécú-gá. Te dacuití ní xini ñuhu-xi sá cáhni-güedé cue quiti ní cachí Yá Ndióxi cuendá nduu íí nchaa sá ní xihí xiti vehe-gá-áⁿ. Te cuéi ducaⁿ ní sahni-güedé cue quiti-áⁿ dico ñá túú ní quide-xi nācuáa ngündecu váha-o núú Yá Ndióxi. Dico Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá, te sá ní xihí-gá xiáⁿ ní quide-gá nācuáa ngündecu váha-o núú Yá Ndióxi.²⁴ Te Xítóhó Jesucristú cuādaa-gá andíu núú ndécú Yá Ndióxi cāháⁿ ndáhú-gá cuendá-ó, te Xítóhó Jesucristú chi ñá diú ñⁿ vehe ní dácaá cué téé ñuyú-a cuānguihu-gá. Te vehe Yá Ndióxi sá ní dácaá cué ñáyiú isráel ñuyú-a ndéé sanaha, ndíhi nchaa nācuáa ní xóo cada-güedé xiti vehe-gá-áⁿ xiáⁿ cutnúni iní-ó nācuáa quide-xi núú ndécú-gá.²⁵ Te dütú cūnuú núú ñáyiú isráel ní xóo quíhu-dé núú cuíá núú cuíá xiti cuártú ní cuu íí víhí-gá-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñí ní xóo quíhu xiti cuártú-áⁿ dico ñá diú níñí méé-dé. Dico Xítóhó Jesucristú chi ñá túú dūcaⁿ ní quide-gá chi ñⁿ xito-ni ní sati níñí-gá te ní xihí-gá.²⁶ Chi núú ní xihí-gá nuu núu te ndéé cutnáhá ní ngáva ñuyú ducaⁿ ngüita-gá cada-gá ní cūu, te vitna ta ndíhi nduu cuáháⁿ ní quixi-gá ñuyú-a ní xihí-gá ñⁿ xito-ni cuendá cuu-gá dátáa ñⁿ táhú sá cúu-xi Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá vá cündecu-gá cuéchi ñáyiú núú Yá Ndióxi.²⁷ Te nchoo cué ñáyiú ñuyú-a chi ñⁿ xito-ni cuú-ó te dátnúni ducaⁿ te cada ndáá Yá Ndióxi

cuéchi-o.²⁸ Te ducaⁿ sātahná-xi cūu Xítóhó Jesucristú chi ñⁿ xito-ni ní xihí-gá cuendá sá vá cündecu-gá cuéchi ñáyiú núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ ní cuu ní xihí-gá chi mee-gá ducaⁿ ní cachí-gá cunduu. Te quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyú-a dico ñá diú-gá sá cada-gá cuendá sá vá cündecu-gá cuéchi ñáyiú núú Yá Ndióxi, chi quixi-gá nācuaca-gá nchaa ñáyiú ndétu ñaha xii-gá cuendá cundecú-yu ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

10

¹ Te nchaa tnúhu ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii ñáyiú isráel cadá-yu, nchaa tnúhu-áⁿ ní quide-xi ní cutnúni luha iní-yu nācuáa cada Yá Ndióxi cada váha ñaha-gá xii-o vitna. Dico ñá diú mèi nācuáa ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii ñáyiú quide Yá Ndióxi vitna chi dáma quide-gá. Te nchaa tnúhu ní cāháⁿ ndíi Moisés ñá túú ní ndācu-xi cada-xi nācuáa cundáa nchaa ñáyiú túha ñaha xii Yá Ndióxi cuéi ní xóo cāhni-güedé quiti ní xóo nduu táhú-gá núú cuíá núú cuíá.² Te núu dicó sá ní xóo cāhni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi ní quide-xi nācuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiú, te vá cáhni-gá-güedé cue quiti-áⁿ nduu táhú-gá ní cūu, te ducaⁿ te cutnúni iní-yu sá ñá túú-gá cuéchi-yu ndécu núú Yá Ndióxi ní cūu.³ Te sá dúcáⁿ ní xóo cāhni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yá Ndióxi núú cuíá núú cuíá, xiáⁿ ní xóo ndacu iní cue ñáyiú nchaa sá cuéhé sá dúhá ní xóo cadá-yu.⁴ Te ducaⁿ chi níñí ndicutu-áⁿ ndíhi níñí chivá-áⁿ ñá túú ní xóo ndacu-xi cada-xi nācuáa vá cündecu cuéchi-yu núú Yá Ndióxi.

⁵ Te xiáⁿ núú cutnáhá ní quexio Xítóhó Jesucristú ñuyú-a ní xáhaⁿ-gá xii Yá Ndióxi: Yóhó Tātá-í, ñá túú nduu vétú váha iní-n sá sáhni-güedé quiti nduu táhú-n,

te ní ñá túú nduu vétú váha tucu iní-n cuendá nchaa dava-gá sá táxi-güedé ndúú táhú-n,

núu xiáⁿ ní quide túha-n yiqui cuñí-í cuendá yúhú cuú-í te nduu táhú ñáhá-n xii-í.

⁶ Te ní ñá túú nduu vétú váha iní-n cuendá quiti sáhmi-güedé ndúú táhú-n te ní ñá túú nduu vétú váha iní-n cuendá nchaa dava-gá sá táxi-güedé ndúú táhú-n cuendá sá vá cündecu-gá cuéchi ñáyiú núu-n.

⁷ Núu xiáⁿ yúhú ní cachí-í xii yóhó Tātá-í Dütú Ndióxi sá yúhú véxi-í ñuyú-a cada-í nchaa sá cuñi-n cada-í dátáa yódó tnúni cuendá-í núú tütú-n.

Duha ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii Tātá-gá Dütú Ndióxi.⁸ Te Xítóhó Jesucristú díhna-gá ní xí-gá Yá Ndióxi Yáa cúu Tātá-gá: “Yóhó Tātá-í ñá túú nduu vétú váha iní-n cuendá quiti sáhmi-güedé ndúú táhú-n, ndíhi cuendá quiti sáhmi-güedé ndúú táhú tucu-n cuendá sá vá cündecu-gá cuéchi ñáyiú núu-n, ndíhi

cuendá nchaa dava-gá táhú sá táxi-güedé xii-n ñà tñù nduu vétú váha iní-n cuendá nchaa xiá", duha ní xáha" Xítoho Jesucristú xii Tátá-gá Dútú Ndióxi. Te duca" ní xáha"-gá cuéi núú tñù ndii Moisés yódó tñuní sá dúcá" cada-güedé. ⁹ Te sáta dúcá" te ní xáha" tñucu-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi: "Yòhó Tátá-í Dútú Ndióxi, mee-í véxi-í ñuyíu-a cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuiní-n", duha ní xáha"-gá xii Tátá-gá. Te sá dúcá" ní cáhá" Xítoho Jesucristú xiá" ní cutnñuní sá ñà túú-gá xini ñuhu-xi duca" cada-güedé cahni-güedé nchaa quiti-á", te duca" chi mee Xítoho Jesucristú ní xihí-gá ní cuu-gá dátáa ñi" táhú sá cúu-xi Yá Ndióxi, te duca" ní cuu chi duca" tñahí ní cachí Yá Ndióxi cunduu. ¹⁰ Te Xítoho Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní cuiní Yá Ndióxi cada-gá, chi ní xihí-gá núú cùrúxi chi duca" ní cuiní meé-gá cunduu, te ñi" xito-ni ní xihí-gá sá cuendá nchaa ñáiyu, te cuendá xiá" núu ndècu yíñuhu-o núú-gá vitna.

¹¹ Te cue dútú ñáiyu isráel chi ñi" nduu ñi" nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú-gá, te ñá túú ní dāma-güedé nàcuáa ní xóo cada-güedé. Te nchaa sá ní xóo cada-güedé-á" ñà túú ní quide-xi nàcuáa vá cündècu-gá cuéchi ñáiyu núú Yá Ndióxi. ¹² Dico Xítoho Jesucristú ní cachí-gá sá cúu cúu-gá, te ní xihí-gá núú cùrúxi cuendá nchaa yíca cuéchi nchaa nchoo ñáiyu ndècu ñuyíu-a. Te sáta dúcá" te dátñuní ní ngóo-gá xio cūha Dútú Ndióxi táxi tñuní-gá, te vá ñi" nduu ñi" quíu-gá te cuú-gá. ¹³ Te diu-ni xiá" cundecu-gá cundetu-gá ndéé sáa nduu cānehe nchaa sá cúu úhú iní ñáhá xii-gá sá yíñuhu núú-gá. ¹⁴ Te cuendá sá ní xihí Xítoho Jesucristú ñi" xito-ni xiá" ní cuu-gá dátáa ñi" táhú sá cúu-xi Yá Ndióxi, xiá" ní quide-xi sá ncháa ñáiyu cūu cuendá-gá ñà túú-gá ná cumāñi-yu núú-gá ní caa ni quíhi". ¹⁵ Te mee Espiritú Yá Ndióxi cáhá" ndáa-xi nàcuáa ní cáhá"-gá cuendá-ó, te duha ní cáhá"-gá:

¹⁶ Sáa nduu te cada-í nchaa ñáiyu nàcuáa na cáhá"-í-a,

te cada-í nàcuáa cutnñuní iní-yu tñuhu sá dānehé-í-yu tñuhu sá cānūchi ñaha xii-yu nàcuáa cada-yu cundecu-yu,

te cada tucu-í sá tñi-yu nchaa tñuhu-á".

Duha ní cachí-gá. ¹⁷ Te ní cachí tucu-gá:

Te vá ñi" nduu ñi" quíu-gá ndacu iní-í sá quidé sáa iní-yu tñuhu-í,

te ni vá ñi" nduu ñi" quíu-gá te ndacu iní-í nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu.

Duha ní cáhá" Yá Ndióxi cáhí Espiritú-gá. ¹⁸ Te sá dúcá" quide cahnu iní Yá Ndióxi nchaa cuéchi-o, núu xiá" ñà túú-gá xini ñuhu-xi cuú quiti nduu táhú-gá cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-o.

¹⁹ Te cue dútú ní xóo cunuu núú ñáiyu isráel cue téé-á" ní xóo quíhu-güedé xiti cuartú ní cuu íi víhi-gá. Dico nchoo cue ñáiyu ndècu ichi Xítoho Jesucristú vitna táu-ó sá ní yuhu ní iní-ó tñahá tñuhu-o ndihi Yá Ndióxi. Te cuu tñahá tñuhu-o ndihi-gá chi Xítoho Jesucristú ní sati ñiñi-gá te ní xihí-gá núú cùrúxi. ²⁰ Te cada iní-ó sá dóo sá ní xíndedí nàcuáa ní xóo quíhu-güedé xiti cuartú ní cuu íi víhi-gá-á" ní xócuñi", te duca" cada iní-ó chi Xítoho Jesucristú ní xihí-gá cuendá nchoo ñiñi-ó nàcuáa cada-o ngündecu váha-o sá cúu-xi-gá. ²¹ Te diu-gá cúu-gá Yáa cúu dútú-ó, te diu-gá cúu-gá Dútú cūnuu ndecu-gá núú ndécú Yá Ndióxi. ²² Núu xiá" xini ñuhu-xi sá ño tñahá tñuhu-o ndihi Yá Ndióxi, te vá cāni ñi" cāni úu iní-ó, te ño váha quindáa iní-ó-gá chi diu-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ó cuendá nchoo cutnñuní iní-ó sá ñà túú-gá cuéchi-o ndècu núú-gá. Te ní sandute-o cuendá sá dúcá" ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. ²³ Te nchoo cáhá" ndáa-ó sá ndécú ndihi-o tñuhu ndee iní sá ndúú táhú-ó cündecu ndihi-o Yá Ndióxi, te xini ñuhu-xi sá vá dáñá ndèé-ó cānchicú" ñihnu-o tñuhu ndee iní-á" chi Yá Ndióxi cada-gá nàcuáa ní cachí-gá sá cúu-xi-ó. ²⁴ Te xini ñuhu-xi cuhu" iní tñahá-ó te chindee tñahá-o nàcuáa duca" cūu iní tñahá-gá-ó, te cada-o mēe-ni sá váha. ²⁵ Te nchoo vá dáñá ndèé-ó nātacá-ó núú dācuáha-o tñuhu Yá Ndióxi, te vá cadá-ó dátáa xíquide davá-yu ñà túú-gá cuiní-yu quixi-yu núú dācuáha-o tñuhu-gá. Chi xini ñuhu-xi sá cuáha tñahá-o tñuhu ndee iní cānchicú" ñihnu-o ichi-gá, te uu"-gá duca" táu-xi cada-o vitna ta cuyatni nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú ñuyíu-a.

²⁶ Te cue ñáiyu sa ní tecú tñuní nàcuáa cáhá" tñuhu Yá Ndióxi te núu na ngüita-yu ñucūu" cadá-yu nāndi sá cuéhé sá dúhá, te áu" ná cuu ní xihí Xítoho Jesucristú cuendá-yu, te ni vá yóo ñi"-gá cuú cuendá sá vá cündècu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndióxi. ²⁷ Te núu duca" na cadá-yu nāndi sá cuéhé sá dúhá, te ño quiyúhú iní-yu nàcuáa cada ñaha Yá Ndióxi xii-yu. Chi nchaa ñáiyu cūu úhú iní ñáhá xii-gá daquihí" ñáhá-gá xii-yu núú ñuhú núú cāyú núú ño ndohó-yu. ²⁸ Te nchaa ñáiyu ní xóo daquēe tñu tñuhu ní cáhá" ndii Moisés, te núu ndècu úu àdi úní ñáiyu cáhá" ndáa sá dúcá" ní dáquēe tñu-yu tñuhu ní cáhá" ndii, te vá yóo ní xóo cundahú iní ñáhá xii nchaa ñáiyu duca" ní xóo cada chi ní xóo cahni ñaha-güedé. ²⁹ Te núu duca" ní ndoho cue ñáiyu duca" ní dáquēe tñu tñuhu ní cáhá" ndii Moisés-á", te uu"-gá ndoho cue ñáiyu dàquēe tñu ñáhá xii Xítoho Jesucristú Yáa cúu Dēhe Yá Ndióxi diu-ni ñáiyu cáhí sá ñà túú nāndihi ñiñi-gá. Te ñiñi-gá-á" ní sati, te ní xihí-gá, te duca"

Táu-ó sá tñahá tñuhu-o ndihi Yá Ndióxi

ní cuu cuendá cada Yá Ndióxi ingá núú sá vâha sá cúu-xí nchôo ñâyiu ndêcu ñuyú-a dàtná ní cachí-gá cada-gá. Te ñiu-ni cuendá ñíí-gá-á" ní nduu ndoo ní nduu nine iní cue ñâyiu-á" ní cùu, te ñiu-ni ñâyiu-á" càhá" úhú-yu Espiritú Yá Ndióxi sá chindêe chitúu ñaha xii-o. ³⁰ Te nchoo sá naha-o sá Yá Ndióxi càchí-gá ñ" xichi núú tùtú-gá: "Yúhú cada-í te nacháhu ñâyiu nchaa sá quidé-yu, te duha càhá-í chí nachinaa-í cuendá nchaa sá quidé-yu-á", duha càchí-gá. Te sa nâha tucu-o nacuáa càhá-xi núú tùtú-gá núú càchí-xi: "Yá Ndióxi cada ndáa-gá cuendá nchaa sá quidé ñâyiu cùu cuendá-gá", duha càchí-xi núú tùtú-gá. ³¹ Te ño ndâhú ndoho cue ñâyiu na dândoho ñaha Yá Ndióxi, te ñiu-gá cúu-gá Yáá cùnûu nchaa nduu nchaa quíú!

³² Te chí dândacu iní nâcuáa ní quide-ndo cùtnâhá vitna cuu saa ní tecú tnûni-ndó tnûhu Yá Ndióxi, chí dàvá-á" ní quide càhnu iní-ndó cuéi nándi sá ní yâha-ndo cuendá-gá. ³³ Te dava-ndo ní quide úhú ñâhá ñâyiu xii-ndo núú chítú núú tàcá, te nándi tnûhu cuéhé tnûhu duha ní xáhâ-yu xii-ndo. Te dava-ndo ní cuyi-ni-ndo ní xíndecu ndíhi tnâha-ndo cuéi nándi ní ndoho dava-gá-ndó. ³⁴ Te ní cundâhú iní-ndó cué ñâyiu yíhi vecaá, te cuéi ní quidee ñâyiu sá ndécú ndíhi-ndo dico ñá túú ní ndíhú iní-ndó chí ní cudí-ni iní-ndó. Te duca" ní quide-ndo chí sa nâha-ndo sá ndúú táhú-ndó sá ño-gá vâha, te xiá" cundecu ndíhi-ndo ní caa ní quíhí". ³⁵ Te xiá" vá dàñá ndéé-ndó quindáá iní-ndó nâcuáa ní cachí Yá Ndióxi cada ñaha-gá xii-ndo, chí sáá nduu te ño vâha cada ñaha-gá xii-ndo. ³⁶ Te nchôhó xíní ñûhu-xi ño cada ndee iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càhá" Yá Ndióxi, te duca" te nduu táhú-ndó sá ní cachí-gá nduu táhú-ndó cundecu ndíhi-ndo ní caa ní quíhí". ³⁷ Te Yá Ndióxi càchí-gá núú tùtú-gá:

Ta cùyatni vií-nâ nduu quíxi Yáá quíxi ñuyú-a, te vá cùyâa-gá.

³⁸ Te nchaa ñâyiu cundáá núu-í ñá túú dàñá ndéé-yu sândáá iní ñâhá-yu xii-í, te cuendá xiá" cundecu-ní-yu ichi-í, dico núu na dàñá-yu ichi-í te vá cúu vâha iní-í núu-yu.

Duha càchí Yá Ndióxi núú tùtú-gá.

³⁹ Dico nchoo chí ñá túú cùu-o ñâyiu duca" xíquide dàñá-ó ñichi Yá Ndióxi, chí cùu-o ñâyiu nchicú" nihnu-ni sândáá iní-ó-gá, te sá dúcá" te nduu táhú-ó cundecu-o ndíhi-gá ní caa ní quíhí", te ñá túú cùu-o ñâyiu dàñá nihnu ichi-gá te xita nihnú-yu.

11

Ñâyiu sândáá iní ñâhá xii Yá Ndióxi

¹ Te núu sândáá ndisa iní-ó Yá Ndióxi te duca" cùtnuní ndáá iní-ó sá ñíhí-ó sá cuiní-ó núu-gá. Te núu sândáá iní-ó-gá te duca" cùtnuní ndáá tucu iní-ó sá càhá" ndáá-gá cuendá nchaa sá ñá túú xíní-ó. ² Te duca" ní quide ñâyiu ní xíndecu ndéé sanaha ño ní sândáá iní-yu Yá Ndióxi te xiá" núu ño vâha ní cuu iní ñâhá-gá xii-yu.

³ Te núu nchoo sândáá ndisa iní-ó Yá Ndióxi te cùtnuní ndáá iní-ó sá sá cuendá tnûhu ní càhá"-gá ní cuáha andíu ndíhi ñuyú-a. Te cùtnuní iní-ó sá ñá díú sá cuendá ñ" sá túu ndêhe-o ño ñuyú-a ní cuáha andíu ndíhi ñuyú-a.

⁴ Te ndíi Àbél ño ní sândáá iní ndíi Yá Ndióxi núu xiá" ño-gá ní cuu iní-gá sá ní sáñaha ndíi ní nduu táhú-gá dàcúxí sá ní sáñaha ndíi Cáin xii-gá ní nduu táhú-gá. Te ndíi Àbél-á" ní cutnûní iní ndíi sá ní cudíu ndíi núú Yá Ndióxi cuendá sá ní quehe" cuendá-gá sá ní sáñaha ndíi ní nduu táhú-gá. Te cuéi ñá túú-gá ndíi ndêcu ñuyú-a dico yòdo tnuní sá ní sândáá iní ndíi Yá Ndióxi cuendá duca" càda-o canchicú" nihnu-o.

⁵ Te té Ênóc té ní xíndecu ndéé sanaha ñá túú ní xíhí-dé chí ní nacuaca ñaha túu Yá Ndióxi xii-dé cuendá sá ní sândáá iní ñâhá-dé xii-gá. Te vá yò ño ní nâñíhí ñâhá xii-dé chí mee-gá ní nacuaca ñaha-gá xii-dé. Te núu tùtú Yá Ndióxi càchí-xi sá cùtnâhá vâta nâcuáa ñaha-gá xii té Ênóc, te ní quide-dé mee-ni nâcuáa ní cuu vâha iní ñâhá-gá xii-dé. ⁶ Te nchaa ñâyiu ñá túú sândáá iní ñâhá xii Yá Ndióxi ñá ndâcú-yu cadá-yu nâcuáa cudíu-yu núu-gá, chí nchaa ñâyiu cuiní tuha ñaha xii-gá xíní ñûhu-xi sá quindáá iní-yu sá ndécú-gá, te quindáá iní-yu sá núu na nânducu nihnu ñâhá-yu xii-gá te cuáñaha-gá xii-yu sá ndúú táhú-yu.

⁷ Te Yá Ndióxi ní dátûha-gá ndíi Nôé nchaa nâcuáa cada-gá. Te ní quide ndíi nchaa nâcuáa ní xâha" Yá Ndióxi cada ndíi, te ní cadúha ndíi ñ" bàrcú cuendá xiti bàrcú-á" quée ndíi ndíhi nchaa ñâyiu vehe ndíi cuendá cácu nihnú-yu. Te duca" ní quide ndíi chí ní sândáá iní ndíi Yá Ndióxi. Te sá dúcá" ní sândáá iní ndíi-á" Yá Ndióxi xiá" ní cutnûní sá ncháá ñâyiu ño ndêcu cuéchi-yu, chí ñá túú ní cànchicú" nihnú-yu cadá-yu nâcuáa ní quide ndíi. Te sá dúcá" ní quide ndíi ní sândáá iní ndíi Yá Ndióxi xiá" ño ní cundáá ndíi núu-gá.

⁸ Te Yá Ndióxi ní xâha"-gá xii ndíi Àbrahám sá quée ndíi núu núu ndécú ndíi quíhí" ndíi ingá xichi cundecu ndíi. Te ní quide ndíi nâcuáa ní xâha" Yá Ndióxi chí ní quee ndíi cuáhá" ndíi núu cuáñaha Yá Ndióxi cundecu ndíi. Te ño ní quee ndíi núu ndécú ndíi te ñá túú ní cùtnuní iní ndíi ndéé cúu núu cuáhá" ndíi cundecu ndíi. Te duca" ní quide ndíi chí

ní sándáá iní ndíi Yá Ndiõxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní sándáá iní ndíi Yá Ndiõxí núu xiáⁿ ní xíndecu ndíi núu ní sáñaha-gá cundecu ndíi, te cuèi ducaⁿ dico ñá túú ní quide ñuú ndíi xiáⁿ. Te ní xóo cundecu ndíi vehe cùtexínu vehe dóó. Te diu-ní ducaⁿ ní quide ndíi Isàác ndíi ndíi Jàcób chi tnàhá cue ndíi-áⁿ ní cachí Yá Ndiõxí sá ndúú táhú cue ndíi xiáⁿ cundecu cue ndíi. ¹⁰ Te ducaⁿ ní quide ndíi Àbrahám chi ní xíndetu ndíi ndéé ní sáá nduu ndúu táhú ndíi cundecu ndíi núu ndécú Yá Ndiõxí. Te núu ndécú-gá-áⁿ cúú-xí ñuú ní cadúha mee-gá, te ñuú-áⁿ cudíi-xi ní caa ní quíhíⁿ.

¹¹ Te ndíi Sàrá, sa ní xidó cuíá ndíi sá cóó déhe ndíi chi sa ní sahnú vihi ndíi, dico Yá Ndiõxí ní quide-gá te ní xóo ñⁿ déhe ndíi. Te ducaⁿ chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiõxí te ní cutnùní ndáá iní ndíi sá cadá-gá nàcuáa ní xáha-gá xii ndíi. ¹² Te cuèi ío ní sahnú ndíi Àbrahám ndíi ñadihí ndíi, ndíi Sàrá dico dacuítí ní nduu táhú-yu ní xóo ñⁿ déhe-yu. Te xiáⁿ núu ío cuèhé ndíquíⁿ yává ndíi Àbrahám ní cáyá dàtná cuèhé chòdíní ndéé andíu, ndíi dàtná cuèhé ñuhu cúchí lámár, chi ní vā yóo ñⁿ ndacu cahu ñaha xii-yu sá cuèhé-yu.

¹³ Te cue ndíi-áⁿ ducaⁿ-ni ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiõxí ndéé ní sáá nduu ní xíhí cue ndíi. Te cue ndíi-áⁿ ñá túú ní ndúu táhú cue ndíi quíní cue ndíi nchaá nàcuáa ní cachí Yá Ndiõxí cada-gá, dico ní cutnùní ndáá iní cue ndíi-áⁿ nàcuáa cada-gá núu cuàháⁿ núu vèxi. Te ío ní cudíi ñí cue ndíi, te ní cachí cue ndíi sá dicó-ní ichi yáha cue ndíi ñuyíu-a, chi ñá díú ñuyíu-a cundecu ducaⁿ cuè ndíi. ¹⁴ Te sá dúcáⁿ ndúu tnúhu ní cáháⁿ cue ndíi-áⁿ, xiáⁿ ní cutnùní sá cuíní cue ndíi ingá xichi núu cùndecu cue ndíi. ¹⁵ Te ní ñá díú ñuú núu ní queue cue ndíi ní cuíní cue ndíi núhú cue ndíi. Chi núu ducaⁿ ní sàni iní cue ndíi te núhú cue ndíi ní cùu. ¹⁶ Dico ñáhá chi cuíní cue ndíi quíhíⁿ cue ndíi ñⁿ xichi núu vāha-gá cáá cùndecu cue ndíi. Te núu dúcáⁿ ío-gá vāha cāa-áⁿ cúú-xí ñuú núu ndécú Yá Ndiõxí, te sá dúcáⁿ ní sàni iní cue ndíi xiáⁿ núu ío vāha cùu iní Yá Ndiõxí cāchí-gá sá ñá túú cùcahaⁿ núu-gá cúú-gá Ndiõxí cue ndíi-áⁿ, te cutnùní iní-ó sá ndāá sá dúcáⁿ cāháⁿ-gá chi ní quide túha-gá ñⁿ xichi núu cùndecu cue ndíi-áⁿ.

¹⁷ Te ndíi Àbrahám ní xíndecu ñⁿndíi-ní déhe ndíi ndíi ñadihí ndíi, te cutnàhá ní xito ndéé ñáhá Yá Ndiõxí xii ndíi ní xicáⁿ-gá déhe ndíi, ndíi Isàác cuèndá nduu táhú ñáhá-gá xii ndíi. Te ní xáhaⁿ ndíi sá cúu ndúu táhú-gá déhe ndíi, te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. Te sa ndècu túha ndíi sá cuàñaha ndíi déhe ndíi xii-gá cuèi mee Yá Ndiõxí ní xáhaⁿ ndāá-gá xii ndíi ¹⁸ sá sá cuèndá ndíi Isàác te ngúndecu cue ñaní tnàhá ndíi. ¹⁹ Te ducaⁿ ní quide ndíi Àbrahám,

chi ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yá Ndiõxí ndácú-gá dándòto-gá cuèi ñáyiú sa ní xíhí. Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ ndíi xii Yá Ndiõxí sá cúu ndúu táhú-gá déhe ndíi, te xiáⁿ cada iní-ó sá sá ní xíhí ndíi Isàác te ní ndoto tucu ndíi ní nucúndecu ndíi ndíi tātá ndíi, ndíi Àbrahám.

²⁰ Te ndíi Isàác ní xicáⁿ táhú ndíi núu Yá Ndiõxí cuèndá sá cadá vāha-gá cue déhe ndíi, ndíi Jàcób ndíi ndíi Esàú núu cuàháⁿ núu vèxi. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiõxí. ²¹ Te sa ta cùyatni-ná nduu cúu ndíi Jàcób, te ní xicáⁿ táhú ndíi núu Yá Ndiõxí cuèndá cue déhe ñaní ndíi déhe ndíi Chèé. Te yituu-ná ndíi tatnu ndíi ní chiñuhu ndíi Yá Ndiõxí. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. ²² Te cutnàhá sa ta cùyatni vii-ná nduu cúu ndíi Chèé, te ní cachí ndíi sá cuè ñáyiú isràél sáá nduu quèé-yu núu xíndecu-yu-áⁿ. Te ní cáháⁿ tucu ndíi nàcuáa cadá-yu yiqui cùú ndíi na sáá nduu quèé-yu núu ndécú-yu-áⁿ. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiõxí.

²³ Te cutnàhá ní cacu ndíi Moisés te ní chivāha ñaha nāná ndíi ndíi tātá ndíi úní yóó. Te ducaⁿ ní quide cue ndíi-áⁿ chi ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiõxí. Te ní quide cuèndá cue ndíi-áⁿ sá ío vāha cāa ndíi Moisés déhe cue ndíi, te ñá túú ní yuhú cue ndíi nàcuáa ní cáháⁿ tée cùu Faraón sá cāhni-dè cue landú. ²⁴ Te sātá ní sahnú ndíi Moisés te duuⁿ duuⁿ ní cachí ndíi sá vā cāháⁿ ñáyiú sá déhe yoco tée cùu Faraón cúu nāná ndíi. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiõxí. ²⁵ Te ducaⁿ ní quide tucu ndíi chi ní tnàhá-gá iní ndíi ndoho ndíi ndíi nchaá ñáyiú cùu cuèndá Yá Ndiõxí dàcúúxi sá cúúxi iní ndíi cundecu tnaa ndíi ichi cuèhé ichi duha. ²⁶ Chi ní sàni iní ndíi sá vāha-gá ndoho ndíi cùcuèhé ñáhá cue ñáyiú xii ndíi sá cuèndá Yá quixi ñuyíu-a dàcúúxi sá cùndecu ndíi ndíi nchaá sá ío Ègíptú. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní xúhu iní ndíi sá Yá Ndiõxí cuàñaha-gá sá ndúu táhú ndíi. ²⁷ Te ndíi Moisés ní queue ndíi nàcióⁿ Ègíptú te ñá túú ní quide cuèndá ndíi sá ío cùdèéⁿ tée cùu Faraón núu ndíi. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiõxí. Te ní quide cāhnu iní ndíi cuèndá nchaá sá ní yāha ndíi, te ní quide iní ndíi sá Yá Ndiõxí ndécú ndíi ñaha túu-gá xii ndíi cuèi ñá túú ní xini núu ñáhá ndíi xii-gá. Te ducaⁿ ní sàni iní ndíi chi Yá Ndiõxí ndécú ndíi ñaha-gá xii ndíi.

²⁸ Te ndíi Moisés cúu ndíi tée ní tausaha ní quide vico pàscuá ndíi cue ñáyiú isràél, te dàv-áⁿ ní taúchíuⁿ ndíi ní sahní-yu mbéé te níñi quiti-áⁿ ní dácànúu-yu yuyèhé-yu. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiõxí. Te ducaⁿ ní quide tucu ndíi cuèndá sá espíritu sá ní tendaha Yá Ndiõxí cāhni-xi mee-ní déhe tée déhe díhna cue ñáyiú Ègíptú, te vā cāhni-xi ní ñⁿ déhe cue

ñáiyu isráel. ²⁹ Te ndute lámár sá nání Mār Tícuèhé ní quée dava-xi ní natúu ñuhu yichí ní níhi ní yáha cue ñáiyu isráel. Te ducaⁿ ní cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndióxi. Te cue téé Ēgiptú tnàhá-güedé nchícúⁿ-güedé cuáháⁿ dico ñá túú ní ndacu-güedé yáha-güedé chi ní ndihi-güedé ní cáhá.

³⁰ Te cue ñáiyu isráel ní dúcúⁿ ndéé-yu úsá nduu ñuú Jericó te ní ngoyo nchaa sá ñúðoco. Te ducaⁿ ní cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndióxi. ³¹ Te ñⁿ ñaha ní xíndecu ichi díí iní ní xínani-áⁿ Ràháb, ñaha-áⁿ ñá túú ní xihí-áⁿ dàtná ní xihí nchaa ñáiyu ío ní cuu sáá iní-xi núú Yá Ndióxi, chi ní cuu váha iní-áⁿ núú cuè téé ní tendaha cuè ñáiyu isráel ní sángoto dayuhu ñúú-áⁿ. Te ducaⁿ ní quide-áⁿ chi ní sándáá iní-áⁿ Yá Ndióxi.

³² Te núu díco sá cúú te cáháⁿ-í cuendá ndíi Gedéón, ndihi cuendá ndíi Bàrac, ndihi cuendá ndíi Sànsón, ndihi cuendá ndíi Jèfté, ndihi cuendá ndíi Dàvíi, ndihi cuendá ndíi Sàmuél, ndihi cuendá nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te nchaa cuendá cue téé-áⁿ cáháⁿ-í te núu díco cùyáchí-í dico ñá túú cùyáchí-í. ³³ Te nchaa cue ndíi-áⁿ ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndióxi núu xiáⁿ ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo nàa cue ndíi ndihi nchaa ñáiyu dava-gá ñuú. Te nchaa ñáiyu-áⁿ ñá túú ní xóo ndacú-yu nàa-yu ndihi cue ndíi, te ní xóo cada cue ndíi nchaa nàcuáa tàù-xi cunduu, te ní quide váha ñaha Yá Ndióxi xii cue ndíi dàtná ní cachí-gá cada ñaha-gá xii cue ndíi. Te cuèi nchaa cue quiti dééⁿ ñá túú ní ndacu-güedé ná cada ñaha-güedé xii cue ndíi. ³⁴ Te ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo ndahvá cue ndíi ñuú sá vā yōo tnàhi ndacu ndahvá, te ní cácu cue ndíi vā yōo ní ndacu cahni ñaha xii cue ndíi. Te cue ndíi-áⁿ ñá túú níhi ndéé cuè ndíi ní cùu, dico ní níhi ndéé cuè ndíi chi Yá Ndióxi ní chindee ñaha-gá xii cue ndíi, te nchaa ndíi-áⁿ ío ní níhi ndéé cuè ndíi ní nàa cue ndíi ndihi nchaa ñáiyu ní cuu úhú iní ñáhá xii cue ndíi, te nchaa ñáiyu ducaⁿ ní xóo nàa ndihi cue ndíi-áⁿ ñá túú ní xóo ndacú-yu nàa ndihi ñahá-yu xii cue ndíi chi ní xóo cunú-yu. Te ducaⁿ ní cuu chi ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndióxi. ³⁵ Te dava ñáiyu díhi ní nduu táhú-yu ní ndoto cue ñáiyu ní xíndecu ndíi-yu ní nucúndecu ndíi ñaha túcú-yu.

Te dava ñáiyu ío ní dándóhó ñaha tnaha ñáiyú-yu te ní xihí-yu, dico ñá túú ní dàñá-yu ichi váha nàcuáa cácu nihnú-yu núú tnàha ñáiyú-yu, te ducaⁿ chi ní cuiní-yu sá ndótó-yu ndéé cuèè-gá nàcuáa ngúndecu váha-yu núú ndécú Yá Ndióxi. ³⁶ Te dava cue ndíi ío ní ndoho cue ndíi chi ío ní cudíquí ndéé ñáhá ñáiyu xii cue ndíi, te ní canihá-yu xii cue ndíi, te dava cue ndíi ní dácúti ñahá-yu, te ní chihí ñahá-yu xii cue ndíi vecaá. ³⁷ Te dava cue ndíi ní sahi ñahá-yu

ndíi-yúu. Te dava cue ndíi ní chidava ndáá ñahá-yu ní xehndé ñahá-yu ndíi sierrá. Te dava cue ndíi ní xito ndéé ñahá-yu te núu ndisa sá sándáá iní cue ndíi Yá Ndióxi, te dava cue ndíi ní sahi ñahá-yu ndíi machiti. Te mee-ni ñí mbéé ndíi ñí chivá, ní xóo cuu dóo cue ndíi. Te mee-ni ñí cue quiti-áⁿ ní xóo cuu dóo cue ndíi cuèi ndéni ní cuu ní xóo caca cuu cue ndíi. Te mee-ni cuè téé ndàhú ní cuu cue ndíi. Te ío ní xóo dandihú-yu iní cue ndíi, te nándi sá ní xóo cada ñahá-yu xii cue ndíi ní xóo dandóho ñahá-yu. ³⁸ Te cue ndíi-áⁿ ío-gá ní xínduu váha iní cue ndíi dácúxí nchaa dava-gá ñáiyu. Te nchaa cue ndíi-áⁿ ní xica cuu cue ndíi cuèi nchaa núú ñá túú vā yōo tnàhi ndéu, te cuèi xiti yucu ní xica cuu cue ndíi. Te ní xóo cada vehe cue ndíi nchaa yaú cava. Te ndéni ní cuu nchi yaú ní xóo cundecu cue ndíi. ³⁹ Te ío ní cudíu cue ndíi núú Yá Ndióxi cuendá sá ní sándáá iní ñáhá cuè ndíi xii-gá. Te cuèi ducaⁿ ní quide cue ndíi dico ñá túú ní xini cue ndíi nchaa sá ní cachí Yá Ndióxi cada-gá. ⁴⁰ Te ducaⁿ ní cuu chi ñⁿ sá ío-gá váha ní cachí Yá Ndióxi cada-gá. Te sá dúcáⁿ ío-gá váha ní cachí-gá cada-gá cúu-xí cuendá nchoo ndíi cuendá cue ndíi-áⁿ cuendá sá ñá díu mée-ni cue ndíi-áⁿ cundáa cue ndíi núú-gá, chi tnàhá nchoo cundáá-ó núú-gá.

12

Ío cuhuⁿ iní-ó Xítoho Jesucristú

¹ Te cue ñáiyu ní xíndecu ndéé sanaha ní quidé-yu nàcuáa ní cutnúni sá ní sándáá iní-yu Yá Ndióxi. Te cada iní-ó sá ncháa ñáiyu-áⁿ xíndehé ñahá-yu xii-o vitna. Núu xiáⁿ xini ñuhu-xi sá vā cáda-ó ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá chi díu nchaa xiáⁿ quidé-xi ñá túú cundáá-ó núú Yá Ndióxi. Te vā cáda cuendá-ó ncháa sá quidé tñéñu iní-ó nàcuáa ndacu-o cáda-o nchaa nàcuáa cáháⁿ-gá. Te ío càhnu cunduu iní-ó càncicúⁿ nihnu-o cáda-o nchaa nàcuáa ní cachí-gá cada-o cundecu-o ñuyú-a. ² Te ío cuhuⁿ iní-ó Xítoho Jesucristú, chi díu-gá ní quide ní sándáa iní-ó Yá Ndióxi, te díu-ni ducaⁿ quide-gá cuèi vitna te cuèi ndéé núú cuáháⁿ núú vèxi díu-ni ducaⁿ cáda-gá sá quindáa iní-ó Yá Ndióxi. Te Xítoho Jesucristú ío ní quide ndee iní-gá ní ndoho-gá te ní xihí-gá núú cùrúxi, te ñá túú ní quide cuendá-gá cuèi ñⁿ sácáⁿ núú cúu-xí sá dúcáⁿ ní ndoho-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi sa ñaha-gá sá ná yáha sá dúcáⁿ ndoho-gá te ío cudíí iní-gá. Te vitna núcóo-gá xio cùha núú núcóo Yá Ndióxi te tàxi tnuni-gá.

³ Te xini ñuhu-xi sá ío cada cuendá-ndó nàcuáa ní quide Xítoho Jesucristú chi Yáa-áⁿ ío ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ní ndoho-gá ní quide ñaha ncháa ñáiyu ndéu ichi cuèhé ichi duha xii-gá. Te ducaⁿ cáda cuendá-ndó nàcuáa ní quide-gá cuendá sá

vá tũu dusaⁿ-ndo, te ni vá nátũhú iní-ndó càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ-gá. ⁴ Te nchòhó dáquèe tihú-ndó nchaa sá cuèhé sá dúhá dico vátá càhni ñaha-gá-yu xii-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁵ Te ndacu iní-ndó nacuaá càháⁿ Tàtá-ó Dũtũ Ndiòxi dásáhú ñáhá-gá xii nchoo cuè ñáiyu cùu dèhe-gá. Te duha cächí-gá núu tũtũ-gá:

Nchòhó cue dèhe mee-í, vá cáni iní-ndó sá àuⁿ ná cuu dándoho ñaha-í xii-ndo, te ni vá nátũhú iní-ndó òrè càháⁿ-í dóho-ndo nacuaá cada-ndo cùndecu-ndo.

⁶ Chi mee-í dándoho-í nchaa ñáiyu cùu iní-í cuendá sá cùndáa-yu núu-í, te quide úhú-í-yu, te diu-ní-yu cùu-yu ñáiyu cächí-í cùu dèhe-í.

Duha cächí-gá núu tũtũ-gá. ⁷ Te ío cada ndee iní-ndó sá dúcáⁿ dándoho ñaha Yá Ndiòxi xii-ndo, chí quide-gá sá cùu-gá Tàtá-ó. Te ñá túu ní ñⁿ tée cùu tátá te cächí-ó sá ñá túu sànu ichi-dé cue dèhe-dé nacuaá tũu-xi cunduu. ⁸ Te núu Yá Ndiòxi ñá túu dándoho ñaha-gá xii-ndo dátá dándoho-gá cue ñáiyu cächí-gá cùu dèhe-gá, te ñá díu dèhe mee-gá cùu-ndó te núu ducaⁿ, chí cùu-ndo dátá cue ñáiyu ñá túu cùtnuní yoo cùu tátá-xi. ⁹ Te nchoo sá naha-o sá cùtnáhá ní cuu landú-ó ní sanu ichi ñaha tátá-ó nacuaá tũu-xi cunduu, te ducaⁿ ní xóo canehe-o sá yĩñũu núu-güedé te diu-ni ducaⁿ nèhe-o sá yĩñũu núu-güedé vitna. Te núu ducaⁿ ní sándáá iní-ó tátá-ó, te ío-gá xíní ñũhu-xi quíndáá iní-ó Tàtá-ó Dũtũ Ndiòxi cuendá ducaⁿ ndũu tãhú-ó cùndecu-o ndihi-gá ní caa ní quíhíⁿ, chí diu-gá cùu-gá Yáá ní chihí iní-ó. ¹⁰ Te cùtnáhá ní cuu landú-ó, ñá túu tĩtĩ nduu ní càniha tátá-ó ní sanu ichi ñaha-güedé xii-o nacuaá ní cuu iní mée-güedé. Te Yá Ndiòxi ducaⁿ dándoho ñaha-gá xii-o sànu ichi ñaha-gá cuendá cùu-xi sá vãha sá cùu-xi-ó, te ducaⁿ quide-gá cuendá nchoo càda ndáá-ó dátá quidé mée-gá. ¹¹ Te òrè véxi ñⁿ tnúndòho sá cùu-xi-ó te ñá túu cùdĩ iní-ó chí dándihú iní ñáhá-xi xii-o. Te nchaa ñáiyu ngũnu ichi sá cuendá nchaa tnúndòho-áⁿ te ngũta-yu quide ndáá-yu, te ío vãha cùu iní-yu ndècũ-yu.

Vá dáquèe tihú-ó tnũhu Yá Ndiòxi

¹² Te núu xiãⁿ ío chí ndúcú ndèe-gá canchicũⁿ nihnu-ndo ichi Xitohó Jesucristú, te vá dicó yica cùu iní-ndó cànchicũⁿ nihnu-ndo ichi-gá. ¹³ Te cada vãha-ndo cùndecu-ndo ichi-gá cuendá nchaa ñáiyu sàni ñⁿ sàni úu iní-xi níhí ndéé-yu cundecũ-yu ichi-gá te vá ná tũhú iní-yu canchicũⁿ nihnú-yu.

¹⁴ Te nducu-ndo nacuaá cada-ndo cùndecu vãha-ndo ndihi cue tnaha ñáiyu-ndo, te ío cada vãha-ndo cùndecu-ndo nacuaá cundáá-ndó núu Yá Ndiòxi chí núu vá dúcáⁿ càda-ndo te vá ndúú tãhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gá. ¹⁵ Te ío vãha cada cuendá-ndó nacuaá cada-ndo cùndecu-ndo, chí núu ñáhá

te vá chindèe ñaha-gá Yá Ndiòxi xii-ndo. Te ío vãha cada cuendá tucu-ndo nacuaá cundecu-ndo vá cáni cuèhé iní-ndó cuendá Yá Ndiòxi, chí núu ducaⁿ na càda-ndo te dava-gá ñáiyu ndècu ndihi-ndo ichi-gá tnàhá-yu ngũta-yu ducaⁿ càdà-yu, te vá cùndecu vãha-gá-ndó ndihi-yu ichi-gá. ¹⁶ Te cada cuendá tucu-ndo sá vá cùndecu-ndo ichi díi iní, te ni vá dáquèe tihú-ndó ní ñⁿ sá cùu cuendá Yá Ndiòxi dátá ní quide ndii Esàù, chí sá cuãñaha tátá ndii-áⁿ nduu tãhú ndii ní cùu ní dama ndii ñⁿ cóhó comidá. ¹⁷ Te nchòhó sá naha-ndo sá cùtnáhá ní cuini ndii Esàù cacáⁿ tãhú tátá ndii núu Yá Ndiòxi cuendá nchaa sá ndúú tãhú ndii ní cùu, te ñá túu ní xicáⁿ tãhú tátá ndii núu Yá Ndiòxi nacuaá cuini mée ndii ní cùu. Te ní ndáhyú víhí ndii, te cuèi ducaⁿ ní quide ndii dico ñá túu ní ndàcu-gá ndii nànihi ndii tãhú sá ní dama ndii comidá.

¹⁸ Te cue ñáiyu isràel ní sàtuhá-yu ñⁿ yucu núu càyú ñũhú, te nchòhó ñá túu ndéè ducaⁿ sàháⁿ tuha-ndo ñⁿ yucu núu càyú ñũhú dátá ní quide cue ñáiyu-áⁿ. Te cùtnáhá ducaⁿ ní sàtuhá-yu yucu-áⁿ te ní cunee víhi nihíi yucu-áⁿ, te ní quene táchí nihí. ¹⁹ Te ní tecú dóho-yu ní cáháⁿ ñⁿ cùtũ, te ní tecú tucu dóho-yu ní cáháⁿ Yá Ndiòxi ní cáháⁿ ndihi ñaha-gá xii-yu. Te nchaa ñáiyu ní tecú dóho-xi ní cáháⁿ-gá te ní cuini-yu sá vá càháⁿ-gá. ²⁰ Te ducaⁿ ní quide-yu chí ñá túu ní cùndee iní-yu nacuaá ní cáháⁿ-gá, te duha ní cächí-gá: “Te cuèi ñⁿ quiti ná yáha xití yucu-a, te cahni-ndo-dí ndihi yúú ádi ndihi ñⁿ yutnu puyá”, duha ní cächí-gá. ²¹ Te sá dúcáⁿ ní quide-xi ní xini-yu xiãⁿ ío ní dáyũhú ñáhá-xi xii-yu. Te tnàhá té Moisés ní yũhú-dé, te ní cächí-dé: “Quidí ñaha-xi xii-í sá yũhú-í”, duha ní cächí-dé.

²² Te nchòhó, ñá túu quide-ndo dátá ní quide cue ñáiyu-áⁿ ní sàháⁿ tuhá-yu yucu-áⁿ, dico cada iní-ndó sá ní tuha-ndo yucu Siòn sá ndécú núu ndécú Yá Ndiòxi, ndihi ñũu-gá ñũu Jerusalén sá cáá àndiu te diu-gá cùu-gá Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíu. Te diu-ni xiãⁿ xĩndecu cuèhé víhí cue espíritú xínú cuèchi núu-gá ²³ chíñũhú ñaha-xi xii-gá. Te nchòhó cùu-ndó cuè ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiòxi, te ní tnahá tnũhu-ndo ndihi nchaa dava-gá ñáiyu cùu cuendá-gá, ñáiyu yòdo tnuní núu tũtũ-gá ndécú àndiu, te diu-ni ñáiyu-áⁿ cuãñaha-gá xii-yu sá ndúú tãhũ-yu. Te nchòhó ní tuha-ndo Yá Ndiòxi Yáá cada ndáá yicá cuèchi nchaa ñáiyu. Te cada iní-ndó sá ní tnahá tnũhu-ndo ndihi cue ñáiyu ní quide ndáá ní xĩndecu ichi Yá Ndiòxi ñuyíu-a. Te ñáiyu-áⁿ ñá túu tnàhí-gá ná cùmãni-yu vitna ndécú-yu núu-gá. ²⁴ Te ní tnahá tnũhu-ndo ndihi Xitohó Jesucristú Yáá ní quide nacuaá cada Yá Ndiòxi ingá

núú sá vâha sá cúú-xí nchâa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, chi ní sati níni-gá te ní xihí-gá núú cùrúxí. Te níni Xitohó Jesucristú ñá túú ñi-ni cuu-xi ndihi níni ndí Àbél, chi diu cuèndá níni-gá-á ní quide càhnu iní Yá Ndióxi nchaa cuèchi-o.

²⁵ Núú xiá ño cada cuèndá-ndó vâ dáquee tihú-ndó tnúhu càhá Yá Ndióxi, chi nchaa ñáyiú ní xindecu ndée sanaha dùca ní quidé-yu ní dáqueé tihú-yu tnúhu ní càhá-gá ñuyíú-a sá cúú-xí-yu. Te ñá túú ní càcu-yu chi ní nacháhu-yu sá dúcá ní quidé-yu. Te uu-gá tucu nchoo chi vâ càcu-o te núú duca na dàquee tihú-ó tnúhu càhá Yá Ndióxi ndée andiu sá cúú-xí-ó. ²⁶ Te cùtnáhá ní càhá Yá Ndióxi ndée sanaha te ní quidi-xi ñuyíú. Te vitna cächí-gá: “Yúhú quidi tucu-i ingá xito ñuyíú, te ñá diú mée-ni ñuyíú duca quidi-i chi tnàhá andiu quidi-i”, cächí-gá. ²⁷ Te sá dúcá càhá-gá sá ingá xito tucu duca càda-gá xiá cùtnúni sá ncháandí tihú sá túu ndèhe-o danaa-gá. Te nchaa sá ñá túú ndée túu quini-ó ñuyíú-a xiá vâ quidi-xí te ní vâ náá-xí. ²⁸ Te núú ní cächí Yá Ndióxi nduu táhú-ó cùndecu-o chi mee-gá táxi tnúni-gá xiá, te ní vâ quidi-xí te ní vâ náá-xí. Te xiá ño xini ñuhu-xi ndacá táhú-ó núú-gá, te yíñuhu yíñuhu cunu cuèchi-o núú-gá nàcuáa cuu vâha iní-gá, te duca cùhu iní-ó sá ño càhnu cuu-gá. ²⁹ Te Tátá-ó Dùtú Ndióxi cúú-gá dàtná ñi ñuhú chi danàa-gá nchaa sá ñá túú quide nàcuáa cuu vâha iní-gá.

13

Nàcuáa tàù-xi cada-o cuèndá cuu vâha iní Yá Ndióxi

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xitohó Jesucristú, vâ dāñá ndèe-ndó cùu iní tnàhá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá. ² Te cunaha-ndo sá núú ño ñáyiú ñuhu ichi ní quexiò-yu vehe-ndo te cuáñaha-ndo vèhe ndetatu-yu, te cuáñaha-ndo sá caxí-yu. Chi davá-yu ndée espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní sáhá vèhé-yu ní quehe cuèndá-yu te ñá túú ní cùtnúni iní-yu sá diú espíritú xínú cuèchi núú-gá cúú-xí.

³ Te ndacu tucu iní-ndó cuè ñáyiú xixihi vecaá, te cada iní-ndó sá tnàhá-ndó yihí-ndo vecaá ndihí-yu. Te ndacu tucu iní-ndó nchâa ñáyiú ño ndòho, te cada iní-ndó sá tnàhá-ndó ndòho-ndo ndihí-yu.

⁴ Te nchaa ñáyiú na cächí-yu sá ñi sá vâha cùu-xi sá ñi té ndihi ñi ñadihi ná ñihí tnàhá-yu candeca tnàhá-yu. Te nchòhó cue té vâ cání iní-ndó càhá ndihi-ndo ñadihi te núú ñá diú ñadihi-ndó cùu-yu. Te duca-ni nchòhó cue ñáyiú dihi tucu vâ cání iní-ndó

càhá ndihi-ndo té te núú ñá diú yè-ndo cuu-güedé, chi Yá Ndióxi dandòho-gá nchaa ñáyiú ndècu ichi diú iní.

⁵ Te vâ cúhú iní-ndó mée-ni dihú. Te núú nándi cùu nchaa sá ndécú ndihi-ndo te diu-ni nchaa xiá sa nduu vétú iní-ndó, chi Yá Ndióxi ní cächí-gá: “Ní ñi nduu vâ dāñá ñihnu ñaha-i xii-ndo, chi nchaa-ni nduu chindee ñaha-i”, duha ní cächí-gá. ⁶ Te xiá núu nchoo ní yuhu ní iní-ó càhá-ó ñi ñi-o, te cächí-ó:

Yá Ndióxi cúú-gá Yáa chindée ñaha xii-i, núu xiá ñá túú yùhú-i cuèi nándi càhá ñáyiú cada ñàhá-yu xii-i.

Duha cächí-ó.

⁷ Chí ndácú iní cue té ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi Xitohó Jesucristú cue té ní càhá tnúhu Yá Ndióxi núú-ndó, te ño vâha chí nàcuáa cuèndá nàcuáa ní quide nchaa cue té-á ní xindecu-güedé ndée ní sáa nduu ní xihí-güedé. Te ño quindáa iní-ndó Yá Ndióxi dàtná ní xóo cada cue té-á.

⁸ Te dàtná-ni ní quide Xitohó Jesucristú ndée sanaha diu-ni duca quide-gá vitna, te diu-ni duca càda-gá ndée núú cuàhá núú vèxi. ⁹ Te vâ dāñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáyiú dacàhá ñáhá xii-ndo natuha-ndo ingá ichi, ñáyiú dānehé tnàha ñáyiú-xi nándi sá ní cutúha-yu, te nchaa xiá ñá túú ñi-ni càhá-xi ndihi tnúhu sá ndécú ndihi-ndo. Te Yá Ndióxi chindée ñaha-gá xii-o nàcuáa ñihí ndée-ó cùndecu-o ichi-gá, te duca te cuu-xi sá vâha sá cúú-xí-ó, te ñá diú cuèndá ñi sá xéxi-ó ñihí ndée-ó ndècu-o ichi-gá. Te dāva ñáyiú cächí-yu sá dāvá núú comidá cuu caxi-o te dāva ñáhá nàcuáa ñihí ndée-ó cùndecu-o ichi-gá, dico ñá ndáa sá sá dúcá vâ caxí-ó nchâa núú comidá ñihí ndée-ó cùndecu-o ichi-gá.

¹⁰ Chí Xitohó Jesucristú ní xihí-gá cuèndá-ó núú cùrúxí, te nchaa ñáyiú nchicú ñi ñhu-ni quide nchaa nàcuáa ní quide nchaa dùtú ní xinu cuèchi núú Yá Ndióxi ndée sanaha, ñáyiú-á vâ cúú tnàhá tnúhu-yu ndihi Xitohó Jesucristú Yáa ní xihí núú cùrúxí sá dúcá quide-yu. ¹¹ Chí dùtú cùñu-gá ní xindecu ndihi cue ñáyiú israhél, té-á ní xóo canehe-dé níni nchaa quiti ní xóo cahni-dé ní xóo quihu ndée xiti cuartú ní cuu í-gá. Te duca ní xóo cada dùtú-á cuèndá cada càhnu iní Yá Ndióxi nchaa yíca cuèchi ñáyiú, te cuñu nchaa quiti-á ní xóo cahmi-güedé ñi xio yuhu ñiú. ¹² Te duca ní yáha Xitohó Jesucristú chi ndée ñi xio yuhu ñiú ní sahní ñaha-güedé xii-gá. Te cuèndá níni-gá sá ní sati núú cùrúxí núú ní xihí-gá, ní nduu ndoo ní nduu nine iní cue ñáyiú sàndáa iní ñáhá xii-gá. ¹³ Te vitna chí ná tūha-o Xitohó Jesucristú te cada ndee iní-ó ndòho-o datná ní ndòho-gá. ¹⁴ Te ñuyíú-a ní ñi xichi ñá túú ndèe cáá ñi ñuú cudli

ni caa ni quíhíⁿ cuendá cundecu-o, dico ducaⁿ-ni ñuhu iní-ó ñⁿ xichi núu ndúú táhú-ó cundecu-o ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁵ Te núu xíáⁿ xíní ñuhu-xi sá vǎ dáñǎ ndéé-ó chiñuhu-o Dútú Ndióxi chí Xítoho Jesucristú ní quide-gǎ nǎcuáa ndacu-o tnáhǎ tnúhu-o ndíhi Yá Ndióxi, te óré cǎháⁿ ndíhi-o-gǎ te nuu núu ndacáⁿ táhú-ó núu-gǎ. Te nchaá tnúhu cǎháⁿ-ó óré cǎháⁿ ndíhi-o-gǎ cúu-xi dátǎá ñⁿ táhú sǎ cúu-xi-gǎ. ¹⁶ Te vǎ dáñǎ ndéé-ndó cáda-ndo mee-ni sá vǎha cundecu-ndo, te ducaⁿ chindee tnaha-ndo ñⁿ ñⁿ-ndo ndíhi sǎ ndécú ndíhi-ndo. Te núu ducaⁿ na cáda-ndo te caní iní-ndó sǎ cúu-xi dátǎá ñⁿ táhú sǎ ío vǎha cùu iní Yǎ Ndióxi.

¹⁷ Te quindáá iní-ndó cáda-ndo nchaá nacuáa cǎháⁿ cue téé yíndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Xítoho Jesucristú, chí diu cue téé-áⁿ quidé cuendá ñáhǎ-güedé xii-ndo nǎcuáa cundecu vǎha-ndo núu-gǎ. Te sǎá nduu nǎcani tnúhu-güedé núu-gǎ núu ní quide vǎha-güedé àdi ñǎ túú ní quide vǎha-güedé ní xíndecu ndíhi ñaha-güedé xii-ndo. Te núu ducaⁿ na cáda-ndo quindáá iní-ndó-güedé te cudíí iní-güedé cundecu ndíhi ñaha-güedé xii-ndo, te vǎ ndíhú iní-güedé. Te núu vǎ dúcǎⁿ cáda-ndo te vǎ cúu-xi sǎ vǎha xii-ndo nchǎa sǎ quidé-güedé sǎ cúu-xi-ndó.

¹⁸ Te cǎháⁿ ndàhú-í núu-ndó sǎ cǎháⁿ ndíhi-ndo Yǎ Ndióxi cuendá-ndí. Te nchúhú cútñuní ndáá iní-ndí sǎ ñǎ túú nǎ cúmǎní-ndí núu Yǎ Ndióxi, te ducaⁿ chí ndúcu-ndí nǎcuáa quide-ndí cundáá-ndí núu-gǎ. ¹⁹ Te cǎháⁿ ndàhú tucu-í núu-ndó sǎ ío cǎcǎⁿ táhú-ndó núu Yǎ Ndióxi cuendá sǎ méé-gǎ ná cáda te ío ndíhi quixi coto ñaha tucu-í xii-ndo.

Tnúhu ndéé núu ní ndíhi-nǎ

²⁰ Te Yá Ndióxi Yáá quidé cùu vǎha iní-ó ndècu-o, Yáá-áⁿ ní dándótó-gǎ Xítoho Jesucristú. Te Xítoho Jesucristú-áⁿ cúu-gǎ dátǎá ñⁿ toli ío-gǎ quéné cǎva xito mbéé. Te ducaⁿ sǎtnahǎ-xi cùu-gǎ cuendá sǎ ní sati níñí-gǎ te ní xíhí-gǎ, te ducaⁿ ní cuu cuendá sǎ ní quide ndáá-gǎ ndíhi Yá Ndióxi sǎ cáda-gǎ ingǎ núu sǎ vǎha sǎ cúu-xi nchòo cue ñáyíu ndècu ñuyíu-a. Te nǎcuáa ní quide ndáá-gǎ ndíhi Yá Ndióxi te diu-ni ducaⁿ cáda-xi núu cuáhǎⁿ núu véxi. ²¹ Te xicǎⁿ táhú-í núu Yǎ Ndióxi sǎ méé-gǎ ná chindee ñaha-gǎ xii-ndo cuendá cada-ndo mée-ni sǎ vǎha nǎcuáa cuíní méé-gǎ, te mee-gǎ ná cáda ñaha-gǎ xii-o nchǎa sǎ vǎha sǎ sání iní-gǎ. Te diu-ni ducaⁿ na táuchiuⁿ-gǎ cada Xítoho Jesucristú sǎ cúu-xi-ó, duha xicǎⁿ táhú-í núu-gǎ. Te vitna nchaá-o chí ná cǎchí-ó sǎ ío cǎhnu cuu Xítoho Jesucristú ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

²² Te cǎháⁿ ndàhú-í núu nchòhó ñáyíu ndècu ndíhi-í ichi Xítoho Jesucristú sǎ cáda cǎhnu iní-ndó nǎcuáa ndúu nchaá tnúhu cǎháⁿ-í dásǎhú ñáhǎ-í xii-ndo, chí ñǎ túú vǎi tnúhu chido tnuní-í núu tútú-a sǎ cúu-xi-ndó.

²³ Te cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ téé Timùteú téé ndècu ndíhi-o ichi Xítoho Jesucristú ní cǎcu-dé ñǎ túu-gǎ yíhí-dé vecaá. Te núu na quèxio ndíhi-dé núu ndécú-í te quixi-í ndíhi-dé núu ndécú-ndó quixi coto ñaha-ndí.

²⁴ Te cùñaha-ndo sǎ ío na cáda ndee iní nchaá cue téé yíndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi. Te ducaⁿ cùñaha tucu-ndo xii nchaá dava-gǎ ñáyíu cùu cuendá-gǎ sǎ ío na cáda ndee iní-yu. Te cue ñáyíu nǎcióⁿ Itàliá ñáyíu ndècu ndíhi-o ichi-gǎ cǎchí-yu sǎ ío cada ndee iní-ndó. ²⁵ Te Yá Ndióxi ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchǎa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÊ SÂNTIAÚ

*Té Sântiaú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha
ñáiyu isráel nchité nuu nihíi ñuyíú*

¹ Yúhú té Sântiaú xínú cuèchi-í núú Yá Ndióxi ndihi núú Xítoho Jesucristú, te tée-i tnúhu-a quide ndee iní ñáhá-i xii nchóhó ñáiyu isráel nchité nuu nihíi ñuyíú-a.

Yá Ndióxi táxi-gã sá xini tnúni-ó

² Te nchóhó ñáiyu ndécu ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú, ío cudíi iní-ndó cundecu-ndo cuéi náí cùu sá ùhú véxi cuendá-ndó, ³ chi ducaⁿ te cutnúni iní-ndó sá sàndáá ndisa iní-ndó-gã, te cunduu càhnu iní-ndó cuéi náí ná yáha-ndo. ⁴ Te cunduu càhnu-ni iní-ndó te ducaⁿ te cuu-ndo ñáiyu váha, te cundáá-ndó núú Yá Ndióxi, te ducaⁿ te ñá túú-gã ná cumání-ndó núú-gã.

⁵ Te núu cùmání sá xini tnúni-ó, te cacadá-ó núú Yá Ndióxi te mee-gã taxi-gã, chi ío váha iní-gã, te ñá túú cúnini iní-gã núú-ó.

⁶ Te ní yúhu ní iní-ó cacadá-ó núú-gã, te quindáá ndisa iní-ó sá táxi-gã sá cùmání quini tnúni-ó, te vá cání ñⁿ caní úú iní-ó. Chi nchaa ñáiyu sàni ñⁿ sàni úú iní-xi cùu-yu dàtná ndute lámár cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ nàa-xi òré quéné táchi. ⁷ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ sàni iní-xi, te vá cání iní-yu sá nihí-yu sá xicáⁿ-yu núú-gã. ⁸ Chi nchaa ñáiyu sàni ñⁿ sàni úú iní-xi ñá cutnúni iní-yu ndédacáa sá sání iní-yu cadá-yu.

⁹ Te nchaa ñáiyu ndàhú ñáiyu ndécu ichi-gã, xini ñuhu-xi ñá túú-gã ná caní iní-yu, mee-ná cudíi iní-yu, chi Yá Ndióxi chindée ñaha-gã xii-yu. ¹⁰ Te nchaa ñáiyu cuica xini ñuhu-xi cundecu váha iní-yu núú Yá Ndióxi cuéi náí ná yáha-yu. Chi ñáiyu-áⁿ cùu-yu dàtná itá nchaa cùhú sá ñá túú cudíi naha. ¹¹ Chi òré ní cuu níhi cahni nchíanchii, te ní dádii-ni-xi nchaa cùhú cuíí-áⁿ te ní cóyo-ni nchaa itá-xi, te ñá túú-gã cáá vìi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáiyu cuica chi núú chíúⁿ-ní-yu xihí-yu.

Nchaa ñáiyu quide cahnu iní-xi nchaa sá yáha-yu

¹² Te váha táhú nchaa ñáiyu quide cahnu-ni iní-xi cuéi nándi sá yáha-yu ndécú-yu ichi Yá Ndióxi, chi òré ná ndihí nhàa xiáⁿ yáha-yu, te cuáñaha Yá Ndióxi ñⁿ coróná váha vìhi cundecu ndihi-yu, te ndáá chi ducaⁿ càháⁿ Yá Ndióxi sá táxi-gã xii nchaa nchoo ñáiyu ñuhu iní ñáhá xi-gã. ¹³ Te nchaa ñáiyu sàni iní-xi cada nándi sá cuèhé sá dúhá, te vá cání iní-yu sá Yá Ndióxi táuchiuⁿ-gã ducaⁿ cadá-yu, chi Yá Ndióxi ñá quíú te caní iní-gã cada-gã ñⁿ sá cuèhé

sá dúhá, te ní ñá túú tàuchiuⁿ-gã sá dúcáⁿ cadá-yu. ¹⁴ Te cuini-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ducaⁿ véxi iní-yu. ¹⁵ Te nchaa ñáiyu ío ñuhu iní nchaa sá cuèhé sá dúhá te quidé-yu, te núu na càda-ní-yu te cuíta nihnú-yu.

¹⁶ Te nchóhó ñáiyu ío cùu iní-í ndécú ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú, vá dàñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáiyu xii-ndo. ¹⁷ Chi nchaa sá váha véxi-xi núú Yá Ndióxi Yáa ndécú àndiu, chi diu mee-gã ní cadúha-gã andiu ndihi nchaa chódini, ndihi yóó, ndihi nchíanchii. Te Yá Ndióxi ñá túú ndi queheⁿ ndi queheⁿ-gã sá cání iní-gã, te ní ñá túú cùu-gã dàtná ñⁿ cuándahú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ, chi ñⁿ-ni sá sání iní-gã. ¹⁸ Te Yá Ndióxi ní cuini-gã sá cùu-ó dèhe-gã, te ndáá sá cùu-ó dèhe-gã chi sàndáá iní-ó tnúhu-gã. Te nchoo ñáiyu sàndáá iní-xi tnúhu-gã cúnúu-gã-ó chi ní nduu-o dèhe-gã.

Ichi ndáá cuiti

¹⁹ Te nchóhó ñáiyu ío cùu iní-í ndécú ndihi-í ichi Xítoho Jesucristú, cundédóho-ndo ñⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Te cuini-í sá cundecu túha-ndo cundédóho-ndo tnúhu Yá Ndióxi, te caní váha iní-ndó nàcuáa càháⁿ-ndó, te cunduu càhnu iní-ndó te vá cùdéeⁿ-ndó. ²⁰ Chi núu na cùdéeⁿ-ó te ñá túú quide váha-o núú Yá Ndióxi. ²¹ Te dàña-ndo nhàa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a. Te quindáá iní-ndó tnúhu Yá Ndióxi ndécú ndihi-ndo, te vá cùndúu sáá iní-ndó, te ducaⁿ te naníhi tàhú-ndó.

²² Te quindáá iní-ndó tnúhu-gã te vá cuendá-ni cundédóho-ndo, chi núu na cundédóho-ndo te vá tñiⁿ-ndó ñá, te dicó-ni dandahú-ndó mée-ndo te vá naníhi tàhú-ndó. ²³ Chi nchaa ñáiyu dicó-ni sàcúndédóho tnúhu-gã te ñá túú sàndáá iní-yu, ñáiyu-áⁿ cùu-yu dàtná ñⁿ ñáiyu sàcúndédóho-ni núú-xi núú yútátá. ²⁴ Chi nini ndèhé-yu ní xini-yu núú-yu, te ní xócání-yu te ní nacuanaa-ni-yu nàcuáa càa núu-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáiyu sàcúndédóho tnúhu Yá Ndióxi, te ñá túú tñiⁿ-yu. ²⁵ Te nchaa ñáiyu dàcuaha ndisa tnúhu ní dándóo Yá Ndióxi nihnu-ní-yu ichi-gã, chi ñá díú ñⁿ sá vée cùu-xi. Te ñáiyu-áⁿ ñá túú dicó-ni sàcúndédóho-yu chi quide ndáá-yu núú-gã, te cudíi iní-yu xíndécú-yu.

²⁶ Te nchaa ñáiyu càchí sá ndécú ichi ndáá te cùtèxínu-ni càháⁿ-yu, te xiáⁿ dicó-ni dandahú-yu mée-yu sá ndécú-yu ichi ndáá. ²⁷ Te núu ndécú-o ichi ndáá cuíti ichi Dútú Ndióxi, te chindee-o nhàa ñáiyu ní ndóo ndàhú, ndihi ñáiyu quée ndécú ndihi tnúndóho tnúhu ndàhú, te vá cadá-ó nándi sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a.

2

H^onuu-ni cùu iní-ó nchàa tnahá ñáiyu-o

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú Yáá cùnùu, *h^onuu-ni càháa ndihi váha-ndo nchàa tnahá ñáiyu-ndo.* ² Te núu núu nátácá-ndó chiñuhu-ndo Yá Ndióxi ní sáá *h^o* téé ío váha càa dóó níñhú-dě, te ní sáá tucu *h^o* téé ñihnu dóó ndàhú, ³ te núu téé ñihnu dóó váha-ni-áⁿ néhé-ndó sá yíñùhu núú-dě, te taxinucóo-ndo-dě *h^o* núú xilé váha, te téé ndàhú-áⁿ daxòcòo-ndo-dě *h^o* xio àdi canucóo-ndo-dě núú ñíhú, ⁴ te núu ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú quide váha-ndo. Chi *h^o*-ni-dé cùú iní-ndó, te *h^o*-dé ñá túú cùu iní-ndó.

⁵ Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í ndécú ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndèdóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a. Yá Ndióxi càháⁿ-gá vài ñáiyu ndàhú cuendá tnahá tnúhu ndihi ñàhá-yu xii-gá, te ndècu váha-gá-yu dàcúúxi ñáiyu cuica ñáiyu ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá, chí ní cachí-gá sá ncháá ñáiyu na cùu iní ñàhá xii-gá nduu táhú-yu cundecú-yu ndihi-gá ní caa ní quíhiⁿ. ⁶ Te nchòhó, ñá túú néhe-ndo sá yíñùhu núú ñáiyu ndàhú, chí núú ñáiyu cuica-ni néhe-ndo sá yíñùhu. ⁷ Te náa ñá cùtnùní iní-ndó sá ñáiyu cuica dándoho ñàha-gá-yu xii-ndo, te càndeca ñàhá-yu sàháⁿ núú cuè téé cùchiuⁿ-áⁿ? ⁷ Te diu-ní-yu ío càháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú, te nchòhó sa ní nduu-ndo dèhe-gá.

⁸ Te *h^o* ndudú cùnùu-gá ní càháⁿ Yá Ndióxi ní ngódó tnùní núú tùtú-gá cachí-xi sá cùú iní-ó tnahá ñáiyu-o dàtná cùú iní-ó mèe-o. Te núu ducaⁿ na càda-o te quide váha-o. ⁹ Dico núu ñá túú cùu iní *h^onuu-o* cuè tnahá ñáiyu-o, te cuu cuéchi xii-o chí ñá túú quide-o nacuaá càháⁿ Yá Ndióxi. ¹⁰ Te núu *h^o* ñáiyu ndàunihnu *h^o* sá càháⁿ Yá Ndióxi, te dava-ni quidè-yu ña, te ñáiyu-áⁿ ñá túú quidè-yu nacuaá càháⁿ ndudú Yá Ndióxi. ¹¹ Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá tée ndècu ñadihi-xi vā càháⁿ ndihi-dé ingá ñadihi. Te diu-ni-gá ní cachí-gá sá vā cáhni-ó tnahá ñáiyu-o. Te cuèí ñá túú càháⁿ ndihi-o ingá ñadihi, te núu sàhni-o tnahá ñáiyu-o te ñá túú quide-o nacuaá càháⁿ ndudú Yá Ndióxi. ¹² Te nchoo xini ñuhu-xi càháⁿ-ó tnúhu váha te cada ndáá-ó, chí ñá diú *h^o* sá vée cùu-xi sá ní cachí Yá Ndióxi cada-o. Te mee-gá ní cachí-gá sá cáda ndáá-gá cuéchi-o na sáa nduu. ¹³ Te nchaa ñáiyu ñá túú cundahú iní tnahá ñáiyu-xi, te vā cundahú iní ñàhá-gá xii-yu na sáa nduu càda ndáá-gá cuéchi-yu. Te nchaa ñáiyu cundahú iní tnahá ñáiyu-xi te Yá Ndióxi cundahú iní ñàhá-gá xii-yu na sáa nduu-áⁿ.

Quindáá iní-ó Yá Ndióxi te cada váha-o

¹⁴ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu cachí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndióxi te ñá túú quide-o sá váha, te ñá túú ndéé nándihi-xi, chí vā nánihí tñhú-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Te núu ndèhe-o *h^o* tnahá ñáiyu-o ñá túú dōd-yu àdi ñá túú sá cunchitō-yu, ¹⁶ te xàhaⁿ-o: “Núhú-n te nducu-n dóó cuihnu-n te nducu-n sá cáxi-n”, xàhaⁿ-o, te ñá túú nā sñàha-o, te sá dúcáⁿ quide-o te ñá túú quide váha-o. ¹⁷ Te núu cachí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndióxi te ñá túú quide váha-o ndècu-o, te vèdana nándihi-xi.

¹⁸ Te ío ñáiyu cachí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndióxi, te ío ñáiyu cachí-yu sá mèe-ní sá váha quidè-yu. Te yúhú cachí-í sá núu ñá túú quide-o sá váha, te ñá túú sàndáá iní-ó Yá Ndióxi. Te nchoo quide-o sá váha núu xíáⁿ cùtnùní iní-ó sá sàndáá iní-ó-gá. ¹⁹ Te ío ñáiyu cachí sá *h^o*-dii-ni Yá Ndióxi ndécú, te váha-ni càháⁿ-yu. Te tnahá yucu ñávàha ndihi nchaa espíritú cùndihi-xi xini-xi sá ndécú *h^o*-dii-ni Yá Ndióxi, te yùhú-xi dico ñá túú tñi-xi tnúhu-gá. ²⁰ Te ío *h^o* díquí-ó te núu na cachí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndióxi, te vā cadá-ó sá váha. ²¹ Te ñani tnahá-ó ndií Abrahám téé ní xíndecu ndéé sanaha ní ngúndecu váha ndií núú Yá Ndióxi, chí ní xito ndéé ñàhá-gá xii ndií nuu ndisa sá cáhni ndií déhe ndií té Isáac nduu táhú-gá ní cùu, te dàvá-áⁿ ní cùtnùní iní-gá sá ío sàndáá iní ñàhá ndií xii-gá, núu ñá ní dàña-gá cahni ndií déhe ndií. ²² Te nàha-o sá ndií Abrahám ñá diú-ní sá mèe-ní sá ní sàndáá iní ñàhá ndií xii-gá, chí ní tñi ndií tnúhu-gá. ²³ Te ducaⁿ ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tùtú Yá Ndióxi núú cachí-xi: “Ndií Abrahám ní sàndáá iní ndií ní quide ndií nchaa nàcuáa ní xàhaⁿ Yá Ndióxi, te ní ngúndecu váha ndií núú-gá, te ní cachí-gá sá cùú ndií *h^o* téé ío váha tnahá tnúhu ndihi-gá”, duha cachí-xi núú tùtú-gá.

²⁴ Te xíáⁿ cùtnùní iní-ó sá ñá diú mèe-ni sá quindáá iní-ó Yá Ndióxi, chí núu na càda-o nacuaá cuu váha iní-gá te ngúndecu váha-o núú-gá ²⁵ dàtná ní quide-gá tá Ràháb *h^o* ñadihi ní xíndecu ndéé sanaha, chí xíchi-áⁿ ní xíndecu-xi ichi díí iní, dico ní tuha-xi ichi Yá Ndióxi te ní ngúndecu váha-xi núú-gá, chí ní chindee-xi cuè téé isráél cue téé ní xica chiúⁿ-gá, te ní sanu ichi ñàha-xi xii-güedé *h^o* ichi núú vā nánihí ñàhá cuè téé cùu úhú iní ñàhá xii-güedé. ²⁶ Te nchaa ñáiyu cachí sá sàndáá iní Yá Ndióxi, te ñá túú quidè-yu nacuaá càháⁿ-gá ñáiyu-áⁿ cùú-yu dàtná *h^o* ñáiyu ní xíhi. Chí ñá túú-gá ndíxi tñu iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu. Duha sátnahá-xi cùu nchaa ñáiyu ñá túú cuini tñi tnúhu càháⁿ Yá Ndióxi.

3

Nàcuáa quide yaa-o

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, vá ncháá-ndó càni iní-ndó cùu-ndo mestrú dacuàha-ndo ñáiyu tnùhu Yá Ndióxi chi íí cáá-xí. Chi na quítnahá nduu nàcuáha-o cuèndá núu-gá, te núu ñá túú ní quide ndáá-ó ñá, te vá cúú váha iní-gá núu-ó. ² Te nchaa-o ío cuèhé sá ñá túú váha quide-o. Te nchaa ñáiyu ñá túú càháⁿ tnùhu cuèhé tnùhu duha cúu-yu ñáiyu ñá túú ná cùmání chi ío ndáá quidé-yu. Te xini-yu cotní-yu mèe-yu, te quide váha-yu núu Yá Ndióxi. ³ Te dátá cuíní-ndó cùu ñⁿ quiti te núu na chihí-o frenú yuhu-di, te cotní-o-di te ngúnu ichi-di, te ducaⁿ sátnahá-xi cùu ñáiyu sácótní mee-xi, chi ñá túú càháⁿ-yu tnùhu cuèhé tnùhu duha. ⁴ Te dátá cuíní-ndó cùu barcú cuéí nàhnu víhi-xi, dico óré quéné ñíhi táchí te tündaha-xi ñⁿ xio, dico téé dàcaca ndacu-dé dáquihí-dé-xi ndihi ñⁿ yutnu sá dānāni-güedé tímú ndāa núú cāchí iní-dé quihí-xi. ⁵ Te ducaⁿ cùu tucu yaa-o chi ío líhli-xi dico ío cuèhé tnùhu càháⁿ-ó ndihi-xi. Te ducaⁿ-ni sátnahá-xi cùu tucu sá lúhá ñùhú chi sàhmi-xi ñⁿ yucu. ⁶ Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cùu yaa-o chi ío cuèhé tnùhu cuèhé tnùhu duha càháⁿ-ó ndihi-xi, te dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o. Te ío cuèhé cuèchi quide-o ndihi-xi cuendá sá ñùyíú-a ñùhu tnahá ñùhú tní yucu ñávāha dàticá nihnu ñaha-xi. ⁷ Te ndacu-o càda masú-ó nchāa núú quiti ío ñùyíú cuéí quiti dééⁿ quiti xica núú ñùhú, te cuéí quiti ndava, te cuéí cóó, te cuéí quiti ñùhu xití ndute làmár, chi ducaⁿ quide dava cue téé ñùyíú-a. ⁸ Dico yāa-o chi vá yōo ñⁿ ndacu cada masú ñāhá xii-xi nacuāa càháⁿ-ó mèe-ni tnùhu váha ndihi-xi, chi mee-ni tnùhu cuèhé tnùhu duha cūnuu-gá càháⁿ-ó ndihi-xi. Te cūu-xi dátá ñⁿ venēnū chi dátui-xi iní-ó. ⁹ Te diu-ni ndihi yāa-o quide cahnu-o Dútú Ndióxi Yáá cúú Tātá-ó, te diu-ni ndihi yāa-o cáháⁿ úhú-ó cué tnaha ñáiyu-o. Te xini ñuhu-xi vá dúcáⁿ càda-o, chi mee-gá ní chihí-gá sá xini tnùní-ó ndihi iní-ó, dátá cáá mèe-gá ñùhú iní-gá. ¹⁰ Te diu-ni yuhu-o quèe tnùhu váha càháⁿ-ó, te diu-ni yuhu-o quèe tnùhu cuèhé tnùhu duha. Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú cunaha-ndo sá ñá túú ndūu váha-xi ducaⁿ càda-o. ¹¹ Te ñá túú xini-ndó sá ñⁿ núú quée ñihni ndute, te quée ndute váha te quée ndute úá-ān. ¹² Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, te ñá túú xini-ndó sá ñⁿ yutnu ngúxí, te cūuⁿ aceitúná, àdi xini-ndó sá ñⁿ yoho yaha stilé te cūuⁿ ngúxí. Te ducaⁿ cuéí ñⁿ núú quée ñihni ndute, vá cúú quée ndute váha te quée ndute úhá. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yuhu-o

chi vá cúú càháⁿ-ó tnùhu váha te càháⁿ-ó tnùhu cuèhé tnùhu duha.

Nchaa sá váha xini tnùní-ó tàxi Yá Ndióxi

¹³ Te núu ndècu ñáiyu túha tnuú-ndó ñáiyu cùtnuní iní-xi, te xini ñuhu-xi mee-ni sá váha cadá-yu, ducaⁿ te cutnùní iní-ó sá túha ndisá-yu, te vá cadá cahnú-yu mèe-yu. ¹⁴ Te núu nchoo cuèdú iní-ó te cuíní-ó cūnuu-o núú tnàha ñáiyu-o, te vá cāchí-ó sá túha-o, chi ñá túú quide ndáá-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Chi ñá díú xiāⁿ ní dānehé ñāhá Yá Ndióxi, chi ñuyíú iha ní cacu nihnu-xi cuendá sá yūcu ñāvāha dàcahu iní ñāhá-xí. ¹⁶ Te núú ndécú ñáiyu cuèdú iní ñáiyu cuíní cūnuu, te yācáⁿ mee-ni ndāhú nāá xīndecú-yu, te ñá túú quide váha-yu, chi mee-ni nchāa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ¹⁷ Te núu ní taxi Yá Ndióxi sá xini tnùní-ó, te cada váha-o, te càháⁿ ndihi váha-o nchāa tnaha ñáiyu-o, te tnii-o tnùhu váha càháⁿ-yu, te cundáhú iní-ó-güé-yu te chindee-ó-yu, te vá cání ñⁿ caní úú iní-ó, te ío cunduu ndáá iní-ó. ¹⁸ Te núu cuíní-ó ñá túú ná cuu cundecu-o ñùyíú-a, te cada váha-o sá cúú-xi tnàha ñáiyu-o cuendá sá ñá túú ná cuu cundecu-o ndihi-yu. Te ducaⁿ te nguinchicúⁿ dava-gá tnàha ñáiyu-o càda váha-yu.

4

Vá cúú cūndecu-o ichi Yá Ndióxi te cada-o nāndi sá cuèhé sá dúhá

¹ ¿Te xini-ndó ná cuendá nāá ñáiyu te xisahní tnàhá-yu-ān? Te nāa-yu sá tnùhu cuèdú iní, chi diu-ni xiāⁿ ñùhú iní-yu, te ñá túú ndècu váha iní-yu. ² Chi cuíní-yu cundecu ndihi-yu ñⁿ sá ñá túú ndècu ndihi-yu, te ñá túú nihí-yu núu xiāⁿ xīcuu cuèdú iní tnāhá-yu, te xīcuèhé tnāhá-yu, te càni tnāhá-yu, te xisahní tnāhá-yu. Te ñá túú nihí-yu sá cuíní-yu chi ñá túú xicáⁿ-yu núu Yá Ndióxi. ³ Te cuéí xicáⁿ-yu ñⁿ sá cuíní-yu núu-gá te ñá túú sāñaha-gá, chi ñá túú xicáⁿ-yu ñⁿ sá cúú xii-yu sá váha, chi ñⁿ sá ná ndihi-yu núu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá xicáⁿ-yu, núu xiāⁿ ñá nihí-yu. ⁴ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ xiquide ío cūu sáá iní-yu núu Yá Ndióxi. Te nàha-ndo sá nchāá ñáiyu cūdī iní-xi cundecu ichi cuèhé ichi duha cūu úhú iní-yu Yá Ndióxi, chi vá cúú cūndecu-o ichi cuèhé ichi duha, te cundecu-o ichi-gá. ⁵ Te ñá túú dió ducaⁿ càháⁿ-xi núú tūtú Yá Ndióxi núú cāchí-xi: “Yá Ndióxi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihi-o. Te Espiritú-gá-ān cuíní-xi sá mèe-ní-gá cuhuⁿ iní-ó”, duha cāchí-xi núú tūtú-gá. ⁶ Te Yá Ndióxi ío chīndee ñāha-gá cuendá cada ndáá-ó núu-gá dátá cāchí tucu-xi núú tūtú-gá núú cāchí-xi: “Yá Ndióxi ñá túú cūu váha iní-gá núú nchāa ñáiyu quide cahnu mee-xi, dico chīndee-gá cue ñáiyu ndāhú iní-xi”, duha càháⁿ-xi núú

tütú-gá. ⁷ Te cada-ndo nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi. Te vá cáda-ndó nàcuáa cuíní yucu ñávaha, ducaⁿ te xóo cóo ndéé ñáhá-xí xii-ndo. ⁸ Te tnii-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndióxi te cundecu ndihi ñaha-gá xii-ndo. Te nchaa nchòhò ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha dañà-ndo ìchi-áⁿ te cada váha-ndo. Te nchaa nchòhò ñáiyu sàni iní cunu cuechi núú Yá Ndióxi te quide-ni-ndo nchaa sá cuehé sá dúhá, te ñá túú quide váha-ndo núú ducaⁿ, chi xini ñuhu-xi sá càcáⁿ-ndó núú Yá Ndióxi sá ná ndáá ndòo ndada nine-gá iní-ndó. ⁹ Te ndixi cuéchi iní-ndó nchaa sá quidé-ndó ndéé ndáhyú ndisa-ndo sá ndihú iní-ndó, te ñá díú dá cudú iní-ndó. ¹⁰ Te náhmá-ndó núú Yá Ndióxi nchaa sá ní quide-ndo, te ngúndecu váha-ndo núú-gá.

Vá càháⁿ-ó nchaa sá quidé tnàha ñáiyu-o

¹¹ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, vá cuatnúhu tnaha-ndo, chi nchaa ñáiyu sàtnuhu tnaha òcò-ni ndàa nuú-yu ndèhe tnahá-yu, te ñá túú càháⁿ váha-yu cuendá tnúhu Yá Ndióxi sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa cundecú-yu, chi dàquee tihú-yu tnúhu-áⁿ. Te núú cachi-ndó sá ñá túú càháⁿ váha tnúhu Yá Ndióxi, te xiáⁿ queé-xí sá ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-gá, te cuíní-ndó cunu tnúhu-ndo núú tnúhu-gá. ¹² Te mee Yá Ndióxi ní cachi-gá nàcuáa cada-o, te diu-ni mee-gá càháⁿ-gá te núú ní quide váha-o, àdi ñá túú ní quide váha-o. Te diu-ni mee-gá dàcácu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndàhú, te diu-ni-gá daquihíⁿ ñáhá-gá xii-o núú ùhú núú ndàhú-áⁿ te núú vá cáda váha-o. Te nchoo ñá túú ná cúú-ó, te núú mee-ni nchaa sá quidé tnàha ñáiyu-o cundehe-o.

Ñá túú cùtnuní iní-ó nàsa túndaá-ó ìngá nduu

¹³ Te dava nchòhò cachi-ndó sá vítná àdi tneé quihíⁿ-ndó ñⁿ ñuú, te yàcáⁿ cundecu-ndo ñⁿ cuía cada-ndo ñⁿ ndáhu te níhi-ndó díhúⁿ. ¹⁴ Te ní ñá xini-ndó ná cúú sá yáha-ndo vítna àdi tneé. Te nchoo cùu-o datná ñⁿ vícò núhú, chi vícò-àⁿ tnàví ndéhe-ó te tna tnaa-gá sá ní ndòñhú-xí. Ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchoo chi ñⁿ úu nduu duha vèxi-o ñuyú-a te ndoñuhu-o. ¹⁵ Te núú sàndáá iní-ó Yá Ndióxi te duha càháⁿ-ó: “Te núú Ndióxi ná cachi-gá sá cundècu tnaa-o ñuyú-a te cada chiúⁿ-o”, duha cachi-ó. ¹⁶ Dico mee-ndo chi ío ñí iní-ndó cuíní-ndó cunu tnúhu-ndo núú Yá Ndióxi, te ñá túú nduu váha-xi sá dúcáⁿ quide-ndo. ¹⁷ Te núú xini-ó cada-o sá váha te ñá túú quide-o, te cùu-xi ñⁿ cuéchi núú-gá.

5

Tnúhu sá dátúha ñaha xii nchaa ñáiyu cuica ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi

¹ Te nchòhò ñáiyu cuica ñáiyu cuihna iní-xi cundèdòho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Vítna nguíta-ndo ndihú iní-ndó, te ndáhyú víhi-ndó, chi quixi ñⁿ tnúndòho cuendá-ndó te ndoho víhi-ndo. ² Te nchaa sá ndécú ndihi-ndo ndihi cuita tiu quihíⁿ, te quee tíquidi dóo-ndó, ³ te díhúⁿ-ndó caxi cudi ñúhu. Te xiáⁿ cuita naquiní ndéé-ndó tnúndòho sá ñá túú quide váha-ndo. Te ndihi-ndo ndihi díhúⁿ-ndó sá ní taxúha-ndo, chi vitna sa ta cùyatni sáá nduu ndihi ñuyú-a. ⁴ Te nchaa cue téé ní quide chiúⁿ núú chiúⁿ-ndó ní ndatnúhu-ndo ndihi-güedé nàcuáa cháhu-ndo-güedé ní cùu, te ñá túú ní cháhu-ndo-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-ndo xii-güedé, núu xiáⁿ ío ndècuéchi-ndo. Te Yá Ndióxi Yáá ndécú àndiu ní tecú dóho-gá nàcuáa càháⁿ-güedé sá ní dándàhú-ndó-güedé. ⁵ Te nchòhò ñáiyu cuica, sá ndécú váha-ni-ndo cundee iní-ndó, núu quide-ni-ndo nchaa sá vèxi iní-ndó. Te cùu-ndo datná ñⁿ quiti nùcuñnu mee-ni xèxi-di, te sáá nduu sàhni-güedé-di. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchòhò chi ndècu váha-ndo vítna, te sáá ñⁿ nduu nàcháhu-ndo nchaa sá quidé-ndó núú Yá Ndióxi te núú vá quindáá iní-ndó-gá. ⁶ Te quide ùhú iní-ndó sàhni-ndo cue ñáiyu quide ndáá núú Yá Ndióxi, te ñá túú ná quidé-yu.

Cunduu càhnu iní-ó te càháⁿ ndihi-o Yá Ndióxi

⁷ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, cada ndee-ni iní-ndó cùndetu-ndo ndéé ná quixi tucu-gá ñuyú-a, te cada-ndo datná quidé nchaa ñáiyu chíhi tatá chí sàcùndetú-yu ndéé cúúⁿ dáu te chíhi-yu. Te cùndee-ni iní-yu sàcùndetú-yu ndéé cúúⁿ-gá dáu te cùu itú-yu, te ndúdí iní-yu. ⁸ Te ducaⁿ cada nchòhò tucu cada ndee iní-ndó cùndetu-ndo, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú. ⁹ Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í núú nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, vá ndàcáⁿ cuéchi núú tnáhá-ndó te núú nàsa cùu ndecu-ndo, chi ñá cuehé-gá nduu cùmání te quixi Cristú nacuaa ñaha-gá xii-o cundecu-o núú Yá Ndióxi, te mee-gá cada ndáá-gá cuéchi-o. ¹⁰ Te nchòhò ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, ndacu iní-ndó nàcuáa ní quide nchaa cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha sá ío càhnu ní xinduu iní-güedé cuéi nándi ní ndoho-güedé. ¹¹ Te cùtnuní iní-ó sá cúú-ó ñáiyu ío váha táhú-xi te núú na cada càhnu iní-ó nchaa sá ná yáha-o cuendá Yá Ndióxi. Te nàha-ndo sá ndíi Jòb ducaⁿ ní quide ndíi, chi nándi sá ní yáha ndíi te ní quide càhnu iní ndíi. Te sáta ní yáha ní ndoho ndíi, te ío cuehé sá ní sáñaha Yá Ndióxi xii ndíi. Chi ío váha iní-gá te ío cùndahú iní-gá nchaa ñáiyu ío càhnu iní-xi.

¹² Te nchòhó ñáyi ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndédóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a, chí ío xini ñuhu-xi. Vá cáci nèhe-ndo Yá Ndióxi òré cuini-ndó sá cùtnùní iní ñáyi sá ndàá cada-ndo ñⁿ sá càháⁿ-ndó. Te nì vá cáci nèhe-ndo sá càchí-yu cùu ndióxi cádúha cue téé ñuyú-a. Te núu ñⁿ sá xicáⁿ tnàha ñáyi-ndo núu-ndó te cùñaha-ni-ndo te núu cuu àdi sá vā cúú. Te vá cáci nèhe-ndo Yá Ndióxi, ducaⁿ te vá dándòho ñaha-gá xii-ndo.

¹³ Te núu ndòho-ndo te cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxi, àdi te núu ndècu váha-ndo te cudúú iní-ndó te chiñuhu-ndo-gá, ¹⁴ àdi núu cùhú-ndó te cana-ndo cuè téé yindaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi cuèndá tee-güedé aciti díquí-ndó, te cacaⁿ táhú-güedé núu-gá cuèndá-ndó dàtná ní cachí méé-gá cunduu. ¹⁵ Te núu quindáá ndisa iní-ndó sá ndúha-ndo, te ndúha-ndo chí Yá Ndióxi cada tátna ñaha-gá xii-ndo, àdi núu ní quide-ndo ñⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo núu-gá te cada càhnu iní-gá cuéchi-ndo. ¹⁶ Te xini ñuhu-xi cùtnúhu tnàha-ndo oré ñà túú cùndáá-ndó núu Yá Ndióxi cuèndá chindee tnúhu tnàha-ndo cáháⁿ ndihí-ndo-gá te xocani-gá cuéhé-ndó, te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vāha ní quide-ndo te núu cundecu váha iní-ndó. Te nchaa ñáyi ndècu váha iní-xi núu Yá Ndióxi na cacaⁿ-yu ñⁿ sá cuini-yu núu-gá te ñihí-yu, chí sáá tnúhu-yu núu-gá. ¹⁷ Te té Èliás, téé ní xindecu ndéé sanaha nì cáa-dé dàtná cáá nchòo. Te ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndióxi nì yùhu nì iní-dé ní xáhaⁿ-dè xii-gá sá vā dácùuⁿ-gá dáu, te ní tníi-gá tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ñà ní dàcuuⁿ-gá dáu ùní cuíá dava. ¹⁸ Te dàtnùní ducaⁿ te ní cáháⁿ ndihí tucu té Èliás-áⁿ Yá Ndióxi sá dácùuⁿ-gá dáu te ní cuuⁿ, te ní cuu tucu nchaa sá nì xitu-güedé.

¹⁹ Te nchòhó ñáyi ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu dava-ndo sá ndecu-ndo ichi Yá Ndióxi ní cùu te ní dáñá-ndó, te ndècu tucu dava-ndo nadaxinu iní tnáhá-ndó nùcúndecu tucu-ndo ichi-gá, ²⁰ te núu ducaⁿ na càda-ndo te dácúuⁿ nihnu tnàha-ndo núu ùhú núu ndáhú, te mee Yá Ndióxi cada càhnu iní ñáhá-gá xii-ndo cuéi ío cuéhé cuéchi ní quide-ndo.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cadúha-dé tutú sá cúu-xí cué ñáyiú sándáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi

¹ Yúhú té Pèlú ní tendaha ñaha Xítohó Jesucristú xicá cùu-í cáhá-í tnúhu-gá, te cadúha-í tutú-a sá cúu-xí nchòhó ñáyiú xínchíté nuu ndècu distritú Pòntó, ndihí distritú Gàlaciá, ndihí distritú Capàdociá, ndihí distritú Àsiá, ndihí distritú Bitiniá.
² Chi Dútú Ndióxi ní cachí-gá sá cúu-ndó dèhe-gá ndéé cùtnháá vátá ngáva-gá ñuyíú, te Espiritú-gá ní quide-xi ndècu yíñuhu-ndo núú-gá vitna. Te ní cachí-gá sá cúu-ndó dèhe-gá cuendá tñi-ndo nchaa tnúhu cáhá-í Xítohó Jesucristú, ndihí cuendá nduu ndoo nduu nine iní-ndó, chi diu cuendá-á ní xíhí Xítohó Jesucristú. Te xicá-í táhù-í núú Yá Ndióxi sá io na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo cuéi vitna te cuéi núú cuahá-í núú vèxi, te diu-ni-gá ná cadá te io váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Tnúhu ndee iní sá ndécú ndihí ñáyiú sándáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi

³ Te vitna chí ná càchí-ó sá io càhnu cuu Yá Ndióxi Yáá cúu Tàtá Xítohó Jesucristú, chi diu-gá io ní cundahú iní ñáhá-gá xii-o núu xíá-í ní quide-gá sá nchóó ní nduu-o dàtná ñi-í ñáyiú saa vitna. Te duca-í ní quide ñaha-gá xii-o cuendá sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá. Te cuendá sá ní nduu-o dàtná ñi-í ñáyiú saa, xíá-í ní ngúndecu ndihí-o tnúhu ndee iní ⁴ sá cùndecu ndihí-o-gá ní caa ní quíhí-í, chi duca-í ní cachí-gá cunduu. Te yàcá-í vá quini-gá-ó ní ñi-í sá cuéhe sá dúhá, te io cudí-í iní-ó cùndecu-o ndihí-gá ní caa ní quíhí-í. ⁵ Te sá sándáá iní-ó Yá Ndióxi, núu xíá-í coto ñaha-gá xii-o ndéé ná sáa nduu nàquehe-í cuendá ñáhá-gá chí io càhnu cuu-gá.

⁶ Te xíá-í io cudí-í iní-ndó ndècu-ndo, te cuéi nándi ndòho-ndo ndecu-ndo dico sacú-ni nduu duca-í ndòho-ndo. ⁷ Te òré ná cadá càhnu iní-ndó yàha-ndo nchaa sá ná càda ñaha ñáyiú xii-ndo, te duca-í te cutnùní sándáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi, te sá dúcá-í sándáá iní-ndó Yá Ndióxi ío-gá váha dàcúxí díhú-í cuahá-í chí xíá-í ñá túú cudí-xi. Te cuéi duca-í dico xito ndéé nàhí-ní-güedé núu ndisa cùu-xí díhú-í cuahá-í. Te duca-í sátnahá-xi cùu nchòhó cuendá nchaa sá ndòhó-ndó, te na sáa nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú te cúñaha-gá xii-ndo: “Ío váha ní quide-ndo, te vitna ío càhnu cuu-ndo, te táu-ndó nùcùndecu váha-ndo”, duha cúñaha-gá xii-ndo.

⁸ Te vitna ío cùu iní-ndó Xítohó Jesucristú cuéi vátá quini-gá-ndó-gá, te duca-í ío sándáá iní-ndó-gá, te ío cudí-í iní-ndó te súúni ní ñá cùtnùní iní-ndó nàsa cunduu tnúhu cáhá-í-ndó sá dúcá-í ío cudí-í iní-ndó ⁹ cuendá sá ní naníhí táhù-ndó, chí ní sándáá iní-ndó-gá.

¹⁰ Te cue téé ní xóo cáhá-í tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cachí-güedé nàcuáa cada-gá cundahú iní ñáhá-gá xii-o vitna. Te cue téé-á-í ío váha ní dàcuahá-güedé nàcuáa cada Yá Ndióxi dàcácu nihnu ñaha-gá xii-o vitna. ¹¹ Te Espiritú Xítohó Jesucristú ní ngúndecu ndihí cue téé-á-í ní xáha-í-xi xii-güedé nàcuáa ndòho-gá, te ní xáha-í tucu-xi xii-güedé sá sáta ná yàha ndòho-gá te ío cunuu-gá ndihí Yá Ndióxi. Te ío ní sani iní-güedé núu ná nduu sáa duca-í càda-xi, ndihí nchaa nándi-gá cúu sá cadá-xi. ¹² Te Yá Ndióxi ní xáha-í-gá xii-güedé sá nchaa tnúhu váha cáhá-í-güedé vá cúu-xi cuendá méé-güedé, chí cuendá nchoo cué ñáyiú ndècu ñuyíú-a vitna cùu-xi. Te diu-ni tnúhu-á-í cúu tnúhu cáhá-í nchúhú cue téé cáhá-í tnúhu Yá Ndióxi núu-ndó. Te Espiritú sá ní taxi Yá Ndióxi ndécú ndihí-o chindee ñaha-xi xii-ndí cáhá-í-ndí tnúhu-gá. Te cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi ío cuini-xi quini ndáá-xi nchaa nàcuáa cuahá-í tnúhu-á-í.

Yá Ndióxi càchí-gá sá cadá-ó mèe-ni sá vāha

¹³ Te sá dúcá-í ío váha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-ndo xíá-í xíní ñuhu-xi ío váha cuahá-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo te vá cáni iní-ndó càda-ndo ní ñi-í sá cuéhe sá dúhá, te ío quindáá iní-ndó sá Yá Ndióxi cada váha ñaha-gá nduu na quixi tucu Xítohó Jesucristú. ¹⁴ Te ío tñi-ndo nchaa tnúhu cáhá-í Yá Ndióxi, te vá cúhú-í-gá iní-ndó nándi sá cuéhe sá dúhá sá ní xúhu-í iní-ndó cùtnháá vátá cùndecu-gá-ndó íchi-gá te ní vá cadá-ndó. ¹⁵ Te cada-ndo mèe-ni sá váha cundecu-ndo dàtná quidé mèe Yá Ndióxi Yáá ní cáhá-í ñáhá xii-o cundecu-o ndihí-gá. ¹⁶ Te càchí-gá núu tútú-gá: “Cada-ndo mèe-ni sá váha cundecu-ndo, chí duca-í quide yúhú”, duha càchí-gá núu tútú-gá.

¹⁷ Te Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú, te vá cadá cuendá-gá cuéi náí ñáyiú cùu-yu, te nchòhó càchí-ndó sá díú Tàtá-ndó cùu-gá te ndáá, núu xíá-í xíní ñuhu-xi canehe-ndo sá yíñuhu núú-gá ndi nchaa nduu cundecu-ndo ñuyíú-a. ¹⁸ Te diu-gá ní dàcácu nihnu ñaha-gá xii-ndo ñi-í ichi sá ñá túú nándihí ní sanu ichi ñaha cué ñaní tñahá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha ní cùu, te nchòhó sa nàha-ndo sá sá dúcá-í ní quide ñaha Yá Ndióxi ní dàcácu nihnu ñaha-gá xii-ndo ichi-á-í ñá túú ní cháhú-gá ní ñi-í díhú-í cuahá-í, te ní ñi-í díhú-í cuixí-í sá ndíhí

nihnu ñuyú-a cuendá-ndó. ¹⁹ Chi Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ní sati níñi-gá, te ní xihí-gá núú cùrxí cuendá sá nchóó nánihí tǎhú-ó, te cùu-gá dàtná ìn mbée quiti ío váha iní-xi, quiti cándoo canine. ²⁰ Te ducaⁿ ní ndoho Xítóhó Jesucristú, chi ducaⁿ tnàhí ndée tnuni ndoho-gá ndée cùtnáhá vátá ngáva-gá ñuyú. Te ducaⁿ ní yáha-gá cùtnáhá ní quixi-gá òré vitna cùmání sáa nduu nàa ñuyú-a cuendá nchoo cùu-xi sá váha xii-o vitna. ²¹ Te nchóhó sa níhí-ndó tnúhu nàcuáa ní yáha Xítóhó Jesucristú cùtnáhá ní quixi-gá ñuyú-a, núu xiáⁿ sàndáa iní-ndó Yá Ndióxi. Te Yá Ndióxi ní dándótó-gá Xítóhó Jesucristú, te sáta ní dándótó ñàhà-gá te ní cachi-gá sá ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú. Te sá dúcáⁿ ní cuu, xiáⁿ ío sàndáa iní-ndó Yá Ndióxi, te ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndihí-ndo sá sáa nduu cùndecu-ndo ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ.

²² Te Espiritú Yá Ndióxi ní quide-xi te ní sàndáa iní-ndó tnúhu-gá, te xiáⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó, te cùu iní tnáhá ndisa-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi, te xini ñuhu ndisa-xi sá ío ní yúhu ní iní-ndó cùu iní tnáhá-ndó ìn ìn-ndo. ²³ Te nchóhó ní nduu-ndo dàtná ìn ñáiyu saa sá cuendá tnúhu Yá Ndióxi, te tnúhu-án candeca-xi iní-ndó ní caa ní quíhíⁿ, te vǎ ìn nduu ndihí nihnu-xi, te ñá díú cuendá ñáiyu ñuyú-a ní nduu-ndo ìn ñáiyu saa chi cuendá tnúhu-gá. ²⁴ Chi núú tütú Yá Ndióxi cachi-xi:

Nchaa ñáiyu ndècu ñuyú-a cùu-yu dàtná cùhú, chi cùhú-án tnaa-ni cùdí-xi te xihí-xi, ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu.

Te nchaa sá ndécú ndihí-yu cùu-xi datná ìn itá cùhú-án, chi itá-án tnaa-ni tucu cùdí-xi te ndàhvǎ-xi, ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchaa sá ndécú ndihí-yu.

²⁵ Dico tnúhu Yá Ndióxi chi vǎ náa tnàhí-xi, chi duha-ni ndècu-xi, te diu-ni duha cundecu-xi ní caa ní quíhíⁿ.

Duha cachi-xi núú tütú-gá. Te diu tnúhu-án ní dánhé ñàhà nchúhú cue téé càhⁿ tnúhu Yá Ndióxi xii-ndo.

2

¹ Te xiáⁿ xini ñuhu-xi dañ-ndo nchaa núú sá cuèhé sá dúhǎ, te dañ-ndo ichi tnúhu ndehnde, te dañ-ndo vǎ dándàhú-gá-ndó mée-ndo sá quidé váha-ndo, te dañ-ndo ichi cuedú iní, te dañ-ndo nchaa tnúhu yiti.

² Te cada-ndo cuendá sá cùu-ndó dàtná cue landú yiquíⁿ vitna sadi camá, chi landú-án mee-ni sàdi-güexi te sàhnu-güexi. Te cada iní-ndó sá dúcáⁿ càda-ndo chi xini ñuhu-xi sá ío cuhuⁿ iní-ndó dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndióxi, chi xiáⁿ cùu-xi mée-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te cuíta cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhíⁿ ndée ná sáa nduu cùndecu-ndo núú ndécú-gá. ³ Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada-ndo,

chi nchóhó sa ní cutnùní ndisa iní-ndó sá Yá Ndióxi ío váha iní-gá.

Xítóhó Jesucristú cùu-gá dàtná ìn yúú

⁴ Te ío nanducu nihnu-ni-ndo Xítóhó Jesucristú Yáa quidé nàcuáa nánihí tǎhú-ó. Te diu-gá ní cuu-gá dàtná ìn yúú sá ñà túú nàndihí sá cùu-xi ñáiyu ñuyú-a, chi ní dáquéé tǎhú ñàhà-yu xii-gá. Dico Yá Ndióxi ní cachi-gá sá Xítóhó Jesucristú cùu-gá dàtná ìn yúú sá ío-gá váha, chi ío cùnuu-gá. ⁵ Te nchóhó sa ní nánihí tǎhú-ndó, te ío-gá chí nánducu nihnu Yá Ndióxi cuendá cuu ìn nuu-ndo cùndecu-ndo ndihí Espiritú-gá. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-ndo dàtná yúú váha dàcaa-güedé dava vehe, te cuu tucu-ndo dàtná cue dútú ní xinu cuechi núú Yá Ndióxi ndée sanaha, nàcuáa ñà túú nà cùmání-ndó núú-gá, chi nchaa cue téé-án ní xóo cuáha ñàhà-güedé sá ní xóo nduu tǎhú-gá. Te nchóhó vitna tǎu-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càhⁿ-gá, te nduu vétú iní-gá. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu-ndo ndihí Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndióxi cachi-gá núú tütú-gá:

Yúhú taxi ndecu-í ìn Yáa ñuú Sión, te cuu-gá dàtná ìn yúú váha sá sánútní-güedé xiquí cimientú ìn vehe, chi yúhú ní cachi-í sá Yáa-án ío cunuu-gá.

Te nchaa ñáiyu quindáa iní ñàhà xii-gá vǎ ìn nduu ndixi cuechi iní-yu sá dúcáⁿ sàndáa iní ñàhà-yu xii-gá.

Duha cachi-gá núú tütú-gá. ⁷ Te nchóhó ñáiyu sàndáa iní ñàhà xii Xítóhó Jesucristú ío cùu iní-ndó-gá, te nchaa ñáiyu ñà túú sàndáa iní ñàhà xii-gá quidé-yu dàtná càhⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú cachi-xi:

Yúú sá ní dáquéé tǎhú cue téé dàcaa vehe, xiáⁿ cùu-xi yúú sá ío-gá nàndihí vitna.

Duha cachi-xi núú tütú-gá. Te yúú-án cada iní-ó sá cùu-xi Xítóhó Jesucristú, chi ní dáquéé tǎhú ñàhà-güedé xii-gá. ⁸ Te cachi tucu-xi ingá xichi núú tütú Yá Ndióxi:

Yúú-án nguínenu ñáiyu te nduá-yu.

Duha cachi-xi núú tütú-gá. Te tnúhu-án quée-xi sá ío quide sáa iní ñáiyu núú-gá, chi ñà túú cuíní-yu tñí-yu tnúhu càhⁿ-gá, te ducaⁿ tnàhí ndée tnuni sá ncháa ñáiyu ñà túú cuíní tñí tnúhu càhⁿ-gá, te ío cùu sáa iní-yu núú-gá.

Ñáiyu ndècu ndihí Yá Ndióxi

⁹ Te nchoo cùu-o ñáiyu sa ní dáquéé diñ ñàhà Yá Ndióxi xii-o cuendá cundecu-o ndihí-gá, te cùu-o dútú xínú cuèchi-o núú-gá, te mee-gá cùu-gá Yáa ío cùnuu, te cùu-o ñáiyu quide ndáa xindecu ichi-gá te cùu tucu-o ñáiyu yindaha-gá. Te ducaⁿ ní quide ñàhà-gá xii-o cuendá sá cùñàhà-o xii nchaa ñáiyu sá ío càhnu cuu-gá, te ío vǎi núú sá váha quide-gá, te diu-gá ní quide ní dáñá-ó ncháa ichi cuehé

ichi duha ndëcu-o ní cuu, te ní sanu ichi ñaha-gã xii-o ñi ichi váha, te vitna cùnuni iní-ó sã ño càhnu cuu-gã. ¹⁰ Te nchoo cùu-o ñáyiu ñã túu ndëcu ndihi Yá Ndióxi ní cùu, dico vitna ní ngúndecu ndihi-o-gã, te dàvá-á" vátá sáá-gã nduu càda váha ñaha-gã xii-o, dico vitna sa ní sáá nduu quide váha ñaha-gã xii-o, chi ío cùndahú iní ñáhá-gã.

Cada váha-o cùndecu-o cunu cuechi-o núu Yá Ndióxi

¹¹ Te nchòhó ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te cächí tnúhu-í xii-ndo sã nchóó cùu-o datná cue ñáyiu ndëcu tnaduha ñi nuú, te duca" sãtnahá-xi cùu-o chí tnaa-ni ndëcu-o ñuyíú-a, te sáá nduu ndúu táhú-ó cùndecu-o núu ndécú Yá Ndióxi táxi tnúni-gã, te xiã càhá" ndáhú-í núu-ndó sã vã cadá-ndó ñi ñi" sã cuèhé sã dúhá sàni iní-ndó, chí nchaa xiã" ñã túu cùu-xi sã váha sã cùu-xi-ndó. ¹² Te cada váha-ndo cùndecu-ndo núu nchaa ñáyiu ñã túu ndëcu ichi Yá Ndióxi, te cuéi na càhá" ñáyiu sã nchòhó nchicú" nihnu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico quini-yu nchaa sã váha quide-ndo, dico na sáá nduu dándixi túu Yá Ndióxi iní-yu sã ñã túu quide váha-yu ndécú-yu, te dàvá-á" cächí-yu sã quidé váha-ndo ndëcu-ndo, te cada càhnú-yu Yá Ndióxi.

¹³ Te Xitohó Jesucristú cuini-gã sã nchòhó ío quindáá iní-ndó nchaa cue téé cùchiu" taxi tnuní ñáhá xii-ndo, te duca"-ni quindáá iní-ndó cuéi mee téé cùnuu vihi-gã yíndaha ñaha xii ñáyiu. ¹⁴ Te duca"-ni quindáá iní-ndó nchaa dava-gã cue téé cùnuu, chí Yá Ndióxi duca" ní cächí-gã cunduu sã cué téé-á" cada ndáá-güedé nchaa cuéchi ñáyiu quide cuehé quidé dúha ndecu, te càhá" váha-güedé cuendá nchaa ñáyiu xiquide váha ndëcu. ¹⁵ Te Yá Ndióxi cuini-gã sã cadá váha-ndo cùndecu-ndo cuendá nchaa ñáyiu ío ñi díquí-xi càhá" cuèhé cuendá-ndó sã ndécú-ndó ichi Yá Ndióxi vá níhi-gã-yu tnúhu càhá"-yu.

¹⁶ Te nchòhó, Yá Ndióxi ní quide-gã sã cùu-ndó ñáyiu cuu cada nàcuáa véxi iní mée-xí, dico ñã díú sã dúcá" ní quide ñaha-gã xii-ndo, te ngóo-ndo càni iní-ndó càda-ndo nándi sã cuèhé sã dúhá, chí cada-ndo sã cùu-ndó ñáyiu xinu cuechi núu Yá Ndióxi. ¹⁷ Te canehe-ndo sã yíñùhu núu nchaa ñáyiu, ndihi núu téé cùnuu vihi yíndaha ñaha xii-yu, te cuu iní tnáhá ndi mee-ndo nacuáa ndëcu-ndo ichi Yá Ndióxi, te ío canehe-ndo sã yíñùhu núu-gã.

Nchaa nàcuáa ndoho-o cùndecu-o ichi Xitohó Jesucristú

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiu xinu cuechi canehe-ndo sã yíñùhu núu cué patróo"-ndó, te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa chiu" tahu-güedé. Te ñi"-ni càda-ndo núu cué téé

váha iní-xi, ndihi núu cué téé ío cuihna iní-xi. ¹⁹ Te núu nchòhó ná càda ndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa sã ñã túu táu-ndó ndòho-ndo cuendá sã cuini-ndó cùndáá-ndó núu Yá Ndióxi ñã, te ío nduu vétú iní-gã. ²⁰ Te núu nchòhó ní quide-ndo ñi" cuéchi, te sàhni iní-ndó dándoho ñaha ñáyiu xii-ndo, ¿te ná sã váha cùu xiã"-í? Dico núu nchòhó ná cadá ndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa sã cadá ñaha ñáyiu xii-ndo sã cuendá sã quidé-ndó sã váha ñã, te núu duca" na càda-ndo te cùu-xi ñi" sã váha núu Yá Ndióxi. ²¹ Te Yá Ndióxi ní cächí-gã sã cadá ndee iní-ó ndòho-o nándi ndoho-o sã cuendá sã quidé-ó sã váha, chí ío ní ndoho Xitohó Jesucristú cuendá-ó, te duca" táu-ó cànchicú" nihnu-o càda ndee iní-ó ndòho-o nándi ndoho-o, chí duca" ní quide-gã. ²² Te mee-gã ñã túu quide-gã ní ñi" sã cuèhé sã dúhá, te ní ñi" tnúhu ndehnde ñã túu càhá"-gã. ²³ Te òré ní xóo cùcuèhé ñáhá-güedé xii-gã, te ñã túu ní xóo danchòcáa-gã tnúhu cuèhé, te òré ní xóo dandòho ñaha-güedé xii-gã, te ñã túu ní xàha"-gã xii-güedé sã ío ná cada ñaha-gã, chí núu ndáhá Yá Ndióxi ní xóo nachihí-gã mée-gã, ndihi nchaa sã sání iní-güedé cada ñaha-güedé xii-gã. Te Yá Ndióxi cùu-gã Yáá ío váha cada ndáá cuéchi nchaa ñáyiu na sáá nduu. ²⁴ Te Xitohó Jesucristú cùu-gã Yáá ní xihí núu cùrúxi cuendá nchaa cuéchi nchoo ñáyiu ndëcu ñuyíú-a. Te duca" ní xihí-gã cuendá nchoo dùu" duu" dañá-o nchaa ichi cuehé ichi duha, te cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gã. Te ní dánícuèhé ñáhá-güedé xii-gã, te sã dúcá" ní ndoho-gã xiã" ní ngúndecu váha nchoo vitna. ²⁵ Te nchoo cùu-o datná cue mbée cue quiti ní xita ní cùu, dico vitna ní tuha-o Xitohó Jesucristú, te Yáá-á" cùu-gã dátá ñi" toli xito ñaha-gã xii-o vitna cuendá sã vá cuíta nihnu-o.

3

Nàcuáa tàù ñáyiu tnándaha cadá-yu cundécú-yu

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu díhi ní tnandaha ío quindáá iní-ndó yíi-ndo cuendá sã núu ñã túu sàndáá iní-güedé tnúhu Yá Ndióxi te quindáá iní-güedé cuendá sã ndéhé-güedé quidé ndáá-ndó ndëcu-ndo, te ní ñã túu xini ñuhu-xi càhá"-ndó tnúhu-gã núu-güedé. ² Chí ndèhe mee-güedé sã nchòhó quidé ndáá-ndó ndëcu-ndo, te nèhe-ndo sã yíñùhu núu Yá Ndióxi. ³ Te vá cání iní-ndó mée-ni cunduu vii-ndo, te ndada-ndo díquí-ndó nàcuáa tàù-xi cunduu, te vá cání iní-ndó nándi canehe-ndo, te ní vá cání iní-ndó cuihnu-ndo mee-ni dóó váha sã ío vii ndáa. ⁴ Chí iní-ndó xini ñuhu-xi cunduu vii cunduu váha-xi núu Yá Ndióxi cuéi vitna te cuéi núu cuáhá" núu véxi, te cuu-ndo ñáyiu ío càhnu iní-xi, te núu duca" na càda-ndo te ío cuu váha iní Yá

Ndiöxí. ⁵ Te duca^a ïo vii ïo váha ní xínduu iní nchaa ñáyiú dihi ní xíndecu ndéé sanaha, te ñáyiú-án ïo ní sándáá iní-yu Yá Ndiöxí te ní cudíú-yu núú-gá, te ní tñí-yu nchaa tnúhu ní cáhá^a yíi-yu. ⁶ Te duca^a ní xóo cada ndíi Sára ní xóo quindáá iní ndíi yíi ndíi, ndíi Abrahám, te ní cánehe ndíi dihi-án sá yíñúhu núú yíi ndíi. Te núu nchóhó quidé váha-ndo ndécu-ndo te ñá túú yùhú-ndo ná cada ñaha tnáha ñáyiú-ndo xii-ndo, te núu duca^a quide váha-ndo ndécu-ndo te quide-ndo datná ní quide ndíi Sára.

⁷ Te nchóhó cue téé ndécu ñadihi-xí ïo váha cuáha-ndo cuendá nácuáa cundecu váha-ndo ndíi-yu, te ïo vii cáhá^a ndíi-ndó-yu, chi ñáyiú-án íi-gá-yu dácúúxí quidé cue téé, te duca^a càda-ndo chi ndí ndúú-ndó ndúu táhú-ndó cundecu-ndo ndíi Yá Ndiöxí, te núu duca^a na càda-ndo te òré cáhá^a ndíi-ndo Yá Ndiöxí te tedóho ñaha-gá xii-ndo.

Ñáyiú quide sá váha ndóhó-yu

⁸ Te cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ïo cuu ñ^anuu-ndo cundecu-ndo, te cundáhú iní tnáhá-ndó ñ^a ñ^a-ndo, te cuu iní tnáhá tucu-ndo nacúaa ndécu-ndo ichi Yá Ndiöxí, te cuu-ndo ñáyiú ndáhú iní-xi. ⁹ Te núu ñ^a sá ñá túú váha quide ñaha ñáyiú xii-ndo, te ñá díú-ní dúcá^a nanchocáva-ndo càda-ndó-yu, àdi xicuéhè ñáhá-yu xii-ndo, te vá ná dānchocáva-ndo díu-ni tnúhu cuéhé, chi cacadá^a táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá sá ná cadá váha ñaha-gá xii-yu, te duca^a càda-ndo chi Yá Ndiöxí ní cáhá^a ñáhá-gá xii-ndo cuendá sá cadá váha ñaha-gá xii-ndo tnáhá-ndó. ¹⁰ Te núu tütú Yá Ndiöxí cächí-xi: Nchaa ñáyiú cuini cundecu váha ndí nchaa nduu ñini cundecu-yu ñuyíú-a, xini ñuhu-xi sá cáhá^a-yu tnúhu cütéxínu, te ní vá dācuāndehndé-yu.

¹¹ Te xini ñuhu-xi duu^a duu^a dañá-yu nchaa ichi cuéhé ichi duha, te cadá-yu mee-ni sá váha, te ïo ndécú-yu nácuáa cadá-yu cundecu váha-yu ndíi tnáha ñáyiú-yu te díu-ni duca^a cānchicú^a niñnú-yu cadá-yu.

¹² Te Yá Ndiöxí xító-gá nchaa ñáyiú quide ndáá núú-gá te tedóho-gá nchaa tnúhu cáhá^a-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú cuini cada ndáá, ñáyiú-án ñá túú cuu váha iní-gá núú-yu.

Duha cächí-xi núú tütú-gá.

¹³ Te vá yóo níhi ndéé càda ñaha xii-o ñ^a sá ñá túú váha te núu mee-ni sá váha na càda-o cundecu-o. ¹⁴ Àdi núu ná cúú sá ná cadá ñaha ñáyiú xii-o sá cuendá sá quidé váha-o ndécu-o ña, te sá dúcá^a ná cadá ñáhá-yu xii-o cuu-xi ñ^a sá váha sá cúú-xí-ó núú Yá Ndiöxí. Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá vá yùhú-ndó-yu,

te ní vá cundíyí-ndó cuendá nchaa sá ná càda ñáhá-yu xii-ndo. ¹⁵ Te nèhe-ndo sá yíñúhu núú Xitohó Jesucristú. Te ïo cundecu túha-ndo dānehé-ndó ñáyiú véxi ndécu tnúhu núú-ndó nácuáa ndúu tnúhu ndee iní ní taxi Xitohó Jesucristú ndécú ndíi-ndo, te cuu vii cuu váha iní-ndó cáhá^a ndíi-ndó-yu, te cáhá^a-ndó núú-yu mee-ni tnúhu yíñúhu nacúaa cuu váha iní Yá Ndiöxí. ¹⁶ Te ïo cada váha-ndo cundecu-ndo cuendá sá vá cundíyí-ndó, te núu duca^a na càda-ndo, te nchaa ñáyiú xicuéhè ñáhá xii-ndo cuendá sá quidé váha-ndo ndécu-ndo ichi Xitohó Jesucristú quendóo canúú-yu ndíi nchaa tnúhu cáhá^a-yu, chi nchóhó quidé váha-ndo ndécu-ndo. ¹⁷ Te váha-gá sá ndóhó-ó cuendá sá quidé-ó sá váha te núu mee Yá Ndiöxí duca^a cuini-gá cunduu, te ñá díú sá ndóhó-ó cuendá sá ñá túú quide-o sá váha.

¹⁸ Te Xitohó Jesucristú ní xíhí-gá sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ndécu ñuyíú-a, te ñ^a xito-ni duca^a ní xíhí-gá te duca^a te vá cuu tnáhí-gá, te mee-gá cúú-gá Yaa ñá túú tnáhí cuéchi-xi, te duca^a ní ndóho-gá cuendá nchaa cuéchi ñáyiú ndécu ñuyíú-a ñáyiú ñá túú cuini cada ndáá núú Yá Ndiöxí, te duca^a ní cuu cuendá sá núcundecu váha-yu núú Yá Ndiöxí te núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá. Te mee-gá ní xíhí-gá dico Espiritú-gá chi ní xíndecu-ni-xi, ¹⁹ te Espiritú-gá ní sáhá^a-xi ní cáhá^a-xi tnúhu Yá Ndiöxí núú nchaa espíritú ñáyiú ndécu núú úhú núú ndáhú. ²⁰ Te ñáyiú-án cúú ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha cūtnáhá ní xíndecu ndíi Nôé, chi ñáyiú-án ïo ní quide sáa iní-yu núú Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ïo váha iní-gá, chi ní dācācā-gá nduu ní xíndecuu ndíi Nôé ní cadúha ndíi bàrcú cuendá ndétú-gá ndixi cuéchi iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ndécú-yu ní cuu. Te dāvā-án ní ndaa ndute ñuyíú te ní cácu úná duha ná tnáha ñáyiú, chi ní quée-yu xití bàrcú-án, te ñá túú ní cáhá-yu. ²¹ Te sá dúcá^a ní cácu ñáyiú únā-án ñá túú ní cáhá-yu ndute ní ndaa ñuyíú dāvā-án. Te xíā^a quée-xí sá cuāndüte ñáyiú vitna, te naníhí táhú-yu te núu na quindáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí. Te ñá díú sá cuāndüte-o te nduu ndoo nduu nine yíqui cūñú-ó te naníhí táhú-ó, chi xini ñuhu-xi náhmā-ó núú Yá Ndiöxí nchaa yíca cuéchi-o, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te duca^a te naníhí táhú-ó, chi Xitohó Jesucristú ní xíhí-gá cuendá-ó te ní ndoto-gá. ²² Te Yaa-án cuāndaa-gá andiu, te ní ngóo-gá xio cūha Yá Ndiöxí, te taxi tnuní-gá nchaa espíritú cūñuu ndíi nchaa dāva-gá cue espíritú xínú cuéchi.

4

Càda-o nácuáa cuini méé Yá Ndiöxí

¹ Te Xítóhó Jesucristú ní ndoho-gá cúnàhá ní xíndecu-gá ñuyíú-a, te vitna nchòhó cundecu túha-ndo ndòho-ndo cuendá-gá, chí nchaa ñáyiú ndòho nándi sá ndóhó cuendá-gá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ² Te ducaⁿ ñà túú-gá ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha, chí mee-nà nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi quidé-yu ndécú-yu ñuyíú-a. ³ Te nchòhó sa nàha-ndo sá ïo cuèhé núú sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-o cúnàhá vátá cundecu-gá-ó ichi Yá Ndióxi, chí ní xóo cada-o nchaa sá cuèhé sá dúhá cùdíí ñi nchaa ñáyiú ñà túú sàndáá ñi tnúhu-gá, te dàvá-án ní xóo cada-o nchaa núú sá cuèhé sá dúhá, te ní xóo caní cuèhé ní xóo caní duha ñi-ó, te ní cuu-o cuè ñáyiú quihu, te ní xóo cundecu-o vico núú ní xóo cada-o nchaa sá ñà túú vaha, te ní xóo níhí tnàhá-ó ndihí nchaa quihu-o, te ní xóo chíñuhu-o nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxi te ñà ndáá sá ndiòxi cúú nchaa xiáⁿ, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-o dàvá-án. ⁴ Te ñáyiú-án cúnúhu-yu vitna sá ñà túú-gá níhí tnàhá-ó ndihí-yu cada-o nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te xiáⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá-ó vitna. ⁵ Dico sáá nduu te ñáyiú-án nàhmá-yu nchaa sá quidé-yu núú Xítóhó Jesucristú, chí diu-gá sa ndécú túha-gá sá cadá ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyiú sa ní xíhí, ndihí cuèchi nchaa ñáyiú xíndecu vívú. ⁶ Te cue ñáyiú sa ní xíhí ní xíndecóhó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te cuèi ní xíhí-yu dàtná xíhí dava-gá ñáyiú, dico espíritú-yu chí ní nduu táhú-xi ndécú vaha-xi dàtná ndécú Yá Ndióxi.

⁷ Te vitna ta cùyatni danaa Yá Ndióxi ñuyíú-a núú xiáⁿ ïo váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo, te càháⁿ ndihí-ndo-gá. ⁸ Te xini ñuhu-xi sá ïo cuu ñi tnàhá-ndó ñiⁿ ñiⁿ-ndo, chí núú ducaⁿ na cùu ñi tnàhá-ndó ñiⁿ ñiⁿ-ndo, te vá cání-gá ñi-ndó càda cuendá-ndó nchaa sá ñà túú vaha quide ñaha ñáyiú xii-ndo, ⁹ te nchòhó ñáyiú xíndecu vehe-xi cuáha nùu-ndo vehe xii cue ñáyiú ñuhu ichi na ndetatu-yu, te ïo váha cuu ñi-ndó dùcaⁿ cada-ndo. ¹⁰ Te Yá Ndióxi ní taxi-gá ndí dííⁿ núú táhú ndécú ndihí-ndo ñiⁿ ñiⁿ-ndo, te nàcuáa ndùu táhú ní nduu táhú-ndó ñiⁿ ñiⁿ-ndo te ducaⁿ chindee tnaha-ndo, te vá dàñá ndéé-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa tàuchiuⁿ Yá Ndióxi cada-ndo, te chindee ñaha-gá xii-ndo. ¹¹ Te dava nchòhó ñáyiú càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú, xini ñuhu-xi càháⁿ-ndó nàcuáa ndùu tnúhu-gá núú-yu, te dava nchòhó ñáyiú quide nchaa núú chùuⁿ chindee tnaha ñáyiú-xi, xini ñuhu-xi cada-ndo sá Yá Ndióxi chindee ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ càda-ndo nchaa núú sá vaha, chí Xítóhó Jesucristú tnàhá-gá chindee ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ïo cuu càhnu Yá Ndióxi. Te vitna tàú-ó càháⁿ-ó sá ïo càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, chí diu-gá

cúnúu-gá nchaa nduu nchaa quíú, te ducaⁿ na cunduu.

Ndoho tnàhá-ó cundecu-o ichi Xítóhó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáyiú ïo cùu ñi-í, vá cúnúhu-ndo sá ïo ndòho-ndo ndecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, chí sá dúcáⁿ ndòho-ndo-án cúnúni ndisa sá sàndáá ñi-ndó-gá, te vá cání ñi-ndó ná cuendá ducaⁿ ndòho-ndo. ¹³ Chí da cudíí ñi-ndó te núu ndòho-ndo dàtná ní ndoho Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ súnúni cudíí ñi-ndó òré ná quixi tucu-gá ñuyíú-a te dàvá-án quini-ndó sá ïo càhnu cuu-gá. ¹⁴ Te núu xicuehé ñahá ñáyiú ndécú ichi cuèhé ichi duha xii-ndo cuendá sá ndécú-ndó ichi Xítóhó Jesucristú, te xiáⁿ cúú-xi ñiⁿ sá váha sá cúú-xi-ndó núú-gá, te ducaⁿ chí Espíritú Yá Ndióxi sá ïo cúnuu ndecu ndihí ñaha-xi xii-ndo, te nchaa ñáyiú ndécú ichi cuèhé ichi duha-án càháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítóhó Jesucristú, dico nchòhó càchí-ndó sá ïo càhnu cuu-gá. ¹⁵⁻¹⁶ Te núu nchòhó dándòho ñaha ñáyiú xii-ndo sá cuendá sá ndécú-ndó ichi Xítóhó Jesucristú ñi, te vá cúú càháⁿ núú-ndó, chí ndacáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndióxi cuendá sá ndécú-ndó ichi-gá. Te cuèi ndòho-ndo ndecu-ndo, dico ñà túú cùu-ndo ñáyiú sàhni ndiyi te ní ñà túú cùu-ndo ñáyiú dùhu, te ní ñà túú cùu-ndo ñáyiú quide cuèhé quidé duha, te ní ñà túú cùu-ndo ñáyiú chindee tnúhu tnàha ñáyiú-xi ñiⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo.

¹⁷ Te vitna sa quèsaha Yá Ndióxi cada ndáá-gá nchaa sá quidé nchòhó ñáyiú ndécú ndihí-gá, te núu ducaⁿ te ndéé-gá cada-gá nchaa ñáyiú ñà túú sàndáá ñi ñahá xii-gá òré ná sáá nduu dùcaⁿ cada ñaha-gá xii-yu. ¹⁸ Te nchòhó xini-ndó sá ñáyiú quide váha ndécú ichi Xítóhó Jesucristú ndòho tnàhá-yu ndécú-yu, dico sáá nduu te nduu táhú-yu cundecu-yu ndihí-gá. Te núu ducaⁿ ndòho nchaa ñáyiú quide váha ña, ¿te nása-gá yáha nchaa ñáyiú ndécú ichi cuèhé ichi duha na sáá nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuèchi-yu-í? ¹⁹ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndòho nàcuáa cuini Yá Ndióxi xini ñuhu-xi sá vá dàñá ndéé-ndó càda váha-ndo cundecu-ndo, te ïo quindáá ñi-ndó sá xító ñaha-gá xii-ndo. Te diu-gá cúú-gá Yáá ní cadúha ñaha xii-o, te quide-gá ñiⁿ sá càháⁿ-gá.

5

Nàcuáa tàú-xi cada ñáyiú ndécú ichi Xítóhó Jesucristú

¹ Te yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó cue téé yindaha nchaa dava-gá ñáyiú ndécú ichi Xítóhó Jesucristú, chí tnàhá yúhú yíndàha-í ñáyiú ndécú ichi-gá, te sàndáá ñi-í tnúhu-gá, te ní xini-í nchaa nàcuáa ní ndoho-gá, te

sáá nduu te tnáhá-í cunuú-í ndihi-gá. ² Te ío canehe cuendá-ndó ncháa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi yíndàha-ndo te cada-ndo dàtná quidé cué toli, chi cue té-áⁿ ío váha xito-güedé mbéé-güedé. Te canehe cuendá-ndó-yu sá cúú íní mée-ndó te ñá díú sá íó ñⁿ ñáyiú cada yica ñàha xii-ndo, te ni ñá díú sá cuíni-ndó cùhuⁿ yáhu-ndo, chi ni yùhu ni íni-ndó còto-ndó-yu, chi ducaⁿ cuíni Yá Ndióxi cunduu. ³ Te vâ cadá-ndó sá ío cunuú-ndo núú-yu, chi cada-ndo mée-ni sá váha cuendá ducaⁿ cànchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu tnáhá-yu. ⁴ Te òré ná quíxi tùcu Xitohó Jesucristú Yáá néhé cuendá ñàhá xii-o ncháa-o ñuyiú-a, te taxi-gá sá ío váha nduu táhú-ó, te cunuú-o ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁵ Te nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xitohó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sá ío quindáá íni-ndó cué téé yíndàha ñàha xii-ndo nacuéa ndècu-ndo ichi-gá, te ncháa-ndo tàù-ndó quindáá íni tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, chi núú tùtú Yá Ndióxi càchí-xi ñⁿ xichi:

Ncháa ñáyiú quide cahnu mee-xi ñá túú cùu váha íni Yá Ndióxi núú-yu,
dico ncháa ñáyiú ndàhú íni-xi te chindee ñàha-gá xii-yu.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá. ⁶ Te dañà-ndo mée-ndo núú ndáhá Yá Ndióxi, chi mee-gá ío cunuú-gá. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te sáá nduu te cada nínu ñàha-gá xii-ndo.

⁷ Te ncháa sá yáha-ndo ndècu-ndo te nachihi-ndo ndàha Yá Ndióxi, chi mee-gá xító ñàha-gá xii-ndo.

⁸ Te ío váha cuáha-ndo cuendá cundecu-ndo, te quíhi íni-ndó chi sácúíhná xicá cùu-xi cuíni-xi dacuíta nihnu ñàha-xi xii-o, chi ío cùu úhú íni ñàhá-xí, te cùu-xi datná ñⁿ quiti dééⁿ xicá ndùcu sá cáxi-xí. ⁹ Te ío quindáá íni-ndó Xitohó Jesucristú, te vâ dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñàhá sácúíhná xii-ndo càda-ndo nacuéa cuíni-xi, chi nàha-ndo sá ncháá ñáyiú ndècu ichi Xitohó Jesucristú xindecu nihíi ñuyiú ndóhò-yu dàtná ndóhó nchòo ndecu-o ichi-gá. ¹⁰ Dico sacú-ni nduu duha cundoho-o te dàtnùni ñá túú-gá ná cumání-ó cundecu-o núú Yá Ndióxi, te dàvâ-áⁿ vâ cáni ñⁿ cani úú íni-ó cundecu-o ichi-gá. Te ío-gá ngúndecu ndihi-o tnùhu ndee íni cada-o ncháa nacuéa càháⁿ-gá, te ducaⁿ càda-o chi mee Yá Ndióxi ío chindee ñàha-gá xii-o, te diu-ni Yáá-áⁿ ío cùu íni ñàhá-gá xii-o, chi ní cáháⁿ ñàhá-gá xii-o cundecu-o núú ío váha càa ndecu-gá cundecu-o ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ ní quide-gá chi ní sándáá íni-ó Xitohó Jesucristú. ¹¹ Te ío ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndióxi chi ío càhnu cuu-gá, te cunuú-gá ncháa nduu ncháa quíú. Te ducaⁿ na cunduu.

¹² Te té Silvanú xini-í sá cúú-dé ñⁿ téé quide ndáá ndécú ichi Xitohó Jesucristú, te diu-dé ní cáháⁿ ndàhú-í núú-dé ní tee-dé ñⁿ úú tnùhu sá ní xáhaⁿ-í xii-dé núú tùtú-a cuendá daquixi-í ndàha-ndo, te núú tùtú-a càchí tnùhu ndáá-í xii-ndo sá Yá Ndióxi ío cùu íni ñàhá-gá, te chindee ñàha-gá xii-ndo ndècu-ndo, te càchí tnùhu tucu-í xii-ndo sá ío quindáá íni-ndó sá ndáá ducaⁿ quide ñàha-gá xii-ndo.

¹³ Te cue ñáyiú ndècu ñuú Babiloniá, ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi, diu-ni ñáyiú ní cachí Yá Ndióxi sá nanihí táhú dàtná cúú nchòhó, ío quide ndee íni ñàhá-yu xii-ndo, te tnáhá té Mácú téé cùu datná ñⁿ déhe-í quidé ndèe íni ñàhá-dé xii-ndo. ¹⁴ Te ndihi tnùhu yíñùhu cada ndee íni tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi sá ío na cundecu nahi ncháa nchohó ñáyiú ndècu ndihi Xitohó Jesucristú. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cadá ndèe íni-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyi
sándáá ini tnúhu Yá Ndióxi

¹ Yúhú té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-í, xínú cuèchi núú Xítóhó Jesucristú, chi mee-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xicá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá. Te cadúha-í tutú-a sá cùu-xi nchàa nchóhó ñáyi sándáá ini ñhá xii-gá dàtná sándáá ini-ndí-gá, te ducaⁿ chi Tàtá-ó Dútú Ndióxi ní dácàháⁿ-gá ini-ó ní sándáá ini-ó-gá, chi cùu-gá Yáá ío váha quide ndáá ndíhi Xítóhó Jesucristú Yáá dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ² Te xicáⁿ tãhú-í núú Yá Ndióxi sá ùuⁿ-gá uuⁿ-gá ná cuíta chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo quíhíⁿ, te ducaⁿ ío váha cuu ini-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ cada-gá chi ta cùtnuní-gá ini-ndó nàcuáa ndúu cuendá-gá, te ducaⁿ ta cùtnuní tucu ini-ndó nchàa nacuaa ndúu cuendá Xítóhó Jesucristú Yáá cùú Xítóhó-ó.

Nàcuáa quide ñáyi ndècu ichi Xítóhó Jesu-
cristú

³ Te Yá Ndióxi ío càhnu cuu-gá chi chindee ñaha-gá xii-o quide ndáá-ó ndècu-o datná cuíni mée-gá, te ducaⁿ chi cùtnuní ini-ó nàcuáa sàni ini Xítóhó Jesucristú Yáá ní cáháⁿ ñhá xii-o. Te òré ní cáháⁿ ñhá-gá xii-o te ní cutnùní ini-ó sá ío càhnu cuu-gá te ío váha quide-gá. ⁴ Te ducaⁿ ní cutnùní tucu ini-ó nàcuáa ní cáháⁿ-gá cada ñaha-gá xii-o, te tnúhu ní cáháⁿ-gá-áⁿ ío càhnu cuu-xi te ío váha, te nchoo ní sándáá ini-ó tnúhu-áⁿ núu xiáⁿ ñá túú-gá ndécú-ó ichi cuéhé ichi duha te ní ñá túú-gá sání ini-ó cada-o nándi sá cuéhé sá dúhá, te ní cuu vii ní cuu váha ini-ó vitna. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide-gá te xiáⁿ ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuaa cáháⁿ-í-a, te nchóhó sándáá ini-ndó-gá dico ñá diú mée-ni xiáⁿ chi tnàhá xíní ñúhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo. Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo te xini ñúhu-xi tecú tnùní-ndó tnúhu-gá. ⁶ Te núu tecú tnùní-ndó te cùu-ndo ñáyi xini cotnii mee-xi, te núu cùu-ndo ñáyi sàcáo tñii mee-xi te xini ñúhu-xi cunduu cahnu ini-ndó cuéi nándi sá ná yáha-ndo cùndecu-ndo, te núu càhnu ini-ndó te xini ñúhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná cuíni mée Yá Ndióxi cada-ndo. ⁷ Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te xini ñúhu-xi ío cuu ini tnàhá ndí mee-ndo nacuaa ndècu-ndo ichi-gá, te núu cùu ini tnàhá ndí mee-ndo te xini ñúhu-xi cuu ini-ndó nchàa dava-gá tnàha ñáyi-ndo.

⁸ Te núu sa ducaⁿ quide-ndo ndècu-ndo te uuⁿ-gá cuíta ducaⁿ cada-ndo quíhíⁿ núú

cuàháⁿ núú vèxi, te núu ducaⁿ quide-ndo te cùu-ndo cue ñáyi ñá túú dàna ini-xi xíndecu, te cuíta cutnùní-gá ini-ndó nchàa nacuaa sàni ini Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ. ⁹ Te nchaa ñáyi ñá túú cuíni ducaⁿ cada cuu-yu ñáyi ñá túú tnàhí ndíxi túu ini-xi sá Yá Ndióxi sá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá ini-yu cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá ní xóo cada-yu, te ñáyi-áⁿ cùu-yu dàtná íⁿ ñáyi cuàá àdi datná íⁿ ñáyi ñá túú cùtnuní váha núu-xi, te ducaⁿ sàtnahá-xi dàcu-yu cuendá sá dúcáⁿ quide-yu. ¹⁰ Te xiáⁿ núu yúhú cáháⁿ-í dóho nchaa nchóhó ñáyi ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te ío nducu ndèe-ndo cada váha-ndo cùndecu-ndo cuendá cutnùní ndáá ini-ndó sá Yá Ndióxi ní cáháⁿ ñhá-gá xii-ndo, te ducaⁿ ní quide-gá chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá. Te vá íⁿ ndúu caní ini-ndó dàna-ndo ichi-gá, te núu vá dáña ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuaa cáháⁿ-í-a. ¹¹ Te núu ducaⁿ na cada-ndo cùndecu-ndo, te ío vii ío váha cada Yá Ndióxi queheⁿ cuendá ñhá-gá xii-ndo òré ná sàa-ndó núú ndécú Xítóhó Jesucristú táxi tnùní-gá nchaa nduu nchaa quíú, te diu-ni Yáá-áⁿ cùú Xítóhó-ó te ní dácácu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndàhú.

¹² Te ducaⁿ-ni quíhí-í dandácu ini ñhá-í xii-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-í-a cuéi sa xíní-ndó tnúhu-áⁿ, te cuéi sándáá váha ini-ndó nchàa tnúhu ndáá dácuaaha-ndo. ¹³ Te yúhú quidé cuendá-í sá ío tãu-xi cáháⁿ-í dóho-ndo nini ndècu-í ñuyíú-a cuendá sá vá nàcuànaa-ndo nacuaa cada-ndo cùndecu-ndo. ¹⁴ Chi Xítóhó Jesucristú ní cachí-gá sá ñá túú-gá vai nduu cùndecu-í ñuyíú-a te cuú-í. ¹⁵ Te ío nducu ndèe-í nducu-í nàcuáa cada-í cuendá quendóo ndíhi-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-í-a, te cuéi na yáha cuú-í dico vá nàcuànaa-ndo cada-ndo nchaa nacuaa cáháⁿ tnúhu sá dánèhé ñhá-í xii-ndo vitna.

Cue téé ní xini núú sá ío càhnu cuu Xítóhó
Jesucristú

¹⁶ Te sa ní dánèhé ñhá-í xii-ndo sá ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú. Te ní cachí tnúhu tucu-ndí nàcuáa cada-gá òré quixi tucu-gá, te tnúhu-áⁿ cùu-xi tnúhu ndáá cuíti te ñá diú tnúhu sá ní sani ini cue ñáyi ñuyíú-a cùu-xi, chi nchúhú ní xini núú-ndí nàcuáa ní quide-xi cùtnàhá ní cutnùní ini-ndí sá ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú. ¹⁷ Chi dàv-áⁿ ío váha ní quide Tàtá-ó Dútú Ndióxi ní quide càhnu-gá Xítóhó Jesucristú, te diu-ni dàv-áⁿ ní cáháⁿ Dútú Ndióxi ndéé andíu ní xáha-gá xii Xítóhó Jesucristú: “Yóhó cuú-n Dèhe-í téé ío cùu ini-í, te ío cùdíí ini ñhá-í xii-n”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii Xítóhó Jesucristú. ¹⁸ Te nchúhú ní tecú dóho-ndí ní cáháⁿ Yá Ndióxi

ndéé andiu cùtnàhá ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii Xitohó Jesucristú, chi tnàhá-ndí ndécú-ndí ndíhi-gá yucu núú dúcáⁿ ní quide càhnu ñaha Yá Ndióxi xii-gá.

¹⁹ Te ndècu ndíhi-o nchaa tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha te nchaa tnúhu-ánⁿ cáháⁿ-xi nchaa nàcuáa cada-xi vitna, te cùtnuní iní-ó sá tnúhu ndáá cúú-xí, te xini ñuhu-xi cada cuendá váha-ndo ncháa nacuáa cáháⁿ tnúhu-ánⁿ, chi tnúhu-ánⁿ cúú-xí dátáá ñⁿ ñuhú dáyehé-xi ndéé òré véxi túndaá quéné chòdíní cáhnu dáyehé-di. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tnúhu-ánⁿ chi quide-xi nacuáa cutnùní iní-ó cuendá Xitohó Jesucristú. ²⁰ Te xini ñuhu-xi sá ío-gá cada cuendá-ndó sá ñá túú ñáiyu tecú tnùní ní ñⁿ tnúhu sá ní chídó tnùní cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te núu Yá Ndióxi vá cáda-gá nàcuáa cutnùní iní-yu nàcuáa cáháⁿ nchaa tnúhu-ánⁿ. ²¹ Te cue téé-ánⁿ ío ní xíndecu yíñuhu-güedé núú Yá Ndióxi, te nchaa tnúhu sá ní cáháⁿ-güedé-ánⁿ ñá túú cùu-xi tnúhu sá ní cahu iní méé-güedé, chi Espiritú Yá Ndióxi ní dácáhu iní ñáhá-xi xii-güedé nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-güedé.

2

Cue téé cachi sá cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá

¹ Te ndéé sanduu chi ní xíndecu cue téé ní xóo dandáhu ñáhá xii ñáiyu isráel cachi sá cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá sá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá, te diu-ni ducaⁿ tucu cundecu cue téé dandáhu ñáhá xii-ndo vitna, chi cachi-güedé sá cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá. Te cue téé-ánⁿ ío yidáhu cáháⁿ-güedé, te nchaa tnúhu cáháⁿ-güedé-ánⁿ dacuita nihnu ñaha-xi xii-ndo te núu na tédóho-ndo, chi cue téé-ánⁿ vá ñunuu-güedé sá Xitohó Jesucristú ní xíhi-gá cuendá-güedé. Te sá dúcáⁿ càda-güedé ío-gá ndíhi dacuita nihnu-güedé méé-güedé. ² Te vai ñáiyu xínu iní-yu cadá-yu nándi sá cuéhé sá dúhá cuendá sá dúcáⁿ càda cue téé-ánⁿ, te cuendá xiáⁿ ngóo ñáiyu cáháⁿ úhú-yu cuendá ichi Yá Ndióxi. ³ Te mee-ni tnúhu sá ní cahu iní cue ñáiyu ñuyíú-a danèhé ñáhá-güedé xii-ndo, te quesaha-güedé sá cúú-xí tnúhu ndáá te ñá ndáá cuendá-ni sá cuáñaha-ndo díhúⁿ xii-güedé, chi diu-ni xiáⁿ tnáhi cuhⁿ iní-güedé, dico Yá Ndióxi sá ní cunaha ndècu túha-gá cuendá cada ndáá-gá cuéchi-güedé, te na sáá nduu te cuíta nihnu duuⁿ-güedé, chi Yá Ndióxi vá nàcuánaa-gá ñⁿ sá ní cachi-gá cada-gá.

⁴ Te Yá Ndióxi ñá túú ní quide cahnu iní-gá sá ní quide cue espíritú ñá túú ní cuíní cada ndáá xínu cuéchi núú-gá ní cùu, chi ní dáquihíⁿ ñáhá-gá xii-xi ñⁿ xichi núú ío

ndóho-xi ndecu-xi, te xiáⁿ cundedí nihnu-xi ndéé sáá nduu cuíta nihnu duuⁿ-ná-xi. ⁵ Te Yá Ndióxi ñá túú ní quide cahnu tucu iní-gá nchaa sá ní quide ñáiyu ñuyíú díhna, chi dává-ánⁿ ní dándáá-gá ndute ñuyíú ní cáhá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuéhé ichi duha te ñⁿdi-ni té Nòé ndíhi úsá-gá tucu cue ñáiyu cùu ndi mee-dé ní dácácu nihnu-gá. Te té Nòé-ánⁿ cúú-dé téé ní cáháⁿ dóho-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu ní cùu te ñá túú ní cuíní-yu. ⁶ Te Yá Ndióxi ní dágavá-gá ñuhú ní dánáá-gá ñáiyu ñuú Sòdomá ndíhi ñáiyu ñuú Gòmorra te mee-ná yáá ní nduu ñuú-ánⁿ. Te sá dúcáⁿ ní cuu xiáⁿ cùtnùní iní-ó nàcuáa cada ñaha Yá Ndióxi xii nchaa ñáiyu ñá túú quide váha. ⁷ Dico té Lót téé ní quide ndáá ní xíndecu ñⁿ ñuú-ánⁿ dává-ánⁿ chi ní dácácu nihnu ñaha-gá xii-dé. Te nchaa ñáiyu ñuú núú ní xíndecu-dé-ánⁿ ío ní xínduu cuíhna iní-yu, te mee-ni ichi díí iní ní xíndecú-yu, te sá dúcáⁿ ní xóo cadá-yu xiáⁿ ío ní ndíhú iní té Lót. ⁸ Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo cada ndáhú-xi iní té Lót-ánⁿ cuendá nchaa tnúhu cuéhé tnúhu duha ní xóo cáháⁿ-yu ní xóo cundedóho-dé, ndíhi cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá ní xóo cadá-yu ní xóo quíní-dé, te mee-dé ní cuu-dé ñⁿ téé ní xínduu víi ní xínduu váha iní-xi núú Yá Ndióxi. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní yáha té Nòé ndíhi té Lót, xiáⁿ cùtnùní iní-ó sá Yá Ndióxi ío chindee-gá cue ñáiyu quide ndáá ndécú ichi-gá cuendá sá vá cáda-yu nándi sá cuéhé sá dúhá cuéi nándi na ndóho-yu cundecú-yu. Te Yá Ndióxi cachi-gá sá ncháá ñáiyu ndècu ichi cuéhé ichi duha sa ndècu túha-yu sá quíhíⁿ-yu núú úhú núú ndáhú nduu ná yáha cundáá cuéchi-yu.

¹⁰ Te uuⁿ-gá cada ñaha Yá Ndióxi xii nchaa cue téé ndècu ichi díí iní, te dàquee tíhú-güedé nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, te cùu-güedé cue téé ñíí iní-xi, te yíí iní-güedé, te ñá túú yùhú-güedé cáháⁿ úhú-güedé cuendá nchaa espíritú cùnù. ¹¹ Te cue espíritú xínu cuéchi núú Yá Ndióxi ío cùnuu-xi dacúúxi cué téé-ánⁿ, dico ñá túú cùyí-xi cáháⁿ-xi dátáá cáháⁿ cue téé-ánⁿ òré ndacáⁿ cuéchi-xi núú Yá Ndióxi cuendá nchaa sá quidé cué espíritú cùndíhi yucu ñávàha.

¹² Te nchaa cue téé dandáhu ñáhá xii-ndo-ánⁿ cúú-güedé dátáá cue quiti, chi cue quiti-ánⁿ ñá túú ndècu sá xini tnùní-güedí, chi cue quiti-ánⁿ ní cacu-güedí sá tníí-ó-güedí te cahni-o-güedí. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchaa cue téé-ánⁿ, chi cáháⁿ cuéhé-güedé cuendá ndèdani cää espíritú cuéi ñá túú xini-güedé ná espíritú cúú-xí, te diu-ni mee-güedé dacuita nihnu-güedé méé-güedé sá dúcáⁿ quide-güedé, ¹³ te sáá nduu te nacháhu-güedé nchaa sá quidé-güedé-ánⁿ, te cuéi nduu cuéi níú cúdíí iní-güedé

quidé-güedé nchaa núú sá cuèhé sá dúhá sàni iní-güedé. Te òré nàtacá-ndó càda-ndo ìn vico chiñuhu-ndo Yá Ndióxi te chitnahá ñáhá-güedé xii-ndo, te cada dusa-güedé sá cúdí iní-güedé sá dándàhú ñáhá-güedé xii-ndo, te díco sácá-núú cuáha ñaha-güedé xii-ndo òuca na cada-güedé.

¹⁴ Te nchaa cue téé-á òré xini-güedé ìn ñáiyu ñíhi te ndíhi-ni sàni iní-güedé cáhá ndíhi ñaha-güedé xií-yu, te ñá túú ndúu vétú iní-güedé cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-güedé chi uu-gá uu-gá sání iní-güedé cada-güedé. Te cuáhá-güedé dándàhú-güedé nchaa ñáiyu ñá túú ñíhi ndéé càda ndáá cuèndá canchicú nìnhu-yu nchaa tnúhu càhá-güedé. Te mee-ni nhàa sá ndécú ndíhi tnaha ñáiyu-güedé cúú iní-güedé, te cue téé-á cúú-güedé cue téé duu duu sa ní xita nihnu núú Yá Ndióxi. ¹⁵ Chi cúú-güedé cue téé v cáni-gá iní-xi cada ndáá, te nchicú nihnu-ná-güedé quidé-güedé nàcuáa ní xóo cada ndíi Bàlaám déhe ndíi Bèór, chi ndíi Bàlaám-á ní xóo tnahá iní ndíi cada ndíi chiú cuehé nàcuáa ní xóo ñíhi ndíi díhú. ¹⁶ Te Yá Ndióxi ní quide-gá ní cáhá búrru ndíi ní tenáa ñáhá-dí xii ndíi cuèndá sá v cáda ndíi ìn cuéchi sàni iní ndíi cada ndíi ní cùu. Te sá dúcá ní cuu xiá ní nguítuu ndíi ñá túú ní quide ndíi ìn sá ñá túú nándíhi sàni iní ndíi ní cùu.

¹⁷ Te nchaa cue téé duca xiquide cúu-güedé dàtná ìn doco yichí, te cúu tucu-güedé dàtná ìn vico sá xidó táchí te ñá túú dáu nchidó-xí, te sa ndècu túha ìn xichi núú ìo nee quíhi-güedé cundecu-güedé ní caa ní quíhi. ¹⁸ Te cue téé-á càhá-güedé dàtná cáhá ìn téé ìo cùu cahnu dico ñá túú vèdana nándíhi nchaa tnúhu càhá-güedé, te cue téé-á dándàhú-güedé nchaa ñáiyu íchi ní dàña íchi cuehé íchi duha, te xáha-güedé xií-yu sá cúú-ní càda-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáiyu ndècu íchi dí ñí, ¹⁹ te xáha tucu-güedé sá cúú-ní càda-yu nání véxi iní-yu cuéi sá vaha te cuéi sá cuèhé, dico mee-güedé chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá cùnuu quide-güedé. Te nchaa ñáiyu ñá ndácú dàña nándi sá cuèhé sá dúhá cúu-yu dàtná ìn ñáiyu xinu cuechi ñá túú tnahí dàña queue núú chiú pàtróo-xi. Te duca sàtnahá-xi cúu-yu chi ñá ndácú-yu dàña-yu nándi sá cuèhé sá dúhá quide-yu. ²⁰ Te núu ñáiyu sa ní dàña nhàa íchi cuehé íchi duha cuèndá sá ní cutnuni iní-yu nàcuáa ndúu tnúhu Xitohó Jesucristú, Yá ní dácácu nihnu ñaha xi-o núú ùhú núú ndàhú ná nàncocáva iní-yu cundecu tucu-yu íchi cuèhé íchi duha, te mee-ná sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuni ñáhá-xi xií-yu, te núu duca te vaa-gá tucu cada-yu dácúxi dàtná ní xóo cada-yu cutnahá vátá cutnuni-gá iní-yu nàcuáa ndúu tnúhu-gá. ²¹ Te vaha-gá sá vá ngúnu íchi-yu

íchi ndáá ní cùu te ñá díú sá sá ní ngúnu íchi-yu te ní dàña-yu nchaa tnúhu-gá sá sá ní ñíhi-yu ndècu ndíhi-yu sànu íchi ñaha-xi nacuáa cundecu-yu ní cùu. ²² Te ñáiyu duca xiquide quèe ndáa-xi nàcuáa cuáhá ìn cuèndá sá cáchí-xi: "Iná ní nacaxí-di sá ní ndusa-di, te cúchí quiti íchí ní xichi ndute càndoo cuáhá-ni tucu-di cuchi ñuhu-di núú ndèhyú", duha cuáhá cuèndá-á.

3

Xitohó Jesucristú quixi tucu-gá

¹ Te nchaa nchòhó ñáiyu ìo cùu iní-í cutnuni iní-í sá ìo vaha sàni iní-ndó, te xéhe cúu-xí tutú cúú ùú càdúha-í sá cúu-xi-ndó, te ìn-ni càhá-í dándàcu iní ñáhá-í xii-ndo nhàa tnúhu sá sá ní xindedóho-ndo. ² Chi cuini-í sá v nàcuáana-ndo nchaa tnúhu ní cáhá nchaa cue téé ní xóo cáhá tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ní v nàcuáana-ndo nchaa tnúhu ní cáhá cue téé ní cáhá tnúhu Xitohó Jesucristú Yá ní dácácu nihnu ñaha xi-o núú ùhú núú ndàhú, chi diu nchaa tnúhu-á sánú íchi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o cundecu-o.

³ Te ìo-gá xini ñuhu-xi cutnuni iní-ndó nàcuáa cada-xi òré vátá sáa-gá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú ñuyiú-a, te cáchí tnúhu-í xii-ndo sá cundècu ñáiyu cuhu iní mee-ni nhàa sá cuèhé sá dúhá te mee-ni xiá cada-yu, te cáhá cuèhé cáhá duhá-yu cuèndá tnúhu Yá Ndióxi. ⁴ Te cachí-yu: "Ná ndáa sá quixí Xitohó Jesucristú ñuyiú-a, chi núu quixi-gá te sá ndéé ama-gá sa ní quexio-gá ní cùu. Te dàtná-ni quide-xi vitna diu-ni duha ní quesaha-xi quide-xi ndéé cutnahá ní ngáva ñuyiú, te diu-ni duha quide-xi ndéé cutnahá ní xindecu cue ñani tnáhá-ó ndéé sanaha, te diu-ni duha quide-xi ndéé ní sáa nduu ní xihí-güedé, te diu-ni duha quide-xi ndéé vitna", duha cáhá-yu. ⁵ Te ñucúu cada-yu v cáda cuèndá-yu sá Yá Ndióxi ní cáhá-gá te ní ngúndecu andíu ndíhi ñuyiú-a, te diu-gá ní quide ní quene ñuhu yichí xiti ndute ní ngúndecu-xi ìn xio. ⁶ Te ìn xito ní dándáa Yá Ndióxi ndute ñuyiú-a ní dándáa-gá nchaa sá ìo. ⁷ Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cundècu-ni ñuyiú-a ndíhi andíu ndéé ná sáa nduu càda-gá nchaa nàcuáa ní cáhá-gá sá cúu-xi nhàa ñáiyu ndècu íchi cuehé íchi duha, te dàvá-á danàa-gá nchaa ñáiyu-á chi cáyú andíu ndíhi ñuyiú-a.

⁸ Te nchaa nchòhó ñáiyu ìo cùu iní-í, ìo cuhu iní-ndó tnúhu na càhá-í-a, chi Yá Ndióxi ñá túú sàni iní-gá dàtná sání iní méé-ó, te ìn nduu cúu-xi dàtná úxí cièndú cuíá, te úxí cièndú cuíá-á cúu-xi dàtná ìn nduu sá cúu-xi-gá. ⁹ Te Yá Ndióxi ñá túú dàna ndodo iní-gá v cáda-gá ìn sá cáhá-gá dàtná cáchí cue ñáiyu sá dána

ndòdo iní-gá cada-gá ìn sá càháⁿ-gá, chi ñucùuⁿ tnahí dàcaca-gá nduu cuèndá sá ò cùndahú iní ñáhá-gá xii-o, te cuíní-gá sá ncháá ñáyi ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu te tuhá-yu ichi-gá, te ducaⁿ quide-gá chi cuíní-gá sá vâ cuíta nihnu ní ìⁿ-yu.

¹⁰ Te dàtná quidé cuè ñadúhú quíhu-güedé ìⁿ vehe dùhu-güedé òré ñà túú yíhi iní xítóhó vehe-áⁿ, te ducaⁿ càda Xítóhó Jesucristú chi nduu ñà túú yíhi iní ñáyi ñuyíú-a quixi tucu-gá, te dàvâ-áⁿ cada-xi andiu dàtná quidé-xí òré níhi víhi caháⁿ ñúhu, te ñu-ni òré-áⁿ ndòñuhu andiu, te cáyú ncháa chódíní, te cáyú tucu tnàhá ñuyíú-a ndíhi ncháa sá ò.

¹¹ Te vitna nchòhó sa xini-ndó sá náá ñuyíú-a te xiáⁿ ío xini ñuhu-xi cada váha-ndo cùndecu-ndo, te cada-ndo nàcuáa cuíní mée Yá Ndióxi cunduu. ¹² Te ío nducu ndèe-ndo ducaⁿ cada-ndo cuendá ducaⁿ ndíhi-ni sáá nduu càda-gá ncháa nàcuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ nchòhó cundecu túha-ndo sáá nduu-áⁿ. Te ñu-ni nduu-áⁿ ndòñuhu andiu chi cáyú-xi, te ñu-ni ducaⁿ ndòñuhu tucu ncháa chódíní chi ndíhi-di cáyú. ¹³ Te nchoo ndètu-o sáá nduu cùndecu-o ìⁿ ñuyíú sáá, te quini-ó ìⁿ andiu saa datná ní cachí Yá Ndióxi, te yacáⁿ chi mee-nâ cue ñáyi quide váha cundecu.

¹⁴ Te nchòhó ñáyi ío cùu iní-í, nini ndètu-ndo sáá nduu dùcaⁿ cada-xi ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá váha cundecu-ndo ichi Yá Ndióxi, te cundecu nahi-ndo, te cada-ndo ncháa nàcuáa vâ cùndecu cuéchi-ndo núú-gá. ¹⁵ Te ío cada cuèndá-ndó sá dàcaca-gá nduu dùcaⁿ cada-gá chi cuíní-gá sá ncháá ñáyi naníhí tãhú-yu. Te té Pãblú téé ío cùu iní-ó ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú ñu-ni nàcuáa càháⁿ-í-a ñu-ni ducaⁿ ní tee-dé ìⁿ núú tütú ní dáquixí-dé ndaha-ndo, te ní tee-dé nàcuáa ní dácáhu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-dé. ¹⁶ Te ñu-ni ducaⁿ càháⁿ-dé ncháa dáva-gá núú tütú cãdúha-dé, te dáva tnúhu càháⁿ-dé ío úhú tecú tnúni-ó, núú xiáⁿ ñáyi ñà túú cùtnuní váha iní-xi, ñáyi ío yáchí sàndáá iní-xi ìⁿ tnúhu, ñáyi-áⁿ tècú tnúni dàtní-yu ncháa tnúhu ní chídó tnúni-dé, ndíhi ncháa dáva-gá tnúhu yòdo tnuní núú tütú Yá Ndióxi, te sá dúcáⁿ quidé-yu te dacuíta nihnú-yu mée-yu.

¹⁷ Te nchòhó ñáyi ío cùu iní-í, sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide dáva ñáyi, núú xiáⁿ ío xini ñuhu-xi quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá ducaⁿ cùndecu-ni-ndo ichi-gá, te vâ dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ncháa cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cue téé-áⁿ ñà túú sàni váha iní-güedé cuèndá tnúhu Yá Ndióxi. Te núu na dàña-ndo mee-ndo dandahú ñáhá-güedé xii-ndo te vâ cùndecu váha-gá-ndó ichi-gá dàtná

ndécú-ndó vitna. ¹⁸ Te nchòhó uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita cutnùní-gá iní-ndó quíhíⁿ ncháa nàcuáa ta chindee ñaha Xítóhó Jesucristú xii-ndo cuáháⁿ. Te ducaⁿ ío-gá cuita cutnùní iní-ndó ncháa nàcuáa sàni iní-gá, te ñu-gá cúú-gá Yá ní dácacu nihnu ñaha xii-o núú úhú núú ndàhú. Te chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu-gá cuéi vitna té cuéi ndéé núú cuáháⁿ núú vèxi. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí càdà ndèe iní-nâ vitna.

2

TUTÚ DÍHNA NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

Tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó

¹ Te yúhú té Juàá càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá Cristú Yáá càháⁿ nàcuáa cundecu ndihi-o Yá Ndióxi. Te Cristú-án sa ndècu-gá ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyú. Te yúhú ní xini núú-í ndihi cue téé ní xica cuu ndihi-í nàcuáa càa nàcuáa ndùu-gá. Te ní xíndedóho-ndí tnúhu ní càháⁿ-gá, te ní tendaha-ndí-gá te ní cutnùní ndáá iní-ndí sá ñⁿ yiqui cuñú cúú-gá. ² Te ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní xini-ndí-gá, te xiáⁿ càchí tnúhu ndáá-ndí xii-ndo. Te càchí tnúhu tucu-ndí sá ndécú-gá ndihi Tàtá-gá Dútú Ndióxi ní cùu, te ní quixi-gá ñuyú-a ní xíndecu-ndí ndihi-gá. Te ní càchí tnúhu-gá xii-ndí sá ndúú tãhú-ó cundecu ndihi-o Yá Ndióxi ní caa ní quihíⁿ te núu na quindáá iní-ó-gá. ³ Te xiáⁿ dátúu-ndí núú-ndó nchaa sá ní xini-ndí, ndihi nchaa sá ní xíndedóho-ndí cuendá cuu ñⁿnuu-o nchaa-o datná nchúhú cúú ñⁿnuu-ndí ndihi Tàtá-ó Dútú Ndióxi, ndihi Déhe-gá Xítohó Jesucristú. ⁴ Te xiáⁿ núu tèe-í nchaa tnúhu-a cuendá cudíí iní-ó nchaa-o.

Yá Ndióxi cúú-gá dàtná ñⁿ ñuhú

⁵ Te nchaa tnúhu ní dánhéé ñáhá Xítohó Jesucristú xii-ndí, xiáⁿ dánhéé ñáhá-í xii-ndo. Te ní càchí-gá sá Yá Ndióxi cúú-gá dàtná ñⁿ ñuhú dáyehé-gá iní-ó, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-gá chi ío váha quide-gá, te ñá túú quide-gá ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. ⁶ Te núu càchí-ó sá ndécú-ó ichi Yá Ndióxi, te quide-ni-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, te dàcuandehnde-o te ñá túú quide ndáá-ó núú-gá. ⁷ Te núu na càda váha-o dàtná quidé mèe-gá, te cuu ñⁿnuu-o nchaa-o. Te ndada ndoo ndada nine-gá iní-ó, chi cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, chi diu cuendá-án ní xihí Déhe-gá Xítohó Jesucristú núú cùruxí.

⁸ Te núu càchí-ó sá ñá túú quide-o ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te dàndahú-ó mèe-o, te ñá túú quide ndáá-ó núú Yá Ndióxi. ⁹ Te núu na nãhmá-ó nchaa yíca cuèchi-o núú-gá, te mee-gá cada càhnu iní-gá, te ndada ndoo-gá iní-ó, cuendá cada ndáá-ó cundecu-o ichi-gá, chi mee-gá ío váha quide-gá te ío ndáá quidé-gá, ducaⁿ ní càháⁿ-gá te ducaⁿ quide-gá. ¹⁰ Te núu na càchí-ó sá ñá túú quide-o ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te quide-o Yá Ndióxi ñⁿ ñándéhné, dico ñá túú ndéhné-gá. Te ñá túú ndècu tnúhu-gá iní-ó te núu ducaⁿ na càda-o.

Xítohó Jesucristú càháⁿ ndàhú-gá cuendá-ó

¹ Te nchòhó ñáyíu cùu datná déhe-í, chido tnuní-í nchaa tnúhu-a cuendá sá vã cáda-ndó ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. Dico núu ñⁿ-ndo quide-ni-ndo nándí sá cuèhé sá dúhá, te ndècu ñⁿ Yáá càháⁿ ndàhú cuendá-ó núú Yá Ndióxi. Te Yáá-án cúú-gá Xítohó Jesucristú Yáá quidé ndáá. ² Te ní xihí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o cuendá ngúndecu váha-o núú-gá te núu na quindáá iní-ó-gá. Te ñá diú-ní sá cuendá yíca cuèchi nchoo ní xihí-gá, chi tnàhá cuendá nchaa yíca cuèchi ñáyíu ní càa xico ñuyú.

³ Te núu cada-o nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi, te cutnùní iní-ó sá ndécú-ó ichi-gá. ⁴ Te núu càchí-ó sá ndécú-ó ichi-gá te ñá túú quide-o nàcuáa càháⁿ-gá, te dàcuandehnde-o, te ñá túú quide ndáá-ó núú-gá. ⁵ Te núu sãndáá ndisa iní-ó tnúhu-gá, te quide-o nchaa nàcuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ te cùu iní ndisa-o-gá, te cutnùní ndáá iní-ó sá ndécú-ó ichi-gá. ⁶ Te núu càchí-ó sá ndécú-ó ichi Yá Ndióxi, te xini ñuhú-xi cada ndáá-ó cundecu-o ñuyú-a dàtná ní quide ndáá Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní xíndecu-gá ñuyú-a.

Ndudú sáá

⁷ Te nchòhó ñáyíu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú chido tnuní-í ñⁿ tnúhu saa sá cúú-xi-ndó, chi diu-ni tnúhu sá ní ngúndecu ndihi-ndo ndéé díhna, tnúhu ní xíndedóho-ndo ndéé cùtnàhá ní sãndáá iní-ndó-gá, xiáⁿ chidó tnuní-í. ⁸ Te tnúhu-a cúu-xi dàtná ñⁿ tnúhu saa tèe-í dàndacu iní ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ní quide Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní quixi-gá ñuyú-a ní quide váha-gá, te tnàhá nchòhó ní tnúu-ndo tnúhu-gá te quide váha-ndo tnàhá-ndó. Te vitna ñⁿ nduu ñⁿ nduu ta cùu vai ñáyíu ta dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá cuáháⁿ, chi Xítohó Jesucristú tá dàndixi túu-gá iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndióxi.

⁹ Te núu càchí-ó sá quidé váha-o, te cùu úhú iní-ó tnàhá ñáyíu-o, te xiáⁿ ñá túú quide ndáá-ó, chi ndècu-ni-o ichi cuèhé ichi duha sá dúcáⁿ quide-o. ¹⁰ Te núu na cùu iní-ó tnàhá ñáyíu-o dàtná cúú iní ñáhá mèe Yá Ndióxi xii-o ña, te quide ndáá-ó núú-gá, te vá cànúichi-o tnàhá ñáyíu-o ñⁿ ichi cuèhé ichi duha. ¹¹ Te núu cùu úhú iní-ó tnàhá ñáyíu-o, te ñá túú quide váha-o núú Yá Ndióxi, chi ndècu-ni-o ichi cuèhé ichi duha, te ñá túú cutnùní iní-ó sá quidé-ó. Chi cùu-o datná ñⁿ tèe ndècu núú nées chi ñá cutnùní nàú-dé ndéé ichi quihíⁿ-dé. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo chi ñá cutnùní iní-ó ndéé ichi quihíⁿ-ó te núu ducaⁿ na càda-o cuu úhú iní-ó tnàhá ñáyíu-o.

¹² Te nchòhò ñáiyu cùu datná déhe-í, yúhú chidó tñuní-í tnúhu-a ñí nùú tütú cächí tnúhu-í xii-ndo sã ñí quide cãhnu iní Yã Ndióxi nchaa cuéchi-ndo, chi diu cuendá-án ñí xihí Xitohó Jesucristú. ¹³ Te nchòhò ñáiyu sacuéhé, yúhú tée-í tnúhu-a sã cúu-xí-ndó chi cãháⁿ ndihi-ndo Jèsús, te Yaa-án sa ndècu-gá ndéé cútñahá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhò ñáiyu nchicúⁿ-gá téé tucu-í tnúhu-a sã cúu-xí-ndó chi ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu cãháⁿ yucu ñávãha.

Te nchaa nchòhò ñáiyu cùu datná déhe-í, tée tucu-í tnúhu-a sã cúu-xí-ndó, chi sa cãháⁿ ndihi-ndo Tãtá-ó Dütú Ndióxi. ¹⁴ Te nchòhò ñáiyu ní sãhnu, yúhú chidó tñuní-í tnúhu-a ñí nùú tütú chi cãháⁿ ndihi-ndo Jèsús, te Yaa-án sa ndècu-gá ndéé cútñahá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhò ñáiyu nchicúⁿ-gá, yúhú chidó tñuní-í tnúhu-a chi ío nihí ndéé-ndó ndècu-ndo, chi tñi-ndo tnúhu cãháⁿ Yã Ndióxi. Te ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu cãháⁿ yucu ñávãha.

¹⁵ Te vá cùhúⁿ iní-ndó ñí ñí sã cuèhé sã dúhá ío ñuyíú-a, te ní vá cãní iní-ndó càda-ndo. Chi núu na cùhuⁿ iní-ó nchaa sã cuèhé sã dúhá ío ñuyíú-a ña, te ñá túú Tãtá-ó Dütú Ndióxi ñúhú iní-ó te núu ducaⁿ na càni iní-ó. ¹⁶ Te nchaa ñáiyu ñuyíú-a quidé-yu nchaa sã cuèhé sã dúhá, chi diu nchaa xíⁿ cùí iní-yu cadá-yu. Te nchaa sã cuèhé sã dúhá sãni iní-yu, ndihi nchaa sã xini-yu quidé-yu. Te xiquide nínu-yu mée-yu cuendá nchaa sã ndécú ndihi-yu. Te nchaa sã ñá túú vãha ní cacu nihnu-xi ñuyíú-a. ¹⁷ Te nchaa sã ñá túú vãha ío ñuyíú-a, ndihi nchaa sã sãni cuèhé sãni dúha iní-yu cuita ndihi nihnu-xi quíhíⁿ. Te nchaa ñáiyu tñi tnúhu cãháⁿ Yã Ndióxi cundecú-yu ndihi-gá ñí caa ñí quíhíⁿ.

Tnúhu ndáá tnúhu Yã Ndióxi ndihi tnúhu ndehnde

¹⁸ Te nchòhò ñáiyu cùu datná déhe-í, sa nihí-ndó tnúhu sã quíxi ñí tée cunu-gá-dé cuu úhú iní-dé Cristú. Te sa xindecu-gá ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-gá, núu xíⁿ cútñuní iní-ó sã ta cuyatni nduu naa ñuyíú-a. ¹⁹ Te ñáiyu-án ñí xindecu ndihi ñáhá-yu xii-o, te ní queé-yu cuáháⁿ-yu chi ñá túú ní cùu ñí nuu-ndó ndihi-yu. Chi núu dicó ní cùu ñí nuu-ndó ndihi-yu te cundecu ndihi ñáhá-yu xii-o ní cùu. Te duha ní cuu cuendá cútñuní ndáá iní-ó nchaa-o sã ñá túú cùu ñí nuu-ndó ndihi-yu, chi ñá túú sàndáá iní-yu Yã Ndióxi.

²⁰ Te Xitohó Jesucristú ní taxi-gá Espiritú Yã Ndióxi ndécú ndihi-o, núu xíⁿ tecú tñuní-ó tnúhu-gá. ²¹ Te cuendá sã xini-ndó tnúhu ndáá tnúhu Yã Ndióxi núu xíⁿ tée-í tnúhu-a, te ñá díú ñí sã ñá cútñuní iní-ndó cùu-xi. Te sa ñàha-ndo sã ñí ñí tnúhu ndehnde ñá túú ñitnahá-xi núu tnúhu Yã Ndióxi, chi mee ñine-ñí tnúhu ndáá cúu-xi.

²² Te nchaa ñáiyu cächí sã ñá díú Jèsús cúu Cristú Yaa ní tendaha Yã Ndióxi ní quíxi ñuyíú-a dàcuandehnde-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. Te diu-ni-yu cächí-yu sã ñá díú Déhe Yã Ndióxi cúu Jèsús, te sã dúcáⁿ quidé-yu te cùu úhú iní-yu Yã Ndióxi ndihi Déhe-gá Jèsús. ²³ Te nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá iní sã Déhe Yã Ndióxi cúu Jèsús, ñáiyu-án ñá túú ndécú-yu ichi Tãtá-ó Dütú Ndióxi. Te nchaa ñáiyu cãháⁿ sã Déhe Yã Ndióxi cúu Jèsús, ñáiyu-án ndécú-yu ichi Tãtá-ó Dütú Ndióxi.

²⁴ Te nchaa tnúhu Yã Ndióxi ní tecú dóho-ndo ndéé díhna, tnúhu-án cuhuⁿ iní-ndó. Te núu nchaa tnúhu-án ná cùhuⁿ-ni iní-ndó, te cundecu ndihi-ndo Yã Ndióxi ndihi Déhe-gá cuéi vá cundecu túu-ndo ndihi-gá ñuyíú-a. ²⁵ Te Jèsús ní cächí-gá sã ndúú tãhú-ó cundecu ndihi-o-gá ñí caa ñí quíhíⁿ andiu.

²⁶ Te cuendá nchaa ñáiyu dandahú ñáhá xii-ndo ní chidó tñuní-í tnúhu-a, ²⁷ dico nchòhò chi ndècu ndihi-ndo Espiritú Yã Ndióxi sã ní taxi Xitohó Jesucristú. Núu xíⁿ ñá túú xini ñuho-ndo ñáiyu dandehé ñáhá xii-ndo, chi mee Espiritú-gá dandehé ñáhá-xi nchaa sã vãha. Te nchaa sã dandehé ñáhá-xi xii-ndo cuu-xi sã ndáa, te ñá díú ñí tnúhu ndehnde. Te vitna chí cãnhicúⁿ nihnu-ni ichi Yã Ndióxi datná ní sanu ichi ñàha mée Espiritú-gá xii-ndo.

²⁸ Te nchòhò ñáiyu cùu datná déhe-í, chí cãnhicúⁿ nihnu-ni ichi Xitohó Jesucristú, chi cuendá òré ná quíxi tucu-gá ñuyíú-a te vá yúhú-ndó te ní vá cúu cãháⁿ núu-ndó núu-gá. ²⁹ Te nchòhò sã ñàha-ndo sã mée-gá quidé ndáá-gá, te sa xini-ndó sã ncháá ñáiyu quidé ndáá cúu-yu déhe Yã Ndióxi.

3

Ñáiyu cùu déhe Yã Ndióxi

¹ Te chí cuàha cuendá sã ío cùu iní ñáhá Tãtá-ó Dütú Ndióxi xii-o cuendá sã cúu-ó déhe-gá, chí ducaⁿ ní cächí-gá, te déhe ndisa-gá cúu-ó. Te núu xíⁿ ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha ñá cúu quíni ñáhá-yu xii-o, chí ñá túú xini-yu nàcuáa nduu cuendá Yã Ndióxi. ² Te nchòhò ñáiyu ío cùu iní-í, vitna cùu-o déhe Yã Ndióxi, te vátá cútñuní vãha-gá iní-ó ñàsa cunduu-o ndéé núu cuáháⁿ núu vèxi. Dico sa cútñuní iní-ó sã òré ná quíxi tucu Xitohó Jesucristú te nduu-o datná cáá mée-gá, chí quini-ó-gá nàcuáa-ni càa nàcuáa-ni nduu-gá. ³ Te nchaa ñáiyu sa ndètu ñàha xii-gá sa ta ngündecu túha-yu cuáháⁿ, chí ta nduu ndoo nduu nine iní-yu cuáháⁿ datná cáá ndoo caa nine mee-gá.

⁴ Te nchaa ñáiyu quide nándi sã cuèhé sã dúhá ñá túú quide vãha-yu núu Yã Ndióxi, chí ní cächí-gá sã vá dúcáⁿ càda-o. ⁵ Te sa ñàha-ndo sã ní quíxi túu Xitohó Jesucristú ñuyíú-a cuendá cada cãhnu iní-gá nchaa sã

cuèhé sá dúhá quide-o, chi mee-gã ñá túú quide-gá ní ñiⁿ sá cuèhé sá dúhá. ⁶ Te nchaa ñáiyu ndëcu ichi Yá Ndiöxí ñá túú ñùhú-yu ichi cuèhé ichi duha. Te nchaa ñáiyu ñùhu ichi cuèhé ichi duha ñá túú xini-yu nàcuáa ndùu cuendá Xitohó Jesucristú te ní ñá túú xini-yu nása càa-gá. ⁷ Te nchòhò ñáiyu cùu datná déhe-i, vá dàñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáiyu ndëcu ichi cuèhé ichi duha, chi càchí-yu sá cùu cùndecu-o ichi Yá Ndiöxí te cada-o nándi sá cuèhé sá dúhá dico ñá ndáá. Te nchaa ñáiyu quide váha quide ndáá-yu datná quidé mèe Jesús. ⁸ Te nchaa ñáiyu ndëcu ichi cuèhé ichi duha ndëcu ndihi-yu yucu ñávàha, chi ducaⁿ quide mee-xi ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyiú. Te xiáⁿ ní quixi Jesús Déhe Yá Ndiöxí ní dáquée ñhú-gã nchaa sá quidé yùcu ñávàha.

⁹ Te nchaa ñáiyu ní natuha ichi Yá Ndiöxí ní nduú-yu déhe-gá, te ñá túú-gá quidé-yu nándi sá cuèhé sá dúhá chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá ini-yu. Núu xiáⁿ ñá túú-gá quidé-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, chi ní ngúndecu ndihi ñaha-gá xii-yu. ¹⁰ Te cùtnuní ini-ó nándi cùu ñáiyu cùu déhe Yá Ndiöxí, te cùtnuní ini-ó nándi cùu ñáiyu cùu déhe yucu ñávàha. Te nchaa ñáiyu ñá túú quide ndáá, te cùu úhú ini-yu tnàhá ñáiyú-yu, te ñáiyu-áⁿ ñá díú déhe Yá Ndiöxí cùu-yu.

Cuu ini tnàhá-ó ñiⁿ ñiⁿ-o

¹¹ Te ndéé òré ní natuha-o ichi Yá Ndiöxí ní tecú dóho-o sá cùu ini-ó tnàhá ñáiyu-o. ¹² Te vá cùndùu úhú ini-ó datná ní quide ndíi Càin, chi ndíi-áⁿ ní xíndecu ndíi ndihi yucu ñávàha núu xiáⁿ ní sahni ndíi ñani ndíi. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní xíndecu ndíi ichi cuèhé ichi duha, te ñani ndíi ní xíndecu-dé ichi váha.

¹³ Te nchòhò ñáiyu ndëcu ndihi-i ichi Xitohó Jesucristú, vá cáda cuendá-ndó sá cùu úhú ini ñáhá nchaa ñáiyu ndëcu ichi cuèhé ichi duha xii-ndo. ¹⁴ Te cunaha-ndo na càchí tnùhu-i xii-ndo sá núu na cùu ini-ó tnàhá ñáiyu-o, te cùtnuní ini-ó sá sá ní dàñá-ó ichi sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu, te vitna ní tñi-o ichi váha. Te nchaa ñáiyu ñá túú cùu ini tnàhá ñáiyu-xi ñùhu-ni-yu ichi cuáháⁿ-yu núu úhú núu ndàhú. ¹⁵ Te nchaa ñáiyu ñá cùu quini ndéé tnàhá ñáiyu-xi cùu-yu datná ñiⁿ ñáiyu sahni ndíyi. Te nchòhò sa nàha-ndo sá ní ñiⁿ ñáiyu sahni ndíyi ñá túú ndëcu ndihi-yu tnùhu ndee ini sá nanihi táhú-yu. ¹⁶ Te Xitohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá nchaa yicá cuèchi-o, núu xiáⁿ cùtnuní ini-ó sá io cùu ini ñáhá-gá xii-o. Te xiáⁿ cùtnuní ini-ó nácuáa cada-o cùu ini-ó tnàhá ñáiyu-o, te cùu na cùu-ó cuendá sá cùu-xi ñiⁿ-yu, cuendá-ná sá ná dàcácu nihnu-ó-yu núu tnùndòho ndëcu-yu. ¹⁷ Te núu ndëcu ndihi-o sá cóhó sá caxi-ó ndihi nchaa sá nándihi-o, te ndëcu ñáiyu

ndàhú ñá túú vèdana ná ndécú ndihi, te ñá túú chindee-ó-yu, te ñá túú cùu ini-ó Yá Ndiöxí te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁸ Te nchòhò ñáiyu cùu datná déhe-i vá cuendá-ni cùnàhá càháⁿ-ndó sá cùu ini tnàhá-ndó, chi cuu ini tnàhá ndisa-ndo te coto tnàha-ndo.

Vá yùhú-ó núu Yá Ndiöxí

¹⁹ Te núu ducaⁿ na càda-o, te cutnuni ini-ó sá ndécú-ó ichi ndáá ichi Yá Ndiöxí, te ñá túú-gá ná quihí ini-ó núu-gá. ²⁰ Te núu ndihi ini-ó cuendá ñiⁿ sá ní quide-o, te sa nàha Yá Ndiöxí te núu ní quide váha-o àdi ní quide cuèhé-ó, chi sa nàha ndáá-gá nàcuáa càa ini-ó. ²¹ Te nchòhò ñáiyu io cùu ini-i, na càchí tnùhu-i xii-ndo, te núu ñá túú ná sání ini-ó te ñá túú ná quidé-ó, te vá yùhú-ó núu Yá Ndiöxí. ²² Te nchaa sá váha na càcáⁿ-ó núu Yá Ndiöxí, te mee-gá taxi-gá chi tñi-o tnùhu càháⁿ-gá, te quide-o nchaa nacuáa cùu ini-gá. ²³ Te ní càchí Yá Ndiöxí sá quindáá ini-ó Déhe-gá Xitohó Jesucristú, te cuu ini-ó tnàhá ñáiyu-o datná ní càchí-gá. ²⁴ Te nchaa ñáiyu tñi tnùhu-gá ndécú-yu ichi-gá, te ndëcu ndihi ñaha-gá xii-yu. Te cùtnuní ini-ó sá ndécú-ó ndihi-gá chi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndihi-o.

4

Ñáiyu ndëcu ndihi Espiritú Yá Ndiöxí ndihi ñáiyu cùu úhú ini ñáhá xii Xitohó Jesucristú

¹ Te nchòhò ñáiyu io cùu ini-i, vá cùtexinu quindáá ini-ndó tnùhu càháⁿ nchaa ñáiyu càchí sá ndécú ndihi Espiritú Yá Ndiöxí. Chi díhna-gá cada cuendá váha-ndo te núu càháⁿ ndáá-yu nàcuáa càháⁿ tnùhu Yá Ndiöxí, chi io vài ñáiyu ñuyiú-a càchí-yu sá càháⁿ-yu tnùhu-gá dico ñá ndáá. ² Te duha cutnuni ini-ó nándi cùu ñáiyu ndëcu ndihi Espiritú Yá Ndiöxí. Nchaa ñáiyu càháⁿ ndáá sá Xitohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyiú-a te ní cuu-gá ñiⁿ yiqui cùñú, ñáiyu-áⁿ cùu-yu ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiöxí. ³ Te nchaa ñáiyu ñá túú càháⁿ nàcuáa càa Jesús cùtnàhá ní quixi-gá ñuyiú-a ñáiyu-áⁿ dandahú ñáhá-yu, chi ñá túú cùu-yu ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiöxí. Te diu-ni-yu cùu úhú ini-yu Jesús. Te nchòhò sa nàha-ndo sá cùndecu ñáiyu cuu úhú ini ñáhá xii-gá, dico yùhú càchí tnùhu-i xii-ndo sá sá ndëcu-yu.

⁴ Te nchòhò ñáiyu cùu datná déhe-i, ndëcu ndihi-ndo Yá Ndiöxí, te ñá dàñá-ndó dandahú ñáhá nchaa ñáiyu càchí sá càháⁿ tnùhu-gá te ñá ndáá. Te ñá túú sàndáá ini-ndó chi Yá Ndiöxí Yáá ndécú ndihi-ndo taxi tñuní víhi-gá dàcúuxi yùcu ñávàha ndëcu ndihi nchaa ñáiyu ñùhu ichi cuèhé ichi duha. ⁵ Te nchaa ñáiyu dandahú ñáhá sá càháⁿ tnùhu Yá Ndiöxí ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha, te mee-ni cuendá nchaa sá io ñuyiú-a càháⁿ-yu. Te tédóho ñaha nchaa

dava-gá ñáiyu ndècu ñu-ni ichi cuehé ichi duha. ⁶ Te nchoo cùu-o ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi. Te nchaa ñáiyu xñdecu ichi-gá tññ-yu tñuhu càháⁿ-ó, te nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá ñá túú tññ-yu tñuhu càháⁿ-ó. Te duha te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáiyu càháⁿ ndáá, te cùtnuní tucu iní-ó nándi cùu ñáiyu dándahú ñáhá.

Cuu iní-ó tnàha ñáiyu-o dàtná cúú iní ñáhá mèe Yá Ndióxi xii-o

⁷ Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í, xini ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó dàtná cúú iní ñáhá mèe Yá Ndióxi xii-o, chi mee-gá táxi-gá sá xini tñuní-ó cuendá cuu iní-ó tnàha ñáiyu-o. Te nchaa ñáiyu cùu iní tnàha ñáiyu-xi cúu-yu déhe Yá Ndióxi, te cùtnuní ndáá iní-yu sá ndécú ndíhi ñaha-gá xii-yu. ⁸ Te nchaa ñáiyu ñá túú cùu iní tnàha ñáiyu-xi ñá túú ndècu ndíhi-yu Yá Ndióxi. Te nchaa ñáiyu ndècu ndíhi Yá Ndióxi, ñáiyu-áⁿ sáñaha-gá sá xini tñuní-yu cuendá cuu iní-yu tnàha ñáiyu-yu. ⁹ Te cùtnuní iní-ó sá cúú iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o nchaa-o, chi ní tendaha-gá ññdii díí-ni Déhe-gá Xitohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a cuendá sá díú-gá cada te naníhi tànhú-ó, te núu na quindáá iní-ó tñuhu-gá. ¹⁰ Te ío cùu iní ñáhá Yá Ndióxi xii-o nchaa-o. Te ñá díú sá méé-ó cùu iní-ó-gá, chi díhna-gá méé-gá sa cùu iní ñáhá tnàhi-gá xii-o, núu xiáⁿ ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá ñuyú-a ní xihí-gá sá cuendá nchaa yíca cuéchi-o.

¹¹ Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í, xini ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó, chi mee Yá Ndióxi ío cùu iní ñáhá-gá xii-o. ¹² Te ní ññ nchoo ñáiyu ndècu ñuyú-a ñá túú xini-ó nacuaá caa Yá Ndióxi, dico nchoo ñáiyu ní tuha ichi-gá chi cùtnuní iní-ó sá ndécú ndíhi ñaha-gá xii-o. Núu xiáⁿ cúú iní tnáhá-ó ññ ññ-o, te cùtnuní iní-ó sá cúú iní ndisa-o-gá. ¹³ Te cùtnuní iní-ó sá ndécú-ó ichi-gá, te ndècu ndíhi ñaha-gá xii-o, chi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndíhi-o. ¹⁴ Te yuhú ndíhi dava-gá cue téé ní xica cuu ndíhi-gá càháⁿ-ndí sá ní xini-ndí Jesús Déhe Yá Ndióxi ní quixi-gá ñuyú-a, chi Tātá-ó Dütü Ndióxi ní tendaha ñaha xii-gá ní quixi-gá cuendá dácacu nihnu-gá nchaa nchoo ñáiyu ndècu ñuyú-a núu ùhú núu ndáhú. ¹⁵ Te nchaa ñáiyu càháⁿ ní yuhu ní iní-xi sá Déhe Yá Ndióxi cúú Jesús, ñáiyu-áⁿ ndécú-yu ichi-gá te ndècu ndíhi ñaha-gá xii-yu.

¹⁶ Te sàndáá iní-ó ní yuhu ní iní-ó sá Yá Ndióxi cúú iní ñáhá-gá xii-o, chi ducaⁿ iní-gá. Te nchaa ñáiyu cùu iní ñáhá xii Yá Ndióxi ndécú ndíhi ñaha-gá xii-yu. ¹⁷ Te núu ndisa cùu iní-ó Yá Ndióxi te vá yuhú-ó òré ná sáá nduu tàudiñ ñaha-gá xii-o tñuú nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi quide ndáá-ó ndècu-o núú-gá ñuyú-a dàtná ní quide mee

Jesús. ¹⁸ Chi nchaa ñáiyu cùu iní ñáhá xii Yá Ndióxi ñá túú-gá yuhú-yu, te núu cùu iní ndisá-yu-gá. Te núu yuhú-yu te xiáⁿ sa ndòhó-yu, chi ñuhú-yu ichi cuáháⁿ-yu núu ùhú núu ndáhú, chi nchaa ñáiyu yuhú ñá túú cùu iní ndisá-yu Yá Ndióxi.

¹⁹ Te cuu iní-ó Yá Ndióxi, chi mee-gá ndéé cùtnáhá vátá quindáá-gá iní-ó tñuhu-gá sa cùu iní ñáhá-gá xii-o. ²⁰ Te nchaa ñáiyu càchí sá cúú iní-yu Yá Ndióxi, te cùu ùhú iní-yu tnàha ñáiyu-yu, ñáiyu-áⁿ dácuañdehndé-yu. Te núu ñá túú cùu iní-yu tnàha ñáiyu-yu ndècu ñuyú-a ña, te uu-gá quidé-yu Yá Ndióxi Yáá ñá túú xini núu-yu. ²¹ Te càchí-gá núu tñuhu-gá sá ñáiyu na cùu iní ñáhá xii Yá Ndióxi, te ducaⁿ-ni cùu iní-yu tnàha ñáiyu-yu.

5

Nchaa ñáiyu ní ndacu ní dáñá ichi cuehé ichi duha

¹ Te nchaa ñáiyu sàndáá iní sá Jesús cúú-gá Cristú Yáá ní quixi ñuyú-a, ñáiyu-áⁿ cúú-yu déhe Yá Ndióxi. Te cùu iní-yu Tātá-ó Dütü Ndióxi, te cùu iní-yu Déhe-gá. ² Te núu cùu iní-ó Yá Ndióxi te quide-o nacuaá càháⁿ-gá, te cùtnuní iní-ó sá cúú iní tnáhá ndisa-o nacuaá ndècu-o ichi-gá. ³ Te núu cùu iní-ó Yá Ndióxi te tñi-o tñuhu càháⁿ-gá, chi cùtnuní iní-ó sá ñá díú ññ sá ùhú cúú-xi dàtná càchí ñáiyu. ⁴ Te nchaa nchoo ñáiyu cùu déhe-gá sa ní dáñá-ó ichi cuehé ichi duha, chi ní sàndáá iní-ó Jesús núu xiáⁿ ní ndacu-o ní dáñá-ó ichi-áⁿ. ⁵ Te nchaa ñáiyu sàndáá iní sá Déhe Yá Ndióxi cúú Jesús ní ndacu-yu ní queé-yu ichi cuéhé ichi duha.

Nacuaá ní càháⁿ Yá Ndióxi cuendá Jesús

⁶ Te Xitohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a, te ní sandute-gá. Te ñá díú-ní xiáⁿ, chi ní xihí-gá sá cuendá nchaa yíca cuéchi-o. Te Espiritú Yá Ndióxi càháⁿ-xi mee-ni sá ndáá, chi càháⁿ Espiritú-gá-áⁿ sá Jesús cúú-gá Cristú Yáá ní quixi ñuyú-a. ⁷ Te úní testiú ndécú àndiu, Tātá-ó Dütü Ndióxi, ndíhi Déhe-gá Xitohó Jesucristú, ndíhi Espiritú-gá. Te ññ-ni tñuhu càháⁿ ndi nùnì testiú-áⁿ. ⁸ Te ducaⁿ cùu-xi ñuyú-a tucu, chi càháⁿ Espiritú Yá Ndióxi sá Jesús cúú-gá Cristú. Te ní sandute-gá, te ní xihí-gá sá cuendá nchaa yíca cuéchi-o. Te xiáⁿ cùtnuní ndáá iní-ó sá díú Jesús cúú-gá Cristú. ⁹ Te núu tñi-o tñuhu váha càháⁿ ñáiyu, te váha-gá tñi-o tñuhu càháⁿ Yá Ndióxi, chi càháⁿ ndáá-gá sá Déhe-gá cúú Jesús. ¹⁰ Te nchaa ñáiyu sàndáá iní sá Jesús cúú-gá Déhe Yá Ndióxi, ñáiyu-áⁿ cùtnuní iní-yu sá cúú-xi ññ sá ndáá. Te nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá iní tñuhu càháⁿ Yá Ndióxi quidé-yu-gá ññ ñándéhndé, dico ñá túú ndéhnde-gá, chi mee-yu ñá túú sàndáá iní-yu sá Déhe-gá cúú Jesús dàtná

càchí mée-gă. ¹¹ Te Yá Ndiöxí càchí tnúhu ndáá-gă sá cündëcu-o ndihi-gă ni caa ni quíhíⁿ. Te duha càháⁿ-gă chí sàndáá iní-ó Dêhe-gă. ¹² Te nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii Dêhe-gă cundecú-yu ndihi-gă ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Dêhe-gă vá cündëcú-yu ndihi-gă.

Sáhú ndèé núú nĩ ndihi-ná

¹³ Te cuendá sá sàndáá iní-ndó Dêhe Yá Ndiöxí núu xiáⁿ chídó tnùní-í tnúhu-a cuendá cutnùní iní-ndó sá cündëcu ndihi-o-gă ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁴ Te ñá túú tnúhu yùhú cáháⁿ ndihi-o Yá Ndiöxí, chí tedóho ñaha-gă xii-o núu ìⁿ-ná sá ná càcáⁿ-ó núu-gă dàtná cuíni mée-gă. ¹⁵ Te cutnùní iní-ó sá táxi-gă sá xicáⁿ-ó núu-gă, chí nàha-o sá tédóho ñaha-gă xii-o núu na càcáⁿ-ó nàcuáa cùu iní-gă.

¹⁶ Te núu xini-ó ñáyiú ndëcu ichi Yá Ndiöxí te quidé-yu sá ñá túú vâha núú-gă, te ndêhe-o sá ñá túú ní xíta nihnu duúⁿ-yu, te cáháⁿ ndihi-o Yá Ndiöxí cuendá-yu, te dâcâcu nihnu ñaha-gă xii-yu te núu na núcunu ichi vâha-yu. Chí ió ñáyiú xidó quidé nândi sá ñá túú vâha te xíta nihnu duúⁿ-yu, te vá càháⁿ ndihi-gă-ó Yá Ndiöxí cuendá-yu. ¹⁷ Te nchaa sá cuêhé sá dúhá cùu-xi yicá cuêchi, dico ñá ncháá-xi cùu-xi sá dâcuíta nihnu ñaha dùuⁿ.

¹⁸ Te nàha-o sá nchóó ñáyiú cùu déhe Yá Ndiöxí ñá túú-gă sání iní-ó càda-o nândi sá cuêhé sá dúhá. Te ducaⁿ chí mee Jèsús déhe Yá Ndiöxí xító ñaha-gă xii-o, núu xiáⁿ ñá ndácú-gă yucu ñávâha dàxínu iní ñáhá-xi xii-o cada-o sá ñá túú vâha.

¹⁹ Te nchoo nàha-o sá ndécú ndihi-o Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú ndëcu ichi cuêhé ichi duha tàxi tnuni ñáhá-nâ yucu ñávâha xii-yu.

²⁰ Te nàha tucu-o sá ñùyíú-a ní quixi Jèsús Déhe Yá Ndiöxí ní taxi-gă sá xini tnùní-ó cuendá cutnùní iní-ó sá mée-gă cúú-gă Ndiöxí-ó. Te ndëcu ndihi-o mee-gă ndihi Déhe-gă Jèsús, te ìⁿdii díí-ni mee-gă cúú-gă Yá Ndiöxí, te ndëcu dava-gă sá nâcuâca ñaha-gă xii-o cündëcu-o ndihi-gă ni caa ni quíhíⁿ. ²¹ Te nchóhó ñáyiú cùu datná déhe-í, vá quíndáá iní-ndó nchaa sá càchí-yu cùu ndiöxí, chí dìcò ndaha cue téé ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiáⁿ. Te ducaⁿ na cünduu. Te ió chí cadá ndèe iní-nâ vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ JUÁÁ

Tnúhu Yá Ndióxi ndihi nàcuáa cuu ini tnáhá-ó

¹ Te yúhú té Juáá té yindaha ñaha xii ñáyiú sàndáá ini tnúhu Jësús, tèe-í tnúhu-a ñí nùú tütú daquixi-í ndaha yòhó ñaha ní càhá^a ñáhá Yá Ndióxi, te nchaa tnúhu-a cùu-xi tnahá cuendá cue déhe-n, chi ío cùu ini ñáhà-í xii-ndo, chi ndècu-ndo ichi Yá Ndióxi. Te ñá diú-ní mèe-í cúú ini ñáhà-í xii-ndo, chi nchaa-ndí nàcuáa sàndáá ini-ndí tnúhu-gá cúú ini ñáhà-ndí xii-ndo. ² Te cùu ini ñáhà-ndí xii-ndo chi ndècu ndihi-ndo tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, te ducaⁿ-ni cùndecu-o ndihi tnúhu-áⁿ ní caa ní quíhíⁿ. ³ Te xicáⁿ táhù-í nùú Tátá-ó Dütú Ndióxi, ndihi nùú Dèhe-gá Xítohó Jesucristú sá ná chindèe ñaha-gá xii-ndo, te coto ñaha-gá te ío váha cuu ini-ndó cùndecu-ndo. Te duha xicáⁿ táhù-í nùú-gá chi ndècu ndihi-o tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi, te cùu ini-ó-gá.

⁴ Te ío cùdúí ini-í, chi ní naníhì-í ñí ùú déhe-n, te quidé-yu nàcuáa sànu ichi ñaha tnúhu ndáá dàtná ní táuchíúⁿ mèe Tátá-ó Dütú Ndióxi. ⁵ Te vitna yòhó ñaha ní càhá^a ñáhá Yá Ndióxi, càchí tnúhu-í xii-n sá xíní ñùhu-xi cuu ini-ó tnàha ñáyiú-o. Te ñá diú ñí tnúhu saa cùu-xi, chi diu-ni tnúhu sá ní ngùndecu ndihi-o ndéé cùtnàhá ní tuha-o ichi Yá Ndióxi. ⁶ Te nùu cùu ini-ó Yá Ndióxi, te cùu ini-ó tnàha ñáyiú-o dàtná ní càchí mèe-gá, te tnè-o nchaa tnúhu càhá^a-gá. Te ní càchí-gá sá cúú ini-ó-gá, te cuu ini-ó tnàha ñáyiú-o. Te tnúhu-a ní tecú dóho-o ndéé cùtnàhá ní tuha-o ichi-gá.

Cue téé dándahú tnàha ñáyiú-xi

⁷ Te ío vèi ñáyiú dándahú ñáhá xica cuú-yu ñuyíú-a, te càchí-yu sá ñá ndáá sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá ñí ñáyiú ndisa. Te nchaa ñáyiú duha càhá^a dácùandehndé-yu, te cùu úhú ini-yu Jësús. ⁸ Te quíhí ini-ndó sá vè dándahú ñáhá ñáyiú-áⁿ xii-ndo cuendá sá vè cuíta chiúⁿ Yá Ndióxi ní quide-o. Te òré ná quíxí tùcu Jësús ñuyíú-a te taxi-gá nchaa sá váha cùu ini mèe-gá cundecu ndihi-o.

⁹ Te nchaa ñáyiú dàña tnúhu Xítohó Jesucristú, te nàtní-yu ingá ichi, ñáyiú-áⁿ ñà túú ndècu ndihí-yu Yá Ndióxi. Te nchaa ñáyiú ñà túú dàña tnúhu Xítohó Jesucristú ndècu ndihí-yu Yá Ndióxi ndihi Dèhe-gá Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te nùu véxi ñáyiú nùú ndécú-ndó càchí-yu sá càhá^a-yu tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáá, te vá cuáha-ndo tnúhu danèhé ñáhà-yu xii-ndo, te ní vè cuáha-ndó-yu tnúhu ndee ini cuendá chiúⁿ quidé-yu. ¹¹ Chi

nùu na càhá^a ndihi váha-ndó-yu, te dàtná tnúhu sá chindèe-ndó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

Tnúhu ndéé nùú ní ndihi-ná

¹² Te ío vèi-gá tnúhu cùini-í càchí tnúhu-í xii-ndo, dico vá téé-gá-í chi cùini-í quixi-í nùú ndécú-ndó ndàtnúhu-o cuendá cudúí víhí ini-ó nchàa-o.

¹³ Te nchaa cue déhe cùhú-n, ñáyiú ní càhá^a ñáhá Yá Ndióxi quidé ndèe ini ñáhà-yu xii-n.

TUTÚ CÚÚ ÒNÍ NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

Càháⁿ váha-yu cuèndá té Gǎyú

¹ Te yúhú té Juàá té yìndaha ñaha xii ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús, chido tnuni-í tnúhu-a ñⁿ núú tǔtú sá cúú-xí yòhó té Gǎyú téé ío cùu iní-í, chí ndècu ndihi-n tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi.

² Te yòhó téé ío cùu iní-í, xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi sá cùndècu váha-n ñà túú nǎ cumání xii-n, te vá cùhú-n, chí sa nàha-í sá ndécú váha-n núú Yá Ndióxi. ³ Te ío ní cudíí iní-í òré ní sáá ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxi, te ní cachí tnúhu-yu sá sàndáá ndisa iní-n tnúhu ndáá diu-ni tnúhu-gá te tñi-n nchaa nacuaa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ⁴ Te ío cudíí iní-í ní níhi-í tnúhu sá ncháá-ní ñáiyu ní sanu ichi-í ichi Yá Ndióxi ndécú-ni-yu ichi-gá, te quide-ni-yu nchaa nacuaa càháⁿ-gá.

⁵ Te yòhó téé ío cùu iní-í, ío váha quide-n núú Yá Ndióxi, chí chindee-n nchaa ñáiyu véxi dava-gá ñuú xicá, ñáiyu sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi. ⁶ Te nchaa ñáiyu-áⁿ càháⁿ-yu núú tàcá ñáiyu càháⁿ ndihi Yá Ndióxi iha sá ío cùu iní-n nchaa tnaha ñáiyu-n dàtná càháⁿ Yá Ndióxi. Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n sá cáda ndèe-ni iní-n chindee-n nchaa ñáiyu-áⁿ nchaa sá xini ñùhú-yu ichi. Te núu ducaⁿ na càda-n te quide-n nacuaa cùu iní Yá Ndióxi, te xinu cuechi-n tnahá-n núú-gá. ⁷ Chí nchaa ñáiyu-áⁿ ní tñi-yu ichi cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jèsús. Te ñà túú tñi-yu ní ñⁿ sá sáñaha ñáiyu ñà túú ndècu ichi Yá Ndióxi. ⁸ Te núu xiǎⁿ nchoo xini ñuuh-xi chindee-o nchaa ñáiyu xinu cuechi núú-gá ñáiyu càháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ te cutnuni iní-ó sá tñahá-ó xinu cuechi-o ndihi-yu núú-gá.

Ñà túú quide váha té Diótrefés

⁹ Te yúhú ní tendaha-í tutú cuáháⁿ núú tàcá ñáiyu chiñuhú-yu Yá Ndióxi, dico ñⁿ téé ndècu-áⁿ nání-dé Diótrefés, te ñà sàndáá iní-dé nchaa tnúhu càháⁿ-í, chí cuini-dé cunuu-dé núú-yu. ¹⁰ Te òré quixi-í te cada ndáá-ó nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-dé cuèndá-í. Te ñà díú-ní xiǎⁿ quidé-dé, chí nchaa ñáiyu véxi ingá ñuú càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ñà túú càháⁿ ñáhá-dé vehe-dé, te ní ñà dáñá-dé càháⁿ ndihi ñaha dàva-gá ñáiyu xií-yu. Te nchaa ñáiyu cuini càháⁿ ndihi ñaha xii-yu, te quèñuhu ñaha duuⁿ-ni-dé ñà dáñá-gá-dé níhi tñahá-yu ndihi nchaa ñáiyu tàcá dácuaa tnúhu Yá Ndióxi.

¹¹ Te yòhó téé ío cùu iní-í, vá cùndècu-n ichi cuehé ichi duha dàtná quidé nchaa dava-gá ñáiyu, cada-n mèe-ni sá váha. Chí nchaa

ñáiyu quide váha ndécú-yu ichi Yá Ndióxi. Te nchaa ñáiyu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá ñà túú ndécú-yu ichi Yá Ndióxi.

Nchaa ñáiyu càháⁿ váha-yu cuèndá té Demètriú

¹² Te nchaa ñáiyu càháⁿ váha-yu cuèndá té Demètriú, chí quide ndáá-dé dàtná càháⁿ Yá Ndióxi. Te tñahá yúhú càháⁿ-í cuèndá-dé sá ío váha quide-dé, te nchòhó sa nàha-ndo sá yúhú càháⁿ ndáá-í.

Tnúhu ndée núú ní ndihi-ná

¹³ Te vai-gá tnúhu cuini-í cachí tnúhu-í xii-n ní cùu, dico ñà ní tèe-gá-í, ¹⁴ chí cuini-í quixi ndihi-í, te càháⁿ-ó núú núú-ó.

¹⁵ Te ío cada ndee iní, te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi sá ná cùndècu váha-n ñà túú nǎ cuu cundecu-n. Te nchaa cue ñáiyu xini tñahá ndihi-o ndècu iha quide ndee iní ñáhá-yu xii-n. Te yòhó cúñaha-n nchaa ñáiyu xini tñahá ndihi-í ndécú xiǎⁿ ná càda ndee iní-yu. Te ío cada ndee iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ JUDÁS

Té Judás cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáiyu ní cachi Yá Ndióxi nduu cuendá-gá

¹ Yúhú té Judás ñani té Jàcobó xínú cuèchi-í núú Xítohó Jesucristú, te cadúha-í tutú-a sá cúú-xí nchòhó ñáiyu ní cachi Yá Ndióxi Yáá cúú Tátá-ó ndúu cuendá-gá, ñáiyu ío cùu iní-gá. Te dàtná-ní xító ñaha-gá xii-ndo vitna diu-ni ducaⁿ còto ñaha-gá xii-ndo ndéé ná sáa nduu quíxi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. ² Te xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndióxi sá ío-gá ná chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo, te na cùtnuní-gá iní-ndó sá ío cùu iní ñahá-gá xii-ndo, te ducaⁿ ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Ñáiyu ñá túú càháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi

(2 Pedro 2:1-17)

³ Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í, ducaⁿ ni ío sàni iní-í cadúha-í ñⁿ tutú sá cúú-xí-ndó cuendá danéhé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ní cuu ní naníhí táhú-ó dico ñá túú cadúha-í, dico vitna quide cuendá-í sá xíní ñùhu-gá-xí càhá-í núú tütú-í sá nchòhó ío cundehe-ndo tnúhu càháⁿ-ndó ndíhi ñáiyu, te càháⁿ-ndó nàcuáa ndúu tnúhu sàndáá iní méé-ndó, chí diu-ni tnúhu-áⁿ ní càháⁿ Yá Ndióxi sá cúú-xí nchàa ñáiyu ndècu ichi-gá. Te vitna ñá túú-gá ná tnúhu càháⁿ-gá sá cúú-xí-yu, chí sa ní càháⁿ duuⁿ-gá. ⁴ Te duha càháⁿ-í núú tütú-a sá cúú-xí-ndó, chí nìhí-í tnúhu sá xicá cùu ñáiyu chìtnahá ñáhá xii-ndo, te ní ñá túú xíní-ndó ná ñáiyu cùu-yu, te ñáiyu-áⁿ cùu-yu ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii Yá Ndióxi. Te ñⁿ xichi núú tütú Yá Ndióxi càchi-xí sá ñáiyu-áⁿ quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te diu-ni ñáiyu-áⁿ càchi-yu sá ío váha iní Yá Ndióxi núu xiáⁿ cuu-ni cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te dàquee tìhú-yu Yá Ndióxi Yáá ío cùnúu, ndíhi Xítohó Jesucristú.

⁵ Te nchòhó sa xíní váha-ndo nàcuáa ní quide Yá Ndióxi ndéé sanaha dico dàndacu iní ñáhà-í xii-ndo, chí dàvá-áⁿ ní queñuhu-gá ñáiyu isráél nàcióⁿ Égíptú, te dava ñáiyu-áⁿ ñá túú ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá te ní dānāá ñāhā-gā xii-yu. ⁶ Te nchaa espíritú ñá túú ní cuíní cada ndáá cunu cuèchi núú Yá Ndióxi ní quee-xi núú ndécú-xí, te mee-gá ní sadí nihnu ñaha-gá xii-xi ñⁿ xichi núú néé te vá càcu-xi, chí sáa nduu te nayáha-xi cundecu-xi núú ùhú núú ndàhú ní caa ní quíhíⁿ. ⁷ Te dàndacu iní ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa ní yáha ñáiyu ñuú Sodomá, ndíhi ñáiyu ñuú Gòmmorrá, ndíhi nchaa ñáiyu ñuú ní cáa yatni xiáⁿ, chí tnàhá-yu ñá túú ní quide váha-yu dàtná ní quide nchaa cue espíritú-áⁿ. Chí cue téé ní xóo càháⁿ ndíhi

tnàha ndi mee-güedé, te diu-ni ducaⁿ ní xóo cada cue ñáiyu díhí tucu. Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu núu ní dāngóyó Yá Ndióxi ñuhú ñuú-yu ní dānāá ñāhā-gā xii-yu. Te xiáⁿ cùtnuní iní-ó sá nchàa ñáiyu ñá túú cuíní cada váha núú-gá quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú ní caa ní quíhíⁿ.

⁸ Te diu-ni ducaⁿ quide ñáiyu chìtnahá ñáhá xii-ndo cuíní-yu dandàhú ñáhá-yu, chí càchi-yu sá dácòto ñaha saní-yu nàcuáa cadá-yu, núu xiáⁿ nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu sá cúú-xí yíqui cuñú-yu, te dàquee tìhú-yu nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi cada-o, te càháⁿ úhú-yu cuendá nchaa espíritú cùnúu. ⁹ Te mee espíritú cùnúu-gá xínú cuèchi núú Yá Ndióxi nání Miguél ní nàa-xi ndíhi sáculhná cuendá yíqui cùnú ndíhi Moisés. Te espíritú-áⁿ ñá túú ní cùyü-xi càháⁿ úhú-xi sáculhná-áⁿ, chí ní xáhaⁿ-ni-xi: “Mee Yá Ndióxi nàhá-gá te núu nása cada ñaha-gá xii-ⁿ”, duha ní xáhaⁿ-xi. ¹⁰ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ dàndahú ñáhá xii-ndo-áⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá nchaa sá vátá cùtnuní-gá iní-yu nása ndúu, te quidé-yu dàtná quidé cuè quiti chí cue quiti-áⁿ quidé-güedí nání véxi iní-güedí, te ní ñá túú cùtnuní iní-güedí nchaa sá quidé-güedí. Te ducaⁿ sá tnahá-xi cùu-yu, chí nchaa sá cuèhé sá dúhá véxi iní-yu quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu xiáⁿ tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ.

¹¹ Te ndàhú ní cuú-yu chí ío ndohó-yu!, chí quidé-yu dàtná ní quide ndíhi Càn. Te nándi sá quidé-yu cuendá sá cuíní-yu díhúⁿ dàtná ní xóo cada ndíhi Balaám. Te ío cùu sáa iní-yu núú Yá Ndióxi dàtná ní xóo cada ndíhi Còré, núu xiáⁿ tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ. ¹² Te dicó sácáⁿ núú sáha ñáhá-yu xii-ndo òré nātācā-ndó quide-ndo vico chíñuhu-ndo Yá Ndióxi. Te òré xéxi ndíhi ñáhá-yu xii-ndo te mee-ni sá cúú-xí mēe-yu quide cuendá-yu, te ñá túú nhéhe-yu sá yíñuhu núú Yá Ndióxi. Te cùu-yu dàtná ñⁿ vico sá cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dācāⁿ te ñá túú dāu nchídó-xí, ducaⁿ sá tnahá-xi cùu-yu. Te cùu tucú-yu dàtná ñⁿ yutnu vídí sá ñá túú tnàhí cùnⁿ sávidí-xi, te nchaa yutnu ducaⁿ ñá túú cùnⁿ sávidí-xi te tnúhu-güedé ndéé yóho-xi te xíhí duuⁿ-xi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-yu, chí ñá túú quide váha-yu. ¹³ Te cùu tucú-yu dàtná ndute làmár, chí ndute-áⁿ òré càndá-xi te quecò tìñú-xi ñⁿ xio. Te cùu tucú-yu dàtná ñⁿ chódíní cuáháⁿ-di duha cuáháⁿ-di dācāⁿ. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-yu, chí ñá túú cuíní-yu cada váha-yu. Te ñáiyu-áⁿ daquíhíⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-yu ñⁿ xichi núú néé núú sá ndecu túha cundecú-yu ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁴ Te ndíquíⁿ yává ndíhi Àdán téé cùu usá ní xínani Ènóc ní dācāhú iní ñáhá Yá

Ndiöxí xii-dé ní cáháⁿ-dé diu-ni cuendá nchaa ñáyi-u-áⁿ. Te ní cachí-dé: “Na cáhí tnúhu-í xii-ndo sá Yá Ndiöxí quixi-gá ndihi cuéhé víhí espíritú xínú cuèchi núú-gá. ¹⁵ Te dàv-áⁿ cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyi-u te daquihíⁿ-gá nchaa ñáyi-u ndècu ichi cuehé ichi duha núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda ñaha-gá xii-yu, chi mee-ni sá cuéhé sá dúhá quidé-yu, te càháⁿ ùhú ñàhá-yu xii-gá”, duha ní cachí te Ènóc. ¹⁶ Te ñáyi-u-áⁿ ò yica iní-yu chi ñà túú nduu vétú iní-yu nàcuáa ndècú-yu ñuyíú-a, te sàtnuhú-yu tnàha ñáyiú-yu te mee-ni sá cuéhé sá dúhá sàni iní-yu quidé-yu, te quide cahnú-yu mée-yu, te mee-ni cáháⁿ váha-yu núú tnàha ñáyiú-yu cuendá cuiní-yu sá cáda váha ñaha ñáyi-u-áⁿ xii-yu.

Té Jùdás càháⁿ-dé dóho ñáyi-u ndècu ichi Yá Ndiöxí

¹⁷ Te nchòhó ñáyi-u ò cùu iní-í, càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá ò cuhuⁿ iní-ndó tnúhu sá sà ní dánhé ñàhá cuè téé ní tendaha Xitohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyi-u. ¹⁸ Te sa nàha-ndo sá ní cachí-güedé sá cùmání-gá quixi tucu Xitohó Jesucristú ñuyíú-a, te coo ñáyi-u cáháⁿ cuéhé cáháⁿ duha cuendá tnúhu-gá. Te ñáyi-u-áⁿ cadá-yu mee-ni sá cuéhé sá dúhá vèxi iní mée-yu. ¹⁹ Te ñáyi-u-áⁿ cùu-yu ñáyi-u cáháⁿ nàndi tnúhu sá ñà túú nàndíhi cuendá sá vā cùú ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo, te mee-ni sá cuéhé sá dúhá ñùhu iní-yu, te ñà túú ndècu ndihí-yu Espíritú Yá Ndiöxí.

²⁰ Te nchòhó ñáyi-u ò cùu iní-í, ò dacuàha-ndo tnúhu Yá Ndiöxí sá ní sàndáá iní-ndó cuendá ducaⁿ cuíta cuehnu ni-hnu-ndo ichi-gá quihíⁿ, te cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndiöxí nàcuáa dàcahu iní ñàhá Espíritú-gá xii-ndo. ²¹ Te ò coto-ndo mée-ndo cundecu-ndo cuendá cuu váha iní ñàhá Yá Ndiöxí xii-ndo, te cundetu-ndo sàa nduu quixi Xitohó Jesucristú ñuyíú-a nacuaca ñaha-gá xii-ndo cundecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quihíⁿ, chi Yaá-áⁿ ò cùndahú iní ñàhá-gá xii-o.

²² Te ñáyi-u sàni ìⁿ sàni úú iní-xi cùñaha-ndo xii-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiöxí. ²³ Te nchaa ñáyi-u ta xíta nihnu ñùhu ichi cuáháⁿ núú ùhú núú ndàhú, ò cundihí iní-ndó cùñaha-ndo xii-yu tnúhu Yá Ndiöxí cuendá sá ná cācu nihnú-yu, te cundàhú iní-ndó-yu, te quihí iní-ndó vā cadá-ndó tnàhá-ndó nàcuáa quidé-yu, chi daquèe tihú-ndó nchāa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu-áⁿ.

Nàcuáa ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndiöxí

²⁴ Te Yá Ndiöxí chindee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá vā cùndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, te cunduu ndoo cunduu nine iní-ndó càndeca ñaha-gá xii-ndo quihíⁿ cundecu-ndo

núú ò váha càa ndecu-gá, te ò cudíⁿ iní-ndó. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ò ndècu ndihi-gá nchaa sá xini tnùní-gá te diu-gá ní dācācu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ ní quide ñaha-gá xii-o chi ndècu ndihi-o Xitohó Jesucristú. Te ò ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndiöxí, chi ò càhnu cuu-gá ndécú-gá táxi tnùní-gá, te sùúni váha iní-gá, te ndācu-gá quidé-gá nchaa sá vāha, te ducaⁿ-ni ò càhnu cuu-gá ndéé cùtnàhá vátā ngāva-gá ñuyíú, te ducaⁿ-ni ò càhnu cuu-gá ndéé vitna, te diu-ni ducaⁿ ò càhnu cuu-gá ni caa ni quihíⁿ, duha xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó núú-gá. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ò chí cáda ndèe iní-nā vitna.

NCHAA SÁ NĬ XINÍ TĚ JUÁÁ NDĬHI NCHAA SÁ NĬ TECÚ DÓHO-DĚ

Xítóhó Jesucristú xáha^a-gǎ xii té Juáá nchaa nàcuáa cada-xi ñuyúú

¹ Te Yá Ndióxi ní xáha^a-gǎ xii Xítóhó Jesucristú nchaa sá tá cùyatni vii-nǎ cada-xi ñuyúú-a cuendá sá cǔñaha-gǎ xii cue tée xinu cuechi núú-gǎ, te Xítóhó Jesucristú ní tendaha-gǎ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní quixi-xi ní cachí tñuhu-xi nchaa tñuhu-áⁿ xii yúhú té Juáá tée xinu cuechi núú-gǎ, te nchaa tñuhu-áⁿ ndéé núú tütú-a. ² Te yúhú cachí tñuhu ndáá-í xii-ndo nàcuáa ní cáhǎ^a Yá Ndióxi, te cáhǎ^a ndáá tucu-í cuendá Xítóhó Jesucristú, ndihi cuendá nchaa sá ní xiní-í.

³ Te váha táhú ñáyiú dǎcuaha nchaa tñuhu ndéé núú tütú-a, te váha tucu táhú ñáyiú ndédóho, te váha tucu táhú nchaa ñáyiú tñii nàcuáa cáhǎ^a-xi, chí sa ta cùyatni vii-nǎ nduu cáda-xi nchaa nàcuáa cáhǎ^a-xi.

Té Juáá cáduha-dé tutú quíhǐⁿ ndaha ndí úsǎ xichi cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi

⁴ Te yúhú té Juáá cáduha-í tutú daquixi-í ndí úsǎ xichi núú ndécú nchóhó ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi ndécú distritú Ásiá. Te mee-gǎ ná chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te cuèi ndéé sanaha diu-ni-gǎ ndécú, te diu-ni-gǎ ndécú cuèi vitna, te duca^a-ni cùndecu-gǎ cuèi ndéé núú cuáháⁿ núú vǐxi, te diu-ni duca^a ío na chindee chitúu ñaha ndí úsǎ cue espíritú ndécú núú-gǎ xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. ⁵ Te diu-ni duca^a na cáda tucu Xítóhó Jesucristú, te diu-gǎ cúú-gǎ Yáá cáhǎ^a ndáá, te diu-ni-gǎ ní xíhí-gǎ te díhna-gǎ ní ndoto, te dátñuní ndéé cuèé-gǎ te ndoto cue ñáyiú ní xíhí, te diu-ni-gǎ táxi tñuní-gǎ nchaa cue tée yíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ñuyúú-a. Te ío cùu iní ñáhǎ-gǎ xii-o, te mee-gǎ ní sati níñí-gǎ te ní xíhí-gǎ núú cùrúxi sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, te ní ndada ndoo ní ndada nine-gǎ iní-ó, ⁶ te vitna ní quide ñaha-gǎ xii-o dátñá cue tée yíndaha ñáyiú, te ní quide ñaha tucu-gǎ xii-o dátñá cue dútú xínú cuèchi-o núú Tǎtǎ-gǎ Dútú Ndióxi. Te vitna nchaa-o chí ná cáhǎ-ó sǎ ío cáhnu cuu Xítóhó Jesucristú, te ío cùnuu-gǎ, te duca^a-ni na cùnuu-gǎ ní caa ní quíhǐⁿ. Te duca^a na cùnduu.

⁷ Te cundehe-ndo àndiú! Chì ichi xití vícò quixi Xítóhó Jesucristú, te nchaa ñáyiú ndècu ñuyúú-a quini ñáhǎ-yu xii-gǎ, te tñáhǎ nchaa ñáyiú ìⁿ-ni cùu ndihi ñáyiú ní dǎñicuèhé ñáhǎ xii-gǎ quini ñáhǎ-yu, te nchaa ñáyiú xíndecu

nihi ñuyúú, ñáyiú ñǎ túú cùu váha iní ñáhǎ xii-gǎ ndíhú iní-yu òrè quini ñáhǎ-yu xii-gǎ, te ndáá sǎ dúcǎⁿ cáda-xi.

⁸ Te Yá Ndióxi cáhǐ-gǎ: “Yúhú ío cùnuu-í chí diu-í sa ndècu ndéé cùtñáhǎ ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-í cundecu ndéé ná sǎá nduu nǎa-xi ndihi nchaa sǎ ío, chí yúhú cundecu-í ní caa ní quíhǐⁿ”, duha cáhǐ Yá Ndióxi Yáá ndácú quide nchaandi tñhú sǎ váha. Chí diu-ni-gǎ sa ndècu ndéé cùtñáhǎ ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-gǎ ndécú-gǎ vitna, te duca^a-ni cùndecu-gǎ ní caa ní quíhǐⁿ.

Té Juáá ní xiní-dé Xítóhó Jesucristú Yáá ío cùnuu

⁹ Te yúhú té Juáá tée ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, tñáhǎ-í ndóhó-í cuendá-gǎ dátñá ndóhó-ndó, te tñáhǎ-í nduu táhú-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo núú ndécú Yá Ndióxi táxi tñuní-gǎ. Te ío quide cahnu iní-ó cuèi nándi yáha-o ndècu-o sá cuendá Xítóhó Jesucristú. Te yúhú ní ngáva-í vécǎá ìⁿ ñúú nání Pǎtmós, te ñúú-áⁿ cáá xití ndute lámár. Te duca^a ní cuu cuendá sǎ cáhǎ^a-í tñuhu Yá Ndióxi, te cáhǎ^a váha-í cuendá Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te ìⁿ nduu ndumíngú nduu nàtacá-ó chíñuhu-o Yá Ndióxi ní quide ñaha Espíritú-gǎ xii-í nàcuáa cáhǐ iní-xi, te ní tecú dóho-í níhi ní cáhǎ^a ìⁿ sǎ ní cáhǎ^a ndàa sátá-í te dátñá níhi cáhǎ^a ìⁿ cútú duca^a níhi ní cáhǎ^a-xi. ¹¹ Te cáhǐ sǎ cáhǎ^a-áⁿ:

—Yúhú sa ndècu-í ndéé cùtñáhǎ ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-í cundecu-í ndéé ná sǎá nduu nǎa-xi ndihi nchaa sǎ ío, te chido tñuní-n ìⁿ núú tütú sǎ ná dǎnehé núú ñáhǎ-í xii-n, te daquihíⁿ-n tütú-áⁿ ndí úsǎ xichi núú xíndecu cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndióxi xíndecu distritú Ásiá, ndaha ñáyiú ñúú Èfèstú, ndaha ñáyiú ñúú Esmirná, ndaha ñáyiú ñúú Pèrgamú, ndaha ñáyiú ñúú Tiàtirá, ndaha ñáyiú ñúú Sárdis, ndaha ñáyiú ñúú Filadelfiá, ndaha ñáyiú ñúú Laodiceá, nchaa ñáyiú ñúú-áⁿ daquihíⁿ-n tütú-áⁿ ndahǎ-yu —cáhǐ sǎ cáhǎ^a-áⁿ.

¹² Te ní nchócuíhnu-í ndéhè-í núu ná cúú sǎ cáhǎ^a-áⁿ, te ní xiní-í xínutñí úsǎ tñáhǎ sǎ ní cuáha mee-ní díhúⁿ cuááⁿ sǎ ndéé dítè-xi, te núú dítè-xi-áⁿ yíndòdo ìⁿ caa candíl. ¹³ Te cuádava tnuú nchaa xíáⁿ ní xiní-í nutñí Yáá cáá dátñá cáá nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyúú-a, te níhnu-gǎ ìⁿ dóó cání cǎa-xi ndéé núú sǎhá-gǎ, te yidúcúⁿnuu ìⁿ sírchú ní cuáha mee-ní díhúⁿ cuááⁿ pèchú-gǎ. ¹⁴ Te idi díquí-gǎ cuixíⁿ quiyí dátñá cuixíⁿ idi dava mbéé, àdi yúhǎ sǎ quée òrè quide víxiⁿ-xi, te tinúu-gǎ quide-xí dátñá quide-xí òrè sǎá itá ñuhú. ¹⁵ Te sǎhá-gǎ súúni dátásaⁿ-xi dátñá dátásaⁿ sǎ nání bróncé òrè cǎyú-xi duca^a dátásaⁿ-xi sǎhá-gǎ, te dǒndaha tñuhu cáhǎ^a-gǎ quide-xí dátñá quide-xí dǒndaha titní víhí yúte. ¹⁶ Te

xio ndaha cùha-gá nundàha-gá úsá tnàhá chódíní, te mei yùhu-gá quéné ìḡn yuchí cáhnú ndéé úú xio núú-xí, te núú-gá quidé-xí dátá quidé-xí núú nchíanchii òré súúni ngòyo cahni.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ cãa Yaa-áⁿ ní xini-í núú xiáⁿ ní yùhú-í ní nduá-í núú-gá, te ní cuu-í dátá ìḡn téé ní xihí sá dúcáⁿ ò ní yùhú-í, dico mee-gá ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha cùha-gá núú yiqui cùnú-í, te ní cachí-gá:

—Vá yùhú-n, chì diu-ni yùhú sa ndècu-í ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú, te diu-ni yùhú cundecu-í ndéé ná sãá nduu nãa-xi ndihi nchaa sá íó. ¹⁸ Te yùhú cùú-í Yaa ní xihí te ní ndoto-í, te vitna ndècu vlvú-í, te duca-ni cundecu-í ní caa ní quihíⁿ. Te yùhú cùnú-í núú nchãa ñáyú ní xihí te diu-ni-í cùnú-í núú ndécú-yu. ¹⁹ Te chido tnúni-n nchãa sá ní xini-n-áⁿ ìḡn núú tütú, ndihi nchaa nãcuáa cùu vitna, ndihi nchaa sá cáda-xí ndéé núú cuáhãⁿ núú vèxi-gá. ²⁰ Te na cachí tnúhu-í xii-n nãcuáa quèe-xi ndi úsá chódíní ní xini-n yòtni-í xio ndaha cùha-í, ndihi nãcuáa quèe-xi ndi úsá sá ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ, sá ndéé dité-xi te yindodo ìḡn caa candil núú dité-xi-áⁿ. Te ndi úsá chódíní-áⁿ, xiáⁿ cùú-xí sá cùtnúni iní-ó sá ndécú úsá cue téé xinu cuechi núú Yá Ndióxi, te ndi úsá cue téé-áⁿ ndécú-güedé ndi úsá xichi núú ndécú ñáyú ndècu ichi Yá Ndióxi. Te cuendá ndi úsá sá ndéé dité-xi-áⁿ, xiáⁿ cùú-xí sá cùtnúni iní-ó sá ndécú úsá xichi ñáyú ndècu ichi Yá Ndióxi —duha cachí Yaa cáháⁿ-áⁿ.

2

Tnúhu sá cùú-xí ñáyú xñdecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Èfesú

¹ Te ní cachí tucu Yaa cáháⁿ-áⁿ xii-í sá chidó tnúni-í nchaa tnúhu sá vitná cáháⁿ-gá ìḡn núú tütú, te tendaha-í quihíⁿ ndaha téé xinu cuechi núú Yá Ndióxi ndécú ñúú Èfesú sá cùú-xí cué ñáyú xñdecu ichi-gá ndécú ñúú-áⁿ, te duha ní cachí-gá: “Yùhú cùú-í Yaa nundàha úsá chódíní xio ndaha cùha-í, te xica cuu-í núú ndécú ndi úsá sá ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ, sá ndéé dité-xi te yindodo ìḡn caa candil núú dité-xi. ² Te yùhú xini-í nchaa nãcuáa quide nchóhó ñáyú xñdecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Èfesú, te xini-í sá ò nducu ndee-ndo quide chiuⁿ-ndo cuendá-gá, te ío quide cahnu iní-ndó ndècu-ndo quide-ndo chiuⁿ-gá. Te xini-í sá ñãá túú tnàhi tnàhá iní-ndó nãcuáa quide nchaa ñáyú ndècu ichi cuehé ichi duha. Te xini tucu-í sá xitó ndéé-ndó cué téé cachí sá ní tendaha-í véxi cáháⁿ tnúhu-í te ñã ndãá sá cáháⁿ-güedé tnúhu-í, te ducaⁿ te cùtnúni iní-ndó sá ñã ndãá sá cáháⁿ-güedé tnúhu-í. ³ Te xini tucu-í sá ò ndòho-ndo quide-ndo chiuⁿ cuendá-í, te ducaⁿ ò quide cahnu iní-ndó cuéi nãndi yãha-ndo, te ñã túú cùu dusaⁿ-ndo

quide-ndo chiuⁿ-áⁿ. ⁴ Dico ñã túú cùu váha iní-í chi nchóhó ñã túú-gá quidé-ndó dátá ní xóo cada-ndo cùtnàhá vitna cùu vii-ni ní sãndáá iní ñãhá-ndó xii-í, chi vitna ñã túú-gá cùú iní ñãhá vihi-ndo dátá ní xóo cada-ndo dàvá-áⁿ. ⁵ Te chí dándacu iní nãcuáa ní xóo cada-ndo cùtnàhá vitna cùu saa ní sãndáá iní ñãhá-ndó xii-í, te ndixi cuéchi iní-ndó sá ñã túú-gá quidé váha-ndo ndècu-ndo vitna, te nucuíta saa tucu-ndo cada-ndo dátá ní xóo cada-ndo ndéé díhna. Te nchóhó cada iní-ndó sá ndécú ndihi-ndo ìḡn sá ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ, sá ndéé dité-xi te yindodo ìḡn caa candil núú dité-xi. Te núú vá ndixí cuéchi iní-ndó nãcuáa quide-ndo ndècu-ndo ñã, te quixi-í xocani-í xiáⁿ, te ducaⁿ sãtnahã-xi cada ñãha-í xii-ndo te núú vá ndixí cuéchi iní-ndó nãcuáa quide-ndo ndècu-ndo, te ducaⁿ te vá yóo-gá nãcacá chiñuhu ñãha xii-í ñuú-ndó. ⁶ Dico quide váha-ndo ìḡn xichi chí dàquee tíhú-ndó nchãa sá quidé cué ñáyú cùu nicolaitás, te yùhú tnàhá-í dàquèe tíhú-í nchaa sá quidé ñáyú-áⁿ. ⁷ Te nchóhó cada cuendá váha-ndo nãcuáa xãhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndióxi xãhaⁿ-xi xii cue ñáyú ndècu ichi-gá xñdecu nchaa xichi. Te duha ndúu tnúhu xãhaⁿ-í xii Espiritú-gá xãhaⁿ-xi xii-yu: Cúñãha-n xii nchaa ñáyú sá núu na cáda ndee iní-yu yãha-yu nãndi sá ná yãha-yu sá cuendá-í, te yùhú cada-í te nduu táhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yá Ndióxi, duha xãhaⁿ-í xii Espiritú-gá cùu-xi ñáyúⁿ, duha cachí Yaa cáháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chidó tnúni-í sá cùú-xí ñáyú xñdecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Èfesú.

Tnúhu sá cùú-xí ñáyú xñdecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Èsmirnã

⁸ Te ní cachí tucu Yaa cáháⁿ-áⁿ xii-í sá chidó tnúni-í nchaa tnúhu sá vitná cáháⁿ-gá ìḡn núú tütú, te tendaha-í quihíⁿ ndaha téé xinu cuechi núú Yá Ndióxi ndécú ñúú Èsmirnã sá cùú-xí cué ñáyú xñdecu ichi-gá ndécú ñúú-áⁿ, te duha cachí-gá: “Yùhú ndécú-í ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-í cundecu-í ndéé ná sãá nduu nãa-xi ndihi nchaa sá íó, te diu-ni-í ní xihí te ní ndoto-í ndécú-í vitna. ⁹ Te yùhú xini-í nchaa nãcuáa quide nchóhó ñáyú ndècu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Èsmirnã. Te xini-í sá ò ndòho-ndo ndècu-ndo sá cuendá-í, te xini tucu-í sá ò ndàhú-ndó dico cùu-ndo ñáyú xñdecu váha núú Yá Ndióxi. Te xini tucu-í sá ò cáháⁿ cuèhé ñáyú isráel cuendá-ndó, dico ñã túú quidé-yu nãcuáa tau-yu cáda-yu sá cùu-yu ñáyú isráel, chí cùu-yu ñáyú xinu cuechi mee-ni núú sãcuíhã. ¹⁰ Dico nchóhó vá yùhú-ndó cuéi nãndi cùu nchaa sá ná ndòho-ndo cuendá-í, chí sãcuíhã cada-xi te ngava dava-ndo vécaá, te ducaⁿ cáda-xi

chí cuíní-xi coto ndeé ñáhá-xí xii-ndo núu ndisa sá vǎ ná tǎhú iní-ndó sǎ nchicúⁿ nihnu-ndo ichi Yá Ndióxi. Te ndoho-ndo úxi nduu dico vá dǎná ndeé-ndó cǎnchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-gǎ cuéi na cúu-ndó sǎ cuendǎ-gǎ, te yǎhú cada-í te nduu táhú-ndó cǎndecu-ndo ndihi-gǎ ní caa ní quíhíⁿ. ¹¹ Te nchaa nchóhó cada cuendǎ váha-ndo nǎcuáa xǎhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndióxi xǎhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndécú ichi-gǎ xǎndecu nchaa xichi, te duha ndúu tnúhu xǎhaⁿ-í xii Espíritú-gǎ xǎhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sǎ núu na cǎndee iní-yu yáha-yu nándi sǎ ná yáha-yu sǎ cuendǎ-í te vá cuíta nihnú-yu na sǎá nduu cuíta nihnu nchaa dǎva-gǎ ñáyiú, duha xǎhaⁿ-í xii Espíritú-gǎ cúu-xi ñáyiú”, duha ní cachí Yáá cǎháⁿ-ǎn. Te nchaa tnúhu-ǎn ní chidó tnúni-í sǎ cúu-xi ñáyiú xǎndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Pěrgamú.

Tnúhu sǎ cúu-xi ñáyiú xǎndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Pěrgamú

¹² Te ní cachí tucu Yáá cǎháⁿ-ǎn xii-í sǎ chidó tnúni-í nchaa tnúhu sǎ vítǎ cǎháⁿ-gǎ ñⁿ núú tǔtǔ, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xǎnu cuechi núú Yá Ndióxi ndécú ñúú Pěrgamú sǎ cúu-xi cué ñáyiú xǎndecu ichi-gǎ ndécú ñúú-ǎn, te duha cǎhí-gǎ: “Yǎhú cúu-í Yáá néhé ñⁿ yuchi cǎní te ndeé úú xio núú-xi. ¹³ Te yǎhú xǎn-í nchaa nǎcuáa quide nchóhó cue ñáyiú xǎndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Pěrgamú, te xǎn-í tucu-í sǎ ndécú-ndó núú io cǎnuu yucu ñávǎha, te ñǎ túú dǎná ndeé-ndó nchicúⁿ nihnu-ndo ichi-í, te ducaⁿ io sǎndǎá iní ñáhá-ni-ndó xii-í, te diu-ni ducaⁿ ní quide-ndo cǎtnǎhá ní sahní-güedé té Antipás núú ndécú-ndó ñúu ní núú dúcǎⁿ io cǎnuu yucu ñávǎha. Te ndí-ǎn ní quide ndǎá ndí ní xǎndecu ndí ichi-í chí ní cǎháⁿ váha ndí cuendǎ-í. ¹⁴ Dico ñǎ túú cúu váha iní-í cuendǎ ñⁿ úú sǎ quidé-ndó, chí ndécú ndihi-ndo ñáyiú nchicúⁿ nihnu-ni nchaa nǎcuáa ní cǎháⁿ ndí Bǎlaám. Chí ndí-ǎn ñǎ túú ní quide váha ndí chí ní dǎcǎhú iní ndí ingǎ téé ní xǎnani Bǎlác nǎcuáa cada-dé canu ichi-dé cue ñáyiú isráel ingǎ ichi sǎ ñǎ túú váha, chí ní xǎhaⁿ té Bǎlác-ǎn xii-yu sǎ cǎxi-yu nchaa sǎ ndúú tnúu nchaa sǎ ní cadúha cue téé ñuyúú-a dǎnani ñáyiú ndíoxi te ñǎ ndǎá sǎ ndíoxi cúu-xí, te ní dǎcǎhú iní ñáhá-dé xii-yu sǎ cǎndécú-yu ichi díí iní. ¹⁵ Te ndécú ndihi tucu-ndó ñáyiú nchicúⁿ nihnu sǎ dǎcuàha cue ñáyiú cúu nicolaitás. Te nchaa sǎ dǎcuàha ñáyiú-ǎn dǎquèé tíhú-í, ¹⁶ te nchóhó chí dǎndixi cuéchi iní sǎ ñǎ túú quide váha-ndo ndécú-ndo, chí núu ñáhá te quixi-í nǎá-í ndihi cue ñáyiú-ǎn ndihi yuchi cǎní sǎ quéné yǎhú-í. ¹⁷ Te nchaa nchóhó cada cuendǎ váha-ndo nǎcuáa xǎhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndióxi xǎhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndécú ichi-gǎ xǎndecu nchaa xichi. Te duha

ndúu tnúhu xǎhaⁿ-í xii Espíritú-gǎ xǎhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sǎ núu na cǎda ndee iní-yu yáha-yu nándi sǎ ná yáha-yu sǎ cuendǎ-í, te yǎhú cuáñaha-í sǎ ndúú yǎhú xii-yu cǎxi-yu ñⁿ sǎ vǎtǎ quíni-gǎ-yu cǎxi-yu. Te xǎⁿ cúu-xi mǎnǎá sǎ ní xóo cǎxi cue ñáyiú ní xǎndecu ndeé sanaha, te cuáñaha tǔcu-í ñⁿ caa yǎú cuixíⁿ xii-yu, te núú yǎú-ǎⁿ cundeé ñⁿ diu saa. Te diu-ǎn vǎ yóo tnǎhí xǎn-í chí ñⁿ dií ní ñáyiú na quèheⁿ cuendǎ diu-ǎn quíni-yu, duha xǎhaⁿ-í xii Espíritú-gǎ cúu-xi ñáyiú”, duha cǎhí Yáá cǎháⁿ-ǎn. Te nchaa tnúhu-ǎn ní chidó tnúni-í sǎ cúu-xi ñáyiú xǎndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Pěrgamú.

Tnúhu sǎ cúu-xi cué ñáyiú xǎndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Tiàtirá

¹⁸ Te ní cachí tucu Yáá cǎháⁿ-ǎn xii-í sǎ chidó tnúni-í nchaa tnúhu sǎ vítǎ cǎháⁿ-gǎ ñⁿ núú tǔtǔ, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xǎnu cuechi núú Yá Ndióxi ndécú ñúú Tiàtirá sǎ cúu-xi cué ñáyiú xǎndecu ichi-gǎ ndécú ñúú-ǎn, te duha cǎhí-gǎ: “Yǎhú cúu-í Déhe Yá Ndióxi, te cǎa tinuu-í dǎtnǎ cǎá itǎ ñuhú, te sǎhá-í cǎá dǎtnǎ cǎá sǎ nǎn-í bróncé óré ñuhú-xí núú ñuhú cǎyú-xi. ¹⁹ Te yǎhú xǎn-í nchaa nǎcuáa quide nchóhó ñáyiú xǎndecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñúú Tiàtirá. Te xǎn-í tucu-í sǎ io cúu iní-ndó Yá Ndióxi te sǎndǎá iní-ndó-gǎ. Te xǎn-í tucu-í nǎcuáa ndúu chíuⁿ quide-ndo sǎ cúu-xí-gǎ. Te xǎn-í tucu-í sǎ io quide cahnu iní-ndó cuéi nándi cúu sǎ yáha-ndo ndécú-ndo. Te xǎn-í tucu-í sǎ io-gǎ ndúcú ndeé-ndo quide váha-ndo vítǎ dǎcúúxí cǎtnǎhá vítǎa cúu saa ní sǎndǎá iní-ndó Yá Ndióxi. ²⁰ Dico ñǎ túú cúu váha iní-í cuendǎ ñⁿ sǎ quidé-ndó, chí ñǎ túú tnǎhí ná sǎn-í iní-ndó ndécú ndihi-ni-ndo ñáyiú nchicúⁿ nihnu nchaa nǎcuáa dǎnèhé ñáhá ñaha nani Jezabel. Te ñaha-ǎn cǎhí-ǎn sǎ cǎháⁿ-aⁿ tnúhu Yá Ndióxi dico ñǎ ndǎá sǎ cǎháⁿ-aⁿ tnúhu-gǎ, te cuáháⁿ-aⁿ dǎndahú-aⁿ nchaa ñáyiú xǎnu cuechi núu-í ndihi nchaa sǎ dǎnèhé ñáhá-ǎn cuendǎ cǎndecu-yu ichi díí iní, te cǎxi-yu nchaa sǎ ndúú táhú nchaa sǎ ní cadúha cue téé ñuyúú-a dǎnani ñáyiú ndíoxi te ñǎ ndǎá sǎ ndíoxi cúu nchaa xǎⁿ. ²¹ Te ní cuu vǎi nduu ta dǎcaca-í ndécú-ǎn cuendǎ ndíoxi cuéchi iní-aⁿ sǎ ñǎ túú quide váha-aⁿ ndécú-aⁿ, te cuéi ducaⁿ quide-í dico ñǎ túú cuíní-aⁿ dǎña-aⁿ ní ñⁿ sǎ cuéhé sǎ dúhá quide-aⁿ. ²² Te vitna yǎhú io dǎndóhó-í-aⁿ chí tní ñaha cuéhé xǎn-í-aⁿ, te diu-ni ducaⁿ io dǎndóhó-í nchaa ñáyiú quide dǎtnǎ quidé-ǎn te núu vá ndíxí cuéchi iní-yu sǎ ñǎ túú quide váha-yu ndécú-yu, te dǎñá-yu nchaa sǎ cuéhé sǎ dúhá quidé-yu. ²³ Te nchaa ñáyiú cǎndihi ñaha xii ñaha-ǎn cahni-í-yu, te ducaⁿ te nchóhó ndihi dǎva-gǎ nchaa ñáyiú xǎndecu ichi Yá Ndióxi ndécú nchaa xichi cutnuni iní-ndó ndíhí-yu sǎ yǎhú cúu-í

Yaá xini ndáá nchaa nacuáa sàni iní ñáiyu, ndihi nchaa nacuáa quide-xi iní-yu. Te nchòhò nacuáa ndùu sá quidé-ndó ñi ñi-ndo te ducaⁿ cunduú sá táxi-í nduu táhú-ndó. ²⁴ Te dava nchòhò ñáiyu ndècu ñuú Tiàtirá, ñáiyu ñá túú nchicúⁿ niuhu nacuáa dānehé ñáhá ñaha nani Jezabél-áⁿ ñá túú xini-ndó ná cúú sá càchí ñáiyu nduu yuhu dacahu iní ñáhá yūcu ñávaha. Te nchòhò, ñá túú nāgá cachí tnúhu-í xii-ndo càda-ndo ²⁵ diu-ná sá ño nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá ndécú ndihi-ndo, te ducaⁿ ni càda-ndo ndéé òré quixi tucu-í. ²⁶ Te nchaa nchòhò ñáiyu na càda ndee iní yáha nāndi sá ná yáha sá cuendá-í, te núu na càda-ni-ndo nchaa nacuáa cuini-í cada-ndo ndéé nduu vā cundècu-gā-ndó ñuyú-a, te yúhú taxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo sá táxi tnúni-ndó nchaa ñáiyu ñuyú ²⁷ dàtná ní quide mee Tātá-í Dútú Ndiòxi ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndihi-í, te ducaⁿ càda ñaha-í xii-ndo táxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo cuendá ío taxi tnúni-ndó, te cada iní-ndó sá cadá-ndó cué ñáiyu dàtná quidé-xi ñi quidi òré táhú-xi càchi duu-xi, te ducaⁿ chi nchòhò cada-ndo sá nchaa ñáiyu ñá túú quide váha cuíta niñu-yu. ²⁸ Te cada iní-ndó sá dàtná dāyèhé chódiní quiti quène òré sa ta tūndaá-nā cuáhāⁿ ducaⁿ càda-xi òré ná sáa nduu ngúita-xi cada váha-xi, te ducaⁿ chi yúhú cada-í nacuáa nduu táhú-ndó cundecu ndihi ñaha-ndo xii-í núú ño váha càa ndecu-í. ²⁹ Te nchaa nchòhò cada cuendá váha-ndo nacuáa xāhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndiòxi xāhaⁿ-xi xii cue ñáiyu ndècu ichi-gá xīndecu nchaa xichiⁿ, duha càchí Yáa càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chidó tnúni-í sá cúu-xi ñáiyu xīndecu ichi Yá Ndiòxi ndécú ñuú Tiàtirá.

3

Tnúhu sá cúu-xi ñáiyu xīndecu ichi Yá Ndiòxi ndécú ñuú Sárdis

¹ Te ní cachí tucu Yáa càháⁿ-áⁿ xii-í sá chidó tnúni-í nchaa tnúhu sá vitná càháⁿ-gá ñi núú tūtú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xīnu cuechi núú Yá Ndiòxi ndécú ñuú Sárdis sá cúu-xi cué ñáiyu xīndecu ichi-gá ndécú ñuú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Yáa ndécú ndihi ndi usá espíritú cúu cuendá Yá Ndiòxi, te diu-ni-í cúu-í Yáa ndécú ndihi ndi usá chódiní. Te yúhú xini-í nchaa nacuáa quide nchohó ñáiyu xīndecu ichi Yá Ndiòxi ndécú ñuú Sárdis, te xini-í sá cúu-ndó dàtná ñáiyu ní xíhí cuéi càchí ñáiyu sá ñáhá. ² Te chí cuáha cuendá nacuáa quide-ndo ndecu-ndo vitna, te nducu ndèe-ndo cada-ndo ñi úu-gá nchaa sá váha nchicúⁿ niñu-ndo vitna, chí sa ndètu vii-nā daña-ndo nchaa-ndi túhú sá váha quide-ndo ní cuu, te quide cuendá-í sá ñá túú quide-ndo nchaa nacuáa cuini Yá Ndiòxi cada-ndo. ³ Te chí dāndacu iní

nacuáa càháⁿ tnúhu sá ní xīndedóho-ndo cutnāhá ní tuha-ndo ichi Yá Ndiòxi, te canchicúⁿ niñu-ndo càda-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ, te ndixi cuéchi iní-ndó sá ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te núu vā nacuáha-ndo cuendá nacuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te cada-í dàtná quidé ñadúhú, chí òré ñá túú ná yíhí iní-ndó quèxio-í núú ndécú-ndó. ⁴ Dico ndècu ndihi-ndo ñi úu ñáiyu càndoo caa nine iní-xi, chí ñáiyu-áⁿ ní nduu táhú-yu cuíhnú-yu dóo cuixiⁿ cuendá cundecu ndihi-í-yu, te ducaⁿ chí cùdiú-yu núu-í. ⁵ Te nchaa ñáiyu na càda ndee iní-xi yáha nāndi sá ná yáha sá cuendá-í, te ñáiyu-áⁿ nduu táhú-yu cuíhnú-yu dóo cuixiⁿ, te vā náquète-í diú-yu núú tūtú núú yódó tnúni cue ñáiyu ní nduu táhú cundecu ndihi-í ní caa ní quíhíⁿ, te cúñaha-í xii Tātá-í Dútú Ndiòxi ndihi cue espíritú xīnú cuéchi núu-í sá ñáiyu-áⁿ cúu-yu ñáiyu cūu cuendá-í. ⁶ Te nchaa nchòhò cada cuendá váha-ndo nacuáa xāhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndiòxi xāhaⁿ-xi xii cue ñáiyu ndècu ichi-gá xīndecu nchaa xichiⁿ, duha càchí Yáa càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chidó tnúni-í sá cúu-xi ñáiyu xīndecu ichi Yá Ndiòxi ndécú ñuú Sárdis.

Tnúhu sá cúu-xi cué ñáiyu xīndecu ichi Yá Ndiòxi ndécú ñuú Filadelfiá

⁷ Te ní cachí tucu Yáa càháⁿ-áⁿ xii-í sá chidó tnúni-í nchaa tnúhu sá vitná càháⁿ-gá ñi núú tūtú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xīnu cuechi núú Yá Ndiòxi ndécú ñuú Filadelfiá sá cúu-xi cué ñáiyu xīndecu ichi-gá ndécú ñuú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Yáa ño váha quide ndáá te ñá túú tnāhí cuéchi-í. Te díhna-gá ndi Dāvií ní taxi tnúni ndi ñáiyu, te vitna yúhú táxi tnúni-í-yu, te yúhú càháⁿ-í te núu ndéndida càa ñáiyu ndiñu ndaha-í. ⁸ Te yúhú xini-í nchaa nacuáa quide nchohó ñáiyu xīndecu ichi Yá Ndiòxi ndécú ñuú Filadelfiá, te yúhú ní quide-í nacuáa ní níhí-ndó ñi ichi cahnu quide-ndo chiúⁿ-í, te vā yóo ñi cada nacuáa vā níhí-gá-ndó nacuáa cada-ndo chiúⁿ-í. Te cuéi ñá túú ño níhí ndéé-ndó cundecu-ndo ichi Yá Ndiòxi dico tnāi-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í, te ní ñi xito ñá túú càháⁿ-ndó sá ñá túú ndècu ndihi ñaha-ndo xii-í. ⁹ Te nchaa ñáiyu quide nchaa nacuáa cuini yucu ñávaha, ñáiyu-áⁿ cúu-yu ñáiyu isráel, te cuéi cúu-yu ñáiyu isráel dico ñá túú quidé-yu nacuáa tūu-yu cadá-yu, te yúhú cada-í sá nchaa ñáiyu-áⁿ canehé-yu sá yíñuñu núu-ndó, te cutnūni iní-yu sá yúhú ño cūu iní ñáhá-í xii-ndo. ¹⁰ Te ño quide ndee-ni iní-ndó nchicúⁿ niñu-ndo quide-ndo nchaa nacuáa ní càháⁿ-í, te xiāⁿ coto ñaha-í xii-ndo ñá túú ná tnāhá-ndó nduu na quixi nchaa tnūndóho tnúhu ndāhú ñuyú-a. Te òré quexio nchaa tnūndóho-áⁿ

ñuyú-a te dává-án cutnùní nàcuáa ndùu sá quidé ñi¹¹ ñáiyu. ¹¹ Te ío ndíhi quixi tucu-í. Te vá dǎña ndéé-ndó cada-ndo nchaa sá váha nchicú¹² nihnu-ndo quide-ndo cuendá sá vá cuita sá ní cachí Yá Ndióxi nduu táhú-ndó. ¹² Te nchaa nchóhó ñáiyu na cada ndee iní yáha nándi sá ná yáha sá cuendá-í, te yúhú cada-í sá nchóhó ío cuu cǎhnu-ndo cundecu-ndo núú ndécú Tǎtǎ-í Dútú Ndióxi, te vá ñi¹³ ndùu-gá xocuiñí-ndó núú ndécú-gá. Te cada iní-ndó sá dǎtná sá chídó tnùní-í ñi¹⁴ Tǎtǎ-í Dútú Ndióxi ñi¹⁵ ndo chi duca¹⁶-ni cundecu-ndo ndíhi-gá, te cada tucu iní-ndó sá dǎtná sá chídó tnùní-í nàcuáa nàni ñuú-gá ñi¹⁷ ndo, chi ñi¹⁸ ñuú-gá-án cundecu-ndo, te ñuú-án nání-xi Jèrusalén Sáa, duha nàni ñuú-gá. Te ñuú-án quee-xi andíu núú ndécú Yá Ndióxi Yáa cúu Tǎtǎ-í quée-xi ñuyú. Te cada tucu iní-ndó sá dǎtná sá chídó tnùní-í ñi¹⁹ mee-í ñi²⁰ ndo, te xǎn cúu-xi ñi²¹ ñi²² saa, te duca²³ cada iní-ndó chi cundecu ndíhi ñaha-ndo xii-í. ¹³ Te nchaa nchóhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xǎha²⁴-í xii Espiritú Yá Ndióxi xǎha²⁵-xi xii cue ñáiyu ndéu ichi-gá xindecu nchaa xichi²⁶, duha cǎchí Yáa cǎhá²⁷-án. Te nchaa tnúhu-án ní chídó tnùní-í sá cúu-xi ñáiyu xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñuú Filadelfía.

Tnúhu sá cúu-xi ñáiyu xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñuú Laodiceá

¹⁴ Te cǎchí tucu Yáa cǎhá¹⁵-án xii-í sá chídó tnùní-í nchaa tnúhu sá vítná cǎhá¹⁶-gá ñi¹⁷ núú tütú, te tendaha-í quíhi¹⁸ ndaha téé xinu cuechi núú Yá Ndióxi ndécú ñuú Laodiceá sá cúu-xi cue ñáiyu xindecu ichi-gá ndécú ñuú-án, te duha cǎchí-gá: “Yúhú cúu-í Yáa quidé núú Yá Ndióxi, te cúu-í Yáa quidé ndǎá chi cǎhá¹⁹ ndǎá cuiti-í nàcuáa cǎhá²⁰ Yá Ndióxi. Te yúhú cúu-í Yáa ní quide ní ngúndecu nchaa sá ní cadúha Yá Ndióxi. ¹⁵ Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchóhó ñáiyu xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñuú Laodiceá, te xini-í sá ñà túú cuini-ndó cǎnchicú²¹ nihnu-ndo nchǎa nàcuáa cǎhá²²-í, te ní ñà túú cuini-ndó dǎña duu²³-ndo. Te váha-gá sá dúu²⁴ duu²⁵ cada-ndo nchaa nàcuáa cǎhá²⁶-í ñi²⁷ ndu ñáha te duu²⁸ duu²⁹ dǎña-ndo. ¹⁶ Te sá dúcǎ³⁰ quide-ndo ñà túú cuini-ndó duu³¹ duu³²-ni cada-ndo nàcuáa cǎhá³³-í, te ní ñà túú cuini-ndó duu³⁴ duu³⁵-ni dǎña-ndo te sáa nduu vá cundée-gá iní-í cuendá nchaa sá quidé-ndó-án, te daquée tíhú ñáha-í xii-ndo. ¹⁷ Te cǎchí-ndó sá cuicá-ndó, te ío váha ta yáha-ndo nchǎa nduu cuáhá³⁶, te ñà túú tnáhi ná cúmǎni xii-ndo, te ñà túú cútuní iní-ndó sá cúu-ndó dǎtná cue ñáiyu ío ndáhú yáha, te cúu-ndo datná ñáiyu ndáhú, ñáiyu ío cundáhú iní ñáha tnàha ñáiyu-xi, te cúu-ndo datná cue ñáiyu cuáa, te cúu tucu-ndo datná cue ñáiyu ndáhú ñà túú

tnáhi dóo-xi. ¹⁸ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sá cǎda-ndó dǎtná xiquide cue ñáiyu sǎa³⁷ ñi³⁸ sá ní cuáha mee-ni díhú³⁹ cuáa⁴⁰ sá ío váha cǎa, te duca⁴¹ quidé-yu te ío-gá cúu cuicá-yu. Te cada tucu-ndo dǎtná xiquide cue ñáiyu sǎa⁴² dóo cuixi⁴³ sáculhnu-yu cuendá sá vá cúu-yu dǎtná ñáiyu ndáhú ñà túú dóo-xi, te cada tucu-ndo dǎtná quidé cue ñáiyu sǎa⁴⁴ yúcu quée núu-xi nàcuáa cutnùní váha núu-yu, te duha cǎhá⁴⁵-í xǎha⁴⁶-í xii-ndo chi cuini-í sá nàtuha ñaha-ndo xii-í, te ío váha cundecu-ndo sá cúu-xi Yá Ndióxi. ¹⁹ Te cǎhá⁴⁷-í dóho nchaa ñáiyu cúu iní-í òré ñà túú quide ndǎá-yu, te dǎndoho-í-yu, núu xǎn⁴⁸ cuini-í sá nchóhó ndixi cuéchi iní-ndó sá ñà túú quide váha-ndo ndéu-ndo. ²⁰ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sá yúhú cúu-í dǎtná ñi⁴⁹ téé nùtníi yuyèhe ndaa quehé te cǎhá⁵⁰-í ñáiyu yíhi xiti vehe, te núu na cada cuendá-yu sá cǎhá⁵¹-í te nacaá⁵²-yu yuyèhe te quíhu-í xiti vehe cudini-í ndíhi-yu, te duha cǎhá⁵³-í chi cuini-í cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo. ²¹ Te nchaa nchóhó ñáiyu na cada ndee iní-xi yáha nándi sá ná yáha sá cuendá-í, te yúhú taxi-í xii-ndo ñi⁵⁴ xichi núú ndécú-í cundecu-ndo te cunuu-ndo tnáha-ndó dǎtná cúnúu-í, chi yúhú duca⁵⁵ ní quide ndee iní-í ní yáha-í nándi sá ní yáha-í te vitna ní nduu táhú-í ndécú-í núú ndécú Tǎtǎ-í Dútú Ndióxi cúnúu-í. ²² Te nchaa nchóhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa cǎhá⁵⁶ Espiritú Yá Ndióxi xǎha⁵⁷-xi xii cue ñáiyu ndéu ichi-gá xindecu nchaa xichi⁵⁸, duha cǎchí Yáa cǎhá⁵⁹-án. Te nchaa tnúhu-án ní chídó tnùní-í sá cúu-xi ñáiyu xindecu ichi Yá Ndióxi ndécú ñuú Laodiceá.

4

Nàcuáa chĩñuhu ñáiyu Yá Ndióxi andíu

¹ Te sǎtǎ ní yáha duca² ní cuu te ní xini-í nchíi andíu, te ní cǎhá³ tucu Yáa ní cǎhá⁴ ndíhi ñaha xii-í díhna, te Yáa-án ní cǎhá⁵ níhi-gá dǎtná cǎhá⁶ níhi ñi⁷ cútú, te ní cǎchí-gá xii-í:

—Taquene iha te na dǎnehé ñáha-í xii-n nchǎa nàcuáa cada-xi ndée núú cuáhá⁸ núú vèxi—cǎchí-gá.

² Te òré-ni-án ní quide ñaha tucu Espiritú Yá Ndióxi xii-í nàcuáa cǎchí iní-xi, te ñi⁹ ndi¹⁰ òré-án ní xini-í nùtníi ñi¹¹ xilé váha andíu te cǎa dǎtná cǎá xilé sǎcǎo nchíhi cue ñáiyu ío cúnuu, te núú xilé váha-án núcǎo Yáa táxi tnúni. ³ Te Yáa-án cǎá-gǎ dǎtná cǎá yúu chǎhnhí yúu váha sá nání jǎspé, te cǎa tucu-gǎ dǎtná cǎá yúu váha sá nání cǎmalíná, te ñuhu doco ñaha ñi¹² cóo yǎhnhí xii-gǎ, te tǎsa¹³-di dǎtná tǎsa¹⁴ ñi¹⁵ yúu váha sá nání èsmeraldá. ⁴ Te ní xini tucu-í nùtníi ócǎ cúmi xilé váha ní cǎndée núú núcǎo-gǎ, te núú xilé-án xǎnucǎo ócǎ cúmi cue téé cúu sacuéhé te xixíhnu-güedé mee-ni dóo cuixi¹⁶,

te ñiⁿ caa coróná sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ xixúhuⁿ díquí-güedé. ⁵ Te núú núcóo Yaa táxi tnúni-áⁿ sáa nduté, te cāháⁿ ñúhu te xica chíhi-xi dōndaha, te cāyú úsá íti núú núcóo-gá, te sá úsá íti-áⁿ xiáⁿ cútñúni sá ndécú úsá espíritú cúú cuendá-gá. ⁶ Te ndécú ñiⁿ sá ndécú ndāa núú-gá te xiáⁿ cáá dàtná cáá lāmár, te dàtná cáá vidriú cáá ñihíi.

Te ní cāndéé díñi Yaa núcóo-áⁿ xīnutñi cūmí quiti te titñi víhi tīnuu-güedi ndeé ndāa sātá-güedi ndihí ndāa núú-güedi. ⁷ Te quiti díhna nuu cāa-di datná cáá ndicaha, te quiti cūu uú cáá-dí dàtná cáá ndicutu, te quiti cūu uní nēhé-dí núú tēe, te quiti cūu cumí cáá-dí dàtná cáá yācolo oré cuaháⁿ-di núú tachi. ⁸ Te ndi cūmí quiti-áⁿ ndeé íñú ndíxiⁿ-güedi ñiⁿ ñiⁿ-güedi, te ñihíi xití ndíxiⁿ-güedi ndihí ndāa sātá ndíxiⁿ-güedi ndeé tīnuu-güedi, te nduu níú chíñúhu-güedi Yá Ndióxi, te xāhaⁿ-güedi xii-gá:

Yohó Dútú Ndióxi ducaⁿ-ni ta quide ndáa-n vēxi, te ducaⁿ-ni quide ndáa-n cuéi vitna, te diu-ni ducaⁿ cāda ndáa-n núú cuaháⁿ núú vēxi,

te cūu-n Yaa quidé nchāa-ndi túhú sá vāha, te diu-ni-n sá ndecu-n ndeé cútñháⁿ ní cuáha ñuyú,

te diu-ni-n ndecu-n cuéi ndeé núú cuaháⁿ núú vēxi.

Duha xāhaⁿ cué quiti-áⁿ xii Yaa núcóo núú xilé váha-áⁿ chíñúhu ñaha-güedi.

⁹ Te cue quiti-áⁿ ío ndacáⁿ táhú-güedi núú Yaa núcóo núú xilé váha-áⁿ cuendá nchaa sá quidé-gá. Te Yaa-áⁿ cúú-gá Yaa ndécú nchāa nduu nchaa quíú. Te cue quiti-áⁿ cāchí-güedi sá ío cāhnu cuu-gá te nēhe-güedi sá yíñúhu núú-gá. Te ndi tnahá òré ducaⁿ cāháⁿ-güedi, ¹⁰ te ndi òcò cūmí cue tēe cūu sacuéhé xīnucóo-áⁿ ngüñi xití-güedé núú Yaa núcóo-áⁿ, chí diu-gá cúú-gá Yaa ndécú nchāa nduu nchaa quíú te chíñúhu ñaha-güedé xii-gá, te tàva-güedé coróná ñúhú díquí-güedé te tàxi ndecu-güedé núú-gá, te xāhaⁿ-güedé xii-gá:

¹¹ Yohó cúú-n Dútú Ndióxi Yaa cúú cuendá ñahá xii-ndí,

te ío cāhnu cuu-n, te ío váha quide-n,

te nēhe-ndí sá yíñúhu núú-n, chí ducaⁿ tauú-xi cada-ndí,

chí yohó cúú-n Yaa ní cadúha nchaandi túhú sá ío,

te ducaⁿ ní ngūndecu nchaa xiáⁿ chí mee-n dūcaⁿ ní sani íni-n cāda-n.

5

Cuendá Yaa cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dāncuèhé-güedé ndihí cuendá ñiⁿ tutú

¹ Te ní xini tucu-í sá Yaa núcóo núú xilé váha-áⁿ nūndāha-gá ñiⁿ tutú ní nacañnuu xio

ndaha cūha-gá, te ndeé lètrá ndāa sātá-xi ndihí ndāa xití-xi, te úsá tnahá tutú líhli ñúhu seyú ndeé sātá tūtú-áⁿ cuendá sá vá dáñá-xi nacaá. ² Te ní xini-í ñiⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ndeé víhi-xi te ñihí cāháⁿ-xi, te cāchí-xi:

—¿Yoo tauú-xi xocani nchaa tutú líhli ñúhu seyú ndeé sātá tūtú-a te nadacāá-xi? —cāchí espíritú-áⁿ.

³ Dico ní àndiū, te ní núú ñuyú-a, te ní ndāa xití ñúhu ñá túú ñiⁿ ñāyiu tauú-xi nadacāá tūtú-áⁿ te cundehé-yu. ⁴ Te yúhú ní ngüita-í ndāhyú víhi-í cuendá sá ñā túú ní ñiⁿ ñāyiu tauú-xi nadacāá tūtú-áⁿ cundehé-yu. ⁵ Te ñiⁿ cue tēe cūu sacuéhé xīnucóo xiáⁿ ní cāchí-güedé xii-í:

—Vá ndāhyú-gá-n, te cada cuendá-n chí Yaa ío cūnuu cuu ndi mee cue ñāyiu cūu ñāni tnahá ndíi Júdā, diu-ni Yaa cúú ñāni tnahá ndíi Dāví, Yaa-áⁿ cúú-gá Yaa ní ndacu ní yāha nchaa nāndi sá ní yāha, núu xiáⁿ diu-gá tauú-gá xocani-gá nchaa tutú líhli ñúhu seyú ndeé sātá tūtú-áⁿ te nadacāá-gá —duha cāchí tēe cūu sacuéhé-áⁿ.

⁶ Te tnuú ndi òcò cūmí cue tēe cūu sacuéhé xīnucóo-áⁿ, ndihí tnuú ndi cūmí quiti xīnutñi-áⁿ, ndihí núú núcóo Yaa táxi tnúni-áⁿ ní xini-í nūtní ñiⁿ Yaa cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dāncuèhé-güedé te ní xihí-di ní cūu te ní ndoto-di, te ndeé úsá ndiqui-di, te ndeé úsá tīnuu-di, te sá úsá tīnuu-di-áⁿ cútñúni sá ndécú úsá espíritú cúú cuendá Yá Ndióxi, ducaⁿ cāa Yaa-áⁿ ní xini-í. Te cue espíritú-áⁿ ní tendaha-gá xicá cūu-xi ní caa xico ñuyú. ⁷ Te Yaa cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dāncuèhé-güedé-áⁿ ní sáhá-gá núú Yaa núcóo núú xilé váha-áⁿ.

⁸ Te òré ní queheⁿ-gá tūtú-áⁿ te ndi cūmí quiti xīnutñi xiáⁿ ní ngüñi xití-güedi núú-gá, te ducaⁿ ní ngüñi xití tūcu ndi òcò cūmí cue tēe cūu sacuéhé xīnucóo-áⁿ, te ndi díñi núú-güedé xīnehe-güedé yaa sá nání àrpá, te xīnehe tucu-güedé ndí díñi núú-güedé ñiⁿ caa tīcúú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te chitu dūsa sá sáháⁿ tnámí. Te ñúhmá dūsa sá sáháⁿ tnámí-áⁿ cúú-xí dàtná nchaa tñúhu cāháⁿ nchaa ñāyiu ndecu ichi Yá Ndióxi òré cāháⁿ ndihí ñahá-yu xii-gá. ⁹ Te xita-güedé ñiⁿ ndudú sáá ndihí cue quiti-áⁿ chíñúhu ñaha-güedé xii-gá, te cāchí-güedé ndihí cue quiti-áⁿ:

Yohó tauú-n queheⁿ-n tūtú-a te xocani-n nchaa tutú líhli ñúhu seyú ndeé sātá-xi,

chí yohó ní sati níñi-n te ní xihí-n,

te cuendá xiáⁿ ní nduu cuendá Yá Ndióxi cue ñāyiu ñiⁿ ñiⁿ nacióⁿ, ndihí ñāyiu xīndecu ñiⁿ ñiⁿ ñúu, ndihí ñāyiu cāháⁿ ndí díñi ndí díñi núú tñúhu, ndihí ñāyiu xīndecu ñiⁿ ñiⁿ xichi.

¹⁰ Te ní quidé-n-yu dàtná cue téé yìndaha ñàyyu, te ní quide tucú-n-yu dàtná cue dútú sá cúu-xí Yá Ndiòxí.

Te sáá nduu te taxi tñuní-yu ñuyíu-á.
Duha càhá^a cue téé-áⁿ ndihi cue quiti-áⁿ chíññu-güedé ndihi-güedi Yáá-áⁿ.

¹¹ Te sáá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ cuéhé víhí espíritú xínú cuéchi ní candéé núú núcò Yáá táxí tñuní-áⁿ, ndihi núú xínutníⁿ ndi cùmi cue quiti-áⁿ, ndihi núú xínucó cue téé cùu sacuéhé-áⁿ, te ní xíní-í sá súúni cuéhé víhí espíritú-áⁿ xíndecu xiáⁿ, ¹² te níhi ní cáháⁿ cue espíritú-áⁿ, te cächí-xi:

Yòhó Yáá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dānicuéhé-güedé te ní xíhí ní cùu te ní ndoto,

te yòhó ío càhnu cuu-n, te ndècu ndihi-n nchaandi túhú,

te ío ndècu ndihi-n sá xíní tñuní-n, te ndàcu-n quide-n nchaá sá cuíní-n,

te nèhe-ndí sá yíññu núu-n, te ío váha quide-n,

te chíññu ñàhá-ndí xii-n, chí ducaⁿ tàú-ndí cada-ndí chí ío càhnu cuu-n.

Duha cächí nchaá cue espíritú-áⁿ xàháⁿ-xi xii-gá chíññu ñàhá-xi.

¹³ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ nchaandi túhú sá ní cadúha Yá Ndiòxí ndécú àndiu, ndihi nchaá sá ndécú ñuyíu, ndihi nchaá sá ndécú xití ñuhu, ndihi nchaá sá ñúhú xití ndute làmár, te xícächí-xi:

Yòhó Yáá núcò núú xilé váha, ndihi yòhó Yáá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dānicuéhé-güedé táxí tñuní-ndó, te nèhe-ndí sá yíññu núu-ndó,

te ducaⁿ ío ndàcáⁿ táhú-ndí núu-ndó, chí ío váha quide-ndo te ío cūnuu-ndo,

te diu-ní duha cáháⁿ váha-ndí cuendá-ndó ní caa ní quíhíⁿ.

Duha cächí nchaá sá ní cadúha Yá Ndiòxí.

¹⁴ Te ndi cùmi cue quiti xínutní-áⁿ cächí-güedi:

—¡Ducaⁿ na cūnduul! —cächí-güedi.

Te ndi òcò cùmi cue téé cùu sacuéhé xíndecu-áⁿ ní ngüñí xití-güedé chíññu-güedé Yáá ndécú nchàa nduu nchaá quíu.

6

Cuendá úsá tutú líhli ñuhu seyú

¹ Te sáá dúcáⁿ te ní xíní-í sá Yáá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dānicuéhé-güedé-áⁿ ní xócáñi-gá ìⁿ tutú líhli ñuhu seyú ndéé sáá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ quiti cùmi xínutní-áⁿ, te níhi ní cáháⁿ-di dàtná cáháⁿ ñuhu, te cächí-di:

—¡Taquiⁿ cundehe-n! —cächí-di.

² Te òré-ni-áⁿ ní xíní-í ìⁿ cuáyú cuixínⁿ yódó ñàhá ìⁿ sá yódó ñàhá xii-di, te sá yódó ñàhá xii-di-áⁿ néhé-xí ìⁿ arcú sá cúu tñuxí-xi, te

ní nduu táhú-xi ìⁿ coróná, te ní ndacu-xi ní cūnuu-xi te ducaⁿ-ní ta cūnuu-xi cuáháⁿ.

³ Te òré ní xócáñi-gá tutú líhli cùu uú ñúhú sèyú ndéé sáá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ tucu ingá quiti cùu uú xínutní-áⁿ, te cächí-di:

—¡Taquiⁿ cundehe-n! —cächí-di.

⁴ Te òré-ni-áⁿ ní xíní tucu-í ìⁿ cuáyú tícuéhé ní quee-di cuáháⁿ-di, te yódó ñàhá ìⁿ sá yódó ñàhá xii-di, te sá yódó ñàhá xii-di-áⁿ ní níhí-xi tñúhu ndee íní sá dāicānuu-xi ñàyyu vá cūndecu ndihi tñaha váha-gá-yu, te ngüita ñàyyu cahni tñahá-yu, te ní nduu táhú-xi ìⁿ yuchí cáhnú víhi.

⁵ Te òré ní xócáñi tucu Yáá-áⁿ ingá tutú líhli cùu uní ñúhú sèyú ndéé sáá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ quiti cùu uní xínutníⁿ xiáⁿ, te cächí-di:

—¡Taquiⁿ cundehe-n! —cächí-di.

Te òré-ni-áⁿ ní xíní tucu-í ìⁿ cuáyú tñúu te yódó ñàhá tucu ìⁿ sá yódó ñàhá xii-di, te sá yódó ñàhá-áⁿ nūndàhá-xi uú yaxíⁿ libré. ⁶ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ tñuú cue quiti xínutní-áⁿ, te cächí-xi:

—Íⁿ cuàrtú-ná triú níhí-ndó sá ìⁿ dīhúⁿ denàriú, te úní cuàrtú-ná cebadà níhí-ndó sá ìⁿ tucu dīhúⁿ denàriú, dico acití ndihi nudí ndéhé yoho yàhá stilé chí vá ndíhí ñihnu — duha cächí sá cáháⁿ-áⁿ.

⁷ Te òré ní xócáñi tucu Yáá-áⁿ tutú líhli cùu cùmi ñúhú sèyú ndéé sáá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu ingá quiti cùu cùmi xínutní-áⁿ, te cächí-di:

—¡Taquiⁿ cundehe-n! —cächí-di.

⁸ Te òré-ni-áⁿ ní xíní tucu-í ìⁿ cuáyú yàhá, te yódó ñàhá tucu ìⁿ sá yódó ñàhá xii-di, te sá yódó ñàhá xii-di-áⁿ nānī-xí Sā xīhī, te xīāⁿ sāhnī-xí ñāyyū, te sáá xīāⁿ nchīcūⁿ sá néhé núú ndécú ñāyyū ní xīhī. Te cūmī xīchī cūu ñuyíu, te sá sāhnī ñàhá xii ñāyyū-áⁿ ní níhī-xi tñúhu ndee íní danāa-xi ñāyyū ìⁿ xīchī ñuyíu, te davá-yu cahni ñàhá-xi ndihi yuchí, te cada-xi sá cóo tñamá te cuú-yu, te cada tucu-xi sá cóo cuéhé cahni-xi ñāyyū, te diu-ni tucu-xi cada sá nchāá quiti déeⁿ cahni-di ñāyyū.

⁹ Te òré ní xócáñi tucu Yáá-áⁿ tutú líhli cùu uhúⁿ ñúhú sèyú ndéé sáá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te òré-áⁿ ní xíní-í nūññī ìⁿ núú sácòdó sá ndúu táhú Yá Ndiòxí, te ndāa caha xiāⁿ ní xíní-í xíndecu nchaá àlmā ñāyyū ní sahnī-güedé núú ñuyíu sá cuendá tñúhu Yá Ndiòxí, ndihi sá cuendá sá ní cáháⁿ váha-yu cuendá-gá. ¹⁰ Te nchaá àlmā-áⁿ níhī xīcāháⁿ-xī, te xāháⁿ-xī xī Yá Ndiòxí:

—Yòhó Dútú Ndiòxí cúu-n Yáá ñá túu tñahí cuéchi-xi, te ñá túu tñahí quée cava-n quide-n ìⁿ sá cáháⁿ-n. ¿Te ná ndéé ama dandòho-n ñāyyū ndècu ñuyíu nachinaa-n

cuendá sá ní quide ñàhà-yu xii-ndí-i? — cächí cue àlmá-án xàhà-xi xii-gá.

¹¹ Te sáta dúcáⁿ te nchaa cue àlmá ñáyíu-án ní ñíhí-xi dóó cuixíⁿ ní quée cuilhu-xi, te ní xitnúhu ñaha xii-xi sá ná ndetátú-xi te cundetu tnaa-xi ndée ná xínu cava cuú ñáyíu nàcuáa ndée tnuní dàtná ní xíhí cue ñáyíu dii àlmá-xi cùu-xi. Te ñáyíu sa ní xíhí-ánⁿ ñⁿ-ni cùu-yu ndíhi ñáyíu vitna cuú-ánⁿ chi mee-ni chiúⁿ Xitohó Jesucristú quidé-yu, te diu-ni ichi-gá ndécú-yu.

¹² Te òré ní xócání tucu Yaá-án tutú líhli cùu íñú ñúhú sèyú ndée sáta tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-ánⁿ, te ní xini-í súnú ñíhi ní quidi-xi ñuyú, te ní cutnuu ñíhí núu nchíanchii dàtná ñⁿ dóó tnúú, te ní cuu ticuèhé ñíhí ñíhí núu yóó. ¹³ Te ní xini-í ní ngoyo chódíní ñuyú-a dàtná ngóyó ngúxí yíhí òré quéné táchí ñíhi. ¹⁴ Te ní xini-í ní nadúcúⁿ nuu andíu dàtná nádúcúⁿ nuu ñⁿ tutú te ní ndóñúhú-xi, te nchaa tindúú ní xica ndehe-xi núu ndécú-xí, te ducaⁿ ní xica ndehe tucu nchaa tindúú yichí ndécú xití ndute làmár. ¹⁵ Te nchaa cue téé yindaha ñáyíu ní nguiváha-güedé, ndíhi nchaa dava-gá cue téé ío tàxi tnuní, ndíhi nchaa ñáyíu cuica, ndíhi nchaa cue téé tàxi tnuní sandádú, ndíhi cue sandádú cue téé ío váha sáa díquí-xi nàcuáa cada-güedé nàa-güedé, ndíhi nchaa ñáyíu ñá túú tnàhí dàñá quee núu chiúⁿ patróóⁿ-xi, ndíhi nchaa ñáyíu dàñá quée núu chiúⁿ patróóⁿ-xi. Te dava ñáyíu-ánⁿ ní nguiváha-yu xití yaú, te davá-yu ní nguiváha-yu nchaa tnuú cava. ¹⁶ Te xáhàⁿ-yu nchaa tindúú ndíhi nchaa cava:

—Chí təcùⁿ chiváha ñaha-ndo xii-ndí cuendá sá vǎ quini ñáhá Yáá ío tàxi tnuní núcǎo núú xilé váha, ndíhi cuendá sá vǎ dándóho ñaha Yáá cáá dàtná cáá ñⁿ mbée quiti ní dǎncuèhé-güedé, chí Yáá-ánⁿ ío cùdéeⁿ-gǎ núú-ndí —duha cächí nchaa ñáyíu-ánⁿ xáhàⁿ-yu xii nchaa tindúú-ánⁿ ndíhi nchaa cava-ánⁿ.

¹⁷ Te vitna ní sáa nduu ío cùu cahnu nduu tnúndóho tnúhu ndàhú, te vǎ yóo ñⁿ cundee íni-xi yáha nchaa tnúndóho-a.

7

Ñáyíu isráèl ñáyíu naníhí tàhú

¹ Te sáta xiǎⁿ te ní xini-í cúmí tnàhí espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndióxi xínutnii-xi ndí cúmí xio ñuyú, te cue espíritú-ánⁿ ní ngani-xi táchí cuendá sá vǎ cuicó-gǎ-xi ní làmár, te ní díquí yutnu, te ní ñⁿ xichi ñuyú vǎ cuicó-gǎ-xi. ² Te cue espíritú-ánⁿ ndécú ndíhi-xi tnúhu ndee íni danàa-xi sá ío làmár ndíhi sá ío ñuhu yichí, te ní xini tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndióxi ní quee nchita-xi ndàa nàcuáa quène nchíanchii, te

núndaha-xi seyú Yǎ Ndióxi Yáá ndécú nchàa nduu nchaa quúú, te ñíhi ní cáhàⁿ-xi xàhà-xi xii ndí cúmí cue espíritú-ánⁿ:

³ —Vǎ dǎnàa-ndo sá ío làmár, te ní vǎ dǎnàa-ndo yutnu, te ní ñⁿ sá ío ñuyú vǎ dǎnàa-ndo, chí cundetu-ndo ndée ná tàxi ndecu-ndí ñⁿ sèñá tnee nchaa ñáyíu xínu cuèchi núú Tǎtǎ-ó Dütú Ndióxi —duha cächí espíritú-ánⁿ xàhàⁿ-xi xii ndí cúmí espíritú xínutnii ndí cúmí xichi ñuyú.

⁴ Te ní tecú dóho-í ní cáhàⁿ ñⁿ sá ní cáhàⁿ, te ní cachí-xi sá núu ndí úxúú xichi cue ñáyíu isráèl te ní xínu ñⁿ ciendú údico cúmí mǐl-yu ní ngúndecu sèñá tnee-yu. ⁵ Te núú ñⁿ ciendú údico cúmí mǐl ñáyíu-ánⁿ, te ní xínu úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Jùdá ní ngúndecu sèñá tnee-yu, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Rúbén, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Gǎd, ⁶ te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Asér, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Neftálí, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Manàsés, ⁷ te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Mió, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Lèví, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Isàcár, ⁸ te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Zabùlón, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Chèé, te úxúú mǐl cue ñaní tnáhá ndíi Benjàmín, nchaandi túhú ñáyíu-ánⁿ ní ngúndecu sèñá tnee-yu.

Cuèhé víhí ñáyíu ñíhnu dóó cuixíⁿ

⁹ Te sáta xiǎⁿ te ní xini-í cuèhé víhí ñáyíu, ñáyíu ñⁿ ñⁿ nàcióⁿ, ndíhi ñáyíu ñⁿ ñⁿ ñúú, ndíhi ñáyíu cáhàⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndíhi ñáyíu ní xíndecu ñⁿ ñⁿ xichi, te nchaa ñáyíu-ánⁿ xínutnii-yu ndàa núú Yáá táxi tnuní núcǎo núú xilé váha, ndíhi núú Yáá cáá dàtná cáá ñⁿ mbée quiti ní dǎncuèhé-güedé, te vǎ yóo ñⁿ ndàcu cahu ñaha xii-yu chí cuèhé víhí-yu, te nchaá-yu xixíhnu-yu mee-ni dóó cuixíⁿ, te núndahá-yu nchaá-yu ñⁿ caa ndàha yutnu núú. ¹⁰ Te nchaá-yu ñíhi xicáhàⁿ-yu, te cächí-yu:

Yáá táxi tnuní núcǎo núú xilé váha cùu-gǎ Ndióxi-ó,

te diu-gǎ ndíhi Yáá cáá dàtná cáá ñⁿ mbée quiti ní dǎncuèhé-güedé ní dǎcǎcu ñíhnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú.

Duha cächí nchaa ñáyíu-ánⁿ. ¹¹ Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndióxi ní nadúcúⁿ ndée-xi xínutnii-xi ní cǎndée núú núcǎo Yáá núcǎo núú xilé váha, ndíhi núú xínucóo cue téé cùu sacuèhé, ndíhi cue ndí cúmí quiti xínutnii-ánⁿ, te nchaa-xi ní nguúñí xití-xi te ní ngúnu ndeyi-xi núú Yáá núcǎo núú xilé váha-ánⁿ, te nchaa-xi ní nguíta-xi chíñuhu ñaha-xi xii-gǎ, ¹² te cächí-xi:

Nà cáhàⁿ ndáa-ndí núú yòhó Tǎtǎ-ndí Dütú Ndióxi sá ío cahnu cuu-n, te ndàcu-n quide-n nchaa sá váha cuini-n, te ío

váha quide-n, te ndècu ndihi-n nchaa sá xini tnúni-n,
te chihuhu ñaha-ndí xii-n, te ducaⁿ ndàcáⁿ
táhú-ndí núú-n cuendá nchaa sá
quidé-n, te nèhe-ndí sá yihuhu núú-n,
te tnúhu càhá-ndí-a cùu-xi tnúhu ndáá,
te diu-ní duha càhá-ndí ndéé núú
cuaháⁿ núú vèxi.

Duha càchí nchaa cue espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii
Yáá núcòo núú xilé váha-áⁿ.

¹³ Te iⁿ cue tée cùu sacuéhé xíndecu-áⁿ ní
xícáⁿ tnúhú-dé núú-í, te càchí-dé:

—ǂYóndi cùu ñáyiú dácáⁿ xixihnu dóo
cuixiⁿ-áⁿ, te ndéé véxi-yu núú dácáⁿ
xindáá-yu-í? —càchí-dé.

¹⁴ Te yúhú ní xáhaⁿ-í:

—Tátá, ñá túú xini-í, dico mee-n xini-n —
duha ní xáhaⁿ-í xii-dé.

Te dátñúni ní cachí tnúhu-dé xii-í ná cúú
ñáyiú-áⁿ, te càchí-dé:

—Nchaa ñáyiú-a cùu-yu ñáyiú ní quee
núú ió víhi tnúhu ndòho tnúhu ndàhú sá vǎ
cúndée ini-ó te véxi-yu iha, te cùu-yu ñáyiú
sa ní nduu ndoo ní nduu nine ini-xi cuendá
sá ní sati níñi Yáá cáá dátñá cáá iⁿ mbéé quiti
ní dánicuehé-güedé, cuendá xíáⁿ vitna ní
ndihi-yu ní nduu cuixiⁿ dóo xixihnu-yu. ¹⁵ Te
núú xíáⁿ vitna ní nduu táhú-yu ndécú-yu
núú ndécú Yá Ndióxi Yáá táxi tnúni núcòo
núú xilé váha, te cuèi nduu cuèi niú xínú
cuèchí-yu núú-gǎ vitna, te diu-gǎ xító
ñaha-gǎ xii-yu. ¹⁶ Te vitna ní sáá-yu núú-gǎ
cundecú-yu te vǎ ndóhó-gǎ-yu docó, te ní vǎ
quini-gǎ-yu ndohó-yu yichí-yu ndute, te ní
vǎ quini-gǎ-yu ndohó-yu cahni nchícanhii,
te ñá túú-gǎ ná cahni ndohó-yu. ¹⁷ Te ducaⁿ
chi Yáá cáá dátñá cáá iⁿ mbéé quiti ní
dánicuehé-güedé ndécú-gǎ núú núnú xilé
váha núcòo Yá Ndióxi Yáá táxi tnúni, Yáá-áⁿ
coto ñaha-gǎ xii-yu dátñá quidé iⁿ toli oré
xító-dé mbéé-dé, te candeca ñaha-gǎ xii-yu
quihíⁿ núú tóo ndute, te ndute-áⁿ cúú-xi
ndute candeca ini-yu, te Yá Ndióxi cada-gǎ
sá vǎ quini-gǎ-yu tnúhu ndàhyú —duha ní
cachí tnúhu tée cùu sacuéhé-áⁿ xii-í.

8

*Cuendá tícúú sá ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ
cuàáⁿ*

¹ Te sáta dúcáⁿ te Yáá cáá dátñá cáá iⁿ
mbéé quiti ní dánicuehé-güedé ní xócáni-gǎ
tutú lǐhú cùu usá ñúhú sèyú ndéé sáti tútú sá
ní nadúcuⁿnuu-áⁿ, te òré-áⁿ ní cunahi súúni
nàvií-nǎ ní cuu andiú dátñá cuádava òré.

² Te ní xini-í usá tnàhá espíritú xínú cuèchi
núú Yá Ndióxi xínutni-xi núú núcòo-gǎ, te ní
níhi-xi iⁿ caa cútú xínehe-xi. ³ Te dátñúni ní
xini túcu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú-gǎ
ní quexio-xi nehe-xi iⁿ tícúú ní cuáha mee-ni
dǐhúⁿ cuàáⁿ te ñúhu vai dúsa sá saháⁿ tnámí,
te ní ngúnutni espíritú-áⁿ núú ndécú sá

nǐ cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuàáⁿ núú sácòdó
sǎ ndúú tǎhú Yá Ndióxi, te xíáⁿ núnú-xi
ndàa núú-gǎ, te dúsa sá saháⁿ tnámí-áⁿ
cahmi espíritú-áⁿ núú sácòdó sǎ ndúú
tǎhú-gǎ-áⁿ cuendá ñúhmá dúsa-áⁿ cundihi-xi
nchaa tnúhu càháⁿ ñáyiú càháⁿ ndihi ñaha
xii-gǎ, nchaa ñáyiú cùu cuendá-gǎ. ⁴ Te
nundaha espíritú-áⁿ tícúú ñúhú dúsa sá saháⁿ
tnámí càyú, te quène ñúhmá núnú-xi núú
Yá Ndióxi, te ñúhmá-áⁿ cundihi-xi nchaa
tnúhu càháⁿ ñáyiú càháⁿ ndihi ñaha xii-gǎ,
nchaa ñáyiú cùu cuendá-gǎ. ⁵ Te ní queheⁿ
espíritú-áⁿ tícúú te ní dáchitú-xi ñúhú yódó
núú sácòdó sǎ ndúú tǎhú Yá Ndióxi, te ní
xiténuu-xi ñuyiú, te òré ducaⁿ ní quide-xi te
ní càháⁿ víhi ñúhu, te ió dusaⁿ ní quide-xi
ñuyiú, te ní sáá nduté, te níhi víhi ní tnáa.

*Ndi usá espíritú ní tiú-xi iⁿ caa cútú
xínehe-xi*

⁶ Te ndi usá cue espíritú xínehe iⁿ caa
cútú-áⁿ ní ngúndecu túha-xi cuendá tiú-xi.

⁷ Te espíritú díhna nuu ní tiú-xi cútú
néhé-xi, te ñuyiú-a ní ngoyo níñi dácánuu-xi
ndihi ñúhú ndihi níñi, te luha-ná te cuu dava
ñuyiú ní càyú, te luha-ná te cuu dava tucu
nchaa yutnu ió ñuyiú ní càyú, te luha-ná te
cuu dava tucu nchaa cúhú ió ñuyiú ní càyú.

⁸ Te espíritú cúú úú ní tiú-xi cútú néhé-xi,
te dátñá cáá iⁿ tindúú cáá iⁿ sá ní ngava
xiti lámár te nchícúⁿ ñúhú, te luha-ná te cuu
dava ndute lámár-áⁿ ní nduu-xi níñi. ⁹ Te
luha-ná te cuu dava nchaa quiti xixúhuⁿ xiti
lámár-áⁿ ní xihí-güedi, te luha-ná te cuu dava
nchaa bàrcú ní quee naa-xi xiti ndute.

¹⁰ Te espíritú cúú úní ní tiú-xi cútú néhé-xi,
te ní ngava iⁿ chódini cáhnú ndéé andiú
ñuyiú te nchícúⁿ ñúhú-di, te ñúhú-áⁿ cáá
dátñá cáá ñúhú iti. Te luha-ná te cuu dava
nchaa yúte ní ngava chódini-áⁿ, te luha-ná
te cuu dava tucu nchaa núú quènihi ndute
ní ngava-di. ¹¹ Te chódini-áⁿ nání-dí: Yúcú
Úá. Te ndute xica nchaa yúte-áⁿ ndihi nchaa
ndute quènihi-áⁿ ní cuu úá-xi dátñá yúcú
úá, te ió cuèhé ñáyiú ní xihí sá dúcáⁿ ní cuu
úá ndute-áⁿ.

¹² Te espíritú cúú cùmi ní dácàháⁿ-xi cútú
néhé-xi, te luha-ná te cuu dava nchícanhii
ñá túú ní dàyehé-xi, te ducaⁿ lùha-ná tucu
cuu dava yóó ñá túú ní dàyehé-di, te ducaⁿ
lùha-ná te cuu dava tucu nchaa chódini ñá
túú ní dàyehé-güedi, te luha-ná te cuu dava
nduu ñá túú ní dàyehé nchícanhii, te ducaⁿ
lùha-ná te cuu dava niú ñá túú ní dàyehé yóó
ndihi nchaa chódini.

¹³ Te sáta dúcáⁿ te ní xini-í xícó iⁿ espíritú
xínú cuèchi núú Yá Ndióxi núú tǎchí, te ní
tecú dóho-í níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—iⁿo ndàhú ndoho nchaa ñáyiú xíndecu
ñuyiú òré ná dácàháⁿ úní-gǎ cue espíritú
cùmání cútú xínehe-xi, chí sa xíndecu

túha-ná-xi sá dácàháⁿ-xi! — duha càchi espíritú-áⁿ.

9

¹ Te espíritú cúú ùhúⁿ ní tiú-xi cútú néhé-xí, te òré-áⁿ ní xini-í ní queue ìⁿ espíritú andiu te càa-xi datná cáá ìⁿ chódíní, te ní ngava-xi ñuyíú, te ní níhí-xi ìⁿ ndacaá néhé-xí cuendá nacaáⁿ-xi yuyèhe yaú cùnú víhí. ² Te ní nacaáⁿ-xi yaú-áⁿ te ní ngúíta-xi ní quene ñùhmá dàtná quéné ñùhmá ìⁿ xítnú cáhnú víhí, te ní quene táchí ní xíténuu-xi ñùhmá-áⁿ te ní sadí-xi núú nchíanchii, te ní cunee ñuyíú. ³ Te xití ñùhmá-áⁿ ní quene tíca làngóstá, te ní xiténuu-di ñuyíú, te dééⁿ-güedi dàtná dééⁿ nchacua. ⁴ Te ní ngúndecu ndihi-güedi tnúhu ndee ìní cuendá sá dándòho-güedi mee-ni ñáyíu ñá túú ndéé señá Yá Ndióxi tneé-xi, te ñá túú ná cada-di nchaa yutnu ndihi nchaa cùhú. ⁵ Te ñá túú tnúhu ndee ìní ndécú ndihi-güedi sá cáhní-güedi ñáyíu, chi mee-ni sá dándòho ñaha-güedi xii-yu ùhú yóó. Te òré ní ngúíta-güedi dándòho ñaha-güedi xii-yu te tànhú tnúhú núú dàquée-güedi ìñu-güedi dàtná quidé-xí núú dàquée nchacua ìñu-güedi. ⁶ Te ñáyíu-áⁿ xicáⁿ táhú-yu sá ndihi cuú-yu cuendá sá ìo ndòhò-yu dàquée ñaha nchaa quiti-áⁿ ìñu-di xii-yu te ñá cuini-xi cuú-yu, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu sàni ìni-yu cuú-yu te ñá túú cuini-xi cuú-yu chi ñá túú tnúhu xihí sá cùu-xi-yu.

⁷ Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ xindáa-güedi dàtná ndáa nchaa cuáyú cue téé cuáháⁿ nàa, te díquí-güedi ñùhu ìⁿ sá cáá dàtná cáá còroná ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuáaⁿ, te núú-güedi cáa datná cáá núú cue téé. ⁸ Te idi díquí-güedi cáa datná cáá ìdi díquí ñáyíu dñhí, te ñùhu-güedi cáa datná cáá ñùhu ndicaha. ⁹ Te yidúcúⁿ-nuu-güedi ìⁿ sá cáá dàtná cáá cáa, te ndíxiⁿ-güedi quide-xi datná quidé-xí núú vèxi cuéhé víhí càrretá sá táññu cuayú cuáháⁿ-güedé ndihi-güedi núú nàa-güedé. ¹⁰ Te ndéé ìñu núú lùhmá-güedi dàtná ndéé ìñu núú lùhmá nchacua, te ìñu núú lùhmá-güedi-áⁿ dàquée-güedi ñáyíu dándòho ñaha-güedi xii-yu, te ducaⁿ-ni càda-güedi dándòho ñaha-güedi xii-yu ndéé xínu ùhúⁿ yóó. ¹¹ Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ táxi tnùní ñéhé espíritú sá táxi tnùní yaú cùnú víhí, te espíritú-áⁿ nání-xí Àbadón tnúhu hèbreú, te tnúhu griégú nání-xí Àpolión, te ndi ndúú tnúhu-áⁿ quée-xí: Sà dānāa ñáyíu.

¹² Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho díhna nuu, te vitna cùmání ù-gá.

¹³ Te espíritú cúú ìñu ní tiú-xi cútú néhé-xí. Te núú Yá Ndióxi nùññi ìⁿ sá ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuáaⁿ núú sácódó sá ndúú táhú-gá, te ndi cùmi xíquí-xi xindecu ìⁿ caa ndiqui, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ nihnu

ndi cùmi ndiqui-áⁿ. ¹⁴ Te sá càháⁿ nihnu ndiqui-áⁿ xàhaⁿ-xi xii espíritú cúú ìñu sá ní tiú cútú-áⁿ:

—Cuáháⁿ nandaxi-n ndi cùmi espíritú ndútú ndècu yúte càhnu nani Eufrátés — càchí sá càháⁿ-áⁿ xàhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ.

¹⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní nandáxi ndi cùmi cue espíritú-áⁿ cuendá cahni-xi cuéhé víhí ñáyíu, te sa yatni dàtná cuádava ñáyíu xindecu ñuyíú cahni-xi, te ducaⁿ chi sa ndècu túha tnàhí cue espíritú-áⁿ ndétú-xí sàa òré, àdi nduu, àdi yóó, àdi cuái ducaⁿ càda-xi cahni-xi ñáyíu.

¹⁶ Te ní xini-í nchaa cue sandàdú cùndihi-xi xixódó-güedé cuáyú, te ní níhí-í tnúhu sá xínu úú cièndú millón-güedé.

¹⁷ Te duha xindáa cue cuáyú-áⁿ ndihi cue téé yòdo ñaha-áⁿ ní xini-í: Te cue téé-áⁿ yidúcúⁿ nuu ìⁿ sá yidúcúⁿ-nuu pèchú-güedé, te luha ticuèhé te luha cuíi cuài cuíi andiu, te luha cuáaⁿ, te nchaa cuáyú-áⁿ cáá díquí-güedi dàtná cáá díquí ndicaha, te yuhu-güedi quèné ñùhú ndihi ñùhmá, ndihi àzuré nchícúⁿ ñùhú. ¹⁸ Te ìo cuéhé ñáyíu ñuyíú ní xihí chi luha-ná te cudavá-yu ní xihí sá cuendá ñùhú-áⁿ ndihi ñùhmá-áⁿ ndihi àzuré-áⁿ. ¹⁹ Te ndihi núú lùhmá-güedi ndihi yuhu-güedi dándòho-güedi ñáyíu, te núú lùhmá-güedi nèhe-xi díquí cóó, te diu-ni dàtná cáá cóó cáá ñihí lùhmá-güedi.

²⁰ Te nchaa dava-gá ñáyíu ní cácu ñá túú ní xihí núú nchaa tnúndòho-áⁿ ñá túú ní cuini-yu dàñá-yu ichi cuéhé ichi duha ndécú-yu, chi quide cahnu-ni-yu nchaa espíritú cùndihi yucu ñávàha, ndihi nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxi ní cadúha cue téé ñuyíú-a, te dava xíáⁿ ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuáaⁿ, te dava ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuáaⁿ, te dava ní cuáha sá nání bròncé, te dava ní cuáha mee-ni yùtu, te dava ní cuáha mee-ni yùtnu, te nchaa xíáⁿ ñá túú cùtnuní núú-xi, te ní ñá túú təcú dóho-xi, te ní ñá ndácú-xi càca-xi. ²¹ Te ní sá sáhní tnàhá-yu, te ní sá sáhní ndúu tnàhá-yu, te ní sá ndécú-yu ichi díí ìní, te ní sá dúhú ndàchiuⁿ tnàhá-yu ñá túú ní cuini-yu dàñá-yu.

10

Ìⁿ espíritú xínu cuèchi núú Yá Ndióxi néhé-xí ìⁿ librú

¹ Te sáta dúcáⁿ te ní xini tucu-í ìⁿ espíritú cùnúu xinu cuèchi núú Yá Ndióxi ní queue-xi andiu, te yíhi-xi xití vícò cuànguee-xi ñuyíú te ndáa díquí-xi ndècu ìⁿ cóó yáhnchí, te núú-xi súñí chàhnchí dàtná chàhnchí núú nchíanchii, te ndi ndúú dñhíⁿ-xi cáa datná cáá itá ñùhú. ² Te nùndaha-xi ìⁿ librú lìhí ní nandicá, te sáhá cùha-xi ní sani-xi núú ndute lámár, te sáhá dàtní-xi ní sani-xi núú ñuhu yíchí. ³ Te espíritú-áⁿ ñihí víhí ní cáháⁿ-xi, te ní quide-xi dàtná quidé ìⁿ ndicaha òré

cánasaa-di, te òré ducaⁿ ñhi vihi ní cáháⁿ-xi te úsá xito ní cáháⁿ ñúhu. ⁴ Te sáta ní yáha ní cáháⁿ ñúhu-áⁿ úsá xito, te chido tnùnì-í ñⁿ núú tùtú nàcuáa ní cáháⁿ-xi ní cùu, te mei òré-áⁿ ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá ní cáháⁿ andiu te cächí-xi:

—Vá chídó tnùnì-n nàcuáa ní cáháⁿ ñúhu-áⁿ, iní meé-ní-n ná cùhuⁿ —duha cächí sá ní cáháⁿ-áⁿ.

⁵ Te espíritú sá nútní ñⁿ xio sáhá-xi núú ndute lámár-áⁿ ndihi ingá xio sáhá-xi núú ñúhu yìchí-áⁿ ní xiní-í ní ndonehe-xi ndaha cùha-xi, ⁶ te cächí-xi:

—Yá Ndióxi Yáa ndécú nchaa nduu nchaa quíú Yáa ní cadúha ñuyíú, ndihi andiu, ndihi lámár, ndihi nchaa sá ío, Yáa-áⁿ náhá ndáá-gá sá yúhú cáháⁿ ndáá-í, te vá cùyáa vihi ⁷ te cada-xi nchaa nàcuáa nduu tnúhu nduu yuhu ní cáháⁿ-gá, tnúhu ní xáhaⁿ-gá xii cue téé ní xinu cuechi núú-gá, cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, chí òré ná tiú espíritú cùú úsá cútú nehé-xí, te òré-áⁿ cada-xi nchaa nàcuáa nduu tnúhu nduu yuhu sá ní xáhaⁿ-gá xii nchaa cue téé-áⁿ —duha cächí espíritú-áⁿ.

⁸ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu sá ní cáháⁿ andiu-áⁿ, te cächí-xi xii-í:

—Cuàháⁿ te queheⁿ-n libré líhli sá ní nàndicá nundàha espíritú-áⁿ, espíritú sá nútní ñⁿ xio sáhá-xi núú ndute lámár, te ñⁿ xio sáhá-xi núú ñúhu yìchí —duha cächí sá ní cáháⁿ-áⁿ.

⁹ Te yúhú ní sáháⁿ-í núú ndécú espíritú-áⁿ xicáⁿ-í libré líhli nehe-xi-áⁿ, te ní cächí-xi:

—Iha te caxi-n, te cuvídí yuhu-n dàtná cuvídí òré xihí-n ndúdì ñúñú, dico xití-n chi cada úa-xi —cächí-xi.

¹⁰ Te ní queheⁿ-í libré líhli nundaha espíritú-áⁿ ní xexi-í, te yuhu-í ní quide vídí-xi dàtná vídí ndudí ñúñú, dico sáta ní ngava-xi xití-í te ní quide úa-xi. ¹¹ Te ní cächí tucu espíritú-áⁿ xii-í:

—Dacuití cáháⁿ tucu-n nàcuáa cächí Yá Ndióxi cuendá ñáiyu titní víhí nàcióⁿ, ndihi cuendá ñáiyu titní víhí ñúú, ndihi cuendá ñáiyu cáháⁿ ndí ñíⁿ ndí ñíⁿ núú tnúhu, ndihi cuendá cue téé yindaha ñáiyu.

11

Cuendá úú cue téé cáháⁿ nàcuáa cächí Yá Ndióxi

¹ Te ní ñhi-í ñⁿ tnuyoo nàcuáa chicùhá-í ñⁿ sá chicùhá-í, te ní cáháⁿ ñⁿ sá ní cáháⁿ, te cächí-xi:

—Ndacuíñi te chicùhá-n vèhe Yá Ndióxi, te chicùhá tucu-n núú sácódó sá ndúú táhú-gá, te cahu-n ná daha tnàhá ñáiyu chiñuhu ñaha xii-gá xíndecu. ² Dico vá chicùhá-n ndàa quehé vehe-gá, chí xíaⁿ ní nduu cuendá cue

ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu israél, te ñáiyu-áⁿ nduu nuu-ná-yu núú ní cuu ñúú-gá, te cada-yu dàtná cächí iní meé-yu, te údico úú yóo ducaⁿ cadá-yu. ³ Te yúhú tendaha-í úú tnàhá cue téé cáháⁿ yuhu-í nàcuáa cächí Yá Ndióxi, te úxúú ciendú únidico nduu ducaⁿ cáháⁿ-güedé yuhu-í cada-güedé núú-í, te cuihnu-güedé dóó tnúú sá sácuihnu cue ñáiyu ndihú iní-xi —duha cächí sá cáháⁿ-áⁿ.

⁴ Te ndi ndúú cue téé-áⁿ cùú-güedé dàtná úú yutnu ólivú sá xínutní núú Yá Ndióxi, ndihi dàtná úú sá ndéé dité-xi, sá yíndódo ñⁿ caa candil núú dité-xi ndéu tucu núú-gá, te diu-gá cùú-gá Yáa yíndàha ñuyíú. ⁵ Te ñáiyu na càni iní-xi ná cada ñaha xii-güedé te yuhu-güedé quene ñuhú cahmi ñaha-xi xii-yu, te ducaⁿ cada-güedé cahni-güedé nchaa ñáiyu na cùu úhú iní ñáhá xii-güedé. ⁶ Te ndi ndúú-güedé ndécú ndihi-güedé tnúhu ndee iní cada-güedé sá vá cùúⁿ dáu, te ducaⁿ cada-güedé nini cáháⁿ-güedé nàcuáa cächí Yá Ndióxi, te ndacu-güedé nadatiù-güedé ndute nduu-xi níñi, te ndacu-güedé dandóho-güedé nchaa ñáiyu titní núú tnúhu ndóho, te ducaⁿ cada-güedé ná daha xito cächí iní meé-güedé.

⁷ Te ná yáha sá cáháⁿ-güedé nàcuáa ní cächí Yá Ndióxi, te dàvā-áⁿ quene ñⁿ quiti dééⁿ yàú cùnú víhí sá ío nehé cáá, te quiti-áⁿ ngüíta-di nàá-di ndihi ndi ndúú cue téé-áⁿ te cahni ñaha-di xii-güedé. ⁸ Te yiqui cùñú cue téé-áⁿ cautùu-xi ñⁿ tnuú ñuú cáhnú núú ní sahní-güedé Xitohó Jesucristú núú cùrúxí, te diu Yáa-áⁿ cùú Xitohó-ó ndihi-güedé, te cächí ñáiyu sá ñúú-áⁿ cùú-xí dàtná ñuú Sòdomá ndihi nàcióⁿ Égíptú. ⁹ Te úní nduu dava cautùu yiqui cùñú-güedé xíaⁿ, te ñáiyu nchaa nàcióⁿ, ndihi ñáiyu nchaa ñuú, ndihi ñáiyu cáháⁿ ndí ñíⁿ ndí ñíⁿ núú tnúhu, ndihi ñáiyu xíndecu nchaa xichi quini-yu yiqui cùñú-güedé, te vá dàñá-yu nguindúxi.

¹⁰ Te nchaa ñáiyu-áⁿ nduu vétú iní-yu sá dúcáⁿ cùú cue téé cáháⁿ nàcuáa cächí Yá Ndióxi-áⁿ, te ío cudíⁿ iní-yu, te nándi sá cuàha táhú tnàhá-yu sá cudíⁿ iní-yu sá dúcáⁿ ní xihí-güedé, te ducaⁿ chí diu-güedé ní quide ío ní ndohó-yu. ¹¹ Te sáta ná yáha úní nduu dava sá dúcáⁿ cùú-güedé te Yá Ndióxi dandóto ñaha-gá xii-güedé, te ndacóo-güedé, te nchaa ñáiyu na quini sá ndótó-güedé te yúhú víhí-yu. ¹² Te ndi ndúú cue téé-áⁿ tecú dóho-güedé cáháⁿ ñⁿ sá cáháⁿ ndéé andiu, te cùñaha-xi xii-güedé:

—Chí táquene iha —duha cùñaha sá cáháⁿ-áⁿ xii-güedé.

Te cue téé-áⁿ quíhu-güedé ñⁿ xití vícú caa-güedé andiu, te nchaa ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-güedé quini ñáhá-yu xii-güedé caa-güedé andiu. ¹³ Te òré-áⁿ ñhi vihi tnáa ñuyíú, te úxí xichí cùu-xi ñuú núú

cúndecu-güedé-án te ñ xichi ñuú-án naa, te cuú úsá mĩ ñáiyu, te nchaa dava-gá ñáiyu cácu vá cuú yùhú víhĩ-yu, te cachĩ-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndióxí Yáá ndécú àndiu.

¹⁴ Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho cuu úú yáha, te vitna sa ndetu vii-ná tucu sáá tnúndòho cuu uní.

Espiritú cuú úsá tiú-xi cutú néhé-xi

¹⁵ Te espíritu cuú úsá ní tiú-xi cutú néhé-xi, te òré-án ní tecú níhi ní cáhá^a titní sá ní cáhá^a andiu, te cachi-xi:

Nchaa sá cuú cuendá nchaa ñáiyu ñuyú táxi tnúni-yu ní cuú ní nduu cuendá Tátá-ó Dútú Ndióxí táxi tnúni-gá,

Te tnàhá Yáá ní tendaha-gá ní sáhá^a ñuyú táxi tnúni-gá nchaa xiá^a,

te diu-gá taxi tnúni-gá ní caa ní quíhí^a.

Duha ní cáhá^a nchaa sá ní cáhá^a-án. ¹⁶ Te ndi ócò cúmi cue téé sacuéhé xínucóo núú xilé váha ní ngüñí xiti-güedé núú Yá Ndióxí, te ní nuu núú-güedé ndaa núú ñúhú te ní ngüita-güedé chññuhu ñaha-güedé xii-gá, ¹⁷ te cachi-güedé:

Ío ndacá^a táhú-ndí núú yòhó Dútú Ndióxí, Yáá ndácú quide nchaandí tühú sá váha, te diu-ni-n ndècu-n ndéé cúnàhá ní ngáva ñuyú, te diu-ni-n ndècu-n vitna, te diu-ni-n cundecu-n ndéé núú cuahá^a núú vèxi,

te ío càhnu cuu-n te ní ngüita-n ïo-gá táxi tnúni-n.

¹⁸ Te nchaa ñáiyu xñdecu ñuyú xicudéñ^a-yu núú-n,

te vitna ní sáá nduu dàndohó-n-yu chi ñá túú cuú váha iní-n núú-yu,

te cada ndáá-n cuèchi nchaa ñáiyu sa ní xíhí, te ní sáá tucu nduu cuáñaha-n sá ndúú táhú nchaa ñáiyu ní xinu cuèchi núú-n ní cáhá^a-yu tnúhu-n, ndihi nchaa dava-gá ñáiyu cuú cuendá-n, chi ñáiyu-án néhé-yu sá yññuhu núú-n,

te cuèí ñáiyu cùnnu ndihi ñáiyu ñá túú cùnnu cuáñaha-n sá ndúú táhú-yu,

te ní sáá tucu nduu dànaa-n nchaa ñáiyu sàhni tnaha ñáiyu-xi.

Duha cachi ndi ócò cúmi cue téé sacuéhé-án xàha^a-güedé xii Yá Ndióxí.

¹⁹ Te ní xini-í ní nacaá^a yuyèhe vehe Yá Ndióxí andiu, te xiti vehe-gá-án ní xini-í ndécú càjá ñúhú sá yódó tnúni nacuáa ní cundáa cada-gá sá cúu-xi ñáiyu, te òré-án ní xini-í ní sáá ndúté, te ní cáhá^a ñúhu te ío dusa^a ní quide-xi, te níhi vihi ní tnáa, te súúni càhnu dáu ññí ní cuu^a.

12

Cuendá ññ ñadihi ndihi cuendá ññ quiti déé^a nání drágón

¹ Te ío vihi ní quide-xi ññ sá ní quide-xi andiu, te ní xini-í ññ ñadihi te dóó ññmú-án

quide-xi datná quidé-xi núú nchĩcanchii, te ndaa núú sàhá-a^a quide-xi datná quidé-xi núú yóó, te ñúhu ññ coroná díquí-a^a te ndéé úxúú chódíní. ² Te ñúhu déhe-a^a te càna saa-a^a sá quidé ùhú ñàhá-xi xii-a^a chi sa ndetu vii-ná cacu déhe-a^a. ³ Te dàtnúni ní quide tucu-xi sá ní quide-xi andiu, te ní xini-í ññ quiti càhnu quiti ticuehé, quiti déé^a nání drágón, te ndéé úsá díquí-di ndihi úxí ndiqui-di, te ññ caa coroná ñúhú ññ caa díquí-di-án. ⁴ Te quiti-án luha-ná te cuu dava nchaa chódíní dāngōyo-di ñuyú ndihi lúhmá-di, te quiti-án ní ngúnu tnú-di núú ñaha ndetu vii-ná cacu déhe-xi-án cuendá caxi-di déhe-a^a òré cacu ní cuú. ⁵ Te ñaha-án ní cacu déhe-a^a te téé cuú-dé, te té lili-án ío cunuu-dé taxi tnúni-dé nchaa ñáiyu ñuyú, te mee Yá Ndióxí ní nacuaa ñaha-gá xii té lili-án cuendá cundecu ndihi ñaha-dé xii-gá núú ndécú-gá táxi tnúni-gá. ⁶ Te ñadihi-án ní xinu-a^a cuahá^a-a^a xiti yucu núú ní quide túha Yá Ndióxí cundecu-a^a cuendá xiá^a ñihí-a^a caxi-a^a, te duca^a ñihí-a^a sá caxí-a^a úxúú ciendú únidico nduu chi duca^a nduu cundecu-a^a xiá^a.

⁷ Te sáta dúcá^a te andiu ní xini-í espíritu cúnnu xinu cuechi núú Yá Ndióxí nání Miguél, ndihi nchaa dava-gá espíritu cundíhi-xi, te nchaa espíritu-án nàa-xi ndihi quiti déé^a nání drágón ndihi nchaa espíritu cundíhi-di. ⁸ Te quiti-án ñá túú ní ndácu-di ndihi nchaa espíritu cundíhi-di, te ñá túú ní ñihí-gá-di núú cundècu-di andiu ndihi nchaa espíritu cundíhi-di-án. ⁹ Te cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxí-án ní dāngavá-xi quiti déé^a nání drágón-án ndihi nchaa espíritu cundíhi-di ñuyú, te quiti-án cúu-dí mèi sácúíhná àdi sá cachi-ó cuú yucu ñávàha, te diu xiá^a ní dāndāhú-xi ñáiyu ñihí ñuyú, te diu-ni xiá^a ní nduu-xi cóo ní dāndāhú-xi ñáiyu ndéé sanaha.

¹⁰ Te ní tecú dóho-í níhi ní cáhá^a tucu ññ sá ní cáhá^a andiu, te cachi-xi:

—Vitna te Yá Ndióxí ní quide-gá ní ngúndecu ñáiyu ndihi-gá, te ío càhnu cuu-gá, te ío tàxi tnúni-gá, te tnàhá Cristú Yáá ní tendaha Yá Ndióxí ní quixi ñuyú-a ío tàxi tnúni-gá, te duca^a chi sa ní xócuiñí sácúíhná sá súúni núnúu sacá^a cuèchi núú Tátá-ó Dútú Ndióxí cuendá nchaa ñáiyu ndècu ndihi-o ichi-gá, te nduu niú duca^a sácá^a cuèchi-xi núú-gá cuendá-yu ní cuú. ¹¹ Dico ní ndacú-yu ní cunúú-yu núú sácúíhná sá dúcá^a sácá^a cuèchi cuendá-yu-án ní cuú, te duca^a ní cunúú-yu sá cuendá Yáá cáá datná cáá ññ mbéé quiti ní dāncuèhé-güedé, chi Yáá-án ní sati ññí-gá te ní xihí-gá sá cuendá-yu, te duca^a ní cunuu tucú-yu sá cuendá sá sàndáá iní ñàhá-yu xii Yáá-án,

te ñá túú ní yùhú-yu cuú-yu sá cuendá-gá.
¹² Te vitna ío chí cúdí ñí nchaa nchòhó
 espíritu xínú cuèhí núú Yá Ndióxi, ndihi
 nchaa nchòhó ñáiyu ndècu andiu, dico
 jndàhú ní cuu nchaa ñáiyu xindecu nihí
 ñuyú! Chì súúni cudéé sàcúlná ní ngava-xi
 te nándi cada ñaha-xi xii-yu, te duca^a chì
 cùtnuní iní-xi sá sàcú duha-ná nduu cudí-xi
 cundecu-xi —duha càchí sá ní càhá^a andiu.

¹³ Te sàtá ní quee quiti déé^a nání dràgón-á^a
 andiu ní ngava-di ñuyú quiti cùu mei
 sàcúlná-á^a, te quiti-á^a ní chinchícú-di
 ñadihí ñaha ní cacu déhe téé-xi-á^a. ¹⁴ Te
 ñadihí-á^a ní nduu táhú-a^a ní quene úú
 ndíxi-a^a, te càa datná cáá ndíxi^a ñ^a yacòlo
 cahnu vihi cuendá ndava-a^a núhú-a^a yucu
 núú ní cachí Yá Ndióxi cundecu-a^a, te yàcá^a
 cundecu-a^a úní cuíá dava cuendá sá vā ñihí
 ñáhà quiti déé^a quiti nání dràgón-á^a te xiá^a
 ñihí-a^a sá cáxi-á^a, te quiti-á^a cúú tùcu-di
 datná ñ^a cóó déé^a. ¹⁵ Te quiti-á^a ní quene
 cuéhé ndute yuhu-di, te ndute ní quene
 yuhu-di-á^a ní cuu-xi ñ^a yúte, te duca^a ní
 quide-di cuendá ndute-á^a cuido-xi ñadihí-á^a
 ní cùu. ¹⁶ Te ñuhu yìchí ní chindee-xi
 ñadihí-á^a, chì ní ndátá te ní quée naa-ni
 ndute ní quene yuhu quiti-á^a. ¹⁷ Te sá dúcá^a
 ní quide-xi xiá^a ní cudéé^a vihi quiti-á^a núú
 ñadihí-á^a, te ní xica-di cuáhá^a-di núú xindecu
 nchaa dava-gá cue déhe ñadihí-á^a cuendá
 nàá ndihi ñaha-di, te ñáiyu-á^a cùú-yu ñáiyu
 tñi nchaa tñuhu càhá^a Yá Ndióxi, te nchicú^a
 nihnú-yu nchaa tñuhu sá càhá^a váha cuendá
 Xitohó Jesucristó.

13

Cuendá úú quiti

¹ Te yùhú ní ngúnu tñi-í yuhu làmár, te ní
 xiní-í ní quene ñ^a quiti te ndéé úsá díqui-di te
 úxi ndiqui-di, te núú ñ^a ndiqui-di-á^a ndécú
 ñ^a caa coroná. Te ñ^a díqui-di-á^a ndéé
 tñuhu sá càhá^a úhú-xi cuendá Yá Ndióxi. ² Te
 quiti-á^a cáá-di dàtná cáá cuñí, te sàhí-di càa
 datná cáá sàhá òso, te yuhu-di càa datná cáá
 yuhu ndicaha. Te quiti déé^a nání dràgón ní
 sàñaha-di tñuhu ndee ñí xii quiti-á^a cuendá
 taxi tñuní vihi-dí, te dràgón-á^a ní sàñaha-di
 núú ndécú-di táxi tñuní-di xii quiti ní quene
 xití làmár-á^a, te duca^a ní quide-di cuendá sá
 nihí ndéé quiti-á^a cunuu-di. ³ Te ñ^a díqui
 quiti ní quene xití làmár-á^a càhú vihi càa
 ní nícuéhé, te sa ndètu víi-ná cuú-di sànuu
 dico ní ndúha-di, te nihí ñuyú ní ñihí ñáiyu
 tñuhu sá dúcá^a ní cuu, te ío ní cuñhú-yu te
 ní tuhá-yu quiti-á^a. ⁴ Te nchaa ñáiyu-á^a ní
 cachí-yu sá ío càhnu cuu quiti déé^a quiti nání
 dràgón-á^a cuendá sá ní sàñaha-di tñuhu ndee
 ñí sá táxi tñuní quiti ní quene xití làmár-á^a,

te ní ngúta-yu ní chiñuhú-yu quiti ní quene
 xití làmár-á^a, te càchí-yu:

—Vá yòo ñ^a nùtnahá ñáhà xii quiti-a, te
 ní vā yòo ñ^a ndacu nàá ndihi ñaha xii-di —
 cachí-yu.

⁵ Te ní ñihí-di tñuhu ndee ñí sá càhá^a
 úhú-di Yá Ndióxi, te cada càhnu-di mee-di,
 te údico úú yóo duca^a ní ñihí-di tñuhu ndee
 ñí ñí ñí cunuu-di. ⁶ Te duca^a ní quide-di
 ní càhá^a úhú-di Yá Ndióxi ndihi cuendá
 nchaa sá quide-gá, te diu-ni duca^a ní càhá^a
 úhú-di núú ndécú-gá, te ní càhá^a úhú tucu-di
 nchaa ñáiyu ndècu ndihi-gá andiu. ⁷ Te
 duca^a ní ñihí-di tñuhu ndee ñí sá nàa-di
 ndihi nchaa ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi,
 te duca^a nàá ndihi ñaha-di xii-yu ndéé òré
 vā ndácú-gá-yu nàá ndihi ñáhà-yu xii-di, te
 tñahá ní ngúndecu ndihi-di tñuhu ndee ñí sá
 táxi tñuní-di ñáiyu nchaa nàció^a, ndihi ñáiyu
 nchaa ñuú, ndihi nchaa ñáiyu càhá^a ndí dñ^a
 ndí dñ^a núú tñuhu, ndihi ñáiyu xindecu nchaa
 xichi. ⁸ Te cue ñáiyu nihí ñuyú ní cachí-yu
 sá ío càhnu cuu quiti-á^a, te ñáiyu-á^a cùú-yu
 ñáiyu ñá túú yòdo tñuní núú tütú Yáa cáa
 dàtná cáá ñ^a mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé
 Yáa ní xihí ní cùu te ní ndoto. Te ndéé
 cùtnahá ní ngáva ñuyú sá yòdo tñuní ñáiyu
 naníhí táhú, dico ñáiyu cachí sá ío càhnu cuu
 quiti-á^a ñá túú yòdo tñuní-yu núú tütú-gá.

⁹ Te nchaa nchòhó ñáiyu xindedóho
 chí cündedóho váha nchaa nàcuáa cuáhá^a
 tñuhu-á^a. ¹⁰ Te nchaa ñáiyu na chìhi tñaha
 ñáiyu-xi vecaá te sáa nduu te quihí^a-yu
 tñahá-yu vecaá, te nchaa ñáiyu sàhni tñaha
 ñáiyu-xi ndihi yuchí te diu-ni ndihi yuchí
 cuú-yu tñahá-yu, te xiá^a núú ío xini ñuhu-xi
 sá ncháá ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi
 cunduu càhnu iní-yu, te quindáá ñí ñáhà-yu
 xii-gá.

¹¹ Te ní xiní tucu-í ingá quiti ní quene-di
 núú ñuhu yìchí, te ndéé úú ndiqui-di te càa
 datná cáá ndíqui canerú, te càhá^a-di dàtná
 càhá^a quiti déé^a nání dràgón. ¹² Te dàtná
 ndécú ndihi quiti ní quene xití làmár-á^a
 tñuhu ndee ñí sá táxi tñuní-di duca^a ndècu
 ndihi quiti ní quene ñuhu yìchí-á^a tñuhu ndee
 ñí taxi tñuní-di cada-di núú quiti ní quene
 xití làmár-á^a, te quiti ní quene ñuhu yìchí-á^a
 ní quide yica-di sá ncháá ñáiyu xindecu
 nihí ñuyú chiñuhú-yu quiti ní quene xití
 làmár-á^a, quiti càhú vihi ní tñahá ní nícuéhé
 te ní ndúha-di. ¹³ Te quiti ní quene xití ñuhu
 yìchí-á^a ní quide-di titní núú sá vā yòo tñahí
 ndàcu cada, te nchaa ñáiyu ní xiní-yu sá
 ndéé andiu ní dāngóyó-dí ñuhú ñuyú. ¹⁴ Te
 sá dúcá^a ní ngúndecu ndihi-di tñuhu ndee
 ñí ní quide-di nchaa xiá^a ní quide-di núú
 quiti ní quene xití làmár-á^a, te sá dúcá^a ní
 quide-di te xiá^a ní dāndahú-di nchaa ñáiyu
 xindecu nihí ñuyú, te ní xáha^a-di xii-yu

sá ndúcú-yu ìn sá cadúha-yu nàcuáa-ni cãa nacuáa-ni ndúu quiti ní quene xití lámár-án, quiti càhú víhí ní tnahá ní nícuehé díquí-xi-án ní quée machiti te ñá túú ní xihí-di chi ní xíndecu-ni-di. ¹⁵ Te quiti ní quene xití ñuhu yíchí ní ngúndecu ndíhi tucu-di tnúhu ndee íní sá chíhí-dí íní sá ní cadúha-yu-án, sá ní natavá-yu dátá cáá quiti ní quene xití lámár-án, te ducaⁿ ní quide quiti-án cuendá cáháⁿ sá ní cadúha-yu-án, te xíáⁿ cada-xi cuú nchaa ñáiyu ñá túú ní cuíni chíñuhu ñaha xii-di. ¹⁶ Te quiti ní quene xití ñuhu-án quide-dí sá ncháá ñáiyu ngúndé ìnⁿ tñuní ndaha cùhá-yu àdi tneé-yu, te ducaⁿ ní quide-di cuéi ñáiyu cùnūu te cuéi ñáiyu ñá túú cùnūu, te cuéi ñáiyu cuica te cuéi ñáiyu ndàhú, te cuéi ñáiyu ñá túú dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te cuéi nchaa ñáiyu dàñá quée núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi ncháa-yu ducaⁿ ní ngúndé tñuní ñii-yu. ¹⁷ Te ní quide-di sá ncháá ñáiyu ñá túú ndéé tñuní ñii-xi vá cuú cuááⁿ-yu sá cachi iní-yu te ní vá cuú dicó-yu ìnⁿ sá cuíni-yu dicó-yu, te tñuní-án cuú-xi diu quiti ní quene xití lámár-án àdi númerú-di. ¹⁸ Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñáiyu ío váha cùnūnⁿ iní-xi ío váha cuáha-yu cuendá nacuáa quée-xi númerú quiti-án, te númerú-án cuú-xi íñú ciendú únídico íñú, te cùu-xi cuendá ìnⁿ ñáiyu ñuyú.

14

Cuendá ìnⁿ ciendú údico cúmí mĩ ñáiyu

¹ Te sáta dúcáⁿ te ní xini-í Yáá cáá dátá cáá ìnⁿ mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé núnñi-gá ìnⁿ yucu ñuú nání Sión ndécú àndiu, te nutñi-gá ndíhi ìnⁿ ciendú údico cúmí mĩ ñáiyu, te tneé-yu ndéé diu-gá ndíhi diu tátá-gá Dútú Ndióxi. ² Te ní tecú dóho-í ní quide-xi àndiu dátá quide-xi núú xicá cuéhé víhí ndúte, te quide tucu-xi dátá quide-xi óré níhi víhi cáháⁿ ñúhu, te quide tucu-xi dátá quide-xi óré cuéhé víhí ñáiyu caní-yu árpá. ³ Te ní tecú dóho-í xixita yuhu sá xítá yùhu núú Yáá núcúo núú xilé váha, ndíhi núú ndí cúmí cue quiti xínutñi-án, ndíhi núú nchaa cue téé cùu sacuéhé xínucúo-án, te xixita-xi ìnⁿ ndudú sáá. Te mee-ni cué ñáiyu ìnⁿ ciendú údico cúmí mĩ-án quée díquí-yu ndudú-án, te ñáiyu-án cuú-yu ñáiyu ní dácacu nihnu ñaha Yáá cáá dátá cáá ìnⁿ mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé núú ñáiyu ndécú ichi cuéhé ichi duha xíndecu ñuyú, te vá yóo ìnⁿ-gá quée díquí-xi ndudú sáá-án chi mee-ni ñáiyu ní cácu nihnu-án quée díquí-yu. ⁴ Te ñáiyu ní cácu nihnu-án cuú-yu ñáiyu ñá túú ní xíndecu ichi díí íní, te cuú-yu ñáiyu cándoo canine iní-xi, te ndéni ní cuu cuáháⁿ Yáá cáá dátá cáá ìnⁿ mbéé

quiti ní nícuehé-án, te ducaⁿ-ni ndéndaha ñàhá-yu xii-gá cuáháⁿ, te ñáiyu-án ní cácu nihnu-yu núú ncháa ñáiyu ñuyú, ñáiyu ndécú ichi cuéhé ichi duha, te ñáiyu ní cácu nihnu-án cuú-yu ñáiyu díhna nuu ní nduu táhú Yá Ndióxi cuu cuendá-gá ndíhi Yáá cáá dátá cáá ìnⁿ mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé. ⁵ Te cuú-yu ñáiyu ñá túú cáháⁿ ní ìnⁿ tnúhu ndehnde, te cándoo canine iní-yu ndécú-yu núú núcúo Yá Ndióxi táxi tñuní-gá.

Cuendá úní cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi

⁶ Te sáta dúcáⁿ te ní xini-í ìnⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xicó-xi cuádava andiu, te ndécú ndíhi-xi tnúhu sá cáháⁿ nacuáa naníhí táhú-ó, tnúhu sá ñá túú tñahí ndíhi nihnu te tnúhu-án danèhé espíritú-aⁿ nchaa ñáiyu ndécú ñuyú, ñáiyu nchaa nàcióⁿ, ndíhi ñáiyu nchaa ñuú, ndíhi nchaa ñáiyu cáháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndíhi ñáiyu xíndecu nchaa xichi. ⁷ Te níhi ní cáháⁿ-xi te cachi-xi:

—Nchaa nchòhó ñáiyu ndécú ñuyú canehe-ndo sá yínūhu núú Yá Ndióxi, te cachi-ndo sá ío càhnu cuu-gá chi sá ní sáá nduu càda ndáá-gá nchaa cuèchi-ndo, te chíñuhu-ndo-gá chí diu-gá ní cadúha-gá andiu, ndíhi ñuhu yíchí, ndíhi lámár, ndíhi nchaa ndóhoyo —duha cachi espíritú-án.

⁸ Te nchicúⁿ tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te cachi-xi:

—Vitna ní naa ñuú Babiloniá ñuú ío cùnūu, te ducaⁿ ní naa chi cue ñáiyu ñuú-án ní quide-yu ní xíta nihnu nchaa ñáiyu níhi ñuyú, chí ní sanu ichi ñàhá-yu ichi cuéhé ichi duha —duha cachi espíritú-án.

⁹ Te nchicúⁿ tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi te níhi cáháⁿ-xi, te cachi-xi:

—Nchaa ñáiyu chíñuhu ñaha xii quiti ní quene xití lámár, ndíhi sá ní natava ñàhá-yu nacuáa càa-di-án, ñáiyu ní dàñá mèe-xi ní ngúndé tñuní ndahá-yu àdi tneé-yu, ¹⁰ ñáiyu-án sùúní dándoho ñaha Yá Ndióxi xii-yu chí ío cùdééⁿ-gá, te ducaⁿ ío dándoho ñaha-gá xii-yu chí daquíhíⁿ ñàhá-gá xii-yu núú ñùhú núú ñùhú àzufré càyú-xi, te núú cué espíritú xínú cuèchi núú-gá ducaⁿ dándoho ñaha-gá xii-yu, ndíhi núú Yáá cáá dátá cáá ìnⁿ mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé.

¹¹ Te ní caa ní quíhíⁿ quene ñúhmá núú dúcáⁿ cùndecu-yu ndohó-yu-án, te cuéi nduu cuéi níu ducaⁿ ndòhó-yu. Te ducaⁿ ndòho nchaa ñáiyu chíñuhu ñaha xii quiti ní quene xití lámár, ndíhi sá ní natava ñàhá-yu nacuáa càa-di-án, te diu-ni ñáiyu-án cuú-yu ñáiyu ní ngúndé tñuní ndaha-xi àdi tneé-xi —duha cachi espíritú-án.

¹² Te xíáⁿ xini ñuhu-xi sá ncháá ñáiyu cuu cuendá Yá Ndióxi cunduu càhnu iní-yu, chí diu-ní-yu cuú-yu ñáiyu tñi nchaa tnúhu

càháⁿ-gá, te ní yùhu ní iní-yu sàndáá iní-yu Xitohó Jesucristú.

¹³ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ andiu, te càchí-xi:

—Chido tnùnì-n ìⁿ núú tütú nàcuáa na càháⁿ-í-a. “Není vitna ío váha táhú nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú te xihí-yu” —duha càchí sá ní cáháⁿ-áⁿ.

Te Espiritú Yá Ndióxi ní cáháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ndáá, chi ndetatú-yu chi ñá túú-gá nágá chiuⁿ ndohó-yu cadá-yu, te Yá Ndióxi sá nàha-gá nchaa nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quidé-yu —duha càchí Espiritú-gá.

Nchaa sá cúu núú ñúhú

¹⁴ Te sáta dúcáⁿ te dàtnùnì ní xini-í ìⁿ vícò cuixíⁿ, te núú vícò-áⁿ ní xini-í núcò ìⁿ Yáá, te càa-gá dàtná cáá ìⁿ téé ñuyíú, te díquí-gá ñúhú ìⁿ coroná ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te nùndaha-gá ìⁿ yuchí ndíquí te súnì dééⁿ. ¹⁵ Te ní xini-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní quee-xi xití vehe-gá, te ñhi ní cáháⁿ-xi xáhaⁿ-xi xii Yáá núcò núú vícò-áⁿ:

—Sa ní cuu nàquehndé-n nchàa sá ní cuu ñuyíú ndihi yuchí ndíquí-n, chi sá ní cuu núcò tnàha-xi —duha càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii Yáá-áⁿ.

¹⁶ Te Yáá núcò núú vícò-áⁿ ní dáyàha ndodo-gá yuchí ndíquí-gá núú ñuyíú ní natxi tnàha-gá nchaa sá ní cuu.

¹⁷ Te ní xini tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ní quee-xi xití vehe-gá sá cáá àndiu, te nùndaha-xi tnàhá-xi ìⁿ yuchí ndíquí dééⁿ. ¹⁸ Te ní xini tucu-í ní quee tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi núú nùtní núú sácòdò sá ndúú táhú-gá, te ndècu ndihi-xi tnúhu ndee ìní táxi tnúhú-xi ñuhú, te espíritú-áⁿ ñhi ní cáháⁿ-xi xáhaⁿ-xi xii espíritú néhé yùchí ndíquí dééⁿ-áⁿ:

—Ngüíta naquehndé-n ndihi yuchí ndíquí-n ndéhé yoho yàha stilé sá ío ñuyíú chi sá ní cuu nàtehdé —duha càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii espíritú néhé yùchí ndíquí-áⁿ.

¹⁹ Te espíritú néhé yùchí ndíquí-áⁿ ní dáyàha ndodo-xi yuchí ndíquí-xi núú ñuyíú ní nàquehndé-xi nchaa ndéhé yoho yàha stilé, te ní chihí-xi ìⁿ xichi núú ní chihí-xi cuèndá xiáⁿ quihni-xi quee ndudí-xi, te sá dúcáⁿ ní quide-xi xiáⁿ cùtnùnì iní-ó sá ío cùdéeⁿ Yá Ndióxi núú ñáiyu ñuyíú. ²⁰ Te ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ ní quihni-xi ìⁿ xio yuhu ñúú, te ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ ní nduu-xi níñi te ní quee-xi núú quihni ñihnu espíritú-áⁿ. Te únì cièndú mì mètrú ní xica níñi-áⁿ, te dàtná ìⁿ mètrú dava ní sáá cuehnu níñi-áⁿ ní xica-xi.

15

Úsá tnùndòho

¹ Te ío víhi ní quide-xi ìⁿ sá ní quide-xi andiu te ní cuñúhu víhi-í, te ní xini-í úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ìⁿ ìⁿ cue espíritú-áⁿ ndécú ndihi-xi tnúhu ndee ìní dandòho-xi ñáiyu ñuyíú, te nà yàha nchaa tnùndòho-áⁿ, te vá cùdéeⁿ-gá Yá Ndióxi núú-yu dandòho ñàha-gá xii-yu.

² Te ní xini-í ìⁿ làmár te ndute làmár-áⁿ cáá dàtná cáá vídriú, te dàcànúu-xi ndihi ñuhú, te yuhu làmár-áⁿ xñutnì nchaa ñáiyu ní ndacu ní dáquéé tìhú ñàhá xii quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ducaⁿ ní ndacu-yu ní dáquéé tìhú-yu sá ní natava ñàhá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, te ducaⁿ ní ndacu tucú-yu ní dáquéé tìhú tucú-yu númerú-di sá cúu dàtná diu-di, te nchaa ñáiyu-áⁿ ní nduu táhú-yu núú Yá Ndióxi árpá xñehé-yu cuèndá caní-yu. ³ Te xixitá-yu ndudú sá ní xita ndii Moisés ndii ní xinu cuechi núú Yá Ndióxi ndéé sanaha, te xita tucú-yu ndudú Yáá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dancuèhé-güedé, te càchí-yu:

Yòhó Dútú Ndióxi ío càhnu cuu-n, chi quide-n nchaa sá vá yòo tnàhi ndàcu cada, te cùu-n Yáá ndácú quide nchaandi túhú sá vàha,

te ío ndáá quidé-n te ío ndáá càháⁿ-n, te yìndaha-n nchaa ñáiyu ñihí ñuyíú.

⁴ Te nchaa ñáiyu néhé-yu sá yìñúhu núu-n, te nchaa-yu càchí-yu sá ío càhnu cuu-n, chi ìⁿ dii-í yòhó cúu-n Yáá ío váha quide ndáá,

te nchaa ñáiyu ñihí ñuyíú nataká-yu chihnu ñàhá-yu xii-n,

te ducaⁿ cadá-yu chi ndèhé-yu nchaa sá vàha quide-n.

Duha càchí ñáiyu-áⁿ xixitá-yu.

⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní xini-í ní nacaⁿ yuyèhe vehe Yá Ndióxi andiu, te xití vehe-gá-áⁿ ndécú sá ndéé tnúhu-gá. ⁶ Te xití vehe-gá-áⁿ ní quee úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú-gá, te ìⁿ ìⁿ ndècu ndihi-xi tnúhu ndee ìní dandòho-xi ñáiyu, te xixihnu-xi mee-ni dóó vàha, te súnì vàha càndoo, te chàhnchí, te yidúcúⁿnuu cìnchú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ pèchú ndi úsá cue espíritú-áⁿ. ⁷ Te ìⁿ quiti cúmì xñutnì núú nùtní xilé váha ní sáñàha-di ìⁿ caa sá nàhá tícuú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ xii ìⁿ ìⁿ espíritú-áⁿ, te xití nchaa tícuú-áⁿ ñúhú ìⁿ sá ñúhú te xiáⁿ cùtnùnì sá Yá Ndióxi dandòho-gá ñáiyu ñuyíú, te diu-gá cúu-gá Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú. ⁸ Te xití vehe-gá-áⁿ ní chítú ñúhmá, te ducaⁿ ní quide-gá cuèndá cùtnùnì iní ñáiyu sá ío càhnu cuu-gá táxi tnùnì-gá, te vá yòo ìⁿ cuu

quihu xití vehe-gá-áⁿ ndée ndihi ndi úsá tnúndóho cada ndi úsá cue espíritu-áⁿ ñuyú.

16

Tnúndóho cada-xi ñuyú

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ñⁿ sá ní cáháⁿ xití vehe Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-xi xii ndi úsá cue espíritu-áⁿ:

—Chí cuaháⁿ coyo-ndo sá ñúhú xití nchaa tícúú néhé-ndó-áⁿ núú ñuyú, chí sá ñúhú-áⁿ cúú-xi tnúndóho tendaha Yá Ndióxi sá cúú-xi nchaa ñáyú ñuyú —duha cachi sá cáháⁿ-áⁿ.

² Te espíritu díhna ní sáháⁿ-xi ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi-áⁿ ñuyú, te nchaa ñáyú ñúhu tnuni quiti ní quene xití lámár ñáyú ní chíñuhu sá ní natava ñáha-yu xii-di, nchaa ñáyú-áⁿ ní quené-yu ndíhi tēhyú te súni dándóho ñaha-xi xii-yu.

³ Te espíritu cúú úú ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi núú lámár, te ndute lámár-áⁿ ní nduu-xi níhi te cá-xi datná cáá níhi ñáyú sa ní xihí, te nchaa quiti ñúhu xití lámár-áⁿ ní xihí-güedi.

⁴ Te espíritu cúú úni ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi ncháa yúte ndíhi nchaa núú quēññi ndute, te ndute nchaa yúte-áⁿ ndíhi nchaa ndute quēññi-áⁿ ní nduu-xi níhi. ⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ espíritu xínú cuēchi núú Yá Ndióxi, espíritu yíndaha ndute, te xáhaⁿ-xi xii Yá Ndióxi:

—Yóhó Dútú Ndióxi cúú-n Yáá quidé ndáá cuiti núu duha quide-n tendaha-n tnúndóho-a, te diu-ni-ni cúu-n Yáá ndécú ndéé cútñáhá ní ngáva ñuyú, te diu-ni-ni cúu-n Yáá ndécú vitna te ñá túú tnáhi cuēchi-n. ⁶ Chí cue ñáyú ñuyú ní dácáca-yu níhi nchaa ñáyú ní cáháⁿ tnúhu-n ndíhi nchaa dava-gá ñáyú cúu cuendá-n, te ní sahní-yu nchaa ñáyú-áⁿ, te vitna ní dátíu-n ndute ní nduu-xi níhi te duca-ni cáa ndute-áⁿ xihí-yu, te ducaⁿ táu-xi ndohó-yu cuendá sá ní sahní-yu cue ñáyú cúu cuendá-n —duha cachi espíritu-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁷ Te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá ní cáháⁿ núú nútní núú sácódó sá ndúú táhú Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Ndáá sá yóhó Dútú Ndióxi Yáá ndácú quide nchaandi túhú sá váha dándóho-n ñáyú nácúáa táu-xi cunduo —duha cachi sá cáháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁸ Te espíritu cúú cúmi ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi núú nchíanchii cuendá nchíanchii-áⁿ cahmi-xi nchaa ñáyú ñuyú. ⁹ Te ncháa-yu ní ndoho víhi-yu ní cáyú-yu, te cuēi ducaⁿ ní ndohó-yu dico ñá túú ní cuñi-yu ndixi cuēchi iní-yu cuendá nchaa sá ñá túú váha quidé-yu, te ní ñá túú ní cachi-yu sá ío cahnú cuu Yá Ndióxi chí da ní cáháⁿ

úhú-yu cuendá-gá, te diu-gá cúú-gá Yáá ducaⁿ ní tendaha tnúndóho-áⁿ sá cúú-xi-yu.

¹⁰ Te espíritu cúú úhúⁿ ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi núú ndécú quiti ní quene xití lámár-áⁿ táxi tnúni-di, te nchaa núú táxi tnúni-di ní cuu nee, te nchaa ñáyú ñuyú ndée yáa-ná-yu nácaxi nihnú-yu sá ndóhó-yu. ¹¹ Dico ní dúcaⁿ ñá túú ní cuñi-yu dáñá-yu ní ñⁿ sá cuēhé sá dúhá quidé-yu, chí da ní cáháⁿ úhú-yu cuendá Yá Ndióxi Yáá ndécú àndiu sá cuendá sá dándóho ñaha ndíhi tēhyú ndée-yu-áⁿ ndíhi nchaa dava-gá sá yáha-yu.

¹² Te espíritu cúú íñú ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi xití yúte cahnú nani Eúfratés, te ndute yúte-áⁿ ní yíchí cuendá yáha cue té yíndaha ñáyú xíndecu ndáa xio nacúáa quēne nchíanchii.

¹³ Te ní xini-í ní quee ñⁿ espíritu cúndíhi yucu ñáváha yuhu quiti dééⁿ nání dragón, te ní xini tucu-í ní quee tucu ingá espíritu cúndíhi yucu ñáváha yuhu quiti ní quene xití lámár, te ní xini tucu-í ní quee tucu ingá espíritu cúndíhi yucu ñáváha yuhu té dándahú ñáyú cachi sá cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndáa, te ndi núni espíritu-áⁿ xíndáa-xi datná cáá làhvá. ¹⁴ Te ndi núni espíritu-áⁿ quidé-xi sá vá yóo tnáhi ndácú cada, te xica datacá-xi nchaa cue té yíndaha ñaha xii ñáyú xíndecu níhi ñuyú cuendá náa-güedé meí ndúu cachi Yá Ndióxi coo tnúndóho cahnú vihi-gá, te diu mee Yá Ndióxi cúú-gá Yáá ío cahnú cuu. ¹⁵ Te Yáá cúú Xitohó-ó ní cachi-gá: “Cunaha-ndo chí nduu ñá túú yíhi iní-ndó quixi-í núú ndécú-ndó, te cada-í datná quidé ñadúhú. Te váha táhú nchaa nchóhó ñáyú xíndecu túha, chí cuu-ndo datná cue ñáyú xíndecu túha xixíhnu-ni dóó-xi cuendá sá vá cúcáhaⁿ núu-yu datná cúcáhaⁿ núú cuē ñáyú ñá túú nihnu dóó-xi, te duha cáháⁿ-í cuendá sá nchóhó cundecu túha-ndo òré quexio-í”, duha cachi-gá. ¹⁶ Te ndi núni cue espíritu cúndíhi yucu ñáváha-áⁿ ní dátacá-xi nchaa cue té yíndaha ñaha xii ñáyú, te ní taxi ndecu ñaha-xi ñⁿ xichi núú nání Armagedón, duha nani xiáⁿ tnúhu hèbreú.

¹⁷ Te espíritu cúú úsá ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi núú tàchí, te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ Yáá núcúo núú xilé váha xití vehe-gá, te cachi-gá:

—Xéhé-ne cúmání te xínu cava nchaa tnúndóho tnúhu ndáhu —duha cachi-gá.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní sáá nduté te ní cáháⁿ ñúhu, te súni dúsaⁿ ní quide-xi, te níhi víhi ní tnáa ñuyú, te ndée cútñáhá ní ngúndecu ñáyú ñuyú te vátá ñⁿ xitohó-gá níhi tnáa datná ní quide-xi. ¹⁹ Te ñúú cahnú ío cunuu nani

Babiloniá ní quée dava-xi ní cuu-xi úní xí-chí, te nchaa ñuú cáá ñihí ñuyú ní ngoyo nchaa vehe, chí Yá Ndióxi ní ndacu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáyíu ñuú Babiloniá-á, te duca^a ní quide ñaha-gá xii-yu chí ío cùdée^a-gá núú-yu. ²⁰ Te nchaa tindúú ní ndónúhú-xí cuéi nchaa tindúú ñuhu yíchí ndécú xiti lámár. ²¹ Te ní xini-í ní cuu^a ñihí ñàhnu vihi ní ngaundodo-xi cue ñáyíu ñuyú, te nchaa ñihí-á^a vée-xi dàtná údico kílú, te cue ñáyíu ñuyú ní cáhà^a úhú-yu cuèndá Yá Ndióxi sá dúcá^a ní dácúú^a-gá ñihí ñàhnu vihi-á^a, chí ní cuu-xi ñi^a tnúndòho cahnu vihi sá cúú-xí-yu.

17

Ñadìhí ndécú ichi díí iní

¹ Te núú úsá espíritú nēhé tícúú-á^a, te ñi^a-xi ní quixi-xi núú ndécú-í, te càchí-xi xii-í:

—Nēhé ná quíhí^a-ó dānehé ñàhà-í xii-n nchàa tnúndòho sá ndóhó ñadìhí ñàha ndécú ichi díí iní, te ñàha-á^a cùnùu-a^a nucóo-a^a núú ñúhú vihi ndute. ² Te ñàha-á^a ndécú díí iní-a^a ndihí nchaa cue téé yíndaha ñàha xii ñáyíu xindecu ñihí ñuyú, te nchaa dava-gá ñáyíu ñuyú ío iní-yu nchicú^a nihnú-yu quidē-yu nchaa nàcuáa quide ñàha-á^a —duha càchí espíritú-á^a.

³ Te óré duca^a quide ñàha Espíritú Yá Ndióxi xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te ñi^a espíritú xínú cuèchi núú-gá ndécá ñàha-xi xii-í cuáhà^a ñi^a xiti yucu, te xiti yucu-á^a ní xini-í ñi^a ñadìhí yódó-á^a ñi^a quiti ticuehé, te ndée úsá díquí-di te úxí ndiqui-di, te nihí-di ndée tnuní-di mee-ni tnúhu sá càhà^a úhú cuèndá Yá Ndióxi. ⁴ Te ñadìhí-á^a nihnú-á^a dóó muràdú ndihí dóó ticuehé, te mee-ni sá ní cuáha díhú^a cuàá^a, ndihí yúú vāha sá nání pèrlá, ndihí nchaa dava-gá núú yúú vāha, mee-ni nchàa xiā^a ní cuáha sá yíhí lōho-a^a, ndihí sá ñúhú dúcú-a^a, ndihí sá ñúhú dúcú^a ndáhà-á^a, te nùndaha-a^a ñi^a tícúú ní cuáha mee-ni díhú^a cuàá^a te ñúhu mee-ni sá cuèhé sá dúhá, te xiā^a cùnùnì iní-ó sá cúú-á^a ñi^a ñadìhí ñàha ndécú ichi cuèhé ichi duha. ⁵ Te tneé-a^a ndée tnuní ñi^a tnúhu, te càchí-xi: “Núú Babiloniá ñuú ío cùnùu, cada iní-ndó sá cúú-xí mèi ñadìhí-a, te diu ñadìhí-a cùu-a^a ñàha sanu ichi ñàha xii nchaa ñáyíu dihi ñáyíu ndécú ichi díí iní, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá sànu ichi-a^a nchaa ñáyíu cadá-yu^a, duha càhà^a tnúhu ndée tnuní tneé ñadìhí-á^a. Te vā yōo tècú tnuní ná cuèndá duca^a càhà^a tnúhu-á^a. ⁶ Te ní cùnùnì iní-í sá diú ñàha-á^a ní dácáá-á^a ñihí ñáyíu cùu cuèndá Yá Ndióxi ní sahni ñàha-a^a xii-yu, te ñáyíu ní xihí-á^a cúú-yu ñáyíu ní càhà^a vāha cuèndá Xitohó Jesucristú, te sá dúcá^a ní quide-a^a te ní nduu-a^a dàtná ñi^a ñáyíu quihu. Te ío ní cuñúhu-í sá dúcá^a ní cuu ní xini-í.

⁷ Te sáta dúcá^a te espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi-á^a càchí tucu-xi xii-í:

—Vā ndée dúcá^a cùnúhu-n, chí vitna ná càchí tnúhu-í xii-n nàcuáa quée-xi cuèndá quiti ndée úsá díquí-xi ndihí úxí ndiqui-xi-á^a, ndihí nàcuáa quée-xi cuèndá ñadìhí ñàha yódó ñàha xii-di-á^a. ⁸ Te quiti ní xini-n-á^a cúú-dí ñi^a quiti sa ní xindecu te vitna ñà túú-gá-di ndécú, te sáá nduu te quene-di yáú cùnú vihi sá ío nēhé cáá, te dàtnùnì sáá nduu te quíhí^a-di núú ùhú núú ndàhú ní caa ní quíhí^a, te cue ñáyíu xindecu ñuyú cuñúhu vihi-yu quiti-á^a chí cùu-di ñi^a quiti sa ní xindecu ní cùu te sáá nduu cùndecu tucu-di, te ñáyíu duca^a cùnúhu ñàha xii-di-á^a ñà túú yódó tnuní-yu núú tútú núú yódó tnuní cue ñáyíu naníhí tàhú, chí ndée cùnàhà vátá ngáva-gá ñuyú duca^a sa yódó tnuní cue ñáyíu naníhí tàhú.

⁹ Te nchaa ñáyíu tècú tnuní xini ñuhu-xi cani vāha iní-yu cuèndá tnúhu-a. Te ndi úsá díquí quiti-á^a cada iní-ó sá cúú-xí úsá tìndúú núú núcóo ñadìhí-á^a. ¹⁰ Te ndi úsá díquí quiti-á^a cada iní-ó sá cúú-xí úsá tnàhà cue téé yíndaha ñàha xii ñáyíu, te úhú^a cue téé-á^a ñà túú-gá cùnùu-güedé vitna, te ñi^a téé-á^a cùnùu-dé vitna te ingá-dé vátá sàá-gá nduu cùnùu-dé, te na sàá nduu dúcá^a cùnùu-dé te sacú-ni nduu cùnùu-dé. ¹¹ Te quiti ní xindecu ní cùu te ñà túú-gá-di ndécú vitna, cùu-di dàtná téé cùu uná yíndaha ñàha xii ñáyíu, te ñi^a-ni cùu-di ndihí cue téé úsá yíndaha ñáyíu-á^a, te quiti-á^a sáá nduu cuíta nihnu-di quíhí^a-di núú ùhú núú ndàhú ní caa ní quíhí^a.

¹² Te ndi úxí ndiqui quiti-á^a cada iní-n sá cúú-xí úxí tnàhà cue téé quindaha ñàha xii ñáyíu, dico vátá sàá-gá nduu cùnùu-güedé quindaha ñàha-güedé xii-yu. Te cue téé-á^a ñihí-güedé tnúhu ndee iní taxi tnuní-güedé ndihí quiti-á^a, dico tnaa-ni taxi tnuní-güedé ndihí quiti-á^a. ¹³ Te ndi úxí cue téé-á^a cuu ñi^a nnuu-güedé taxi tnuní-güedé, te chindee-güedé quiti-á^a cuèndá cuu ñi^a nnuu-güedé ndihí-di cuèndá taxi tnuní-gá-di. ¹⁴ Te cue téé-á^a nàá-güedé ndihí Yáá cáá dàtná cáá ñi^a mbée quiti ní dānícuehé-güedé dico vā ndácú-güedé nàá-güedé ndihí-gá chí cuíta-güedé. Te diu-gá cúú-gá Yáá ío cùnùu taxi tnuní cuéi nchaa téé yíndaha ñàha xii ñáyíu, te duca^a-ni taxi tnuní-gá cuéi nchaa dava-gá-yu. Te mee Yá Ndióxi ní cachí-gá nándi cùu nchaa ñáyíu cundecu ndihí Yáá cáá dàtná cáá ñi^a mbée quiti ní dānícuehé-güedé-á^a, te diu-ni ñáyíu-á^a cúú-yu ñáyíu ní càhà^a-gá te cùu-yu ñáyíu quide ndáá ndécú ichi-gá —duha càchí espíritú xínú cuèchi núú-gá.

¹⁵ Te ní cachí tucu espíritú-á^a xii-í:

—Ndute ñuhu núú núcôo ñadihi ñaha ndècu ichi díí ñí-á, ndute-á cada ñí-n sá cúú-xí ñáiyu nchaa nació, ndihi ñáiyu nchaa ñuú, ndihi ñáiyu xindecu nchaa xichi, ndihi ñáiyu càhá ndí díí ndí díí núú tnúhu. ¹⁶ Te dàtná ní cachí-í sá ndí uxí ndiqui quiti ní xini-á cúú-xí úxí tnàhá cue tée quindaha ñaha xii ñáiyu, te cue tée-á cuu úhú ñí-güedé ñadihi ñaha ndècu ichi díí ñí-á, te ní vâ cáda cuendá ñahá-gá-güedé xii-á, te ndada ndàhú ñahá-güedé, te dacàchi ñaha-güedé xii-á, te cahmí ñaha-güedé. ¹⁷ Te mee Yá Ndióxi duca ñàcàhá-gá ñí cue tée-á cuendá cada-güedé nàcuáa cuini méé-gá, te xiá núu cuu ñí-nuu-güedé cuendá cùñaha-güedé xii quiti-á cada-di núú-güedé taxi tnúni-di, te duca-ni cáda-di núú-güedé taxi tnúni-di ndéé ná sáa nduu cáda Yá Ndióxi nàcuáa ní cachí-gá. ¹⁸ Te ñadihi ñaha ní xini-á cada ñí-n sá cúú-á ñuú cáhnú ñuú ío cùnúu, te ñuú-á ndécú tée ío-gá cùnúu taxi tnúni nchaa cue tée yindaha ñaha xii ñáiyu xindecu ñuyú —duha ní cachí espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi xii-í.

18

Ní naa ñuú Babiloniá

¹ Te duca ñí dātñúni ní xini tucu-í ingá espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ndéé andiu ní dátasa-xi te ní dáyehé-xi ñuyú, te espíritu-á ío cùnúu-xi. ² Te níhi ní cáhá-xi, te cachí-xi:

—Ní sáa nduu nàa ñuú cáhnú ñuú cùnúu nani Babiloniá, te xiá-ná natacá nchaa núú espíritu cundíhi yacu ñávàha cundecu-xi, te vâ quèé-gá-xi xiá, te diu-ni xiá natacá nchaa quiti ndàva núú tàchí nchaa quiti ndehe quide, quiti ñá túú tnàhá ñí ñáiyu te xiá-ná cundecu-güedé. ³ Te duca ñí ñáiyu ñuú-á sánú íchí-yu nchaa ñáiyu níhi ñuyú ichi cuèhé ichi duha, te duca-ni xinchícú ñíhnu nchaa ñáiyu ñuyú xiquidé-yu, te nchaa cue tée cùnúu yindaha ñaha xii ñáiyu, cue tée-á cúú ñí-nuu-güedé ndihi nchaa ñáiyu ñuú-á quidé-güedé ndihi-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te nchaa ñáiyu dīco nándi sá dīco quèhe ñáiyu ñuú-á ío cūu cuicá-yu, te duca ñí quèhe nchaa ñáiyu ñuú Babiloniá-á nchaa sá dīco ñáiyu-á cuendá xiá cānehé-yu ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha —duha cāchi espíritu-á.

⁴ Te sáta dúcá te ní tecú dóho-í ní cáhá ñí sá ní cáhá andiu, te cachí-xi:

—Nchaa nchòhó ñáiyu cūu cuendá-í quee-ndo ñuú Babiloniá cuendá sá vâ cundecu-ndo tnàhá-ndó ichi cuèhé ichi duha dàtná ndécú ñáiyu ñuú-á, te duca ñí vâ quini-ndó tnúndòho tnúhu ndàhú sá quixí cūu xii ñáiyu-á. ⁵ Chī ío cuèhé cuèchi-yu ní cuu ndècu núú Yá Ndióxi, te mee-gá ñahá-gá nàcuáa ndūu nchaa sá

quidé-yu. ⁶ Te nchòhó ñáiyu cūu cuendá-í, chí nānchòcāva dāndòho-ndo ñáiyu-á dàtná quidé mēe-yu dāndòhó-yu cue ñáiyu, te úú xito nānchòcāva-ndo dāndòho-ndó-yu, te duca ñí cáda-ndo cuendá ío-gá ndohó-yu. ⁷ Te ío quide cahnú-yu mēe-yu, te ío cūdí ñí-yu quidé-yu nchaa núú sá cuèhé sá dúhá, te sá dúcá xidó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá núu xiá nchòhó ío dāndòho-ndó-yu, te duca ñí ñáiyu ñuú-á sání ñí-yu, te cachí-yu: “Nchúhú cúú-ndí dàtná ñí ñadihi ñá túú quèé, ñaha ío cùnúu yindaha ñaha xii ñáiyu. Te duca ñí sātñahá-xi cūu-ndí chí nchaa-ni nduu ío váha cūu ñí-ndí ndécú-ndí, te ní vâ sáa ñí nduu te ndíhú ñí-ndí”, duha cachí ñáiyu ñuú-á. ⁸ Te sá cuendá nchaa sá quidé-yu-á núu xiá ñí-ndí ndūu sáa tnúndòho sá cúú-xi-yu, te ío ndohó-yu chí ñuú-yu coo tñamá, te coo cuèhé cahní ñaha-xi xii-yu, te ío ndíhú ñí-yu, te cáyú ñuú-yu, te duca ñí ndòhó-yu chí Dútú Ndióxi ío cùnúu-gá, te diu-gá duca ñí dāndòho ñaha-gá xii-yu —duha cāchi sá ní cáhá àndiu-á.

⁹ Te nchaa cue tée cùnúu yindaha ñaha xii ñáiyu ío ndáhyú-güedé sá ndíhú ñí-güedé óré ná quini-güedé quene ñíhnmá cáyú ñuú cue ñáiyu Babiloniá, chí diu cue tée-á cúú-güedé cue tée cūu ñí-nuu ndíhi-yu quide-güedé nchaa núú sá cuèhé sá dúhá ndíhi-yu, te duca ñí ío tnàhá ñí-güedé cundecu-güedé ndíhi-yu ichi díí ñí. ¹⁰ Te cue tée-á xica-ná cundecu-güedé cundehe-güedé nàcuáa ndòho nchaa ñáiyu ñuú-á sá yùhú-güedé nchaa tnúndòho-á, te cachí-güedé:

—[Ndàhú nchòhó ñáiyu ñuú cáhnú ñuú cùnúu nani Babiloniá! Chī uu-ni ní sáa nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú sá cúú-xi-ndó —duha cachí-güedé.

¹¹ Te nchaa ñáiyu dīco nchaa sá nándihi ñáiyu ñuú Babiloniá tnàhá-yu ío ndáhyú-yu sá ndíhú ñí-yu chí vâ yō-gá cuaa nchaa sá dīcō-yu. ¹² Te dīcō-yu nchaa sá ní cuáha mee-ni dīhú cuaa, ndíhi nchaa sá ní cuáha mee-ni dīhú cuixí, te dīco tucú-yu sá ní cuáha mee-ni yúu váha yúu nání pērlá, ndíhi nchaa dāva-gá sá ní cuáha dāva-gá yúu váha, te dīcō-yu tnàhá dóo sēdā, ndíhi ingá núu dóo váha sá nání lñú, ndíhi dóo muradú, ndíhi dóo tīcuèhé te mee-ni dóo váha cūu-xi, te dīco tucú-yu tnàhá yutnu sá sàhá tnámí, te dīco tucú-yu sá ní cuáha sá nání mārflí, te dīco tucú-yu sá ní cuáha mee-ni yutnu váha sá ío ndēyáhu, te dīco tucú-yu sá ní cuáha mee-ni cāá, ndíhi sá ní cuáha mee-ni sá nání brōncé, ndíhi sá ní cuáha mee-ni yúu váha yúu nání mārml. ¹³ Te dīco tucú-yu canelá, ndíhi yúcu sá sàhá tnámí, ndíhi dūsa sá sàhá tnámí, ndíhi yúcu sá nání mīrrá, te dīco tucú-yu ingá núu dūsa sá sàhá tnámí nání olivánú, te dīco tucú-yu ndudí ndéhé

yoho yàha stilé, ndihi acití yutnu nàni olívú, ndihi yuchi triú váha, te dico tucú-yu nchaa dava-gá núú triú, te dicó-yu tnàhá mbéé, ndihi cuáyú, ndihi nchaa dava-gá quiti tatá, te dico tucú-yu tnàhá carrètá, te dico tucú-yu tnàhá ñáiyu xinu cuechi, ñáiyu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíú¹⁴ pàtróó-xi. ¹⁴ Te nchaa ñáiyu dico-án cùñàhá-yu xii ñáiyu ñuú Babiloniá:

—¡Nchaa sá io cùdíí ñí-ndó cùndecu ndihí-ndo ni cuu vá ndácú-gá-ndó ñihí-ndó vitna, te nchaa sá sání ñí-ndó sá io váha cãa ndecu ndihí-ndo ndihí nchaa dava-gá sá ndécú ndihí-ndo ní ndihí nihnu-xi vitna, te ní ñí¹⁵ nduu-gá vá ñihí-ndó ní ñí¹⁶ xiá¹⁷ cundecu ndihí-ndo! —duha cùñàhá ñáiyu-án xii-yu.

¹⁵ Te nchaa ñáiyu ní cuu cuica ní xóo dico nándi nchaa sá ní xóo dico ní quehe¹⁸ cue ñáiyu ñuú Babiloniá, nchaa ñáiyu-án xica-nã cundecú-yu cundehé-yu sá yùhú-yu cuendá nchaa tnúndóho sá yàha cue ñáiyu ñuú-án, te io ndáhyú-yu sá ndihú ñí-yu sá dúcá¹⁹ ndòho ñáiyu-án. ¹⁶ Te cùñàhá tucú-yu:

—¡Ndáhú nchòhó ñáiyu xíndecu ñuú cãhnú ñuú nání Babiloniá! Chi nchòhó cúú-ndó dàtná ñí²⁰ ñadihí ñaha nihnu dóo váha dóo murádú, ndihi dóo tícuéhé, te mee-ni sá ní cuáha dihú²¹ cuáá²², ndihi mee-ni sá ní cuáha yúú váha yúú nání pèrlá, ndihi sá ní cuáha dava-gá yúú váha sá io vii ndãa mee-ni nchãa xiá²³ ní cuáha sá yíhí lôho-a²⁴, ndihi sá ñúhú dúcú-a²⁵, ndihi sá ñúhú dúcú²⁶ ndáhá-án. ¹⁷ ¡Te uu²⁷ni ní ndihí nihnu nchaandi túhú sá ndécú ndihí ñadihí-án, te duca²⁸ sãtnahá-xi cùu nchohó ní cùu! —duha cùñàhá-yu xii cue ñáiyu ñuú Babiloniá.

Te nchaa cue téé dàcaca barcú ndihí nchaa cue téé tàxi tnuní bãrcú-án, ndihí nchaa ñáiyu ñúhu xití bãrcú-án, ndihí nchaa dava-gá cue téé nándi chùu²⁹ quide ndecu lámár, nchaa ñáiyu-án xica cundecú-yu ¹⁸ te quini-yu òré quene ñúhmá càyú ñuú cue ñáiyu Babiloniá, te ñihí cãhá³⁰-yu, te cachí-yu:

—Ní ñí³¹ ñuú ñá túú nùtnahá-xi ñuú Babiloniá —duha cãhá³²-yu.

¹⁹ Te nchaa ñáiyu-án chidó-yu ñuuhu díquí-yu, te nguíta-yu ndáhí-yu sá ndihú ñí-yu, te ñihí cãhá³³-yu, te cachí tucú-yu:

—¡Ndáhú nchòhó ñáiyu xíndecu ñuú cãhnú ñuú nání Babiloniá! Chi io cuica-ndo ní cùu, te diu-ndo ní quide ní cuu cuica nchãa ñáiyu ndecu ndihí barcú, te vitna uu³⁴ni ní naa-ndo ndihí ñuú-ndó —duha cachí-yu.

²⁰ Te nchaa nchòhó ñáiyu ndècu andiu io chí cùdíí ñí³⁵ sá dúcá³⁶ dàndoho Yá Ndióxi nchaa ñáiyu ñuú Babiloniá-án, te diu-ni duca³⁷ chí cùdíí ñí³⁸ nchaa nchòhó cue téé ní cachí Xitohó Jesucristú cãhá³⁹ tnúhu-gá, te diu-ni duca⁴⁰ chí cùdíí ñí⁴¹ nchaa nchòhó cue téé cãhá⁴² tnúhu Yá Ndióxi nãcuáa dàcahu ñí⁴³

ñáhá-gá xii-ndo, te diu-ni duca⁴⁴ chí cùdíí ñí⁴⁵ nchaa dava-gá nchòhó ñáiyu cùu cuendá-gá cuendá sá dúcá⁴⁶ dàndoho-gá nchaa ñáiyu ñuú-án. Te duca⁴⁷ cãda ñaha-gá xii cue ñáiyu-án cuendá nchaa sá quidé ñáhá-yu xii-ndo.

²¹ Te sáta dúcá⁴⁸ te ní xiní-í ñí⁴⁹ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te espíritú-án io ndee-xi te ní quehe⁵⁰-xi ñí⁵¹ yúú cãhnú dàtná cãhnu yódó te ní dàquëe-xi xití ndute lámár, te cãchí-xi:

—Dàtná ní quide-í ní dàquëe-í yúú xití ndute duca⁵² cãda-xi ñuú cãhnú ñuú Babiloniá, chi ñáiyu ñuú-án io ndihí naá-yu ndihí ñuú-yu, te vá ñí⁵³ nduu ñí⁵⁴ quíú-gá quini ñáhá ñáiyu xii-yu. ²² Te ní ñí⁵⁵-gá ñáiyu cãni arpá, te ní ñí⁵⁶-gá ñáiyu tíú vílu, te ní ñí⁵⁷-gá ñáiyu tíú cútú, te ní ñí⁵⁸-gá yáa vá cóo ñuú-án, te ní ñí⁵⁹-gá cue ñáiyu xíní cãda ñí⁶⁰ núú chíu⁶¹ vá cóo-gá, te ní vá yóo-gá canehe chíu⁶² yúú cúú yódó mulínú. ²³ Te ní ñí⁶³-gá ñúhú vá cùndecu ñuú-án, te ní ñí⁶⁴ nduu-gá vá cóo vílu tnándaha, te ñáiyu ñuú-án ñáiyu quide ndáhú cúú-yu ñáiyu ío-gá cuicá-yu dàcúxí⁶⁵ ñáiyu quide ndáhú xíndecu ñihí⁶⁶ ñuyítú, dico nchaa-yu naá-yu chí quide nduu-yu te ío dandahú-yu cue ñáiyu ñuyítú sá dúcá⁶⁷ quidé-yu.

²⁴ Te diu-ni ñuú-án ní dácácá-yu níñí cue téé ní cãhá⁶⁸ tnúhu Yá Ndióxi, te diu-ni duca⁶⁹ ní quidé-yu nchaa dava-gá cue ñáiyu cùu cuendá-gá, te diu-ní-yu quide xisahní tnàha ñáiyu ñuyítú —duha cãchí espíritú-án.

19

¹ Te sáta dúcá⁷⁰ te ní tecú dóho-í ñihí ní cãhá⁷¹ cuéhé víhí ñáiyu andiu, te cãchí-yu:

¡Ío cãhnu cuu Yá Ndióxi!, chí diu-gá cúú-gá Yáa ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú, te ío cùnuu-gá, te mee-ni sá váha quide-gá,

² te mee-gá ío váha ndáá quidé-gá quidé ndáá-gá cuèchi nchaa ñáiyu,

chí diu-gá ní dàquihí⁷²-gá ñadihí ñaha ndècu íchí díí ñí⁷³ núú ùhú núú ndáhú,

chí diu-a⁷⁴ ní sanu íchí-a⁷⁵ ñáiyu ñuyítú íchí cuéhé íchí duha,

te duca⁷⁶ ní dàquihí⁷⁷ ñáhá-gá xii-a⁷⁸ núú ùhú núú ndáhú chí nàchinaa-gá sá ní sahní-a⁷⁹ cue ñáiyu ní xinu cuechi núú-gá.

Duha cãchí-yu.

³ Te cãchí tucú-yu:

—¡Ío cãhnu cuu Yá Ndióxi!, chí nchaa nduu nchaa quíú duca⁸⁰-ni quène ñúhmá núú ñúhú ñàha-án càyú-a⁸¹ —duha cãchí-yu.

⁴ Te ndi ócò cùmí cue téé cùu sacuéhé xíndecu-án ní nguíní xití-güedé núú Yá Ndióxi núú núcóo-gá táxi tnúni-gá, te tnàhá cue quiti cùmí xínutnii-án ní nguíní xití-güedé

núú-gǎ, te cue téé-áⁿ cǎchí-güedé ndihi cue quiti-áⁿ:

—Sá ndáá sá ǎ cǎhnu cuu Yá Ndióxi — duha cǎchí-güedé ndihi cue quiti-áⁿ.

⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cǎháⁿ ǎⁿ sá ní cǎháⁿ mei núú nútní xilé váha núcóo Yá Ndióxi, te cǎchí sá cǎháⁿ-áⁿ:

Nchaa nchóhó ñáiyu xínu cuechi núú Yá Ndióxi, diu-ní nchóhó ñáiyu nèhe sá yíñuhu núú-gǎ,

cǎháⁿ-ndo sá ǎ cǎhnu cuu-gǎ cuéi cùnunu-ndo àdi ñá túú cùnunu-ndo.

Duha cǎchí sá cǎháⁿ-áⁿ.

ǎⁿ vico cùu datná vico tnándaha

⁶ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cǎháⁿ cuéhé víhí ñáiyu andiu, te óré ducaⁿ ní cǎháⁿ-yu te ní quide-xi dátá quidé-xi núú xícá cuéhé víhí ndùte, te ní quide tucu-xi dátá quidé-xi óré cǎháⁿ níhi víhi ñúhu, te cǎchí-yu:

ǎ cǎhnu cuu Dútú Ndióxi Yáa cúú Tátá-ó! Te ǎ cùnunu-gǎ táxi tnúni-gǎ, te quide-gǎ nchaandi túhú sá váha.

⁷ Te ǎ chí ná cǎchí-í ñí-ó, te chí ná cǎchí-ó sá ǎ cǎhnu cuu Yá Ndióxi,

chi vitna ní sáa nduu cada Yáa cáá dátá cáá ǎⁿ mbéé quiti ní dǎncuéhé-güedé ǎⁿ vico, te cùu-xi datná vico tnándaha.

Te nchaa ñáiyu cùu cuendá-gǎ sa ní ndihí-yu sa ndécu túha-yu cundecú-yu vico-áⁿ, te cada iní-ó sá ñáiyu-áⁿ cúu-yu dátá ǎⁿ ñadihí xíchí tnándaha ndihí-gǎ,

⁸ te ñáiyu-áⁿ ní nduu táhú-yu cuíhnu-yu dóó váha dóó chàhncí sá ǎ váha càndoo.

Duha cǎchí-yu.

Te sá dúcáⁿ ní nduu táhú ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi dóó váha ñhnu-yu, xiáⁿ cútnúni iní-ó sá cúu-yu ñáiyu quide ndáá núú-gǎ.

⁹ Te ǎⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi ní cǎchí tnúhu-xi xii-í, te cǎchí-xi:

—Chido tnúni-n ǎⁿ núú tútú nàcuáa na cǎháⁿ-í-a: “Váha táhú nchaa ñáiyu ní cǎháⁿ ñáhá Yáa cáá dátá cáá ǎⁿ mbéé quiti ní dǎncuéhé-güedé cundecú-yu vico, te vico-áⁿ cúu-xi dátá vico tnándaha cada-gǎ”, te duha chido tnúni-n chi tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi —duha cǎchí espíritú-áⁿ.

¹⁰ Te ní ngúñí xítí-í núú espíritú-áⁿ cuendá chiñuhu-í-xi ní cùu, te ní cǎchí-xi:

—Vá dúcáⁿ cada-n, chi tnáhá-í dicó xínú cuéchi-í núú Yá Ndióxi dátá quidé-n xínu cuechi-n núú-gǎ ndihí nchaa dava-gǎ ñáiyu ndécu ndihí-n ichi-gǎ, ñáiyu nchicúⁿ ñhnu quide ní yuhu ní iní nchaa nàcuáa cǎháⁿ Xítóhó Jesucristú, te núú xiáⁿ cǎchí-í sá vá dúcáⁿ cada-n, chi mee Yá Ndióxi chiñuhu-n —duha cǎchí espíritú-áⁿ.

Te nchaa cue téé cǎháⁿ tnúhu Yá Ndióxi cǎháⁿ-güedé nàcuáa nduu tnúhu cǎháⁿ Xítóhó Jesucristú.

Cuendá Yáa yódó ǎⁿ cuayú cuixíⁿ

¹¹ Te ní xini-í nchii andiu, te ní xini-í ní quee ǎⁿ Yáa yódó-gǎ ǎⁿ cuayú cuixíⁿ. Te Yáa-áⁿ nání-gǎ Yáa quidé ndáá cuiti, duha nani-gǎ. Te quide-gǎ nchaa sá cǎháⁿ-gǎ, te ǎ váha quide ndáá-gǎ cuéchi nchaa ñáiyu, te nchaa ñáiyu náá ndihí ñaha xii-gǎ ǎ váha xini-gǎ nàcuáa cada ñaha-gǎ xii-yu chí ǎ ndáá quidé-gǎ. ¹² Te tinúu-gǎ dáyehé-xi dátá dáyehé ñuhú, te titní coróná ñuhú díqui-gǎ, te nèhe-gǎ ǎⁿ sá ndéé diu-gǎ, te vá yóo ǎⁿ cútnúni iní-xi nàsa cuáháⁿ tnúhu-áⁿ, chí ǎⁿ dií ní mee-gǎ náhá-gǎ nàcuáa cǎháⁿ-xi. ¹³ Te Yáa-áⁿ ñhnu-gǎ ǎⁿ dóó ní cuu mee-ni ñíñí, te Yáa-áⁿ cǎchí tnúhu-gǎ nchaa nàcuáa sàni iní Yá Ndióxi, núu xiáⁿ nání-gǎ Tnúhu Yá Ndióxi. ¹⁴ Te sáta-gǎ nchicúⁿ nchaa espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi, te cue espíritú-áⁿ cúu-xi dátá sandadú, te xixihu-xi dóó cuixíⁿ dóó váha sá càndoo, te xixódó-xi cuayú cuixíⁿ. ¹⁵ Te yuhu Yáa yódónunu-áⁿ quéné ǎⁿ yuchi cǎhnu, te ndihí yuchi-áⁿ dǎncuéhé-gǎ nchaa ñáiyu xindecu ñuyúy, te ǎ dandóhó ñaha-gǎ xii-yu, te dátá quidé téé quíhni ndéhé yoho váha stilé ducaⁿ sǎtnahá-xi cada ñaha-gǎ xii-yu, chí ǎ dandóhó ñaha-gǎ xii-yu cuendá sá ǎ cùdéé-gǎ. Te mee-gǎ ǎ cùnunu-gǎ táxi tnúni-gǎ, te quide-gǎ nchaandi túhú sá váha. ¹⁶ Te sáta dóó ñhnu Yáa-áⁿ ndihí núú ticácáⁿ-gǎ yódó tnúni nàcuáa nani-gǎ, te duha cǎháⁿ-xi: “Téé ǎ cùnunu taxi tnúni ñáhá xii nchaa cue téé yindaha ñaha xii ñáiyu ndihí nchaa dava-gǎ ñáiyu”, duha ndéé tnúni sáta dóó-gǎ-áⁿ ndihí ticácáⁿ-gǎ-áⁿ.

¹⁷ Te dátátnúni ní xini-í ǎⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxi núnñí-xi núú nchicanchii, te níhi ní cǎháⁿ-xi, te xáha-xi xii nchaa quiti ndava núú tàchí:

—Nchaa nchóhó quiti ndáva, chí táquixi chí caxi-ndo nchaa sá ní quide túha Yá Ndióxi, ¹⁸ chí caxi-ndo cuñú nchaa cue téé yindaha ñaha xii ñáiyu, ndihí cuñú nchaa cue téé tàxi tnúni ñáhá xii cue sandadú, ndihí cuñú nchaa cue téé ǎ ñíi xindáa, ndihí cuñú nchaa cuayú, ndihí cuñú nchaa cue téé ní xódó ñaha xii-güedi, ndihí cuñú nchaa dava-gǎ ñáiyu, ñáiyu ñá túú tnáhí ní dǎñá quee núú chíúⁿ patróóⁿ-xi, ndihí cuñú nchaa ñáiyu ní dǎñá ní quee núú chíúⁿ patróóⁿ-xi, ndihí cuñú nchaa ñáiyu cùnunu, ndihí cuñú nchaa ñáiyu ñá túú cùnunu, te nchaa cuñú-áⁿ caxi-ndo —cǎchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii nchaa quiti-áⁿ.

¹⁹ Te sáta dúcáⁿ te ní xini tucu-í quiti ní quene xítí lámár, ndihí nchaa cue téé yindaha ñaha xii ñáiyu, ndihí nchaa cue téé cùu sandadú-güedé ní naníhí tnáhá-güedé ndihí quiti-áⁿ cuendá cuu ǎⁿ nuu-güedé ndihí-di náá-güedé ndihí Yáa yódó cuayú-áⁿ,

ndihi nchaa cue espíritú cúú sàndadú ndihi-gá. ²⁰ Te cue espíritú cúú sàndadú ndihi Yaá-án nǐ tñii-xi quiti-án, ndihi téé ío dándahú ñáhá xii ñáiyu càchí sá càháⁿ tñuhu Yá Ndióxi te ñá ndáa sá càháⁿ-dé tñuhu-gá, te diu-ni téé-án nǐ quide-dé titní núú sá vǎ yóo tñáhi ndácu cada núú quiti-án. Te sá dúcáⁿ nǐ quide téé-án xiáⁿ nǐ dándahú-dé ñáiyu nǐ sándáá ini-yu nǐ quée-yu tñuní quiti-án, te nǐ chiñuhú-yu sá nǐ dándacú ñàhá-yu xii-di, te cue espíritú-án nǐ dàquée-xi quiti-án núú ñùhú núú ñùhú àzufré càyú-xi, ndihi téé ducaⁿ dándahú ñáhá xii ñáiyu-án, te xiáⁿ cuhuⁿ téé-án ndihi quiti-án, te ío ndoho-dé ndihi-di. ²¹ Te ndihi yuchi cahnú sá quéné yùhu Yaá yódó cuàyú-án nǐ sahni-gá nchaa dava-gá cue téé cùndihi quiti-án, te nchaa cue quiti ndáva nǐ chítú xiti-güedi nǐ xexi-güedi cuñú nchaa cue téé-án.

20

Úxi ciendú cuía

¹ Te sáta dúcáⁿ te nǐ xini-í ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi nǐ quee-xi andiu, te nùndaha-xi ndacaá nacaáⁿ-xi yèhe ñⁿ yaú cùnú víhi núú cùndecu sáculháⁿ, te nùndaha tucu-xi ñⁿ cadená cahnú. ² Te espíritú-án nǐ tñii-xi quiti dééⁿ nání dragón, te diu-ni quiti-án cúú-dí mèi yucu ñávàha sá nání sáculháⁿ, te diu xiáⁿ nǐ nduu-xi cóo ndéé sanaha. Te espíritú-án nǐ dácútú ñàhá-xi xii-di, te ducaⁿ-ni cùndutu-í ndéé xínu úxi ciendú cuía. ³ Te sáta nǐ dácútú ñàhá espíritú-án xii-di te nǐ dàquée ñàhá-xi xii-di yaú-áⁿ chi diu yaú-áⁿ tǎu-di quée-di cundecu-di. Te nǐ nacadí-xi yuyèhe yaú-áⁿ, te nǐ tee-xi sèyú yuyèhe-án cuendá sá vǎ quéné-gá-di dándahú-di cue ñáiyu ñuyíú, te xiáⁿ cundedí nihnu-di ndéé xínu úxi ciendú cuía. Te sáta ná yàha úxi ciendú cuía-án te nandáxi-di te quene-di yaú núú ñùhú-dí-án caca cuu tnaa-di ñⁿ úú nduu.

⁴ Te dàtnùnǐ nǐ xini-í xínutnǐ titní xilé váha, te xiáⁿ xínucóo nchaa ñáiyu nǐ ngùndecu ndihi tñuhu ndee ini cada ndáa cuèchi nchaa ñáiyu, te nǐ xini-í xíndecu tñàhá cue ñáiyu nǐ xehndé-güedé dúcúⁿ-xi cuendá sá nǐ càháⁿ yu tñuhu Yá Ndióxi, ndihi cuendá sá nǐ càháⁿ váha-yu cuendá Xitohó Jesucristú. Te diu-ni ñáiyu-án cúú-yu ñáiyu ñá túú nǐ chiñuhú-yu quiti nǐ quene xiti lámár-án, te nǐ ñá túú nǐ chiñuhú-yu sá nǐ dándacú ñáiyu nǐ natava ñàhá-yu xii-di, te nǐ ñá túú nǐ dàñá-yu mèe-yu quée-yu tñuní quiti-án chi nǐ tñéé-yu te nǐ ndàhá-yu ñá túú nǐ dàñá-yu quée tñuní-di. Te nǐ xini-í nǐ ndoto cue ñáiyu-án cuendá tñàhá-yu cunúu-yu taxi tñuní-yu ndihi Xitohó Jesucristú úxi ciendú cuía. ⁵ Te dava ñáiyu nǐ xihí ñá túú nǐ ndótó-yu, chi ndéé yàha úxi ciendú cuía te dàtnùnǐ ndótó-yu. Te ñáiyu nǐ xini-í nǐ

ndoto-án cúú-yu ñáiyu nǐ ndoto díhna nuu. ⁶ Te ío váha nǐ tñàhá nchaa ñáiyu nǐ nduu tǎhú nǐ ndoto díhna nuu!, chi cue ñáiyu-án ío cùdiú-yu núú Yá Ndióxi, te nchaa ñáiyu-án vǎ quihíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te ñáiyu-án cúú-yu dútú ndécú-yu núú Yá Ndióxi ndihi núú Xitohó Jesucristú, te ñáiyu-án cùnúu-yu dàtná cùnúu Xitohó Jesucristú, te cunuu ndihi ñàhá-yu xii-gá úxi ciendú cuía.

⁷ Te sáta ná yàha úxi ciendú cuía-án te sáculháⁿ quee-xi núú yíndedí nihnu-xi-án, ⁸ te ngúita tucu-xi dándahú-xi nchaa ñáiyu xíndecu nihíi ñuyíú, te cuèi ñáiyu ñuú Góg, te cuèi ñáiyu ñuú Mágóg ducaⁿ quihíⁿ-xi dándahú ñáhá-xi xii-yu, te datacá-xi nchaa ñáiyu cuendá nàa-yu, te cuéhé víhi-yu dàtná cuéhé ñuhu cúchi lámár. ⁹ Te nchaa ñáiyu-án tñii-yu ichi quihíⁿ-yu ñⁿ ichi sá cuáháⁿ núú cáá ñⁿ yodo cahnú víhi, te sáa-yu núú xíndecu ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi, te ñáiyu-án chidócó-yu cue ñáiyu cùu cuendá-gá-án ndihi ñuú-yu, te ñuú-án ío cùu ini-gá, dico mee Yá Ndióxi dangóyo-gá ñuhú cahmi-gá nchaa ñáiyu ducaⁿ chidoco ñàhá xii ñáiyu cùu cuendá-gá-án, te nchaa ñáiyu-án cuú. ¹⁰ Te sáculháⁿ sá dúcáⁿ dándahú ñáhá xii ñáiyu chidoco ñàhá xii ñáiyu cùu cuendá Yá Ndióxi-án dàquée ñàhá-gá xii-xi núú ñùhú núú ñùhú àzufré càyú-xi, te diu-ni xiáⁿ sa ñuhu quiti nǐ quene xiti lámár, ndihi téé nǐ dándahú ñáiyu nǐ xàháⁿ-dé xii-yu sá càháⁿ-dé tñuhu Yá Ndióxi te ñá ndáa sá càháⁿ-dé tñuhu-gá, te xiáⁿ cuhuⁿ-xi ndoho-xi nǐ caa nǐ quihíⁿ ndihi quiti nǐ quene xiti lámár, ndihi téé càchí sá càháⁿ tñuhu Yá Ndióxi te ñá ndáa sá càháⁿ-dé tñuhu-gá.

Cùndáa cuèchi ñáiyu

¹¹ Te nǐ xini-í nùtnǐ ñⁿ xilé váha xilé cuixíⁿ, te núú xilé-án núcóo ñⁿ Yaá. Te ndèhe Yaá-án nǐ ndóñhúhú àndiu ndihi ñuyíú-a, te ducaⁿ nǐ ndóñhúhú-xi chí vǎ cùndecu-gá-xi. ¹² Te sáta dúcáⁿ te nǐ xini-í nchaa ñáiyu nǐ xihí nǐ cùu, ñáiyu cùnuu ndihi ñáiyu ñá túú cùnuu xínutnǐ-yu núú Yáa núcóo núú xilé váha-án, te Yaá-án cúú-gá Yá Ndióxi, te òré-án nǐ nandicá nchaa tutú núú yódó tñuní nchaa nàcuáa ndùu sá nǐ quide ñⁿ ñⁿ ñáiyu-án, te nǐ nandicá tucu ingá tutú núú yódó tñuní nchaa ñáiyu nǐ nanhí tǎhú, te nchaa ñáiyu nǐ xihí nǐ cùu xínutnǐ-yu núú Yá Ndióxi cundáa cuèchi-yu, te nchaa nàcuáa ndùu nchaa cuèchi-yu yódo tñuní núú nchaa tutú-án ducaⁿ cùndáa. ¹³ Te nchaa ñáiyu nǐ xihí xiti ndute lámár, ndihi nchaa ñáiyu nǐ xihí núú ñuhu yichi nchaa ñáiyu-án cundáa cuèchi-yu nàcuáa nǐ quide-yu ñⁿ ñⁿ-yu. ¹⁴ Te vitna te vǎ cùu-gá ñáiyu chí ñá túú-gá tñuhu xihí, te nchaa ñáiyu ñuhu núú ñùhú núú càyú ñáiyu-án cúú-yu ñáiyu nǐ xita nihnu nǐ

caa ni quíhí. ¹⁵ Te ducaⁿ chi nchaa ñáyu ñá túú yódo tnuní núú tútú núú yódo tnuní nchaa ñáyu naníhí tàhú ní dáuqée ñaha Yá Ndióxi xii-yu núú ñúhú núú càyú.

21

Andiu sàa ndihi ñuyú sàa

¹ Te sáta dúcáⁿ te ní xini-í andiu sàa ndihi ñuyú sáa, te andiu sá ndécú ñhna ndihi ñuyú sá ndécú ñhna ní ndónñuhú-xí, te tnàhá làmár ní ndónñuhú-xí. ² Te yúhú té Juáá ní xini-í ñuú Jerusálén sáa ní quee-xi núú ndécú Yá Ndióxi, te ñuú-ánⁿ cúu-xí ñuú mée-gá, te ío víi cãa chí cãa datná cáá ñⁿ ñadihi xíchí tnándaha. ³ Te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ñⁿ sá ní cáháⁿ andiu, te cãchí-xi:

—Chí cundédóho ñⁿ tnúhu na cáháⁿ-í-a: Yá Ndióxi ndécú ndihi-gá cue ñáyu vitna, te ducaⁿ-ná cundecu ndihi ñaha-gá xii-yu, te diú-yu cúu-yu ñáyu cùu cuendá-gá, te vá ñⁿ nduu ñⁿ quíú-gá te dañá ñaha-gá xii-yu. ⁴ Te mee Yá Ndióxi cada-gá sá ñá túú tnàhí-gá ná caní iní-yu cundecu-yu, te ní vá quini-gá-yu tnúhu xihí, te ní vá quini-gá-yu tnúhu ndáhyú, te ní vá quini-gá-yu tnúhu ndihú iní-xi, te ní vá quini-gá-yu tnúhu cùhú, chi nchaa sá ní xini-yu ñuyú ñhna vá quini-gá-yu vitna —duha cãchí sá ní cáháⁿ-án.

⁵ Te Yáa núcõo núú xilé váha-ánⁿ ní cachí tnúhu-gá xii-í, te cãchí-gá:

—Yúhú quidè-í nãcuáa nduu saa nchaa sá cundecu vitna. Te vitna chido tnuní-n ñⁿ núú tútú nchaa tnúhu sá ní cáháⁿ-í-a, chi nchaa tnúhu-a cúu-xi tnúhu ndáá cuíti —duha cãchí-gá.

⁶ Te dàtnuní ní cachí tnúhu tucu-gá xii-í:

—Sa ní xínu cava nchaa chiúⁿ ní sani iní-í cada-í, te diu-ni yúhú cúu-í Yáa sa ndecu ndéé cúnahá ní ngáva ñuyú, te diu-ni-í cundecu-í ní caa ni quíhí. Te nchaa ñáyu cuini tuha ñaha xii-í te cada iní-yu sá datná ndute cúu-xi sá cuñaha tàhú-í xii-yu candeca-xi iní-yu ní caa ni quíhí. ⁷ Te nchaa ñáyu na cundee iní yáha nándi sá ná yáha-yu sá cuendá-í, te ñáyu-ánⁿ nduu táhú-yu cundecu váha-yu, te yúhú cuu-í Ndióxi-yu, te ducaⁿ mée-yu cuú-yu déhe-í. ⁸ Te nchaa ñáyu na yúhú ndoho cuendá-í quíhí-yu núú ñúhú núú càyú ndihi ñáyu ñá túú sãndáa iní ñáhá xii-í, ndihi ñáyu quide nándi nchaa sá cuéhé sá ñhá, ndihi ñáyu sãhni tnaha, ndihi ñáyu ndecu ichi ñí ñí, ndihi ñáyu quide nduu, ndihi ñáyu chiñu nchaa sá cãchí-yu cùu ndiúxi ní cadúha cue tée ñuyú-a, ndihi ñáyu dàcuandehnde, nchaa ñáyu ducaⁿ xiquide-ánⁿ cuíta niñhú-yu chí quíhí-yu núú ñúhú núú ñúhú ázufré càyú-xi —duha ní cáháⁿ Yá Ndióxi ní cachí tnúhu-gá xii-í.

Ñuú Jerusálén sáa

⁹ Te núú úsá espíritú xínehe tícuú ñúhú tnúhu ndoho, te ñⁿ-xi ní quixi-xi te cãchí-xi:

—Taquiixi, te na dànehé ñàhá-í xii-n nchaa ñáyu cùu cuendá Yáa cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dãnícuehé-güedé, ñáyu-ánⁿ cada iní-n sá cúu-yu datná ñⁿ xíchí cuéchí vitna tnándaha, te ducaⁿ càda iní-n sá cúu-yu chí cundecu-yu ndihi-gá —duha ní cachí tnúhu espíritú-ánⁿ xii-í.

¹⁰ Te òré quidé ñaha espíritú Yá Ndióxi xii-í nãcuáa cãchí iní-xi, te espíritú néhé tícuú-ánⁿ ndéca ñaha-xi xii-í cuáaá ñⁿ tĩndúú dúcú, te xiáⁿ ní dãnèhé núú ñáhá-xi xii-í ñuú Jerusálén te ñuú-ánⁿ ní quee-xi núú ndécú Yá Ndióxi, te ñuú-ánⁿ cúu-xí ñuú mée-gá. ¹¹ Te ñuú-ánⁿ ío càhnu cuu-xi chí ducaⁿ ío càhnu cuu mee-gá, te dàtasaⁿ-xi dàtná dàtasaⁿ yúú váha sá nání jãspé yúú cáá datná cáá vidiú sá túu ingá xio ndaa sátá-xi. ¹² Te ní cãndéé yuhu ñuú-ánⁿ sũúni dúcúⁿ nchaa sá ñúhú dòco, te nchiú úxúú yuyèhe-xi, te ndi tnahá ñⁿ ñⁿ yuyèhe-ánⁿ xĩndecu ñⁿ caa espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi. Te ndi tnahá ñⁿ ñⁿ yuyèhe-ánⁿ yódo tnuní diu ñⁿ caa xichi cue ñáyu israhél. ¹³ Te úní yuyèhe-xi nchiú ndaa xio nãcuáa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchiú ndaa nãcuáa quée nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchiú ndaa xio cuha nãcuáa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchiú ndaa xio datni nãcuáa quène tucu nchíanchii. ¹⁴ Te sá ñúhú dòco-ánⁿ chí úxúú tnahá yúú cúu cimientú-xi, te ndi tnahá ñⁿ ñⁿ yúú-ánⁿ ndéé ñⁿ caa diu cue tée ní cáháⁿ tnúhu Yáa cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dãnícuehé-güedé, te diu mee-gá ní táuchíúú-gá ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá.

¹⁵ Te espíritú sá cáháⁿ ndihi ñaha xii-í-ánⁿ néhé-xi ñⁿ sá caní ní cuáha mee-ni ñhúⁿ cuáaⁿ, te ndihi xiáⁿ chícuhá-xi ñuú-ánⁿ, ndihi sá ñúhú dòco ñuú-ánⁿ, ndihi nchaa yuyèhe-xi. ¹⁶ Te ñuú-ánⁿ ñⁿ-ni nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi ndihi cuendá caní-xi, te espíritú-ánⁿ ní chícuhá-xi ndihi sá néhé-xi-ánⁿ ñuú-ánⁿ, te nèhe-xi ócò úú ciendú mĩ mètrú sá caní te diu-ni ducaⁿ nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi, te diu-ni ducaⁿ nèhe-xi sá dúcúⁿ nchaa vehe cãa ñuú-ánⁿ. ¹⁷ Te dàtnuní ní chícuhá-xi sá ñúhú dòco ñuú-ánⁿ, te xiáⁿ néhé-xi únidico cúmi mètrú sá dúcúⁿ, te ní chícuhá-xi datná chícuhá cue ñáyu ñuyú-a.

¹⁸ Te sá ñúhú dòco-ánⁿ ní cuáha mee-ni yúú váha yúú sá nání jãspé, te nihií ñuú-ánⁿ cúu-xí mée-ni ñhúⁿ cuáaⁿ, te cãa datná cáá vidiú sá ío váha càndoo te túu ndaa ingá xio. ¹⁹ Te ndi úxúú yúú cúu cimientú sá ñúhú dòco-ánⁿ ndéé ndí ñíⁿ núú yúú víi cãa sátá-xi, te yúú ñhna ndéé mee-ni yúú váha sá nání jãspé sátá-xi, te yúú cúu úú ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání zãfirú sátá-xi, te yúú cúu úní ndéé tucu ingá núú yúú váha sá nání ágatá sátá-xi,

te yúú cúú cùmi ndèé ingá núú yúú vâha sá nâni èsméraldá sâtá-xi. ²⁰ Te yúú cúú ùhúⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nâni ònicé sâtá-xi, te yúú cúú ìñú ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nâni còrnalíná sâtá-xi, te yúú cúú úsá ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nâni crisolítú sâtá-xi, te yúú cúú ùná ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nâni bèrilú sâtá-xi, te yúú cúú ìⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nâni tòpacíú sâtá-xi, te yúú cúú ùxí ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nâni crispásá sâtá-xi, te yúú cúú ùxí ìⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nâni jácintú sâtá-xi, te yúú cúú ùxúú ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nâni àmatistá sâtá-xi. ²¹ Te ndí ùxúú yuyèhe sá ñúhú dòco-áⁿ cúú-xí mèe-ni yúú vâha sá nâni pèrlá, te ndúu ñí yúú cúú ìⁿ ìⁿ yuyèhe-áⁿ. Te tnuú cáhnú ndècu xítí ñúú-áⁿ cúú-xí mèe-ni díhúⁿ cuáá, te cáa-xi dátáá cáá vídriú sá tûu ndâa ingá xio.

²² Te ní xíní-í sá ñà túú vèhe núú chíñúhu ñáiyu Dútú Ndióxi cáá ñúú-áⁿ, chí mee-ná Dútú Ndióxi Yáá quidé ncháa-ndi túhú sá vâha ndècu ñúú-áⁿ, ndíhi Yáá cáá dátáá cáá ìⁿ mbéé quiti ní dâncuèhé-güedé. ²³ Te ñúú-áⁿ ñà túú-gá xíní ñúhu-xi nchíanchii dayèhé-xi, te ní yóó ñà túú-gá xíní ñúhu-xi, chí mee-ná Yá Ndióxi dayèhé-gá ñúú-áⁿ ndíhi Yáá cáá dátáá cáá ìⁿ mbéé quiti ní dâncuèhé-güedé. ²⁴ Te cue ñáiyu nchaa ñúú cáá ñúyú, ñáiyu ní naníhí tãhú xíndecu ñúú-áⁿ dayèhé-gá núú-yu, te nchaa cue téé yíndaha ñaha xíi-yu nèhe-güedé sá yíñúhu sá cúú-xí ñúú-áⁿ, te quide cahnu ñaha-güedé xii-gá. ²⁵ Te yuyèhe ñúú-áⁿ ñà túú tñahí nàndedí, te ñúú-áⁿ ñà túú tñahí cùndiquiⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáiyu nèhé-yu sá yíñúhu sá cúú-xí ñúú-áⁿ te quide cahnu-yu Yá Ndióxi. ²⁷ Te ñúú-áⁿ vâ cúú cùndecu ní ìⁿ ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha, te ní ìⁿ ñáiyu ndehnde, te ní ìⁿ ñáiyu quide sá ñà túú cùu vâha iní Yá Ndióxi vâ cúú cùndecu-yu ñúú-áⁿ, chí mee-ni ñáiyu naníhí tãhú ñáiyu yòdo tñuní núú tütú Yáá cáá dátáá cáá ìⁿ mbéé quiti ní dâncuèhé-güedé, mee-ni ñáiyu-áⁿ cundecú-yu ñúú-áⁿ.

22

¹ Te sâtá dúcáⁿ te diu-ni espíritú-áⁿ ní dánhé núú ñáhá-xí xii-í yúte núú ñúhú ndúte candoo canine, te ndúte-áⁿ candeca-xi iní ñáiyu ní caa ní quíhíⁿ, te ndúte-áⁿ quéé-xí mèi núú núcóo Yá Ndióxi ndíhi Yáá cáá dátáá cáá ìⁿ mbéé quiti ní dâncuèhé-güedé. ² Te cuádava tnuú cáhnú yâha xítí ñúú-áⁿ cáá yúte-áⁿ, te xio xio yuhu yúte-áⁿ níhú yùtnu cuuⁿ sávidí-xi, te sávidí nchaa yutnu-áⁿ cúú tucu-xi sá cándeca iní ñáiyu ní caa ní quíhíⁿ, te nchaa yutnu-áⁿ cúúⁿ sávidí-xi úxúú xito ìⁿ cuíá chí ndí

tñahá yóó cúúⁿ sávidí-xi, te nchaa ndaha-xi cùu-xi tátá sá cúú-xi ncháa ñáiyu. ³ Te vâ yóo ìⁿ-gá cada ìⁿ sá ñà túú cùu vâha iní Yá Ndióxi ñúú-áⁿ. Chí ñúú-áⁿ núcóo mee Yá Ndióxi ndíhi Yáá cáá dátáá cáá ìⁿ mbéé quiti ní dâncuèhé-güedé xítaxi tñuní-gá, te nchaa ñáiyu xínu cuèchi núú-gá cada cáhnú ñáhá-yu xii-gá. ⁴ Te nchaa ñáiyu-áⁿ cundehe núú-yu Dútú Ndióxi, te tñeé-yu cundeé diu-gá. ⁵ Te ñúú-áⁿ vâ quíni-gá-yu níú, te ní vâ cánèhe chiúⁿ-gá-yu ñúhú cutnúni núú-yu, te ní nchíanchii ñà túú-gá xíní ñúhu-xi dayèhé ñúú-áⁿ chí mee Dútú Ndióxi dayèhé-gá, te ní caa ní quíhíⁿ cunúú-yu cundecú-yu ñúú-áⁿ.

Sa ta cüyatni nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú

⁶ Te sâtá dúcáⁿ te ní cachí tñúhu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndióxi-áⁿ xii-í:

—Nchaandi túhú tñúhu-a cùu-xi mee-ni tñúhu ndáá cuiti. Te Yá Ndióxi Yáá dácahu iní nchaa cue téé cáháⁿ tñúhu-gá nàcuáa cáháⁿ-güedé ní tendaha-gá ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gá ní quixi-xi ní dánhé-xi nchaa ñáiyu xínu cuèchi núú-gá nchaa nàcuáa cada-gá, te vâ cüyaa-gá ducaⁿ cáda-gá — duha cáhí espíritú-áⁿ.

⁷ Te ní cáháⁿ Xítoho Jesucristú, te cáhí-gá: —Ío ndíhi quixi tucu-í!

’JTe ío vâha tñahá nchaa ñáiyu tñí nchaa tñúhu cáháⁿ Yá Ndióxi yódo tñuní núú tütú-a! —duha cáhí-gá.

⁸ Te yúhú té Juáá ní tecú dóho-í nchaa nàcuáa ní ngódo tñuní núú tütú-a, te ní xíní núú-í nchaa nàcuáa cada-xi ndéé cuèé-gá. Te sâtá dúcáⁿ ní cuu te ní ngúíñí xítí-í núú espíritú sá ní dánhé núú ñáhá ncháa xíáⁿ cuéndá chíñúhu-í-xi ní cùu. ⁹ Te ní cachí-xi:

—Vá dúcáⁿ cáda-n, chí yúhú díco xínú cuèchi-í núú Yá Ndióxi dátáá cúú yóhó ndíhi nchaa dava-gá ñáiyu ndècu ndíhi-n ichi-gá cáháⁿ-ndó tñúhu-gá, ndíhi nchaa ñáiyu tñí nchaa tñúhu ndéé núú tütú-a, te xíáⁿ cáhí-í sá vâ dúcáⁿ cáda-n, chí mee Yá Ndióxi ducaⁿ chíñúhu-n-gá —cáhí espíritú-áⁿ xii-í.

¹⁰ Te ní cachí tñúhu tucu-xi xii-í, te cáhí-xi:

—Vá chídáhu-n ní ìⁿ tñúhu Yá Ndióxi ndéé núú tütú-a, chí sa ní cüyatni cada-xi nchaa nàcuáa ndéé tñuní. ¹¹ Te dáña sá ncháa ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha na cùndecu-ní-yu ichi-áⁿ, te ducaⁿ-ní dáña-n nchaa ñáiyu quide nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ná cáda nahi-ní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te nchaa ñáiyu quide vâha te ducaⁿ-ní na cáda vâha-yu cundecú-yu, te nchaa ñáiyu quide nchaa nàcuáa cùu vâha iní Yá Ndióxi te diu-ni ducaⁿ na cáda-yu cundecú-yu —duha cáhí espíritú-áⁿ.

¹² Te ní cachí Xítoho Jesucristú:

—Cundedóho-n tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío ndíhi quixi tucu-í, te canehe-í nchaa sá ndúú táhú ñáyi quixi, te nàcuáa ndúu chiúⁿ ní quidé-yu ñⁿ ñⁿ-yu te ducaⁿ cùnduu sá cuáñaha-í nduu táhú-yu. ¹³ Te yúhú cùú-í Yaa sa ndècu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-í cundecu-í ni caa ni quíhíⁿ —duha càchí-gá.

¹⁴ Te váha táhú nchaa ñáyi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xí, chí ñáyi-áⁿ ní nduu táhú-yu quíhu-yu xití ñuú-áⁿ, te caxí-yu sávidí yutnu nùtní-áⁿ te xíáⁿ candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁵ Te ñuú-áⁿ vâ cùú quíhu ni ñⁿ ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha, ni cuè ñáyi quide nduu, te ni cuè ñáyi ndècu ichi díí iní, te ni cuè ñáyi sàhni tnaha ñáyi-xi, te ni cuè ñáyi chíñuhu nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyíú-a càchí-yu cùu ndiòxí, te ni cuè ñáyi tnàhá iní dacuàndehnde, te ni ñⁿ ñáyi ducaⁿ xíquide vâ ndúú táhú-yu quíhu-yu xití ñuú-áⁿ.

¹⁶ Te ní cáháⁿ tucu Xítohó Jesucristú, te càchí-gá:

—Yúhú Xítohó Jesucristú ní tendaha-í espíritú xínú cuèchi núú-í cuendá cachí tnúhu-xi xii-n nàcuáa ndúu tnúhu cúñaha-n xii nchaa ñáyi ndècu ndíhi-n ichi-í dácuaàha tnúhu-í ñⁿ ñⁿ ñuú. Te yúhú cùú-í mei ñàní tnàhá ndí Dàví, te cada iní-n sâ cùú-í dàtná ñⁿ chódíní quiti quène datnéé —duha càchí-gá.

¹⁷ Te nchaa ñáyi cùu cuendá Xítohó Jesucristú Yaa cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánícuehé-güedé, diu-ni ñáyi-áⁿ cùú-yu

ñáyi cada iní-ó sâ cùú-yu ñⁿ ñadíhí xíchí tnándaha ndíhi ñaha xii-gá, te ñáyi-áⁿ ñⁿ-ni càháⁿ-yu ndíhi Espíritú Yá Ndiòxí, te xáháⁿ-yu ndíhi Espíritú-gá xii nchaa dava-gá ñáyi:

—Chí táquixi —cachí-yu xáháⁿ-yu ndíhi Espíritú Yá Ndiòxí.

Te nchaa ñáyi ducaⁿ ndédóho tnúhu-áⁿ vitna, te xíní ñuhu-xi ducaⁿ cáháⁿ-yu tnàhá-yu cúñàhá-yu xii nchaa dava-gá ñáyi-áⁿ, te nchaa ñáyi cuíní tuha ichi-gá te na quixí-yu, te dicó ducaⁿ cùu táhú-yu sâ cándeca iní-yu ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁸ Te nchaa nchóhó ñáyi ndédóho nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé núú tütú-a cáháⁿ-í dóho-ndo. Te núú ñáyi na còdo-gá tnúhu chido tnúni-yu núú tütú-a, te Yá Ndiòxí ío dandóho ñaha-gá xii-yu chí yáha-yu nchaa tnúndóho yodo tnúni núú tütú-a te núú ducaⁿ na càdá-yu. ¹⁹ Te núú ñáyi na chidáhu dava tnúhu Yá Ndiòxí ndéé núú tütú-a te ñáyi-áⁿ vâ ndúú táhú-yu cundecú-yu ñuú-gá, te ni vâ ndúú táhú-yu sâ cándeca iní-yu ni caa ni quíhíⁿ dàtná yódó tnúni núú tütú-a.

²⁰ Te Xítohó Jesucristú Yaa cáháⁿ sâ ncháá tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá ní cáháⁿ-gá ní tecú dóho-í, te càchí-gá:

—Ndáá sâ ío ndíhi quixi tucu-í —duha càchí-gá.

Te yúhú ní xáhaⁿ-í xii-gá:

—Ducaⁿ na cùnduu, taquixi yohó Xítohó Jesucristú —duha ní xáhaⁿ-í xii-gá.

²¹ Te Xítohó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo ncháa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí càdá ndèe iní-nâ vitna.